www.burmeseclassic.com

စံပြု မြန်မာပါဠိအဘိဓာန်ကျမ်းပြု

အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ မထေရ်မြတ်

စီရင်ရေးသားအပ်သော

သုတေသန

သရုပ်ပြအဘိဓာန်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ- ၂၅၅၃ ကောဇာ- ၁၃၇၁ ခရစ်- ၂၀၀၉

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စံပြ မြန်မာပါဠိအဘိဓာန်ကျမ်းပြု

အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ မထေရ်မြတ်

စီရင်ရေးသားအပ်သော

သုတေသန

သရုပ်ပြအဘိဓာန်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ-၂၅၅၃ ကောဇာ-၁၃၇၁ ခရစ်-၂၀၀၉

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျမ်းပြုဆရာ

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ ပုံတော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုတေသန

သရုပ်ပြအဘိဓာန်

[အံ့]

အံ့အားသင့်ဖြင်းမျိုး ၂-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ပါ။၁။ ဋ္ဌ-၂ ၌အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ဣဋ္ဌာရုံ - အလွန်ကောင်းမြတ်သော အာရုံကိုတွေ့၍ အံ့အားသင့်စွာ ချီးမွမ်း ဝမ်းမြှူးခြင်း၊ (၂) အနိဋ္ဌာရုံ-မကောင်းဆိုးပါးကြီးမျိုးကို တွေ့ရ၍ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့် အံ့အားသင့်စွာ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပြစ်ပြု၍ ပြောဆိုခြင်း။

အံ့ဩခြင်းမျိုး ၂-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ပါ။၁။ဋ္ဌ-၂။ (၁) ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချလို၍ အံ့ဩခြင်း - ဂရဟ-အစ္ဆရိယ၊ (၂) ချီးမွမ်း မြှောက်စားလို၍ အံ့ဩခြင်း-ပသံသာ-အစ္ဆရိယ။

အံ့ဘွယ်တော်များ ၁၈-ပါး။ ။သမန္တစက္ခုဒီပနီ တတိယတွဲ ပုစ္ဆာအမှတ် ၇၁။စာမျက်နှာ ၂၃၉ ၌ အကျယ်ရှုပါ။ဘုရားရှင်၏ ကြည်ညိုအံ့ချီးဘွယ်ရာ ဂုဏ်တော် မကျေးဇူးတော် ၁၈ - ပါး၊ (၁) သက်နီးတော်၏ ဖွပ်ဆိုးလျှော် နယ်ရမှု, နွမ်းရိမှု မရှိခြင်း၊ (၂) ဆံတော် လက် ၂-သစ်သာ အမြဲ တည်နေခြင်း၊ (၃) ပရိက္ခရာဆောင်ရာ၌ ကိုယ်တော်နှင့်လက်လေးသစ်မျှ ကွာခြင်း၊ (၄) သပိတ်တော်ဆေးလျှင် လက်တော်စင်ခြင်း၊ လက်တော်ဆေးလျှင် သပိတ်တော် စင်ခြင်း၊ (၅) ရောင်ခြည်တော် ၆ - ပါးကိုလွှတ်လျှင် အရပ် ဆယ်မျက်နှာသို့ နှံ့ခြင်း၊ (၆)ကိုယ်တော်၏ မုံဘူကို အသိန်းအသန်းဖန်ဆင်း နိုင်ခြင်း၊ (၇) ခေတ် ၃ - ပါးကို၌ အမိုက်အလင်းကို ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း၊ (၈) မုန်ညင်းစေ့ခန့် ကြုတ်တွင်းသို့ ဝင်နိုင်ခြင်း၊ (၉) ကိုယ်ကို အထက် ကောင်းကင်မှ လဝန်းပေါ်သကဲ့သို့ မြင်စေနိုင်ခြင်း၊ (၁၀) အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အသံတော်ဖြင့် ဟောတော်မူသော တရားကို ပရိသတ်အားလုံး အား ကြားနိုင်စေခြင်း၊ (၁၁) အာသယာနုသယ ဉာဏ်တော်ရှိခြင်း၊ (၁၂)ကျွတ်မည့်သူကို သိသည့် မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိ ဉာဏ်တော်ရှိခြင်း၊ (၁၃) ဘယ်ချိန် ဘယ်ခါ ကျွတ်မည် စသည်ဖြင့် သိနိုင်သော ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်ရှိခြင်း၊ (၁၄) သင်္ခါရ၊ (၁၅) ဝိကာရ၊ (၁၆) လက္ခဏာ၊

BURMESE CLASSIC
www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၇)နိဗ္ဗာန်၊ (၁၈)ပညတ်တို့၌ သိသောဉာဏ်ကိုထည့်၍ ၁၈-ပါး ဟူ၏။ ။ ၎င်းကိုပင် "ရောင်ခြည်ခြောက်သွယ်၊ ဘဝဂ်ကယ်၊ အံ့ဘွယ်ဆယ့်ရှစ်ဖြာ"ဟု ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံ၌ စပ်သည်။

အံ့ဘွယ် ၈ ဖြာ သာသနာ။ ။အင်္ဂုတ္တရ။ ပါ။ ၃၈။ ဌ။ ၂၀၇-၌ အကျယ်ရှုပါ။ သာသနာတော်၏ အံ့ချီးဘွယ်ရာ အကြောင်းတရား ရှစ်ပါး။ ။မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ အံ့ဘွယ်ရှစ်ဖြာပမာ သာသနာတော်၏ အံ့ဘွယ်ရှစ်ရပ်ဟူလို။

(၁) သာသနာ့ကျင့်စဉ်၌ သီလ, သမာဓိ, ပညာ ဟူသော အစဉ်အတိုင်း ခုတင်တေရသ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး၊ မဂ်တရား, ဖိုလ်တရား တိုင်အောင် နက်ရှိုင်း၍သွားခြင်း။

(၂) တပည့်သား သာဝကတို့သည် အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် သော်လည်း သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော် စည်းကမ်းကို ကျူးလွန် ကျော်လွှား၍ မတက်ခြင်း။

(၃) အလဇ္ဇီ ဒုဿီလ အပုပ်အသိုး ရဟန်းဆိုးတို့ကို ရဟန်းကောင်းတို့က မပေါင်းသင်း မကြည်ညိုဘဲ၊ ထိုထို ဒကာ, ဒကာမတို့က ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၍ သာသနာ့ဘောင်မှ ထုတ်ပယ် စွန့်ပစ်ကြခြင်း။

(၄) အမျိုးလေးပါးတို့ သာသနာတော်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာလျှင် အချင်းချင်း လူမျိုးတန်းစား မခွဲခြားဘဲ သာကီဝင်နွယ်ဖွား ဘုရားသားတော်ဟူသော အမည်တခုတည်းဖြင့်သာ တည်ရှိစေခြင်း။

(၅) မရေတွက်နိုင်သော တပည့်သာဝက အပေါင်းတို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံ ခိုအောင်းကြခြင်းကြောင့်လည်း နိဗ္ဗာနဓာတ် နိဗ္ဗာန်ရပ်၏ ပြည့်လျှံ ယုတ်လျော့မှု မရှိခြင်း။

(၆) ဆင်းရဲဒုက္ခ ကိလေသာဘေးမှ ကင်းဝေးရာမှန် သန္တိသုခ ဝိမုတ္တိရသ ကိစ္စတခုသာ ရှိခြင်း။

(၇) ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး, မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး, လောကုတ္တရာတရား ဆယ်ပါး, ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါး ဟူသော ရတနာများစွာတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေခြင်း။

(၈) ဥပါသကာ ဥပါသိကာ အရိယာရဟန္တာ ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးတို့၏ ကျင့်ကြံကျက်စား တည်နေရာဖြစ်ခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အံ့ဘွယ် ၈-ဖြာ သမုဒ္ဒရာ။ ။အင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ၃၈။ ဋ္ဌ-၂၁၇။ အံ့သြဘွယ်ရာ အင်္ဂါရှစ်ဖြာရှိသော မဟာပင်လယ်ကြီး၊ (၁) ကမ်းစပ်မှစ၍ အစဉ်အတိုင်း နိမ့်လျှောနက်ရှိုင်းသွားခြင်း၊ (၂) ရေသည် ကမ်းကိုမကျော်လွန်ဘဲ တည်နေခြင်း၊ (၃) အကောင်ပုပ် အမှိုက် သရိုက်တို့ကို ပင်လယ်ထဲ၌ မထားဘဲ ကမ်းကုန်းအရပ်သို့ တင်ပို့ခြင်း၊ (၄) မြစ်ကြီးငါးသွယ် မြစ်ငယ်ငါးရာတို့မှ စီးဝင်လာသော ရေဟူသမျှတို့၏ မူလအမည် ပျောက်စေပြီး မဟာသမုဒ္ဒရာရေ ဟူသော အမည်တခုကိုသာ ရစေခြင်း၊ (၅) မြစ်ကြီးမြစ်ငယ် အင်းအိုင်ချောင်း မြောင်း ကောင်းကင် ဝလာ ရှစ်မျက်နှာမှ အခါမလပ် မည်မျှပင် မြစ်ရေမိုးရေတို့စီးဝင်လာသော်လည်း မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ ပြည့်လျှံ ယုတ်လျော့မှု မရှိခြင်း၊ (၆) ရေချို ရေဖန် ရေငန် ရေခါးဟူ၍ ရသာထွေပြားသည့် ရေများ မည်မျှပင် စီးဝင်လာစေ ဆားငန်ရေ ဟူသော တခုတည်းသော အရသာကိုသာ ထားရှိခြင်း၊ (၇) လောကီရတနာ ၇-ပါး, ၁၀-ပါး တို့၏ တည်ရာဖြစ်ခြင်း၊ (၈) ယူဇနာ များစွာ ခန္ဓာရှိသော ငါးကြီးတို့နှင့်တကွ ရေဘီလူး နဂါး အသူရာနတ်ကြီးများ စသည်တို့၏ ကျက်စားရာဖြစ်ခြင်း။

[အံ + က်]

အက္ခဏတရား ၈-ပါး။ ။ငှင်းသရုပ်(အရပ် ပြစ်ရှစ်ပါး)၌ ရှုပါ။

အက္ခရာ ၄၁-လုံး။ ။ပါဠိဘာသာမှ ဆင်းသက်သည့် မြန်မာတို့ရေးသား သတ်မှတ်အပ်သော အက္ခရာ အရေအတွက် ၄၁-လုံးရှိသည်ဟူ၏။

အ အာ ဣ ဤ ဥ ဦ ဧ ဩ

က ခ ဂ ဃ င၊ စ ဆ ဇ ဈ ည

ဋ ဌ ဍ ဎ ဏ၊ တ ထ ဒ ဓ န

ပ ဖ ဗ ဘ မ၊ ယ ရ လ ဝ သ

ဟ ဠ အံ

အက္ခရာ ၂-ပါး။ ။အက္ခရာထိး, အက္ခရာမ ဟူလို။ ကဝိကဏ္ဍပါသကျမ်း၌ က္ခ, ဂ္ဃ, ဂ္ဂ, ဇ္ဇ, စ္စ, စ္ဆ, ဇ္ဈ, ဋ္ဋ, ဍ္ဍ, ဍ္ဎ, ဏ္ဍ, ဏ္ဌ, ဍ္ဎ, တ္တ, တ္ထ, ဒ္ဒ, ဒ္ဓ, ပ္ပ, ပ္ဖ, ဗ္ဗ, ဗ္ဘ ဟူသော ဝဂ်ငါးပါးတို့တွင် ပဌမက္ခရာနှင့် တတိယက္ခရာတို့ကို အထိး-ပုလ္လိင်၊

www.burmeseclassic.com

ဒုတိယက္ခရာနှင့် စတုတ္ထက္ခရာတို့ကို အမ - ဂူတ္ထိလိင်ဟု ခေါ်ပုံ၊ အချင်းချင်း ထပ်ရာ၌ အထိး အထိးချင်း ထပ်ကောင်းပုံ၊ အမနှင့်ထပ်ရာဝယ် အထိးက အပေါ်က နေပုံ၊ အမချင်းချင်းကား မထပ်ကောင်းပုံ၊ အထိး၏အထက်ကလည်း အမ မနေကောင်းပုံတို့ကို ဖေါ်ပြ၏။

အက္ခရာကြီး ၄-လုံး။ ။အင်း အိုင် မန္တန်တို့၌ အသုံးပြုသော မြန်မာအက္ခရာကြီး လေးလုံး။ "ကကြီး, ဃကြီး, ဏကြီး, ဠကြီး"

အက္ခောဘိဏီမျိုး ၅-ပါး။ ။အက္ခောဘိဏီတပ် ဖွဲ့ပုံ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ထိုအနက် ငါးပါးတို့ကိုသာ ဖေါ်ပြပေအံ့။

(၁) သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဒုဋ္ဌဂါမဏိ မင်းကြီးလက်ထက် ကျေးလူမျိုးတို့ စစ်တိုက်ရာ ချီတက်သော အက္ခောဘိဏီတပ်မှာ မဟာဝင်ဋီကာ အရ- တိုက်ဆင် တကုဋေ, ရထား ဆယ်ကုဋေ, မြင်းပေါင်း ကုဋေတရာ, လေးပစ် လေးဆွဲ သူရဲ ကုဋေနှစ်ရာ, စစ်သည်လူ ကုဋေ တသောင်း လေးထောင်, စုစုပေါင်း တသောင်း လေးထောင် သုံးရာ တဆယ့် တကုဋေ ရှိ၏။

(၂) မဟောသဓာတို့ စစ်ချီတက်စဉ်၌ အက္ခောဘိဏီတပ် တတပ်ဟူသည်မှာ ဝါးအလုံးခြောက်ဆယ် တစည်းကို ချထားရာ စစ်အင်္ဂါလေးပါးတို့ နင်းသွား၍ မှုန့်မှုန့်ဖြစ်လျှင် တဖန် ဝါးအလုံးခြောက်ဆယ် တစည်းကို ချပြန်၏၊ ဤသို့နင်းသွားခြင်းဖြင့် ဝါးအလုံးခြောက်ဆယ် စည်းပေါင်း ခြောက်ဆယ် ဖုတ် မှုန့်မှုန့် ဖြစ်အောင် များပြားသော စစ်အင်္ဂါ လေးပါး အရေအတွက်ကို ဆို၏။

(၃) ပုဂံမင်းဆက် ၅၀-မြောက် သက္ကရာဇ် ၅၉၆-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော ဓမ္မရာဇာဘွဲ့ခံ ကျစွာမင်းကြီး လက်ထက် လောကီသင်္ကဂြိုဟ် သဒ္ဒါကျမ်းများနှင့် သဗ္ဗညုဘုရားဟော ပါဠိဓာတ်ပါဠိတော် ၎င်းအဋ္ဌကထာ သုတ္တန် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများမှ လာရှိသည့် ပြယုဂ်အဝိပ္ပါယ်များကိုပါ ထုတ်ဆောင် ညှိနှိုင်းပြီးလျှင် ရေးသား စီရင်တော်မူခဲ့သော သဒ္ဒနီတိကျမ်းဆရာ အရှင်အဂ္ဂဝံသထေရ်မြတ်သည်—

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နဝ နာဂ သဟဿာနိ, နာဂေ နာဂေ သတံ ရထာ။
ရထေ ရထေ သတံ အဿာ, အဿေ အဿေ သတံ နရာ။
နရေ နရေ သတံ ကညာ, ဧကေကိဿံ သတိတ္ထိယော။
ဧသာ အက္ခောဘိဏီနာမ, ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ ဘာသိတာ—

ဟု ၎င်းသဒ္ဒနီတိကျမ်း၌ အက္ခောဘိဏီ ယူပုံကို ပြဆိုသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဆင်ပေါက်ကြီး ကိုးထောင်၊ ရထား ကိုးသိန်း၊ မြင်း ကိုးကုဋေ၊ ခြေသည်သူရဲ ကုဋေကိုးရာ၊ သို့းကညာ ကုဋေကိုးသောင်း၊ မိန်းမ ကုဋေကိုးသန်း ဤအရေအတွက်ကို အက္ခောဘိဏီဟု ရှေးဆရာတို့ မိန့်ဆိုကုန်၏။

(၄) အမရကောသ အဘိဓာန် ဋီကာ တို့၌ကား။ ။ဆင် - ၂၁၈၇၀။ ရထား - ၂၁၈၇၀။ မြင်း - ၆၅၆၁၀။ ခြေသည် - ၁၀၉၃၅၀။ ပေါင်း ၂၁၈၇၀၀- သည် အက္ခောဘိဏီ သေနာဗျူဟ မည်၏ဟု ဆို၏။

(၅) မကြာမီခေတ်၌ကား ဆုတ်ကပ်ဖြစ်၍ လူတို့အသက်တို ဦးရေနည်း ပါးသောကြောင့် အက္ခောဘိဏီ တပ်ဖွဲ့ရာ အရေအတွက် အလွန် နည်းပါးလေသည်၊ ၎င်းပြင် ဆင် နည်းပါးသောကြောင့် စစ်အင်္ဂါ လေးပါး ပြည့်စုံအောင်ပင် တပ်မစည်းကြပ်နိုင်ချေ။

အကာလခါ၊ လည်သူမှာ၊ ၆-ဖြာ အပြစ်ရ။ ။သုတ်ပါထေယျ။ပါ။ ၁၄၈။ ဋ္ဌ။၁၂၈ တို့၌ အကျယ်ရှု။ အချိန်မဟုတ် မိုးချုပ်ညဉ့်နက်လှည့်ပတ်သွားလာ သူများအား အပြစ် ခြောက်ပါး ရနိုင်ကြောင်းကို သိဂါလသုတ်၌ ဘုရား မဟာတော်မူသည်၊ (၁) မိမိကိုယ်ကို မစောင့်ရှောက် မလုံခြုံဖြစ်စေ၏၊ (၂) မိမိသားမယားများကို မစောင့်ရှောက်, မလုံခြုံဖြစ်စေ၏၊ (၃)ပစ္စည်း ဥစ္စာများ မလုံခြုံ စောင့်ရှောက်မဲ့ ဖြစ်စေ၏၊ (၄) မကောင်းရာ၌ သူတပါးတို့၏ မသင်္ကာမှု ခံရ၏၊ (၅) မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲ ခံရတတ်၏၊ (၆) ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းကို ခေါင်းဆောင် ခေါ်ယူရာကျ၏။

အကုသလ ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါး။ ။အပါယ်လားကြောင်းတရား ဆယ်ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ဒုစရိုက်တရားဆယ်ပါး) နှင့် တူ၏၊ မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်။ပ-အုပ်။၅၇။အဋ္ဌကထာ။ပ-အုပ်။၂၀၁-၌ အကျယ်ရှုပါ။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး။ ။လောဘမူစိတ် ၈-ပါး၊ ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါး၊ မောဟမူစိတ် ၂-ပါး၊ ပေါင်း ၁၂-ပါး- ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄-ပါး။ ။အကုသိုလ်စိတ်များနှင့်သာ ယှဉ်၍ဖြစ်သော စေတသိက်များ ဟူ၏၊ (၁) လောဘ = ဆာလောင်တွယ်တာ သာယာ ခင်မင်ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၂) ဒေါသ = ကြမ်းတန်းပြစ်မှား နှိပ်စက်ဖျက်ဆီး ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၃) မောဟ = အမှန်တရားကို မသိခြင်း၊ (၄) အဟိရိက= မကောင်းမှုပြုရမှာ မရှက်ခြင်း၊ (၅) အနောတ္တပ္ပ = မကောင်းမှုပြုရမှာ မကြောက်မလန့်ခြင်း၊ (၆) ဥဒ္ဓစ္စ = ပျံ့လွင့် တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၇) မာန= ငါကွ....ဟု ထောင်လွှားခြင်း၊ (၈) ဒိဋ္ဌိ = အမှားကိုအမှန်ဟုစွဲယူထားခြင်း၊ (၉) ဣဿာ = သူတပါးအား မလိုတမာ ငြူစူလာခြင်း၊ (၁၀) မစ္ဆရိယ= မိမိစည်းစိမ်ကို နှမြောဝန်တို မဆက်ဆံလိုလျက် ဖုံးဝှက်ကာထားခြင်း၊ (၁၁) ကုက္ကုစ္စ = ပြုပြီးသား အကုသိုလ်, မပြုလိုက်ရတဲ့ ကုသိုလ်တို့အတွက် နောင်မှ တ,ကာ ပူပန်လာခြင်း၊ (၁၂) ထိန = ကုသိုလ်ပြုရာ၌ စိတ်ဓာတ် လျော့ပါး အားနည်းခြင်း၊ (၁၃) မိဒ္ဓ = ထိနကြောင့် ထိုင်းမှိုင်း ငိုက်မျဉ်း၍ လာခြင်း၊ (၁၄) ဝိစိကိစ္ဆာ = ကောင်းမှုကုသိုလ်တရား၌ ယုံရမှာလား? မယုံရမှာလား?ဟု သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊

အကုသိုလ်မူလ တရား ၃-ပါး။ ။မဓ္ဓသင်္ဂဏီ ပါဠိတော် ၂၀၅။ ငှ။ ၃၀၈-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) လောဘ၊ (၂) ဒေါသ၊ (၃) မောဟ၊ အကုသိုလ် ဟူသမျှ သူတို့လျှင် အရင်းမူလရှိ၏။

အကျင့်တရားမျိုး ၃-ပါး။ ။လောကသားတို့၏ ကောင်း,မကောင်း ကိုယ်ကျင့် တရား သုံးပါး ဟူ၏၊ (၁) ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ - လောကီစည်းစိမ် ကာမဂုဏ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ခံစားပျော်ပါးနေမှု လင်္ကျာအချောင်သမားတို့ ကျင့်စဉ်၊ (၂) အတ္တကိလမထာနုယောဂ-ကိုယ်ခန္ဓာဆင်းရဲပင်ပန်းကြောင်း အကျိုးမဲ့ ဒုက္ခခံမှု လက်ဝဲလမ်း ကျင့်စဉ်၊ (၃) မဇ္ဈိမပဋိပဒါ - အထက်ပါ ကျင့်စဉ် နှစ်ပါးတို့သို့ မလိုက်၊ အလယ်အလတ် ကောင်းမြတ်သော အရိယာ တို့ကျင့်စဉ် လမ်းမှန်။

အကျိုးဆောင်သူ ၄-မျိုး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပ။ ပါ။ ၁၉၉။ငှ။ ဒု-၄၃။ (၁) သူကျိုးမရှိ,ကိုယ်ကျိုးသက်သက်သာ ကျင့်ဆောင်သူ၊ (၂)ကိုယ်ကျိုး မပါ, သူ့အကျိုးသက်သက်သာ ကျင့်ဆောင်ပေးသူ၊ (၃) အတ္တ - ပရ နှစ်ဦးကျိုးအတွက် ကျင့်ဆောင်သူ၊ (၄) အတ္တ-ပရ နှစ်ဦးကျိုးပျက်အောင် ကျင့်ဆောင်သူ၊ ၁-နှင့် ၄-ကို ရှောင်ရမည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကျိုးမဲ့ ပျော်မွေ့ခြင်းမျိုး ၄-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ။ ပါ။ ၁၁၈။ ဋ္ဌ - ၆၆။ ရဟန်းတော်များကို အဦးထား၍ ဟောကြားသည်၊ (၁) ကမ္မာရာမ တာ= ပရိယတ် ပဋိပတ် အားမထုတ်ပဲ အခြားအလုပ်၌သာ ပျော်မွေ့နေသူ၊ (၂) ဘဿာရာမ တာ = မဂ်ဖိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် စကား ပြောခြင်းဖြင့်သာ ပျော်မွေ့နေသူ၊ (၃) နိဒ္ဒါရာမ တာ = အိပ်စက်ခြင်းဖြင့်သာ မွေ့လျော် နှစ်ခြိုက်နေသူ၊ (၄) သင်္ဂဏိကာရာမ တာ = တယောက်တည်း မနေတတ်ပဲ အပေါင်းအဖေါ် နှင့်သာ ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်နေတတ်သူ။

အကျိုးမဲ့ အလှူမျိုး ၅-ပါး။ ။အကျိုးမရှိ, မပေးလှူကောင်းသော အလှူမျိုး ငါးပါးဟူ၏၊ ၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကို (မပေးလှူကောင်းသော ဒါနမျိုး ၅-ပါး) မှာ ကြည့်ပါ။

အကျော်မျိုး ၄-ပါး။ ။အချို့ ကျမ်းစာတို့၌ "အနံ့မျိုး လေးပါး" ဟုလည်း ပညတ်တင်ကြသည်။ (၁)အကျော်၊ (၂)ပရုပ်၊ (၃) ဇလပ်၊ (၄)စန္ဒကူး။

အကျွမ်းမဝင်ရာသည် ၆-ပါး။ ။ဤ၌ လွယ်ကူစွာ ကျက်မှတ်နိုင်ရန် စာဏကျ ပျို့မှ ထုတ်ဖြေလိုက်သည်။ (၁) ခြသေ့, သစ်, ကျား၊ သားရဲများတည့်၊ (၂)ချိုအားရှိလာ၊ သတ္တဝါနှင့်၊ (၃) ရေသာနက်တောင်း၊ မြစ်နှင့်ချောင်းတည့်၊ (၄၊ အပေါင်းမိန်းမ၊ ဟူသမျှနှင့်၊ (၅) ရာဇထွတ်တင်၊ရှင်ဘုရင်ဟု၊ (၆) လက်တွင်ကိုင်လာ၊ လက်နက်ပါသား၊ ခြောက်ဖြာအပြား၊ ဤသူများတည့်။

အကျွမ်းမဝင်ရာသည် ၇-ပါး တနည်း။ ။သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်းမှ ယူဖြေသည်။(၁)ဣတ္ထိ-မိန်းမ၊ (၂) ဒုဇ္ဇန-သူယုတ်၊ (၃) ဝိသ-အဆိပ်၊ (၄) သိင်္ဂီ- ဦးချိုရှိ သတ္တဝါ၊ (၅) ရောဂ-ကူးစက်တတ်သော သူနာ၊ (၆) နဒီ မြစ်, ချောင်း,အိုင်၊ (၇) ရာဇကုလ-မင်းမျိုး ဟူ၏။

အကြီးကျယ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၄-ယောက်။ ။စတုကင်္ဂုတ္တိုရ်။ ပါ။ ၃၂၄။ ဋ္ဌ။ ၂၆၁။ (၁)ကိုယ်ခန္ဓာ အကြီးဆုံး အသူရိန် ခေါ် ရာဟုနတ်ကြီး၊ (၂)ကာမ ဂုဏ် ခံစားသူတို့တွင် မန္ဓာတုစကြာမင်း အကြီးကျယ်ဆုံး၊ (၃) အာဏာ လိုချင်သူ အုပ်စိုးသူတို့တွင် မာရ်နတ်ကြီး၊ (၄) လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိ ကြီးကျယ်တော်မူသူကား မြတ်စွာဘုရား သခင် ဖြစ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကြောင်းတရားကြီး ၄-ပါး။ ။လောက ၃-ပါးအား အမြဲအစဉ် ပြုပြင်စီမံနေသော အကြောင်းတရားကြီး လေးပါး၊ (၁) ကံ-သတ္တဝါတို့၏ ကောင်းသောအလုပ်နှင့် မကောင်းသောအလုပ်၊ (၂) စိတ်-သတ္တဝါတို့၏ ကောင်းသော စိတ်နှင့် မကောင်းသောစိတ်၊ (၃) ဥတု- အပူ၊ အအေး၊ ဆောင်း, နွေ, မိုးဿ၊ (၄) အာဟာရ-စားသောက်ဘွယ်နှင့် နှစ်သက်တင်းတိမ်မှုများ။

အခါမဲ့ပြောၤ၊ လည်ကြူးမှားၤ၊ ဖ-ပါး အပြစ်ရ။ ။၎င်းအဖြေကို (အကာလခါ၊ လည်သူမှာ၊ ဖ-ဖြာ အပြစ်ရ) ဟူသော အခမေး၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

အခြင်းအရာ - ၂၀။ ။ယင်း ဝေါဟာရသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားကို အကြောင်း အကျိုး ဝေဘန်သောအားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(၁) အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ ဟူသော ရှေးအတိတ် အကြောင်း အခြင်းအရာတရား ငါးပါးကြောင့်—

(၂) ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော ယခုဘဝ ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးတရား ခြင်းရာ ငါးပါးဖြစ်လာသည်။

(၃) တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ ဟူသော ယခုဘဝ မျက်မှောက် အကြောင်းတရား ခြင်းရာ ငါးပါးကြောင့်—

(၄) ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသောနောင်ဘဝ အနာဂတ်အကျိုးခြင်းရာ ငါးပါး ဖြစ်ရဦးမည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့လျှင် အတိတ်အကြောင်းနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတစပ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း တစပ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းနှင့် အနာဂတ်အကျိုး တစပ်၊ ပေါင်း အစပ်သုံးပါး ဖြစ်သတည်း။

အဂတိတရား ၄-ပါး။ ။ဝိနည်းမဟာဝါ။ပါ။၃၉၅။ဋ္ဌ။၄၀၂-၄၀၅။ တရားစီရင်ရာ ဘဏ္ဍာဝေဘန်ရာ စသည်တို့၌ မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း ၄-ပါးဟု ဆိုလိုသည်။ (၁) ဆန္ဒာဂတိ-ချစ်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊ (၂) ဘယာဂတိ-ကြောက်သဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊ (၃) ဒေါသာဂတိ-မုန်းသဖြင့် မလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း၊ (၄) မောဟာဂတိ-တွေဝေမိန်းမောသဖြင့် အမှန်ကို မသိဘဲမလားအပ်သည်သို့ လားခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဂမနီယ ဝတ္ထု-၂၀။ ။ယောကျ်ားတို့ မသွားလာ မမှီဝဲအပ်သော မိန်းမမျိုး ၂၀-ဟူလို။ အဖြေကို (အုပ်ထိန်းခြင်း-၂၀) မှာ ရှုပါ။

အဂ္ဂ သာဝက ၄-ပါး။ ။အမြတ်ဆုံးသော တပည့်သာဝက ၄-ပါး၊ ဂေါတမ ဗုဒ္ဓ၏ လက်ဝဲတော်ရံ နှင့် လကျ်ာတော်ရံများ၊ (၁) ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ (၂) ရှင်မောဂ္ဂလာန၊ ယောကျ်ားရဟန်း ၂-ပါး၊ (၃) ဥပ္ပလဝဏ်ဘိက္ခုနီ၊ (၄) ခေမာဘိက္ခုနီ၊ မိန်းမ ရဟန်းနှစ်ပါးတို့ ဖြစ်၏၊ အကျယ်ကို ဗုဒ္ဓဝံသ ဥဂါ-၌ ကြည့်ပါ။

အဂ် မဂ် လေမျိုး ၁၁-ပါး။ ။အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော လေစု၊ ၎င်းအဖြေ (လေမျိုး - ၁၀ [င] ပိုဒ်) ၌ ရှုပါလေ။

အဂ် မဂ် ဝိကာရ လေမျိုး ၁၃-ပါး။ ။အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ဖေါက်ပြန်စေတတ်သော လေများ၊ ၎င်းအစဖြေ (လေမျိုး - ၁၀ [ဆ] ပိုဒ်) ၌ ရှုပါလေ။

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ၁၁-ကျမ်း။ ။၎င်းအဖြေ (နိကာယ်၅ - ရပ် [ဿ] ပိုဒ်) ၌ ကြည့်ပါ။

အဃောသ အက္ခရာ ၁၁-လုံး။ ။ဂါထာ မန္တန် စသည်တို့၌ ညင်ညင် သာသာ ရွတ်ဖတ်ရသော သက္ကဋကျမ်းလာ အက္ခရာများ။

က, ခ, စ, ဆ, ဋ, ဌ, တ, ထ, ပ, ဖ, သ, (သဒ္ဒါနည်း),

က, ဂ, စ, ဇ, ဋ, ဍ, တ, ဒ, ပ, ဗ, သ, (ဗျဥ္ဇနဗုဒ္ဓိနည်း)

အင်း၊ အိုင်၊ ခါးလွဲ၊ လက်ဖွဲ့၊ မန္တရားမျိုး ၇-ပါး။ ။ဘားနဒ် ပိဋကတိုက် လောကီ ပရပိုဒ်တစောင်မှ -

(၁) အင်း-အကွက်မှန်ချ၍ ဂဏန်းရေးသွင်းသော အရာဝတ္ထုကို ခေါ်ဆိုသည်။

(၂) အိုင် - အကွက်မှန်ချ၍ စ-ဓ-ဗ-ဝ စသည့် အက္ခရာ ရေးသွင်းထားသည့် အရာကို ဆိုသည်။

(၃) ခါးလွဲ - ရွှေပြား ငွေပြား ထန်းရွက် ယေရွတ် စသည်တို့၌ စာတန်း ရေး၍ ခါး၌ ပတ်စည်းရသည့်အရာကို ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) လက်ဖွဲ့ - အင်း, အိုင်, အပြားအချပ်ကို လိပ်၍ ခေါက်၍ ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ဆောင်ရသော အရာကို ဆိုသည်။

(၅) မန္တရား - ဩောင်း အစထား၍ ရွတ်ဆိုမန်းမှုတ်ရသောအရာ၊ ဥပမာ- "ဩောင်း ဒုရေ ဒုရေ သာဟ" စသည်မျိုး။

(၆) မန္တန် - ဥုံ အစခံ၍ ရွတ်ဆိုမန်းမှုတ်ရသည့် အရာမျိုး၊ ဥပမာ- "ဥစ္စာရစဟီကျ မေ မာတာ" စသည်မျိုး။

(၇) ဂါထာ - ဥုံ ဩောင်း မပါသော ရွတ်ဆိုမှုမျိုး ပရိတ်ကြီးစသည်။

အင်းကန်းခြင်း ၇-ပါး။ ။အင်းဂွက်ထဲ၌ အင်းဆန်သွင်းသောအခါ အောက်ပါ အပြစ် ၇-ပါးကြောင့် အကျိုးခံစားခွင့် တန်ခိုးအာနိသင် မရှိ၊ အင်းသည် သူကန်းသဘွယ် ဖြစ်သွားသည် ဟူ၏၊ (၁) နက္ခတ် မမှန်ခြင်း၊ (၂) အင်းဆန် ဂဏန်း အက္ခရာ မမှန်ခြင်း၊ (၃) အင်းသွား အလှည့် မမှန်ခြင်း၊ (၄) အက္ခရာ ဂဏန်း မညီ မတန်းခြင်း၊ (၅ ကိုယ်ဝန်ဆောင် မသန့်ရှင်းသူတို့ ကိုင်ခြင်း၊ (၆) အင်းချသူ၏ ကိုယ်လက် မသန့် ညစ်ပတ်ခြင်း၊ (၇) ဂါထာ ဗန္ဓ မမှန်ခြင်း။

အင်းကျိုးခြင်း ၇-ပါး။ ။အင်းချစဉ် အပြစ် ၇-ပါးကြောင့် အင်းကျိုးပျက်သွားသည် ဟူ၏၊ (၁) လူ နေရာရွှေ့ခြင်း၊ ဣရိယာပုထ် ပြောင်းလဲခြင်း၊ (၂) စကားပြောခြင်း၊ တေးသီ လေချွန်ခြင်း၊ (၃) လူးလည်း၍ စီရင်ခြင်း၊ (၄) စီရင် မပြီးမီ ထ၍ သွားခြင်း၊ (၅) အင်းအုံ ပြတ်ခြင်း၊ (၆) စတုရန်း ၄-မျက်နှာ မျဉ်းမသားမီ အတွင်း မျဉ်းများကို သားခြင်း၊ (၇) အင်းပေါင် ရွှေခြင်း။

အင်းချသူ အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။ဤအင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှသာလျှင် ထူးမြတ်လွန်ကဲသော အကျိုးကျေးဇူး ဂုဏ်ထူး လာဘ်မြတ်တို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်သည် ဟူ၏၊ (၁) မိမိ စီရင်သော အင်းကို ယုံကြည် လေးမြတ်ခြင်း၊ (၂) ကောင်းသော အလိုဆန္ဒ ဝီရိယ ရှိရခြင်း၊ (၃) ကောင်းမှန်သော အသိဉာဏ် ရှိရခြင်း၊ (၄) အစီအရင်ကို အရိပ်ဖြင့် မကွယ်ရခြင်း၊ (၅) တစုံတခုသော ဒွါရကို မပိတ်ရခြင်း၊ (၆) စကားမပြောရ၊ အခြားသို့ လှည့် မကြည့်ရခြင်း၊ (၇) မပြီးခင် ခေတ္တခဏမျှ ထ၍ မသွားရခြင်း၊ (၈) မိမိစီရင်နေသော အင်းမှ တပါးသို့ အာရုံများကို မအောက်မေ့ မတွေးတောရခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အင်းပေါက်ခြင်း ၇-ပါး။ ။ပေါက်ထွက်နေသော အင်းကား တန်ခိုးမရှိ ဟူ၏၊ (၁)အင်းပေါက်ချင်း မထိစပ်ခြင်း၊ (၂)အင်းပေါင် အင်းကွက်ကို မျဉ်းဖောက်ထွက်နေခြင်း၊ (၃) အင်းချ မမှန်ခြင်း၊ (၄) အင်းပေါင်နှင့် အင်းဆန် ထိစပ်နေခြင်း၊ (၅) ဂဏန်းထောင့် မကိုက်ခြင်း၊ (၆) အက္ခရာ မပြီသ မမှန်ခြင်း၊ (၇) အင်းကွက်ချ မညီခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။အင်းကွက်ကို ဝက်ခေါင်းထိုးလျှင် ကိုက်နေရမည်ဟူ၏။

အင်း 'နဝ'ဖို့တည်၊ အဝပြည်၊ ၉-မည် အင်းတို့ အဘယ်နည်း?။ ။သဘင်ဝန် ဦးသော် မေး၍ တောင်ဖီလာ ဆရာတော် ဖြေ မှတ်တန်းကဗျာနှင့် အင်းဝ မြို့ ခတ်ပေါင်းမဥ္ဇူဘုရား ကျောက်စာတော်တို့မှ ထုတ်ယူ ဖြေကြား လိုက်သည်၊ ထိုမြို့ကို သက္ကရာဇ် ၇၂၆ - ခုနှစ်တွင် သတိုးမင်းဖျားက အောက်ပါ အင်းများကို ဖြည့်ဖို့ တည်ထောင်သည် ဟူ၏၊ (အင်းနဝ, အင်းဝ၊ ယခုသော် အဝ) ခေါ်ကြသည်။ (၁) ရွှေကြာပင်အင်း၊ (၂) ဇနီအင်း၊ (၃) ညောင်စောက်အင်း၊ (၄) ဝက်ချေးအင်း၊ (၅) အုန္ဒွဲ အင်း၊ (၆) အင်းမ အင်း၊ (၇) လင်းစံအင်း၊ (၈) ဘေးမဲ့အင်း၊ (၉) ဝမ်းဘဲအင်း။

အငြိမ့်မျိုး ၆-ပါး။ ။ငြိမ့်ညောင်းသာယာသော မြန်မာ့ ပန်တျာမျိုး ၆-ပါး၊ (၁) စောင်း၊ (၂) ငြင်း၊ (၃) မိကျောင်း၊ (၄) အောင်းကလေး၊ (၅) ပတ္တလား၊ (၆) တရော၊ ရာဇဝင်ကြီး။

မဃဒေဝ လင်္ကာ၌ "စောင်း, ငြင်း, မိကျောင်း၊ အောင်း, ပတ္တလား၊ တရော အားဖြင့် ခြောက်ပါးငြိမ့်မျိုး နာဘွယ်ပျိုးသား"ဟု စပ်ဆိုသည်။

အစပ် ၃-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝေါဟာရဖြစ်သည်၊ အဖြေကို (အခြင်းအရာ - ၂၀)၌ ကြည့်ပါလေ။

အစပ် ၆-ပါး။ ။ရှေးကဝိစာဆိုတို့ စပ်ဆိုသီကုံး ဖော်ပြလေ့ရှိသော ဇလေးလုံး တပိုဒ် ကဗျာလင်္ကာ စပ်နည်းများ—

(၁) သတ်စွေနှက် သုံးချက်ညီခေါ် သုံးပိုဒ်တွင် ကာရန်သတ်ပုံ သုံးချက် ညီအောင် စပ်နည်း၊ ဥပမာ— ပြည်သာနိဗ္ဗာန်၊ ရှိသင့်တန်ဟု၊ ကေန်တိတိ။ ။သုံးဘော်လှူ ထံ၊ တည်ပွဲခံအံ့၊ ကြံသားခပင်း။ ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ချိန်ခွင်လျှာခေါ် သုံးပိုဒ်တွင် အလယ်ပိုဒ်၏ ကာရန်သတ်ပုံနှင့် ဘေးပိုဒ်တို့၏ ကာရန်သတ်ပုံများ ကွဲလွဲသောစပ်နည်း၊ ဥပမာ– ကျေးဇူးနက်တိမ်၊ သူ့အားချိန်၍၊ မွေ့သိမ်ညွှံ့နု။

(၃) ဦးတိုက်ခေါ် နှစ်ပိုဒ်တွင် ရှေ့ပိုဒ်အဆုံးနှင့် နောက်ပိုဒ် အစတို့ကို ကာရန်သတ်ပုံညီထား၍ စပ်နည်း၊ ဥပမာ– စောထီးမုန်နှံ၊ မိန်နှံ့သောတိုင်း။

(၄) ဘီလူးရယ်ခေါ် နှစ်ပိုဒ်တွင် ရှေ့ပိုဒ် စတုတ္ထအက္ခရာနှင့် နောက်ပိုဒ် တတိယ သို့မဟုတ် ဒုတိယအက္ခရာတို့ကိုဖြစ်စေ၊ ရှေ့ပိုဒ် တတိယ အက္ခရာနှင့် နောက်ပိုဒ် ဒုတိယအက္ခရာတို့ကိုဖြစ်စေ ကာရန်သတ်ပုံ ညီထား၍ စပ်နည်း၊ ဥပမာ– မာရ်နှိပ်ဆုံးရပ်၊ ရှေးပြည့်ခပ်ရှင့်။ ။ များလှတွက်ကိန်း၊ သုံးသိန်းငါးသောင်း။ ။ညိုပြာမွတ်သည်၊ ဖက်ဆွတ်လေလော။

(၅) ထိပ်ချင်းခတ်ခေါ် နှစ်ပိုဒ်တွင် ရှေ့ပိုဒ် တ,သတ် န,သတ် ဏ,သတ် ကာရန်တို့ကို နောက်ပိုဒ် ပ,သတ် မ,သတ် နိဂ္ဂဟိတ် ကာရန်တို့ဖြင့် ဟပ်၍ စပ်နည်း၊ ဥပမာ– သက္ကသူရိန်၊ စည်းစိမ်သခင်။

(၆) ထိပ်ချင်းချွတ်ခေါ် နှစ်ပိုဒ်တွင် ရှေ့ပိုဒ် ပ,သတ် မ,သတ် နိဂ္ဂဟိတ် ကာရန်တို့ကို နောက်ပိုဒ် တ,သတ် န,သတ် ဏ,သတ် ကာရန်တို့ဖြင့် ဟပ်၍စပ်နည်း၊ ဥပမာ– လေးဆယ့်ကိုးလုပ်၊ မယုတ်အင်ပြည့်။

မှတ်ချက်။ ။ ယင်း မှာစပ်ခြောက်ပါး အခေါ်အဝေါ်နှင့် ကာရန်သတ်ပုံ လွဲစပ်နည်းတို့ကို နောက်ဆရာကြီးတို့ ပယ်ချေသည်။

အစလ စေတီတော်ကြီး ၄–ဌာန။ ။ဇာင်းသရုပ် (အ ဝိဇဟိတ ဌာနကြီး ၄-ပါး)၌ ရှုပါ။

အစားကြီးသူ ၅-ယောက်။ ။သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၃၇၀-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) အာဟာရ ဟတ္ထက = စားပြီးနောက် လက်ဆွဲထူပေးရသူ၊ (၂) တတြ ဝဋ္ဋက = စားသည့်နေရာ၌ပင် လဲနေသူ၊ (၃) အလံ သာဋက= ပုဆိုးမဝတ်နိုင်အောင် စားသူ၊ (၄) ကာက မာသက= ပါးစပ်ထဲ ကျီးနှိုက်စားနိုင်အောင် စားသူ၊ (၅) ဘုတ္တဝမိတက = စားပြီးပြီးချင်း ထိုးအန်ရအောင် စားသူ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အစားကြူးသူ ၅-မျိုး။ ။ဇင်းသရုပ် (အစားကြီးသူ ၅-မျိုး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

အ စိန္တေယျ ၄-ပါး။ ။သုတ်သီလက္ခန် အင္ဂုတ္တရ ၂၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ မကြံစည် မယုံမှားအပ်သော တရားလေးပါး- ဣမာနိ အစိန္တိယာနိ အစိန္တေယျာနိ ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီဟောတိ - ဤလေးပါးတို့ကို ကြံစည်သောသူအား ရူးသွပ်ခြင်း ဖောက်ပြန်ခြင်း အဖို့ရှိ၏ ဟူလို။ (၁) ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တိယော- ဘုရား၏ အရာကို မကြံစည်အပ်၊ (၂) ဈာနဝိသယော အစိန္တိယော - ဈာန် တန်ခိုး၏ အရာကို မကြံစည်အပ်၊ (၃) ကမ္မဝိပါကော အစိန္တိယော- ကံ၏ အကျိုးကို မကြံစည်အပ်၊ (၄) လောကစိန္တာ အစိန္တိယော-လောကဓာတ် တည်ခြင်းကို မကြံစည်အပ်။

အစေးမျိုး ၅-ပါး။ ။ဘာယဆေးကျမ်း ဝေါဟာရ။ (၁) ပဉောင်စေး၊ (၂) သဖန်းစေး၊ (၃) ဗောဓိညောင်စေး၊ (၄) ညောင်ကျပ်စေး၊ (၅) ညောင်ချဉ်စေး။

အစွန်း ၃-ပါး၊ ကင်းလွတ်ငြား၊ သားငါး စားရန်အပ်။ ။ရဟန်းတော်များသည် အစွန်းသုံးပါးမှလွတ်သော သားငါးတို့ကို စားသောက်ကောင်းသည်ဟု ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ အစွန်း ၃-ပါးကား- (၁) ဒိဋ္ဌ-မိမိအကျက် ရည်စူး၍ သတ်ဖြတ်နေသည်ကို ကိုယ်တိုင်မြင်ရခြင်း၊ (၂)သုတ-မိမိအတွက် ကြက်ပက်စသည်တို့ကို သတ်ဖြတ်နေကြောင်းဖြင့် ကြားသိရခြင်း၊ (၃) ပရိသင်္ကိတ- တိုသားငါးအတွက် သင်္ကာမကင်းရှိနေခြင်းမျိုး။

အဆင်းတန်းဆာ၊ ဆင်ရာအပြား၊ ၁၄-ပါး၊ ကျမ်းများ မည်သို့မိန့်သနည်း ? ။ ။စိန္တကျော်သူ ဦးသြရေး သြဝါဒထူး ပျို့၌ ဤသို့မိန့်၏၊ တဆယ့်လေးဖြာ၊ ဆင်းတန်းဆာကား (၁) ရာဇာဘုန်းရှိ၊ ပြည်လုံးမိကို၊ နီတိကျမ်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၂) ဂုဏ်အင်အထူး၊ ကျေးဇူးရှိသူ၊ ထိုထိုလူကို၊ မပြုဒေါသ၊ မာန်မထဘဲ၊ နှိမ့်ချခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၃) ရှယ်သွင်ပျိုထွား၊ မိန်းမအားမူ၊ တည်ငြားစောင့်ရှောက်၊ ယွင်းမဖောက်ဘဲ၊ ရှက်ကြောက်ခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၄) လင်နှင့်မယား၊ သူစိုးအားမူ၊ မုန်းထားမလို၊ ချစ်ကြည်ညို၍၊ လှုပိုလ်ထကာ၊ ရှိသေရာသည်၊ သစ္စာခိုင်ကျည်၊ တည်ကြည်ခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏

www.burmeseclassic.com

(၅) ဝန်းကျင်သာကျယ်၊အိမ်မှာဝယ်ကား၊ သူငယ်သာလျှင်၊တန်းဆာဆင်၏၊ (၆) ကျယ်မြင်နှံ့သိ၊ ပညာရှိမူ၊ ကဝိပျူငှါ၊ ဆန်းဂါထာနှင့်၊ ကဗျာသံချို၊ ဖွဲ့ဆိုခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၇) နွတ်မင်္ဂလာ၊ စကားမှာကား၊ အသာ အချို၊ သူနာလိုအောင်၊ မိန့်ဆိုခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၈) သန့်စင်ကြည်ဖြူ၊ ကိုယ်ကိုမူကား၊ ဆန်မြူခြမ်းမျှ၊ ဒေါသမသင့်၊ အကျင့်သီတင်း၊ ကောင်းခြင်းသည်လျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၉) ယွယ်အင်လွန်သူ၊ မိန်းမမူကား၊ မူယူဆိတ်ငြိမ်၊ မွေ့သိမ်ခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၁၀) ပျော်ရွှင်စလို၊ နှလုံးကိုမူ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုဟု၊ နှစ်ခုရေရာ၊ အာသာ စုံမက်၊ နှစ်သက် မူးမော်၊ မွေ့လျော်ခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၁၁) ဂုဏ်အင်မချို၊ ရဟန်းတို့မူ၊ နောင်ဘို့ရှယ်ရည်း၊ သည်းညည်းခံချုပ်၊ ကြည်ဘွယ် လုပ်သား၊ သာရုပ္ပလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၁၂) အားအင်ထက်မြန်၊ စွမ်းသန်သသူ၊ ထိုထိုလူကို၊ မယူရန်တုံ့၊ မလှုံ့ရန်ကြွင်း၊ သည်းခံခြင်းနှင့်၊ မပျင်းကြိုးကုတ်၊ အားစုတ်စုတ်တီ၊ တုတ်ဝပ်ခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာ ဆင်၏၊ (၁၃) လူတွင်အိမ်ရာ၊ ထောင်သူမှာကား၊ ဥစ္စာ ရွှေငွေ၊ ဆန်ရေ စပါး၊ ကျွဲနွားကျွန်ကျေး၊ သားမြေးကုံလုံ၊ ပြည့်စုံခြင်းလျှင်၊ တန်းဆာဆင်၏၊ (၁၄) ကျယ်မြင်ပညာ၊ သူကောင်းမှာကား၊ ပါယ်ရှာကြောက်ရှက်၊ ရမက်ဆွံ့ရှား၊စကားမယွင်း၊ မှန်ခြင်း သည်လျှင်၊ တန်းဆာဆင်သည်... လူတွင် နိမ့်မြင့်သို့မှတင့်။

အဆင်းလှရာ၊ ကြောင်း ၃-ဖြာ၊ လောင်းလျာအသို့ ကျင့်သနည်း?။ ။ အလောင်းတော်မြတ် တေမိယဇာတ်၌ ကျင့်ပုံကား- (၁) အတီတံ နာနု-သောစာမိ- လွန်ပြီးအမှု ဒုစရိုက်စုကိုလည်း မတွေးတော မစိုးရိမ်၊ (၂) နာနုသောစာမိ နာဂတံ-နောင်ခါ စားပဟ်နေရေးကိုလည်း မတွေးဆမပူပန်၊ (၃) ပစ္စုပ္ပန္နေန ယာပေမိ- မျက်မှောက် ကျပန်းဖြင့်သာမကောင်းမှု ရှောင်လွှဲကာ ချမ်းသာစွာ ရောင့်ရဲခဲ့၏၊ တေန ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ- ဒါကြောင့် ငါ့ရုပ်ဆင်းဝါ လွန်စွာ ကြည်လင်လှပ၏။

အဆောင်ရ မိဖုယား ၄-ပါး။ ။မြန်မာ ဘုရင်များ၏ မိဖုယားမျိုး ရှစ်ပါးထည်းတွင် အဆောင်ပိုင်ရသော မိဖုယားများမှာ (၁) မြောက်ဆောင်တော် မိဖုယား၊ (၂)တောင်ဆောင်တော် မိဖုယား၊(၃)မြောက် ရွှေရေးဆောင် မိဖုယား၊(၄)တောင် ရွှေရေးဆောင် မိဖုယား။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဇ္ဈာသယကြီး ၆-ပါး။ ။ဘုရားလောင်းတို့ အလိုတော်မြတ်ကြီး ၆-ပါး၊ ဤ ၆-ပါးနှင့်ပြည့်စုံမှ ဘုရားအဖြစ်ကို ရယူနိုင်သည်၊ စရိယာပိဋက အဋ္ဌကထာ ၇၂၈-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) နေက္ခမဇ္ဈာသယ-တောထွက်လိုခြင်း၊ (၂) ပဝိဝေကဇ္ဈာသယ-အဘော် မမှီး တကိုယ်တော်တည်းသာ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေလိုခြင်း၊ (၃) အလောဘဇ္ဈာသယ-လောဘ မရှိခြင်းကို လိုခြင်း၊ (၄) အဒေါသဇ္ဈာသယ-ဒေါသ မရှိခြင်းကို လိုခြင်း၊ (၅) အမောဟဇ္ဈာသယ-မောဟ မရှိခြင်းကို လိုခြင်း၊ (၆) နိဿရဏဇ္ဈာသယ-ဘုံသုံးပါးမှ လွတ်ကင်းလိုခြင်း။

အဇိဏ္ဏလေမျိုး ၁၂-ပါး။ ။ဝမ်းကို ဒုက္ခပေးတတ်သော လေများ၊ ၎င်း အဖြေ(လေမျိုး ၈၀ [ခ]ပိုဒ်)၌ ရှုပါလေ။

အဉ္ဇလီ ၅-သွယ်၊ သိမှတ်ဘွယ်၊ ကျမ်းဝယ်မည်သို့ ရှိသနည်း?။ ။ဝိနည်းပိဋကတော် ပရိဝါကျမ်းမြတ်၌ ဤသို့လာရှိ၏။ (၁) ဖျင်, ပုဆိုး,တပက်, ပုဝါကို လက်ကန်တော့ တင်ခြင်း၊ (၂) လက်အုပ်ချီမိုးခြင်း, ရှိခိုးခြင်း၊ (၃) လက်ဖဝါး နှစ်ဖက်တို့ဖြင့် ကြီးမြတ်သူ၏ ခြေကိုကိုင်တွယ်ခြင်း၊ (၄) ချစ်ခင်သော မေတ္တာ ရှေ့သွားရှိခြင်း၊ (၅) ရိုသေလေးမြတ်သော စိတ်ထားရှိခြင်း။

အဋ္ဌကထာကြီး ၈-ကျမ်း။ ။၎င်းကျမ်း အမည်များကို ဝိနည်း ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ။၂။ သာရတ္ထ၊ ပ-အုပ်၊ ၁၇၊ ၁၉၊ ၂၀၊ ၂၃။ ဝိမတိ၊ ပ-အုပ်၊၅၊ ၆။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ-၁၈- စသည်တို့၌ ကြည့်ပါ၊ နာမည်ကျော်ဟိုးသော ရှေးဟောင်း အဋ္ဌကထာကြီး ၈-ကျမ်း ဟူ၏၊ သီဟိုဠ်ဘာသာနှင့်ရှိသည်။ (၁) မဟာ အဋ္ဌကထာ၊ (၂) မူလ အဋ္ဌကထာ၊ (၃) မဟာပစ္စရိ အဋ္ဌကထာ၊ (၄) စူဠ အဋ္ဌကထာ၊ (၅) ကုရုန္ဒီ အဋ္ဌကထာ၊ (၆) အန္ဓက အဋ္ဌကထာ၊ (၇) သင်္ခေပ အဋ္ဌကထာ၊ (၈) အရိယ အဋ္ဌကထာ။

အဋ္ဌင်္ဂသီလ=ရှစ်ပါးသီလ။ ။အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် ၇၉။ ဋ္ဌ ၂၃၃-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ၊ (၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ၊ (၃) အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏီ၊ (၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ၊ (၅) သုရာမေရယ မဇ္ဇ ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ၊ (၆) ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏီ၊ (၇) နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မဏ္ဍန ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ၊ (၈) ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

အဋ္ဌဇယ မင်္ဂလာ ဂ-ပါး။ ။အချို့ဆရာတို့က "အောင်ခြင်းရှစ်ပါး" ကိုပင် အဋ္ဌဇယ မင်္ဂလာ ရှစ်ပါးဟု ခေါ်ဆိုကြသည်၊ အဖြေ (အောင်ခြင်း ဂ-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

အဋ္ဌာရသ သိပ္ပ။ ။တဆယ့်ရှစ်ရပ်သော အတတ်ပညာမျိုး ဟူလို၊ ယောကျ်ားတို့အတတ် (၁၈) ရပ်လည်း ဟူ၏၊ ၎င်း (၁၈) ရပ်သော အတတ်တို့ကို သက္ကဋကျမ်း၌ တမျိုး၊ မိလိန္ဒပဥှာပါဠိတော်၌ တဖုံ၊ လောကနီတိကျမ်းက တဖြာ၊ ဤသို့ အနည်းနည်း လာရှိကြရာ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့လည်း သုတကာမီများ အတွက် အသီးသီး ဆက်လက်ဖော်ပြဘို့ ဝတ္တရားရှိလေသည်၊ အဋ္ဌာရသ သိပ္ပ၊ အဋ္ဌာရသ ဝိဇ္ဇာ ဟူ၍ ပါဠိ သုံးနိုင်ကြ၏။ (၁) ဗာပ္ပတ္တ-တခုသော ဗေဒင်၏ အခက်အလက် သာခါကျမ်း၏ အထူးထူးသော အပိုင်း၌ ဆိုအပ်သော မန္တန်နည်းအားဖြင့် သိအပ်သော သာခါတပါး၌ တည်သော မန္တန်တို့အား သုံးစွဲပုံ အစီအရင်ကို ပြသော "ဗောခာယန" စသော ရသေ့တို့ စီရင်အပ်သော ကျမ်းအတတ်၊ (၂) ဗျာကရဏ-ပါဏိနီ စသော သဒ္ဒါကျမ်းအတတ်၊ (၃) ဇောတိသတ္ထ-ဂြိုဟ် နက္ခတ်တို့၏ အသွားအလာ သရုပ်သဏ္ဌာန်နှင့် တကွ အကြောင်း အဆိုးကို ပြဆိုသော ကျမ်းအတတ်၊ (၄) သိက္ခာ-သရ,ဗျည်း, ဋ္ဌာန်, ကရိုဏ်း,ပယတ်တို့ကို ပြဆိုသော ပါဏိနီ သိက္ခာ, နာရဒသိက္ခာ စသော ကျမ်းအတတ်၊ (၅) နိရုတ္တိ- ဝဏ္ဏာဂမ စသော လက္ခဏာငါးပါးတို့ဖြင့် ပကတိ ပစ္စယတ္ထ နိဗ္ဗစနတ္ထ တို့ကို ပြဆိုရာသော ဗျာကရဏ ပရိသိဋ္ဌဟု ဆိုထိုက်သော ယာသကရသေ့ စီရင်သော ကျမ်းအတတ်၊ (၆) ဆန္ဒော-ဝိစိတိ ဇဂတီ စသော ဆန်းတို့ကို ပြဆိုသော ပိင်္ဂလ စသော ကျမ်းအတတ်၊ (၇) သာမ-သာမ ခေါ် ဗေဒင်ကျမ်းအတတ်၊ (၈) ယဇု-ယဇု ခေါ် ဗေဒင်ကျမ်း အတတ်၊ (၉) ဣရု-ဣရု ခေါ် ဗေဒင်ကျမ်းအတတ်၊ (၁၀) အာထဗ္ဗဏ-အာထဗ္ဗဏ ခေါ် ဗေဒင်ကျမ်းအတတ်၊ (၁၁) မီမံသာ-ကံ၏ အကြောင်း အရာတို့ကို စိစစ်၍ ဆုံးဖြတ်သော ဇေမိနိရသေ့ စီရင်သော ပုဗ္ဗမီမံသာဟု ထင်ရှားသောကျမ်း၊ ဗြဟ္မာ၏ အကြောင်း အရာကို စိစစ်၍ ဆုံးဖြတ်သော 'ဗေဒန္တ'ဟု ထင်ရှားသော ကျမ်းစုအတတ်၊ (၁၂) ဉာယ-ဂေါတမစသော ရသေ့တို့ စီရင်အပ်သော တက်ကျမ်း အမျိုးမျိုး အတတ်၊ (၁၃) ဓမ္မသတ္ထ-

www.burmeseclassic.com

အမျိုးလေးပါးတို့၏ အကျင့်တရား စသည်ကို ပြဆိုသော မနုစသော ရသေ့၊ မင်းတိုင်ပင် အမတ်ပညာရှိတို့ စီရင်အပ်သော ဖြတ်ထုံးဥပဒေ ကျမ်းအတတ်၊ (၁၄) ပုရာဏ- ရှေးဟောင်း အကြောင်းအရာတို့ကိုဆိုသော ပုရာဏ် ကျမ်းစာအတတ်၊ (၁၅) အာယုဗေဒ- ဓန္ဝန္တရီဗေဒင်၏ ဥပဒေဖြစ်သော ဆေးပညာကျမ်းအတတ်၊ (၁၆) ဓနုဗ္ဗေဒ-လေး၊ ဓား၊ လှံစသော လက်နက်တို့ကို ပစ်လှင့်ထိုးခုတ်ခြင်းတို့ကို မန္တန်နှင့် ဟာကွပြသော ယဇု ဗေဒင်၏ ဥပဒေဖြစ်သော ကျမ်းအတတ်၊ (၁၇) ဂန္ဓဗ္ဗဗေဒ-သီ၊ ဆို၊ တီး၊ မှုတ် ခြင်း အမျိုးမျိုးတို့ကို ပြသော သာမ ဗေဒင်၏ ဥပဒေဖြစ်သော သင်္ဂီတ ကျမ်းအတတ်၊ (၁၈) အတ္ထသတ္ထ- ဥစ္စာစည်းစိမ် ရကြောင်း ဂိုမ်မာ ယဉ်ကျေးကြောင်း ဖြစ်သော နီတိကျမ်းအတတ်။ (သက္ကဋ ဗိသဏှုပုရာဏ်)

အဋ္ဌာရသ သိပ္ပမျိုး။ ။(၁) သုတိ-ဗေဒင် ၄- ပုံကျမ်း အတတ်၊ ဤဗေဒင် လေးပုံဟော "ဆရုတိ" ဟူသော သကဋ သဒ္ဒမှ "သုတိ" ဖြစ်လာ၏၊ (၂) သမုတိ-မှတ်သားကျမ်းအတတ်၊ "ဆမရုတိ" ဟူသော သကဋဘာသာ မှ ဖြစ်လာသည်၊ (၃) သင်္ချာ-သတ္တဝါ၏ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ ထာဝရ၊ ပကတိ ဟု ခေါ်ဝေါ်သော သဘောတရားတို့ကို ပြသည့် ကပိလရသေ့၏ သင်္ချာ အတတ်၊ (၄) ယောဂ-သတ္တဝါတို့ ဝိညာဉ်နှင့် ထာဝရဗြဟ္မာကြီး၏ဝိညာဉ် ပေါင်းဆုံမိကာ မပြဲမသေ တည်နေနိုင်ရန် နည်းလမ်းပြသော ပါတဉ္ဇလီ ရသေ့၏ ယောဂ ကျမ်း အတတ်၊ (၅) နီတိ-လူတို့ လိုက်နာ ကျင့်ဆောင် ကြရန် လောကဝတ်တို့ကို ညွှန်ပြသော နီတိ ကျမ်းစု အတတ်၊ (၆) ဝိသေသိကာ- သတ္တဝါ၊ လောကတို့သည် နိစ္စထာဝရရှိနေပုံနှင့် မမြင်နိုင် အောင် သေးငယ်သော အနုမြူဓာတ်မှုန်တို့၏ ပေါင်းဆုံမိသောကြောင့် သတ္တဝါ၊ လောက ဖြစ်ပေါ်လာကြပုံတို့ကို ပြဆိုသော ကဏာဒရသေ့ တည်ထွင်ခဲ့သည့် ဝိသေသိက အတတ်၊ (၇) ဂန္ဓဗ္ဗ-ဝါ၊ ဂီ၊ နစ်အတတ်၊ (၈) ဂဏိတာ-ဂဏန်းသင်္ချာ၊ အက္ခရာ သင်္ချာ အတတ်၊ (၉) ဓနု-လေး ပစ်အတတ်၊ (၁၀) ပုရာဏ-ရှေးစကားဟောင်း ပုရာဏ်ကျမ်းအတတ်၊ (၁၁) ဇောတိသတ္ထ-နက္ခတ်ကျမ်း အတတ်၊ (၁၂) ဣတိဟာသ-ရှေး ပညာရှိတို့ ဖွဲ့ဆို စီကုံးထားကြသည့် ဟိန္ဒူတို့ အလေးအမြတ်ပြုသော မဟာ ဘာရတ စသည့် ကျမ်းစာအတတ်၊ (၁၃) တိကိစ္ဆာ-ဆေးကုအတတ်၊ (၁၄) မာယာ-လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းမှု အတတ်၊ မျက်လှည့် အတတ်၊ (၁၅) ဆန္ဒတိ-ဆန်းကျမ်း အတတ်၊ (၁၆) ကေတုဘ-အလင်္ကာကျမ်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတတ်၊ (၁၇) သဒ္ဒါ-ကာတန္တြစသော သဒ္ဒါကျမ်းအတတ်၊ (၁၈) မန္တာ-ဂါထာမန္တန် မန်းမှုတ်မှုအတတ်။ (ပေါရာဏဒီပနီ။)

တနည်း။ ။(၁) သုတိ-အကြားအမြင် အတတ်၊ (ဗေဒင်အတတ်) (၂) သမ္မုတိ- ဓမ္မသတ် ဥပဒေအတတ်၊ (၃) သင်္ချာ- ဂဏန်းသင်္ချာ အတတ်၊ (သတ္တဗေဒအတတ်) (၄) ယောဂါ-တံစဉ်း, စူး, ခဆောက် အတတ်၊ (ရုပ်နှင့် ဇီဝ အတတ်၊) (၅) နီတိ-နီတိကျမ်း အတတ်၊ (၆) ဝိသေသကာ- ယာယီ ယတြာစသော ဗျာကရိုဏ်းကျမ်းအတတ်၊ (ကလာပ် စည်းအတတ်) (၇) ဂန္ဓဗ္ဗာ-စောင်း ငြင်းစသော ကဗျာလင်္ကာအတတ်၊ (၈) ဂဏိကာ-လက်ဆစ်ချိုး ရေတွက်ခြင်း အတတ်၊ (ဂဲအောမက်တရီ အတတ်) (၉) ဓနုဗေဒါ-မူးလေး လင်းလေး အတတ်၊ (၁၀) ပုရာဏာ- ရှေးဟောင်း နောက်ဖြစ် စကားအတတ်၊ (၁၁) တိကိစ္ဆာ- ဆေးပေး ဆေးကု အတတ်၊ (၁၂) ဣတိဟာသာ- ရယ်ရွှင်မှုအတတ်၊ (ပုံဝတ္ထုပြော အတတ်) (၁၃) ဇောတိ-ဟူးရား နက္ခတ်အတတ်၊ (၁၄) မာယာ- လှည့်ပတ်တတ်သော အတတ်၊ (မျက်လှည့်အတတ်) (၁၅) ဆန္ဒ- ဆန်း ကျမ်း အတတ်၊ (၁၆) ကေတု-သံတမန် အတတ်၊ (စကားပြောကောင်း ကဗျာလင်္ကာ အတတ်၊) (၁၇) မန္တာ-မန္တန်အတတ်, ဂါထာစုတ်အတတ်၊ (၁၈) သဒ္ဒါ-သဒ္ဒါကျမ်းအတတ်၊ ဗျာကရုဏ်းအတတ်။ (လောကနီတိ)

အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ မရှိခြင်းရာ ၁၂-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ မည်သို့နည်း?။ ။ ၎င်းအဖြေ (သုညတ တရား ၁၂-ပါး) ၌ ကြည့်ပါ။

အတ္တမျိုး ၂-ပါး။ ။သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏ အနတ္တဝါဒကို မိစ္ဆာဝါဒီ တက္ကီပုဂ္ဂိုလ် တို့ ကြံဆပြောဆိုကြသော ပညတ်မျှဖြစ်သည့် အတ္တ ၂-မျိုး။ (၁) ဇီဝ အတ္တ-ခန္ဓာအိမ်ပျက်သော်လည်း မပျက်စီးဘဲ အမြဲတည်နေသောငါကောင် ခေါ် ဝိညာဏ်, လိပ်ပြာ,အသက်၊ အာရဗီလို "ရှုဟ်" အင်္ဂလိပ်လို "ဆိုလ်" ဟိန္ဒီလို "အာတမာ" ခေါ်သော အရာများ၊ (၂) ပရမ အတ္တ- ထာဝရ ဘုရားသခင် ကိုးကွယ်သူတို့က 'လောကကို ဖန်ဆင်းတတ်သူ' ဟု ထင်မှတ် ပြောဆိုအပ်သော အရာသည် ပရမတ္တခေါ် ပရမအတ္တ မည်၏၊ ၎င်းကိုပင် ဟိန္ဒီဘာသာ၌ ဤယွရ, ပရမေယွရ, ပရမေယှ ဟူ၍၎င်း၊ ပါရှင်ဘာသာ၌ ခုဒါ, ခိုဒါ ဟူ၍၎င်း၊ အာရဗီဘာသာ၌ အလ္လာဟ် ဟူ၍၎င်း၊ အင်္ဂလိပ် ဘာသာ၌ ဂေါ့ဒ် ဟူ၍၎င်း မြန်မာဘာသာ၌ ထာဝရဘုရား ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုကြကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတ္တဒိဋ္ဌိမျိုး ၂၀။ ။ရှင်းသရုပ်ကို (သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀) ၌ ပြအံ့၊ သဘောတူ၏။

အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါမျိုး ၅-ပါး။ ။ရှင်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို "ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး" ၌ ကြည့်ပါ။

ပစ္စုပ္ပန်အစွန့်တရားမျိုး ၂-ပါး။ ။ရှင်းအဖြေကို (အစွန့် ၃-ပါး) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

အတိုင်ပင်ခံနည်း ၃-တန်၊ ထုတ်ပြန်ဖော်ပြပါ။ ။ရှင်းအဖြေ (တိုင်ပင်ခြင်းမျိုး ၃-ပါး) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ထင်ရှားအံ့။

အတိုင်းအတာ ဝေါဟာရ ၁၂-မျိုး လကာ။ ။လက်သစ် တောင်တာ ယူဇနာ တိုင်အောင်သော မြန်မာတို့၏ အတိုင်းအတာနည်း လင်္ကာဟူလို။ (၁) ၁၀ ဆံခြည်တနှမ်း၊ (၂) ၆ နှမ်း-တမုယော၊ (၃) ၄ မုယော-တလက်သစ်၊ (၄) ၈ လက်သစ်-တမိုက်၊ (၅) ၃ မိုက်-တတောင်၊ (၆) ၄ တောင်-တလံ၊ (၇) ၇ တောင်-တတာ၊ (၈) ၂၀ တာ-တဥသဘ၊ (၉) ၂၀ ဥသဘ-တကောသ၊ (၁၀) ၄ ကောသ-တဂါဝုတ်၊ (၁၁) ၄ ဂါဝုတ်-တယူဇနာ၊ (၁၂) တာ (၁၀၀၀) တထောင် တတိုင်။ (မှတ်ချက်) မြန်မာ ၁၀-တိုင်ကို ခရီးတသောင်းဟု ခေါ်သည်မှာ တာပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်း ရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။

အတွင်း ၃၇-မင်း။ ။ပါဠိထယျဝင် အာဋ္ဌာနာဋိယသုတ် ပါဠိတော်၌ ပါရှိသော ၃၇-မင်းနတ်များ၊ (၁) ဣန္ဒနတ်၊ (၂) သောမနတ်၊ (၃) ဝရုဏနတ်၊ (၄) ဘာရဒွါဇနတ်၊ (၅) ပဇာပတိနတ်၊ (၆) စန္ဒနနတ်၊ (၇) ကာမသေဋ္ဌနတ်၊ (၈) ကိန္နုဃဏ္ဍုနတ်၊ (၉) နိဃဏ္ဍုနတ်၊ (၁၀) ပနာဒ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၁) ဩပမညု ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၂) ဒေဝသုတ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၃) စိတ္တသေန ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၄) နဠောရာဇ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၅) ဇနေသဘ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၆) သာတာဂိရိ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၇) ဟေမဝတ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၈) ပုဏ္ဏက ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၁၉) ကရတိယ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၀) သီဝက ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၁) မုစလိန္ဒ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၂) ဝေဿာမိတ္တ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၃) ယုဂန္ဓရ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၄) ဂေါပါလ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၅) သုပ္ပရောဓ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၆) ဟိရိယက္ခ သေနာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ာတိနတ်၊ (၂၇) နေတ္တိ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၈) မန္ဒိယ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၂၉) ပဉ္စာလစဏ္ဍ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၀) အာဠဝက ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၁) ပဇ္ဇုန္န ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၂) သုမန ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၃) သုမုခ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၄) ဒဓိမုခ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၅) မဏိ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၆) မာဏိခရ ယက္ခ သေနာပတိနတ်၊ (၃၇) သေရိသက ယက္ခ သေနာပတိနတ်။

အတွင်းတာရာ ၉-လုံး။ ။၎င်းအဖြေမှုကျယ်ကို (တာရာကြီး ၉-လုံး) ၌ ရှုပါ။

အတွင်းဝန်များ၊ ရာထူးထား၊ ၈-ပါး အင်္ဂါညီ။ ။ဤ အင်္ဂါ ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှသာအတွင်းဝန်ရာထူးကိုခံယူထမ်းရွက်စေရမည်ဟူ၏၊ (ရာဇနီတိမှ) (၁) ဣန္ဒိယ- သိက္ခာရှိမှု၊ (၂) မနုည - စိတ်နှလုံး ကောင်းမှု၊ (၃) ဘာသန္တရ ဆေက-ဘာသာခြား စကားတတ်မှု၊ (၄) ဓမ္မစာရီ-သူကောင်းတရား ကျင့်သုံးသူဖြစ်ခြင်း၊ (၅) နာနာသိပ္ပ-အတတ်မျိုးစုံ တတ်သူဖြစ်ခြင်း၊ (၆) ကုလ ဓမ္မိက-မျိုးစောင့်တရားရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ (၇) ဂရုက-အရှင့်အား ကြောက်ချစ် ရိုသေခြင်း၊ (၈) ဝိညာတ-အရိပ်အကဲ၌ လိမ်မာကျွမ်းကျင်ခြင်း။

အထင်အမြင်သေး ခံရတတ်သူမျိုး ၅-ယောက်။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်-၁၄၅ ။၄။ ၅၀-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေးကမ်းပြီးလျှင် လူပုံအလယ်၌ မိမိကိုယ်ကို ထယ်ဝါစွာ ဂုဏ်ဖော်တတ်သူ၊ (၂) ရင်းနှီးစွာ ပေါင်းသင်းပြီး၍ အရည်အချင်းမရှိမှန်း အသိခံရသူ၊ (၃) သူတပါးပြောစကားကို ယုံကြည်လွယ်သူ၊ (၄) ခုချစ် ခုမုန်း စသည် အပြောင်းအလဲ မြန်သူ၊ (၅) လျှပ်ပေါ်လော်လည်၍ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ် အသိဉာဏ်မှန် ညံ့ဖျင်းသူ။

အထင်အမြင်သေး ခံရသူ ၁၀-ယောက် တနည်း။ ။၎င်းသရုပ် (လူမလေးခွေးမခံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တကျိပ်)၌ ရှုပါ။

အဓါနဝတ္တု ၁၀-ပါး။ ။၎င်းအဖြေကို (အပါယ်လားကြောင်း အလှူမျိုး ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။ (မိလိန္ဒပဉှာ၌ လာ၏။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဒိန္နာဒါန် အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။ခိုးမှုကံမြောက် အင်္ဂါငါးပါး။ (၁) ပရသန္တက-သူတပါး ဥစ္စာ ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) တထာသညာ-သူတပါး ဥစ္စာဟု မှတ်ထင်ခြင်း၊ (၃) ထေယျစိတ္တ-ခိုးလိုသော စိတ်ရှိခြင်း၊ (၄) ဥပက္ကမ-ခိုးရန် လုံ့လပြုခြင်း၊ (၅) တေနဟာရ-ထိုလုံ့လဖြင့် ခိုးခြင်း။

အဒိန္နာဒါန်၊ ပြစ်မျိုးကံ၊ ထည့်ပြန် ၁၂-ပါး။ ။သူ့ဥစ္စာကို ခိုးဝှက်တိုက်ခိုက်လုယက်ယူသူတို့ ရရှိခံစားမှု အပြစ်မျိုး ဆယ့်နှစ်ပါး။ (ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာမှ) (၁) မြတ်သောဥစ္စာမျိုး မရရှိခြင်း၊ (၂) ယုတ်ညံ့သည့်ဥစ္စာမျိုးကိုသာ ရရှိနိုင်ခြင်း၊ (၃) ပစ္စည်းဥစ္စာ နည်းပါးခြင်း၊ (၄) အလှန်ဆင်းရဲ မွဲတေခြင်း၊ (၅) မရသေးသော ဥစ္စာကို မရနိုင်ခြင်း၊ (၆) ရရှိပြီးစည်းစိမ်များ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း၊ (၇) လိုရာဥစ္စာကို မရနိုင်ခြင်း၊ (၈) ရန်သူမျိုး ငါးပါးနှင့်သာ ဆက်ဆံ တွေ့ကြုံရခြင်း၊ (၉) သူတပါးနှင့် ဆက်ဆံသော ဥစ္စာမျိုးကိုသာ ရခြင်း၊ (၁၀) မရှိစကားကိုသာကြားရခြင်း၊ (၁၁) ချမ်းသာစွာ မနေရခြင်း၊ (၁၂) လောကုတ္တရာဥစ္စာကို မရနိုင်ခြင်း။

အစမ္မဝတ္ထု ၁၀-ပါး။ ။ဒုတိယ သံဂါယနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ မူလအကြောင်း ဆယ်ပါးဟူ၏၊ ဝဇ္ဇီ တိုင်းသား ရဟန်းအချို့၏ မှားသောအယူမျှသာဖြစ်၍ မအပ်သော အရာဝတ္ထု ၁၀-ပါးဟုမှတ်လေ။ (၁) အကပ်ခံပြီး သားချို၌ သိုမှီး၍ထားသော ဆားကို နောက်နေ့အခါ ဆွမ်းနှင့်ရော၍ သုံးဆောင်ခြင်းငှါ အပ်၏၊ သန္နိဓိ မဖြစ်ဟု ယူခြင်း၊ (၂) နေရိပ်လက်နှစ်သစ် မှန်းလွဲသည့်တိုင်အောင် ဆွမ်းစားကောင်း၏၊ ဝိကာလဘောဇန မဖြစ်ဟု ယူခြင်း၊ (၃) ရွာတပါးသို့ သွားလိုသော ရဟန်းသည်ပဝါရိတ်သင့်လျက် အတိရိက်ဝိနည်းကံ မပြုဘဲ ဆွမ်းစားခြင်းငှါ အပ်၏ဟုယူခြင်း၊ (၄) တသိမ်တည်း၌နေလျက် ၂-ဖု ၃-စုသော ရဟန်းတို့ ဥပုသ်ပဝါရဏာ စသော ကံပြုခြင်းငှါ အပ်၏၊ ဝဂ် မဖြစ်ဟု ယူခြင်း၊ (၅) မလာသေးသော ရဟန်းတို့၏ အလိုဆန္ဒကို လာသောအခါမှ ယူအံ့ဟု မလာမီကသံဃကံပြုခြင်းငှါ အပ်၏ဟု ယူခြင်း၊ (၆) ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အလေ့အကျင့် ဟူသမျှသည် အပ်၏ဟု ယူခြင်း၊ (၇) နို့ရည် အဖြစ်လွန်၍ နို့ခမ်းအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသော နို့ကို ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည်အတိရိက် ဝိနည်းကံ မပြုဘဲ သုံးဆောင်အပ်၏ဟု ယူခြင်း၊ (၈) မရင့်သေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော သေနုကို သောက်ခြင်းငှါ အပ်၏ဟု ယူခြင်း၊ (၉) အမြိတ်အဆာ မရှိသော နိသီဒိုင်သည် အပ်၏ဟု ယူခြင်း၊ (၁၀) သံဃာကိုရည်၍ လှူသော ရွှေငွေသည် အပ်၏ဟု ယူခြင်း။

အဓမ္မိက ဒါနမျိုး ၉-ပါး။ ။ဝိနည်းပိဋက ။ပရိဝါ။ ပါ။ ၂၄၅။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၁၈၁။ အလှူရှင်များ စိတ်ညွတ်ပြီးသားကိုပင် အလှူပွဲစားများက ဝင်ရောက်နှောက်ယှက် စွက်ဖက်ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် အလှူရှင်များ စိတ်ထား မငြိမ်ဖြစ်ကာ မလုပ်သင့်ရာတွေ လုပ်ရကား အဓမ္မိက ဒါန ဖြစ်သည် ပဟု၏၊ ယင်းအလှူမျိုးကို မပေးလှူကောင်း။(က) သံဃ ပရိဏာတခေါ် ဤသံဃာသို့ လှူရန် ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို (၁) အခြားသံဃာအားရင်း၊ (၂) စေတီအားရင်း၊ (၃) ပုဂ္ဂိုလ်အားရင်း ပေးလှူလိုက်ခြင်း။ (ခ)စေတိယ ပရိဏာတခေါ် ဤစေတီကိုလှူရန် ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုပစ္စည်း ကို (၁) အခြားစေတီအားရင်း၊ (၂) သံဃာအားရင်း၊ (၃) ပုဂ္ဂိုလ် အားရင်း ပေးလှူလိုက်ခြင်း။ (ဂ) ပုဂ္ဂလ ပရိဏာတခေါ် ဤပုဂ္ဂိုလ်သို့ ပေးလှူရန် ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို (၁) အခြားပုဂ္ဂိုလ်အားရင်း၊ (၂) သံဃာအားရင်း၊ (၃) စေတီအားရင်း ပေးလှူလိုက်ခြင်း။

အဓိကရုဏ်းမျိုး ၄-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စကြီး ၄-ပါးဟူလို။ စူဠဝါဂ္ဂပါဠိတော်မှ (၁) ဝိဝါဒါ ဓိကရုဏ်း- တစုံတခုသော အမှုကိစ္စကို တဦးသောရဟန်းဘက်က ဓမ္မ(တရားလမ်းမှန်ဟု ဆိုလိုသည်၊) တဘက်သော ရဟန်းက အဓမ္မ (မတရားဟု ဆိုလိုသည်၊) ဤသို့လျှင အချင်းချင်း ဝိနယ, အဝိနယ၊ ဘာသိတ, အဘာသိတ၊ အာစိဏ္ဏ, အနာ- စိဏ္ဏ၊ ပညတ္တ, အပညတ္တ၊ အာပတ္တိ, အနာပတ္တိ၊ ဂရုက, လဟုက၊ သာဝသေသ, အနာဝသေသ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ,အဒုဋ္ဌုလ္လဟု ဝိဝါဒဝတ္ထု ၁၈-ပါးဖြင့် အငြင်းအခုံ ဖြစ်ကြသည်ကို “ဝိဝါဒါ ဓိကရုဏ်း”ခေါ်ဆိုသည်၊ (၂)အနု- ဝါဒါ ဓိကရုဏ်း-အနုဝါဒဝတ္ထု ၇-ပါးတို့တွင် တပါးပါးသော အာပတ် ဖြင့် ရဟန်းအချင်းချင်း စွပ်စွဲ စောဒနာမှုကိုပင် “အနုဝါဒါ ဓိကရုဏ်း” ဟု ခေါ်ဆိုသည်၊ (အာပတ် ၇-ပုံကို အနုဝါဒဝတ္ထု ၇-ပါးဟုမှတ်၊) (၃) အာပတ္တာ ဓိကရုဏ်း- ရဟန်းတို့၏ အာပတ် ၇-ပါးတို့တွင် တပါးပါး သော အာပတ်သင့်မှု သင့်ခြင်းကိုပင်“အာပတ္တာ ဓိကရုဏ်း”ဟုခေါ်သည်၊ (၄) ကိစ္စာဓိကရုဏ်း အပလောကနကံ, ဉတ္တိကံ, ဉတ္တိဒုတိယကံ,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥတ္တိစတုတ္ထကံ, ဤလေးပါးသော ကမ္မကိစ္စကိုပင် "ကိစ္စာဓိကရဏ်း" ခေါ်သည်ဟု အကျဉ်းမှတ်လေ။

အဓိစိတ္တ သိက္ခာမျိုး ၂-ပါး။ ။လူတို့ ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးလက် လွန်မြတ်သော ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ် တရားနှင့် နီးကပ်သော ယှဉ်၍ ဖြစ်သော အကျင့်ဓာတ် ၂-ပါးဟူလို၊ (ပိဋကအားဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကကို ရ၏၊) (၁) ဥပစာရ သမာဓိသိက္ခာ - ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း "ကာမာဝစရသမာဓိ" ခေါ် တည်ကြည်သော စိတ်သဘော၊ သို့မဟုတ် အပ္ပနာ၏ ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော ကေဂ္ဂတာစေတသိက်၊ (၂) အပ္ပနာ သမာဓိသိက္ခာ-ရူပါဝစရပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန် ပဉ္စမဈာန်တို့၌ရှိသော ကေဂ္ဂတာခေါ် သမာဓိတို့သည် အပ္ပနာသမာဓိတို့ပင်တည်း။

အဓိဒေဝ ဉာဏဒဿန တရား ၈-ပါး။ ။နတ်ပြဟ္မာတို့၏ တန်ခိုးကို လွှမ်းမိုး၍ သိစွမ်းနိုင်သော ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်ရှစ်ပါး။ (၁) နတ်တို့၏ အရောင်အဝါကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၂) နတ်တို့၏ အဆင်းကို မြင်စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၃) နတ်တို့နှင့် အတူ နှီးနှော ပြောဆိုနိုင်ခြင်း၊ (၄) လာသော နတ်တို့၏ အမျိုး, အမည်, ဘုံဌာနကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၅) ဖြစ်လာကြသော နတ်တို့၏ ဘဝရှေးကံ အကြောင်းရင်းကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၆) နတ်တို့၏ အစာ အာဟာရ စံစားခံစားမှု ကိစ္စအဝဝတို့ကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၇) နတ်တို့၏ ဘုံဌာနအလိုက် မည်၍မည်မျှ တည်နေနိုင်ကြောင်း သက်တမ်းအစားစားကို ပိုင်းခြား၍ သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၈) မိမိသည် ဤနတ်တို့နှင့် ရှေးဘဝက အတူတကွ နေထိုင်ခဲ့ဘူးသည် မနေခဲ့ဘူးသည်တို့ကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း။

အဓိပညာ သိက္ခာမျိုး ၃-ပါး။ ။သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားကျေနပ် သိမြင်နိုင်ရန် ဆင်ခြင်ဉာဏ်တရား ၃-ပါး၊ ပိဋကအားဖြင့် အဘိဓမ္မာ ပိဋကကို ရ၏။ (၁) အနိစ္စလက္ခဏာ-မမြဲသော သဘောမှန်ကို မမြဲဟု ကျေနပ်သိသော ဉာဏ်၊ (၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ-ဆင်းရဲသော သဘောမှန်ကို ဆင်းရဲဟု ကျေနပ်သိသောဉာဏ်၊ (၃) အနတ္တလက္ခဏာ-မိမိ, မိမိဥစ္စာမဟုတ် မအုပ်စိုးနိုင် မပိုင်ဆိုင်သော သဘောမှန်ကို အစိုးမရဟု ကျေနပ်သိသောဉာဏ်၊တနည်းတို့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြားကေန် အမှန်သိမြင်နိုင်သော မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာပင်တည်း။

အစိပတေယျ တရားမျိုး ၃-ပါး။ ။ကမ္ဘာသားတို့ လိုက်နာရမည့် တရား သုံးပါး၊ ၎င်းအဖြေကို (ရှိသေခြင်းမျိုး ၃-ပါး)၌ ပြမည်၊ ဆင်္ဂီတိသုတ် အဋ္ဌကထာမှ။

အစိမာနလေမျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်းအဖြေကို (လေမျိုး ၁၀ [၈] ပိုဒ်၌) ရှုပါလေ။

အစိသီလ သိက္ခာမျိုး ၄-ပါး။ ။လူတို့ ကျင့်သုံး ဆောက်တည်လေ့ရှိသော ငါးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ ဆယ်ပါးသီလထက် ပိုမိုလွန်ကဲ မျှားပြား မွန်မြတ်သော သီလလေးပါး၊ ပိဋကအားဖြင့် ဝိနယပိဋကကို ရ၏။ (၁) ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ ၂၂၇-ပါးသော ဝိနယသီလခေါ် သိက္ခာပုဒ်တော်များကို စောင့်ထိန်း လုံခြုံစေခြင်း၊ (၂) ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ-ဣန္ဒြေခြောက်ပါး တံခါးပေါက်ကို စောင့်ရှောက် လုံခြုံစေခြင်း၊ (၃) အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း၏ စင်ကြယ်ရာစင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော ကုလဒူသန ၆-ပါး၊ အနေသန ၂၁-ပါးတို့မှ ဝေးစွာကြဉ်ရှောင် စောင့် ထိန်းခြင်း၊ (၄) ပစ္စယ သန္နိဿိတ သီလ-တရားသဖြင့် ရထားသော ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး၊ ၎င်းပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်မှီဝဲသော အခါ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်ခြင်း။

အစွန် ၃-ပါး။ ။ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်သာ သံသရာစရီး လမ်းရှည်ကြီး ၃-ပါး။ (၁) အတိတ်အစွန်-အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ ၂-ပါး၊ (၂) အနာဂတ်အစွန်-ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ ၃-ပါး၊ (၃) ပစ္စုပ္ပန်အစွန်-ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ ၈-ပါး။

အန္တရ ဋ္ဌက ရက် ၈-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (သောမင်းငင်ရက် ၈-ပါး) ၌ ယူပါလေ။

အန္တရာယ်ကြီး ၅-ပါး။ ။မျက်မှောက်ဘဝ၌ သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မဂ္ဂန္တရာယ်၊ နတ် ပြည် ချမ်းသာ မဂ်ဖိုလ်တို့ကို တားမြစ်တတ်သော တရား ၅-ပါး။ ဝိနည်း ပါစိတ်ပါဠိတော် ၁-၇၅ ။ဋ္ဌ။ ၁၃၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ကမ္မန္တရာယ်- ပဉ္စာနန္တရိယကံနှင့် သိက္ခာနိမည်၌ ကျူးလွန်မှု၊ (၂) ကိလေသန္တရာယ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိလေသာ ဆယ်ပါးတွင်ပါဝင်သော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ (၃) ဝိပါကန္တရာယ်- အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက်စိတ်၊ (၄) အရိယူပဝါဒန္တရာယ်-အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်မှန်း သိသိ-မသိသိ ပြစ်မှားလိုစိတ်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့စွပ်စွဲခြင်း (တောင်းပန် လျှင် ပြေပျောက်၏၊) (၅) အာဏာဝီတိက္ကမန္တရာယ်- လွန်ကျူးလိုသော စေတနာဖြင့် သင့်ရောက်သော အာပတ်။

အနန္တကြီး ၅-ပါး။ ။အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိသော အရာလေးပါး၊ (အံ့ဌသာဒလိနီ၊) (၁) အာကာသ အနန္တ၊ (၂) စက္ကဝါဠ အနန္တ၊ (၃) သတ္တဝါ အနန္တ၊ (၄) ဉာဏ်တော် အနန္တ၊ "ကောင်းကင်, စကြဝဠာ သတ္တဝါ, ဉာဏ၊ လေးနန္တတွင်၊ ဆုံးဆမရှိ၊ ဉာဏ်တော်ရှိသည်၊ မှုန်ထွတ်တင်" (မဃဒေဝ လင်္ကာသစ်။)

အနန္တ ကွာဝေးခြင်းကြီး ၄-ပါး။ ။ ၎င်းအဖြေကို (ဆက်စပ်လို့ မရနိုင်အောင် ဝေးသော အရာကြီး ၄-ပါး) ဟူသော စကားရပ်၌ ကြည့်ပါ။

အနန္တဂုဏ်ရှင် ၅-ပါး။ ။အနန္တော အနန္တ ၅-ပါးလည်း ဟူ၏။ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့ ပညတ်ထားရှိခဲ့သော အနန္တကျေးဇူးဂုဏ်ရှင် ငါးပါး။ (၁) ဗုဒ္ဓ- ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်၊ (၂) ဓမ္မ- ဘုရားရှင်၏ တရားတော်များနှင့် အခြားယဉ်ကျေးမှု တရားစု ဟူသမျှ၊ (၃) သံဃ-ရဟန်းတော်များ၊ (၄) မာတာပိတု-မွေးသမိခင် မွေးဘဖခင် မိခင်ဖခင်နှင့် အလားတူ ကျေးဇူးပြုသူ (၅) အာစရိယ- အတတ်ပညာပေးသူ ဆိုဆုံးမသူ ဆရာ။

အနန္တရိယကံ ၅-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၁၀။ ၄။ ၇၄။ ပဉ္စာနန္တရိယကံလည်းဟူ။ (၁) မာတုဃာတက- အမိရင်းကို သတ်သူ၊ (၂) ပိတုဃာတက- အဖရင်းကိုသတ်သူ၊ (၃) အရဟန္တဃာတက- ရဟန္တာကို သတ်သူ၊ (၄) လောဟိတုပ္ပါဒက-ဘုရားအား သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုသူ၊ (၅) သံဃဘေဒက- သံဃာတော်တို့အား ဂိုဏ်းအသင်း ခွဲသူ၊ ထိုငါးယောက်တွင် ကုသိုလ်ကောင်းမှု မည်မျှပင်ပြုပြု သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ အဝီစိငရဲ စသည်သို့ မုချ သွားရောက် ခံစားရမည် ဟူလိုသည်။

အနရိယ ဝေါဟာရမျိုး ၈-ပါး။ ။အရိယာ မဟုတ်သူတို့၏ စကားမျိုး ရှစ်ပါး။ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ဝိဘင်းပါဠိတော်နှင့် ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။ (၁) အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌ-ဝါဒိတာ- မမြင်ကို အမြင်လုပ်၍ ပြောခြင်း၊ (၂) အသုတေ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုတ ဝါဒိတာ- မကြားကို အကြားလုပ်၍ ပြောခြင်း၊ (၃) အ မုတေ မုတ ဝါဒိတာ- မထိကို အထိလုပ်၍ ပြောခြင်း၊ (၄) အ ဝိညာတေ ဝိညာတ ဝါဒိတာ- မသိကို အသိလုပ်၍ ပြောခြင်း၊ (၅) ဒိဋ္ဌေ အ ဒိဋ္ဌ ဝါဒိတာ အမြင်ကို မမြင်လုပ်ပြောခြင်း၊ (၆) သုတေ အ သုတ ဝါဒိတာ-အကြားကို မကြားလုပ်ပြောခြင်း၊ (၇) မုတေ အ မုတ ဝါဒိတာ- အထိကို မထိလုပ်ပြောခြင်း၊ (၈) ဝိညာတေ အ ဝိညာတ ဝါဒိတာ- အသိကို မသိလုပ်ပြောခြင်း။

အနာအမျိုး ၉၆-ပါး။ ။ဒသင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၄၃။ ဋ္ဌ။ ၃၃၇-နှင့် မဟာနိဒ္ဒေသ။ ပါ။ ၁၀၊ ၁၃၊ ၃၅၊ ၁၉၅၊ ၂၀၈၊ ၃၁၉။ ဋ္ဌ။ ဋ္ဌ။ ၅၁-တို့၌ အကျယ်ရှု။ (၁) စက္ခုရောဂေါ -- မျက်စိ၌ဖြစ်သော အနာ၊ (၂) သောတရောဂေါ-နားတွင်း၌ဖြစ်သော အနာ၊ (၃) ဃာနရောဂေါ-နှာခေါင်းတွင်း၌ ဖြစ်သော အနာ၊ (၄) ဇိဝှါရောဂေါ လျှာ၌ဖြစ်သော အနာ၊ (၅) ကာယရောဂေါ- ကိုယ်၌ဖြစ်သောအနာ၊ (၆) သီသရောဂေါ - ဦးခေါင်း၌ ဖြစ်သော အနာ၊ (၇) ကဏ္ဏရောဂေါ-နားရွက်၌ ဖြစ်သောအနာ၊ (၈) မုခရောဂေါ-ခံတွင်း၌ ဖြစ်သောအနာ၊ (၉) ဒန္တရောဂေါ-သွား၌ ဖြစ်သော အနာ၊ (၁၀) ကာသော- ချောင်းဆိုးနာ၊ (၁၁)သာသော-ကြို့ထိုးနာ၊ (၁၂) ပိနာသော- နှာခေါင်းအပ၌ဖြစ်သော အနာ၊(၁၃) ဍာဟော- တကိုယ်လုံး ပူစေတက်သော အနာ၊(၁၄) ဇရော-ဖျားသော အနာ၊ (၁၅) ကုစ္ဆိရောဂေါ- ဝမ်း၌ ဖြင်သော အနာ၊ (၁၆) မုစ္ဆာ-တွေဝေ မေ့မောစေတတ်သော အနာ၊ (၁၇) ပက္ခန္ဒိကာ-သွေးကို သွန်အန်တတ်သော ငမ်းလေနာ၊ (၁၈) သူလာ - ထိုးကျင်စေတတ်သော ဝမ်းလေနာ၊ (၁၉) ဝိသုစိကာ- ကြီးစွာ ဝမ်းလျှောကျသော အနာ, ကာလနာ၊(၂၀)ကုဋ္ဌံ-နူနာ၊ (၂၁) ဂဏ္ဍော-အိုင်းနာ,မြင်းဖု စသော အနာ၊ (၂၂) ကိလာသော- ညှင်း, တင်းထိပ်နာ၊ (၂၃) သောသော- အဆုတ်နာ,ကုတ်ဟီးနာ, ပန်းနာ၊ (၂၄) အပ္ပမာရော- ဝက်ရူး, ကြက်ရူး, နတ်, ဘီလူး ဖမ်းစားသော အနာမျိုး၊ (၂၅) ဒဒ္ဒု-ပွေးနာ၊ (၂၆)ကဏ္ဍု-ဝဲကြီး ဝဲစိုနာ၊ (၂၇) ကစ္ဆု- ဝဲငယ် ဝဲခြောက်နာ၊ (၂၈) နခသာ-ခြေသည်း လက်သည်းတို့ဖြင့် ခြစ်မိရာ အရပ်က ဖြစ်ပေါ်သောအနာ၊ (၂၉)ဝိတစ္ဆိကာ-ခြေဖဝါး လက်ဖဝါးပြင်ကို၌ အမျှင်အမျှင်ကွဲအက်သော အနာ၊ (၃၀) လောဟိတပိတ္တံ သွေးသည်းခြေနှ သို့မဟုတ် နှီးသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည်းခြေနာ၊ (၃၁) မဓုမေဟော- ဆီးချိုနာ၊ (၃၂) အံသာ- အရိုယို နာ၊ (၃၃) ပိဋကာ- ထွတ်မြင်းနာ, ဖေါ်ရောင်နာ၊ (၃၄) ဘဂန္ဒလာ- ဂယင်ဂျီနာ, ဘင်နာ, ဘဂန္ဒိုလ်နာ၊ ဤပါဠိတော်မြတ်၌ မျက်စိနာ အစ ဘဂန္ဒိုလ်နာ အဆုံးရှိသော ၃၄- ပါးတို့တွင် "နခသာ, အပ္ပမာ ရော" ငင်းအနာ ၂-ပါးမှာ သည်းခြေ, သလိပ်, လေ တို့ကြောင့် မဖြစ်မူ၍ အကြွင်း ၃၂-ပါးသော အနာတို့သည်သာ သည်းခြေ, သလိပ် လေ တို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်ရကား သည်းခြေနာ ၃၂-ပါး၊ သလိပ် နာ ၃၂-ပါး၊ လေနာ ၃၂-ပါး ပေါင်း အနာမျိုး (၉၆) ပါးဖြစ် သတည်း။ (၃၅) ပိတ္တ သမုဋ္ဌာနာ-သည်းခြေကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အနာ မျိုး၊ (၃၆) သေမှ သမုဋ္ဌာနာ-သလိပ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အနာမျိုး၊ (၃၇) ဝါတ သမုဋ္ဌာနာ-လေကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အနာမျိုး၊ (၃၈) သန္နိပါတာ-သည်းခြေ, သလိပ်, လေ ၃-ပါးတို့ ပေါင်းစုဖြစ်သော အနာ မျိုး၊ (၃၉) ဥတု ပရိဏာမဇာ-ဥတုဖောက်ပြန်၍ ဖြစ်သော အနာမျိုး၊ (၄၀) ဝိသမပရိဟာရဇာ- ကိုယ်ခန္ဓာကို မညီမညွတ် ကျုန်းမာရေးနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အနာ၊ (၄၁) ဩပက္က မိကာ-ထိုးခုတ် ဖြတ်သတ်ခြင်းမသော သူတပါးတို့လုံ့လကြောင့် ဖြစ်သော အနာ၊ (၄၂) ကမ္မ ဝိပါကဇာ-ကံကြောင့်ဖြစ်သော အနာ, ဝဋ်နာမျိုး၊ (၄၃) သီတံ-ချမ်းအေးခြင်း၊ (၄၄) ဥဏှံ-ပူလောင်ခြင်း၊ (၄၅) ဇိဃစ္ဆာ- ဆာလောင်ခြင်း၊ (၄၆) ပိပါသာ-မွတ်သိပ်ခြင်း၊ (၄၇) ဥစ္စာရော-ကျင်ကြီး စွန့်လိုခြင်း၊ (၄၈) ပဿာဝေါ-ကျင်ငယ်စွန့်လိုခြင်း၊ ယင်းတို့ကိုလည်း ဒသအင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၌ အနာဟူပင် ဆက်လက် ဖေါ်ပြပေသေး၏။

အနာမျိုး ၉၈-ပါး တနည်း။ ။မဟာသေနေန ဟူသောပုဒ်ကို ဟေမိဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌ "မဟာသေနေနာတိ ပဉ္စဝီသတိဘယ ဒွတ္တိံသကမ္မကရဏ အဋ္ဌနဝုတိ ရောဂပ္ပမုခ ါဒိဝသေန ပုထုသေနေန" ဟု ဖွင့်ဆိုထားချက်အရ ဖြစ်၏၊ အထက်ပါ ၉၆-ပါးတွင် "နခသာ-ခြေသည်း လက်သည်း ခြစ်မိ သောအနာ, အ ပမာရော-ဝက်ရူး ကြက်ရူးနာ,ငင်း ၂-ပါး ထည့်သွင်းကာ ၉၈-ပါးဟု ရေတွက်ရာ၏။

အနာဂတ် အစွန့်တရား ၃-ပါး။ ။ငင်းအဖြေကို "အစွန့် ၃-ပါး" ဟူသော ပြဿနာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အနာဂါမ်မျိုး ၅-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၄၈။ ဋ္ဌ ၂၉၂။ အနာဂါမိဘဝမှ အထက် မဂ်, ဖိုလ် ကျအောင် ကျင့်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုကြကုန်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်အပြား ၅-ပါး။ (၁) အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ-အသက် အပိုင်းအခြား အလယ်၌ သာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အနာဂါမ်၊ (၂) ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ-အသက်အပိုင်းအခြား အလယ်ကိုလွန်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အနာဂါမ်၊ (၃) အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ-ချမ်းသာစွာ- ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အနာဂါမ်၊(၄)သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ-ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော အနာဂါမ်၊ (၅) ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမီ-အထက်အထက်သော ဘုံစဉ်၌ တမ်သောအယဉ်ဖြင့် အကနိဋ္ဌဘုံသို့ ရောက်သော အနာဂါမ်။

အနာဂါမ်မျိုး ၇-ပါး။ ။သဠာယတနသံယုတ် ။ပါ။၄၄၉။ဋ္ဌ။ ၁၇၂-၌ အကျယ်ရှုပါ။

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄၈-ယောက်။ ။၎င်းသာရမ်များကို အဘိဓမ္မာ ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော် ။၁၁၉။ ၁၂၀။ ၎င်း ဋ္ဌ။ ၄၇မှ ၅၃- အထိ။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ။ ပ-အုပ်။ ၂၈၂။ ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာ။ ၁၅၃ တို့၌ ရှုပါကုန်။

အနာဂါမ်၏ အင်္ဂါလက္ခဏာ ၆-ပါး။ ။အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏ဟု အင်္ဂုတ္တိုရ် ဆက္က၌ ဆိုသည်။ (၁)မဆုတ်နစ်သော သဒ္ဓါ ရှိခြင်း၊ (၂) မကောင်းမှုတို့၌ လွန်စွာရှက်ခြင်း၊ (၃)အကုသိုလ်မှုတို့၌ လွန်စွာကြောက်ခြင်း၊ (၄) လွန်ကဲသော ဝီရိယရှိခြင်း၊ (၅) သတိဟူရာ-လွန်စွာကောင်းခြင်း၊ (၆) ပညာအဆင်အခြင် လွန်စွာရှိခြင်း။

အနာရောဂါ၊ ကင်းမျှောက်ရာ၊ ၁၀-ဖြာ တရား၊ အဘယ်နည်း?။ ။ ၎င်းအဖြေ (ရောဂါပျောက်ငြိမ်းကြောင်းတရား ၁၀-ပါး) ၌ ဆိုအံ့။

အနာရောဂါရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း ၈-ပါး။ ။သဠာယတနသံယုတ် ။ပါ။ ၄၂၈။ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။ ဝိသိဋ္ဌပဋ္ဌ ။ပါ။ ၁၃၇-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (ယေဘုယျနည်း၊) (၁)ဝါတ သမုဋ္ဌာန-လေကြောင့်၊ (၂ ပိတ္တ သမုဋ္ဌာန-သည်းခြေကြောင့်၊ (၃) သေမှ သမုဋ္ဌာန-သလိပ်ကြောင့်၊ (၄)သန္နိပါတိက-အထက်ပါ အကြောင်းတို့ စုပေါင်းမိသောကြောင့်၊ (၅) ဥတု ဝိပရိဏာမ- ဥတုဖောက်ပြန်သောကြောင့်၊ (၆) ဝိသမ ပရိဟာရ- အစာအာဟာရ မညီ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ညွတ်မှုကြောင့်၊ (၇) ဩပက္ကမိက-သူတပါးတို့ ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်မှုကြောင့်၊ (၈) ကမ္မဝိပါက-ကံကြောင့်။

အနာဝရဏီယ ဂုဏ်တော် ၄-ပါး။ ။ဘုရားရှင်အား သူတပါးတို့ မဖျက်ဆီး မပိတ်ပင်နိုင်သော ဂုဏ်တော် ၄-ပါး။ (၁) ဘုရားရှင်အား ရည်မှတ်၍ စီရင်အပ်သောလာဘ်၊ (၂) တလံမျှသော ဗျာမပဘာခေါ် ရောင်ခြည်တော်၊ (၃) သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၊ (၄) ဘုရားရှင်၏ အသက်တော်။

အနုဂ္ဂဟမျိုး ၂-ပါး။ ။သာသနာကို ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ ကူညီမှုမျိုး ၂ပါး။ (၁) ပစ္စယာနုဂ္ဂဟ - ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့မှု၊ (၂) ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ- မိမိကိုယ်တိုင် တရားစာပေ သင်ကြားပို့ချ ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု။

အနုစာပေ၊ ရေးသားလေ၊ ၄ ထွေမြန်မာ့နည်း ?။ ။၎င်းအဖြေကို (မြန်မာစာပေ၊ ရေးသားလေ၊ ၅ ထွေနိသျည်း) ဟူသော သုတေသန စကားရပ်၌ ကြည့်ပါ။

အနုတ္တရိယတရား ၆-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၆။ ၎င်း။ ၌။ ပ- အုပ်။ ၆၅-၌ အကျယ်ရှုပါ။ လွန်မင်းမြင့်မြတ်သော တရား ၆-ပါး။ (၁) ဒဿနာနုတ္တရိယ-မြင်ရခြင်းတကာတို့တွင် ရတနာသုံးပါးကို မြင်ရခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး၊ (၂) သဝနာနုတ္တရိယ-ကြားရခြင်း တကာတို့တွင် ရတနာသုံးပါးနှင့် စပ်သောအသံကို ကြားရခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး၊ (၃)လာဘာနုတ္တရိယ ရခြင်းတကာတို့တွင် ရတနာသုံးပါးကို ရခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး၊ (၄) ပါရိစရိယာ နုတ္တရိယ-လုပ်ကျွေးခြင်းတကာတို့တွင် ရတနာသုံးပါးကို လုပ်ကျွေးရခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး၊ (၅) အနုဿတာ နုတ္တရိယ- အောက်မေ့ခြင်း တကာတို့တွင် ရတနာသုံးပါးကို အောက်မေ့ရခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး၊ (၆) သိက္ခာ နုတ္တရိယ-အကျင့်တကာတို့တွင် ရတနာသုံးပါးဂုဏ်တရားကို ကျင့်ရခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး။

အနုပဿနာတရား ၃-ပါး။ ။လက္ခဏာရေး သုံးပါး။ (၁) အနိစ္စာနုပဿနာ-အနိစ္စသဘော ထင်ရှားအောင် အခါခါ ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၂) ဒုက္ခာနုပဿနာ-ဒုက္ခသဘော ထင်ရှားအောင် အခါခါ ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၃) အနတ္တာနုပဿနာ - အနတ္တသဘော ထင်ရှားအောင် အခါခါ ရှုဆင်ခြင်ခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အနုပဿနာတရား ၉-ပါး။ ။"သတိပဋ္ဌာန်တရား ၄-ပါး" မှာ ဆိုမည်။

အနုပဿနာတရား ၁၀-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၂၃၈။ ၎င်း။ ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၁၅၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ စိတ်ဝင်စားစရာ။ (၁) အနိစ္စာနုပဿနာ၊ (၂) ဒုက္ခာ နုပဿနာ၊ (၃) အနတ္တာ နုပဿနာ၊ (၄) နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ၊ (၅) ဝိရာဂါနုပဿနာ၊ (၆) နိရောဓာ နုပဿနာ၊ (၇) ပဋိနိဿဂ္ဂါ နုပဿနာ၊ (၈) အနိမိတ္တာနုပဿနာ၊ (၉) အပ္ပဏိဟိတာ နုပဿနာ၊ (၁၀) သုညတာ နုပဿနာ။

အနုမြူနိုင်ငံကြီး ၆-ခု။ ။ကမ္ဘာ့ပေါ်၌ ကြောက်စရာအကောင်းဆုံး၊အဆိုးဝါးဆုံးသော လူသတ်လက်နက် အနုမြူဗုံး ပိုင်ရှင် နိုင်ငံကြီးများ ဟူ၏။ ဤမှတ်တမ်းကား ၁၉၇၄- ခုနှစ်အတွင်းမျှဖြစ်သည်။

(၁) အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ ၁၉၄၅-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၆- ရက်နေ့မက်ဆီကိုနယ် အယ်လာမာဂေါဒို-ဒေသ၌ ပဌမဆုံး အနုမြူဗုံးကို ဖောက်ခွဲခဲ့သည်။

(၂) ဆိုဗီယက် ယူနီယံနိုင်ငံ၊ ၁၉၄၉- ခု၊ ဩဂုတ်လမှာ စတင် ဖောက်ခွဲခဲ့သည်။

(၃) ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ၁၉၅၂-ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၃-ရက်နေ့က ဩစတြေးလျတိုက်၏ အနောက်မြောက်ဖက် မိုင် ၅၀-ကွာ မွန်တီတလိုကျွန်းစု၌ စတင်ဖောက်ခွဲခဲ့သည်။

(၄) ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ၁၉၆၀-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃-ရက်နေ့ ဆဟာရသဲကန္တာရ၌ ပလူတိုနီယံ အနုမြူဗုံးကို စတင်ဖောက်ခွဲသည်။

(၅) တရုတ်နိုင်ငံ၊ ၁၉၆၄-ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၆-ရက်နေ့ စင်ကိုင်းပြည်နယ် ထက်လာမာကန် သဲကန္တာရ၌ စတင်ဖောက်ခွဲသည်။

(၆) ဣန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ပဌမဆုံး အနုမြူဗုံးကို ရာဂျပ်စ်သန် သဲကန္တာရ၌ ၁၉၇၄-ခုနှစ် မေလ ၁၇-ရက်နေ့က စတင်ဖောက်ခွဲလိုက်သည်။

အနုဝါဒ ဝတ္ထု ၇-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ အာပတ် ၇-ပုံဖြင့် ငြင်းဆိုစွပ်စွဲမှုကို ခေါ်သည်။ (အာပတ် ၇-ပုံ ကြည့်။)

အနုဝိဓက ကျင့်ဝတ် ၆၄ - ပါး။ ။ဝိနည်းခိုရ် နာယခေါ် အနုဝိဓက ရဟန်းတော်များ လိုက်နာ ကျင့်သုံးရမည့် နည်း ဥပဒေ (၆၄) ပါး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) တရားလို စောဒက တရားခံ စုဒိတကတို့၏ ဥပဇ္ဈာယ်ကို မမေးရ၊ (၂) ဆရာကို မမေးရ၊ (၃) သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့်ကို မမေးရ၊ (၄) အန္တေဝါသိက တပည့်ကို မမေးရ၊ (၅) ဥပဇ္ဈာယ် တူ တပည့်ကို မမေးရ၊ (၆) ဆရာတူ တပည့်ကို မမေးရ၊ (၇) ဇာတ်ကို မမေးရ၊ (၈) အမည်ကို မမေးရ၊ (၉) အနွယ်ကို မမေးရ၊ (၁၀) အာဂုံကို မမေးရ၊ (၁၁) အမျိုးကို မမေးရ၊ (ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏ စသော ဇာတ်တွင်လည်း ကာသိက မင်းမျိုး၊ ကောသလမင်းမျိုး စသော အမျိုးကို မမေးရဟု ဆိုလို၏။) (၁၂) ဖွားရာ အရပ်ကို မမေးရ။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ၁၂-ရပ်သော မေးခွန်းကို မေးခဲ့သော် ချစ်ခြင်းသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏၊ သို့မဟုတ် မုန်းခြင်းသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏၊ ချစ်ခြင်းမုန်းခြင်း ဖြစ်ခဲ့သော် ဆန္ဒာဂတိ၊ ဒေါသာဂတိ၊ မောဟာဂတိ၊ ဘယာဂတိသို့လိုက်ခဲ့ရာသောကြောင့် ၁၂-ရပ်သော မေးခွန်းကို မမေးရဟု ဆိုလို၏၊ ဤ ၁၂- ပါးသော ကျင့်ဝတ်ကား ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ကျင့်ဝတ်တည်း။

လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်ကား ၅၂-ပါး ရှိသတည်း။ (၁) ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလေးမပြုဘဲ သံဃာကိုသာ အလေးပြုရမည်၊ (၂) အာမိသကို အလေးမပြုဘဲ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကိုသာ အလေးပြုရမည်၊ (၃) ပရိသတ်အလိုအကြိုက်သို့ မလိုက်ဘဲ မိမိ အလို အကြိုက်သို့သာ လိုက်ရမည်၊ (၄) မသင့်လျော်သော အခါ၌ မမေးမြန်းဘဲ သင့်လျော်သောအခါ၌သာ မေးမြန်းရမည်၊ (၅) မဟုတ် မမှန်သောစကားဖြင့် မမေးမြန်းဘဲ ဟုတ်မှန်သော စကားဖြင့်သာ မေးမြန်းရမည်၊ (၆) ကြမ်းတန်းသော စကားဖြင့် မမေးမြန်းဘဲ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော စကားဖြင့်သာ မေးမြန်းရမည်၊ (၇) အကျိုးနှင့် မစပ်သော စကားဖြင့် မမေးမြန်းဘဲ အကျိုးနှင့် စပ်သော စကားဖြင့်သာ မေးမြန်းရမည်၊ (၈) ဒေါသစိတ်ဖြင့် မမေးမြန်းဘဲ မေတ္တာစိတ်ဖြင့်သာ မေးမြန်းရမည်၊ (၉) နား၏အနီး၌ကပ်၍ မပြောဆိုရ၊ (၁၀) ကောက်ကျစ်သော အမှုကို မရှာငဲ့ရ၊ (၁၁) မျက်စိပစ်၍ မပြရ၊ (၁၂) မျက်မှောင်ကြုတ်၍ မပြရ၊ (၁၃) ခေါင်းငြိတ်၍ မပြရ၊ (၁၄) ယက်၏ဖေါက်ပြန်ခြင်းကို မပြရ၊ (၁၅) လက်ဆုပ်ကို မပြရ၊ (၁၆) နေရာ၌ လိမ်မာရမည်၊ (၁၇) ထိုင်ခြင်း၌ လိမ်မာရမည်၊ (၁၈) လေးတောင် ပမာဏ မျှကိုသာ ကြည့်ရှုရမည်၊ (၁၉) အနက် အဆုံး အဖြတ်ကိုသာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှိုင်းချိန်စုံစမ်း၍ နေရမည်၊ (၂၀) မိမိ နေရာ၌သာ ထိုင်ရမည်၊ (၂၁) နေရာအရပ်မှ ထမသွားရ၊ (၂၂) အဆုံးအဖြတ်ကို မလျှော့စေရ၊ (၂၃) အာပတ်ကို ပြသောအားဖြင့် လမ်းလွဲလမ်းမှားကို မမှီဝဲရ၊ (၂၄) လက်ရုံးကို မြှောက်၍ မပြောဆိုရ၊ (၂၅) အဆောတလျင် မပြောဆိုရ၊ (၂၆) ကြမ်းကြမ်း တန်းတန်း မပြောဆိုရ၊ (၂၇) မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားများကို သည်းခံရမည်၊ (၂၈) အစည်း အပွားကို လိုလားသည်ဖြစ်၍ မေတ္တာစိတ်ကို ဖြစ်စေရမည်၊ (၂၉) အစီးအပွားကို ရှာမှီးသည်ဖြစ်၍ ကရုဏာစိတ်ကို ဖြစ်စေရမည်၊ (၃၀) အပိုင်းအခြား ရှိသော စကားကို ပြောဆိုသည် ဖြစ်၍ အကျိုးမဲ့ အနက်မဲ့ စကားကို မပြောဆိုရ၊ (၃၁) မကောင်းသော စကားကို မပြောဆိုဘဲ ရန်နှင့်မစပ်သော စကားကိုသာ ပြောဆိုရမည်၊ (၃၂)ဤအမှုကို ဆုံးဖြတ်နိုင်အံ့လော မဆုံးဖြတ်နိုင်အံ့လော ဟု မိမိကိုယ်ကို နှိုင်းချိန် စုံစမ်းရမည်၊ (၃၃) ဤ လဇ္ဇီပရိသတ်ကို သိစေနိုင်လိမ့်မည်လော၊ မသိစေနိုင်လိမ့်မည်လောဟု တပါးသော ပရိသတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိုင်းချိန်စုံစမ်းရမည်၊ (၃၄) ဓမ္မစောဒကလော၊ အဓမ္မစောဒကလောဟု စောဒကကို နှိုင်းချိန်စုံစမ်းရမည်၊ (၃၅) ဓမ္မ စုဒိတကလော၊ အဓမ္မ စုဒိတကလောဟု စုဒိတကကို နှိုင်းချိန် စုံစမ်းရမည်၊ (၃၆) အ ဓမ္မ စောဒက၏ အတိုင်း အရှည်ကို နှိုင်းချိန် စုံစမ်းရမည်၊ (၃၇) အ ဓမ္မ စုဒိတက၏ အတိုင်း အရှည်ကို နှိုင်းချိန်စုံစမ်းရမည်၊ (၃၈) ဓမ္မ စောဒက၏ အတိုင်းအရှည်ကို နှိုင်းချိန်စုံစမ်းရမည်၊ (၃၉) ဓမ္မ စုဒိတက၏ အတိုင်းအရှည်ကို နှိုင်းချိန်စုံစမ်းရမည်၊ (၄၀)စောဒက စုဒိတကတို့၏ အစစ်ခံ ထွက်ဆိုထားသော စကားအချက်အလက်တို့ကို မယုတ်လျော့စေဘဲ နံ့ပါတ်စဉ်ထိုး၍ ရေးမှတ် ထားရမည်၊ (၄၁) စောဒက စုဒိတကတို့၏ အစစ်မခံ မထွက်ဆိုသော စကားအချက်အလက် ဝတ္ထုများကို ထင်စွာ မပြရ၊ (၄၂) ထွက်ဆို အစစ်ခံသောအားဖြင့် သက်ရောက်လာသော ပုဒ်ဗျည်းအက္ခရာ စကားအစဉ်တို့ကို ကောင်းစွာ နှိုင်းချိန်စုံစမ်းပြီး၍ ဝန်ခံချက် ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ရမည်၊ (၄၃) တွေဝေသည်ဖြစ်၍ နုံ့နှေးသော စောဒက၊ စုဒိတကကို ရှင်လန်းအောင် လှုံ့ဆော်ပေးရမည်၊ (၄၄) ကြောက်ရွံ့သော စောဒက၊ စုဒိတကကို သက်သာခွင့် ရစေရမည်၊ (၄၅) ကြမ်းတန်းသော စောဒက စုဒိတကကို တားမြစ်ကန့်ကွက်ရမည်၊ (၄၆) မစင်ကြယ်သော အာပတ်ကို ထင်စွာ ပြရမည်၊ (၄၇) ဖြောင့်မတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို နူးညံ့ ပြော့ပျောင်းသော စကား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရမည်၊ (၄၈) ဆန္ဒာဂတိသို့ မလိုက်ရ၊ (၄၉) ဒေါသာဂတိသို့ မလိုက်ရ၊ (၅၀) မောဟာ ဂတိသို့ မလိုက်ရ၊ (၅၁) ဘယာဂတိသို့ မလိုက်ရ၊ (၅၂) ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလေးမပြုဘဲ ဓမ္မကိုသာ အလေးပြုသည်ဖြစ်၍ ပုဂ္ဂလတို့၌ လျစ်လျူ ရှုရမည်၊ ဤကား လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ် (၅၂) ပါးတည်း၊ ပေါင်း ၆၄ - ပါးဖြစ်၏။

အနုဿတိ ၁၀ - ပါး။ ။အဖန်ဖန် အောက်မေ့အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဆယ်ပါးဟူ၏။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်-ပ။ (၁) ဗုဒ္ဓါ နုဿတိ - ဘုရား၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်များကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မပြတ် အောက်မေ့ခြင်း၊ (၂) ဓမ္မာ နုဿတိ-တရား၏ ဂုဏ်တော်ကိုရင်း၊ (၃) သံဃာ နုဿတိ-သံဃ ဂုဏ်တော်ကိုရင်း၊ (၄) သီလာ နုဿတိ- မိမိစောင့်ထိန်းသော သီလ ဂုဏ်ကိုရင်း၊ (၅) စာဂါ နုဿတိ - လှူဒါန်းခြင်း ဒါနဂုဏ်ကိုရင်း၊ (၆) ဒေဝတာ နုဿတိ-နတ်တို့ကို သက်သေပုံထား၍ နတ်အဖြစ်သို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်သော သဒ္ဓါစသော မိမိ၏ ကုသိုလ်တရားကိုရင်း၊ (၇) ဥပသမာ နုဿတိ- ကိလေသာမှ ကင်းငြိမ်းခြင်း ဥပသမဂုဏ်ကိုရင်း၊ (၈) မရဏာ နုဿတိ- သေခြင်းတရားကိုရင်း၊ (၉) ကာယဂတာ သတိ- ဆံပင်စသော ဒွတ္တိံသကာယ သို့မဟုတ် ပထဝီမာတ် ကာယ နှစ်ဆယ်စသော ဒွေစတ္တာလီသကာယကိုရင်း၊ (၁၀) အာဏာပါဏာဿတိ- ထွက်သက် ဝင်သက် ကိုရင်း။

အနုသယ ၇-ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၇၇။ ဋ္ဌ။ ၂၀၅-၌ အကျယ်ရှု။ အကြောင်းတစုံတခုနှင့် ပေါင်းဆုံမိက အဆင်သင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ရန် သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ ကိန်းဝပ်နေသော တရား ၇-ပါး။ (၁) ကာမရာဂါ နုသယ- ကာမဂုဏ်၌ တပ်နှစ်သက်သော "လောဘ"၊ (၂) ဘဝရာဂါ နုသယ- ဘဝ၌ တပ်နှစ်သက်သော "လောဘ"၊ (၃) ပဋိဃာ နုသယ- ဖြစ်မှားကြမ်းကြုတ်သော "ဒေါသ"၊ (၄) မာနာ နုသယ- မောက်ကြွား ထောင်လွှားခြင်း "မာန"၊ (၅) ဒိဋ္ဌာ နုသယ-မှားသောအယူဝါဒကို ယူခြင်း "ဒိဋ္ဌိ"၊ (၆) ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ- ရတနာသုံးပါး စသည်၌ သို့လောသို့လော တွေးတောခြင်း "ဝိစိကိစ္ဆာ"၊ (၇) အဝိဇ္ဇာ နုသယ- မသိမလိမ်မာ တွေဝေ မိုက်မဲခြင်း "မောဟ"။

အနုမျိုးပြား။ ၁၈ - ပါး။ ခေါ်ခြား အဘယ်နည်း?။ ။ငင်းအဖြေ (နုနာမျိုး ၁၈-ပါး) ၌ ကြည့်ပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အနေသန ၂၁-ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ။ပါ။ ၂၉၀-၃၉၆။ငင်း။ ဋ္ဌ။ ၃၅၀-၃၅၂။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၂။ငင်း။ ဋ္ဌ။ ၄-တို့၌ အကျယ်ရှုပါလေ။ ကျမ်းချင်း အနည်းငယ် ကွဲလွဲကြသည်။ ရဟန်း သာမဏေတို့နှင့် မအပ်စပ် မရှာမှီး ကောင်းသော ပစ္စည်းရှာနည်း ၂၁ - ပါး။ (၁) လူများကို ဆေးကုပေး၍ ပစ္စည်းရှာခြင်း၊ (၂) လူတို့၏ ခရီးရှည် စေတမန် လုပ်ခြင်း၊ (၃) လူတို့၏ အနီးအနား အစေအခိုင်းခံခြင်း၊ (၄) အနာကို ဒါးခွဲပေးခြင်း၊ (၅) ဆေးလိမ်းပေးခြင်း၊ (၆) ပျို့အန်ဆေး ပေးခြင်း၊ (၇) ဝမ်းနှုတ်ဆေး ပေးခြင်း၊ (၈) နှာ ပေးခြင်း၊ (၉) မျက်စဉ်း ပေးခြင်း၊ (၁၀) ဝါး ပေးခြင်း၊ (၁၁) သစ်ရွက် သက်ငယ် ခနိ ပေးခြင်း၊ (၁၂) ပန်း ပေးခြင်း၊ (၁၃) စားဘွယ်သစ်သီး ပေးခြင်း၊ (၁၄) ရေချိုးဆပ်ပြာ ပေးခြင်း၊ (၁၅) ဒန်ပူ ပေးခြင်း၊ (၁၆) မျက်နှာသစ်ရေ ပေးခြင်း၊ (၁၇) မျက်နှာ ချေမှုန့် ပေါင်ဒါ ပေးခြင်း၊ (၁၈) မြေညက် ပေးခြင်း၊ (၁၉) မိမိကိုယ်ကို အောက်ချ၍·ကျုပ်,ကျွန်တော် စသော ဝေါဟာရတို့ဖြင့် ပြောခြင်း၊ (၂၀) လိမ်လည် ဝါကြွား၍ ပြောကြားခြင်း၊ (၂၁) ကလေးထိန်းများကဲ့သို့ လူတို့၏ ကလေးများကို ချီပွေ့ ချော့မြှူခြင်း။

အနောဓိသ မေတ္တာ ၅-ပါး။ ။လူ, နတ်, ကျား,မ မခွဲခြားဘဲ သတ္တဝါအားလုံး အနေနှင့် ပို့သသော မေတ္တာမျိုး။ (၁) သဗ္ဗေ သတ္တာ- သတ္တဝါအားလုံး၊ (၂) သဗ္ဗေ ပါဏာ-သက်ရှိအားလုံး၊ (၃) သဗ္ဗေ ဘူတာ-ဖြစ်နေသူအားလုံး၊ (၄) သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ - ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး၊ (၅) သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝ ပရိယာပန္နာ - အတ္တဘော၌ အကျုံးဝင်သူအားလုံး။

အနှောင်အဖွဲ့ကြီးမျိုး ၁၀-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ပါဠိတော်။ ၂၇၈။နိက္ခမ ပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကြီးများ။ (၁) မာတု-အမိ၊ (၂) ပိတု - အဖ၊ (၃) ဘရိယာ - မယား၊ (၄) ပုတ္တာ- သား သမီး၊ (၅) ဉာတိသင်္ဂဟ - အဆွေအမျိုး၊ (၆) မိတ္တသဟာယ - အပေါင်းအဖော်၊ (၇) ဘောဂဓန - ဥစ္စာ ရွှေငွေ၊ (၈) လာဘသက္ကာရ -လာဘ်အပူဇော်၊ (၉) ဣဿရိယ- အစိုးရခြင်း၊ (၁၀) ပဉ္စကာမဂုဏ- ငါးပါး ကာမဂုဏ်။

အပ္ပနာဇော ၂၆-ပါး။ ။ဟုတ်မှန် ကောင်းမြတ်ဆုံးသော အကြံအစည်၌ မသုတ်မနစ် တည်ကြည်မှု စိတ်ဇောခြင်းမျိုး ၂၆-ပါး ဟူ၏။ (က) မဟဂ္ဂုတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကုသိုလ် ဇော ၉-ပါး။ (ခ) မဟဂ္ဂုတ် ကြိယာဇော ၉-ပါး။ (ဂ) လောကုတ္တရာဇော ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၂၆-ပါး။

အပ္ပမညာစေတသိက် ၂-ပါး။ ။အတိုင်းအရှည်ပမာဏ မရှိမထားပဲ သတ္တဝါများ အပေါ်၌ စိတ်ထားပွားများရမည့် တရား ၂-ပါး ဟူ၏။ (၁) ကရုဏာ - သူတပါးဆင်းရဲကို ပယ်ရှားကင်းပျောက်စေလိုသော လက္ခဏာ၊ (၂) မုဒိတာ- သူတပါး စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ဝမ်းသာရွှင်မြောက်ခြင်း လက္ခဏာ။

အပရိဟာနိယ တရား ၇-ပါး။ ။စည်းစိမ်ချမ်းသာ မဆုတ်ယုတ် တိုးတက်ပွားများကြောင်းတရားခုနစ်ပါးဟူလို၊ (သတ္တဂိုတ္တရပါဠိတော်နှင့်ပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာတို့မှ) (၁) သတ္တု ဂါရဝတာ- ဘုရား၌ ရိုသေခြင်း၊ (၂) ဓမ္မဂါရဝတာ- တရားတော်၌ ရိုသေခြင်း၊ (၃) သံဃ ဂါရဝတာ- သံဃာတော်၌ ရိုသေခြင်း၊ (၄) သိက္ခာ ဂါရဝတာ- ကိုယ်ကျင့် သိက္ခာ၌ ရိုသေခြင်း၊ ကျင့်သုံးခြင်း၊ (၅) သမာဓိ ဂါရဝတာ- တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိကို ရိုသေခြင်း၊ (၆) ကလျာဏ မိတ္တတာ- ကောင်းသော မိတ်ဆွေရှိခြင်း၊ (၇) သောဝစဿတာ- ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့ ဆိုဆုံးမသော စကားကို နာယူလွယ်နိုင်ခြင်း။

အပရိဟာနိယ တရား ၇-ပါး အခြား ခုနစ်နည်း။ ။ဝဇ္ဇီမင်းတို့အား တိုင်းပြည်တိုးပွားရေးအတွက် ၇-ပါး တနည်းကို ဟောတော်မူ၍,ရဟန်းတော်တို့အား ၇-ပါး ငါးနည်း၊ ၆-ပါး တနည်း ဟောတော်မူလေသည်၊ ၎င်းအကျယ် စိတ်ဝင်စားဘွယ်တို့ကို မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ ကြည့်ပါကုန်၊ ထိုသုတ်၌ ဖော်ပြသော လူတို့အတွက်နှင့် ရဟန်းတို့အတွက် နှစ်နည်းကို အောက်တွင် ဖော်ပြပါအံ့။

အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါး တနည်း။ ။ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇီမင်း တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားဟောတော်မူသည်။ (၁) ညီညွတ်စွာ မပြတ် စည်းဝေး တိုင်ပင်ခြင်း၊ (၂) အစည်းအဝေးသို့ တစုတရုံးတည်း အညီ တက်ရောက်၍ မင်းတို့ပြုဘွယ် ကိစ္စကို အညီပြုကုန်လျက် တစုတရုံးတည်း ညီညွတ်စွာ ထပြန်ကြခြင်း၊ (၃) ရှေးရှေး ဝဇ္ဇီမင်းတို့၏ ပညတ်ချက် ဓမ္မတို့ကို အစဥ်လိုက်နာခြင်း, မဖျက်ဆီးခြင်း, အသစ် မပညတ်ခြင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) အသက်ကြီးကုန်သော ဝဇ္ဇီမင်းတို့ကို ရိုသေလေးမြတ်စွာ ပူဇော်ခြင်း, ၎င်းတို့၏ ဆိုဆုံးမချက်ကို နာယူခြင်း၊ (၅) ဝဇ္ဇီအမျိုးသမီးကြီးငယ်တို့ကို နိုင်ထက်ကလူ ဆွဲယူ၍ အိမ်ထောင်မပြုခြင်း၊ (၆) မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရှိ ဝဇ္ဇီတို့ အရိုအသေပြု ပူဇော်ကြကုန်သော နတ်ကွန်းစေတီတို့ကို ဖရှေးထုံးနည်း အတိုင်း ဗလိနတ်စာပေးခြင်း၊ (၇) ဝဇ္ဇီတိုင်းသို့ မလာကုန်သေးသော ရဟန္တာတို့ ကြွလာစေခြင်းငှါ, ကြွလာပြီးသော ရဟန္တာတို့ ချမ်းသာစွာ နေခြင်းငှါ, ရဟန္တာတို့အား တရားနှင့် လျော်စွာ စောင့်ရှောက်ပြုစု လုံခြုံစေခြင်း။

အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါး တနည်း။ ။မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ ရဟန်းတို့ အား ၅-နည်း ဟောကြားတော်မူသည့်အနက် တနည်း။ (၁) ညီညွတ်စွာ မပြတ်စည်းဝေးခြင်း, တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ (၂) အစည်းအဝေးသို့ အညီအညွတ် စုရုံးတက်ရောက်၍ သံဃာ၏ ပြုဘွယ်ကိစ္စတို့ကို အညီအညွတ် ပြုကုန်လျက် ညီညာစွာ ထပြန်ကြခြင်း၊ (၃) ပညတ်ပြီး ဓမ္မ ဝိနယတို့ကို အစဉ်လိုက်နာ ကျင့်သုံးခြင်း, မပယ်ဖျက်ခြင်း, အသစ် မပြုပြင်ခြင်း၊ (၄) ထေရ်ဝါကြီးသော ဂုဏဝန္တ သီလဝန္တ ဗဟုသုတရေ ရဟန်းကြီးတို့ အား ရိုသေလေးမြတ်ခြင်း, ပူဇော်ခြင်း, ၎င်းတို့၏ ဆိုဆုံးမချက်တို့ကို နာယူခြင်း၊ (၅) မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော လောဘ တဏှာ အလိုဆိုးသို့ မလိုက်မပါနေခြင်း၊ (၆) ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်ကို ရလွယ်ကြောင်းဖြစ်သော တောရကျောင်းတို့၌ ငဲ့သောစိတ်ရှိခြင်း၊ (၇) မိမိတို့ကျောင်းအာရာမ်သို့ မလာရောက်ဘူးသေးသော သုပေသလ သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်တို့ လာရောက်စေခြင်းငှါ, လာရောက်ပြီးသော သီတင်းသုံးဖော်တို့ ချမ်းသာ စွာ နေခြင်းငှါ စောင့်ရှောက် ဝတ်ပြုခြင်း။

အပါယ မုခတရား ၆-ပါး။ ။စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြား အပါယ် လားကြောင်းတရား ၆-ပါး ဟူ၏။ (၁) အခါမဲ့လှည့်လည်ခြင်း၊ (၂) ပွဲသဘင် ကြူးခြင်း၊ (၃) လောင်းကစား ကြူးခြင်း၊ (၄) သူမိုက်တို့နှင့် ပေါင်း ဖော်ခြင်း၊ (၅) ပျင်းရိခြင်း၊ (၆) ယစ်မျိုး သောက်ကြူးခြင်း။

အပါယ်လေးပါး။ ။ပျက်စီး၍ ကျအပ်သော ချမ်းသာကင်းရာ အရပ် ၄-ပါး ဟူ၏။ (၁) နိရယ-ငရဲ၊ (၂) တိရစ္ဆာန-တိရစ္ဆာန်၊ (၃) ပေတ-ပြိတ္တာ၊ (၄) အသုရကာယ-အသူရကာယ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အပါယ်သွားကြောင်း အလှူမျိုး ၁၀-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ။ပါ။ ၂၂၇။အ ဒါန ဝတ္ထုခေါ် မပေးလှူကောင်းသော အလှူဆယ်ပါး၊ ပေးလှူသော် အပါယ် ကျတတ်၏၊ (မိလိန္ဒ) (၁) သမဇ္ဇ ဒါန-ကချေအလှူ၊ အငြိမ့် ဇာတ်ပွဲ၊ (၂) မဇ္ဇ ဒါန-သေရည် အရက်အလှူ၊ (၃) ဣတ္ထိ ဒါန- မိန်းမအလှူ၊ (၄) ဥသဘ ဒါန- နွားလား, မြင်းလားအလှူ၊ (၅) စိတ္တကမ္မ ဒါန- ကာမဂုဏ်ကို ဆွပေးသော ပန်းချီဆေးရေးအလှူ၊ (၆) သတ္ထ ဒါန-လက်နက် ခဲယမ်း မီးကျောက်အလှူ၊ (၇) ဝိသ ဒါန-အဆိပ် အလှူ (သတ္တဝါတို့ ပျက်စီးစေရန်၊) (၈) သင်္ခလိက ဒါန-လက်ထိတ်, သံခြေကျဉ်း, နှောင်ကြိုး အလှူ၊ (၉) ကုက္ကုဋ္ဌ သူကရ ဒါန-ကြက်, ဝက်, သားကောင် အလှူ၊ (၁၀) တုလာကူဋ္ဌ, မာနကူဋ္ဌ ဒါန-ချိန်စဉ်းလဲ, တင်းစဉ်းလဲ အလှူ။

အပွိစ္ဆတရား ၄-ပါး။ ။သူတော်သူမြတ်တို့၏ အလိုနည်းခြင်း အကျင့်မြတ် တရား လေးပါး။ (၁) ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အလိုကြီးခြင်း, တွယ်တာ တပ်မက်ခြင်း, လောဘတဏှာ နည်းပါးခြင်းတည်းဟူသော ပစ္စယ အပ္ပိစ္ဆ၊ (၂) မိမိ ဓုတင်စသော အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်နေကြောင်း သူတပါးတို့ကို အသိမပေးစေလိုခြင်း တည်းဟူသော ဓုတင်္ဂ ဒိ အပ္ပိစ္ဆ၊ (၃) မိမိ စာပေပရိယတ် ကျမ်းဂန်တတ်သိမှုကို သူတပါးတို့ မသိစေလိုမှု တည်းဟူသော လျှို့ဝှက်ခြင်း ပရိယတ္တိ ဗဟုသုတ အပ္ပိစ္ဆ၊ (၄) မိမိ ဈာန် မဂ် ဖိုလ် ရရှိထားကြောင်းကို သူတပါးတို့အား အသိမပေးလိုခြင်း၊ မသိအောင် ရှိုးသားစွာ လျှို့ဝှက်ထားခြင်းတည်းဟူသော အဓိဂမ အပ္ပိစ္ဆ တရား ဟူ၏။

အပူဇော်ခံထိုက်သူ ၁၁-ယောက်။ ။၎င်း အဖြေကို (ပူဇော်ထိုက်သူ ၁၁-ယောက်)၌ ရှုပါ။

အပျင်းထူသူတို့ ဆင်ခြေ ၆-ပါး။ ။လူပျင်းတို့၏ အပြစ် ၆-ပါးလည်း ဟူ၏၊ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်၌ ဟောကြားတော်မူသည်၊ ဤသူတို့ကား မကြိုး ပွား။ (၁)ချမ်းလွန်းလှသေးသည်၊ (၂)ပူလွန်းလှသေးသည်၊ (၃)မိုးချုပ် နေပါပြီ၊ (၄) စောလှပါသေးသည်၊ (၅) ဆာလောင် နေသည်၊ (၆) ဝမ်းပြည့်နေသေးသည်

အပျိုစဉ်မျိုး ၃-ပါး, ၄-ပါး, ၇-ပါး, ၉-ပါး။ ။ကညာခေါ် အပျိုစဉ်တို့ကို ဓမ္မသတ် စာစောင်များနှင့် အဘိဓာန် ကျမ်းများမှ ထုတ်နုတ်၍ ဖြေပါ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အံ့။ဂဃ ဘေဒအား ဖြင့် ၄-ပါးဟူသော်ကား - (၁) ဂေါရီ-ရှစ်နှစ်ရွယ် အပျိုစဉ်၊ (၂) ကုမာရီ-ဆယ်နှစ်ရွယ် အပျိုစဉ်၊ (၃) ကညာ-ဆယ့်နှစ်နှစ်ရွယ် အပျိုစဉ်၊ (၄) မဟလ္လိကာ-ထို့ထက်လွန်သော အပျိုစဉ်။

တနည်း အမျိုးဝံသ ဘေဒအားဖြင့် ၉-ပါးကား- (၁) ဒါရိကာ-၇-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၂)ဂေါရီ-၈-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၃)ကညာ- ၁၀-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၄) ကုမာရီ-၁၂-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၅) သွေးစုန်း- ၁၃-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၆) မျက်မည်း-၁၅-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၇) မျက်ဝန်း- ၂၀-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၈) မျက်ညွတ်- ၂၅-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၉) မျောင်းတူး- ၄၀-နှစ်အထက် အပျိုစဉ်။

တနည်း မနုစိတ္တရ မေ့သတ်ကျမ်းလာ အပျိုစဉ် ၇-ပါးကား- (၁) ဂေါရီ-ရှစ်နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၂) ကလျာဏီ- ၁၀-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၃) ကုမာရီ-၁၂-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၄) သွေးစုန်း- ၁၃-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၅) မျက်မည်း-၁၅-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၆) မျက်ဝန်း-၂၀-နှစ်အပျိုစဉ်၊ (၇) မျောင်းတူး-၄၀-နှစ် အထက် အပျိုစဉ်။

တနည်း အဘိဓာန်ဋီကာကျမ်းလာ အမျိုစဉ် ၃-ပါးကား- (၁) ဂေါရီ- ၈-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၂) ကညာ- ၁၀-နှစ် အပျိုစဉ်၊ (၃) ကုမာရီ-၁၂ နှစ် အပျိုစဉ်၊ ထို့အပြင် အပျိုစဉ် ၂၁-ရပ် ၂၈-ရပ်ရှိသေးကြောင်းနှင့် ဘော်ပြထားလေသည်။

အပျိုတော် ၁၂-ထွေ အက။ ။(၁) နတ် အက၊ (၂)မြင်း အက၊ (၃) မျော အက၊ ( ) အိုးစည် အက၊ (၅) မျောက် အက၊ (၆) ဘီလူး အက၊ (၇) ဇော်ဂျီ အက၊ (၈)ဝန် အက၊ (၉)ဒိုးပတ် အက၊ (၁၀)အပြောင် အရွှမ်း အက၊ (၁၁)သူငယ်တော် အက၊ (၁၂)အဘိုးအို အက၊ အနုသဘင် ပညာရှင် ဦးဘိုးစိန်ကြီးထံမှ။

အပျိုတော် ကကြိုး ၁၂-မျိုး။ ။(၁) မျက်ခုံး ပလ္လို၊ (၂) ခမေး ပလ္လို၊ (၃) ပခုံး ပလ္လို၊ (၄) ရင် ပလ္လို၊ (၅) လက်ရိုး ပလ္လို၊ (၆) လက်စုံ ပလ္လို၊ (၇) ခါးမြှမ်း ပလ္လို၊ (၈) အရုပ်ကြိုးလိမ် ပလ္လို၊ (၉) ဘယ် ခြ ညာလက် ပလ္လို၊ (၁၀) စုံ ပလ္လို၊ (၁၁) လက်ခုံ ပလ္လို၊ (၁၂) နတ်ယိုင်အက။ပလ္လို?။ ပလ္လို ဂျီ။ ပလ္လို ဂျီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အပြင် ၃၇-မင်း နတ်များ။ ။(၁) သိကြားနတ်၊ (၂) မဟာဂီရိနတ်၊ (၃) နှမတော် တောင်ကြီးရှင်နတ်၊ (၄) ရွှေနပေနတ်၊ (၅) သုံးပန်လှနတ်၊ (၆)တောင်ငူရှင်မင်းခေါင်နတ်၊(၇) မင်းတရားနတ်၊ (၈)သံတော်ခံနတ်၊ (၉) ရွှေနော်ရထာနတ်၊ (၁၀) အောင်စွာမကြီးနတ်၊ (၁၁) ငါးစီးရှင်နတ်၊ (၁၂) အောင်ပင်လယ် ဆင်ဖြူရှင်နတ်၊ (၁၃) တောင်မကြီးနတ်၊ (၁၄) မြောက်မင်းရှင်ဖြူနတ်၊ (၁၅) ရှင်တော်နတ်၊ (၁၆) ညောင်ချင်းနတ်၊(၁၇) တပင်ရွှေထီးနတ်၊ (၁၈)မင်းရဲအောင်ထင်နတ်၊ (၁၉) ရွှေစစ်သင်နတ်၊ (၂၀) မယ်တော် ရွှေစကားနတ်၊ (၂၁) မောင်ဘိုးတူနတ်၊ (၂၂) ယွန်းဘုရင်နတ်၊ (၂၃) မောင်မင်းဖြူနတ်၊ (၂၄) မန္တလေး ဘိုးတော်နတ်၊ (၂၅) ရွှေဖျဉ်းကြီးနတ်၊ (၂၆) ရွှေဖျဉ်းငယ်နတ်၊ (၂၇) ဒါန်းမောင်ရှင်နတ်၊ (၂၈) ထီးဖြူဆောင်းနတ်၊ (၂၉) ထီးဖြူဆောင်း မယ်တော်နတ်၊ (၃၀) ပရိမ္မရှင်မင်းခေါင်နတ်၊ (၃၁) မင်းစည်သူနတ်၊ (၃၂) မင်းကျော်စွာနတ်၊ (၃၃) မြောက်ဖက် ရှင်မနတ်၊ (၃၄) အနော်ရဟာ မိဖုယားနတ်၊ (၃၅) ရှင်ကုန်းနတ်၊ (၃၆) ရှင်ကွနတ်၊ (၃၇) ရှင်နဲမိနတ်။

အပြင်တာရာ၊ လုံးရေမှာ၊ သင်္ချာ ၂၈။ ။၎င်းအဖြေကို (တာရာ ၂၈-လုံး) ၌ ရှုပါလေ။

အပြစ်မျိုး ၂-ပါး။ ။မကောင်းမှု ပြုလုပ် ကျူးလွန်သူအတွက် ခံစားရခြင်း အပြစ်နှစ်ပါး။ (၁) ဒိဋ္ဌ ဓမ္မိက ဝဇ္ဇ-ယခုဘဝမျက်မှောက်၌ပင် ချုပ်နှောင်ထောင်ချ ရိုက်နှက်ခုတ်ထစ် သတ်ပစ်ခြင်းစသော အပြစ်ဒဏ် အမျိုးမျိုး၊ (၂) သမ္ပရာယိက ဝဇ္ဇ-သေပြီးနောက် ရောက်ရာဘဝ၌ ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုး ခံစားရခြင်း။

အပြစ် ၆-ပါး ကင်းစင်ပြ၊ လှထွား ပျိုသူဇာ။ ။အလှမယ် ရွေးချယ်ရာ၌ အောက်ပါ အလှလက္ခဏာ ခြောက်ပါးကို စိစစ်ရသည် ဟူ၏။ (၁) နာတိ ထူလာ-မဝလွန်းသူ၊ (၂) နာတိ ကိသာ-မပိန်လွန်းသူ၊ (၃) နာတိ-သုက္ကာ-မဖြူလွန်းသူ၊ (၄) နာတိ ကဏှာ-မမည်းလွန်းသူ၊ (၅) နာတိ ဒီဃာ-မရှည်လွန်းသူ၊ (၆) နာတိ ရဿာ-မပုလွန်းသူ။

အပြောင်မယား ၆-ပါး။ ။မွေသတ်ပေါင်းချုပ် ပ-အုပ် ပုဒ်မ ၁၆။ ၁၈။ အမွေခံသား ခြောက်ပါးအရမှ ယူဖြေသည်။ (၁) မယားပါ ကျွန်မကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သိမ်းသော အပြောင်၊ (၂) လင်ပါ ကျွန်မကို သိမ်းသော အပြောင်၊ (၃) နှစ်ပါးစုံ ဝယ်သော ကျွန်မကို သိမ်းသော အပြောင်၊ (၄) မယား မိဘက ပေးသော ကျွန်မကို သိမ်းသော အပြောင်၊ (၅) လင့်မိဘက ပေးသော ကျွန်မကို သိမ်းသော အပြောင်၊ (၆) ငွေကြေးမစပ် အလွတ် မိန်းမကို သိမ်းသော အပြောင်။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌသခေ်ပ- ပုဒ်မ ၂၂၈။ မနုကျယ် ဒသမတွဲ ပုဒ်မ ၄၂ တို့၌လည်း ဆိုကုန်၏။

အဖျော် ၈-ပါး။ ။ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။ ၃၄၂ ။ဋ္ဌ။ ၃၈၂။ ရဟန်းတော် များ အချိန်မရွေး သောက်စားနိုင်ရန် ဝိနည်းတော်က ခွင့်ပြုထားသော အဖျော်ရှစ်ပါး။ (၁) အမ္ဗ ပါဏံ-သရက်သီး အဖျော်၊ (၂) ဇမ္ဗု ပါဏံ-သပြေသီး အဖျော်၊ (၃) စောစ ပါဏံ-တောငှက်ပျောသီး အဖျော်၊ (၄) မောစ ပါဏံ-အိမ်ငှက်ပျောသီး အဖျော်၊ (၅) မဓု ပါဏံ-သစ်မည် စည်ခေါ် မယ်ဇယ်အဖျော်၊ (၆) မုဒ္ဒိက ပါဏံ-မုဒရက်ခေါ် ဇပျစ်သီး အဖျော်၊ (၇) သာလူက ပါဏံ-ကြာစွယ် အဖျော်၊ (၈) ဖာရုသက ပါဏံ-ဖက်သက်တရော်သီး အဖျော်။

အဖြေ ၄-ပါး။ ။ဇတုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၅၅ ။ဋ္ဌ။ ၃၀၄။ သုတ်မဟာဝါ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၇-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ သူ့အမေးကို ဖြေကြားခြင်း နည်းမျိုး ၄-ပါး ဟူ၏။ (၁) ဧကံသ ဗျာကရဏ-မေးသလောက်ကိုသာ အတိအကျ ဖြေကြားခြင်းမျိုး၊ (၂) ဝိဘဇ္ဇ ဗျာကရဏ- အကျဉ်းမေးရာကို အကျယ် ဝေဘန်၍ ဖြေကြားခြင်းမျိုး၊ (၃) ပဋိပုစ္ဆာ ဗျာကရဏ-သူ့ အားတဖန် ပြန်မေး၍ ဖြေကြားခြင်းမျိုး၊ (၄) ဌပနီယ ဗျာကရဏ-မေးသည်ကိုထား ၍ အခြားသော ပုံဆောင် ဖြေကြားခြင်းမျိုး၊ ၎င်းကိုပင် "ပဋိက္ခေပ ဗျာကရဏ" ဟူ၍လည်း ခေါ်သေး၏။

အဗျာကတ တရားမျိုး ၄-ပါး။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ ။၃၀၃။ (၁) ဝိပါက်စိတ်၊ (၂) ကြိယာစိတ်၊ (၃) ရုပ်၊ (၄) နိဗ္ဗာန်။

အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် တကျိပ်တယောက်။ ။ရဟန်း မခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သို့မဟုတ် စျာန်, မဂ်,ဖိုလ်ကို မရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ် တကျိပ်တယောက်ကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခေါ်ဆိုသည်။ (၁) ပဏ္ဍက-ပဏ္ဍုက်၊ (၂) ထေယျသံဝါသက-ရှင်ရဟန်းအသွင်ကို ခိုးယူ၍ ရှင်ရဟန်းစစ်တို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်သူ၊ (၃) တိတ္ထိယပက္ကန္တက-တိတ္ထိတို့ထံသို့ ရဟန်းဘောင်မှ ပယ်ခွါသွားသူ၊ (၄) တိရစ္ဆာန-တိရစ္ဆာန်၊ (၅) မာတုဃာတက-အမိကိုသတ်သူ၊ (၆) ပိတုဃာတက-အဖကိုသတ်သူ၊ (၇) အရဟန္တ ဃာတက-ရဟန္တာကိုသတ်သူ၊ (၈) လောဟိတုပ္ပါဒက-ဘုရားအား သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုသူ၊ (၉) သံဃဘေဒက-သံဃာကို ဂိုဏ်းခွဲသူ၊ (၁၀) ဘိက္ခုနီ ဒူသက - ရဟန်းမိန်းမကို ဖျက်ဆီးသူ၊ (၁၁) ဥဘတော ဗျဉ္ဇနက-နှစ်လိင်ရှိသူ။

အဘိဇ္ဈာ အင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။ဋင်း အမှု ကံမြောက်နိုင်ရန် အင်္ဂါ ၂-ပါး။ (၁) ပရ ဘဏ္ဍံ-သူများ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ (၂) အတ္တ ပရိဏာမနံ-ငါ့ရသော်တော်လေစွဟု မိမိသို့ ညွတ်စိတ်ဖြစ်ခြင်း။

အဘိညာဉ် ၆-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်္ဂပါဠိတော် ။၃၄၇။ ဋင်း ။ဋ္ဌ။ ၄၀၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ အလွန်အကျူး အထူးသိတတ်သော ဉာဏ်အမြင် ၆-ပါး။ (၁) ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်-နတ်မျက်စိတို့ကဲ့သို့ အထူးမြင်တတ်သော ဉာဏ်၊ (၂) ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်-နတ်နားကဲ့သို့ အထူးကြား တတ်သော ဉာဏ်၊ (၃) ပရစိတ္တ ဝိဇာနန အဘိညာဉ်-သူတပါး၏ စိတ်ကို သိတတ်သော ဉာဏ်၊ (၄) ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်-အထူးထူးသော တန်ခိုးကို ပြုစွမ်းနိုင်သော ဉာဏ်၊ (၅) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်-ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်၊ ပျက် ဘူးသည်တို့ကို အစဉ် အောက်မေ့နိုင်သော ဉာဏ်၊ (၆) အာသဝက္ခယ အဘိညာဉ်-ကိလေသာ အာသဝေါ ကုန်ခန်းစေတတ်သော အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်။

မှတ်ချက်။ ။ ရှေ့ ၅ ပါးကို လောကီ အဘိညာဉ်ဟု မှတ်လေ။ သာသနာပ အခါမျိုး၌ သော်လည်း သမထကရားကို အားထုတ်က ၎င်း ၅ ပါးကို ရနိုင်သည်။

အဘိညာဉ် (စိတ်) ထွေး ၂-ပါး။ ။ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်စိတ်နှင့် အရူပ ကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်စိတ်။

အဘိညာမျိုး ၄-ပါး။ ။ဋင်းသရုပ်အဓိပ္ပါယ် အလုံးစုံ (ပဋိပဒါမျိုး ၄-ပါး) နှင့် တူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဘိဏှ ပစ္စဝေက္ခဏာတရား ၅-ပါး။ ။ရဟန်း, ရှင်, လူတို့ မပြတ်တစေ ဆင်ခြင်နေရမည့် တရား ၅-ပါး။ (၁) ဇရာ ဓမ္မ-အိုခြင်း သဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်မှု၊ (၂) ဗျာဓိ ဓမ္မ-နာမကျန်းမှုကို မလွန်ဆန်နိုင်မှု၊ (၃) မရဏ ဓမ္မ-သေရခြင်းသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်မှု၊ (၄) နာနာဘာဝ ဝိနာဘာဝ-ချစ်သူနှင့် သေကွဲ ရှင်ကွဲ သဘောမှ မလွန်ဆန်နိုင်မှု၊ (၅) ကမ္မ ဒါယာဒါ-ကိုယ်လုပ်မှုသာလျှင် ကိုယ်၏ခံစားခွင့် အမွေအနှစ်, မှီခိုရာ ဆွေညာမျိုးစစ် ဖြစ်ခြင်း။

အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း။ ။အဘိဓမ္မာပိဋကဝင်ကျမ်း ၇-ပါး။ (၁) ဓမ္မသင်္ဂဏီ ကျမ်း(၂)ဝိဘင်းကျမ်း၊(၃) ဓာတုကထာကျမ်း၊(၄) ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၊ (၅) ကထာဝတ္ထုကျမ်း၊ (၆) ယမိုက်ကျမ်း၊ (၇) ပဋ္ဌာန်းကျမ်း။

အဘိနန္ဒန တရား ၅-ပါး။ ။သမုဒယသဘောဖြင့် မက်မော နှစ်သက်ခြင်း ဝတ္ထု၄ါးပါးကို ခေါ်သည်၊ ၎င်းအဖြေ (ကာမဂုဏ် ၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

အဘိနီဝေသ တရား ၂-ပါး။ ။လောကုတ္တရာတရားကို အားထုတ်ရာ စခန်း၌ နှလုံးသွင်းရာ တရား ၂-ပါး ဟူ၏။ (၁) သမထတရား၊ (၂) ဝိပဿနာ တရား။

အဖြိုက်မျိုး ၄-ပါး။ ။လချေး သို့မဟုတ် "ဝုလ်ဖရမ်"ခေါ် သံလိုက်-ဆွဲ၍ မရသော ကျောက်သံမျိုး ၄-ပါး ဟူ၏။ ရသမဥ္စရီ သကဋ ဆေးကျမ်းမှ ယူသည်။ (၁) ပိနာလာမည်သော အဖြိုက်-မီး၌ ဖုတ်လတ်သော် အခက် အခက် ဝေဖြာလျက် ခိုင်မာစွာ ထွက်လာ၏၊ (၂) ဒဒုရ မည်သော အဖြိုက်-ဖား အော်မြည်သံကဲ့သို့ ရှိ၏၊ (၃) အဝဇရာ မည်သော အဖြိုက်-မီး၌ချသော် ဖောက်ပြန်သော ရုပ်အဆင်းရှိ၏၊ တစုံတခုနှင့် မယှဉ်မတွဲရာ၊ အနာရောဂါရှိသူတို့ကို တိုက်သော် သေဘေးမှ ကင်းဝေးစေ၏၊ (၄) နာဂ မည်သော အဖြိုက်-မြွေဆိပ် မြွေမြှုပ်ကဲ့သို့ ရှိ၏။

အမတ်ကြီးတို့ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်အဓိပ္ပါယ် (မှူးမတ်တို့ ဂုဏ် အင်္ဂါ ၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

အမတ်မျိုး ၁၄-ပါး။ ။မင်း၏ မှူးမတ်မျိုးပေါင်း ၁၄-ပါး ဟူ၏။အဘိဓါန်မှ ယူပြသည်၊ ထိုထက် အများလည်း ရှိတန်ရာ၏။ (၁) မန္တိနီ-မင်းတိုင်ပင် အမတ်၊ (၂) သေနာနီ-စစ်သူကြီး ဗိုလ်မှူးအမတ်၊ (၃) အက္ခဒဿ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တရားဝန်ကြီး အမတ်၊ (၄) ဒေါဝါရိကော- တံခါးမှူး အမတ်၊ (၅) အာကနိဋ္ဌော-ကိုယ်ရံတော် ဗိုလ်မှူး အမတ်၊ (၆) မလ္လကော-လက်ပမ်းသည် လက်ဝှေ့တော်သတ် အမတ်၊ (၇) သောဝကော-မင်းခစား အဆောင်တော်မြဲ အမတ်၊ (၈) ဂေဟညီကော- ရွှေတိုက်စိုး ငွေတိုက်တော်မှူး (စံကိုင်ပွဲစားအမတ်၊) (၉) အဓိကတော-ကာလန် ခေါ် တရွာတည်းကို ကြီးကဲသော အမတ်၊ (၁၀) ဂေါပေါ-သံပျင် ခေါ် သို့မဟုတ် မြို့သူကြီး ခေါ် ရွာအများကို ကြီးကဲသော အမတ်၊ (၁၁) စရော-သူလျှိုစုံထောက်အမတ်၊ (၁၂) ဒူတော-တမန်တော် အမတ်၊ (သံအမတ်၊) (၁၃) ဂဏကော-ဂဏန်း ဟူးရားတတ် အမတ်, စာရင်းစစ်မင်းကြီး၊ (၁၄) လေခကော-စာရေးကြီး အမတ်။

အမတေမျိုး ၉-ပါး။ ။ငင်းအဖြေ (အမြုတေမျိုး ၉-ပါး) ၌ ရှုလေ။

အမေး ၄-ထွေ၊ အဖြေ ၅-ပါး။ ။ယမိုက်ပါဠိတော် ။ပ။ အုပ်။ ၃၁။ ဋ္ဌ။ ၂၉၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။

အမေး (၁) ပုရေပဉ္စာ၊ (၂) ပစ္ဆာပဉ္စာ၊ (၃) ပရိပုဏ္ဏပဉ္စာ၊ (၄) မောဃပဉ္စာ။

အဖြေ (၁) ပါဠိဂတိ ဝိသဇ္ဇနာ၊ (၂) ပဋ္ဌိဝစန၊ (၃) သရူပဒဿန၊ (၄) ပဋ္ဌိကွေပ၊ (၅) ပဋ္ဌိသေခ ဝိသဇ္ဇနာ။

အဓမး ၅-ထွေ။ ။ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၅ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်- ၅၆။ မေးပုံမေးနည်း ပုစ္ဆာမျိုး ၅-ပါး။ အဋ္ဌသာလိနီမှ ယူဖြေသည်။ (၁) အဒိဋ္ဌ ဇောတနာ ပုစ္ဆာ-မသိမမြင်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိမြင်ချင်၍ မေးခြင်းမျိုး၊ (၂) ဒိဋ္ဌ သံသန္ဒနာ ပုစ္ဆာ-သိမြင်ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မိမိနှင့်အယူအဆ တူမတူ နှိုင်းယှဉ်လို၍ မေးမြန်းခြင်းမျိုး၊ (၃) ဝိမတိစ္ဆေဒန ပုစ္ဆာ-အယူအဆ သံသယရှိနေသည်ကို ရှင်းပြတ်စေလို၍ မေးမြန်းခြင်းမျိုး၊ (၄) အနုမတိ ပုစ္ဆာ-မိမိနှင့် သဘောတူဖြစ်ရန် မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါစေလိုသောကြောင့် မေးမြန်းခြင်းမျိုး၊ (၅) ကထေတု ကမျတာ ပုစ္ဆာ-မိမိပင်လျှင် ဖြေကြားပြောဆိုလိုသောကြောင့် မေးမြန်းခြင်းမျိုး။

အမိုက် အပြား အင်္ဂါ ၄-ပါး ၂-နည်း။ ။မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် ။၂။ ငင်း ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၃၄-၌ အကျယ်ရှု။ လူမိုက်တို့၏ စံချိန်ပြသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမိုက်မှောင်၏ အင်္ဂါ ၆-လေးရပ်။ (က) သန်းကောင်, တိမ်ပုပ်၊ တောအုပ်, ဥမင်၊ မိုက် ၄-အင်၊ ဤ ၄-ပါးကား ဦးပုညဝတ္ထုလာသတည်း။ (ခ) သန်းကောင်, လကွယ်၊ တောအုပ်လယ်၌၊ ရှစ်နယ်ပတ်ကုံး၊ အပြည့်ဖုံးသည့်၊ မိုးလုံးတိမ်တိုက်၊ လျှပ်မကြိုက်သား၊ အမိုက်အပြား၊ ဤလေးပါး ထက်၊ နှင်ကားရာထောင်၊ မကမှောင်၏။ (လယ်တီဆရာတော်။)

အမိုက်ကောင်ကြီး ၄-မျိုး။ ။ဘေးရန်မပြုသည့် အရာကို ဘေးရှိသည် ထင်မှတ်နေသော- (၁) တီကောင်၊ (၂) ကြိုးကြာ၊ (၃) တစ်တီတူး၊ (၄) ပုဏ္ဏား။ သုတ္တနိပါတ် ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၅၁-၅၂။ ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၁၄-တို့၌ ရှုပါ။

အမျက်ကြီးခြား၊ ၁၄-ပါး၊ မျိုးစားပုဂ္ဂိုလ်၊ အဘယ်နည်း?။ ။မျက်မာန်ဒေါသ ဟူးဟူးထလွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဟူ၏၊ ၎င်းအဖြေကို ဩဝါဒထူးပျို့မှ ယူသည်။ (၁) အမျက်ကြီးရာ ဆယ့်လေးဖြာကား၊ ချမ်းသာရိပ်ငြိမ်၊ နန်းစည်းစိမ်နှင့်၊ ရန်နှိမ်ကိုးပါး၊ မိုးကြိုးသွားကြောင့်၊ သိကြားအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၂) အောက်ထက် ဆန်စုန်၊ တောင်သံဟုန်ကြောင့်၊ ဂဠုန်အမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၃) စက်ယန္တရား၊ ခိုးလှုံ့များကြောင့်၊ နဂါးအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၄) ရန်ဘက်ဖျောက်လှေ့၊ ဟောက်တတ်လေ့ကြောင့်၊ ခြင်္သေ့ အမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၅) လက်နက်ဆင်မြင်း၊ ဗိုလ်သင်းပင်းကြောင့်၊ မင်းတို့အမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၆) အောက်ထက်ကျွန်ကျေး၊ ရွှေငွေကြေးကြောင့်၊ သူဌေးအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၇) မောင်းလက်ခတ်တီး၊ အားအင်ကြီး၍၊ ထီးကပ္ပနား၊ ဆင်းရဲသားတို့၊ မာန်အားအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၈) မခက်ခဲတွန်၊ အမှုပွန်၍၊ ကျေးကျွန်အမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၉) ဉာဏ်စက်နှံ့ဝန်း၊ ကျမ်းဂန်ပွန်း၍၊ ရဟန်းအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၁၀) ရမ္မက်ကြီးမား၊ လောဘအားကြောင့်၊ မင်းသားအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၁၁) မ, ခက်ဒေါသ၊ ဆင်းရူပကြောင့်၊ မိန်းမအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၁၂) ဘုန်းလက်ရုံးအား၊ ကောင်းမြောက်မြား၍၊ ယောကျာ်းအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၁၃) လိုက်ဖက် ဆေးဝါး၊ မန္တရားကြောင့်၊ သမားအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ (၁၄) လေ့ကျက်နှံ့ပြား၊ ဗေဒင်အားကြောင့်၊ ပုဏ္ဏားအမျက်၊ ဟူးဟူးထွက်၏၊ စဉ်ဆက်မှတ်သား၊ ၁၄-ပါးသည်၊ တရားမရ၊ မျက်ဒေါသ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမျက်ထွက်ကြောင်း တရား ၉-ပါး၊ ၁၀-ပါး။ ။ငုင်းအဖြေ (ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်းတရား ၁၀-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

အမျက်ပွားများ၊ ဖြစ်တရား၊ ၅-ပါး ကျမ်း၌ဆို။ ။အမျက်ရန်ငြိုး ထားသူတို့၏ အပြစ်ငါးပါး၊ ပဋ္ဌင်္ဂုတ္တရ အက္ကောသဝဂ် အက္ခန္တိကသုတ်မှ ယူဖြေသည်။ (၁) သူများစွာ၏ မချစ်အပ်ခြင်း၊ (၂) ကိုယ်၏ စိတ်နှလုံး မကြည်ရွှင်ခြင်း၊ (၃) ဘေးရန် ပွားများခြင်း၊ (၄) တွေဝေသဖြင့် သေရခြင်း၊ (၅) သေလျှင် အပါယ်လားရခြင်း။

အမျိုးကြီး ၄-ပါး။ ။နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၁၂၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ကိုယ်ကျင့်တရား အလုပ်အကိုင်များဖြင့် ခွဲပြားသော အမျိုးလေးပါး။ (၁) ခတ္တိယ-လယ်မြေတို့ကို အစိုးရသော မင်းမျိုး၊ လယ်ပိုင်ရှင် သူဌေးမျိုး၊ (၂) ဗြဟ္မဏ-ကိုယ်ကျင့်သီလရှိသော ရသေ့ ရဟန်း ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၃) ဝေဿ-ကုန်သည် သူကြွယ်မျိုး၊ (၄) သုဒ္ဒ-သူဆင်းရဲမျိုး။

အမျိုး ၈-ပါး အနွယ်ပြား။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၃၉၈-၃၉၉။ ငင်း ။ဋ္ဌ။ ၄၁၃-၌ အကျယ်ရှု။ ဤမျိုးနွယ် ၈-ပါးတို့တွင် အရိယဝံသသာ အမြတ်ဆုံး ဟူ၏။ (၁) ခတ္တိယ ဝံသ၊ (၂) ဗြဟ္မဏ ဝံသ၊ (၃) ဝေဿ ဝံသ၊ (၄) သုဒ္ဒ ဝံသ၊ (၅) သမဏ ဝံသ၊ (၆) ကုလ ဝံသ၊ (၇) ရာဇ ဝံသ၊ (၈) အရိယ ဝံသ။

အမြိတ္တစုက်ရက် ၆-မျိုး။ ။အမှုလုပ်ငန်းတို့ကို အောင်မြင်စေတတ်သည့် ရက်မှန်ရက်မြတ် ၆-ပါး ဟူ၏။ (၁) လဆန်း, လဆုတ် ၈-ရက်နေ့၌ တနင်္ဂနွေကျမှု၊ (၂) လဆန်း, လဆုတ် ၃-ရက်နေ့၌ တနင်္လာကျမှု၊ (၃) လဆန်း, လဆုတ် ၇-ရက်နေ့၌ အင်္ဂါကျမှု၊ (၄) လဆန်း, လဆုတ် ၂-ရက်နေ့၌ ဗုဒ္ဓဟူးကျမှု၊ (၅) လဆန်း လဆုတ် ၄-ရက်နေ့၌ ကြာသပတေးကျမှု၊ (၆) လဆန်း, လဆုတ် ၁-ရက်နေ့၌ သောကြာကျမှု အမြိတ္တစုက်ရက်ဖြစ်၏။

ကျက်မှတ်ရန်လင်္ကာ။ ။ဂဠုန် အဌ၊ ဗျဂ္ဃ တြိန်း၊ တွက်ကိန်းမရွေ့ ခြင်္သေ့ သတ္တာ၊ ဆင်မှာ ၂-ရက်၊ ၄-ရက်မှာတို့၊ ကြွက်မင်း ကြုံမှ၊ ဆိုတုံမခြား တရက်ကား ပူး၊ ရန်ညွန့်ခူးတည့်၊ အထူးရေနတ်၊ ၅-ရက် မှတ်သည်၊ ပြို့ဟစ်ဗေဒင် ကျမ်းလာတည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမြုဗ္ဗတမျိုး ၉-ပါး။ ။အ မရိတ ဘိသက္က ဆေးကျမ်းကြီးမှ။ ကြည်းနေကုန်းကုဋ္ဌေ၊ ရေနေ ဆယ်ကုဋ္ဌေ သတ္တဝါအချို့တို့မှ ဖြစ်သော "အမြုတေ" ခေါ် ပုလဲခါတ် ၉-ပါး ဟူလို။ (၁) ရဇတ မုတ္တာ- ငွေအဆင်းကဲ့သို့ ဖြူဖွေးသော အရောင်ရှိလျက် စားကောင်းသောက်ဘွယ် ထမင်းအဖျော်တို့ကို ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၂) သုဝဏ္ဏ မုတ္တာ- ရွှေနီအဆင်းကဲ့သို့ နီရွှေသော အရောင်ရှိလျက် နှစ်သက်ဘွယ်သော ကိုယ်အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၃) ဿံသ မုတ္တာ-ကြေးနီ မရမ်းစေ့ကဲ့သို့ အနီပုပ် အရောင်ရှိလျက် ခကြောက်လန့်ဘွယ်သော အသံကို ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၄) လောဟိတ မုတ္တာ- ကတောက်ပွင့် အောင်မဲညိုပွင့်ကဲ့သို့ အဆင်းရှောင်ရှိလျက် အခြေအရံပရိသတ်ကို ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၅) နီလ မုတ္တာ- ညိုမောင်းသော အဆင်းရောင်ရှိလျက် အဝတ်ပုဆိုးကို ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၆) ပီတမုတ္တာ- မြသား မြရည် အဆင်းကဲ့သို့ စိမ်းသော အရောင်ရှိလျက် ဥယျာဉ် သစ်သီးသစ်ပွင့်တို့ကို ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၇) ကာဠ မုတ္တာ- မင်ရည် မင်သွေးအဆင်းကဲ့သို့ နက်သော အရောင်ရှိလျက် ရှိန်းဆာယာ သူတပါးတို့ မမြင်အောင် ကွယ်ဝှက်စေတတ်သော အမှုဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၈) ပဘဿရ မုတ္တာ-အရောင်ခြောက်သွယ်တို့ တည်ရှိလျက် ထူးသော နာနာရုပ်တို့ကို ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း ကွယ်ပျောက်စေနိုင်ခြင်း ဘီလူး, သစ်, ကျား, မြွေ, နဂါးစသော အဆိပ်မျိုးသင့်သောဘေး, မီးဘေး, ရေဘေးများကို ဖယ်ရှား ဖပျောက်စေနိုင်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး၊ (၉) ဝိယောဇန မုတ္တာ-နဝရတ် ၉-ပါးကဲ့သို့ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တခဲနက် ဝင်းဝင်းပြောင်ပြောင် ဆီမီးရောင် ထွန်းပလျက် ကောင်းကင်ပျံနိုင်ခြင်း, မြေလျှိုးနိုင်ခြင်း, လူတို့ ချစ်ကြည်မြတ်နိုးခြင်း, ရန်သူအပေါင်းကို နိုင်ခြင်း, သေနတ် သစ်ချွန် ဓား လှံ လက်နက် မစူးမရှနိုင်ခြင်း, အားခွန်ကြီးခြင်း စသော တထောင်သော အကျိုးကျေးဇူးကို ပြုပေးတတ်သော အမြုတေခါတ် တမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။နဂါး ဂဠုန်, ဆဒ္ဒန်ဆင်မျိုး, သိန္ဓဝမြင်း, ဝေလာဟကမြင်း, အာကာသဘိန္နမြင်း, ဝလာသဝမြင်း, သုဝဏ္ဏသာမမြင်း ဤသတ္တဝါရှစ်မျိုးတို့သည် မိမိတို့ကမ္မဇိဒ္ဓိတန်ခိုးဖြင့် မြေလျှိုးမိုးပျံ အထူးထူး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော သဏ္ဍာန်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်၏၊ ၎င်းတို့က ဖြစ်သော အမြုတေ ဓာတ်များကို ၎င်းတို့သေလျှင် နတ်ဘီလူး ဂုမ္ဘဏ်တို့က ထုတ်ယူ၍ ဝေဿဝဏ္ဏ နတ်မင်းကြီးထံ ပို့ဆက်ရကုန်၏၊ လူတို့ မသုံးဆောင်ရကုန်။ သို့ဖြစ်၍ လောက၌ သူများထက် ထူးကဲ လွန်ချွန်သော အစွမ်းသတ္တိတန်ခိုးသိဒ္ဓိ ရှိကြသော လူ, ဆင်, မြင်း, ခွေး, ဝက်, ကြက်, ငှက်, ငါး, ကြောင် စသော သတ္တဝါတို့၏ ဦးခေါင်း၌ များသောအားဖြင့် 'အမြုတေ' ခေါ် ပုလဲဓာတ် တမျိုး ရှိတတ်သည်ဖြစ်၍ သိဒ္ဓိလိုလားသော အမျိုးသားတို့သည် သတိရှေ့ထား၍ စူးစမ်းရှာမှီးကြရာသည်။

အမြိုက်တရား၊မျိုး ၄-ပါး၊ ဘုရားဟောတော်မူ။ ။သစ္စာ ၄-ပါးတရားကိုပင် အမြိုက်တရား ၄-ပါးဟု သိမှတ်ရာ၏။

အမြိုက်တရားမျိုး ၅-ပါး။ ။အမရိတခေါ် သေနိုင်ခဲသော ဆေးငါးပါးဟူ၏။ (၁) နွားနို့၊ (၂) နို့ခမ်း၊ (၃) ထောပတ်၊ (၄) ပျားရည်၊ (၅) သကြား။

အမွေ ခံထိုက်သော သား ၆-ပါး။ ။ဤသည်တို့ကား အင္ဂုသခေ်ပကျမ်း ပုဒ်မ ၁၅၀။ ဓမ္မသတ်ပေါင်းချုပ်ကျမ်း ပဥ္စမတွဲ ပုဒ်မ ၁၆-၁၈။ မနုကျယ် ဒသမတွဲတို့၌ လာကုန်သည်။ (၁) ဩရသ-ရင်၌ ဖြစ်သောသား၊ (၂) ခေတ္တဇ-ကျွန်မနှင့် သင့်နေရာ မွေးသော သား၊ (၃) ဟေဋ္ဌိမ- အပြောင်မယားသား၊ (၄) ပုဗ္ဗက-မယားပါ လင်ပါ အထက်သား၊ (၅) ကိတ္တိမ-အမွေခံသားအဖြစ်ဖြင့် အထင်အရှား မွေးစားသော သား၊(၆) အပတိဋ္ဌ- ကောက်၍ မွေးသော သား၊ (ဆရာ ဇီဝကတို့လို သားမျိုး)

အမွေ မခံထိုက်သော သား ၆-ပါး။ ။ဤသား ၆-ယောက်တို့ကား အမွေမခံထိုက်ဟု အင္ဂုသခေ်ပကျမ်း ပုဒ်မ ၁၅၀။မွေသတ်ပေါင်းချုပ် ပဥ္စမတွဲ ပုဒ်မ ၁၇-၁၈။ မနုကျယ် ဒသမတွဲ ပုဒ်မ ၈၁-တို့၌ ဆိုကုန်၏။ (၁)ဒိန္နက သား- သူတပါးကပေး၍ ရသော သားမျိုး၊ (၂) သဟောဍ သား-ဝယ်၍ရသော သားမျိုး၊ (၃) ပုနာနုဗ္ဗ သား မိမိမယား သူတပါးနှင့် ပျော်ပါး၍၊ သို့မဟုတ် ညား၍ရသော သားမျိုး၊ (၄) ကီဠိတ သား- ကစားမြူးတူးရာ ရသော သားမျိုး၊ (၅) သွန္နတ္တသား- မိဘစကားနားမထောင် ခွေးနှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တူသော သား၊ (မိဘကို ရန်သူကဲ့သို့ ကျင့်သော သားမျိုး ဟူလို) (၆) ဆာတာဘတ္တ သား-ထမင်းတော်သည့်အခါ မှီခိုလာသည့် သားမျိုး။

အမွှေးမျိုး ၄-ပါး။ ။ဘယဆေးခေါ် အပေါင်းစကား၊ ရှင်းဆေးကို သွေး၊ လေ ချုပ်သောအနာ ချွေးခြောက်ခန်းသော အနာ မူးဝေသောအနာ မုတ္တကိတ်နာ ရေဝတ်နာတို့အတွက် သုံးသည်။ (၁) သစ်ကြံပိုးခေါက်၊ (၂) ဖာလာစေ့၊ (၃) ကရဝေးရွက်၊ (၄) ကံ့ကော်ဝတ်ဆံ။

အယာဉ် ၂-ပါး။ ။နေမင်း၏ သွားလမ်း လာလမ်း ၂-ပါးကို ဆိုသည်၊ အကျယ် (ယာဉ် ၂-ပါး) မှာ ကြည့်ပါ။

အယုတ်တရား ၂-ပါး။ ။သတ္တဝါတို့အား ယုတ်ညံ့ရိုင်းစိုင်း ရှာန်မက်ဖိုလ်သို့ ကျောခိုင်းစေသော တရား ၂-ပါး။ (၁) အတ္တ ကိလမထာ နုယောဂ-မိမိကိုယ်ကို ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ယှဉ်စေ၍ ကျင့်သော အကျင့်ယုတ်တရား ဟူသမျှ၊ (၂) ကာမ သုခလ္လိကာ နုယောဂ-မိမိကိုယ်ကို ကာမဂုဏ်ချမ်းသာ အမျိုးမျိုးတို့နှင့် ယှဉ်တွဲကျင့်ကြံ၍ နေခြင်းမျိုး။

အယွယ် ၃-ပါး။ ။လူသတ္တဝါတို့အဘို့ အရေးကြီးသော ဝယကာလ ၃-ပါး ဟူ၏။ (၁) ပဌမ အယွယ် အသက် ၂၀-နှစ်အတွင်း ဥစ္စာရကြောင်း နည်းကောင်းပညာများကို ရှာမှီးရန် အယွယ်၊ (၂) ဒုတိယအယွယ်- အသက် ၅၅-နှစ်ထိ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာဖွေဆည်းပူးရန် အယွယ်၊ (၃)တတိယ အယွယ်-အသက် ၅၅-နှစ်ကျော်ကစ၍ ဘဝသံသရာရေးအတွက် ကိုယ်ကျိုးသက်သက် တရားဓမ္မပြုကျင့်အားထုတ်ရန် အယွယ်။

အယွယ် ၁၀-ပါး။ ။ဇာတကပါဠိတော်။ ပ-အုပ်။ ၁၁၃။ ရှင်းအဋ္ဌကထာစတုတ္ထအုပ် ၁၉၇-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဤသည်တို့၌ ဝယဘုယျ အခေါ်များ ရာသီလိုက်၍ ယူရသည်၊ အပွကခေါ် အနည်းငယ်အားဖြင့်ကား ဤပြအံ့ လက္ခဏာနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရှိသေး၏။ (၁) မန္ဒအယွယ်-၁၀-နှစ်အတွင်း ပညာနုံ့နှေးသော အယွယ်၊ (၂)ခိဍ္ဍအယွယ်-၂၀ အတွင်း စိတ်ပျံ့လွင့်သော အယွယ်၊ (၃) ဝဏ္ဏအယွယ်-၃၀ အတွင်း အဆင်းလှသော အယွယ်၊ (၄) ဗလအယွယ်-၄၀ အတွင်း အားကောင်းသော အယွယ်၊ (၅) ပညာအယွယ်-၅၀ အတွင်း ပညာဉာဏ် ကောင်းသော အယွယ်၊ (၆) ဟာယနအယွယ်-၆၀ အတွင်း အားအင် ဆုတ်ယုတ်သော အယွယ်၊ (၇) ပဗ္ဘာရအယွယ်-၇၀ အတွင်း လေးလံထိုင်းမှိုင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော အယှယ်၊ (၈) ကုဋိလအယှယ်- ၈၀ အတွင်း ကိုင်းညွှတ်သော အယှယ်၊ (၉) မုဋ္ဌအယှယ်-၉၀ အတွင်း တွေဝေမှေမောသော အယှယ်၊ (၁၀) အနုဋ္ဌာသေယျအယှယ်-၁၀၀ အတွင်း မထသော အိပ်ခြင်းဖြင့် နေတတ်သော အယှယ်ဟူလို။

အရက်မျိုး ၅-ပါး။ ၊လူ မပြုသော်လည်း အလိုအလျောက် ဖြစ်နေတတ်သော မေရယခေါ် အရက်မျိုး ငါးပါး။ (၁) ပုပ္ဖါသဝ-သစ်ပွင့်ရည်မှ ဖြစ်သော အရက်၊ (၂)ဖလာသဝ-သစ်သီးရည်မှ ဖြစ်သော အရက်၊ (၃) မဓွာသဝ-မုဒရက်ရည်မှ ဖြစ်သော အရက်၊ (၄) ဂုဠာသဝ-ကြံရည်မှ ဖြစ်သော အရက်၊ (၅)သမ္ဘာရသံယုတ္တ-အရက်ဖြစ်ကြောင်း ဝတ္ထုပေါင်းတို့ စုပေါင်း၍ ဖြစ်သောအရက်။

အရက်သောက်ခြင်း အပြစ် ၆-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ။ပါ။ ၁၄၈။ ။ဋ္ဌ။ ၁၂၇။ ဤ၌ မျက်မှောက်လောက ပြစ် ၆-ပါးကို ဖြေဆိုလိုက်သည်၊ သံသရာပြစ်လည်း ကြီးလေးလှ၏၊ ဉစ္စာယုတ်ခြင်း၊ ငြင်းခုံများစွာ၊ ယောဂါထူပြော၊ ကျော်စောမဲ့တုံ၊ မလုံအင်္ဂါ၊ ပညာနည်းရှား၊ ဤ ၆-ပါးကား၊ သောက်စား သေစာ အပြစ်တည်း။

အရပ် ၈-ပါးနှင့် ကျိုး, ပြစ် တရား။ ။ဗေဒင်ကျမ်းလာ အရပ် ရှစ်ပါး ဟူလို။ လောကီရေး လိုက်စားသူတို့အဖို့ မိမိမွေးနံ့ အရပ်ကစ၍ လင်္ကာရစ် ချလေ။ (၁) ပရိဝါရ၊ (၂) အာယု၊ (၃) နဂရ၊ (၄) ဘူမိ၊ (၅) ဂဟာပတိ၊ (၆) တေဇ၊ (၇) ဌာန (၈) သီရိ။

မိမိနံက၊ လင်္ကာပြ၊ ရေကြရှစ်မျက်နှာ။ ပရိဝါရ၊ နေကြမြဲတွင်၊ အာယုလျှင်၊ နံပင် စိုက်သင့်ပါ။ နဂရ ရွာပြည်၊ တည်ထောင်လေဘိ၊ ဘူမိညစ်ကြေး၊စွန့်ပစ်သွေး၊ ထားရေး သမိုင်းသာ။ ဂဟာပတိ၊ ထားဘိ ကျီကျ၊ တေဇ ရပ်မှန်၊ထီးတန်ခွန်၊ ကျောင်း,ကန် တည်ဘိုရာ။ ဌာနသို့ ကား၊ကျွဲ, နွား, မြင်း, ဆင်၊ ထားလျှင် သင့်မြတ်၊ သီရိရပ်၊ ထားအပ် လယ်မြေရာ။

အရပ် ၁၀-မျက်နှာ။ ။မေတ္တာသုတ်ရာ၌ ပါသော အရပ်မျက်နှာ ဆယ်ပါး။ (က) အရှေ့, အနောက်, တောင်, မြောက် ၄-ပါး။ (ခ) အရှေ့ တောင်ထောင့်၊ အနောက် တောင်ထောင့်၊ အရှေ့ မြောက်ထောင့်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အနောက် မြောက်ထောင့် ၄-ပါး။ (ဂ) အထက်အရပ်, အောက်အရပ် ၂-ပါး၊ ပေါင်း ၁၀-ပါး။

အရပ်ပြစ် ၈-ပါး။ ။အဋ္ဌက္ခဏ ခေါ် မဂ်, ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် သာသနိကဓမ္မတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ခဏကောင်း မဟုတ်သော အရပ်၏ အပြစ် ရှစ်ပါး။ ၎င်း အဖြေ (ရပ်ပြစ် ၈-ပါး)၌ ရှုပါ၊ ၂-နည်း ပြထား၏။

အရပ်မျက်နှာ၊ဆဒိသာ၊ ၆-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။ဆဒိသာပါလ ပရိတ်တော်လာ အရပ်မျက်နှာ ခြောက်ပါးကို ဆို၏။ (၁) ပုရတ္ထိမ-အရှေ့အရပ်၊ (၂) ဒက္ခိဏ-တောင်အရပ်၊ (၃) ပစ္ဆိမ-အနောက်အရပ်၊ (၄) ဥတ္တရ-မြောက်အရပ်၊ (၅) ဥဒ္ဓံ-အထက် ကောင်းကင် အရပ်၊ (၆) အဓော-မြေ အောက်အရပ်။

အရသာ ၆-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ၉-ပါး၊ ၃-နည်း။ ။၎င်းအဖြေ၌ ၆-ပါးကား အဘိဓာန်ကျမ်းလာတည်း။ (၁) ကသာဝေါ-အဖန်၊ (၂) တိတ္တော-အခါး၊ (၃) မဓုရော-အချို၊ (၄) လဝဏော-အငန်၊ (၅) အမ္ဗိလော-အချဉ်၊ (၆) ကဋုကော-အစပ်။

မှတ်ချက်။ ။ဆေးကျမ်းများ၌-အဆိမ့်ဟူသော အရသာထည့်၍ ၇-ပါး လာသည်။ ။တနည်း ပူသော အရသာ, အေးသော အရသာ ထည့်၍ ၉-ပါး လာသည်။ ရသသင်္ဂဟ ကျမ်းအလို အဖန်ကို အဆိမ့်၌ ထည့်သွင်း၍ ၆-ပါးပင် ယူလေသည်။ ။ဒဗ္ဗဂုဏ်ဆေးကျမ်း၊ ဘေသဇ္ဇမဉ္ဇူသာ ဆေးကျမ်း စသည်တို့၌မူ ဆိမ့်, ဖန် နှစ်ပါး ရသာပြားသောကြောင့် ပေါင်းရန် မနှစ်သက်ကြကုန်၊ စင်စစ် အဆိမ့်နှင့် အချို နှစ်ပါးသာ အစွမ်း သတ္တိ အကျိုးဂုဏ် မထူးခြားသည်ဖြစ်၍ ပေါင်းရမည် ဆိုကုန်၏၊ သင့်မြတ်လှ၏၊ မာဂဓ သက္ကဋ အဘိဓာန်နှင့် ထိုထိုပိဋကတော်တို့၏ ဘာသာဋီကာကျော် ဆရာတော်တို့ ကိုယ်တိုင်လည်း သာဓု သဒ္ဒါ မဓုရ သဒ္ဒါတို့ကို ချို, ဆိမ့် သော အရသာ မြိန်မြတ်သော အရသာဟု ပြန်ဆို မှာထားတော် မူခဲ့လေပြီ၊ ထိုကြောင့် အဆိမ့်၏ ပါဠိကို ရသသင်္ဂဟ ဆရာ့အလို (ကသာဝ-ကသာယ)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒဗ္ဗဂုဏ် စသော လောကီကျမ်း ပိဋကကျမ်းကို အလို (သာဓု, မဓုရ)ဟု သိရှိ သိကုံး သုံးနှုန်းကြရာ၏။

အရိပ် ၅-ပါး၊ ခိုလှုံခြင်း၊ မမှား ချမ်းသာရာ။ ။(၁)ရုက္ခဆာယာ=သစ်ပင်ရိပ်၊ (၂) ဉာတိ မာယာ ပိတာ=မိ, ဘ, ဆွေညာ အရိပ်၊ (၃) အာစရိယ ဆာယာ=ဆရာကောင်းတို့အရိပ်၊ (၄) ရာဇဆာ ဆာယာ=မင်းကောင်း မင်းမြတ်တို့အရိပ်၊ (၅) ဗုဒ္ဓဆာ ဆာယာ=မြတ်စွာဘုရား သခင်တို့၏ သာသနာတော် အရိပ် ဟူ၏။

အရိယာ ဝေါဟာရမျိုး ၈-ပါး။ ။ဒိဋ္ဌ၊ သုတ၊ မုတ၊ ဝိညာတ။ အဒိဋ္ဌ၊ အသုတ၊ အမုတ၊ အဝိညာတ၊ ဤရှစ်ပါးသော ဝေါဟာရတို့၌ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌဝါဒိတာ၊ အဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌ ဝါဒိတာ စသည်တို့ဖြစ်၏။ ။အကျယ်ကို သုတ်သီလက္ခန်။ ဋ္ဌ။ ၁၉၄- ၂၀၇။ ဋ္ဌကတိဝုတ် ။ဋ္ဌ။ ၈၂- ၂၀၆။ သာရတ္ထ တတိယအုပ်။ ၄၇၃-တို့၌ ရှုပါ။

အရိယာ ၈-ယောက်။ ။ဤ၌ အများသိဖြစ်သော အရိယာဇာတ် အစစ် ဖြစ်သည့် မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ယောက်+ဖလဋ္ဌာန် ၄-ယောက်ကို ဆိုသည်၊ သရုပ် ၎င်းတို့မှာ ကြည့်လေ။

အရိယာအင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (သောတာပန် အင်္ဂါ ၄-ပါး) ဟူသော ပုဒ်၌ ကြည့်ပါ။

အရိယာ အပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။ဇာတက အဋ္ဌကထာ။ ဒု-အုပ်။ ၃၈-နှင့် ၂၅၆ တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) အာစာရ အရိယာ-မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သော လူ, ရဟန်း, တိရစ္ဆာန်၊ (၂) ဒဿန အရိယာ-ဣရိယာပိုထ် ၄-ပါး၌ ကြည်ညိုဘွယ်ရှိသော လူ, ရဟန်း,တိရစ္ဆာန်၊ (၃)လိင် အရိယာ-ရဟန်းတော်မြတ်များနှင့် ဝတ်ရုံခြင်း အသွင်အပြင်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄) ပဋိဝေဓ အရိယာ-မဂ်ကာရား ဖိုလ်တရား ရပြီးသော ဘုရားစသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်။

အရိယာ အပြား ၁၄၆-ပါး၊ တနည်း ၁၉၄-ပါး။ ။ဤ၌ အရိယာရှစ်ပါး ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို မူတည်၍ မြွောက်ပွားသည်။ ၎င်း ပွားနည်းကို နေတ္တိ အဋ္ဌကထာ, ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် ၎င်းမဟာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဋီကာတို့၌ ရှုပါလေတော့၊ အဖြေမှာ ကျယ်ဝန်းလွန်းသဖြင့် ဤ၌ မပြနိုင်ပေ။

အရိယာဥစ္စာ ၇-ပါး။ ။သတ္တင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၉၈။ သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၂၀၀ ။ဋ္ဌ။ ၂၂၁-တို့၌ သတ္တ အရိယ ဓနာနိ-ဟု ဘုရားဟောထော်မူသည်။ (၁) သဒ္ဓါ ဓနံ-ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တရားနှင့် ကံ-ကံ၏ အကျိုးများကို ယုံစားခြင်း၊ (၂) သီလ ဓနံ-သီလတည်းဟူသော ဥစ္စာ၊ (၃) ဟိရီ ဓနံ-မကောင်းမှု၌ ရှက်ခြင်း ဥစ္စာ၊ (၄) ဩတ္တပ္ပ ဓနံ-မကောင်းမှု၌ ကြောက်ခြင်း ဥစ္စာ၊ (၅) သုတ ဓနံ-အကြားအမြင် များခြင်းဥစ္စာ၊ (၆) စာဂ ဓနံ-ပေးစွန့် လှူဒါန်းခြင်း ဥစ္စာ၊ (၇) ပညာ ဓနံ-မဂ် ဖိုလ် ပညာ ဥစ္စာ။

အရိယာဥပုသ်မျိုး ၆-ပါး။ ။ရင်းအဖြေ "ဥပုသ်မျိုး ၆ ပါး"၌ ရှုပါလေ။

အရိယာကထာမျိုး ၁၀-ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၁၆၉ ။ဋ္ဌ။ ၂၅၈။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ ပြောကြားလေ့ရှိသော စကားမျိုး ၁၀-ပါး ဟူ၏။ (၁) အပ္ပိစ္ဆ ကထာ-အလိုနည်းမှုနှင့် စပ်သောစကား၊ (၂) သန္တုဋ္ဌိကထာ-ရောင့်ရဲလွယ်မှုနှင့် စပ်သော၊ (၃) ပဝိဝေက ကထာ- ဆိတ်ငြိမ်မှုနှင့် စပ်သော၊ (၄) အသံသဂ္ဂ ကထာ-ရှင်လူတို့နှင့် ရောရောယှက်ယှက် မဆက်ဆံလိုကြောင်းနှင့် စပ်သော၊ (၅) ဝီရိယာရမ္ဘကထာ-ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ကြိုးစားမှုနှင့် စပ်သော၊ (၆) သီလ ကထာ၊ (၇) သမာဓိ ကထာ၊ (၈) ပညာ ကထာ၊ (၉) ဝိမုတ္တိ ကထာ-မဂ်ဖိုလ်နှင့် စပ်သော၊ (၁၀) ဝိမုတ္တိ ဉာဏဒဿနကထာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် စပ်သောစကား။

အရိယာတို့ နှလုံးမသွင်း မပြုလုပ်သောတရား ၈-ပါး။ ။ကင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် ၂၈ ။ဋ္ဌ။ ၃၅၂-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) သင်္ခါရတရားစုကို သုခဟု နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ (၂) အတ္တဟု နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ (၃) မာတုဃာတက၊ (၄) ပိတုဃာတက၊ (၅) ဖရဟန္တဃာတက၊ (၆) လောဟိတုပ္ပါဒက၊ (၇) သံဃဘေဒကကံတို့ကို မကျူးလွန်တော့ခြင်း၊ (၈) ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှ တပါးသော ဆရာတို့ကို မရှာမှီးတော့ခြင်း။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၉၆-ယောက်။ ။အဘိဓမ္မာပိဋကက ပုဂ္ဂလပညက် ပါဠိတော် ၁ ၉-၁၂၀။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၄၇-မှ ၅၃-ထိ ယူပါ၊ အခြား ပိဋကများမှာလည်း ပါရှိသေးသည်။ (၁) သောတာပန် ၂၄-ယောက်၊ (၂) သကဒါဂါမ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၂-ယောက်၊ (၃) အနာဂါမ် ၄၈-ယောက်၊ (၄) ရဟန္တာ ၁၂-ဦး၊ ပေါင်း ၉၆-ယောက် ဖြစ်၏။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၁၀၈-ယောက် တနည်း။ ။သုတ္တနိပါတ် ။ပါ။ ၁၁၃။ ငင်း ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၂၈၂။ ခုဒ္ဒကပါဌ ။ပါ။ ၅။ ငင်း ။ဋ္ဌ။ ၁၅၂။ သောတာပန် ၃-ယောက်ကို ပဋိပဒါ ၄-ပါးနှင့်မြှောက် ၁၂-ယောက်ဖြစ်၏၊ သကဒါဂါမ် ၁၂-ယောက်၊ အနာဂါမ် ၂၄-ယောက်၊ သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ-၁၊ သမထယာနိက ရဟန္တာ-၁၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ယောက်၊ ပေါင်း ၅၄-ယောက်ကို သဒ္ဓါဓုရ၊ ပညာဓုရ ၂-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသော် အရိယာ ၁၀၈-ယောက် ဖြစ်၏။

အရိယာပိုထ် ၄-ပါး။ ။(၁) ထသွားခြင်း၊ (၂)ထိုင်ခြင်း၊ (၃) ရပ်ခြင်း၊ (၄) လျောင်းစက် အိပ်ခြင်း။

အရိယာဖိုထ် ၄-ပါး။ ။အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားနိုင်သော အရိယာမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော"ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါးကို" ခေါ်သည်။

အရိယာဖြစ်ကြောင်း တရား ၄-ပါး။ ။ငင်းပုံစ္ဆာ၏ အဖြေ "သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄-ပါး" ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ရှုပါလေ။

အရိယာမဂ် ၄-ပါး။ ။အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တွေ့ရသော စိတ်များ။ (၁) သောတာပတ္တိမဂ်၊ (၂) သကဒါဂါမိမဂ်၊ (၃) အနာဂါမိမဂ်၊ (၄) အရဟတ္တမဂ်။

အရိယဝံသ တရား ၄-ပါး။ ။အရိယာနွယ်ဝင် သူတော်စင်တို့ လိုက်နာပြုကျင့်ရမည့် တရားလေးပါးဟူလို၊(သင်္ဂီတိသုတ်နှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ စတုက္က။) (၁) စီဝရ သန္တောသ-အဝတ်သင်္ကန်း၌ ရောင့်ရဲလွယ်ရခြင်း၊ (၂)ပိဏ္ဍပါတ သန္တောသ-ဆွမ်း ခဲဘွယ် ဘောဇဉ် ချိုချဉ် ရသာ၌ ရောင့်ရဲလွယ်ရခြင်း၊ (၃)သေနာသန သန္တောသ-ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ၌ ရောင့်ရဲလွယ်ရခြင်း၊ (၄)ဘာဝနာ ရမ္မတာ-ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းပွားများခြင်း၌ မွေ့လျော်ရခြင်း။

အရိယာဝါသ တရား ၁၀-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၂၂၄။ ၂၅၇။ဋ္ဌ။ ၂၃၄-၌ အကျယ်ရှု။သောတာပန်စသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အောက်ပါ တရားဆယ်ပါးနှင့် အမြဲနေ၏။ (၁) ပဉ္စင် ဝိပ္ပဟီန-နီဝရဏတရား-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငါးပါးတို့ကို ပယ်ပြီးခြင်း၊ (၂) ဆဋ္ဌင်္ဂ သမန္နာဂတ-အာရုံ ၆-ပါးအတွေ့၌ သာ, မသာ, မရှိခြင်း၊ (၃) ဧကာရက္ခ-ကံသုံးပါး မကျူးလွန်မှု၌ သတိနှင့် အမြဲနေ၏၊ (၄) စတုရာ ပဿေန-ပညာဖြင့်သာ မှီဝဲ, သည်းခံ, ကြဉ်ရှောင်, ပယ်ဖျောက်ခြင်း ကိစ္စ ၄-ပါးတို့၌ အမြဲဆင်ခြင်၍ ပြုခြင်း၊ (၅) ပနုဏ္ဏပစ္စေက သစ္စ-ငါ့ဉာဏ်မြင်နှင့် ငါ့အယူသာ မှန်၏ဟူသော ဒိဋ္ဌိသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ (၆) သမဝယ သဋ္ဌေသန-အကျင့်ကို ရှာမှီးခြင်းမှ ငြိမ်းပြီးဖြစ်၍ ချမ်းသာစွာနေခြင်း၊ (၇) အနာဝိလ သင်္ကပ္ပ- သင်္ကပ္ပ သုံးပါးကို ပယ်၍နေခြင်း၊ (၈) ပဿဒ္ဓ ကာယ သင်္ခါရ-စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စား၍နေခြင်း၊ (၉) သုဝိမုတ္တစိတ္တ-ရာဂ,ဒေါသ,မောဟတို့မှ စိတ်လွတ်၍ နေခြင်း၊ (၁၀) သုဝိမုတ္တပညာ-ရာဂ,ဒေါသ,မောဟတို့ကို ပယ်ပြီးဖြတ်ပြီး, တဖန်မဖြစ် မပေါ်မှုသဘောကို သိ၍နေခြင်း။

အရိယာ ဝေါဟာရမျိုး ၄-ပါး။ ။သံဂီတိသုတ်၌ လာရှိသည်ကား ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးမှ လုံးဝကြဉ်ရှောင်၍ ပြောဆိုခြင်းပင် ဟူ၏။

အရိယာ သံဃာတော်မြတ် ၈-ပါး။ ။သံဃာတော်ဖြစ်သော အရိယာ ရှစ်ယောက်ကိုပင် "အရိယာသံဃာတော်ရှစ်ပါးဟု" ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အရိယာ သာဝကတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော် ၃၀။ ။အရိယာတို့၏ တပည့်တို့၌ မှန်မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော် ၃၀-တို့နှင့် ပြည့်စုံ၏ ဟူလို။ (၁) ကောင်းစွာ ပြေပြစ် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော မေတ္တာစိတ်ရှိခြင်း၊ (၂) ဖျက်ဆီးအပ်ဖျောက်အပ် နှိမ်အပ်သော မာနရှိခြင်း၊ (၃) မတုန်မလှုပ် အမြဲထိုးထွင်း၍ ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း၊ (၄) ရွှင်မြူးသောစိတ်ကို ပြည့်စုံစွာ ဆုံးမခြင်းရှိ၍ ငြိမ်သက်ချမ်းမြေ့သော ဿမာပတ်ကိုရခြင်း၊ (၅) မြတ်သော သီလ ရှိသည် ဖြစ်၍ ကောင်းသော အနံ့ဖြင့် ထုံမွှမ်းခြင်း၊ (၆) နတ်လူတို့ ချစ်မြတ်နိုးတတ်ခြင်း၊ (၇) နှစ်သက်အပ်သောသူဟူ၍ အာသဝကုန်ပြီးသော သူမြတ်တို့ တောင့်တအပ်ခြင်း၊ (၈) နတ်လူတို့ ရှိသေအပ် ရှိခိုးအပ်ခြင်း၊ (၉) ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်ခြင်း၊ (၁၀) လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌ လူ နတ် အပေါင်းနှင့် မရောနှောခြင်း၊ (၁၁) အနည်းငယ်သော အပြစ်၌လည်း ဘေးဟုရှုခြင်း၊ (၁၂) သမ္ပတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသောသူတို့အား မဂ်, ဖိုလ် အကျိုးကို ပြီးစေတတ်ခြင်း၊ (၁၃) အလိုရှိတောင့်တသော် များမြတ်သော ပစ္စည်းကို ရနိုင်ခြင်း၊ (၁၄) မြဲသောကျောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အိပ်ရာနေရာ မရှိခြင်း၊ (၁၅) ချောန်၌ယှဉ်၍ မြတ်သော နေလေ့ရှိခြင်း၊ (၁၆) ထွေးရှက်သော ကိလေသာ ကွန်ရက်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ (၁၇) မြတ်သော မဂ်, ဖိုလ်တရားကို လျှို့ဝှက် ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ (၁၈) လာလတ္တံ့ သော ဂတိကို တားမြစ်ခြင်း၊ (၁၉) အပွနာသို့ ရောက်သော တရားရှိခြင်း၊ (၂၀) နှိမ့်ချစွာနေခြင်း၊ (၂၁) အပြစ်မရှိသော အသုံးအဆောင် ရှိခြင်း၊ (၂၂) ဂတိတရားမှ လွတ်ခြင်း၊ (၂၃) ယုံမှားသက်ာမှ ကူးမြောက်ခြင်း၊ (၂၄) ဝိမုတ္တိချောန်ကို အလိုရှိခြင်း၊ (၂၅) မြင်အပ်သော တရားရှိခြင်း၊ (၂၆) မတုန်မလှုပ် မြဲသည် ဖြစ်၍ ဘေးကို တားမြစ်စေသော သူတို့၏ မှီခိုရာသို့ ရောက်ခြင်း၊ (၂၇) ကောင်းစွာ ပြတ်အပ်သော အနုသယရှိခြင်း၊ (၂၈) အာသဝေါကုန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၊ (၂၉) ငြိမ်သက် ချမ်းမြေ့သော သမာပတ်၌ များစွာ နေလေ့ရှိခြင်း၊ (၃၀) ရဟန်းကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် အလုံးစုံ ပြည့်စုံခြင်း။

အရှဏ်တက်ခြင်း မျိုး ၄-ပါး။ ။ဤ၌ ပြလတ္တံ့သော အရှဏ်အပြားနှင့် စကားရပ်တို့ကား၊ ပြည် ရွှေဆံတော်သမိုင်းကို ရေးသားသူ ဦးဝိသုဒ္ဓ၏ ဝါဒဖြစ်၏၊ ကျွန်ုပ်တို့လည်း နှစ်သက်သည်။

သေတ ရုဏဉ္စ ပဌမံ၊ ဒုတိယံ ဂဒြဘ မုခ ဝဏ္ဏံ။
တတိယံ လောဟိတဉ္စ၊ စတုတ္ထံ နန္ဒိယ ဝဏ္ဏံ။

ပဌမံ၊ ပဌမ အရှဏ်သည်။ သေတ ရုဏဉ္စ၊ ဖြူသော အဆင်းရှိ၏။ ဒုတိယံ၊ ဒုတိယ အရှဏ်သည်။ ဂဒြဘ မုခ ဝဏ္ဏံ၊ မြည်းမျက်နှာ အဆင်းရှိ၏။ တတိယံ၊ တတိယ အရှဏ်သည်။ လောဟိတဉ္စ၊ နီသော အဆင်းရှိ၏။ စတုတ္ထံ၊ စတုတ္ထ အရှဏ်သည်။ နန္ဒိယ ဝဏ္ဏံ၊ ဇလပ်ပွင့် အဆင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အရုဏော၊ အရှဏ်သည်။ စတုဗ္ဗိဓော၊ လေးပါး အပြားရှိ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဆွမ်းစားခြင်း ဆွမ်းကပ်ခြင်း ကိုမူကား ပဌမအရှဏ်သည် အလွန် နုသေးသည်ဖြစ်၍ မအပ်၊ ဒုတိယ အရှဏ်သည် မိုက်မှောင် သေးသည် ဖြစ်၍ မလျော်၊ တတိယ အရှဏ်မှ ဆွမ်းကပ်ခြင်း ဆွမ်းစားခြင်းကို ပြုအပ်၏၊ စတုတ္ထ အရှဏ် ကား ပြောဘွယ်မရှိ လင်းလွန်းပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရွှဏ်တက်ရာ ၁၂-ခြာ၊ အယ်နာရီမှာ အယ်လနည်း?။ ။၁၂-လ၌ အရွှဏ်တက်သော အချိန် နာရီ မိနစ်များကို အောက်ပါ လင်္ကာအတိုင်း ရှေးပညာရှိ ကဝိဆရာများ စီစဉ် သတ်မှတ်ထားကြ၏၊ ဤ၌ စနေနံကို သုညယူ။

လင်္ကာသွား	လအမည်	နာရီ	မိနစ်
ကျူး, ပြန်, နှင်းထွေး	တန်ခူး	၅	၀၀
ဆုန်, လေး, ပေါ်ဇနေ	ကဆုန်	၄	၅၀
ယုန်, ဝေ, ဝေထပ်	နယုန်	၄	၄၀
ဆို, လပ်, စာတော်	ဝါဆို	၄	၃၀
ခေါင်, လျှော့, လူထု	ဝါခေါင်	၄	၄၀
လင်း, လှ, မတွေး	တော်သလင်း	၄	၅၀
ကျွတ်, ဓမ္မ, နင်တို့	သီတင်းကျွတ်	၅	၀၀
မုန်း, ဘို့, အောင်နေ	တန်ဆောင်မုန်း	၅	၁၀
တော်, မြေ, ကျော်ငွေး	နတ်တော်	၅	၂၀
ပြာ, ပေး, ဆန်တောင်း	ပြာသို	၅	၃၀
တွဲ, ပေါင်း, ခေါ်နော်	တပို့တွဲ	၅	၂၀
ပေါင်း, ပျော်, အထွက်	တပေါင်း	၅	၁၀

အရွှဏ်တက်၊ မပျက်တွက်လို့ရေ။ နာရီပိုင်း၊ လတိုင်း ယူပါလေ။ ကဝိများ၊ ထားခဲ့ ဥပဒေ။

အရူပ ၄-ဘုံ။ ။ရုပ်ကား မရှိ၊ နာမ်သာရှိသော ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ နေရာဘုံ ၄-မျိုး။ (၁) အာကာသာနဉ္စာယတန ဘုံ-ကပ္ပါ နှစ်သောင်း အသက်ရှည်သော ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ နေရာဘုံ၊ (၂) ဝိညာဏဉ္စာယတန ဘုံ-ကပ္ပါလေးသောင်း အသက်ရှည်သော ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ နေရာဘုံ၊ (၃) အာကိဉ္စညာယတနဘုံ-ကပ္ပါ ခြောက်သောင်း အသက် ရှည်သော ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ နေရာဘုံ၊ (၄) နေဝသညာ နာသညာ ယတနဘုံ-ကပ္ပါ ရှစ်သောင်း အသက်ရှည်သော ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ နေရာဘုံ။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ ၄-ခုမြောက် ဘုံကိုပင် ဘဝဂ်ဟု ခေါ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရှုံးမျိုး ၈-ပါး။ ။ဇာတ် ။ပါ။ ၁၃၈ ။ဋ္ဌ။ တတိယအုပ်-၂၂၃ နှင့် ဓမ္မသတ်ကျမ်းတို့၌ လာသည်။ အရှုံးများစွာကို မျိုးခွဲလိုက်လျှင် ၈ပါးရှိသည်။ (၁)ရာဂုမ္ဘတ္တက-တဏှာရာဂ ရမ္မက်ဖြင့် ရှုံးသောအရှုံးမျိုး၊ (၂)ဒေါသမ္ဘတ္တက-အမျက် ဒေါသ လွန်သဖြင့်ရှုံးသော အရှုံးမျိုး၊ (၃) မိဋ္ဌမ္ဘတ္တက-အယူ ဖောက်ပြန် ကြံစည် လွန်သဖြင့် ရှုံးသော အရှုံးမျိုး၊ (၄) မောဟုမ္ဘတ္တက-မိုက်မဲ တွေဝေသဖြင့် ရှုံးသော အရှုံးမျိုး၊ (၅) ယက္ခုမ္ဘတ္တက-ဘီလူး၊ သရဲ၊စုန်း၊နတ် ဖမ်းပူးသဖြင့် ရှုံးသော အရှုံးမျိုး၊ (၆)ပိတ္တုမ္ဘတ္တက-သည်းခြေပျက်၍ ရှုံးသော အရှုံးမျိုး၊ (၇) သုရုမ္ဘတ္တက-သေရည်သောက်လွန်းသဖြင့် ရှုံးသော အရှုံးမျိုး၊ (၈) ဗျသနုမ္ဘတ္တက- စည်းစိမ်ဥစ္စာပျက်သဖြင့် ရှုံးသော အရှုံးမျိုး။

အရှိအသေ မပြုတတ်သူမျိုး တကျိပ်နှစ်ပါး။ ။ငုင်းအဖြေ (ရှိသေထိုက်သူအား မရှိသေသူ ၁၂-ဦး)၌ ပြမည်။

အရှိုးဆက် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ၃-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၄-၌ ရှု။ (၁) ဘုရားရှင်တို့မှာ ကွင်းဆက်၊ (၂)ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မှာ ချိတ်ဆက်၊ (၃)ကျန်လူသားနှင့် ရဟန္တာများမှာ တော့ဆက်။

အရှင်ဝတ် ၅-ပါး။ ။အရှင်က ကျေးကျွန်လုပ်သား သူရင်းငှါး ကူလီတို့ကို ပြုစုရမည့် ဝတ်ငါးပါး။ (၁) အစားအသောက်တို့ကို ဝဖြိုးစွာ ကျွေးမွေး ပေးကမ်းရခြင်း၊ (၂) လုပ်ခင်း ဆောင်တာတို့ကို စီရင် နည်းပေး၍ စေခိုင်းရခြင်း၊ (၃) နာမကျန်းဖြစ်သည့်အခါ ဆေးကုပေးရခြင်း၊ (၄) စားကောင်း သောက်ကောင်းကို စားသောက်ရသောအခါ ဝေငှမျှဝ၍ ပေးရခြင်း၊ (၅) အချိန်အခါနှင့် စေခိုင်းရခြင်း၊ အချိန်မေ့လျှင် လွှတ်ရခြင်း။ (သုတ်ပါထေယျ၊ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်။)

အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းငါးပါး မှတ်သိလွယ်စေရန် လယ်တီဆရာတော် ဖြတ်ထုံးကဗျာဖြင့် ပြအံ့။ (၁)ဘုန်းကံကြီးမား၊ (၂)ခြွေရံများ၍၊ (၃) ပါးရှားသဒ္ဓါ၊ (၄) သက်ဝါကြီးမင်း၊ (၅) စာခေါင်ချင်းဟု၊ ငါးခင်းအညီ၊ အလဇ္ဇီကား၊ တိုက်ကျီအိမ်တွင်း၊ မီးထွန်းလင်း၍၊ အတင်းဝင်လျှိုး၊ ဖြူအောင်ခိုးသည့်၊ သူခိုးအလား၊ ဘုရားရွှေစက်၊ ပေအောင်ဖျက်သည်။ ရှင်ပျက် အလဇ္ဇီ မိုက်ကြီးသည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အ ဆဗ္ဗနိယတရား ၅-ပါး။ ။ငင်းသရုပ် (တောင့်တ၍ မရကောင်းသော အရာမျိုး ၅-ပါး) ၌ ရှုပါ။

အလောင်းအစား၊ ထူသူများ၊ ၆-ပါး အပြစ်ရ။ ။ငင်းသရုပ်ကို (ကစားသမားတို့ အပြစ် ၆-ပါး) ၌ ကြည့်ပါ။

အလောင်းစည်သူ၊ တည်တော်မူ၊ ၉-ဆူ မုဋ္ဌောမြတ်။ ။ငင်း၏ သချပ်များကို (မုဋ္ဌော ၉-ဆူ) ဟူသော သုတေသန၌ ရှုပါ။

အလိုလိုက်ရာသည် ၁၃-ပါး။ ။ကိုယ်ကျိုး တိုးတက်ရေးအတွက် သူ့အလိုသို့ လိုက်၍ ကျင့်ရခြင်းမျိုး ၁၃-ပါး ဟူ၏၊ စာဏကျမှ။ (၁) အဆွေခင်ပွန်းကို နှလုံး ဖြောင့်မတ်သဖြင့်ငင်း၊ (၂) ရန်သူကို ဥပါယ်တမျဉ်ဖြင့်ငင်း၊ (၃) အလိုရမ္မက် ကြီးသူကို ဥစ္စာပေးသဖြင့်ငင်း၊ (၄) အစိုးရသူကို သူ့အမှုကိစ္စ ဆောင်ရွက်ပေးသဖြင့်ငင်း၊ (၅) ရသေ့ရဟန်းတို့ကို ရှိသေသဖြင့်ငင်း၊ (၆) သတို့သမီးကို ချစ်ခြင်းဖြင့်ငင်း၊ (၇) လက်အောက်ငယ်သားကို မျှတမှု ဂုဏ်ကျေးဇူးဖြင့်ငင်း၊ (၈) ဒေါသ မျက်မာန်ကြီးသူကို ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့်ငင်း၊ (၉) ဆရာကို ရှိခိုးရှိသေခြင်းဖြင့်ငင်း၊ (၁၀) သူမိုက်ကို လိုက်လျောသော စကားဖြင့်ငင်း၊ (၁၁) ပညာရှိကို အတတ်ပညာ ပေးခြင်းဖြင့်ငင်း၊ (၁၂) အစားကြူးသူကို အရသာပေးခြင်းဖြင့်ငင်း၊(၁၃)အလုံးစုံသောသူကို အကျင့်သီလဖြင့်ငင်း အလိုသို့ လိုက်ရာ၏။

အလိုလောဘကြီးသူ ၃-ယောက်။ ။မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ဒု-အုပ် ၄၅-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) အတြိစ္ဆတာ- ကိုယ့်ရှိတာနှင့် တင်းမတိမ်ပဲ သူများစည်းစိမ်ကို လိုချင်တောင့်တနေသူ၊ (၂) ပါပိစ္ဆတာ- သူများအထင်ကြီးကြည်ညိုလာအောင် ဟန်ဆောင်သော ဂုဏ်ဒြပ်ဖြင့် လာဘ်များစွာကို ခံယူနေသူ၊ (၃)မဟိစ္ဆတာ- ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကိုပြ၍ ပကာသနလိုလားထင်ပေါ် ကျော်ကြားလိုသူ၊ ဝါ- အလှူရှင်မှန်းသိအောင် မဏ္ဍပ်တိုင်ထက်ပြသူ။

အလှလက္ခဏာ၊ အင် ၆-ဖြာ၊ ကညာ တိုင်းမယ်မျိုး။ ။ မိန်းမပျိုတို့တွင် အလှမယ်ရွေးချယ်ရာ၌ အလှလက္ခဏာ အင်္ဂါ ခြောက်ပါးကို ဆိုသည်၊ ငင်းအဖြေ (အပြစ် ၆-ပါး၊ ဘင်းစင်ငြား၊ လှထွားပျိုသူဇာ)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အလှသူဇာ၊ ရွေးချယ်ရာ၊ ဂ-ဖြာ အင်္ဂါတိုး။ ။ငင်းအဖြေကို(လှမျိုးသူဇာ၊ မြတ်ကညာ၊ ဂ-ဖြာ အင်္ဂါပြည့်)၌ ကြည့်ပါလေ။

အလှူခံမော်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၊ ဂ-ဖော် သူမြတ်များ။ ။ ငင်း၏ အဖြေကို (ဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂိုလ် ဂ-ယောက်)၌ ဆိုပါအံ့။

အလှူခံ တကျိပ်လေး ၁၄-ယောက်။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ-၂၉၅။ဋ္ဌ-၂၁၉။ ဒါနမှုကို ခံယူထိုက်သူ ၁၄-ပါးဟူ၏။ (၁) တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါများ၊ (၂) လူဒုဿီလ ခေါ် တံငါ, မုဆိုးစသော ဒုစရိုက်မှုပြုလုပ်သူများ၊ (၃) လူသီလဝန္တ ခေါ် သာသနာ၊ပအခါမျိုး၌ ၅-ပါးသီလ မြဲသူများ၊ (၄) ရသေ့ ပရိဗိုဇ် ခေါ် သာသနာပအခါ ဈာန် အဘိညာဉ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ (၅-ဂ) မဂ္ဂဋ္ဌာန် ခေါ် ဖိုလ်သို့ မျက်မှောက်ပြုရန် မဂ်၌ ကျင့်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်၊ (၉-၁၂) ဖလဋ္ဌာန် ခေါ် ဖိုလ်လေးပါး၌ တည်နေသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်၊ (၁၃) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ခေါ် ဘုရားမပွင့်မီကာလ၌ ပွင့်သော ဘုရားငယ်၊ (၁၄) မြတ်စွာဘုရားသခင်။

မှတ်ချက်။ ။သမ္မုတိသံဃာ ခေါ် ပုထုဇဉ် သီလဝန္တ သံဃာတော်များမှာ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ခေါ် အရိယာပက္ခသို့ ပါဝင်ကြသည်ဖြစ်၍ ငင်းတို့ကို အသီးအခြားမဆိုအပ်ကုန်၊ သမ္မုတိသံဃာတော်ကိုမဆို နှင့်ဦး သရဏဂုံတည်သည့် ရှင်သာမဏေကလေးပင် ဖြစ်ဘိသေး ထိုအရိယာပက္ခ၌ပင် ရေတွက်ထည့်ယူအပ်သည်သာ၊မဂ်ဖိုလ်တို့သို့ ရောက်သည်ဖြစ်စေ မရောက်သည်ဖြစ်စေ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ရန် သီလ သမာဓိ ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါး၌ ကျင့်ဆဲ တည်ဆဲ ရှိကုန်သောကြောင့် ဟူလို။

အလှူပေးရာ၊ ရေးကြီးစွာ၊ ၃-ဖြာ အင်္ဂါ အဘယ်နည်း?။ ။ငင်းအဖြေ (ဒါနပြုကြ၊ ကျိုးမဟ၊ ၃-ဝ အင်္ဂါလာ) ပုစ္ဆာ၌ ရှုပါ။

အလှူရှင်နှင့် အလှူခံတို့၏ အင်္ဂါ ၆-ပါး။ ။အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ။ဒု။ ၂၉၅-၌ အကျယ်ရှု။ အလှူပေးသူများ သတိထား ရွေးချယ်တတ်ရန်။ (၁) မပေးလှူမီ-ရှေးအဖို့၌ ဝမ်းမြောက် နေရခြင်း၊ (၂) ပေးလှူဆဲခဏ၌ စိတ်ကြည်လင် ရွှင်ပျရခြင်း၊ (၃) ပေးလှူပြီးနောက် မကြာခဏ နှစ်သက်ဝမ်းသာ အမှတ်ရကာ နေရခြင်း။ ဤ အင်္ဂါ ၃-ပါးသည် အလှူရှင်တို့မှာ ရှိထား ဖြစ်ထား ရမည်ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အလှူခံယူသူတို့ဖက်မှ ရှိထားရမည့် ဂုဏ်အင်္ဂါ ၃-ပါးကိုလည်း ဤသို့ သိထား ရွေးချယ်တတ်ရမည်။ (၁) တဏှာရာဂ ကင်းစင်သူ ဖြစ်ခြင်း၊ ရာဂကင်းကြောင်း အကျင့်ကောင်းများကို ကျင့်ကြံအားထုတ်နေသူ ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ဒေါသကင်းခြင်း၊ ဒေါသကင်းရန် ပြုကျင့်အားထုတ်နေသူ ဖြစ်ခြင်း၊ (၃) မောဟကင်းခြင်း၊ မောဟကင်းစင်စေရန် ဝိပဿနာ တရား အားထုတ် ကျင့်ပွားနေခြင်း ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ရခြင်းဟူ၏။

အလွတ်တာရာ၊ လုံးရေမှာ၊ သချာ ၉၄။ ။ဎင်း အဖြေကို (တာရာ ၉၄-လုံး) ဟူသော ပြဿနာရပ်၌ ရှုပါလေ။

အလွှာ ၄-ခု။ ။ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝေါဟာရ။ ။ဎင်းကို(အခြင်းအရာ ၂၀)မှာ ကြည့်လေ။

အ, ဝဂ် အက္ခရာ၊ ဂ-လုံးလာ၊ သစ္စါကျမ်း၌ရှိ။ ။ဝဂ်အက္ခရာတို့ကဲ့သို့ အစု လိုက် မဟုတ်ဘဲ တလုံးချင်း နေသော အက္ခရာ ရှစ်လုံးကို ဆိုသည် (ယ,ရ, လ, ဝ, သ, ဟ, ဠ, အံ။)

အ ဝန္ဒိယပုဂ္ဂိုလ် ၂၅-ယောက်။ ။ပရိဝါပါဠိတော် ။၃၅၇။ ဎင်း ။ဋ္ဌ။ ၂၂၄။ ရဟန်းတော်များ ရှိမခိုးကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဆယ့်ငါးပါး ဟူ၏။ (၁) အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော အဝန္ဒိယော- မြို့တွင်း ရွာတွင်းဝင်သွားနေ သော ရဟန်းကြီး၊ (၂) ရစ္ဆဂတော - ခရီးလမ်းသွားနေသော ဎင်း၊ (၃) ဩတမသိကော- မှောင်ကြီးမဲမဲထဲ၌နေသော ဎင်း၊ (၄) အသ မန္နာဟရန္တော- စိတ်ဝင်စားစွာ အလုပ်လုပ်နေသော ဎင်း၊ (၅) သုတ္တော- အိပ်ပျော်နေသော ဎင်း၊ (၆) ယာဂုပါနေ - ယာဂုသောက်နေသော ဎင်း၊ (၇) ဘတ္တဂ္ဂေ- ဆွမ်းစားကျောင်း၌ ဆွမ်းပြင်စီမံနေသော ဎင်း၊ (၈) ကောဝတ္တော- ရန်သူကိုထီး, ရန်သူဖက်၌ ပါသော ဎင်း၊ (၉) အညာ ဝိဟိတော- တခုခု ကြံစည် စိတ်ကူးနေသော ဎင်း၊ (၁၀) နဂ္ဂေါ- ဒအဝတ်မဆီး ပလာကိုယ်ထီး နေသော ဎင်း၊ (၁၁) ခါဒန္တော- ခဲဘွယ် ၁၂-ပါး ခဲစားနေသော ဎင်း၊ (၁၂) ဘုဥ္ဇန္တော-ဘောဇဉ် ၅-ပါး စားနေသော ဎင်း၊ (၁၃) ဥစ္စာရံ ကရောန္တော-ကျင်ကြီး စွန့်နေသော ဎင်း၊ (၁၄) ပဿာဝံ ကရောန္တော- ကျင်ငယ်စွန့်နေသော ဎင်း၊ (၁၅) ဥက္ခိတ္တကော- သံဃာမှ ကြဉ်ထားသော ဎင်း၊ (၁၆) ပစ္ဆာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥပသမ္ပန္နော - မိမိအောက် ငယ်သော ရဟန်း၊ (၁၇) အနုပသမ္ပန္နော-ရဟန်း မဟုတ်သူ ဟူသမျှ၊ (၁၈) အမ္ဗဝါဒီ - အယူ ချွတ်လွဲနေသော ရဟန်းကြီး၊ (၁၉) မာတုဂါမော- မိန်းမမှန်သမျှ၊ (၂၀) ပဏ္ဍကော-ပဏ္ဍုက် ရဟန်း၊ (၂၁) ပါရိဝါသိကော ပရိဝတ် (သံဃာဒိသိသ် အာပတ် ဖြေ) နေသော ရဟန်းကြီး၊ (၂၂) မူလာယ ပရိကဿနာ ရဟော-သံဃာဒိသိသ် အာပတ် ဖြေဆဲ၌ ၎င်းအာပတ်ထပ်သင့်၍ မူရင်းမှ ပြန်ကျင့်နေသော ရဟန်း၊ (၂၃) မာနတ္တာ ရဟော-သံဃာဒိသိသ် အာပတ်ဖြေပြီးသဖြင့် 'သံဃာ မြတ်နိုးထိုက်သော ရဟန်း၊ (၂၄) မာနတ္တာ စာရိကော-သံဃာဒိသိသ် အာပတ် ဖြေပြီးသဖြင့် သံဃာမြတ်နိုးရန် ကျင့်နေသော ရဟန်း၊ (၂၅) အဗ္ဘာနာ ရဟော အဝန္တိယော- သံဃာမြတ်နိုးအောင် ကျင့်ပြီး၍ သံဃာ့ဘောင်သို့ ပြန်သွင်းထိုက်သောရဟန်း။

အဝိဇ္ဇာ တရားမျိုး ၂-ပါး။ ။အမြင်မှန်ကို ပိတ်ဖုံး ဆီးတားတတ်သော တရား ၂-ပါး။ (၁) အပ္ပဋိပတ္တိ အဝိဇ္ဇာ-ရုပ်, နာမ်, ဘဝ, ဒုက္ခသစ္စာ သဘောကို ဆင်းရဲခြင်းဟူ၍၎င်း၊ ထိုရုပ်, နာမ်, ဘဝတို့၌ လိုချင်နှစ်သက် တောင့်တမှု တဏှာ-သမုဒယ သစ္စာကိုပင် ဆင်းရဲကြောင်း ဆင်းရဲစ-ဟူ၍၎င်း အမှန် အတိုင်း မသိမှု၊ (၂) မိစ္ဆာ ပဋိပတ္တိ အဝိဇ္ဇာ-လူ နတ် ဗြဟ္မာ နာမ်, ရုပ်, ဘဝ တို့ကိုပင် ချမ်းသာတွေ အမှန်အမြတ်တွေ ဟူ၍၎င်း၊ ထိုအရာစုတို့ကို လိုချင် နှစ်သက်မှုကိုပင် ချမ်းသာကြောင်း ကောင်းစားကြောင်း အမှု ဟူ၍၎င်း ထင်မှတ်နေခြင်းနှင့် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ တို့ကို ပြောင်းပြန် ဖောက်ထိုးသိနေမှု။

အ ဝိဇဟိတ ဌာနကြီး ၄-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ- ၁၇။ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ။ ၁၅၈-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင် ဟူသမျှတို့ မစွန့်လွှတ်ဘဲ သုံးဆောင်တော်မူသော နေရာတော်မြတ်ကြီး လေးပါးဟူလို။

(၁) မဟာဗောဓိပင်မင်း၏ အရှေ့ဖက် အခက်တော်အောက်၌ အလုံးစုံသော ပါရမီတော် အဟုန်တို့ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရသော ဝဇီရာသန ရတနာဗောဓိ ပလ္လင်တော်နေရာဌာန။

(၂) ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တောဝယ် ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ဟော ကြားတော်မူသော နေရာဌာန။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) ကောသလတိုင်း သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် ဂန္ဓကုဋိ အဆောင်တော်တွင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ညောင်စောင်း၏ ခြေလေးခုတို့ ကျရာ နေရာဌာန။

(၄) တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ အဘိဓမ္မာ တရားတော်မြတ်ကို နတ်တို့အား ဟောတော်မူပြီးသည့် အဆုံး သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ တာဝတိံသာ မြင်းမိုရ်ထိပ်ချာမှ သင်္ကဿနဂိုရ် မြို့တော်ဝယ် လုပ်၍ထားသော ရွှေစောင်းတန်း ငွေစောင်းတန်း ပတ္တမြားစောင်းတန်းတို့၏ ဦးခြေကျရောက်ရာ နေရာဌာန။

အဝိစိ ငရဲ၏ အကြားအဟာ မရှိခြင်း ၃-ပါး။ ။ငင်းအကျယ်ကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ စတုတ္ထအုပ်။ ၁၆၇။ ဇာတက ။ဋ္ဌ။ ပဉ္စမအုပ်။ ၂၇၈-တို့၌ ကြည့်ပါ။ အ-မရှိခြင်း၊ ဝိစိ-အကြား၊ အကြားမရှိသော ငရဲဟူ၏။ (၁) အဂ္ဂိဇာလ- မီးတောက် မီးလျှံ အကြားမရှိခြင်း၊ (၂) သတ္တာ-ငရဲသူ ငရဲသား သတ္တဝါ များ အကြားမရှိခြင်း၊ (၃) ဒုက္ခ- ဆင်းရဲဒုက္ခ အကြားမရှိခြင်း။

အဝေရာဒိက၊ ပို့ကြမေတ္တာ၊ မျိုး ၄-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ အဘယ်နည်း?။ ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စသော ကျမ်းကြီးတို့၌ လာသည်။ (၁) အ, ဝေရာဟောန္တု- ရန်မရှိကြပါစေကုန်သတည်း၊ (၂) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု-စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ ခြင်းမှ ကင်းကြပါစေကုန်သတည်း၊ (၃) အ, နီဃာ ဟောန္တု-ညှဉ်းဆဲ ဆင်းရဲအပေါင်းမှ ကင်းကြပါစေကုန်သတည်း၊ (၄) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု-ချမ်းချမ်းသာသာ မိမိကိုယ်ကို ဆောင်ရွက် နိုင်ပါစေကုန် သတည်း။

အသံ ၈-ပါး၊ မျိုးခွဲခြား၊ ခံငြားသီချင်းဆို။ ။သီချင်းကြီး သီချင်းခံများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသံရှစ်မျိုး ရှိကြောင်းကို (ရွှေ, နှင်း, တော, မြိုင်၊ ပန်း, ခိုင်, မှော် မှိုင်း၊ ခြားပိုင်းရှစ်သံ၊ ပရံတင်ညွှန်၊ ခက်မွန်, ခမိန်၊ ထနောက် ချိန်ငြား၊ ဖြန်းခြား, ချုပ်ချွန်၊ ထပ်တွန့်, ငုငစ်၊ အသံရှစ်၊ မှတ်လစ် စဉ်ကမာ) ဟူသော လင်္ကာစကားဖြင့် သိရာ၏။ (၁) ရွှေတညာသီချင်း ပရံတင်သံ၊ (၂) နှင်းရွှန်းဂိမ္မာန်သီချင်း ခက်မွန်သံ၊ (၃) တောတောင် စွယ်သီချင်း ခမိန်သံ၊ (၄) တောမြိုင်ခြေလမ်းသီချင်း ထနောက်သံ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) ပန်းမြိုင်လယ်သီချင်း ဖြန်းခြားသံ၊ (၆) ခိုင်ပန်းစုံသီချင်း ချပ်ချွန့်သံ၊ (၇) မှော်ရုံမြိုင်ဟောဝန်သီချင်း ထပ်တွန့်သံ၊ (၈) မှိုင်းမှုန်ပြာညိုသီချင်း ငုငစ်သံ။

အသံ ၁၀-ပါး၊ မြို့တော်များ၊ စည်ကား ကျွက်ကျွက်ညံ။ ။ဝင်းသရုပ် (မြို့တော်၏ အသံ ၁၀-ပါး) ၌ ရှုပါ။

အသံ ၄-မျိုး၊ ကာရန်ပျိုး၊ ဆိုရိုး တေးကဗျာ။ ။ကဗျာစပ်ဆိုရာ၌ သက္ကဋ ကျမ်းလာ ကာရန်အသံမျိုး ၄-ပါး၊ သက္ကဋ၌ အကျယ်ယူလေ။ (၁) ဥဒတ္တ ခေါ် တက်သံ-မြင့်၍ မြောက်၍ သီဆိုရွတ်ဖတ်ရသော အသံ၊ (၂) အနုဒတ္တ ခေါ် သက်သံ - နိမ့်၍ ချ၍ ရွတ်ဖတ် သီဆိုရသော အသံ၊ (၃) သွတိရ ခေါ် နိမ့်မြင့်သံ-အနိမ့် အမြင့် ၂-မျိုး ဖက်စပ်သီဆိုရသော အသံ၊ (၄) ဥပစိတ ခေါ် ပကတိသံ-မူလပင်ကိုယ်သံဖြင့် ရွတ်ဖတ် သီဆိုရသောအသံ။

အသံကြီး ၄-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဌ။ ၂၉၄။ သုတ္တနိပါတ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၂၁၈။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းလုံးကို ကြားရသည်ဟု သာသနာ့ဝင် ကျမ်းဂန်တို့၌ လာသော အသံကြီးလေးပါး ဟူလို

(၁) ပုဏ္ဏက ဘီလူးသည် ကောရဗျမင်းကြီးနှင့် ကြွေအန်ကစားရာ၌ အောင်နိုင်၍ လက်ခမောင်း ပေါက်ခတ်ဆျက် "အဟံ ဇေယျော" ငါ အောင်ပြီဟု ဟစ်အော်သော အသံ။

(၂) ကဿပဘုရားရှင် သာသနာနောက်ပိုင်း၌ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူတို့ နည်းပါးလွန်းသောအခါ မာတလိ နတ်သားသည် ခွေးနက်ကြီးယောင်ဆောင်၍ ဟောင်သော အသံ။

(၃) ကေလာသဘ တောင်ထိပ်၌ ရပ်၍ "အဟံ အာဠာဝကော"ဟု ဟစ်အော် ကြိမ်းဝါးသော အာဠာဝက ဘီလူး၏ အသံ။

(၄) ပဘာဝတီကို နောက်ပိုးရာဝယ် ခုနစ်ပြည်ထောင်သော မင်းတို့၏ အလယ်က "အဟံ ကုသ ရာဇာ" ဟု ဟစ်အော် ကြိမ်းဝါးသော ကုသမင်း၏ အသံ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသံ ၇-ပါး။ ။စောင်းတီး သိဆိုသောအခါ စသည်တို့၌ အရေးအကြီးဆုံးသော အသံ ၇-ပါး ဟူလို။ (၁) ဥသဘ-နွားလားဥသဘ တွန်သံနှင့်တူသော အသံမျိုး၊ (၂) ဓေဝတ-မြင်း ဟီသံနှင့် တူသော အသံမျိုး၊ (၃) ဆဇ္ဇ-ဥဒေါင်း ကော်ကော်မြည်သံနှင့်တူသော အသံမျိုး၊ ၎င်းအသံကို နှာခေါင်း, သွား, ရင်ပတ်, နူတ်ခမ်း, အာစောက်, လည်ချောင်း,၎င်းအရပ် ၆-ပါးကို မှီ၍ ထွက်လေသောကြောင့် 'ဆဇ္ဇ ခေါ်သည်မှတ်' (၄) ဂန္ဓာရ-ဆိတ်မြည်သံနှင့် တူသော အသံမျိုး၊ '၎င်းအသံကို ဂန္ဓာရတိုင်းသားတို့ သိဆိုတတ်သောကြောင့် ဂန္ဓာရ ခေါ်သည်မှတ်' (၅) မဇ္ဈိမ-ကြိုးကြာ မြည်သံနှင့်တူသော အသံမျိုး၊ ၎င်းအသံကား စောင်းညှိပြီးလျှင် သံလယ်၌ဖြစ်သောကြောင့် မဇ္ဈိမမည်၏၊ (၆) ပဥ္စမ-ဥဩစသော အသံသာသည့်ငှက်တို့ မြည်တွန် ရင့်ကြေးသံနှင့်တူသော အသံမျိုး၊ '၎င်းအသံကို ဓေဝတ အသံကစ၍ ရေလျှင် ငါးခုမြောက်ဖြစ်၍၎င်း၊ မဟာဘုတ်ငါးပါးတို့၏ ငါးခုမြောက်ဖြစ်၍၎င်း ပဥ္စမ ခေါ်၏' (၇) နိသာဒ-ဆင် တောသံ ပေးသကဲ့သို့သော အသံမျိုး။

အသံ ဆွဲ ခွဲ ၍ တရားဟောသူ၏ အပြစ် ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ဓမ္မကထိကတို့ အသံ ဆွဲ, ခွဲ, ရှည်, ငင်)၌ ရှုပါ။

အသံတော် အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၃၅၃ ။ဋ္ဌ။ ၃၈၇။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၃၄၀ ။ဋ္ဌ။ ၂၇၈။ သုတ်မဟာဝါ ။ပါ။ ၃၄၀။ဋ္ဌ။ ၂၇၀-တို့၌ အကျယ်ရှု။ ဘုရားသခင် အသံတော်၏ အင်္ဂါရှစ်ပါး ဟူလို။ (၁) ဝိဿဋ္ဌ-သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း၊ (၂) မဉ္ဇူ-သာယာခြင်း၊ (၃) ဝိညေယျာ-သိလွယ်ခြင်း၊ (၄) သဝနိယာ-နားချင်ဘွယ်ရှိခြင်း၊ (၅) ဝိသာရိနော-ပြန့်နှံ့ခြင်း၊ (၆) ဗိန္ဒု-တစည်းတလုံးတည်းရှိခြင်း၊ (၇) ဂမ္ဘီရ-နက်နဲခြင်း၊ (၈) နိန္နာဒိ-ပဲ့တင်ထပ်ခြင်း။

အသံဖြစ်ရာ၊ ဌာန်မျိုးမှာ၊ ကျမ်းလာ နည်း ၄-ပါး။ ။၎င်းအဖြေကို (ဌာန် ၅-၂ါး၊ ၆-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ၈-ပါး ၄-နည်း)ဟူသော အမေး၌ ကြည့်ပါ။

အ သံဝရ တရားမျိုး ၈-ပါး။ ။၎င်းတရား မစောင့်ထိန်းက ပျက်စီးကြောင်း ဟူ၏၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ ၁၃၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) စက္ခု အ သံဝရ၊ (၂) သောတ၊ (၃) ဃာန၊ (၄) ဇိဝှါ၊ (၅) ပသာဒ ကာယ၊ (၆) စောပန ကာယ၊ (၇) ဝါစာ၊ (၈) မနော အ,သံဝရ၊ အနက်လွယ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အသက်တိုခြင်း အမှုမျိုး ၆-ပါး။ ။ဤ၌ လွယ်ကူစွာ ကျက်မှတ်နိုင်ရန် စာဏကျပ္ပျိမှ ထုတ်ပြလိုက်သည်။ (၁) မလတ်ဆတ်ငြား၊ အသားများ နှင့်၊ (၂) ယှဉ်အားလွန်ထ၊ ကြီးမိန်းမနှင့်၊ ဆန္ဒတူစုံ၊ မြူးမေထုန်တည့်၊ (၃) အဟုန်ပြင်းပြ၊ သစ်ဆင်းလတွင်၊ ကာယလောင်ညီ၊ နေပူမိလျက်၊ (၄) မှတ်သိကုန်ကြ၊ သုံးရက်မျှလျှင်၊ စေ့မှမြတ်အင်၊ နွားနို့ချဉ်ကို၊ ရက်လျှင် မလည်၊ စားသုံးသည်တည့်၊ (၅) ဥဒည်ထိပ်မှာ၊ အရုဏ်လာမှ၊ ရောင်ဝါဝေယှက်၊ စောန်နက်တွင်၊ရမ္မက်လွန်မှု၊မေထုန်ပြုနှင့်၊(၆)လင်းလှူ သည်သာ၊ နံနက်ခါတွင်၊ အိပ်ရာမထ၊ အိပ်လွန်းကြပဟု၊ ခြောက်ဝ အပြား၊ ဤဟာရားကား၊ ဆိုးဝါးချက်အို၊ အသက်ကိုလျှင်၊ ပျက်ယို စေတတ်၊ လျင်စွာသတ်၏၊ လေးမြတ်ချစ်ခင်၊ အသက်မင်က၊ ရှောင်ကြဉ် ကြရာ၊ နီတိမှာသည်၊ ဤစာ ကပ်လုံး တည်သတည်း။

အသက် မရှုသူ ၇-ယောက်။ ။ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ဋ္ဌ။ ပု-အုပ်။ ၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ပ-အုပ်။ ၂၇၉။ ပါရာဇိကဏ် ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၂၇-တို့၌ အကျယ် ရှုပါ။ ထွက်သက် ဝင်သက် ခေါ် အဿာသ ပဿာသ ကာယသင်္ခါရ မရှိသူ ၇-ယောက်။ (၁) အမိဝမ်း၌ နေသူ၊ (၂) ရေနစ် ရေငုပ်နေသူ၊ (၃) ဖြဟ္မာ ဟူသမျှ၊ (၄) နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသူ၊ (၅) ပဥ္စမစျာန် ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၆) တွေဝေမေ့မျောနေသူ၊ (၇) သေသောသူ။

အသက် မရှုသူ ၈-ယောက် တနည်း။ ။ဝင်းအဖြေကို အောက်ပါ လင်္ကာဖြင့် သိပါလေ။ (၁) မိဝမ်း၌ဖြစ်၊ (၂) ရေနစ်၊ (၃) ဆိပ်မှန်၊ (၄) တွေဝေ လွန်ထ၊ (၅) ကောင်းကင်ကျတည့်၊ (၆) စတုတ္ထစျာန်နေသူ၊ (၇) သေသူ တလီ၊ (၈) ဖြဟ္မပြည်၊ ရှစ်မည် သက်မရှု။

အသက်ရှည်စေတတ်မသော အကြောင်း ၅-ပါး ၂-နည်း။ ။ပဥ္စမ အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် ဂိလာနဝဂ်မှ။ (၁) သပ္ပါယ ကာရီ-မိမိနှင့် သင့်လျော်ရာကိုသာ ပြုလေ့ရှိခြင်း၊ (၂) သပ္ပါယေ မတ္တံ ဇာနာတိ-ထိုလျော်ရာကို ပြုခြင်း၌ အတိုင်း အရှည်သိခြင်း၊ (၃) ပရိဏတ ဘောဇီ-ကြေကျက်လွယ်သော အစာကိုသာ စားလေ့ရှိခြင်း၊ (၄) သီလဝါ ၅-ပါးသီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၅) ကလျာဏ မိတ္တတာ- မိတ်ဆွေခင်ပွန်းကောင်းရှိခြင်း။ တနည်း ၅-ပါး ကား- (၁) သပ္ပါယကာရီ-ရင်း၊ (၂) သပ္ပါယေ မတ္တံ ဇာနာတိ-ရင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) ပရိဏတ ဘောဇီ-ရင်း၊ (၄) ကာလ စာရိ-မိမိနှင့်လျော်သော စားမှု့ သွားမှု့ အိပ်မှု စသည်တို့ကို အချိန်အားလျော်စွာ ပြုလေ့ရှိခြင်း၊ (၅) ဗြဟ္မစာရီ-မြတ်သော ကိုယ်ကျင့်တရား ရှိခြင်း။

အသက်ရှည်ရာသော ကုသိုလ်မျိုး ၆-ပါး။ ။သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝဿဘမင်းကြီး အား မဟာတ္ထေရ်အရှင်မြတ်တို့ ဟောတော်မူသည်၊ မဟာဝင်ပါဠိတော်။ (၁) ပရိဿဝန ဒါန-ရေစစ်အလှူ၊ (၂) အာဝါသ ဒါန-စရပ်,တန်ဆောင်း, ဂူ, ကျောင်းမဏ္ဍပ် အလှူ၊ (၃) ဂိလာန ဝတ္ထု ဒါန-သူနာတို့အား ဆေး စသည် အလှူ၊ (၄) ဇိဏ္ဏကာဝါသ ပဋိသင်္ခရဏ ဒါန-ပျက်စီး ယိုယွင်း နေသော စေတီ,တန်ဆောင်း, ကျောင်း, စရပ် တံတားတို့ကို ပြင်ဆင် ဆောက်လုပ်မှု အလှူ၊ (၅) ဇီဝိတ ဒါန-သတ္တဝါတို့ကို ဘေးမဲ့ ပေးလွှတ် ခြင်း အလှူ၊ (၆) ပဉ္စသီလ သမာဒါန- ငါးပါးသီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုး ဘမီကဲ့သို့ မြဲစွာစောင့်ထိန်းမှု။

အသက်ရှိသော လူသေကောင် ၈-ယောက်။ ။အသက်ရှင်လျက် လူသေ မည်သောသူများ။ (၁)ဒုက္ခိတော-သူများနည်းတူ ခြေလက်အင်္ဂါ အပြည့် အစုံရှိပါလျက် တေ်မွတ်ဆင်းရဲ မွဲပြာကျနေသောသူ၊ (၂) ဗျာဓိတော-ရောဂါအနာ မကွာနှိပ်စက် စိတ်ပျက်ဖွယ်ကောင်းသောသူ၊ (၃) မူဠ္ဌော-အတ္တဟိတ ပရဟိတ ကျိုးနှစ်ဝကို ကျနသေချာစွာ ဝေဘန်ပိုင်းခြား ဆင်ခြင်ဉာဏ်အသိတရား မရှိသောသူ၊ (၄) ဣနဝါ- ဘယ်ခါမရွေး စိတ်ပူ ဆွေးရန် သူများထံမှ ခံယူချေးငှါး ကြွေးမြီများသောသူ၊ (၅) နိဿျ သေဝကော- မင်းဝယ်ကိုယ်ကြပ် မပြတ်ခစား မင်းကျွန်များနှင့် သူတပါး ထ အစေခံခြား လခစားလုပ်သောသူ၊ (ဝါ) ကိုယ်ပိုင်အလုပ် မရှိသူ၊ (ဤ ၅-ယောက်ကား နီတိကျမ်းလာ ဗျာသဆရာ ဆိုသောစကားတည်း) (၆) ဣတ္ထာ ကုတ္တက- ယောကျ်ားဖြစ်လျက် မိန်းမရှာဆို နေသူ၊ (၇) အလသ-အပျင်းများလျက် စဉ်းစားကာသာ အချိန်ကိုဖင့်နွဲ ဆွဲငင်နေသူ၊ (၈) ပမတ္တာ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မေ့လျော့နေသူ၊ ယင်း ၈-ယောက်တို့ ကို အာစရိယဝါဒအရ ထည့်သွင်းလိုက်၏။

အသင်္ချေယျကပ်မျိုး ၄-ပါး။ ။ကမ္ဘာကြီးတည်မှု ပျက်မှုကို ပိုင်းခြားသော ကာလကြီး လေးပါး ဟူ၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ (၁) သံဝဋ္ဋကပ်-မီး,ရေ, လေ တို့ဖြင့် ကမ္ဘာကြီး ပျက်စီးနေဆဲ အခိုက်ကာလ၊ (၂) သံဝဋ္ဋ ဋ္ဌာယီ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကပ်-ထိုသို့ ဖျက်ဆီးပြီးနောက် အပျက်ကြီးအတိုင်း တည်နေသော ကာလ၊ (၃) ဝိဝဋ္ဋ ကပ်- ကမ္ဘာပျက်ကြီးကို ပြန်ပြီး အကောင်းဖြစ်ရန် ပြန်လည်ထူထောင်ဆဲကာလ၊ ( ) ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ကမ္ဘာကောင်းကြီး ဖြစ်သည့်နေ့ကစ၍ အကောင်းအတိုင်း တည်နေဆဲ ကာလ။

အသင်းအဖွဲ့များ ပျက်စီးကြောင်း တရား ၃-ပါး။ ။ (၁) ဗဟုနေတ္တာရ- လမ်းပြနည်းညွှန် အမှန်ဦးစီး အကြီးအမှူး လုပ်လိုသူတို့ ပေါများခြင်း၊ (၂) သဗ္ဗ ပဏ္ဍိတမာနီ- သင်းသားအားလုံး ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပညာရှိဟုသာ မှတ်ထင်လျက် ဘဝင်မြင့်နေကြခြင်း၊ (၃)ဗဟု မဟိစ္ဆာ-ရာထူး မက်မောသူတွေ ပေါများနေခြင်း။

အသတ် ၆-ပါး။ ။စာရေးဆရာတိုင်း အလေးမူ ဂရုပြုအပ်သည်ဖြစ်၍ ခပ်သိမ်းသော သတ်ပုံ သတ်ညွှန်း ကျမ်းအသီးသီးတို့၏ မှီတွယ်ရာ ငြမ်းကြီးသဖွယ် ဖြစ်သော အသတ် ၆-ပါး ဟူလို။ (၁) တ,သတ်၊ (၂) န,သတ်၊ (၃) ပ,သတ်၊ (၄) မ,သတ်၊ (၅) နိဂ္ဂဟိတ်ခေါ် သေးသေး တင် သတ်၊ (၆) ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့စီသီကုံးရာ၌ ယှဉ်အပ် ယှဉ်သင့်သော ယုတ္တ အသတ်။

အ သပ္ပါယ အပြား ၇-ပါး။ ။ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မသင့်တော် မလျော်ကပ်သော အရပ် ၇-ပါး။"ဝိသုဒ္ဓိမဂ်" (၁)အာဝါသ အ သပ္ပါယ- မိမိတို့နှင့် မလျော်ကပ် မတင့်တယ် မသင့်မြတ်သော ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာ၊ (၂) ဂေါစရ အ သပ္ပါယ-မိမိတို့၏ စိတ်ကြိုက်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၍ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ သွားရသော ဆွမ်းခံရာ၊ (၃)ဘဿ အ သပ္ပါယ- ဝိနည်းပါဠိတော်ဲ စသည်တို့မှလာသော သုဂတိဘုံ, ဈာန်, မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန် တို့နှင့် ဝေးကွာဖီလာဖြစ်သော ၃၂-ပါးသော တိရစ္ဆာနကထာခေါ် စကား၊ (၄) ပုဂ္ဂလ အ သပ္ပါယ- သီလ သမာဓိ ပညာ ဗဟုသုတ စသော ဂုဏ်ထူး မရှိ အတိအန္ဓ လူ့ဗာလဖြစ်၍ မမှီဝဲ မပေါင်းသင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၅) ဘောဇန အ သပ္ပါယ- မိမိတို့ စိတ်ကြိုက်ဖြစ်သော ဘောဇဉ်ခဲဘွယ် အာဟာရတို့ကို တခါတလေမျှ မသုံးဆောင် မမှီဝဲရသော အရပ်ဒေသ၊ (၆) ဥတု အ သပ္ပါယ- မိမိတို့ ရူပကာယအား မသင့်လျော် မလျော်ကပ်စေသော ဥတုရှိသော အရပ်ဒေသ၊ (၇) ဣရိယာ ပထ အ သပ္ပါယ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အိပ်, ထိုင်, ရပ်, သွား, ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့ဝယ် မိမိတို့နှင့် မလျော်ပတ်သော ဣရိယာပုထ်။

အ သပ္ပုရိသ ဒါနမျိုး ၅-ပါး။ ။ဋင်း အဖြေ (သူယုတ်တို့ ပေးလှူနည်းမျိုး ၅-ပါး)မှာ ကြည့်ပါ။

အ သမ္ဘိန္န ဓာတ်တော် ၇-ဆူ။ ။ဗုဒ္ဓဘုရား၏ မပြိုကွဲသော ဓာတ်တော်မြတ် ခုနစ်ဆူ ဟူလို။ (က) နဖူးသင်းကျစ်တော် မာတ် တဆူ။ (ခ) စွယ်တော် ဓာတ် ၄-ဆူ။ (ဂ) ညှပ်ရိုးတော် ဓာတ် ၂-ဆူ၊ ပေါင်း ၇-ဆူဖြစ်၏။

အ သမ္ဘိန္န၊ ဓာတ်မြတ်လှ၊ ပင့်ကြွ ၆-ဌာန၃။ ။အသမ္ဘိန္န ဓာတ်တော် ၇-ဆူကို ပင့်ယူ ကိုးကွယ်ရာဌာန ခြောက်ပါးဟူ၏။ (၁) နဖူးသင်းကျစ်တော်ဓာတ် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ တဌာန၊ (၂) အထက် လကျာ်စွယ်တော်နှင့် ဋင်း-ညှပ်ရိုး တော်ဓာတ် ၂-ဆူ တာဝတိံသာ စူဠာမဏိ၌ တဌာန၊ (၃) အောက် လကျာ်စွယ်တော် နဂါးပြည်၌ တဌာန၊ (၄) အောက်လက်ဝဲစွယ်တော် ကာလိင်္ဂရာဇ်နိုင်ငံမှ ဆောင်ယူ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ တဌာန၊ (၅) အထက် လက်ဝဲ စွယ်တော် (ဂန္ဓာရ) သင်းတုဲပြည်၌ တဌာန၊ (၆) လက်ဝဲ ညှပ်ရိုး တော် လက်ာဒိပ မဟိယင်္ဂဏ၌ တဌာနဟု မူလကျမ်းဂန်တို့၌ဆို၏၊ ထိုမှ နောက်၌ကား သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ မြန်မာပြည် စစ်ကိုင်း ကောင်းမှုတော်ကြီး သို့ အပြောင်းအလွှဲ ရှိသေး၏ဟု မှတ်ရာသည်၊

အ သာဓာရဏ ဉာဏ်တော် ၆-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ ။၄။ အဋ္ဌကထာ၃။ ပ-အုပ်။ ၅၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာဟူသမျှတို့နှင့် မဆိုင်၊ ဘုရားပိုင် သက်သက်ဖြစ်သော ဉာဏ်တော်များ။ (၁) အာသယာ နုသယ ဉာဏ- သတ္တဝါတို့၏ အလိုအာသာ ဟူသမျှကို သိသောဉာဏ်၊ (၂) ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ-သတ္တဝါ ဣန္ဒြေ ရင့် မရင့်ကို ထောက်ချင့် သိမြင်နိုင် သော ဉာဏ်၊ (၃) သဗ္ဗညုတ ညာဏ-တရားအကုန်ကို စုံအောင် သိသော ဉာဏ်၊ (၄) အနာ ဝရဏ ဉာဏ-ဥဇေယျငါးအင်ကို သိမြင်တော်မူရာ၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်၊ (၅) ယမက ပါဋိ ဟာရိယ ဉာဏ-တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြရာ၌ လေ့လာပြီးရှိသော ဉာဏ်၊ (၆) မဟာ ကရုဏာ သမာပတ္တိ ဉာဏ-သတ္တဝါကို လွန်စွာ သနားတော်မူသော ဉာဏ်။

အသားကြီး ၁၀-ပါး။ ။ဝိနည်း မဟာဝါ ။ပါ။ ၃၁၀ ။ဋ္ဌ။ ၃၇၆။ ရဟန်းတော်များ မစားရသော အသားကြီးဆယ်ပါး ဟူလို။ (၁)မနုဿာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မံသ-လူသား၊ (၂) ဟတ္ထိ မံသ-ဆင်သား၊ (၃) အဿ မံသ-မြင်းသား၊ (၄) သုနခ မံသ- ခွေးသား၊ (၅) အဟိ မံသ-မြွေသား၊ (၆) သီဟ မံသ-ခြင်္သေ့သား၊ (၇) ဗျဂ္ဃ မံသ-ကျားသား၊ (၈) ဒီပိ မံသ-ကျားသစ်သား၊ (၉) အစ္ဆ မံသ-ဝံသား၊ (၁၀) တရစ္ဆ မံသ-ဝံပုလွေသား။

အသိတရားမျိုး ၆-ပါး။ ။ရတနာ ၃-ရပ် ဂုဏ်တော်မြတ်တို့နှင့်စပ်၍ သိမှုဉာဏ်များ၊ သံယုတ်နှင့် ပဏ္ဏာသမှ။ (၁) အနုဿဝ အသိ-ဆရာသမား စသူတို့၏ အဆင့်ဆင့် ဟောပြောသံဖြင့် သိခြင်း၊ (၂) သဒ္ဓါ အသိ-ရတနာ သုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို ယုံကြည်စွာမှတ်၍ သိခြင်း၊ (၃) အာကာရပရိဝိတက္က အသိ-ချင်းရာသွင်ပြင်ကို ဆင်ခြင်ကြံစည်၍ သိခြင်း၊ (၄) ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာန ခန္တိ အသိ-မိမိသဘောဖြင့် လိုက်လျောညီစွာ စွဲမြဲ၍ သိခြင်း၊ (၅) ပိဋက သမ္ပဒါ အသိ-စာပေဖတ်၍ တတ်မြောက်သောအခါ စာပေလာ အသိ၊ (၆) ပစ္စက္ခ အသိ-ဆိုပြီးအသိ ငါးပါးတို့ကို လွန်မြောက်၍ ကိုယ်တိုင် တပ်အပ် သိခြင်း။

အသီတိရှစ်ကျိပ်။ ။မဟာသာဝက ရှစ်ကျိပ်ကို ခေါ်သည်၊ ၎င်းကို(လက်ဝဲရံ လက်ျာရံ)မှာ ကြည့်ပါ။

အသီးကြီး ၉-မျိုး။ ။ဝိနည်းတော်လာ ရဟန်းတော်များ ရေနွေ့ခဲ့သောအခါ အဖျော်ယမကာအဖြစ် မအပ်သော အသီးကြီး ၉-မျိုး။ (၁) အုန်းသီး၊ (၂) ထန်းသီး၊ (၃) အိမ်ပိန္နဲသီး၊ (၄) တောင်ပိန္နဲသီး၊ (၅) ဗူးသီး၊ (၆) ဖရုံသီး၊ (၇) သခွါးဆေးသီး၊ (၈) သခွါးပြုတ်သီး၊ (၉) သခွါး ကြောင်သီး။

အသုဘ ၁၀-ပါး။ ။မတင့်မတယ် ရွံစဘွယ်ဖြစ်သော နိမိတ်အာရုံ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆယ်ပါးဟူ၏။ (၁) ဥဒ္ဓုမာတက- ဖူးဖူးရောင်ထ မလှရုပ်သွင် အမြင်ဆိုးဝါးသော အကောင်ပုပ်၊ (၂) ဝိ နီလက- ဖေါက်ပြန်ညိုပုပ် စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ်ကောင်းသော အကောင်ပုပ်၊ (၃) ဝိ ပုဗ္ဗက-ယိုစီး လိမ်းကျံသော ပြည်ပုပ်တို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်၊ (၄) ဝိစ္ဆိဒ္ဒက-နှစ်ပိုင်းပြတ်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်၊ (၅) ဝိက္ခာယိတက-အထူးထူးအပြားပြား ကျီး ခွေးတို့ စား၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အကောင်ပုပ်၊ (၆) ဝိက္ခိတ္တက-အထူးထူး အပိုင်းပိုင်းအားဖြင့် ပစ်လွှင့်ချထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အကောင်ပုပ်၊ (၇) ဟတဝိက္ခိတ္တက-ဓားနက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ် ပစ်လွှင့်အပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်၊ (၈) လောဟိတက-သွေးအလိမ်းလိမ်း ပေကျံ စက်ဆုပ်အပ်သော အကောင်ပုပ်၊ (၉) ပုဠုဝက-ပိုးလောက် ပြည့်လျှံ အောင့်အန်ဖွယ်ဖြစ်သော အကောင်ပုပ်၊ (၁၀) အဋ္ဌိက-စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ အရိုးစုသာဖြစ်သော အကောင်ပုပ်။

အသုရာများ၊ မျိုးအပြား၊ ၃-ပါး ကျမ်းဂန်လာ။ ။(၁) ဝေပစိတ္တိ အသူရာ-တာဝတိံသာနတ်တို့နှင့် သက်တမ်းစည်းစိမ် တန်ခိုးညီမျှ၍ မြင်းမိုရ်တောင်အောက်၌ နေကြသော အသူရာမျိုး၊ (၂) ဝိနိပါတိက အသူရာ-၎င်းတို့သည်လည်း နတ်အသူရာမျိုးပင်၊ သို့သော် စတုမဟာရာဇ် တာဝတိံသာနတ်တို့လောက် တန်ခိုးမကြီးချေ၊ ရှားပါးသော အဝတ်တန်းဆာ အစားအစာရှိကုန်၏၊ အချို့ကား တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ နေကုန်သည်ဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင် ရကြကုန်၏၊ (၃) ကာလ ကဉ္စိက အသူရာ-၎င်းတို့သည် ကား ပြိတ္တာ အသူရာမျိုးတို့သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကာလကဉ္စိက အသုရာမျိုးကို အသူရကာယ် ဘုံ၌ သွင်း၍ ရေတွက်အပ်ကုန်၏။

အ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ ။ပဋ္ဌပကရဏ (ပဋ္ဌပကြိုဏ်) အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ။ ၃၉-၌ အကျယ်ရှုပါ။

(၁) ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် အခြားသောသူထံမှ သီလ, သမာဓိ, ပညာ, အမှန်တရားတို့ကို ခံယူဖြည့်ကျင့်ပြီးပြီဖြစ်၍ နောက်ထပ် ပြုကျင့်ဘွယ်ရာ မရှိတော့သောကြောင့် သိက္ခိတ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

(၂) ဘုရားသခင် နှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ကိုယ်တိုင်သိ၍ ဖြည့်ကျင့်ပြီးဖြစ်ရကား အခြားသူထံ၌ နည်းခံပြုကျင့်စရာ မလိုတော့သောကြောင့် အသိက္ခိတ-အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကုသိုလ်ဟိတ်နှင့် မယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက် ဟူ၏။ (၁) ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်- အပါယ်လေးပါး ဘုံသားများ၊ (၂) သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်-ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကျိုးကန်း ဆွံ့အ လာသူများ၊ (ရူပါဝစရ သုဂတ် အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်) ဇီဝိတဆဋ္ဌက, ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသော အသညသတ် ရူပါဝစရ သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိသေး၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[အာ]

အာကာသ ၄-မျိုး။ ။ရေးခြစ်လို့ မရသော ကောင်းကင် လေးမျိုး။ (အင်္ကုရဋီကာ။) (၁)အဇဋာ ကာသ-ယခုမျက်မြင် ဖြစ်သော ဟင်းလင်း ကောင်းကင်၊ (၂) ပရိစ္ဆိန္န ကာသ-တံခါးပေါက် တိုက်နံရံပေါက် အိုးမျက်နှာဖပေါက် စသည်ပိုင်းခြား ကာရံအပ်သော အပေါက်ဟူသမျှ၊ (၃) ကသိဏုဂ္ဃါဋိမာကာသ-အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်၌ လာလတ့်သော ကသိုဏ်း ၉-ပါးတွင် တပါးပါးကို ခွါချ၍ရအပ်သော ကောင်းကင် ပညတ်၊ (၄) ပရိစ္ဆေဒ ါကာသ-ပရိစ္ဆေဒရုပ်ခေါ် အာကာသ ဓာတ်။

အာဃာတဝတ္ထု ၉-ပါး ၁၀-ပါး ၂-နည်း။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော် ၂၁၆ ။ဋ္ဌ။ ၃၉၉။ ဝိဘင်းပါဠိတော်။ ၄၀၃ - ၄၀၅ ။ဋ္ဌ။ ၄၉၄- ၄၉၅-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ ၎င်းသရုပ်ကို (ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်းတရား ၁၀-ပါး)၌ ပြအံ့။

အာစရိယမျိုး ၅-ပါး။ ။ဝိနည်းပရိဝါပါဠိတော် ၃၅၈။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၂၂၄။ (၁) ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ၊ (၂) ဥပသမ္ပဒါစရိယ၊ (၃) နိဿယာစရိယ၊ (၄) ဥဒ္ဒေသာစရိယ=စာသင်ပေးသူ၊ (၅) ဩဝါဒါစရိယ။

အာစရိယာ၊ ဂုဏ်အင်္ဂါ၊ ၂၅-ဖြာ အဘယ်နည်း ?။ ။၎င်းပုစ္ဆာ၏ အဖြေကို (ဆရာ့ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၂၅-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

အာဓောက်ရပ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ မြန်မာအက္ခရာ မျိုး ၈-လုံး။ ။ ၎င်းအဖြေ (တာလဇ အက္ခရာ ၈-လုံး)မှာ ကြည့်ပါကုန်။

အာဇာနည် ဗိမာန်ရှင်ကြီး ၉-ယောက်။ ။မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးဖခင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ပေါင်း ကိုးယောက်သော အလောင်းများ ထားရှိရာ ရန်ကုန်မြို့ အာဇာနည်ဗိမာန်ကြီး၌ ရှိသည်။

(၁) ဗိုလ်ချုပ်ကြီးအောင်ဆန်း၊ နတ်မောက်မြို့ ဦးဖါး-ဒေါ်စုတို့မှ ၁၉၁၅-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉-ရက်နေ့၌ ကျဆုံး။

(၂) သခင်မြ၊ ပြည်ခရိုင် ထုံးဘိုမြို့ ဦးဘိုးချွန်-ဒေါ်သက်လယ်တို့မှ ၁၈၉၇-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) မိုင်းပွန်စော်ဘွား စပ်စံထွန်း၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စပ်ခွန်ထီး နှင့် မဟာဒေဝီ နန်းစိန်ဉတို့မှ ၁၉၀၇-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

(၄) ဒီးဒုတ် ဦးဘချို၊ မြောင်းမြမြို့ ဦးဘိုးစာ-ဒေါ်မြစ်တို့မှ ၁၈၉၃-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

(၅) ဦးရာဇတ်၊ မိတ္ထီလာမြို့ မစ္စတာ အေရာမန်-ဒေါ်ငြိမ်းလှတို့မှ ၁၈၉၈-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

(၆) မန်းဘခိုင်၊ ဟင်္သာတမြို့နယ် ယုန်သလင်းရွာ မန်းပေကုန်း-ဒေါ်ပုတို့မှ ၁၉၀၃-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

(၇) ဦးဘဝင်း၊ နတ်မောက်မြို့ ဦးဖါး-ဒေါ်စုတို့မှ ၁၉၀၁-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

(၈) ဦးအုန်းမောင်၊ မင်းဘူးမြို့ မစ္စတာ အိပ် (ချ်) ဒဗလျူ ထရပ်(တ်)ဝိန်-ဒေါ်ရွှေမြင့်တို့မှ ၁၉၁၃-ခုနှစ်မွေး၊ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကျဆုံး။

(၉) သက်တော်စောင့် ရဲဘော် ကိုထွေး၊ မန္တလေးမြို့ တောင်ပြင် သိပ္ပံရပ် ဦးကိုကိုလေး-ဒေါ်မင်ရီတို့မှ ၁၉၂၉-ခုနှစ် မွေး၍ ၁၉၄၇-ခုနှစ်၌ ကျဆုံးရသည်။

အာဇာနည်များ၊ မျိုး ၆-ပါး။ ။ဒုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၇၆ ။ဋ္ဌ။ ၅၁။ စတုက်င်္ဂုတ္တရ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၂-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ မကြောက်မရွံ့ မတွန့်မဆုတ်ဘဲ ကြောင်းကျိုးဟုတ်မှန်ကို ဝေဘန်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ၆-မျိုး။ (၁) သီဟ-ခြင်္သေ့ အာဇာနည်မျိုး၊ (၂) ဟတ္ထာဇာနေယျ- ဆင် အာဇာနည်မျိုး၊ (၃) အဿာဇာနေယျ-မြင်း အာဇာနည်မျိုး၊ (၄) ဥသဘာဇာနေယျ-နွားလား အာဇာနည်မျိုး၊ (၅) ပုရိသာဇာနေယျ-ယောကျ်ား အာဇာနည်မျိုး၊ (၆) ခီဏာသဝ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၄၀ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၁၅၁။ သုတ္တနိပါတ် ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၁၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပ-အုပ် ၁၂။သုတ်သီလက္ခန် ။ဋ္ဌ။ ၂၈၁-တို့၌ အကျယ်ရှု။ အာဇီဝလျှင် ရှစ်ခုမြောက်သော သီလဟူ၏။ (က) ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ (ခ) ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါး၊(ဂ)မိစ္ဆာဇီဝ ၁-ပါး၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝင်းရှစ်ပါးကို ရှောင်ကြဉ်စောင့်ထိန်းမှု သီလကို ဆိုသည်၊ (အမြဲပဟ္မစရိယာ ကိုယူ)

အာနန္ဒာထေရ်၊ ဘွဲ့ ၅-ထွေ၊ ရလေ တေဒဂ်။ ။ဝင်းသရုပ်ကို (ရှင်အာနန္ဒာ၊ ဘွဲ့ပုံသာ၊ ၅-ဖြာ တေဒဂ်)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ရှုပါလေ။

အာပတ် ၇-ပုံ။ ။ရဟန်းတော်များအတွက် ဝိနည်းပညတ်ချက်လာ အခြေခံ ဥပဒေကြီး ၇-မျိုး။ (၁) ပါရာဇိက၊ (၂) သံဃာဒိသိသ်၊(၃)ထုလ္လစ္စဉ်း၊ (၄) ပါစိတ်၊ (၅) ပါဋိဒေသနီ၊ (၆) ဒုက္ကဋ်၊(၇) ဒုဗ္ဘာသိ။

အာပတ် မသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ ။ပရိဝါပါဠိတော် ၁၅၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၁၄။ ဒွေပုဂ္ဂလာ အနာပတ္တိ ဟူသော ဝိနည်းတော်လာ အတိုင်း။ (၁) မဟာမုနိ ရာဇာ-ရဟန်း- မင်းမြတ် ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားသခင်၊ (၂) ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ- ဘုရားငယ် ဖြစ်တော်မူသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်။

အာပေါဓာတ် ၁၂-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၉၇ ။ဋ္ဌ။ ဒု - အုပ်- ၃၇။ စိမ့်ဝင်စေးကပ် အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်တို့ကို ဖွဲ့စပ် ပေါင်းစည်းတတ်ခြင်း သဘောရှိသော (သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ ငါ့ဟာ ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းတတ် သော) ဝတ္ထုအရည်ဓာတ် ၁၂-ပါး ဟူလို။ (၁) ပိတ္တံ-သည်းခြေ၊ (၂) သေမှံ-သလိပ်၊ (၃) ပုဗ္ဗော-ပြည်၊ (၄) လောဟိတံ-သွေး၊ (၅)သေဒေါ- ချွေး၊ (၆) မေဒေါ-အဆီခဲ၊ (၇) အဿု-မျက်ရည်၊ (၈) ဝသာ-ဆီကြည်၊ (၉) ခေဠော-တံတွေး၊(၁၀) သိင်္ဃာဏိကာ-နှပ်၊ (၁၁)လသိကာ-အစေး၊ (၁၂) မုတ္တံ-ကျင်ငယ်။

အာမိသမျိုး ၃-ပါး။ ။မင်္ဂဖိုလ်မရနိုင်အောင် ကပ်ငြိခြင်း ၃-ပါးဟူ၏။ ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၄၁ ။ဋ္ဌ။ ၃၄-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ကာမာမိသ= ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၌ ကပ်ငြိခြင်း၊ (၂) ဝဋ္ဋာမိသ=ဝဋ် ၃-ပါး၌ ကပ်ငြိခြင်း၊ (၃) ကိလေသာမိသ=ကိလေသာဆယ်ပါး၌ ကပ်ငြိခြင်း။

အာမေဍိတ်များ၊ ဖြစ်ကြောင်းကား၊ ၉-ပါးကျမ်း၌လာ။ ။အနက် တခု တည်းကိုပင် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် ရွတ်ဆိုခြင်းကို 'အာမေဍိတ်'ခေါ်၏၊ ပုံ-မြေကြီး မြေကြီး စသည်မျိုး။ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ ကျမ်း၌ကား ဝင်း ကိုးမျိုးကို ပြ၏။ (၁) ဘယေ-ကြောက်သော အခါမျိုး၊ (၂)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကောဓေ-စိတ်ဆိုး ဒေါသဖြစ်သော အခါမျိုး၊ (၃) ပသံသာယံ-ချီးမွမ်းကောင်းချီးပေးသော အခါမျိုး၊ (၄) တုရိတေ-အဆောတလျင် ပြုသော အခါမျိုး၊ (၅) ကောတူဟလေ-အဆန်း အသစ် တွေ့သောအခါမျိုး၊ (၆) အစ္ဆရေ-အံ့ဩသော အခါမျိုး၊ (၇) ဟာသေ-အားရဝမ်းသာ ရွှင်လန်းသော အခါမျိုး၊ (၈) သောကေ-စိုးရိမ် ဝမ်းနည်းသော အခါမျိုး၊ (၉) ပသာဒေ-ကြည်ညိုလွန်းသော အခါမျိုး။

အာယတန ၁၂-ပါး။ ။သဠာယတနသံယုတ်။ပါ။ ၂၅၁။ဌ။ ၆-တို့၌ သတ္တဝါတို့အား နှိပ်စက်တတ်ပုံကို ပြထား၏၊ အကျယ်ရှုပါ။ အာရုံဟာရုံတို့၏ သို့မဟုတ် ကမ္မဘဝ၏ ထွက်ဝင်သွားလာရာ မနေအိမ်သဘွယ် ဖြစ်သော သဘော ၁၂-ပါးဟူလို။ (၁) စက္ခာယတန-စက္ခုပသာဒ, ခေါ် မျက်စိ အကြည်ဓာတ်၊ (၂)သောတာယတန-သောတပသာဒ,ခေါ် နား အကြည်ဓာတ်၊ (၃) ဃာနာယတန-ဃာနပသာဒ, ခေါ် နှာခေါင်း အကြည်ဓာတ်၊ (၄) ဇိဝှါယတန-ဇိဝှါပသာဒ, ခေါ် လျှာ အကြည်ဓာတ်၊ (၅) ကာယာယတန-ကာယပသာဒ, ခေါ် ကိုယ် အကြည်ဓာတ်၊ (၆) မနာယတန-စိတ် ၈၉-ခုဟု ဆိုအပ်သော မနော အကြည်ဓာတ်၊ (၇) ရူပါယတန-အဆင်း အာရုံ၊ (၈) သဒ္ဒါယတန-အသံ အာရုံ၊ (၉) ဂန္ဓာယတန-အနံ့ အာရုံ၊ (၁၀) ရသာယတန-အရသာ အာရုံ (၁၁) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန-ပထဝီ, တေဇော,ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သုံးပါးအပေါင်း အတွေ့အာရုံ၊ (၁၂) ဓမ္မာယတန-စေတသိက် ၅၂-ပါး, သုခုမရုပ် ၁၆-ပါး, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

အာရက္ခ သမ္ပဒါတရား ၅-ပါး။ ။တိုးတက်ခိုင်မြဲရေးအတွက် မိမိတို့ ပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို စောင့်ရှောက်မှုတရား ငါးပါးဟူ၏။ (၁) ရာဇ ဘယ အာရက္ခ-မင်းပြစ် မင်းဘေးနှင့် ရှုံးပြင်ကန္တာရ ရှောင်ရှားမှု၊ (၂) စောရ ဘယ အာရက္ခ- သူခိုးဓားပြဘေးမှ လုံခြုံရေးအတွက် စောင့်ရှောက်တတ်မှု၊ (၃) အဂ္ဂိ ဘယ အာရက္ခ-မီးဘေးမှ ကင်းဝေးအောင် ရှောင်ရှားတားဆီးတတ်မှု၊ (၄) ဥဒက ဘယ အာရက္ခ-ရေဘေးမှ ကင်းဝေးအောင် တားတတ် ရှောင်တတ်မှု၊ (၅) အပ္ပိယ ဒါယာဒ ဘယ အာရက္ခ-သားဆိုး သမီးဆိုး အမွေခံဆိုး မဖြစ်ရအောင် လိမ်မာစေမှု ကြောင့်ကြပြုကာ စောင့်ရှောက်စေခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အာရုံ ၅-ပါး ကာမဂုဏ် တရား။ ။ငင်းသရုပ် (ကာမဂုဏ် ၅-ပါး)၌ ပြမည်။

အာရုံ ၆-ပါး။ ။မျက်စိ, နား, နှာ စသော တံခါးခြောက်ပေါက်မှ ဝင်လာသော အရာ ၆-ပါး ဟူ၏။ (၁) ရူပါရုံ-အဆင်း၊ (၂) သဒ္ဒါရုံ-အသံ၊ (၃) ဂန္ဓာရုံ-အနံ့၊ (၄) ရသာရုံ-အရသာ၊ (၅) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ-အတွေ့ အထိ၊ (၆) ဓမ္မာရုံ-သုခုမရုပ် သောဠသ, စိတ် တခုယုတ် ကိုးဆယ်, စေတသိက် ၅၂, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်။

အာရှတိုက် တိုင်းပြည်ကြီး ၁၅-နိုင်ငံ။ ။၁၃၃၆-ခု၊ ၁၉၇၅-ခု။ (၁) တရုပ်ပြည်၊ (၂) ဣန္ဒိယ၊ (၃) ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု၊ (၄) ပါကစ္စတန်၊ (၅) ဂျပန်၊ (၆) မြန်မာ၊ (၇) ထိုင်း (ယိုးဒယား) (၈)အာဖဂန် နစ္စတန်၊ (၉) ပါရှား (အီရန်) (၁၀) တပ်ကီ (တူရကီ) (၁၁) အရေဗျ၊ (၁၂) အင်ဒိုနီးရှား၊ (၁၃) မလေးရှား၊ (၁၄) ဗီယက်နမ်၊ (၁၅) ဘန်ကလားဒေ (ရှ်)

မှတ်ချက်။ ။တိဘက်၊ နီပေါ၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လော (လာအို) အစ္စရေး စသည့် နိုင်ငံငယ်ကလေးများ ရှိသေး၏၊ ၎င်းတို့လည်း နှစ်များမကြာမီ တိုင်းကြီး ပြည်ကြီးတွေ ဖြစ်လာဘွယ်ရှိသည်ဟု မှတ်ရာသည်။

အာလယ တရား ၂-ပါး။ ။(၁) ကာမာလယ- အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ် တရားကို ခေါ်သည်၊ (၂) တဏှာလယ- ထိုအာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ် တရားကို မှီဝဲသုံးဆောင်တတ်သော တဏှာလောဘကို ဆိုသည်။

အာလိန် ၅-ဆင့်။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၁၈။ ၎င်း။ ဋ္ဌ။ ၃၁၀။ ဓမ္မပဒ။ ဋ္ဌ။ ပ- အုပ်။ ၁၇၇-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ မရိုးစည်လုံးသဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ အလယ်ပူ အထက် ရှူးနေသော ‘မြင်းမိုရ်တောင်ကြီး၌ အပြင်ဆင်ဝင် တောင်ခါးပန်းစွန်း ငါးဆင့်ရှိကုန်၏၊ ၎င်းကိုပင် အာလိန် ငါးဆင့်ဟု ခေါ်ဆိုသည်မှတ်၊ ထို အာလိန်ငါးဆင့်တို့သည် တဆင့် တဆင့်၌ အထု၏ ၎င်း အပြင်၏၎င်း အတိုင်းအရှည် ပမာဏအားဖြင့် ယူဇနာငါးထောင်စီ အသီးအသီး ရှိကုန်၏၊ မြင်းမိုတောင်၏ ရေပေါ်ယူဇနာ ရှစ်သောင်း လေးထောင်တွင် အောက် ထက်ဝက်ဖြစ်သော ယူဇနာလေးသောင်း

www.burmeseclassic.com

နှစ်ထောင်ကို ငါးစုပြုသော် အောက်ဆုံးအစုသည် ပဌမအာလိန် မည်၏၊ ထို ပဌမအာလိန်သည် ရေအထက် ပေါ်နေသည်ကား ထက်ဝက်, ရေ အောက်နစ်နေသည်ကား ထက်ဝက်ဖြစ်၏၊ ထို ပဌမအာလိန်၌ နဂါးမင်းတို့ နေ၏၊ ထိုအထက် ဒုတိယ အာလိန်ကား လက်ပံပင်တောကြီး အတိဖြစ်၍ ဂဠုန်မင်းတို့ နေကြကုန်၏၊ ထို့အထက် တတိယ အာလိန်ကား ကုမ္ဘဏ်တို့ နေရာဖြစ်၏၊ ထို့အထက် စတုတ္ထ အာလိန်ကား ဘီလူးရက္ခိုုသ်တို့၏နေရာ ဖြစ်၏၊ ထိုအထက် ပဉ္စမ အာလိန်ကား မြင်းမိုရ်တောင်၏ခါး ယုဂန္ဓိုရ် တောင်၏ ထိပ်နှင့်ညီမျှ၍ "ဓတရဋ္ဌ, ဝိရူဠှက, ဝိရူပက္ခ, ကုဝေရ" အမည် ရသော နတ်မင်းကြီး လေးပါးတို့၏ နေရာ စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်ပင် ဖြစ်လေ၏။

အာဝေဏိက ဂုဏ်တော် ၁၈-ပါး။ ။အဘိဓမ္မ ဝိဘင်္ဂ မူလဋီကာ စာမျက်နှာ-၂။ ဘုရားရှင်အတွက် သက်ဆက်သီးခြား ဂုဏ်တော် ၁၈-ပါး။ (၁) အတီ တံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတ ဉာဏံ- အတိတ်အဖို့၌ ဉာဏ်တော် ၏ အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိခြင်း၊ (၂) အနာဂတံသေ- အနာဂတ် အဖို့၌လည်း ၎င်းအတိုင်းပင်၊ (၃) ပစ္စုပ္ပန္နံသေ- ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ၎င်း အတိုင်းပင်၊ (၄) သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ- ကာယကံမှု အလုံးစုံ၌ ဉာဏ်တော်သာလျှင် ရှေ့သွားရှိခြင်း၊ ဉာဏ်တော် သို့သာ အစဉ်လိုက်ခြင်း၊ (၅) သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ- ဝစီကံမှုတို့၌လည်း ၎င်း အတိုင်းပင်၊ (၆) သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ- မနောကံမှုတို့၌လည်း ၎င်းအတိုင်းပင်၊ (၇) နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ- အလိုဆန္ဒတော်၏ ယုတ်လျော့ အားနည်းမှု မရှိခြင်း၊ (၈) နတ္ထိ ဝီရိယဿ ဟာနိ- အားထုတ်မှု ဝီရိယ၏လည်း ၎င်း အတိုင်းပင်၊ (၉) နတ္ထိ သမာဓိဿ ဟာနိ- သမာဓိတော်၏လည်း ၎င်း အတိုင်းပင်၊ (၁၀) နတ္ထိ ပညာယ ဟာနိ-ပညာတော်အရာ၌လည်း ၎င်း အတိုင်းပင်၊ (၁၁) နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနိ- တရားဟောရာ၌လည်း ၎င်းအတိုင်းပင်၊ (၁၂) နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ ဟာနိ- ဝိမုတ္တိတရားအဖို့၌လည်း ၎င်းအတိုင်းပင်၊ (၁၃) နတ္ထိ ဒဝါ- ပြက်ရယ်ပြုမှု မြူးတူးမှု မရှိခြင်း၊ (၁၄) နတ္ထိ ရဝါ- ချွတ်ချော်တိမ်းပါးမှု မရှိခြင်း၊ (၁၅) နတ္ထိ အ ဖုဋံ- ဉာဏ်တော်နှင့် မတွေ့ထိသော အရာဟူ၍ မရှိခြင်း၊ (၁၆) နတ္ထိ ဝေဂါယိ တတ္တံ- အဆောတလျင် ပြုရသည်၏ အဖြစ်မျိုး မရှိခြင်း၊ (၁၇) နတ္ထိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဗျာဝဋ္ဋမနော- ကြောင့်ကြမဲ့ စိတ်မျိုး မရှိခြင်း၊ (၁၈) နတ္ထိ အပ္ပဋိ သင်္ခါနုပေက္ခာ- ပညာဉာဏ် မဆင်မခြင် ရှုလေ့ မရှိခြင်း။

အာဝေဏိက ဒုက္ခ ၅-ပါး။ ။သဒ္ဒါယတနသံယုတ် ။ပါ။ ၄၃၆-၄၃၇။ဋ္ဌ။ ၁၂၅-၌ အကျယ်ရှုပါ။ မိန်းမများအတွက် သီးခြားခံယူရသော ဒုက္ခ ငါးပါး၊ (၁) အရွယ်ရောက်လျှင် ရာသီဥတုသွေး တလတကြိမ် သွန်ရ ခြင်း၊ (၂) လင်၏နောက်သို့ လိုက်ပါသွားရခြင်း၊ (၃) လင်၏ခြေရင်း အလုပ်အကျွေးအဖြစ် ပြုလုပ်ရခြင်း၊ (၄) ကိုယ်ဝန် ဆောင်ရခြင်း၊ (၅) သားဖွားရခြင်း။

အာဝေဏိက၊ ပို့ကြမေတ္တာ၊ ၇-မြာ၊ အင်္ဂါ အဘယ်နည်း ?။ ။သီးခြား ကန့်သတ်၍ ပို့သ ပွားများရသော "ဩဓိသော မေတ္တာ ၇-ပါး" ကိုပင် အာဝေဏိကမေတ္တာဟု ခေါ်ကြသည်၊ အဖြေ ရင်း၌ ရှုပါကုန်။

မှတ်ချက်။ ။အချို့ ဆိုင်းနောက်ထနှင့် သဘင်သည်တို့ကား မပီမသ "အာဝေဓိက မေတ္တာ"ဟု ခေါ်နေကြကုန်၏။

အာသယ တရား ၄-ပါး။ ။စိတ်တို့၏ မှီရာတည်ရာ သို့မဟုတ်၊ သတ္တဝါ တို့၏ မှီရာတည်ရာ လေးပါးဟူလို၊ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ။ (၁) သဿတ ဒိဋ္ဌိ- သတ္တဝါ သခါရတို့၏ မြဲ၏ ဟူသော အယူ၊ (၂) ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိ- သေပြီးနောက် သတ္တဝါ သခါရတို့ ပြတ်၏ ဟူသော အယူ၊ (၃) သစ္စာ နုလောမိကဉာဏ်- မဂ္ဂသစ္စာ အားဖြင့်၎င်း, ပရမတ္ထသစ္စာ အားဖြင့်၎င်း လျော်ကပ်တ် လျော်ကန်သော ဉာဏ်အမြင်၊ (၄) ကမ္မဿကတာဉာဏ်- ကုသိုလ်ကံသည် မိမိဥစ္စာဖြစ်၍ ပြုရမည့် ကံတည်း၊ အကုသိုလ်ကံသည် မိမိဥစ္စာ မဟုတ်၍ မပြုရမည့် ကံတည်းဟု ကံသာလျှင် မှီရာတည်ရာ ရှိသည်အဖြစ်ကို သိတတ်သော ဉာဏ်အမြင်တည်း။

အာသဝတရား ၄-ပါး။ ။ဘုံအားဖြင့် ဘဝဂ်, ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘူ တိုင်အောင် ယိုစီးနှိပ်စက်တတ်သော တရားများ။ (၁) ကာမာသဝ - ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ တပ်နှစ်သက်တတ်သော လောဘ၊ (၂) ဘဝါသဝ-ရူပ ၁၆-ဘုံ, အရူပ ၄-ဘုံ၌ တပ်မက်သော လောဘ၊ (၃) ဒိဋ္ဌာသဝ-မှားသော မိစ္ဆာအယူ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်၊ (၄) အဝိဇ္ဇာသဝ-သစ္စာဉာဏ် အမြင်ကို ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆီးတတ်သော မောဟ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အာဟာရ ၄-ပါး။ ။မိမိဆိုင်ရာ အကျိုးတရားများကို အရှည်ခန့်အောင် ပို့ဆောင်ထောက်ပံ့စေတတ်သော တရားသဘော ၄-ပါး။ (၁) ကဗဠီကာရာဟာရ-စားအပ်သော အစားအစာဟူသမျှ၊ (၂) ဖဿာဟာရ-အတွေ့အထိ ဖဿသဘော၊ (၃) စေတနာဟာရ-စေ့ဆော်မှု စေတနာသဘော၊ (၄) ဝိညာဏာဟာရ-ဝိပါက်ဝိညာဏ်ဖြစ်သော တရားစု။

အာဋ္ဌာဝကဘီလူး၏ လက်နက်ကြီး ၉-ပါး။ ။အာဋ္ဌာဝက သံယုတ်မှ။ (၁) သုံးယူဇနာမြင့်သော တောင်ထွဋ်ကို ဖြိုဖျက်နိုင်သော မုန်တိုင်းလက်နက်၊ (၂) သစ်ပင်တောင်ကမ်းတို့ကို နှစ်လွှမ်းနိုင်သော မိုးရေလက်နက်၊ (၃) တောင်ထုကြီးကို ဖြိုခွဲကြေမွနိုင်သော ကျောက်စစ်မိုးလက်နက်၊ (၄) သင်ခုန်း, လှံကန့်, သန်လျက် မိုးလက်နက်၊ (၅) ရဲရဲညီးသော မီးကျီးမိုး, မီးတောက် မီးလျှံ ဘွဲ့ဖြူလက်နက်၊ (၆) ပြာပူမိုးလက်နက်၊ (၇) သလဲမိုးလက်နက် (၈) ညွန်ပျောင်းမိုး လက်နက်၊ (၉) အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော အမိုက်တိုက်လက်နက်။

အားမျိုး ၈-ပါး။ ။အင်္ဂုတ္တိုရပါဠိတော် ။၅၈။ ၎င်း အဋ္ဌကထာ။ ၂၂၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ရုဏ္ဏဗလာ ဒါရကာ- သူငယ်တို့အားကား ငိုခြင်း၊ (၂) ကောဓဗလာ မာတုဂါမာ- မိန်းမတို့အားကား အမျက်ထွက်ခြင်း၊ (၃) အာဝုဓဗလာ စောရာ-ခိုးသူ ထားပြတို့အားကား လက်နက်၊ (၄) ဣဿရိယဗလာ ရာဇာနော- ဘုရင်မင်းတို့အားကား အစိုးရခြင်း၊ (၅) ဥဇ္ဈတ္တိဗလာ ဗာလာ-သူမိုက်တို့အားကား မြော်မြင်လွတ်ကင်း ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ (၆) နိဇ္ဈတ္တိဗလာ ပဏ္ဍိတာ- ပညာရှိတို့အားကား မြော်မြင်ရှုစား သတိထားခြင်း၊ (၇) ပဋိသင်္ခါနဗလာ ဗဟုဿုတာ- အကြားအမြင် များသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အင်အားကား အရာရာ၌ ကောင်းစွာဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၈) ခန္တိဗလာ သမဏာ ဗြာဟ္မဏာ - ရသေ့ ရဟန်းတို့၏ အင်အားကား သည်းခံခြင်း။

မှတ်ချက်။ ဇဂ္ဂါပါဠိမှဟာ၌ သည်းခံခြင်း ခန္တီအားသည် ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်၏၊ ၎င်းကိုရည်၍ ပါရမီခန်းနှ၌ "ပရမံတပေါ ၊ခန္တီကျော်ဟု၊ သူတော်အကျင့်၊ အားရှစ်ဆင့်"ဟု စပ်ဆိုထားလေပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အားတော် ၁၀-ပါး၊ မြတ်ဘုရား၊ ကိုယ်အား, ဉာဏ်အားရှိ။ ။မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဉာဏ်တော်အားဆယ်ပါး၊ ကိုယ်တော်အား ဆယ်ပါး ဟူလို၊ ဉာဏ်တော်အား ဆယ်ပါးကား။ (၁) ဌာနာဋ္ဌာန ကောသလ္လ ဉာဏ်-အရာဟုတ်သည် မဟုတ်သည်တို့ကို သိတော်မူခြင်း၊ (၂) ကမ္မဝိပါက ဉာဏ်-ကံ ကံ၏အကျိုးကို သိတော်မူခြင်း၊ (၃) သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဉာဏ်-အလုံးစုံကုန်သော ဘဝတို့သို့ ရောက်ခြင်း အကြောင်း၌ သိတော်မူခြင်း၊ (၄) အနေကဓာတု နာနာဓာတု ဉာဏ်-များသော လောကဓာတ် အထူးထူးသော လောကဓာတ်တို့ကို သိတော်မူခြင်း၊ (၅) နာနာ ဓိမုတ္တိ ဉာဏ်-အထူးထူးသော အလိုတို့ကို သိတော်မူခြင်း၊ (၆) ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ်-ဣန္ဒြေနုရင့်ခြင်း၌ သိတော်မူခြင်း၊ (၇) ဈာန ဝိမောက္ခာဒိ ဉာဏ်-ဈာန် ဝိမောက္ခ စသည်တို့၌ သိတော်မူခြင်း၊ (၈) ပုဗ္ဗေ နိဝါသ ဉာဏ်-ရှေးက နေခဲ့ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို သိတော်မူခြင်း၊ (၉) ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်- အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိ နတ်မျက်စိကဲ့သို့ ပကတိ သိမြင်တော်မူခြင်း၊ (၁၀) အာသဝက္ခယ ဉာဏ်- အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်ကို သိတော်မူခြင်း၊ ဤကား ဉာဏ်တော်အား ၁၀-ပါးတည်း။ (ဉာဏဝိဘင်း ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာမှာ အကျယ်ရှု။)

ကိုယ်တော်အား ဆယ်ပါး။ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ပကတိသော အားတော်မြတ်သည် "ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း" ဆယ်စီးအားနှင့် အညီအမျှ ရှိတော်မူသတတ်၊ ၎င်းကိုပင် အားတော်ဆယ်ပါးခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒသဗလော- ကိုယ်တော်အား ဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ဟု ဘာသာ ပြန်ဆိုကြလေပြီ၊ မှန်၏၊ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန ဒသန္နံ ဆဒ္ဒန္တာနံ ဗလံ ဓာရေတိ၊ တေနေဝ ဘဂဝါ ကာဠာဝက ဟတ္ထိ ဂဏနာယ ကောဋိသဟဿဗလံ ဓာရေတိ၊ ပုရိသ ဂဏနာယ ဒသန္နံ ပုရိသ ကောဋိသဟဿာနံ ဗလံ) မြတ်စွာဘုရားသည် ဆဒ္ဒန်ဆယ်စီးအားကို ဆောင်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ မြန်မာပြည်စသည်၌ အသုံးပြု နေသော "ဆင်မည်းခေါ်" အော်မြည်တတ်သော "ကာဠာဝကဆင်ပေါင်း ကုဋေ တထောင်အား၊ ဗိုလ်ခြေ ယောကျ်ား ကုဋေ တသောင်းအားကို ဆောင်နိုင်သော အားတော်မြတ် ရှိသည် ဟူ၏။ (အဘိဓာန်ဋီကာမှ။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[အိ]

အိ့အက္ခရာ၊ ရေးထုံးမှာ၊ မြန်မာ လေးမျိုးရှိ။ ။မြန်မာဘာသာ၌ " ိ,အိ, ဣ, ၏" ၎င်းလေးမျိုးကို သင့်သလို ရေးသားကြလေသည်။

အိပ်ခြင်းမျိုး ၄-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ၊ ပါ။ ၁၁၃။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၁၆၅-၌ အကျယ်ရှုပါ။ သတ္တဝါတို့၏ အိပ်ခြင်းမျိုး ၄-ပါး ဟူလို။ (၁) ကာမဘောဂီ သေယျ-ကာမဂုဏ်ခံစားသူတို့ အများအားဖြင့် လက်ဝဲဘက်စောင်း၍ အိပ်ကြ၏၊ (၂) ပေတသေယျ- ပြိတ္တာတို့သည် ပက်လက် အိပ်ကြ၏၊ (၃) သီဟ သေယျ-ကေသရခြင်္သေ့တို့ကား လက်ျာနံပါးဖြင့် သာ အအိပ်များကုန်၏၊ သူမြတ်တို့လည်း ဤသို့အိပ်ကြ၏၊ (၄)တထာဂတ သေယျ-ဘုရားရှင်တို့သည် လက်ျာနံပါးဖြင့် စတုတ္ထဈာန် ဝင်စားကာ ကိုယ်တော်မူကြ၏၊(စတုတ္ထဈာနသေယျံပန တထာဂတသေယ ဟောတိ။)

အိပ်မက် မက်ခြင်း အပြား ၄-ပါး။ တနည်း ၆-ပါး။ ။သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ၃၇၉။ မဟာနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော် ၂၉၇။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၃၆၅-တို့၌ အကျယ်ရှု။ အိပ်မက်ခြင်းအကြောင်း ၆-ပါး၊ သို့မဟုတ် အိပ်မက်တတ်သူ ၆-ယောက်။ (၁) ဝါတိက-လေဓာတ်ပျက်၍မက်ခြင်း၊ (၂) ပိတ္တိက-သည်းခြေပျက်၍ မက်ခြင်း၊ (၃) သေမှိက- သလိပ်ပျက်၍ မက်ခြင်း၊ (၄)ဒေဝတူပ သံဟရတ-နတ်တို့လှည့်ပတ်၍ မက်ခြင်း၊(၅)သမုဒါစိဏ္ဏတ-လေ့ကျက် သုံးဆောင်ဘူး၍ မက်ခြင်း၊ (၆) ပုဗ္ဗနိမိတ္တ- ပုဗ္ဗနိမိတ်ပြ ဖြစ်လတံ့ကို မြင်မက်ခြင်း.

အိပ်မက် မက်တတ်သူ ၄-မျိုး။ ။ဝိပလ္လာသတရား ရှိနေကြသေးသော (၁) ပုထုဇဉ်၊ (၂) သောတာပန်၊ (၃) သကဒါဂါမ်၊(၄) အနာဂါမ်၊ ၎င်းတို့ လေးယောက်သာ မြင်မက်တတ်ကြသည် ဟူ၏၊ အကျယ်ကို ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်။ ဒု-တွဲ။ ၂၆၉-၌ ရှုပါကုန်။

အိမ်ဆောက်ကောင်းခြား၊ လ ၆-ပါး၊ မိန့်ကြားဖြေတော်မူ။ ။၎င်းသရုပ်ကို အောက်ပါ မြေခံရွေးနည်း လင်္ကာဖြင့် သိပါ။

> လောကီလူများ၊ အမျိုးသားတို့၊ မှတ်ထားစေရန်၊ မြေခံကျမ်းမြတ်၊
> စရပ်အိမ်ကျောင်း၊ ဆောက်တုံရှောင်းသော်၊ နတ္တော်, ဧခါင်, ကြူး၊
> ပြာ, ကူး, ဆုန်, ပေါင်း၊ ဆောက်ကောင်း ၆-လ၊ မှတ်ကုန်ကြလော့။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အိမ်မှာမွေးထား၊ ငှက် ၄-ပါး၊ စီးပွားချမ်းသာတိုး။ ။ ထိုငှက်မျိုးလေးပါးကို မိမိတို့နေအိမ်၌ မွေးထားခြင်းဖြင့် စီးပွားဥစ္စာ ကျက်သရေမင်္ဂလာ တိုးတက်ကြောင်းများဖြစ်သည်ဟု ဇောတိတတ္တ ဗေဒင်ကျမ်းကြီး၌ ဆို၏။ (၁) ပါရာဝတ-အိမ်ခိုငှက်၊ (သဘော်ခို) (၂) မယူရ- ဥဒေါင်းငှက်၊ (၃) သုက-ကျေး, ကြက်တူရွေး၊ (၄) သာရိက-သာလိကာငှက်။

အိမ်ရှေ့မင်းသား၊ ဖြစ်ထိုက်ငြား၊ ၅-ပါး လက္ခဏာ။ ။(၁) မိဘ နှစ်ပါးစုံမှ သန့်ရှင်းစွာ မွေးဖွားခြင်း၊ (၂) အဘိရူပ, ပါသာဒိက အလွန်တင့်တယ် ရှုချင်ဖွယ်အဆင်း ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၃) ခမည်းတော်, မယ်တော်တို့ ချစ်အောင် ကျင့်တတ်ခြင်း၊ (၄) တိုင်းပြည်လူထု မြတ်နိုးအောင် ကျင့်တတ်ခြင်း၊ (၅) တိုင်းရေးပြည်မှု စစ်မှုရေးရာတို့၌ လိမ်မာခြင်း။

အိမ်သူ့ဝတ် ၅-ပါး။ ။ငင်း၏ သရုပ်ကို (မယားဝတ် ၈ ါးပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ဣစ္ဆတရား ၄-ပါး။ ။အလိုဆန္ဒ တရားများကို သမ္မောဟ အဋ္ဌကထာ ခုဒ္ဒကဝိဘင်း၌ ဤသို့ ပြ၏။ (၁) အတြိစ္ဆ-မိမိနှင့် ထိုက်တန်သလောက်နှင့် မရောင့်ရဲနိုင်ဘဲ အလွန့်အလွန် အလိုကြီးခြင်းမျိုး၊ ကိုယ့်လက်ရှိ စည်းစိမ်ထက် သူများခံစားလျက်ရှိသော စည်းစိမ်ကို ပိုမိုနှစ်သက် လိုချင်ခြင်းမျိုး၊ (၂) မဟိစ္ဆ-အလိုကြီးခြင်း၊ ဝါကြွားညာဝါ၍ မိမိမျှတမလောက်ရုံထက် အပိုအမိုရအောင် ယူငင်ခြင်းမျိုး၊ (၃) ပါပိစ္ဆ-ယုတ်မာသော အလိုဆိုး၊ မိမိ၌ သီလ, သမာဓိ တရားထူးမရှိပါဘဲ ရှိယောင်ဆောင်၍ ကြည်ညိုခံယူကာ လှည့်စားခြင်းမျိုး၊ (၄) အပ္ပိစ္ဆ-အလိုနည်းခြင်း,ရောင့်ရဲခြင်း၊ ရသမျှနှင့်သာ တင်းတိမ်ကာ သုံးဆောင်ခြင်းမျိုး။

ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ၂၄၂။ ငင်း ။ဌ။ ၂၈၉ ၌ အကျယ်ရှု။ ကြီးပွား တိုးတက် တန်ခိုးကြီးမှု၏ အခြေခံတရား ၄-ပါး။ (၁) ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ်-အလို ဆန္ဒတရား၊(၂) ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒ်-အားထုတ် ကြိုးစားမှု၊ (၃) စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်-ကြံစည် စိတ်ကူးမှု၊ (၄)ဝီမံသိဒ္ဓိပါဒ်-စုံစမ်းဆင်ခြင်မှု။

ဣဒ္ဓိမျိုး ၁၀-ပါး။ ။ပြီးစီး အောင်မြင်မှုမျိုး တန်ခိုး ဆယ်ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လာ၏။(၁)အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ-မိမိ၏ မူလရုပ်သွင်တူ ဖန်ဆင်းခြင်း၊(၂)ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မိမိအသင့်စွန့်၍ နဂါး ဂဠုန်ရုပ်စသည် ဖန်ဆင်းခြင်း၊ (၃)မနောမယိဒ္ဓိ- မိမိကိုယ် အဆင်းသဏ္ဌာန်ကို စိတ်အလိုအတိုင်း ပြီးစေခြင်း၊ (၄) ဉာဏဝိပ္ဖါရိဒ္ဓိ-အနာဂါမ်, ရဟန္တာတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို မရမီ ရှေးအဖို့၊ ရပြီး နောက်အဖို့တို့၌ သူတပါး၏ လုံ့လပယောဂဖြင့် မသေနိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၅) သမာဓိဝိပ္ဖါရိဒ္ဓိ-အနာဂါမ်, ရဟန္တာတို့၏ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခိုက် သူတပါး လုံ့လပယောဂဖြင့် မသေနိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၆) အရိယိဒ္ဓိ- အရိယာတို့၏ အနိဋ္ဌ စသည့်အာရုံကို ဣဋ္ဌာရုံပြု၍ ရှုနိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၇) ကမ္မဇိဒ္ဓိ-ငှက် စသည်တို့၏ ကောင်းကင်၌ ပျံနိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၈) ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ-စကြာမင်းစသည်တို့၏ မိုးကောင်းကင်၌ စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် သွားနိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၉) ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ- ဝိဇ္ဇာဓိုရ်စသည်တို့၏ မြေချိုးမိုးပျံ တန်ခိုးဟူသမျှ၊ (၁၀) တတ္ထတတ္ထ သမ္မာပယောဂ ပစ္စယိဒ္ဓိ- ကလာအတတ် ၆၄-ရပ်နှင့် အဋ္ဌာရသ ဝိဇ္ဇာအတတ်မျိုး ဟူသမျှ။

ဣန္ဒြေ ၆-ပါး၊ တံခါး ၆-ပေါက်။ ။ကောင်းသောအာရုံကိုသွင်း၍ မကောင်းသော အာရုံတို့ကို ပိတ်ဆီးရန် တံခါး ၆-ပေါက်။ (၁) စက္ခုန္ဒြေ-ရူပါရုံ ခေါ် အဆင်း၏ ထွက်ဝင်ရာ "စက္ခုပသာဒ"ခေါ် မျက်စိပေါက်၊ (၂) သောတိန္ဒြေ-သဒ္ဒါရုံ ခေါ် အသံ၏ ထွက်ဝင်ရာ "သောတပသာဒ" ခေါ် နားပေါက်၊ (၃) ဃာနိန္ဒြေ-ဂန္ဓာရုံ ခေါ် အနံ့၏ ထွက်ဝင်ရာ "ဃာနပသာဒ"ခေါ် နှာခေါင်းပေါက်၊ (၄) ဇိဝှိန္ဒြေ-ရသာရုံ ခေါ် ချို, ချဉ်, စပ်,ငန်, ဖန်, ခါး အရသာခြောက်ပါး၏ ထွက်ဝင်ရာ "ဇိဝှါပသာဒ" ခေါ် လျှာ၊ သို့မဟုတ် ပစပ်ပေါက်၊ (၅) ကာယိန္ဒြေ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ခေါ် အတွေ့အထိခံတတ်၏ ထွက်ဝင်ရာ "ကာယပသာဒ"ခေါ် အတွေ့အထိကို သိနိုင်သော အရပ်ဟူသမျှ ကာယကိုယ်ပေါက်၊ (၆) မနိန္ဒြေ-ဓမ္မာရုံ ခေါ် ပသာဒရုပ် ၅-ခု၊ သုခုမရုပ် ၁၆-ခု၊ စိတ်-၈၉၊စေတသိက် ၅၂၊ နိဗ္ဗာန် ပညတ်တို့၏ ထွက်ဝင်ရာ "မနောဒွါရ"ခေါ် စိတ်ပေါက်။

ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး ဘနည်း ဣရိယာပိုထ် ၄-ပါး။ ။ကိုယ်အမူအရာဖြစ်ကြောင်းလေးပါး။ (၁) ဂမန-သွားခြင်း၊ (၂) ဌာန-ရပ်ခြင်း၊ (၃) အာသန-ထိုင်ခြင်း၊ (၄)သယန-လျောင်းခြင်း, အိပ်ခြင်း။

ဣဿရနိမ္မာန ဝါဒကြီး ၄-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ် (မြဟ္မာဇာလဝါဒကြီးလေးပါး) ၌ ကြည့်ပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဉဿရိယ ဘုန်းတော်မျိုး ၈ ပါး။ ။စိတ်ကို အစိုးရတော်မူခြင်း တန်ခိုး၊ အာဏိမာစသော ဘုန်းတော် ၈ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို ခေါ်သည်။ (၁) အာဏိမာ - ကိုယ်တော်ကို အနုမြူ သဖွယ် သေးငယ်အောင် ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း ဘုန်းတော်၊ (၂) လဃိမာ - ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ကူးလွှား ပျံသန်းနိုင်အောင် ပြုနိုင်သော ဘုန်းတော်၊ (၃) မဟိမာ - ကိုယ်တော်ကို အလိုရှိသလောက် ကြီးကျယ်အောင် ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဘုန်းတော်၊ (၄) ပတ္တိ - ရောက်လိုရာ အရပ်သို့ ချက်ခြင်း ကြွရောက်နိုင်သော ဘုန်းတော်၊ (၅) ပါကမ္မ - အဆင်းသဏ္ဍာန် အသွင်အပြင် အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဘုန်းတော်၊ (၆) ဤသိတာ - မိမိ စိတ်တော်မှ စ၍ လောက အလုံးကိုပါ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်တော်မူနိုင်သော ဘုန်းတော်၊ (၇) ဝသိတာ - ဈာန် သမာပတ် အဘိညာဉ်တို့ကို ခဏခြင်းဝင်စားနိုင်သော ဘုန်းတော်၊ (၈) ယတ္ထ ကာမာ ဝသာယိတာ - အဓိဋ္ဌာန်တော်မူသည့်အတိုင်း မလွန်မကျူး အထူး ပြီးစေနိုင်သော ဘုန်းတော်။

[ဉ]

ဉကျွောင်းလေမျိုး ၁၂ ပါး။ ။လည်ပင်းနှင့် ခေါင်းပိုင်းကို အများဆုံး ဒုက္ခပေးတတ်သော လေများ၊ ၎င်း သရုပ် (လေမျိုး ၈၀- [ဃ] အပိုဒ်၌ ရှုပါလေ။

ဉကြတ် ၃ ပါး၊ နိမိတ်များ၊ မိန့်ကြား ကျမ်းဗေဒင်။ ။ရှေးဟောင်း စာပေတို့၌ "ဉပ္ပါတ, သဒ္ဒါကို - ဉကြတ်ဟု" ပြန်ဆိုသည်၊ ဉကြတ် ဟူသည် နိမိတ်အထူးပင် ဖြစ်၏၊ ၎င်းသရုပ်ကား (ကိတ် ၃ ပါး)အဖြေနှင့် အတူပင်။

ဇာပျက်မှု ကြောင်း ၆ ခု။ ။၎င်းသရုပ်ကို " စည်းစိမ်ဉစ္စာ ပျက်စီး ကြောင်း တရား ၆ ပါး" ၌ ကြည့်ပါ။

ဉစ္စာမျိုး ၄ ပါး။ ။ခုဒ္ဒကပါဌ ။ဌ။ ၁၈၃။ သုတ္တနိပါတ်။ပါ။ ၂၅၂ ။ဌ။ အုပ် ၂၅ ၌ ဉစ္စာ ၅ မျိုး ပြသေးသည်။ လူတိုင်း သတိပြုသင့်သော ဘုရားဟော ဉစ္စာ ၄ မျိုး။

(၁) ဇင်္ဂမ ဉစ္စာ-သက်ရှိ, သက်မဲ့, ပြောင်းရွှေ့နိုင်သော ပစ္စည်းဉစ္စာ ဟူသမျှသည် 'ဇင်္ဂမ' မည်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) အင်္ဂသမ ဥစ္စာ- အဌာရသသိပ္ပ နှုတ်အတတ် လက်အတတ် ဟူသမျှသည် မိမိသွားရာ လိုက်ပါသော ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းနှင့် တူသောကြောင့် "အင်္ဂသမ"မည်၏။

(၃) နိဓာန ဥစ္စာ- တော,တောင်, ရေ,မြေ, ကျောက်ဆောင်လိုဏ်ဂူနှင့်တကွ ၎င်းတို့အတွင်း၌ မြှုပ်နှံထားအပ်သော ရတနာရွှေငွေ ဟူသမျှသည် "နိဓာန"မည်၏၊ ထာဝရဥစ္စာမျိုးပင်။

(၄) အနုဂါမိက ဥစ္စာ- ဒါန သီလ ဘာဝနာစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဟူသမျှသည် မိမိသွားရာ ဘဝသံသရာသို့ အစဉ်လိုက်ကာ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကိုသာ ပေးလေ့ရှိသောကြောင့် အကောင်းဆုံးအမြတ်ဆုံး အထွတ်အထိပ်ဆုံးသော ဥစ္စာမည်၏။

ဥစ္စာမျိုး ၆-ပါး တနည်း။ ။အဒိန္နာဒါနိဗ်ဖြစ်သော ဥစ္စာများ၊ ဝိနည်းပညတ်တော်လာ။ (၁)အနိဿဋ္ဌ ဥစ္စာ - မိမိလက်မှ မစွန့်လွှတ်သေးသော ဥစ္စာ၊ (၂) အပရိစ္စတ္တ ဥစ္စာ - ငဲ့ကွက်စောင့်ရှောက်မှု မရှိသော်လည်း မူလထားမြဲနေရာ၌တည်၍ မစွန့်လွှတ်သေးသော ဥစ္စာ၊ (၃) ရက္ခိတ ဥစ္စာ-အစောင့်အရှောက်ဖြင့် ထားသော ဥစ္စာ၊ (၄) ဂေါပိတ ဥစ္စာ-သေတ္တာ စသည်ဖြင့် လုံခြုံစွာထားသောဥစ္စာ၊ (၅) မမာယိတ ဥစ္စာ-ငါ့ဟာဟု စွဲလမ်းမြတ်နိုး နေသော ဥစ္စာ၊ (၆) ပရပရိဂ္ဂဟိတ ဥစ္စာ - သူတပါးတို့ စောင့်ရှောက်သိမ်းဆည်းထားသော ဥစ္စာ။

ဥစ္စာသယန, မဟာသယန မျိုး အပြား ၂၀။ ။သုတ်သီလက္ခန်ပါဠိတော်မဇ္ဈိမသီလခဏ်း၌ ဘုရားဟောတော်မူသည်ဖြစ်၍ ရှစ်ပါးသီလ သမားများ လိုက်နာရှောင်ကြဉ်ရမည့် မြင့်သောနေရာနှင့် မြတ်သောနေရာ အပြားနှစ်ဆယ် ဟူ၏။ (၁) အာသန္ဒိ- လူတန်းစေ့သူတို့၏ တထောင့်ထွာ ထက်လွန်သော အခြေရှိသည့် ညောင်စောင်း, အင်းပျဉ်, ခုတင် အထူးများ၊ (၂) ပလ္လင်္ကအခြေ၌ ခြင်္သေ့ သားရဲရုပ်တပ်ဆော ပလ္လင်နေရာ၊ (၃) ဂေါနက-လက်လေးသစ်ထက် ကျော်လွန်သော မွေးရှည်ကော်ဇောကြီး၊ (၄) စိတ္တက- အရုပ်,ပန်းကွက်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်စွာ ရက်လုပ်ထားသော သားမွေးခင်း၊ (၅) ပဋိက- သားမွေးဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ခင်းနှီးဖြူ၊ (၆) ပဋလိက- ပန်းပြောက် ခြယ်သော သားမွေး အခင်း၊ (၇) တုလိက-လဲမျိုး ၃-ပါးဖြင့် သွတ်သွင်းထားသော မွေ့ရာခင်း၊ (၈)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝိကတိက- ခြသေ့်, ကျား, သစ် စသော အရုပ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော သိုးမွေး ခင်းနှီး၊ (၉) ဥဒ္ဒလောမိ-နှစ်ဖက် အမွေးရှိသော ယားမွေးခင်းနှီး၊ (၁၀) ဧကန္တလောမိ- တဖက်သာ အမွေးရှိသော သားမွေးခင်းနှီး၊ (၁၁) ကဋ္ဋိဿ-ရတနာရွှေငွေတို့ဖြင့် ချုပ်ကပ်လိမ်းကျံထားသော ပိုးချည်ရက်အခင်း၊ (၁၂) ကောသေယျ- ရတနာ ရွှေချည်, ငွေချည်တို့အကြား၌ ပိုးချည်ဖြင့် ရက်လုပ်ထားသောခင်းနှီး၊ (၁၃) ကုတ္တက- က ချေသည်မ ၁၆-ယောက်တို့ က,လောက်သော သားမွေးကော်ဇောကြီးမျိုး၊ (၁၄) ဟတ္ထတ္ထရဏ-ဓကောင်းမြတ်သော ဆင်ကုန်းနှီး၊ (၁၅) အဿတ္ထရဏ- ကောင်းမြတ်သော မြင်းကုန်းနှီး၊ (၁၆) ရထတ္ထရဏ- ရထား၌ခင်းသော နူးညံ့အိစက်သည့် ခင်းနှီး၊ (၁၇) အဇိနပ္ပဝေဏိ- ဒြောင်စောင်းပမာဏ ချုပ်လုပ်ထားသည့် သစ်နက်ရေ အခင်းကြီး၊ (၁၈) ကဒလိမိဂပဝရ ပစ္စတ္ထရဏ- ဝံပိုင့်ရေဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် မြတ်သောခင်းနှီး၊ (၁၉) သဥတ္တရစ္ဆဒ- နီသော ဗိတာန်မျက်နှာကြက်အောက်ရှိ ယားမွေးခင်းနှီး၊ (၂၀) ဥဘတော လောဟိတကူပဓာန-ခြေအုံးခေါင်းအုံးနှစ်ဖက် တပ်ထားသည့် အခင်းတမျိုး။

ဥဋ္ဌာန သမ္ပဒါမျိုး ၅-ပါး။ ။ပစ္စည်းဥစ္စာတိုးပွားမှု အားထုတ်ရာ၌ အောက်ပါ တရားငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံစွာ အားထုတ်ရှာဖွေရမည်။ (၁) ဉာဏ သမ္ပတ္တိ- ပြုလုပ်မည့်ကိစ္စ၌ အကျိုးရှိ မရှိကို စိစစ် ဝေဘန်ကာ ဉာဏ်နှင့် ချိန်ရမည်၊ (၂) ဂတိ သမ္ပတ္တိ- ထိုကိစ္စ၌ အနေအထား အသွားအလာ အခင်းအကျင်းတို့ကို အချက်ပိုင်ရမည်၊ (၃) ဥပမိ သမ္ပတ္တိ-ထိုပစ္စည်း၌ လုပခိုင်ခံ့ ပြီးလွယ် ခေတ်မှီရေးနှင့် ပြည့်စုံရမည်၊ (၄) ကာလသမ္ပတ္တိ- စောလွန်းခြင်း နောက်ကျခြင်း မရှိစေရဘဲ အချိန်သင့် ဖြစ်စေရမည်၊ (၅) ပယောဂ သမ္ပတ္တိ- မုချအကျိုးရှိရမည်ဟု တခုတည်းသော ဇွဲလုံ့လ ဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်မှု။

ဥဏှမျိုး ၆-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ အပူဓာတ်ပေါင်း ဝေါဟာရ။ (၁) ပိတ်ချင်းသီး၊ (၂) ပိတ်ချင်းမြစ်၊ (၃) စရိ၊ (၄) ကန့်ချုပ်နီ၊ (၅) သဘောချင်းခြောက်၊ (၆) ငရုတ်ကောင်း။

ဥတ္တရိ မနုဿ ဓမ္မတရား ၃-ပါး။ ။လူတို့၏ ကုသလ ကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါးထက် လွန်မြတ်သော- (၁) ဈာန်တရား၊ (၂) မဂ်တရား၊ (၃) ဖိုလ်တရားတို့ကို ခေါ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥတု ၃-ပါး၊ ယူ၍ဖွား၊ ခေါ်ငြား ဥတေန။ ။ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၌ "မေဃ ဥတုဉ္စ ပဗ္ဗတဥတုဉ္စ အရုဏဥတုဉ္စ ဂဟေတွာ ဇာတတ္တာ ပုတ္တဿ ဥတေနောတိ နာမ မကာသိ"ဟု မိန့်ဆိုသည်၊ ထိုဥတုသုံးပါးကိုယူ၍ မွေးဖွားသောကြောင့် ဥတေနခေါ်သည်ဟူ၏။ (၁) မေဃ ဥတု-မိုးသီး ဥတု၊ (၂)ပဗ္ဗတ ဥတု-တောင်ခိုးငွေ့ ဥတု၊ (၃)အရုဏ ဥတု-နေရောင်နီပူငွေ့ဥတု။

ဥတု ၃-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၂၅၆။ အဖန်ဖန် လှည့်လည်တတ်သော သဘောတရား ၃-ပါး၊ အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) ဟေမန္တ ဥတု-ဆောင်း ဥတု၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ တပေါင်းလပြည့်နေ့ အထိ၊ (၂) ဂိမှာန ဥတု- နွေ ဥတု၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ ဝါဆို လပြည့်နေ့ အထိ၊ (၃) ဝဿန္တ ဥတု-မိုးဥတု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ အထိ။

ဥတု ၆-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၂၅၆။ ၎င်းကိုပင်"ရတု ၆-ပါး"ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသေး၏၊ သရုပ်ကို (ရတု ၆-ပါး)၌ ကြည့်ပါလေ။

ဥဒါန်းမျိုး ၂-ပါး။ ။(၁) မနသာ ဥဒါန်း- "အနေကဇာတိ သံသာရံ" စသော ဥဒါန်းဂါထာမျိုးကို မြတ်စွာဘုရား သခင်သည် စိတ်တော်ဖြင့်သာ ကျူးရင့်တော်မူသည်၊ (၂) ဝစသာ ဥဒါန်း- မြတ်စွာဘုရားသည် နှုတ်တော်ချွေမြွက် အသံတော်ထွက်၍ ကျူးရင့်တော်မူသော "ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ"စသည့် ဥဒါန်းပါဠိတော်လာဒေသနာတော်မျိုး။

ဥဒ္ဓံဘာဂိယ သံယောဇဉ် ၅-ပါး။ ။နဝင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၅၂။ အထက်ဗြဟ္မာ့ဘုံ အတွက်ဖြစ်သော သံယောဇဉ် ၅-ပါး။ (၁)ရူပရာဂ သံယောဇဉ်၊ (၂) အရူပရာဂ၊ (၃) မာန၊ (၄) ဥဒ္ဓစ္စ၊ (၅) အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်။

ဥပက္ကိလေသတရား ၁၀-ပါး။ ။ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်သော ယောဂီသည် ဥဒယ-ဝယဉာဏ် ရင့်ကျက်ပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ ပေါ်တတ် မြင်တတ် စိတ်၌ ထင်မြင်လာတတ်သော မဂ်တု ဖိုလ်တု တရားဆယ်ပါးဟူ၏။

(၁) ဩဘာသ-ထူးကဲလွန်မြတ် ကြည်လင်တောက်ပသော ဝိပဿနာ အလင်းရောင် နှစ်သက်စရာ အာရုံတမျိုးကို မဂ်ဟု ထင်ကတ်ခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ဉာဏ-ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၏ ဖြစ်ပျက်မှုတို့ကို ကျကျနန ကြေကြေနပ်နပ် ပိုင်းခြား၍ ထက်မြက်စူးရှကာ တွေ့မြင်ရသော ဉာဏ်အမြင်ကို မဂ်ဟု ထင်တတ်ခြင်း။

(၃) ပီတိ- နှစ်သက်စရာ ပီတိမျိုး ၅-ပါးတို့ ပေါ်၍ ပေါ်၍လာခြင်း ကိုပင် မဂ်ဟု ထင်နေတတ်ခြင်း။

(၄) ပဿဒ္ဓိ- ၁-တနေ့လုံး တညလုံး ထိုင်နေသော်လည်း ကိုယ်စိတ်တို့ ငြိမ်းချမ်း အေးမြ၍ နေခြင်း၊ ၂-လေးလံ ထိုင်းမှိုင်းခြင်း ကင်း၍ ပေါ့ပါး ဖျတ်လတ်ကာနေခြင်း၊ ၃-ကြမ်းတန်းခက်ထန်ခြင်း ကင်း၍ နူးညံ့ကာနေခြင်း၊ ၄-ညောင်းညာ နာကျင်မှု ကင်း၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာရှိနေခြင်း၊၅-ခန့်ညားတည်ကြည်၍ နေခြင်း၊ ၆-အာရုံတပါးဆီသို့ ကောက်ကွေ့ သွားသည်မရှိ ပကတိ ဖြောင့်မတ်စွာ ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် သိကြား, နတ်တို့ ခံစားရသော သုခထက် ဆထက်လွန်ကျူး အထူးချမ်းသာမှု ရှိနေခြင်းကိုပင် မဂ်ဟု ထင်တတ်ခြင်း။

(၅) သုခ-ကိုယ်လုံးစိမ့်မျှ ချမ်းသာ၍နေသော သုခတမျိုးကိုပင် မဂ်ဟု ထင်နေတတ်ခြင်း။

(၆) အဓိမောက္ခ- ကိလေသာကင်းကာ ဘုရား တရား သံဃာ၌ အလွန်ကြည်ညို ယုံကြည်၍ လာသော သဒ္ဓါကိုပင် မဂ်ဟု ထင်မှတ်နေတတ်ခြင်း။

(၇) ပဂ္ဂဟ-ဝိပဿနာတရား၌ အထူးကြိုးစား မှတ်သားမှု မပြုရတော့ပဲ သူ့သဘော သူဆောင်ယူကာ ကောင်းစွာ ချီးပင့်၍ နေသောသမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ကိုပင်မဂ်ဖိုလ်ဟု ထင်နေတတ်ခြင်း။

(၈) ဥပဋ္ဌာန-ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သည့် အလွန်ခိုင်မတ်သော သတိသည် ရုပ် နာမ် ဓမ္မတို့၌ မမေ့တော့ပဲ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင် အောက်မေ့တိုင်း ရနေမှုကိုပင် မဂ်ဟု ထင်ကာ နေတတ်ခြင်း။

(၉) ဥပေက္ခာ - ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့အပေါ်၌ ရှေးကကဲ့သို့ ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း အထောက်အပံ့ အကူအညီ စသည်တို့ မပြုရတော့ပဲ လျစ်လျူပြုကာ သင်္ခါရအမှတ်တို့၌ အလွန်အားရှိသော ဥပေက္ခာဉာဏ်ကိုပင် မဂ်ဟု ထင်မှတ်ကာနေခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၀) နိကန္တိ-ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်နေသော ယောဂီသည် ဖေါ်ပြပါ ဩဘာသ စသော နှစ်သက်တွယ်တာစရာတို့ဖြင့် ယှဉ်တွဲ ပေါ်ပေါက်၍ လာသော ဝိပဿနာမေ့အပေါ်၌ အာသာရမက် စပ်ယှက်ခင်မင်၍နေသော သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်သည့် တဏှာနုကိုပင် ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ပဲ မဂ်ဟု အထင်စွဲနေတတ်ပြန်ခြင်းတို့ ဖြစ်၏၊ အကျယ် ဥပရိပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၁၉၁ ။ဌ။ ၁၄၄-ဥပက္ကိလေသသုတ်၌ ရှုပါလေ။

ဥပစာ ၁၀-ပါး။ ။တင်စား၍ ခေါ်ဆိုခြင်း ဆယ်ပါးဟူလို။ သံဝဏ္ဏနာ၊ နည်းလေးဆယ်၊ သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းတို့မှ။

(၁) ကာရဏူပစာ- အကြောင်း၏ အမည်ကို အကျိုး၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ ပုံ-မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်၏ ဟူရာ၌ မျက်စိအရ အကြောင်း စက္ခုပသာဒကို ဆိုလျှင်, အကျိုး စက္ခုဝိညာဉ်ကို ယူရသည် (ဤကာရဏူပစာကို ဟေတူပစာ ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။)

(၂) ဖလူပစာ-အကျိုးအမည်ကိုအကြောင်း၌ တင်စား၍ခေါ်ခြင်း၊ ပုံ-ထမင်း ချက်၏ ဟူရာ၌ ဆန်ကိုသာချက်သည်ဖြစ်၍"ထမင်း" အရ အကျိုးကိုဆိုလျှင် အကြောင်း ဆန်ကို ယူရသည်။

(၃) သဒိသူပစာ-အတူဖြစ်သော ဥပမာအမည်ကို အတူရှိသော ဥပမေယျ၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ ပုံ-ငနွား, ငခွေး, ငမျောက် ဟူရာ၌ အတူဥပမာဖြစ်သော နွားစသည်ကို မယူဘဲ ဥပမည်း ဥပမေယျဖြစ်သော "လူ"ကို ယူရာ၏။

(၄) ဌာနူပစာ-တည်ရာ ဌာနအမည်ကို တည်တတ်သော ဌာနီ၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ ပုံ-ညောင်စောင်း ကြွေးကြော်၏၊ ရန်ကုန်မြို့ သိပ္ပံကျောင်းတော်ကြီးသည် ယဉ်ကျေးဘွယ်ရာ စာပေပညာ တတ်မြောက် လိမ်မာ၏ ဟူရာ၌ ဌာနဖြစ်သော ညောင်စောင်း, ကျောင်းတို့ကို မယူဘဲ ဌာနီဖြစ်သော လူကို ယူရာ၏။

(၅) ဌာနျူပစာ-တည်တတ်သော ဌာနီအမည်ကို တည်ရာဌာန၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ ပုံ-လှုံလာခဲ့, သေနတ်လာခဲ့ ဟူ၍ ဌာနီ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်သော လုံသေနတ်တို့ကို ဆိုလျှင် ဌာနဖြစ်သော လူကို ယူရသည်။

(၆) ဂုဏ္ဍ ပစာ-တည်တတ်သော ဌာနီ နိဿိတ ဂုဏ်အမည်ကို တည်ရာဌာန နိဿယ ဂုဏေး၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ (ဂုဏ်ဌာနီ နိဿိတကိုဆိုလျှင် ဂုဏေးဌာနနိဿယကိုယူ) ပုံ-ပုဆိုးညိုပုဆိုးဖြူ ။

(၇) ကေဒေသူ ပစာ-အပေါင်း ဖြစ်သော ကေဒေသီအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကေဒေသ၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ (အပေါင်း ကိုဆိုလျှင် အစိတ်ကိုယူ) ပုံ-ဟိမဝန္တာတောင်ကို မြင်၏၊ သမုဒ္ဒရာကို မြင်၏။

(၈) သမီပူ ပစာ-အနီးရှိသော သမီပီအမည်ကို အနီးဖြစ်သော သမီပ၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ (သမီပီကိုဆိုလျှင် သမီပကိုယူ) ပုံ-ဂင်္ဂါ၌ ကောက်ပင်စိုက်ပျိုး၏ ဟူရာ၌ ဂင်္ဂါအနီး ကမ်းနား သမီပ ကိုယူ။

(၉) တဒ္ဓမ္မူပစာ-ထင်ရှားရှိသော တဒ္ဓမ္မအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော အတဒ္ဓမ္မ၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်း၊ (ထင်ရှားရှိသည်ကို ဆိုလျှင် ထင်ရှားမရှိသည်ကို ယူ) ပုံ-မိန်းမ မြုံမသားသည် ယုန်ချိုလေး ကို ထမ်း၍ ကောင်းကင်ပန်းကို ပန်ဆင်လျက် ထွက်သွား၏ ။

(၁၀) ဘေဒူ ပစာ-မကွဲပြားဘဲလျက် ကွဲပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ခြင်း၊ ပုံ-ငါ၏ ကိုယ် ဟူရာ၌ ငါလည်း ခန္ဓာငါးပါး, ကိုယ်လည်း ခန္ဓာငါးပါးပင် ဤသို့ ငါနှင့် ကိုယ်သည် ထူးခြားကွဲပြားခြင်း မရှိသော်လည်း သူတပါးတို့ကိုယ်ကို နစ်ပယ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၍ ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသည်။

ဥပဒ်အိမ်ကြီး ၃-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းအလို ဘေးဥပဒ် ဖြစ်စေတတ်သော အိမ်ကြီး သုံးပါးကိုဆိုသည်။ (၁) အာရိအိမ်၊ (၂) ဗျယအိမ်၊ (၃) မရဏအိမ်

ဥပဒ္ဒဝေါ ၁၆-ပါး။ ။ကပ်၍ ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ် နှိပ်စက် ပူပန်စေတတ်သော ဘေးရန် ၁၆-ပါး ဟူလို။ (ဥပဂန္တွာ ဒုနောတီတိ ဥပဒ္ဒဝေါ,ဥပဂန္တွာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒဝတိ ပီဠေတီတိ ဝါ ဥပဒဝေါ) ဟု အဘိဓာန်ဋီကာဆရာ မိန့်ဆိုထားလေပြီ၊ ၎င်း ၁၆-ပါးကို မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်။ (၁) ရေရွတ် ဆဲရေးခံရခြင်း၊ (၂) လက်ထိတ် ခြေထိတ် ထိတ်ပင်းတုံးခါးဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၃) ကြိုးလက်ပြန် မနှောင်ဖွဲ့ အချည်ခံရခြင်း၊ (၄) သံခြေကျဉ်းဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၅) ကြိမ်ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၆) နွယ်ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၇) တိုက်သွင်းလှောင်၍ နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၈) ဆူးသံကြိုး အရံအဆီးဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၉) ရွာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၁၀) နိဂုံးဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၁၁) မြို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၁၂) တိုင်းနိုင်ငံဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၁၃) ဇနပုဒ်ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်း၊ (၁၄) ဤအရပ်မှ မသွားမလာ မရွှေ့မပြောင်းရဟု အမိန့်အာဏာထား ခံရခြင်း၊ (၁၅) ဥစ္စာကို သိမ်းဆောင် ယူငင်ခံရခြင်း၊ (၁၆) ရေရွတ် ဆဲရေးခြင်းစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်နှလုံး မသာယာခြင်းကို ခံစားရခြင်း။

ဥပဒ္ဒဝေါ ၁၆-ပါး တနည်း။ ။(၁) ပင်္ဂိသန္ဓေနေရခြင်း၊ (၂) အိုရခြင်း၊ (၃) နာရခြင်း၊ (၄) သေရခြင်း၊ (၅) မင်းဆိုးတို့၏ ဘေးဆိုးယှဉ်ခြင်း၊ (၆) မီးဘေးသင့်ခြင်း၊ (၇) ခိုးသူဘေးသင့်ခြင်း၊ (၈) ရေကြီးဘေးသင့်ခြင်း၊ (၉) မှေ့ဝဲဘေး သင့်ခြင်း၊ (၁၀) လှိုင်းတံပိုးဘေးသင့်ခြင်း၊ (၁၁) လပိုင် ငါးရဲဘေးသင့်ခြင်း၊ (၁၂) မိကျောင်းဘေး သင့်ခြင်း၊ (၁၃) မိမိကိုယ်ကြောင့်ဖြစ်သော ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ (၁၄) သူတပါးကြောင့်ဖြစ်သော ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ (၁၅) ဒဏ်သင့်ခြင်း၊ (၁၆) အပါယ်သို့ ကျရောက်ခြင်း၊ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာမှ ယူသည်။

ဥပစိတရား ၄-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ။ ဒု-အုပ် ၁၈။ လောကီဘုမာ သံသရာသို့ ခဆောင်ပို့ယှဉ်မှီစေတတ်သော တရား ၄-ပါး ဟူ၏။ (၁) ကာမုပဓိ-ကာမ တရားစု၊ (၂) ခန္ဓုပဓိ-ခန္ဓာ တရားစု၊ (၃) ကိလေသုပဓိ- ကိလေသာ တရားစု၊ (၄) အဘိသင်္ခါရုပဓိ- အသစ်အသစ် ထပ်မံပြုပြင်စီရင်မှု သင်္ခါရဘရားစု။

ဥပမာမျိုး ၃-ပါး။ ။နှိုင်းယှဉ်ခြင်းမျိုး ၃ ပါး ဟူ၏။ (၁) သဒိသူပမာ-တူမျှသော ဥပမာ၊ (၂) ဝိသဒိ သူပမာ-မတူမမျှသော ဥပမာ၊ (၃) ကေဒေသူပမာ-တစိတ်တဒေသ တူသော ဥပမာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥပသမ္ပဒါမျိုး ဂ-ပါး။ ။ဝိနည်းပါရာဇိက ။ပါ။ ၂၇။ ၄င်း ။ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၀၆။ သရုပ်ကို (ရဟန်းအပြား မျိုး ဂ-ပါး)၌ အကျယ်ရှု။

ဥပါဒါန်မျိုး ၄-ပါး။ ။ပြင်းစွာ စွဲလမ်းတတ်သော တရား ၄-ပါး။ (၁) ကာမုပါဒါန်-ကာမဂုဏ်ကို စွဲလမ်းတတ်သော လောဘ တရား၊ (၂) ဒိဋ္ဌုပါဒါန်-မှားသောမြင်ခြင်းဖြင့် စွဲလမ်းတတ်သော ဒိဋ္ဌိတရား၊ (၃) သီလဗ္ဗတုပါဒါန်-နွားတို့အလေ့အကျင့်ဖြင့် သံသရာမှ စင်ကြယ်၏ဟု စွဲလမ်းတတ်သော ဒိဋ္ဌိတရား၊ (၄) အတ္တဝါဒုပါဒါန်-မိမိ၏ အယူဝါဒသာ မှန်၏ဟု အယူမှားကို စွဲလမ်းတတ်သော ဒိဋ္ဌိတရား။

ါယ်မျိုး ၄-ပါး။ ။ရန်အောင်ကြောင်း နိမိတ်တမည် ပရိယာယ်မျိုး ၄-ပါး။ (၁)ဘေဒဥပါယ်-ရန်သူကို ဖောက်ခွဲနိုင်ခြင်း, ရန်သူ၏အဖွဲ့အစည်း အသင်းအပင်း အစုအရုံးကို ပျက်စေခြင်း, ဂုံးတိုက်ခြင်း, (၂) ဒဏ္ဍဥပါယ်-နိုင်ထက်ကလူ ဇာဏာဒဏ် ပြုမူ ထားတတ်ခြင်း၊(၃)သာမ ဥပါယ်-အသင်းအပင်း အစည်းအဝေး ဖွဲ့၍ ညီညွတ်စွာ ပြုခြင်း၊ ပါတီ အင်အား ကြီးပွားအောင် လုပ်ခြင်း, ဝါဒဖြန့်ခြင်း၊ (၄) ဒါန ဥပါယ်-ကျေးကျွန် သင်းပင်းတို့အား စားနပ်ရိက္ခာ မျိုးစေ့များကို မှန်ကန်စွာပေးခြင်း, မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူဒါန်း ထောက်ပံ့ခြင်း, နိုင်ငံခြားသား မင်းတပါးတို့အား တန်စိုးလက်ဆောင် သမီးကညာစသည်· ဆက်သ ပေးကမ်းခြင်း။

ဥပါယ်မျိုး ငါးပါး တနည်း။ ။ဇနက ဇာတ်တော်လာဖြစ်သည်။ (၁) ဇပ္ပ-မိမိ၏ အားစွမ်းလုံ့လဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း၊ (၂) မန္တ-ပညာရှိတို့နှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၊ (၃) သုဘာသိတ-သာယာချောင်စွာ ကျေနပ်ဘွယ် ပြောဆိုခြင်း၊ (၄) ပဝေဏီ-မျိုးနွယ်စဉ်ဆက်တို့၏ ဂုဏ်သိရ် ဥစ္စာကို ဖော်ပြခြင်း၊ (၅) အနုပ္ပဒါန-ပစ္စည်းဥစ္စာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာပေးခြင်း။

ဥပါသကာ အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။ဥပါသကာသည် ၄င်းအင်္ဂါ ၅ ပါး ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံရမည်။ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်တတ်သော ဒါယကာ ယောကျ်ား, မိန်းမကို ဥပါသကာခေါ်သည်။ (၁) ရတနာသုံးပါး, ကံ, ကံ၏အကျိုးကိုသာ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၂) ငါးပါး, ရှစ်ပါး, ဆယ်ပါး စသော အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၃) ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော အာရုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခေါ် မြင်, ကြား, နံ့, တွေ့ထိမှုတို့ကို စွဲသိ၍ လောကမင်္ဂလာ အယူကို မစွဲမယူခြင်း၊ (၄) မြင်, ကြား, နံ့, တွေ့ထိသော မင်္ဂလာမှုကို မယုံကြည် မူ၍ အကြောင်းဖြစ်သော ကံတရားကိုသာ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၅) ဗုဒ္ဓဘုရား ၏ အဆုံးအမခေါ် သာသနာတော် အတွင်း၌သာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ရှာမှီးခြင်း။

ဥပါသကာ အင်္ဂါ ၇-ပါး တနည်း။ ။အကျယ်လိုမူ သတ္တကင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော် မှာယူ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော် အရှင်မြတ် တို့အား ဖူးမြင်ခြင်းမှ မယုတ်လျော့ခြင်း၊ (၂) သူတော်ကောင်းတို့ ဟောကြားညွှန်ပြ ဆိုဆုံးမသော တရားစကားကို နာယူခြင်း၌ မမေ့လျော့ ခြင်း၊ (၃) ငါးပါး သီလကို ခါးဝတ် ပုဆိုးကဲ့သို့ မြဲစေလျက် ရှစ်ပါး ဆယ်ပါးစသော သီလများကိုလည်း ရံခါ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည် ခြင်း၊ (၄) အတုမရှိသော မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းသာမဏေ စသည်တို့၌သာ အကြည်ညိုများခြင်း၊ (၅) မချွတ်မချယ် လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် တရားတော်ကို နာယူကျင့်ကြံခြင်း၊ (၆) ဗုဒ္ဓ၏ သာသနာတော်မှတပါး အခြားသာသနာ၌ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို မရှာခြင်း၊ (၇) မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားတို့အားသာ ရှေးဦးစွာ ပေးလှူလေ့ ရှိခြင်း။

ဥပါသကာတို့ မရောင်းအပ်သော ကုန်မျိုး ၅-ပါး။ ။ (၁) အာဝုဓဝါဏိဇ္ဇ- ထား, လှံ, သေနတ်, အမြောက်, စိန်ပြောင်း စသည့် ပါဏာတိပါတ လက်နက်မျိုး၊ (၂) သတ္တ – လူနှင့် အသားသတ်စားရန် မွေးမြူရေး သတ္တဝါမျိုး၊ (၃) မံသ - သား, ငါး, ကြက်, ဝက် စသည့် အသား စိမ်းခြောက်၊ (၄) မဇ္ဇ - မူးယစ်စေတတ်သော သေစာမျိုး ဟူသမျှ၊ (၅) ဝိသဝါဏိဇ္ဇ – သတ္တဝါတို့ကို သေစေတတ်သော အဆိပ်မျိုးဟူသမျှ။ ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ ဝါဏိဇ္ဇသုတ် ။ပါ။ ၁၇၃။ ဋ္ဌ- ၆၂။ သုတ် သီလက္ခန် ။ပါ။ ၇၀။ ဋ္ဌ။ ၂၁၉ - တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။

ဥပါသကာ ဂုဏ် ၁၀-ပါး။ ။ဥပါသကာ, ဥပါသိကာတို့ ယူစရာ ဂုဏ်များ။ (၁) သံဃာများနှင့် ချမ်းသာဆင်းရဲ မကွဲမပြား တရားကို စောင့်ရှောက် ကြီးမှူးခြင်း၊ (၂) အကုသလ ဓုစရိတ မမှုတို့ကို ရှောင်ရှားခြင်း၊ (၃) ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်ကို ယွန်းကား ကြီးပွားစေခြင်း၊ (၄) ဒိဋ္ဌိဇုကမှ ခေ

www.burmeseclassic.com

အယူကို ဖြောင့်မှန်စေခြင်း၊ (၅) အင်း, အိုင်, မန္တရား, နတ်, စုန်းစသော လောကီလုပ်ငန်းများကို မယုံကြည် မကိုးစားခြင်း၊ (၆) တပါးဘုရားကို မကိုးကွယ်ရန် ကြောင့်ကြတခု မပြုတော့ခြင်း၊ (၇) ကိုယ်, နှုတ် ၂-ပါးကို စောင့်ရှောက် လုံခြုံစေခြင်း၊ (၈) ငြူစူခြင်း ဣဿာမှ ကင်းခြင်း၊ (၉) မစဉ်းလဲ မကောက်ကျစ်ခြင်း၊ (၁၀) ရတနာ သုံးရပ်ကို မပြတ် ဆည်းကပ်ခြင်း။

ဥပုသ်အပြား ၃-ပါး။ ။တိကင်္ုတ္တရပါဠိတော် - ၂၀၆ ။၄။ ၁၉၃။ ဥပေါသထသုတ်။ လူများ ဆောက်တည်ကြသည့် ဥပုသ် အပြား သုံးပါး။ (၁) နိဂဏ္ဌ ဥပုသ် - တိတ္ထိတို့ စောင့်သော ဥပုသ်မျိုး၊ ပုံ- မိုင်တရာအတွင်း၌ ရှိသော သတ္တဝါကိုသာ သတ်ပါမည် စသည်ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်၏၊ အပြစ်ရှိသည်။ (၂) ဂေါပါလ ဥပုသ် – သီလ ဥပုသ် ခံယူပြီး ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်များကို မအောက်မေ့ မပွားများ ဝတ်ရေးစားမှု အစုစုတို့ကိုသာ ကြံစည်အောက်မေ့နေသော ဥပုသ်မျိုး၊ နည်းသောအကျိုးရှိ၏။ (၃) အရိယာ ဥပုသ်- ဥပုသ်ဆောက်တည်ပြီးလျှင် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘတရားတို့ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားခြင်း၊ ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်တော် တရားတော်တို့ကို အောက်မေ့ပွားများခြင်း၊ များမြတ်သော အကျိုးရှိ၏။

ဥပုသ်အပြား ၆-ပါး တနည်း။ ။အရိယာဥပုသ် သို့မဟုတ် ကောင်းမြတ်ဖြူစင်သော ဥပုသ်မျိုး ခြောက်ပါး။ (၁) ဗြဟ္မုပေါသထ - ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များကို ဆင်ခြင်စောင့်သုံးသော ဥပုသ်၊ (၂) ဓမ္မုပေါသထ- တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်များကို (လ) ဥပုသ်၊ (၃) သံဃုပေါသထ- သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော်များကို (လ) ဥပုသ်၊ (၄) သီလုပေါသထ-မိမိ စောင့်သုံးသော သီလ၏ ဂုဏ်များကို (လ) ဥပုသ်၊ (၅) ဒေဝုပေါသထ- နတ်တို့ကို သက်သေပုံထား၍ မိမိစောင့်သော သီလ၏ ဂုဏ်များကို(လ) ဥပုသ်၊ (၆) အင်္ဂဝိကုပေါသထ - သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသော ဒုဿီလ အကျင့်များမှ ရှောင်ရှား၍ ရှစ်ပါးသီလကို ရှိသေစွာ စောင့်သုံးမှုမျိုး။

ဥပုသ် ၉-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များနှင့် ဆိုင်သော ဥပုသ်ကိုးပါး ဟူလို။ (၁) စတုဒ္ဒသီ ဥပုသ်၊ (၂)ပန္နရသီ ဥပုသ်၊ (၃)သာမဂ္ဂီ ဥပုသ်၊ (၄)သံဃ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥပုသ်၊ (၅) ဂဏ ဥပုသ်၊ (၆) ပုဂ္ဂလ ဥပုသ်၊ (၇) သုတ္တုဒ္ဒေသ ဥပုသ်၊ (၈) ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်၊ (၉) အဓိဋ္ဌာန် ဥပုသ်။

ဥပုသ်စောင့်နည်း ၄-မျိုး။ ။လူတို့ ဥပုသ်စောင့်သည့် နေ့, လ, နှစ်များ၊ စတုက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်။ (၁) ပကတိ ဥပုသ် ၈-ရက်,လပြည့်, လကွယ် ဥပုသ်မျိုး၊ (၂) ပတိ ဇာဂရ ဥပုသ်-အကြို အပို စောင့်သော ဥပုသ်မျိုး၊ (၃) အဓိဋ္ဌာန် ဥပုသ်-ရက်, လ, နှစ် ပိုင်းခြားဆောက်တည်သော ဥပုသ်၊ (၄) ပါဋိဟာရိယ ဥပုသ်-အထွက် တရက်နေ့၌ စောင့်သော ဥပုသ်။

ဥပုသ်သည်များ၊ ရှောင်ကြဉ်စား၊ ၄-ပါး ကာလိက။ ။ ၎င်းသရုပ်ကို (ကာလိက ၄-ပါး) ၌ ရှုပါကုန်။

ဉပေက္ခာမျိုး ၁၀-ပါး။ ။ ၎င်းအကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာတို့၌ ရှုပါ။

(၁) ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ-ကောင်းအာရုံ ဆိုးအာရုံ ခြောက်ပါးတို့ ထင်လာသောအခါ၌ သာယာခြင်းတဏှာ၊နှလုံးမသာယာခြင်းဒေါသတို့ မရှိရအောင် သတိသမ္ပဇဉ်အမြဲယှဉ်၍ ရှုခြင်းမျိုး ၆ခြောက်ပါးကို ဆိုသည်။

(၂) ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ- သဗ္ဗေ သတ္တာ ကမ္မဿကာ သတ္တဝါတို့ ချမ်းသာဆင်းရဲဟူသည် သူတို့၏ ကံအတိုင်းပဲဟု လျစ်လျူရှုကာ နေခြင်းကို ဆိုသည်။

(၃) ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ- မဂ်၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းသို့ရောက်လာသော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည် အလွန် အလျော့မရှိ ပိုလွန်ခြင်း ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိဘဲ အညီအမျှသာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမျိုးကို ခေါ်ဆိုသည်။

(၄) ဝီရိယုပေက္ခာ- မဂ်ဖိုလ်ရရေး အားထုတ်ပေးရာ၌ အပို အလို မရှိရအောင် ညီမျှစွာဖြစ်သော ဝီရိယကို ဆိုသည်။

(၅) သင်္ခါရုပေက္ခာ- ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ရရှိရန်အားထုတ်သောအခါ ပဌမဈာန်သမာဓိ၊ သို့မဟုတ် ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်လာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သောအခါ နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ရောက်ကာ ထုံးစံ တရားတို့ကို အထူးဂရုစိုက်ကာ ပယ်ရှားမှု မပြုရတော့ပဲ လျစ်လျူရှုခြင်းသဘောကို ဆိုသည်။

(၆) ဝေဒနုပေက္ခာ- ကောင်းအာရုံ မကောင်းအာရုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ဆင်းရဲခြင်းတို့အကြား အလယ်တစားဖြစ်သော အနေအားဖြင့် ခံစားခြင်းကို ဆိုသည်။

(၇) ဝိပဿနုပေက္ခာ- ရုပ်နာမ် ခန္ဓာစသော တရားစုတို့ကို အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ မြင်လာအောင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာ၌ အဟောင်းပျက် အသစ်အစားထိုးလာပုံတို့ကို ငြိမ်သက်စွာ လျစ်လျူရှုကာ သုံးသပ် ဆင်ခြင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

(၈) တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ- သဟဇာတ အတူတကွ ဖြစ်နေကြသည့် တရားစုတို့၌ ညီညွတ်အောင် အားထုတ်မနေရတော့ပဲ လျစ်လျူရှုခြင်းသဘောကို ဆိုသည်။

(၉) ဈာနုပေက္ခာ-မိမိရရှိခံစားရမည့် ဈာန်ချမ်းသာကိုပင် ချမ်းသာမှုသို့ မကျရောက်စေပဲ လျစ်လျူရှုခြင်းကို ဆိုသည်။

(၁၀) ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ- ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နီဝရဏမှုတို့မှ သန့်စင်နေပြီဖြစ်၍ ထိုတရားဆိုးတို့ မဖြစ်စေရအောင် ကြောင့်ကြမှု မပြုရတော့သည်ကို ဆိုသည်။

ဥဘတောဗျည်းမျိုး ၂-ပါး။ ။လူ တကိုယ်တည်း၌ မိန်းမ အင်္ဂါဇာတ်, ယောကျ်ားအင်္ဂါဇာတ် ၂-မျိုးစုံ ပါသူကို "ဥဘတောဗျည်း" ခေါ်၏၊ အကျယ် ဝိနည်းပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ ရှုလေ။ (၁) ယောကျ်ား ဥဘတောဗျည်း-ယောကျ်ားရုပ်ပုံ သဏ္ဍာန်ရှိ၍ လိင် ၂-ခု ပါသည်၊ ကာမကိစ္စ၌ ယောကျ်ားအဖြစ်နှင့်လည်း ပြုနိုင်သည်၊ ရံခါ မိန်းမအဖြစ်နှင့်လည်း ခံယူနိုင်သည်၊ သန္ဓေကို ပေးနိုင်၏၊ မိန်းမသဘောဖြင့် ခံယူသောအခါ သန္ဓေကို မယူနိုင်ချေ၊ (၂) မိန်းမ ဥဘတောဗျည်း- မိန်းမရုပ်ပုံ သဏ္ဍာန်ရှိ၍ မေထုန်မှု၌ မိန်းမကဲ့သို့လည်း ခံယူနိုင်လျက် ပဋိသန္ဓေကိုပါ ယူနိုင်သည်၊ ရံခါ ယောကျ်ားကဲ့သို့လည်း သွားနိုင်၏၊ သို့သော် သန္ဓေကိုကား မပေးနိုင်ချေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥမျိုး ၅-ပါး၊ ထိုဌက်များ၊ ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။ ။နာမည်၏ အစ၌ ဥ ပါသော ငှက်များကို ဆိုသည်။ (၁) ဥဒေါင်း၊ (၂) ဥဗျိုင်း၊ (၃) ဥချိုး၊ (၄) ဥပုတ်၊ (၅) ဥသြ။

ဥယျာဉ်တော်ကြီး ၄-ပါး။ ။တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ရှိသော ဥယျာဉ်တော် လေးပါး ဟူလို။ အကျယ်ကို ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ၌ ရှုလေ။ (၁) နန္ဒဝန် ဥယျာဉ်-အယုဇ္ဈပူရမြို့တော်ကြီး၏ မြောက်မျက်နှာ ယူဇနာ ၂၀-ကွာ သော အရပ်မှာ ရှိ၏၊ နန္ဒာမည်သော ကန်ကြီးလည်း ၎င်းဥယျာဉ်အတွင်း မှာပင် ရှိ၏၊ (၂) ဖာရုသက ဥယျာဉ်-တောင်မျက်နှာ ယူဇနာ ငါးဆယ် ကွာသော အရပ်၌ရှိ၏၊ (၃) စိတ္တလတာ ဥယျာဉ်-အရှေ့မျက်နှာ ယူဇနာ ၂၀-ကွာသော အရပ်မှာ ရှိ၏၊ ထိုဥယျာဉ်အတွင်း၌ စိတ္တမည်သော ရေကန် ကြီးလည်း ရှိ၏၊ အာသာဝတီမည်သော နွယ်တို့သည်လည်း ရှိကုန်၏၊ (၄) မိဿက ဥယျာဉ်-အနောက်မျက်နှာ ယူဇနာ ၂၀-ကွာသော အရပ်၌ ရှိ၏၊ ထိုဥယျာဉ်ကြီးကား မွှေလျော်ဘွယ်ရာ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ရောထွေး သာယာလျက်ရှိ၏။

ဥဿဒရေဲယော်၊ လေး, ငါး, ဆယ်၊ အဘယ် အတယ်နည်း?။ ။ထိုငရဲမျိုးကို ငရဲငယ်များဟု ခေါ်ကြ၏။ ၄-ပါး၊ ၅-ပါး၊ ၁၀-ပါးဟု အမျိုးမျိုးရှိသည်၊ အကျယ်ကို (ငရဲငယ်) ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ပြမည်။

ဥဿဘယာ:မျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်း ဥဿဘယား ကျောက်မျိုး ငါးပါးကို မဏိသျှုတ္တရ ကျမ်းရင်း လင်္ကာအတိုင်း ဟန်ဖိုးနှင့် တကွ သရုပ်ကိုပါ ပြအံ့။ (၁) ဇမ္ဗုနာ ဥဿဘယား-မျက် ဥဿဘယား၊အနွယ်ပြားသည်၊ ငါးပါး၌မှာ၊ ဇမ္ဗုနာကား၊ ဆင်းဝါနွားနို့၊ ပြာညို့ညို့တည့်၊ နှစ်လို့ လျောက်ပတ်၊ ရွှေတကျပ်ထက်၊ တင်လတ်လောက်ပေ၊ ဘိုးထိုက်ရွှေကား၊ ငါးကျပ်သွား၏၊ (၂) ယုတ္တာ ဥဿဘယား-ထူးခြားယုတ္တာ၊ ကျောက် ဆင်းမှာကား၊ မှန်စွာကျစ်လစ်၊ နွားနို့သစ်သို့၊ ရွှေစစ်ကျပ်ပေါ်၊ တင်လောက်သော်မူ၊ ထိုက်လျော်ရွှေနီ၊ တကျပ်ညီ၏၊ (၃) ဖလာ ဥဿ ဘယား-ကျောက်ရှင်ဖလာ၊ယက္ခဏာကား၊ပြာပြာရှိထွေ၊တကျပ်ရွှေထက်၊ ကျင်ပေလောက်ငြား၊ အဘိုးအားမူ၊ ရွှေသားနှစ်ကျပ်၊ သင့်ဆုံးဖြတ်လော့၊ (၄) ဘသ္မာ ဥဿဘယား-တရပ် ဘသ္မာ၊ ရုပ်ဝါဆန်းထူး၊ ထင်းရှူး အဆင်း၊ တကျပ်တွင်းဝယ်၊ ထည့်သွင်းလောက်တန်၊ ဘိုးထိုက်ဟန်ကား၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမှုန်ရွှေလား၊ မထူးခြားတည်း၊ (၅) ခတ္တိယာ ဥဿဘယားတွင်ငြား ခတ္တိယာ၊ စိမ်းပြာညိုရောင်၊ ငှက်ခါးတောင်သို၊ အခေါင်ရွှေစင်၊ တကျပ်တွင်၌၊ ထားတင်လောက်လှ၊ သုဝဏ္ဏဟု၊ အဌမှုန်ရွှေ၊ ခြောက်ကျပ်နေသည်၊ လူ့ပြည် စိတ္တ မကောင်းတည်း။

ဥသျှောင် ၇-မျိုး၊ ဖွဲ့ထုံးရိုး၊ မင်းစိုး လှကညာ။ ။မင်းခမ်းဝင် ဆံထုံးတော် ၇-မျိုးကိုပင် ဥသျှောင် ၇-မျိုး ခေါ်သည်။ (၁) မြိတ်ဖူ၊ (၂) မြိတ်စို့၊ (၃) မြိတ်လွတ်၊ (၄) စုလည်း၊ (၅) ယဂင်၊ (၆) လုံးတင်၊ (၇) မြိတ်ရစ်။

ဥဇသျှောင်ထုံးငြား၊ ငါးဆယ့်ငါး၊ မျိုးခြား အဘယ်နည်း?။ ။ငှင်းသရုပ်ကို နန်းတွင်းစာဆိုတော်'ရဝေရှင်ထွေး'၏ ဆံပင်ဖွဲ့ထုံးနည်း ၅၅-မျိုးကို စပ်ဆိုထားသော 'အန်ချင်း'ဖြင့် ထုတ်ဖေါ်လိုက်အံ့။

အစောတို့လေ၊ ရတနာတွေ၊ ရွှေမိုးစွေ၍၊ သပြေမည်ခံ၊ ပြည်ပုဂံဝယ်၊ နိုင်ငံကျယ်ပြော၊ ရှေးမင်းစောတို့၊ မုနေဘဇမ္ဗူ၊ စံတော်မူက၊ (၁) မြိတ်ဖူ၊ (၂) မြိတ်စို့၊ (၃) သွယ်ညို့မြိတ်လွတ်၊ (၄) ရစ်ပတ်စုလည်း၊ (၅) ရော့ရည်းထုံးဖွဲ့၊ (၆) တုမဲ့ရွှေရောင်၊ တိမ်တောင်ထောက်သထာ၊ (၇) လျှပ်စစ် ပြက်သို့၊ (၈) စဝ့က်ရောင်ပြေး၊ (၉) နှင်းသွေးမစို့၊ (၁၀) ကြာညို့ဝတ်ဆံ၊ (၁၁) မှုဝံနှိုင်းယှည့်၊ ရှုကြည့်မငြီး၊ (၁၂) ဦးပြည်းရှင်ပျော်၊ (၁၃) ဇင်ဇယော်တန်းဝဲ၊ (၁၄) ပုလဲကိုးပုန်း၊ (၁၅) ဂမုန်းငုံအာ၊ (၁၆) လေသာဝေ့လည်၊ (၁၇) မှူခြည်မတင်၊ ယကင်ထုံးထုံး၊ (၁၈) လုံးတင်၊ (၁၉) ခရုချောင်၊ (၂၀) ထုံးကြောင်၊ (၂၁) ထုံးကြား၊ (၂၂) ငါးပါးမြိတ်စို့၊ (၂၃) အောင်မျို့နှိမ့်မိတ်၊ မြိတ်ရစ်လှပ၊ (၂၄) ကရဝိကနူတ်သီး၊ (၂၅) ဆိတ်သွီးနှင့်၊ (၂၆) ပြုန်ပြီးဆယ်ထွေ၊ (၂၇) နေအရှုဏ်ခံ၊ (၂၈) ညဥ့်ယံသောက်ရှူး၊ (၂၉) တိမ်ဦးနဂါး၊ (၃၀) လေးပါးရာသီ၊ (၃၁) နှိုင်းပြိုင်စီလွတ်၊ (၃၂) နဂါးပတ်ကျော့ကွင်း၊ (၃၃) နန်းတွင်းမဥ္ဇူ၊ (၃၄) ထွက်ပြူမှိဝ၊ (၃၅) ပဒုမသိဒ္ဓိ၊ (၃၆) မဏိကိုးပါး၊ (၃၇) ချယားပွင့်သေး၊ (၃၈) ယုန်ရေးလဝယ်၊ (၃၉) နေလယ်ဥဒေါင်း၊ (၄၀) သုံးချောင်းခြူးရှုဏ်၊ (၄၁) စဝ့က်ရောင်ချော၊ (၄၂) သဘော်တံခွန်၊ (၄၃) အနုန္တပုသျှ၊ မောရဂီဝါ၊ (၄၄) ဟသ်ာစာခွံ့၊ ထုံးအုံ့တခင်း၊ (၄၅)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပင်းတောင်ဖြန့်၊ (၄၆) သည်းညွှန့်လက်သင်၊ (၄၇) ကွမ်းလင်၊ (၄၈) နောက်တွဲ၊ (၄၉) မုတ္တာချိန့်၊ (၅၀) ပုလဲကုန်းခြား (၅၁) ရတနာမဏ္ဍိုင်၊ (၅၂) ပွင့်ဆိုင်ပုလ္လာရိက်၊ (၅၃) နဂါးအိတ်ငလေးငယာင့်၊ (၅၄) ရှမ်းခြောင့်၊ (၅၅) မြန်မာ့ပက်၊ ပန်းရှက်ခေါင်မျှနှန်းလုံးဝေမျှ၊ မြူတောင်ကျော်၊ နိုင်းမခြော်ကို၊ လွှမ်းတော် မမူလှည့်ပြီလော.... လေ၊ ဖော်ချင်းတို့ရလေ....ဖော်ချင်းတို့။

[ဦ]

ဦအက္ခရာ၊ ရေးထုံးသော၊ မြန်မာ ၃-လုံးရှိ၍ ။မြန်မာစာပေ ရေးရာ၌ "အူ, ဦ, ဥ" ၎င်း သုံးမျိုးကို ရေးထုံးပြုကြသည်။

ဦးစွန်း ၅-ပါး၊ မြန်မာများ၊ ဆံထားခေါင်ထိပ်ဗွေ။ ။၎င်း သရုပ်ကို(မြန်မာ့ ဦးစွန်း၊ ၅-မျိုးထွန်း) အမေး၌ ဆိုအံ့။

အုပ်ထိန်းခြင်းရှိသော မိန်းမ ၂၀။ ။အုပ်ထိန်းခြင်း ရှိသဖြင့် ယောကျ်ားတို့ မသွားလာအပ်သော မိန်းမ ၂၀-ဟူလို။ (၁) မာတု ရက္ခိတ- အမိ အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၂) ပိတု ရက္ခိတ- အဖ အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၃) မာတာပိတု ရက္ခိတ-မိဘ ၂-ပါး အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၄) ဘာတုရက္ခိတ-မောင်ကြီး မောင်ငယ် အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၅) ဘဂိနီ ရက္ခိတ-အစ်မကြီး အစ်မငယ် အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၆)ဉာတိ ရက္ခိတ-ဆွေမျိုး အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊(၇)ဂေါတ္တ ရက္ခိတ-အနွယ်တူ အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၈) ဓမ္မ ရက္ခိတ-သီတင်းသုံးဘော် စောင့်ရှောက် အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၎င်း ၈-ယောက်သော မိန်းမတို့ကား သူတို့မှာ ကံမထိုက် သွားလာ လွန်ကျူးသူ ယောကျ်ား များမှာသာ ကံထိုက်သည် ဟူ၏၊) (၉) သာရက္ခာ- ထိမ်းမြား ကြောင်းလမ်းပြီးသူ 'လက်ထပ်ပြီးသူ'လင် အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၁၀) သပရိဒဏ္ဍာ- မင်းတို့ ကောက်ယူရန် သတ်မှတ်လျက် ဒဏ်ထား ပြီးလျှင် အုပ်ထိန်းသော မိန်းမ၊ (၁၁) ဓနက္ကီတာ ဥစ္စာဖြင့် ဝယ်ယူလျက် မယားအဖြစ် ထားသောမိန်းမ၊ (၁၂) ဆန္ဒဝါသိနီ- သဘောတူ အလိုတူ၍ ညားနေသော မိန်းမ၊ (၁၃) ဘောဂဝါသိနီ- စည်းစိမ်ပေး၍ ပေါင်းဖေါ်သော မိန်းမ၊ (၁၄) ပဋဝါသိနီ- ပုဆိုးပေး၍"ပုဆိုး တန်းတင်"ပြု၍နေသော မိန်းမ၊ (၁၅) ဩဒပတ္တကိနီ- ရေခွက်၌ လက်ဆုံ ချ၍ မိဘနှစ်ပါး ထိမ်းမြားပေးသော မိန်းမ၊ (၁၆)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဩဘာရှ ရုမ္မဋ္ဌာ-၂ခါင်းခုကိုချ၍ လင်မယားအဖြစ်နေသော မိန်းမ၊ (၁၇) ဒါသိ စ ဘာရိယာ စ- ကျွန်လည်းဖြစ် မယားလည်းဖြစ်သော မိန်းမ၊ (၁၈) ကမ္မကာရီ စ ဘာရိယာ စ- အမှုလုပ်လည်းဖြစ် မယားလည်းဖြစ်သော မိန်းမ၊ (၁၉) ဓဇာ ဟဋ္ဌာ- စစ်မြေပြင်မှ ဆောင်ယူခဲ့သော မိန်းမ၊ (၂၀) မုဟုတ္တိကာ- တခဏမျှ ပေါင်းဖော်ရန် ငှါးရမ်းထားသော ခေတ္တမယား ဖြစ်သူ မိန်းမ။

မှတ်ချက်။ ။၎င်း ၁၂-ယောက်သော မိန်းမများကို သွားလာလွန်ကျူးခဲ့မူ လင်ရှိမယားဖြစ်၍ မိန်းမရော ယောကျ်ားပါ ၂-ဦးစလုံး ကံထိုက်သည်ဟူ၏၊ အကျယ်ကိုလိုမူ ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ, မူလဋီကာမှာ ရှုပါလေ။

အုပ်ထိန်းရာသော မိန်းမ ၂၁-ပါး။ ။စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းမှု အမြဲရှိနေအပ်သော မိန်းမမျိုး နှစ်ကျိပ်တပါး ဟူ၏၊ ဓမ္မသတ်မှ။ (၁) သက်ရွယ်ကြီးသော မိန်းမ၊ (၂) ရူးသော မိန်းမ၊ (၃) နူသော မိန်းမ၊ (၄) ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမ၊ (၅) အရွယ် မရောက်သေးသော မိန်းမ၊ (၆) ခရီးဝေးကလာသော မိန်းမ၊ (၇) မြို့ကိုလို၍ ချုပ်ထားသော မိန်းမ၊ (၈) အဖ စောင့်သော မိန်းမ၊ (၉) အမိ စောင့်သောမိန်းမ၊ (၁၀) အဖိုး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၁) အဖွား စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၂) အစ်မ စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၃) ညီမ စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၄) မောင်ကြီး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၅) မောင်ငယ်စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၆) မိကြီး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၇) မိထွေး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၈) ဘကြီး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၁၉) ဘထွေး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၂၀) ဦးရီး စောင့်သော မိန်းမ၊ (၂၁) အရီး စောင့်သော မိန်းမ။

မှတ်ချက်။ ။ဤနှစ်ကျိပ် တပါးသော မိန်းမများ အနက် တဦးတယောက်သော မိန်းမကပင် မိမိ၏ ကာမကို သဘောတူပေါင်းသင်းရန် ပေးသော်လည်း အုပ်ထိန်းသူတို့၏ အခွင့်ကို မရဘဲ ပေါင်းသင်းသော ယောကျ်ားအား ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်ကို ပေးရမည်ဟု မနုကျယ် ဓမ္မသတ် သဋ္ဌမတွဲ ပုဒ်မ-၂၈-တွင် ဆိုလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဧ]

ကေဘဏ္ဍာ၊ ခိုးနည်းလာ၊ ၅-ဖြာ အဘယ်နည်း ?။ ။ၛင်း သရုပ်ကို (ခိုးခြင်း ၂၅-ပါး) ၌ ရှုပါ။

ကေမန္တာ၊ သင့်လျော်ရာ၊ ၆-ဖြာ အရပ်မျိုး။ ။ဝိနည်း ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ ။ ပ- အုပ်။ ၁၀၁။ ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် ရဟန်း သံဃာတော်များအား ဆည်းကပ်ခစား တရားနာသောအခါ အပြစ် ၆-ပါးမှ လွတ်မြောက်၍ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်များကို ဆိုသည်။ (၁)ဝေးလွန်းသော အရပ်၊ (၂) နီးလွန်းသော အရပ်၊ (၃) မြင့်သော အရပ်၊ (၄) လေညာ လေတင် အရပ်၊ (၅) နောက်ကျောတည့်တည့် အရပ်၊ (၆) ရှေ့တည့်တည့် အရပ်။

ကေမန္တာ၊ သင့်ဇလျော်ရာ၊ ၈-ဖြာ ရပ် တနည်း။ ။ၛင်း၏ သရုပ်ကို (နိသဇ္ဇ ဒေါသမျိုး ၈-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆန့်ကျင်ဘက် ပြန်ယူပါလေ။

တေဓဂ် - ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ရဟန်း ယောက်ျား ၄၁- ပါး။ ။(၁) 'အဂ္ဂရတ္တညူ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ကောဏ္ဍည၊ (၂) 'အဂ္ဂ မဟာပညာ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ (၃) တန်ခိုးအ‌ေပျာ်၌ 'အဂ္ဂ ဣဒ္ဓိမန္တ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင် မောဂ္ဂလာန်၊ (၄) ဓုတင်ဆောင် 'အဂ္ဂ ဓုတင်ဓရ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်မဟာကဿပ၊ (၅) 'ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ (၆)အမျိုးမြတ် 'အဂ္ဂဥစ္စကုလိက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ ၎င်းသည် ဘဝမခြားဘဲ ငါးရာတိုင်တိုင်ဆက်၍ မင်းဖြစ်ဘူးသောကြောင့် အမျိုးမြတ် ဘွဲ့ထူးတံဆိပ် ရသည် ဟူ၏၊ (၇) အသံကောင်း 'အဂ္ဂ မဉ္ဇုဿရ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယ၊ (၈) ခြသေ့်သံဖြင့် ကြုံးဝါးသည့် 'အဂ္ဂ သီဟနာဒိက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင် ပိဏ္ဍောလ ဘာရဒွါဇ၊ ၎င်းသည် အရဟတ္တဖိုလ် ရသည့်နေ့မှာပင် မဂ်ဖိုလ်၌ ယုံမှားသံသယရှိသော သူသည် ငါ့ကို မေးကြဟု မကြောက်မရွံ့ ခြသေ့်သံဆိုလျက် ဘုရားရှေ့တော်၌လည်း အရှင်ဘုရား သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်ယိကိစ္စသည့် အကျွန်ုပ်အား အပြီးတိုင် ရောက်ပါပြီဟု ခြသေ့်သံကို ဆိုလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဧတဒဂ် ရသည် ဟူ၏၊ (၉) ဘုရားဟောကောင်း

www.burmeseclassic.com

'အဂ္ဂ ဓမ္မကထိက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ပုဏ္ဏ၊ (၁၀) အကျဉ်းကို အကျယ်ဖွင့်တတ်ရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်မဟာကစ္စည်း (၁၁) စိတ်နှလုံးဖြင့် ပြီးသော ကိုယ်ကိုဖန်ဆင်းရာ 'အဂ္ဂစေတောဝိဝဋ္ဋ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်စူဠပန်၊ (၁၂) 'အဂ္ဂ သညာ ဝိဝဋ္ဋ ကုသလ' အရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်မဟာပန်၊ (၁၃) ကိလေသာကင်း၍နေသော အရာ, မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အရာတို့၌ ဘွဲ့တံဆိပ်နှစ်ထပ်ရသူ အရှင်သုဘူတိထေရ်၊ (၁၄) အရညကင်တောရ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ ရှားတောနေ အရှင်ရေဝတထေရ်၊ (၁၅) ဈာန်ဝင်စားသောအရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ကခ်ါရေဝတ၊ (၁၆) လုံ့လဝီရိယရှိရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ ကုဋေ ၂၀-တန် တန်ဆာကို လှူဘဝက ဝတ်ဆင်ခဲ့ဘူးသော သူဌေးသား သောဏခေါ် အရှင်ကောဠိဝိသသောဏ၊ (၁၇) သာယာ နာပျော်ဘွယ်ရှိအောင် ရွတ်ဖတ်တတ်သော အရာ၌ 'အဂ္ဂ ကလျာဏ ဝါက္ကရ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ လှူဘဝက တကုဋေတန် နားဒေါင်းတန်ဆာ ဆင်ပန်ခဲ့ဘူးသူ အရှင်ကုဋိကဏ္ဏသောဏ၊ (၁၈) လာဘ်ပေါများသောအရာ၌ 'အဂ္ဂလာဘီ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်သီဝလိ၊ (၁၉) သဒ္ဓါအားကြီးသောအရာ၌ 'အဂ္ဂသဒ္ဓါဓိမုတ္တ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဝက္ကလိ၊ (၂၀) သိက္ခာသုံးပါးကို လိုသားလိုက်နာရာ၌ 'အဂ္ဂ သိက္ခာကာမ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ သားတော်အရှင်ရာဟုလာ၊ (၂၁) 'အဂ္ဂ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ' အရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ရဋ္ဌပါလ၊ (၂၂) စာရေးတံခေါ် မဲလိပ်ချအလှူကို ရှေးဦးစွာယူရာ၌ 'အဂ္ဂ ပဌမ သလာက ဂဏှန္တ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ကောဏ္ဍဓါန၊ (၂၃) ကဗျာ ဂါထာ သီကုံးဖွဲ့ဆိုရာ၌ လျင်မြန်ခြင်း 'အဂ္ဂ ပဋိဘာနဝန္တ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဝင်္ဂီသ၊ (၂၄) ထက်ဝန်းကျင် ကြည်ညိုဘွယ်ကို ဆောင်ရာ၌ 'အဂ္ဂ သမန္တ ပါသာဒိက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဥပသေန၊ (၂၅) ကျောင်း အိပ်ရာနေရာ ခင်းတော်ရာ၌ 'အဂ္ဂ သေနာသန ပညာပက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဒဗ္ဗ၊ (၂၆) နတ်တို့ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည့် အရာ၌ 'အဂ္ဂ ဒေဝါနံ ပိယမနာပ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ၊ (၂၇) တရားကို လျင်စွာသိသော အရာ၌ 'အဂ္ဂ ခိပ္ပါဘိည' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဒါရုစီ၊ (၂၈) ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် စကားကိုပြောဆိုတတ်ရာ၌ 'အဂ္ဂ စိတ္တ ကထိက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ကုမာရကဿပ၊ (၂၉) 'အဂ္ဂ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ' ဉာဏ်အရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်မဟာကောဋ္ဌိတ၊ (၃၀) ဗဟုသုတအရာ, သတိမမေ့သည့်အရာ, ပညာလျင်သည့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရာ, လုံ့လရှိသည့်အရာ, အလုပ်အကျွေးကောင်း, ပေါင်း ဘွဲ့တံဆိပ်ငါးထပ်ရသူ အရှင်အာနန္ဒာ၊ (၃၁) အခြံအရံများခြင်း၌'အဂ္ဂ မဟာပရိသ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဥရုဝေဠကဿပ၊ (၃၂) အမျိုးကို ကြည်ညိုအောင် ပြုလုပ်တတ်ရာ၌ 'အဂ္ဂ ကုလ ပသာဒက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ကာလုဒါယီ၊ (၃၃) အနာရောဂါကင်းရာ၌ 'အဂ္ဂ အပ္ပါဗာဓိက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဗာကုလ၊ ၎င်းသည် အယုတ်သဖြင့် သန်းဝေခြင်း ချေဆတ်ခြင်းမျှ မရှိဟူသတက်၊ (၃၄) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၌ 'အဂ္ဂ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အနုဿရန္တ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်သောဘိတ၊ (၃၅) ဝိနည်းဓိုရ်ရာထူး၌'အဂ္ဂ ဝိနယဓရ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ဥပါလိ၊ (၃၆) ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမရာ၌ အကောင်းဆုံး 'အဂ္ဂ ဘိက္ခုနောဝါဒက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ ရှင်နန္ဒက၊ (၃၇) ဣန္ဒြေကောင်းရာ၌ 'အဂ္ဂ ဣန္ဒြိယဂုတ္တဒွါရ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ ညီတော်မင်းနန်ခေါ် အရှင်နန္ဒ၊ (၃၈) ရဟန်းတော်တို့ကို ဆုံးမရာ၌ အကောင်းဆုံး 'အဂ္ဂ ဘိက္ခုဩဝါဒက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်မဟာကပ္ပိန္န၊ (၃၉) တေဇောကသိုဏ်းရာထူး၌'အဂ္ဂ တေဇောဓာတု ကုသလ'ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်သာဂတထေရ်၊ (၄၀) ဒေသနာတော် အသစ်အသစ်တင်ရာ၌ 'အဂ္ဂ ပဋိဘာနေယျက' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်ရာဓ၊ (၄၁) ညစ်နွမ်းခေါင်းပါးသော ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်ရာ၌ 'အဂ္ဂ လူခ စီဝရ ဓရ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသူ အရှင်မောဃရာဇ။

တေဒဂ် ဘွဲ့တံဆိပ်ဒုတော်ရ ရဟန်းမိန်းမ ၁၃-ပါး။ ။(၁) မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီ- 'အဂ္ဂ ရတ္တညူ' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရသည်၊ (၂) ခေမာ ထေရီ- "အဂ္ဂ မဟာပညာ" ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရသည်၊ (၃) ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ- "တန်ခိုးကြီး" ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရသည်၊ ဘုရားရှင် ယမိုက်ပြာဋိဟာပြခါနီး၌ အရှင်ဘုရား တန်ခိုးပြတော်မမူပါနှင့်တော့၊ တပည့်မသည် အလျား ၁၂-ယူဇနာ အနံ ၁၂-ယူဇနာ အဝန်း ၃၆-ယူဇနာ ဗိုလ်ထုနှင့် စကြာမင်းအဟန် ဖန်ဆင်း၍ ခြေတော်မြတ်ကို ဦးတိုက်ပါမည်ဟု လျှောက်ထားရာတွင် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရလေသည်၊ (၄) ပဋာစာရီထေရီ-ဝိနည်းဓိုရ်အရာ၌ 'အဂ္ဂ ဝိနယဓာရီ' တံဆိပ်တော်မြတ်ရသည်၊ (၅) ဓမ္မဒိန္နာထေရီ- 'အဂ္ဂ ဓမ္မကထိက' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရသည်၊ ဝိသာခါ ဒါယိကာမကြီး လျှောက်ထားရာ အထူးထူးသော နည်းတို့ဖြင့် ခက်ခဲနက်နဲ သိမ်မွေ့သော မူလပဏ္ဏာသကျမ်း၌ "စူဠဝေဒလ္လ" သုတ်ကို ဟောတော်မူရာ ငါဘုရားဟော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော်လည်း သည့်အတိုင်းပင် ဟောရတော့မည်ဟု ကောင်းချီးပေးလျက် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို အပ်နှင်းချီးမြှောက်လေသည် ဟူ၏၊ (၆) နန္ဒာထေရီ-ချာန်ဝင်စားသော အရာ၌ 'အဂ္ဂ ဈာယိကာ' ဘွဲ့ထူးတံဆိပ်တော်ရသည်၊ (၇) သောဏာထေရီ- 'လုံ့လဝီရိယကောင်း' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရသည်၊ (၈) ဗကုလာထေရီ- 'ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရသည်၊ (အချို့မှု၌ "သကုလာ"ဟု ရှိသည်) (၉) ဘဒ္ဒါ ကုဏ္ဍလ ကေသာထေရီ- အဘိညာဉ် အရာ၌ လျင်မြန်သောကြောင့် 'အဂ္ဂ ခိပ္ပါဘိညာ' တံဆိပ်တော်ရသည်၊ (၁၀) ဘဒ္ဒါ ကပိလာနီ ထေရီ- "ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်' တံဆိပ်တော်ရသည်၊ (၁၁) ရာဟုလာမယ်တော် ဘဒ္ဒကစ္စာနာ ယသော်ဓရာထေရီ "ဉာဏ်အမြင် ကြီးရာ၌"တံဆိပ်တော်ရလေသည်၊ (၁၂)ကိသာ ဂေါတမီထေရီ- ညစ်နွမ်း ခေါင်းပါးသော ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်ရာ၌ 'အဂ္ဂ လူခ စီဝရ ဓာရီ' တံဆိပ်တော်မြတ်ရသည်၊ (၁၃) သိင်္ဂါလ မာတာ ထေရီ- သဒ္ဓါတရား ကောင်း'သဒ္ဓါဓိမုတ္တာ'ဘွဲ့တံဆိပ်တော်မြတ် ရလေသည်။

ဧတဒဂ် ဘွဲ့တံဆိပ်ရ ဥပါသိကာမ ၁၀-ယောက်။ ။(၁) သေနိယ သူဌေးသမီး ကာဒာတာ-ရှေးဦးစွာ သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ရာ၌ 'အဂ္ဂ ပဌမ သရဏ ဂမနု'ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ရလေသည်၊ (၂)ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါ-ဒါယကာရာ၌ အမျိုးဆုံး ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရလေသည်၊ (၃) ခုဇ္ဇုတ္တရာ-'အဂ္ဂ ဗဟုဿုတ' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရလေသည်၊ ၎င်းသည် အကြားအမြင်များ၍ သာမာဝတီအား ဆင့်ကြားပို့ချရလေသည်၊ ၎င်းသင်ကြားပို့ချရသော ကျမ်းကား သုတ္တန်ပိဋကဝ်၌ ဣတိ ဝုတ္တက ကျမ်းဟူ၍ ကျမ်းသီးတစောင်ပင် ဖြစ်လေသည်၊ သည့်ကို အကြောင်းပြု၍ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရသည်ဟူ၏၊ (၄) သာမာဝတီ-မေတ္တာဖြင့် နေသောအရာ၌ 'အဂ္ဂ မေတ္တာ ဝိဟာရီ' ဘွဲ့တံဆိပ်ကို ရလေသည်၊ (၅) နန္ဒမာတာ ဥတ္တရာ- ဈာန်ပင်စားရာ၌ 'အဂ္ဂဈာယီ' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရလေသည်၊ (၆) ကောလိယမင်းသမီး သုပ္ပဝါသာ-အကောင်းအမြတ် ပေးလှူရာ၌ 'အဂ္ဂ ပဏီတ ဒါယိကာ' ဘွဲ့တံဆိပ်ကို ရလေသည်၊ (၇) သုပ္ပိယာ- သူနာကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရာ၌ အကောင်းဆုံးသူနာပြုတတ်သူ 'အဂ္ဂ ဂိလာနုပဋ္ဌက' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရလေသည်၊ (၈) ကောတိယာနီ- မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုရာ၌ 'အဂ္ဂ အဝေစ္စ ပသန္န' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရလေသည်၊ (၉) နကုလ မာတာ- ဘုရားနှင့် အကျွမ်းဝင်ခြင်း၌ 'အဂ္ဂ ဝိဿာသိက' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရလေသည်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သူသည်လည်း "နကုလပိတာ" သူကြွယ်ကသိုပင် (၁၀) ကာလီ့ခေါ် ဒါယိကာမ- အဆင့်ကြားအားဖြင့် ဘုရားကို ကြည်ညိုသောအရာ၌ 'အဂ္ဂ အနုဿဝ ပသန္န' ခေါ် ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရလေသည်။

တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ခံယူရသူ လူဒါယကာ ယောကျ်ား ၁၀-ယောက်။ ။(၁) "တဖုဿ, ဘလ္လိက" ကုန်သည် ညီနောင်- ရှေးဦးစွာ သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ရာ၌ ဘွဲ့ထူးရလေသည်၊ ၎င်းတို့သည် ဘုရားဖြစ်၍ ၄၉-ရက် အလွန် လင်းလွန်းပင်ရင်းမှာ ဘုရားနှင့် ရှေးဦးစွာ တွေ့သော လူထူး လူမြတ်တို့ပေတည်း၊ သို့သော် သံဃာမရှိသေးရကား "ဒွေဝါစိက သရ ဏဂုဏ်သာ ရသည်၊ (၂) အနာထပိဏ် သူဌေးကြီး - အလှူဒါနအရာ၌ အများဆုံး ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရလေသည်၊ (၃) စိတ္တသူကြွယ် - တရားဟော ကောင်း ဘွဲ့တံဆိပ်ရလေသည်၊ ၎င်းသည် ရုပ်, နာမ်, ကံ, ဝိပါက်တို့၌ အထူးလိမ်မာလျက် နောက်ခါ သဋ္ဌာယတနသံယုတ်၌သုတ်ပေါင်း တဆယ် ကျော်ရှိသော "စိတ္တသံယုတ်"ကိုဟောရာတွင် တေဒဂ် ဘွဲ့တံဆိပ်တော်မြတ် ရလေသည်၊ (၄) ဟတ္ထာဠဝက - "သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့၍ ပရိသတ်အား မိမိထံသို့ရောက်အောင် ဆွဲဆောင်ရာ၌" ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ရလေသည်၊ (၅) မဟာနံ သာကီဝင်မင်း- အခါမပြတ် အကောင်းအမြတ် တို့ကို ပေးလှူတတ်ရာ၌ 'အဂ္ဂ ပဏီတ ဒါယကာ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရလေသည်၊ (၆) ဝေသာလီမြို့နေ ဥဂ္ဂသူကြွယ် - နှစ်သက်ဖွယ်ရာကို ပေးလှူတတ်သည့် အရာ၌ 'အဂ္ဂ မနာပ ဒါယကာ' ဘွဲ့တံဆိပ်ရလေသည်၊ (၇) ဟတ္ထိဂါမ ရွာနေ ဥဂ္ဂသူကြွယ် - သံဃာအလုပ်အကျွေးကောင်း 'အဂ္ဂ သံဃု ပဋ္ဌာက' ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ရလေသည်၊ (၈) သူရပန် - မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုရာ၌ 'အဝေစ္စ ပသန္န' ဘွဲ့တံဆိပ် ရလေသည်၊အချို့မူ၌ သုရဗန္ဓ-သူရဗန်ဟုရှိသည်၊ (၉) ဆရာဇီဝက - ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြည်ညိုတတ်သော အရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရလေ သည်၊ သီလ,သမာဓိ, ပညာစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးရှိသော ရဟန်းကို ဂုဏ်ကျေးဇူးအလျောက် အထူးတလည် ကြည်ညိုမြတ်နိုးတတ်သောကြောင့် 'ပုဂ္ဂလ ပသန္န' ဘွဲ့တံဆိပ်ရသည်ဟူ၏၊ (၁၀) နကုလပိတာ သူကြွယ်-ဘုရား နှင့် အကျွမ်းဝင်ရာ၌ ဘွဲ့တံဆိပ်ရသည်၊ သူသည် ဘုရားရှင်ကို ရှေးဦးအကြိမ် တွေ့ခါမျှပင် "ချစ်သားရယ် သည်မျှလောက် ကြာမြင့်အောင် မိဘကို စွန့်၍ ဘယ်အရပ်သို့ ကြွနေသနည်းဟု" အကျွမ်းတဝင် ပြောဆိုလေသည်၊ သို့ဆိုနိုင်ခြင်းကား ဘဝမခြားဘဲ ငါးရာတိုင်တိုင် ဘုရားရှင်၏ အဖ ဖြစ်ဘူး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြီ၊ ထို့အတူ ဘကြီးငါးရာ, ဘထွေးငါးရာ, ဝရိးအဖြစ် အကြိမ်ငါးရာ ဘဝမခြားဘဲ ဖြစ်ဘူးသည်ကိုစွဲ၍ အကျွမ်းတဝင် ဘုရားရှင်အား "ချစ်သား ချစ်သား"နှင့် ခေါ်လေ့ရှိသတတ်၊ ထို့ကြောင့် 'ဝိဿာသက' ဘွဲ့တံဆိပ် ရလေသည် ဟူ၏။

ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းတော်ပေါင်း ၂၈၆၄၇ - ပါး။ ။မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်၌ ဟေိဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ် ရယူသွားကြသော ရဟန်းတော်များ အရေအတွက် သရုပ်ကား "ဝိနည်းပိဋကတော်၌ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ၅-ပါး, ယသသတို့သားနှင့် အဖော်များ ပေါင်း ၅၅-ပါး, ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီ နောင်ညီသုံးကျိပ်, ရသေ့(ရှင်) ၁၀၀၀, အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါးနှင့် ပရိဗိုဇ်များ ပေါင်း ၂၅၀, အင်္ဂုလိမာလ ၁-ပါး၊ ပေါင်း ၁၃၄၄-ပါး၊ သုတ္တန်ပိဋက ထိုထိုနိကာယ်တို့၌ကား သေလပုဏ္ဏားနှင့် အဖော် ၃၀၀, မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနှင့် အမတ် ၁၀၀၀, ကပိလဝတ်ပြည်သား ၁၀၀၀၀, ပါရာယနိက ပုဏ္ဏားနှင့် အဖော် ၁၆၀၀၀, ပေါင်း ၂၇၃၀၃ ဖြစ်၍ ၂-ရပ်ပေါင်းသော် ၂၈၆၄၇-ပါး ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤကား- ဝိနည်းနှင့် သုတ္တန် ပိဋကတော်လာ ထင်ရှားသော နေရာများမှ ယူပြခြင်းသာဖြစ်၍ ထိုထက်အလွန်လည်း ရှိတန်ရာသေး၏။

[အဲ]

အဲမောင်းရေး ၃၇-မျိုး။ ။(၁) ပယ်ဝန်း - သက်တင် ရေသောက်ဟန်၊ (၂) ပယ်စိတ် - ခြသေ့်တန်းဆွဲဟန်၊ (၃) ပယ်ခွဲ - စလွယ်တင်ဟန်၊ (၄) စန္ဒရရှုက်-သိကြား တန်ဆောင်ကိုင်ဟန်၊ (၅) လေးကျွန်းမှန်ကူ-ဗြဟ္မာ လက်လှမ်းဟန်၊ (၆) ဘုံနန်းတန်ဆောင်- က ဦးဟန်၊ (၇) စွန့်ဝဲ-ဟင်္သာတောင်ရှက်ဟန်၊ (၈) ဆင်ထူး-စွန်တောင်ဖြန့်ဟန်၊ (၉) ရွှေနန်းတိုင်စီ-ကြင်စပန်းတင်ဟန်၊ (၁၀) ကြာချပ်-တင်ပိုက်စီးဟန်၊ (၁၁) အုန်းပင်ရေသွန်း-ဂဠုန် တောင်ညှပ်ဟန်၊ (၁၂) နွယ်ထွက် - တိမ်ချည်ဖုံးဟန်၊ (၁၃) မွန်သုတ်-တံပိုးသွဲ့ဟန်၊ (၁၄) ရှစ်မြှောင့်ခိုနန်း - အမြီးသွေးဟန်၊ (၁၅) လက်ကျွဲဆက်ကြာဖူး-လက်ဝဲ စလွယ်တင်ဟန်၊ (၁၆) နွယ်ဝင်-ပြည်လုံးရစ်လည်ဟန်၊ (၁၇) နဝတတ်ရေလည်-ကြက်မိုးစွတ်ခါဟန်၊ (၁၈) ရာဇမတ်-ရေရစ်လည်ဟန်၊ (၁၉) ခိုနန်းပုံလိမ်-က ညောင်း တင်ဟန်၊ (၂၀) ရွှေတံခွန်-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပင်လယ် တောင်ဝှေးစွဲဟန်၊ (၂၁) မြင်းမိုရ်ပုံလိပ် - လက်ဝဲ က ဦးဟန်၊ (၂၂) ကြာယပ် - လက်ဝဲ ရင်အုပ်ဟန်၊ (၂၃) နတ်သားဗိမာန် - လက်ျာ ရင်အုပ်ဟန်၊ (၂၄) ကျွဲတိုးတင်-ရေပြွက် ဟန်လှဲဟန်၊ (၂၅) မင်တင်-ဝါကြိတ်လိမ်ဟန်၊ (၂၆) ကွန်းရုံးတက်-ခြည်သွတ်ဟန်၊ (၂၇) ခရုပတ်-ပုစ္ဆန်းတန်းဆွဲဟန်၊ (၂၈) အောက်ချင်းပုံ တံဆိပ်-ရွှေလုံမောက်တိုရိပ် ကစားဟန်၊ (၂၉) ပိုးခြည်လွှားအ-ဘယ်ညာ လုံ့ရေးကစားဟန်၊ (၃၀) ကြာသွတ်အိုး- ရွှေလုံ့ဝဲရစ်ထောက် ကစားဟန်၊ (၃၁) ရွှေတံဆိပ်-ဆင်ကန်းတောတိုးဟန်၊ (၃၂)ဝန်းကျင်ပတ်သန်း-သမက် စောင်ရန်းစီးဟန်၊ (၃၃) ဘီလူးတိုင်ရေးလု-ရွှေလုံ ကျားမြီးဆွဲဟန်၊ (၃၄) ဘီလူးပုခက်စီး-ကျွဲမြီးခတ်ဟန်၊ (၃၅)ဘီလူးနားထွင်း- ရွှေလုံ ဆံထုံးရစ်ဟန်၊ (၃၆) ဟန်ယဉ်-ရွှေလုံ လက်ဝဲကိုင်ဟန်၊ (၃၇) ရေကန်သက်ဆင်း-ဒွှေလုံ ဘယ်ညာလှဲဟန်။

[ဩ]

ဩဃလေး ၄-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၁၆။ သတ္တဝါတို့အား ၁၁-ဘုံ ရေ အယဉ်၌ ဆွဲနှစ်ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်တတ်သော တရား ၄-ပါး။ (၁) ကာမောဃ-ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ တပ်သော လောဘ၊ (၂) ဘဝေါဃ-ရူပ, အရူပဘုံတို့၌ တပ်သော လောဘ၊ (၃) ဒိဋ္ဌောဃ-မှားသော မိစ္ဆာအယူ ဒိဋ္ဌိ စေတသိက်၊ (၄) အဝိဇ္ဇောဃ-သစ္စာအမြင်ဉာဏ်ကို ပိတ်ဆည်းသော မောဟ။

ဩဇာအပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ထင်ရှား ကျမ်းခွဲလာ။ ။ပါဠိဝါနုသာရကျမ်း၌ အောက်ပါ ဩဇာသုံးပါးကို တွေ့ရ၏။ (၁) အစာဩဇာ-သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်း သတ္တိ၊ (၂) မြေဩဇာ-သစ်ပင်တို့ကို ဖြစ်စေခြင်း သတ္တိ၊ (၃) လူဩဇာ-အမှုကိစ္စတို့ကို ပြီးစေခြင်း သတ္တိ။

ဩဋ္ဌဇ အက္ခရာ ၉-လုံး။ ။နှုတ်ခမ်းအရပ်မှ မြည်ထွက်လာသော အက္ခရာ မျိုး ၉-ပါး။ နှုတ်ခမ်း ၂-ခုကို ပူးပြင်၍ ရွတ်ဖတ်ရသည် ဟူလို။ "ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ, ဝ, ဥ, ဦ, ဩ"။

ဩဒိဿ မေတ္တာ ၇-ပါး။ ။မိန်းမ ယောကျ်ား စသည်အားဖြင့် ရည်ညွှန်းကန့်သတ်၍ ပွားသော မေတ္တာ။ (၁) သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော- မ, သတ္တဝါ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အားလုံး၊ (၂) သဗ္ဗေ ပုရိသာ - ဖို့ သတ္တဝါ အားလုံး၊ (၃) သဗ္ဗေ အရိယာ-အရိယာ ရှင်ယောက်၊ (၄) သဗ္ဗေ အနရိယာ-ပုထုဇဉ် မှန်သမျှ၊ (၅) သဗ္ဗေ ဒေဝါ-နတ် ဗြဟ္မာ အားလုံး၊ (၆) သဗ္ဗေ မနုဿာ - လူများအားလုံး၊ (၇) သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ-ဝိနိပါတိက ပြိတ္တာများအားလုံး။

ဩဠာရိကဂ်ယ သံယောဇဉ်မျိုး ၅-ပါး။ ။ရင်းသရုပ်ကို (သံယောဇဉ် ၂-မျိုး) ဟူသော သုတေသနဥ္ဆ ရှုပါကုန်။

အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး။ ။အောက်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ဝိပါက်စိတ်ရှ။ (၁) သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၊ (၂) သကဒါဂါမိ ဖိုလ်၊ (၃) အနာဂါမိ ဖိုလ်။

အောက်မဂ် ၃-ပါး။ ။အောက်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်ရှ။ (၁) သောတာပတ္တိ မဂ်၊ (၂) သကဒါဂါမိ မဂ်၊ (၃) အနာဂါမိ မဂ်။

အောက်မြစ်သံ့ အောက်သံ ၁၀-ပါး။ ။ကဗျာလင်္ကာ စပ်ဆိုရာ၌ "ဘယ်သံ ၁၀-ပါး" ကိုပင် အောက်မြစ်သံ ဟူ၍ရင်း, အောက်သံ ဟူ၍ရင်း ခေါ်သည်မှတ်။

အောင်ကြောင်းတရား ၄-ပါး။ ။ဟိတောပဒေသမှ။ (၁) မိမိထက် မြင့်မြတ်သူကို နှိမ့်ချရိုသေမှုပြု၍ အောင်ရာ၏၊ (၂) ဖိုလ်ပါသူရဲကို အဖေါ်ခွဲ၍ အောင်ရာ၏၊ (၃) အောက်လက်ငယ်သားကို ကံမိုးလက် ဆောင်ပေး၍ အောင်ရာ၏၊ (၄) ကိုယ့် ရင့်၊ နှု၊ တူကို ကြိုးစားမှု လုံ့လပြု၍ အောင်နိုင်ရာ၏။

အောင်ခြင်း ၈-ပါး။ ။ရန်သူများကို အောင်နိုင်မှု၌ ပိဋကတ်တော်တွင် ထင်ရှားသော ဘုရားရှင်၏ အပြင်အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး။ (၁) မာရ်နတ်မင်း၊ (၂) အာဠဝက ဘီလူးမင်း၊ (၃) နာဠာဂိရိ ဆင်မင်း၊ (၄) အင်္ဂုလိမာလ ခိုးသူကြီး၊ (၅) မိန်းမယုတ် စိဉ္စမာန၊ (၆) သစ္စက ပရိဗိုဇ်၊ (၇) နန္ဒောပနန္ဒ နဂါးမင်း၊ (၈) ဗက ဗြဟ္မာမင်း။

အောင်နိုင်ခြင်းတရား ၅-ပါး။ ။ဓမ္မပဒ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၆၆-၂၁၂။ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတော် ၁၂၁-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ မြတ်စွာဘုရားသခင် ဟောတော်မူသည်။ (၁) အ ကောဓေန ကောဓံ ဇိနာတိ-ဒေါသအမျက် ထွက်နေသူကို အမျက်မထွက်သဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း၊ (၂) အ သာဓုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာဓုနာ ဇိနာတိ-မကောင်းယုတ်မာသူကို ကောင်းသဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း၊ (၃) ကဒရိယံ ဒါနေန ဇိနာတိ-စေးနဲဝန်တိုသူကို ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း၊ (၄) အလိကံ သစ္စေန ဇိနာတိ-မဟုတ်မမှန် ဖေါက်ပြန်ချွတ်ယွင်း သစ္စာကင်းသောသူကို မှန်ကန် တော်ဖြောင့်ခြင်းဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း၊ (၅) သဗ္ဗ အကုသလံ ကုသလေန ဇိနာတိ-ခပ်သိမ်းသော အကုသလမ္မေ ပါပအမှုကို ကုသိုလ်တရားဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း။

[အို]

အိုး ၄-မျိုးနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ပါး။ ။အောက်ပါအတိုင်း အိုး ၄-မျိုးကို ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ပါးနှင့် ဥပမာထား၍ ဟောကြားချက်။ (၁) တုစ္ဆော ပိဟိတော-အတွင်း၌ ဘာမျှမရှိဘဲ အပြင်၌ အမြင်ကောင်းအောင် သပ်သပ်ရပ်ရပ် ပိတ်ထားသော အိုးမျိုး၊ (၂) ပူရော ဝိဝဋော- အမြင်မကောင်းအောင် ဖွင့်လှစ်ထားသော်လည်း အတွင်း၌ အမြိုက်သုဒ္ဓါ တရားထူးတို့ဖြင့် ပြည့်နေသော အိုးမျိုး၊ (၃) တုစ္ဆော ဝိဝဋော-ဖွင့်လှစ်၍လည်းထား အတွင်း၌လည်း ဘာမျှမရှိသော အိုးမျိုး၊ (၄) ပူရော ပိဟိတော- အတွင်း၌လည်း အမြိုက်တရားတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေ၏၊ ကြည့်ရှုဘွယ် ကောင်းအောင်လည်း သေသေသပ်သပ် ပိတ်ထားသော အိုးမျိုး။

အိုင်ကြီး ၇-အိုင်။ ။ပိဋကစာပေ၌ ထင်ရှား၍ ဟိမဝန္တာ၌ရှိသော အိုင်ကြီးများ။ ထိုအိုင်ကြီးတို့သည် အသီးသီး ယူဇနာငါးဆယ်စီ နက်ကုန်၍ ယူဇနာငါးဆယ်စီ အလျား အနံ ပြန့်ကျယ်ကြကုန်၏၊ အဝန်းအဝိုင်း ပတ်လည်အားဖြင့် ယူဇနာ တရာ့ငါးဆယ်စီ ရှိကြကုန်၏။ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာနှင့် ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ၌ အကျယ်ရှုလေ။ (၁) အနောတတ္တ အိုင်၊ (၂) ကဏ္ဏမုဏ္ဍ အိုင်၊ (၃) ရထကာရ အိုင်၊ (၄) ဆန္ဒန္တ အိုင်၊ (၅) ကုဏာလ အိုင်၊ (၆) မန္ဒာကိနီ အိုင်၊ (၇) သီဟ ပပါတ အိုင်။

အိုင်ကြီး ၁၈-အိုင်။ ။ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၃,၈၀၀) ကျော် မိုင်အထက်ရှိသော အိုင်ကြီးများကိုသာ ဖေါ်ပြ ရေတွက်ခြင်းပြုထားသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ကက်စပီယန် အိုင်ကြီး (မြေထဲပင်လယ်) (Caspian Sea) အာရှတိုက်နှင့် ဥရောပတိုက်တို့၏ အကြားၳ တည်ရှိသည်။ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၁၅၂,၂၈၉) နှင့် အလျား (၇၄၅)မိုင်ရှိသည်။ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးသောနေရာမှာ (၃,၁၀၄) မိုင် ရှိ၍ ပင်လယ် ရေပြင်အောက် (၉၆)ပေ ရှိသည်။

(၂) ဆူပီးရီးယား အိုင် (Superion) မြောက် အမေရိကတိုက်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့၏ အကြားၳ တည်ရှိ၏၊ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၃၁,၈၂၀) နှင့် အလျား (၃၈၃) မိုင် ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၁,၃၃၃) မိုင်ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင်အထက် ပေပေါင်း (၆၀၂) ပေ မြင့်သည်။

(၃) ဗစ်တိုရီးယား အိုင် (Victoria) အာဖရိကတိုက်၏ ရှေ့အလယ်ပိုင်းၳ တည်ရှိလျက် ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၂၆,၈၂၀) နှင့် အလျား (၂၀၀) မိုင် ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၂၇၀) မိုင် ရှိ၍ ပင်လယ်ရေပြင်၏အထက် အမြင့်ပေ (၃,၇၁၇) ရှိသည်။

(၄) အေရဲလ် အိုင် (Aral) အာရှတိုက် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ နိုင်ငံအတွင်းၳ တည်ရှိ၍ ရေယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၂၅,၆၅၉) နှင့် အလျား (၂၆၆) မိုင်ရှိလျက် ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၂၂၃) မိုင် ရှိသည်၊ ပင်လယ်ရေပြင်၏အထက် အမြင့်ပေ (၁၆၄) ရှိသည်။

(၅) ဟူရွန် အိုင် (Huron) မြောက်အမေရိက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့၏ အကြားၳ တည်ရှိလျက် ရေယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၂၃,၀၁၀) နှင့် အလျား (၂၄၇) မိုင် ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးနေရာၳ (၇၅၀) မိုင်ရှိ၍ ပင်လယ်ရေပြင်၏ အထက် အမြင့်ပေ (၅၈၁) ရှိသည်။

(၆) မစ်ချီဂန် အိုင် (Michigan) မြောက်အမေရိကတိုက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုၳ ရှိသည်၊ ရေယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၂၂,၄၀၀) နှင့် အလျားမိုင် (၃၂၁) ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၉၂၃) မိုင်ရှိ၍ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် အမြင့်ပေ (၅၈၁) ရှိသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၇) တန်ဂန်ယိကာ အိုင် (Tanganyika) အာဖရိကတိုက်၏ အရှေ့အလယ်ပိုင်း၌ တည်ရှိသည်၊ ဧရိယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၁၂,၇၀၀) နှင့် အလျား မိုင် (၄၂၀) ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံး နေရာမှာ (၄,၇၀၈) မိုင် ရှိသည်၊ ပင်လယ်ရေပြင်၏အထက် အမြင့်ပေ(၂,၅၃၄) ရှိသည်။

(၈) ဘေကဲလ် အိုင် (Baikal) အာရှတိုက် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ နိုင်ငံအတွင်း၌ ရှိသည်၊ ဧရိယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၁၂,၁၆၂)နှင့် အလျား (၃၉၅)မိုင် ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၅,၇၁၂) မိုင် ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင်ထက် အမြင့်ပေ (၁,၄၈၆) ရှိသည်။

(၉) ဂရိတ်ဘဲယား အိုင် (Great Bear) မြောက်အမေရိကတိုက် ကနေဒါနိုင်ငံအတွင်း၌ ရှိသည်၊ဧရိယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၁၂,၀၀၀) နှင့် အလျားမိုင် (၂၃၂) ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံး အပိုင်းမှာ (၂၇၀) မိုင် ရှိသည်၊ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် အမြင့်ပေ (၃၉၁) ရှိသည်။

(၁၀) ညာဆာ အိုင် (Nyasa) အာဖရိကတိုက်၏တောင်ပိုင်း၌ ရှိသည်၊ ဧရိယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၁၁,၆၀၀) နှင့် အလျားမိုင် (၃၆၀) ရှိသည်၊ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ(၂,၃၁၆)မိုင် ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင် အထက် အမြင့်ပေ (၁,၅၅၀) ရှိ၏။

(၁၁) ဂရိတ်စလေ့ အိုင် (Great Slave) မြောက်အမေရိကတိုက် ကနေဒါနိုင်ငံ၌ တည်ရှိသည်၊ ဧရိယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၁၁,၁၇၀) နှင့် အလျား(၂၉၈)မိုင် ရှိသည်၊ ရေအနက်ဆုံးအပိုင်း၌(၂,၀၁၅)မိုင် ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင်အထက် အမြင့်ပေ (၄၉၅) ရှိသည်။

(၁၂) ချဒ် အိုင် (Chad) အာဖရိကတိုက်အလယ်ပိုင်း ချဒ်နိုင်ငံအတွင်း၌ တည်ရှိသည်၊ ဧရိယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၉,၉၄၆) ရှိ၍၊ အလျားမိုင် (၁၃၀) ရှိသည်၊ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၂၃) မိုင်ရှိ၍ ပင်လယ်ရေပြင်အထက်သို့ (၉၂၂)ပေ မြင့်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၃) အီးရီး အိုင်(Erie)မြောက်အမေရိကတိုက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့၏ အကြားၙ တည်ရှိသည်၊ ရေယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၉,၉၃၀) ရှိသည်၊ အလျားမိုင်ပေါင်း (၂၄၁) ရှိသည်၊ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၂၁၀) မိုင်ရှိ၍ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် ပေ(၅၇၂) မြင့်သည်။

(၁၄) ဝင်နီပက် အိုင် (Winnipeg) မြောက်အမေရိကတိုက် ကနေဒါနိုင်ငံအတွင်း၌ ရှိသည်၊ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၉,၀၉၄) ရှိပြီး အလျား (၂၆၄)မိုင် ရှိသည်၊ ရေအနက်ဆုံးအပိုင်းမှာ (၂၀၄) မိုင်ရှိ၍ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် (၇၁၃) ပေ မြင့်သည်။

(၁၅) အွန်တာရီယို အိုင် (Ontario) အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့၏အကြား၌ ရှိသည်၊ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၇,၅၂၀) ရှိ၍ အလျားမိုင် (၁၉၃)ရှိသည်၊ ရေအနက်ဆုံး နေရာမှာ(၇၇၈)မိုင် ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင်အထက်(၂၄၆)ပေမြင့်သည်။

(၁၆) ဘားလ်ကတ်ရှ် အိုင် (Balkash) အာရှတိုက် ဆိုဗီယက်ယူနီယံနိုင်ငံအတွင်း၌ ရှိသည်၊ ရေယာစ တုရန်းမိုင်ပေါင်း (၇,၁၁၅) ရှိသည်၊ အလျား (၃၇၉)မိုင်ရှိ၍ ရေအနက်ဆုံးနေရာမှာ (၇၈)မိုင် ရှိသည်၊ ပင်လယ်ရေပြင်အထက် (၁,၁၁၂)ပေ မြင့်သည်။

(၁၇) လာဒိုဂါ အိုင် (Ladoga) ဆိုဗီယက်ယူနီယံနိုင်ငံအတွင်း ဥရောပတိုက် အပိုင်း၌ တည်ရှိသည်၊ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၇,၀၀၀) ရှိ၍ အလျား (၁၂၄) မိုင်ရှိသည်၊ ၎င်း၏ ရေအနက်ဆုံး နေရာမှာ (၇၃၈) မိုင်ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင်အထက်(၅၅)ပေ မြင့်သည်။

(၁၈) အိုနီဂါ အိုင် (Onega)ဆိုဗီယက်ယူနီယံနိုင်ငံအတွင်း ဥရောပတိုက် အပိုင်း၌ ရှိသည်၊ ရေယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၃,၈၁၉) ရှိ၍ အလျားမိုင် (၁၅၄)မျှရှိသည်၊ ရေအနက်ဆုံးအပိုင်းမှာ (၃၆၀) မိုင် ရှိပြီး ပင်လယ်ရေပြင်၏အထက် (၁၀၈)ပေ မြင့်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[က]

ကံ ၃-ပါး။ ။ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော ကောင်းမှု မကောင်းမှုများ။ (၁) ကာယကံ-ကိုယ်ဖြင့်ပြုသော အမှု၊ (၂) ဝစီကံ- နှုတ်ဖြင့်ပြုသော အမှု၊ (၃) မနောကံ-စိတ်ဖြင့်ပြုသော အမှု။

ကံ ၅-ပါး။ ။လူတိုင်း စောင့်ထိန်းအပ်သော တရား ၅-ပါးဖြစ်သည်။ ၎င်းကိုပင် ငါးပါးသီလ ဟူ၍၎င်း၊ ကမ္ဘာစောင့် တရား ဟူ၍၎င်း၊ နိစ္စသီလ ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏၊ သရုပ်ကို (ငါးပါးသီလ)၌ ရှုလေ။

ကံ ၁၀-ပါး။ ။ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး၊ သုစရိုက်ဆယ်ပါး၊ ကုသလကမ္မပထ တရားဆယ်ပါး၊ အကုသလကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါး၊ ကုသိုလ်မျိုး ဆယ်ပါး၊ ပုညကြိယာ ဝတ္ထု ဆယ်ပါးတို့ကို သာမန်အားဖြင့် "ကံဆယ်ပါး"ဟု ခေါ်ကြ၏၊ သရုပ်ကို ဆိုင်ရာ စကားရပ်တို့၌ ယူပါကုန်။

ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး။ ။သင္ဂာယတနသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၆၂။ မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၂၈၉ ။ဋ္ဌ။ ၃၄၈။ ဒုက္ခဂ္ဂတ္ထရ ကမ္မကာရဏဝဂ် ။ပါ။ နှင့် ။ဋ္ဌ။ မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။၁၂၁ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၃၆၁-စသည်တို့၌ အချို့အဝက်စီ ပါရှိ၏၊ အပြည့်အစုံ ရှာမရချေ။ မင်းပြစ်မင်းဒဏ် သင့်သူတို့ ခံရသည့် ညှဉ်းဆဲမှုများ။ (၁) ဆူးရှိသော ကြိမ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း၊ (၂) ဆူးမရှိသော ကြိမ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း၊ (၃) တုတ်တို ဆောက်ပုတ် နံပါတ်တုတ်ဖြင့် ရိုက်ခြင်း၊ (၄) လက်ကို ဖြတ်ခြင်း၊ (၅) ခြေကို ဖြတ်ခြင်း၊ (၆) နားကို ဖြတ်ခြင်း၊ (၇) နှာခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်း၊ (၈) နား၊ နှာခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်း၊ (၉) ဦးခေါင်းခွံကို ခွါ၍ ပူလှန်းသော သံတွေကို ထည့်သဖြင့် ကြိုက်ကြိုက်ဆူအောင် ပြုခြင်း၊ (၁၀) နားပန် အပိုင်းအခြားရှိ အရေနှင့် တကွသော ဆံပင်ကို နုတ်၍ ကြမ်းထန်းသော ကျောက်ဖြင့် ပွတ်တိုက်လျက် ခရုသင်းသဖွယ်ဖြစ်အောင် ပြုခြင်း၊ (၁၁) သံတံကျင်ဖြင့် ခံတွင်းကို ဖွင့်စေ၍ မီးညှိထွန်းခြင်း၊ မျက်နှာကို ပဲခွပ်ဖြင့် ရွှေ၍ ခံတွင်း၌ သွေးပြည့်စေလျက် ရေကိုငုံသော ရာဟုသဖွယ် ပြုစေခြင်း (၁၂) ကိုယ်အလုံးကို ဆီစိမ်သော အဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်စေ၍ မီးညှိသဖြင့် ဆီမီးတိုင်သဖွယ်ပြုစေခြင်း၊ (၁၃) ထို့အတူ လက်၌မီးညှိ၍ ဆီမီးတိုင်သဖွယ်ပြုစေခြင်း၊ (၁၄) ရေမျှော်အောက်မှစ၍ ဖမျက်တိုင်အောင် အရေခွါပြီးမှ ကြိုးဖြင့်ဖွဲ့စည်း ဆွဲငင်လျက် မိမိအရေကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နယ်ကန်စေသဖြင့် ပိတ်မြက်ရွက်သဖွယ် အရေခွါခြင်းကို ပြုခြင်း၊ (၁၅) လက်မှစ၍ အရေခွါသဖြင့် ခါး၌ထားခြင်း၊ ခါးမှစ၍ အရေခွါသဖြင့် ဖမျက်၌ ထားခြင်း၊ (၁၆) တတောင် နှစ်ဖက်၌ သံခြေကျဉ်းခတ်၍ သံချောင်း နှက်ပြီးသော် ထက်ဝန်းကျင်က မီးထည့်၍ လေးဘက် တွား ယျက် ရှိစေခြင်း၊ (၁၇) နှစ်ဖက် အသွားရှိသော ငါ မျှားချိတ်ဖြင့် ချိတ်၍ အရေ အသား အကြောတို့ကို ကွာလျှော ကျစေခြင်း၊ (၁၈) ထက်လှ စွာသော ပဲခွပ်ဖြင့် ရွှေလျက် တသပြာမျှ လောက်သော သားတစ်ဖတ် ကလေးတွေကို ကျစေခြင်း၊ (၁၉) ထိုထိုကိုယ် အစိတ်အပိုင်း၌ လှံ ငါးမျှားချိတ်စသည်တို့ဖြင့် ထိုးချိတ်ခပ်နှိပ်၍ ဝက်မှင်ဘီးဖြင့် ဆားငန်ရေ စသည်ကို ပွတ်၍ အရေ အသား အကြောတို့ကို လျှောကျစေလျက် အရိုးသာ တည်စေခြင်း၊ (၂၀) နံပါးတဖက် စောင်းအိပ်စေလျက် နားထင်ကို သံတံကျင်နှင့် မြေသယ်ကျအောင် နှက်သွင်းပြီးမှ ခြေဖျားမှ ကိုင်၍ လှည့်ခြင်း၊ (၂၁) အပေါ် အရေ အသားတို့ကို မစုတ်မပဲ့စေဘဲ ကျောက်တုံးဖြင့် အရိုးကို ထုပြီးသော် ဆံဖြင့်ရစ်၍ ခွေလျက်ထားခြင်း၊ (၂၂) ကိုက်ကိုက်ဆူသောဆီပူဖြင့် လောင်းခြင်း၊ (၂၃) နှစ်ရက် သုံးရက်မျှ အစာတော်ထားပြီးသော ခွေးဆိုးတို့ကို ခဲစားစေခြင်း၊ သို့မဟုတ် ကြွက်တို့ ကို သံချိုင့်တွင် ထည့်၍ ဝမ်းပိုက်ကို ကိုက်စေခြင်း၊ (၂၄) အသက် ရှင်လျက် တံကျင်၌ လျှို၍ထားခြင်း၊ (၂၅) သံလျက်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်း၊ (၂၆) ပူစွာသော သံတံကျင်ကို လက်ဝဲလက်၌ စိုက်ခြင်း၊ (၂၇) ပူစွာသော သံတံကျင်ကို လက်ျာလက်၌ စိုက်ခြင်း၊ (၂၈) ပူစွာ သော သံတံကျင်ကို လက်ဝဲခြေ၌ စိုက်ခြင်း၊ (၂၉) ပူစွာသော သံတံကျင် ကို လက်ျာခြေ၌ စိုက်ခြင်း၊ (၃၀) ပူစွာသော သံတံကျင်ကို ရင်ဝ၌ စိုက်ခြင်း၊ (၃၁) ထားမတို့ဖြင့် ရှေ့ခြင်း၊ (၃၂) ပဲခွပ်တို့ဖြင့် ရှေ့ခြင်း။

ကံကြီး ၅-ပါး၊ ကျူးလွန်ငြား၊ ကျသွား အဝီစိ။ ။ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ခေါ်သည်၊ ၎င်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်(ပဉ္စာနန္တရိယကံ ၅-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ကင်းစီးအနက်၊ မျိုး ၄-ချက်၊ တင်ဆက် ဖြေတော်မူ။ ။ ၎င်းဟူသော သေတ် ဗျည်းကို ဂဏန်း၊ အက္ခရာပေါ်၌ တင်ထားလျှင် ကင်းစီးခေါ်၏။ (၁) တင်း ကင်းစီး–ခ်,၂်, ဆန် ပဲ စသည် ချင်တွယ်ရာ၌ တတင်း နှစ်တင်း အနက်၊ (၂) တောင် ကင်းစီး ခ်, ၂်, သစ်ဝါးစသည်

www.burmeseclassic.com

တိုင်းရာ၌ တတောင် နှစ်တောင် အနက်၊ (၃) အင်္ဂါ ကင်းစီး–၁၅, ၂၅, ပေစာ၌ တအင်္ဂါ နှစ်အင်္ဂါဟူသော အနက်၊ "က-မှ၊ ကား- အထိ- ၁၂-ရှက်ကို တအင်္ဂါ ခေါ်သည်" (၄) ဇင်း ကင်းစီး ၁၅, ၂၅,ပိတ်ဖျင်တို့၌ တဇင်း နှစ်ဇင်းဟူသော အနက် "၂၄-တောင်ရှိသော ဖျင်အုပ်ကို တဇင်းဟု ခေါ်၏"။

ကင်းထောက်လုလင်၊ ကမ္ဘာတွင်၊ ကြည်လင် ဝတ် ၁၀-ပါး။ ။ကမ္ဘာ့ ကင်းထောက်လုလင်တိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးအပ်သော ဥပဒေ ဆယ်ပါးဟု အကျဉ်းမှတ်ပါ။ (၁) သူတပါး၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုကို ခံယူနိုင်သော ဂုဏ်သိက္ခာ ရှိရမည်၊ (၂) တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်မှု သစ္စာတရား ရှိရမည်၊ (၃) အသုံးဝင်သည့်နည်းနှင့် တပါးသူတို့အား အကူအညီပေးရမည့် ဝတ္တရားနှင့် ပြည့်စုံရမည်၊ (၄) လူတိုင်း၏ အဆွေခင်ပွန်းလည်း ဖြစ်စေ၍ မိမိတို့ချင်းလည်း ညီရင်းအစ်ကိုကဲ့သို့ မှတ်ထင်ရမည်၊ (၅) ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့သော ကိုယ်, နှုတ်, စိတ် ရှိရမည်၊ (၆) တိရစ္ဆာန်တို့၏ အဆွေ ခင်ပွန်းလည်း ဖြစ်ရမည်၊ (၇) အခက်အခဲဟူသမျှနှင့် ကြုံတိုင်း ပြုံးရွှင် ကြည်လင်စွာ ရင်ဆိုင်ရမည်၊ (၈) အထက်အမိန့်ကို တသွေမတိမ်း နာခံ ရမည်၊ (၉) ချွေတာစွာ သုံးစွဲရမည်၊(၁၀) ကိုယ်, စိတ်, နှုတ် အပြုအမူ အားလုံး သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရမည်။

ကစားသမားတို့ အပြစ် ၆-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၄၉ ။ဋ္ဌ။ ၁၂၉ ။ဓင်း သရုပ်။ (၁) နိုင်သူရန်ပွား၊ (၂) ရှုံးလျှင် စိုးရိမ်၊ (၃) ပစ္စည်း ဥစ္စာကုန်ခန်း၊ (၄) သူတပါးတို့ အယုံအကြည် ကင်းမဲ့၊ (၅) ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေကောင်းတို့နှင့် ကင်းကွာ၊ (၆) အိမ်ထောင်ပြုဘက် မရှိတတ် ခြင်းများ။

ကဆုန်လ၏ မှတ်သားဘွယ်ကြီး ၁၆-ချက်။ ။ကဆုန်လနှင့် စပ်၍ မှတ်သား ဘွယ် အချက်များကား ၁၆-ချက်မျှ အကျဉ်းတွေ့၏။ (၁) အလောင်း တော် သုမေဓာသည် ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားထံ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူ သော လ၊ (၂) အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွားမြင်တော်မူ သော လ၊ (၃) တောထွက်တော်မူသော လ၊ (နာနာဆန္ဒပျို) (၄) သစ္စာ ၄-ပါးနှင့်တကွ ဘုရားအဖြစ်ကို ရယူသော လ၊ (၅) ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော် မူသော လ၊ (၆) မဟာနိမ်မြင်မြတ်ကို ညောင်ရေခတ် သွန်းလောင်း

www.burmeseclassic.com

သော လ၊ (၇) စကားပန်း ပွင့်သော လ၊ (၈) ဝိသာခါနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်၍ ပြည့်သော လ၊ (၉) တံငါတာရာ ထွန်းသော လ၊ သက္ကဒ္ဒ နက္ခတ္တဒီပနီအလို ဆင်တာရာ ထွန်းသော လ၊ (၁၀) နေ့နာရီ ၃၂၊ ညနာရီ ၂၈-ရှိသော လ၊ (၁၁) ရက်စုံသတ်သော လ၊ (၁၂) နဂါး ဦးခေါင်း အနောက်, မြောက်မှာ ဝမ်းပြင်, တောင်ခွင်ကျောသား, မြီးကား အရှေ့သို့ထားသော လ၊ (၁၃) စနေ ကြာသပတေး ရက်ရာဇာ, ဗုဒ္ဓဟူး သောကြာ ပြဿဒါး ဖြစ်သော လ၊ (၁၄) နှစ်ဖဝါးဖြင့် မွန်းတည့် သော-လ၊ (၁၅) ပြိဿရာသီ မည်သော လ၊ (၁၆) ဖွားဘက်တော် ၇-ပါး ပေါက်ဖွား ဖြစ်ပေါ်သော လ။

မှတ်ချက်။ ။တောထွက်ကြောင်း နှစ်မူကွဲရာ အောက်ပါ နာနာဆန္ဒပျို့ အရ ပြလိုက်သည်၊အကျယ် ကျွန်ုပ်တို့ "စံပြမြန်မာအဘိဓာန်"၌ က-ပိုင်းမှာ ကြည့်ပါ။

"ရွှေနန်းတော်ထက်၊ လရက်လှည့်ပြောင်း၊ နှစ်ပေါင်းဆယ့်သုံး၊ ပွားပြုံးတေဇာ၊ အာကာလနန်းလူ၊ စံတော်မူ၍၊ တွက်ယူ ပြဲ့ပြဲ့၊ ကိုးဆယ့်ခုနစ် (၉၇)၊ သက္ကရာဇ်ကျ၊ ကဆုန်လတွင်၊ ပြည့်ထစန္ဒာ၊ သန်းခေါင်ခါ၌၊ လေးဖြာနိမိတ်၊ သံဝေဟိတ်ကြောင့်၊ ရှင်စိတ် နှစ်သက်၊ တောသို့ထွက်သော်၊" (မုံရွေး)

ကညာမျိုးပြား ၃-ပါး၊ ၄-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ၉-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အပျိုစဉ် မျိုး ၃-ပါး၊ ၄-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ၉-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

ကဏ္ဍဇ အက္ခရာ ၁၀-လုံး။ ။လည်ချောင်း အရပ်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော အက္ခရာ ဆယ်လုံး ဟူလို။ ။အ, အာ, က, ခ, ဂ, ဃ, င, ဟ,ဧ, ဩ။

ကတော်ကြီး ၄-ပါး။ ။မှော်ပညာနှင့် အောက်လမ်း ပယောဂဆရာတို့ အသုံးပြုသော ကတော်ကြီး လေးပါးဟူ၏။ (၁) အနောက်ဖက် ရှင်မ ကတော်၊ (၂) မြောက်ဖက် ရှင်မကတော်၊ (၃) ရေယဉ်ကတော်၊ (၄)နှဲ့ ကတော်။

ကတော် ၇-ပါး။ ။ကဝေသောရ ဆရာတို့အလို။ (၁) ယော, ကတော်၊ (၂) ဇနော, ကတော်၊ (၃) ရေယဉ်, ကတော်၊ (၄) စကြာရှင်,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကတော်၊ (၅) အနောက်ဖက်ရှင်မ, ကတော်၊ (၆) စံကားရှင်မ, ကတော်၊ (၇) မြောက်ဖက်ရှင်မ, ကတော်။

ကထာ ၃-ရပ်၊ ပိဋကတ်၊ မိန့်မှတ် သာသနာ။ ။ပိဋက ၃-ပုံကို ကထာ အားဖြင့် ပြားသော် ၃-ပါးဟူ၏။

(၁) သံဝရ သံဂရ ကထာ-ကိုယ်နှုတ် နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ကျူးလွန်မှု များ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော စောင့်စည်းခြင်း တရားခေါ် ဝိနည်းပိဋက အဆုံးအမတော်။

(၂) ဒိဋ္ဌိ ဝိနိဝေဓန ကထာ-၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့၏ အယူအစွဲ အထုံး အဖွဲ့တို့ကို ဖြေခွဲဖျဉ်ရှင်းခြင်းငှါ ဟောကြားတော်မူအပ် သော သုတ္တန်ပိဋက စကားတော်။

(၃) နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ကထာ-ရာဂ, အတ္တ စသော ကိလေသာ တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား နာမ် ရုပ် များကို ပိုင်းခြား ဝေဘန်၍ ဟောကြား ဆုံးမတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာ ပိဋက စကားတော်။

ကထာမျိုး ၇-ပါး။ ။ကောင်း, မကောင်း, စကားမျိုး ၇-ပါးလည်းဟူ၏။ (၁) တိရစ္ဆာန ကထာ-သူတော်ကောင်းတို့ အလိုမရှိသော မဂ်ဖိုလ်မှ ဖီလာကန့်လန့် စကား ဟူသမျှ၊ တိုင်းရေး ပြည်ရေး သားရေး သမီးရေး စကားမျိုး၊ (၂) ဒါန ကထာ-စွန့်ကြဲ ပေးကမ်း လှူဒါန်းမှု စကား၊ (၃) သီလ ကထာ-သီလနှင့် စပ်သော စကား၊ (၄) သဂ္ဂ ကထာ-နတ်ရွာနှင့် စပ်သော စကား၊ (၅) မဂ္ဂ ကထာ-ချာန် မဂ်ဖိုလ်နှင့် စပ်သော စကား၊ (၆) ကာမာဒီနဝ ကထာ-ကာမဂုဏ်၏ စက်ဆုပ် ဖွယ်ရာ အပြစ် စကား၊ (၇) နေက္ခမာနိသံသ ကထာ-ကာမတရား စွန့်ပယ်ရှားရေး အကျိုးကျေးဇူး စကား။

ကထာမျိုး ၁၀-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၉၉ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်၊ ၄၀-မှ ၄၄-ထိ ရှုပါ။ ကောင်းစွာဟောအပ်သော ကထာဝတ္ထုခေါ် စကား အပြား ဆယ်ပါးဟူ၏၊ အကျယ်လိုမူ မဇ္ဈိမနိကာယ် ဝေဒလ္လသုတ်အဖွင့်၌ ရှုပါကုန်။ (၁) အပိစ္ဆာ ကထာ-အလိုနည်းမှုနှင့် စပ်သော စကား၊ (၂) သန္တုဋ္ဌိ ကထာ- ရောင့်ရဲလွယ်မှုနှင့် စပ်သော စကား၊ (၃) ပဝိဝေက ကထာ-ဆိတ်ငြိမ်မှုနှင့် စပ်သော စကား၊ (၄) အ, သံသဂ္ဂ ကထာ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂါဝယသံသဂ္ဂစသည်နှင့် မနီးနှော မရောပြွမ်းသော စကား၊ (၅) ဝီရိယာရမ္ဘ ကထာ-ကောင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းနှင့် စပ်သော စကား၊ (၆) သီလကထာ-ပဋ္ဌ, အဋ္ဌ, ဒသ သီလနှင့် စပ်သော စကား၊ (၇) သမာဓိကထာ-ဥပစာရ သမာဓိ, အပ္ပနာ သမာဓိ စသည်နှင့် စပ်သော စကား၊ (၈) ဉာဏ ကထာ-လောကီပညာ လောကုတ္တရာ ပညာရပ်တို့နှင့် စပ်ဆိုင်ရာ စကား၊ (၉) ဝိမုတ္တိ ကထာ-ဖိုလ်တရား လေးပါးတို့နှင့် စပ်သော စကား၊ (၁၀) ဝိမုတ္တိ ဉာဏဒဿန ကထာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် စပ်သော စကားစု။

ကထာမျိုး ၁၀-ပါး။ တနည်း။ ။စကားအရာ လိမ်မာစေမှု နည်းညွှန်ပြသည့် ကထာမျိုး ၁၀-ပါး။ (၁) ကာလ ဝါဒီ-ဆိုရန် အချိန်သင့်မှ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၂) ဘူတ ဝါဒီ-ဖြစ်သမျှကိုသာ လျော်စွာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၃) ဓမ္မ ဝါဒီ-တရားမျှတစွာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၄) သစ္စ ဝါဒီ-မှန်ကန်တိကျစွာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၅) အတ္ထဝါဒီ-အကျိုးရှိမည့် စကားကိုသာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၆) မိဟိတ ပုဗ္ဗ ဘာဏီ-အမြဲ ပြုံးရွှင်မှု ရှေ့ရှိ၍သာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၇) မိတ ဘာဏီ-သင့် မသင့် ထောက်ချင့် ချိန်ဆ၍ သင့်မှ ပြောရခြင်း၊ (၈) အ, တုရိတ ဝါဒီ-အဆောတလျင် မပြောရခြင်း၊ (၉) ပေါရီ-အထက်တန်းစား, မြို့သုံး, နန်းသုံး စကားတို့ကို ဆိုရခြင်း၊ (၁၀) ဝိသဒ ဝါဒီ-လေယူ လေသိမ်း ဟန်ကျလျက် ပြီသစွာ ပြောဆိုရခြင်း။

ကထိန်အာနိသင် ၅-ပါး။ ။ကထိန်ခင်းခံရသော ရဟန်းတော်များ ခံစားရသည့် ကထိန်အကျိုး ၅-ပါး ဟူလို။ အကျယ် ကထိန သိက္ခာပုဒ်နှင့် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့မှာ ရှု။ (၁) အနာမန္တ စာရ-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို မပန်ကြားမူ၍ မြို့တွင်း ရွာတွင်း ဆွမ်းပိတ်ရာ အိမ်သို့ သွားနိုင်ခြင်း၊ (၂) အ, သမာဒါန စာရ-အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး ဆောင်သော သင်္ကန်းကို မယူမူ၍ သွားနိုင် နေနိုင်ခြင်း၊ (၃) ယာဝ ဒတ္ထ စီဝရ-အလိုရှိတိုင်း သင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုမူ၍ ထားနိုင်ခြင်း၊ (၄) ဂဏ ဘောဇန-ထမင်းစား ကြွပါ စသည်ဖြင့် မအပ်သော ပိတ်ခြင်းရှိသော ဂဏဘောဇဉ်ကို စားနိုင်ခြင်း၊ (၅) ကထိန်ခင်းသော ကျောင်းတိုက်၌ ကထိန်ခင်းပြီးနောက် တပေါင်းလပြည့်နေ့အတွင်း သံဃာအားလှူသော သင်္ကန်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လျှာပုဆိုးကိုရင်း၊ သို့မဟုတ် သင်္ကန်းကိုရင်း၊ ထိုကျောင်းတိုက်ရှိ ကထိန် အနုမောဒနာ ပြုသော ရဟန်းတို့သာ ရနိုင်ခြင်း။

ကထိန်ခင်းမည့် ရဟန်း၏ အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။၎င်းအင်္ဂါ ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းမှသာ ကထိန်ခင်းထိုက်သည် ဟူ၏၊ အဓိပ္ပါယ်ကို တတ်သိသူတို့ထံ မေးမြန်း စုံစမ်းလေ။ (၁) ပုဗ္ဗကရဏံ ဇာနာတိ-ရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်ရမည့် ကိစ္စရပ်တို့ကို သိရ ပြုရခြင်း၊ (၂) ပစ္စုဒ္ဓါရံ-ပစ္စုဒ္ဓိ၏ ပြုတတ်ရခြင်း၊ (၃) အဓိဋ္ဌာနံ-အဓိဋ္ဌာန် တင်တတ်ရခြင်း၊ (၄) အတ္ထာရံ-ခင်းပုံ ခင်းနည်း သိထားရခြင်း၊ (၅) မာတိကံ-မာတိကာကို သိထားရခြင်း၊ (၆) ပလိဗောဓံ-ကြောင့်ကြကို သိထားရခြင်း၊ (၇) ဥဒ္ဓါရံ-ကထိန် နုတ်ပုံကို သိထားရခြင်း၊ (၈) အာနိသံသံ-အာနိသင်တို့ကို သိထားရခြင်း။

ကထိန်ခင်းရန်၊ ထုတ်မိန့်ပြန်၊ ၃-တန် သင်္ကန်းမျိုး။ ။ကထိန်ခင်းရန်အတွက် ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့သော သင်္ကန်း ၃-ထည်ကို ဆိုသည်။ (၁) သံဃာဋိ-ဒုကုဋ်ခေါ် နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီး၊ (၂) ဥတ္တရာသင်္ဂ-ကိုယ်ဝတ် ခေါ် ကောသီ၊ (၃) အန္တရဝါသက-ခါးဝတ်ခေါ် သင်းပိုင်။

ကထိန်ခင်းရန်ကိစ္စ ၈-ပါး။ ။ (၁) ကထိန်သင်္ကန်းကို အလှူခံမှု၊ (၂) ကထိန် ခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို သံဃာတော်တို့က စိစစ်ရွေးချယ်ပေးမှု၊ (၃) ထိုရွေးချယ်ခံရသူအား သိမ်တွင်း၌ ကထိန်သင်္ကန်းကိုပေးမှု၊ (၄) တိစီဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင် သင်္ကန်းဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓိုရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်စွန့်မှု၊ (၅) ခင်းမည့် သင်္ကန်းသစ်ကို ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှု၊ (၆) သင်္ကန်းအမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု၊ (၇) နှုတ်မြွက်၍ ခင်းမှု၊ (၈) အနုမောဒနာ ပြုမှု။

ကန္တာရမျိုး ၈-ပါး။ ။လွန်မမြောက်နိုင်ခဲသည် ဖြစ်၍ ခဲယဉ်း ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာနှင့် သွားရသော ခရီးလမ်း ၈ မျိုး ဟူ၏၊ ဇာပဏ္ဏကဇာတ် စသည်။ (၁) စောရ ကန္တာရ-ခိုးသား ထားပြ ဘေးရန်ရှိသော ခရီးခက်၊ (၂) ဝါဠ ကန္တာရ-သားရဲတိရစ္ဆာန် ဘေးရန်ရှိသော ခရီးခက်၊ (၃) နိရုဒက ကန္တာရ-ရေ မရှိသော ခရီးခက်၊ (၄) အမနုဿ ကန္တာရ-နတ်ဆိုး ဘီလူးသရဲရှိသော ခရီးခက်၊ (၅) အပ္ပ ဘက္ခာ ကန္တာရ-စားဘွယ် ခဲဘွယ် အစာအာဟာရ မရှိသော ခရီးခက်။ ဤကား အပဏ္ဏကဇာတ် အဋ္ဌကထာလာ ကန္တာရ ၅-ပါးတည်း၊ ထိုမှတပါးလည်း၊ (၆) ဥဒက

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကန္တာရ-အလွန် ကျယ်ပြောသော ရေပြင်ရှိသော ခရီးခက်၊ (၇) ဝါဠု ကန္တာရ-အလွန်ရှည်လျားသော သဲပြင်ရှိသော ခရီးခက်၊ (၈) ဝန ကန္တာရ-လွန်မြောက်နိုင်ခဲသော တောအုပ်ရှိသော ခရီးခက် စသည်များစွာ ရှိကုန်သေး၏။

ကန့်မျိုး ၄-ပါး။ ။ကန့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ အကြောင်းကား- သကဋ္ဌဘာသာ လာ ရသ မဉ္ဇရီ ကျမ်း၌- လွန်လေပြီးသော အခါ နတ်သမီးတစုသည် နို့ သစ်ဖြင့်ပြီးသော သမုဒ္ဒရာ၌ ရေကစား မြူးတူးစံပယ်လျက် အဝတ်ကို ဖွပ်လျှော်ခြင်း, ချေးကွန်းခြင်းတို့ကိုပြု၍ ကမ်းနှစ်ဖက်၌ ကိုယ်ချေးနှင့် တကွ အနံ့ပြင်းစွာသော ကန့်သည် ဖြစ်လေ၏၊ ထိုသို့ ဖြစ်သောအခါ ဓေတ ဟူသော အမည်သည်ရင်း၊ ဂန္ဓက ဟူသော အမည်သည်ရင်း ထင်ရှားစွာ ဖြစ်သည် ဟူ၏။ (၁) ကန့်နီ-ရင်းသည် ရွှေကိစ္စ, သုက်ကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်၏၊ (၂) ကန့်ရွှေဝါ- သွေးစုနာ အနာပေါက် စသည်တို့၌ လိမ်းလျှင် ပျောက်စေနိုင်၏၊ (၃) ကန့်ဖြူ-ရင်းသည် ဒိုးမွမ်းအပ်သည် သာတည်း၊ (၄) ကန့်နက်-ရင်းကိုကား ရခဲလှစွာ၏ဟု ရသမဉ္ဇရီခေါ် လောကီကျမ်းကြီး၌ မျိုးခွဲ၍ ဆိုထားသည်။

ကနုတံ၏ အပြစ် ၆-ပါး။ ။ဝိနည်းတော်လာ ရဟန်းတော်များ မသုံးကောင်းသော ကနုတံမျိုး ၆-ပါး။ (၁) အကွဲပါသော ကနုတံ၊ (၂) အဆစ် ပါသော ကနုတံ၊ (၃) ဖုထစ် ပါသော ကနုတံ၊ (၄) ဆူးရှိသော ကနုတံ၊ (၅) အခေါင်း ရှိသော ကနုတံ၊ (၆) ကြမ်းတန်းသော ကနုတံ။

ကပ် ၃-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၆၀ ။ဋ္ဌ။ ၃၈။ ကပ္ပ=စီရင်ခြင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ အပြုအမူ ကံအလျောက် စီရင်ခြင်း ၃-ပါး။ (၁) ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရ ကပ်-သတ္တဝါတို့၏ လောဘတရား ပိုမိုအားကြီးလာသော အခါ မိုးခေါင်ရေရှား ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး၍ သေကြေပျက်စီးခြင်းမျိုး၊ ဤသတ္တဝါတို့ကား များသောအားဖြင့် ပြိတ္တာ ဘုံသို့ ရောက်ကြရ၏၊ (၂) သတ္ထန္တရ ကပ်-သတ္တဝါတို့ ဒေါသတရား ပိုမိုအားကြီးလာသောအခါ မေတ္တာပါးရှား၍ တဦးနှင့်တဦး ထိုးခုတ်ရိုက်နှက် သတ်ဖြတ်ခြင်း ဘေးရန် တို့ကြောင့် သေကြေပျက်စီးရခြင်းမျိုး၊ ဤသတ္တဝါတို့ကား များသော အားဖြင့် ငရဲဘုံသို့ ရောက်ကြရ၏၊ (၃) ရောဂန္တရ ကပ်-အနာ ရောဂါ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျရောက်သေကြေ ပျက်စီးခြင်းမျိုး၊ ဤသတ္တဝါတို့ကား များသော အားဖြင့် နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်တတ်ကြကုန်၏။

ကပ် ၄-ပါး တနည်း။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၄၄-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) သံဝဋ္ဋကပ်၊ (၂) သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၊ (၃) ဝိဝဋ္ဋကပ်၊ (၄) ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်။

ကပ်ကြီး ၄-ပါး။ ။ကာလကြီး ၄-ပါး။ သာရတ္ထ သင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) အာယုကပ်-သတ္တဝါတို့၏ အသက်တမ်း ကာလ အပိုင်းအခြားတခု၊ ရာတမ်း, ထောင်တမ်း, သောင်းတမ်း စသည်မျိုး၊ (၂) အန္တရကပ်-ဆယ်နှစ်တမ်းက အသင်္ချေယျတမ်းထိ, အသင်္ချေယျတမ်းက ဆယ်နှစ်တမ်းထိ, အတက် အဆုတ် ကာလကြီးတခု၊ (၃) အသင်္ချေယျကပ်- အမှတ်-၂ အန္တရကပ်ပေါင်း ၆၄-ကြိမ် ပမာဏ ကာလအပိုင်းအခြား၊ (၄) မဟာကပ်-အသင်္ချေယျ ၄-ကပ် ပမာဏ ကာလအပိုင်းအခြား။

ကပ္ပဋ္ဌိတိမျိုး ၄-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၁၂၅-နှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ။ ပ-အုပ်။ ၁၈၈-တို့၌ အကျယ်ရှု။ ကမ္ဘာတည်နေသမျှ တည်နေသော အရာဝတ္ထုကြီး ၄-ပါး။ (၁) ယက္ကိုက်စောင့်သော ရေအိုင်ဝယ် အလောင်းတော်မြတ် မျောက်မင်း ဖြစ်တော်မူစဉ်အခါက ကျူဆစ်တို့ကို ဖောက်၍ ရေကို သောက်ဘူးသော ကျူတော၏ တကမ္ဘာလုံး အဆစ်မရှိဘဲ တည်နေခြင်း တပါး၊ (၂) အလောင်းတော်မြတ် ငုံးမင်းဖြစ်တော်မူစဉ် သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ကြောင့် တကမ္ဘာတိုင်အောင် မီးမလောင်နိုင်သော ၁၆-မင်းပယ်စာ အရပ်လည်း တပါး၊ (၃) ကဿပဘုရား လက်ထက်တော်အခါက ဃဋီကာရအိမ် တည်ရာ၏ တကမ္ဘာလုံး မိုးရေ မစွတ်စိုနိုင်ခြင်းလည်း တပါး၊ (၄) အလောင်းတော် ယုန်မင်းဖြစ်စဉ် အခါက လဝန်း၌ ရေးခဲ့သော ယုန်ရုပ်၏ မပျောက်မပျက် တကမ္ဘာလုံး တည်နေခြင်းလည်း တပါး။

ကပ္ပဋ္ဌိတိမှတ်ရန်ကဗျာ။ ။ထုံးမပယ်မိ၊ ငုံး, အိမ်, ကျူ ,လ, နှယ်၊ ဝုမ္ဗျစံနိုင်း။
ထပ်တညီ၊ ကပ္ပဋ္ဌိတင်ထိုက်ကဲ့၊ ခင်သိုက်ညာမေနှင့်၊ ငါးဆင့်သမိုင်း။

ကပ်မျိုး ၅-ပါး။ ။ထိုထိုသော ဆေးကျမ်းတို့၌ ကပ်မျိုး ငါးပါးဟု အပေါင်းစကားနှင့် ညွှန်းဆိုလျှင် အောက်ပါ ကပ်မျိုး ငါးပါးတို့ကိုသာ သမားတော်ကြီးများ အလိုရှိကြကုန်၏၊ ဤကား ဇပြင်ကပ်မျိုး ငါးပါး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်၏။ (၁) ကပ္ပိုလ်၊ (၂)ကပ်မ၊ (၃) ကတြာသချော်၊ (၄) စူလာနဖါ၊ (၅) ဆောင်းမေးခါး။

ကပ်မျိုး ၅-ပါး တနည်း။ ။ဤကား အတွင်း ကပ်မျိုး ငါးပါးတည်း၊ (၁) ပန်းနု၊ (၂) ပန်းမ၊ (၃) စူလာနဖါ၊ (၄) ဆောင်းမေးခါး၊ (၅) ကတြာသချော်။

ကပ်မျိုး ၇-ပါး တနည်း။ ။ဆေးကျမ်းလာ ဝေါဟာရ၊ ၎င်းကို အပြင် ကပ်မျိုး ၇-ပါးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ (၁) ပန်းနု၊ (၂) ပန်းမ၊ (၃) စူလာနဖါ၊ (၄) ကတြာသချော်၊ (၅) ကုလားဆောင်းမေးခါး၊ (၆) ကွတ်ကရာ၊ (၇) ကပ္ပိုလ်။

ကပ္ပိခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များနှင့် အပ်အောင် ပြုပေးခြင်း ၃-ပါး၊ အကျယ် စူဠဝါပါဠိတော်၌ရှု။ဘူဇဂါမ်, ဗီဇဂါမ်တို့ကို ဒါယကာ လုပ်သူက- (၁)လက်သည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ (၂)အသွားထက်သော ထား, လှံ, သံချွန် စသည်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ (၃) မီးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ယူ, ထိုးခုတ်, ရှို့တိုက်၍ ပေးခြင်းမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ရဟန်းတော်က ကိုင်ထားပြီး''ကပ္ပိယံ ကရောဟိ''ဟုဆိုလျှင် ဒါယကာက ''ကပ္ပိယံ ဘန္တေ''ဟု ဆိုကာ ဆိတ်, ထိုး, ခုတ်,ရှို့ လိုက်ရသည်။

ကပ္ပိယကုဋိ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ရဟန်းတော်တို့ သုံးဆောင် ကောင်းသည့် ဝိနည်းတော်လာ ကျောင်းအင်္ဂါ လေးပါး။ (၁) ရဟန်းသံဃာတို့အပိုင် ဥစ္စာဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ရဟန်းသံဃာတို့ အမြဲနေဘို့ရာ ကျောင်းဖြစ်ခြင်း၊ (၃) သဟသေယျ အာပတ် မသင့်နိုင်သော အမိုးအကာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၄) ကပ္ပိယကုဋိ ၄-ပါးတွင် လျော်စွာဖြစ်ခြင်း။

ကပ္ပိယကုဋိမျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိနည်းတော်လာ ရဟန်းတို့ကျောင်းမျိုး လေးပါး ဟူ၏။ (၁) ဂဟပတိကုဋိ-မလှူမီ လူတို့ပိုင်ခြင်း, လှူသောအခါ ကပ္ပိယ ဝေါဟာရဖြင့် မြွက်ဆိုလှူဒါန်းခြင်း အင်္ဂါနှစ်ပါးစုံ ကျောင်း၊ (၂)သမ္မုတိ ကုဋိ-ကပ္ပိယကုဋိအင်္ဂါ ချို့တဲ့သော ကျောင်းကို ကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်အောင် ဉတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် သမ္မုတ်၍ပေးသောကုဋိ၊ (၃)ဂေါနိသာဒိကာ ကုဋိ-အရံအတားမရှိသော ကျောင်း၊ (၄) ဉဿာဝနန္တိကာကုဋိ-ရဟန်းတို့

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိုယ်တိုင် ချီကြွလျက် "ကပ္ပိယကုဋိံ ကရောမ"ဟု ဆိုကာ တပြိုင်နက် မြေသို့ချစိုက် ပြီးဆုံးစေသောကုဋိ။

ကမ္ဘာ့ အနုမြူ လက်နက်ပိုင် နိုင်ငံကြီး ၆-ခု။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အနုမြူ နိုင်ငံကြီး- ၆)၌ ကြည့်ပါ။

ကမ္ဘာအပြားမျိုး ၆-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ ၂၂၇-၌ အကျယ်ရှု။ ဘုရားပွင့်သော ကမ္ဘာငါးပါးနှင့် ဘုရား မပွင့်သော ကမ္ဘာ တပါးဟူ၏။ (၁) သာရ ကမ္ဘာ- ဘုရားတဆူသာ ပွင့်သော ကမ္ဘာ၊ (၂) မဏ္ဍ ကမ္ဘာ- ဘုရား နှစ်ဆူ ပွင့်သော ကမ္ဘာ၊ (၃) ဝရ ကမ္ဘာ- ဘုရား သုံးဆူ ပွင့်သော ကမ္ဘာ၊ (၄) သာရ မဏ္ဍ ကမ္ဘာ- ဘုရား လေးဆူ ပွင့်သော ကမ္ဘာ၊ (၅) ဘဒ္ဒ ကမ္ဘာ- ဘုရား ငါးဆူ ပွင့်သော ကမ္ဘာ၊ (၆) သုည ကမ္ဘာ- ဘုရားမပွင့်သော ကမ္ဘာ။

ကမ္ဘာအပြားမျိုး ၆-ပါး တနည်း။ ။၎င်းအကျယ် ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ပ-တွဲ၊ ပ-ပိုင်း၊(ကု)၌ ကြည့်ရှုကြပါကုန်။ (၁) မဟာကပ်ကမ္ဘာ၊ (၂) အသင်္ချေယျကပ်ကမ္ဘာ၊ (၃) အန္တရကပ်ကမ္ဘာ၊ (၄) အာယုကပ်ကမ္ဘာ၊ (၅) ဟာယနကပ်ကမ္ဘာ၊ (၆) ဝဍ္ဎနကပ်ကမ္ဘာ။

မှတ်ချက်။ ။ကပ်နှင့် ကမ္ဘာ အတူတူဟုသာ မှတ်ရမည်။

ကမ္ဘာ့အိုင်ကြီး ၁၀-အိုင်။ ။၎င်း၏ အကျယ် အဝှမ်းနှင့် သရုပ်များကို (အိုင်ကြီး ၁၀-အိုင်)၌ ရှုပါ။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၁၃၈။ ။၎င်း၏ သရုပ် အမည်များကို (ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၁၃၈) ၌ ကြည့်ပါ။

ကမ္ဘာကျော် ခေါင်းလောင်းကြီး ၁၀-လုံး။ ။၎င်းတို့၏ သရုပ်များကို (ခေါင်းလောင်းကြီး ၁၀-လုံး)၌ ကြည့်ပါ။

ကမ္ဘာစောင့် တရား ၂-ပါး၊ ၄-ပါး၊ ၅-ပါး။ ။ကမ္ဘာ့ ငြိမ်းချမ်း,တိုးတက်, သာယာရေးတရား ၂-ပါးဖြစ်သည်၊ ၎င်းသရုပ်ကို (လောကပါလတရား ၂-ပါး)၌ ကြည့်လေ။

ကမ္ဘာတည် အရာဝတ္ထုကြီးမျိုး ၄-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ကပ္ပဋ္ဌိတိမျိုး ၄-ပါး)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီး (၇)တိုက်။ ။ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အကြီးဆုံးသော ကုန်းမြေပြင်နှင့် တောတောင် အပိုင်းအခြားကြီးများ ဟူ၏၊ ကမ္ဘာ့ပထဝီဝင် စာအုပ်များနှင့် ထိုထိုမှတ်တမ်းများမှ။

(၁) အာရှတိုက်- တူရကီနိုင်ငံ ဆားမားနားမြို့၏ အနောက်ဖက်ဒေသတခု၏ အမည်ကို စွဲ၍ ခေါ်ဆိုခြင်းပြုသည်။ကနည်း။ဖြူစင်သော အကျင့်ရှိသူ (အရဟ)များ၊ သို့မဟုတ် အရိယာခေါ် သူတော်စင်များ နေထိုင်ရာ အရဟ လူမျိုး၊ ဝါ- အရိယာ လူမျိုးများ၏ ဒေသကို စွဲ၍ ခေါ်ဆိုသည် ဟူ၏။

(၂) ဥရောပတိုက်- မက်စီဒိုနီယာနိုင်ငံရှိ (ဥရိုပတ်) မြို့ကို အသိအမှတ်ပြု၍ ခေါ်ဝေါ်သည် ဟူ၏။

(၃) အာဖရိကတိုက်- ရောမ နိုင်ငံသားတို့သည် တူနီးရှား နိုင်ငံမှ အာဖရိက လူမျိုးစုကို ဖာစွဲပြု၍ ခေါ်ဆိုကြသည်။

(၄) သြစတြေးလျတိုက်- တောင်ဖက်တိုက် ဟူလို၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော တိုက်ဟူ၏။ ၎င်း တိုက်ကြီး ၄-တိုက်တို့သည် ကမ္ဘာဟောင်းခေါ် ကမ္ဘာလုံး၏ အရှေ့ခြမ်း၌ ရှိကြသည်။

(၅) အမေရိကတိုက်- ၎င်းသည် တောင် အမေရိကနှင့် မြောက်အမေရိကဟု ၂-တိုက်ရှိသည်၊ ကမ္ဘာသစ်၏ ကမ်းရိုးတန်းများကို (ဒေသ အစိတ်အပိုင်းများနှင့်) ရှေးဦးစွာ ရှာဖွေတွေ့ရှိသူ (အမေရိဂိုစပွတ်ချီ)ကို ဂုဏ်ပြု၍ ခေါ်ဆိုကြသည်။

(၆) မြောက်အမေရိကတိုက်- အမေရိကန်မြောက်ပိုင်း ကုန်းမြေပြင်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

(၇) အန္တာတိတ်ကာတိုက်- တောင်ဝန်ရိုးဖျား အနီး အန္တာတိတ် သမုဒ္ဒရာ၌ ရှိသည်။

ကမ္ဘာ့နိယာမ တရားကြီး ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (နိယာမတရား ၁၅-ပါး) ဟူသော ပုဒ်၌ ရှုပါလေ။

ကမ္ဘာ့သံကန္တာရကြီး ၁၉-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်များကို(သံကန္တာရကြီးမျိုး ၁၉-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကမ္မဇ ကလာပ် ၉-စည်း။ ။ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်စည်း ရုပ်စုမျိုး ၉-ပါး။ (၁) စက္ခု ဒသက ကလာပ်၊ (၂) သောတ ဒသက ကလာပ်၊ (၃) ဃာန ဒသက ကလာပ်၊ (၄) ဇိဝှါ ဒသက ကလာပ်၊ (၅) ကာယ ဒသက ကလာပ်၊ (၆) ဣတ္ထိဘာဝ ဒသက ကလာပ်၊ (၇) ပုမ္ဘာဝ ဒသက ကလာပ်၊ (၈) ဝတ္ထု ဒသက ကလာပ်၊ (၉) ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀။ ။ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လုပ်ငန်း ဌာန လေးဆယ်။ (၁) ကသိုဏ်း ဆယ်ပါး၊ (၂) အသုဘ ဆယ်ပါး၊ (၃) အနုဿတိ ဆယ်ပါး၊ (၄) ဗြဟ္မဝိဟာရ လေးပါး၊ (၅) အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ တပါး၊ (၆) စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန် တပါး၊ (၇) အရူပ လေးပါး။

ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ချိန် မဟုတ်သော အခါ ၅-ပါး။ ။ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် နီဝရဏဝဂ်မှ။ (၁) ဇိဏ္ဏ ဇရာဘိဘူတ- ဇရာထောင်း၍ အိုဟောင်းရွတ်တွ သော အခါ၊ (၂) ဗျာဓိနာဘိဘူတ- မကျန်းမမာ အနာဘေးနှိပ်စက် သော အခါ၊ (၃) ဒုဘိက္ခ ဒုလ္လဘ ပိဏ္ဍ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှား သော အခါ၊ (၄) ဝိဝါဒ ဘယ ပတ္တ-အသင်းကွဲ ပါတီကွဲ ဝါဒကွဲ ပြည်ထဲ ရေး သူပုန်ထပြီး အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်နေသော အခါ၊ (၅) သံဃဘိန္န- သံဃာချင်း ကွဲပြားပြီး အငြင်းပွားနေသော အခါ။

ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမျှား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ အပြား အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ် ကို (ရဟန်းကျောင်းမျှား မျိုး ၁၀-ပါး) ဟူသော ပုဒ်၌ ရှုပါ။

ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးစွမ်းနိုင်သော ဆရာအပြား ၆-ပါး။ ။ကမ္မဋ္ဌာန်း ယူလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုဆရာမျိုးကို ရှာဖွေစစ်ဆေးရာ၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ။ (၁) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၊ (၂) အနာဂါမ်၊ (၃) သကဒါဂါမ်၊ (၄) သောတာ ပန်၊ (၅) ဈာနလာဘီ ခေါ် ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်၊ (၆) ပိဋကသုံးပုံဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်, နှစ်ပုံဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်, တစ်ပုံဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်, အဋ္ဌကထာဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်, ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်လေ့လာ ဆည်းပူးသူ သီလဝန္တ လဇ္ဇီ ပေသလ ဗဟုဿုတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဟူ၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းသမား၏ အင်္ဂါ ငါးပါး။ ။၎င်းသရုပ်(ပဓာနိယင်္ဂတရား ၅-ပါး) ၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကမ္ဘပထံ၊ ပြီးမြောက်ရန်၊ ဖြ-တန် ပယောဂ။ ။ငင်းသရုပ်ကို (ပယောဂ ဖြ-မျိုး)၌ ရှုပါကုန်။

ကမ္ဘဝါ ၉-ခဏ်း။ ။ငင်းသရုပ်များကို (ကိုးခဏ်း ကမ္ဘဝါ)၌ ပြဆိုအံ့။

ကမ္ဘဝါစာအပြစ်(ဒေါသ) မျိုး ၅-ပါး။ ။သံဃကံပြုရာ၌ ကမ္ဘဝါစာရွတ်ဖတ်သောအခါ ကံပျက်ခြင်းများ ဟူ၏။ အကျယ် ဝိနည်း ပရိဝါ ။ပါ။ ၃၇၁- ၌ရှုပါ။ (၁) ဝတ္ထုကို မသုံးသပ်ခြင်း၊ (၂) သံဃာကို မသုံးသပ်ခြင်း၊ (၃) ပုဂ္ဂိုလ်ကို မသုံးသပ်ခြင်း၊ (၄)ကမ္ဘဝါစာ၏ ပုဒ် အက္ခရာတို့ကို မရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ (၅)ဥတ်မပါပဲ ရွတ်ဖတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်၏။

ကရိယာ ၅-တန်။ ။ငင်းသရုပ် အကျယ်ကို (ကြိယာ ၅-တန်)၌ ကြည့်ပါလေ၊ ရေးသားပုံမျှ ခြား၏။

ကရိယာ ဖြ၀။ ။ရတု ကဗျာ စိကုံးရေးသားရာ၌ ကဗျာလက်ာလိုက်စားသူတိုင်း အသုံးချရမည့် ရှေးဆရာကြီးတို့၏ ဂရုပဒေသ နယပဒေသ နယဂ္ဂါဟဖြစ်သော မြန်မာဘာသာ အခေါ် ကရိယာ၊ သို့မဟုတ် ကြိယာ ခြောက်ဆယ်ကို ကဝိပါသင်္ဂကျမ်းမှ ယူ၍ ဤ၌ အဖြက်မျှ ပြဆိုပါအံ့။

> "မဥ္ဇူဘုန်းမော်၊ ပွင့်ချိန်မြော်သည်၊ ဇန်းမော်ခေါင်ထိ၊ တုမရှိသည်၊ ကဝိကင်ေ၊ စောမြုတေ။ နှစ်ထွေလက်ာ၊ ကျမ်း၌လာသား၊ နည်းနာနယ၊ ဝိတ္ထာရဖြင့်၊ သုံးတန်ဆင့်၍၊ ဖွင့်သည့်ကဗျာ၊ ကြိယာတွင်၊ သမာသေန၊ မူလမဇ္ဈေ၊ ကိုသာပေတည့်၊ သံခြေပို့ညွှင်း၊ ကျွန်ုပ်ခင်းပိမ့်း။ (လျှင်, လျှင်း, မူကား၊ ဝယ်, သား, တမင့်၊ ချိမ့်, ဖြင့်, တွင်, ၏၊ ပိမ့်, လှည့်, မည်, အံ့၊ လော, တုံ, မံ့, တည်း။ သော်, ခံ့, ဘူး, သော၊ ပူလော, ရကား၊ မူ, အား, မှ, က၊ လိမ့်, စွ, တံ့, လည်း၊ တည့်, တည်း, ချည်း, ဟု၊ ခဲ့, နည်း, နိုက်, လျက်၊ ကြောင့်, ထက်, မို့, လည်၊ စံ့, သည်, စိမ့်, တုံ့၊ လိမ့်, တည့်, တော, ကား၊ လော့, ၍, လား, သို့၊ မျှ, တို့, ငှါ, ရှင့်၊ တမို့, နှင့်, ကို,) ရှင့်ပင့်ဉာဏ်တော်၊ ထွန်းပေါ်ကျယ်ချဲ့၊ ယှည်ခဲ့ဝှာတ်တော်မူ ဘုရား။

ကရိုဏ်း ၄-ပါး။ ။အက္ခရာသံတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဌာန အစိက်အပိုင်းကို ခေါ်သော သဒ္ဒါဝေါဟာရ။ (၁) ဇိဝှါမဇ္ဈ ကရိုဏ်း-လျှာလယ်အရပ်၊ တာလုဇအက္ခရာ ရှစ်လုံးတို့ဖြစ်ရာ၊ (၂) ဇိဝှေါပဂ္ဂ ကရိုဏ်း-လျှာဖျားနီး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အရပ်၊ မုဒ္ဓဇအက္ခရာ ၇-လုံးတို့ဖြစ်ရာ၊ (၃) ဇိဝှဂ္ဂ ကရိဏ်း- လျှာဖျား အရပ်၊ ဒန္တဇအက္ခရာ ၇-လုံးတို့ဖြစ်ရာ၊ (၄) သကဋ္ဌာန ကရိဏ်း- မိမိတို့ မူလဋ္ဌာန ကခဂဃင, ပဖဗဘမ, ဝ ဟ, အံ, အ အာ ဥ ဦ ဧ ဩ တို့၏ ဖြစ်ရာ။

ကရိဏ်း ၁၁-ပါး၊ တနည်း။ ။တိတိ ကရိဏ်း ၁၁-ပါး ဟူ၍လည်း ဗေဒင်ကျမ်းတို့၌ ခေါ်ဆို၏။ (၁) ဗဗ ကရိဏ်း၊ (၂) ဗာလဝ ကရိဏ်း၊ (၃) ကောလဝ ကရိဏ်း၊ (၄) တေထိလ ကရိဏ်း၊ (၅) ဂရဇ ကရိဏ်း၊(၆) ဝဏိဇ ကရိဏ်း၊ (၇) ဗိဋ္ဌိ ကရိဏ်း၊ (၈) သကုဏိ ကရိဏ်း၊ (၉) နာဂ ကရိဏ်း၊ (၁၀) စတုပဒ ကရိဏ်း၊ (၁၁) ကိတုဃန ကရိဏ်း။

မှတ်ချက်။ ။၎င်း တွက်နည်းကို ဤ လင်္ကာဖြင့် သိရာ၏။

"လဆန်းသုည၊ လဆုတ်ကျမူ၊ တည်ထ ဆယ့်ငါး၊ ကိန်းကိုထားမှ၊ နှောဖြားတက္ကာ၊ တိထီသာတည့်၊ မှန်စွာမဖေါက်၊ နှစ်ခုမြှောက်၍၊ အောက်အောက် ခြောက်ဆယ်၊ ဖို့တက်ဆွယ်လျက်၊ အောက်ဝယ် ကြွင်းလျှင်၊ ထက်ဇက်တင်လော့၊ ထိုတွင်စပြု၊ ကိတုဃာန၊ ဘို့ဘာဂ ဘွက်၊ ဧကန္တက်ထား၊ သတ္တစားရှင့်၊ လဒ်ကားခုနစ်၊ အတွင်းဖြစ်၍၊ ကြွင်းရစ်သေသ၊ ဧကဖြစ်မူ၊ ဗဗ ဟူ၏၊ ဒွေမူ ဗာလဝ၊ သုံးကျ ကောလဝါ၊ လေးမှာ တေထိလ၊ ပဉ္စ ဂရဇ၊ ခြောက်မှန် ဝဏိဇ၊ သုည ဗိဋ္ဌိ၊ ရှစ်ကြိမ်လှည့်၍၊ လဒ်ရှိအဋ္ဌမြင်၊ အကြွင်းတွင်ကား၊ တစ်လျှင် သကုဏိ၊ နှစ်ရှိ နာဂ၊ သုံးဝကြွင်းမူ၊ စတုပဒ၊ ကရိဏ်းကျ တွင်၊ အစ ဗိဋ္ဌိ၊ အဆုံးကိကို၊ ကြည်ဘိရှောင်ရန်၊ ကြွင်းအကျန်သည်၊ ဆောင်ရန် အကောင်း ကရိဏ်းတည်း"။

ကလာအတတ် ၆၄-ရပ်။ ။သိပ္ပံပညာခေါ် လက်မှုပညာ အတတ် ၆၄-ရပ်ကို လိုရင်းပဓာနမျှ ထုတ်ပြသော သုကြနီတိကျမ်းလာ ဖြစ်၏၊ ဘာဂဝတ ပုရာဏ်စသည်တို့၌လည်း ကလာအတတ်ပေါင်း များစွာ ရှိသေးသည်။ (၁) နစ္စ-အကမျိုးစုံ အတတ်၊ (၂) ဝါဒန-တီးမှုတ်မျိုးစုံ အတတ်၊ (၃) ဝတ္ထာလင်္ကာရ သန္ဓာန-လူနှင့်လျော်အောင် အဝတ်တန်ဆာ ဆင်ယင်ပေးမှု အတတ်၊ (၄) အနေက ရူပ ဝိဘာဝ ကရဏ-အဆင်းသဏ္ဌာန် ရုပ်ပုံအမျိုးမျိုးတို့ကို ကောင်းစွာ ပြုပြင်ပေးနိုင်ခြင်း၊ (၅) သေယျတ္ထရ

www.burmeseclassic.com

ဏာဒိ သံယောဂ ပုပ္ဖါဒိ ဂန္ထန-အိပ်ရာခုတင်စသည်တို့ကို တင့်တယ်ဖွယ်ရာစွာ ပြင်ဆင်ခင်းကျင်းတတ်ခြင်း, ပန်းစသည်တို့ကို သီကုံးပြင်ဆင်တတ်ခြင်း အတတ်၊ (၆) အနေကကီဠာရဥ္စန- ကစားမျိုးစုံတို့ဖြင့် လူအပေါင်းအား နှစ်သက်စေနိုင်ခြင်း အတတ်၊ (၇) အနေကာသနသန္ဓာန ရတိဇာနန-နေရာအမျိုးမျိုး နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ကာမ မွေ့လျော်ပြုပုံနည်းကို သိသော အတတ်၊ (၈) မဇ္ဇာ သဝ ါဒိကရဏ-သေရည်အရက်အမျိုးမျိုး စိမ်ချက်မှု အတတ်၊ (၉) သလ္လဟာရဏ ဝဏဝိဇ္ဈန-စူးဝင်သောမြှား ကျည်ဆန်နှင့် အနာဟူသမျှတို့ကို ခွဲစိတ်ကုသနိုင်ခြင်း အတတ်၊ (၁၀) အန္တာဒိပဝန- အချက်အပြုတ် စဖိုစသည်အတတ်၊ (၁၁)ဗီဇာရောပနာဒိ-သစ်ပင်, မျိုးစေ့တို့ကို စိုက်ပျိုးစောင့်ရှောက်ခြင်း လယ်ယာဥယျာဉ်မှုး အတတ်၊(၁၂)ပါသာဏ ဓာတွာဒိ ဝိဓာကရဏ ဘသ္မီကရဏ-ကျောက်ခဲ, ရွှေ စသော ဓာတ်တို့ကို ခွဲစိတ်ခြင်း, ပြာချခြင်း အတတ်၊ (၁၃) ဥစ္ဆု ဝိကာရ ကရဏ-ထန်းလျက်, ကြံသကာ, တင်လဲ, သကြားစသည် ချက်လုပ်တတ်မှု၊ (၁၄) ဓာတောသဓိ သံယောဂ ါဒိကြိယာ-ရွှေ စသော ဓာတ်နှင့် ဆေးတို့ကို ယှဉ်စပ်သော အတတ်၊ (၁၅) ဓာတုသံယောဂ ဝိဘာဂ ကရဏ-ရွှေ, ငွေ စသော ဓာတ်တို့ကို ရောစပ်ခြင်း, ခွဲထုတ်ခြင်း ဟူသော ဓာတုဘေဒ အတတ်၊ (၁၆) ဓာတွာဒိ သံယောဂ ပုဗ္ဗဝိညာဏ-ဓာတ်မျိုးစုံစပ်နည်းကို ရှေးဦးစွာ စတင်စမ်းသပ် ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း အတတ်၊ (၁၇) ခါရနိက္ကာသန-ယမ်း, ဆား, ဆပ်ပြာ ထုတ်လုပ်တတ်မှု၊ (၁၈) သတ္ထ သန္ဓာန ဝိက္ခေပ-အလိုရှိရာဥ္ ကျရောက်ထိမှန်နိုင်စေရန် လက်နက်ကို ချိန်ရွယ်, ပစ်လွှတ်ခြင်း အတတ်၊ (၁၉) မလ္လယုဒ္ဓ-လက်ပမ်းလုံးခြင်း အတတ်၊ (၂၀) ဗာဟု ယုဒ္ဓ-လက်ဝှေ့သတ်ခြင်း အတတ်၊ (၂၁) ပတိကြိယာ-ရန်သူလက်ချက်မှ လွတ်မြောက်အောင် ရှောင်လွှဲခြင်း အကတ်၊ (၂၂) ဗျူဟာ စရနာဒိ ကရဏ-စည်, မောင်း, ဘင်ခရာ အမှတ်ဖြင့် စစ်ဆင် စစ်တက် အမျိုးမျိုး, ယန္တရားလက်နက်တို့ကို စံနစ်ကကျ စီစဉ်ချထား ပစ်ခတ်ခြင်း အတတ်၊ (၂၃) ဒေဝဘာတောသန-နတ်တို့အား နှစ်သက်စေခြင်း အတတ်၊ (၂၄) သာရထျ ဟတ္ထိ အဿ ဂတိသိက္ခာ-ရထားမောင်း, ဆင်စီး, မြင်းစီး, အတတ်၊ (၂၅)မတ္တိကာဘာဏ္ဍ သံကြိယာ-အိုး,အင်,အုဋ္ဌလုပ် အိုးထိန်းသည် အတတ်၊ (၂၆) ကဋ္ဌာ ဘဏ္ဍ သံကြိယာ-သစ်သားထည်မျိုးစုံ ပန်းပု, လက်သမား

www.burmeseclassic.com

အတတ်၊ (၂၇) ပါသာဏ ဘဏ္ဍ သံကြိယာ-ကျောက်ရုပ်, ကျောက်ပန်း, ကျောက်ဆစ် အတတ်၊ (၂၈) ဓာတုဘဏ္ဍ သံကြိယာ-ကြေးထည့်,သံထည် မျိုးစုံပန်းဘဲ,ပန်းတင်းအတတ်၊ (၂၉) စိတ္တာဒျာလေခန-ပန်းချီပုံဆွဲအတတ်၊ (၃၀) တဋ္ဌာက ပိပါသာဒ သမဘူမိကြိယာ-ချောင်း, မြောင်း, ရေတွင်း, ရေကန် တူးခြင်း၊ ကျုံးတူးခြင်း၊ တိုက်အိမ်မြို့ကွက်တို့၌ မြေညှိခြင်း အတတ်၊ (၃၁) ယန္တရ ကရဏ-နာရီ, စက်, တူရိယာ မျိုးစုံ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း အတတ်၊ (၃၂) ဝဏ္ဏ ရဉ္ဇန-အရောင်မျိုးစုံ ဆေးဆိုး,ပန်းရိုက်လုပ် အတတ်၊ (၃၃) ဇလဝါ ယွဂ္ဂ သံယောဂ နိရောဓ ကြိယာ- ရေစက်, လေစက်, မီးစက် အင်ဂျင်အတတ်၊ (၃၄) ယာန ကရဏ-ယာဉ်မျိုးစုံတို့ကို ပြုလုပ်ခြင်း အတတ်၊ (၃၅) သုတ္တာဒိ ရဇ္ဇု ကရဏ-ချည်မျှင် ချည်ကြိုး အမျိုးမျိုး ငင်လုပ်သော အတတ်၊ (၃၆) ဝတ္ထ ဝါယန-အထည်မျိုးစုံ ရက်လုပ်သော အတတ်၊ (၃၇) ရတနဝေဓာဒိ သန္တသန္တညာန-ရတနာတို့၏ အနေအထားအပေါက်စသည်တို့၌ ကောင်း,မကောင်း သိသော အတတ်၊ (၃၈) သုဝဏ္ဏာဒိ ယထာယထဝိညာဏ-ရွှေစသည်တို့ကို အမျိုးမှန်,မမှန်၊ ကောင်း,မကောင်း သိသောအတတ်၊ (၃၉) ကိတ္တိမ သုဝဏ္ဏရတနာဒိ ကြိယာဝိညာပန-ပြုလုပ်အပ်သော ရွှေစသည့် ကိတ်ရတနာတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း အတတ်၊ (၄၀) လေပါဒိသံကြိယာ-ပန်းရံ အတတ်၊ (၄၁) စမ္မမဒ္ဒဝါဒိကြိယာ-သားရေနယ် အမျိုးမျိုးနှင့် ၎င်းတို့ကို ဆေးဆိုးခြင်း သားရေနယ် အတတ်၊ (၄၂) သုဝဏ္ဏဒျာလက်ာရကြိယာ-ပုံစံမျိုးစုံ လုပ်နိုင်သောရွှေပန်းထိမ် အတတ်၊ (၄၃) ပသုစမ္မင်္ဂနိဟာရကြိယာ- သားကောင် ပုံမပျက်အောင် သားရေကို ခွါဆုတ်နိုင်သော အကတ်၊ (၄၄) ဒုဒ္ဓ ဒေါဟာဒိဝိညာဏ-နို့ညှစ်မှစ၍ ထောပတ်အထိ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း အတတ်၊ (၄၅) ကဉ္စုကာဒိ သိဝန- ချုပ်ဝတ်, သင်တိုင်း အင်္ကျီစသည်တို့ကို ချုပ်လုပ်သိတွယ် ဖြတ်ညှပ်မှု အတတ်၊ (၄၆) ဇလတရဏ-ရေကူး ရေငုပ် အတတ်၊ (၄၇) ဂေဟာဘဏ္ဍာဒိမဇ္ဇန- အိမ်သုံးပရိဘောဂ, အိုးခွက်စသည် ကိုကို ပြောင်လက်စင်ကြယ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း အတတ်၊ (၄၈) ဝတ္ထ သမ္မဇ္ဇန-ခဝါသည် အတတ်၊ (၄၉) ခုရကမ္မ- ဆေတ္တာသည် အတတ်၊ (၅၀) တိလ မံသာဒိ သိနေဟ နိဏ္ဏာသန-နှမ်းဆီ, အမဲဆီစသည်တို့ကို ယုတ်ယူခြင်း အတတ်၊ (၅၁) သီရာဒျာကဿက-လယ်ထွန် အတတ်၊ (၅) ရုက္ခာရောဟ- သစ်ပင်တက် အတတ်၊ (၅၃)မနောနုကူလ သေဝါကရဏ-

www.burmeseclassic.com

အသျှင့်စိတ်တိုင်းကျအောင် ချေားလုပ်ကျွေးခြင်း အတတ်၊ (၅၄)ဝေဇ္ဇာ တိဏာဒိ ပတ္တကရဏ-နှီးခွက်, နှီးဖျာ, မြက်ခွက်, မြက်ဖျာစသည် အတတ်၊ (၅၅) ကာစပတ္တာဒိ ကရဏ- စဥ့်အိုးခွက်, ကြွေ, ဖလ်အိုးခွက်, ပန်းကန် ပြုလုပ်ခြင်း အတတ်၊ (၅၆) ဇလ သံသေစန ဟရဏ-ရေယူ, ရေထုတ်, ရေလှောင် ရေပေး ဆည်မြောင်း အတတ်၊ (၅၇) လောဟာဘိသာရ သတ္တကရဏ-သံမဏိ သံရေကြိုစက် လက်နက်မျိုးစုံ လုပ်ခြင်း အတတ်၊ (၅၈) ဟတ္ထိ အဿာဒိ ပိဋ္ဌရဏကြိယာ- ဆင်ကုန်း, မြင်းကုန်းစသည်လုပ် ခြင်း အတတ်၊ (၅၉) သိသုသံရက္ခဏ ဓာရဏာဒိကြိယာ- ကလေးသူငယ် စောင့်ရှောက် မွေးမြူရေး ကလေးထိန်း အတတ်၊ (၆၀) အပရာဓိတာဋ္ဌန ဉာဏ-အပြစ်ရှိသူကို အပြစ်နှင့် လျော်စွာ ပုတ်ခတ်ရိုက်နှက်ခြင်း အတတ်၊ (၆၁) နာနာဒေသိယ ဝဏ္ဏလေခန- ဘာသာမျိုးစုံတို့၏ စာပေအက္ခရာကို ရေးသားမှု အတတ်၊ (၆၂) တမ္ဗူလာရက္ခာဒိကြိယာ- ကွမ်းရာ, ကွမ်း ပြင်စသည် အတတ်၊ (၆၃)ပြဆိုပြီး ၆၂-ပါးသော ကလာတို့၌ လေးဆေး သင့်လျှင် လေးဆေးစွာပြုလုပ်တတ်ခြင်း အာဒါနဂုဏ်၊ (၆၄) လျင်မြန် သင့်လျှင် လျင်မြန်စွာပြုလုပ်တတ်ခြင်း ပတိဒါနဂုဏ်။

ကလျာဏမိတ္တ အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။သပ္ပုရိသခေါ် မိတ်ဆွေမြတ်တို့၏ အင်္ဂါ ၇-ပါး ဟူ၏။ (၁) သီလ-ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၂) သမာဓိ ကိုယ်နှုတ်စိတ် ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်း၊ (၃) ပညာ-ရုပ် နာမ် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တို့ကို သိခြင်း၊ (၄) ဓမ္မ ဒါန- သစ္စာ ၄-ပါး ဘာဝနာတရားတို့ကို ဟောကြားနိုင်ခြင်း၊ (၅) ပေယျဝါစာ- လိုက်နာဘွယ်သော စကားတို့ကို ဆိုတတ်ခြင်း၊ (၆) အတ္တစရိယာ- သူ့ကောင်းကျိုးကို ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း၊ (၇) သမာနတ္တတာ-မိမိနှင့်တူမျှသော အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း။

ကလျာဏမိတ္တ ဖြစ်ကြောင်း ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။မိတ်ကောင်း ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းအင်္ဂါ ၇-ပါး။ သတ္တင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် ကလျာဏမိတ္တသိုတ်။

(၁) ဂရုဂုဏ်-အထက်ပါ ကလျာဏမိတ္တ အင်္ဂါ ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်၍ အလေးအမြတ် ပြုအပ်သောဂုဏ်။

(၂) ဘာဝနီယဂုဏ်-ထို့အတူဖြစ်၍ ချီးမွမ်းအပ်သောဂုဏ်။

(၃) ဝတ္တာရဂုဏ်-သူတပါးတို့အား ဆိုဆုံးမချင်သောဂုဏ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) ၀စနက္ခမဂုဏ်-မသိ၍ သူတပါးတို့ မေးလျှောက်သော စကားကို ခံနိုင် ဖြေစွမ်းနိုင်သောဂုဏ်။

(၅) ဂမ္ဘီရကထံ ကထာဂုဏ်-ရုပ်နာမ်နှင့်စပ်၍ နက်နဲစွာ ဟောပြော တတ်သောဂုဏ်။

(၆) အဋ္ဌာနေ နေဝ စ နိယောဇဓိဟဂုဏ်-အကျိုးမဲ့ရာတို့၌ မပြောဆို မတိုက်တွန်း မယှဉ်စပ်သောဂုဏ်။

(၇) ဘဇိတဗ္ဗဂုဏ်-သိက္ခာသုံးပါး သင်္ဂဟတရားလေးပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံ သည်ဖြစ်၍ မှီဝဲဆည်းကပ် ခံထိုက်သောဂုဏ်။

ကလျာဏမိတ္တ၊ ခေါ် ဆိုကြ၊ သုံးဝပုဂ္ဂိုလ် အဘယ်နည်း ?။ ။သတ္တဝါတို့အား အကျိုးကျေးဇူး အထူးများစေသော သပ္ပုရိသ ကလျာဏမိတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၃-ယောက်။ ဗဟုဇနဟိတ သုတ်မှ။ (၁) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-သဗ္ဗညု မြတ်စွာ ဘုရား၊ (၂) အရဟန္တ - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) သေက္ခ-တရားကျင့်ခဲ သီလဝန္တ ပုဂ္ဂိုလ်။

ကဝဂ် ၅-လုံး။ ။ဗျည်း ၃၃-လုံးတို့တွင် "က, ခ, ဂ, ဃ, င" ဤငါးလုံး အစုကို ခေါ်ဆိုသည်။

ကဝိမျိုး ၄-ပါး။ ။သုတ်သီလက္ခန် ။ပါ။ ၁၀။ ဋ္ဌ။ ၉၀။ စတုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၅၅၃။ဋ္ဌ။ ၃၉၀။ ပညာရှိကြီး လေးပါးဟူ၏။

(၁) ဝတ္ထု အနုသန္ဓေကို ကြံစည်တွေးဆ၍ ကျနသေချာစွာ ပြုလုပ် တတ်သော စိန္တာ ကဝိ။

(၂) တစုံတခုကို ကြားရသောအခါ ကြားသည်မှတပါး အခြား မကြားသေးသော အရာများကိုပါ စပ်ဟပ်လျှောက်နန်အောင် ပြုလုပ်တတ်သော သုတ ကဝိ။

(၃) တစုံတခုသော အနက်ကို စုံစမ်း၍ ချုံ့ခြင်း ချဲ့ခြင်း စသည် ပြုလုပ်နိုင်သော အတ္ထ ကဝိ။

(၄) တစုံတခုသော ဝတ္ထုကို မြင်ကာမျှဖြင့် ထိုနှင့်အလားတူ တခဏ ခြင်း မိမိ ပညာဖြင့် ဖြစ်စေနိုင်သော ပဋိဘာဏ ကဝိ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကသည်း ၃-စု၊ ဝါ၊ ၃-စို့။ ။ဤကား မြန်မာရာဇဝင်နှင့် လွှတ်တော် အမှုပ်အသားလာ ဝေါဟာရများ ဖြစ်သည်၊ "စု" နှင့် "စို့" ကား- အစု, အစို့, အသင်း, အဖွဲ့ဟု အဓိပ္ပါယ် ရသည်၊ ကသည်း ၃-စို့ ဆိုသည်ကား ကျောက်မျက် ရတနာများ ထွက်သည့်။ (၁) မိုးကုတ်နယ် တစို့၊ (၂) ကျပ်ပြင်နယ် တစို့၊ (၃) ကသည်းနယ် တစို့အားဖြင့် ကသည်း ၃-စို့ဟု ရေးမှတ် ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏။

က,သတ်ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ၃-တန် မြန်မာ့နည်း။ ။မြန်မာ့ကာရန် သတ်ပုံထုံးနည်း၌ ကာရန်ငယ် ၆၄-ပါးတွင် က, သတ် ကာရန်များ ဖြစ်သော "အက်, အိုက်, အောက်" ရင်း ၃-ပါးကို ဆိုသည်။

ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၂၂၃- ၂၅၇။ ၄။ ၂၃၀။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ရှုကျင့်တရား ဆယ်ပါး။ (၁) ပထဝီကသိုဏ်း- ပိုင်းခြားအပ်သည့်အတွင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ အာရုံပြုအပ် စီးဖြန်း အပ်သော မြေကသိုဏ်း၊ (၂) အာပေါကသိုဏ်း- ပိုင်းခြားအပ်သည့် အတွင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ အာရုံပြုအပ် စီးဖြန်းအပ်သော ရေကသိုဏ်း၊ (၃) တေဇောကသိုဏ်း- ပိုင်းခြားအပ်သည့်အတွင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ အာရုံပြုအပ် စီးဖြန်းအပ်သော မီးကသိုဏ်း၊ (၄) ဝါယော ကသိုဏ်း- ။ယ။ လေ ကသိုဏ်း၊ (၅) နီလ ကသိုဏ်း- ။ယ။ ညိုသော ကသိုဏ်း၊ (၆) ပီတ ကသိုဏ်း- ။ယ။ ဝါရွှေသော ကသိုဏ်း၊ (၇) လောဟိတ ကသိုဏ်း- ။ယ။ နီမြန်းသော ကသိုဏ်း၊ (၈) ဩဒါတ ကသိုဏ်း- ။ယ။ ဖြူသော ကသိုဏ်း၊ (၉) အာကာသ ကသိုဏ်း- ။ယ။ ကောင်းကင် ကသိုဏ်း၊ (၁၀) အာလောက ကသိုဏ်း- ပိုင်းခြားအပ်သည့်အတွင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ အာရုံပြုအပ် စီးဖြန်းအပ်သော အလင်းရောင်ခြည် ကသိုဏ်း။

မှတ်ချက်။ ။ ။ယ။ နေရာ၌ အထက်နည်းတူ အလည်စကားများကို ဖေါ်ယူမဲ။ (ပေယျာလ ဟူ၏။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ကာ]

ကာကနိဒေါ်၊ စုန်းမကျော်၊ ၄-ဘော် အဘယ်နည်း?။ ။ကာကနိကား စုန်းမဟုတ်၊ နဖူးစီး၊ မှန်ကူပါသော နတ်စိမ်းမျိုးသာဖြစ်သည်၊ ယခုခေတ် မင်းညီနောင်၊ ဘိုးမင်းကျော်၊ ဦးရှင်ကြီး စသည်တို့လို အစားမျိုးဟု မှတ်ရာ၏၊ အကျယ်ကို သဒ္ဒကပ္ပဒုမ ခေါ် လောကီကျမ်း၌ ရှုလေ။ (၁) ဒေဝ ကာကနိ - အောက်တန်းစား နတ်ဆိုး နတ်ယုတ်များ၊ (၂) ဗျဂ္ဃ ကာကနိ- ကျားနှင့်ယှဉ်သော နတ်စိမ်းများ၊ (၃) ယက္ခ ကာကနိ- ဘီလူး, သရဲ, ဖုတ်, ပြိတ္တာကြီးများ၊ (၄) ဣန္ဒ ကာကနိ- ထိုကာကနိတို့၏ အကြီးအကဲ နတ်စိမ်း။

ကာမ ၁၁ - ဘုံ။ ။ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့ လားရောက်ရာ ၁၁-ဘုံ ဟူလို။ အပါယ် ၄-ဘုံ၊ လူ့ဘုံ၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ်၊ ပေါင်း ၁၁-ဘုံ။

ကာမဂုဏ် ၅-ပါး။ ။သဋ္ဌာယတနသံယုတ် ။ပါ။ ၄၂၄။ဋ္ဌ-၁၂၀-၌ အကျယ်ရှု။ ကိလေသာ အာရုံ၌ ဖွဲ့စည်းတတ်သော တရားငါးပါး။ (၁) ရူပါရုံ-အဆင်း အာရုံ၊ (၂) သဒ္ဒါရုံ-အသံ အာရုံ၊ (၃) ဂန္ဓာရုံ-အနံ့ အာရုံ၊ (၄) ရသာရုံ-အရသာ အာရုံ၊ (၅) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ-အတွေ့အထိ အာရုံ။

ကာမတရား ၂-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ဂါ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်-၂၆၇-၌ အကျယ်ရှု။ ယုတ်ညံ့ သေးသိမ်သော တရား ၂-ပါး။ (၁) ဝတ္ထု ကာမ-တဏှာ၏ အာရုံအကြောင်းဖြစ်သော ရွှေ, ငွေ, စိန်, ကျောက်, ဆင်, မြင်း, ကျွဲ, နွား, သားမယား စသည်မျိုးကို ခေါ်သည်။ (၂) ကိလေသာ ကာမ- တဏှာခေါ် လောဘ စေတသိက်တရားကိုခေါ်သည်။

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ။ ။ကောင်းသော လားခြင်းရှိသော ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒနေရာ ၇-ဘုံ။ (၁)လူ့ဘုံ။ (၂)နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်။ ပေါင်း ၇-ဘုံ။

ကာမေသုကာံ၊ ကျိုးပြစ်ဒဏ်၊ ထိမှန် ၁၅-ပါး။ ။သူ့သိမ်းမယားခ၌ သွားလာလွန်ကျူးသူတို့ ရရှိသော မကောင်းကျိုး အပြစ် ဆယ့်ငါးပါး ဟူ၏၊ ထိုထိုကျမ်းစာတို့၌ အမျိုးမျိုးလာရှိသည်။ (၁) အပါယ် ၄-ပါးသို့ လားရခြင်း၊ (၂) မိန်းမ, ပဏ္ဍုက် ဖြစ်ရခြင်း၊ (၃) ရန်သူနှင့် တွေ့ရခြင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) လူအများ မုန်းခြင်း၊ (၅) စား, ဝတ်, အိပ်ရာ ရခဲခြင်း၊ (၆) ဆင်းဆင်းရဲရဲ အိပ်ရ, နိုးရခြင်း၊ (၇) အမျက်ဒေါသ ကြီးခြင်း၊ (၈) လောကုတ္တရာတရား မရရှိနိုင်ခြင်း၊ (၉) စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်ပြုန်းရခြင်း၊ (၁၀) ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့ ခံရခြင်း၊ (၁၁) ဘေး တွေ့ရခြင်း၊ (၁၂) ယုံမှား သံသယ များခြင်း၊ (၁၃) ချစ်သူတို့နှင့် ခွဲနေရခြင်း၊ (၁၄) အသက် တိုခြင်း၊ (၁၅) ဆင်းရဲကြီးစွာ တွေ့ရခြင်း။

ကာမေသုကံ၊ ထိမည်မှန်၊ ရှောင်ရန်မိန်းမ ၄၁။ ။ဝင်းသုတေသနရပ်ကို (အုပ်ထိန်းခြင်း ရှိသော မိန်းမမျိုး ၂၀) (အုပ်ထိန်းရသော မိန်းမ ၂၁-ယောက်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ကာမကိစ္စ၌ ကံမြောက်နိုင်သည့် အင်္ဂါလေးပါး။ (၁) အ ဂမနိယ ,ဝတ္ထု ၂၀-တို့တွင် ပါဝင်ခြင်း၊ (၂) ကျင့်ပြု မှိုဝဲလိုစိတ်လည်း ရှိခြင်း၊ (၃) ရနိုင်သော နည်းဖြင့် လုံ့လလည်း ပြုခြင်း၊ (၄) ပြုကျင့်ခြင်းကိုလည်း သာယာခြင်း။

ကာယကံမျိုး ၃-ပါး။ ။ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်ကျူးလွန်သော ကံသုံးပါး။ (၁) ပါဏာတိပါတ- သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း၊ (၂) အဒိန္နာဒါန- အရှင်မပေးသော သူ့ဥစ္စာကို ခိုးခြင်း၊ (၃) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ- ကိုယ်ပိုင်မဟုတ်သော သူ့မယား သမီးသားကို ဖောက်ပြန် တဏှာဖြင့် ကျူးလွန် ပြစ်မှားခြင်း။

ကာယဂတာသတိမျိုး ၁၈-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ကာယဂတာသတိသုတ် ပါဠိတော်မှ။ (၁) အာနာပါနပိုင်း၊ (၂) ဣရိယာပထပိုင်း၊ (၃) သမ္ပဇညပိုင်း၊ (၄) ပဋိကူလပိုင်း၊ (၅) ဓာတုဝဝတ္ထာန်ပိုင်း၊ (၁၄) သိဝထိက ၉-ပါးနှင့်တကွ (၁၅) ပဌမဈာန်၊ (၁၆) ဒုတိယဈာန်၊ (၁၇) တတိယဈာန်၊ (၁၈) စတုတ္ထဈာန်တို့ ဖြစ်၏။

ကာယကြီး ၄-ပါး။ ။ကာယဂတာ သတိအရာ၌ သုံးသပ်ရသော ၄၂-ပါးသော ကာယအစု ၄-မျိုးကို ဆိုသည်။ (က) ပထဝီကာယ ၂၀။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(ခ) အာပေါ ကာယ ၁၂။ (ဂ) တေဇော ကာယ ၄။ (ဃ) ဝါယော ကာယ ၆၊ ပေါင်း ၄၂-ပါး။

ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး။ ။ငင်း၏ သရုပ်အဖြေ (ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး)မှာ ထင်ရှားအံ့။

ကာယဒွါရ ၃-ပါး။ ။ငင်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (ကာယကံမျိုး ၃-ပါး)နှင့် အရတူ ဖြစ်သည်။

ကာယမျိုး ၃-ပါး။ ။ကာယခေါ် အမျိုးအစား ၃-ပါး။ (၁) သသမ္ဘာရ ကာယ- ၃၂-ကောဋ္ဌာသ အဆောက်အဦနှင့် တကွဖြစ်သော ကိုယ် ခန္ဓာ၊ (၂) ပသာဒ ကာယ-ကာယ ပသာဒရုပ် တွေ့ထိမှု အာသိရှိရာ ဌာန၊ (၃) စောပန ကာယ-လက်ခြေ စသည် လှုပ်ရှားအောင် ပြုမှု တတ်သော ဝိညတ်။

ကာယာနုဂတတရား ၁၀-ပါး။ ။ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့သော်မှ မရှောင် မချန် မည်သည့် ကုသိုလ်ကံမျိုးကမှ တားမြစ်၍ မပေးနိုင်၊ ကိုယ်ကာယ ရရှိသူတိုင်း အစဉ်အမြဲလိုက်၍ နှိပ်စက်တတ်သော တရား မျိုး ဟူ၏။ ဆဋ္ဌ-မိလိန္ဒပဥှာ ၂၄၆။ (၁) သီတံ-အအေး၊ (၂) ဉဏှံ-အပူ၊ (၃) ဇိဃစ္ဆာ-ဆာလောင်၊ (၄) ပိပါသာ-ရေငတ်၊ (၅) ဉစ္စာ ရော-ကျင်ကြီးစွန့်၊ (၆) ပဿာဝ-ကျင်ငယ်စွန့်၊ (၇) ထိန မိဒ္ဓ-အိပ်ငိုက်၊ (၈) ဇရာ-အိုမင်းကြီးရင့်၊ (၉) ဗျာဓိ-နာ၊ (၁၀) မရဏ-သေရခြင်း။

ကာရက ၆-ပါး။ ။ပါဠိသဒ္ဒါ ဆရာတို့ အသုံးပြုသည့် လက္ခဏာ ၆-ပါး ဟူလို။ (၁) က၊ သည်၊ လက္ခဏာရှိသော ကတ္တုကာရက၊ (၂) ကို၊ သို့၊ လက္ခဏာရှိသော ကမ္မကာရက၊ (၃) ဖြင့်၊ လက္ခဏာရှိသော ကရဏ ကာရက၊ (၄) အား၊ ၄ါ၊ လက္ခဏာရှိသော သမ္ပဒါနကာရက၊ (၅) က၊ မှ၊ အောက်၊ ထက်၊ လက္ခဏာ ရှိသော အပါဒါနကာရက၊ (၆) က၊ ၌၊ တွင်၊ မှာ၊ လက္ခဏာ ရှိသော ဩကာသ ကာရက။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကာရန်ကြီး ၁၆-ပါး၊ ကာရန်ငယ် ၆၄-ပါး။ ။ဤ၌ ကာရန်ကြီးကို "မူလကာရန်" ကာရန်ငယ်ကို "အသံကာရန်" ဟူ၍ခေါ်ဆိုကြကုန်သေး၏။ မြန်မာ့ကဗျာ စာဆိုတော် ပညာရှိကြီးများသည် ကာရန်ကို လွန်စွာ အလေးပြုရှိသေကြကုန်၏၊ ၃-လုံးစပ်, ၄-လုံးစပ်, ၅-လုံးစပ် လက်ာဟူသမျှ မူလကာရန် ၁၆-တန်အတိုင်းသာ လိုက်နာစပ်ဆိုမြဲ ပြုကြကုန်သည်။

အမှတ်စဉ်	ကာရန်ကြီး ၁၆-ပါး	ကာရန်ငယ် ၆၄-ပါး သို့မဟုတ် အသံကာရန် ၆၄-ပါး			အကြောင်းအရာ
		ဦးရေ	မူလ ရေးနည်း	အတို ရေးနည်း	
၁။	အကာရန္တာဒိ ၃-လုံး	၁ ၂ ၃	အ အာ အား		
၂။	ဣ ကာရန္တာဒိ ၃-လုံး	၄ ၅ ၆	အိ အီ အီး	ဣ ဤ	
၃။	ဥ ကာရန္တာဒိ ၃-လုံး	၇ ၈ ၉	အု အူ အူး	ဥ ဦ ဥူ ဦး ဥူး	များသော အားဖြင့် ဦ၊ ဦး- သုဓမ္မာဂိုဏ်းသုံး
၄။	အေ ကာရန္တာဒိ ၃-လုံး	၁၀ ၁၁ ၁၂	အေ အေ့ အေး	ဧ ဧ့ ဧး	ဥူ၊ ဥူး- ရွှေကျင်ဂိုဏ်းသုံး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမှတ်စဉ်	ကာရန်ကြီး ၁၆-ပါး	ကာရန်ငယ် ဖြင့်-ပါး သို့မဟုတ် အသံကာရန် ဖြင့်-ပါး			အကြောင်းအရာ
		ဦးရေ	မူလ ရေးနည်း	အတို ရေးနည်း	
၅။	အယ်ကာရန္တာဒိ ၃-လုံး	၁၃ ၁၄ ၁၅	အဲ အယ် အဲ့ အယ့် အဲး အယ်း	အဲ အဲ့ အဲး	နောက်ပစ် ယသတ် အသံတူ
၆။	အော်ကာရန္တာဒိ ၃-လုံး	၁၆ ၁၇ ၁၈	အော် အော့ အော	အ် ဩ့ ဩ	
၇။	က,သတ်ကာရန် ၃-လုံး	၁၉ ၂၀ ၂၁	အက် အိုက် အောက်		
၈။	င,သတ်ကာရန် ၉-လုံး	၂၂ ၂၃ ၂၄ ၂၅ ၂၆ ၂၇ ၂၈ ၂၉ ၃၀	အင် အင့် အင်း အိုင် အိုင့် အိုင်း အောင် အောင့် အောင်း	ဩဝ် ဩင်းဩဝ်	ပိတ်ရှတ်(ရွေးည်) နှင့် မစပ်ကောင်း
၉။	စ,သတ်ကာရန် ၁-လုံး	၃၁	အစ်		

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမှတ်စဉ်	ကာရန်ကြီး ၁၆-ပါး	ကာရန်ငယ် ၆၄-ပါး သို့မဟုတ် အသံကာရန် ၆၄-ပါး			အကြောင်းအရာ
		ဦးရေ	မူလ ရေးနည်း	အတို ရေးနည်း	
၁၀။	ပိတ်ရှတ် ညသတ် ကာရန် ၃-လုံး	၃၂ ၃၃ ၃၄	အေည် အေည့် အေည်း	အေဉ် အေဉ့် အေဉ်း	ပိတ်ရှတ် (အေည်) နှင့် င, သတ် မယပ်ကောင်း
၁၁။	ဖွင့်ရှတ် ညသတ် ကာရန် ၃-လုံး	၃၅ ၃၆ ၃၇	အည် အည့် အည်း	အဉ် ဈ အဉ်း	လုံးတင် နှင့် မစပ် ကောင်း
၁၂။	တ, သတ် ကာရန် ၃-လုံး	၃၈ ၃၉ ၄၀	အတ် အိတ် အုတ်		ပ, သတ် နှင့် မစပ် ကောင်း
၁၃။	န, သတ် ကာရန် ၉-လုံး	၄၁ ၄၂ ၄၃ ၄၄ ၄၅ ၄၆ ၄၇ ၄၈ ၄၉	အန် အန့် အန်း အိန် အိန့် အိန်း အုန် အုန့် အုန်း		မ, သတ် နှင့် မစပ်ကောင်း
၁၄။	ပ, သတ် ကာရန် ၃-လုံး	၅၀ ၅၁ ၅၂	အပ် အိပ် အုပ်		တ, သတ် နှင့် မစပ်ကောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမှတ်စဉ်	ကာရန်ကြီး ၁၆-ပါး	ကာရန်ငယ် ၆၄-ပါး ဆို့မဟုတ် အသံကာရန် ၆၄-ပါး			အကြောင်းအရာ
		ဦးရေ	မူလ ရေးနည်း	အတို ရေးနည်း	
၁၅။	မ,သတ်ကာရန် ၉-လုံး	၅၃	အမ်	အံ	န,သတ်နှင့် မ,သတ် မစပ် ကောင်း ဥသရတွင်၊ လဝက်တင်၊ ထိုတွင်ဗိန္ဒုစက်။ ဥုံဟု ဘတ်လေ၊ ပါဠိအနေ၊ အောင်မြင်စေ အနက်။ ၎င်း ဥပဒေသ အလို (ဥုံ)မှ ယခုသုံး ဥုံသို့ ပြောင်း လာကြောင်း မှတ်လေ။
		၅၄	အမ့်	အံ့	
		၅၅	အမ်း	အံး	
		၅၆	အိမ်	အိံ	
		၅၇	အိမ့်	အိံ့	
		၅၈	အိမ်း	အိံး	
		၅၉	အုမ်	အုံ ဥုံ	
		၆၀	အုမ့်	အုံ့	
		၆၁	အုမ်း	အုံး	
၁၆။	ဝ,သတ်ကာရန် ၃-လုံး	၆၂	အိုဝ်	အို	
		၆၃	အိုဝ့်	အို့	
		၆၄	အိုဝ်း	အိုး	
*	ဝ,သတ်အထူး ၁-လုံး	×	အောဝ်	ဩောဝ်	၎င်းကို ကာရန်ကြီး ၁၆-ပါး၊ ကာရန်ငယ် ၆၄-ပါးမှ လွတ်ကား ကြသည်။

ကာလ ၃-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၅၁ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်- ၂၂၇ - ၂၂၈။ အချိန်အခါမျိုး ၃-ပါးဟူ၏။ (၁) အတီတ- လွန်လေပြီးသော အတိတ် ကာလ၊ (၂) အနာဂတ- မလာရောက်သေး မဖြစ်သေးသော အနာဂတ် ကာလ၊ (၄) ပစ္စုပ္ပန္န- ယခုဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ။

ကာလ ဒါနမျိုး ၅-ပါး။ ။သင့်လျော် လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်သော ပေးလှူခြင်း ငါးပါးဟူ၏၊ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် သုမနဝဂ်။ (၁)အာဂန္တုက

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒါန- ဧည့်သည်များအား ပေးလှူခြင်း၊ (၂) ဂမိက ဒါန-ခရီးသွား များအား ပေးလှူခြင်း၊ (၃) ဂိလာန ဒါန-လူနာများအား ပေးလှူခြင်း၊ (၄) ဒုဘိက္ခ ဒါန-ငတ်မွတ်ပါးရှား ဒုက္ခသည်များအား ပေးလှူခြင်း၊ (၅) သီလဝန္တ နဝဖလ ဒါန-မိမိတို့ လယ်ယာဥယျာဥ်မှ ပေါ်ဦးစ သီးနှံတို့ကို သီလရှိသူတို့အား ပေးလှူပြီးမှ စားခြင်း။

ကာလိက ၄-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များအား အခါအခွင့်နှင့် ပိုင်းခြား၍ အကပ်ခံရပုံနှင့် မည်သည့်ဝတ္ထုကို မည်သည့်အချိန်အခါ အထိသာ သုံးဆောင်နိုင်ကြောင်းကို ဆိုသော ဘုရားရှင် ပညတ်ချက် လေးပါး၊ ဥပုသ်သည်များနှင့်လည်း သက်ဆိုင်သည်။

(၁) ယာဝ ကာလိက- စပါးမျိုး, ပဲမျိုး, အသီးကြီး ၉-မျိုးစသော အာဟာရကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည့် ဝတ္ထုဟူသမျှ၊ ၎င်းကို အရုဏ် တက်ချိန်မှ မွန်းတည့်အထိသာ အကပ်ခံကောင်း သုံးဆောင် ကောင်းသည်။

(၂) ယာမ ကာလိက- ဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူသော အဖျော် ၈-ပါးနှင့် အနုလောမ အဖျော်တို့တည်း၊ ၎င်းကို နေ့အရုဏ်တက်မှ နက်ဖြန်အရုဏ်တက်အထိ တယာမ်အတွင်း သုံးဆောင်ကောင်း အကပ်ခံကောင်းသည်။

(၃) သတ္တာဟ ကာလိက- ထောပတ်, ဆီဦး, ဆီ, ပျား, တင်လဲ, သကြား, ကြံသကာ, ဆေးငါးပါးတို့တည်း၊ ၎င်းကို တခါ အကပ်ခံထားလျှင် ခုနစ်ရက်ထိ သုံးဆောင်ကောင်းသည်။

(၄) ယာဝ ဇီဝက- ပြခဲ့ပြီးသော ကာလိက ၃-ပါးနှင့် ကာလိကမှ လွတ်သော ရေ, ဒန်ပူကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသော ဇီးဖြူ, ရှိရှား သဖန်းခါးစသောအာဟာရကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်သည့် ဆေးဘက် ဝင်သော အမြစ်, အရွက်, အသီး, အခေါက် စသည်တို့တည်း၊ ၎င်းကို တခါ အကပ်ခံထားလျှင် အသက်ရှင်နေသမျှ ကာလ ပတ်လုံး သုံးဆောင်နိုင်သည်၊ ရေ, ဒန်ပူတို့ကား ကာလိက လေးပါးမှ လွတ်သည်၊ အကပ်ခံဘွယ် ကိစ္စမရှိ၊ ဥပုသ်သည် များကား ယာဝကာလိကကို နေလွဲသည်မှ မစားရချေ၊ ကျန် ၃-ပါးကား စားနိုင်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ကိ]

ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော် ၇-ယောက်။ ။ဇာတ်အဋ္ဌကထာ သတ္တမအုပ်-၂၄၇-၌ ရှုပါ။ ကဿပ ဘုရားရှင် လက်ထက်၌ (၁) သမဏီ၊ (၂) သမဏာ ဂုတ္တာ၊ (၃) ဘိက္ခုနီ၊ (၄) ဘိက္ခုဒါယိကာ၊ (၅) ဓမ္မာ၊ (၆) သုဓမ္မာ၊ (၇) သံဃဒါသီ။ ။ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်၌ (၁) ခေမာ၊ (၂) ဥပ္ပလဝဏ်၊ (၃) ပဋာစာရီ၊ (၄) ဂေါတမီ၊ (၅) ဓမ္မဒိန္နာ၊ (၆) မဟာမာယာ၊ (၇) ဝိသာခါ။

ကိတ် ၃-ပါး။ ။ဇမ္ဗူဒိပ် နိမိတ်ဟူသော ရှေးဥဒါန်းအရ အသက်ရှိသော သဝိညာဏက ခေါ် သတ္တဝါတို့၏ ကမ္မပစ္စယကို အကြောင်းပြု၍ သုဘာ သုဘ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးကို ပြသော နိမိတ်ကြီး ၃-ပါးဟူလို။

(၁) အာကာသ ကိတ်-ထူးခြားစွာ ကြယ်ပျံခြင်း၊ ကြယ်ကြွေခြင်း၊ ဥက္ကာကျခြင်း၊ နေ လ ကြတ်ခြင်း၊ ကြယ်တံခွန် လွှတ်ခြင်း၊ တိမ်တံခွန် ထွက်ခြင်း၊ ဂြိုဟ်အသွား အလာ ဖေါက်ပြန်ခြင်း၊ ဗျဂ္ဃဇာ ဝက္ကဇာ သီဟဇာကျင့်ခြင်း စသော ကောင်းကင်မှ ဖြစ်ပေါ်သည့် နိမိတ်ဟူသမျှကို "အာကာသ ကိတ်" ဟု ခေါ်သည်။

(၂) ဘောမ ကိတ်- တောင်ပို့ ပေါက်ခြင်း၊ တောင်ကြီး တောင်ငယ် ပေါ်ခြင်း၊ တောင်ပြိုခြင်း၊ မြေပြိုခြင်း၊ ပင်လယ်ဝေခြင်း၊ တော်လည်း, လျှောင်လှုပ်ခြင်း၊ မြေမှ အခိုးအလျှံထွက်ခြင်း၊ အိမ်အောက် နန်းအောက် ကျောင်းအောက်တို့၌ မှိုပွင့်ကြီးများ ပေါက်ခြင်း၊ ကြာပေါက်ခြင်း စသော မြေကြီးနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ပေါ်သည့် နိမိတ်ဟူသမျှကို "ဘောမ, ကိတ်" ဟု ခေါ်ဆို သည်။

(၃) အန္တလိက္ခ ကိတ်-ဘုရား စေတီတော်တို့မှ ရောင်ခြည်တော် အကြိမ်ကြိမ်လွှတ်ခြင်း၊ မျက်ရည် ယိုခြင်း၊ သွေးစိမ်းရှင်ရှင် ယိုခြင်း၊ ချွေးထွက်ခြင်း၊ အမွေးပေါက်ခြင်း၊ သစ်ပင်တို့မှ ရေမီးထွက်ခြင်း၊ အခိုးအလျှံထွက်ခြင်း၊ အခါမဟုတ်ပွင့်ခြင်း၊ စရပ် ကန်ဆောင်း ကျောင်း နန်းတော်တို့မှ အခိုးအလျှံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထွက်ခြင်း အရောင်လွှတ်ခြင်း စသော မြေကြီးနှင့် ကောင်းကင် စပ်ကြားမှ ဖြစ်ပေါ်သည့် နိမိတ် ဟူသမျှကို "အန္တလိက္ခ ကိတ်"ဟု မှတ်ရာသည်။

ကိတ္တိမသား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ခံငြား အမွေ၊ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကို (မွေးစားသား ၂-မျိုး)၌ ရှုပါ။

ကိန္နရာမျိုး ၇-ပါး။ ။ကိံ - အဘယ်နည်း။ နရ- လူလော? နတ်လော?ဟု မေးရသော သတ္တဝါတမျိုး။ ထိုသတ္တဝါ၏ သဏ္ဌာန်မှာ မြင်း၏မျက်နှာ လူနှင့်တူသော ကိုယ်လက်အင်္ဂါရှိကြောင်း၊ နတ်မျိုး နတ်နွယ်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရ၏။ (၁) ဒေဝ ကိန္နရာ၊ (၂) စန္ဒ ကိန္နရာ၊ (၃) ဒုမ ကိန္နရာ၊ (၄) ဒဏ္ဍမာဏဝိက ကိန္နရာ၊ (၅) ကောသ္တ ကိန္နရာ၊ (၆) သင်္ကုဏ ကိန္နရာ၊ (၇) ကဏ္ဍပါဝုရဏ ကိန္နရာ၊ ဤကား အသိတိနိပါတ် မဟာ ကုဏာလဇာတ်လာ ကိန္နရာမျိုးတို့တည်း၊ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် ပြထားရကား ကိန္နရာမျိုး များစွာရှိကြောင်း သိရာ၏။

ကိန်းမျိုး ၂-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ဝှစ်မျိုး ၂ ပါး)၌ ရှုပါ။

ကိရိယာ ၆၀။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် အလုံးစုံတို့သည် (ကြိယာ ၆၀) နှင့် တူ၏။

ကိလေသာစက်၊ ၃၀၀၀-ဝက်။ ။ဤ၌ 'သုံးထောင် ဝက်' ဟူသည်၊သုံးထောင် ၏ ထက်ဝက်ဖြစ်သော ထောင့်ငါးရာကို ဆိုသည်၊ ၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (ကိလေသာ ၁၅၀၀)၌ ကြည့်ရှုပါ။

ကိလေသာမျိုး ၃-ပါး။ ။အခိုက်အတွံ့အားဖြင့် ထူးခြားသော ကိလေသာ ၃-ပါး။

(၁) အနုသယ ကိလေသာ- ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ထင်ရှားမရှိ မိမိတို့ခန္ဓာ အစဉ်၌ အမြဲကိန်းမြုံ ပါလာသော ကိလေသာ ဓာတ်ထူး။

(၂) ပရိယုဋ္ဌာန ကိလေသာ- ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် အားဖြင့် ထင်ရှားထကြွ လာလျက် ကာယကံမြောက် ဖောက်ပြန်ကျူးလွန်မှု မပြုနိုင်သော ကိလေသာ တမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) ဝိတိက္ကမ ကိလေသာ- ၃-ပါးဒွါရမှ ထကြွရိုင်း မကောင်း လောဘ ဒေါသ အလျောက် ဖောက်ပြန် ကျူးလွန်မှု ပြုစေတတ်သော ကိလေသာမျိုး။

ကိလေသာ ၁၀-ပါး။ ။ပူပန်ဆင်းရဲစေတတ်သော တရားဆယ်ပါး။ (၁) လောဘ-လိုချင် တပ်မက်ခြင်း သဘော၊ (၂) ဒေါသ- ကြမ်းတန်း ဖျက်ဆီး ပြစ်မှားခြင်း သဘော၊ (၃) မောဟ- အကြောင်းအကျိုးကို မသိ တွေဝေမိန်းမောခြင်း သဘော၊ (၄) မာန- စိတ်ထောင်လွှား တက်ကြွခြင်းသဘော၊ (၅) ဒိဋ္ဌိ- အယူမှားခြင်း၊ အမှားကို သိမြင်စွဲလမ်းခြင်း သဘော၊ (၆) ဝိစိကိစ္ဆာ-တွေးတောယုံမှားခြင်း သဘော၊ (၇) ထိန ကုသိုလ်ထဲ၌ စိတ်မခံ့ခြင်း၊ လျော့ပါး ဆုတ်နစ်ခြင်း သဘော၊ (၈)ဥဒ္ဓစ္စ- စိတ်၏ ကောင်းမှုမှ ပျံ့လွင့် တုန်လှုပ်ခြင်း သဘော၊ (၉) အဟိရိက- မကောင်းမှုမှ မရှက်ခြင်းသဘော၊ (၁၀) အနောတ္တပ္ပ-မကောင်းမှုမှ မလန့်ခြင်း သဘော။

ကိလေသာ ၁၅၀၀။ ။သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို ဆင်းရဲညစ်နွမ်း ပူပန်စေတတ်သော, ပူပန်စေတတ်ကြောင်းဖြစ်သော တရားမျိုး ဟူလို။ ၁၅၀၀ ကိလေသာ မြှောက်ပွားပုံကို ဤသို့သိလေ၊ "နာမ် တေပညာသ (၅၃)၊ နိပ္ဖန္နရုပ် (၁၈)၊ လက္ခဏရုပ် (၄)၊ ၎င်းတို့ကို ပေါင်းသော်- နာမ်ရုပ်ပေါင်း (၇၅) ပါး ရသည်၊ ၎င်းကို အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် ၂-ပါးနှင့် မြှောက် (၁၅၀)ရသည်၊ ၎င်းကို ကိလေသာ (၁၀) ပါးနှင့် မြှောက်သော် (၁၅၀၀) ဖြစ်သည်။

သံပေါက် ဆောင်ပုဒ်

နာမ် တေပညာ၊ နိပ္ဖန္နာ၊ တည်ပါ လက္ခဏာ။
သန္တာန် နှစ်ဖြာ၊ မြှောက်ပွားခါ၊ တရာငါးဆယ်ရ။
ယင်းကိုတဖြာ၊ ကိလေသာ၊ ဆယ်ဖြာမြှောက်ပြန်ရ။
တထောင့်ငါးရာ၊ ကိလေသာ၊ ထိုခါဖြစ်သည်ပ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ကု]

ကုံကုမ်မျိုး ၄-ပါး။ ။ထိုထို ဆေးကျမ်းတို့၌ 'ကုက် မာလာ' ခေါ် ကုံကုမ် မျိုးကို အောက်ပါအတိုင်း ၄-မျိုး ခွဲခြား၍ ပြကုန်၏။ (၁) ကုမုဒ္ဒရာ ကုံကုမ်၊ (၂) ပဒုမ္မာ ကုံကုမ်၊ (၃) ကုသုမာ ကုံကုမ်၊ (၄) ကုကုမာ ကုံကုမ်။

ကုက္ကုစ္စတရား ၃-ပါး။ ။ပြုပြီးသားမကောင်းမှု၊ မပြုမိခဲ့သော ကောင်းမှုတို့ ကို တွေးတောပူပန် စိတ်နှလုံး မသာယာမှု နောင်တ ခေါ် အပိုအလုပ် မျိုးကို ကုက္ကုစ္စခေါ်၏၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာ။

(၁) နီဝရဏ ကုက္ကုစ္စ-နီဝရဏ၌ လာသော အထက်ပါ အဓိပ္ပါယ် အတိုင်းဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စမျိုး၊ "ကုက္ကုစ္စစေတသိက်"။

(၂) ဝိနယ ကုက္ကုစ္စ- အပ်လေသလော၊ မအပ်လေ သလောဟု ဝိနည်းအရာ၌ ကြံစည်စဉ်းစားမှု၊ ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခ၊ ရဟန္တာ များ၌လည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ "ကုသိုလ်နှင့် ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်"။

(၃) အ,သံဟတ ကုက္ကုစ္စ-ဘုရားဝတ်ကပ်နှင့် သံဃပရိသတ်စသည် တို့၌ ရှိသေငြိမ်သက်စွာမနေ ဣန္ဒြေမရ ခြေလှုပ် လက်ရမ်း အဟူးအဟမ်းနှင့် သလိပ်ခတ် လက်ဆစ်ချိုး စကားပြော စသော မသင့်လျော်သည့် အပြုအမူများ၊ "မောဟ ဦးစီးသော အကုသိုလ်"။

ကုဋ္ဌမျိုး ၁၈-ပါး။ ။အ မရိတ ဘေသဇ္ဇ ဆေးကျမ်းကြီးမှ ယူဖြေသည်၊ ၎င်းသရုပ်ကို (နူနာမျိုး ၁၈-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

ကုန်းကြည်းပျော်နေ၊ သတ္တဝါတွေ၊ ဇ-ကုဋ္ဌေခေါ်၊ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ကြည်းကုန်းပျော်နေ၊ သတ္တဝါတွေ)၌ ရှုလေ။

ကုန်းတိုက်ချောပစ်၊ ကံကျိုးဖြစ်၊ မှတ်ရစ် ၇-ပါး။ ။၎င်း ၇-ပါးကို ဓမ္မပဒ၊ အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်တို့နှင့် ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာမှ စုပေါင်း၍ ဖြေဆို ထားသည်။ (ပိသုဏာဝါစာ ကံ၏ အကျိုး ၇-ပါး)၌ ရှုပါကုန်။ (ဆရာအချို့ ဆရာတို့ ကုန်းကို 'ဂုံး'ဟု ရေးသည်။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကုန်းဘောင်မင်း ၁၁-ဆက်။ ။ဒေဝဒဟ, ကောလိယ, ကပ္ပိလ မှ ဆက်၍ အထက်အညာ တကောင်း, သရေခေတ္တရာ, ပုဂံ, မြင်စိုင်း, ပင်းယ, အဝ တိုင်အောင် သာကီနွယ်ရိုး သတိုး အဆက်ဆက်မှ ဆင်းသက်ကာ ညောင်ရမ်း ဆယ်ဆက်ဖြစ်သော ဟံသာဝတီပါ မင်းတရားကြီးလက်ထက် ရတနာပူရ အဝ နေပြည်တော်ကြီး၌ သာကီနွယ်ရိုး သတိုးမင်းဆက် ပြတ်သွားပေရာ သဘော, လေ့, ဘောင်ကြီးနှင့် ကမ်းပါး ကွာခြား ပြတ်ကင်းနေရာတွင် တံတား ကုန်းဘောင်သဘွယ် ဆက်သွယ်ပေးနိုင်သော အလောင်းမင်းတရားကြီး ဖွားမြင်ရာ ဌာနကိုပင် ဗေဒင်ကျမ်းအရ ခေတ်မြတ်ခေတ်ထူးဖြစ်သော "ဂဗ္ဘေ" ခေတ်ရိုက်၍ "ကုန်းဘောင်" မြို့တော်ဟု သမုတ်လေသည်၊ ထိုသည့် ကုန်းဘောင်မင်း ၁၁-ဆက် တို့ကို အကျဉ်းမျှ ပြအံ့။

(၁) ရွှေချက်သို စေတီဒါယကာ အလောင်းဘုရားကြီး ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ် နာမံတော်နှင့် ၁၁၁၄-ခုနှစ် နန်းတက် နန်းစည်းစိမ် ရှစ်နှစ်စံ၊ အိမ်နိမ့် ၃၈-နှစ်စံ၊ နံတော် သောကြာသား၊ သက်တော် ၄၆-နှစ်၌ နတ်ရွာ စံတော်မူသည်။ (အချို့ကား အိမ်နိမ့် ၃၇-နှစ် ဟူသေး၏။)

(၂) အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ သားတော် စစ်ကိုင်းမင်း၊ နောင် တော်ကြီးလည်းခေါ် မဟာနန္ဒာ ကန်တွင်း စည်းခုံစေတီ ဒါယကာ ဒုတိယ စစ်ကိုင်းမြို့တည် နောင်တော်မင်းတရားကြီး သီရိပဝရ ဓမ္မရာဇာ ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ် နာမံတော်ဖြင့် ၁၁၂၂-ခုနှစ် နန်းတက်၍ နန်းစည်းစိမ် ၃-နှစ်စံ၊ အိမ်နိမ့် ၂၄-နှစ်စံ၊ နံတော် အင်္ဂါသား၊ သက်တော် ၂၉-နှစ်၌ နတ်ရွာ စံသည်၊ ငယ်မည်တော် ဦးလောက်။

(၃) ညီတော် ဆင်ဖြူရှင်ခေါ် နိဗ္ဗာန်ဆိပ်ဦး စေတီတော် ဒါယကာ တတိယ အဝမြို့တည်၊ ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရား သီရိပဝရ သုဓမ္မ မဟာဓမ္မရာဇာ ဓိရာဇာ ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ် နာမံတော်ဖြင့် ၁၁၂၅-ခုနှစ်၌ နန်းတက်၍ နန်းစည်းစိမ် ၁၃-နှစ်၊ အိမ်နိမ့် ၂၇-နှစ်၊ နံတော် တနင်္ဂနွေသား၊ သက်တော် ၄၀-၌ နတ်ရွာစံ၊(အချို့ကား နန်းစည်းစိမ် ၁၂-နှစ် ဟူသေး၏၊) အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ဒုတိယ သားတော်၊ ငယ်မည် ဦးရွှ။

(၄) သားတော် စဉ့်ကူးမင်း၊ မိုးထိကျောင်းဒါယကာ ၁၁၃၈-ခုနှစ် နန်းတက်၍ နန်းစည်းစိမ် ၆-နှစ်စံ၊ အိမ်နိမ့် ၂၀-နှစ်စံ၊ နံတော် တနင်္လာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သား၊ သက်တော် ၂၆-နှစ်၌ နတ်ရွာစံ၊ ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရား၏ ဒုတိယ သားတော်၊ ငယ်မည် မောင်ရဲလှ။

(၅) ဖောင်းကားမင်း ၁၁၄၃-ခုနှစ် နန်းတက်၍ နန်းစည်းစိမ် ၇-ရက် စံရသည်၊ အိမ်နိမ့် ၁၈-နှစ်စံ၊ နံတော် ကြာသပတေးသား၊ သက်တော် ၁၈-နှစ်၌ ကံတော်ကုန်၊ "နောင်တော်ကြီးဘုရား၏သားတော်" ငယ်မည် မောင်မောင်။

(၆) ဘိုးတော်ပဒုံမင်းခေါ်, ဘိုးတော်ဦးဝိုင်းခေါ်, ဆင်ဖြူများရှင် မင်းတရားကြီးခေါ်, ဘိုးတော်ဘုရားခေါ်, အောင်မြေလောက စေတီ ဒါယကာ အမရပူရပဌမမြို့တည်နန်းတည် မင်းတရားကြီး သိရီပဝရဝိဇယာ နန္တ ယသတြိ ဘဝနာဓိတျာဓိပတိ ပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇာ ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ် နာမံတော်ဖြင့် ၁၁၄၃-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူ၍ နန်းစည်းစိမ် ၃၇-နှစ်၊ အိမ်နိမ့် ၃၈-နှစ်စံ၊ နံတော် တနင်းလာသား၊သက်တော် ၇၅-နှစ်၌ ကံတော်ကုန်၊ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ဆဋ္ဌမမြောက် သားတော်၊ ငယ်မည် ဦးဝိုင်း ဟူ၏။

(၇) ဘကြီးတော် မှန်နန်းရှင်ဘုရားခေါ် မဟာဝိဇယရံသီ စေတီ ဒါယကာ စတုတ္ထ အဝမြို့တည်နန်းတည် မင်းတရားကြီး သိရီတြိဘဝနာ တျ ပဝရပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ဖြင့် ၁၁၈၁-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူ၍ နန်းစည်းစိမ် ၁၈-နှစ် (၁၉-နှစ်ဟုလည်း မှုကွဲရှိသည်၊) အိမ်နိမ့်စံ ၃၄-နှစ်၊ နံတော် သောကြာသား၊ သက်တော် ၆၁-နှစ်၌ နတ်ရွာ စံသည်၊ ငယ်မည် မောင်စိန်။

မှတ်ချက်။ ။နန်းကျပြီးနောက် ၈-နှစ်ကြာမှ နတ်ရွာစံသည် ဟူ၏။

(၈) ညီတော် သာယာဝတီမင်း၊ ကုန်းဘောင်မင်းလည်း ဟူ၏၊ လောကမာရဇိနစေတီ ဒါယကာ အမရပူရ ဒုတိယ မြို့တည်နန်းတည် မင်းတရားကြီး သိရီပဝရာဒိတျ လောကာဓိပတိ ဝိဇယ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇာ-ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်နာမံတော်ဖြင့် ၁၁၉၉-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူ၍ နန်းစည်းစိမ် ၉-နှစ်စံ၊ အိမ်နိမ့် ၅၀-နှစ်စံ၊ နံတော် ဗုဒ္ဓဟူးသား၊ သက်တော် ၅၉-နှစ်၌ ကံတော်ကုန်သည်၊ ဘကြီးတော် မှန်နန်းရှင်ဘုရား၏ ညီတော်၊ ငယ်မည် မောင်ခင် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၉) သားတော် ပုဂံမင်းခေါ် မဟာလောကရဲသံ စေတီ ဒါယကာ သိရီသုဓမ္မ တိလောက ပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ ဘွဲ့တံဆိပ်နာမံတော်ဖြင့် ၁၂၀၈-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူ၍ နန်းစည်းစိမ် ၆-နှစ်စံ၊ အိမ်နိမ့် ၃၅-နှစ်စံ၊ နံတော် သောကြာသား၊ သက်တော် ၄၁-နှစ်၌ နတ်ရွာစံသည်၊ ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီး၏သားတော်၊ငယ်မည်မောင်ထောင်၊ပုဂံမြို့စား ဟူ၏။

(၁၀) ပုဂံမင်း၏ ညီတော် မင်းတုန်းမင်းခေါ် မဟာလောကမာရဇိန် စေတီဒါယကာ မန္တလေး ရတနာပုံ မြို့တည်နန်းတည် ပဋ္ဌမသင်္ဂါယနာတင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး သိရီပဝရ ဝိဇယာနန္တ ယသပဏ္ဍိတ တြိဘဝနာဓိတျာဓိပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ဖြင့် ၁၂၁၄-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူ၍ နန်းစည်းစိမ် ၂၆-နှစ်၊ အိမ်နိမ့်စံ ၃၈-နှစ်၊ နံတော် အင်္ဂါသား၊ သက်တော် ၆၄-နှစ်၌ နတ်ရွာစံသည်၊ ငယ်မည် မောင်လွင် ဟူ၏။

(၁၁) သားတော် သီပေါမင်း မန်အောင်ရတနာ စေတီဒါယကာ မန္တလေး ရတနာပုံ ဒုတိယနန်းစံ၊ သိရီပဝရ ဝိဇယာနန္တ ယသတိလောကာဓိပတိ ပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ ဘွဲ့တံဆိပ်နာမံတော်ဖြင့် ၁၂၄၀-ခုနှစ်၌ နန်းတက်စံမြန်း၍ နန်းစည်းစိမ် ၇-နှစ်၊ နံတော် စနေသား၊ ငယ်မည် မောင်ရေစကြာ ဖြစ်လေသည်၊ ၁၂၄၇-ခုနှစ်၌ ကုလားဖြူတို့က မင်းနှစ်ပါး ဖမ်းယူလျက် မိမိတို့ တိုင်းပြည်ကြီး သိမ်းပိုက်ကြီးစိုးလျက် မြန်မာလူမျိုး တို့အား ကျွန်သပေါက်ဘဝထားကာ အမျိုး ဘာသာ သာသနာကို ဖျက်ကြလေတော့သည်။

ကုလဒူသက ၈-ပါး။ ။ပရိဝါပါဠိတော်- ၂၄၃ ။ဋ္ဌ။ ၁၈၀။ လူဒါယကာ တို့၏ သဒ္ဓါရိုးရိုးကို လက်ဆောင်ထိုး၍ ဖျက်ဆီးခြင်းမျိုး ၈-ပါး၊ ရဟန်း များ ကိုယ့်ကို ကြည်ညိုအောင် ဤနည်းဖြင့် မလုပ်ရ။ (၁) သစ်သီး ပေးခြင်း၊ (၂) ကသယ်မှုန့် ပေးခြင်း၊ (၃) ဒန်ပူ ပေးခြင်း၊ (၄) ဝါး ပေးခြင်း၊ (၅) ဆေးကုပေးခြင်း၊ (၆) ဒါယကာတို့ အစေအပါးခံခြင်း၊ (၇) သစ်ပေးခြင်း၊ (၈) မြေဖြူ ပေးခြင်းတို့တည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ ၁၃၈။ ။ဤမှတ်တမ်းကို ၁၉၇၅-ခုနှစ်၊ မေလ ၁-ရက် နေ့အထိ၊ အဖွဲ့ဝင် ၁၃၈-နိုင်ငံရှိကြောင်း ရေးမှတ်တင်ပြသည်။ (၁) အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ (၂) ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း "ဗြိတိန်"၊ (၃) ဆိုဗီယက် ရုရှား၊ (၄) အာရတ် ပြည်ထောင်စု၊ (၅) အာဂျင်တီးနား၊ (၆) ဘရာဇီးလ်၊ (၇) ဘိုင်လိုရပ်ရှား၊ (၈) ချီလီ၊ (၉) ဘရုပ်ပြည်၊ "ထိုင်ဝမ်-တရုပ်ဖြူ" (၁၀) ကျူးဘား၊ (၁၁) ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား၊ (၁၂) ဒိန်းမတ်၊ (၁၃) ဒိုမီနီကန်၊ (၁၄) အယ်လ်ဆာလ်ဗေဒို၊ (၁၅) အီရန် "ပါရှား"၊ (၁၆) လီဘနွန်၊ (၁၇) လူဇင်ဘတ်၊ (၁၈) နယူးဇီလန်၊ (၁၉) နီကာရာဂွါ၊ (၂၀) ပါရာဂွေး၊ (၂၁) ဖိလစ်ပိုင်၊ (၂၂) ပိုလန်၊ (၂၃) ဆော်ဒီအာရေဘီးယား၊ (၂၄) ဆီးရီးယား၊ (၂၅) ယူကရိန်း၊ (၂၆) ယူဂိုစလားဗီးယား၊ (၂၇) ပြင်သစ်၊ (၂၈) ဟေတီ၊ (၂၉) တူရကီ၊ (၃၀) ဂရိခ်၊ (၃၁) ဂွာတီမာလာ… ဂွာနိုယား၊ (၃၂) ပီးရူး၊ (၃၃) ဩစတြေးလျား၊ (၃၄) ကော့စတာရိကာ၊ (၃၅) လိုင်ဗီးရီးယား၊ (၃၆) ကိုလံဗီယာ၊ (၃၇) မက္ကဆီကို၊ (၃၈) တောင်အာဖရိက၊ (၃၉) ကနေဒါ၊ (၄၀) အီသီယိုပီယား၊ (၄၁) ပနားမား၊ (၄၂) ဘိုလီဗီးယား၊ (၄၃) ဗင်နီဇွဲးလား၊ (၄၄) ဂွါးတီးမာလာ၊ (၄၅) နော်ဝေး၊ (၄၆) နယ်သာလင်၊ (၄၇) ဟွန်ဒူးရပ်စ်၊ (၄၈) ဥရုဂွေး၊ (၄၉) အီကွေဒါ၊ (၅၀) အီရက်၊ (၅၁) ဘယ်လ်ဂျီယန်၊ (၅၂) အာဖဂန်နစ္စတန်၊ (၅၃) အိုက်စလန်၊ (၅၄) ဆွီဒင်၊ (၅၅) ထိုင်းလင်း၊ "ယိုးဒယား" (၅၆) ပါကစ္စတန်၊ (၅၇) ယီမင်၊ (၅၈) မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ "ပြည်ထောင်စု" (၅၉) အစ္စရေး၊ (၆၀) အင်ဒိုနီးရှား၊ (၆၁) အဲလ်ဘေးနီးယား၊ (၆၂) ဩစထရီးယား၊ (၆၃) ဘူလ်ဂေးရီးယား၊ (၆၄) ကမ္ဘောဒီးယား၊ (၆၅) သီရိလင်္ကာ၊ "သီဟိုဠ်" (၆၆) ဖင်လန်၊ (၆၇) ဟန်ဂေရီ၊ (၆၈) အိုင်ယာလန်၊ (၆၉) အီတလီ၊ (၇၀) ဂျော်ဒန်၊ (၇၁) လာအို၊ "လော" (၇၂) လစ်ဗျား၊ (၇၃) နီပေါလ်၊ (၇၄) ပေါ်တူဂီ၊ (၇၅) ရူမေနီးယား၊ (၇၆) စပိန်၊ (၇၇) မော်ရိုကို၊ (၇၈) ဆူဒန်၊ (၇၉) တူနီးရှား၊ (၈၀) ဂျပန်၊ (၈၁) ဂါနာ၊ (၈၂) ဂီနီယာ "ဂိနီ" (၈၃) ကင်မရွန်း၊ (၈၄) အာဖရိက- ဗဟို "ဗဟိုအာဖရိက" (၈၅) ချဒ်၊ (၈၆) ကွန်ဂို "ကင်ရှာစာ" (၈၇) ကွန်ဂို "ဘရာဇာဗီးလ်" (၈၈) ဆိုက်ပရပ်စ်၊ (၈၉) ဒါဟိုမေ၊ (၉၀) ဂါဘွန်၊ (၉၁) အိုင်ဗရီကို့စ်၊

www.burmeseclassic.com

(၉၂) မာလာဂါဆီ၊ (၉၃) နိုင်ဂါ၊ (၉၄) ဆိုမာလီယာ၊ (၉၅) တိုဂို၊ (၉၆) အထက် ဗော်လတာ၊ (၉၇) မာလီ၊ (၉၈) ဆီနီဂဲလ်၊ (၉၉) နိုက်ဂျီရီးယား၊ (၁၀၀) ဆီယာရာလီယွန်၊ (၁၀၁) မော်ရီတေးနီးယား၊ (၁၀၂) မွန်ဂိုလီးယား၊ (၁၀၃) ဘာရွန်ဒီ၊ (၁၀၄) ဂျမေကာ၊ (၁၀၅) ရဝမ်ဒါ၊ (၁၀၆) ထရီဒက် နှင့် တိုဘာဂို၊ (၁၀၇) အဲလ်ဂျီးရီးယား၊ (၁၀၈) ယူဂန္ဒာ၊ (၁၀၉) ကူဝိတ်၊ (၁၁၀) မလေးရှား၊ (၁၁၁) ကညာ၊ (၁၁၂) တန်ဇန်နီယား၊ (၁၁၃) မာလာဝီ၊ "ညာဆာလင်း" (၁၁၄) မော်လတာ၊ (၁၁၅) ဇမ်ဘီယာ၊ "မြောက်ရိုဒီးရှား" (၁၁၆) စင်္ကာပူ၊ (၁၁၇) ဂမ်ဘီယာ၊ (၁၁၈) မော်လဒိုက်၊ (၁၁၉) ဂူယာနာ၊ (၁၂၀) ဘော့စဝါနာ၊ "ဘီချူနာလင်း" (၁၂၁) လီဆိုသို၊ "ဘာဆူတိုလင်း" (၁၂၂) ဘာဗေဒိုးစ်၊ (၁၂၃) ယီမင်တောင်ပိုင်း ပြည်သူ့သမတနိုင်ငံ၊ (၁၂၄) မော်ရေးသျှ၊ (၁၂၅) ဆွာဇီလင်၊ (၁၂၆) အီကွေတာဂီနီ၊ (၁၂၇) ဖီဂျီ'ကျွန်းစု'နိုင်ငံ၊ (၁၂၈) ဘာရိန်း"ကျွန်းစု"နိုင်ငံ၊ (၁၂၉) ဘူတန်၊ (၁၃၀) ကွေတာ၊ (၁၃၁) တရှပ်ပြည်သူ့သမတနိုင်ငံ၊ (၁၃၂) အာရပ်စော်ဘွားများ ပြည်ထောင်စု၊ (၁၃၃) ဂျာမန်-ဖက်ဒရယ် သမတနိုင်ငံ၊ (၁၃၄) ဂျာမန်- ဒီမိုကရက်တစ် သမတနိုင်ငံ၊ (၁၃၅) ဘဟားမား "ကျွန်းစု" နိုင်ငံ၊ (၁၃၆) ဘင်္ဂလာဒေ့ရှ် နိုင်ငံ၊ (၁၃၇) ဂရီနေဒါကျွန်းနိုင်ငံ၊ ၁၉၇၄-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၇-ရက်နေ့၌ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ လက်အောက်မှ လွတ်လပ်ရေး ရခဲ့သည်။ (၁၃၈) ဂီနီဘစ်ဆောနိုင်ငံ။

ကုလားမျိုး ၆၀။ ။ဤ၌ ရှေးသူဟောင်းတို့ ခေတ်သမယ ယဉ်ကျေးမှု မှတ်စုများကို သိစေရန်မျှ ဖြစ်သည်၊ ယခုခေတ်ကား ကုလားမျိုးတွေ ပိုမိုများဘိ၏။ ၁-သူတယ်၊ ၂-ပူရန္တေ၊ ၃-အာသံ၊ ၄-ရေသူ၊ ၅-ပန်းသေး၊ ၆-ပင္ဂိုက္ခယား၊ ၇-နောင်လာ၊ ၈-ကုလားဖြူ၊ ၉-ဘရင်ဂျီ၊ ၁၀-ဘာလိ၊ ၁၁-လဝိ၊ ၁၂-သိဟိုဠ်၊ ၁၃-သိန်း၊ ၁၄-စန္ဒာ၊ ၁၅-မောပါ၊ ၁၆-ဒေးကိုး၊ ၁၇-နာထိုး၊ ၁၈-စောရာ၊ ၁၉-ပစ္စိဟာ၊ ၂၀-ဘောခ၊ ၂၁-သုတ္တံ၊ ၂၂-ခင်းကျုံ၊ ၂၃-ဥမြဲ၊ ၂၄-ဇိနပတ္တာ၊ ၂၅-ပုရံ၊ ၂၆-သင်းတွဲ၊ ၂၇-စေတုတ္တရာ၊ ၂၈-သက္ကတံ၊ ၂၉-ဝိန်ရိုး၊ ၃၀-မက္ကတိ၊ ၃၁-ဘူလီ၊ ၃၂-မန္တရာဇ်၊ ၃၃-အော်လံတော၊ ၃၄-အော်လံဝာစ်၊ ၃၅-ယစ်ပလစ်၊ ၃၆-ဟော်ရဇော်၊ ၃၇-ဇဝီ၊ ၃၈-ပသိ၊ ၃၉-ဟိန္ဒူ၊ ၄၀-ကာလယ်၊ ၄၁-အင်္ဂလိပ်၊ ၄၂-ပြင်သစ်၊ ၄၃-ရုရှား၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၄၄-ကျေးကုလား၊ ၄၅-ဒိုးကလား၊ ၄၆-ဇော်ဂီ၊ ၄၇-မာလီ၊ ၄၈-ဘောရီ၊ ၄၉-သောယုတ်၊ ၅၀-လဟုတ်၊ ၅၁-ဒေါ်ရော၊ ၅၂-ခတ္တိ၊ ၅၃-ပသျှူး၊ ၅၄-တပသီ၊ ၅၅-ဟာရီ၊ ၅၆-လာကာ၊ ၅၇-ဝိစ္စဒေါလာ၊ ၅၈-ဒေါရဏ၊ ၅၉-ဘင်္ဂလီ၊ ၆၀-ဗာရာဏသီ ဟူ၍ ဇမ္ဗူတံဆိပ်ကျမ်းမှာ ယာသည်၊ ထိုကျမ်း၌ မပါသော ယခုလက်ထက်ပွား ကုလားလူမျိုးတို့လည်း အများအပြားပင် ရှိပေသေး၏၊ ကျွန်ုပ်တို့ သိရသလောက်ပင် ဣန္ဒိယတွင် လူမျိုး-၃၀၀,ဘာသာစကား-၃၀၀,ဇာတ် ၂၀၀-ကျော် ရှိသည်ဟူ၏။

ကုသလ ကမ္မပထ တရား ၁၀-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ကုသိုလ် ၁၀-ပါး)၌ ပြမည်။

ကုသိုလ်မျိုး ၃-ပါး။ ။အပြစ်မရှိ ကောင်းသော အကျိုးကို ပေးတတ်သော တရားမျိုး ၃-ပါး။ (၁) ကာမာဝစရ ကုသိုလ်၊ (၂) မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်၊ (၃)လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်။

ကုသိုလ်မျိုး ၃-ပါး တနည်း။ ။ဒါန ကုသိုလ်, သီလ ကုသိုလ်, ဘာဝနာ ကုသိုလ်။

ကုသိုလ်မျိုး ၈-ပါး။ ။လောက၌ ထင်ရှားပေါ်လွင်သော ကုသိုလ်တရား ရှစ်ပါး ဟူ၏။ (၁) ကာမကုသိုလ်-ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံသို့ လားစေတတ်သော ကုသိုလ်စု၊ (၂) ရူပကုသိုလ်- ရူပ ၁၆-ဘုံသို့ လားစေတတ်သော ကုသိုလ်စု၊ (၃) အရူပကုသိုလ်- အရူပ ၄-ဘုံသို့ လားစေတတ်သော ကုသိုလ်စု၊ (၄) လောကီကုသိုလ်- သုဂတိ ၂၇-ဘုံသို့ လားစေတတ်သော ကုသိုလ်စု၊ (၅) လောကုတ္တရာကုသိုလ်- မဂ်စိတ် လေးပါး၊ (၆) ဒါန ကုသိုလ်-၎င်းနှင့်ဆိုင်ရာ ကုသိုလ် ၄-ပါး၊ (၇) သီလ ကုသိုလ်- ၎င်းနှင့်ဆိုင်ရာ ကုသိုလ် ၄-ပါး၊ (၈) ဘာဝနာ ကုသိုလ်- ၎င်းနှင့်ဆိုင်ရာ ကုသိုလ် ၄-ပါး။

ကုသိုလ်မျိုး ၁၀-ပါး။ ။လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာကို ပေးစေတတ်သော တရားဆယ်ပါး။ ၎င်းကို "သုစရိုက် ဆယ်ပါး" ဟူ၍၎င်း၊ "ကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါး"ဟူ၍၎င်း၊ "ပုညကြိယာဝတ္ထုဆယ်ပါး" ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုကြ၏။ (၁) ဒါန-သဒ္ဓါ ကြည်ဖြူ ပေးလှူရခြင်း၊ (၂) သီလ- ကာယ, ဝစီ ထို နှစ်လီသော ဒုစရိုက်ကို မလိုက် ပယ်ကြဉ်ရခြင်း၊ (၃) ဘာဝနာ- သမထ, ဝိပဿနာ ထိုနှစ်ဖြာကို လေ့လာ ပွားများ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရခြင်း၊ (၄) အပစာယန- ရတနာ ၃-ပါး ဆရာ မိဘ စသော သူများကို ရိုသေရခြင်း၊ (၅) ဝေယျာ ဝစ္စ- ကုသိုလ်ဖြစ်ဖွယ် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို သည်ပိုး ရွက်ဆောင်ရခြင်း၊ (၆) ပတ္တိဒါန- မိမိပြုရ ကုသလကို အမျှပေး ဝေ ရခြင်း၊ (၇) ပတ္တာ နုမောဒန-သူတပါးပြု မြတ်ကောင်းမှုကို သာဓု နှုမော် ဏောင်းချီး ခေါ် ရခြင်း၊ (၈) ဓမ္မ သဝန- ဘုရားစကား မြတ်တရား ကို ကြားနာရခြင်း၊ (၉) ဓမ္မဒေသနာ-ဘုရားစကား မြတ်တရားကို ဟော ကြားရခြင်း၊ (၁၀) ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ- နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကောင်းသော အယူကို ဖြောင့်မှန်စွာ ယူရခြင်း။

ကုသလ ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါး။ ။ကုသလ-ကုသိုလ်၊ ကမ္မ- ကိုယ်, စိတ်, နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သောကံ၊ ပထ- အကျိုးပေးကြောင်း။ "ပဋိသန္ဓေအကျိုး ပေးကြောင်း ကုသိုလ်ကံ ဆယ်ပါး" ဟူလို။ (၁) ပါဏာတိ ပါတာ ဝေရမဏိ- သေစေလိုသော စေတနာနှင့် သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ- ခိုးလိုသောစိတ်ဖြင့် သူတပါး၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၃) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ- မေထုန်အမှု၌ သူ့သားမယားကို သွားလာမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ- မဟုတ်မမှန်သော စကား ကို ပြောဆို လိမ်လည်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၅) ပိသုဏာ ဝါစာ ဝေရမဏိ- ချစ်သူနှစ်ဦးတို့ ကွဲပြားအောင် ကုန်းတိုက်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၆) ဖရုသ ဝါစာ ဝေရမဏိ- ကြမ်းတန်း ယုတ်မာသော စကားကို ပြောဆိုမှုမှ ရှောင် ကြဉ်ခြင်း၊ (၇) သမ္ဖပ္ပလာပ ဝါစာ ဝေရမဏိ-အပေါ့ အဖျင်း အနှစ်ကင်း သော စကားကို ပြောဆိုမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၈) အနဘိဇ္ဈာ- သူတပါး ဥစ္စာကို ငါ့ဥစ္စာဖြစ်လာမူ တော်လေစွဟု စိတ်ဖြင့် မကြံစည် မအောက်မေ့ ခြင်း၊ (၉) အဗျာပါဒ-သူတပါးတို့ ပျက်ပြားသေကျေက တော်လေစွဟု စိတ်မှ မကြံစည်ခြင်း၊ (၁၀) သမ္မာဒိဋ္ဌိ- ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ၏ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း။

ကူဋမျိုး ၃-ပါး။ ။အလေး, တင်း, တောင်း, အတိုင်းအတာတို့ကို ခိုးဝှက် စဉ်းလဲခြင်းမျိုး၊ သုတ်သီလက္ခန် ။ပါ။ ၅ ။ငှ။ ၇၇။ (၁) တုလာကူဋ- အလေး, ချိန်, စဉ်းလဲ၊ (၂) ကံသကူဋ- တင်း, တောင်း, ပြည်, ခွက်, စဉ်းလဲ၊ (၃) မာနကူဋ- လက်မ, လက်သစ်, မိုက်, တောင်, တာ, ပေ, ကိုက်, စဉ်းလဲ။ –

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ကော]

ကောဠပုဟာလမျိုး ၅-ပါး။ ။ခုဒ္ဒကပါဠ အဋ္ဌကထာ။ ၁၀၁။ သုတ္တနိပါတ် ။ဠ။ ဒု-အုပ်။ ၃-တို့၌ ရှုပါ။ တစုံတခုသော သတင်းစကား၏ ရှေးပြေး နိမိတ်, နောက်ခါဖြစ်ပေါ်ရန် ကျော်ကြားခြင်း ပွဲတင်သံ ၅-ပါး။ (၁) ဗုဒ္ဓ ကောလာဟလ-ဘုရားမပွင့်မီ နှစ်ပေါင်း တထောင်က ကျော်ကြားသော ပွဲတင်သံ၊ (၂) ကပ္ပ ကောလာဟလ- ကမ္ဘာမပျက်မီ နှစ်ပေါင်း တသိန်းက ကျော်ကြားသော ပွဲတင်သံ၊ (၃)စက္ကဝတ္တိ ကောလာဟလ- စကြာမင်းမပေါ်မီ နှစ်ပေါင်းတရာက ကျော်ကြားသော ပွဲတင်သံ၊ (၄) မောနေယျ ကောလာဟလ - မောနေယျ အကျင့်ကို မေးလျှောက်ကျင့်ကြံသော ပုဂ္ဂိုလ်မပေါ်မီ ၇-နှစ်က ကျော်ကြားသော ပွဲတင်သံ၊ (၅) မင်္ဂလကောလာဟလ-မင်္ဂလာတရား မဟောမီ ၁၂-နှစ် ကာလမှ ကျော်ကြားနေသော ပွဲတင်သံ။

ကောဋ္ဌာသ ၃၂-ပါး။ ။၎င်း၏သရုပ်များကို (သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ)၌ ရှုပါ။

ကောလံမျိုး ၅-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ အပေါင်း ဝေါဟာရ။ ၎င်း ဆေး ငါးပါး အပေါင်းကို 'ပဥ္စကူ' ဟူ၍၎င်း၊ 'ကောလငါးပါး' ဟူ၍၎င်း ဝေါဟာရ ပြုကြကုန်၏။ (၁)ပိတ်ချင်းသီး၊ (၂)ပိတ်ချင်းမြစ်၊ (၃) စရိ မြစ်၊ (၄) ကန့်ချုပ်နီ၊ (၅) ချင်းခြောက်။

ကောလာဟလမျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို(ကောဠပုဟာလ ၅-ပါး)၌ရှုပါ။

ကောသမျိုး ၂-ပါး။ ။တာ, ယူဇနာ ဖွဲ့ရာ၌ တိုင်းတာသော ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်၊ ၎င်းအကျယ်ကို ဆရာတော် ဦးဩဘာသ၏ မြန်မာအဘိဓာန် ကျမ်း ပထမတွဲ အမှတ် (၁) စာမျက်နှာ ၁၅၀၊ (ကောသ)ဟူသော အဘိဓာန်ပုဒ်၌ ကြည့်ပါလေ။ (၁)စူလ ကောသ- အလံ ၅၀၀၊ (၂)မဟာ ကောသ-အလံ ၂၀၀၀။

ကောသလအိပ်မက် ၁၆-ချက်။ ။သုတ ကာမီတို့အတွက် အမေး အဖြေ ကိစ္စပြီး ရှစ်လုံးဖွဲ့ မြန်မာကဗျာ၊စီကုံးသူ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာ-ဦးမောင်ကြီး အား ဂုဏ်ပြုလျက် ဖေါ်ပြပါသည်။ အကျယ် ဟေရသကဏ်ဍ္ဍီကာ 'ပ'၌ ကြည့်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၅၂) [ကော + သ + လ]

(၁) အမေး။ နွားနက်လေးခု၊ ဝှေ့မှုဟန်ပြင်၊ မဝှေ့ကြဘဲ၊ ရှောင်လွှဲသည်မြင်။
အဖြေ။ အရှေ့အနောက်၊တောင့်မြောက် မိုဃ်းဆင်၊ ခြိမ်းယံပေး၊ မိုဃ်းဝေး လွင့်ပျောက်စင်။

(၂) အမေး။ မြေကမကြွ၊ ငယ်လှသစ်ပင်၊ ဖူးငုံရင့်ပြီး၊ ပွင့်သီးတွေ့မြင်။
အဖြေ။ အရွယ်မမျှ၊ ပျိုမ လုံခင်၊ သမီးသား၊ လင်ထား အိမ်ထောင်ဆင်။

(၃) အမေး။ ယနေ့ ဖွားစ၊ နွားမနို့သာ၊ မိခင်နွားကြီး၊ စို့ပြီးနေရှာ။
အဖြေ။ သမီးနှင့်သား၊ စီးပွားပိုင်ရာ၊ မိနှင့်ဖ၊ ကျွေးမှ စားရမှာ။

(၄) အမေး။ နွားကြီးမကြိုက်၊ ဝန်တိုက်နွားငယ်၊ မရုန်းနိုင်ဘဲ၊ ဝပ်လဲနေတယ်။
အဖြေ။ ကြီးသူပယ်ရှား၊ မြှောက်ထားလူငယ်၊ တိုင်းပြည်ရေး၊ ရှုပ်ထွေး ပွေတော့မယ်။

(၅) အမေး။ ခံတွင်းနှစ်ခွ၊ မြင်းလှရာဇာ၊ ကျွေးမွေးသမျှ၊ မဝနိုင်ပါ။
အဖြေ။ မှူးမတ်မင်းစိုး၊ လာဘ်ထိုးသူရှာ၊ နှစ်ဘက်စား၊ တရားစီရင်မှာ။

(၆) အမေး။ ခွေးအိုထံဆက်၊ ရွှေခွက် သိန်းတန်၊ ကျင်ငယ် အမြဲ၊ ခွက်ထဲစွန့်ပြန်။
အဖြေ။ မျိုးမြတ်သမီး၊ ပစ္စည်းမက်ဟန်၊ အမျိုးယုတ်၊ လင်လုပ် ပေါင်းဆက်ဆံ။

(၇) အမေး။ ရွှေကကျစ်ချ၊လွှန်စကြိုးကို၊ခွေးမခိုးစား၊ကိုက်ဝါးကာမျို။
အဖြေ။ လင်ကြီးပစ္စည်း၊ သိမ်းဆည်းမသို၊ လင်ငယ်အား၊ မယား လောကွတ်ပို။

(၈) အမေး။ အိုးငယ်ချည်းနှီး၊ အိုးကြီးရေလျှံ၊ အိုးကြီးကိုပဲ၊ ရေဆွဲလောင်းပြန်။
အဖြေ။ ဆင်းရဲသူများ၊ ဝတ်စားမကျန်၊ အခွန်တွက်၊ နှိပ်စက် ငွေကောက်ခံ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၉) အမေး။ ကြာမျိုးငါး၀၊ ပွင့်ကြရေကန်၊ ရေလယ်နေ့ခါက်လျက်၊ ကမ်းဘက်ကြည်ပြန်။

အဖြေ။ မြို့တွင်းရေ့ရှုပ်၊ ခွန်တုတ်ကောက်ခံ၊ မြို့ပြင်ထွက်၊ ပြည့်နှက်စည်ကားရန်။

(၁၀) အမေး။ တအိုးတည်းချက်၊ အကျက်မညီ၊ ထမင်းမာဆတ်၊ ပြော့နပ်သုံးလီ။

အဖြေ။ မင်းနှင့်လူများ၊ တရားမညီ၊ မိုဃ်းသုံးစား၊ ကွက်ကြားရွာချမည်။

(၁၁) အမေး။ မွှေးထုံနံ့ကြူး၊ စန္ဒကူးသိမ်းတန်၊ ပုန်းရည်နှင့် လဲ၊ သုံးစွဲစားပြန်။

အဖြေ။ အလဇ္ဇီများ၊ တရားဖိုးတန်၊ ငွေနှင့်လဲ၊ အမြဲဟောမည်မှန်။

(၁၂) အမေး။ သံကြေးမပေါင်း၊ ဗူးတောင်း ဗူးအုံ၊ ရေတွင် စုပ်စုပ်၊ နစ်မြုပ်လုံးစုံ။

အဖြေ။ ပညာရှိများ၊ စကားဥဿုံ၊ ပြောသမျှ၊ လောကမသုံးကုန်။

(၁၃) အမေး။ အိမ်လုံး တောင်လုံး၊ ကျောက်တုံး ကျောက်ဖျာ၊ ရေမှာ ဘွားဘွား၊ ထင်ရှားပေါ်လာ။

အဖြေ။ ရဟန်းရှင်ဆိုး၊ လူဆိုးများသာ၊ ဂုဏ်ရောင်တိုး၊ တန်ခိုးပေါ်ထွက်မှာ။

(၁၄) အမေး။ အဆိပ်ပြင်းတောက်၊ မြွေဟောက်ကြီးကို၊ဘားငယ်မများ၊ ကိုက်ဝါးကာမျို။

အဖြေ။ ကညာယုဝတီ၊ သက်ကြားဖိုးအို၊ မယားဆဲ၊ အမြဲ အောင်ငေါက်ဆို။

(၁၅) အမေး။ အဆင်း မည်းနက်၊ ကျီးငှက် ထံမှာ၊ ရွှေဟင်္သာများ၊ ခစားနေရှာ။

အဖြေ။ ပညာသီလ၊ ပြည့်ဝသူဟာ၊ သူယုတ်အား၊ ဝပ်တွားနေရမှာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၆) **အမေး**။ ဆိတ်ကိုမြင်ပြြား၊ကြောက်အားပြင်းထန်၊ခြသေ့်သစ်ကျား၊ ခုန်လွှားပြေးပြန်။

အဖြေ။ သူယုတ်မာများ၊ ယောင်လွှားနိုင်ငံ၊ ဘူ‌တော်ကောင်း၊ ပုန်းအောင်း တောမှိုင်ယံ။

[ကောက်]

ကောက်ဦး ဒါနမျိုး ၉-ပါး။ ။ဤသာသနာ၌ တရားဦးသိသူ အရှင်ကောဏ္ဍညနှင့် မြတ်ဘုရားထံ နောက်ဆုံးတရားလှူး ခံယူသူ သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်တို့ ဝတ္ထုကြောင်း၌ အကျယ်ယူပါ။ (၁) ကောက်ဦးနှံရည်ထည့်သော စပါးတို့ကို ခွဲထုတ်ညှစ်ယူ၍ ပျားထောပတ်တို့ရောစပ်လျက်"ကောက်သားဦး" လှူခြင်း၊ (၂) မှုံဆန်းထောင်းကာ ပေးလှူခြင်း၊ (၃) ကောက်ရိတ်ဦး ကောက်ဆုပ်တို့ကို ရွေး၍ "ရိတ်ဦးဆွမ်း" ပေးလှူခြင်း၊ (၄) ကောက်လှိုင်း ထုံးဖွဲ့သောအခါ ရွေးဦးစွာသော ကောက်လှိုင်းများကို ပေးလှူခြင်း၊ (၅) ကောက်လှိုင်းများ စုပုံသော်အခါ "ကောက်ပုံဦး" ဒါနကို ပြုခြင်း၊ (၆) စပါးနယ်သောအခါ "ကောက်နယ်ဦး" ဒါနကို ပေးလှူခြင်း၊ (၇) နယ်ပြီး လှေ့ပြီး၍ တလင်းပြင်၌ စုပုံသောအခါ "စပါးပုံဦး" ဒါနကို ပေးလှူခြင်း၊ (၈) ကျီအတွင်းသို့ သွင်းသောအခါ "ကျီဦး" ဒါနကို ပေးလှူခြင်း၊ (၉) ကောက်စပါး စတင်စိုက်ပျိုးသောအခါ မျိုးစပါးထဲမှ အဦးအဖျားကို ယူ၍ "မျိုးဦးဆွမ်း" ဒါနကို ပေးလှူခြင်း ဟူ၏။

ကောက်မျိုး ၇-ပါး။ ။ဝိနည်းပါစိတ် ။ပါ။ ၁၁၁ ။ဋ္ဌ။ ၇၉။ စပါးမျိုး ၇-ပါးလည်းဟူ။ (၁) သာလိ-သလေး, ကောက်ကြီး, ကောက်ညှင်း၊ (၂)ဝီဟိ-ကောက်လတ်, ကောက်ကြမ်း, ငစိန်, ငကျောက်၊(၃)ကုဒြူသ-လူး၊ (၄) ဂေါဓူမ-နတ်ကောက်, ဂျုံ၊ (၅) ဝရက-ပြောင်း၊ (၆) ယဝ-မုယော, ဗာလီ၊ (၇) ကင်္ဂု-ဆပ်။

ကောက်စပါးမျိုး ၁၈၇-ပါး တနည်း။ ။သက္ကရာဇ် ၁၂၂၉-ခုနှစ် စိန္တကျော်သူ ဦးသြရေး မဟာအထိကရ ကန်တော်ကြီးမော်ကွန်း၌ ကောက်ကြီးမျိုး ၁၂၆-ပါး၊ကောက်လတ်မျိုး ၁၀-ပါး၊ ကောက်လျင်မျိုး ၁၁-ပါး၊ ကောက်ညှင်းမျိုး ၃၄-ပါး၊ မုရင်းမျိုး ၆-ပါးဟု လာရှိရာ ဤ၌ အစဉ်အတိုင်း ပြသွားအံ့။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကောက်ကြီးမျိုး ၁၂၆-ပါး။ ။စော်ဘွား၊ ရကော့၊ ဘော့ကြီး၊ ကြွယ်ကြီး၊ ကြွယ်ပုံဖြူ၊ လုံးကြီး၊ ရှင်ကြီး၊ လုံးဖြူ၊ စပါးဖြူကလေး၊ တောင်လုံးမွှေး (၁၀)။ ရသေး (ကောက်နံ့သာ၊) နံ့ဝါ၊ ရိုးလှ၊ တဆစ်လှ၊ ပေါက်လှ၊ ပူဇော်၊ ကန်တော်၊ ကန်တောင်၊ ပန်းရောင်၊ စံကားဝါ (၂၀)။ ပင်သာ၊ ရခိုင်၊ ရေမနိုင်၊ ကြောင်ငို၊ တိမ်လုံးညို၊ ခြေတို၊ စပါးနက်၊ ကက်ကက်၊ ပန်းကျား၊ ကြွက်သွား (၃၀) ။ကြွက်မြီး၊ ပွဲတော်ကြီး၊ ကျဲမြီး၊ ကောက်မြီး၊ ကောက်ဝင်းကြီး၊ ပုတီးပု၊ တောင်ယာ၊ သီဒါ၊ ယွန်း၊ သာထွန်းဖြူ၊ (၄၀)။ မုယော၊ လင်ပန်းချော၊ ကောက်သွယ်၊ ကောက်ပင်ကြွယ်၊ ဗမွယ်ဖူး၊ စာမစား၊ ဝက်မစား၊ ငါးဝင်စား၊ ငါးရိုး၊ မိုးမခ (၅၀)။ မိုးမလို၊ ကောက်ပိန်ညို၊ မြီးရှည်၊ ကောက်ပင်စည်၊ နောင်တုံ၊ကြာဥ၊ ဦးရှူ၊ တလိုင်းဖြူ၊ ပင်ခိုင်၊ တွေးနိုင် (၆၀)။ နံ့သာဆီ၊ စပါးနီ၊ ဆန်နီမ၊ မှာလယ်၊ ကောက်ငယ်၊ ကြိမ်သီး၊ ငှက်ကြီး၊ ကျွဲ၊ တောင်ဝဲ၊ တောင်ပြန် (၇၀)။ သေလွန်၊ ငဆောက်၊ ကျောက်၊ အင်ရင်း၊ ကြိုင်သင်း၊ မြွေစွယ်၊ ရေသွယ်၊ ချုံကြား၊ အောက်ဖါး၊ သဇင်ခက် (၈၀) ။စမုန်နက်ကလေး၊ ကောက်မွှေး၊ ဂေါ်ရွတ်၊ မရွပတ်၊ မျိုးဆန်း၊ တောင်ထိပ်ပန်း၊ မှော်တိုက်၊ ကောက်ထနောင်း၊ လက်သည်းစောင်း၊ ထောင်ဖြိုး (၉၀)။ ဝက်တိုး၊ မှိုင်းလုံး၊မြီးတုံး၊မြီးလတ်၊ကွန်ခေါင်း၊ ပေါင်းမသွန်၊ ခွတိုး၊ ခွကြမ်း၊ ဆီချမ်း၊ လုံးထပ် (၁၀၀)။ သီးလျှင်၊ လုံးစင်း၊ စံရွှေထွန်း၊ လူပေါ်ကြီး၊ မျိုးတော်၊ ကြည်း၊ ကြင်း၊ လွန်ဘက်၊ ဆင်လျှော့၊ ညှော့မထ (၁၁၀) ။ဝေသာလီ၊ ခွံနီ၊ ပန်းထိမ်၊ မွှေးသိမ်၊ ကျီးတောင်၊ စိန်၊ လောက်စာထိုး၊ ပြည်မအိပ်၊ ကျီးကန်း၊ ကောက်နံ့သာ (၁၂၀) ။ခွေးစာမေ့၊ ပျားကြီးခေါင်း၊ ကောက်မကျဉ်း၊ ဗျပ်စု၊ ခေါ်ဝက်၊ ကျောက် (၁၂၆)။

ကောက်ညှင်းမျိုး ၃၄-ပါး။ ။ခွေးအာကပ်၊ ချင်းတွင်း၊ နန္ဒင်းဝါ၊ ဝက်လည်ရွှဲ၊ အိပ်ပုံ၊ အိပ်သွန်၊ ပိုးစောင်ခြုံ၊ မုရင်းပြန်၊ ခွံဝါ၊ ပေါက်ဝါကြီး (၁၀)။ ကောက်ညှင်းဖြူ၊ ငနှံကြီး၊ ဆေးကြီး၊ ပြောကြီး၊ ဆင်ပေါင်၊ ပဇင်းတောင်၊ မဲစောင်ခြုံ၊ ရှင့်သွေး၊ ရှစ်သောင်းမွှေးခေါ်မောက် (၂၀)။ ချီးလည်ပြောက်၊ မဲပန်းညို၊ အုန်းခိုင်၊မော်လမြိုင်၊ မီးတုတ်၊မောင်မခေါ်၊ ခေါ်လိန်၊ ခေါ်သာ၊ မကိုဠ်၊ ဝက်ဆီ (၃၀)။ ဝက်လက်သည်း၊ ချိတ်မည်း၊ ကြွက်သွား၊ ဆင်ဝမ်းပျဉ် (၃၄)။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကောက်မုရင်းမျိုး ၆-ပါး။ ။ငမန်းညှိ၊ ငမန်းညဖြူ၊ ပုဖြူမုရင်း၊ ငလူးအိုင်၊ ညသျစ်၊ ဗျပ်ကလေး။

ကောက်လတ်မျိုး ၁၀-ပါး။ ။ဂေါ်တာ၊ မယ်စော၊ အုံ့ပေါ်၊ ပြစ်ထူ၊သလဲဖြူ၊ ဆန်ဖြူကြွမ်း၊ ရွှေအပ်၊ ဖွတ်မြီး၊ ငှက်ပျော်ညွန့်၊ နမသလေး။

ကောက်လျှင်မျိုး ၁၁-ပါး။ ။ပုန့်သင်ကြောင်၊ ပုန့်သင်ဖြူ၊ ကောက်လျှင်ဖြူ၊ ကောက်လျှင်နီ၊ ဗောင်ပလောင်၊ ဝင်မစဲ၊ စသာ၊ ရေနွှယ်၊ နီဖြူ၊ကွမ်းစား၊ မက်လိပ်မျိုး- မုရင်း။

မှတ်ချက်။ ။၎င်းကောက်မျိုး ၁၇၇-ပါးကို ရည်ရွယ်၍ (တွက်ယူ မှန်စွာ၊ ကောက်ကြီး မှာသော်၊ တရာကမောက်၊ နှစ်ဆယ့် ခြောက်တည့်၊ ကောက်လတ်တဆယ်၊ တသွယ် ကောက်လျှင်၊ ဆယ့်တစ်ပင်တည့်၊ ခြောက်လျှင်မုရင်း၊ ကောက်ညှင်းသုံးဆယ်၊ စွန်းကယ် လေးခု၊ စုစုပေါင်းမှာ၊ တရာကသော်၊ ရှစ်ဆယ် ကျော်၏) မဟာအထိကရ ကန်တော်ကြီးမော်ကွန်း။

[ကောင်း]

ကောင်းကင်အပြား၊-မျိုးလေးပါး၊ ထင်ရှားအာကာသာ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အာကာသ ၄-မျိုး)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ကောင်း ၆၄-ရပ်။ ။ကောင်းခြင်း ၆၄-မျိုး၊ ဤ၌ ၆၄-ရပ်ယူပုံကား- မိန်းမ မျိုး ၄-ပါးတို့တွင် ပဒုမ္မနီအစားကိုသာ အလိုရှိသည်၊ ၎င်း ပဒုမ္မနီ၌လည်း 'အသားရွှေ၊ အသားနီ၊ အသားဖြူ၊ အသားမည်း'ဟူ၍ ပဒုမ္မနီမိန်းမမျိုး ၄-ပါးရ၏၊ထိုလေးပါးတို့တွင်တပါးတပါး၌လည်း၊ဆူ၊ကြုံ၊နိမ့်၊မြင့်အားဖြင့် ၄-ပါးစီ ပြားပြန်ရကား- ပဒုမ္မနီမိန်းမပေါင်း ၁၆-ပါးရ၏၊ ထို ၁၆-ပါးတွင် တပါးတပါး၌ 'ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပဏီတ၊ မဇ္ဈိမ၊ ဟီန' အားဖြင့် လေးပါးစီ ပြားပြန် ရကား ပဒုမ္မနီမိန်းမပေါင်း ၆၄-ပါးဖြစ်သတည်း၊ ဤသို့လျှင် ကောင်းသော ပဒုမ္မနီမိန်းမကိုစွဲ၍ (ကောင်းခြောက်ဆယ့်လေးရပ်၊ သွေးထပ်ထပ်ရှပ်ညီ) စသည်ဖြင့်"ဦးပုည" ရေးသည့်၊ တနည်း "ဘိုးသူတော် ဦးမင်း"ရေးသည့် တေးထပ် ဖြစ်ပေါ်သာ၏၊ ဤကား ဇာတ္တိသျှတ္တရကျမ်းတို့ အလိုတည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကောင်း ၆၄-ရပ် တနည်း။ ။၁၁၄၁-ခုနှစ်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ရေးသော 'ရွှေကိုယ်တော်ကြီး ချောင်း'၌ 'လက္ခဏာရေး၊ ခြောက်ဆယ်လေးက၊ စသည်များဖြင့်၊ အတင်တင်တည့်' ဟူသော စပ်ဆိုမှုကို ၆၄-ပါးအရ ဝိသောဓနီ စံပြ ကျမ်း၌ ဖြေကြားသည်မှာ– (၁) ခြေဘဝါး လက္ခဏာ ၁၃-ပါး၊ (၂) ကိုယ် လက္ခဏာ ၁၆-ပါး၊ (၃) စိတ်လက္ခဏာ ၆-ပါး၊ (၄) လက်ဘဝါး လက္ခဏာ ၉-ပါး၊ (၅) လည်ပင်း လက္ခဏာ ၁-ပါး၊ (၆) အသံ လက္ခဏာ ၃-ပါး၊ (၇) မျက်နှာ လက္ခဏာ ဂ-ပါး၊ (၈) သွား လက္ခဏာ ၁-ပါး၊ (၉) မျက်စိ လက္ခဏာ ၄-ပါး၊ (၁၀) ဆံပင် လက္ခဏာ ၃-ပါး၊ ပေါင်း ၆၄-ပါး ဖြစ်၏၊ အကျယ် ၎င်းကျမ်းရင်း၌ ရှုလေ။

ကောင်းခြင်း ၃-ဖြာ သာသနာ။ ။ဘုရားမြွက်၏ ဆုံးမမှု ဓမ္မခာတ်၌ စ,လယ်,ဆုံး ၃-ပါးလုံးကောင်းခြင်း။ (၁) အာဒိကလျာဏ-သီလတရားသည် အစ၏ ကောင်းခြင်း မည်၏၊ (၂) မဇ္ဈေကလျာဏ-သမာဓိလုပ်ငန်းသည် အလယ်၏ ကောင်းခြင်း၊ (၃) ပရိယောသာန ကလျာဏ-မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်သည် အဆုံး၏ ကောင်းခြင်း။

ကောင်းခြင်း ၅-ဖြာ။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်။ဋ္ဌ။၂၅၉။ နှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ လာသောနည်း။ (၁) ကေသာ-နက်မှောင် ရှည်လျားသော ဆံပင်၊ (၂) ဝယ-၁၆-နှစ်အရွယ် ပျိုမြစ်နုနယ်၍ နေခြင်း၊ (၃) မံသ-စိုပြေပြည့်ဖြိုးသော အသားစိုင်များ ရှိခြင်း၊ (၄) အဋ္ဌိ-ဖြူစင် တောက်ပသော သွား,နီသော လက်သည်းများ၊ (၅) ဆဝိ-ဝါရွှေ သန့်စင်သော အရေအဆင်း ရှိခြင်း။

ကောင်းခြင်း ၅-ဖြာ တနည်း။ ။မိန်းမများအဖို့ ကြန်အင်ငါးဖြာ ကောင်းခြင်း ငါးမျိုးကို ဆိုသည်၊ တေလပတ္တဇာတ် အဋ္ဌကထာမှ–

(၁) ဆဝိ ကလျာဏ- ပန်းပိတောက် အဆင်း, ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ အရေအဆင်း၏ ကောင်းခြင်း။

(၂) မံသ ကလျာဏ- ချိပ်ရေဆိုးသကဲ့သို့ လက်ခြေ နှုတ်ခမ်းဖျား သန္တာအဆင်းရှိသော အသား၏ ကောင်းခြင်း။

(၃) နှာရု ကလျာဏ- အသားနှင့် ညီမျှသော အရပ်၌ ချိပ်ရည်ဖြင့်ပြည့်သကဲ့သို့ လက်သည်း ခြေသည်း ရှိခြင်း၊ အသားလွတ်ရာ၌ နို့ရည်စိုင် အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍ အကြော၏ ကောင်းခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) အင္ဂိ ကလျာဏ- ညီညာသော ခရုသင်း ပွတ်သစ်ပမာ ရတနာ ရွဲလုံး ပုလဲကုံး စီသွယ်ထားသကဲ့သို့ ညီညွတ်တင့်တယ် ကောင်းမြတ် စင်ကြယ်သော သွားရှိခြင်း။

(၅) ဝယ ကလျာဏ- အနှစ်တရာ ရှည်မြင့် ကြာသော်လည်း ၁၆-နှစ် နှယ် ပျိုမြစ်နုနယ် ငယ်သောအသွယ်ဖြင့် တင့်တယ်လှပခြင်း။

ကောင်းခြင်း ၆-ဖြာ ပျိုကညာ။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၂၂ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၃၆၄။ (၁) တစ-ဝါရွှေသော အရေအဆင်း၊ (၂) မံသ စိုပြေ နူးညံ့သော အသား၊ (၃) နခ-ခြေသည်း လက်သည်းနီ၊ (၄) အဋ္ဌိ- ဖြူဖွေး ညီညာသော သွား၊ (၅) သရ-ချိုသာသော အသံ၊ (၆) မဏ္ဍလ-ကိုယ်နေ လုံးရပ် ကြည့်ကောင်းခြင်း။

ကောင်းဟန် ၃-စု။ ။ရွှေနန်းတော်သုံး မြန်မာ့ဝန်စုတို့တွင် ပါဝင်သော ကောင်းဟန်ဝန် ၃-စု။ (၁) ယွန်း ကောင်းဟန်ဝန်၊ (၂) ဝင်း ကောင်း ဟန်ဝန်၊ (၃) တပ် ကောင်းဟန်ဝန်။

[ကိုး]

ကိုးကြောင်း လက်ာ။ ။ရှေးလူဟောင်းတို့၏ အလီပေါင်း ဂဏန်းသချ်ာ။

၉ × ၁ - လီ = ၉	ဂ × ၁ -လီ=ဂ
နော - ကေ - နော	အဋ္ဌ - ကေ - အဋ္ဌ
နဝ - ဒွေး - အဋ္ဌာရသ	အဋ္ဌ - ဒွေး - သောဠသ
နဝ - တြိန္တာ - သတ္တဝီသ	အဋ္ဌ - တြိန္တာ - ဇောဝီသ
နဝ - ဇယ - ဆတြိသ	အဋ္ဌ - ဇယ - ဗား တြိသ
နဝ - ပဉ္စ - ဗျည်းစာယီသ	အဋ္ဌ - ပဉ္စ-သုဋ္ဌာလီသ
နဝ - သော - ဇော ပဥ္စသ	အဋ္ဌ - သော - အဋ္ဌာ စာလီသ
နဝ - သတ္တ - တြိဆ	အဋ္ဌ - သတ္တ - ဆ ပဥ္စသ
နဝ - အဋ္ဌ - ဗားသတ်	အဋ္ဌ - အဋ္ဌ - စတုဆဋ္ဌိ
နဝ - နဝါ - ကေ အသီ	အဋ္ဌ - နဝါ - ဗားသတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၇ × ၁ - လီ = ၇

သတ် - ကေ - သတ်
သတ္တ - ဒွေး - စတုရာ ဒသ
သတ္တ - တြိနွ - ကောဇီသ
သတ္တ - ဇယ - အသင္ခ္ယာဇီသ
သတ္တ - ပဥ္စ - ပဥ္စာကြိသ
သတ္တ - သော - ဗား စာလီသ
သတ္တ - သတ္တ - နဝါ စာလီသ
သတ္တ - အဌ - ဆ ပဥ္စသ
သတ္တ - နဝါ - တြိဆ

၅ × ၁ - = ၅

ဗျည်း - ကေ - ဗျည်း
ဗျည်း - ဒွေး - သုံဒသ
ဗျည်း - တြိနွ - ပဥ္စာဒသ
ဗျည်း - ဇယ-သုံဇီသ
ဗျည်း - ပဥ္စ - ပဥ္စာဇီသ
ဗျည်း - သော - သုံ တြိသ
ဗျည်း - သတ္တ - ပဥ္စာတြိသ
ဗျည်း - အဌ - သုံစာလီသ
ဗျည်း - နဝါ - ဗျည်းစာလီသ

၃ × ၁ - လီ = ၃

တြိန်း - ကေ - တြိန်း
တြိန်း - ဒွေး - ဆ
တြိန်း - တြ - နော
တြိန်း - ဇယ - ဒွါဒသ
တြိန်း - ပဥ္စ - ပဥ္စာဒသ
တြိန်း - သော - အဌာရသ
တြိန်း - သတ္တ - ကေဇီသ
တြိန်း - အဌ - ဇောဇီသ
တြိန်း - နဝါ - သတ္တာဇီသ

၆ × ၁ - လီ = ၆

သော - ကေ - သော
သော - ဒွေး - ဒွါဒသ
သော - တြိနွာ - အဌာရသ
သော - ဇယ - ဇောဇီသ
သော - ပဥ္စ - သုံ တြိသ
သော - သော - ဆတြိသ
သော - သတ္တ - ဗား စာလီသ
သော - အဌ - အဌာ စာလီသ
သော - နဝါ - ဇော ပဥ္စသ

၄ × ၁ - လီ = ၄

ဇယ - ကေ - ဇယ
ဇယ - ဒွေး - အဌ်
ဇယ - တြိက - ဒွါဒသ
ဇယ - စတုက - သောဋ္ဌသ
ဇယ - ပဥ္စ - သုံ ဇီသ
ဇယ - သော - ဇောဇီသ
ဇယ - သတ္တ - အသင္ခ္ယဇီသ
ဇယ - အဌ - ဗား တြိသ
ဇယ - နဝါ - ဆ တြိသ

၂ × ၁ - လီ = ၂

ဒွေး - ကေ - ဒွေး
ဒွေး - ဒွေး - စာဃ
ဒွေး - တြိန်း - ဆ
ဒွေး - စာလီ - အဌ်
ဒွေး - ပဥ္စ - သုံဒသ
ဒွေး - သော - ဒွါဒသ
ဒွေး - သတ္တ - စတုရာဒသ
ဒွေး - အဌ -သောဋ္ဌသ
ဒွေး - နဝါ - အဌာရသ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁ × ၁ - လီ = ၁

ကော် - ဧက - ကော်
ဧကာ် - ဒွေး - ဒွေး
ကော် - တြိုန်း - တြိုန်း
ကော် - ဇယ - ဇယ
ကော် - ဗျည်း - ဗျည်း
ကော် - သော - သော
ကော် - သတ် - သတ်
ကော် - အဌ် - အဌ်
ကော် - နော - နော

ကိုးကွယ်ရာတရား ၁၀ ပါး။ ။မိမိ၏ ကိုးကွယ်ရာ ဒိမိမှာ ဤတရား ၁၀-ပါးနှင့် ပြည့်စုံနေရမည် ဟူ၏၊ ဒသင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၇၅- ၂၇၆ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၀။ သီလ, ဗဟုဿုတ, ကလျာဏမိတ္တ, သောဝစ္စဿတာ, အနုာလသ, ပိယသမုဒါဟာရ, အာရဒ္ဓဝီရိယ, သန္တုဋ္ဌိ, သတိမာ, ပညဝါ။

ကိုးကွယ် ခံထိုက်သူ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။၎င်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ထိုက်သူ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါး)၌ ပြမည်။

ကိုးခဏ်း ကမ္မဝါ။ ။ဤဝေါဟာရသည် ရဟန်းတော်တို့၏ လက်သုံးပင်ဖြစ်၏။ (၁) ဥပသမ္ပဒ ခန္ဓက-ရဟန်းခံ ကမ္မဝါ၊ (၂) ကထိန ခန္ဓက-ကထိန်ခင်း ကထိန်နုတ် ကမ္မဝါ၊ (၃) သီမာ ခန္ဓက-သိမ်သမုတ် သိမ်နုတ်ကမ္မဝါ၊ (၄) ဥပေါသထာဂါရ ခန္ဓက-ဥပုသ်အိမ် သမုတ် ကမ္မဝါ၊ (၅) ထေရသမ္မုတိ ခန္ဓက-ထေရ်သမုတ် ကမ္မဝါ၊ (၆) နာမသမ္မုတိ ခန္ဓက-နာမည်သမုတ် ကမ္မဝါ၊ (၇) နိဿယမုတ္တ သမ္မုတိ ခန္ဓက-နိသျည်းလွတ် သမုတ် ကမ္မဝါ၊ (၈) ကပ္ပိယဘူမိ သမ္မုတိ ခန္ဓက-အပ်သောကျောင်းနေရာသမုတ် ကမ္မဝါ၊ (၉) ကုဋိဝတ္ထု သြလောကန သမ္မုတိ ခန္ဓက-ကျောင်းရာကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရန် သမုတ်သော ကမ္မဝါ၊ (၁၀) ဝတ္တ ခန္ဓက-ဝတ်ဆောင်ရာ၌ ဖတ်ရသော ကမ္မဝါ။

မှတ်ချက်။ ။၁-မှ ၉-အထိ ၉-ခဏ်းယူပါလေ၊ ထိုသို့ ၉-ခဏ်းကမ္မဝါပင် ဆိုရငြားသော်လည်း "ဝတ္တခန္ဓက" ကမ္မဝါကား အထုပ်တိုင်းမှာ ပါသည်ချည်းသာ မှတ်ရာ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိုးခဏ်းပျို့။ ။အခဏ်း ၉-ခဏ်းပါသော ပျို့ကဗျာလင်္ကာ။ (၁) ဟတ္ထိပါလ- တောထွက်ခဏ်း၊ (၂)အဿပါလ- တောထွက်ခဏ်း၊ (၃)ဂေါပါလ တောထွက်ခဏ်း၊ (၄) အဇပါလ- တောထွက်ခဏ်း၊ (၅) ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားကြီး တောထွက်ခဏ်း၊ (၆) ပုဏ္ဏေးမကြီး တောထွက်ခဏ်း၊ (၇) သေုကာရီမင်းကြီး တောထွက်ခဏ်း၊ (၈) ၎င်း မိဖုယားကြီးနှင့် ခုနစ်ပြည်ထောင်သားတို့ တောထွက်ခဏ်း၊ (၉) ဇာတ်ပေါင်းခဏ်း၊ ၎င်း အခဏ်းတို့ကို ဇာတ်ပေါင်း၍ ရေးသောကြောင့် ကိုးခဏ်းပျို့ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။

ကိုးခိုင် နက္ခတ်။ ။"နက္ခတ် ကိုးခိုင်"လည်းဟူ။ ဤ၌ ကိုးခိုင်နက္ခတ်ဟူသည်ကား နက္ခတ် ၂၇-လုံးတို့တွင် တရာသီ တရာသီ၌ ၃-လုံးစီသွားသဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကိုးပါးသော နဝလက်တွင် ၂၇-လုံးသော နက္ခတ်တို့ တည်နေခြင်းကို ခေါ်ဆိုသည်။ (၁) ဒလိဒ္ဒ နက္ခတ်၊ (၂) မဟာဒ္ဒန နက္ခတ်၊ (၃) စောရ နက္ခတ်၊ (၄) ရာဇ နက္ခတ်၊ (၅) ဒေဿန္တိ နက္ခတ်၊ (၆) ဒေဝီ နက္ခတ်၊ (၇) ဝါဏိဇ္ဇ နက္ခတ်၊ (၈) အမစ္စ နက္ခတ်၊ (၉) သမဏ ဗြာဟ္မဏ နက္ခတ်။

ကိုးဆယ့်ခြောက်ဖြာ၊ နာရောဂါ၊ တဖြာ ၉၈။ ။၎င်း သရုပ်ကို "အနာပျိုး ၉၆-ပါးမှာ" ရှုပါ။

ကိုးတိုင်း ၉-ဌာန သာသနာပြုစေလွှတ်ခဏ်း။ ။ပါရာဇိကကဏ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၄၈-၌ အကျယ်ရှု။ ဗုဒ္ဓသာသနာ ၃-ရာစု ခေတ်၌ ကမ္ဘာ အရပ်ရပ်သို့ သာသနာတော် ပြန့်နှံ့သွားစေရန် ရည်ရွယ်၍ အသောက မင်းတရားကြီးနှင့် ရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿ မထေရ်ကြီးမှူးလျက် စေလွှတ်တော်မူသည့် ရဟန်းတော် ၁၃-ပါးတို့နှင့် အရပ်များ။

(၁) ကသ္မီရ, ဂန္ဓာရတိုင်း - ဟိမဝန္တာ၏ အနောက် မြောက်တက်သို့ မဇ္ဈန္တိက မထေရ်။

(၂) မဟိံသက မာဏလ - အိန္ဒိယနယ် တောင်ပိုင်း၌ရှိသော မိုက်စိုးဟုခေါ်သော ဌာနသို့ မဟာဒေဝ ပထေရ်။

(၃) နဝါဒါသီ အရပ်-တောင်ပိုင်း အိန္ဒိယ ဟိုက်ဒရဗက် နယ် အရှေ့ဘက်ပိုင်း အရပ်သို့ ရက္ခိတ မထေရ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) မဟာရဋ္ဌတိုင်း- ဘုံဘေနယ် အပါအဝင် ပူနာမြို့စသော တိုင်းတို့သို့ မဟာဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်။

(၅) အပရန္တတိုင်း-မလဝါနယ် အနောက် တောင်ဘက် နရဗဒ္ဒ ခေါ် နမ္မဒါမြစ်ဝ စသော ကချေကွ့ အနီးရှိ အပရန္တခေါ် အရပ်သို့ ဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်။

(၆) ယောနကတိုင်း- ပါရှား၊ တူရကီ၊ ဂရိ၊ အီတာလီ စသော တိုင်းခရိုင် နိုင်ငံတို့၏ တည်ထွန်းရာ ယောနက လောက ခေါ်သော အနောက်ဘက်ပြည် နိုင်ငံအစုသို့ မဟာရက္ခိတ မထေရ်။

(၇) ဓိနရဋ္ဌ-ဟိမဝန္တာအရပ်ရှိ "ချိန" ခေါ် ဓိနကိုင်းသို့ မဇ္ဈိမ မထေရ်။

(၈) သုဝဏ္ဏဘုမ္မိတိုင်း- ဓိနတိုင်းကြီး၏ တောင်ဘက် ရှမ်း၊ မြန်မာ၊ ပျူ၊ ဒယား၊ ယွန်း စသော လူမျိုးတို့ နေရာ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိခေါ် အရှေ့တောင် ကျွန်းဆွယ်ကြီးသို့ သောဏ မထေရ်၊ ဥတ္တရမထေရ်။

(၉) သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ မဟိန္ဒ မထေရ်၊ ဣဋ္ဌိယ မထေရ်၊ ဥတ္တိယ မထေရ်၊ သမ္ဗလ မထေရ်၊ ဘဒ္ဒသာလ မထေရ်တို့သို့လျှင် မထေရ် ၁၃-ပါးတို့ သိုင်ရာဌာနသို့ ထွက်ကြ၍ ဗုဒ္ဓဝါဒကို ဖြန့်ချီကော်မူခဲ့ကြလေပြီ။

ကိုးနဝင်း ဘုရား။ ။သမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရာ စေတီတော်၏ အမည်ကမျိုး၊ လိုဝေတီတော်၏ အမြင့် ညာက်တော်မှာ ၉-ကောင် ရှိ၍ တိုက်ကော်နှင့် ရပ်ဆိုင်သည့် အဆောင် ဆယောင်တို့မှာ များသောအားဖြင့် နဝင်းကျေ ကိုးခုသာ အထားများသော လောကီ ဆရာတို့ စီမံသည့် စေတီတော်တမျိုးပင် ဖြစ်လေသည်၊ ထိုစေတီတော် များသည် ၁၂၈၃-ခုနှစ် လောက်က စ၍ မြန်မာပြည် အနှံ့အပြား၌ ခေတ် စားလာခဲ့ကြောင်း သိရသော်လည်း ရှေးဟောင်းနန်းစဉ် ခေတ်အရ ဝေဘန်သော် "သောင်းလိုက်ဇမ္ဗူ၊ ကျွန်းလုံးဟူ၍၊ စည်သူမင်းဖျား၊ တည်ခဲ့ထားသည်၊ ဘုရားကိုးဆူ၊ ဂူလည်း ကိုးရပ်၊ နတ်လည်း ကိုးပါး၊ ဘုံကား ကိုးတန်၊ ကိုးရွာရံ၍၊ ကန်လည်းကိုးသယ်၊ ကိုးသန်းပယ်နှင့်၊ ကိုးဆယ်ကိုးရွာ၊ စပ်ကာမဝေး၊ ကြေးကိုးကြေးနှင့်၊ နီးဝေးပျံ့လှိုင်၊ စည်ကိုးဆိုင်က၊ ကိုးဌာနကို၊ ဒုက္ခကင်းစင်၊ ချမ်းသာမြင်၍၊ အောင်မင်္ဂလာ၊ ဖြစ်စေငှါဟု" ဟူသော တပယ်ယင်းမြို့ သမိုင်းလင်္ကာအရ ကိုးနဝင်း ခေတ် စားခဲ့ပုံကိုလည်း သိရသေး၏။ တပယ်ရင်းလော?၊ဒီပဲရင်းလော?။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိုးပါးသီလ၊ နဝင်၊ စောင့်ကြမျှားဗိုလ်လူ။ ။ငင်း၏ သရုပ်အံဓိပ္ပါယ် (နဝင်္ဂသီလ)မှာ ပြမည်။

ကိုယ်ကျင့်တရား ၃-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၃၆၈။ ၄။ ၃၂၇ ၌ အကျယ်ရှု၊ ၎င်းသရုပ်ကို (အကျင့်တရားမျိုး ၃-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ကိုယ်စောင့်နတ် တကျိပ်တစ်ပါး။ ။မိမိတို့ကိုယ်ကို စောင့်သောနတ် ၁၁-ပါး။ သမန္တစက္ခုဒီပနီ ၄- အမှတ် ဝိသဇ္ဇနာ ၂-မှ ယူသည်။ (၁) သတ္တဘာဝ နတ်-နဖူးစာကို ရေးမှတ်တတ်သည်၊ (၂) သူရဿတီ နတ်- ပညာကို ပွားစေတတ်သည်၊ (၃) သကျ နတ်- စည်းစိမ် ဉစ္စာကို ပေးစေတတ် သည်၊ (၄) မဟာ်ရာဇာ နတ်-အိပ်မက်ကို ပေးစေတတ်သည်၊ (၅) ဝါမသူရ နတ်-နိမိတ်ကို ပြတတ်သည်၊ (၆) ဇနသူရ နတ်- အလှူပေးသည်ကို မှတ် တတ်သည်၊ (၇) ကရဝါ နတ်- ကာမသုခကို ပေးစေတတ်သည်၊ (၈) ယောတိက နတ်- သွားလေရာ လိုက်၍ စောင်မတတ်သည်၊ (၉) ကလျာဏမိတ္တ နတ်- ကောင်းသော စကားကို မှတ်သား တတ်သည်၊ (၁၀) စန္ဒာဒေဝီ နတ်- ကျက်သရေကို စောင့်တတ်သည်၊ (၁၁) နရိန္ဒာ ဒေဝီ နတ်- အိပ်သောအခါ ဦးခေါင်းရင်းက စောင့်ရှောက်တတ်သည်။

ကိုယ်စောင့်နတ် တကျိပ်နှစ်ပါး တနည်း။ ။ကျေးဇူးရှင်'လုံးတော်ဆရာတော်' ဘုရားကြီးကား- အထက်ပါ ၁၁-ပါးထည်းတွင် 'ကာလကဏ္ဏီ'ခေါ် နတ်ယုတ်မာ တပါးထည့်၍ 'ကိုယ်စောင်နတ် တကျိပ်နှစ်ပါး'ဟု ရေတွက် ပြထား၏။

ကိုယ်တွင်းမီး ၅-ပါး။ ။(၁)ဉသ္မာ မီး- ပကတိ ကိုယ်ငွေ့၊ (၂) ပါစကမီး- အစာ ကျေချက်သော ဝမ်းမီး၊ (၃) သန္တပ္ပန မီး- ခြစ်ခြစ်တောက် အပူ ဖျားမျိုး၊ (၄) ဒါဟ မီး- လူးလဲအောင် ပူလောင်ခြင်းမျိုး၊ (၅) ဇီရဏ မီး- လူကို အိုမင်း ဆွေးမြေ့အောင် မသိမသာလောင်သောမီး။

ကိုယ်တွင်းမီး ၁၁-ပါး တနည်း။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (မီး ၁၁-ပါး)၌ ရှုပါ။

ကိုယ်ဝန်တည်နိုင်ခြင်း အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ။မ။အုပ်။ ၁၈၀။ ပဋိသန္ဓေ ကည်နေနိုင်ပုံ အင်္ဂါသုံးပါး။ (၁)မိဘနှစ်ပါး မေထုန် အားဖြင့် စည်းဝေးပေါင်းသင်းခြင်း၊ (၂) ပဋိသန္ဓေယူမည့် သတ္တဝါ၏ စုတိဆဲဖြစ်ခြင်း၊ (၃) မိခင်၏ ပေါ်ပြီးဆဲဥတုသမယနှင့် ကြုံခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိုယ်ဝန်တည်နိုင်ပုံ ၇-ပါး။ ။ပါရာဇိကကဏ် အဋ္ဌကထာ ။ပ။ အုပ်။ ၁၇၈-၁၇၉။ ဤသည်တို့ကား မမြဲ၊ တရံတဆစ် အကြောင်းအားလျော်စွာ တည်ယူနိုင်ခြင်းတို့တည်း။ (၁) ရာဂစိတ်နှင့် ကိုယ်လက်သုံးသပ် ပွေ့ဖက်သာယာသဖြင့် တည်နိုင်သည်၊ (၂) ရာဂစိတ်နှင့် အဝတ်ပုဆိုးကို တိုင်တွယ်သာယာသဖြင့် တည်နိုင်သည်၊ (၃) ရာဂစိတ်နှင့် သုက်သွေးကျင်ငယ်ကို စုတ်ယူသွတ်သွင်းသဖြင့် တည်နိုင်သည်၊ (၄) ရာဂစိတ်နှင့် ချက်ကို သုံးသပ်သဖြင့် တည်နိုင်သည်၊ (၅) ရာဂစိတ်နှင့် စိမ်းစိမ်းကြည့်သဖြင့် တည်နိုင်သည်၊ (၆) ရာဂစိတ်နှင့် အနံ့ကို နမ်းရှူသဖြင့် တည်နိုင်သည်၊ (၇) ရာဂစိတ်နှင့် အသံကို နားထောင် သာယာသဖြင့် တည်နိုင်သည်။

ကိုယ်ဝန်တည်နိုင်ပုံ ၈-ပါး။ ။အထက်ပါ ၇-ပါး၌ အဇ္ဈာစာရ, ခေါ် ၂-ဦးစုံ ကာမမှုပြုခြင်း တပါးထည့်က ရှစ်ပါး ဖြစ်၏၊ ၎င်းကို ဤဆောင်ပုဒ်လင်္ကာဖြင့် သိပါလေ။

(အဇ္ဈာစာရ၊ သံသဂ္ဂနှင့်၊ စောဠ, သုစိ၊ နာဘိ, ရူပ၊ သဒ္ဒ,ဂန္ဓာ၊ ဤရှစ်ဖြာကြောင့်၊ စွဲလာကိုယ်ဝန်၊ ဖြစ်သည် မှန်၏။)

ကိုယ့်အမည် ကိုယ်ခေါ် သူတော် ၇-ပါး။ ။ဤသည်တို့ကို ကျမ်းကြီးကျမ်းခိုင်၌ မတွေ့ရသော်လည်း စကားအရာ၌ကား တွင်စား၍ နေ၏၊ ထိုကြောင့် ရှေးဆရာသမားများကို မေးမြန်း၍ ဖြေဆိုလိုက်ပါသည်။ (၁) တောက်တဲ့၊ (၂) ခွေးခေါ်ရစ်၊ (၃) တစ်တီတူး၊ (၄) ဇီကွက်၊ (၅) တီးတုတ်၊ (၆) ရွှေပြည်စိုး၊ (၇) ဥသြ။

[ကျ]

ကျန်စစ်သား၏ အမည် ၅-ပါး။ ။အောက်ပါ အမည်တော် ငါးပါးဖြင့် သက္ကရာဇ် ၄၂၆-ခုနှစ်တွင် မင်းအဖြစ်သို့ရောက်သော ပုဂံမင်းတပါးဖြစ်သည်။ (၁) သတ်ရာတွင် မပါ ကျန်နေသောကြောင့် ကျန်စစ်သား၊ (၂) ကြနိအင်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ကြနိစစ်သား၊ (၃) ပရိမ္မအရပ်တွင် ဘွားမြင်သောကြောင့် ပရိမ္မစစ်သား၊ (၄) ရေတိုက်ရာတွင် စက်ထွက်၍ ကရားလန်သောကြောင့် ကရားလန်စစ်သား၊ (၅) ထီးလှိုင်ရွာသူကြီး အရင်ဖြစ်သောကြောင့် ထီးလှိုင်ရှင်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျမ်းဂန်အပြား၊ မျိုး ၈-ပါး၊ မြေကြား မြတ်အရှင်?။ ။ကျမ်းစာတို့၏ အမျိုးအမည်အပြားကို သာသနာလင်္ကာရ စာတန်း၌ ဤရှစ်ပါးဖြင့် ရေတွက်ပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ပူး၏။ (၁) အဋ္ဌကထာ- သံဂါယနာဝင် ပိဋကပါဠိတော် မူရင်း၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသော ကျမ်းများ၊ (၂)ဋီကာ- အဋ္ဌကထာ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသော ကျမ်းများ၊ (၃) အနု- ဋီကာ၏ အနက်ကို အနုစိတ် ထပ်ဖွင့်သော ကျမ်းများ၊ (၄) မဓု-အနု၏ အနက်ကိုပင် ထပ်ဖွင့်၍ပြသော ကျမ်းများ၊ (၅)လက်သန်း- အထက်ပါကျမ်းစာတို့ကို အကျဉ်းချုံး၍ ထိမိအောင် ပြသော ကျမ်းစာများ၊ (၆) ဂဏ္ဌိ- အထက်ပါကျမ်းစာတို့၏ ခက်ဆစ်ပုဒ်တို့ကိုထုတ်ကာ ရှင်းပြသော ကျမ်း၊ (၇) ယောဇနာ-ဒေသအားလျော်စွာ အနက်ဘာသာပြန်ကြသော ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၏ ဘာသာပြန် ကျမ်းများ၊ (၈) ဂန္ထန္တရ- ပါဠိ အဋ္ဌကထာ စသည်တို့မှ တပါးသော အလွတ် အထူးအခြား (ဆန်း, အလင်္ကာ စသည်) ကျမ်းစာတို့ကို ခေါ်ဆို၏။

ကျမ်းဂန်တတ်ကျော်၊ ဆရာတော်၊ ၄-ဖော် နာမည်ကြီး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ကျော် ၄-ပါး)၌ ရှုပါ။

ကျီးတို့၏ ဝတ်အကျင့် ၅-ပါး။ ။မင်းလုပ်သူတို့ လိုက်ယူကျင့်သုံးရန် ရာဇမတ္တန် ကျမ်း၌ ပြသည်။ (၁) မေထုန်ကို လျှို့ဝှက်စွာ ကျင့်ခြင်း၊ (၂) ရန်သူများကို အခါမလပ်ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တတ်ခြင်း၊ (၃) အစာများတွေ့လျှင် အဖော်တို့ကို ခေါ်၍စားခြင်း၊ (၄) အစာနှင့်ရန်သူကို တပြိုင်နက် ကြည့်ခြင်း၊ (၅) လုံ့လ ရှိခြင်း။

ကျုံးမျိုး ၃-ပါး။ ။မြို့ပြည် အခံအရံဖြစ်သော ကျုံးသုံးပါး။(၁)ရေကျုံး- ရေပြည့်လျက် ငါးရဲ မိကျောင်းတို့ဖြင့် သောင်းကျန်းသော ကျုံး၊ (၂) ညွန်ကျုံး- ရွှံ့ညွန်တို့ဖြင့် ပြည့်စေလျက် ကူးမြောက်နိုင်ခက်သော ကျုံး၊ (၃) ကျုံးချောက်- နက်စောက်သော ချောက်ကမ်းပါးသဖွယ် ကျုံးတမျိုး။

ကျေးဇူးတော်များ၊ ၁၈-ပါး၊ ဘုရား မြတ်မုနိန်။ ။ဘုရားသခင်နှင့် ပတ်သက်သော အာဝေဏိက ဂုဏ်တော် ၁၈-ပါးကိုပင် ကျေးဇူးတော် ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသေး၏၊ ယရုပ်အကျယ်ကို (အာဝေဏိက ဂုဏ်တော် ၁၈-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျေးဇူးရှင်ကြီး ၁၀-ပါး။ ။ပုဂ္ဂိုလ်သရုပ်ကို (ခင်ပွန်းကြီး ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

ကျေးမျိုး ရှစ်ပါး။ ။ကြက်တူရွေးခေါ် ဒုက်သတ္တဝါကို ဆိုသည်၊ ဤ၌ 'ဆက်ရက်လေးမျိုး၊ ကျေးရှစ်မျိုးနှင့်၊ ချိုးမျိုးလေးပါး'ဟု သီရိ ဝိဇယ-ချီ မင်းနန်ပျို့တွင် စပ်ဆိုသည့် အတိုင်း ဖြစ်သည်။ (၁) ဖေါင်းကား၊ (၂) တမာ၊(၃)ကျေးသန္တာ၊(၄)ကျေးဝါ၊(၅)ကျေးကျုတ်၊(၆)ကြက်တော၊(၇)ကျေးကုလား၊(၈)ကျေးပုဏ္ဏား၊(ဝေါဟာရလိနတ္ထ ဒီပနီမှ။)

ကျောက်မျိုး ငါးပါး။ ။ဆေးကျမ်းများ၏ အပေါင်း ဝေါဟာရ။ (၁)ကျောက်ပွင့်၊ (၂)ကျောက်မြုပ်၊ (၃)ကျောက်ခက်၊ (၄)ကျောက်ချဉ်၊(၅)ဇဝက်သာ၊ (အချို့ဆရာတို့ကား ဇဝက်သာ အစား ကျောက်စက်ကို ထည့်ကြ၏။)

ကျောက်မြတ်ရတနာမျိုး ၂၄-ပါး။ ။ ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာ မုစလိန္ဒဝဂ် အဖွင့်၌ လာသည်။ (၁) ကျောက်မျက်ရွဲ၊ (၂) ဝရဇိန်ကျောက်၊ (၃) မဟာနီလာကျောက်၊ (၄) ဣန္ဒနီလာကျောက်၊ (၅) မသာရဂလ်ကျောက်၊ (၆) ပဒုမရာဂကျောက်၊ (၇) ဥဿဘယားကျောက်၊ (၈) ကရတ္တဝန်ကျောက်၊ (၉) သုယာကကျောက်၊ (၁၀) အမျက်ကျောက်၊ (၁၁) လောဟိတင်္ကကျောက်၊ (၁၂) ဖလ်မှန်ကျောက်၊ (၁၃) သန္တာကျောက်၊ (၁၄) ဇောတိရသ်ကျောက်၊ (၁၅) ဂေါမုတ်ကျောက်၊ (၁၆) ဂေါမိတ်ကျောက်၊ (၁၇) သောဂန္ဓိကကျောက်၊ (၁၈) ပုလဲကျောက်၊ (၁၉) ခရုသင်းကျောက်၊ (၂၀) မျက်စဉ်းကျောက်၊ (၂၁) ရဇဝတ္တကျောက်၊ (၂၂) မြကျောက်၊ (၂၃) ပယင်းကျောက်၊ (၂၄) မြဟ္မဂဏ်ကျောက်။

ကျောင်းအင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။မြတ်စွာဘုရား၊ သို့ဟုတ် ရဟန်း သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးရန် သင့်လျော်သော ကျောင်းအင်္ဂါ ငါးပါးဟူ၏။ (၁) မြို့ ရွာနှင့် သွားလာရေး မဝေးလွန်းခြင်း၊ (၂) မြို့ရွာနှင့် မနီးကပ်လွန်းပဲ အသံဆိတ်ငြိမ်ခြင်း၊ (၃) သွားလမ်း လာလမ်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၄) လူတိုင်း လူတိုင်း အလိုရှိသောအခါ သွားလာဘို့ရာ လွယ်ကူခြင်း၊ (၅) အာရုံငါးပါး လူသံ သူသံများနှင့် မြို့သံ ရွာသံ ဆယ်ဝန်တို့မှ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျောင်းထိုင် အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။ကျောင်းထိုင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပြည့်စုံရမည့် အင်္ဂါ ငါးပါး၊ ကျောင်းဒကာတိုင်း သိထားရန်။ (ဆယ်ဝါ ပြည့်တင်း၊ ဝိဘင်းနှစ်ဖြာ၊ ကမ္မာကမ္မ၊ ခန္ဓကပုဒ်၊ နာမ်ရုပ်ပိုင်ပိုင်၊ ခွဲခြားနိုင်၊ ကျောင်းထိုင် အင်္ဂါ ငါးပါးတည်း။) ပရိဝါပါဠိတော်။

မကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး ရေဲကျခြင်းမျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်း အကျယ်ကို အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ဒု-အုပ်။ ၂၃၁-၌ ကြည့်ပါ။ (၁) ဉာဏ်မယှဉ်ပဲ ကဲ့ရဲ့ထိုက်သူ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ပြောဆိုချီးမွမ်းခြင်း၊ (၂) ချီးမွမ်းထိုက်သူ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကဲ့ရဲ့ရှုပ်ချ ပြောကြားခြင်း၊ (၃) ကျောင်း၊ (၄) ဒါယကာ-ဒါယိကာမ၊ ၅) လာဘ်လာဘတို့၌ သူများတကာ ရသွားမည်ကို မနာလို ဝန်တိုရှိနေခြင်း။

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး နတ်ပြည်ရောက်ခြင်းမျိုး ၅-ပါး။ ။အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ဒု-အုပ်။ ၂ ၁-၌ အကျယ် ရှုလေ။ (၁) ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ကဲ့ရဲ့ရှုပ်ချ အပြစ်ပြထိုက်သူကို ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ရခြင်း၊ (၂) ချီးမွမ်းထိုက်သူကို ချီးမွမ်းပေးရခြင်း၊ (၃) ကျောင်းကန်၊ (၄) ဒါယကာ - ဒါယိကာမ၊ (၅) ပစ္စည်း လာဘ်တို့၌ သူများတကာ ရရှိသွားမည်ကို မနာမလို ဝန်တိုစိတ်ယား မရှိခြင်း။

ကျောင်းသခ်မ်းများ၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ခြားနား သိစေလို။ ။ရဟန်းတော်များနှင့် သင့်လျော်သော ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကျောင်းမျိုး ဆယ်ပါး။ ၎င်းအဖြေ (ရဟန်းကျောင်းများ၊ မျိုး ၁၀-ပါး) ၌ ရှုပါလေ။

ကျော် ၄-ပါးခေါ်၊ ဆရာတော်၊ စာပေါ် နာမည်ကြီး။ ။ဆဲရာ အစဉ်အဆက် ချီးမွမ်းပြောဆို မှတ်သားကြကုန်သော မြန်မာနိုင်ငံ ကျမ်းတတ် အကျော် ဆရာတော် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီး လေးပါး။ (၁) ပုဂံ သဒ္ဒနီတိ ဆရာဇတော် အရှင်အဂ္ဂဝံသ၊ (၂) စစ်ကိုင်း ရှင်အရိယဝံသ ဆရာတော်၊ (၃) အင်းဝ ဝရာဘိသင်္ဃနာထ ဆရာတော်၊ (၄) တောင်ဘီလာဆရာတော် အရှင်မုနိန္ဒဃောသတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ကျွန် ၇-ဆက်။ ။"ကျွန်မှ မွေးသော သပေါက်၊ သပေါက်မှ မွေးသော သတက်၊ သတက်သားကို သတီ၊ သတီ၏သားကို သတွတ်၊ သတွတ်သားကို သတော့၊ သတော့၏သားကို သမျှော့"ဟု မွေ့သတ် ကျမ်းတို့၌ လာကုန်၏၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဤဥ္စ ဆေ့ ၇-ဆက်ကဲ့သို့ အထက်အောက် နှစ်ပါးစုံ ရေတွက်ခြင်း မပြုဘဲ အမိမှ အောက်ကိုသာ ရေတွက်ရလေသည်၊ မနုကျယ်မွေ့သတ် သတ္တမတွဲ ပုဒ်မ ၂၈-၌လည်း ကျွန် ၇-ပါး။ တနည်း- ကျွန်အပြား ၉၄-ပါးကို ခွဲခြား သော တရားတွင် ဆိုထား၏။

ကျွန်မျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။ ၁၀၇ ။ဋ္ဌ။ ၂၈၂။ ပါရာဇိကဏ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်-၃၁၆။ ဝိနည်းတော်လာ ရဟန်းခံမပေးကောင်းသော ကျွန် ၄-မျိုး။ (၁) ဓနက္ကီတ ကျွန်- ငွေဝယ်ကျွန်၊ (၂) ကရ မရာနိတ ကျွန်-သို့ပန်း, သို့ရကျွန်၊ (၃) သံမံ ဒါသဗျ ကျွန်- မိမိကိုယ်တိုင် ကျွန်စာရင်း အပ်နှင်းခံယူသော ကျွန်၊ (၄) အန္တောဇာတ ကျွန်- ကျွန်မမှမွေးသော အိမ်ပေါက်ကျွန်။

ကျွန်ဝတ် ၅-ပါး။ ။သူရင်း၄ါး ကျေးကျွန်ကူလိ အလုပ်သမားတို့ ကျင့်ကြံလိုက်နာရမည့် ဝတ်ငါးပါး။ (၁) အရှင်အိပ်ပြီးနောက်မှ အိပ်ရ ခြင်း၊ (၂) အရှင်မထမီ ရှေးဦးစွာ ထရခြင်း၊ (၃) အရှင်ပေးမှ ယူရ ခြင်း၊ (၄) အရှင့်ကျေးဇူးကိုသာ ချီးကျူးပြောဆိုရခြင်း၊ (၅) လုပ်ခင်း ဆောင်တာဟူသမျှကို စေ့စပ်သေချာစွာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ရခြင်း၊ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်မှ။

ကျွန်းကြီး ၄-ကျွန်းနှင့် မှတ်သားဘွယ်များ ၂၄-ပါး။ ။ဇိနာလင်္ကာရဋီကာမှ၊ တကျွန်း၌ မှတ်သားဘွယ် ၆-ပါးစီ ပါသည်။

(၁) ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း- သုံးထောင့်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိ၍ ယူဇနာ ၁၀၀၀၀-ကျယ် သော တောင်ကျွန်း၊ ကျွန်းဦး သပြေပင်ရှိ၏၊ ကျွန်းသူ့ ကျွန်းသား တို့အသက်ကား- အပိုင်းအခြားမရှိ။

(၂) ပြုဗ္ဗဝိဒေဟကျွန်း-လ, ထတ်ဝက်သဏ္ဌာန်ရှိ၍ ယူဇနာ ၇၀၀၀-ကျယ် သော အရှေ့ကျွန်း၊ ကျွန်းဦး ကုက္ကိုပင်ရှိ၏၊ ကျွန်းသူ့, ကျွန်းသား တို့၏ အသက်ကား- ၅၀၀-ရှည်သော ဟူ၏၊ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ၌ ယူဇနာ ၉၀၀၀-အကျယ်ပြ၏။

(၃) အပရဂေါယာနကျွန်း- ဝိုင်းသော လပြည့်ဝန်း သဏ္ဌာန်ရှိ၍ ယူဇနာ ၇၀၀၀-ကျယ်သော အနောက်ကျွန်း၊ ကျွန်းဦး ထိန်ပင်ရှိ၏၊ ကျွန်းသူ့, ကျွန်းသားတို့ အသက်ကား- ၁၀၀၀-ရှည်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) ဥတ္တရကုရုကျွန်း- လေးထောင့် အင်းပျဉ် သဏ္ဌာန် ရှိ၍ ယူဇနာ ၁၀၀၀-ကျယ်သော မြောက်ကျွန်း၊ ကျွန်းဦး၌ ပဒေသာပင်ပေါက်၏၊ ကျွန်းသူ့ကျွန်း သားတို့ အသက်ကား- ၁၀၀၀-ရှည်၏။

[ကြ]

ကြက်တို့၏ ကျင့်ဝတ် ၄-ပါး။ ။မင်းစိုးရာဇာတ္တိ လိုက်နာပြုကျင့်ရန် ရာဇမတ္တန်ကျမ်း၌ ပြသည်။ (၁) ရှေးဦးစွာ နိုးကြားလှုယ်ခြင်း၊ (၂) ကိုယ့်အမျိုး ဇာတ်တူချင်းခွပ်ရာ၌ စွန့်စားရဲခြင်း၊ (၃) အပေါ်ကြက်မတို့နှင့် အစာကို ခွဲဝေစားခြင်း၊ (၄) မိမိထံအောက် ဝင်ရောက်သောကြက်မ၌ စောင့်ရှောက် ပေါင်းဖေါ်ခြင်း။

ကြဇု ၇-မျိုး။ ။ဆေးအဘိဓာန်ကျမ်းရင်းမှ။ (၁) ဇိဝန္တိ မည်သော ကြဇုကား ရွှေသောအဆင်းရှိ၏၊ အဆီအစေးကို တုတ်၍သော်၎င်း၊ ဆီ ထောပတ် ပျားရည်တို့နှင့် ချက်၍သော်၎င်း သုံးဆောင်ငြားအံ့၊ ရောဂါခပ်သိမ်းကို ပျောက်ငြိမ်း ချမ်းသာစေတတ်၏၊ (၂) ရောဟိဏီ မည်သော ကြဇုကား-ကြောင်သော အဆင်း လုံးသော လျှောင်းသော သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ဗလ, ဝဏ္ဏ အမှုတို့၌ ပြီးစေတတ်၏၊ အမာနာ ခပ်သိမ်းကိုလည်း ပျောက်စေတတ်၏၊ (၃) ဝိဇယ မည်သော ကြဇု ကား- ဗူးသီးနှင့် တူသောအဆင်း လုံးသော သဏ္ဌာန်ရှိ၍ ပေါက်သော အမာနာ ထိခိုက်ရှနာ ဒဏ်နာ ဟူသမျှတို့၌ ပျောက်ကင်းစေတတ်၏၊ (၄) အဘယ မည်သော ကြဇု ကား- ငါးမြှောင့်ရှိ၏၊ မျက်စိရောဂါကို လျှင်မြန်စွာ ပယ်ပျောက်စေတတ်၏၊ (၅) အဒမရိကာ မည်သော ကြဇု ကား- ထူးထွေမွန်မြတ်သော ဂုသာယန်နှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ဝမ်းကို လျှောသက်စေခြင်း၌ သိမ်မွေ့သော သတ္တိရှိ၏၊ (၆) ပုတနာ မည်သော ကြဇု ကား- အသားပါး၍ အစေ့ကြီး၏၊ ကိုယ်ကိုလိမ်းခြင်းတို့၌ အလွန်တန်ခိုးရှိ၏၊ (၇) ကာသု၊ တနည်း၊ စေတကီ မည်သော ကြဇု ကား- ၃-မြှောင့် ရှိ၏၊ မွှေးထုံယန်နှင့် ပြည့်စုံ၏။

ကြည့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ ။ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ။ပ- အုပ်။ ၅၃-၌ အကျယ်ရှု။ ဘုရားအလောင်းများ လူ့ပြည်ဆင်း၍ သန္ဓေယူခါနီး၌ သန္ဓေယူရန် အတွက် လျော်,မလျော်ကို ကြည့်လေ့ရှိသော ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ကာလ-ယက်ကပ်, ဆုတ်ကပ် ကာလ နှစ်ပါးတို့တွင် သက်တမ်း ဆုတ်ကပ်ကာလကို ကြည့်ခြင်း၊ (၂) ဒီပ-ကျွန်း လေးကျွန်း အနက် တောင်ကျွန်းကို ကြည့်တော်မူခြင်း၊ (၃) ဒေသ-တောင်ကျွန်း၏ အလယ် ဗဟိုချက်ချာ ဗောဓိပင် ပေါက်ရာအရပ်ကို ကြည့်တော်မူခြင်း၊ (၄) ကုလ-အမျိုးလေးပါးတို့တွင် ဗြာဟ္မဏမျိုးနှင့် မင်းမျိုးကိုသာ ကြည့်တော်မူခြင်း၊ (၅) မာတု အာယု ပရိစ္ဆေဒ-ပဋိသန္ဓေယူ၍ မွေးဖွားပြီးနောက် ၇-ရက်ရောက်လျှင် မိခင်သေဆုံးရမည့် အသက်အပိုင်းအခြားကို ကြည့်တော်မူခြင်း။

ကြည့်ခြင်းကြီး ၈-ပါး တနည်း။ ။(၁) ကာလံ ဝိလောကေတိ၊ (၂) ဒီပံ ဝိလောကေတိ၊ (၃) ဒေသံ ဝိလောကေတိ၊ (၄) ကုလံ ဝိလောကေတိ၊ (၅) ဇနေတ္တိံ ဝိလောကေတိ- မိခင် အသက်အပိုင်းကို ကြည့်၏၊ (၆) အာယုံ ဝိလောကေတိ- လူတို့အသက်တမ်းကို ကြည့်၏၊ (၇) မာသံ ဝိလောကေတိ-သန္ဓေယူမည့်လကို ကြည့်၏၊ (၈) နေက္ခမံ ဝိလောကေတိ-တောထွက်အံ့ကို ကြည့်၏။

ကြည်းကုန်းပျော်နေ၊ သတ္တဝါတွေ၊ ၉-ကုဋေခေါ် အဘယ်နည်း?။ ။ဤ၌ ကြည်းနေ ၉-ကုဋေ၊ ရေနေ ဆယ်ကုဋေ ဟု ဆိုရိုးသာ ရှိသော်လည်း အနန္တလေးပါးမှာ ပါဝင်တဲ့ သတ္တဝါ အမျိုးအမည်တွေကို ဘယ်သူ ထုတ်ဖော်နိုင်ပါမည်နည်း၊ အနေကသင်္ချာမျိုး ဖြစ်သည် အတိအကျ မယူရချေ။

ကြန်အင် ၅-သွယ်၊ လှမျိုးမယ်၊ ဘယ်ဝယ် ဘယ်သို့နည်း?။ ။ဤ၌ ကြန် ၅-ပါးဟူသည် ကောင်းခြင်းလက္ခဏာ ငါးပါးကိုပင် ဆို၏၊ ၎င်းသရုပ် (ကောင်းခြင်း ၅-ပါး ပုစ္ဆာ)မှာ ပြန်ရှုပါ။

[ကြာ]

ကြာမျိုး ၅-ပါး။ ။ထိုထိုဆေးကျမ်းနှင့် ကဗျာစာပေတို့၌ ကြာမျိုးငါးပါး ဟု ညွှန်းလျှင် ၎င်းငါးမျိုးကို ယူပါလေ၊ ကြာဖြူ၊ ကြာနီ၊ ကြာညို၊ ၎င်း ၃-ပါးတို့ကား ဥပ္ပလ မျိုးတို့တည်း၊ ကြာတံဆိပ်၊ ၎င်းကား ပုဏ္ဍရိက် မျိုးတည်း၊ ကြာခေါင်းလောင်း၊ ၎င်းကား ပဒုမ္မာ မျိုးတည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြာသပတေးနံ ၅-လုံး။ ။ကြာသပတေးဂြိုဟ် ကြာသပတေးနေ့နှင့်ဆိုင်ရာ အက္ခရာငါးလုံး (ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ) တို့ဖြစ်၏။

ကြိယာ ၅-တန်။ ။မြန်မာ သဒ္ဒါဆိုင်ရာ ဥပဒေသမျိုး ငါးပါး၊ ကဗျာ သာရဟ္ထသင်္ဂဟ ကျမ်းမှ။ (၁) ကတ္တု သကမ္မ ကြိယာ-ကံဖြင့်အလိုရှိသော ကြိယာမျိုး၊ ပုံ 'ယုတ်သည့် စရိုက်၊ လူသူမိုက်ကို၊ မကြိုက်မချစ်' ဟူသော စကားရပ်၌ 'မကြိုက်မချစ်' ပုဒ်သည် ကတ္တု သကမ္မ ကြိယာမျိုးတည်း၊ (၂). ကတ္တု အကမ္မ ကြိယာ-ကမ္မကာရက မပါ၊ ကံမရှိသော ကြိယာ ပုဒ်မျိုး၊ ပုံ-'စန္ဒာဒေဝီ၊ မဟေသီလျှင်၊ ငိုပြီခဏ' ဟူသော စကားရပ်၌ 'ငိုပြီ' ပုဒ်သည် ကတ္တု အကမ္မ ကြိယာပုဒ် မည်၏၊ (၃) ဘာဝ ကြိယာ-သဘောအတိုင်း ဖြစ်နေသော ကြိယာမျိုး၊ ပုံ -'မထွက်လေဖြစ်၊အပါယ် မြစ်ကွင်၊မွန်းနစ်စုပ်စုပ်၊ကိုယ်လုံးမြုပ်ချိမ့်'ဟူသော စကားရပ်၌ 'မွန်း၊နစ်၊ မြုပ်' ငင်းပုဒ်တို့ကား ဘာဝကြိယာ ပုဒ်တို့တည်း၊ (၄) ကာရိုက် ကြိယာ-မစေခိုင်းခြင်း လက္ခဏာ ပါရှိသော ကြိယာပုဒ်မျိုး၊ ပုံ- 'ဗေဒင်အမှတ်၊ ဤအတတ်လည်း၊ မပြတ်စင်းလျှင်း၊ လေ့စေမင်း' ဟူသော စကားရပ်၌ 'လေ့စေ'ဟူသော ပုဒ်ကား၊ ကာရိုက် ကြိယာပုဒ်တည်း၊ (၅) ကိတ်ကြိယာ-မြွော်လင့် ကြံစည်ခြင်းကို ဖေါ်ပြသော ပုဒ်မျိုး၊ပုံ-'ဆိုဘွယ်တရား၊နှစ်ဖက် သားတို့၊ ပိုင်းခြားစိမ့်ငှါ၊ ကပ်လေ့လာ'ဟု ဆိုသော စကားရပ်၌'ဆိုဘွယ်' ဟူသော ပုဒ်သည် ကိတ်ကြိယာမျိုးတည်း။

ကြိယာ ခြောက်ဆယ်။ ။ မြန်မာသဒ္ဒါနှင့် ကဗျာလင်္ကာ ဝေါဟာရ။ ငင်းသရုပ်အကျယ် (ကရိယာ ခြောက်ဆယ်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ကြိယာ ဝိသေသနမျိုး ၃-ပါး။ ။ ကဗျာသာရဟ္ထ သင်္ဂဟကျမ်းမှ။

(၁) မူလ ကြိယာ ဝိသေသန- မူလသဘောအတိုင်း ကြိယာကို အထူး ပြုသော ပုဒ်မျိုး၊ ပုံ-"အကြောင်းကုန်အောင်၊ ဆောင်လိုရကား၊ အင်ရှစ်ပါးဖြင့်" ဟူသော စတုဓမ္မသာရပျို့တွင် စပ်ရာ၌ 'ကုန်အောင်'ဟူသော ပုဒ်သည် မူလကြိယာဝိသေသနဖြစ်၏။

(၂) သမ္ဗန္ဓ ကြိယာ ဝိသေသန-ဆက်စပ်သော စကားဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုတတ်သော ပုဒ်မျိုးဖြစ်သည်၊ ပုံ-"ပဘာဝတီ၊ နန်းသိင်္ဂီကို၊ ဖောဓိကုသ၊ လွန်တောင့်တလျက်၊ စိတ်ကမဆည်း၊ မချုပ်တည်းဘဲ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လိုက်လည်းလိုက်သည်၊" ဟူသော ကုသပျို၌ 'လိုက်လည်း' ဟူသော ပုဒ်သည် သမ္ဗန္ဓ ကြိယာဝိသေသနပုဒ် မည်၏။

(၃) ပုစ္ဆာ ကြိယာဝိသေသန- အမေးစကား ပါရှိသော ကြိယာဝိသေသနမျိုး၊ ပုံ–"ဘယ်သို့ဖြစ်သည်၊ မယ့်ကြံရည်ကို၊ ဉာဏ်ခြည်မသိ၊ နေမထိအောင်"ဟု မောင်စံသူမှာတမ်းတွင် 'ဘယ်သို့' ဟူသော ပုဒ်သည် ပုစ္ဆာ ကြိယာဝိသေသနမျိုးဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ထိုမှတပါးလည်း ထုတ်ယူတတ်လျှင် ကြိယာဝိသေသန မျိုးပေါင်း များစွာရှိသေး၏။

ကြီးကျယ်များပြား စည်ကားလှသော သာသနာ့ အစည်းအဝေးပွဲကြီး ၃-ပါး။ ။ဓမ္မပဒ ။ဋ္ဌ။ဒု။၂၇၇- ၌ အကျယ်ရှုပါ။

(၁) မရ မီးအစုံ တန်ခိုးပြ၍ တိတ္ထိတို့ကို နှိမ်နင်းပွဲ။

(၂) တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ သင်္ကဿနဂိုရ်ပြည်သို့ ဆင်းတော်မူပွဲ။

(၃) ဘေးကြီး ၃-ပါး ငြိမ်းပေးရန် ဝေသာလီပြည်သို့ ကြွတော်မူ၍ ပြန်လာတော်မူသောပွဲကြီး။

ကြီးပွားတိုးတက်ကြောင်း တရား ၇-ပါး။ ။ကြီးပွား ကျော်ကြားစေလိုသူတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် တရား ၇-ပါး။ သမ္ဗုဒ္ဓါပုဒ်အဖွင့်မှ။ (၁) ဥဋ္ဌာနတော- မပျင်းမရိ လုံ့လရှိသူ၊ (၂) သတိမတော-သတိသမ္ပဇဉ် ရှိသူ၊ (၃) သုစိ ကမ္မဿ-လုပ်ငန်း၌ သန့်ရှင်းသပ်ရပ် ကောင်းမွန်သူ၊ (၄)နိသမ္မ ကာရိနော-စူးစမ်းဆင်ခြင်ပြီးမှ အလုပ်လုပ်သူ၊(၅)သညတဿ- ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ကို နိုင်နင်းစွာ စောင့်ထိန်းနိုင်သူ၊ (၆) ဓမ္မဇီဝိနော- တရားသော နည်းလမ်းဖြင့် အသက်မွေးသူ၊ (၇) အပ္ပမတ္တဿ- ကုသိုလ် တရား၌ မမေ့လျော့သောသူ။

ကြီးမြတ်သူမျိုး ၃-ပါး။ ။ငင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်စုံ (ထေရ်မျိုး သုံးပါး) ဟူသော စကားရပ်၌ ပြမည်။ တနည်းလည်း။ (၁) ဇာတိဝုဍ္ဎ-မျိုးဇာတ် ကားဖြင့် မြတ်သောသူ၊ (၂) ဝယဝုဍ္ဎ-သက်ယွယ်ကြီးရင့်သူ၊ (၃) ဂုဏဝုဍ္ဎ- ဂုဏ်သိက္ခာကြီးသူ၊ ငင်းတို့ကို ရိုသေအပ်၏။

ကြီးလွန်းသူကြီး ၄-ယောက်။ ။ငင်းသရုပ် (ပုဂ္ဂိုလ်လွန်ကဲကြီး ၄-မျိုး) ၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြေးတူရိယာ၊ မျိုး ၁၀-ဖြာ၊ သံသာ ချိုမြိမ့်သြောင်း။ ။ ၎င်းသရုပ်ကို (ကြေးသံ ၁၀-ပါး)၌ ပြအံ့။

ကြေးနီ းပြ ၇-ပါး။ ။သဗ္ဗဓာတုက ဝိဇ္ဇာရေ ပကာသနီကျမ်းမှ။ (၁)ဗျက္ခဂန္ဓ တမ္ဘ- ကျားသား ကန့်မှ ထွက်သော ကြေးနီ၊ ညိုညိုရှိ၏၊ (၂) ပိဏ္ဍဇာတက တမ္ဘ- ဥဒေါင်းမွေးမှ ထွက်သော ကြေးနီ၊ ဖန့်ဖန့်ရှိ၏၊ (၃) ပုပ္ဖနာဂ တမ္ဘ-ကံ့ဂေါ်ပွင့်မှ ထွက်သော ကြေးနီ၊ ရဲရဲရှိ၏၊ (၄)ကုဏ္ဍက တမ္ဘ-ဗဟန်းကြက်ချေးမှ ရသော ကြေးနီ၊ ဝါဝါရှိ၏၊ (၅) ရသ သတ္တက တမ္ဘ-ပြဒါးစားကျောက်မှ ထွက်သော ကြေးနီ၊ စိမ်းစိမ်းရှိ၏၊ (၆) လောဟဇာတ တမ္ဘ-ခြသံမှ ထွက်သော ကြေးနီ၊ ဖြူနီနီ ရှိ၏၊ (၇) နာဂဇ တမ္ဘ-သလွဲမည်းကျောက်မှ ရသောကြေးနီ၊ မောင်းမောင်း ရှိ၏။

မှတ်ချက်။ ။ထွက်ရပ်သမားများသည် အမှတ် ၆၊ ၇၊ ကြေးနီနှစ်ပါးကို သုံးစွဲကြရန် အထူးမှာဆိုထား၏။

ကြေးသံ ဆယ်ပါး။ ။၎င်း ကြေးတူရိယာ၏ မျိုးကွဲ အပြားတို့ကို 'မဟာရာဇဝင်ကြီး'မှ ထုတ်၍ ဖြေသည်။ (၁) စည်းစုပ်၊ (၂) ခွက်ခွင်း၊ (၃) ကြေးနင်း၊ (၄) မောင်း၊ (၅) ခေါင်းလောင်း၊ (၆) ကြေးစည်၊ (၇) နရည်းစရာ၊ (၈) ဆည်းလည်း၊ (၉) ကြေးပတ်၊ (၁၀) အိုးစည်၊ (ယခု ဖါးစည် ဟူ၏။) ဤဆယ်ပါးသော ကြေးသံတို့ကို သို့မဟုတ် ကြေးတူရိယာမျိုးတို့ကို မဃဒေဝ လင်္ကာသစ်၌ ဤသို့ စပ်ဆိုထားလေသည်။

အထူးသရုပ်၊ စည်းစုပ်၊ ခွက်ခွင်း၊ ကြေးနင်း၊ ခေါင်းလောင်း၊ မောင်းနှင့် ကြေးစည်၊ တမည်နရည်း၊ ဆည်းလည်း၊ ကြေးပတ်၊ အိုးစည်မှက်သား၊ တီးခတ်ဆော်ညံ၊ တကံ့ကံ့ဖြင့်၊ ကြေးသံဆယ်ပါး၊ ကြား၍အမြဲ၊ နားမရဲတည်း။

ကြောင်ကျောက်မျိုး ၄-ပါး။ ။မဏိသုတ္တရကျမ်းလာ 'ဒကြောင်' ခေါ် ပတ္တမြားရတနာမျိုး လေးပါး။ (၁) ကြောင်ဇေယော်-ကြိုးစလွယ်တင် ထင်လျက် အသားဝါဝါရှိသည်၊ (၂) ကြောင်ဝေယော်-ရွှေကြိုး ငွေကြိုး ရက်တန်းလျက် ရှိသည်၊ (၃) ကြောင်ရှိန်ပုတ်- ဝါဝါရွှေရွှေ စိမ်းစိမ်း ညိုညိုရှိ၏၊ (၄)ကြောင်ရှိန်တူ-ကြိုးစိုက် ပိုက်ကွန်ရက် သဏ္ဌာန်ရှိ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကြောင်မျက်ရွှဲမျိုး ၄-ပါး။ ။မဏိသုတ္တရကျမ်းလာ "ကြောင်မျက်ရွှဲမျိုးလေးပါး" ကို တန်ဘိုးနှင့် တကွ ခွဲခြား၍ ကျမ်းရင်းလင်္ကာအတိုင်း ဖြေဆိုလိုက်သည်။ "ကြောင်မျက်ရွှဲဟု၊ ကျော်သဲတရိုး၊ လေးပါးမျိုးတွင်၊အဘိုးထိုက်စွာ—

(၁) 'ကြောင်ဇေယာ' ကား၊ ဝါဝါအဆင်း၊ ဥနန္ဒင်းသို့၊ ထွန်းလင်းပြိုးပြက်၊ တံခွန်ထွက်၏။

(၂) ထိုထက် 'ဟော်ရပ်'၊ မျက်အမြတ်ကား၊ လျှံပတ်ဇရွှဲဆင်း၊ ညီးညီးဝင်း၏၊ ထိပ်တွင်ဇာတံခွန်ရေး၊ ထွက်လုဇပြေး၏။

(၃) မည်ပေး 'ဝေါ်ရပ်'၊ ပေါ်ပညတ်သည်၊ မကျောက်မြတ်ရှုဏ်၊ မနီလွှန်းထ၊ ဖြူလှမ်းဆို၊ သက်တင်လိုတွင်၊ ထိပ်ပြင်လက်လက်၊ တံခွန်ထွက်၏။

(၄) တချက် 'ဘာသ္ပာ'၊ ဝဏ္ဏာအဆင်း၊ ရွှေရည်ကျင်းသို့၊ ဝင်းဝင်းသက်တင်၊ ရေးထွက်ချင်၏။ ဤလျှင်လေးပါး၊ ကျောက်တို့များကား၊ ရွှေသားကျပ်ပြင်၊ ထားလောက်တင်မူ၊ ရွှေစင်တရာ၊ ထိုက်ပေစွာသည်၊ အာကာခေါင်တည့် ချင်းလှည့်တည်း"။

ကြောင်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ ဝေါဟာရတမျိုး၊ ထိုထို ဆေးကျမ်းတို့၌ ကြောင်မျိုး ငါးပါးဟု ညွှန်းဆိုလျှင် ၎င်း ငါးပါးကိုသာ သမားဇဟော်ကြီးများ အလိုရှိကြသည်။ (၁) ကြောင်တောက်၊ (၂) ကြောင်ပန်း၊ (၃) ကြောင်ရှာ - (လျှာ) (၄) ကြောင်မိးပူ၊ (၅) ကြောင်ခြစ် - (ကြောင်ပျစ်) လည်းဟူ။

ကြွက်မျိုး ၄-ပါးနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ခား။ ။ကြွက်လေးပါးကို ပမာထား၍ ပုဂ္ဂိုလ် လေးစားကို ပြချက်။

(၁) ဂါမံ ခတ္တာ နော ဝသိတာ-နေစရာ တွင်းလိုးအ်ဂူကိုကား ကိုယ်တိုင်တူး၏၊ သို့သော် ထိုတွင်းလိုဏ်၌ မနေ၊ မတော်ရာ၌နေ၍ ရန်သူကြောင့် သေရသော ကြွက်မျိုးကဲ့သို့ သာသနာတော်၏ အဆုံးအမ ပိဋကတ စာပေကိုကား သင်ကြား တတ်မြောက်၏၊ လိုက်နာကျင့်ကြံမှုကိုကား မပြု၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်မရ၍ အဖန်ဖန် သေနေရသူမျိုး ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ဝသိတာ. နေ၁ ဂါခ် ခတ္တာ-တွင်းလိုဏ်ကိုကား ကိုယ်တိုင်မတူး၊ သူတပါး တူးထားပြီးသား တွင်းလိုဏ်များ၌သာ နေ၍ အသက်ဘေးကို ကာကွယ်နေထိုင်သော ကြွက်မျိုးကဲ့သို့ရှင်း။

(၃) ဂါခ် ခတ္တာ စ ဝသိတာ စ - ကိုယ်တိုင် တွင်းလိုဏ်ကိုတူး၍ ကိုယ်တိုင်နေထိုင်သော ကြွက်မျိုးကဲ့သို့ရှင်း။

(၄) နေ၀ ဂါခ် ခတ္တာ နေ၁ ဝသိတာ- ရန်သူအတွက် ကာကွယ်ရေးတွင်လည်း ကိုယ်တိုင်မတူး၊ နေလည်း မနေသော ကြွက်မျိုးကဲ့သို့ရှင်း ပုဂ္ဂိုလ်လေးစားကို သိရာ၏။

ကြေ့, အန့်, ဖဲမျှား၊ လောင်းကစား၊ ဇ-ပါး အပြစ်ရ။ ။ ၎င်းသရုပ်ကို (ကစားသမားတို့ အပြစ် ဇ-ပါး) ပြဿနာ၌ ရှင်းခဲ့ပြီ။

ကြိုတင်၍ မသိနိုင်သော အရာမျိုး ၅-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ၁-အုပ်။ ၂၂၈။

ဇီဝိတံ, ဗျာဓိ, ကာလော စ၊ ဒေဟနိက္ခိပန်, ဂတိ။
ပဉ္စေတေ ဇီဝလောကသ္မိံ၊ အ နိမိတ္တာ န နာယရေ။

(၁) အသက်မည်မျှ ရှည်ရမည်ကို မသိနိုင်ခြင်း၊ (၂) မည်သည့်အနာရောဂါ ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာမည်ကို (၃) သေရမည့် အချိန်ကာလကို (၄) ကိုယ်ကောင်ကြီးမြှုပ်နှံ သင်္ဂြိုဟ်ရမည့် နေရာကို (၅) လားရမည့် ဘဝကို မသိနိုင်ခြင်း ဟူ၏။

[ကွာ]

ကွာဝေးခြင်းကြီး ၄-ပါး။ ။ဆက်စပ်လို့ မရနိုင်အောင် ကွာဝေးသော အရာကြီး ၄-ပါး ဟူ၏၊ ၎င်းသရုပ်ကို (အနန္တ ကွာဝေးခြင်းကြီး ၄-ပါး)၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ကွေ့ကွင်းရခြင်း ဘာဝမျိုး ၃-ပါး။ ။မဟာပဋိနိဗ္ဗာနသုတ်မှ။(၁)နာနာဘာဝ-သေကွဲ ကွဲရခြင်း၊ (၂) ဝိနာဘာဝ-ဒေသ ဟာပါး လွင့်ပါး၍ ရှင်ကွဲကွဲကွာရခြင်း၊ (၃) အညထာဘာဝ-စည်းစိမ်ချမ်းသာ ခံစံပျော်ပါးရာမှ ဆင်းရဲမွဲတေရပြန်ခြင်း၊ သမ္ပာဒိဋ္ဌိအယူမှ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူသို့ ပြောင်းသွားခြင်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ခ]

ခက်ကြီး ၄-ပါး၊ ကျော်ရှောင်လွှား၊ မမှား ချမ်းသာရာ။ ။သုတေသီတို့အတွက် ဥမ္မာဒန္တီပျို့မှ ၃-ပါးယူ၍ စတုတ္ထတပါးကို ကျမ်းဆရာက ဖြည့်စွက်လိုက်သည်။

(၁) စစ်ရေး မက်ရေး၊ ရန်သူဘေးကြောင့်၊ အပြေးအလွှဲ၊ ဆွေမျိုးကွဲသား၊ ပြည်ထဲရေးရာ၊ ခက်သည်သာတည်း။

(၂) အစာအစား၊ ထွားထွားမြည့်ကြေ၊ ရှားပါးလေ၍၊ သေကျေပျောက်စဲ၊ ငတ်မွတ်ကဲလျှင်၊ ပြည်ထဲရေးထက်၊ ဝမ်းရေး ခက်၏။

(၃) ထို့ထက်မှာမူ၊ ချစ်ခင်သူနှင့်၊ အတူတကွ၊ မပေါင်းရဘဲ၊ လွမ်းတပူဆွေး၊ သူနှင့်ဝေးသော်၊ ပြည်ထဲရေးနှင့်၊ ဝမ်းရေးတို့ထက်၊ လွမ်းရေး ခက်၏။

(၄) အထက်ဖေါ်ပြ၊ ခက်သုံးဝထက်၊ ခက်လှတပါး၊ ထိုအစားကား၊ မပါး ထူ ထုံ၊ အလွန်နုံအ၊ ပမာဏကို၊ ဘာမျှမသိ၊ ထိုသူထည့်၍၊ မရှိ တာထက်၊ မသိခက်သည်၊ ခက်ဘိ တရား၊ မျိုးလေးပါးတည်း။

ခက်မ ၅-ဖြာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၊ ကျမ်းလာ ခွဲခြားသိ။ ။လူသတ္တဝါ ပဋိသန္ဓေနေရာဝယ်၊ ပဌမ ကလလရေကြည်၊ ဒုတိယ အမြှုပ်၊ တတိယ သားတစ်ကလေး၊ စတုတ္ထ အသားစိုင်ကြီး၊ ၎င်းအသားစိုင်ကြီးမှ တဆင့်၊ "ဦးခေါင်း၊ လက်နှစ်ဖက်၊ ခြေနှစ်ဖက်" ပေါင်း ၅-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ခက်မငါးဖြာ ခေါ်သည်။

ခင်ပွန်းကောင်း အင်္ဂါ ၇-ပါ။ ။သတ္တင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၄၂၁-၄၂၂ ။ဋ္ဌ။ ၁၆၂-ဋ္ဌ အကျယ်ရှု။ မိတ်ဆွေကောင်းတို့၌ ရှိထားရမည့် ကိုယ်ကျင့်တရား ၇-ပါး။ (၁) ဒုဒ္ဒတံ ဒဒါတိ-ပေးနိုင်ခက်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို ပေး၏၊ (၂) ဒုက္ကရံ ကရောတိ -ပြုနိုင်ခက်သော ဝတ္တရားကို ပြု၏၊ (၃) ဒုက္ခမံ ခမတိ-အလွန်အမင်း သည်းခံ၏၊ (၄) ဂုယှမဿ ပရိဂုယှတိ-လျှို့ဝှက်ထိုက်သော အမှုကို မပေါ်အောင် လျှို့ဝှက်ထားတတ်၏၊ (၅) ဂုယှမဿ အာဝီကရောတိ-လျှို့ဝှက်အပ်သော အမှုကို သူ့အား လျှို့ဝှက်ရန် ပြောကြားပေး၏၊ (၆) အာပဒါသု န ဝိဇဟတိ- ဘေးရန်ကြုံသော အခါတို့၌

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မစွန့် မပစ်ထားခဲ့၊ (၇) ဓန ခိဏေန နာတိ မညတိ- ပစ္စည်းမွဲတေ ဆင်းရဲနေသော်လည်း မထိမဲ့မြင် မပြု။

ခင်ပွန်းကြီး ၁၀-ပါး။ ။တေမိယဇာတက။ပါ။ဒု။၁၅၀။ကျေးဇူးမမေ့အပ်မပြစ်မှားအပ်သော မိတ်ဆွေကောင်းကြီး ဆယ်ယောက်။ (၁)ဗုဒ္ဓ-သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသခင်၊ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ- ဘုရားငယ်ခေါ်, ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ (၃) အရဟန္တ-အာသဝေါ ကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ၊ (၄) အဂ္ဂသာဝက-မြတ်စွာဘုရား၏ လကျ်ာရံ,လက်ဝဲရံခေါ် သာဝကများ၊ (၅) မာတာ-မွေးသမိခင်၊ (၆) ပိတာ-မွေးသဘခင်၊ (၇) ဝုဍ္ဎါပစာယန- အသက်, သိက္ခာ, ဂုဏ်ဝါ, သီလ, အာစာရ,အမျိုး စသည်တို့၌ မိမိထက်ကြီးမြတ်၍ ရှိသေအပ်သူများ၊ (၈) အာစရိယ-သွန်သင်ဆုံးမ ပညာသင်ပေးတတ်သော ဆရာမြတ်၊ (၉) ဟိတ ကရ-ထမင်း,အဖျော်,အိပ်ရာ,နေရာ,အဝတ်ပုဆိုးစသော အာမိသနှင့် တကွ တစုံတခု ကျေးဇူးရှိဘူးသူ မှန်သမျှ၊ (၁၀) ဓမ္မကထိက-ကောင်းကျိုး ရရေးအတွက် တရားဟောပေးသူ တရားဟောဆရာ။

ခဏကြီး ၉-ပါး။ ။အဋ္ဌက္ခဏခေါ် သာသနာတော်နှင့် မလျော်သောဌာန (ရုပ်ပြစ် ဂ-ပါးနှင့် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ နဝမက္ခဏကို ပေါင်းသော်) ခဏကြီး ကိုးပါးဖြစ်၏။

ခဏငယ် ၃-ချက်။ ။အဘိဓမ္မာ ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ (၁) ဥပါဒ်- ရုပ် နာမ် တို့၏ ဖြစ်ဆဲခဏ၊ (၂) ဌီ-ရုပ်, နာမ် တို့၏ တည်ဆဲခဏ၊ (၃) ဘင်-ရုပ်,နာမ် တို့၏ ချုပ်ဆဲခဏ။

ခန္တီအကျိုး ၅-ပါး။ ။ငုင်းသရုပ်အဝိပ္ပါယ် (သည်းခံခြင်း အကျိုး ၅-ပါး) မှာ ကြည့်လေ။

ခန္တီတရား ၂-ပါး။ ။ကောင်းမှု လုပ်ငန်းတရား အတွက် သည်းခံခြင်းမျိုး ၂-ပါး။ (၁) အဓိဝါသန ခန္တီ- ချမ်း, ပူ, ဆာ, မွတ် စသည်မျိုးနှင့် အမျက်ဒေါသ စသည်တို့ကိုပါ သည်းခံ ဖောင့်အည်းမှုမျိုး၊ (၂) အနုလောမ ခန္တီ-ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်မှစ၍ အနုလောမဉာဏ် အထိကို ခေါ်သည်. "အနု လောမ ခန္တီတိ နပ ဝိပဿနာ ဉာဏာနိ" ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခန္တီ ပါရမီတရားမျိုး ၃-ပါး။ ။လူ့ နတ်, နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှန်း၍ ကြမ်းတန်း ပြစ်မှားမှု ဒေါသတို့မှ သည်းခံခြင်းတရား ၃-ပါး။ (၁) ခန္တီ ပါရမီ- ရွှေ,ငွေ, ဥစ္စာစသည့် အပဖြစ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုအတွက် သည်းခံခြင်း မျိုး၊ (၂) ခန္တီ ဥပ ပါရမီ- ခြေ,လက်, မျက်စ စသော ကိုယ်တွင်း ဝတ္ထု တို့အတွက် သည်းခံခြင်း၊ (၃) ခန္တီ ပရမတ္ထ ပါရမီ-မိမိအသက်ကို သတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီးရာ၌ သည်းခံခြင်းမျိုး။

ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ မြတ်တရား၊ ဆောင်ထား ကိုယ်၌သာ။ ။သုတ်သီလက္ခန် သုတ်ဘသုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။ (၁) သီလက္ခန္ဓာ- သီလ စောင့်စည်းမှု တရားစု၊ (၂) သမာဓိက္ခန္ဓာ- တည်ကြည်မှု စျာန်, သမာဓိ တရားစု၊ (၃) ပညာက္ခန္ဓာ- ဝိပဿနာဉာဏ် ပညာ တရားစု။

ခန္ဓာ ၅-ခု၊ ဆင်းရဲစု၊ ကြည့်ရှု ဖျက်ဆီးရာ။ ။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံသုတ် ။ပါ။၁။ ၎င်း။ငွ။၂၂၉-၌ အကျယ်ရှု။ ရုပ်, နာမ် တရားတို့၏ စုပေါင်းအမည် ငါးပါး၊ လက္ခဏာရေး ၃-ပါးဖြင့် ဆင်ခြင်ဖျက်ဆီးရာ၏။ (၁) ရူပက္ခန္ဓာ- ရုပ် ၂၈-ပါးကို ခေါ်သည်၊ 'ရုပ်ခန္ဓာ' (၂) ဝေဒနာက္ခန္ဓာ- ဝေဒနာ စေတသိက်ကို ခေါ်သည်၊ 'နာမ်ခန္ဓာ' (၃) သညာက္ခန္ဓာ-သညာစေတသိက် ကို ခေါ်သည်၊ 'နာမ်ခန္ဓာ' (၄) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ- ဝေဒနာ, သညာမှ တပါးသော စေတသိက်ငါးဆယ်ကို ခေါ်သည်၊ 'နာမ်ခန္ဓာ' (၅) ဝိညာ ဏက္ခန္ဓာ- စိတ်တရားစု ဟူသမျှကို ခေါ်သည်၊ 'နာမ်ခန္ဓာ'။

ခမည်းတော်သတ်၊ မင်း ၅-ရပ်၊ အပြတ် လူထုရှင်း။ ။(၁) ဆရာအပေါင်း မှားမသော အဇာတသတ်မင်း၊ ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို သတ် နန်းတက်၊ (၂)ဥဒယဘဒ္ဒမင်း၊ ဖခင်အဇာတသတ်မင်းကို သတ် နန်းတက်၊ (၃) အနုရုဒ္ဓါမင်းသား၊ ဖခင် ဥဒယဘဒ္ဒမင်းကို သတ် နန်းတက်၊ (၄) မုဏ္ဍမင်းသား၊ ဖခင် အနုရုဒ္ဓါမင်းကို သတ် နန်းတက်၊ (၅) နာဂဒါသ မင်းသား၊ ဖခင် မုဏ္ဍမင်းကို သတ်၍ နန်းတက်သော အခါ ပြည်သူ လူထုက အဖသတ် မင်း ၅-ဆက်ကို အပြတ်ရှင်းကာ မင်းအသစ် ရွေးကောက်၍ နန်းမြှောက်ကြသည်။

ခရီးခက်ကြီးမျိုး ၈-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (ကန္တာရမျိုး ၈-ပါး)၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခရီးရှည် ဒေသစာရီ သွားရခြင်း၏ အကျိုး ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၂၄။ဋ္ဌ။ဂဝ-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) အသစ်အသစ် တရားစကားကို ကြားနာရခြင်း၊ (၂) ကြားပြီးသား တရားစကားကို ထပ်မံကြားနာရ၍ သံသယကင်းခြင်း၊ (၃) ပရိသတ်ထဲ၌ ရဲဝံ့စွာ ပြောဟောနိုင်ခြင်း၊ (၄) အနာရောဂါကင်းခြင်း၊ (၅) မိတ်ဆွေဒကာပေါများခြင်း။

ခါးကြိုးတန်ဆာ၊ မျိုး ၅-မြာ၊ မိန့်မှာ ရာဇဝင်။ ။ခါး၌ လှပစေရန် တန်ဆာဆင်သော ရွှေ, ငွေ, ပုလဲ စသော ရတနာကြိုးများ။ (၁) ကဝဋ္ဋိ-ကြိုးတသွယ်ရှိသော ခါးကြိုး၊ (၂)သတ္တတိ-ခုနစ်သွယ်ရှိသော ခါးကြိုး၊ (၃) မေခလာ-ရှစ်သွယ်ရှိသော ခါးကြိုး၊ (၄) ရသနာ-ဆယ့်ခြောက်သွယ်ရှိသော ခါးကြိုး၊ (၅) ကလာပ-နှစ်ဆယ့် ငါးသွယ်ရှိသော ခါးကြိုး။

ခုံရုံးမျိုး ၂-ပါး။ ။တိုင်းပြည်ခရိုင် နိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိ ရုံးတော်တို့၌ မပြတ်မစဲ ခက်ခဲသောတရားများကို ဆုံးဖြတ်ပေးရသော ခုံရုံးမျိုး ၂-ပါး။ (၁) သမ္မတခုံ-ခုံတော် မောင်ကျဖမ်းတို့ကဲ့သို့ တဦးတယောက်တည်းသောသူကို အများကဝိုင်း၍ သမုတိပေးကာ ခုံသူကြီးအရာ တင်မြှောက်လျက် အဆုံးအဖြတ်ကို ခံယူသော သမ္မတခုံရုံး၊ (၂) ညှိခုံ - ဖြတ်ထုံးပေးခက်၍ နက်နဲသော တရားမျိုးကို အများခုံလူကြီးတို့ စုရုံးကာ ထင်မြင်ယူဆချက် အမျိုးမျိုးပေး၍ ဝေဘန်ဆုံးဖြတ်ရသော ညှိခုံရုံး။

ခုနစ်ပြည်ထောင်မင်း ၇-ပါး။ ။ သုတ်မဟာဝါ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ဓာတ်တော်ဝေခန်း၌ ထင်ရှားသော သာသနာပြုမင်းများ။ (၁) ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဇာတသတ်မင်း၊ (၂)လိစ္ဆဝီမင်း-လိစ္ဆဝီပြည်၊ (၃)မလ္လာမင်း-မလ္လာပြည်၊ (၄) ကပ္ပိလဝတ်မင်း-ကပ္ပိလဝတ်ပြည်၊ (၅) အလ္လကပ္ပမင်း-အလ္လကပ္ပပြည်၊ (၆) ကောလိယမင်း-ကောလိယပြည်၊ (၇) ပါဝါမင်း-ပါဝါပြည်။

ခိုးခြင်း အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။ ၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (အဒိန္နာဒါန် အင်္ဂါ-၅-ပါး)၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ခိုးခြင်း ၂၅-ပါး။ ။ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်- ၆၅ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၆၃-၃၃၀ - ၃၃၁ - ၃၃၂-တို့၌ အကျယ်ရှု။ ရဟန်းတော်များအတွက် ပါရာဇိက ဥပဒေပုဒ်မ ၂။ အဒိန္နာဒါန် သိက္ခာပုဒ်၏ အသေးစိတ် ရှင်းလင်းချက် ၂၅-ပါး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) နာနာဘဏ္ဍ ပဉ္စကခေါ် ပိုင်ရှင်မပေးသော သက်ရှိ သက်မဲ့ ပစ္စည်းဘဏ္ဍာ အမျိုးမျိုးတို့ကို အောက်ပါနည်း ငါးပါးဖြင့် ခိုးယူခြင်းမျိုး။ (က) အာဒိနယ-ကျောင်း,အိမ်,မြေ,ခြံ စသည်တို့ကို လိမ်ညာသော နည်းဖြင့် တရားဆင်ကာ စွဲဆို ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ ပိုင်ရှင်က စိတ်လျှော့ ဝန်ချလိုက်လျှင် ပါရာဇိက၊ (ခ) ဟရဏ-သည်ပိုး ထမ်းဆောင်လာသော သူ့ပစ္စည်းကို ကိုယ့်ဥစ္စာ ဖြစ်အောင် ပြောဆိုစွပ်စွဲ၍ ထမ်းဆောင်လာသောသူ၏ ကိုယ်ပေါ်မှ ကျစေလျက် ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ သူ့ကိုယ်ပေါ်မှ ချလိုက်သည်နှင့် ပါရာဇိက၊ (ဂ) အဝဟရဏ-သူတပါး ခေတ္တအပ်နှံထားသော သူပိုင်ဥစ္စာ ဘဏ္ဍာကို မအပ်ပါဟူ၍ငြင်း၊ ငါ့ဥစ္စာဖြစ်သည် ငါ့ဟာ ပြန်မပေးနိုင်တော့ဘူး ဟု ငြင်း၊ လိမ်ညာပြောဆိုလျက် ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ ပိုင်ရှင် စိတ်လျှော့ ဝန်ချသည်နှင့် ပါရာဇိက၊ (ဃ) ဣရိယာပထ ဝိကောပန-ထမ်းပိုးရွက်ဆောင်လာသော သူဟပါး ဥစ္စာကို ထမ်းဆောင်လာသူနှင့် တကွ ထမ်းလာသည့်ဥစ္စာကိုပါ ခိုးယူအံ့သော အကြံဖြင့် ပစ္စည်းရော လူပါ ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ ပိုင်ရှင် စိတ်လျှော့ပြီး ဒုတိယခြေလှမ်း ကြွသည်နှင့် ပါရာဇိက၊ (င) ဌာနာစဝန - သူချထားသော ပစ္စည်းဥစ္စာကို ခိုးယူလိုစိတ်ဖြင့် မူလနေရာမှ ရွှေ့အောင် ကြွအောင် လုပ်ခြင်းမျိုး၊ ရွှေ့သည် ကြွသည်နှင့် ပါရာဇိက ကျတော့၏၊ နာနာဘဏ္ဍ ပဉ္စကပြီး၏။

(၂) ဧကဘဏ္ဍ ပဉ္စက-၌ သက်ရှိ သဝိညာဏက ဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကိုသာ ယူရသည်၊ ခိုးယူခြင်း နည်းငါးပါးမှာ နာနာဘဏ္ဍ ပဉ္စက အတိုင်း အာဒိနယ, ဟရဏ, အဝဟရဏ, ဣရိယာပထ ဝိကောပန, ဌာနာစဝန နည်းတို့နှင့် အတူတူပင် မှတ်လေ၊ ဧကဘဏ္ဍ ပဉ္စက ပြီး၏။

(၃) သာဟတ္ထိက ပဉ္စက-၌ သက်မဲ့ ဖြစ်သော အဝိညာဏက ပစ္စည်းကို ပိုင်ရှင်မပေးဘဲ အောက်ပါ ငါးနည်းဖြင့် ခိုးယူခြင်းမျိုး။ (က) သာဟတ္ထိက-မိမိကိုယ်တိုင် ကိုယ်ထိ လက်ရောက် ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ (ခ) အာဏတ္တိက - ဤသူ၏ ဘဏ္ဍာကို သွားခိုးချေဟု စေခိုင်းခြင်းမျိုး၊ (ဂ) နိဿဂ္ဂိယ - ကင်းခွန် အကောက်တော် စသည် မပေးရအောင် ဤဖက် နယ်ခြားမှ ထိုဖက်နယ်မြေသို့ ကျအောင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပစ်သွင်း၍ သို့မဟုတ် တနည်းနည်းဖြင့် ကြံသ၍ ခိုးယူသွားခြင်းမျိုး၊ (ဃ) အတ္တ သာဓက ထိုသူ၏ ဘဏ္ဍာကို အခွင့်သာတဲ့အခါ စွမ်းနိုင်တဲ့အခါကို စောင့်ပြီး ခိုးယူလိုက်ရမည်ဟု စေခိုင်းထားလျက် ခိုးယူစေခြင်းမျိုး၊ (င) ဓုရ နိက္ခေပ-တရားစွဲ၍ ယူခြင်း လိမ်ညာလှည့်ပတ်၍ ယူခြင်း၌ ဥစ္စာပိုင်ရှင်က ငါ့ဥစ္စာ ရှုံးပါပြီ၊ ငါ့ဥစ္စာတော့ မရတော့ပါဘူးဟု ဝန်ချလိုက်ခြင်းမျိုး၊ သာဟတ္ထိက ပဥ္စက ပြီး၏။

(၄) ပုဗ္ဗ ပယောဂ ပဥ္စက-အရှင်မပေးသော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာကို အောက်ပါ နည်းငါးမျိုးဖြင့် ခိုးယူခြင်း။ (က) ပုဗ္ဗ ပယောဂ-ၵင်းခိုးနည်းကား အာဏတ္တိကနှင့် သဘောတူဖြစ်၏၊ (ခ) သဟ ပယောဂ-လယ်မြေ ခြံမြေစသည်တို့ကို နယ်ခြား မှတ်တိုင် ငုတ်စသည်ကို နုတ်၍ ရွှေ့ပြောင်းစိုက်နှက် ခိုးယူခြင်း၊ (ဂ) သံဝိဓာ ဝဟာရ-အချင်းချင်း စုပေါင်းတိုင်ပင်၍ ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ တိုင်ပင်စဉ်က သဘောတူ ပါသည် ခိုးရာ၌ ပါပါ၊မပါပါ၊ပါရာဇိက၊ (ဃ) သင်္ကေတ ကမ္မ-အချိန် ကာလ နာရီအပိုင်းအခြား မှတ်သားချိန်းချက်လျက် ဤမည်သော ဘဏ္ဍာကို ခိုးယူတော့ဟု ခိုးခိုင်းခြင်းမျိုး၊ သူပေးသောအချိန်နှင့် ပစ္စည်းအတိုင်း အတိအကျခိုးယူသော် ပါရာဇိက၊ (င) နိမိတ္တကမ္မ-မျက်စိမှိတ်ခြင်း၊ လက်မြှောက်ခြင်း စသော အမှတ်နိမိတ် သညာ တခုခုထား၍ ခိုးခိုင်းခြင်းမျိုး၊ နိမိတ်ပြုလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ခိုးငြားအံ့ နိမိတ်ပြသူ ပါရာဇိက၊ ပုဗ္ဗပယောဂ ပဥ္စက ပြီး၏။

(၅) ထေယျာ ဝဟာရ ပဥ္စက- ပိုင်ရှင်မပေးသော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာကို အောက်ပါ နည်းငါးမျိုးဖြင့် ခိုးယူခြင်းမျိုး။ (က) ထေယျာ ဝဟာရ-နံရံစသည် ဖောက်ထွင်း ဖွင့်ဖြ၍ ခိုးခြင်း၊ တောင်း, တင်း, ချိန်, အလေး စသည်တို့ကို စဉ်းလဲကောက်ကျစ်၍ ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ (ခ) ပသယှာဝဟာရ- နိုင်ထက်စီးနင်းပြု၍ ယူခြင်း၊ ထားပြ တိုက် ယူခြင်း၊ ပုန်ကန် ထကြွ၍ ယူခြင်း၊ မင်းစိုးရာဇာတို့သည် ရသင့်သော အခွင့်ထက် အာဏာပြ၍ ပိုမိုကောက်ခံခြင်းမျိုး၊ (ဂ) ပရိကပ္ပါ ဝဟာရ-ဤ၌ ၁- ဘဏ္ဍာပရိကပ္ပ ခေါ် အထည်အလိပ်ကိုသာ ယူအံ့ဟု ကြံစည်လျက် အခန်းတွင်းသို့ ဝင်သွားပြီး မှောင်ထဲ၌

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အယုပ်ကြီးကိုထမ်းယူလာလျက် ကြည့်သောအခါ အထည်မပျတ်ဘဲ ချည်ခင်တွေ ဖြစ်နေအံ့ ပါရာဇိကမကျ၊ အထည်အလိပ် ဖြစ်နေက ပါရာဇိကကျ၏။ ၂- ဩကာသ ပရိကပ္ပခေါ် အရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ကြံစည်၍ ခိုးခြင်းကား ဤခြံဝင်း အတွင်း၌ ငါ့ကို တွေ့မြင်ပါမူ ဤပစ္စည်းဥစ္စာကို ဤခြံဝင်း အတွင်း၌ လှည့်လည်ရင်း ကြည့်ရှုရန် ကိုင်လာသယောင် ဆောင်၍ ပြန်ပေးလိုက်အံ့၊ အကယ်၍ တစုံတယောက်နှင့်မှ မတွေ့ရပါမူ ခိုးယူသွားအံ့ဟူသော အကြံဖြင့် ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ အပိုင်းအခြား လွန်သည်နှင့် ပါရာဇိက၊ (၃) ပဋိစ္ဆန္နာ ဝေဟာရ- ပန်းခြံ, ရေချိုးဆိပ် စသည်တို့၌ သူတပါး ချွတ်ချထားသော ဘဏ္ဍာကို ခိုးလိုစိတ်ဖြင့် နောက်မှ ယူအံ့ဟုကြံလျက် မြေမှုန့် မြက်မှိုက် စသည်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားပြီး ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ (၄) ကုသာ ဝဟာရ-မဲလိပ် စာရေးတံ စသည်တို့ကို မိမိသို့ အကောင်းရရန် ကြံစည်လျက် တစုံတခုသော နည်းပရိယာယ်ဖြင့် ခိုးယူခြင်းမျိုး၊ ထေယျာ ဝဟာရ ပဥ္စက ပြီး၏။

ခိုးခြင်း ပယောဂမျိုး ၆-ပါး။ ။(၁) သ ဟတ္ထိက- ကိုယ်တိုင် ခိုးခြင်း၊ (၂) အာဏတ္တိက-စေခိုင်း၍ ခိုးခြင်း၊ (၃) နိဿဂ္ဂိက-နေရာရွှေ့ပြောင်း, ပစ်လွှင့် ခိုးခြင်း၊ (၄) ထာဝရ- တင်း, တောင်း လိမ်, ချိန်လိမ် စသည် ပြု၍ ခိုးခြင်း၊ (၅) ဝိဇ္ဇာမယ- အမှော် အဟန့် စသော အတတ်ပညာဖြင့် ခိုးခြင်း၊ (၆) ဣဒ္ဓိမယ-တန်ခိုးဖြင့် ခိုးခြင်း။

ခိုးသား ဓားပြကြီးတို့ လိုက်နာ စောင့်ထိန်းသည့် အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်တို့ကို (သူခိုး ဓားပြကြီးတို့ လိုက်နာ စောင့်ထိန်းသည့် အင်္ဂါ ၈-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ခိုးသား ဓားပြတို့ မှီခိုအားထားရာမျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်တို့ကို (သူခိုး ဓားပြ သူပုန်တို့ မှီခိုအားထားရာကြီး ၅-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြောင်း တရား ၉-ပါး၊ တနည်း ၁၀-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်ကို (ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း တရား ၁၀-ပါး)ဟူသော စကားရပ်၌ ကြည့်ပါ။

ခေတ် ၃-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၁၀။ ဌ။ ၇၉။ ပါရာဇိကဏ်။ဌ။ ၁၂၉။ အင်္ဂုတ္တရ။ဌ။ပ- အုပ်။ ၃၅၈။ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ။ ၄၁၁- တို့၌

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှုပါ။ ဗုဒ္ဓဘုရားသခင်နှင့် စပ်သော နယ်ပယ် သုံးပါးကို ဆိုသည်။ (၁) ဇာတိခေတ်-ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ တုန်လှုပ်သည့် စကြဝဠာ တသောင်းတိုက် အတွင်းကို ခေါ်သည်၊ (၂) အာဏာခေတ်-ဓမ္မစက် အာဏာတော် ပြန့်နှံ့ရာ စကြဝဠာ ကုဋေတသိန်းအတွင်းကို ခေါ်သည်၊ (၃) ဝိသယခေတ်-သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်မြတ်၏ ကျက်စားရာ မရေမတွက် နိုင်သော စကြဝဠာတို့ကို ခေါ်သည်။

ခေါင်းလောင်းကြီး ၁၀-လုံး။ ။ကမ္ဘာကျော် ခေါင်းလောင်းကြီးများဟု (ပီးရာ့စ် - စွယ်စုံကျမ်း၊ ရှပ်စုံသစ် - စွယ်စုံကျမ်း၊ မြန်မာ့ - စွယ်စုံကျမ်း၊ ဝှစ်တကာအယ်လ်မင်နစ်) စသည့် ကမ္ဘာ့စာပေဝင် ထင်ရှားသော ကျမ်းစာအုပ်ကြီးများမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်။

၁။ ဇာကိုလိုကောလ်- ခေါ် ခေါင်းလောင်းကြီး၊ ဆိုဗီယက်သမ္မတ နိုင်ငံ၌ ၁၇၃၃-ခုနှစ်၌ သွန်းလောင်းသည်၊ အလေးချိန် တန် (၂၀၀)မျှ ပမာဏ ရှိ၍ ပိဿာချိန် (၁၂၀၀၀၁)မျှ ရှိလေသည်၊ အမြင့် (၁၉)ပေ၊ ၃-လက်မ၊ ထိပ်ဝ(၂၂)ပေ၊ ဒု ၂-ပေရှိသည်ဟူ၏၊ ၎င်းကို ခေါင်းလောင်း ဘုရင်ကြီးဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြကုန်သည်။

၂။ ဆိုဗီယက် သမ္မတနိုင်ငံ၊ လီနင်ဂရက်မြို့အနီး ကရာ့စနိုဗာဒ ါရက်စ် မြို့၌ရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီး၊ အလေးချိန် တန် (၁၇၁) ရှိသည်၊ ပိဿာချိန် အားဖြင့် (၁၀၉၄၄၀) ရှိ၏။

၃။ ဆိုဗီယက် သမ္မတနိုင်ငံ မော်စကိုမြို့၌ပင်ရှိသော ခေါင်းလောင်း ကြီး၊ အလေးချိန် တန် (၁၁၀) ရှိသည်၊ ပိဿာချိန် (၇၀၄၀၀) ရှိသည်။

၄။ မင်းကွန်း ခေါင်းလောင်းကြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ မြန်မာသက္ကရာဇ် (၁၁၇၀)ခုနှစ်၊ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်က သွန်းလောင်းသည်၊ အလေး ချိန် (၈၇) တန် ပိဿာချိန် (၅၅၆၈၁)ဟု ခန့်မှန်းကြသည်၊ အမြင့်ပေ (၂၀) ၃-လက်မ၊ အဝန်း (၁၆)ပေ၊ ၉-လက်မ၊ ဒု ၆-လက်မမှ ၁၂-လက်မ အထိ ရှိသည်၊ သို့သော် မြန်မာတို့၏ နှုတ်ဖျား၌ "မမင်းဖြူမှန်မှန်ပြော" ဟု (၅၅၅၅၅) ပိဿာချိန်အားဖြင့် ငါးသိန်း,ငါးသောင်း,ငါးထောင်, ငါးရာ,ငါးဆယ်,ငါး ပိဿာမျှ ပမာဏပုံကြကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၅။ ဂရိတ်ဘဲလ် ခေါ် ခေါင်းလောင်းကြီး၊ တရုပ်ပြည်သူ့ သမ္မတ နိုင်ငံ ပီကင်းမြို့၌ ရှိသည်၊ အလေးချိန် (၅၃) တန် ဖြစ်၍ ပိဿာချိန် (၃၃၉၂၀)မျှ ရှိလေသည်။

၆။ အမေရိကန် နိုင်ငံ ကွိုင်ဒွန်မြို့၌ သွန်းလောင်း၍ နယူးယောက်မြို့ မြစ်ဆိပ်ကမ်း ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ ထားရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီး (၂၅) တန်ရှိ၍ ပိဿာချိန် (၁၆၀၀၀) ရှိလျက် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ အကြီးဆုံး ခေါင်းလောင်းဖြစ်သည် ဟူ၏။

၇။ အင်ပါရာ ခေါင်းလောင်းကြီး၊ ပြည်သူ့သမ္မတ ဂျာမနီနိုင်ငံ ကိုလုံးမြို့၌ ရှိသည်၊ အလေးချိန် (၂၄)တန်၊ ပိဿာချိန် (၁၅၃၆၀) ရှိသည်၊ ထိုခေါင်းလောင်းကြီး၏ သမိုင်းဆက်ကား ၁၈၇၀-၇၁-ခုနှစ် စစ်ပွဲ၌ ပြင်သစ်တို့ထံမှ ယူဆောင်လာသည့် အမြောက်ကြီး (၂၂)လက်မှ သတ္တု များကို ကျို၍ ခေါင်းလောင်းသွန်းလုပ်ရာ အလေးချိန် (၂၇)တန်ရှိသော အင်ပါရာခေါင်းလောင်းကြီးအမည်တွင်ခဲ့ဘူးသည်၊ ထိုနောက် ဂျာမနီတွင် ခဲယမ်း မီးကျောက်များလုပ်ရန် သတ္တုများလိုနေပြန်၍ ထိုခေါင်းလောင်း ကြီးကို ၁၉၁၇-ခုနှစ်၌ ကျိုလိုက်ရပြီး ၁၉၂၃-ခုနှစ်၌ အသစ်တဖန် ပြန်လည် သွန်းလုပ်ကြပြန်ရာ (၂၄)တန်သာ ရှိတော့သည် ဟူ၏။

၈။ တရုပ် ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ နံကင်းမြို့တော်၌ ရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီး၊ အလေးချိန် (၂၂)တန်ရှိ၍ ပိဿာချိန် (၁၄၀၈၀) ရှိလေသည်။

၉။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့ စိန်ပေါလ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ ထားရှိ သော ခေါင်းလောင်းကြီး၊ အလေးချိန် (၁၇) တန်မျှ ပမာဏရှိ၍ ပိဿာချိန် (၁၀၈၈၀)မျှ ရှိလေသည်။

၁၀။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဝက်စ်မင်နစ်စတာမြို့ ပါလီမန်လွှတ်တော် (ဘစ်ဘင်)နာရီစင်ကြီး၌ ထားရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီး၊ အလေးချိန် (၁၃)တန်ခွဲရှိ၍ ပိဿာချိန်(၈၆၄၀)မျှ ပမာဏရှိသည်၊ ထိုခေါင်းလောင်း သံဖြင့် ဂရင်းနစ် စံတော်ချိန် (G.M.T) ကို လန်ဒန်မြို့ရှိ ဘီ-ဘီ-စီ အသံလွှင့်ဌာနမှ နိုင်ငံတကာသို့ အသံလွှင့်ပေးနေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤမျှ ကြီးကျယ်သည့် ခေါင်းလောင်းကြီးများ၏ အလေး ချိန်ကို အတိအကျ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပေ၊ စ,တင်သွန်းလောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စဥ်က အချိန်ပမာဏကို ပြခြင်းသာဖြစ်၍ သွန်းလုပ်ပြီးသော အခါ ယုတ်လျော့မှုများ ရှိပေလိမ့်မည်။

ခေါဘဏီအပြား မျိုး ၅-ပါး၊ တပ်သားဖွဲ့ပုံ အဘယ်နည်း?။ ။စာပေ၌ 'ခေါဘဏီ'ဟု မခေါ်၊ 'အက္ခောဘိဏီ'ဟုသာ ခေါ်၏၊ ရင်းသရုပ်ကို (အက္ခောဘိဏီမျိုး ၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

ခဲဘွယ်မျိုးပြား၊ ၁၂-ပါး၊ ဘုရား ပညတ်ချက်။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်များ၏ ဘောဇဉ်နှင့် ခြားနားသည့် စားဘွယ်ဝေါဟာရ တမျိုး၊ ဝိနည်းပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။ (၁) မူလ ခါဒနီယ-စားကောင်းသော သစ်မြစ်ခဲဘွယ်များ၊ ပုံ-နပဲ့ကြွက် နပေါင်း စသည်မျိုး၊ (၂) ကန္ဒ ခါဒနီယ-သစ်ဥ သစ်ဖု ခဲဘွယ်များ၊ ပုံ-ပေါက်ဥ့ကဇန်းဥ့ မျောက်ဥ စသည်များ၊ (၃) မုဠာလ ခါဒနီယ-ကြာစွယ့်ကြာရင်းမျိုး၊ (၄) မတ္ထက ခါဒနီယ-အညွှောင့် ခဲဘွယ်များ၊ ပုံ-ထန်းမြစ်ညွှောင့် စသည်မျိုး၊ (၅) ခန္ဓ ခါဒနီယ- ပင်စည်ခဲဘွယ်များ၊ ပုံ-ကြံပင်စသည်မျိုး၊ (၆) တစ ခါဒနီယ-အခွံ့ အခေါက် ခဲဘွယ်များ၊ (၇) ပတ္တ ခါဒနီယ-အရွက့်သစ်ရွက် ခဲဘွယ်မျိုး၊ (၈) ပုပ္ဖ ခါဒနီယ-အပွင့့်သစ်ပွင့့် ပန်းပွင့် ခဲဘွယ်မျိုး၊ (၉) ဖလ ခါဒနီယ-အသီး့ အနှံ ခဲဘွယ်မျိုး၊ (၁၀) အဋ္ဌိ ခါဒနီယ-သစ်စေ့ အဆန်ဖြစ်သော ခဲဘွယ်မျိုး၊ ပုံ-သစ်ဆိမ့် ဗာကံ စသည်များ၊ (၁၁) ပိဋ္ဌ ခါဒနီယ-မုံ့ ခဲဘွယ်ခေါ်ပဲ့ ဂျုံ့ ပြောင်းမှုန့်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော မုံ့များ၊ (၁၂) နိယျာသ ခါဒနီယ သစ်ပင်မှ ထွက်သော အစေးခဲဘွယ်မျိုး၊ ပုံ-ဟိင်္ဂုလ် စသည်များ။

ချက်ကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်၍ သန္ဓေတည်သူ ၂-ယောက်။ ။ပိဋကတ်တော်၌ ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများဖြစ်သည်။ (၁) ဒုကူလရသေ့က ပါရိကာ ရသေ့မ၏ ချက်ကို လကျာလက်ဖြင့် သုံးသပ်၍ "သုဝဏ္ဏသာမ" ခေါ် သုဝဏ္ဏသျှမ် သတို့သား သန္ဓေတည်သည်၊ (၂) မာတင်္ဂရသေ့သည် ပုဏ္ဏေးမ၏ ချက်ကို လကျာလက်ဖြင့် သုံးသပ်၍ မဏ္ဍဗျလုလင် သန္ဓေရသည် ဟူ၏။

ချစ်ကြည်အပ်စွာ၊ မျိုး ၁၀-ဖြာ၊ လိုက်နာဘယ်သို့ ကျင့်မည်နည်း?။ ။ ဩဝါဒထူး ပျို့၌ ချစ်ကြည်ရာသည် ဆယ်ပါးကို ဤသို့ ကျင့်ဆောင်ရန် မိန့်ကြား၏၊ ချစ်ကြည်ရာသည်၊ ဆယ်ပါးမည်ကား၊ (၁) သွေးရည် ရင်နှစ်၊ သားကို ချစ်က၊ ကျိုးပြစ် ပြသ၊ ဆုံးမနိုင်စေ၊ (၂) အိမ်နေ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မယား၊ ခင်ပွန်းအားကို၊ ရှုစားကြင်ကျွမ်း၊ စူးစမ်းမြော်တင်း၊ စိုင်းပြင်းနိုင်စေ၊ (၃) ရှိသေအပ်လှ၊ မိနှင့် ဖကို၊ ဒေါသပြစ်ဝေး၊ ချစ်မြတ်လေးက၊ လုပ်ကျွေးတမူ၊ မွေးမြူပြုစု၊ ကြည့်ရှုနိုင်စေ၊ (၄) သျှင် ကေရာဇ်၊ မင်းကို ချစ်က၊ ပုဆစ်တုပ်ပျပ်၊ မြကြပ်ထံပါး၊ ခစားနိုင်စေ၊ (၅) တွက်ရေရှည်ကြာ၊ သံသရာကို၊ မေတ္တာလှောက်ပံ့၊ ချစ်ပန်းပျံ့က၊ နူးညံ့စိတ်စေ၊ (၆) ကျွန်ခြွေရွေကို၊ အသေအချာ၊ ချစ်ကြင်နာက၊ ဥစ္စာ ပေးကမ်း၊ ဖုံးလွှမ်းနိုင်စေ၊ (၇) ဖော်ရွေ သင်းပင်း၊ အိမ်နီးချင်းကို၊ ရောင်းရင်းဆံလျှံ၊ မေတ္တာကျုံက၊ သည်းခံနိုင်စေ၊ (၈) ဆွေခင်ပွန်းကို၊ ချစ်ကြည်ညိုမူ၊ ယွင်းယိုမရှိ၊ သတိမြဲစေ၊ (၉) မျိုးဆွေတို့အား၊ ချစ်ကြည်ငြားက၊ သွားလားတက်သက်၊ ပေါင်းဖက်နိုင်စေ၊ (၁၀) ရေမြေကွဲပြား၊ ရပ်ဝေးသားကို၊ ဆွေဝါးအယှည့်၊ ချစ်အားပြည့်က၊ ရှုကြည့်မြော်ငန်း၊ နှုတ်ဆက်ခွန်းဖြင့်၊ မေးမြန်းနိုင်စေ၊ ခွဲဝေ မှာထား၊ သည်ဆယ်ပါးကို၊ ချစ်အားရှိက မြဲလို့လ။

ချစ်ကြိုက်စွဲလမ်း၊ တမ်းတ လွမ်း၊ ၅-ဖောံး သံသဂ္ဂ။ ။၎င်း သရုပ်ကို(သံသဂ္ဂ မျိုး ၅-ပါး) ဟူသော ပြဿနာ၌ ဖြေဆိုမည်။

ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု ကြောင်းရင်း ၃-ပါး။ ။ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ။ပ- အုပ်။ ၃၅။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ။ ဒု-အုပ် ၂၄၇။ တဦးနှင့်တဦး ကြည်နူးခင်မင်ခြင်း အကြောင်းတရား သုံးပါး။ (၁) ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသ-ရှေးဘဝက အတူတကွ နေထိုင်ပေါင်းသင်း သီတင်းသီလ တူမျှစွာ ပြုခဲ့မှု ကြောင့် တပါး၊ (၂) ပစ္စုပ္ပန္နာ ကမ္မ-မျက်နှာမြင် ချစ်ခင် ပါစေဟု သူ၏ ကောင်းမှုတခုခု၌ ဆုတောင်းပြုခြင်းကြောင့် တပါး၊ (၃) ပစ္စုပ္ပန္န ဟိတ-ယခုမျက်မှောက် ဘဝခရီး၌ သူ၏ အကျိုးစီးပွားကို လိုလားဆောင်ရွက်ကူညီပေးမှုကြောင့် တပါး။

ချမ်းသာကြီး ၄-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (သုခကြီး ၄-ပါး) မှာ ရှုပါ။

ချမ်းသာမျိုး ၃-ပါး။ ။ကမ္ဘာသားများအတွက် ချမ်းသာရေးဟု သမုတ်အပ်သော သဘောတရား သုံးပါး၊ သို့သော် အိုနာသေဘေး မလွတ်၊ ချမ်းသာတုသာ ဖြစ်၏။ (၁) လူ့ချမ်းသာ-လူ့ဘဝ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ဟူသမျှ၊ (၂) နတ်ချမ်းသာ- နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်တို့ချမ်းသာ၊ (၃) ဗြဟ္မာချမ်းသာ-ဗြဟ္မာ ၂၀-ရှိ ချမ်းသာမှုများ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ချမ်းသာမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။ငင်း သုံးပါးကား တခုထက်တခု ပို၍ ချမ်းသာစေ ဖြစ်၏။ (၁) ဈာန်ချမ်းသာ-ဈာန သုခမျိုး၊ (၂) မဂ်, ဖိုလ် ချမ်းသာ-မဂ္ဂသုခ, ဖလသုခမျိုး၊ (၃) နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ- ချမ်းသာ တကာတို့၏ အထွတ်အထိပ် ချမ်းသာမျိုး။

ချသံ, ခေါ်ဝြား၊ ၁၈-ပါး၊ သင်ကြား ကဗျာ အဘယ်နည်း?။ ။ငင်း သရုပ်ကို (ဘယ်သံ ၁၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

ချီးမြှောက်ခြင်း ၂-မျိုး။ ။(၁) ပစ္စယာနုဂ္ဂဟ– ပစ္စည်း ၄-ပါးဖြင့် လှူဒါန်း ပေးကမ်း ချီးမြှောက်ခြင်း၊ (၂) ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ- တရားဓမ္မ သင်ကြားပြသ ဆုံးမပေးခြင်း၊ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။သာသနာတော်၌ ငင်း ၂-မျိုးနှင့် ကင်းကွာက မကြီးပွား နိုင်ချေ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ။၇၅။ ငင်း ။ဋ္ဌ။ ၂၇၂-တို့၌ အကျယ်ရှု။

ချောပစ် ကုန်းတိုက်သူ၏ အပြစ်မျိုး ၇-ပါး။ ။ငင်း သရုပ်ကို(ပိသုဏာဝါစာ ကံ၏ မကောင်းကျိုး ၇-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

ခြသေ့မျိုး ၄-ပါး။ တနည်း ၅-ပါး။ ။ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၇၀ ။ဋ္ဌ။ ၂၆၁။ စတုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၄၂။ ဋ္ဌ။ ၂၉၁ - ၂၉၂ စသည်တို့၌ အကျယ် ရှုပါ။ သုတေသီတို့ အတွက် အကျဉ်းချုပ်မျှ ပြထားသည်။ (၁) တိဏ သီဟ- ပြောက်ကြားသော ကိုယ်ရေအဆင်းရှိသော နွားမနှင့်တူသည့် မြက်စား ခြသေ့မျိုး၊ (၂) ပဏ္ဍု သီဟ - ဖျော့သော သစ်ရွက်လျော် အဆင်းရှိ၍ သားစားခြသေ့မျိုး၊ ရန်ကုန် တိရစ္ဆာန်ရုံ၌ ရှိသော ခြသေ့ မျိုး၊ (၃) ကာလ သီဟ - မည်းနက်သော အဆင်းရှိ၍ မြက်နှင့် သား သေကောင်များကိုသာ စားလေ့ရှိသော ခြသေ့နက်မျိုး၊ (၄) ကေသရ သီဟ - သားကောင် အရှင်များကိုသာ ဖမ်းယူ စားသောက်လေ့ ရှိသော ခြသေ့မျိုးကား နီရဲသော နှုတ်သီးဖျား အမြီးဖျား ရှိ၏၊ နီမြန်းသော အရေးအစင်းသုံးခုတို့သည် ဦးခေါင်းမှစ၍ ကျောက်ကုန်းလယ်သို့ ရောက် အောင် ဆင်းသွားလျက် ချက်၌ လကျ်ာရစ်ပတ်ခွေကာ ဘည်နေ၏၊ ငင်း၏ လည်ဆံ မွေးတို့ကား ရွှေကွန်ရက် ကမ္ဗလာထိုးဖြင့် ခြုံရုံဆင်မြန်းထား သကဲ့သို့ ရှိ၏၊ ထိုမှကြွင်းသော အရပ် အစိတ်အပိုင်းတို့ကား ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းကဲ့သို့ ဖြူစင်းစင်ကြယ်လျက် ရှိ၏၊ ငင်းသည် အစာဝင်၍ ဗယာက်

www.burmeseclassic.com

သေမည်ပင် ဖြစ်စေကာ သားသေကောင်နှင့် မြက်သစ်ရွက်တို့ကို ဘယ်အခါမျှ မစားမသောက်ချေ၊ (၅) မနုသီဟ ခေါ် နရ သီဟ- ခြသေ့မျက်နှာနှင့် လူ၏ ကိုယ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ အဝတ် တန်ဆာ ဆင်ယင်၏၊ ၎င်းတို့ကား အခါခပ်သိမ်း ရှိနေသည်မဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ရှိတော်မူသော ကာလ၌ ဖြစ်ရှိသည်ဟု မှတ်ရမည်၊ ထို့ကြောင့် ခြသေ့ ၄-မျိုးသာ ရေတွက်ရိုး ပြုကြကုန်သတတ်။

ခြေတော်ရာ ၃-ဆူ။ ။ဘုရားရှင်၏ အမြဲတည်နေသော ဇခြေတော်ရာ စေတီမြတ် ၁-ဆူ။ လင်္ကာဒီပ ခေါ် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ တဆူ၊ ယောနကရဋ္ဌ ခေါ် ဇမ္ဗူဒိပ် ကျွန်း၌ ၂-ဆူ' ပေါင်း ၃-ဆူ။

ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ။ဤ၌ အကျဉ်းမျှသာ ပြလိုက်သည်၊ သုတ်သီလက္ခန်။ ပါ။ ၁၂။ ဠ။ ၉၅။ ၎င်း။ ပါ။ ၂၈။ ဠ။ ၁၀၉။ ၎င်း။ပါ။ ၃၆။ ဠ။ ၁၁၃။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်။ပါ။ ၃၇။ ဠ။ ၂၄၈။ ဥပရိပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၁၈။ ဠ။ ၁၀- တို့၌ အကျယ်ရှုပါလေ။ (က) သဿတ ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၄-ပါး၊ (ခ) ဧကစ္စ သဿတ ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၄-ပါး၊ (ဂ) အန္တာနန္တ ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၄-ပါး၊ (ဃ) အမရာ ဝိက္ခေပ ဒိဋ္ဌိပါဒ ၄-ပါး၊ (င) အဓိစ္စ သမုပ္ပန္န ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၂-ပါး၊ (စ) ဥဒ္ဓမာ ဃာတန သညီ ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၁၆-ပါး၊ (ဆ) ဥဒ္ဓမာ ဃာတန အသညီ ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၈-ပါး၊ (ဇ) ဥဒ္ဓမာ ဃာတန နေဝသညီ နာသညီ ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၈-ပါး၊ (ဈ) ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝါဒ ၇-ပါး၊ (ည) ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန ဒိဋ္ဌိဝါဒ ၅-ပါး။

ခြောက်ဆယ့်လေးဖြာ၊ ကောင်းခြင်းရာ၊ ကညာလှအပျို။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ကောင်း ၆၄-ရပ်)၌ ရှုပါ။

ခြောက်ဆယ့်လေးဖြာ၊ ကျင့်ဝတ်လာ၊ ဆရာဝိနည်းမိုရ်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အနုဝဇ္ဇက ကျင့်ဝတ် ၆၄-ပါး) ဟူသော အမေး၌ ဖြေခဲ့ပြီ။

ခြောက်ပါးသီလ။ ။ဝိကာလ ဘောဇန ဆဋ္ဌ သီလ ဟုလည်း ခေါ်၏။ (၁) ပါဏာတိပါတာ၊ (၂) အဒိန္နာဒါနာ၊ (၃) အဗြဟ္မစရိယာ၊ (၄) မုသာဝါဒါ၊ (၅) သုရာမေရယ၊ (၆)ဝိကာလ ဘောဇနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

ခြောက်ပြစ်ကင်းဟု၊ ခေါ်ဆိုပြု၊ ၆-ခု အပြစ် အဘယ်နည်း?။ ။မိန်းမများ ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ ရွေးချယ်ရာ၌ အပြစ်ခြောက်ပါးကို ဆိုသည်၊ ၎င်း ၆-ပါးကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တင်စား၍ နေရာတကာ၌ ဂမာထား မပြောဆိုကြကုန်၏၊ မမ္ဗပဒ မဟာ ဋီကာ။ (၁) အတိ ထူလာ- ဝလွန်းသူ၊ (၂) အတိ ကိသာ-ပိန်လွန်းသူ၊ (၃) အတိ သုက္ကာ-ဖြူလွန်းသူ၊ (၄) အတိ ကဏှာ- မည်းလွန်းသူ၊ (၅) ဇာတိ ဒီဃာ-ရှည်လွန်းသူ၊ (၆) အတိ ရဿာ-ပုလွန်းသူ။

ခွေးဟုံ့ အကျင့် ၆-ပါး။ ။ လူတို့နည်းယူစရာ ခွေးတို့၏ အကျင့်များ။ စာဏာကျနီတိပျို့မှ ထုတ်ဖြေလိုက်သည်။ ခွေးတို့ဟူသည်၊ (၁) အတည် ပည်လျှဖ်၊ အမည်မရှား၊ အစာများကို၊ သောက်စားနိုင်လျှင်း၊ (၂) အစာသွင်းလည်း၊ ချက်ခြင်းမျှလွယ်၊ အနည်းငယ်မျှ၊ ဝမ်းဝယ်ရောက်က၊ နေနိုင်ကြ၏၊ (၃) ခဏခြင်းဝယ်၊ အိပ်ပျော်လွယ်၍၊ (၄) တသွယ်မှတ်ရန်၊ အနိုးမြန်လျက်၊ (၅) ထက်သန်အားသစ်၊ အရှင်ကိုချစ်၏၊ (၆) စင်စစ် ရဲရင့်၊ ဤခြောက်ဆင့်ကို၊ အသင့်ယူငင်၊ တတ်အောင်သင်လော့။

ခွေးမျိုး ၅-ပါး။ ။ဘယဆေး အပေါ် ဖြစ်သော အပေါင်း စကား၊ (၁) ပေါက်ခွေး၊ (၂) ခွေးငယ်ရိုင်း ခေါ် ခွေးလည်းယား၊ (၃) ခွေး တောက်ကြီး၊ (၄) ခွေးတောက်သိမ်၊ (၅) ခွေးသေးပန်း ဟူ၏။

ခွဲထားစပ်များ၊ မျိုး ၂-ပါး၊ အသွားမည်သို့ ခြားသနည်း?။ ။အောက်ပါ အတိုင်း ခြားနားကြပါသည်။

(၁) သံတူ သတ်ခွဲ ကြောင်းလွှဲ ခွဲထား-အသံသာတူ၍ အက္ခရာချင်းလည်း မတူ၊ အသတ်မတူ၊ အကြောင်းဓိပ္ပါယ် မတူသော ခွဲထားစပ်မျိုး၊ ပုံ-မင်းပေါင်း ၆-ဆက်၊ ကြုံလျက်ဖမ်းငှါ၊ မတတ်'ရာ'လည်း၊ မာ 'ယာ' ဆောင်ပြု၊ ဥဒေါင်းမဒ္ဒ၊ (မဃဒေဝ) စနှောင့်စနင့်၊ ရှိနှင့် 'ကျင်'သော်၊ 'ကြင်' ငါတို့ကား၊ (ဇနကပျို့) စွန်းနားသုံး'ယှိ'၊ လုံးတိတိလည်း၊ တ'ရှိ'လည်းကောင်း၊ (နေမိဘုံခန်း။)

(၂) သံတူ သတ်တူ ကြောင်းလွှဲ ခွဲထား-အသံလည်းဘူ၊ ကာရန်အက္ခရာ လည်းတူ၍ အကြောင်းအဓိပ္ပါယ် ကွဲလွဲသော ခွဲထားစပ်မျိုး၊ ပုံ-ဆယ်ဆူသိ 'လ'၊ နိယမလည်း၊ ကာ 'လ' ပိုင်းခြား၊ (မဃဒေဝ) စေ့စပ်ကုန်တွင်၊ အောင်စီ'ရင်'သည်၊ ဘုံ'ရင်'များချာ၊ (သူဇာပျို့) လျှပ်ပေါ်မည်း'နက်'၊ ယောကျ်ားပျက်နှင့်၊ လက်'နက်'မြှောက်ချီ၊ (ဝိဓူရပျို့။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဂ]

ဂင်္ဂါမျိုး ၄-ပါး။ ။(၁) အာဝဋ္ဋဂင်္ဂါ-ဝဲတို့ဖြင့် လှည့်လည်ခွေရစ်၍ စီးနေသောမြစ်၊ (၂) ဗဟုလဂင်္ဂါ-နက်သော ရေထုရှိသောမြစ်၊ (၃) ဥမင်္ဂဂင်္ဂါ-ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းဖြစ်၍ နေသောမြစ်၊ (၄) အာကာသဂင်္ဂါ-ကောင်းကင်၌ရှိသောမြစ်၊ အပါဒါန် အဋ္ဌကထာ။ပ-အုပ်။၃၄၃။

ဂတိ ၅-ဖြာ၊ သတ္တဝါ၊ လားရာ အဘယ်နည်း?။ ။ဥဒါန်အဋ္ဌကထာ။၁၂၃။ ဣတိဝုတ်အဋ္ဌကထာ ၁၂၁-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ ပုထုဇဉ်တို့ လားရောက်ကျဆင်းရာ ၅-ပါး။ (၁) ဒေဝဂတိ-နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်၊ (၂) မနုဿဂတိ- လူ့ပြည်၊ (၃) ပေတ ဂတိ- ပြိတ္တာပြည်၊ အသူရကာယ်ပြည်၊ (၄) တိရစ္ဆာန ဂတိ-တိရစ္ဆာန်ပြည်၊ (၅) နိရယ ဂတိ- ငရဲပြည်။

ဂတိမြဲရန်၊ ပုထုဇန်၊ ဖြဲ-တန် ဂုဏ်အင်္ဂါ။ ။ဂတိ မြဲ မမြဲကို ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုသည်ကား- သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ၊ ပဋ္ဌာန၊ ဤအင်္ဂါ ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည်သာ မြဲသောဂတိ ရှိ၏၊ အထက် ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၍ ဆုတောင်းပဋ္ဌာန မရှိမူ လားရာဂတိ မမြဲပေ၊ ပဋ္ဌာန ဆုတောင်း ရှိသော်လည်း အထက်ပါ အင်္ဂါငါးပါးမရှိပါမူ လားရာဂတိ မမြဲဟူ၏။

ဂန္ထတရား ၄-ပါး။ ။သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်အောင် ဖွဲ့နှောင်တတ်သော သဘော ၄-မျိုး။ (၁) အဘိဇ္ဈာ ကာယဂန္ထ- လိုချင်မှု လောဘတရား၊ (၂) ဗျာပါဒ ကာယဂန္ထ-ပြစ်မှားမှု ဒေါသတရား၊ (၃) သီလဗ္ဗတ ပရာမာသ- မှားယွင်းမှုကိုပင် ကိုယ့်အယူ ကိုယ်မှန်၊ သူ့အယူ သူမှန်ဟု မှတ်ထင်ခွဲယူ သုံးသပ်မှု ဒိဋ္ဌိတရား၊ (၄) ဣဒံ သစ္စာဘိ နိဝေသ ကာယဂန္ထ- မိမိ၏ မှားသော အယူကို ငါ့အယူသာ မှန်သည်၊ သူ့အယူ အားလုံး မှားသည်ဟု စွဲယူသုံးသပ်မှု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရား။

ဂန္ဓာရမ္မမျိုး ၃-ပါး။ ။ကျမ်းစာရေးမှု ပြုစုရာ၌ စတည် အားထုတ်မှုမျိုး ၃-ပါး။ (၁) ပဏာမ ပဋ္ဌက ဂန္ဓာရမ္ဘ-ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးခြင်းလျှင် အစထား၍ အားထုတ်မှု၊ (၂) အာသီသ ပဋ္ဌက ဂန္ဓာရမ္ဘ- မိမိလိုရာကို တောင့်တမှုလျှင် ရှေ့သွားရှိသော အားထုတ်မှု၊ (၃) ဝတ္ထု ပဋ္ဌက ဂန္ဓာရမ္ဘ-ဖြစ်ရပုံ ဝတ္ထုကြောင်း နိဒါန်းကို ရှေးဦးပြထား၍ အားထုတ်မှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂန္ဓာရီဝိဇ္ဇာမျိုး ၂-ပါး။ ။ဂန္ဓာရီအရကို ၎င်းဝိဂ္ဂိုဟ်ဖြင့် သိပါ၊ "ဂန် ဉာဏံ ဓာရေတီတိ ဂန္ဓာရော၊ ဂန္ဓာရော ယဿာ အတ္ထိ တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ ဂန္ဓာရီ"။

(၁) စူဋ ဂန္ဓာရီ မုဟ်ကြီး ၄၀, ကဝေ ၉၉-နှင့် တကျ ၃၇-မင်း, ဂုမ္ဘာန်, ယက္ခ, ဂန္ဓဗ္ဗ စသော အောက်နတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုစွဲ၍ ပြုလုပ် စီရင်ကြသော အင်း, အိုင်, မန္တန်, ဂါထာ, မန္တရားလက်ဖွဲ့, ခါးလွှဲ, မှော် စသော ပညာတတ်သူ မှော်ဆရာ, ပယောဂဆရာ, အောက်လမ်း ဆရာ အကြွမ်းဆရာ စသည်မျိုး။

(၂) မဟာ ဂန္ဓာရီ- သူရဿတီ မယ်တော်ကြီးမှစ၍ ဒေဝီ ၂၁, သာသနာ စောင့် နတ်မင်းကြီး ငါးပါး, စတုလောကပါလ နတ်မင်းကြီး လေးပါး, ဘိုးတော်သိကြားမင်းမှစ၍ အထက်နတ် ဟူသမျှနှင့် ဝိဇ္ဇာ, ဇော်ဂျီ,တပသီတို့၏ အဖြစ်, ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်၍ ရသော သိဒ္ဓိအကျိုးရှိသူ ဟူသမျှကို ဆိုသည်၊ ကျမ်းဂန်များ၌ ၎င်းနှစ်ခုသာ မူရင်းပြသည်။

ဂန္ဓာရီ ဝိဇ္ဇာမျိုး ၄-ပါး။တနည်း။ ။ဂန္ဓာရီ နတ်မျိုး၏ အပြား ၄-ပါးကို ဆိုသည်၊ အတုလ ပိဋကမဃ သိဒ္ဓိကျမ်းမှ။ (၁) ဆေးဝိဇ္ဇာ ဂန္ဓာရီနတ်-ဆေးဖြင့် စီရင်သည်၊ (၂) ပြဒါးဝိဇ္ဇာ ဂန္ဓာရီနတ် ပြဒါးရှင်လုံးဖြင့် စီရင်သည်၊ (၃) သံဝိဇ္ဇာ ဂန္ဓာရီနတ်-သံသေလုံးဖြင့် စီရင်သည်၊ (၄) အင်း, မန္တန် သမထ ဂန္ဓာရီဝိဇ္ဇာနတ်-၎င်းတို့၏ တန်ခိုးဖြင့် သိဒ္ဓိ ပြီးသူများ။

ဂန္ဓာရုံမျိုး ၁၁-ပါး။ ။ဂန္ဓမာဒနတောင်၌ ဂန္ဓမျိုး ၁၀-ပါး ရှိကြောင်းကို မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၂၅- တို့၌ ဆို၏။ (၁) မူလ ဂန္ဓ၊ (၂) သာရ ဂန္ဓ၊ (၃) ဖေဂ္ဂု၊ (၄) တစ၊ (၅) ပပဋိကာ၊ (၆) ခန္ဓ၊ (၇) ရသ၊ (၈) ပုပ္ဖ၊ (၉) ဖလ၊ (၁၀) ပတ္တ ဂန္ဓ၊ ၎င်းအပြည့်အစုံကို (နံ့သာမျိုး ၁၀-ပါး)၌ အကျယ်ရှုပါ။

ဂဗ္ဘသေယျ ပဋိသန္ဓေမျိုး ၂-ပါး။ ။အမိဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေပုံ ၂-မျိုး။ (၁) အဏ္ဍဇ ဂဗ္ဘသေယျ- ဥဖြင့်နေသော အမျိုး၊ ငှက်, မြွေ စသည်၊ (၂) ဇလာဗုဇ ဂဗ္ဘသေယျ- အမိ၏ သားအိမ်၌ နေ၍ မွေးဖွားသော အမျိုး၊ လူ, ခွေး, နွားစသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂမ္ဘီရတရားကြီး ၄-ပါး။ ။ပိဋကတ်တော်လာ နက်နဲသိမ်မွေ့သော တရားကြီး လေးပါး၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ။ (၁) ဓမ္မ ဂမ္ဘီရ - အကြောင်းအား ဖြင့် နက်နဲခြင်း, တရားတော်၏ နက်နဲခြင်း၊ (၂) အတ္ထ ဂမ္ဘီရ- အကျိုး အားဖြင့် နက်နဲခြင်း, အနက် အဓိပ္ပါယ် နက်နဲခြင်း၊ (၃) ဒေသနာ ဂမ္ဘီရ- အနုလောမ ပဋိလောမ ဒေသနာတော် အားဖြင့် နက်နဲခြင်း, ဟောပြောပုံ၏ နက်နဲခြင်း၊ (၄) ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရ - ထိုးထွင်းသိရခြင်း၌နက်နဲခြင်း။

ဂမုန်းမျိုး ၃၄-ပါး။ ။ဤ၌ ဂမုန်းညွန်း ကျမ်းလာအတိုင်း ပြထားသည်။ (၁) ဂမုန်းဖြူ - နနွင်းရွက်ကဲ့သို့ရှိ၏၊ အမြစ်ဖြူ၏၊ တနှစ်တခါ ရွေ့၍ ပေါက်၏၊ ထိုကို "ဂမုန်းလည်" ဟူ၍လည်းခေါ်၏၊ အဖြူစစ်က နေရာ မမြဲရှိ၏၊ ငှင်းကား ကြေးဖြူသည်၊ (၂) ဂမုန်းနီ- ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ ပြာလဲ့ လဲ့နှင့် ပင်ရင်းနီ၏၊ နနွင်းတက်ကဲ့သို့ ရှိ၏၊ ထုံးမှာခဝ်သော် နီ၏၊ ဟင်္သပြဒါးကဲ့သို့ နီမှစစ်သည်၊ သဗ္ဗရာဇာ အစိမ်း, ဖုတ်, တဇွေ့, ဘီလူး တို့ကို နိုင်၏၊ ဂဝံထု၍ဆောင် ရှိမ်းပြီး၏၊ (၃) ဂမုန်းနက်- နနွင်းတက်ကဲ့ သို့ ရှိ၏၊ ကျောက်မီးသွေးကဲ့သို့ နက်၏၊ သို့မှစစ်သည်၊ ကိုယ်၌ လိမ်းသော် ရှိမ်းပြီး၏၊ ဂဝံထု၍ဆောင် ရှိမ်းဆာယာအောင်၏၊ အမှုန့်ပြု၍ ကြေးခပ် ပြာကို လင်းအောင် ထိုးလျက်ခပ် ရေနံတွင်သွန်း သုဝဏ္ဏ ဓမ္မရာဇ်ဖြစ်၏၊ (၄) ဂမုန်းကတိုး- အရွက်လက်ဝါးခန့် အရှည်ဝန်းဝန်း မြေနှင့် တထွာခန့် ရောက်သည်၊ မွှေးကြိုင်၏၊ ဣတ္ထိသျှိကောင်း၏၊ (၅) ဂမုန်းခတ္တာ- ဂမုန်း ကတိုးကဲ့သို့ အရွက်အနား လက်တလုံးခန့် ရေးရေးနီ၏၊ ဣတ္ထိသျှိ ကောင်း၏၊ (၆) ဂမုန်းခွေးလာ- အရွက်လက်ဝါးခန့် အကြောတွင် ပြာသာဒ်ရောက်၏၊ ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ အဆင်းပြာပြာ စိမ်းစိမ်း ညိုညို ရှိသည်၊ ခွေးချစ်တတ်သည်၊ (၇) ဂမုန်းကြက်လာ- ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ ရှိသည်၊ ပြာချည် စိမ်းချည်ရှိ၏၊ ကြက်ချစ်တတ်၏၊ (၈) ဂမုန်းဝက် လာ- ဝမ်းနီ၍ ကျောက်မဲ၏၊ ဝက်ချစ်တတ်၏၊ (၉) ဂမုန်းနွားလာ- အကြောညို၏၊ ဝမ်းနီ၏၊ ညိုမောင်းတွင် ဖြူဖြူအပြောက် ပါသည်၊ နွားချစ် တတ်၏၊ (၁၀) ဂမုန်းပြောက်ကြီး- နနွင်းပင်နှင့် တူ၏၊ ညိုမောင်းတွင် အဖြူညှင်းပြောက်ပါသည်၊ (၁၁) ဂမုန်းပြောက်ငယ်- ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ ဥဝင့်ပြာသာဒ် ရောက်သည်၊ အရွက်တွင် ညှင်းပြောက် ရှိသည်၊ (၁၂) ဂမုန်းရှင်သူငယ်- ဆေးတလုံးပင် ကဲ့သို့ရှင်း၊ ငုက်ပျောမှက် ကဲ့သို့ရှင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဖျားတိတိ ဝန်းဝန်းရှိ၏၊ အရွက်နီ၏၊ ငှက်ပျောခေါင်း ပိန်းခေါင်းကဲ့သို့ ရှိမှ စစ်သည်၊ အမှုန့်ပြု ဘင်ကိုဖြူး၍ထိုး၊ နွားချေးရေမှာ ဆယ်မိးစေ့အောင် သွန်း၊ ဘင်ဖြူ၏၊ ဒန်ကိုဖြူး ဒန်သေ၏၊ (၁၃) ရစ်ဂမုန်း- နနွင်းပင်သဏ္ဌာန် အရွက်နီသည်၊ ပြာစိမ်းစိမ်း ညှင်းသေးပြောက် ပါ၏၊ အရွက်ထူသည် အရွက်ဖျားစိမ်းသည်၊ ဣဋ္ဌိသဗ္ဗသျှိုပြီး၏၊ ဆောင်သောအခါ စားသောက် တန်ပြန် သေဆေးဟူသမျှကို နိုင်၏၊ ကျား, မြွေမကိုက်ဝံ့၊ (၁၄) ဂမုန်း လိပ်မတ္တား- ဆိတ်ဖူးရွက်နှင့် သဏ္ဌာန်တူသည်၊ ကွက္ကရှိသည်၊ အရွက် ကျရောက်ရာ၌ အညွန့် အပင်ပေါက်သည်၊ အမြစ် ပေါ်သည်၊ ကျွန်ကျေး ထွက်ပြေးတတ်သော် ထမင်းဟင်းမှာ အမှုန့်ခတ်၍ ကျွေးလေ မပြေးနိုင်ပြီ၊ ဣဋ္ဌိသျှို၊ (၁၅) ဂမုန်းလိပ်မွေ့- ဇရစ်, မဟော်ရာနှင့် တူ၏၊ အပင် သေးသေး အရွက်တချပ်တည်း၊ အမြစ်မှာ တလုံးတည်း ရှိ၏၊ အရိုးကို ဆိတ်သော် နို့ရေကဲ့သို့ ထွက်သည်၊ မွေ့စေတတ်သည်၊ (၁၆) ဂမုန်း ဆိတ်လာ- ခတ္တာရွက်ကဲ့သို့ နက်ကျောကျော ရှိ၏၊ အမြစ် တမာမြစ်နှင့် တူ၏၊ (၁၇) ဂမုန်းလိပ်လာ- ဆိတ်ဖူးရွက်ကဲ့သို့ အတွင်းဝမ်းက အပြောက် ရှိ၏၊ အမြစ်တွင် အပေါက်အပေါက် ရှိ၏၊ (၁၈) ဂမုန်းသဃ်ာစင်- ဇလတ္တာပုံကဲ့သို့ အမြစ် လုံးလုံးနေ၏၊ (၁၉) ဂမုန်းဂေါသဇင်-တန်ပြန် ကောင်း၏၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဂမုန်းမျိုးတို့ကို အစဉ်မှန်အောင်စုမှု ရာဇ သဗ္ဗ သျှိုပြီးတော့သည်၊ ခြသေ့်, ကျား, သစ်, ဆင်, မြင်း, ကျွဲ, နွား, နဂါး, မိကျောင်း, ဝံ, ဘီလူး, တစ္ဆေ, ဝနေရက္ခ, ဘုမ္မဋ္ဌ စသော နတ် ပြိတ္တာ ရုန်း ပြိတ္တာတို့ကို နိုင်သည် "ဂမုန်းပေါင်း"ဟူ၏၊ (၂၀) ဂမုန်းဆင်လာ-ဆေး တလုံးရွက်နှင့် တူ၏၊ ရွက်ကြောစိမ်းစိမ်း ရှိ၏၊ သရက်ကင်းနှင့် တူ၏၊ အတက်ဖျားကား ဆင်ခေါင်းကဲ့သို့ ရှိ၏၊ ဆင်ချစ်စေတတ်၏၊ 'ဂမုန်းဆင် ကာလကဏ္ဍီ'ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆို၏၊ (၂၁) ဂမုန်းမြင်း ကာလကဏ္ဍီ-အရွက် တဖက်၏ အရိုးအကြော အရွက် အလုံးစုံ နီ၏၊ တဖက်ကား စိမ်း၏၊ အတက် သရက်ကင်းနှင့်တူ၏၊ မြင်းချစ်၏၊ (၂၂) ဂမုန်းလူ ကာလကဏ္ဍီ- အရွက် ကြက်ဖြူရွက်နှင့် တူ၏၊ ခေါင်းတွင် လုံနှစ်စင်း ကြက်ခြေခတ် အမှတ်တံဆိပ် ရှိ၏၊ သဗ္ဗရာဇ ဣဋ္ဌိသျှို၊ (၂၃) ဂမုန်းမ- ရွှေဆားသဏ္ဌာန် ပင်လုံး ဝင်ရိုးဖျားကဲ့သို့ ရှိ၏၊ ကြောင်ပန်း ရှားစောင်းပင်တွင် ပေါက် တတ်၏၊ (၂၄) ဂမုန်းကြက်တောင်စင်-ကြက်မွေးကြက်တောင်နှင့်တူသော ရွက်ခက် ရှိ၏၊ (၂၅) ဂမုန်းသံဃာစင်-ဆေးတလုံးပင်နှင့် တူ၏၊ အစေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြူနီရှိ၏၊ (၂၆) ဂမုန်းစမ္ပာစု-နွားမြက်ရင်းပင်နှင့် တူ၏၊ အစေးထွက်၏၊ ရွက်သားထူထူ အရိုးစိမ်းစိမ်း အမြစ်စုယု ရှိ၏၊ (၂၇) ဂမုန်းလက်ညှိုး-လက်ညှိုးထိုးဟန် ရှိ၏၊ ကျောက် သစ်ပင်တို့တွင် ပေါက်တတ်၏၊ (၂၈) ဂမုန်းကျီးခြေ-ကျီးခြေသဏ္ဌာန်အပင်သေးသေးရှိ၏၊ (၂၉) ဂမုန်းလက်ဆက်- အလတ်ချင်းဆက်နေသည်၊ ဖြူနီ ရှိ၏၊ အနီကား ပိယ၊ (၃၀) ဂမုန်း လဝန်း-အရွက် ကုံကော် ပိတောက်ရွက်တို့နှင့်တူ၏၊ ခေါင်းကြက်သွန်ဖြူနှင့် တူ၏၊ (၃၁) ဂမုန်းပြာသာဒ်- ဆိတ်ဖူးပင်နှင့် တူ၏၊ အရွက်တွင် ပြာသာဒ် ပေါက်၏၊ ပိယ။

ဂရုက်ကြီးမျိုး ၂-ပါး။ ။သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေး၍ ကြီးလေးသော ကံ နှစ်ပါး။ (၁) မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ကံ၊ (၂) ပဥ္စာနန္တရိယအကုသိုလ်ကံ။

ဂရုဓမ်တရား ၈-ပါး။ ။ဝိနည်း စူဠဝါ။ပါ။၄၄၄။ဋ္ဌ။၁၂၇။ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မတရားလည်း ခေါ်သည်၊ ဘိက္ခုနီမ ပြုလိုသူများ၊ သို့မဟုတ် ဘိက္ခုနီမများတသက်ပတ်လုံး အမြဲနိစ္စ လိုက်နာပြုကျင့်ရန် အလေး အမြတ်ပြု တရားရှစ်ပါး၊ (၁) ရဟန်းယောကျ်ား ကင်းသော ကျောင်းရပ်၌ ဝါမကပ်မဆိုရခြား၊ (၂) လခွဲတကြိမ် ရဟန်းယောကျ်ားများအား ဥပေါသထပုစ္ဆက, ဩဝါဒုပသင်္ကမန ခေါ် ၂-ပါးသောတရားကို တောင်းပန်ရခြင်း၊ (၃) ဝါကျွတ်ကာလ ဥဘတောသံဃာ့ထံ ပဝါရဏာပြုရခြင်း၊ (၄) ဂရုဓမ္မ အပ္ပာပန္န ဘိက္ခုနီမသည် ဥဘတောသံဃာ၌ ပက္ခမာနတ်ကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မပြတ်ကျင့်ရခြင်း၊ (၅) သိက္ခမာန်အဖြစ် နှစ်နှစ်တိုင် ကျင့်နေပြီးမှ ဥဘတောသံဃာ၌ ရဟန်းခံရခြင်း၊ (၆) ရဟန်းယောကျ်ားတို့အား တစုံတခုပရိယာယ် သွယ်ဝိုက်နည်းနှင့်မျှ မဆဲရေးရခြင်း၊ (၇) ဘိက္ခုတို့ ဟောကြား ဆုံးမတိုင်းသာ လိုက်နာရခြင်း၊ (၈) ယနေ့ပြုစသောရဟန်းငယ်ကလေးအားပင် ညွတ်တွားရှိသေရခြင်း။

ဂရုဓမ္မတရား ၅-ပါး။ ။လူတိုင်း အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော 'ငါးပါးသီလ'ကို ခေါ်သည်။

ဂဋ္ဌုနံ ၁၂-ပါးဆေး။ ။အင်္ဂုရတ်ဝေါဟာရ၊ အာကာသခေတ် ၁၂-ပါးကို အလေးတူ ထိုးမျက်ထားသည့် ဆေးတမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂါရဝ ၃-ပါး။ ။ ၎င်း ၃-ပါးကို လိုက်နာက သားကောင်းရတနာများ ရနိုင်ကြောင်းနှင့် ဥတေနပျို့၌ မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော် ဆို၏။ (၁) မိဘ ၂-ပါးအား ရှိသေ လေးစားရခြင်း၊ (၂) ယောက္ခမများ အား ရှိသေ လေးစားရခြင်း၊ (၃) မိမိလင်သားအား ရိုသေ လေးစား ရခြင်း။

ဂါရဝတရား ၆-ပါး။ ။ရိုသေတုပ်ဝပ် လေးမြတ်ရမည့်တရား ၆-ပါး၊ ၎င်းအား လိုက်နာခြင်းဖြင့် ကြီးပွားချမ်းသာနိုင်သည်။ (၁) သတ္ထုရိ သဂါရဝ-ဘုရား၌ ရှိသေရခြင်း၊ (၂) ဓမ္မေ သဂါရဝ-တရား၌ ရှိသေရခြင်း၊ (၃) သံဃေ သဂါရဝ-သံဃာတော်၌ ရှိသေရခြင်း၊ (၄) သိက္ခာယ သဂါရဝ-ကိုယ်ကျင့်တရား၌ ရှိသေရခြင်း၊ (၅) အပ္ပမာဒေ သဂါရဝ- မမေ့မလျော့မှု၌ရိုသေရခြင်း၊ (၆) ပဋိသန္ထာရေ သဂါရဝ-မိတ်ဖွဲ့စေ့စပ်မှု၌ ရိုသေရခြင်း။

ဂါရဝတရား ၁၀-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူတိုင်း လိုက်နာရှိသေ လေးစား ရမည့် အရာဆယ်ပါး၊ ဤကား အင်္ဂုတ္တိုရ်လာ တူရာပေါင်း၍ ပြလိုက်သည်။ (၁) ဗုဒ္ဓ ဂါရဝ-ဘုရားရှင်အား လေးစားရခြင်း၊ (၂) ဓမ္မ ဂါရဝ-တရားတော်အား လေးစားရခြင်း၊ (၃) သံဃဂါရဝ-သံဃာတော်အား လေးစားရခြင်း၊ (၄) သိက္ခာ ဂါရဝ-ကျင့်ကြံလေ့လာမှု၌ လေးစားရခြင်း၊ (၅) သမာဓိ ဂါရဝ-တည်ကြည် ဖြောင့်မှန်မှု၌ လေးစားရခြင်း၊ (၆) အပ္ပမာဒ ဂါရဝ- ကောင်းမှုမင်္ဂလာ၌ မမေ့မပေါ့ လေးစားရခြင်း၊ ၇)ပဋိသန္ထာရ ဂါရဝ-ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံမှု ပြေပြစ် ချောမောရေး၌ လေးစားရခြင်း၊ (၈) ဟိရီ ဂါရဝ-မကောင်းမှု ပြုလုပ်ရမည်မှ ရှက်ခြင်း၌ လေးစားရခြင်း၊ (၉) ဩတ္တပ္ပ ဂါရဝ-မကောင်းသောအလုပ် ပြုလုပ်ရမည်မှ ကြောက်ခြင်း၌ လေးစားရခြင်း၊ (၁၀) အညမည ဂါရဝ-အချင်းချင်း အတူနေသူများအား တဦးကိုတဦး လေးစားရိုသေမှု ရှိရခြင်း။

ဂီတအသံ ၇-တန်။ ။ (၁) တပေါက်သံ, ပုလဲ, သံလတ်, မဇ္ဈိမ, သဖြန့်, သံဖျား, တျော, ကြိုးကြာသံ၊ (၂)နှစ်ပေါက်သံ, ဒူရကာသံ, ဂန္ဓာရဆိတ်သံ၊ (၃) သုံးပေါက်သံ, ပြည်တော်သံ, နွားလားဥသဘာသံ၊ (၄) လေးပေါက်သံ, အောက်ပြန်သံ, ဥညြှင့်ကျက်သံ၊ (၅) ငါးပေါက်သံ, မြင်းစိုင်းသံ, မြကြေးခရာသံ, ဥဒေါင်းသံ၊ (၆) ခြောက်ပေါက်သံ, ခြောက်သွယ်ညွန့်,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြင်းဟီသံ၊ (၇) ခုနစ်ပေါက်သံ, ညှင်းလုံး, ဆင်အော်သံ, ရသံ, သံရှိုး လည်းဟူ၏။

ဂုံဂမံမျိုး ၄-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ကုံကုမံမျိုး ၄-ပါး) ၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဂုဏ်ဆယ်ပါးလာ၊ အလင်္ကာ၊ ဂါထာ ကဗျာဖွဲ့။ ။ပါဠိဘာသာနှင့် ကဗျာ လင်္ကာ စီကုံးဖွဲ့နွဲ့ရာ၌ ယဉ်ကျေးမှု အလင်္ကာဂုဏ် ဆယ်ပါး၊ ၎င်းကိုပင် "သဒ္ဒါလင်္ကာရ ၁၀-ပါး"ဟုလည်း ခေါ်သေး၏။

(၁) ပသာဒ ဂုဏ်-ကိလိဋ္ဌနှင့် ဗျာကိဏ္ဏဒေါသလွတ်၍ နှစ်သက် ကြည်ရှင်ဘွယ်သော စီကုံးမှု။

(၂) သုခုမာ လတာ ဂုဏ်-သံရှည် သံသေး နှစ်သက် ကြည်အေးဘွယ် အက္ခရာများပြီး, သံဟိန်း သံဝါ အက္ခရာအနည်းငယ်ညှပ်၍ စီကုံးသော အဖွဲ့အနွဲ့မျိုး။

(၃) မဓုရတာ ဂုဏ်-ကာရန်တူ, ဌာန်တူ, သတ်ပုံတူတို့ကို များများသုံး၍ ချိုသာစွာ စီကုံးသွားမှု။

(၄) သမ တာ ဂုဏ်-သံပြင်း သံညှင်း အက္ခရာတို့ကို အညီအမျှ ထည့်သွင်း စီဂ ထားသော ဂါထာ ကဗျာ လင်္ကာမျိုး။

(၅) ဩဇာ ဂုဏ်-သဒ္ဒါအနက်တို့၌ နေရာအားလျော်စွာ ကျဉ်းချုံး ကျယ်ချဲ့မှုနှင့် ဒွမ်ပုဒ်ချင်း ဆက်စပ်သုံးနှုန်းမှုတို့ကို အများဆုံး ပါဝင်စေငေ ကုံးမှု။

(၆) သိလေသ ဂုဏ်-ချောမောပြေပြစ် ကျစ်လစ် စေ့စပ်သော အဖွဲ့ အနွဲ့မျိုး။

(၇) ဥဒါရတာ ဂုဏ်-ထူးထွေကဲလွန်သော ဂုဏ်တို့ကို ထိုဂုဏ်အောက် မယုတ်လျှော့စေဘဲ အံ့ချီးမိုးမြှောက် လက်ဖျောက်တီးခတ်လောက် အောင် စီကုံးထားမှု။

(၈) ကန္တိဂုဏ်-ကြီးကျယ်သော စကားလုံး ဖြစ်ငြားသော်လည်း လေလုံး ထွားသည်ဟု မဆိုသာ၊ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်အောင် စီကုံးရေးသား မှုမျိုး။

(၉) အတ္ထ ဗျတ္တိ ဂုဏ်- အနက်အဓိပ္ပါယ် သိလွယ် ပေါ်လွင်အောင် ပြသော အစီအကုံးမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၀) သမာဓိ ဂုဏ်-မုချ မဟုတ် နှိုင်းယှဉ်တင်စား ဥပစာအားဖြင့် ဖွဲ့ဆိုထားမှု။

ဂုဏ်တော်ထွတ်ဖျား၊ အမြတ်ထား၊ အပြား ၃-မျိုးဆို။ ။လောကသားတို့ အထွတ်အမြတ်ထား၍ ကိုးစားအောက်မေ့ ပွားများကြသော "ဘုရားဂုဏ်, တရားဂုဏ်, သံဃာဂုဏ်" ၎င်းသုံးပါးကို ဆိုသည်။

ဂေါ်စရရုပ် ၇-ပါး။ ။အာရုံဖြစ်သော ရုပ်တရားစု ၇-ပါး။ ၎င်းသရုပ်ကို (ရုပ် ၂၈-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ဂျပ်မျိုး ၉-ပါး၊ မြွေငါးများ၊ ကျက်စား၊ မြစ်ပင်လယ်။ ။မြွေဦးခေါင်း ငါးမြီးရှိသော ရေ၌နေသည့် မြွေဆိုး မျိုးများ။ (၁) ဂျပ်မွဲ၊ (၂) ဂျပ်နက်၊ (၃) ဂျပ်ဝါ၊ (၄) ဂျပ်နီ၊ (၅) ဂျပ်ညို့မှိုင်း၊ (၆) ဂျပ်ရွှေဝါ၊ (၇) ဂျပ်လုံး၊ (၈) ဂျပ်ရက်ဖောက်၊ (၉) ဂျပ်ငန်း။

ဂျွတ်မျိုး ၂-ပါး။ ။(၁) ဂျွတ်ရိုးရိုး၊ (၂) ဘောင်နင်းဂျွတ်ဟု ခတ်သတ္တု ကျမ်းတို့၌ လာသည်။

ဂြိုဟ်ကြီး ၈-လုံး။ တနည်း ၉-လုံး။ ။ဂြိုဟ်သက် နေရပ်နှင့်တကွ ဖြေလိုက်သည်။ (၁) တနင်္ဂနွေ၊ ဂဠုန်ရုပ်၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်၊ ၆-နှစ်၊ (၂) တနင်္လာ၊ ကျားရုပ်၊ အရှေ့အရပ်၊ ၁၅-နှစ်၊ (၃) အင်္ဂါ၊ ခြင်္သေ့ရုပ်၊ အရှေ့တောင်ထောင့်၊ ၈-နှစ်၊ (၄) ဗုဒ္ဓဟူး၊ ဆင်ရုပ်၊ တောင်အရပ်၊ ၁၇-နှစ်၊ (၀) စနေ၊ နဂါးရုပ်၊ အနောက်တောင်ထောင့်၊ ၁၀-နှစ်၊ (၅) ကြာသပတေး၊ ကြွက်ရုပ်၊ အနောက်အရပ်၊ ၁၉-နှစ်၊ (၈) ရာဟု၊ ဟိုင်းဆင်ရုပ်၊ အနောက်မြောက်ထောင့်၊ ၁၂-နှစ်၊ (၆) သောကြာ၊ ပူးရုပ်၊ မြောက်အရပ်၊ ၂၁-နှစ်။

မှတ်ချက်။ ။အထက်ပါ ဂြိုဟ်ရှစ်လုံးထဲသို့ ကိတ်ဂြိုဟ် တလုံး ထည့်လိုက်က ဂြိုဟ်ကြီး ၉-လုံး ဖြစ်၏။

ဂြိုဟ်ကြီး ၉-လုံး။ တနည်း။ ။အနောက် (ဥရောပ)နိုင်ငံတို့၌ ဗေဒင်ပညာရှိတို့ ယူဆဟောပြောကြသည်၊ ၎င်းတို့သည် တနင်္လာ (လ) ဂြိုဟ်ကို ကမ္ဘာ၏ အရံဂြိုဟ်ဟု ဖယ်ထားကြသည်၊ တနင်္ဂနွေ (နေ) ဂြိုဟ်ကိုမူ ဂြိုဟ်အပေါင်းတို့၏ မိခင်ဖြစ်၍ ဂြိုဟ်အပေါင်းတို့က ၎င်းတို့၏ မိခင် (နေ)ဂြိုဟ်အား လှည့်လည်သွားနေရသောကြောင့် ၎င်းကိုလည်း မရေ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တွက်ကြကုန် ဟူ၏။ (၁) အင်္ဂါ၊ (၂) ဗုဒ္ဓဟူး၊ (၃) ကြာသပတေး၊ (၄) သောကြာ၊ (၅) စနေ၊ (၆) ယူရေနပ်၊ (၇) နက်ပ်ကျွန်း၊ (၈) ပလူတိုး၊ (၉) ကျွန်ုပ်တို့နေသော ဤကမ္ဘာဂြိုဟ် ဟူသတည်း။

ဂြိုဟ်နေ ဂြိုဟ်သွား၊ မျိုး ၄-ပါး။ ။ကောင်းကင်ဂြိုဟ်တို့၏ သွားလာ လှည့်ပတ်မှု၌ မှန်ကန်ခြင်း, ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ကို ဆိုသည်။ (၁) သီဟဇာ-မိမိသွားရမည့် ရာသီခွင်ကို ခုန်ကျော်၍ ရှေ့သို့သွားခြင်းမျိုး၊ (၂) ဗျဂ္ဃဇာ-ရှေ့သို့မသွားဘဲ နောက်သို့ပြန်ခုန် ဆုတ်နစ်ခြင်းမျိုး၊ (၃) နိယဌုံ-ရာသီခွင်တခု၌ မိမိနေရမည့်အချိန်ထက် ပိုမိုရပ်တည်၍ နေခြင်းမျိုး၊ (၄) သမ္မာဂတ-မိမိနေရမည့် ရာသီခွင်၌ အချိန်စေ့နေ၍ အချိန်မှန်, ရာသီခွင်မှန် ပြောင်းရွှေ့သွားလာခြင်းမျိုး။

[ဃ]

ဃောသအက္ခရာ ၂၁-လုံး။ ။ဂါထာ မန္တန် အင်းအိုင်စသည်တို့၌ ဟိန်းဟိန်း ပြင်းပြင်း ရွတ်ဖတ်ရသော သက္ကဋကျမ်းလာ အက္ခရာမျိုး၊ ဂ, ဃ, င၊ ဇ,ဈ,ည၊ ဍ,ဎ,ဏ၊ ဒ,ဓ,န၊ ဗ,ဘ,မ၊ ယ,ရ, လ,ဝ,ဟ,ဠ။

[င]

ငရဲကြီး ၈-ထပ်။ ။ချမ်းသာမရှိ ဆင်းရဲအတိပြီးသော အရပ်ကြီး ရှစ်ပါး။

(၁) သိဉ္စိုဝ်း ငရဲ၊ သံပုနပ္ပုန် ဇီဝန္တိ ဧတ္ထာတိ သဉ္ဇီဝေါ- ဘယ်လိုပင် သတ်ဖြတ် ညှဉ်းဆဲသော်လည်း ကံ မကုန်သမျှ အဖန်ဖန် အသက်ရှည်၍ ခံနေရသော ငရဲ။

(၂) ကာဠသုတ် ငရဲ၊ ကာလ သုတ္တံ ထပေတွာ တစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ ကာဠသုတ္တော-မည်းနက်သော တမျဉ်းကြိုးဖြင့် ချတိုင်း၍ သစ်ရွေသလို တကိုယ်လုံး ခုတ်ရွေလှီးဖြတ် ခံရသော ငရဲ။

(၃) သံဃာတ ငရဲ၊ သံ ဃန္တေန္တိ ဧတ္ထာတိ သံဃာတော- သံတောင် သံခဲကြီးတို့ဖြင့် အဖန်ဖန်လှိမ့်မွှေ ကြိတ်ချေ ညှဉ်းဆဲခံရသော ငရဲ။

(၄) ဇာလ ရောရုဝ ငရဲ၊ မဟာရဝံ ရဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ရောရုဝေါ-မီးတောက် မီးလျှံတို့ဖြင့် အဖန်ဖန် နှိပ်စက်ခံရ၍ ကျယ်လောင်စွာ ဟောင်ဟစ် မြည်ကြွေးသော အသံရှိသည့်-ငရဲ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) ရူမ ရောရုဝ ငရဲ၊ မီးခိုးမီးအုံတို့ဖြင့် ပိတ်ဖုံးနှိပ်စက်ခံ၍ ကယ်ပါယူပါ ပြင်းစွာ အော်မြည်နေရသော ငရဲ။ (အချို့စာ၌ 'ရောရုဝ, မဟာရောရုဝ'ဟု ရှိသည်။)

(၆) တာပန ငရဲ၊ တာပေတီတိ တာပနော- သံတံကျင်ကြီးတို့ဖြင့် ထိုးဖေါက်ပြီး တကိုယ်လုံး မီးလျှံစွဲအောင် သံထွေခဲထဲ၌ အမြဲကင်ဖုတ်ခံနေရသော ငရဲ။

(၇) ပတာပန ငရဲ၊ ပတာပေတီတိ ပတာပနော-အသျှံ ရဲပြောင်သော သံတောင်ကြီးပေါ်သို့ ရိုက်နှက် မောင်းတင်စေလျက် မြေထက်၌ စိုက်ထောင်ထားသော လှံသွားများပေါ်သို့ ဦးခေါင်းပြောင်းပြန် ကျစေသော ငရဲ။

(၈) အဝီစိ ငရဲ၊ နတ္ထိ ဝိစိ ဧတ္ထာတိ အဝီစိ-ဤငရဲ၌ မီးလျှံနှင့် ငရဲသားရော ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ပါ အကြားမရှိ ပြည့်နှက်လျက်သာ နေသည် ဟူလို။

ငရဲငယ်မျိုး ၅-ပါး၊ ပေါင်း ၂၀။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၂၂၃။ ၎င်း။ဋ္ဌ။ ၁၆၈။ ငရဲကြီး တထပ်၌ လေးမျက်နှာရှိရာ တမျက်နှာလျှင် အောက်ပါ ငရဲငယ် ၅-မျိုးစီ ခြံရံနေရကား ငရဲကြီးတထပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ငရဲငယ် ပေါင်း ၂၀-ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်၏၊ ၎င်းငရဲငယ်များကို ပါဠိလို 'ဥဿဒငရဲ' ဟု ခေါ်၏၊ ဥဿဒ, သဒ္ဒါကား အများအပြားကို ဟောသည်၊ ဤ၌ ဒေဝဒူတသုတ်လာ ငရဲငယ်မျိုး ငါးပါးကို ပြလိုက်သည်၊ အချို့နေရာ၌ ၄-ပါး ၄-လီ ၁၆-ပါး ဟုလည်း လာရှိ၏။

(၁) ဂူထ ပုတိက ခေါ် ဘင်ပုပ်ငရဲ-ပိုးလောက်ကောင် ဆင်၏လည်ပင်း, လှေ, ပိန်းကောငယ်မျှ ကြီးမားပေါများလျက်ရှိသော မစင်ဘင်ပုပ် တွင်းကြီး၌ နစ်မြုပ် ထိုးကိုက်ခံရသော ငရဲ။

(၂) ကုက္ကုလ္လ ခေါ် ပြာပူငရဲ-အလျှံရဲရဲထသော မီးခဲတို့ကို အလွန် အမင်းပူပြင်းသော ပြာပူတို့က ဖုံးဖိထားသော ကျင်းထဲ၌ကျ၍ ဆင်းရဲခံနေရသော ငရဲ။

(၃) သိမ္ဗလိ ခေါ် လက်ပံတော ငရဲ-အလွန်ရှည်သော လက်ပံဆူးတို့က ငရဲသား အပေါ်တက်လျှင် အောက်ဖက်သို့ ထက်သောအဖျား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လှည့်နေလျက်၊ အောက်ဆင်းပြန်က အထက်သို့ အဖျားလှည့်နေကြသော ငရဲ။

(၄) အသိပတ္တ ခေါ် သံလျက်တော ငရဲ-ဒါး, လှံ, သံလျက်နှင့်တူသည့် အရွက်တွေ ပေါများကြွေကျသော သံလျက်ပင် တောထဲ၌ပြေး မလွတ်အောင် ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံနေရသော ငရဲ။

(၅) ခါရောဒက ခေါ် ကြိမ်ပိုက်မြစ်ငရဲ-ကြိမ်ဆူး ကြိမ်ပိုက်တွေ အထပ်ထပ်ရံလျက် ခါးငန်စပ်ပူသော ရေရှိသည့်မြစ်ထဲ၌ ကူးမလွတ်အောင် ဆင်းရဲခံနေရသော ငရဲ။

ငရဲငယ် ၁၀-ပါး -တနည်း။ ။ထိုငရဲဆယ်ပါး၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်များကို **အောက်ပါ မဃဒေဝ လင်္ကာစကားဖြင့်** သိကြရာ၏။ "ထိုပြီနောက်မှ၊ **ဥဿဒ၏၊ ပြင်ကပတ်ခြံ၊ စပ်ကာရံသား၊** ဆူလှံ့ပွပွ၊ ပွက်ပွက်ထလျက်၊ ကြွကြွတက်ဝေ၊ ကြေးသံရေနှင့်၊ မသေ မသက်၊ သိပ်သိပ်နင်းဖြင့်၊ ကျွက်ကျွက်အုတ်အုတ်၊ တရုတ်ရုတ်လျှင်၊ ချက်ဖြုတ်ဘွားဘွား၊ သားငါး ချဉ်ချို၊ ဟင်းဒယ်ကျို၍၊ ကိုကိုကြားကြား၊ ရှောင်ရှားထွက်ခွါ၊ လွတ်ရာ မရ၊ ကြောက်ဖွယ်စွလျှင်၊ **လောဟကုမ္ဘီ၊** ကြေးနီအိုးကြီး၊ ညီးညီးပူကဲ၊ ငရဲတခွင်၊ ရဲချင်ချင်နှင့်၊ ထိလျှင်ရှုစူး၊ သင်ဓုန်းဦးသို့၊ အဆူးရှည်လံ၊ ဝင်းဝင်းလျှံဆည်၊ **လက်ပံငရဲ၊** လွှန်ကဲချက်ချက်၊ မြမြထက်သား၊သန်လျက် လက်သည်း၊ အော်မြည်ကြည်းလျက်၊ လန့်ကျည်းပြင်းစွာ၊ ကုတ်ကျစ် ကာလျှင်၊ခံရာမချိ၊ ကြောက်ဘွယ်တိဖြင့်၊ **အသိနခ၊** မည်ရမလွဲ၊ ငရဲတတန်၊ **စီးဟန်သက်သက်၊** ဆူကြွက်ကြွက်နှင့်၊ ပွက်ပွက်လျှံဝေ၊ ကြေးနီရေဟု၊ ပူထွေလွန်မော၊ **တမ္ဗောဒက၊** မည်ရမလွဲ၊ ငရဲတထွေ၊ သံတွေညီးညီး၊ အရှိန်ကြီးလျက်၊ မီးကြီးအလျှံ၊ တောက်ပုံပူလော၊ **အယောဂုဠ၊** အမည် ရသား၊ နာမခေါ်မြဲ၊ ငရဲတချက်၊ ကြောက်မက်စဖွယ်၊ ကြီးကျယ်ဖိုးမြင့်၊ မိုးနှင့်တမျှ၊ မီးလျှံထလျက်၊ **သေလပဗ္ဗတ၊** မည်ရပြောင်ပြောင်၊ သံမီး **ချောင်နှင့်**၊ကျောက်တောင် တခဲ၊ ငရဲတဆစ်၊ ပူအစ်ထန်ပြင်း၊ စပါးဖျင်းသို့၊ **စီးဆင်းလျှံခြောင်း၊ ခိုးထောင်းထောင်းနှင့်၊** မြစ်ချောင်းတူလှ၊ ဆူပွက် ထသား၊ **ဘုသနဒီ၊ သညီမှတ်ရွဲ၊** ငရဲတမျိုး၊ လျှံခိုးမရှိန်၊ မထိန်မတောက်၊ **မနောက်မခဲ၊** မရဲမချဉ်၊ မီးလွတ်စင်လည်း၊ ရိုးခြင်ဆီတွင်း၊ **အကုန်ချင်း အောင်၊ ထွင်း၍ ကျော်၊** ရေအယဉ်သို့၊ ရှောင်ကြဉ်မဖြစ်၊ **ဆင်းရဲနစ်သား၊**

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြစ်ပမာဏ၊ သိတနုဒီ၊ ဤလည်းလွန်ကဲ၊ ငရဲတသီး၊ ကျားကြီးဆင်ပေါက်၊ လောဟိကျောက်သို့၊ လန့်ကြောက်ဖွယ်လိ၊ မျက်စိချင်းချင်း၊ စွယ်ဝင်းဝင်းနှင့်၊ ကောက်ချင်း ရှက်ထွေး၊ တောင်ပြေး မြောက်ရစ်၊ အော်ဟစ်မြူးခုန်၊ သဲသဲတုန်အောင် ဝိုင်းကုန်အုန်းအင်း၊ ဗြုန်းဗြင်းဆူဝေ၊ မြင်ရုံသေမျှ၊ ခွေးရွှေ ခွေးနက်၊ ကျားထက်ဆိုးကျူး၊ ခွေးဘီလူးတို့၊ ရှူးရှူးရှင်ရှင်၊ ရွတ်ရွတ်ငင်၍၊ လျှင်လျှင်ကြွတ်ကြွတ်၊ ပြေးမလွတ်အောင်၊ ကျွတ်ကျွတ်မျိုဝါး၊ ဟပ်စားကိုက်ခဲ၊ ခွေးငရဲ ဟု၊ ခေါ်မြဲတရပ်၊ ကြံညွှပ်ယန္တရား၊ စက်အလားသို့၊ ထွားထွား ညက်ကြိတ်၊ မည်ကျိတ်ကျိတ်နှင့်၊ ကြောက်ထိတ် ဖွယ်ကြီး၊ တတီးတီးတည့်၊ ယိုစီးအယဉ်၊ ညီးညီးပျဉ်၍၊ မစဉ်တရစ်၊ ကိုယ်လုံးနစ်မျှ၊ သွေးချောင်းကျသား၊ ယန္တပါသာ၊ သညာမည်စွဲ၊ ငရဲတပုံ၊ လုံးစုံဘော်ပြ၊ ယမလောကီ၊ တွင်ညီခေါ်ရိုး၊ ဤဆယ်မျိုးလည်း၊ ကြောက်စိုး လန့်ဘွယ်။

လျှောင်လှုပ်ခြင်း အကြောင်း ၉-ပါး။ ။အကျဉ်းမျှဖြေသည်၊ အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၂၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၄၇-၌ ၈-ပါး လာ၏၊ ၎င်း ။ပါ။ ၁၃၂ ။ဋ္ဌ။ ၂၅၀-တို့၌ ရှုပါ။ (၁) ဓာတုက္ခောဘ ခေါ် ဓာတ်ချောက်ချား၍ တုန်လှုပ်ခြင်း တမျိုး၊ "အပူဓာတ် အအေးဓာတ် လွန်ကဲပြင်းထန်၍ လှုပ်ခြင်းမျိုးဟူ၏၊" (၂) ဣဒ္ဓိမန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ တန်ခိုးကြောင့် လှုပ်ခြင်း၊ (၃) နေမိတ္တက ခေါ် သာမန် လူသားတို့၏ ကောင်းဆိုး နိမိတ်အတွက် လှုပ်ခြင်း၊ (၄) ဘုရားအလောင်း ပဋိသန္ဓေနေ၍ လှုပ်ခြင်း၊ (၅) ဘုရားအလောင်း ဖွားမြင်၍ လှုပ်ခြင်း၊ (၆) ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ လှုပ်ခြင်း၊ (၇) ဓမ္မစကြာဒေသနာကို ဟောတော်မူ၍ လှုပ်ခြင်း၊ (၈) အာယုသင်္ခါရ လွှတ်တော်မူ၍ လှုပ်ခြင်း၊ (၉) ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူ၍ လှုပ်ခြင်း။

င သတ် ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ၉-တန် မြန်မာ့နည်း။ ။မြန်မာ့ ရေးထုံး ကာရန်ငယ် အသံ ၆-ပါးကို ပြရာ၌ "အင်,အင့်,အင်း၊ အိုင်,အိုင့်,အိုင်း၊ အောင်,အောင့်,အောင်း"ဟု ပညာရှိများ မှတ်သားထားကြ၏။

ငါးကြီး ၈-စင်း။ ။နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၈၁။ သုတ်မဟာဝါ ။ဋ္ဌ။ ၇၇-၌ အကျယ်ရှုလေ။ (၁) အာနန္ဒာ ငါးကြီးမျိုး- အလျား ယူဇနာ ၁၀၀၀-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှိ၏၊ (၂) တိမိန္ဒာ ငါးကြီးမျိုး-အလျားယူဇနာ ၁၀၀၀-ရှိ၏၊ (၃) အဇ္ဈာရောဟ ငါးကြီးမျိုး- အလျားယူဇနာ ၁၀၀၀-ရှိ၏၊ (၄) မဟာတိမိ ငါးကြီးမျိုး- အလျားယူဇနာ ၁၀၀၀-ရှိ၏၊ (၅) တိမိရ ပိင်္ဂလ ငါးကြီးမျိုး- အလျားယူဇနာ ၅၀၀-ရှိ၏၊ (၆) တိမိပိင်္ဂလ ငါးကြီးမျိုး-အလျားယူဇနာ ၄၀၀-ရှိ၏၊ (၇) တိပိင်္ဂလ ငါးကြီးမျိုး- အလျားယူဇနာ ၃၀၀-ရှိ၏၊ (၈) တိမိ ငါးကြီးမျိုး-အလျားယူဇနာ ၂၀၀-ရှိ၏။

မှတ်ချက်။ ။အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာဓော် မာဂဓအဘိဓာန်နှင့် ၎င်းဋီကာ၌ကား တိပိင်္ဂလမှ တပါး ၇-မျိုးသာ လာသည်၊ မဟာနိဒ္ဒေသတ် 'ပမ္ဗိရာဘာဝသော'ပုဒ် အဖွင့်၌ကား ယူဇနာနှင့်တကွ ရှစ်မျိုးကို အထက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြထားလေသည်၊ ကေကနိပါတ် နိစ္စဇာတ် အဋ္ဌကထာနှင့် တကွ အခြား ကျမ်းပေါင်းများစွာတို့၌လည်း အမည်ကွဲ ယူဇနာကွဲအားဖြင့် လာရှိကြသေး၏၊ သို့သော် ဤ၌ ကျယ်မည်စိုး၍ မပြတော့ပြီ၊ အဘိဓာန်နိသျသစ် ဆရာကား ၎င်း ငါးတို့ကို 'ဝေလငါး'ဟု ဘာသာပြန်ထား၏။

ငါးပါး အဥ္စလိ၊ ပဏာချီ၊ မျိုးမည် ခွဲခြားသိ။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ် (အဥ္စလိ ၅-သွယ်၊ သိမှတ်ဖွယ်)၌ ကြည့်ပါ။

ငါးပါး သီလ။ ။ခုဒ္ဒကပါဌ။ပါ။၁။ဋ္ဌ။ ၁၆-မှ ၂၃-ထိ အကျယ်ရှုပါ။ ကံ ၅-ပါးလည်း ခေါ်သည်။ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့ အမြဲစောင့်ထိန်းရသော ကမ္ဘာစောင့်တရား ငါးပါး။ (၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ- သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ- သူ့ဥစ္စာကို ခိုးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ-သူ့သားမယားကို သွားလာလွန်ကျူးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ-မဟုတ်မမှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၅) သုရာ မေရယ မဇ္ဇ ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ- သေ အရက်ကို သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

ငါးမည်ရ ပြည့်ရွှေဆို။ ။နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက်ကစ၍ ထင်ပေါ်ခဲ့သော ၅-မည်ရ ရွှေဆို၊ (ရာဇဝင် ပညာရှင်တို့ အဆို။)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) မုဆိုးပို- နရပတိစည်သူမင်းလက်ထက် သူကောင်းပြုခံ မုဆိုး ငပို စတင်တည်ထောင်၍ (မုဆိုး ငပို့ရွာ) ဟူ၏။

(၂) ကုန်းဘောင်မြို့-စည်ကားလာသောအခါ ချောင်းကို ကုန်းဘောင် ထိုး၍ ပိုမိုအကျိုးရှိသောကြောင့် (ကုန်းဘောင်မြို့) ဟူပြန်သည်။

(၃) ရန်ကြီးအောင်-အလောင်းဘုရားကြီးသည် ဤနေရာမှ ရန်ပြုသူတို့၏ ရန်စွယ် ရန်ငြှောင့်အပေါင်းကို အောင်မြင်တော် မူသောကြောင့် (ရန်ကြီးအောင်)ဟု တွင်စေသည်။

(၄) ရတနာသိခ်-အလောင်းဘုရားကြီး မြို့နန်းတည်ပြီးသောအခါရတနာ အပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံ၍(ရတနာသိခ်)ဟု ဇမာ်ကွန်းထိုးပြန်သည်။

(၅) ရွှေဘို-၁၁၉၉-ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူသော ရွှေဘိုမင်း၊ကုန်းဘောင် မင်း၊ သာယာဝတီမင်းဟု ၃-မည်ရ ဘိုးတော်ဘုရား၏ မြေးတော် လက်ထက်၌ မုဆိုးပိုကိုပင် သုတိသြဘာ,မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံအောင် (ရွှေပို) 'ရွှေဘို'ဟု ခေါ်ဝေါ် သမုတ်ကြပြန်သည်။

ငါးမျိုး ၁၀၀၊ နန်းတွင်းမှာ၊ ရေးကာ ပုံနှင့်ပြ။ ။ပုဂံ ဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်ထံမှ မှတ်သားရဘူးသည်၊ နန်းတွင်း၌ သားတော် သမီးတော် များ သိရှိနိုင်ရန် ငါးမျိုး အမည်တို့ကို ပုံစံတူ ပန်းချီ ရောင်စုံနှင့် ရေးဆွဲထားသည် ဟူ၏၊ ထိုပရပိုဒ် ယခုတိုင်အောင် မန္တလေး ဦးကိုကို လက်ထံ၌ သိမ်းဆည်းထားသည် ဟူ၏၊ ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာအဘိဓာန်ကြီး အတွက် ကိုယ်တိုင် ပင်လယ်ပိုင်းသို့ထွက်၍ သုတေသနပြုခဲ့သော်လည်း ထိုစဉ်က အမည် မပါသေးသော ငါးများကိုပင် ဤ၌ တွေ့ရှိရသေးသည်။ ငါးကြင်း၊ငါးသိုင်း၊ငါးစင်ရိုင်း၊ငါးမြစ်ချင်း၊ငါးတင်ဝန်၊ငါးဖယ်လောင်း၊ ငါးခုံးမ၊ ငါးထွေ၊ ငါးရပ်၊ ငါးလိုက် (၁၀)၊ငါးလင်ဝန်၊ ငါးထရွက်၊ ငါးပျက်၊ ငါးပြေမ၊ ငါးသလဲတုံး၊ ငါးစင်စပ်၊ ရင်ပေါင်စာ၊ ငါးစင်း ပြား၊ ငါးစင်းလုံး၊ ငါးကြောင်း (၂၀)၊ ငါးဖေါင်ရိုး၊ ငါးမြွေ၊ငါးရွှေး၊ ငါးရှင့်၊ငါးသန်၊ ငါးလူး၊ ငါးလဲ၊ ငါးနောက်သွား၊ ငါးမြင်း၊ ရွှေစာရေး၊ (၃၀)၊ ငါးစည်ပူ၊ ငါးအုံတုံ၊ ငါးဘမ်းမ၊ ငါးရံ့ဒိုင်း၊ငါးတန်၊ ငါးဆင်၊ ငါးမန်း၊ ကကတစ်၊ ကကလောင်၊ ကသပေါင်း၊ (၄၀)၊ ကကူရန်၊ ကဘီ လူး၊ ငါးမြင်းကွမ်းစား၊ ငါးပုတ်သင်၊ ငါးခူ၊ ငါးမြင်းကျဉ်ထောက်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငါးတောက်တဲ့၊ ငါးအိုက်၊ ငါးပုဏ္ဏား၊ ငါးနွား၊ (၅၀)၊ ငါးကျဲ၊ ငါးစွန်၊ ငါးသေတ္တာ၊ ငါးပါး၊ ငါးတန်ခွန်၊ ငါးပျံ၊ ငါးဝင်၊ ငါးနက်ပြာ၊ ငါးကျုတ်၊ ငါးမြောက်၊ (၆၀)၊ ငါးကျောက်ဖါး၊ ငါးလဝါ၊ ငါးမောင်းမ၊ ငါးပြင်လက်၊ ငါးပတ်၊ ငါးလေးထောင့်၊ ငါးရင်ကုန်း၊ ငါးတီ၊ ငါးဘရွဲ၊ ငါးကရား၊ (၇၀)၊ ငါးမြင်းလှ၊ ငါးသံကောက်၊ ငါးကြည်း၊ ငါးသံချိတ်၊ ငါးရောင်၊ ငါးဘိန်း၊ ငါးပတ၊ ငါးလိပ်၊ ငါးဆကာ၊ ငါးမတောတူ၊ (၈၀) ငါးပယုံ၊ ငါးဖေး၊ ငါးတောက်၊ ငါးလွန်းထိုး၊ ငါးဆော်၊ ငါးနုသန်း၊ ငါးစင်း၊ ငါးဝက်မ၊ ငါးသားတစ်၊ ငါးဘီလူး၊ (၉၀)၊ ရွှေငါး၊ ငွေငါး၊ ငါးနံချောင်၊ ငါးဝိုက်တောင်၊ ငါးပုဇွန်၊ ငါးတန်း၊ ငါးဖြင်တောင်၊ ငါးမြင်းအုပ်ဖား၊ ငါးလကာ၊ ငါးသလောက်(၁၀၀။)

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ မပါရှိသေးသော ငါးမျိုးပေါင်းလည်း များစွာ ရှိသေး၏။

ငါးရာ့ငါးဆယ်။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝေါဟာရ ငါးရာ့ငါးဆယ်ဟု ဆိုလျှင် ဘုရားဟော ဇာတ်နိပါတ်တော်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာ အဝါးဝသူတိုင်း နားလည်ကြကုန်၏၊ ဤ၌ နိပါတ်အမည်နှင့် ဇာတ်ဝတ္ထုသချာ မျှကိုသာ အကျဉ်းချုံး၍ ဖြေသွားမည်။ (၁) ဧကနိပါတ်-အပဏ္ဏကဇာတ်အစ သဠီဝဇာတ်အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၅၀-ပါဝင်သည်၊ (၂) ဒုကနိပါတ်-ရာဇောဝါဒဇာတ်အစ ကပိလဇာတ်အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၀၀-ပါဝင်သည်၊ (၃) တိကနိပါတ်- သင်္ကပ္ပဇာတ် အစ ဗကဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၅၀-ပါဝင်သည်၊ (၄) စတုကနိပါတ်- ကူဋ္ဌကလိင်္ဂဇာတ် အစ ဒေဝတာပဥှဇာတ်အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၅၀- ပါဝင်သည်၊ (၅) ပဉ္စကနိပါတ်-မဏိကုဏ္ဍလဇာတ် အစ ကပေါတဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၂၅- ပါဝင်သည်၊ (၆) ဆက္ကနိပါတ်- အဝါရိယဇာတ် အစ ပါရာဝတဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၂၀-ပါဝင်သည်၊ (၇)သတ္တကနိပါတ်- ကုက္ကုရဇာတ် အစ ပရန္တပဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၂၁-ပါဝင်သည်၊ (၈) အဋ္ဌကနိပါတ်- ကစ္စာနိဇာတ် အစ ဒီပိဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၀-ပါဝင်သည်၊ (၉) နဝကနိပါတ်-ဂိဇ္ဈဇာတ် အစ တိတ္တိရဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၂-ပါဝင်သည်၊ (၁၀) ဒသကနိပါတ်- စတုဒ္ဒွါရဇာတ် အစ ဃဋပဏ္ဍိတဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၆-ပါဝင်သည်၊ (၁၁)ဧကာဒသကနိပါတ်-မာတုပေါသကဇာတ် အစ သုပ္ပါဒကဇာတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၉-ပါဝင်သည်၊ (၁၂) ဒွါဒသကနိပါတ် - စူဠကုဏာလဇာတ် အစ မိတ္တာမိတ္တဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၀-ပါဝင်သည်၊ (၁၃) တေရသကနိပါတ်- အမ္ဗဇာတ် အစ သရဘဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၀-ပါဝင်သည်၊ (၁၄) ပကိဏ္ဏကနိပါတ် ကေဒါရဇာတ် အစ ဘိက္ခာပရံပရဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၃-ပါဝင်သည်၊ (၁၅) ဝီသတိနိပါတ်- မာတင်္ဂဇာတ် အစ အယောဃရဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၄-ပါဝင်သည်၊ (၁၆) တိံသနိပါတ်- ကိံဆန္ဒဇာတ် အစ ဘဏ္ဍုတိန္ဒုကဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၁၀-ပါဝင်သည်၊ (၁၇) စတ္တာလီသနိပါတ်-တေသကုဏဇာတ် အစ စူဠသုတသောမဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၅-ပါဝင်သည်၊ (၁၈) ပဏ္ဏာသနိပါတ်-နိုဠိနိကာဇာတ် အစ မဟာဗောဓိပရိဗ္ဗာဇကဇာတ်အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၃-ပါဝင်သည်၊ (၁၉) သဋ္ဌိနိပါတ်- သောဏဇာတ် အစ သံကိစ္စဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထု ၂-ခု ပါဝင်သည်၊ (၂၀) သတ္တတိနိပါတ်- ကုသဇာတ် အစ သောဏနန္ဒဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထု ၂-ခု ပါဝင်သည်၊ (၂၁) အသီတိနိပါတ်- စူဠဟံသဇာတ် အစ မဟာသုတသောမဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထုပေါင်း ၅-ပါဝင်သည်၊ (၂၂) မဟာနိပါတ်- တေမိဇာတ် အစ ဝေဿန္တရာဇာတ် အဆုံး ဇာတ်ဝတ္ထု ၁၀-ပါဝင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ ဇာတ်ဝတ္ထု အရေအတွက် အားဖြင့် ၅၄၇-ဇာတ်သာ ရှိသည်ကို အစိကသချာ ခေါ် သချာပိုအားဖြင့် (၅၅၀) ငါးရာ့ငါးဆယ်ဟု ခေါ်သည်။

ငါးရာနှစ်ဆယ် ရှစ်သွယ်မေတ္တာ။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ ပါ။ ၃၁၃ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၂၀၇။ မေတ္တာစစ်, မေတ္တာမှန်များ၊ အနောဓိသ မေတ္တာ ၅-ပါး၊ ဩဓိသ မေတ္တာ ၇-ပါး၊ ပေါင်း ၁၂-ပါးကို တည်၊ အဝေရ ဟောန္တု၊ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊ အနီဃာ ဟောန္တု၊ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု ၄-ခုနှင့်မြှောက်၊ ၄၈-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကို အရပ်ဆယ်မျက်နှာနှင့် မြှောက်၊ ၄၈၀-ဖြစ်၏၊ ထင်း ၄၈-နှင့် ၄၈၀-နှစ်ရပ်ကို ပြန်၍ပေါင်း ၅၂၈-ရ၏။

ငြင်းခုံခြင်း၏ အကြောင်းတရား ၆-ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။၁၉၆။ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ ထိုတရား ၆-ပါးကို ပယ်ရှားဖျောက်ဖျက်ရန်အတွက် ဟောကြားတော်မူသည်၊ မပယ်ရှားက ငြင်းခုံမှုများ ဖြစ်ပွားတတ်သည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ကောဓနော ဟောတိ ဥပ နာဟီ-အမျက်ဒေါသကြီးခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့တတ်ခြင်း တရား၊ (၂) မက္ခီ ဟောတိ ပလာသီ- ကျေးဇူးမသိတတ်ခြင်း၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုတတ်ခြင်းတရား၊ (၃) ဣဿုကီ ဟောတိ မစ္ဆရီ- ငြူစူတတ်ခြင်း၊ လျှို့ဝှက်တတ်ခြင်းတရား၊ (၄) သဌော ဟောတိ မာယာဝီ- စဉ်းလဲကောက်ကျစ်တတ်ခြင်း၊ လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းတတ်ခြင်း တရား၊ (၅) ပါပိစ္ဆော ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ- မကောင်းသော အလိုဆိုးရှိခြင်း၊ မိစ္ဆာအယူ ရှိခြင်းတရား၊ (၆) သန္ဒိဋ္ဌိ ပရာမာသီ ဟောတိ အာဓာနဂ္ဂါဟီ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ-အမှားမှု၌ တယူသန် တစောက်ကန်း အယူသည်းနေခြင်း။

ငြောဒ်ကြီး ၅-စင်း။ ။သတ္တဝါတို့၏ အသည်းနှလုံး၌ စူးဝင်ကာ လွန်စွာ နှတ်ရခက်သော ငြောင့်ကြီးများ ဟူ၏။ (၁) ရာဂ ငြောင့်-အလိုရမ္မက်၊ (၂) ဒေါသ ငြောင့်-ကြမ်းတန်းပြစ်မှား ဖျက်ဆီးနှိပ်စက်မှု၊ (၃) မောဟ ငြောင့်-မိုက်မဲမှု၊ (၄) မာန ငြောင့်-ငါတကားဟု ပလွှားထောင်တတ်မှု၊ (၅) ဒိဋ္ဌိ ငြောင့်-မှားသော အယူအစွဲ။

ငြောင့်ကြီး ၇-စင်း၊ တနည်း။ ။ပုထုဇဉ်တို့ ရင်တွင်းမှာ မကြာခဏ ဝင်စူး ခံကြရသော ငြောင့်များ ဟူ၏။ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာ ။ပါ။၃၂၄။ဋ္ဌ။ ၃၇၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ရာဂ သလ္လ၊ (၂) ဒေါသ၊ (၃) မောဟ၊ (၄)မာန၊(၅) ဒိဋ္ဌိ၊ (၆) သောက၊ (၇) ကထံကထာ သလ္လ။

ငှက်မျိုး ၄-ပါး၊ မွေးမြူထား၊ စီးပွား ချမ်းသာတိုး။ ။ငင်း သရုပ်ကို (အိမ်မှာမွေးထား ငှက် ၄-ပါး)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ငှက်မြတ်နားတွင်၊ ထုံးတမ်းဝင်၊ ၄-အင် ငှက်မျိုး အဘယ်နည်း?။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ တည်ထား ကိုးကွယ်ကြသည့် ပုထိုးစေတီ၏ မကိုဋ်ရှိ စိန်ဖူး အောက်တွင် ပါဝင်သော ငှက်မြတ်နားခေါ် ဝတ္ထု၌ ထည့်သွင်း ပြုလုပ် ရသည့် ငှက်မြတ်မျိုး ၄-ကောင်ကို ရှေးဆရာများထံမှ (ဟင်း, လင်း, ကြက်, ကျေး၊ ငှက်မြတ်လေးကောင်၊ ထည့်ဆောင်လုပ်ထား၊ ငှက်မြတ် နားဟု၊ ခေါ်ငြားသမု၊ လူတို့ပြု၏)ဟူသော ပေါရာဏိက ပရိဘာသာကို ကျောင်းသားဘဝက လက်ရေးစာအဖြစ် ကျက်မှတ်ထားဘူး၏၊ ကြောင်း ရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ။ (၁) ဟင်း-ဟင်းသာ ငှက်မြတ်၊ (၂)လင်း- လင်းမြီးဆွဲ ငှက်မြတ်၊ (၃) ကြက်-ကြက်ဖ ငှက်မြတ်၊ (၄) ကျေး-ကြက်တူရွေး ခေါ် ကျေးငှက်မြတ်၊ ပေါင်း ၄-ပါး ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[စ]

ၖ ၄-ပါး။ ။သုတ်ပါဌေယျ။ပါ။၂၃၀။ဋ္ဌ။၂၄၃။ လိုရာကိစ္စပြီးစီးပြည့်စုံမှုအတွက် သမ္ပတ္တိစက် ၄-ပါး၊ ဒသုတ္တရသုတ်အဋ္ဌကထာ။ (၁) ပဏ္ဍိတာနဋ္ဌသေဝနစက်-ပညာရှင်ကို ဆရာတင်မှု၊ 'သပ္ပုရိသူပ နိဿယ'၊ (၂) ပဋိရူပဒေသဝါသ စက်- ကိုယ့်လုပ်ငန်းဆောင်တာနှင့် သင့်လျော်သော နေရာအရပ်၊ သာသနာတော် စည်ကားရာအရပ်၊ (၃) အတ္တသမ္မာ ပဏိဓိစက်-အပြစ်မရှိသော အလုပ်၌ မဖြစ်မနေ ကြိုးစားမှု၊ ပြုပြင်ရေး, ဇွဲ, လုံ့လ၊ (၄) ပုဗ္ဗေစ ကတ ပုညတာ စက်-အထက်ပါ စက်သုံးပါးကြောင့် မိမိတို့ လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး တိုးတက်ပြီး ထူးချွန်လာသည့် တိုင်အောင် အကျိုးပေးသော ရှေးကောင်းမှုကံ။

စက္ကဝတ် မင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။ဤ၌ စက္ကဝတ် ၃-ပါး သီးခြား ထုတ်မေးသော်လည်း အောက်ပါ "စကြာမင်းမျိုး ၅-ပါး"၌ အကျုံးဝင်သည် သာတည်း။ (၁) စာတုရန္တ စက္ကဝတ္တိ - လေးကျွန်းလုံး စိုးပိုင်သောမင်း၊ (၂) ဒီပ စက္ကဝတ္တိ - ကျွန်းကြီးတကျွန်းလုံးကို စိုးမိုးသောမင်း၊ (၃) ပဒေသ စက္ကဝတ္တိ - ကျွန်းငယ်စုကို အစိုးရသောမင်း။

စကားအရာ အင်္ဂါ ၄-တန်။ ။သဂါထာ ဝဂ္ဂသံယုတ်။ပါ။ ၁၉၀။ဋ္ဌ။၂၄၉။ သုဘာသိတသုတ်။ မိမိတို့ ပြောဆိုသည့် စကားသည် ဤအင်္ဂါ လေးတန်နှင့် ညီညွတ်၍ ကောင်းမွန်ရမည် ဟူ၏။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဝင်္ဂီသသုတ်နှင့် သုတ္တနိပါတ် သုဘာသိတသုတ်။ (၁) သုဘာသိတ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၂) ပိယဝါစာ - ချစ်ဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ် ရှိရခြင်း၊ (၃) သစ္စာ-မှန်ကန် ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်ရခြင်း၊ (၄) ဓမ္မ-သဘာဝကျ၍ လိုက်နာနိုင်ဖွယ် ရှိရခြင်း။

စကား ၆-ခွန်း လှူဋ္ဌထွန်း ၄-ခွန်းရှောင်ခွါ ၂-ခွန်းသာ ဟော။ ။ဝိနည်းပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ။ပ-အုပ်။၇၉။မြတ်စွာဘုရားသည် ၁-နှင့် ၂-ကိုသာ ဟောတော်မူသည်။ လူတို့ ပြောဆိုသော စကားအပေါင်းကို သတ္တုချလိုက်လျှင် ထိုခြောက်ခွန်းသာ ရသည်ဟူ၏။ (၁) ဟုတ်မှန်၍ အကျိုးရှိပြီး သူလည်းနာလိုသော စကား၊ (၂) ဟုတ်မှန်၍ အကျိုးရှိပြီး သူများမနာလိုသော စကား၊ (၃) ဟုတ်မှန်၏၊ အကျိုးမရှိ သူများလည်း မနာလိုသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စကား၊ (၄) မဟုတ် မမှန် အကျိုးရှိ၍ သူများနာလို နှစ်သက်သော စကား၊ (၅) မဟုတ်မမှန် အကျိုးမရှိ သူများနာလို နှစ်သက်သော စကား၊ (၆) မဟုတ်မမှန် အကျိုးလည်းမရှိ သူ့များလည်း မနာလို မနှစ်သက်သော စကား။

စကားကြီး ၁၀-မျိုး။ ။စကားပြောထုံး နည်းဥပဒေကြီး ဆယ်မျိုးဟူလို့။

(၁) ရေကူး ညာတင် စကား - လိုရာဆိပ်ကမ်းကို ရေညာက တင်ကြို၍ ကူးမှ ရောက်သကဲ့သို့ "မိမိလိုရာရောက်အောင် ကြိုတင်၍ စကားပိုဖြင့် ပြောဆိုခြင်း။"

(၂) ကောက်ပင် ရိတ်လှီး စကား - ကောက်ပင်ကို လက်တဖက်ဖြင့် မြဲမြံစွာဆုပ်၍ တံစဉ်ဖြင့် အရင်းက ရိတ်ဖြတ်လျှင် လက်တွင်ရှိသမျှ စပါးကို ရသကဲ့သို့ "သူ ဆိုသော စကား မိအောင် ဖမ်းကိုင်ပြီးမှ ပြတ်စဲအောင် ပြောဆိုခြင်း။"

(၃) ရေစီးဖေါင်ဆန် စကား - လိုအင်ဆန္ဒ ရှိသမျှသော အရာဝတ္ထုတို့ကို ဖေါင်တွင်တင်၍ ဖြည်းညှင်းစွာ ဆန်တက်သွားလျှင် လိုအင်ကိစ္စ ပြီးသကဲ့သို့ "ခြေသိမ်း ခေါင်းပိုက်, ပမာ, ပမည်းဟပ်စပ်၍ ပြီးပြတ်အောင် ပြောဆိုခြင်း။"

(၄) အိုးထန် ဆန်ခတ် စကား - အိုးနှင့် ဆန် တန်ရုံထည့်၍ ချက်လျှင် ကောင်းစွာ ကျက်နပ်သကဲ့သို့ "ကိုယ်နှင့် ဂုဏ်အင်တန်ရုံ မယုတ် မလွန် ပြောဆိုခြင်း။"

(၅) သံပွတ် ကျည်မွေ စကား - ကျည်ပွေ့ဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ဆီပွတ်လျှင် ဆီထွက်၍ မိမိလိုဘတ် ကိုနှုပြီးသကဲ့သို့ "လိုရာကိစ္စ ပြီးစေခြင်းငှါ ထိုစကားကိုပင် အထပ်ထပ် ပြောဆိုခြင်း။"

(၆) ဆင်ပျော့ ရန်ရှောင် စကား- ဆင်ထိုးဇော့ မည်လိုက်လျှင် တိမ်းရှောင် ဖဲသွေ လွတ်ရာ၌ ပြေးလွဲကာ နေရသကဲ့သို့ "ကိုယ့်ထံသို့ ရောက်မည့် စကားကို ရှောင်လွဲ၍ ပြောဆိုခြင်း။"

(၇) တောင်သူ ယာခုတ်စကား - တောင်သူ လယ်သမားတို့သည် မိမိတို့ တည်ခုတ်မည့် လယ်ယာမြေကွက်၌ ရှေးဦးစွာ ခြုံပိတ်ပေါင်းနွယ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သစ်ပင်ငယ်တို့ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းပြီးမှ သစ်ပင်ကြီးတို့ကို ခုတ်ထွင် ဖိလှဲသကဲ့သို့ "စကားငယ်ကို ပြောဆိုပြီးမှ စကားကြီးကို ဖိစီး၍ ခပြောဆိုခြင်း။"

(၈) ကြက်ဆုတ် ခွပ်ပစ် စကား - ကြက်ခွပ်ရာ၌ နောက်ဆုတ်ဟန်ပြု၍ ခွပ်သာမှ ခွပ် ပစ်သကဲ့သို့ "သူ့စကားအလိုသို့ လိုက်တန်က လိုက်၍ စီးသာမှ စီးလျက် ပြီးပြတ်အောင် ခပြောဆိုခြင်း။"

(၉) ရေစစ်ပမာ စကား - ဓမ္မကရိုဏ် ခေါ် ရေစစ်ကို ရေတွင်နှစ်ခါ ပြည့်မှ အပေါက်ကို ပိတ်၍ ဆွဲယူလိုက်လျှင် ရေမထွက်နိုင်သကဲ့သို့ "သူတပါး ပြောဆိုခွင့်မရအောင် ပိတ်ဆို့၍ ပြောဆိုခြင်း။"

(၁၀) ခက်တင် မောင်းနင်း စကား - မောင်းနင်းသော သူသည် တဖက် လိုက်ပါ တိမ်းစောင်း လွန်းလျှင် အတင်ခက်၍ မတိမ်းမစောင်း နင်းရသကဲ့သို့ "ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ မတင်မကျ ပြောဆိုခြင်း။"

စကားပြောရာ အင်္ဂါ ၁၀-ပါး။ ။ (၁) ကာလ ဝါဒီ-ပြောချိန် ပြောခွင့်သင့်မှ ပြောရခြင်း၊ (၂) ဘူတဝါဒီ - ဟုတ်မှန်သော စကားကိုသာ ပြောရခြင်း၊ (၃) ဓမ္မဝါဒီ - တရားနှင့် စပ်သည်ကိုသာ ပြောရခြင်း၊ (၄) အတ္ထ ဝါဒီ - အကျိုးစီးပွားနှင့် စပ်သည်ကိုသာ ပြောရခြင်း၊ (၅) ပိယဝါဒီ- ချစ်ဖွယ်သော စကားကိုသာ ပြောရခြင်း၊ (၆) မိဟိတ ပုဗ္ဗဘာဏီ - ပြုံးရွှင်မှုရှေ့ထား၍ ပြောကြားရခြင်း၊ (၇) မိတ ဘာဏီ- မတိုမရှည် မပိုမလွန် ခြင့်ချိန်ပြောရခြင်း၊ (၈) အ တုရိတ ဝါဒီ- အဆောတလျင် မပြောရခြင်း၊ (၉) ပေါရီ - မြို့ကြီးသူတို့ အသုံးအနှုန်း ဓလေ့ထုံးကို ယူ၍ ပြောရခြင်း၊ (၁၀) ဝိသဒ ဝါဒီ - သန့်ရှင်းသေချာ တိကျပြတ်သားစွာ ပြောဆိုရခြင်း။

စကြာမင်း ၅-မျိုး။ ။ ၎င်းကိုပင် "စက္ကဝတ်မင်း၊ စကြဝတေးမင်း"ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ၎င်းငါးပါးကို "ကဝိမသတ္တု မဥ္ဇူသာကျမ်း"မှ ထုတ်ယူသည်။

(၁) အာဝုဓ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ - လူသတ်လက်နက် စက်အမျိုးမျိုးကို အစိုးရသော ယခုခေတ် အနုမြူလက်နက်ရှင်၊ ရှေးခေတ် အဇာ တသတ်မင်းတို့ကဲ့သို့ 'လက်နက်စကြာမင်းမျိုး။'

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ပုညဂစုန စက္ကဝတ္တိရာဇာ-ဇောတိက, ဇဋိလ, ကာကောဏ္ဍ, မေဏ္ဍက ဂသော သေဌေးကြီးတို့၏ ဆိတ်ရုပ်, ကျေးရုပ်, ရွှေတောင်, ယမင်းအိုး, စလည်တောင်း စသည်တို့မှ သုံးမကုန် ယူမလျော့ တိုးပွားခြင်း သမုဒ္ဒရာလေးစင်းကိုပင် ပြည့်အောင် ဖုံးနိုင်လောက်သော ဥစ္စာ ရွှေငွေ ဆန်ရေစပါး ပေါများ ကိုလိုကြသည့် "ပုညဝစုန စကြာမင်းမျိုး။"

(၃) အာဏာ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ-သက်မဲ့ အဝိညာဏက ဖြစ်သော ရွှေခြေကျဉ်းကို စေလွှတ်၍ မဒ္ဒဝပြည်ကို အစိုးရသော ကာလနဂါးမင်းအား ခြေကျဉ်းဖြင့် ခတ်၍ ခေါ်နိုင်ခြင်း အာဏာ-ထို့အတူ ရွှေချိုင့်ကို စေလွှတ်၍ ကရဝိက် ငှက်မင်းကို ဖမ်းယူဆောင်ကြဉ်းနိုင်သော အာဏာ ရှိကြသည့် သီရိဓမ္မာသောကမင်းတို့ကဲ့သို့သော "အာဏာစကြာမင်းမျိုး၊"

(၄) ပုညပဒ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ-မဟာသုဒဿန စကြာမင်း, ကာလိင်္ဂဗောဓိစသော စကြာမင်းတို့၏ ဖွားစကပင် ခြေ၌ စကြာပုံတောင်း တံဆိပ်လက္ခဏာ ပါခြင်းကြောင့် ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းနှင့်တကွ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်အထက် အာလိန်ငါးဆင့်ရှိ နတ်တို့ကိုပါ အစိုးရလတ့်မှူ သိစေနိုင်သော စကြာပုံတောင်း ရတနာကို ရကြသည့် "ပုညပဒ စကြာမင်းမျိုး။"

(၅) ဂန္ဓာရီ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ-ရှေးစာဟောင်းတို့၌ 'ကန္တာရ အတတ်'ဟု ရေးရှိကြသည်။ ခဲ, သံ, ပြဒါး, ကြေးနီစသော ဓာတ်တို့အား ရွှေငွေ မနောမယ ဓာတ်လုံးများ ဖြစ်လာအောင် ချက်လုပ်နိုင်ခြင်း၊ မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်ခြင်း၊ ထိုထိုဆန်းကြယ်လှစွာသော ဂါထာ, မန္တန်, မန္တရား, အင်း, အိုင်, ခါးလှဲ့, လက်ဖွဲ့စသော လောကီပယောဂ ဟူသမျှတို့၏ တန်ခိုးဖြင့် မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်ခြင်း၊ စိတ်အလိုအတိုင်း ပြီးခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော လောကီဝိဇ္ဇာ မော်ဆရာ အပေါင်းတို့သည် "သမ္မာပယောဂ ဣဒ္ဓိဝစုန စက္ကရာဇာ ခေါ်" ဂန္ဓာရီ စကြာမင်း တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စကြာမင်း ကျင့်ဝတ် ၃-ပါး။ ။ (၁) ဒါန-တိုင်းသားပြည်သူ ရှင်ပြူ ရဟန်းတို့အား အလှူပေးခြင်း၊ (၂) ဒမ- ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း၊ (၃) သံယမ-ကိုယ် နှုတ် နှစ်ပါးနှင့် ငါးပါး, ရှစ်ပါး, ကိုးပါး သီလ များကို စောင့်စည်းခြင်း။

စကြာမင်း ကျင့်ဝတ် ၁၀-ပါး၊ တနည်း။ ။အင်္ဂုတ္တရ ဋီကာ။ ဒု။

(၁) အန္တောဇန ဗလ ကာယ-သားမယားတို့ကို သီလ၌ တည်စေခြင်း, အဝတ်အစား ပေးခြင်း, ဘေးဥပဒ်မှ စောင့်ရှောက်ခြင်း, ဗိုလ်ပါ စသည်တို့၌ လစာရိက္ခာမှန်မှန် လုံလောက်အောင် ထုတ်ပေးခြင်း။

(၂) ခတ္တိယ-အဘိသိက်ခံပြီး မင်းတို့အား ရွှေ ငွေ ဆင်မြင်း ရတနာ စသည် ပေးကမ်းချီးမြှောက်ခြင်း။

(၃) အနုယုတ္တ-မိမိထံပါး၌ ခစားဆည်းကပ်နေသော မင်းတို့အား ယာဉ်ရထား နေအိမ်စသည် လျော်စွာပေး၍ နှစ်သက်စေခြင်း။

(၄) ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိက-ပုဏ္ဏားပညာရှိတို့အား ထမင်း အဖျော်စသည် လှူဘွယ်ဝတ္ထုပေးခြင်း၊ အိမ်ထောင်ရှင်တို့အား မျိုးစေ့ ထွန်တုံး စသည်တို့ကို ပေးခြင်း။

(၅) နေဂမ ဇနပဒ- တောရွာနေ ပြည်သူလူထုအား စားနပ်ရိက္ခာ မျိုးစေ့, လယ်ယာကြိယာ အမတော်ကြေး စသည် ပေးခြင်း။

(၆) သမဏ,ဗြာဟ္မဏ- ရဟန်းသံဃာနှင့် သူတော်စင်တို့အား လျော်ကန်သော ပရိက္ခရာ လှူဘွယ်တို့ဖြင့် လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်း။

(၇) မိဂပက္ခီ-သား ငါး, ငှက်တို့အား နယ်ပယ် သီးခြား သတ်မှတ်ထား၍ ဘေးမဲ့ပေးခြင်း။

(၈) အ ဓမ္မကာရ ပဋိက္ခေပ-မတရားမှု ဟူသမျှတို့ကို လုံး၀ တားမြစ်ပိတ်ပင်စေခြင်း။

(၉) အ ဓနာနံ ဓနဥပ္ပါဒ-မရှိဆင်းရဲ လူတန်းစား ကျောမွဲတို့အား ဥစ္စာဓန ပေးဝေခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၀) သမဏ ဗြာဟ္မဏ ပဉ္စာ ပုစ္ဆန-ရဟန်းသံဃာ သူတော်‌ သူမြတ်တို့ထံ ဆည်းကပ်ခစား၍ ရှောင်ကြဉ်အပ်, မှီဝဲအပ်, ပွားများအပ်, ပြုလုပ်အပ်သော အရာများကို မေးမြန်းတိုင်ပင် လျှောက်ပန်ဆင်ခြင်း။

စကြာမင်း ကျင့်ဝတ် ၁၂-ပါး၊ တနည်း။ ။အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာ ။ဒု။ (က) အဓမ္မရာဂ ပဟာန- အမိ, အဖ, အစ်မ, ညီမ, ညီ, အစ်ကို, မိကြီး, မိထွေး, ဘကြီး, ဘထွေး စသည့် မတပ်အပ်သော အရာ၌ ရာဂဖြင့် တပ်သက် ပြစ်မှားမှုကို ပယ်ခြင်း၊ (ခ) ဝိသမ လောဘ-မထိုက်သောအရာ၌ တပ်သော လောဘ, ထိုက်သောအရာ၌ အလွန်အမင်းတပ်သော လောဘမျိုးကို ပယ်ရှားခြင်း၊ အထက်ပါ ၁၀-ပါး၌ ၎င်းတရား ၂-ပါးထည့်က ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

စကြာမင်းတို့ တန်ခိုး ၄-မျိုး။ ။သုတ်မဟာဝါ ။ပါ။ ၁၄၅ ။ဋ္ဌ။ ၂၂၀။ (၁) လူတကာတို့ထက် လွန်ကဲသော အဆင်းရှိခြင်း၊ (၂) လွန်ကဲသော အသက်ရှည်ခြင်း၊ (၃) အနာရောဂါ ကင်းခြင်း၊ (၄) အမျိုး ၄-ပါးတို့၏ ချစ်မြတ်နိုးခံရခြင်း။

စကြာရတနာ ၇-ပါး။ ။စကြာမင်းမြတ်၏ ရတနာတော်များ။ (၁) စကြာ၊ (၂) ဆင်ဖြူ၊ (၃) မြင်းပျံဟူ, မှတ်ယူ၊ (၄) ပတ္တမြား၊ (၅) မြောက်ကျွန်းသူမယ်၊ (၆) သားနန်းနွယ်, မှတ်ဖွယ်၊ (၇) သူဌေးအား။ ၎င်း ၇-ပါးကို 'မဟာ သုဒဿနသုတ်တော်' မှာ ဟောသည်။

စကြာရတနာ၊ ရကြောင်းလာ၊ ၃-ဖြာ ကုသိုလ် အဘယ်နည်း?။ ။အထက်ပါ စကြာရတနာ ၇-ပါးကို ဤကုသိုလ် ၃-ပါးကြောင့် ရသည်ဟု မဃဒေဝလင်္ကာ အပိုဒ် ၂၉၁-၌ "ဘုန်းခေါင်စံပတိ၊ မုဆိုးဖိုနွှင့်၊ လောကီတမွတ်၊ စက္ကဝတ်မဟာ၊ မြတ်ရာဇာတို့၊ (၁) စကြာယာဉ်မင်း၊ ဆင် မြင်း ရတနာ၊ ဤသုံးဖြာကို၊ မဟာကုသလ၊ အဒေါသမှကြောင့်၊ ရ၏ဟူငြား၊ (၂) ပတ္တမြားနှင့်၊ မိဖုယားနတ်၊ သေဌေးမြတ်မူ၊ စွန့်လွှတ်၏ စာဂ၊ အလောဘကြောင့်၊ ရ၏ဟူပေ၊ (၃) သက်ဝေဩရသ်၊ အိမ်ရှေ့မြတ်ဟု၊ ဆဿကစောတ်နယ်၊ တိုက်ဝန်းကျယ်၌၊ နတ်နယ်အလား၊ လေးကျွန်းဇာတ်၊ တရားမဖောက်၊ ရှုချီးမြှောက်၍၊ စောင့်ရှောက်နိုင်သီး၊ ရှုမငြီးသည့်၊ သားကြီး ပရိဏာ၊ ရတနာကား၊ ပညာဟူထ၊ အမောဟဖြင့်၊ မူလဟိတ်ကျိုး၊ စုံပြည့်ဖိုး၏။" ဟု ဆိုထား၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စကြာဝဠာမျိုး ၃-ပါး, တနည်း ၄-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (လောကဓာတ်မျိုး ၃-ပါး, ၄-ပါး) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုမည်။

စက်ကြီး တဆယ့်သုံးပါး။ ။ရှေးဆရာကြီးများ ရေးသား စီရင်ထားခဲ့ကြသော အန္တရာယ်ကင်း မန္တန်တော်ကြီး၏ သရုပ် ၁၃-ပါး အမည်။ (၁) အောင် ၁၀၈-ကွက် ဗုဒ္ဓစက်- ဘုရား၏ စက်လက္ခဏာ ၁၀၈-ပါး၊ (၂) တဆယ့်လေးချက် ဓမ္မစက်- မဂ် ၄-ပါး၊ ဖိုလ် ၄-ပါး- သွာက္ခာတာ စသော တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါးကို ဆိုသည်၊ (၃) တဆယ့်ရှစ်ချက် သံဃစက်-ပရမတ္ထသံဃာတော်ခေါ် အရိယာသံဃာရှစ်ပါး၊ သမုတိသံဃာ တပါး၊ ပေါင်း သံဃာတော် ၉-ပါးနှင့် သံဃာဂုဏ်တော် ၉-ပါးကိုဆိုသည်၊ (၄) လရောင်ဝင်းလျက် ရှင်ဂုင်းပစ္စေကဗုဒ္ဓ ရဟန္တာစက်- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်တော်တည်းဟူသော ကိုယ်ရောင်တော်ကို ဆိုသည်၊ (၅) မြင်းမိုရ်တောင်ဦး မကကျူးလျက် မိဘစက်-မာတာပိတုဂုဏ် အနန္တကို ဆိုသည်၊ (၆) ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အထူးသိလျက် ဆရာ့စက်-ဆရာ့ကျေးဇူးဂုဏ်ကို အထူးသိရမည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ (၇) ဗြဟ္မစိုရ် လက်နက် ဗြဟ္မာ့စက်- ဗြဟ္မစရိယ တရားလေးပါး၊ (၈) မိုးကြိုးလက်နက် သိကြားစက်၊ (၉) လောင်မီးကျလျက် နတ်တို့စက်၊ (၁၀) ဘွဲ့ဖြူလက်နက် ဘီလူးစက်၊ ဘွဲ့ဖြူခေါ် မီးတောက်စေတတ်သည့် လက်နက် တမျိုး၊ ၎င်းသည် အဝတ်ပုဆိုး ကြိုးဝန်းသဖွယ်ဖြစ်၍ လူကို ပစ်လိုက်က ထိလျှင် မီးတောက်သည် ဟူ၏၊ (၁၁) တောင်ဟုန် ပြင်းလျက် ဂဠုန်စက်၊ (၁၂) အာခံတွင်းက ဝင်းဝင်းတောက်လျက် နဂါးစက်၊ (၁၃) သုံးထောင်သချ်ာ ဟေမဝန္တာ အာဏာစိုးလျက် သီဟစက်၊ စက်ကြီး တဆယ့်သုံးပါး၊ ရွတ်သံကြားက၊ ဘေးများမြင်မှု၊ မကောင်းစုကို၊ ဝေးကကြဉ်ရှောင်၊ အောင်စေတတ်သည်၊ မြတ်သည့်ပညာ၊ ဆရာတည်း။ဩောင်း နမော ဗုဒ္ဓါ နုဘာဝေန၊ ဩောင်း နမော ဓမ္မာ နုဘာဝေန၊ ဩောင်း နမော သံဃာ နုဘာဝေန၊ ဩောင်း နမော ဒူရေ ဒူရေ သွား ဟုံ ဟုံ။

စကြံ၏ အပြစ် ၅-ပါး။ ။၎င်း အကျယ် ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်။ ပ-တွဲ။ ပ-ပိုင်း။ ၄၈-နှင့်။ ၎င်း အုပ် (ခါ)မျက်နှာ၌ ရှုပါ။ (၁) မြေကြမ်းထမ်း၍ ကျင်း- ကုန်း- ဖုထစ်- မညီ မညွတ်ရှိခြင်း၊ (၂) စကြံအတွင်း၌ သစ်ငုတ်တို သစ်ပင်ရှိခြင်း၊ (၃) မြက်နွယ် ချုံပုတ်တို့ ရှုပ်ထွေး လွှမ်းအုပ်နေခြင်း၊ (၄)အလွန်ကျဉ်းမြောင်းခြင်း၊ (၅) အလွန်ကျယ်ပြန့်လွန်းခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စင်္ကြံသွားရကျိုး ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၄။ ဌ။ ၁၂။ "ခရီးသွားနိုင်၊ ကြံ့ခိုင် အားအင်၊ ကင်းစင် ရောဂါ၊ အစာ ကြေညက်၊ မပျက် သမာဓိ၊ ငါးပါးရှိ၊ ရ၏ စင်္ကြံအကျိုးတည်း။"

စက္ခုအပြား၊ မျိုး ၃-ပါး။ ။ရင်းသရုပ်ကို (မျက်စိမျိုး ၃-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

စက္ခု ၅-ပါး။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီ။ပါ။ ၁၅၇။ ဌ။ ၃၄၄။ ဘုရားပိုင် စက္ခုတော် ငါးပါး ဖြစ်သည်။ (၁) ဗုဒ္ဓစက္ခု - ဣန္ဒြိယ ပရော ပရိယတ္တိဉာဏ်နှင့်, အာသယာ နုသယ ဉာဏ်တော် ၂-ပါး၊ (၂) ဓမ္မစက္ခု-မဂ် ဉာဏ်တော်၊ (၃) သမန္တစက္ခု - သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၊ (၄) ပညာစက္ခု၊ သို့မဟုတ် ဉာဏစက္ခု - အာသဝက္ခယ ဉာဏ်တော်၊ (၅) ဒိဗ္ဗစက္ခု-နတ်မျက်စိနှင့် တူသော ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဉာဏ်တော်။

မှတ်ချက်။ ။အချို့ဆရာတို့ကား ပသာဒစက္ခုခေါ် မံသစက္ခုကို ထည့်၍ ယူကြသေး၏။

စက်တော်ရာ ၃-ဆူ။ ။မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ခြေတော်ရာစေတီ ၃-ဆူဟူ၏။ (၁) လင်္ကာဒီပ ခေါ် သီဟိုဠ်ကျွန်း၊သို့မဟုတ် ဆိရိလံကာပြည် သမန္တကူဋ ခေါ် သုမနတောင်ထိပ်၌ မဏိအက္ခိက နဂါးမင်း တောင်းပန်၍ တဆူ၊ (၂) ဇမ္ဗူဒိပ် သပြေထွန်းသည့် တောင်ကျွန်းရှိ မြန်မာနိုင်ငံ ယောနရဋ္ဌ ခေါ် ယောနယ်ရပ် နမ္မဒါ မြစ်ကမ်း၌ နမ္မဒါ နဂါးမင်း တောင်းပန်၍ တဆူ၊ (၃) ၎င်း နမ္မဒါ မြစ်ကမ်းခြေ သစ္စဗန္ဓာ တောင်ထိပ်၌ သစ္စဗန္ဓ ရသေ့ တောင်းပန်သောကြောင့် တဆူ၊ ပေါင်း ၃-ဆူ ချတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် သာရတ္ထသင်္ဂဟ၌ "တီဏိ ခေါ ပန ဘဂဝတော ပါဒစေတိယာနိ လင်္ကာဒီပေ ဧကံ၊ ဇမ္ဗုဒီပေ ယောနရဋ္ဌေ ဒွေတိ" စသည်ဖြင့် ဆို၏၊ အချို့ဆရာတို့ကား "ဇမ္ဗူမှာ ဒွေး- ယာ-မှာ ဧ"ဟု စပ်ဆိုကာ ယာမာ နတ်ပြည်၌ တဆူရှိကြောင်း ပြောကြသေး၏၊ ထိုစကားမှာ ကျမ်းဂန်၌ မရှိချေ။

စက်လက္ခဏာတော် (၁၀၈) ပါး။ ။မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေဖဝါးတော်၌ အကန့်အကွက်အားဖြင့် ထင်သော စက်လက္ခဏာပေါင်း ၁၀၈-ပါး ဟူလို၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၌ အကျယ်ရှု၊ သတ္တိ-လှံမပုံ။ သိရိဝစ္ဆ-ကျက်သရေ တိုက်ပုံ "အိမ်မွှန်, ဟူ၍လည်း ခေါ်၏၊" နန္ဒိယာဝဋ္ဋ- ဇလပ်ပွင့်ပုံ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သောဝတ္တိက- လည်ရေးသုံးဆင့်၊ ဝဋ္ဋံသက- ဦးဆောက်ပန်း၊ ဝစုမာန- ထမင်းပွဲ၊ ဘဒ္ဒပီဌ-ရွှေအင်းပျဉ်, ရွှေသလွန်၊ အကုံသ-ရွှေချွန်းတောင်း၊ ပါသာဒ-ရွှေပြာသာဒ်၊ (၁၀) ဇေတာရဏ-ရွှေတုရိုဏ်တိုင်ပုံ၊ သေတစ္ဆတ္တ-ထီးဖြူတော်ပုံ၊ခဂ္ဂ-သန်လျက်ပုံ၊တာလဝဏ္ဋ- ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း၊ မယူရဟတ္ထ-ဥဒေါင်း မြီးစည်းယပ်၊ စာမရီဟတ္ထ- စာမရီ သားမြီးယပ်၊ ဥဏှိသ-ရွှေသင်းကျစ်၊ ပတ္တ-မြသပိတ်၊ မဏိ-ပတ္တမြားရတနာ၊ သုမန ဒါမ-မုလေးပန်းကုံး၊ (၂၀) နီလုပ္ပလ-ကြာညိုပန်း၊ သေတုပ္ပလ-ကြာဖြူပန်း၊ ရတ္တုပ္ပလ-ကြာနီပန်း၊ပဒုမ-ပဒုမ္မာကြာနီပန်း၊ပုဏ္ဍရိက-ကြာပုဏ္ဍရိက်, "လပကြာပုံ။" ပုဏ္ဏ ဃဋ- ရေပြည့်အိုး၊ ပုဏ္ဏ ပါတိ- ရေပြည့်ဖလား၊ သမုဒ္ဒ-သမုဒ္ဒရာလေးစင်း၊ စက္ကဝါဠ- စကြာဝဠာတောင်၊ မေရု- မြင့်မိုရ်တောင်၊ (၃၀) သူရိယ မဏ္ဍလ-နေစက်ဝန်း၊ စန္ဒမဏ္ဍလ-လစက်ဝန်း၊ နက္ခတ္တ- နက္ခတ်၊ ပုဗ္ဗဝိဒေဟ- အရှေ့ကျွန်း၊ အပရ ဂေါယာန- အနောက်ကျွန်း၊ ဇမ္ဗူဒီပ-တောင်ကျွန်း၊ ဥတ္တရကုရု-မြောက်ကျွန်း၊ စက္ကဝတ္တိ-စကြာရတနာ ၇-ပါးနှင့် တကွသော စကြာဝတေးမင်း ရုပ်ပုံ၊ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋ-သင်္ခ-လက်ျာရစ် ခရုသင်း၊ သုဝဏ္ဏ မစ္ဆ ယုဂ- ရွှေငါးကြင်းရုပ် အစုံ၊ (၄၀) စက္ကာဝုဓ-စက်လက်နက်၊ သုပဏ္ဏရာဇာ- ဂဠုန်ငှက်မင်း၊ သံသုမာရ- မိကျောင်းမင်း၊ ဓဇ ပဋာက-တံခွန် ကုက္ကား မလေးပွား၊ သုဝဏ္ဏ သိဝိကာ- ရွှေသံလျင်း၊ သုဝဏ္ဏ ဝါဠဗီဇနီ-ရွှေဖြင့်ပြီးသော သားမြီးယပ်၊ ကေလာသ ပဗ္ဗတ- ကေလာသ ငွေတောင်ကြီး၊ သီဟရာဇာ- ကေသရီ ခြင်္သေ့မင်း၊ ဗျဂ္ဃရာဇာ- ကျားမင်း၊ ဝလာဟက အဿရာဇာ-ဝလာဟက မြင်းပျံ၊ (၅၀) ဥပေါသထ ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇာ- ဥပေါသထဆင်မင်း, ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းပုံ၊ ဗာသုကီ နာဂရာဇာ-ဗာသုကီ နဂါးမင်း၊ ဟံသ ရာဇာ-ရွှေဟင်္သာမင်း၊ ဥသဘ ရာဇာ-နွားလားဥသဘ၊ ဧရာဝဏ-ဦးခေါင်း ၃၃-လုံးရှိသော ဧရာဝဏ် ဆင်မင်း၊ သုဝဏ္ဏမကာရ-ရွှေမကာရ်းရုပ်၊ စတုမုခ-လေးကျွန်းသားတို့၏ မျက်နှာ ၄-မျိုး။

မှတ်ချက်။ ။စတုရာနန-ဗြဟ္မာဟူ၍ အဘိဓာန်တို၌ ဗြဟ္မာ၏ ပရိယာယ်ကို ပြရာတွင် ဗြဟ္မာသည် မျက်နှာ လေးခုရှိ၏ဟု ဆိုသဖြင့်(၁၀၈)ကွက် စက်လက္ခဏာတွင် ပါရှိသော မျက်နှာလေးပါးသည် ဗြဟ္မာမင်း၏ ဦးခေါင်းပုံဟူ၍ ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။

သုဝဏ္ဏ နာဝါ-ရွှေလှေယာဉ်၊ သဝစ္ဆရဓေနု-သားငယ်နှင့် တကွသော နွားမ ကိံပုရိသ-ကိန္နရာဖိုရုပ်၊ (၆၀) ကိံပုရိသီ-ကိန္နရာမ ရုပ်၊ ကရဝိက-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကရဝိက် ငှက်မင်း၊ မယူရ ရာဇာ-ရွှေဥဒေါင်းမင်း၊ ကောဉ္စ ရာဇာ ကြိုးကြာငှက်မင်း၊ စက္ကဝက္က ရာဇာ-စက္ကဝက်ငှက်မင်း၊ ဇီဝ ဇီဝက ရာဇာ-ဇီဝဇိုးငှက်မင်း၊ စတုမဟာရာဇိကာ-ငင်း နတ်ပြည်၊ တာဝတိံသာ-ငင်း နတ်ပြည်၊ ယာမာ-ငင်း နတ်ပြည်၊ တုသိတာ-ငင်း နတ်ပြည်၊ (၇၀) နိမ္မာနရတိ-ငင်း နတ်ပြည်၊ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီ-ငင်း နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ-ငင်း ဗြဟ္မာပြည်၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတ-ငင်း၊ မဟာဗြဟ္မာ-ငင်း၊ ပရိတ္တာဘာ-ငင်း၊ အပ္ပမာဏာဘာ- ငင်း၊ အာဘဿရာ-ငင်း၊ ပရိတ္တသုဘာ-ငင်း၊ အပ္ပမာဏသုဘာ- ငင်း၊ (၈၀) သုဘကိဏှာ- ငင်း၊ ဝေဟပ္ဖလာ-ငင်း၊ အသညသတ္တာ- ငင်း၊ အဝိဟာ- ငင်း၊ အတပ္ပါ-ငင်း၊ သုဒဿာ-ငင်း၊ သုဒဿီ- ငင်း၊ အကနိဋ္ဌာ- ငင်း ဗြဟ္မာပြည်၊ ယုဂန္ဓရ- ယုဂန္ဓိုရ်တောင်၊ ဣသိဓရ- ငင်းတောင်၊ (၉၀) ကရဝိက- ငင်းတောင်၊ သုဒဿန-ငင်းတောင်၊ နေမိန္ဓရ- ငင်းတောင်၊ ဝိနတက- ငင်းတောင်၊ အဿကဏ္ဏ-အဿကဏ်တောင်၊ အနော်တတ္တ- အနော်တတ်အိုင်၊ ကဏ္ဏမုဏ္ဍ- ငင်းအိုင်၊ ရထကာရ-ငင်းအိုင်၊ ဆဒ္ဒန္တ- ဆဒ္ဒန်အိုင်၊ ကုဏာလ- ငင်းအိုင်၊ (၁၀၀) မန္ဒာကိနီ- ငင်းအိုင်၊ သီဟပ္ပတ- ငင်းအိုင်၊ လဝဏ သီတာ- ဆားငန်ရေ သီတာ၊ ဥဏှသီတာ- ကြံရည် သီတာ၊ သုရာ သီတာ- သေရည် သီတာ၊ သာဓိ သီတာ- အမှုခပ်သိမ်းကို ပြီးစေတတ်သော သီတာ၊ ဒဓိ သီတာ-နို့ဓမ်း မလိုင်သီတာ၊ ဒုဒ္ဓသီတာ- နို့ရည် သီတာ၊ (၁၀၇) ဇလ သီတာ- ရေချိုသီတာပုံ။

စင်ကြယ်ရေး တရား ၃-ပါး။ ။ငင်း သရုပ်ကို (သောစေယျ တရား ၃-ပါး) ဟူသော သုတေသနၶ ဆိုအံ့။

စစ်အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ဤဒွိ ကြည်းတပ်မတော် အတွက်သာ မှတ်လေ၊ ဝိနည်းပါဠိတော်လာ ရှေးခေတ် တပ်စု။ (၁) ဟတ္ထိ- ဆင်တပ်၊ (၂) အဿ-မြင်းတပ်၊ (၃) ရထ-ရထားတပ်၊ (၄) ပတ္တိက- ခြေသည်တပ်။

စစ်အင်္ဂါ ၆-ပါး၊ တနည်း။ ။စစ်တပ်၏ အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါရပ်များကား။ ယခုခေတ်၌ ၆-ပါးဖြင့် ရေတွက်ကြကုန်၏။ (၁)ဆင်စီးတပ်၊ (၂)မြင်းစီးတပ်၊ (၃) ရထားစီးတပ်၊ (၄) ခြေသည်တပ်၊ (၅) ရေယာဉ်တပ်၊ (၆) လေယာဉ်တပ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စစ်အင်္ဂါ ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။ယောဓဗျူဟာကျမ်းလာ ဖြစ်၏။၎င်း ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ တိုင်းပြည် ကျယ်ပြန့်နိုင်သည်။ (၁) ယောဓ မဏိ- စစ်၏ဉကျောင်း မကိုဋ်ခေါ် "ဗိုလ်ချုပ်" စစ်သူကြီးချုပ်၊ (၂) ယောဓကွီ- စစ်မျက်စိခေါ် ဟူးရား ဗေဒင်တတ်သူ၊ (၃) ယောဓကဏ္ဍ- စစ်နားခေါ် သူလျှိုစုံထောက် ကင်းတို့ ကင်းရှည်၊ (၄) ယောဓဗလ- စစ်အားခေါ် ဗိုလ်ကြီး, ဗိုလ်မှူး,တပ်မင်း စသည်၊ (၅) ယောဓာနန- စစ်ခံတွင်းခေါ် လိမ်မာသော တမန် ဆက်သား၊ (၆) ယောဓ စရဏ- စစ်ခြေခေါ် တပ်သားစုမျှား၊ (၇) ယောဓဒေါဠ- စစ်အစွယ်ခေါ် သူရဲကောင်းကြီးမျှား၊ (၈) ယောဓာယု- စစ်၏ အသက်ခေါ် စားနပ်ရိက္ခာ, ခဲယမ်း လက်နက်, ယာဉ်, ရထား,ဆေးဝါးနှင့် ဆရာမျှား။

စစ်အောင်နိုင်ရား ၁၂-ဖြာ၊ ကြောင်းမှာ အဘယ်နည်း?။ ။ရာဇသေဝကဒီပနီကျမ်းလာ။ (၁) စစ်တက်ဖြန့်ချီ စီစဉ်မှု၌ လိမ်မာခြင်းကြောင့် အောင်နိုင်ခြင်း၊ (၂) မင်းနှင့်အမတ် စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ (၃) စစ်ကူ,ရိက္ခာ,မပျက်မပြတ်သောကြောင့်၎င်း၊ (၄) သေနာပတိချုပ်ခန့်ထားစီရင်တိုင်း ရဲမက်ဗိုလ်ပါတို့ မဆိုင်း လိုက်နာသောကြောင့်၎င်း၊ (၅) သူရဲကောင်း မျှားသဖြင့်၎င်း၊ (၆) ယတြာမန္တန် ပူဇော်စီရင်သဖြင့်၎င်း၊ (၇) ဇာတာစန်းလဂ် တက်သဖြင့်၎င်း၊ (၈) စားနပ်ရိက္ခာ ပြည့်စုံ ပိုလျှံမှုကြောင့်၎င်း၊ (၉) တိုင်းနိုင်ငံတော်တွင်း အနာရောဂါ ကင်းသဖြင့်၎င်း၊ (၁၀) သူလျှိုစေ၍ သူ့ပြည်တွင်းရေး ရှုပ်ထွေး ကွဲပြားစေသဖြင့်၎င်း၊ (၁၁) ဗလိနတ်စာ ပူဇော်ပသသောကြောင့်၎င်း၊ (၁၂) ဆင်,မြင်း, ရထား, ယာဉ်တပ်, လက်နက်ကောင်းမျှား ရှိသဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း။

စစ်ကပ်ခြင်းမျိုး ၂-ပါး။ ။(၁)စန္ဒက ဗျူဟာ-လမင်းကို ကြယ်နက္ခတ် ခြံရံသကဲ့သို့၊ မင်း,စစ်သူကြီးကို အလယ်ကထား၍ ကပ်ခြင်း၊ (၂) ပဘာကရဗျူဟာ-နေမင်းကဲ့သို့ ကြယ်နက္ခတ်မရံဘဲ မင်း,စစ်သူကြီးတို့ ရှေ့တည်၍ ကပ်ခြင်း။

စစ်ခံခြင်းနည်း ၆-မျိုး။ ။သူထိုးလာသောစစ်ကိုကြည့်၍ သင့်သလို ခံတိုက်ရမည်ဟု လောကဗျူဟာကျမ်း၌ ပြ၏။ (၁) နဒီစရဗျူဟာ-ရင်ပေါင်တန်း၍ တံတားပမာခံခြင်း၊ (၂) ဝိစိတ္တက ဗျူဟာ- ကင်းမြီးကောက် လက်ကဲ့သို့ အလယ် ပင်းစေပြီးလျှင် ဝဲ,ယာ ထောင်၍ ခံခြင်း၊ (၃) သကဋ ဗျူဟာ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လှည်းဦးကင်းကဲ့သို့ ဝဲ,ယာ ထား၍ ရှေ့တပ်လွန်ခံခြင်း၊ (၄) မစုဝတ္တန ဗျူဟာ-ပျားအုံကဲ့သို့ တဝန်းတစုတည်း ခံခြင်း၊ (၅) စက်ပါဒဗျူဟာ-ကျီးခြေကဲ့သို့ ရှေ့ ၃-တပ်၊ နောက် ၁-တပ်၊ အလယ်၌ မင်း,စစ်သူကြီးနေ၍ ခံခြင်း၊ (၆) ဥဒ္ဒနု ဗျူဟာ-ခုံလောက်ကဲ့သို့ ၃-တပ် ဆိုင်ခံခြင်း။

စစ်ချီစစ်ရေး ပြုနည်းမျိုး ၄-ပါး။ ။(၁) သမကဒဏ္ဍ ဗျူဟာ- ရှားလှင်ကန်ကဲ့သို့ အစီအရီ စစ်ဖျား စစ်ရင်း တညီတည်း တန်းခွဲ တန်းပြောင်းပြု၍ ချီခြင်း၊ (၂) ပါသာဒိက ဗျူဟာ-ပြာသာဒ်ဆောင် ပေါက်သကဲ့သို့ အထပ်အထပ် နောက်အားကြီး၍ ချီခြင်း၊ (၃) စကော်ဋက ဗျူဟာ-ပန်းပုံတောင်းကဲ့သို့ စစ်ဖျားကြီး၍ နောက်စစ် တရွှေရွှေ ချီခြင်း၊ (၄) ဒိဂ် ဗျူဟာ-မရိုးစည်ကဲ့သို့ စစ်ရင်း စစ်ဖျားသေး၍ စစ်လယ် အားကြီးကြီး ချီခြင်း။

စစ်ဆင် စစ်တိုက်နည်း ၃-ပါး။ ။ဇာတက အဋ္ဌကထာ ဒု- အုပ်။ ၃၆၃။ စစ်တက်စစ်ချီ စစ်ရေးခင်းနည်း ၃-ပါး။ (၁) ပဒုမ ဗျူဟာ- ပဒုမ္မာကြာပွင့်ချပ်ကဲ့သို့ အထပ်ထပ်လှည့်၍ စစ်ဆင်ခြင်း၊ (၂) စက္က ဗျူဟာ-စက်ဝန်း ဖက်ဝိုင်း လချမ်း ပ,စောက် သဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ စစ်ဆင်ခြင်း၊ (၃) သကဋ္ဋ ဗျူဟာ-လှည်းဦးကင်းကဲ့သို့ အလယ်ရှုံး၍ ဝဲ,ယာတောင်ပံဖြန့်ကာ စစ်ဆင်ခြင်း။

စစ်ဆင် စစ်ထိုးနည်း ၆-မျိုး၊ တနည်း။ ။လောက ဗျူဟာ ကျမ်းမှာ အကျယ်ရှု။ (၁) ဒိဇာဒိပ ဗျူဟာ- ငဋ္ဌုန်တောင် ဖြန့်သကဲ့သို့ စစ်ဆင်စစ်ထိုးနည်း၊ (၂) ဝါရိဝေဂ ဗျူဟာ-ရေအယဉ် စီးဆင်းသကဲ့သို့ စစ်ဖြန့်ကာ နောက်မဆုတ်ဘဲ စစ်ထိုးနည်း၊ (၃)ဥသဘ ဗျူဟာ-နွားလားဥသဘကဲ့သို့ အော်ဟစ် ခြိမ်းချောက်ကာ ဟန်ရေးပြ၍ အပြင်းအထန် စစ်ထိုးနည်း၊ (၄) ဓနုက ဗျူဟာ-တင်ထားသော လေးညှို့ကဲ့သို့ ပစောက်,လရေး ကွေးပုံ စစ်ထိုးနည်း၊ (၅) မကာရ ဗျူဟာ-မကာရ်း ကွက်ကဲ့သို့ အထပ်ထပ် စစ်ထိုးနည်း၊ (၆) ဘုဇဂ ဗျူဟာ- မြွေတွားသကဲ့သို့ ကောက်တကျစ် စစ်ထိုးနည်း။

စစ်ဆင် စစ်ထိုး၊ ၂၆- အမျိုး ခြား၍ သိ။ ။အဓိပ္ပါယ်နှင့် အကျယ်ကို လောကဗျူဟာကျမ်းနှင့် ဗျူဟာ စက္ကဳပျို့၌ ရှုပါကုန်။ မဏ္ဍူကဗျူဟာ၊ သပ္ပ ဗျူဟာ၊ ဥပါယ ဗျူဟာ၊ ဇုတ္တိ ဗျူဟာ၊ သုဝ ဗျူဟာ၊ မေဃာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗျူဟာ၊ ပတ္တ ဗျူဟာ၊ ဝိဒ္ဓ ဗျူဟာ၊ ဒါရက ဗျူဟာ၊ ပဒုမ ဗျူဟာ၊ (၁၀)။ မခု ဗျူဟာ၊ ဘေရီ ဗျူဟာ၊ ကီဠက ဗျူဟာ၊ ရုက္ခ ဗျူဟာ၊ ဥဂ္ဂတ ဗျူဟာ၊ အဂ္ဂိ ဗျူဟာ၊ ကာက ဗျူဟာ၊ ဗျဋ္ဌ ဗျူဟာ၊ မက္ကဋ ဗျူဟာ၊ စိရ ဗျူဟာ၊ (၂၀)။ ဟာသ ဗျူဟာ၊ သသ ဗျူဟာ၊ ဥဒ္ဓဂ ဗျူဟာ၊ စန္ဒ ဗျူဟာ၊ သူရိယ ဗျူဟာ၊ ခည ဗျူဟာ၊ ယက္ခ ဗျူဟာ၊ နိဂြောခ ဗျူဟာ၊ သိဒ္ဓိ ဗျူဟာ၊ (၂၉)။

စစ်ဆုတ် စစ်ပြန်နည်း ၆-ပါး။ ။(၁) အဂ္ဂိ ဇာလ ဗျူဟာ- မီးတောက် မီးလျှံကဲ့သို့ ထင်ထင်ရှားရှား ဝါးမျိုဖျက်ဆီး၍ ဆုတ်ပြန်ခြင်း၊ (၂) အမာဝါသီ ဗျူဟာ-လ ကွယ်သကဲ့သို့ မသိမသာ ဆုတ်ပြန်ခြင်း၊ (၃) သီဟဂတိ ဗျူဟာ- ခြသေ့သွားသကဲ့သို့ ရဲရဲတင်းတင်း ရှေ့တက် နောက်ဆုတ် ပြန်ခြင်း၊ (၄) သတ္တနာဒိ ဗျူဟာ- လက်နက်သံပေး ဟစ်ကြွေး ကြိမ်းမောင်း၍ ပြန်ခြင်း၊ (၅) မဂ္ဂဆိန္န ဗျူဟာ- လမ်း, တံတားတို့ကို ဖျက်၍ပြန်ခြင်း၊ (၆) စိရတ္တ ဗျူဟာ- ကြာမြင့် ဖြေးနှေးစွာ နေ၍ ပြန်ခြင်း။

စစ်တပ်ကြီးမျိုး ၄-ပါး၊ ။ယခုခေတ် စစ်တပ်မျိုးများဖြစ်သည်။ (၁) ကုန်းတပ်- စစ်အင်္ဂါလေးပါးလုံး စုံသော တပ်မတော်ကြီးမျိုး၊ (၂) ရေတပ်- လှေ, သင်္ဘော, ၎င်းနှင့်ဆိုင်ရာ လက်နက်စုံပါသော တပ်မတော်ကြီးမျိုး၊ (၃) လေတပ်- ကောင်းကင်ပျံ ယာဉ်မျိုးနှင့် လက်နက်စုံပါသော တပ်မတော်ကြီးမျိုး၊ (၄) ယန္တရားတပ်- လူမပါဘဲ စက်ယန္တရားဖြင့် လွှတ်၍ တိုက်သောတပ်မျိုး။

စစ်တပ်စိုးမိုး၊ နည်း ၆-မျိုး၊ ဆင်ရိုး ပရိယာယ်။ ။လောကဗျူဟာကျမ်းမှ စစ်သူကြီးတို့အား ညွှန်ကြားချက် ၆-ပါး။

(၁) စစ်အိပ်- အရပ်အနေသင့်တင့်စွာ စိမံခန့်ရပ်၍ တပ်မရှိထင်မှားကာ သူ့တပ်လာအောင် ဆိတ်ညံ့ညံပြုထားခြင်း။

(၂) စစ်နိုး- အရပ်အနေမသင့် စစ်သည်တို့ညိုးနွမ်းရှိလျှင် လှန့်ခြောက်တီးမှုတ် ကြွေးကြော်မြူးတူးစေကာ စစ်နိုးရခြင်း။

(၃) စစ်ပျို- စခန်းရှည်ကြာ၍ လက်နက်ရိက္ခာ ပြတ်သဖြင့် စစ်အိုလျှင် စစ်ရိက္ခာ အသစ်တဖန် ဖြည့်ကာ အမြဲ နုပျိုစေရမည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) စစ်ရဲ- အရပ်အနေမသင့် စစ်သည်တို့ထိတ်လန့်မှိုင်ပျှင် စိုးရိမ်ကင်းရန် အားပေး၍ စစ်ကို ရဲစေခြင်း။

(၅) စစ်ဆိတ်- တိုက်ခိုက်လုပ်ကြံမည်ရှိလျှင် သူ့ခပ်သိမ်းတို့ မသိစေဘဲ ပညာရှိ စစ်သူကြီးတို့နှင့်သာ တိုင်ပင်၍ ရှုတ်တရက် စေလွှတ် တိုက်ခိုက် လုပ်ကြံခြင်း။

(၆) စစ်ရှင်- ဥစ္စာဆင်မြင်း လူသူလက်ဝယ်ရလျှင် မင်းထိုက်စိုးတန်သာ ချန်၍ ရသူ ယူစေခြင်း၊ အောင်ပွဲရ တပ်များအား အောင်ပွဲခံ ဆုတံဆိပ်ပေးကာ ရွှင်ပျော်စေခြင်း။

စစ်တပ်ဖွဲ့နည်း ၉-မျိုး။ ။၎င်း ဖွဲ့နည်း သရုပ်အမည်များကို (တပ်မတော် ၉-မျိုး) မှာ ကြည့်ပါ။

စစ်ပညာရပ်၊ သင်ယူအပ်၊ အတတ် ၇-ဖြာ။ ။စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အရာရှိကြီး များကို နိုင်ငံကြီးတိုင်း၌ သင်ကြားလေ့လာနေစေသော သေနင်္ဂပညာ ခုနစ်ရပ်ကို ဆိုသည်။ (၁) ချီစစ်-ရန်သူများအား တိုက်ခိုက် ခြေမှုန်းရန် ချီတက်ပုံ နည်းမျိုး၊ (၂) တိုက်စစ်-တိုက်ပုံ တိုက်နည်းမျိုး၊ (၃) လိုက်စစ်-ဆုတ်ပြေးပြေးသော ရန်သူနောက်သို့ လိုက်ပုံ နည်းမျိုး၊ (၄) ခံစစ်-ရန်သူ လာတိုက်သည်ကို ခုခံ တိုက်ခိုက်နည်းမျိုး၊ (၅) ဆုတ်စစ်- အရေးမလှ၍ ပြန်ဆုတ်ပုံ နည်းမျိုး၊ (၆) စစ်ရေး- စစ်ရေးလေ့ကျင့်ပုံ နည်းမျိုးနှင့် အုပ်ချုပ်ပုံပါ အစုံ၊ (၇) စစ်အေး-လက်နက်မသုံးဘဲ အခြားနည်း ပရိယာယ် များဖြင့် ကိုယ့်ထံညွှတ်ရန် ကျင့်သုံးခြင်းမျိုး။

စစ်မက်ဖြစ်ကြောင်း ၁၃-ပါး။ ။စစ်ဖြစ်ခြင်း၏ အနီးစပ်ဆုံး အကြောင်း များ ၁၃-ပါး။ လောကဗျူဟာကျမ်းမှ။ (၁) နယ်ခြား သတ်မှတ်မှု ကြောင့်၊ (၂) မြေအောက် မြေပေါ် ပစ္စည်းလိုချင်မှုကြောင့်၊ (၃) ဆင်ကောင်း မြင်းကောင်း လိုချင်မှုကြောင့်၊ (၄) စက်သုံး လက်နက် လိုချင်မှုကြောင့်၊ (၅) သမီးကညာ လိုချင်မှုကြောင့်၊ (၆) ဘုန်းတိုက် ဥပါယ် ပြုမှုကြောင့်၊ (၇) သစ္စာ ဖောက်ပြန်မှုကြောင့်၊ (၈) စေပါး သော ရာဇသံစကားကို အနိမ့်အကျ မသိမှုကြောင့်၊ (၉) လူမျိုးရေး, ဘာသာရေးကို ဖျက်ဆီးမှုကြောင့်၊ (၁၀) မင်းအစိုးရတို့ တိုင်းပြည် မစောင့်ရှောက်မှုကြောင့်၊ (၁၁) ဗိုလ်ပါရဲမက် သူရဲ သူခက်တို့ မရှိ,နည်းပါး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှုကြောင့်၊ (၁၂) ကုန်သည်တို့ လောဘကြီးမှုကြောင့်၊ (၁၃) ရန်ငြိုးဖွဲ့မှုကြောင့်။

စစ်ရှုံးရသော အကြောင်း ၁၂-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် သဘောရပ်အားလုံးကို (စစ်အောင်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ၁၂-ပါး) မှ ပြောင်းပြန်ယူခြင်းဖြင့် သိနိုင်ရာ၏၊ မဟာရာဇဝင်ကြီး ပဌမတွဲ၌ကား ဆယ်ပါးဟု သရုပ်နှင့်ပြထား၏။

စစ်သံ ၁၀-မျိုး၊ ခြိမ့်ခြိမ့်တိုး၊ မြေမိုး ပြိုလှသဲ။ ။စစ်၏ အသံမျိုး ဆယ်ပါးဟူ၏။ (၁) ဆင်သံ၊ (၂) မြင်းသံ၊ (၃) ရထားသံ၊ (၄) ဗိုလ်ခြေစစ်သည်သံ၊ (၅) အမြောက် စိန်ပြောင်း ဗုံး သေနတ်သံ၊ (၆) တိုက်မောင်းကြီး ငယ် သံ၊ (၇) တိုက်စည်သံ၊ (၈) တံပိုး ခရာသံ၊ (၉) မုဒိန်း မရိုးစည်သံ၊ (၁၀) စည်ကြီးသံ, ဗင်သံ။

စစ်သားတို့ သစ္စာတရား ၄-ပါး။ ။လောကဇမ္ဗူပြဟာ ကျမ်းမှ။ (၁) ကိုယ့်တိုင်းပြည်နှင့် ကိုယ့်လူမျိုးအတွက် ပါဏာတိပါတကံကို ခံယူရခြင်း၊ (၂) သူ့ ဇနီးမယား သမီးပျိုများနှင့် သူတပါး ဥစ္စာကို မလွန်ကျူးမလုယူရခြင်း၊ (၃) ရန်သူမဟုတ်သူကို မသတ်ရခြင်း၊ (၄) ရန်သူနှင့်ကြုံက အသက်ကို စွန့်၍တိုက်ရခြင်း။

စစ်သူကြီး အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။စစ်သူကြီး, ဗိုလ်ချုပ်, ဗိုလ်မှူး, တပ်မှူး, တပ်ကြပ်တို့၌ ရှိထားရမည့် အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ရာဇနီတိ။

(၁) ရန်သူ စစ်တပ်ကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးနိုင်သော ပညာအရည်အချင်းရှိထားရခြင်း။

(၂) စစ်အောင်နိုင်ရေးအထွက် မြေကွက်၊ ကုန်း ကျင်းစသည် နေရာကောင်းကို ရွေးတတ်ရခြင်း။

(၃) အရေးမသာ တပ်ပျက်မှု ရှိသောအခါ စစ်သည်ရဲမက်အားလုံးကို သိမ်းကျုံး ကွပ်ကဲ၍ တဦးတယောက်ကိုမျှ မစွန့်ဘဲ တပ်ဆုတ်၍လာရခြင်း။

(၄) လက်အောက်ရဲဘော် စစ်သည်တော်များနှင့် ဆင်းရဲချမ်းသာမျှတစွာ ကျင့်သုံးရခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) စွမ်းပကားနှင့် ခွန်အားဗလ ကြီးမားရခြင်း၊ "သူရသတ္တိနှင့် ကာယဗလ"။

(၆) တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားရှိရခြင်း။

(၇) သေနင်္ဗျူဟာကျမ်းကို တတ်သိ ကျေပွန်ရခြင်း။

(၈) စစ်သည် ငယ်သားတို့ ချမ်းသာရအောင် စီစဉ်တတ်ရခြင်း။

(၉) လုံ့လ သတိ အမြဲရှိရခြင်း၊ "ဝီရိယနှင့် အပမာဒ"။

စစ်သူကြီးတို့ အင်္ဂါ ၉-ပါး၊ တနည်း။ ။ဤကား အာစရိယဝါဒဝေါ် ငါတို့ ကျောင်းသားဘဝက သင်ကြားခဲ့ရသော နည်းတည်း။ စစ်မြေရပ်၌၊ စိုးကွပ်ခြင်းရာ၊အင်ကိုးဖြာကား၊ အလိမ်မာကို၊ သူထက်ပို၍၊ (၁) ကင်းတိုကင်းရှည်၊ (၂) အတည်, အရပ်၊ (၃) အကပ် အခွါ၊ (၄) ဗျူဟာစက္ကာ၊ သေနင်္ဂနှင့်၊ ပဒုမဗျူဟာ၊ (၅) တပ်တာ မြေကတုတ်၊ တည်လုပ်ပြင်ငြား၊ စိုက်ထားဆူးငြောင့်၊ (၆) အစောင့်အနေ၊ (၇) အစေအဘန်၊ (၈) အကြံအတွေး၊ အရေးအရာ၊ အဖြာဖြာကို၊ ပညာသတိ၊ (၉) ရဲသည့် စိတ်စွဲ၊နှလုံးမြဲလျက်၊ ကွပ်ကဲစီရင်၊စစ်ဘုရင်ဟူ၊စစ်သူကြီးရာ၊ခံထိုက်စွာ၏။

စဉ်းလဲရခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။လိမ်လည် လှည့်ပတ် ဖြားယောင်းရခြင်း အကြောင်း ၃-ပါး၊ ဘုရင်နှင့် စစ်သူကြီး, သံတမန်တို့ ကျင့်ရန်။ (၁) ဇီဝိတ မာယာ- အသက်၏ ပျက်စီးဘွယ်ရာ၌ စဉ်းလဲရခြင်း၊ (၂) ယောဂ မာယာ- သူ၏စစ်ကို အောင်ဘွယ်ရာ၌ စဉ်းလဲရခြင်း၊ (၃) မဟာဂိနာသ မာယာ- သတ္တဝါအများ ပျက်စီးဘွယ်ရာ အမှုကြီးတို့၌ စဉ်းလဲရခြင်း။

စည်မျိုး ၁၂-ပါး, တနည်း ၁၃-ပါး။ ။မဟာရာဇဝင်ကြီးမှ ထုတ်၍ ဖြေထားသည်။ (၁) မြှောက်စည်၊ (၂) သံလွင်၊ (၃) စည်ပြော၊ (၄) စည်ကြီး၊ (၅) ဒုံမင်း၊ (၆) စည်ဝန်း၊ (၇) စည်သေး၊ (၈) စည်ပုတ်၊ (၉) စည်ပန်းတောင်း၊ (၁၀) ပတ်သာ, ပုံသာ၊ (၁၁) တဖက်ပိတ်စည်၊ (၁၂) စည်အိုင်။

မှတ်ချက်။ ။အချို့ကား "စည်ဒိုး"ကို ထည့်၍ စည်မျိုး ၁၃-ပါး ယူကြ၏၊ စည်သေးနှင့်အတူ မှတ်က ၁၂-ပါးပင် ရ၏၊ မဃဒေဝ လင်္ကာ သစ်၌ "နန်းပွဲအလိုက်၊ နန်းထိုက်တမည်၊ ကြူးရိုက်မြည်သား၊ မြှောက်စည်, သံလွင်၊ ထိုပြင်ရိရော၊ စည်ပြောတသီး၊ စည်ကြီး,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တသင်း၊ ဒိုမင်းသိမ္မန်း၊ စည့်ဝန်း, စည့်သေး၊ တရေး စည်ပုတ်၊ ပြုတ်ပြုတ်ဆော်ညောင်း၊ စည်ပန်းတောင်း, ပတ်သာ၊ သညာ ထုးလည်၊ တဖက်စည့်ကား၊ စည်အိုင်ခေါ်ရိုး၊ စည်မျိုး ဆယ့်နှစ်" ဟု လာရှိ၏။

စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးကြောင်းတရား ၆-ပါး။ ။သိင်္ဂါလ သတို့သားအား ဘုရားဟောတော် မူသည်ကို ရင်းလက်ာဖြင့် သိပါ။ (၁) သေစာ သောက်စား၊ (၂) လမ်းသွား ခါမဲ့၊ (၃) ရှုငဲ့ သဘင်၊ (၄) ပျော်ရွှင် အန်လောင်း၊ (၅) မကောင်း မိတ်ဖွဲ့၊ (၆) ပျင်းရိခြင်းများ၊ ဤ ၆-ပါးကား၊ ပျက်ပြားဥစ္စာ ယွင်းကြောင်းတည်း။

စည်းစိမ်ချမ်းသာ၊ မျိုး ၄-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ မည်သို့နည်း?။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျမ်းစာတို့၌ ဒါန, သီလ, ဘာဝနာမှုအတွက် စည်းစိမ် ၄-ပါးကို ညွှန်ကြားကြကုန်၏။ (၁) လူ့စည်းစိမ်, လူ့ချမ်းသာ၊ (၂) နတ် စည်းစိမ်,နတ်ချမ်းသာ၊ (၃) ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်,ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ၊ (၄) နိဗ္ဗာန် စည်းစိမ်, နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ။

စည်းဝါးမျိုး ၃-ပါး။ ။ကြိုး, ဘွဲ့, ဂီတနှင့် ဝါဒိတ,ခေါ် သီဆို တီးမှုတ်မှု အနုပညာ ဝါ, ဂီ, နစ်၌ စည်းသုံးစည်းဟု လာရှိသည်။ (၁) ကရောင်း စည်း- ချွင်-ချွင်-ချွင်-ချွင်....၊ (၂) နရည်းစည်း-ချွင်-ချွင်-ချပ်၊ ချွင်-ချွင်-ချပ်၊ (၃) ဝါးလတ်စည်း- ချွင်-ချပ်၊ ချွင်-ချပ်။

တနည်း။ နရည်းစည်း,ဝါးလတ်စည်း, စုံစည်း, စည်းပြေး,စည်းသုတ်, စည်းနည်းများလည်း ရှိသေး၏၊ ဂီတစာဆိုတော်ကြီးများနှင့် ဆွေးနွေး ကြပါကုန်။

စက္ကဝတ္တေးတမင်း၏ ယာဉ်တော် ၅-ပါး။ ။သူ၏ကောင်းမှု ပတ္တနာထူး ကြောင့် ရသော အစွမ်းကောင်းများ။ (၁) ကာက ခေါ် ယောကျ်ား၊ ယူဇနာ ၆၀-နေ့ချင်း သွားနိုင်၏၊ (၂) နာဋ္ဌာဂီရိဆင်- ယူဇနာ ၁၂၀- ခနှချင်း လျင်စွာ သွားနိုင်၏၊ (၃)ဘဒ္ဒါလိ ဆင်မ-ယူဇနာ ၅၀-ချက်ချင်း လျင်စွာ သွားနိုင်၏၊ (၄) မုဥ္ဇကေသီ မြင်းမ- ယူဇနာ ၁၂၀-ခရီးကို နေ့ချင်း လျင်စွာ သွားနိုင်၏၊ (၅) ဘဇ္ဇကုလီ မြင်းမ- ၎င်းအတိုင်း။

စက္ကဝါဠာလ ၄-စို့။ ။ကျောက်စာဝန် တော်စိန်ခို၏ မှတ်စုပရပိုဒ် တဆူ၌ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရ၏။ (၁) ပြည့်တန်ဆာမများ တစို့၊ (၂) ဒေသွေး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မစုမ်း,အနူများ တစို့၊ (၃) သူတောင်းစားများ တစို့၊ (၄) သူကောင်ထမ်း,မြေမှုပ်သုဘရာဇာ တစို့၊ ၎င်းတို့ကို အရွတ်ဝန်က အုပ်ချုပ်ရသည်။

စဏ္ဍာလ ၅-မျိုး။ ။အလုပ်ကြမ်း သမားများ ဟူ၏၊ ကေကနိပါတ် အပဏ္ဏကဇာတ် အဋ္ဌကထာ။ (၁) စဏ္ဍာလ-ဒွန်းစဏ္ဍားမျိုး၊ ပန်းဘဲစသည့် အလုပ်ကြမ်းသမားများ၊ (၂) နေသာဒ-တံငါ မုဆိုးမျိုး၊ (၃) ပက္ကုသ-ပန်းမှိုက်သွန်, အညစ်အကြေး သုတ်သင်သူမျိုး၊ (၄) ရထကာရ-သစ်ရွေသမား, ရထား, လှည်း စသည့် အလုပ်သမား၊ (၅) ဝေဏု-ဝါးခုတ်,ဝါးခွဲ, နှီးထိုး, ဖျာရက် စသည် ပြုသောသူမျိုး။

စဏ္ဍာလ ၅-မျိုး၊ တနည်း။ ။(၁) စပ်၊ (၂) အမှုမ်း၊ (၃) သူကောင်ထမ်း၊ (၄) တွင်းတူး၊ (၅) သူသေကိုင်၊ ဤ ၅-မျိုးကိုလည်း စဏ္ဍာလ ၅-မျိုးဟူ၍ "လောကဝေါဟာရ" အားဖြင့် ခေါ်ကြသေး၏။

မှတ်ချက်။ ။"စဏ္ဍာလငါး၊ အစို့များက၊ ရခြားတမည်၊ အခွန်သည့်ကား၊ တပြည်တစံ၊ တနိုင်ငံက၊ သိကိုကျွေးမွေး၊ ပေးကမ်းဘို့ရန်၊ အရွတ်ဝန်သို့၊ မကျန်စေငှါ၊ အပ်ထားရာ၏။" ဟု မဃဒေဝလင်္ကာ ပုတ္တောဝါဒခန်း၌ စပ်ဆိုလျက်ရှိ၏။

စတုဥဏှမျိုး ၄-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ အပူမျိုး အပေါင်း ဝေါဟာရ။ (၁) သဘော်ချင်း၊ (၂) ရှေတ်ကောင်း၊ (၃) ပိတ်ချင်းသီး၊ (၄) ပိတ်ချင်းမြစ်။

စတုဇာတမျိုး ၄-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ အမွှေးမျိုး အပေါင်း ဝေါဟာရ။ (၁) ဖာလာ၊ (၂) ကရဝေးရွက်၊ (၃) ကရဝေးခေါက်၊ (၄) ကုံကော်ဝတ်ဆံ။

စတုဏ္ဌက္ခရာ ၅-လုံး။ ။ကမ္ဘဝါဖတ်ရာ၌ ပြင်းပြင်းရွတ်ရ၍ ဝဂ်ငါးပါးတို့တွင် ပါဝင်သော ဆ,ဈ,ဌ,ဎ,ဘ အက္ခရာငါးလုံးကို ခေါ်သည်။

စတုဗီသာ ၄-မျက်နှာ။ ။အရှေ့အရပ်၊ အနောက်အရပ်၊ တောင်အရပ်၊ မြောက်အရပ်။

စတုပညာသ ဆေး ၅၄-ကျပ်သား။ ။အင်္ဂရိတ် ဝေါဟာရ၊ ဘယဆေး၌လည်း သုံး၏။ (၁) ဆား ၈-ကျပ်၊ (၂) လက်ချား ၁၅-ကျပ်၊ (၃) ဆပ်ပြာ ၁၉-ကျပ်၊ (၄) ယမ်းစိမ်း ၁၂-ကျပ်၊ပေါင်း ၅၄-ကျပ်သားကို ချေ်ချက်၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုံးရာ၌ အင်္ဂါရတ် ဆရာတို့က "စ,က,ဗ,ယ" စတုပညာသဟု ခေါ်ဆိုကြသေးသည်၊ ၃,၂,၅,၈, ဂဏန်းသင်္ကေတတို့ကို အလေးချိန် ပြုသည်မှတ်။

စတုပညာသ ဆေး ၅၄-ကျပ်သား၊ တနည်း။ ။(၁) ထုံးမရကြည် ၁၀-ကျပ်၊ (၂) ဇဝက်သာ ၂၁-ကျပ်၊ (၃) ဆား ၈-ကျပ်၊ (၄) လက်ချား ၁၅-ကျပ်၊ ၎င်း ၅၄-ကျပ်သားကို လုပ်ရတ်ကျမ်းတို့၌ "ဋ, သ, ည, ခ "ဟု ခေါ်ဆိုကြကုန်၏၊ ၇,၆,၃,၂ ဂဏန်းသင်္ကေတတို့ကို အလေးချိန် ပြုသည်။

စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလ ၄-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (သီလကြီးမျိုး ၄-ပါး)၌ ရှုပါ။

စတုဖလ ဆေး ၄-ပါး။ ။စိန့်,ဆေး,ကန့်,ဟင်း,ခေါ် မင်းလေးပါး ဆေးကို လုပ်ရတ်ကျမ်းတို့၌ "စတုဖလ ဆေး"ဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။

စတုဗီဇမျိုး ၄-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ အစေ့မျိုး အပေါင်း ဝေါဟာရ၊ (၁) ဇီယာနက်စေ့၊ (၂) ပဲနံ့သာစေ့၊ (၃) စမုန်ဖြူစေ့၊ (၄) စမုန်နီစေ့။

စတုဘုမ္မိက တရား ၄-ပါး။ ။(၁) ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော တရားစု၊ (၂) ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော တရားစု၊ (၃) အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော တရားစု၊ (၄) အ,ဝတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားစု။

မှတ်ချက်။ ။၄-ခုမြောက် လောကုတ္တရာဘုံ၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန် တရားကိုပင် 'စတုဘုမ္မိက'ဟု ခေါ်သည် မှတ်လေ။

စတုမဓုမျိုး ၄-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ နေ့လွဲညစာ သုံးဆောင်ရန် ဘုရားခွင့်ပြုတော်မူသော အချိုမျိုးလေးပါး၊အာယုဝစ္စနပြီး၏။ (၁)ထောပတ်၊ (၂) ပျားရည်၊ (၃) တင်လဲ၊ (၄) နှမ်းဆီ၊ ၎င်းလေးပါး အမျှစီ၊ နေ့, သို့မဟုတ်၊ မိုးနှင့် ချက်။

စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး။ ။ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၃၃၂။ ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၂၁၈။ စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်၌ ၄-ဌာနခွဲ၍ အုပ်စိုးသော နတ်မင်းကြီးလေးပါး ဟူ၏။ (၁) အရှေ့ပိုင်းဌာန၌ ဓတရဋ္ဌ နတ်မင်းကြီး၊ (၂) တောင်ပိုင်းဌာန၌ ဝိရူဠှက နတ်မင်းကြီး၊ (၃) အနောက်ပိုင်းဌာန၌ ဝိရူပက္ခ နတ်မင်းကြီး၊ (၄) မြောက်ပိုင်းဌာန၌ ကုဝေရခေါ်,ဝေဿဝဏ် နတ်မင်းကြီး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂၂၆) [စ + တု။ စ + န္ဒ။ စ + န်း။ စ + ပ်။ စ + ပါး]

စတုရင်္ဂ၊ ဘဲ့နာမ၊ ၄-ဖြာ အင်္ဂါသိ။ ။စတု ရင်္ဂ ဗလ, ဟူသော ဘွဲ့ပုတံဆိပ်၏ အင်္ဂါ လေးပါးကို ဆိုသည်။ (၁) သဒ္ဒါကျမ်းအတတ်၊ (၂) ကဗျာလင်္ကာအတတ်၊ (၃) အမေးပြဿနာ ဓမ္မသတ်ကျမ်း စကားအတတ်၊ (၄) စစ်ဆင် စစ်ချီ စစ်ထိုးအတတ်။ ၎င်း အင်္ဂါ ၄-ရပ်တို့၌ ခေါင်ထိပ်အထိ တတ်မြောက်သူ။

စတုရာရက္ခတရား ၄-ပါး။ ။ရဟန်းရှင်လူတို့ ည နံနက် အမြဲမပြတ် ပွားများအပ်သော တရားလေးပါး။ (၁) အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ (၂) မရဏာနုဿတိ၊ (၃) မေတ္တာဘာဝနာ၊ (၄) ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။

စတုဝဂ္ဂ ဓမ္မ ၄-ပါး။ ။ကာလိဒါသ စသော ဆရာကြီးတို့ ရေးခဲ့သည့် လောကီမဟာကဗျာကျမ်းလာ လေးပါးသော တရားစု။ (၁) ချမ်းသာကြောင်း ဓမ္မ၊ (၂) အတတ်ပညာ ဃယ်ယာ ရွှေငွေ ဥစ္စာတို့ကို ရခြင်းနှင့် ရပြီးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းတည်းဟူသော-အတ္ထ၊ (၃) ကာမဂုဏ်ငါးပါး ဟူသော ကာမ၊ (၄) နိဗ္ဗာန် ဟူသော-မောက္ခ။

စတုဝိသာရဒ ဉာဏ်တော် ၄-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၀၃ ။ဋ္ဌ။ပ-အုပ်၊ ၃၃၈။ စတုဝေသာရဇ္ဇ ဉာဏ်တော် ၄-ပါးလည်း ဟူ၏၊ ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ရဲရင့်စွာ အသိပေး ပြောဆို ဝန်ခံခြင်း ၄-ပါး။ (၁) ဗုဒ္ဓတ္တဉာဏ်-ဘုရားအဖြစ်ကို ဟုတ်မှန်စွာ သိသောဉာဏ်၊ (၂) အာသဝက္ခယဉာဏ်-အာသဝ ကုန်ခြင်းကို သိသောဉာဏ်၊ (၃) အန္တရာယဉာဏ်- အန္တရာယ် ရှိသည်ကို သိသောဉာဏ်၊ (၄) နိယျာနိက ဉာဏ်- လောက သံသရာမှ ထွက်လမ်းကို သိသောဉာဏ်။

စန္ဒကူးမျိုး ၄-ပါး။ ။(၁) ရတ္တစန္ဒန-စန္ဒကူးနီ၊ (၂)ကာလာနုသာရီ-စန္ဒကူးနက်၊ (၃) ဟရိစန္ဒန-စန္ဒကူးရွှေ၊ (၄) ဂန္ဓသာရ-စန္ဒကူးဖြူ။

စန်းယှဉ်နက္ခတ် ၁၃-လုံး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ပုဏ္ဏမီ နက္ခတ် ၁၃-လုံး) ၌ ကြည့်ပါ။

စပ်တူ, စပ်ဖက် မလုပ်အပ်သူမျိုး ၈-ယောက်။ ။၎င်း သရုပ် အဖြေကို (မတိုင်ပင်အပ်သူ ၈-ယောက်)၌ ရှုပါလေ။

စပါးမျိုး ၇-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို 'ကောက်မျိုး ၇-ပါး'၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စပါးမျိုးအပြား ၁၀၇-ပါး၊ တနည်း။ ။အထိကရ မဟာကန်ဇတ်ကြီး မေဘ်ကွန်းမှ၊ ၎င်းသရုပ်များကို (ကောက်မျိုး ၁၀၇-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

စမကြီး ၄-လုံး။ ။တြင်းကျေ, နဝင်းကျေဖြစ်၍ လောဂ ကောင်းကျိုးကို ပေးစေတတ်သော "စ, ခ, ဗ, ဝ"ခေါ် အက္ခရာ ၄-လုံး။

စမုန့်မျိုး ၅-ပါး။ ။(၁) စမုန့်စပါး၊ (၂) စမုန့်ဖွဲ၊ (၃) စမုန့်ဖြူ၊ (၄) စမုန့်နီ၊ (၅) စမုန့်နက်။

စမုန့်မျိုး ၇-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) ဇီယာ၊ (၂) စမွတ်၊ (၃) စမုန့်စပါး၊ (၄) စမုန့်ဖွဲ၊ (၅) စမုန့်ဖြူ၊ (၆) စမုန့်နီ၊ (၇) စမုန့်နက်။

စရဏတရား ၄-ပါး။ ။လောကီ, လောကုတ်, အတတ်တို့၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်း အလုပ်တရား လေးပါး။ (၁) လောကီ စရဏ-လောက်ဝိဇ္ဇာကို တတ်မြောက်နိုင်ရန် ပရိကံဖြစ်၍ မူလအခြေ သင်ကြား အားထုတ်မှု လေ့ကျင့်ခဏ်း ဟူသမျှ၊ (၂) ဗြဟ္မ စရဏ-ဗေဒင်သုံးပုံတို့၏ အခြေခံ ဖြစ်သော ကမ္မဿကတ ဉာဏ်နှင့် ၅-ပါးသီလ တရားစု၊ (၃) ဣသိ စရဏ-ဣသိဝိဇ္ဇာ ခေါ် လောကီ အဘိညာဉ် ငါးပါး၏ ရှေ့အဖို့ ကျင့်ကြံ အားထုတ်စရာ ဆယ်ပါးသီလ, ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ, ပရိကမ္မ စသော နိမိတ် ၃-ပါး, စျာန် ၄-ပါး, သမာပတ် ၈-ပါး တရားစု၊ (၄) ဗုဒ္ဓ စရဏ-ဘုရားသခင်၏ အလိုတော်ကျဖြစ်သော စရဏတရား ၁၇-ပါး။

စရဏတရား ၉-ပါး၊ တနည်း။ ။အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ စရဏတရား ကိုးပါးကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည်။ (၁) သီလသံဝရ၊ (၂) ဣန္ဒြိယ သံဝရ၊ (၃) ဘောဇနေ မတ္တညုတ၊ (၄) သတိသမ္ပဇည၊ (၅) စတုပစ္စယ သန္တောသ၊ (၆) ပဌမစျာန်၊ (၇) ဒုတိယစျာန်၊ (၈) တတိယစျာန်၊ (၉) စတုတ္ထစျာန်။

စရဏတရား ၁၅-ပါး။ ။သုတ္တနိပါတ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၀၃။ နိဗ္ဗာန်သွားကြောင်း ခြေချောင်းနှင့် တူသောတရားများ ဟူ၏။ (၁) သီလ သံဝရ၊ (၂)ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ၊ (၃)ဘောဇနေ မတ္တညုတာ၊ (၄)ဇာဂရိယာနုယောဂ၊ (၅) သဒ္ဓါ (၆) သတိ၊ (၇) ဟိရီ၊ (၈) ဩတ္တပ္ပ၊ (၉)ဗာဟုသစ္စ၊ (၁၀) ဝီရိယ၊ (၁၁) ပညာ၊ (၁၂)ပဌမစျာန်၊ (၁၃) ဒုတိယစျာန်၊ (၁၄) တတိယစျာန်၊ (၁၅) စတုတ္ထစျာန်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စရဏတရား ၁၇-ပါး။ တနည်း။ ။အထက် ဖေါ်ပြပါ ၁၅-ပါးသို့။ (၁) သမ္မဒည၊ (၂) စတုပစ္စယ သန္တောသ၊ ၎င်းနှစ်ပါး ထည့်သော် စရဏ တရား ၁၇-ပါး ဖြစ်၏။

စရိယတရား ၃-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ပါ။၁။ဋ္ဌ။၃။ အတ္တ, ပရ, နှစ်ဝကျိုး တွက် လုပ်ကိုင် အားထုတ်ခြင်း ၃-ပါး။ လောကတ္တ စရိယာ-ကမ္ဘာသား အများ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ရရှိခံစားနိုင်ရန် အတွက် ဖြည့်ကျင့် ပြုစုခြင်း၊ (၂) ဉာတတ္တ စရိယာ-မိမိအမျိုးသားတို့၏ အကျိုးငှါ ဖြည့်ကျင့် ပြုစု အားထုတ်ခြင်း၊ (၃) ဗုဒ္ဓတ္တ စရိယာ-ဘုရားသခင် ဖြစ်နိုင်လောက် သည်အထိ ဉာဏ်ပညာကြီးပွားအောင် ပြုကျင့်အားထုတ် ရှာမှီးခြင်း။

စရိုက် ၆-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပ-အုပ်။၁၀၁။ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှာ ပါရှိ နေသော သဘောတရား ၆-ပါး။ (၁) ရာဂ စရိုက်-ရာဂပေါများ ထူပြော သူ၊ (၂) ဒေါသ စရိုက်-ဒေါသပေါများ ထူပြောသူ၊ (၃) မောဟစရိုက်- မောဟပေါများ ထူပြောသူ၊ (၄) ဝိတက် စရိုက်- တောင်တောင် ဤဤ ကြံစည်ခြင်း များပြားသူ၊ (၅) သဒ္ဓါစရိုက် သဒ္ဓါတရား ကောင်းသူ၊ (၆) ဗုဒ္ဓိ စရိုက်-ဆင်ခြင်ဉာဏ် ပညာကောင်းသူ။

စ ဝဂ် ၅-လုံး။ ။စ, ဆ, ဇ, ဈ, ည၊ ၎င်းအက္ခရာ ငါးလုံးကို တစုတည်း တဆက်တည်း ရွတ်ဆိုရသောကြောင့် စ ဝဂ် ခေါ်သည်။

စာဂဂုဏ် ၆-ပါး။ ။စာဂါနုဿတိအရ စာဂဂုဏ် ၆-ပါးကား ပေးကမ်း စွန့်ကြဲသူအဖို့ ဖြစ်၏။ (၁) ဝိဂတ မလ မစ္ဆေရ-မစ္ဆေရမှ ကင်းစင်ခြင်း ဂုဏ်၊ (၂) စာဂ-ပေးလှူစွန့်ကြဲနိုင်မှု ဂုဏ်၊ (၃) ပယတ ပါဏိ-စင်ကြယ် သော လက်ရှိခြင်း ဂုဏ်၊ (၄) ယာစက ယောဂ-အလှူခံတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း ဂုဏ်၊ (၅) သံဝိဘာဂ ရတ-ဝေဘန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်မှု ဂုဏ်၊ (၆) ဝေါသဂ္ဂ ရတ-စွန့်ကြဲခြင်း၌ မွေ့လျော်မှု ဂုဏ်။

စာဂီ ၅-ဖြာ၊ လောင်းမြတ်စွာ၊ ကျင့်ရာ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကား 'စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး'နှင့် တူ၏၊ စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါးကိုပင် 'စာဂီ ၅-ဖြာ၊ စာဂ ၅-ပါး'စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုကြကုန်၏။

စာတတ်ကြောင်းရာ၊ အင် ဂ-ဖြာ၊ လိုက်နာ စွဲမှတ် သိ။ ။သု, စိ, ပု, ဘာ၊ ဝိ ,လိ, သိ, ဓာ, ဟူသော စာတတ်ခြင်း၏ အခြေခံ အင်္ဂါရပ် ရှစ်ပါးကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆိုသည်။ (၁) သု, သုဏေယျ-ကြားနာရာ၏၊ (၂) စိ,စိန္တေယျ-ကြံစည်ရာ၏၊ (၃) ပု, ပုစ္ဆေယျ- မေးမြန်း စုံစမ်းရာ၏၊ (၄) ဘာ, ဘာသေယျ-ပြောဆိုရာ၏၊ (၅) ဝိ,ဝိစာရေယျ-ဆင်ခြင်နိုင်းဆရာ၏၊ (၆) လိ,လိခေယျ-ရေးသားရာ၏၊ (၇) သိ,သိက္ခေယျ- သင်ကြားလေ့ကျင့်ရာ၏၊ (၈) ဓာ, ဓာရေယျ-နှုတ်တက် အာဂုံဆောင်ရာ၏။

စာပေရေးရာ၊ နည်း ၅-ဖြာ၊ မြန်မာ ယဉ်ကျေးမှု။ ။၎င်းသရုပ်ကို(မြန်မာ စာပေ ရေးသားလေ၊ ၅-ထွေ နိသျှည်း)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ရှုလေ။

စာပေရှုတ်ဖတ်၊ နည်း ၁၀-ရပ်၊ ကျမ်းမြွတ်မည်သို့ မိန့်သနည်း?။ ။သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ 'ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ၁၀-ပါး' ကို စာပေ ရွတ်ဖတ်ပုံ နည်းဥပဒေ အရ မိန့်ဆိုကြ၏၊ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ရာ၌လည်း ထိုဆယ်ပါးကို ဝိနည်းဥပဒေက ညွှန်ကြားတားသည်။

စာပေဝင်ကျော်၊ ဆရာတော်၊ ၄-ဖော် မြန်တိုင်းရပ်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ကျော်လေးပါးခေါ်၊ ဆရာတော်)ဟူသော သုတေသနရပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

စာရမျိုး ၃-ပါး။ ။သန္တေတည်နေသော မိန်းမတို့ လိုက်နာရသော အကျင့် ၃-ပါး။ (၁) တိတ္တက-ခါးသော အစာ အာဟာရမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၂) ကသာဝ-ဖန်သော အစာ အာဟာရမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၃)ကဋုက-စပ်ပူသော အစာ အဟာရမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

စာရေးတော်ကြီး အင်္ဂါ ၆-ပါး။ ။လွှတ်သုံး ရုံးသုံး စာရေးတော်ကြီးတို့၏ အင်္ဂါ ၆-ပါး၊ ရာဇသေဝကကျမ်း။ (၁) သက်ံ ဥတ္တဂ္ဂဟံ - တကြိမ်ဆိုလျှင် မင်း၏အလိုကို သိတတ်ခြင်း၊ (၂) သီဃ လေခကံ- လျင်မြန်သော လက်ရေးလည်း ရှိခြင်း၊ (၃)သု လေခကံ- လက်ရေးလည်း လှပပြီသခြင်း၊ (၄) မေဓာဝီ - ထိုးထွင်းဉာဏ်လည်း ရှိခြင်း၊ (၅) ဝါကျပဋုကံ- စကားသွား စာပိုဒ်လည်း ကောင်းမွန် ပြေပြစ်ခြင်း၊ (၆) ဒက္ခံ- အရာဌာန အားလျော်စွာ လိမ်မာပါးလျှင်ခြင်း၊ တေံ- ဤသို့ဆိုငြား, ၆-ပါးအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသူကို၊လေခကေ-စာရေးတော်ကြီး အရာ၌၊ဌာပေ- ထားရာခန့်ရာ၏။

စာလုံး ၅-မျိုး၊ ရေးရိုးစဉ်လာ၊ ဖော်ပြပါ။ ။ဤမြန်မာစာလုံး ရေးထုံးရေးပုံ ငါးပါးကား "မုဒ္ဒါလိပိ သိပ္ပလိပိ၊ လိပိ လေခန သမ္ဘဝါ၊ ဂုဏ္ဍိကာ ဃုဏသမ္ဘူတာ၊ လိပိယော ပဉ္စဓာယိမေ။" ဟူသော သက္ကတကျမ်းမှ နည်းယူ ကူးပြောင်းလာ၏။ (၁) တံဆိပ်ရိုက် စာလုံး–မုဒ္ဒါ လိပိမျိုး၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ပန်းချီရေး စာလုံး- သိပ္ပ လိပိမျိုး၊ (၃) ကညစ်ရေး စာလုံး- လိခါ လိပိမျိုး၊ (၄) ခြစားရာ၌ ထင်နေသော စာလုံး- ဿုဏ လိပိမျိုး၊ (၅) မင်ရေး စာလုံး- ဂုဏ္ဍိကာ လိပိမျိုး။

စာသင်နည်းမျိုး ၃-ပါး။ ။ဧင်းသရုပ်ကို (ပရိယတ္တိမျိုး ၃-ပါး) ဟူသော သုတေသန ပုဒ်မှာ ကြည့်ပါလေ၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ။

စားတော်ကဲ အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။စဖိုသည်ခေါ် ထမင်းချက်သမား၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၅းပါး၊ ရာဇနိတိ၌ ဆို၏။ (၁) စဖိုသည်၏ မျိုးရိုးစဉ်ဆက် ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ဟင်းလျာချက်နည်းမျိုးစုံ ကျမ်းစာတို့ကို လေ့လာ တတ်မြောက်ရခြင်း၊ (၃) မြိန်ရှက်ဖွယ်ရာ ဖုတ်ကင်ချက်ပြုတ် ကြော်လှော် တတ်ရခြင်း၊ (၄) ချက်ပြုတ်ရေး၌ မျက်နှာလွှဲကာ လူတကာကို မစေခိုင်းရခြင်း၊ (၅) ချက်ပြုတ်ရေး၌ စိတ်ကူးဉာဏ် ကြံစည်ဝေဘန်မှု ရှိရခြင်း။

စိတ် ၈၉-ပါး။ ။ဧင်းသရုပ် (စိတ်တခုယုတ် ၉၀)၌ ရှုပါ။

စိတ်၏တည်ရာ၊ ဝတ္ထုမှာ၊ ၆-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။ဧင်းသရုပ်ကို (ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ရှုပါ။

စိတ်အကြံ သိနိုင်ခြင်းမျိုး ၄-ပါး။ ။သူတပါး၏ စိတ်အကြံကို သိနိုင်ပုံ။ သုတ်ပါထေယျ။ပါ။ ၅၈။ဌ။ ၇၀-၌ ရှုပါ။

စိတ်တခုယုတ် ၉၀။ ။မေ့သင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ ၁၁၈-နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-အုပ်။ ၈၂-တို့၌ အကျယ်ရှု။ ကပ္ပါသူ ကပ္ပါသား သတ္တဝါရှိသမျှတို့၏ သန္တာန်၌ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဖြစ်သော စိတ်အစုကို တခုမကျန် အကျဉ်းအားဖြင့် ရေတွက်သော် ၈၉-ပါး၊ ၉၀-ပြည့်ဘို့ရာ တခုယုတ်နေ၍ (တခုယုတ် ကိုးဆယ်)ဟု ခေါ်ဆိုရလေသည်။ (၁) ကာမစိတ် ၅၄-ပါး၊ (၂) ရူပစိတ် ၁၅-ပါး၊ (၃) အရူပစိတ် ၁၂-ပါး၊ (၄) လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး။

စိတ္တဇရုပ် ၁၅-ပါး။ ။စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ် ၁၅-ပါးကို ခေါ်ဆိုသည်။ (၁) ကာယဝိညတ်ရုပ်၊ (၂) ဝစီဝိညတ်ရုပ်၊ (၃) သဒ္ဒရုပ်၊ (၄) လဟုတာရုပ်၊ (၅) မုဒုတာရုပ်၊ (၆) ကမ္မညတာရုပ်၊ (၇) ပထဝီရုပ်၊ (၈) တေဇောရုပ်၊ (၉) အာပေါရုပ် (၁၀) ဝါယောရုပ်၊ (၁၁) ဝဏ္ဏရုပ်၊ (၁၂) ဂန္ဓရုပ်၊ (၁၃) ရသရုပ်၊ (၁၄) ဩဇာရုပ်၊ (၁၅) အာကာသဓာတ်ခေါ် ပရိစ္ဆေဒရုပ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စိတ်ဓာတ် အားနည်းခြင်း အကြောင်းတရား ၂၅-ပါး။ ။ကောင်းမှုကောင်းရာတို့ဘက်၌ စိတ်အားလျော့မှုများ ၂၅-ပါး။ (၁) ကောသဇ- အမျက်ထွက်ခြင်း၊ (၂) ဥပနာဟ- ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ (၃) မက္ခ- ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်း၊ (၄) ပလာသ- တုပြိုင်ခြင်း၊ (၅) ဣဿာ- ငြူစူခြင်း၊ (၆) မစ္ဆရိယ- ဝန်တိုခြင်း၊ (၇) မာယာ- လှည့်ပတ်ခြင်း၊ (၈) သာထေယျ- စဉ်းလဲခြင်း၊ (၉) ထမ္ဘ- မိုက်မဲ ခိုင်ခံ့ခြင်း၊ (၁၀) သာရမ္ဘ- သူ့သိလကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ (၁၁) မာန- စိတ်ကြီးဝင်ခြင်း၊ (၁၂) အတိမာန-အလွန်အမင်း စိတ်ကြီးဝင်ခြင်း၊ (၁၃) မဒ- မာန်ဖြင့်ယစ်ခြင်း၊ (၁၄) ပမာဒ- မေ့လျော့ခြင်း၊ (၁၅) ထိန- စိတ်၏ လျော့ကျခြင်း၊ (၁၆) မိဒ္ဓ- ငိုက်မြည်းခြင်း၊ (၁၇) အာလသျ- ပျင်းရိခြင်း၊ (၁၈) ပါပ မိတ္တတာ- ခင်ပွန်းယုတ်နှင့် ပေါင်းပေါ်ခြင်း၊ (၁၉) ရူပ- အဆင်း၌ တပ်မက်လွန်းခြင်း၊ (၂၀) သဒ္ဒ-အသံ၌ တပ်မက်လွန်းခြင်း၊ (၂၁) ဂန္ဓ- အနံ့၌ တပ်မက်လွန်းခြင်း၊ (၂၂) ရသ–အရသာ၌ တပ်မက်လွန်းခြင်း၊ (၂၃) ဖေါဋ္ဌဗ္ဗ–အတွေ့၌ တပ်မက်လွန်းခြင်း၊ (၂၄) ခုဒ္ဒါပိပါသ– ဆာလောင် မွတ်သိတ်ခြင်း၊ (၂၅) အရတိ တရား၌ မမွေ့လျော်ခြင်း၊

စိန္တာအပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ မိန့်ကြား ကျမ်းဋီကာ။ ။မဏိသာရ မဉ္ဇူသာဋီကာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ကြံသိမှုတို့ကို ဆို၏။ (၁) ဉီဟာန စိန္တာ- ဝိတက် သဘောမျှသာဖြစ်၍ ဖြူ, နီ, ညို, ပြာလောက်ကိုသာ သိနိုင်လျက် မူရင်း သဘော လက္ခဏာကိုကား ထိုးထွင်း၍ မကြံနိုင်, မသိနိုင်မှု၊ (၂) ဝိဇာနန စိန္တာ- ဝိညာဏ် သဘောမျှသာ ဖြစ်၍ မူရင်း သဘော လက္ခဏာသို့ ရောက်အောင် ကြံစည် ထိုးထွင်းကာ သိနိုင်လျက် ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ် ရောက်အောင်ကား မစွမ်းနိုင်မှု၊ (၃) ပဇာနန စိန္တာ - ပညာ သဘောဖြစ်၍ ကိစ္စအားလုံးကို သိမ်းကျုံးကာ ထိုးထွင်းသိရှိနိုင်မှု။

စိန်မျိုး ၄-ဖြာ၊ ရတနာ၊ မိန့်မှာ မဏိသျှတ်။ ။ မဏိသျှုတ်ကျမ်းလာ ဝဇီရစိန် ရတနာမျိုး လေးပါး။ (၁) ခတ္တိယ-ပြုံးပြုံးပြက် ထွက်သော အရောင်ရှိ၏၊ (၂) ကဏ္ဍ-ဖြူဖွေးဖွေး၌ သက်တင်ရေး ထင်လုလု အရိပ်ထွက်သည်၊ (၃) ကိဿဗျော-ဝါ, ညို, နီရောင် သန်းနေသည်၊ (၄) ဗြဟ္မဏ - အတွင်း၌ အဖြူထုတ်ချင်းထွင်းလျက် အပြင်ဘက်က သက်တင်ရေး ပြာနုရောင် သန်းနေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စိန်မျိုး ၇-ပါး၊ လုပ်ရတ်များ၊ ပွဲခြား စိတ်ဖြာသိ။ ။ဝိဇ္ဇာဓရ ဓာတုသာရ ကျမ်းမှ ယူသည်။ (၁) အဿဒန္တ သောမလ- မြင်းသွားစိန်း၊ ဝါ့နှံ့ ဖြူ အဆင်းရှိ၏၊ (၂) သောမလ သုက္က-စိန်ဖြူ ဒိုးဆန်၊ ဂုံညင်းဆန်ကဲ့သို့ ရှိ၏၊ (၃) သောမလ သုက္က ဂဇ- စိန်ဖြူ ဆင်ဦးနှောက်၊ ဖြူသော စရံ ရှိ၏၊ (၄) ဂောမလ ရတ္တ သုဝ- စိန်နီ ကျေးနှုတ်သီး၊ ရဲရဲနီသော အဆင်းရှိ၏၊ (၅) ပဇ္ဇြဇ ကာလ-စိန်နက် မှန်ရောင်၊ နက်မှောင်၏၊ (၆) သီဟ မတ္ထလုင်္ဂ ပဇ္ဇြဇ- ခြင်္သေ့ ဦးနှောက်စိန်၊ ဖြူဖြူ မှန်ရောင် ရှိ၏၊ (၇) ဗျဂ္ဃ မတ္ထလုင်္ဂ ပဇ္ဇြဇ- ကျားဦးနှောက်စိန်၊ဖြူဖြူ ဝါဝါ မှန်ရောင် ရှိ၏၊ ယို ၇-ပါးတို့တွင် ထွက်ရတ်လမ်း ဆရာတို့အတွက် ပဇ္ဇြဇကာလ ခေါ် စိန်နက်သည် တန်ခိုး အရှိဆုံးဟု မအထူးချီးမွမ်း တုတ်ဆိုထား၏။

စိးပွားဥစ္စာ ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးကြောင်း တရား ၆-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးကြောင်းတရား ၆-ပါး) ဟူသော ပြဿနာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

စုတ်မျိုး ၉ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းအချို့တို့၌ အောက်ပါအတိုင်း ခွဲ၍ ပြကြ၏။ (၁) ပထနီ၊ (၂) သုဘာ၊ (၃)လာဘာ၊ စုပ်ကြီး ၃-အိမ်၊ (၄) ဓနု၊ (၅) ကရ္ဂုမ္ဘ၊ (၆) သဟာဇ၊ စုတ်လာဘ် ၃-အိမ်၊ (၇) ဗန္ဓု၊ (၈) ပုတ္တ- (၉) ကမ္ပ၊ စုတ်ကလေး ၃-အိမ်။

စုဒိတက ကျင့်ဝတ် ၂-ပါး။ ။အာပတ်ဖြင့် အမှုပ်စွဲခံရသူ စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် ကျင့်ဝတ် ၂-ပါး။ (၁) သစ္စံ ဘဏေ- မှန်သော စကားကိုသာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၂) အ ကုပ္ပေယျ- အမျက်ဒေါသ မထွက်ရခြင်း။

စုန်းမျိုး ၇-ပါး, တနည်း၊ ၇၈- ပါး။ ။ဤ၌ လောကီဟူးရား ဖန္တနိကျမ်း တို့တွင် အမျိုးမျိုးရှိကြရာ သင့်လျော်ရာကိုသာ ဖော်ပြလိုက်သည်။

(၁) ခြေစုန်း၊ ၎င်းကား သစ်သီးသစ်ပွင့်ကို စားသည်၊ ခြေကိုသော်၎င်း၊ ခြေရာကိုသော်၎င်း ကိုယ်တိုင် ကိုင်ရမှ ဖမ်းစားနိုင်သည်၊ ၎င်းကို ရွာသူ'ဟု သမုတ်သည်။

(၂) ခေါင်းစုန်း၊ ၎င်းကား သစ်သီးမှည့် အချို အချဉ်ကို စားသည်၊ ဒရိုပ်ကိုသော်၎င်း၊ ခြေရာကိုသော်၎င်း၊ ကိုယ်ကိုင်ထိရမှ ဖမ်းစား နိုင်သည်၊ ၎င်းကို 'နပါးတက်'ဟု သမုတ်သည်။

www.burmeseclassic.com

(၃) ကိုယ်စုန်း၊ ၎င်းကား မစင် ချေးခြောက်ကို စားသည်၊ ခြေရာကို သော်၎င်း၊ အရိပ်ကိုသော်၎င်း၊ ကိုယ်ကိုသော်၎င်း၊ ကိုယ်တိုင် ထိရမှ ဖမ်းစားနိုင်သည်၊ ၎င်းကို 'ဆင်ကပ်'ဟု သမုတ်သည်။

(၄) မောက်လုံးစုန်း၊ ၎င်းကား အသွေး အသား အရေကို စားသည်၊ ကိုယ်တိုင် မြင်ရ, ထိရ, နမ်းရှုပ်ရမှ ဖမ်းစားနိုင်သည်၊ ၎င်းကို'စုန်း'ဟု သမုတ်သည်။

(၅) မောက်ပြားစုန်း၊ ၎င်းကား အအူ အသည်း အမြစ်တို့ကို စားသည်၊ ကိုယ်တိုင် မြင်ရ, ထိရ, နမ်းရှုပ်ရမှ ဖမ်းစား နိုင်သည်၊ ၎င်းကို 'ရှာသွီး'ဟု သမုတ်သည်။

(၆) အိန္ဒတလိမ့်စုန်း၊ ၎င်းကား အကြော် အလှော် အဆိမ့် အအိမ့်တို့ကို စားသည်၊ အမည်နာမကိုသိမှ မိမိလက်အောက်ရှိ ၃၇-မင်းနတ်တို့ကို စေပါးခိုင်းခန့် ဖမ်းစားနိုင်သည်၊ ၎င်းကို'ဇော်ဂနီ'ဟု သမုတ်သည်။

(၇) ကဝေမြှောက်စုန်း၊ ၎င်းကား လူသွေး လူသား လူရိုး တို့ကို စားသည်၊ အမည်နာမကိုသိက မိမိလက်အောက်ရှိနတ်တို့ကို စေပါး ခိုင်းခန့် ဖမ်းစားနိုင်သည်၊ ၎င်းကို 'ကဝေ'ဟု သမုတ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ခြေစုန်း, ခေါင်းစုန်း, ကိုယ်စုန်း ၎င်းသုံးယောက်တို့ကား သေအောင် မဖမ်းစား၊ မကြံစည်နိုင်ကြကုန်၊ မောက်လုံး, မောက်ပြား, အိန္ဒတလိမ့်, ကဝေမြှောက်, ၎င်းလေးယောက်သော စုန်းတို့ကား သူ ကိုသေအောင် ဖမ်းစားကြံစည်နိုင်သော တန်ခိုး သတ္တိ ရှိကြကုန်၏၊ ထိုမှတပါး အခြားစုန်းအမျိုး ၆၆-ပါး၊ ဗူးသွင်းစုန်းမျိုး ၇-ပါး၊ ကာကန့်, ဇော်ဂနီစုန်းမျိုး ၅-ပါး၊ ပေါင်း ၇၈-ပါးသော အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို "လောကီ အင်္ဂတ္တိုရ်ကျမ်းရင်းကြီး"မှာ ရှုပါကုန်။

စေတနာ ၃-တန်။ ။သုတ်သီလက္ခန်။ပါ။ ၁၃၁ ။ဋ္ဌ။ ၂၆၇-၌ အကျယ်ရှုပါ။ အလုပ်တခု၌ စေ့ဆော်ခြင်း သဘောတရား မျိုးသုံးပါး၊ (၁) ပုဗ္ဗ စေတနာ- မပြုလုပ်မီ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော စေတနာ၊ (၂) မုဉ္စ စေတနာ- ပြုဆဲအခါ၌ ဖြစ်သော စေတနာ၊ (၃) ပရ စေတနာ- ပြုပြီးနောက် အခါ၌ အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်သော စေတနာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စေတသိက် ၅၂-ပါး။ ။အမှန်တရားကို ထိုးထွင်းထွန်းလင်း၍ သိမြင်အောင် ပြပေးခြင်း လက္ခဏာရှိသော 'အမောဟ' ခေါ် ပညိန္ဒြေ စေတသိက် ၁-ပါး၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ပါး၊ ပကိဏ္ဏက စေတသိက် ၆-ပါး၊ သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက်- ၁၉-ပါး၊ ဝိရတီ စေတသိက်- ၃-ပါး၊ အပ္ပမညာ စေတသိက် ၂ပါး၊ အကုသိုလ် စေတသိက် ၁၄-ပါး၊ ပေါင်း ၅၂-ပါး ဖြစ်၏၊ ၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်များကို ဆိုင်ရာ အမည်တို့၌ ပြသွားမည်။

စေတီတည်ထား၊ ကိုးကွယ်ဖြား၊ ၄-ပါး ပုဂ္ဂိုလ်အပ်။ ။ဖော်ပြပါ လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ထိုက်ကြောင်းနှင့် မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ လာရှိ၏။ (၁) ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော ဘုရားရှင်၊ (၂) ဘုရားငယ်ခေါ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်များ၊ (၃) သီလဝန္တဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားများ၊ (၄) စကြာရတနာ ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော စကြာမင်း။

စေတီတော်ကိုး၊ မြတ်ပုထိုး၊ ၂-မျိုး ခွဲခြားသိ။ ။စေတီနှင့် ပုထိုးကို ခွဲခြားသိစေရန် ဆိုသည်။ (၁) စေတီတော်- မုခ်ပေါက် လိုဏ်ဂူ မပါသော စေတီမျိုး၊ ပုံ- ရွှေတိဂုံ၊ ရွှေစည်းခုံ၊ ရွှေဆံတော်တို့လုံ၊ (၂) မုထိုးတော်- မုခ်ပေါက် လိုက်ဂူပါသော စေတီမျိုး၊ ပုံ-သဗ္ဗညု၊ အာနန္ဒာ၊ ကော်တော့ပလ္လင်တို့လို။

စေတီထိပ်ဖျား၊ ငှက်မြတ်နား၊ တင်ထား ငှက် ၄-မျိုး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ငှက်မြတ်နားတွင်၊ ထုံးတမ်းဝင်၊ ၄-အင်ငှက်မျိုး အဘယ်နည်း?) ဟူသော ပြဿနာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

စေတီထိုက်စွာ၊ ပုဂ္ဂလာ၊ ၂-ဖြာ ခွဲခြားသိ။ ။ဒုကင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ၇၆။ ၄။ ၅၁။ သေပြီးနောက်၌ ကျန်ရစ်သော အလောင်းဓာတ်ရုပ်ကို စေတီတည်ထိုက်သူမျိုး ၂-ပါး။ (၁) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ- မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အလောင်းဓာတ် ရုပ်ကလာပ်၊ (၂) ရာဇာ စက္က ဝတ္တိ-စကြာမင်း၏ အလောင်းတော် ရုပ်ကလာပ်။

ဒစေတီထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။၎င်းတို့၏ သရီရဓာတ်များကို စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ခြင်းများပြု၍ သုခချမ်းသာ ရရှိနိုင်သည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဟူ၏၊ သုတ်မဟာဝါ ။ပါ။ ၁၁၇။ အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ပ-အုပ်။ ၇၆။ ၅၆၇။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ဒု။ ၅၁။ တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ (၃) ရဟန္တာ (၄) စကြာဝတေးမင်း။

စေတီ ၃-ပါး ထူးအပြား။ ။ခုဒ္ဒကပါဠ ။ပါ။ ၁၀ ။ဋ္ဌ။ ၁၈၈-၌ အကျယ်ရှု။ ရှိသေလေးစားအပ်သော အရာဝတ္ထုများ။ (၁) သာရီရိက စေတီ- မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ဒြပ်မှ ဖြစ်သမျှ ဓာတ်တော်တို့ကို ခေါ်သည်၊ "သရီရစေတီ" လည်းဟူ၊ (၂) ပရိဘောဂ စေတီ- ဗောဓိပင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင်တော် ပရိက္ခရာ စသည်ကို ခေါ်သည်၊ (၃) ဥဒ္ဒိဿ စေတီ- မျက်ကွယ်က မှန်းဆရည်ရွယ်အပ်သော ၃၂-ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီး, ၈၀-သော လက္ခဏာတော်ငယ်, ရောင်ခြည်တော် ၆-သွယ်နှင့် တင့်တယ် စမ္ပါယ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပါရုံ "အဆင်းတော်" သို့မဟုတ် "ဗုဒ္ဓပဋိမာ ဥဒ္ဒိဿက စေတိယံ" ဟူသော ခုဒ္ဒကပါဠ အဋ္ဌကထာအရ "ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်, ကောင်းမြတ်သာယာသော အသံတော်, အနန္တဂုဏ်တော်" တို့ကို ခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤသုံးပါးကား ဟေရသန်ပါတ် ကာလိင်ဗောဓိဇာတ်လာ အနာထပိဏ် သေဋ္ဌေးကောင်းပန်၍ ရှင်အာနန္ဒာ လျှောက်ထားသဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်မှာ ဘုရားခွင့်ပြုတော်မူသော စေတီတို့တည်း၊ အချို့ကား "ဓမ္မစေတီ" ထည့်၍ စေတီလေးပါးဟု ရေတွက်ကြလေသည်၊ (ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒါဒိ လိခိတ ပေါတ္ထကေ နိဓဟိတွာ ကဘံ ပန ဓမ္မစေတိယံ နာမ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စသော တရားဒေသနာတို့ကို ရေးအပ်သော ပေ, ရွှေပြား, ငွေပြား, စသည်များကို သိုမှီး ဌာပနာ၍ ပြုအပ်သော စေတီသည် 'ဓမ္မစေတီ' မည်၏ ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာဆရာ မိန့်တော်မူသည်။

ဝေတီပါဒ ၃-ဌာန။ ။၎င်း သရုပ်ကို (စက်တော်ရာ ၃-ဆူ)၌ ရှုပါ။

စေတီ,ပုထိုး တန်ခိုးပြခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဥှာ ပါဠိတော်-၂၉၇။ စေတိယပါဋိဟာရိယ ပဥှာခန်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့ အသက်ရှိစဉ်ကာလက ငါ၏ အရိုးဓာတ်တော် စသည်မှ တန်ခိုးပြစေသတည်းဟု အဓိဋ္ဌာန်ခဲ့ခြင်းမျိုး။

(၂) ထိုစေတီတော်တို့၌ သဒ္ဓါကြည်ညိုမှု လွန်ကဲသော အမျိုးကောင်းသား သမီးတို့က ပူဇော်ဘွယ် အပျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပူဇော်ပသ၍ ကန်ခိုးပြတော်မူပါဟု အဓိဋ္ဌာန်သောကြောင့် ပြခြင်းမျိုး။

(၃) သာသနာတော် စည်ပင် ထွန်းကားရေး အတက် နတ်များက အဓိဋ္ဌာန်သောကြောင့် ပြခြင်းမျိုး ဟူ၏။

စေတော ဝိနိဗန္ဓတရား ၅-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၉၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၁၄။ စိတ်ကို ဘာဝနာ အလုပ်သို့ မရောက်အောင် ဖွဲ့နှောင်သော တရားငါးပါး။ (၁) ပစ္စည်းလေးပါး၌ သာယာသော တဏှာ၊ (၂) မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၌ သာယာသော တဏှာ၊ (၃) စားမှု အိပ်မှု၌ အလေးဂရုပြုသော တဏှာ၊ (၄) ကိုယ်ရည် အဆင်း အသွေး လှပရေး၌ တပ်မက်သော တဏှာ၊ (၅) မိမိ၏ ရဟန်းသီလ ဖြည့်ကျင့်မှုသည် ယခုဘဝ၌ နိဗ္ဗာန်ရရန် မဟုတ်, အစားချောင် ကုသိုလ်ရ လူနတ်ဘဝ ရရုံမျှဟု စိတ်ထားခြင်း။

စောင်းကောက် တီးရိုး၊ ၁၄-ကြိုး၊ အမျိုးအမည်သိ။ ။စောင်းကောက်ကြိုး တပ်ရာ၌ ရှေးက ၃-ကြိုး၊ ၇-ကြိုး၊ ၁၃-ကြိုးတပ်ခဲ့ကြရာ၊ ယခုမှာ ၁၄-ကြိုးထိ ရှိနေကြောင်းနှင့် သိရ၏၊ ထိုစောင်းကြိုးတို့တွင် အောက်ဆုံးကြိုးကစ၍ အထက်သို့ ရေတွက် ခေါ်ပုံ အမည်များကား။ (၁) သံဖျားကြိုး၊ (၂) သံချုပ်ကြိုး၊ (၃) ကျာကြိုး၊ (၄) တျောကြိုး၊ (၅) တျောကြိုး၊ (၆) သုံးပင်ဒုံးလက်ညှိုး၊ (၇) ဒုံးနှစ်ပင်လက်ညှိုး၊ (၈) ဒုံးလက်ညှိုး၊ (၉) ငါးပင်ဒုံးကြိုး၊ (၁၀) လေးပင်ဒုံးကြိုး၊ (၁၁) သုံးပင်ဒုံးကြိုး၊ (၁၂) နှစ်ပင်ဒုံးကြိုး၊ (၁၃) အထက်ဒုံးကြိုး၊ (၁၄) ဂုလ်ကြိုး။

စောင်းသံအပြား ၇-ပါး။ ။ဂုင်း သရုပ်ကို (အသံ ၇-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

စောဒကကျင့်ဝတ် ၅-ပါး။ ။ဝိနည်းအရ တရားလိုခေါ် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့ လိုက်နာရန် ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး။ (၁) ကာလေန-သင့်လျော်သော ကာလ၌သာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၂) ဘူတေန- ဟုတ်မှန်သော စကားဖြင့်သာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၃) သဏှေန-နူးညွှံသိမ်မွေ့သော စကားဖြင့်သာ ပြောဆို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရခြင်း၊ (၄) အတ္ထသံဟိတ- အကျိုးနှင့်စပ်သော စကားဖြင့်သာ ပြောဆိုရခြင်း၊ (၅) မေတ္တာစိတ္တ-မေတ္တာစိတ်ဖြင့်သာ ပြောဆို စွပ်စွဲရခြင်း။

စောဒနာခြင်း နည်း ၃-ပါး။ ။အာပတ်ဖြင့် စွဲချက်တင်ခြင်း သုံးပါး။ ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ-ဒု။ (၁) ဒိဋ္ဌစောဒနာ- မြင်ခြင်းဖြင့် စောဒနာမှု၊ (၂) သုတစောဒနာ-ကြားခြင်းဖြင့် စောဒနာမှု၊ (၃) ပရိသင်္ကာ-မသင်္ကာခြင်း, ရွံရှာခြင်းဖြင့် စောဒနာမှု။

စောဒနာမျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိနည်းအရာ စောဒနာခြင်း လေးပါး။ (၁) ဝတ္ထုသန္ဒဿန စောဒနာ-မေထုန်မှု, ခိုးမှု,လူသတ်မှုစသော ဝတ္ထုပြ၍ စောဒနာခြင်းမျိုး၊ (၂)အာပတ္တိ သန္ဒဿန စောဒနာ-အာပတ် တင်ပြ၍ စောဒနာခြင်းမျိုး၊ (၃) သံဝါသ ပဋိက္ခေပ စောဒနာ-ဥပုသ်ကံစသည် မပေါင်းဖော်ခြင်း, အတူမပြုခြင်းမျိုး၊ (၄) သာမိစိပဋိက္ခေပ စောဒနာ- အရိုအသေပေးမှု ရှိခိုးမှုစသည် မပြုခြင်းမျိုး။

စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ ။ဇာတ်အဋ္ဌကထာ။သတ္တမအုပ်။၃၃၃-၌အကျယ်ရှုပါ။ သမ္မာသမ္ဗောဓိဆုပန် အလောင်းတော်များ လိုက်နာကျင့်ကြံ အားထုတ်ရသည့် ပါရမီဖြည့်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းကြီး ငါးချက်။ (၁) ဓနပရိစ္စာဂ- စွန့်နိုင်ခဲလှစွာသော မင်းစည်းစိမ်, ရတနာ, ဆင်,မြင်း စသည်ကို စွန့်ခြင်း (၂) အင်္ဂ ပရိစ္စာဂ-ခြေ, လက်စသော ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းကို စွန့်ခြင်း၊ (၃) ပုတ္တ ပရိစ္စာဂ-သားတော်, သမီးတော်, တို့ကို စွန့်ခြင်း၊ (၄) ဘရိယ ပရိစ္စာဂ-မယားကို စွန့်ခြင်း၊ (၅) ဇီဝိတ ပရိစ္စာဂ-မိမိအသက်ကို စွန့်ခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုထို အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စသော ကျမ်းဂန် အစောင်စောင်တို့၌ ဝါဒအမျိုးမျိုး မတူ ကွဲပြားခြားနားစွာ ယူပုံကို ဓမ္မပဒ၊ မဟာဋီကာ၌ ရှုပါ။

စွယ်တော် ၄-ဆူ၊ သစ္စါမြို့၊ ပင့်ယူ ၄-ဌာန။ ။မြတ်စွာဘုရားရှင် စွယ်တော်ခါတ် ၄-ဆူကို ပင့်ယူ ကိုးကွယ် တည်ထားရာ ဌာနကြီး ၄-ပါးကို မေးလိုရင်းဖြစ်၏၊ ၎င်းအဖြေကို (အသမ္ဘိန္န၊ ခါတ်မြတ်လု၊ ပင့်ကြ ၆-ဌာနာ) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ပြန်ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဆ]

ဆံတော်မရှည်၊ ဒွဂုံလီ၊ မြတ်သည်ပုဂ္ဂိုလ် ၂။ ။ဆံပင်တော်များ ရှည်လျားခြင်း မရှိဘဲ ဒွဂုံလ, ခေါ် လက်နှစ်သစ် နှစ်လက်မခန့်မျှ လက်ျာရစ်လည်၍ အမြဲတည်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ၂-ပါးကား။ (၁)မြတ်စွာဘုရားသခင်၊ (၂) ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအရှင် ဟု ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာနှင့် အပဒါန်အဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိ၏။

ဆံထုံးအပြား၊ ၅၅၊ ဆင်ခြေး ပုဂံသူ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ဥသျှောင် ထုံးပြား၊ ၅၅) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဆံပင်ထားခြင်း၏ အပြစ် ၁၆-ပါး။ ။၎င်းအကျယ် ဖိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာ ဆံပင်ထားမှုအတွက် ပလိဗောဓ ၁၆-ပါးကို ဟံသာဝတီရိုက် မိလိန္ဒပဥှာ ဝတ္ထုတော်ကြီး စာမျက်နှာ ၂၁-၌ ရှုပါလေ။

ဆံပင်ထုံးရိုး၊ ၇-မျိုး၊ မင်းစိုးပျိုကညာ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ဥသျှောင် ၇-မျိုး ဖွဲ့ထုံးရိုး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဆ, အသာခေရဏ ဉာဏ်တော် ၆-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (အသာခေရဏ ဉာဏ်တော် ၆-ပါး)ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဆက်စပ်လို့ မရနိုင်အောင် ကွာဝေးသော အရာကြီး ၄ ပါး။ ။စတုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၅၉ ။ဌ။ ၃၀၆။ ဝေးသည့်ထက် ဝေးသော အရာကြီးလေးပါး။ (၁) နဘာစ ပထဝီ- မိုးနှင့် မြေကြီး၊ (၂) သမုဒ္ဒဿ ဩရိမ ပါရိမံ-သမုဒ္ဒရာ၏ ဟိုမှာဖက်ကမ်းနှင့် ဤမှာဖက်ကမ်း၊ (၃) သူရိယ အဗ္ဘုဒိတ စဝန ဌာနီ - နေထွက်လာရာ အရပ်နှင့် နေဝင်သွားရာ အရပ်၊ (၄) သတဉ္စဓမ္မ အသတဓမ္မ- သူတော်ကောင်း တရားနှင့် သူယုတ်မာတို့တရား။

ဆင်မျိုး ၄-ပါး၊ စွယ်ခြားနား၊ ခေါ်ပြား အမည်ထူး။ ။အစွယ်ပေါက်ပုံလိုက်၍ အမည် ၄-ပါးဖြင့် ခေါ်ကြသည်။ (၁) ဟိုင်းမျိုး- အစွယ်လုံးဝမရှိသော ဆင်မျိုး၊ (၂)ဟံမျိုး- သေးသွယ်သော အစွယ် တိုသော အစွယ်ရှိသည့် ဆင်မျိုး၊ (၃) တည်မျိုး- အစွယ်တချောင်းသာ ရှိသော ဆင်မျိုး၊ (၄) တံမျိုး- အစွယ် ၂-ချောင်းစုံ ရှိသော ဆင်မျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆင်မျိုး ၁၀-ပါး၊ ဗလ,အား၊ ခြားနားထူးထွေပုံ။ ။သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ၁၆၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။ အစဉ်အတိုင်း တမျိုးထက် တမျိုးက ဆယ်ဆအား ဗလရှိကြောင်းကို သိရာ၏။ (၁) ကာဠာဝကဆင်- လူဆယ်ယောက်အား ရှိ၍ ညင်းညင်း အော်မြည်တတ်သော ဆင်မည်းတမျိုး၊ (၂) ဂင်္ဂေယျဆင်- ဂင်္ဂါမြစ် ပတ်ဝန်းကျင်တဝိုက်၌ ရှိကြသည်၊ ၎င်းတကောင်၌ ကာဠာဝက ဆင် ဆယ်ကောင် အားရှိ၏၊ (၃) ပဏ္ဍရဆင်- ဝါဖျော့ဖျော့ အရောင်ရှိ၍ ဂင်္ဂေယျဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ (၄) တမ္ဗဆင်- ကြေးနီရောင် အဆင်းရှိ၍ ပဏ္ဍရဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ (၅) ပိင်္ဂလဆင်- ကြောင်သော အဆင်းရှိ၍ တမ္ဗဆင် ဆယ်ဆ အားရှိ၏၊ (၆) ဂန္ဓဆင်- အနံ့မွှေးသော ဆင်နံ့သာ၊ ပိင်္ဂလဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ (၇)မင်္ဂလဆင်- တင့်တယ်စွာ သွားတတ်၍ မင်္ဂလာရှိသောဆင်၊ ဂန္ဓဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ (၈) ဟေမဆင်-ရွှေရောင် အဆင်းရှိ၍ မင်္ဂလဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ (၉) ဥပေါသထဆင်- ၎င်း အမျိုး၌ ဖြစ်သည့် ကောင်းကင်ပျံဆင်ဖြူ၊ ဟေမဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ (၁၀) ဆဒ္ဒန်ဆင်- အစွယ်မှ ရောင်ခြည် ၆-မျိုးထွက်သော ဆင်ဖြူ၊ ဥပေါသထဆင် ဆယ်ဆအားရှိ၏၊ ဘုရားရှင်၏ အားတော်ကား ဆဒ္ဒန်ဆင် ဆယ်စီးအားရှိ၏။

ဆင့်အတွက် လက်နက်မျိုး ၈-ပါး။ ။ဆင်စီးသူရဲများအတွက် ဆင့်ကိုယ်ပိုင် လက်နက်ကြီး ရှစ်ပါးဟု ဟိတောပဒေသ၌လာ၏။ (က)အစွယ် ၂-ချောင်း၊ (ခ) အခြေ ၄-ချောင်း၊ (ဂ) နှာမောင်း၊ (ဃ) ဥက္ကောင်း။

ဆင်းရဲမှုလ၊ ရင်း ၂-စ၊ ရှောင်ကြဉ်ဖွေးဝေးကွာ။ ။၎င်းသရုပ်ကို(မူလ ၂-ပါး)၌ ရှုပါကုန်။

ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ထိုက်သူ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။အဟုတ်တကယ် ကိုးကွယ်, ဆည်းကပ်, ပေါင်းသင်း ခံထိုက်သူ၏ လက္ခဏာ ၇-ပါး။ (၁) သီလဂုဏ်- ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်စွာ ရှိမှုဂုဏ်၊ (၂) သမာဓိ ဂုဏ်- စိတ်ဓာတ် မြင့်မြတ်မှု ဂုဏ်၊ (၃) ပညာဂုဏ်- လောကုတ်, လောကီ, ပညာဆိ ဝမှုဂုဏ်၊ (၄) ဒါနဂုဏ်- ပေးကမ်း စွန့်ကြဲရက်မှုဂုဏ်၊ (၅)ပေယျ ဝဇ္ဇဂုဏ်- ချစ်ဖွယ် စကားဖြင့် ယဉ်ကျေးအောင် ဆိုမှုနိုင်မှုဂုဏ်၊ (၆) အတ္ထ စရိယာဂုဏ်- သူ့အကျိုးကို သည်ပိုးနိုင်မှုဂုဏ်။ (၇) သမာနတ္တတာဂုဏ်- မိမိနှင့် ဘူသော ကောင်းကျိုးသုခကို ပေးစွမ်းနိုင်မှုဂုဏ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆည်းဆာအပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ၄-ပါး တနည်းလာ။ ။နေမင်း၏ အလယ် ဗဟိုချိန် ၃-ပါးဟူလို။ (၁) နံနက် နေတခြမ်းထွက်ချိန်၊ (၂) နေ့လည် မွန်းတည့်ချိန်၊ (၃)ညနေ နေတခြမ်း ဝင်ချိန်၊ ထို့ကြောင့် လောကသာရ ပျို့၌ "ဥဒည်း, မဇ္ဈင်၊ နေဝင်အခါ၊ ဆည်းဆာသုံးပါး၊ ပိုင်းခြားဂါထာ၊ ရွတ်မြဲရာသား၊ ကာယာသိဒ္ဓိ၊ တရိသစ္စာ၊ တတ်လေ့လာ၍"ဟု ဆိုထား သည်။

ဆည်းဆာ ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။သူရိယ ကာလ၏ မဇ္ဈေချိန် ၄-ပါး ဟူ၏၊ (၁) နေ့၏အဆုံးနှင့် ညဉ့်၏အစ ညနေချမ်းချိန်၊ နေဝန်းကြီး တခြမ်း ဝင်ချိန် ဟူလို၊ (၂) ညဉ့်၏အဆုံးနှင့် နေ့၏အစ နံနက်အချိန်၊ နေဝန်းကြီး တချမ်း ထွက်ချိန် ဟူလို၊ (၃)နေမွန်းတည့်ချိန်၊ (၄) ညဉ့်သန်းခေါင်ချိန်။

မှတ်ချက်။ ။မန္တလေး နေပြည်တော်သုံး မြန်မာ့ပဟိုရ်စည် ဗ်တော်ချိန်၌ နံနက် လေးချက်တီး,နေ့ ၂-ချက်တီး, ညဉ့်လေးချက်တီး, ညဉ့် ၂-ချက်တီးတို့သည် ဆည်းဆာချိန် မည်၏။

ဆည်းလည်း ၃-လုံး။ ။ ဆည်းလည်းကို အချို့မှာစောင်တို့၌ "ဆည်လည်" ဟု ရေးထုံးပြုကြသည်၊ ရှေးထုံး ဝေါဟာရအားဖြင့် ပြောလာကြသည် မှာကား ချမ်းသာ, ဆင်းရဲ ဖြစ်မည့် ရှေ့ပြေး နိမိတ် သုံးပါး ဟူ၏။ (၁) ကလေးသူငယ်တို့သည် "အိမ်၏ဆည်းလည်း" မည်၏၊ ၎င်းတို့ အမေ လေး, အဘလေးစသည့် အနိဋ္ဌ အမင်္ဂလာသံမျိုးကို မကြားဘဲ မြွက်ဆို အော်ဟစ်မှု ဆင်းရဲ ပျက်စီးဘေး ရောက်တတ်၏၊ မင်္ဂလာရှိသော ဣဋ္ဌသံကို မြည်ဆိုမှု ထိုအိမ်၌ ချမ်းသာကြွယ်ဝတတ်၏။ (၂) ဇာတ်,ရုပ်သေးစသော သဘင်သည် တို့သည် "မြို့ရွာ၏ ဆည်းလည်း" မည့်၏၊ မြို့ရွာ၏ ဆည်းလည်းသည် အသေအပျောက် ခိုက်ရန် သတ်ပုတ် ဇာတ်တို့ကို များစွာပြုမှု၊ အပူတိုက်ကို အဆိုအမြည်များမှု မြို့ရွာ ဘေးသင့်တတ်၏၊ မင်္ဂလာရှိသော ဇာတ်ကွက် ဇာတ်လမ်းနှင့် ကျက်သရေ မင်္ဂလာရှိသော တေးသီချင်းတို့ကို မကြားဘဲ ပြသသီဆိုမှု သာယာဝပြောတတ်၏၊ (၃) ရှူးသွပ်သော သူတို့သည် "တိုင်းနိုင်ငံ၏ ဆည်းလည်း"မည်၏၊ထိုတိုင်းနိုင်ငံ၏ ဆည်းလည်းသည် မကောင်းသံ မြည်မှု တိုင်းနိုင်ငံ မကောင်း ဖြစ်တတ်၏၊ ကောင်းသံမြည်မှု ကောင်းတတ်၏၊ မြို့ရွာသာယာတတ်သည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆန်းဂိုဏ်းရွေးနည်း ၈-ပါး။ ။နာမည်ပေးရာ၌ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးတို့ကို တွက်ချက်သော ဗေဒင်နည်း၊ ၎င်းကို အောက်ပါ လင်္ကာအတိုင်း ဒီဃ, ရဿ,ခွဲ၍ သိလေ၊ လူဌဂိုဏ်းကား ကောင်း၏၊ အနိဋ္ဌဂိုဏ်းကား မကောင်း။ (၁) ဘ,ဂိုဏ်း- ဘူ,လ,မိ၊ လနတ်သားစောင့် မိဂသိနက္ခတ် လူဌဂိုဏ်း၊ (၂) န, ဂိုဏ်း- နူ, သိ, ဘ၊ သိကြားစောင့် ဘရဏီနက္ခတ် လူဌဂိုဏ်း၊ (၃) ယ, ဂိုဏ်း- ယ, တိမ်, သတ်၊ တိမ်နတ်သားစောင့် သတ္တဘိသျှနက္ခတ် လူဌဂိုဏ်း၊ (၄) မ, ဂိုဏ်း- မတ်, ဘုံ, ဇေ၊ ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်စောင့် ဇေဋ္ဌနက္ခတ် လူဌဂိုဏ်း၊ (၅) ဇ, ဂိုဏ်း- ဇ,နေ,ပု၊ နေနတ်သားစောင့် ပုဗ္ဗဖုသျှနက္ခတ် အနိဋ္ဌဂိုဏ်း၊ (၆) သ, ဂိုဏ်း - သူ,လိ,သွာ၊ လေနတ်သားစောင့် သွာတိနက္ခတ် အနိဋ္ဌဂိုဏ်း၊ (၇) ရ, ဂိုဏ်း - ရာ,မိ, ကြတ်၊ မီးနတ်သားစောင့် ကြတ္တိကာ နက္ခတ် အနိဋ္ဌဂိုဏ်း၊ (၈)တ,ဂိုဏ်း-တတ်,အာ,သ၊အာကာသဇိုဝ်းနတ်စောင့် သရဝဏ်နက္ခတ် အနိဋ္ဌဂိုဏ်း။

ဆန္ဒမျိုး ၃-ပါး။ ။ကောင်းသော ဆန္ဒ၊ သို့မဟုတ် ဝိတက်ကောင်းမျိုး ၃-ပါး ဟူလို၊ ပေဠကောပဒေသ ။ပါ။ ၂၇၀။ ၎င်းသရုပ် (သမ္မာသင်္ကပ္ပမျိုး ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

ဆပ်မျိုး ၄-ပါး။ ။ဆပ်ခေါ် ကောက်မျိုး ၄-ပါး၊ ဆေးကျမ်းများမှ ယူဖြေသည်။ (၁) ကာလကင်္ဂု- ဆပ်နက်မျိုး၊ (၂) ရတ္တင်္ဂု - ဆပ်နီမျိုး၊ (၃) သုကင်္ဂု- ဆပ်ဖြူမျိုး၊ (၄) ပီတကင်္ဂု- ဆပ်ဝါမျိုး။

ဆဗ္ဗဂ္ဂီ ရဟန်းကြီး ၆-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ဋ္ဌ။ ၁၃၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က၊ ၎င်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပေါင်းများစွာ ပညတ်ရသော ၆-ပါးဂိုဏ်း ရဟန်းစု။ (၁) အဿဇိ၊ (၂) ပုနဗ္ဗသုက၊ (၃) မေတ္တိယ၊ (၄) ဘုမ္မဇက၊ (၅) ပဏ္ဍုက၊ (၆) လောဟိတက။

ဆယ်ပါးသော ဒဏ်၊ ဖြေဆိုရန်၊ အဘယ် ပုစ္ဆာမိ ? ။ ။ ၎င်းသရုပ်ကို (ဒဏ် ၁၀-ပါး) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုအံ့။

ဆယ်လီရွေး ဆယ်ပါး။ ။မြန်မာသင်္ချာ တွက်ကိန်း ဝေါဟာရ တမျိုး၊ ဆယ်မူးတကျပ်နှင့် တွက်ကိန်းတမျိုးကိုပင် "ဆယ်လီရွေး"ဟု ခေါ်ဆိုကြလေသည်၊ ၎င်းလင်္ကာကား၊ "မြန်မာသင်္ချာ၊ တွက်နည်းနာဝယ်၊ ဆယ်သာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျပ်ပြည့်၊ အကြွင်းရှိကာ၊ တွက်ဖို့ရာကို၊ စဉ်လာရေးထုံး၊ စိရ်ကုံးအံ့၊ တွက်ကျုံးကြွင်းလာ၊ မြှောက်စရာကား၊ မူးမှာ တဆယ်၊ ပဲဝယ် နှစ်ပါး၊ ရွေးကား ဖိ-မှန်၊ ဆန်,နှမ်း, စတု၊ သုံးခု မုန်ညင်း၊ မြူမင်းဥကာ၊ လိက္ခာ သတ္တ၊ အဏုပရမာ၊ ဆတ္တိ သာဟု၊ သေချာစဉ်သင့်၊ ဆယ့်နှစ်ဆင့်သည်၊ ကြွင်းဖြင့်မြှောက်ရန် သွယ်သွယ်တည်း။" တင်ရှားစေအံ့။ (၁) ပရမာ ဏုမြူ ၃၆-လုံး၊ အဏုမြူ ၁-လုံး၊ (၂) အဏုမြူ ၃၆-လုံး၊ (ကညစ်ချေး) လိက္ခာမြူတလုံး၊ (၃) လိက္ခာမြူ ၇-လုံး၊ (သန်းဥကျောင်း) ဥကာ တလုံး၊ (၄) ဥကာ ၇-လုံး၊ မုန်ညင်းစေ့ တလုံး၊ (၅) မုန်ညင်းစေ့ ၃-လုံး၊ နှမ်းတလုံး၊ (၆) နှမ်းစေ့ ၄-လုံး၊ ဆန်တလုံး၊ (၇) ဆန်စေ့ ၄-လုံး၊ ချင်ရွေးငယ် တလုံး၊ (၈) ချင်ရွေး ၆-လုံး၊ တပဲငယ်၊ (၉) ၂-ပဲငယ်၊ တမူးငယ်၊ (၁၀) ၁၀-မူးငယ်၊ တကျပ်။

မှတ်ချက်။ ။ကျပ် ၁၀၀-ကို တပိဿာ ခေါ်၏။

ဆရာမျိုး ၃-ပါး။ ။အတတ်ပညာပေးသူ ၃-ပါး ဟူ၏။ (၁) သင်ဆရာ၊ ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျကျနန သင်ပြပေးသော ဆရာမျိုး-မုကာစရိယ၊ (၂) မြင်ဆရာ၊ သူလုပ်ကိုင်နေသည်ကို တွေ့ကာ မြင်ကာဖြင့် တတ်မြောက်ခြင်း ရှိသူ၏ ဆရာ ဒိဋ္ဌာစရိယ၊ (၃) ကြားဆရာ၊ သူ ပြောဆိုရွတ်ဖတ်နေသည်ကို ကြားရသဖြင့် တတ်မြောက်သူ၏ ဆရာ-သုတာစရိယ။

ဆရာမျိုး ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။ဥင်းသရုပ် (အာစရိယမျိုး ၅-ပါး)၌ ပြပြီးပြီ။

ဆရာ့ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၂၅-ပါး။ ။ဆရာမြတ်တို့ လိုက်နာ ပြုကျင့်အပ်သည့် ဂုဏ်ကျေးဇူး ၂၅-ပါး ဟူ၏၊ မိလိန္ဒပဉ္ဟာ။ (၁) တပည့်၌ အမြဲအစဉ် စောင့်ရှောက်ရ၏၊ (၂) မှီဝဲအပ် မအပ်ကို သိရ၏၊ (၃) မေ့လျော့သည် မမေ့လျော့သည်ကို သိအပ်၏၊ (၄) အိပ်ရာ,နေရာ၏ ကျန်းမာရေးကို သိအပ်၏၊ (၅) ရောဂါရှိ မရှိကို သိအပ်၏၊ (၆) ထမင်း ဘောဇဉ် ရအပ် မရအပ်ကို သိရာ၏၊ (၇) အထူး ရှိ မရှိကို သိအပ်၏၊ (၈) စားသောက်ဖွယ် တို့ကို ကောင်းစွာ စစ်ဆေး ဝေဘန်အပ်၏၊ (၉) ပညာတိုးမှု အတွက် အားပေးစကား ပြောကြားအပ်၏၊ (၁၀) အလုပ်အကျွေး ကောင်းသူကို သိထားအပ်၏၊ (၁၁) ဆွမ်းခံရာ၌ အလုပ်အကျွေးကို သိအပ်၏၊ (၁၂) ကျောင်း၌ အလုပ်အကျွေးကို သိအပ်၏၊ (၁၃) ဆရာသည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တပည့်တို့နှင့် ပြက်ရယ်မှု မပြုအပ်၊ (၁၄) တပည့်တို့နှင့် သဟာယ်ချင်း ပမာ အရောတဝင် မပြုရာ၊ (၁၅) တပည့်၏အပြစ်ကို မြင်သော်လည်း သည်းခံအပ်၏၊ (၁၆)တပည့်ကို အရိုအသေ မပေးမပြုအပ်၊ (၁၇)အတတ်ကို လျှို့ဝှက်စွာ ပြုသင့်က ပြုရာ၏၊ (၁၈) အတတ်ကို အကြွင်းမထား ပြုသင့်က ပြုရာ၏၊ (၁၉) တပည့်များအား တတ်သိစေချင်သောစိတ် ထားရာ၏၊ (၂၀) တပည့်များအား အတတ်ပညာ မမေ့နိုင်ရာသော နည်းလမ်းများဖြင့် သင်ကြားရာ၏၊ (၂၁) မိမိသင်လက်စ ပညာဖြင့် ရှေ့ကိုသာတိုး၍ သင်ကြားလိုစိတ် ရှိလာအောင် ကြီးပွားလိုစိတ် ထားအပ်၏၊ (၂၂) မေတ္တာစိတ်ကို ဖြစ်စေအပ်၏၊ (၂၃) ဘေးရန်ရှိသော ကာလတို့၌ မစွန့်ရာ၊ (၂၄) အမှုကိစ္စ ပြုလုပ်ဖွယ်၌ မမေ့မလျော့ရာ၊ (၂၅) တပည့်မေ့လျော့ မှားယွင်းသော် တရားနှင့်လျော်စွာ ချီးမြှောက် အပ်၏။

ဆရာ့ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ။ပါ။ ၁၅၄။ ဋ္ဌ။ ၁၇၇။အတတ်လည်းသင်, ပဲ့ပြင်ဆုံးမ, သိပ္ပမချန်, ဘေးရန်ဆီးကာ, သင့်ရာအပ်ပို့, ဆရာတို့ ကျင့်ဘို့ဝတ်ငါးဖြာ။ ဆရာလုပ်သူတို့ တပည့်များ အပေါ်၌ လိုက်နာပြုကျင့်ရမည့် ဝတ် ၅-ပါး။ (၁) အတတ်ပညာ သင်ကြားပေးရခြင်း၊ (၂) လိမ်မာ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပဲ့ပြင် ပေးရခြင်း၊ (၃) **သင်ပေးရမည့်အတတ်ပညာကို ခြွင်းချန်** မထားရခြင်း၊ (၄) **ဘေးရန်အပေါင်းကို တားဆီး ကာကွယ်ပေးရခြင်း၊** (၅) မိမိထံ၌ အတတ်ပညာ စုံညီမှါက သင့်ရာပညာကို သင်ကြားစေရန် အခြား ဆရာ့ထံ အပ်၍ ရွှေ့ပြောင်းပေးရခြင်း။

ဆားမျိုး ၅-ပါး၊၃-နည်း။ ။ဆေးကျမ်းလာ ဆားမျိုးဝင် အပေါင်းဝေါဟာရ။ ၃-နည်း ပြား၏။ (၁) ဇဝက်သား၊ (၂) သိန္ဓော၊ (၃) ဆားပုတ်၊ (၄)သမုဒ္ဒရာဆား၊ (၅)ရုက္ခမူဆား။ တနည်း။ (၁)ဆား၊ (၂)သိန္ဓော၊ (၃) သံဆပ်ပြာ၊ (၄) ယမ်း၊ (၅) ကျပ်ခိုး။ တနည်း၊ (၁) သမုဒ္ဒရာ ဆား၊ (၂) ဂါန္ဓော၊ (၃) ဆားပုတ်၊ (၄) ကျပ်ခိုး၊ (၅) မြေပေါက် ဆား။

ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း ၃-ပါး။ ။ကိလေသာတို့မှ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကို ဆိုသည်၊ ၎င်းသရုပ် (ဝိဂေကတရား ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆိမ်းလူကျိုး ၅-ပါး။ ။ကြကား အကျိုးများစွာတို့ အနက် ထူးကဲသော အကျိုး ငါးပါးသာဟု မှတ်ရာ၏။ (၁) တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်ကြီးခြင်း၊ (၂) ရဲရင့် လျင်မြန်ခြင်း၊ (၃) ထွန်းလင်းတောက်ပ အဆင်းလှခြင်း၊ (၄) ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်ကြီးကျယ်ခြင်း၊ (၅) ကိတ္တိ ၂-ပါး ကျော်စောထင်ရှားခြင်း။

ဆုကြီး ၅-ပါး၊ ပန်လိုငြား၊ မျိုးပြားမည်သို့နည်း?။ ။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တကြသော အမျိုးကောင်းသားသမီးတို့သည် အောက်ပါ ဆုကြီးငါးပါးကို ပန်ကြားကျင့်ဆောင်ရာ၏။ (၁) ဘုရားဆု-၄, ၈, ၁၆-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု- ၂-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ (၃) အဂ္ဂသာဝကဆု-၁-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ (၄) မဟာ သာဝကဆု-ကမ္ဘာတသိန်း၊ (၅) ပကတိ သာဝကဆု- အပိုင်းအခြားမရှိ။

ဆုတောင်းပြည့်ရာ၊ အင် ၆-ဖြာ၊ လားရာ ဂတိမြဲ။ ။ဆုတောင်းပြည့်ခြင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ခြောက်ပါးကို ဆိုသည်။ ၎င်းသရုပ် (ဂတိမြဲရန်၊ ပုထုဇန်၊ ၆-တန် ဂုဏ်အင်္ဂါ) ပုဒ်စဉ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဆုမွန်ခြင်းရာ၊ အင် ၅-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ မည်သို့နည်း?။ ။တပည့်များအား ဆိုဆုမွန်ရာ၌ ဆရာလုပ်သူက အောက်ပါ အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် စုံညီစွာ ရှိစေရန် 'သောဝစဿာတာ' မင်္ဂလာအဖွင့်၌ ဆို၏။ (၁) ပဋိရူပ အင်္ဂါ- သင့်လျော်သော ကာလ, ဌာန, ဒေသ, သမယမျိုး၊ (၂) သစ္စ အင်္ဂါ- ဟုတ်မှန်သော စကားဖြင့်သာ၊ (၃) သုခုမ အင်္ဂါ- သိမ်မွေ့နူးညံ့သော စကားဖြင့်သာ၊ (၄) ဟိတ အင်္ဂါ- အကျိုးရှိ ခြေင်သော စကားဖြင့်သာ၊ (၅) မေတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ- မေတ္တာ ရှေ့ထားဖြင့်သာ၊ (ဆုံးမ) ဟုလည်း ရေးထုံးရှိ၏။

ဆေးကုအကျော်၊ သမားတော်၊ ၅-တော် အင်္ဂါသိ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (သမားတော် အင်္ဂါ ၅-ပါး) ဟူသော ပုဒ်စဉ်၌ ကြည့်ပါကုန်။

ဆေးဒါန်းမျိုး ၄-ပါး။ ။သဗ္ဗဓာတုက ဝိဇ္ဇာဓရကျမ်းမှ။ (၁) သေလ ဟရိတာလ- ကျောက်ဆေးဒန်း၊ နန္ဒင်းသားကဲ့သို့ရှိ၏၊ (၂) တာလ သာဒရ- ဆေးဒန်း မြင်းသီလာ၊ ချိပ်သားကဲ့သို့ ရှိ၏၊ (၃) တာလ သုဝဏ္ဏ- ဆေးဒါန်းရွှေဝါ၊ ပရပိုက်ခေါက်ရွှေကဲ့သို့ ရှိ၏၊ (၄) သုက္က ဟရိတာလ- ဆေးဒါန်းဖြူ မြေဖြူကဲ့သို့ ရှိ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆဲကြီး ၄-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းအလို မည်သည့် နေ့ရက်တွင်မဆို မင်္ဂလာ ဖခါ မပေးအပ်သော ဆဲ အခါကြီးလေးပါးဟူ၏။ (၁) နေထွက်ဆဲအခါ၊ (၂) မွန်းတည့်ဆဲအခါ၊ (၃) နေဝင်ဆဲအခါ၊ (၄) သန်းခေါင်တည့်ဆဲ အခါ၊ အချို့ကျမ်းတို့၌ "ဆည်းဆာ လေးပါး" ဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်ကြ သေး၏။

ဆဲရေးခြင်းမျိုး ၁၀-ပါး။ ။ဝင်္ဂးဆဲရေးခြင်းဝတ္ထု ဆယ်ပါးသည် ဝိစိဒုစရိုက် တရားချည်း ဖြစ်ရကား၊ ရဟန်းတော်များအတွက် ပညတ်ချက် ထုတ်ထား ၏၊ လူများအဖို့လည်း ရိုင်းပြသော အရာဖြစ်၍ မဆဲရေးကောင်းချေ၊ ဝိနည်းပါဠိတော်။ (၁) ဇာတိ-သာကီယ်မျိုး, စဏ္ဍာလမျိုး စသည်ဖြင့် ဇာတ်ကို ထိပါး၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၂) နာမ- ဦးမျိုးယုတ်, ကိုညာဏ်ကြီး စသော အမည်နာမတို့ဖြင့် ထိပါးဆဲရေးခြင်း၊ (၃) ဂေါတ္တ- နေမျိုးနွယ်, ပုဂံပြည် သဗ္ဗညုဆက်, ရွှေစည်းခုံနွယ် စသည်ဖြင့် အနွယ်ကိုခိုက်၍ ဆဲရေး ခြင်း၊ (၄) ကမ္မ- ဖိနပ်တိုက်သမား, ချေးကျုံးဝိဇ္ဇာကြီး, ထမင်းငတ် စာရေးဆရာကြီး, စိန်ကုန်သည်ကြီး စသည်ဖြင့် အလုပ်အကိုင်ကိုစွဲ၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၅) သိပ္ပ- အင်ဂျင်နီယာပါရဂူကြီး, ကျူထရံရက်ဝိဇ္ဇာကြီး, စသည်ဖြင့် အတတ်ပညာကိုစွဲ၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၆) အာဗာဓ- ပါကျိုး, ရှိုက်ကုန်း, မီးယပ်ပိန် စသည်ဖြင့် ရောဂါအနာကို ထိခိုက်၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၇) လိင်္ဂ- လံဗားကြီး, အသူရိန်ကြီး, ငပု, ညှပ်စိ, ငကုန်း, မယ်ဗမာ, မောင်ဒင်္ဂ စသည်ဖြင့် အသွင်ကိုစွဲ၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၈) ကိလေသ-တဏှာအိုး, ဒေါသကုမ္ဘာ, မရှင်းမရှင်း ဝိစိကိစ္ဆာကြီး စသည်ဖြင့် ကိလေသာတပါးပါး အမည်ကိုထပ်၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၉) အာပတ္တိ-ပါရာဇိက, သံဃာဒိသိသ်, ဒုက္ကဋ်အိုး စသည်ဖြင့် အာပတ် အမည်ကိုတပ်၍ ဆဲရေးခြင်း၊ (၁၀) အက္ကောသ- နင့် အမေ, နင့် နှမ, ခွေးမသား, ခွေးသား ဝက်မြေး, မဟောသဓာ, ဘုရားလောင်း စသည်ဖြင့် ဆဲရေးခြင်းမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ထို အက္ကောသဝတ္ထုဆယ်ပါးတွင် အယုတ် အမြတ်အားဖြင့် ၂-ပါးစီ ဖြစ်၏။

ဆဲရေးခြင်းမျိုး ၁၀-ပါး၊ တနည်း။ ။သံယုတ်။ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၀၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) စောရောသိ- သူခိုး၊ (၂) ဗာလောသိ- ငမိုက်၊ (၃) မူဠှောသိ- ငမေ့ကောင်၊ ထေူ- ငထိုင်း (၄) ထေနောသိ- သူခိုး၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) ဩဠ္ဌာသိ- ငကုံး၊ ကလားအုန့်၊ (၆) မေဏ္ဍောသိ- သိုး၊ ဆိတ်၊ (၇) ဂေါဏောသိ- နွား၊ နွားကောင်၊ (၈) ဂဒြဘောသိ- မြည်းကောင်၊ (၉) တိရစ္ဆာန ဂတောသိ- တိရစ္ဆာန်ကောင်၊ (၁၀) နေရယိကောသိ- ငရဲကောင်။

ဆယ့်နှစ်ရာသီ လ, ပွဲ, ပန်း, နက္ခတ်, တာရာ, နှင့် ရာသီရုပ်ပုံ အစုံ။ ။ဆယ့်နှစ်လ ရာသီ၏ ဆိုင်ရာမှတ်ဖွယ်များကို အကျဉ်းမျှ အစုံဖြေလိုက်သည်။ (၁) မိဿ ရာသီ- တန်ခူးလ, အတာသင်္ကြန် ရေလောင်းပွဲ, ရင်ခတ်ပန်း, ကံ့ကော်ပန်း, စိတြနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်, တံငါတာရာ ထွန်း, ရာသီ ရုပ်ကား ဆိတ်သတ္တဝါ ဖြစ်၏၊ (၂) ပြိဿ ရာသီ- ၎င်းအကျယ် "ကဆုန် လနှင့် မှတ်ဘွယ် ၁၆-ချက်" ဟူသော သုတေသနရပ်၌ ကြည့်ပါ၊ (၃) မေထုန် ရာသီ- နယုန်လ, စာမေးပွဲသဘင်, မဟာသမယ အခါတော် ဓမ္မ သဘင်,စပယ်ပန်း,မြတ်လေးပန်း,ဇေဋ္ဌနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်,မြင်းတာရာ ထွန်း, ရာသီရုပ်ကား အပျိုနှင့် လူပျို ယှဉ်တွဲနေပုံ၊ (၄) ကရကဋ် ရာသီ- ဝါဆိုလ, ပဉ္စင်းခံပွဲသဘင်, ဓမ္မစကြာ အခါတော်သဘင်, ပုန်းညက်ပန်း အာသဠ္ဍီခေါ် ဥတ္တရာသဠ်နက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်, ဗျိုင်းတာရာထွန်း, ရာသီရုပ်ကား ပုဇွန်လုံး ဂဏန်း သတ္တဝါပုံ၊ (၅) သိဟ်ရာသီ- ဝါခေါင်လ, စာရေးတံမဲ ဆွမ်းလောင်းပွဲသဘင်, ခတ္တာပန်း, သရဝဏ်ခေါ် ဓနသိဒ္ဓိ နက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်,ဗျိုင်းတာရာ ထွန်း,ရာသီရုပ်ကား ခြင်္သေ့ သတ္တဝါ၊ (၆) ကန်ရာသီ- တော်သလင်းလ, လှေပြိုင်ပွဲ သစ်ဆင်းပွဲသဘင်, ယင်းမာ ပန်း, အုမြခေါ် ပုဗ္ဗဘဒြပိုဒ်နက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်,ဗျိုင်းတာရာ ထွန်း, ရာသီရုပ်ကား ကညာပျိုရုပ်ပုံ၊ (၇) တူ ရာသီ- သီတင်းကျွတ်လ, မြင့်မိုရ် မီးထွန်းပွဲ, ပဝါရဏာပွဲ, အဘိဓမ္မာ အခါတော် သဘင်များ, ကြာမျိုး ငါးပါးပန်း,အဿဝဏီ နက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်,ကျီးတာရာ ထွန်းတောက်, ရာသီရုပ်ကား ကုန်သည် ချိန်ခွင်ကိုင်ပုံ၊ (၈) ဗြိစ္ဆာ ရာသီ- တန်ဆောင် မုန်းလ, ကထိန် ပွဲတော်, တန်ဆောင်တိုင် ပွဲတော်, ကြတ္တိကာနက္ခတ် ပွဲသဘင်, ခဝဲရွှေဝါပန်း, ကြတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်, ကျီးတာရာ ထွန်း, ရာသီရုပ်ကား ကင်းမလက်မပုံ၊ (၉) ဓနုရာသီ- နတ်တော်လ, နတ်ကနားပေးပွဲ, ဂမုန်းအင်ပန်း, သဇင်ပန်း, မိဂသီနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ် ပြည့်, ဟင်္သာ တာရာထွန်း, ရာသီရုပ်ကား အရှေ့ပိုင်း လူ, အနောက်ပိုင်း မြင်း,ဖြစ်၏၊ (၁၀)မကာရ ရာသီ- ပြာသိုလ, မြင်းခင်း ဆင်ခင်းသဘင်ပွဲ,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သူရဲကောင်းများ ဘွဲ့နှင်းသဘင်, ခွါညိုပန်း, ဖုဿျှနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်, ပုဇ္ဇနိ်ဝသဘုရာ ထွန်း, ရာသီရုပ်ကား သမင်နှင့် ငါး ဖြစ်၏၊ (၁၁) ကုံရာသီ- တပို့တွဲလ, ယာဂုန္ဒမ်းမနဲပွဲ, ထမနဲပွဲ, မီးပုံပူဇော်ပွဲ, ဆူးပန်း, မဃာနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်, ချိန်တာရာ ထွန်း, ရာသီရုပ်ကား ရေထမ်းသမား ဆင်းရဲသားပုံ၊ (၁၂) မိန်ရာသီ- တပေါင်းလ, သဲပုံစေတီ ဘုရားပူဇော်ပွဲ, သရဖီပန်း, ပိတောက်ပန်း, ဖဂ္ဂုဏခေါ် ဥတ္တရာဖလဂ္ဂုဏီနက္ခတ်နှင့် စန်းယှဉ်ပြည့်, ဆံကျင် တာရာ ထွန်း, ရာသီရုပ်ကား ငါးနှစ်ကောင် ရေကူးနေပုံ။

မှတ်ချက်။ ဤ၌ တာရာများကား သက္ကဋနက္ခတ္တဒီပနီနှင့် မယ်ခွေးအဲတို့ မတူကွဲလွဲ ရှိကြသည်။

ဆယ့်နှစ်လခွင်၊အမည်တွင်၊ ၄-အင် အမည်ထူး။ ။ယခု ခေါ်ရိုးအစဉ် လအမည် ဆယ့်နှစ်ပါးတွင် ရှေးဟောင်းအမည် ၄-ပါးကို ဆိုသည်။ (၁) ဝါဆို- နွယ်တာ ဟု ရှေး၌ခေါ်၏၊ (၂) ဝါခေါင်- နံ့ကာ ဟု ရှေး၌ခေါ်၏၊ (၃) တော်သလင်း- သစ်ဆင်း ဟု ရှေး၌ခေါ်၏၊ (၄) သီတင်းကျွတ်- သန်တူ ဟု ရှေး၌ ခေါ်၏။

ဆွမ်းကပ်သူများ၊ သတိထား၊ ၅-ပါး ကပ်အင်္ဂါ။ ။ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ဆွမ်းကပ်လာသောအခါ အကပ်မြောက်ကြောင်း အင်္ဂါငါးပါးကို သိထားရန်ဆိုသည်၊ ၎င်းကို ဤဝိနည်း လင်္ကာဖြင့် သိပါ။ (၁) ရှေးရှုလည်း ဆောင်၊ (၂) နှစ်တောင့်ထွာ ရောက်၊ (၃) မြောက်နိုင် ဝတ္ထု၊ (၄) သုံးခု ပေးခြင်း၊ (၅) ခံခြင်း နှစ် လောက်၊ ကျမ်းလာထောက် ကပ်မြောက် အင်္ဂါငါးပါးတည်း။

မှတ်ချက်။ ။(၃) ၌ ယခုခေတ် အားကောင်းသူ တယောက် နိုင်လောက်သော ဝတ္ထုကိုသာ ဆိုသည်၊ (၄)၌ ကိုယ်ဖြင့် ပေးခြင်း, ကိုယ်နှင့် စပ်သော ဇွန်း, ယောက်မ စသည်တို့ဖြင့် ပေးခြင်း၊ နှစ်တောင့်ထွာအတွင်း၌ ပစ်မြောက်လိုမှ့တွန်း၍ ပေးကပ်ခြင်း၊ သုံးမျိုးကို ဆိုသည်၊ (၅)၌ ကိုယ်ဖြင့် ခံယူခြင်း, ကိုယ်နှင့်စပ်သော ခွက်, သပိတ်, ခုံ စသည်တို့ဖြင့် ခံယူခြင်း နှစ်ပါးကို ဆိုသည်၊

ဆွမ်းဒါန၏ အကျိုး ၅-ပါး။ ။ဆွမ်းကျွေးပေးလှူခြင်း အကျိုးငါးပါးဟူ၏။ (၁) အာယု- အသက်ရှည်ခြင်း၊ (၂) ဝဏ္ဏ- အဆင်းရုပ်ရည် လှပခြင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃)သုခ- ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်း၊ (၄) ဗလ- ခွန်အား သန်စွမ်းခြင်း၊ (၅) ပဋိဘာန- သင့် မသင့်, မှန် မမှန် ဝေဘန်ဉာဏ်ရှိခြင်း။

ဆွမ်းဘတ်မျိုး ၇-ပါး။ ။ဆွမ်းအတွက် ရဟန်းတော်များအား ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူခြင်း ၇-ပါး၊ ဆွမ်းမခံဘဲ စားကောင်းသည်။ (၁) သံဃဘတ်-တိုက်သံဃာ အားလုံးအား ပေးလှူသောဆွမ်း (၂) ဥဒ္ဒေသ ဘတ်-ဘတ္တုဒ္ဒေသက ရဟန်းကို ရည်ညွှန်း၍ လှူသောဆွမ်း၊ (၃) နိမန္တန ဘတ်-ပင့်ဖိတ်၍ လှူသောဆွမ်း၊ (၄) သလာက ဘတ်-မဲချ၍ လှူသောဆွမ်း၊ (၅) ပက္ခိက ဘတ်- ဆန်းဆုတ်ပက္ခ၌ ရက်သတ်မှတ်၍ လှူသောဆွမ်း၊ (၆) ဥပေါသထိက ဘတ်- ဥပုသ်နေ့၌ လှူသောဆွမ်း၊ (၇) ပါဋိပဒိက ဘတ်- ဥပုသ်ထွက်၌ လှူသောဆွမ်း။

ဆွမ်းမျိုး ၂-ပါး၊ အကျိုးများ၊ ထွတ်ဖျား ခေါင်ထိပ်ဗွေ။ ။လောက၌ အခြားဆွမ်းတို့ထက် အကောင်းဆုံးဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းတော်မူသော ဆွမ်းထူးဆွမ်းမြတ်နှစ်မျိုး၊မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်မှ။ (၁)သုဇာတာ သေဋ္ဌေးသမီး လှူသော နို့ဃနာဆွမ်း၊ ထိုဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ အမြတ်ဆုံး သမ္မာသမ္ဗောဓိ ဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်၊ (၂) ဒါယကာ စုန္ဒလှူသော သူကရမဒ္ဒဝ ခေါ် ဝက်ဟင်းဆွမ်း၊ ယိုဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူပြီး၍ ခန္ဓာကြွင်းမရှိသော အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ကြွမြန်းဝင်စံတော်မူသည်။

ဆွမ်းမခံရာသည့် ဌာန ၆-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ပ-အုပ်။၁၇။ ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။၉၉။ဌ။၂၇၃။ ရဟန်းတော်များ မသွားလာ မကျက်စားကောင်းမသော ဌာနများ ဟူ၏။

ဆွေ ၇-ဆက်။ မျိုး ၇-ဆက်။ ။ပါရာဇိကဏ်။ ပါ။ ၁၀၇။ ဌ။ ဒု-၂၄၀။ ၎င်း။ပါ။ ၃၃၃။ဌ။ ၂၆၄။ မိမိ၏ အထက်နှင့် အောက် ၇-ဆက်တိုင် ရေတွက်၍ ရသူကို 'ဉာတိက-ဆွေမျိုးတော်သူ'ဟု ဝိနည်းပိဋကတော်၌ ဒသိအမှတ် ပြုထား၏၊ ၇-ဆက်တွင် အထက်, အောက်မှ မပါဝင်သူကို 'အညာတိက-ဆွေမျိုး မတော်သူ'ဟု ယူရ၏။

အထက် ၇-ဆက် ရေတွက်ပုံ။ (၁) ဘ,ဘိုး,ဘေး,ဘီ,ဘင်,ဘောင်,ဘောဟူ၍ရင်း၊ (၂) ဘ,ဘိုး,ဘေး,ဘီ,ဘင်,ညောက်,စေ့- ဟူ၍ရင်း၊ (၃) ဘ,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘိုး,ဘေး,ဘီ,ဘွဲ့,ဘော့,ဘွေး- ဟူ၍ရင်း၊ (၄) အဖ,အဖိုး,အဘွေး,အဘဲ, အဘိ, အဘော,အဘောင် ဟူ၍ရင်း၊ ဤသို့ ဆရာအမျိုးမျိုးတို့ ကျမ်း အမျိုးမျိုး၌ တမျိုးစီ ဝေါဟာရသုံးစွဲပုံ ကွဲကြောင်းနှင့် မှတ်သားကြ၏။

အောက် ၇-ဆက် ရေတွက်ပုံ။ (၁) သား,မြေး,မြစ်,တီ,တွတ်,ကျွတ်, ကျွတ်ဆက်- ဟူ၍ရင်း၊ (၂) သား,မြေး,မြစ်,တီ,ကျွတ်,ဆတ်,ဆက်- ဟူ၍ရင်း၊ (၃) သား,မြေး,မြစ်,တီ,မြွေ့,ကျွတ်,ကျွတ်ဆက်- ဟူ၍ရင်း၊ ဤသို့ မူကွဲမျိုးသုံးစီမျှ တွေ့မှတ်ရဘူး၏။

> 'မဃဒေဝလင်္ကာ' ဆရာအလိုသော်ကား၊ 'ဆွေစုမျိုးစစ်၊ ဒုနစ်ဝင်ထ၊ ကိုယ့်ထက်မှလျှင်၊ အဘ, အဘိုး၊ ခေါ်ရိုးစဉ်ရှေး၊ အဘေး, အဘဲး၊ တကွဲး အဘွေး၊ တရေး အဘော်၊ အောက် သော်တခြား၊သား,နှင့် မြေး,မြစ်၊ တဆစ် တီ,မြွေ့၊မှတ်လေ့ ကျွတ်,ဆက်၊ ကျမ်းဂန်ထွက်၏။' ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ဆွေမျိုး ၄-ပါး။ ။မျိုးနွယ်အားဖြင့် ယူနည်း၊ သုတ္တနိပါတ်။ပါ။၂၀၀။ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၀၁။ (၁) ဉာတိဗန္ဓု-မျိုးဆက် ထက်, အောက်, ၇-ဆက်ထိ၊ (၂) ဂေါတ္တဗန္ဓု- အနွယ်အားဖြင့် အဆက်ပေါင်းများစွာ စွဲယူခြင်း၊ (၃) မန္တဗန္ဓု- ကောင်းတူ ဆိုးတူ တိုင်ပင်ဖော် တိုင်ပင်ဖက်မျိုး၊ (၄) သိပ္ပဗန္ဓု- ဆရာတူ တပည့် ကျောင်းနေဖက် အတတ်ပညာ တူသူချင်း။

ဆွေမျိုး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။မူလပဏ္ဏာသ။ဋ္ဌ။ဒု-အုပ်။၁၁၃-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ဉာတိ- မိမိအထက် ၇-ဆက်၊ အောက် ၇-ဆက်၊ တော်စပ်သူမျိုး၊ (၂) ဂေါတ္တ-မျိုးရိုး၏ အဆက်အနွယ်မျိုး၊ (၃) မိတ္တ- အတူသွားလာ စားသောက်ဘူးသော မိတ်ဆွေမျိုး၊ (၄) သိပ္ပ- ကျောင်းနေဖက် ဆရာတူ တပည့်မျိုး။

[ဇ]

ဇဝက်သာမျိုး ၂-ပါး။ ။အချို့ကျမ်းတို့၌ ၅-ပါးရှိ၏။ (၁)အဂ္ဂိ ယဝက္ခယ- မီးစား ဇဝက်သာ၊ မဖောက်ထုံးကဲ့သို့ ခပ်ပွပွရှိသည်၊ လကျာ် လက်ဝဲ ထွက်ရတ်လမ်းဆရာတို့အတွက် ငှင်းမှသာ အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်၏၊ (၂) ဒက ယဝက္ခယ-ရေစား ဇဝက်သာ၊ အသားစဉ်းနှင့် ဖြူပျဉ်းပျဉ်းရှိ၏၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သွေးဆေး၊ ငန်းဆေး၊ လျှက်ဆားစသော ဗိန္ဓောဆရာတို့ သုံးစွဲသည့် ဓာတ်တမျိုး၊ ၎င်းကိုသုံးခြင်းကြောင့် လုပ်ရတ်သမားတို့ မည်သည့်အခါမျှ အကျိုးကို မဖြစ်စေနိုင်ဟု သမ္ဗောဓတုယောဂ သျှတ်ကျမ်း၌ ဆိုထားလေပြီ။

ဇဝါရေးရိုး ကြိုး ၁၀-မျိုး။ ။ပန်းပြောက် ပန်းနုရေး ပညာမျိုး။ မုံရွေး မှတ်စုမှ။ (၁) ခရုပုခက်ကြိုး၊ (၂) ဘယက်ကြိုး၊ (၃) မှော်ဖတ်ကြိုး၊ (၄) ငါးပတ်ခိတ်တွင်းကြိုး၊ (၅) မှော်သီးကြိုး၊ (၆) မြွေဝမ်းကြိုးကြိုး၊ (၇) နဂါးလိမ်ကြိုး၊ (၈) ရာမလက်ညှိုးကြိုး၊ (၉) တမုတ်ကြိုးဆွဲ၊ (၁၀) နန်းပြောက်ကြိုး၊

ဇာတ်ကြီး ဆယ်ဖွဲ့။ ။ဗုဒ္ဓအလောင်းတော်မြတ်၏ ထင်ရှားသော ဘဝကြီး ဆယ်ပါး။ (၁) တေမိယ ဇာတ်၊ (၂) ဇနက္က ဇာတ်၊ (၃) သုဝဏ္ဏသျှမ် ဇာတ်၊ (၄) နေမိ ဇာတ်၊ (၅) မဟောသဓာ ဇာတ်၊ (၆) ဘူရိဒတ် ဇာတ်၊ (၇) စန္ဒကုမာရ ဇာတ်၊ (၈) နာရဒ ဇာတ်၊ (၉) ဝိဓုရ ဇာတ်၊ (၁၀) ဝေဿန္တရာ ဇာတ်။

ဇာနည်မျိုးပြား၊ ထို ၆-ပါး၊ ကျော်ကြား ကမ္ဘာ့တည်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အာဇာနည်များ၊ မျိုး ၆-ပါ၊ ဖြေကြားမိန့်တော်မူ) ဟူသော အမေး၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဇီယာမျိုး ၅-ပါး။ ။ရှေးရေး ဆေးကျမ်းစာပေများ၌ 'စမုံစပါး၊ စမုံဖြူ၊ စမုံနီ၊ စမွတ်၊ ဇီယာ၊ ၎င်းငါးပါးကို 'ပဥ္စဇီယာ' ဇီယာမျိုး ၅-ပါးဟု ရေးသားကြကုန်၏။

ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်။ ။အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ခုနှင့် ဇီဝိတရုပ် ၁-ခု ပေါင်း ၉-ခု တစည်းကို ခေါ်သည်။

ဇီဝိတိန္ဒြေ ၂-ပါး။ ။သစ်ပင် စသည်တို့ကို မသေအောင် စောင့်ထိန်းပေး တတ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ သက်ရှိသတ္တဝါတို့ကို မပုပ်သိုးအောင် ထိန်းသိမ်းသော နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။

ဇီးမျိုး ၃-ပါး။ ။ဓာတ်ဆေးတမျိုး။ ရွှေပုပ္ပါးငွေကာ၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ဘုမ္မ ဇီး၊ (၂) အာကာသ ဇီး၊ (၃) ဂေါ်ရာ ဇီး ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဇုံပိုင်း ၅-ရပ်။ ။ဇုံ ဟူသော ဝေါဟာရသည် လောကဓာတ် ပထဝီဝင် သင်ခဏ်းစာတို့တွင် သုံးစွဲကြသော အခေါ်ပုဒ်တည်း။ ၎င်း၏ အဓိပ္ပါယ် ကား၊ 'အပူ အအေး ပိုင်းခြားထားသော အရပ်' ဟူ၏။ (၁) မြောက် ပိုင်း အအေးဇုံ-မြောက်ဝင်ရိုးစွန်း ပတ်လည်၌ အာတိတ် စက်ဝိုင်းအတွင်းရှိ အရပ်၊ (၂) တောင်ပိုင်း အအေးဇုံ- တောင်ဝင်ရိုးစွန်း ပတ်လည်၌ အန္တာတိတ် စက်ဝိုင်း အတွင်းရှိ အရပ်၊ (၃) အပူပိုင်းဇုံ-ဥတ္တရာယာဉ်စွန်း ဟန်း အရပ်နှင့် ဒက္ခိဏာယာဉ်စွန်းတန်း အကြားရှိ အရပ်၊ (၄) မြောက် သမဇုံ- အာတိတ်စက်ဝိုင်းနှင့် ဥတ္တရာယာဉ်စွန်းတန်း အကြားရှိ အရပ်၊ (၅) တောင်သမဇုံ- အန္တာတိတ် စက်ဝိုင်းနှင့် ဒက္ခိဏာယာဉ်စွန်းတန်း အကြားရှိ အရပ်။

ဇိုဝ်းမျိုး ၃-ပါး။ ။နတ်မျိုးသုံးပါးဟူ၏၊ ဒေဝ,သဒ္ဒါမှ "ဇိုဝ်း" ဖြစ်သာ ကြောင်း မှတ်။ (၁) ဘုမ္မ ဒေဝ-ဘုမ္မဇိုဝ်း၊ မြေ၌နေသော နတ်မျိုး၊ (၂) ရုက္ခ ဒေဝ-ရုက္ခဇိုဝ်း၊ သစ်ပင်၌နေသော နတ်မျိုး၊ (၃) အာကာသ ဒေဝ-အာကာသဇိုဝ်း၊ ကောင်းကင်၌နေသော နတ်မျိုး။

ဇော်ဂနီခေါ်၊ စုန်းမျိုးကျော်၊ ၄-ဘော် အဘယ်နည်း?။ ။ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်တို့၌ကား ဇော်ဂနီကို 'စုန်း' ဟု မဆိုကြ၊ မိစ္ဆာနတ်စိမ်းဟုသာ ဆိုကြ၏။ ကဝေသာရကျမ်း၌ကား အောက်ပါအတိုင်း လာလေသည်။ (၁) ဒေဝ ဇော်ဂနီ-အောက်တန်း နတ်ဆိုး နတ်ယုတ်များ၊ (၂) ဗျဂ္ဃ ဇော်ဂနီ- ကျားနှင့်ယှဉ်သော နတ်စိမ်းများ၊ (၃) ယက္ခ ဇော်ဂနီ- ဘီလူး, သရဲ, ဘုတ်, ပြိတ္တာများ၊ (၄) ရုက္ခ ဇော်ဂနီ- ထိုထို ဇော်ဂနီတို့ကို အစိုးရ သော နတ်စိမ်းများ။

ဇော်ဂနီများ၊ စုန်းမျိုးပြား၊ ထင်ရှား ၆၄။ ။သဒ္ဒ ကပ္ပ ဒုမ အဘိဓာန်ကျမ်း ၌ ယောဂိနီပုဒ်အဖွင့်တွင် ဇော်ဂနီ ခြောက်ကျိပ် လေးပါးနှင့် တကွ ၎င်းတို့ ကို အလိုရှိသလို စေခိုင်းနိုင်ကြောင်း, အတတ် မန္တရား ပူဇော်ပသပုံများ ကိုပါ အစုံပြထားသည်။ အကျယ် ၎င်းကျမ်း၌ ရှုပါလေ။

[ဈ]

ဈာန်အပြား ၂-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၄၁ ။ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၇၀။
(၁) အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဈာန်- သမထ, ဘာဝနာ, သက်သက်ဖြစ်သော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပထဝီကသိုဏ်း စသည်ဖြင့် သမာပတ်ရှစ်ပါးအထိ ရယူသောဈာန် (၂) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဈာန် - ဝိပဿနာ သက်သက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်ဓမ္မကို အနိစ္စလက္ခဏာဖြင့် ရှုမှတ်၍ မဂ်, ဖိုလ်, အထိ ရယူသောဈာန်။

ဈာန်အပြား ၃-ပါး။ ။ရူပါဝစရ ဈာန်, အရူပါဝစရ ဈာန် မျိုး၌ ပုထုဇန် အရိယာကို စွဲ၍ ကွဲသော ဈာန်မျိုး ၃-ပါး။ (၁) သမထာနုယောဂ ပဋိလဒ္ဓဈာန် - သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းသက်သက်ကို အားထုတ်၍ ရသော ဈာန်မျိုး၊ (၂) မဂ္ဂ သိဒ္ဓဈာန် - မိမိ၏ ဆုတောင်း ပတ္ထနာ အလျောက် မဂ်ကိုရရောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဈာန်သမာပတ်တို့ကိုပါ အပြီးရသော ဈာန်မျိုး၊ (၃) ဥပပတ္တိ သိဒ္ဓဈာန် - ကာမဘုံသား ဈာန လာဘီ စုတေ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်သွားသောအခါ တမင်အားမထုတ် ရဘဲ ဗြဟ္မာ့ဘုံကနဲ ထပ်၍ရသော ဈာန်မျိုး။.

ဈာန် ၅-မျိုး။ ။ကိလေသာတရားတို့ကို လောင်မြိုက် ဖုတ်ကြည်းတတ်သော သဘောတရား ငါးပါး။ (၁) ပထမဈာန်၊ (၂) ဒုတိယဈာန်၊ (၃) တတိယဈာန်၊ (၄) စတုတ္ထဈာန်၊ (၅) ပဉ္စမဈာန်။

ဈာနင် ၅-ပါး။ ။ဈာန်၏အစိတ် အင်္ဂါများကို ဆိုသည်။ (၁) ကြံစည်ခြင်း ဝိတက်၊ (၂) စဉ်းစားခြင်း ဝိစာရ၊ (၃) နှစ်ခြိုက်ခြင်း ပီတိ၊ (၄) ချမ်းသာခြင်း သုခ၊ (၅) တည်တံ့ခြင်း ဧကဂ္ဂတာတို့ ဖြစ်၏။

ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်များ၊ တားမြစ်ထား၊ ၅-ပါး အန္တရာယ်။ ။ရှင်းသာရုပ် (အန္တရာယ်ကြီး ၅-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်၊ ရောက်ကြောင်းဆို၊ ဘုံဖို-၂၀ အဘယ်နည်း ?။ ။ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရောက်ကြောင်းဘုံကား 'ဗြဟ္မာ-၂၀'ပင် ဖြစ်၏၊ ထိုဘုံတို့သို့ အများအားဖြင့် မိန်းမဇာတ်အဖြစ်နှင့် မရောက်ကောင်းချေ၊ ပုရိသချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘုံဖို အဖိုများသာ နေသောဘုံဟု ခေါ်သည်။

ဈာပနမျိုး ၃-ပါး။ ။ဖုတ်ကြည်း သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းမျိုး ၃-ပါး။(၁)အဂ္ဂိဈာပန- စကြာမင်းနှင့်, ဘုရား, ရဟန္တာ, သီလဝန္တ သမုတိသံဃာတော် အရှင်မြတ်များ၏ အလောင်းကို မီးဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ရသည်၊ သို့မဟုတ်ဘဲ မြေမြှုပ်နှံက မိုးခေါင်တတ်သည်၊ရေသို့မျှောက ရေကြီးတတ်သည်ဟု လောကီ ဆိုရိုးရှိ၏၊ (၂) ဘူမိ ဈာပန-မြေမြှုပ်နှံခြင်း, သစ်ခက်စသည်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်၍ ထားခြင်းမျိုး၊(၃) ဥဒက ဈာပန- ရေသို့ နှစ်ချ ပစ်မျှောခြင်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဉ]

ဉာဏ် ၃-ပါး။ ။(၁) သုတမယဉာဏ်- ကြားသိ ဉာဏ်မျိုး၊ (၂) စိန္တာမယ ဉာဏ်- ကြံစည်၍ သိသောဉာဏ်၊ (၃) ဘာဝိတမယဉာဏ် - သမထ, ဝိပဿနာ, တရားတို့ကို ပွားများ၍ရသော ဉာဏ်ထူး ဉာဏ်မြတ်မျိုး။ နေတ္တိ ။ပါ။ ဂ။ ဋ္ဌ။ ၅၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။

ဉာဏ်တော် ၁၀-ပါး။ ။နေတ္တိ။ ပါ။ ၇၆။ ဋ္ဌ။ ၁၅၅-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဘုရားသခင်၏ ဉာဏ်တော်အနန္တတို့တွင် ထင်ရှားသော ဉာဏ်တော်များ ဒသနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်မှ။ (၁) ဌာနာဋ္ဌာန ကောသလ္လ ဉာဏ်-အကြောင်း ဟုတ် မဟုတ် သိသောဉာဏ်၊ (၂) ဝိပါက ဉာဏ်-ကောင်းကျိုး မကောင်း ကျိုးကို သိသော ဉာဏ်၊ (၃) သဗ္ဗတ္ထ ဂါမိနီ ဉာဏ်- သတ္တဝါတို့ သွားရာ ကုန်အောင် အစုံသိသော ဉာဏ်၊ (၄) နာနာဓာတု ဉာဏ်- အထူးထူးသော ဓာတ်တို့ကို သိသော ဉာဏ်၊ (၅) အဓိမုတ္တိ ဉာဏ်- အလိုဆန္ဒအားလုံးကို သိသော ဉာဏ်၊ (၆) ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ်- ဣန္ဒြေ နုရင့်ကို သိသော ဉာဏ်၊ (၇) ဈာနာဒိ သံကိလေသ ဉာဏ်-ဈာန်, ဝိမောက္ခ, သမာဓိ, သမာပတ် စသည်တို့၏ ညစ်ညူးကြောင်းကို သိသော ဉာဏ်၊ (၈) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်-ရှေးဖြစ်ဟောင်း ဘဝခန္ဓာစဉ်ကို သိသော ဉာဏ်၊ (၉) ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်-နတ်မျက်စိကဲ့သို့ အလင်းရောင်ခြည် အားကောင်းသော အဘိညာဉ်မျက်စိဉာဏ်၊ (၁၀) အာသဝက္ခယ ဉာဏ်- အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်။

ဉာဏ် ၁၀-ပါးလာ၊ ဝိပဿနာ၊ ခွဲဖြာပေဟန်သိ။ ။၎င်းသရုပ်ကို(ဝိပဿနာ ဉာဏ် ၁၀-ပါး)မှာ ရှုပါ။

ဉာဏ်ပညာ အားနည်းခြင်း၏ အကြောင်း ၅-ပါး။ ။ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်၏ အပိတ်အပင် အညစ်အကြေး ဉာဏ်ပညာ အားနည်းကြောင်း တရား ငါးပါး။ (၁) ကာမစ္ဆန္ဒ - ကာမပေါ်၌ လိုလားခြင်း၊ (၂) ဗျာပါဒ-ပြစ်မှား, ဖျက်ဆီး, ကြမ်းထမ်းခြင်း၊ (၃) ထိန မိဒ္ဓ- ပျင်းရိ,ထိုင်းမှိုင်း, ငိုက်မြည်းခြင်း၊ (၄) ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ- စိတ်ထားပျံ့လွင့်ခြင်း, အလို့လို့ရှိ ခြင်း၊ (၅) ဝိစိကိစ္ဆာ- ကောင်းမှန်သော အလုပ်၌ မယုံသင်္ကာဖြစ်ခြင်း။

ဉေယျဓံတရား ၅-ပါး။ ။ဉေယျမမ္မခေါ် ဘုရားရှင်တို့ သိအပ်သော တရား ငါးပါး။ (၁) သင်္ခါရ ခေါ်- ပညာဘိသင်္ခါရ, အပုညာဘိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သခ်ါရ,' အာနဉ္ဇာဘိသင်္ခါရလည်း ဥေ ယျတပါ။ (၂) ဝိကာရ ခေါ်-ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ရူပဿ လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာတည်းဟူသော **ဝိကာရလည်း** ဥေ ယျတပါ။ (၃) လက္ခဏာ ခေါ်-ဥပစယ, သန္တတိ,ဇရတာ, အနိစ္စတာတည်းဟူသော လက္ခဏာလည်း ဥေ ယျတပါ။ (၄) နိဗ္ဗာန် ခေါ်-အသင်္ခတဓာတ် မြတ်သောတရားလည်း ဥေ ယျတပါ။ (၅) ပညတ်ခေါ်-ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, တော, တောင်, ရေ, မြေ, သမုဒ္ဒရာ, စကြဝဠာ, သတ္တပညတ်, နာမပညတ် ဟူသမျှလည်း ဥေ ယျတပါ။

ည၌ ၃-ယာမ်။ ။ည၌၏ အချိန် ၃-ပိုင်း ဟူ၏။ (၁) ပုရိမ ယာမ်- ညဦး ယာမ်၊ ၆-နာရီမှ ၁၀-နာရီထိ၊ (၂) မဇ္ဈိမ ယာမ်- သန်းခေါင်ယာမ်၊ ၁၀-နာရီမှ ၂-နာရီထိ၊ (၃) ပစ္ဆိမ ယာမ်- မိုးသောက်ယာမ်၊ ၂-နာရီမှ ၆-နာရီထိ။

ည၌နက်ခံခါ၊ လည်သူမှာ၊ ၆-ဖြာ အပြစ်ရ။ ။ဎင်း ပြဿနာရပ်ကို (အ ကာလခါ၊ လည်သူမှာ ၆-ဖြာ အပြစ်ရ) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဖြေခဲ့ပြီ။

ညသတ်ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ရွတ်ရန် နည်း ၆-ပါး။ ။မြန်မာသင်ပုန်းကြီး ကျမ်းလာ ၃၆-ပါးသော ဌာနတို့တွင် ပါဝင်သည့် စာစီစာကုံးနည်း ဥပဒေသ ဝေါဟာရ၊ နှုတ်ခမ်း ဖွင့်၍ ရွတ်ရသော 'အည်, အည့်,အည်း' ပိတ်၍ ရွတ်ဖတ်အပ်သော 'အဉ်, အဉ့်, အဉ်း'တို့ ဖြစ်ကြ၏၊ ကဗျာဆရာ တို့က ကာရန်ငယ်သံ ၆၄-ပါး၌ သွင်းယူကြသည်။

ညာသံကြီးများ၊ ၁၈-ပါး၊ ဆိုဗြားကဗျာ အဘယ်နည်း?။ ။ပုင်းသရုပ်ကို (ဟက်သံ ၁၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

ညာသံငယ်ခေါ်၊ ကဗျာပေါ်၊ ယူသော် ၁၈-ပါး။ ။ဎင်းသရုပ်ကို (နိမ့်သံ အပြား ၁၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

ညီလာခံဗြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ခြားနား ရှေနန်းတော်။ ။မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ် တို့ မြို့ပြ ပြည်ရွာ ဆိုင်ရာ, တရားဌာန ဆိုင်ရာ, စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ, အရာရှိ ဝန်တို့နှင့် ဥပုသ်နေ့မှတပါး တနေ့ ၃-ခါ တိုင်ပင်မေးမြန်း ဆွေးနွေးခြင်း ကို ညီလာခံ ၃-မျိုးဟု ခေါ်သည်။ (၁) နံနက်ညီလာခံ-ပြည်တွင်းပြည်ပ နိုင်ငံရေးရာများကို နံနက် ၉-နာရီလောက်မှာ လဖက်ရေတော်ဆောင်၌ **ဆွေးနွေးသည်၊** (၂) နေ့ ညီလာခံ- ဖကောက်တော်မှန်ကိစ္စ၊ စစ်ရေးရာမှု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိစ္စ၊ အလုပ်ရုံ၊ စက်ရုံ၊ လယ် ယာ ဆည်မြောင်းကိစ္စတို့ကို အထက်ပါ အဆောင်၌ပင် ညနေ ၃-နာရီလောက်မှာ စည်းဝေး တိုင်ပင်ကြသည်၊ (၃) ညဉ့် ညီလာခံ- ညဉ့်ဦးယာမ်တွင် မှန်နန်းတော်ဆောင်၌ များသော အားဖြင့် စည်းဝေးလေ့ရှိသည်၊ ထိုညီလာခံ၌ အရာရှိများစုံလင်စွာလာရန် မလို၊ အတွင်းတော်သား အိပ်ဖန်စောင့်များနှင့် သာသနာတော်ရေးကိစ္စ၊ ရာဇဝတ်မှု ကင်းလွတ်ရေးကိစ္စ၊ မိဖုယားနှင့် သားတော်, သမီးတော်များ ကိစ္စတို့ကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသည်။

[ဋ]

ဋ ဝဂ် ၅-လုံး။ ။ဗျည်း ၃၃-လုံးတွင် "ဋ, ဌ, ဍ, ဎ, ဏ" ၅-လုံး တစုကို ခေါ်သည်။

[ဌ]

ဌာန် ၅-ပါး, ၆-ပါး, ၇-ပါး, ၃-နည်း။ ။မြန်မာအက္ခရာ အသံဖြစ်ရာ ဌာနများကို ဆိုသည်။ (က)၊ (၁) ကဏ္ဌ ဌာန်- က, ခ, ဂ, ဃ, င, အ, အာ, ဟ၊ အက္ခရာ ၈-လုံးသည် လည်ချောင်းအရပ်မှာ ဖြစ်၏၊ (၂) တာလု ဌာန်- စ, ဆ, ဇ, ဈ, ည, ဣ, ဤ, ယ၊ ၎င်းအက္ခရာ ၈-လုံးသည် အာစောက်အရပ်မှာ ဖြစ်၏၊ (၃) မုဒ္ဓ ဌာန်- ဋ, ဌ, ဍ, ဎ, ဏ, ရ, ဠ၊ ၎င်း ၇-လုံးသော အက္ခရာ တို့သည် လျှာထိပ်အရပ်မှာ ဖြစ်၏၊ (၄) ဒန္တ ဌာန်- တ, ထ, ဒ, ဓ, န, လ, သ၊ ၎င်း ၇-လုံးသော အက္ခရာတို့သည် သွားအရပ်မှာ ဖြစ်၏၊ (၅) ဩဋ္ဌ ဌာန်- ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ, ဥ, ဦ, ၎င်း ၇-လုံးသော အက္ခရာတို့သည် နှုတ်ခမ်းအရပ်မှာ ဖြစ်၏၊ (နျာသအလို) ။ (ခ) ရူပသိဒ္ဓိ၊ 'နာသိ' ထည့်၊ မိန္နဘိ ၆-ပါးလာ၊ ရူပသိဒ္ဓိ သဒ္ဒါကျမ်းတွင် နိဂ္ဂဟိတ်သံကို နှာခေါင်း၌ ဖြစ်သော နာသိကဌာန်ဟု သီးခြားယူ၍ ဌာန် ၆-ပါးပြ၏၊ (ဂ) နီတိအလို၊ 'ဥရ' ကိုထည့်ဆို သတ္တသာ။ သဒ္ဒနီတိကျမ်းတွင် ဟ အက္ခရာကို င, ည, ဏ, န, မ, ယ, ရ, လ, ဝ၊ ဟထိုး ၉-လုံးသံတို့နှင့် ယှဉ်သောအခါ၊ ရင်၌ ဖြစ်သော ဥရ ဌာန်ဟု သီးခြား ယူပြန်၍ ဌာန် ၇-ပါး ပြ၏။

ဌာယီဘာဝမျိုး ၁၀-ပါး။ ။စာရေးဆရာတို့ ဝတ္ထု ဇာတ်အိမ်၌ ပြည့်စုံစွာ ပါဝင်ဖြစ်တည်လေ့ရှိသော **အင်္ဂါ** ဆယ်ပါး။ (၁) ရတိ- မိန်းမ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယောကျ်ားတို့ ချစ်ကြိုက်မှု၊ (၂) ဟာသ- ပြုံးရယ် ပျော်ရွှင်မှု၊ (၃) သောက- သနားစရာ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု၊ (၄) ကောဓ- စိတ်ဆိုးစရာ ကြမ်းကြုတ် အမျက်ထွက်မှု၊ (၅) ဥဿာဟ- ရဲရင့်မှု၊ စွန့်စားမှု၊ လုံ့လ ဝီရိယ၊ (၆) ဘယ- ကြောက်လန့်စရာ၊ (၇) ဇိဂုစ္ဆာ- ရွံမုန်းစရာ၊ (၈) ဝိမှယ- အံ့ဩစရာ၊ (၉) သမ-ငြိမ်သက် တည်ကြည်မှု၊ (၁၀) ဝလစ္ဆ- စင်ကြယ်သော အဒေါသ မေတ္တာဖြင့် သာယာ ကြည်လင်သည့် စိတ်မျိုး။

[တံ]

တံစိုးလက်ဆောင်မျိုး ၃-ပါး။ ။ရန်အောင်ကြောင်း လာဘ်ပေး ထိုးမှုမျိုး ၃-ပါး။ ပဌမ ၂-ပါးကား တရားမဝင်၊ မေတ္တာတံစိုးသာ တရားဝင်မျိုး ဖြစ်၏။ (၁) ပဏ္ဏာကာရ တံစိုး- ရွှေ ငွေ ကျေးကျွန် မိန်းမတို့ဖြင့် လက်ဆောင်ထိုးခြင်း၊ (၂) ဝလ္လဘာကာရ တံစိုး- အကျွမ်းတဝင် ခင်မင် ရင်းနှီးစွာ မျက်နှာ နာအောင် ပြုလုပ်ပေါင်းသင်းမှု၊ (၃) မေတ္တာကာရ တံစိုး- မေတ္တာ ဘာဝနာ သမာဓိ သစ္စာတရားဖြင့် မိမိအား လေးစား ယုံကြည်အောင် ပြုမှု။

တံစိုးမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။တရားသူကြီးတို့ ကြဉ်ရှောင် အပ်သော လာဘ်သုံးပါး၊ ပေါရာဏိက မွေ့ကျမ်းမှ။ (၁) ဉာတိသလောဟိတ- သားချင်း ဆွေမျိုးတော်၍ရင်း၊ (၂) ပီယမိတ္တ- ချစ်ကျွမ်းဝင်သူ ဖြစ်၍ရင်း၊ (၃) ဓနဂ္ဂါဟ-ဥစ္စာကြေးငွေယူ၍သော်ရင်း၊ တရားကို အနိုင်ပေးခြင်းမျိုး။

တံပိုးကြီးများ၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ဒီဖျားလှိုင်း ရေတက်။ ။ငင်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (လှိုင်းတံပိုးကြီး ၃-ပါး) ၌ ကြည့်ပါ။

ထံပိုး ၈-ဖြာ၊ တူရိယာ၊ မှတ်ခါ သံငြိမ့်ခြောင်း။ ။လေဖြင့်မှုတ်သော တူရိယာမျိုး ရှစ်ပါး၊ မဟာရာဇဝင်ကြီးမှ။ (၁) ဒုလောင်း၊ (၂) ခရာကောက်၊ (၃) ခရာမြွှာ၊ (၄) လက်၊ (၅) တံရှည်၊ (၆) နှဲ 'တံပိုး'၊ (၇) ပြွေ၊ (၈) ဖက်လိပ်။

မှတ်ချက်။ ။ဆရာအချို့ကား လက်ခေါက်, လက်ချောင်းကို ပယ်၍ ချည်ချောင်းကို ထည့်ယူကြ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တံပိုးမျိုး ၈-ပါး တနည်း။ ။တံပိုးရှစ်မည်၊ ဟူတုံသည်လည်း၊ သံစည်ငြိမ့်ကြောင်း၊ ဒုလောင်း တဖုံ၊ နှစ်စုံ ခရာ၊ တံမြာ၊ တံရှည်၊ အမည်တကွဲ၊ နှဲ၊ ပြွေ၊ ဖက်လိပ်၊ ဖျော်ကြသိပ်သို့၊ စိပ်စိပ်ကြည်နူး၊ ကြော်ရင့်ကျူး၏။ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်။

တံမြက်လှည်းခြင်း အကျိုး ၅-ပါး။ ။တံမြက်လှည်းသူ၏ အကျိုး ၅-ပါး။ (၁) သကစိတ္တံ ပသီဒတိ- မိမိစိတ် ကြည်လင်၏၊ (၂) ပရစိတ္တံ ပသီဒတိ- သူတပါးစိတ်ကို ကြည်စေ၏၊ (၃) ဒေဝတာ အတ္တမနာ- နတ်တို့ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်၏၊ (၄) ပါသာဒိက သံဝတ္တနိကံ ပုညံ ဥပစိနာတိ-ကြည်လင်ဘွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ကောင်းမှုကုသိုလ်ဆည်းပူးသည်ဖြစ်၏၊ (၅) သုဂတိံ သဂ္ဂလောကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- သေသည်၏အခြားမဲ့၌ သုဂတိ နတ်ရွာ လားစေတတ်၏။

[တ]

တက်ရေး ၁၂-ခန်း။ ။မြန်မာဘုရင်များ လက်ထက် ရေတပ်အမှုထမ်း လှေတော်သားတို့၏ လှေလှော်နည်း ယဉ်ကျေးမှု တက်ဆန်း ဆယ့်နှစ်ခန်းကို ဆိုသည်၊ (၁) ရေပေါက် ကြဲဟန်၊ (၂) ပုလဲ သီဟန်၊ (၃) ပန်းဝတ် မခြွဟန်၊ (၄) ဟင်္သာဖို ဝဲဟန်၊ (၅) ဟင်္သာအဖော် ခေါ်ဟန်၊ (၆) ဇင်ယော် သုတ်ဟန်၊ (၇) ဇင်ယော် ဝဲဟန်၊ (၈) အိမ်မိုးခြင် တင်ဟန်၊ (၉) နတ်သွီး ပန်းကုံးဟန်၊ (၁၀) နတ်သွီး ပန်းကုံးဆင်ဟန်၊ (၁၁) ပန်းဆွတ်ခူးဟန်၊ (၁၂) ပန်းတောင်း ချီဟန်။

တက်ရေး ၃၇-ပါး။ ။မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်တို့ လက်ထက်တော်အခါက တော်သလင်း သစ်ဆင်းလရာသီ ရေသဘင် ပွဲတော်များတွင် တက်ရေး ၃၇-ပါး၊ တက်ချင်း ၃၇-ပါး၊ လျှောက်လှူးတား ၃၇-ပါးတို့မှာ အလွန်ထင်ရှား၏၊ ယဝိလက္ခဏာ° ဒီပနီ။ ဘုရားရှိခိုး၊ ရွှေလောင်းချီ၊ ရွှေလောင်းထွက်၊ ရွှေဖောင်ယှဉ်၊ တက်ကြောင်း၊ တက်မြှောက်၊ တက်ယာန်း၊ တက်စောင့်၊ တက်ထောင်၊ တက်ရှက်၊ (၁၀) တက်ဝှက်၊ တက်ခပ်၊ တက်လှဲ၊ အိမ်မိုးခြင်တင်၊ ဇင်ယော်သုတ်၊ ဇင်ယော်ဝဲ၊ ဝမ်းပဲတောင်ဖြန့်၊ ဝမ်းပဲကန့်၊ လက်မြန်၊ ခေါ်တော်မူ၊ (၂၀) နတ်သမီးပန်းဆွတ်၊ နတ်သမီးပန်းလုမ်း၊ နတ်သမီးပန်းတောင်း၊ စမွှါယ်ငုံ၊ သန်လျက်ထမ်း၊ ဆေးတံတော်ထိုး၊

www.burmeseclassic.com

ရာဇမတ်ကြီး၊ ရာဇမတ်ငယ်၊ နေရောင်ကာ၊နေရောင်ပြ၊ (၃၀)တင်းတိမ်ရံ၊ တင်းတိမ်လှစ်၊ သုံးချက် ပေါက်ပြန်၊ သုံးဖန်ချီ သုံးဖန်ချ၊ ဆင်စွယ် ဝန်းရှက်၊ ကိန္နရာ ဖတောင်ရှက်၊ ရွှေငှက်တောင်ခတ်၊ (၃၇)။

တက်သံအပြား၊ ၁၈-ပါး၊ ဆိုငြား ဂီတလာ။ ။ကဗျာလင်္ကာ အရာတို့၌ ဆွဲ, ငင်, ရှည်, လျား, မြည်, ဟိန်း, ခြိမ်း, ပြင်း, ထုတ်, သွင်း, သွယ်, ပြောင်း, သံတို့ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရသော အသံကို "တက်သံ"ခေါ်သည်။ ၎င်းကိုပင် ဂီတအရာ၌ 'ညာသံကြီး, မူလသံ, ပကတိသံ'စသည် ပညတ်ကြသေး၏။ အကျယ် "ကဗျာဖွဲ့နည်း နိသျည်း" ကျမ်း၌ ရှုလေ၊ "အာ, ဤ, ဦ, ဧ, ဩော်, အင်, အဉ်, အည် အန်, အမ်, အိန်, အိမ်, အုန်, အုမ်, အယ်, အောင်, အိုင်, အိုဝ်"တို့ ဖြစ်၏။

တင့်တယ်စေသော အရာမျိုး ၄-ပါး။ ။(၁) ရထား၌ အလံ၊ (၂) မီး၌ အခိုး၊ (၃) တိုင်းပြည်၌ မင်း၊ (၄) မိန်းမ၌ လင်ရှိမှ တင့်တယ်သည်ဟူ၏။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ ၉၁။ စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော် ၂၁၃ တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။

တဆယ့်ရှစ်ချက်၊ သံဃစက်၊ ရေတွက် အဘယ်နည်း?။ ။စက်ကြီး ၁၃-ပါး၌လာသော စကားရပ်ဖြစ်သည်၊ ၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကား အရိယာ သံဃာတော် ရှစ်ပါး၊ သမ္မုတိ သံဃာတော် တပါး၊ ပေါင်း သံဃာ ၉-ပါး နှင့် သံဃဂုဏ်တော် ၉-ပါး၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ၂-ရပ်ပေါင်း ၁၈-ပါးကိုပင် "သံဃစက်"ဟု ခေါ်သည်။

တဆယ် လေးချက်၊ ဓမ္မစက်၊ ရေတွက် အဘယ်နည်း?။ ။စက်ကြီး ၁၃-ပါးမှ လာသော စကားဖြစ်သည်၊ မဂ်တရား ၄-ပါး၊ ဖိုလ်တရား ၄-ပါးနှင့် တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး၊ ပေါင်း ၁၄-ပါးကို ခေါ်သည်မှတ်။

တည်ခြင်း ၅-ဖြာ၊ ဝန္ဒနာ၊ ခါခါ ဦးနှိမ်ချ။ ။ဒူး ၂-ဘက်, လက် ၂-ဘက်, နဖူး, ဤငါးပါးကို အခင်း, ကြမ်းပြင် စသည်၌ ညီစွာ တည်ခြင်းပြု၍ ရှိခိုးခြင်း မျိုးကို "တည်ခြင်း ငါးမျိုး ရှိခိုးခြင်း"ဟု ခေါ်၏၊ 'ကာယဝန္ဒနာ- ကိုယ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း"ဟုလည်း ခေါ်၏။

တကျော ၂-ပါး။ ။(၁) သေန တကျော- ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာမှီးကြောင်း တကျော၊ (၂) သေိတ တကျော- ရှာ၍ရရှိထားသော ပစ္စည်းဥစ္စာ၌ သာယာတပ်မက်နေမှုတကျော။ အကျယ် အင်္ဂုတ္တရ ။ဋ္ဌ။ တတိယအုပ်။ ၂၇၈-၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တဏှာ ၃-ပါး မျိုးအပြား။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၈၁ ။ဋ္ဌ။ ၁၇၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ကာမ တဏှာ-ကာမဂုဏ် အာရုံတွေကို တွယ်တာ နှစ်သက်နေမှု၊ (၂) ဘဝ တဏှာ- မိမိဘဝကို တပ်မက်, နှစ်သက်,သာယာမှု သဘော၊ (၃) ဝိဘဝ တဏှာ- ဤလောက၌ လူ,နတ်, ဗြဟ္မာ,သတ္တဝါ ဟူ၍ မရှိ၊ ၎င်းတို့ဘဝလည်း မရှိ၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုမျှသာ ရှိနေ တာကိုပင် လက်ရှိ (ပညတ်အာရုံ) ဘဝစွဲ တန်းလန်းကြီးမှ ကင်းလွတ်ချင် တာကို ဝိဘဝတဏှာ ခေါ်သည်၊ ပရမတ်အာရုံ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာမှ လွတ်ကင်း ချင်တာကို နိဗ္ဗာန်ဟု မှတ်၊ ယောင်လည်လည် ဖြစ်တတ်သည်။

တဏှာအစစ် ၁၀၈။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီ ။ပါ။ ၂၁၆။ ဝိဘင်း ။ပါ။ ၄၀၆။ မူလပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၂၄။ အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ပ-အုပ်။ ၅၃၃ ။၎င်း။ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၃၈၇-တို့၌ အကျယ်ရှုပါကုန်။ ကာမတဏှာ, ဘဝတဏှာ, ဝိဘဝတဏှာ, ၃-ပါးကို တည်၍ ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ, ဓမ္မာရုံ, ဤ အာရုံ ၆-ပါးနှင့် မြှောက် ၁၈-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကို တည်၊ အတိတ် ကာလ, ပစ္စုပ္ပန် ကာလ, အနာဂတ် ကာလ, ဤကာလ သုံးပါးနှင့်မြှောက်၊ ၅၄-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကိုတည် အဇ္ဈတ္တသန္တာန်, ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်, ဤသန္တာန် ၂-ပါးနှင့်မြှောက် ၁၀၈-ပါး ရ၏။

တတိယက္ခရာ ၅-လုံး။ ။ဝဂ်ငါးပါးတို့တွင်ပါသော ၃-လုံးမြောက်ဖြစ်သည့် 'ဂ, ဇ, ဍ, ဒ, ဗ' အက္ခရာ ၅-လုံးကို ခေါ်သည်။

တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ။ ။၎င်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (ကိလေသာ-၁၅၀၀) ဟူသော ၁-တေသန သရုပ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

တန်ခိုး ၁၀-ပါး၊' ဣဒ္ဓိမျာ၊ ထင်ရှား မြေတော်မူ။ ။၎င်း သရုပ်ကား (ဣဒ္ဓိမျိုး ၁၀-ပါး)နှင့် တူ၏။

တန်ခိုးတော်လာ၊ ပြာဋိဟာ၊ ၃-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ် (ပါဋိ ဟာရိယမျိုး ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

တန်ဆာဆင်မှု၊ ၁၄-ခု၊ လူထု နည်းယူရာ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အဆင်တန်ဆာ၊ ဆင်ရာအပြား ၁၄-ပါး)ဟူသော အမေး၌ ပြန်ရှုပါ။

တန်လိုင်း ၄-မျိုး။ ။ဇမ္ဗူတံဆိပ် ကျမ်းမှ။ (၁) မွန်သိ၊ (၂) မွန်ညန်၊ (၃) မွန်တာ၊ (၄) မွန်နန် တို့ ဖြစ်ကြ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။နောင်လာ နောက်သားတို့က တန်လိုင်းဟူသော အရေးအသားကို အလွန်စက်ဆုတ်၍'မွန်' ဟုသာ ရေးသား ခေါ်ဝေါ်ကုန်၏။

တပည့်များအား၊ ဆုံးမငြား၊ ၅-ပါး စုံအင်ညီ။ ။ဂုင်းသရုပ်(ဆုံးမခြင်းရာ၊ အင် ၅-ဖြာ)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

တပည့်ဝတ် ၅-ပါး။ ။ဆရာအပေါ်၌ တပည့်များက ပြုကျင့်ရမည့်ဝတ်ငါးပါး။ (၁) ပညာသင်ကြားရာ၌ လုံ့လ ဝီရိယနှင့် ညီညာထကြွမှု ရှိရခြင်း၊ (၂) ဆရာ၏ သင်ကြား ပြသ ဆုံးမမှုတို့ကို လိုက်နာကျင့်ကြံ ရှိသေရခြင်း၊ (၃) ဆရာလာသောအခါ ခရီးဦးကြို အရိုအသေ ပေးရခြင်း၊ (၄) ဆရာ့ထံပါး၌ အမြဲမပြတ် ခစားလုပ်ကျွေး ဆည်းကပ်ရခြင်း၊ (၅) ဆရာ့ထံပါး သင်ကြားပြီး ပညာများကို မမေ့ မပျောက်နိုင်စေရန် တွေးကြံ အံရွတ်ရခြင်း၊ မရသေးသော ပညာများကို သင်ကြားရခြင်း။

တပ်မတော် ဖွဲ့နည်း ၉-ရပ်။ ။ရှေးခေတ် စစ်တပ်ဖွဲ့နည်း ၉-ပါး၊ ပိုမိုထင်ရှားအောင် မဃဒေဝလင်္ကာသစ် စကားဖြင့် ပြလိုက်သည်။ (၁) ပတ္တိ တပ်-ရထားတဆောင်၊ ဆင်ပြောင်တစီး၊ မြင်းသုံးစီးနှင့်၊ ရဲကြီးငါးယောက်၊ နည်းစဉ်လျှောက်ဖြင့်၊ ထိုလောက်စစ်သည်၊ ပတ္တိ မည်၏၊ (၂) သေနာမုခ တပ်-ထိုသည်ပတ္တိ၊ သုံးပြန်ရှိက၊ ခေါ်ဘိသညာ၊ သေနာမုခ၊ (၃) ဂုမ္ဗ တပ်-ထိုမုခအား၊ သုံးခုပွားသော်၊ မည်ငြား ဂုမ္ဗ၊ (၄) ဂဏ တပ်- ဂုမ္ဗမြှောက်သုံး၊ ခေါ်ထုံး ဂဏ၊ (၅) ဝါဟိနီ တပ်- ဂဏသုံးလီ၊ ဝါဟိနီထည့်၊ (၆) ပုတနာ တပ်-ဝါဟိနီစစ်၊ သုံးပြန်ဖြစ်က၊ တွင်လစ် ပုတနာ၊ (၇) စမူ တပ်- ပုတနာဟူ၊ သုံးဆယူသော်၊ စမူမည်ငြား၊ (၈) အဏီကိနီ တပ်-စမူအားလျှင်၊ ခြောက်ပွားတြိ၊ အဏီကိနီ၊ (၉) ခေါ်ဘဏီ တပ်- ယင်းဆယ်လီဖြင့်၊ ခေါ်ဘဏီစစ်၊ ၉-ဆင့် ဖြစ်၏။

တမန်တော် ၃-စား။ ။မြန်မာမင်းတို့၏ မင်းခမ်းမင်းနားတွင် စေပါးသော အမတ် (၁၄)ပါးတို့အနက်၊ တမင်းနှင့် တမင်း၊ တတိုင်းပြည်နှင့် တတိုင်းပြည်၊ တနန်းရင်းဝန်နှင့် တနန်းရင်းဝန်၊ ဆက်ဆံ ကူးလူးရာဝယ် သုံးသော အမတ်မျိုးကို 'တမန် အမတ်'ဟု ခေါ်ဆိုသည်၊ ၎င်းတမန် အမတ်သည်လည်း၊ (၁) တမန်ကြီး၊ (၂) တမန်လတ်၊ (၃) တမန်ငယ်ဟု သုံးစား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထားသေးရာ၊ ဂုဏ်တန်ခိုး အတန်းအစားမြင့်သော တိုင်းကြီး ပြည်ကြီး မင်းများထံသို့ တမန်အတတ် ဂုဏ်သိရ်ပညာ ကြီးရင့်လိမ်မာလှစွာသော တမန်ကြီးများကိုသာ စေလွှတ်သည်၊ တိုင်းလတ် ပြည်လတ် မင်းလတ် များထံ တမန်လတ်များကို စေလွှတ်သည်၊ တိုင်းငယ် ပြည်ငယ် မင်းငယ် ကလေးများထံ တမန်အတတ် ပညာဂုဏ်စသည် သေးနုသေးသော တမန် ငယ်များကို စေလွှတ်သည်။

တမန်တော် ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။ၛင်းသရုပ် (သံတမန်မျိုး ၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

တမန်တော် အင်္ဂါ ၆-ပါး။ ။ၛင်းသရုပ်ကို (သံတမန်အင်္ဂါ ၆-ပါး)၌ ရှုပါ။

တမန်တော် အင်္ဂါ ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။အင်္ဂုတ္တရ။ ပါ။ ၃၇။ ၄။ ၂၁၆။ ဝိနည်းစူဠဝါ။၃၆၄- တို့၌ လာရှိသည်။ တမန်တော်များ၌ အသင့်ရှိထား ရမည့် အရည်အချင်း အင်္ဂါရပ် ရှစ်ပါး၊ တိုင်းတပါးသွား သံတမန် များလည်း လိုက်နာရမည်။ (၁) သောတာစ- သူပြောကြားသော သတင်း စကားကို အကင်းပါးစွာဖြင့် သိကြားလွယ်ရခြင်း၊ (၂) သာဝေတာစ-အရှင် ပြောကြားသော သတင်းစကားကို လုံးစေ့ပတ်စေ့ ပြန်ဆိုတင်ပြနိုင်ရခြင်း၊ (၃) ဥဂ္ဂဟေတာစ- အားထုတ်၍ မှတ်သား လေ့လာရခြင်း၊ (၄) ဓာရေ တာစ- ဆိုတိုင်း မှန်ကန် ခိုင်မြဲစွာ ဆောင်နိုင်ရခြင်း၊ (၅) ဝိညာတာစ- အနက်အဓိပ္ပါယ် အရိပ်အခြည် လူရည်လူကဲကို ပါးနပ်စွာ သိတတ်ရခြင်း၊ (၆) ဝိညာပေတာ စ- သူတပါးအား ကြားသိလွယ်စေအောင် ပြောဆို တတ်ရခြင်း၊ (၇) သဟိတာ သဟိတ ကုသလ-အကျိုးရှိ မဲ့ကို ဝေဘန်နိုင်းညှိ တတ်သိ လိမ္မာရခြင်း၊ (၈) န ကလဟ ကာရက-ငြင်းခုံ ခိုက်ရန် ဆန့်ကျင်မှု များ မပြုလုပ် မပြောဆိုရခြင်း။

တယောက်ထီးတည်း ကိန်းအောင်းရခြင်း အကျိုးဂုဏ် ၂၈-ပါး။ ။ ၛင်း အကျယ် စိတ်ဝင်စားဘွယ်တို့ကိုယ်ဟံသာဝတီရိုက် "မိလိန္ဒပဥှာ ဘာသာပြန်" စာမျက်နှာ ၂၁၇-၌ ရှုပါလေ။

တရာ့တပါး၊ လူမျိုးများ၊ ဖြေကြား မြတ်အရှင်။ ။ၛင်းသရုပ်ကို (လူမျိုး ၁၀၁-ပါး) ဟူသော အမေး၌ ရှုပါ။

တရာ့တပါးသော ထီးဆောင်းမင်းများ။ ။ၛင်းသရုပ်ကို (မင်းပေါင်း ၁၀၁) ဟူသော အမေး၌ ဖြေဆိုအံ့။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တရား့ရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာ၊ တရား့ရှစ်ကွက် ဗုဒ္ဓစက်။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာလာ (စက်လက္ခဏာတော် တရား့ရှစ်ပါး) ဟူသော စကားရပ်၌ ဖြေခဲ့ပြီ။

တရား့ရှစ် နဝင်း။ ။ဤ၌ "နဝင်း"နှင့် "၁၀၈- နဝင်း"တို့၏ အထူးကား အဿဝဏီ, ဘရဏီ, ကြတ္တိကာ စသော ၂၇-သွယ် နက္ခတ်ကြယ်တို့တွင် တသွယ်တသွယ်၌ လေးပါဒ်စီရှိသောကြောင့် နက္ခတ် ၂၇-ကို ၄-ပါဒ်နှင့် မြှောက်သော် ၁၀၈-ပါဒ် ဖြစ်၏၊ ၎င်း ၁၀၈-ပါဒ်ကို ၁၂-ရာသီနှင့် အညီ အမျှ ဖြစ်စိမ့်သောငှါ၊ ၁၂-ရာသီနှင့် စားသော် တရာသီ တရာသီ၌ ၉-ပါဒ်စီ အညီ အမျှ ရကြ၏၊ တရာသီ တရာသီ၏ ပါဒ်အစိတ် ၉-ခုကိုပင် "နဝင်း" ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်၊ သို့ဖြစ်ရကား ၁၂-ရာသီနဝင်း၏ အပေါင်းဖြစ်သော '၁၀၈'ပါဒ်ကို 'တရား့ရှစ်နဝင်း' ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်၊ ၎င်းနဝင်းဟူသော ဝေါဟာရ၏ မူရင်း စကားကား 'နဝင်္ဂ' ဟူသော မဂဓဘာသာပင်ဖြစ်၍ နဝ အင်္ဂ ဟု ပုဒ်ခွဲပြီးလျှင် နဝ သဒ္ဒါ ကိုးခု ဟူသောအနက်၊ အင်္ဂ သဒ္ဒါကား အစိတ်ဟူသောအနက်တို့ကို ဟောသည်ဖြစ်ရကား "နဝင်း"ဟူသော ပါဠိပျက်စကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မြန်မာလို "တရာသီ တရာသီ၌ ရှိသော ပါဒ်စိတ် ၉-ခု"ဟု အဓိပ္ပါယ် ရလေသည့်။

တရားအားထုတ်ခွင့် မရသော အခါကြီး ၅-းပါး။ ။အရိယာအဖြစ် ရအောင် အားထုတ်ခွင့်မရသော ကာလကြီး ငါးပါးဟူ၏၊ ၎င်းအဖြေ (ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ချိန် မဟုတ်သော အခါ ၅-ပါး) ၌ ရှုပါ။

ကရားခံခေါ်၊ ရဟန်းတော်၊ ကျင့်နေဝတ် ၂-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (စုဒ်တက ကျင့်ဝတ် ၂-ပါး) ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး။ ။ဓမ္မဂုဏော အနုဿဝဟု ရှိသော်လည်း ပိဋကတ်တော်၌ တင်ရှား၍ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် အထပ်ထပ် ဟောတော်မူခဲ့သော ဤဂုဏ်တော် ၆-ပါးကိုသာ သုံးသပ်ကြကုန်၏။

(၁) သွာက္ခာတ ဂုဏ်တော်- စ, လယ်, ဆုံး, သုံးပါးလုံး စုံအောင် ကောင်းသောဂုဏ်။

(၂) သန္ဒိဋ္ဌိက ဂုဏ်တော်- ကျင့်သူတို့အား ဘဝမခြားဘဲ ဒိဋ္ဌမျက်မှောက် ကိုယ်တွေ့ အကျိုးခံစားရသောဂုဏ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) အကာလိက ဂုဏ်- ကာလမရွေး ကျင့်သည့်နေ့ပင် မဂ်လာကောင်းကျိုး ဖြစ်ပေါ်ဖို့သောဂုဏ်။

(၄) ဧဟိပဿိကဂုဏ်- လာလှည့် ရှုလှည့် ကျင့်လှည့် စမ်းပါ လွန်ချမ်းသာ၏ဟု အစမ်းခံခြင်းငှါ ထိုက်သောဂုဏ်။

(၅) ဩပနေယိကဂုဏ်-မိမိကာယ အဇ္ဈတ္တတွင်ရရှိပေါက်ရောက် ကိုယ်တွေ့ မြောက်အောင် ကပ်၍ ဆောင်ထိုက်သောဂုဏ်။

(၆) ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ ဂုဏ်- အသီးအသီးသော မိမိတို့သန္တာန်၌ ချမ်းသာပါပေ့, ကောင်းပါပေ့ဟု ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ ခံစားသိမြင်ရသော ဂုဏ်တော်။

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါးခေါ်၊ ၃-ဖေါ် တရားကိုယ်။ ။အထက်ပါ ဂုဏ်တော် ၆-ပါးသည် ဤတရားကိုယ် လေးပါးမှ ထွက်လာသည့် ဂုဏ်တော်များသာ ဟူ၏။ (၁) မဂ်တရား- ကိလေသာကို သတ်တတ်သော တရား၊ (၂) ဖိုလ်တရား- ကိလေသာကို ငြိမ်းစေသောတရား၊ (၃) နိဗ္ဗာန်တရား- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းသော တရား၊ (၄)ပရိယတ် တရား- မဂ်,ဖိုလ်,ရရေး, လမ်းညွှန် တရားစု။

တရားဓိရင်၊ ပြန်တမ်းဝင်၊ မည်တွင် ၆-ပါး၊ သူကြီးများ။ ။ပြန်တမ်းဓမ္မသတ်ဝင် တရားသူကြီးမျိုး ၆-ပါး။ (၁)ဘုရင်မင်းမြတ်၊ (၂)တရားလိုတရားခံတို့ သဘောတူ တင်မြှောက် ဆုံးဖြတ် ခိုင်းသော အနုညာတ တရားသူကြီး၊ (၃) ရွာစား,မြို့စား, ရွာသူကြီး,မြို့သူကြီး၊ (၄) ဘုရင်မင်းမြတ်က ခန့်ထားသော တရားသူကြီးများ၊ (၅)ကြပ်ဆင်ခုံညှိ တရားသူကြီး၊ (၆) အမှုဆောင်ရှေ့နေများ။

တရားတော်၏ နက်နဲခြင်း ၄-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ဂမ္ဘီရတရားကြီး ၄-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

တရားနာရခြင်း အကျိုး ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ၂၁၆။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ တရားတော်များကိုရိုသေစွာ ကြားနာရသူတိုင်းရရှိနိုင်သောအကျိုးများ။

(၁) မကြားဘူးသေးသည့် တရား သစ်ဆန်း တို့ကို ကြားနာရခြင်း၊
(၂) ကြားသိပြီးသား တို့ကို တဖန် ထပ်မံ ခိုင်မြဲ သန့်ရှင်း စေခြင်း၊
(၃) အယူ အမြင် အတွေး အခေါ် ဓေဘာန်မှုဉာဏ် ဖြောင့်မှန်ခြင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) နှစ်လုံး နှစ်ခွ ယုံမှားသံသယကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်း၊ (၅) စိတ်နှလုံး ချမ်းမြကြည်လင် ရွှင်ပြခြင်း။

တရားဟောဆရာတို့ အသံဆွဲချဲ့ ရှည်ငင်ခြင်း အပြစ် ငါးပါး။ ။ဎင်းသရုပ်(ဓမ္မကထိကတို့ အသံဆွဲချဲ့ခြင်း အပြစ် ၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

တရားမတု၊ ရန်မပြု၊ ၁၀-စု ရှောင်ရာ ဘယ်သူနည်း?။ ။ဎင်း သရုပ်ကို(ရန်လည်းမဆိုင်၊ မပြိုင်တရား ၁၄-ပါး)ဟူသော အမေး၌ ရှုပါ။

တရားမရနိုင်သူမျိုး ၁၆-ယောက်။ ။ဎင်းသရုပ်ကို (မဂ်,ဖိုလ် မရထိုက်သူ ၁၆-ယောက်)၌ ရှုပါ။

တရားလိုခေါ်၊ ရဟန်းတော်၊ ကျင့်နော် ဝတ် ၅-ပါး။ ။ဎင်း သရုပ်ကို(စောဒက ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

တရားသူကြီး၊ ကျင့်သုံးမြီး၊ ထုံးနည်း အင် ၉-ဖြာ။ ။တရားသူကြီး,ခုံသမတ်ပြုလုပ်သူတို့ လိုက်နာတတ်သိ စုံပြည့်ထားရမည့် အင်္ဂါကိုးပါး ဟူ၏၊ မာနုသာရက ဓမ္မသတ်ကျမ်းရင်းနှင့် ဎင်းဋီကာတို့၌ လာသည်။ (၁) များသော သုတ, ကြားနာမှုရှိခြင်း၊ (၂) ဆန်းကြယ်များပြားစွာ မေးစစ်တတ်ခြင်း၊ (၃) နူးညွှံသာယာ·သူကြည်ဖြူစွာ ဆိုတတ်ခြင်း၊ (၄) တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်၍ သီလရှိခြင်း၊ (၅) အမှုမှန်ကို ရဲရင့်စွာ စီရင်ဝံ့ခြင်း၊ (၆) ပိဋကတ, ဗေဒင်, ဓမ္မသတ် တတ်ခြင်း၊ (၇) စီရင်ထုံးနည်း များစွာတို့ကို မှတ်သားတတ်ခြင်း၊ (၈) သဘင်လယ်၌ တိကျမှန်ကန်စွာ ဆိုဝံ့မိန့်ဝံ့ရှိခြင်း၊ (၉) လူမျိုးခြားတို့၏ စာပေ စကားကိုလည်း တတ်သိနားလည်ခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ တရားသူကြီး အင်္ဂါ ၃-ပါး, ၅-ပါး, ၇-ပါး, ၈-ပါး စသည်ဖြင့်လည်း ထိုထိုနီတိ ဓမ္မသတ်တို့၌ လာရှိသေး၏၊ သို့သော် ဤအင်္ဂါ ၉-ပါး၌ အကျုံးဝင်သည်သာ။

တရားသူကြီး၊ လက်သုံးမြီး၊ ၄-နည်း မဟာပဒေသ။ ။ဎင်း သုတေသနကို(မဟာပဒေသမျိုး ၄-ပါး၊ ၃-နည်း)၌ ကြည့်ပါလေ။

တ ဝဂ် ၅-လုံး။ ။ဗျည်း ၃၃-လုံးတို့တွင် "တ,ထ,ဒ,ဓ,န"ဎင်းငါးလုံးအစုကိုခေါ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တ သတ်ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ၃-တန် မြန်မာ့နည်း။ ။မြန်မာသင်ပုန်းကြီးကျမ်းလာ တ ဝမ်းပူဖြင့် သတ်ရသည့် ဌာန **၃-ပါး** ဟူလို၊ "အတ်, အိတ်, အုတ်" တို့ ဖြစ်ကြ၏၊ ၎င်းကို ကာရန်ငယ်သံ ၆၄-ပါး၌ ကဗျာဆရာတို့ သွင်းယူကြ၏။

[တာ]

တာဒိဂုဏ်တော် ၈-ပါး။ ။လောကဓမ်တရား ရှစ်ပါးတို့တွင် အကောင်း ၄-ပါးနှင့် တွေ့ရ၍လည်း ဝမ်းသာအားရ မရှိ၊ အဆိုး ၄-ပါးနှင့် တွေ့ရ၍လည်း ဝမ်နည်းကြေကွဲမှု မရှိ၊ ပကတိ တူမျှသော စိတ်တော်ရှိခြင်းဂုဏ်။ မူလပဏ္ဏာသ။ပါ။၃၉၃။ဌ။ဒု-အုပ်။ ၂၈၃။

တာမျိုး ၃-ဖြာ၊ တိုင်းထွာရာ၊ ဘယ်တာ ဘယ်သို့နည်း?။ ။တိုင်းထွာသောတုတ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းထွာနှိုင်းယှဉ်ကြောင်းပမာဏကို ခေါ်ဆိုသည်၊ ၎င်းတာသည် ၃-မျိုး, ၅-မျိုး စသည်ဖြင့် ပြားသော်လည်း အခိုင်အမာ အများသုံးကား ၃-မျိုးသာ ဖြစ်ကုန်၏။

(၁) ကုလားလေး တာ- "ကုပ်လုပ်လေး တာ" လည်းဟူ၊ ၎င်းမှာ လေးတောင်ဖြင့် ဖွဲ့သော တာတိုမျိုးဖြစ်၍ အရညဝါသီ တောရကျောင်းများကို တိုင်းတာရာ၌ ဤတာမျိုးဖြင့် အသုံးပြုရသည်၊ဝိနည်းတော်များ၌ ဤလေးတောင်တာနှင့် အပြန်ငါးရာ (၅၀၀) ရွာ, အိမ်, တဲ, ကန္ဒဖုတ်တို့နှင့် ဝေးကွာမှသာလျှင် တောရကျောင်း မည်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချထားကြလေပြီ။

(၂) မြင့်မိုရ် တာ- ၇-တောင်တာဖြင့် ဖွဲ့သော တာလတ်မျိုးဖြစ်၍ ဤတာဖြင့် မြင့်မိုရ်တောင်ကို အစပြု၍ တောင်စဉ် ၇-ထပ်, ဟိမဝန္တာ, ဇမ္ဗူ့သပြေပင်, ပင်လယ်ကသစ်ပင်, သခွတ်ပင်, စသည့် သစ်ကြီး ၇-ပင်တို့၌၎င်း၊ ထို့ပြင် ဘုရားစေတီ, အုဋ်ကျောင်း, ပြာသာဒ်, ဇရပ်, တန်ဆောင်း, ကျုံး, မြောင်း, မြို့နန်းစသော အဆောက်အဦတို့၌၎င်း တိုင်းထွာ နှိုင်းယှဉ် အသုံးပြုကြကုန်၏။

(၃) စက္ကဝါ တာ- ဆယ်တောင်ဖြင့် ဖွဲ့ရသော တာရှည်မျိုး ဖြစ်၍ စကြာဝဠာ တိုင်းရာ၌ အသုံးပြုသည်၊ ၎င်းပြင် ရေတွင်း, ရေကန်,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အင်း, အိုင်, ချောင်းမြောင်း, မြစ်,အဏ္ဏဝါ, ရေဖက်တွင် တိုင်းထွာ အသုံးပြုကြသည်။

တာရာကြီး ၉-လုံး။ ။အတွင်းတာရာ ၉-လုံးဟုလည်း ခေါ်သည်။ (၁) သုံးလုံးယှဉ်လာ၊ကျီးတာရာ၊ သချ်ာ ၁၀, ၁၁ လုံးဆို။သင်းတွဲပြည်မှာ၊ကျီးတာရာ၊ ယှဉ်ခါလှာ့းဝတ်ဆို၊ အဿဝဏီ, ဘရဏီ, ကြတ္တိကာ, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍သွားသည်၊ (၂) သုံးလုံးယှဉ်လာ၊ ရွှေဟသာ်၊ သချ်ာ ၉,၁၀ လုံးဆို၊ မြန်မာပြည်မှာ, ရွှေဟသာ်။ တာရာ ရောင်ဝန်းဆို။ ရောဟဏီ, မိဂသီ, အဒြ, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍သွားသည်၊ (၃) ပုဇွန်တာရာ၊ ၁၄-သာ၊ ယှဉ်လာ သုံးလုံးဆို။ ရာဇဂြိုဟ်မှာ၊ ကက္ကဋ္ဌာ၊ တာရာ ပုဇွန်ဆို။ပုဏ္ဏဖုသျှ, ဖုသျှ, အဿလိဿ, ၎င်း နက္ခတ်သုံးလုံးနှင့် ယှဉ်၍သွားသည်၊ (၄) ယှဉ်တူသွားရော၊ ချိန်တာရာ၊ မှန်စွာလေးလုံးဆို။ တက္ကသိုလ်ပြည်၊ တာရာမည်၊ ထွန်းသည် ချိန်ခွင်ဆို။ မာဃ,ပြုပ္ပါဘရဂုဏ္ဏီ, ဥတ္တရာဘရဂုဏ္ဏီ, ၎င်းနက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍သွားသည်၊ (၅) ဆံကျင်တာရာ၊ သုံးလုံးသာ၊ ယှဉ်ကာသွားသကို။ကောသမ္ဗီပြည်၊ ဆံကျင်မည်၊ ရောင်ခြည် ထွန်းသကို။ဟဿဒ, စိတြ, သွာဒိ, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍ သွားသည်၊ (၆) တံငါတာရာ၊ ရှစ်လုံးသာ၊ သွားလာယှဉ်မြဲကို။ တန်လိုင်းပြည်မှာ၊ ကေဝဋ္ဋာ၊ ယှဉ်ခါ ပုဏ္ဏားဆို၊ "ပုဏ္ဏားတာရာ" လည်းဟူ၏၊ ဝိသာခါ, အနုရာဓ, ဇေဋ္ဌ, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍သွားသည်၊ (၇) သုံးလုံးယှဉ်လာ၊ ဆင် တာရာ၊ သချ်ာ ၇,၉-လုံးဆို။ ရှမ်းတို့ပြည်မှာ၊ ဆင်တာရာ၊ ယှဉ်ခါ သွားသည်ဆို။ မူလ, ပြုပ္ပါသဠ်, ဥတ္တရာသဠ်, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍ သွားသည်၊ (၈) ကိုးလုံးယှဉ်လာ၊ မြင်းတာရာ၊ ယှဉ်လာ သုံးလုံးဆို၊ (၁၃-လုံးလည်းဟူ၏၊) မြင်းတာရာသည်၊ ကုလားပြည်၊ ရောင်ခြည်လင်းသကို။ သရဝဏ်, ဓနသိဋ္ဌ, သတ္တဘိသျှ, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍သွားသည်၊ (၉) ကိုးလုံးမှန်စွာ, ဗျိုင်းတာရာ, သွားလာ ယှဉ်မြဲကို၊ သောဏ္ဏတဲပြည်၊ တာရာမည်၊ ထွန်းသည် ဥဗျိုင်းဆို။ ပြုဗ္ဗဘဒြပိုဒ်၊ ဥတ္တရာဘဒြပိုဒ်, ရေဝတီ, ၎င်း နက္ခတ် ၃-လုံးနှင့် ယှဉ်၍ သွားသည်၊ နံသင့်ပြည်ရွာ၊ ကြယ်တာရာ၊ ထွန်းခါပြန့်ပြောဝ။ ညှိုးသောရောင်ဝါ၊ ထိုပြည်ရွာ၊ ပူဆာချောက်ချားစွ။ တာရာ သံပေါက်, အကျဉ်းကောက်, ပြီးမြောက် နိဋ္ဌိတ။

တာရာ ၂၈-လုံး။ ။အပြင်တာရာမျိုး နှစ်ဆယ့်ရှစ်လုံးကို ဆိုသည်၊ထို ၂၈-လုံးတို့တွင်လည်း တောင်မျက်နှာ ၉-လုံး, အရှေ့မျက်နှာ ၆-လုံး, မြောက်မျက်

www.burmeseclassic.com

နှာ ၆-လုံး, အနောက်မျက်နှာ ၇-လုံးဟု အသီးသီး ရှိလေသည်ဟူ၍၊ နေမိတ္တဝိဇ္ဇာ ကျမ်း၌ အကျယ် ရှုလေ။ အရှေ့မျက်နှာ တာရာ ၆-လုံး။ (၁) ဇာတက တာရာ၊ ၂-လုံး၊ ညောင်စောင်းပုံ၊ (၂) ပဋ္ဌက တာရာ ၅-လုံး၊ စမွယ်ပွင့်ပုံ၊ (၃) နရမ္မ တာရာ ၄-လုံး၊ ပလ္လင်ပုံ၊ (၄) ပါသာဒ တာရာ ၂၄-လုံး၊ ပြာသာဒ်ပုံ၊ (၅) သျှုန တာရာ ၃-လုံး၊ ပန်းတောင်းပုံ၊ (၆)ပကပ္ပ တာရာ ၄-လုံး၊ အင်းပျဉ်ပုံ။ (၇) အနောက်မျက်နှာ တာရာ ၇-လုံး၊ (၈) ပညာသ တာရာ လုံးရေ-၅၀၊ ကြက်ရုပ်၊ (၉) ဇရက တာရာ ၆-လုံး၊ မိကျောင်းမြီးခပ်ပုံ၊ (၁၀) ကောဇျာကတိ တာရာ ဆယ်လုံး၊ ကပ်ခင်းပုံ၊ (၁၁) သရိဒ္ဒက တာရာ ၄-လုံး၊ ကြက်ခြေပုံ၊ (၁၂) ဝါနရိ တာရာ ၄-လုံး။ချိန်စဉ်းကိုင်းပုံ၊ (၁၃)အရိဒ္ဓဇ တာရာ ၆-လုံး၊ စောင်းတန်းလှေကားပုံ၊ တောင်မျက်နှာ တာရာ ၉-လုံး၊ (၁၄) အာဏီ တာရာ တလုံး၊ ပတ္တမြားပုံ၊ (၁၅) ဖုသျှတာရာ ဆယ့်တလုံး၊ကြောင် ဉကွောင်းပုံ၊ (၁၆) သခ် တာရာ ၅-လုံး၊ ခရုသင်းပုံ၊ (၁၇) စတုကပ္ပ တာရာ ၄-လုံး၊ လက်ယှက်ပုံ၊ (၁၈) ယောတ္တ တာရာ ၆-လုံး၊ ကြိုးလွန်ပုံ၊ (၁၉) ရတ္တ တာရာ ၂-လုံး, ရှစ်လုံးလည်းဟူ၊ လှေငယ် ဦးပဲ့၌ တံငါလင်မယားထိုင်နေဟန်၊ (၂၀) ဖေါစောက် တာရာရှစ်လုံး၊ ဟင်္သာ ဖို မပုံ၊ အရှေ့ ၄-လုံး၊ အနောက် ၄-လုံး၊ (၂၁) ဘဂတ္တ တာရာ ၇-လုံး၊ ချွန်းတောင်းပုံ၊ (၂၂) ဘတ္တရ တာရာ ၅-လုံး၊ လယ်ပုဇွန်ပုံ။ မြောက်မျက်နှာ တာရာ ၆-လုံး၊ (၂၃) မာရ တာရာ တလုံး၊ ကြာပွင့်ပုံ (မူဝံကြယ်)၊ (၂၄) တာလိ တာရာ လုံးရေမရှိ၊ ကြားရိုးကြာရွက်ပုံ၊ (၂၅) ဖုသျှ တာရာ ၇-လုံး၊ နဂါးပုံ၊ (ခုနစ်စင်ကြယ်)၊ (၂၆) ကေသိတ္တ တာရာ ၆- လုံး၊ ကြောင်စာခွက်ပုံ၊ (၂၇) တြိဂုဏီ တာရာ ၄-လုံး၊ မှန်ကူသီးပုံ၊ (၂၈) ရူပ တာရာ ၅-လုံး၊ တံကျင်ပုံ။

တာရာ ၉၄-လုံး။　။ ဤကား အတွင်းတာရာ အပြင်တာရာတို့၌ မပါဝင်ဘဲ အလွတ်တာရာ များကို ဆိုသည်၊ နေမိတ္တဝိဇ္ဇာကျမ်း၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ပဒုမ တာရာ ငါးလုံး၊ (၂) ပဥ္စာယု တာရာ နှစ်လုံး၊ (၃) ပဥ္စလိ တာရာ ငါးလုံး၊ (၄) ကတ္တ တာရာ ရှစ်လုံး၊ (၅) ဝတီ တာရာ ခြောက်လုံး၊ (၆) ယတုက တာရာ ကိုးလုံး၊ (၇) စုတိ တာရာ ခြောက်လုံး၊ (၈) ကုက္ကုဋ္ဌ တာရာ ခြောက်လုံး၊ (၉) ဝုတ္တ တာရာ ခုနစ်လုံး၊ (၁၀) ယတ္တ တာရာ ကိုးလုံး၊ (၁၁) သရုပ တာရာ ရှစ်လုံး၊ (၁၂) အာဏိကာ တာရာ တလုံး၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၃) သူရ တာရာ တလုံး၊ (၁၄)မာန တာရာ လေးလုံး၊ တင်းကိုခေါ်ဆို သည်၊ (၁၅) မာနီ တာရာ လေးလုံး၊ တင်းနီကို ခေါ်သည်၊ (၁၆) အာနိ တာရာ ခြောက်လုံး၊ (၁၇) ရေဟနီ တာရာ တလုံး၊ စိုင်ခေါ်သော ကြယ်ကို ဆိုသည်၊ (၁၈) လဘန္တ တာရာ သုံးလုံး၊ (၁၉) သံယု တာရာ ငါးလုံး၊ (၂၀) မဏိက တာရာ ဆယ့်နှစ်လုံး၊ ရွဲကို ခေါ်သည်၊ (၂၁)စိတ္တ တာရာ သုံးလုံး၊ (၂၂) တူလက တာရာ နှစ်လုံး၊ တံကျင်ကို ခေါ်သည်၊ (၂၃) သောတ တာရာ လေးလုံး၊ (၂၄) ကေဝဋ္ဋ တာရာ လေးလုံး၊ တင်္ဂါ ကွန်တိုင်ကို ခေါ်သည်၊ (၂၅) ဘေရီတာရာ ခြောက်လုံး၊ မည်ကြီးကို ခေါ်သည်၊ (၂၆)ပါတိ တာရာ ဆယ့်ရှစ်လုံး၊ ဖလားကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၂၇) အန္တ တာရာ လုံးရေ သုံးဆယ်၊ (၂၈) အာနိန် တာရာ ခြောက် လုံး၊ ထက်စည်ကို ဆိုသည်၊ (၂၉) မိဂသိဂီ တာရာ လေးလုံး၊ သမင်ချိုကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၃၀)သုဘ တာရာ ငါးလုံး၊(၃၁)ကုက္ကုဋ္ဋ တာရာ လေးလုံး၊ ကြက်ကို ဆိုသည်၊ (၃၂) ကဏ္ဍ တာရာ ငါးရုံး၊ (၃၃) သံဝသိ တာရာ တလုံး၊ (၃၄) အာရပိ တာရာ တလုံး၊ (၃၅) သံကိရ တာရာ ဆယ့်နှစ်လုံး၊ (၃၆) အလုတ္တ တာရာ လေးလုံး၊ (၃၇) မာသု တာရာ တလုံး၊ (၃၈) လောက တာရာ လေးလုံး၊ (၃၉) ဗျာယု တာရာ လုံးရေ နှစ်ဆယ်၊ (၄၀) အဗ္ဗန္တက တာရာ နှစ်လုံး၊ (၄၁) သံကာ တာရာ တလုံး၊ (၄၂) စိတြဘူ တာရာ သုံးလုံး၊ (၄၃) ကောလိ တာရာ တလုံး၊ (၄၄) စရီ တာရာ လေးလုံး၊ (၄၅) ပါသရိ တာရာ တလုံး၊ (၄၆) အဋ္ဌမိ တာရာ ဆယ့်နှစ်လုံး၊ (၄၇) နိဗ္ဗာန တာရာ ဆယ့်တလုံး၊ (၄၈)အစောတ တာရာ နှစ်လုံး၊ (၄၉) သုဒ္ဓက တာရာ နှစ်လုံး၊ (၅၀) ဖုသန္တ တာရာ တလုံး၊ (၅၁) ရေစောကလ တာရာ တလုံး၊ (၅၂) အာယုတလိန တာရာ တလုံး၊ (၅၃) ပါသလိ တာရာ တလုံး၊ (၅၄) မူမ တာရာ တလုံး၊ (၅၅) သာတုလိ တာရာ တလုံး ၊စနေဂြိုဟ်ကို ခေါ်သည်၊ (၅၆)ဘဂတုသံ တာရာ တလုံး၊ (၅၇) ရာဟုလိန တာရာ တလုံး၊ ရာဟုဂြိုဟ်ကို ခေါ်သည်၊ (၅၈) ပုဏ္ဏိက တာရာ တလုံး၊ (၅၉) ကလိ တာရာ တလုံး၊ (၆၀) မယုလ တာရာ တလုံး၊ (၆၁) မာန်တ တာရာ လေးလုံး၊ (၆၂) မလ္လိက တာရာ တလုံး၊ (၆၃) ပုပ္ဖဇလ တာရာ ခြောက်လုံး၊ (၆၄) ဗလ္လိ တာရာ တလုံး၊ (၆၅) သမ္ဘတ္တိ တာရာ နှစ်ဆယ့်နှစ်လုံး၊ (၆၆) တမ္ဘ တာရာ ဆယ့်နှစ်လုံး၊ (၆၇) ဝိရိစ္စ တာရာ တလုံး၊ (၆၈) မူလ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တာရာ တလုံး၊ (၆၉) အာယ တာရာ ငါးလုံး၊ (၇၀) သံလိန္တ တာရာ ငါးလုံး၊ (၇၁) ဂဏ္ဍုပ္ပဒ တာရာ နှစ်လုံး၊ (၇၂) သံချူတာရာ တလုံး၊ (၇၃) ပတိပါဂန္တု တာရာ သုံးလုံး၊ နဂါးခေါင်းကို ဆိုသည်၊ (၇၄) သုကရ တာရာ သုံးလုံး၊ (၇၅) အာဒိစ္စ တာရာ လေးလုံး၊ (၇၆) သရ တာရာ သုံးလုံး၊ မြားကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၇၇) ဥဒ္ဒိဂ် တာရာ တလုံး၊ (၇၈) ကာက တာရာ တလုံး၊တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်ခေါ်သည်၊ (၇၉) အာယု တာရာ နှစ်ဆယ့်ငါးလုံး၊ (၈၀) စာရ တာရာသုံးလုံး၊ (၈၁) သာလပိန္တိ တာရာ လေးလုံး၊ (၈၂) ပုပ္ပတ္တိ တာရာတလုံး၊ (၈၃) မူလ တာရာ ကိုးလုံး၊ (၈၄) ပါရိ တာရာ ငါးလုံး၊(၈၅) ဂဝီသ တာရာ လေးလုံး၊ ချွန်းတောင်းကို ဆိုသည်၊ (၈၆) သာလမ္ဗတာရာ ငါးလုံး၊ (၈၇) မာလိက တာယာ ဆယ်လုံး၊ (၈၈) သာလိန္ဒတာရာ နှစ်လုံး၊ (၈၉) ဖလ တာရာ တလုံး၊(၉၀) သာခါဝိ တာရာသုံးဆယ်၊ (၉၁) ဖါလိက တာရာ သုံးလုံး၊ ငါးမျှားချိတ်ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၉၂) ပါလိန္ဒ တာရာ နှစ်လုံး၊ (၉၃) သုကိ တာရာ နှစ်လုံး၊(၉၄) သုဝ တာရာ တလုံး၊ ကျေးသားကို ခေါ်သည်။

တာလုဇ အက္ခရာ ၉-လုံး။ ။အာစောက်ခေါ် အာဂလောင် အရပ်မှ မြည်၍ ထွက်လာသော အက္ခရာမျိုး ၉-ပါး။ 'ဣ,ဤ,စ,ဆ,ဇ,ဈ,ည, ယ,ဧ'တို့ ဖြစ်ကြ၏။

တာဝတိံသာ၊ နတ်မြို့မှာ၊ ၅-ဖြာ ဉယျာဉ်ကြီး။ ။သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။

(၁) နန္ဒဝန် ဥယျာဉ်၊ မြို့၏ အရှေ့ဖက် ယူဇနာ (၁၀၀၀) ကျယ်၍ နတ်တို့နှစ်သက်စွာ ပျော်ပါးရာ ဥယျာဉ်တော်။

(၂) ဖာရုသက ဥယျာဉ်၊ မြို့၏ တောင်ဖက် ယူဇနာ (၇၀၀)ကျယ်၍ ဖက်သက် အဖျော်ယမကာတို့ သောက်စားကာ အသူရာတို့အား ကြိမ်းဝါးခြိမ်းချောက်ရာ ဥယျာဉ်တော်။

(၃) စိတ္တလတာ ဥယျာဉ် မြို့၏ အနောက်မျက်နှာ ယူဇနာ (၅၀၀) ကျယ်၍ အာသာဝတီ နွယ်နီနတ်ပန်း ဆွတ်လှန်း ပျော်ပါးရန် ဆန်းကျယ်သော အဝတ်တန်ဆာ ယာဉ်ရထားတို့ဖြင့် ဝင်ထွက်ရာ ဥယျာဉ်တော်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) မိဿက ဥယျာဉ်၊ မြို့၏ မြောက်ဖက် ယူဇနာ (၅၀၀) ကျယ်၍ နတ်သား, နတ်သမီးတို့ ယှဉ်တွဲပျော်မြူးရာ ဥယျာဉ်တော်။

(၅) မဟာဝန် ဥယျာဉ်၊ မြို့၏ အရှေ့ဖက် ယူဇနာ (၇၀၀) ကျယ်၍ လှပဆန်းကျယ် နှစ်သက်ဘွယ်ရာ သုနန္ဒာ ရေကန်တော်ကြီး ရှိသည်။

တာဝတိံသာ၊ သုဓမ္မာ၊ ၄-ဖြာ စည်းဝေးကြောင်း။ ။သုတ်မဟာဝါ။ပါ။ ၁၆၈။ဋ္ဌ။၂၃၂။ တာဝတိံသာ နတ်ပြည် သုဓမ္မာဇရပ်ကြီး၌ နတ်တို့၏ အစည်းအဝေးများကို အောက်ပါ အကြောင်းလေးပါးကြောင့် ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ (၁) ဝဿူပနာယိက သင်္ဂဟတ္ထံ၊ ဝါဆိုသံဃာတော်တို့ကို ချမ်းသာစွာ တရားအားထုတ်နိုင်ရေးအတွက် စောင့်ရှောက်ပေးရန်ဘို့ ပဌမ ဝါဆိုလပြည့်နေ့နှင့် ဒုတိယ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တို့၌ စည်းဝေးကာ တာဝန်ယူစေကြခြင်း၊ (၂) ပဝါရဏာ သင်္ဂဟတ္ထံ၊ ပဝါရဏာပွဲတို့၌ သံဃာတော်များ ချမ်းသာစွာ ပြုနိုင်ရေးအတွက် တာဝန်ပေးရန် အစည်းအဝေး ပြုခြင်း၊ (၃) ဓမ္မ သဝနတ္ထံ၊ တရားနာရန် အလို့ငှါ အစည်းအဝေးကြီး ပြုလုပ်ခြင်း၊ (၄) ပါရိစ္ဆတ္တက ကီဠာနု ဘဝနတ္ထံ၊ ပင်လယ်ကသစ် ပန်းပွင့်ချိန်၌ ပန်းဆွတ်ပျော်ပွဲကြီး ဆင်ယဉ်ကျင်းပရေးအတွက် သုဓမ္မာဇရပ်ကြီး၌ အစည်းအဝေးပွဲ ပြုလုပ်ကြခြင်း။

[တိ]

တိတ္ထိဂိုဏ်း ဆရာကြီး ၆-ယောက်။ ။မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် ၂၅၈။ ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။၁၃၆။ သာသနာဝင်၌ ထင်ရှား၍ ဘုရားနှင့် ပြိုင်ဘက် တိတ္ထိဆရာကြီး ၆-ယောက်။ (၁) ပူရဏ ကဿပ၊ (၂) မက္ခလိ ဂေါသာလ၊ (၃) နိဂဏ္ဌ နာဋပုတ္တ၊ (၄) သဉ္စယ ဗေလဋ္ဌ ပုတ္တ-သိဉ္စည်း၊ (၅) ပကုဓ ကစ္စာယန၊ (၆) အဇိတ ကေသ ကမ္ဗလ။

တိတ္ထိတို့ ရဟန်းပြုလိုသော် ပေးရမည့် ဝတ်အကျင့် ၈-ပါး။ ။အကျယ်ကို ပိနည်းမဟာဝါ။ပါ။၁၀၀။ဋ္ဌ။၂၇၅။တို့၌ ကြည့်ပါ။ (၁) အလွန်စောစွာ ရွာတွင်းသို့ မဝင်ရ၊ အလွန်နေမမြင့်မီ ကျောင်းသို့ အရောက်ပြန်လာရမည်။ (၂) မကျက်စား အရောတဝင်မပြုရသော ပြည့်တန်ဆာမ မုဆိုးမ၊ အပျိုဟိုင်းကြီး၊ ပဏ္ဍုက်၊ ရဟန်းမတို့နှင့် ရောနှောစွာ မဆက်ဆံရခြင်း၊ (၃)သိတင်းသုံးဖော်တို့၏ ကိစ္စကြီးငယ်တို့ကို အလိုက်သိစွာပြုလုပ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဆောင်ရွက် ပေးရခြင်း၊ (၄) သီလ, သမာဓိ, ပညာကို လိုလား ဆန္ဒကြီးစွာဖြင့် ပါဠိ အနက် အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သင်ယူ မေးမြန်း ဆွေးနွေးရခြင်း၊ (၅) တိတ္ထိတို့၏ အမှား ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့စကားကို နှစ်သက်စွာ လက်ခံပြောကြားရခြင်း၊ (၆) တိတ္ထိတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုစကား၌ မနှစ်သက် လက်မခံရခြင်း၊ (၇) ဘုရား, တရား, သံဃာတော်တို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ကဲ့ရဲ့ပြောကြား စကား၌ မနှစ်သက် လက်မခံရခြင်း၊ (၈) ရတနာ ၃-ပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးစကားတို့ကို ချီးမွမ်းပြောကြားရခြင်း၊ နှစ်သက်စွာ နာယူလက်ခံရခြင်း။

တိထိ ၅-ဖြာ၊ မင်္ဂလာ၊ အခါတော်ကို ရွေး။ ။၎င်း တိထိငါးပါးကို အခါပေးကျမ်းမှ ယူသည်။

(၁) နန္ဒာ တိထိ-မည်သည့်လမဆို လဆန်း, လဆုတ်, ၁-ရက်, ၆-ရက်, ၁၁-ရက်နေ့တို့၌ တနင်္ဂနွေ, သောကြာနှင့် ကြိမ်မူ နန္ဒာ တိထိ မည်၏၊ ထိုနေ့၌ ဇရပ်, အိမ်, ကျောင်း, အုဋ်ရိုး, ပုထိုး, စေတီနှင့် တကွ ရေကန်, ရေတွင်း, တံခွန်, မဏ္ဍပ်, တံတား စသည်တို့ကို၎င်း၊ မင်းထံခစားခြင်း ခရီးသွားခြင်းတို့ကို၎င်း၊ ပြုရသော နေ့ကောင်း နေ့မြတ်ဖြစ်၏။

(၂) ဘဒြာ တိထိ၊ မည်သည့်လမဆို လဆန်း, လဆုတ် ၂-ရက်၊ ၇-ရက်၊ ၁၂-ရက် နေ့တို့၌ ဟနင်းလာ, ဗုဒ္ဓဟူးနှင့် ကြိမ်မူ ဘဒြာ တိထိ မည်၏၊ ထိုနေ့၌ မင်းထံခစားခြင်း, မိတ်ဖွဲ့ခြင်း, ကာယသိဒ္ဓိ စီရင်ခြင်း, အမည်မင်္ဂလာမှည့်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်းတို့ကို ပြုရသော နေ့ကောင်းနေ့မြတ် ဖြစ်၏။

(၃) ဇေယျာ တိထိ၊ မည်သည့်လမဆို လဆန်း, လဆုတ် ၃-ရက်၊ ၈-ရက်၊ ၁၃-ရက်တို့၌ အင်္ဂါနေ့နှင့် ကြိမ်မူ ဇေယျာ တိထိမည်၏၊ ထိုနေ့၌ မြို့, ရွာ, နန်းတော် တည်ဆောက်ခြင်း၊ ကျုံးမြောင်း တံတား ပြုလုပ်ခြင်း ထားလှံ, သေနတ် ...မြားကဲ, စိန်ပြုံး, အဲမောင်း, ချပ်, မိန်ညို, ကာ, လှံ, ဆင်, မြင်း, ပါန်ဆာ ဆင်ယင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ရန်သူရှိရာတပ်တည်ခြင်း၊ ကင်းတို ကင်းရှည်ထားခြင်း၊ အောင်တမန် သံတော်များ စေခန့်ခြင်း၊ မင်းမမြောက် ကန်ဆာ စီရင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ပြာသာဒ် ရထား ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ဘုရား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထီးတင်ခြင်း၊ ဘိသိက်ခံယူခြင်း၊ တိုင်းတပါးနှင့် စာချုပ်ဆိုခြင်း၊ ယတြာ, ယာယီ, ခရီးမူခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရာ၌ အကောင်းဆုံးသော အခါ ဖြစ်၏။

(၄) ရိတ္တာ တိထိ၊ မည်သည့်လမဆို လဆန်း, လဆုတ်, ၄-ရက်၊ ၉-ရက်, ၁၄-ရက်တို့၌ စနေနေ့ ကြိမ်သော် ရိတ္တာ တိထိမည်၏၊ ထိုနေ့၌ အမှု ခပ်သိမ်း မဆောင်ကောင်း၊ အကျိုးမဲ့ အချည်းနှီး ဖြစ်တတ်၏။

(၅) ပုဏ္ဏာ တိထိ၊ မည်သည့်လမဆို လဆန်း, လဆုတ်, ၅-ရက်,၁၀-ရက်, ၁၅-ရက်တို့၌ ကြာသပတေးနေ့နှင့် ကြိမ်မူ ပုဏ္ဏာ တိထိမည်၏၊ ထိုနေ့၌ အတတ်သင်ခြင်း၊ မော်ကွန်းတည်ခြင်း၊ မန္တာန်ရွတ်ခြင်း၊ ကမ္ဗည်းကျောက်စာ ထိုးစိုက်ခြင်း၊ ဥယျာဉ်လယ်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သဘင်ခံခြင်း၊ ယာဉ် ရထား လှည်းလှေ သင်္ဘော အသစ်တို့ကို စ၍ စီးနင်းခြင်း၊ ကျိုကြ တိုက်တာ ဂူဒေါင်တို့၌ ဥစ္စာသွင်းခြင်း၊ ထိမ်းမြား မင်္ဂလာပြုခြင်း၊ သားမြေးတို့ကို အဝတ်တန်ဆာပေးခြင်း၊ ဂဝတ်စား ဆင်ယင်ခြင်း၊ ရတနာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ရောင်းဝယ်ခြင်း စသည်ပြုရာ၌ အကောင်းဆုံးသော အခါများ ဖြစ်၏။

တိထိ ၅-ပါး ဇယားပုံ

လစဉ်	ရက်များ	နေ့	တိထိအမည်
လဆန်း, လဆုတ်	၁ - ၆ - ၁၁	၁-နွေ၊ ၆-ကြာ	နန္ဒာတိထိ
။ ။	၂ - ၇ - ၁၂	၂-လာ၊ ၄-ဟူး	ဘဒြာတိထိ
။ ။	၃ - ၈ - ၁၃	အင်္ဂါ	ဇေယျာတိထိ
။ ။	၄ - ၉ - ၁၄	စနေ	ရိက္တာတိထိ
။ ။	၅-၁၀ - ၁၅	ကြာသပတေး	ပုဏ္ဏာတိထိ

တိထိ ၅-ပါး တနည်း။ ။စန်းကိုခေါ်သော ဗေဒင်သုံးစကား တမျိုးဟု အကျဉ်းမှတ်လေ။ လဆန်း ၁, ၂, ၃, ၄-ရက်သည် စန်းအားနည်းသော ကြောင့် ဟိနစန်း၊ ဟိန တိထိ မည်၏။ လဆန်း ၅, ၆, ၇, ၈, ၉, ၁၀-ရက်သည် စန်းအားကြီးသောကြောင့် ဗလဝစန်း၊ ဗလဝ တိထိ မည်၏။ လဆန်း ၁၁,၁၂,၁၃,၁၄,၁၅-ရက်သည် စန်းအား အလွန်ကြီးသောကြောင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတိဗလဝ စန်း၊ အတိဗလဝ တိထိမည်၏။ ထို့အတူ လဆုတ် ၁,၂,၃,၄,၅, ၆,၇,၈,၉,၁၀-ရက်သည် စန်းအားကြီးသောကြောင့် ဗလဝစန်း။ ဗလဝ တိထိ မည်၏။ လဆုတ် ၁၁, ၁၂, ၁၃, ၁၄, ၁၅-ရက်သည် စန်းအားနည်းသောကြောင့် ဟိနစန်း၊ ဟိန တိထိ မည်၏။ ထိုတိထိတို့တွင် ဟိနစန်း ဟိနတိထိကိုကား မဆောင်အပ်။ မကောင်းကျိုးကို ပေးတက်သည်၊ ဗလဝစန်း ဗလဝတိထိတို့ကား ကောင်းကျိုးကို ပေးတတ်၏၊ အတိဗလဝ စန်း အတိဗလဝတိထိကား အလွန်သော အကျိုးကိုပေးတတ်၏ ဟု ရာဇမတ္တဏ်ဆရာ ဒီပိကာဆရာတို့ ဆိုကုန်၏။

တိထိ ၅-ပါး တနည်း။ ။ဆောင်အံ့သော တိထိကိုတည်၊ ၅-ခုစား ဟာ်ကြွင်းမူ "နန္ဒာတိထိ" လူနတ်တို့နှစ်သက်၏၊ ၂-ကြွင်းမူ "ဘဒြာတိထိ" ကောင်းကျိုးကိုဖြစ်စေ၏၊ ၃-ကြွင်းမူ "ဇေယျာတိထိ" အောင်မြင် ထမြောက်တတ်၏၊ ၄-ကြွင်းမူ "ရိတ္တာတိထိ" အချည်းနှီးဖြစ်တတ်၏၊ အမှုခပ်သိမ်း မဆောင်ကောင်း၊ သုည်းမူ "ပုဏ္ဏာတိထိ" ပြည့်စုံကာ၏။

တိရစ္ဆာန် အပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။တိရစ္ဆာန် အနန္တပင်ရှိသော်လည်း အမျိုးအားဖြင့်ကား ဤလေးပါးသာ ရ၏။ (၁) အပါဒက မျိုး- အခြေမရှိသော တိရစ္ဆာန်မျိုး၊ (၂) ဒွိပါဒက မျိုး- ခြေနှစ်ချောင်းရှိ တိရစ္ဆာန်မျိုး (၃) စတုပါဒ မျိုး- ခြေ လေးချောင်းရှိ တိရစ္ဆာန်မျိုး၊ (၄) ဗဟုပ္ပဒမျိုး- ခြေလေးချောင်းထက်များသော တိရစ္ဆာန်မျိုး။

တိရစ္ဆာနကထာ ၃၂-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ၃၆[illegible] ၃[illegible]၌အကျယ်ရှုပါ။ မဂ်ဖိုလ်မှ ဖီလာကန့်လန့်စကားရပ်ဟူသမျှသည် [illegible]ကထာချည်း မည်၏၊ အနေက ဝိဟိတံ တိရစ္ဆာန ကထံ ဟု [illegible] ပေါဠိပါဒသုတ်၌ လာရှိသော ကြောင့်လည်း တိရစ္ဆာနကထာကို ၃၂-ပါး ဟုအတိအကျ သချ်ာတပ်ရန် မလိုဟု ထင်သည်။ သို့သော် 'အမေးရှိက အဖြေရမြဲ' သဘောတရားအတိုင်း ထိုပေါဠိပါဒသုတ် ပါဠိတော်မှပင် ၂၈-ပါး ယူ၍ အခြားကျမ်းမှ ၄-ပါးနှင့် ဖြေလိုက်အံ့။ (၁) ရာဇကထံ-မင်းနှင့် စပ်သော စကား၊ (၂) စောရ ကထံ ခိုးသူနှင့်ဇှင်း၊ (၃) မဟာမတ္တ ကထံ- အမတ်ကြီးနှင့်ဇှင်း၊ (၄) သေနာ ကထံ- စစ်သည်နှင့်ဇှင်း၊ (၅) ဘယ ကထံ- ကြောက်မက်ဖွယ်နှင့်ဇှင်း၊ (၆) ယုဒ္ဓ ကထံ- စစ်တိုက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခြင်းနှင့်ဋင်း၊ (၇) အန္တကထံ· စားဖွယ်နှင့်ဋင်း၊ (၈) ပါန ကထံ·သောက်ဖွယ်နှင့်ဋင်း၊ (၉) ဝတ္ထ ကထံ· အဝတ်နှင့်ဋင်း၊ (၁၀) သယန ကထံ· အိပ်ရာနှင့်ဋင်း၊ (၁၁) မာလာ ကထံ· ပန်း နှင့်ဋင်း၊ (၁၂) ဂန္ဓ ကထံ· နံ့သာမွှေးထုံနှင့်ဋင်း၊ (၁၃) ဉာတိ ကထံ·ဆွေမျိုးနှင့်ဋင်း၊ (၁၄) ယာန ကထံ· ယာဉ်နှင့်ဋင်း၊ (၁၅) ဂါမ ကထံ·ရွာနှင့်ဋင်း၊ (၁၆) နိဂမ ကထံ· နိဂုံးနှင့်ဋင်း၊ (၁၇) နဂရ ကထံ·မြို့နှင့်ဋင်း၊ (၁၈) ဇနပဒ ကထံ· နယ်နှင့်ဋင်း၊ (၁၉) ဣတ္ထိ ကထံ· မိန်းမနှင့်ဋင်း၊ (၂၀) ပုရိသ ကထံ· ယောကျ်ားနှင့်ဋင်း၊ (၂၁) သူရ ကထံ· သူရဲကောင်းနှင့်ဋင်း၊ (၂၂) ဝိသိခါ ကထံ· မြို့တွင်းလမ်းနှင့်ဋင်း၊ (၂၃) ကုမ္ဘဋ္ဌာနကထံ· ရေခပ်ဆိပ်နှင့်ဋင်း၊ (၂၄) ပုဗ္ဗပေတ ကထံ· သေလွန်သူနှင့်ဋင်း ၊(၂၅) နာနတ္တ ကထံ· အထွေထွေနှင့်ဋင်း၊ (၂၆) လောကက္ခာယိကံ· လောကကြောင်းနှင့်ဋင်း၊ (၂၇) သမုဒ္ဒက္ခာယိကံ· သမုဒ္ဒရာပင်လယ်နှင့်ဋင်း၊ (၂၈) ဣတိ ဘဝါဘဝ ကထံ· ကြီးပွား ဆုတ်ယုတ်ခြင်းနှင့်ဋင်း၊ (၂၉) ဂမိက ကထံ· ခရီးသည်နှင့်ဋင်း၊ (၃၀) ကုမာရ ကထံ· လူပျိုနှင့်ဋင်း၊ (၃၁) ကုမာရီ ကထံ· အပျိုနှင့်ဋင်း၊ (၃၂) ကုမ္ဘဒါသီ ကထံ· ရေရွက်ကျွန်မနှင့် စပ်သော စကား။

တိလက်သာမျိုး ၃-ပါး။ ။လင်းလေ, ဆေးသူငယ်ချက်, ပညာလကာ်, ဋင်း သုံးပါးကို ခေါ်ဆိုသည်။ ဆေးကျမ်းဝေါဟာရ။

[တု]

တုတ္ထာမျိုး ၄-ပါး။ ။သဗ္ဗဓာတု ဝိတ္ထာရ ပကာသနီကျမ်းမှ ဖြစ်ရာ ဌာနနှင့်တကွ အကျယ်ကို ဋင်းကျမ်း လောဟပါစက အခဏ်းတွင် ရှုလေ။ (၁) ဟာဋက တုတ္ထကံ· ရွှေစားတုတ္ထာ၊ ရှစ်မူးရွှေနှင့် ညီမျှ၏၊ ရွှေထွက်သည်၊ လကျ်ာလမ်းမှာ အသုံးပြုရသည်၊ (၂) ရူပ တုတ္ထကံ· ငွေစားတုတ္ထာ၊ ဖြူသော စရုံရှိ၏၊ ငွေထွက်သည်၊ လက်ဝဲလမ်း၌ စီရင်ရသည်၊ (၃) ဗိသ နာသန တုတ္ထကံ· ကြေးစားတုတ္ထာ၊ စိမ်းပြာပြာ အရောင်ရှိ၍ ယခု ဘယဆေးဆိုင်များ၌ ရသော တုတ္ထာမျိုး၊ ကြေးထွက်သည်၊ ဆေးဝါးကုခြင်းတို့၌ သုံးရ၏၊ (၄) ပါရဒ တုတ္ထကံ· ပြဒါးစားတုတ္ထာ၊ ဖြူစိမ်းစိမ်းနှင့် ပွပွရှိ၏၊ ပြဒါးထွက်သည်၊ ထွက်ရပ် သိဒ္ဓိလမ်းတို့၌ စီရင်ရသည်ဟူ၏၊ ဋင်းကိုပင် 'ရ' ကျေ၍၊ (ပါဒ တုတ္ထာ)ဟု ခေါ်ဆိုကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[တူ]

တူရိယာမျိုး ၅-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓဝင် ။ပါ။ ၁၁၃။ငွ။ ၁၂၅။ ဝိမာနဝတ္ထု ။ငွ။၃၂။ ၈၆။ သံယုတ် ။ငွ။ ပ-အုပ်။ ၁၇၆။ အင်္ဂုတ္တရ ။ငွ။ တတိယအုပ်။ ၂၃၃။ တို့၌ ကြည့်ပါ။ တီးမှုတ်ရန် တန်ဆာဖြစ်သော တူရိယာမျိုး ၅-ပါး။ (၁) အာတတ- အိုးစည်စသော သားရေတဖက်ပိတ်၍ ကြက်အပ်သော စည်၊ (၂) ဝိတတ- သားရေ နှစ်ဖက် ပိတ်အပ်သော မုရိုးစည် စသည်၊ (၃) အာတတ- ဝိတတ- အလုံးစုံ သားရေဖြင့် ကြက်အပ်သော ထက်စည် စသည်၊ (၄) သုသိရ- အခေါင်းရှိသော နှဲ, ပြွေ, ခရုသင်း, ကော့နက်, ခရာ, ဝီစီ စသည်၊ (၅) ဃန- တခဲနက် တီးခပ်အပ်သော လင်းကွင်း, မောင်း, တရုပ်လင်ပန်း စသည်။

တူရိယာမျိုး ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) ကြေးဖြင့် ပြုလုပ်၍ တီးအပ်သော မောင်း, ကြေးနင်း, စသော တူရိယာ၊ (၂) ကြိုးဖြင့်ပြီးစေအပ် ပြုလုပ်၍ တီးအပ်သော စန္ဒရား, စောင်းကောက်, ဟွန်းတရော, မယ်ဒလင်,စသော တူရိယာ၊ (၃) သားရေ၏ မျက်နှာပြင်၌ တီးခပ်အပ်သော ပတ်မကြီး, ဗုံရှည်စသော တူရိယာ၊ (၄) လေဖြင့် မှုတ်၍ မြည်စေအပ်သော နှဲ, ပြွေ, စသော တူရိယာ၊ (၅) အချင်းချင်း ရိုက်ခတ်၍ တီးအပ်သော ဝါးလက်ခုပ်, ချပ်, စသော တူရိယာ၊ ၎င်းတို့ကိုပင် မဃဒေဝလင်္ကာ၌ 'အာဝိ အစ၊ တတ သုံးထွေ၊ နှဲ ပြွေ ဝံသ၊ သုသိရနှင့်၊ ဃန ဘော်ထည့်၊ ပြည့်၏ ငါးဖြာ၊ ကျမ်း၌ လာသား' ဟူ၍ရင်း၊ ဥတေနပျို၌လည်း "ကြေး ကြိုး သားရေ၊ လေနှင့် လက်ခုပ်၊ သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ငါးပါးမှန်စွာ၊ သံဝါ သံမြင့်၊ ကျူးအေးရင့်လျက်" ဟူ၍ရင်း စပ်ဆိုထားကြ၏။

တူရိယာမျိုး ၃၇-ပါး။ ။ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် သားတို့၏ ရှေးဟောင်း ယဉ်းကျေးမှုမှ သမိုင်းဝင် တူရိယာများ။ (၁) စည်မျိုး ၁၃-ပါး၊ (၂) ကြေးမျိုး ၁၀-ပါး၊ (၃) တံပိုးမျိုး ၈-ပါး၊ (၄) အငြိမ့်မျိုး ၆-ပါး၊ ပေါင်း ၃၇- ပါး ဖြစ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[တေ]

တူရိယာသံ ၇-တန်။ ။ငင်းသရုပ် (ဂီတအသံ ၇-တန်)နှင့် ဘူ၏။

တေဇောဓာတ်ကြီး ၄-ပါး။ ။ မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၇၉၇ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၃၇-၌ ရှုပါ။ (၁) သန္တပ္ပန တေဇော- ကိုယ်အလုံးကို ပူပန်စေတတ် အိုက်ခြင်းပူခြင်း အငွေ့ ဘွက်ခြင်းများကို ဖြစ်စေတတ်သော အပူဓာတ်၊ (၂) ဒဟတေဇော- မခံမရပ်နိုင်အောင် အလွန်ပူလောင်၍ ရေလောင်းပါ ယပ်ခပ်ပါဟု ငိုကြွေးဟစ်အော်နေသော အပူဓာတ်၊ (၃) သီတတေဇော- ကိုယ်အလုံး အလွန်အေး၍ ကြက်သီး တဖြန်းဖြန်း ထနေသော အအေး ဓာတ်၊ (၄) ပါစက တေဇော- စားမျိုသော အစာ အာဟာရတို့ကို ခြေတတ် ချက်တတ် ကြေကျက်အောင် ပြုတတ်သော ဓာတ်။

တေးသီဆိုသံ ၇-တန်။ ။ငင်းသရုပ် (ဂီတအသံ ၇-တန်၌ ရှုပါ။

[တော]

တော ၄၀။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ် ။ပါ။ ၄၁၁။ ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၁၁၆-၌ဖွင့်ဆိုသည်။ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ စသော ဘာဝနာ လေးဆယ်ကို အချို့ ဆရာတို့က "တော လေးဆယ်"ဟု ရေးသား ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏၊ ၎င်းအကျယ် (ဘာဝနာ လေးဆယ်)မှာပြမည်။

တောထွက် ရဟန်းကြီးတို့ ရနိုင်ခက်သော တရား ၅-ပါး။ ။ ပဥ္စင်္ဂုတ္တိုရ် နိဝရဏဝဂ်၌၊ ဤ၌ 'ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတ'ကို တောထွက် ရဟန်းကြီးဟု အသိများကြ၏။ (၁) ဒုလ္လဘော နိပုဏော- နူးညံ့သိမ်မွေ့ ယဉ်ကျေးရှိသေမှု ပြုနိုင်ခက်ခြင်း၊ (၂) ဒုလ္လဘော အာကပ္ပ သမ္ပန္နော- ရဟန်းတို့၏ ဟန်ပန်သွင်ပြင် ဝတ်ရုံစားသောက်ပုံကို ပြုနိုင်ခက်ခြင်း၊ (၃) ဒုလ္လဘော ဗဟုဿုတော- ပိဋကစာပေ အကြားအမြင် ရနိုင်ခက်ခြင်း၊ (၄) ဒုလ္လဘော ဓမ္မကထိကော- တရားဟော ဆရာကြီးဖြစ်ရန် ခက်ခြင်း၊ (၅) ဒုလ္လဘော ဝိနယဓရော- ဝိနည်းမိုရ်ကြီးဖြစ်ရန် ခက်ခြင်း။

တောထွက် ရဟန်းကြီးတို့ ရနိုင်ခက်သော တရား ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။ (၁) ဒုလ္လဘော သုဝစော - ဆိုဆုံးမရ ခက်၏၊ ဒုလ္လဘော သုဂ္ဂဟိ တဂ္ဂါဟီ- အယူဝါဒကောင်းကို အကောင်း ယူနိုင်ခဲ၏၊ (၃) ဒုလ္လဘော ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟီ- ရှိသေ လိုက်နာ ကျင့်ကြံရမည့် ဩဝါဒ စည်းမျဉ်းကို ရှိသေစွာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လိုက်နာခဲ၏၊ (၄) ဒုလ္လဘော ဓမ္မကထိကော-တရားဟော ဆရာကြီးဖြစ်ရန် ခဲယဉ်း၏၊ (၅) ဒုလ္လဘော ဝိနယဓရော-ဝိနည်းဓိုရ်ကြီးဖြစ်ရန် ခဲယဉ်း၏။

တောမှိုင်ပရိယာယ်၊ မျိုး ဂ-သွယ်၊ ဖွယ်ဖွယ် ရာရာသိ။ ။၎င်း၏သရုပ်ကို (မှိုင်ကြီး ဂ-သွယ်၊ ကဗျာဝယ်၊ ဆန်းကြယ်အမည်များ) ဟူသော သုတေသန စကားရပ်၌ ကြည့်ပါ။

တောင်ကျွန်း၏ ထူးမြတ်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ ။တခြားကျွန်းတို့ထက် ထူးမြတ်ပုံကိုဆိုသည်။ (၁) ယူဇနာ တသောင်းကျယ်၍ **အခြား** ကျွန်းတို့ထက် ကျယ်ဝန်းခြင်း၊ (၂) မဟာဗောဓိပင်မင်းနှင့် အပရာဇိတ ပလ္လင်တော် ပေါက်ရာဖြစ်ခြင်း၊ (၃) ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ပွင့်ထွန်း ပေါ်ပေါက်ရာဖြစ်ခြင်း၊ (၄) စကြာ, မန္ဓာတ်မင်းမြတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ရာဖြစ်ခြင်း၊ (၅) နိဗ္ဗာန်သို့ ဖြောင့်တန်းစွာ ကူးနိုင်ရာ ကျွန်းမြတ်ဖြစ်ခြင်း။

တောင် ၅-လုံးခို ရာဇဂြိုဟ်။ ။ ဝေဘာရတောင်, ဝေပုလ္လထောင်, ပဏ္ဍဝ တောင်, ဂိဇ္ဈကုဋ္ဌတောင်, ဣသိဂိလိတောင်, ၅-လုံး ဝိုင်းရံထားသော မြို့တော်ဟူ၏။

တောင်စဉ် ၇-ထပ်။ ။ဟိမဝန္တာ ဆဒ္ဒန်အိုင်၏ အရံများဖြစ်သော တောင်ဝန်း တောင်ထပ်တို့မှာ ၇-ဖြာရှိ၏၊ ဇိနလင်္ကာရ **ဋီကာ**။ (၁) သုဝဏ္ဏပဿ တောင်၊ (၂) မဏိပဿတောင်၊ (၃) သူရိယပဿတောင်၊ (၄) စန္ဒပဿ တောင်၊ (၅) ဥဒကပဗ္ဗတောင်၊ (၆) မဟာကာဠတောင်၊ (၇) စူဠ ကာဠတောင်။

တောင်စဉ် ၇-ထပ် တနည်း။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ။ပ အုပ်။ ၉၀-နှင့် ၂၀၀။ **စူဠ** နိဒ္ဒေသ ဋ္ဌ။ ၃ဂ-ကို၌ အကျယ်ရှု။ မြင့်မိုရ်တောင်ကြီးကို ဝန်းဝိုင်းပတ်ခွေ လျက် တည်နေကြသော တောင်ရံခုနစ်ထပ် ဟူလို။ (၁) ယုဂန္ဓရတောင် ၎င်းတောင်၏ ရေမြုပ် ရေပေါ် အထု အနံတို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၄၂၀၀၀ စီရှိ၏၊ (၂) ဤသန္ဓရတောင် - ၎င်းတောင်၏ ရေမြုပ်ရေပေါ် အထုအနံတို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၂၁၀၀၀-စီ ရှိ၏၊ (၃) ကရဝိကတောင်- ၎င်းတောင်၏ ရေမြုပ်ရေပေါ် အထုအနံတို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၁၀၅၀၀ စီရှိ၏၊ (၄) သုဒဿန တောင်-၎င်းတောင်၏ ရေမြုပ်ရေပေါ် အထုအနံတို့ ကား ၅၂၅၀-စီရှိ၏၊ (၅) နေမိန္ဓရ တောင်-၎င်းတောင်၏ ရေမြုပ်ရေပေါ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အထုအနံတို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၂၆၂၅-စီ ရှိ၏၊ (၆) ဝိနတ္တက တောင်-ရင်းတောင်၏ ရေမြုပ်ရေပေါ် အထုအနံတို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၁၃၁၂-ခွဲစီ ရှိ၏၊ (၇) အဿကဏ္ဏ တောင်-ရင်းတောင်၏ ရေအောက်မြုပ် ရေထက်ပေါ် အထုအနံတို့ကား ၆၅၆- ယူဇနာ တတိုင်နှင့် တာ ၆၀၀-စီ ရှိ၏။

တောင့်တ၍ မရကောင်းသော အရာမျိုး ၅-ပါး။ ။(၁) ဇရာ-အိုခြင်းမှ၊ (၂) ဗျာဓိ-နာခြင်းမှ၊ (၃) မရဏ-သေခြင်းမှ၊ (၄) ခယဓမ္မ-ကုန်ခန်းဆုတ်ယုတ်ခြင်းမှ၊ (၅) နဿနဓမ္မ- ပျက်စီးခြင်းမှ လွတ်ကင်းစေရန် တောင့်တ၍ မရနိုင်ပေ။ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ။ပါ။၄၇။ဋ္ဌ။၂၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။

[တော်]

တော်ဖြောင့်ရခြင်း ၆-ပါး။ ။လူတိုင်း အစဉ်လိုက်နာ ပြုကျင့်ရခြင်း အကြောင်း ၆-ပါး ဟူလို။ (၁) ကတညူ-သူပြုဘူးသော ကျေးဇူးကို သိရ ဆပ်ရခြင်း၊ (၂) ကတ ဝေဒီ-သူ့ကျေးဇူးကို ဖေါ်ထုတ် မြွက်ဆို ချီးကျူးရခြင်း၊ (၃) ဒဠှတ္ထိ-မိမိဆိုသော စကားကို မြဲမြံတည်ကြည်စွာ ရှိအောင် ပြုရခြင်း၊ (၄) ဒုက္ခံ-သူ့ ဆင်းရဲကို ကိုယ့်ဆင်းရဲကဲ့သို့ မှတ်ထင်ရခြင်း၊ (၅) ကလျာဏမိတ္တ ဗန္ဓ-အဆွေ ခင်ပွန်းကောင်းတို့နှင့် မိတ်ဆက် ပြုဖွဲ့ရခြင်း၊ (၆) မိတ္တ သံသဂ္ဂ-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံပြီး မိတ်ဆွေကောင်း တို့အား မပြစ်မှားရခြင်း၊ အစဉ်ပေါင်းရခြင်း။

တော်ဝင်သူ ၄-ယောက်။ ။သာသနာဝင် ကျမ်းစာတို့၌ တော်တည့် မှန်မြတ်သည်ဟု ချီးကျူးထောမနာ ပြုခံရသော မိန်းမမြတ် ၄-ယောက်။ (၁) အမရာဒေဝီ-မဟော်သဓာ၏ဇနီး၊ (၂) စန္ဒ ကိန္နရီ-စန္ဒကိန္နရာ၏ ဇနီး၊ (၃) မဒ္ဒီဒေဝီ-ဝေဿန္တရာမင်း၏ မိဖုယား၊ (၄) သမ္ဘူလဒေဝီ-သောတ္ထိသေနမင်း၏ မိဖုယား။

[တို]

တိုးတက်ကြီးပွား၊ ကြောင်းတရား၊ လိုက်စား ၇-ဖြာ။ ။ဂုဏ်သရုပ်ကို (ကြီးပွားတိုးတက်ကြောင်းတရား ၇-ပါး)ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[တိုက်]

တိုက်ကြီး ၇-တိုက်။ ။ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အကြီးဆုံးသော ကုန်းမြေ အပိုင်းအခြား ကြီးများ ဟူ၏။ လောကဓာတ်နည်း။ (၁) အာရှတိုက်၊ (၂) ဥရောပ တိုက်၊ (၃) အာဖရိကတိုက်၊ (၄) ဩစတြေးလိယတိုက်၊ ၎င်းတိုက်ကြီး ၄-တိုက်တို့သည် ကမ္ဘာဟောင်းခေါ် ကမ္ဘာလုံး၏ အရှေ့ခြမ်း၌ ရှိကြသည်၊ (၅) မြောက်-အမေရိကတိုက်၊ (၆) တောင်-အမေရိကတိုက်၊ ကမ္ဘာသစ် ခေါ် ကမ္ဘာလုံး၏ အနောက်ခြမ်း၌ ရှိကြသည်၊ (၇) အန္တာတိတ်ကာ တိုက်၊ တောင်ဝင်ရိုးဖျား အနီး အန္တာတိတ်သမုဒ္ဒရာတွင် ရှိသည် ဟူ၏။

[တိုင်]

တိုင်သံ ၁၀-ပါး၊ ကဗျာများ၊ ဆိုငြား အဘယ်နည်း?။ ။ကဗျာ လင်္ကာ ရွတ်ဖတ်သီဆိုရာ၌ "တက်သံ၊ နိမ့်သံ" နှစ်ပါးတို့၏ အကြားမှ မှန်မှန်ရပ်ဖြတ် ရွတ်ဆိုရသော အသံတမျိုး၊ ၎င်းကိုပင် "သံလတ်၊ သံမှန်" ဟုလည်း ခေါ်ကြသေး၏၊ အကျယ်ကို ကဗျာဖွဲ့နည်း နိသျှည်းကျမ်း၌ ရှုလေ၊ အက်၊ အစ်၊ အတ်၊ အပ်၊ အိတ်၊ အိပ်၊ အုတ်၊ အုပ်၊ အောက်၊ အိုက်၊ တို့ ဖြစ်၏။

တိုင်ကြီး ၁၀-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းလာ ဇာတာဖွဲ့ရာ စသည်တို့၌ အသုံးပြု သည်။ (၁) မူလ တိုင်၊ (၂) ဓာတ် တိုင်၊ (၃) စုတ် တိုင်၊ (၄) ပုည တိုင်၊ (၅) ဣဿရိယ တိုင်၊ (၆) ပဋိသန္ဓေ တိုင်၊ (၇) ပဝတ္တိ တိုင်၊ (၈) ထီးဖြူ တိုင်၊ (၉) သီရိ တိုင်၊ (၁၀) ဆင်ဖြူ တိုင်။

တိုင်ပင်ခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။အတိုင်ပင်ခံဝင်သူတို့ သတိပြုဘွယ်ရာ ဖြစ်၏၊ မိလိန္ဒပဉှာနှင့် စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်။ (၁) ကဝိ မန္တန ပညာရှိ တို့၏ တိုင်ပင်ခြင်း၊ ကောင်းမြတ် သင့်လျော်သော် နာယူ၍၊ မကောင်း ထင်သော်ကား၊ ဆိတ်ဆိတ် နေခြင်းမျိုး၊ ကောင်းသော် အားပေး၊ မကောင်း တားမြစ်၊ (၂) ရာဇ မန္တာ- မင်း၏ တိုင်ပင်ခြင်း၊ အကျိုးရှိမဲ့ကိုကား ပမာဏ မထား၊ မင်းအလို လိုက်ခါ လျှောက်မှ ချီးမြှောက်ခြင်း ပြုမည်ဖြစ်၍ မင်းအကြိုက်ချည်းလိုက်၍ ပြောဆိုရခြင်း မျိုး၊ သို့မဟုတ်က ရာဇဒဏ်ပေး ခံရတတ်သည်၊ (၃) ဒါသ မန္တန- ကျွန်၏ တိုင်ပင်ခြင်း၊ သခင့်အလိုသို့ လိုက်ခါ သခင့်အကြိုက်ချည်း ဖြစ်အောင် ပြောဆိုရခြင်းမျိုး၊ မျက်နှာသာပေးရန် ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။ပညာရှိတို့ကား ကဝိမဏ္ဍနမျိုးဖြင့်သာ တိုင်ပင်ခံကြ၏။

တိုင်းကြီး ၉-မျိုးမော်ကွန်းထိုး၊ အုပ်စိုးမြန်မာပြည်။ ။၎င်း၏ သုတေသန ရပ်တို့ကို (မြန်မာ့တိုင်းကြီး ၉-တိုင်း၌ ရှုပါ။)

တိုင်းကြီး ၁၀-တိုင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံတော် ဘုရင်မင်းတို့ခေတ် ရာဇဝင်မှ။ (၁) သုနာပရန္တတိုင်း- လယ်ကိုင်း, ဖေါင်းလင်း, ကလေး, သောင်သွပ်, စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၂) တမ္ပဒီပတိုင်း-ပုဂံ, ပင်းယ, အင်းဝ,မြင်စိုင်း စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၃) ကမ္ဘောဇတိုင်း- သီပေါ, ညောင်ရွှေ, မိုးနဲ စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၄) ဇိန်တိုင်း- ဗမ်, ခွေးလုံ, စန္ဒာ စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၅) သီရိ ခေတ္တရာမတိုင်း- သရေခေတ္တရာ, ဥဗေတရစ်, ပန်းတောင်း စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၆)ဇယဝဒ္ဒနတိုင်း- ကေတုမတီ, ဇယဝတီ စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၇) ရာမညတိုင်း- ဟံသာဝတီ, ဒဂုံ, ဒလ, ကုသိမ်, ရေင်ပြ (မြောင်းမြ) မုတ္တမစသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၈) ဟရိဘုဉ္ဇတိုင်း- ဇင်းမယ်, ကျိုင်းသည် စသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၉) ခေမဝရတိုင်း- ကျိုင်းတုံစသော ပြည်တို့တည်ရာ၊ (၁၀) မဟာနဂရ တိုင်း- ကျိုင်းရုံး, မိုင်းစည် စသော ပြည်ကြီးတို့၏ တည်ရာဟူ၏။

တိုင်းကြီး ၁၆ - တိုင်း။ ။အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်လာ တိုင်းကြီးသော၁၆သ၏ အမည်များ။ (၁) အင်္ဂတိုင်း၊ (၂) မဂဓတိုင်း၊ (၃) ကာသိတိုင်း၊ (၄) ကောသလတိုင်း၊ (၅) ဝဇ္ဇီတိုင်း၊ (၆) မလ္လတိုင်း၊ (၇) စေတိတိုင်း၊ (၈) ဝံသထိုင်း၊ (၉) ကုရုတိုင်း၊ (၁၀) ပဉ္စာလတိုင်း၊ (၁၁) မစ္ဆတိုင်း၊ (၁၂) သူရသေနတိုင်း၊ (၁၃) အဿကတိုင်း၊ (၁၄) အဝန္တိတိုင်း၊ (၁၅) ဂန္ဓာရတိုင်း၊ (၁၆) ကမ္ဘောဇတိုင်း။

တိုင်းကြီး ၁၇-တိုင်း။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-အုပ် ၄၆။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ဋ္ဌ။ ၂၅-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။

တိုင်းကြီး ၁၇-တိုင်း၊ တနည်း။ ။တိကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၃၁။ အဋ္ဌင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၈၁- ၈၅။ စူဠနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၁၅၀ ။ဋ္ဌ။ ၄၂-တို့၌ ရှုပါ။ အင်္ဂ, မာဂဓ, ကလိင်္ဂ, ကာသိယ, ကောသလ, ဝဇ္ဇီ, မလ္လ, စေတီယ, ဝံသ, ကုရု, ပဉ္စာလ, မစ္ဆ, သူရသေန, အဿက, အဝန္တိယ, ယောနက, ကမ္ဘောဇတိုင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တိုင်းကြီး ၂၁-တိုင်း။ ။ဗုဒ္ဓ ပိဋကတော်၌ ထင်ရှားသော **တိုင်းကြီး** ၂၁-တိုင်း၊ 'မဂဓ' အဘိဓာန်မှ။ ကုရုတိုင်း၊ သက္ကတိုင်း၊ **ကောသလတိုင်း၊** မဂဓတိုင်း၊ သိဝိတိုင်း၊ ကလိင်္ဂတိုင်း၊ အဝန္တိတိုင်း၊ ပဉ္စာလ**တိုင်း၊ ဝဇ္ဇီတိုင်း၊** ဂန္ဓာရတိုင်း၊ (၁၀) မစေတိယတိုင်း၊ ဝင်္ကတိုင်း၊ဝိဒေဟတိုင်း၊ **ကမ္ဘောဇ** တိုင်း၊ မဒ္ဒတိုင်း၊ ဘဂ္ဂတိုင်း အင်္ဂတိုင်း၊ သိဟတိုင်း၊ ကသ္မိရ**တိုင်း၊** ကာသိ တိုင်း၊ (၂၀) ပဏ္ဍဝတိုင်း၊ (၂၁)။

တိုင်းပြည်အင်္ဂါ၊ ၇ဖြာ၊ ကျမ်းလာ မည်သို့နည်း ? ။ ။သုက္ကရသာရ နီတိကျမ်း၊ အမရကောသ အဘိဓာန်ဋီကာ ကျမ်းတို့၌ကား ဤသို့လာ၏။ (၁) ပြည့်ရှင်မင်း, သမ္မတမင်း, ရှိစေရမည်၊ (၂) ဝန်ကြီး, သံကြီး, မင်းတိုင်ပင် အမတ်များ၊ (၃) စစ်မက်ကူညီရေး မဟာမိတ်မင်းများ၊ (၄) စားနပ်ရိက္ခာ ရွှေ ငွေ ဘဏ္ဍာများ၊ (၅) ကျုံးမြောင်းခံတပ် နယ်စပ်ထန်တိုင်း, တောင်တော၊ (၆) ကျယ်ပြန့်သော တိုင်းနိုင်ငံတော် **ဖြစ်ရခြင်း၊ (၇) စစ်သည်ဗိုလ်ပါ**, စစ်အင်္ဂါစုံ, ကြည်း, ရေ, လေ,တပ်စု **ရှိစေရမည်။**

တိုင်းပြည်အေးမှု၊ ကြောင်း ၁၀-ခု။ ။၎င်း၏ သရုပ်ကို မဃဒေဝ လင်္ကာ၌၊ "နေ-လ ဂြိုဟ်သွား၊ ဖြောင့်သွားတဖြာ၊ မိုးမှန်စွာနှင့်၊ ဩဇာတက်ဖြိုး၊ သီးမျိုးပေါယယ်၊ အန္တရာယ် ကင်းငြိမ်း၊ မုဒိမ်းမထွက်၊ စစ်မက်လည်း ကင်း၊ ချင်းချင်းညီညွတ်၊ ဖြောင့်မတ်တရား၊ သုံးပါးရတနာ၊ ရှိသေစွာ လျက်၊ သဃ်ာရဟန်း၊ စောင့်မှန်းအကျင့်၊ ဤဆယ်ဆင့်ကား၊ လင်းပွင့် တိုင်းပြည်, သာကြောင်းတည်း" ဟု ဆိုထား၏။

တိုင်းပြည် တိုးတက် ကြီးပွားကြောင်း တရား ၇-ပါး။ ၎င်း သရုပ်ကို (အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါး၊ ဂ-နည်း) ဟူသော **ပြဿနာရပ်၌** ဆိုခဲ့ပြီ။

တိုင်းပြည်ပျက်မှု၊ ကြောင်း ၁၀-ခု။ ။၎င်း၏ သရုပ် **အစိပ္ပါယ်ကို** (ပြည် ရွာ ပျက်မှု ကြောင်းဆယ်ခု) ဟူသော သုတေသန၌ ရှုပါ။

တိုင်းပြည် မြို့ရွာ အပြား ၆-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ပြည်ရွာ အပြားမျိုး ၆-ပါး) ၌ ပြမည်။

တိုင်းပြည် ရတနာ၊ ၉-ပါးလာ၊ စုံစွာ ဖြည့်၍ထား။ ။မင်း အစိုးရ တို့သည် တိုင်းပြည်၌ ပြည့်စုံစွာ ထားရှိကြရမည့် "ပြည့်နဝရတ်ခေါ်"

www.burmeseclassic.com

ရတနာကိုးပါး၊ ကာမဏ္ဍာကို ကျမ်းမှ ၎င်းတို့ကို ပန္နိမ်ဇက် ပညာ့ဦးပန်းရာ ဟူ၏။ (၁) ပြည့် ဦးကင်း- တိုင်းရေးပြည်မှုကို ဆောင်ရွက် ခံပေးနိုင်သော မှူးကြီးမတ်ရာများ၊ (၂) ပြည့် တန်ခွန်- သီလဝန္တ, ပညာဝန္တ ရဟန်းတော်များ၊ (၃) ပြည့် မျက်စိ- လိမ်မာကျမ်းကျင်ကုန်သော ဆေးဆရာ, ဟူးရား ဗေဒင်ဆရာ, စက်ယန္တရားဆရာများ၊ (၄) ပြည်၏ နား-သစ္စာ ရှိသော သူလျှိုများ၊ (၅) ပြည့် အစွယ်- သူရသတ္တိရှိကြသည့် မင်းညီ မင်းသား မင်းဆွေမျိုးများ၊ (၆) ပြည်ကြီးမျက်နှာ- ရုပ်ရည်ချောသည့် လူမျိုးမယ်များ၊ (၇) ပြည်၏ ဝမ်းဗိုက်- စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ဥစ္စာပေါများ သော သူဌေးသူကြွယ်တို့၊ (၈) ပြည်၏ ခြေ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ အပေါင်း နှင့် ယာဉ်မျိုးစုံ၊ (၉) ပြည်၏ လက်- ခဲယမ်းမီးကျောက် အမြောက် သေနတ် စသော လက်နက်စုံ။

[တြ]

တြင်းအပြား ၃၆-ပါး။ ။ဗေဒင်အလို တရာသိ၌ တြင်း သုံးခုရှိလေရာ ၁၂ ရာသီ၌ ၃၆-တြင်း ဖြစ်လေသည်၊ ၎င်းကိုပင် "ဆတ္တိံ တြင်း"ဟု ခေါ်ကြ၏။

တြိကဋုက် ၃-ပါး။ ။ပူစပ်သော အရာဝတ္ထု ၃-ပါး ဟူလို၊ ငြုပ်, ပိတ်ချင်း, ဂျင်း, ကို ခေါ်သည်။

တြိဂုဏ်း ဂြိုဟ်နေ ရာသီ ၈-မျိုး။ ။၁၂-ရာသီ အိမ်တို့တွင်။ (၁) မိဿ၌ အင်္ဂါ၊ (၂) ပြိဿ၌ တနင်းလာ၊ (၃) သိဟ်၌ တနင်္ဂနွေ၊ (၄) ကန်၌ ဗုဒ္ဓဟူး၊ (၅) တူ၌ သောကြာ၊ (၆) ဗြိစ္ဆာ၌ ကြာသပတေး၊ (၇) မကာရ၌ ရာဟု၊ (၈) ကုမ်၌ စနေဂြိုဟ်တို့ တွေ့ရှိမှု ဌာနဗလကိုစွဲ၍ ၃-ဆအားရှိ သော တြိဂုဏ်းဂြိုဟ်များဟု သိရာ၏။

တြိဒေါသမျိုး ၃-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ဒေါသ ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

တြိဖလမျိုး ၃-ပါး၊ ၂-နည်း။ ။ချို, ချဉ်, ဖန်၊ တနည်း။ ခါး, ဖန်, ချို၊ ရသာ ၃-ပါးရှိသော အသီး၊ ဆေးကျမ်းဝေါဟာရ။ (၁) သစ်ရှားသီး၊ ရှစ်ရှားသီး၊ (၂) သစ်ဆိမ့်သီး၊ (၃) သဖန်းခါးသီး၊ တနည်း။ (၁) ဆီးဖြူသီး၊ (၂) သစ်ဆိမ့်သီး၊ (၃) ကြဇုသီး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တြိ သုဂန္ဓိမျိုး ၃-ပါး။ ။ဎင်းသုံးပါးကို အမရိတ ဘေသဇ္ဇကျမ်း၌ **မအဲ့** မနာခံဆေးဟု အလွန် ချီးမွမ်းထားလေသည်၊ ပျားရည်နှင့် **စားရာ၏**။ (၁) မုတ္တာ-နွားမြက်ရင်း၊ (၂) ပိပ္ပလ မူလာ-ပိပ္ပလိမြစ်၊ (၃) ဂန္ဓ တိဏ-မြက်မွှေး။

တြိ သုဇာတမျိုး ၃-ပါး။ ။ဘာယဆေး ဖေါ်စပ်ရာ၌ အပေါင်းစကား။ (၁) ဖာလာသီး၊ (၂) ကရဝေးရွက်၊ (၃) ကရဝေးခေါက် ခေါ် သစ်ကြံပိုး၊ ဎင်းကို အချို့ဆေးကျမ်းတို့၌ "တြိဇာတ"ဟု ရေးသုံးမသေး၏။

[ထ]

ထင်ရှား တင့်တယ်သော အရာမျိုး ၄-ပါး။ ။(၁) ရထား၌ အလံ၊ (၂)· မီး၌ အခိုး၊ (၃) တိုင်းပြည်၌ မင်း၊ (၄) မိန်းမ၌ လင် ရှိမှ တင့်တယ်လျောက်ပတ်သည်ဟူ၏၊သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်။ပါ။၃၉။ဋ္ဌ။၉၁။

ထန်းပင်ပရိယယ်၊ ခေါ်ဆိုဘွယ်၊ ၆-သွယ် အမည်များ။ ။ထန်းပင်၏ အခိုက်တန့်ကိုစွဲ၍ အမည် ၆-မျိုးပြားသည်။ (၁) ကျေးမြီး-အညှောင့် ပေါက်ပေါ်စ အရွက် ၂-ရွက် ၃-ရွက် ရှိသည့်အခါ၊ (၂) လက်မြှော်-ထန်းလက်ငယ် ပေါ်သည့်အခါ၊ (၃) ဆင်ခြေပေါ်-ဥကျွောင်း ပင်ခြေ ပေါ်သည့်အခါ၊ (၄)၊ သမီးလှ-ပင်လုံးကို ထန်းပတ်အများ ရုံပတ်လျက် ရှိသည့်အခါ၊ ဎင်းကို "ထမိဝတ်လည်း ခေါ်၏" (၅) ရည်ရ- ထန်းနို့ ထန်းသီး တွက်သီးသော အခါ၊ (၆) ပင်ကွက်-ထန်းပတ်စင်၍ ပင်လုံး လက်ခက်သာ ရှိသော အခါမျိုး၌ ခေါ်ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် 'ရထနာ ဗိမာန်ကျောက်စာ''တွင်၊ "ကျေးမြီး, လက်မြှော်၊ ဆင်ခြေပေါ်, သမီးလှ၊ ရည်ရ,ပင်ထွက်" ဟု ရှင်မဟာသီလဝံသ ရှေးသားတော်မူခဲ့သည်။

[ထိ]

ထိခြင်း ၅-ဖြာ၊ ဝန္ဒနာ၊ ပြုကာ ရှိခိုးကြ။ ။ကိုယ်ဖြင့် ရှိခိုးမှု ပြုသောအခါ ပုဆစ်ဒူးနှစ်ဖက် အခင်းကျမ်းပြင်၌ ထိရခြင်း၊ တတောင် ၂-ဖက် လက် ဖဝါးပါ အခင်းကြမ်းပြင်၌ ထိရခြင်း၊ နဖူး အခင်းကျမ်းပြင်၌ ထိရ ခြင်း . ဟူ၏။ဎင်းကို "ပဉ္စ ပတိဋ္ဌိတ ဝန္ဒနာ" တည်ခြင်း ၅-ပါး, ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသေးသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိမ်းမြားအပ်ငြား၊ လ ၆-ပါး၊ ညွန်ကြားကျမ်းဗေဒင်။ ။မင်္ဂလာဆောင်ကောင်းသော လ ၆-ပါးကို ဖော်ဆိုရင်း ဖြစ်သည်၊ ၎င်းသရုပ်များကား (မင်္ဂလာဆောင်ရိုး၊ လ ၆-မျိုး၊ ကျိုးဖြစ်မည်သို့ ရှိသနည်း) ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ အဖြေနှင့်တူ၏။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်း အမျိုးအစား ၃-ပါး။ ။ဝိနည်းပါရာဇိကာ အဋ္ဌကထာ။ဒု-အုပ်၊ ၁၃၉-နှင့် အခြားသော ပိဋကတ်တော်များမှ အာဝါဟနှင့် ဝိဝါဟ ၂-ပါးကို ဖွင့်ပြထားကြသည်။ ထို့ပြင် ပညာရှိကြီးများက 'စရ'မင်္ဂလာတပါးထည့်၍ ၃-ပါးပြုကြကုန်၏။ (၁)အာဝါဟ-ယောကျ်ားအိမ်ရာသို့ မိန်းမကို ခေါ်ဆောင်လာပြီး ပြုသောမင်္ဂလာ၊ (၂) ဝိဝါဟ-မိန်းကလေးနေရာ အိမ်ဂေဟာသို့ သတို့သားကို ခေါ်ဆောင်ကာ ပြုပေးသော မင်္ဂလာ၊ (၃) စရမင်္ဂလာ- မိမိနေရာ အိမ်မှတပါး ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော အဆောက်အဦကြီးများ၌ ဆင်နွှဲပေးသော မင်္ဂလာ။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာမျိုး ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။မနုဓမ္မသတ်မှ၊ (၁)ဗြဟ္မာ-ရာထူးဂုဏ်သိရ်, မနုရှိန်,အမျိုးမြတ်တို့အား လေးစားပူဇော်သော အားဖြင့် သွီးပေးမင်္ဂလာ ပြုခြင်းမျိုး။ (၂)ဒဒေယျ- လုပ်ရေးကိုင်တာ၌ ဖြတ်လတ်သေချာ၍ သဘောကျကာ သွီးနှင့် ပေးစားသော မင်္ဂလာ၊ (၃)ကိရိယာ-သူ၏ပစ္စည်း ဘဏ္ဍာ ရတနာ ရွှေငွေစသည်ကို ယူထားမိ၍ သွီးပေးရခြင်းမျိုး၊ (၄) ပညာ- လူလိမ္မာ ပညာရှိအား မိမိသွီးကို လိမ္မာအောင် သွန်သင်ရန် ရည်မှန်း၍ ပေါင်းသင်းဘို့ပေးစားလိုက်ခြင်းမျိုး၊ (၅) အ သုတ-သူ၏လက်ဆောင် ဘဏ္ဍာတွေကို မရအရ ချူယူပြီး ဆွေမျိုးညာတိမျ မသိရအောင် သွီးကို လက်သိပ်ထိုးလိုက်ခြင်းမျိုး၊ (၆) ဂန္ဓဗ္ဗာ- မိဘ ၂-ဦး ၂-ဘက် သဘော တူ၍ ကြည်ဖြူစွာ ပေးစား လက်ထပ်ခြင်း မင်္ဂလာမျိုး၊ (၇) အဗ္ဘာဟိတ-နိုင်ထက်ကလူ ဇွတ်အတင်း ယူရမည်ဟု ညှဉ်းဆဲ ရိုက်နှက်၍ ပေးစားခြင်းမျိုး၊ (၈) သာမဿာ-လူငယ်ချင်းချင်း မှောက်မှောက်မှားမှား ချစ်မီးပွား၍ နေသည်ကို တွေ့ရ၍ ပေးစားရခြင်းမျိုး။

[ထီ]

ထီးဆောင်းမင်း ၁၀၁-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (မင်း တရာ့တပါး၌) ကြည့်ပါလေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထီးတော်ကိုပ်ဖျား၊ ငှက်မြတ်နား၊ ၄-ပါး ငှက်မျိုးတင်။ ။၎င်း၏ သရုပ်ကို (ငှက်မြတ်နားတွင်, ထီးတမ်းဝင်၊ ၄-အင်ငှက်မျိုးသိ) ဟူသော စကားရပ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ထီးဖြူတော်မျိုး ၄-စင်း။ ။ မင်းမြောက်တန်ဆာ ၈ ါးပါးအဝင်ဖြစ်သည်၊ ရာဇဘိသေက ကျမ်းမှ။ (၁) ထီးရွက် ကိုးဆင့် ထီးရိုး ဆယ်တောင်ရှိသော "နဝဒဏ္ဍ ထီး"၊(၂) ထီးရွက် အမှတ်မရှိ ထီးရိုး ခြောက်တောင်ရှိလော "မနေ့ဘာရ ထီး"၊ (၃) ထီးရွက် အမှတ်မရှိ ထီးရိုး ၈ ါးတောင်ရှိသော "အာတပတြ ထီး"၊(၄) ထီးရွက် အမှတ်မရှိ ထီးရိုး လေးတောင်ရှိသော "ဝိဇယတြ ထီး"။

မှတ်ချက်။ ။ရှေ့သုံးစင်းကား ရာဇပလ္လင်မှာ ဆောင်းသော ထီးတော်များဖြစ်၏၊ ဝိဇယတြထီးကား ယွန်းကြွ စက်ချီတော်မူရာ စသည်တို့၌ အမြဲဆောင် ဆောင်းသောထီးတော် ဖြစ်၏။

ထီးဖြူတော် ၄-စင်း၊တနည်း။ ။မင်းခမ်းလင်္ကာ ကဗျာစာတမ်းတို့၌ " ကနကဒဏ်ထီးမွန် ၂ စင်း၊ ဝင်းဝင်းလျှံပတ်၊ တမွတ်နှစ်ဆူ၊ ရောင်မှုညီးညီး၊ ယာဉ်ထီးလေးပါး" ဟု စပ်ဆိုလာကြ၏။

မှတ်ချက်။ ။ယာဉ်ထီးဟူရာ၌ ကေရာဇ်မင်းမြတ်တို့ စီးသော ဆင်ယာဉ် ရထားယာဉ် လှေယာဉ် သုံးပါး၌ ထီးဖြူတော်များ စိုက် ဆောင်ရသည်ကို စွဲ၍ 'ယာဉ်ထီး' ခေါ်တွင်စေသည်။

ထီးဖြူတော် ၈-စင်း။ ။ဒိသာဗေဒယျကျမ်းလာ ထီးဖြူတော် ရှစ်ဖြာဟူ၏။ (၁) ကနက္ကဒဏ် ထီး၊(၂) သူရိယ ထီး၊ (၃) ပဒုမာထီး၊ (၄) သမုတိထီး၊ဟူ၍ လက်ဝဲဘီး လေးစင်း၊ (၅)ကမ္ဗုထီး(၆)စန္ဒထီး၊ (၇)ကုမုဒထီး၊ (၈) ဝိသကြုံထီး ဟူ၍ လကျာထီး ၄-စင်းအားဖြင့် ရှစ်စင်းထီးဖြူ မှတ်ယူရာ၏။

[ထု။ ထူ]

ထုံးမြိုတ် ၅-ပါး၊ ဥခေါင်းဖျား၊ ထားငြားဆံပင်ရှည်။ ။၎င်းသရုပ် (မြန်မာ့ဦးစွန်း၊ ၅-မျိုးထွန်း)ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ရှုပါ။

ထူပါရုံ တည်ထားထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုး။ ။ထူပါရဟ ပုဂ္ဂလ ဝဏ္ဏနာ သုတ်မဟာဝါ။ ပါ။ ၁၁၇။ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ ၎င်းသရုပ် (စေတီထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ဦး)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ထေ]

ထေယျာသံဝါသကမျိုး ၃-ပါး။ ။ရဟန်း ပြု မပေးကောင်းသော ထေယ်ခိုး ၃-ယောက် ဟူလို။ (၁) လိင် ထေနက- ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်မရှာ၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် သင်္ကန်းဝတ်စည်း၍ ရဟန်း, ကိုရင်၏ အသွင်ခိုးဆောင်နေသောသူ။ (၂) သံဝါသ ထေနက - ရဟန်းဟု ဝန်ခံ၍ ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော် နေထိုင်သော သာမဏေ- (၃) ဥဘယ ထေနက-အထက်ပါ ၂-မျိုးလုံးကို ခိုးသောသူ။

ထေယျာဝဟာရ၊ ခိုးနည်းလာ၊ ၅-ဖြာ အဘယ်နည်း ? ။ ။ငင်း သရုပ်ကို (ခိုးခြင်း ၂၅-ပါး)၌ ရှုပါကုန်။

ထေရ်ပြုခံထိုက်ခြင်း အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ရှိသေ လေးစား ကြီးသူအရာ၌ တင်ထားထိုက်သူ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး ဟူ၏။ စတုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၃၁ ။ဋ္ဌ။ ၂၆၆။ (၁) သီလဝါ-ကိုယ်ကျင့်သီလရှိရခြင်း၊ (၂) ဗဟုဿုတ-ပရိယတ် အကြားအမြင်များရခြင်း၊ (၃) စျာနလာဘီ-စျာန်အဘိညာဉ် ရရှိရခြင်း၊ (၄) ခီဏာသဝ-အာသဝကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်ရခြင်း။ ဤ ၄-ပါးတွင် အနည်းဆုံး ၁-၂-အင်္ဂါရှိထားရမည်။

ထေရ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ရဟန်းတော် အမျိုးအတန်းစား ၃-ပါး။ (၁)အနုထေရ်- ပဉ္စင်းခံသည်မှစ၍ ဆယ်ဝါအထိ ထေရ်ငယ်၊ (၂) မဇ္ဈိမထေရ်-ဆယ်ဝါမှ ဝါနှစ်ဆယ်ထိ ထေရ်လတ်၊ (၃) မဟာထေရ်-ငါနှစ်ဆယ်မှစ၍ အထက်သည်ကား ထေရ်ကြီး၊ မဟာထေရ် မည်၏။

ထေရ်မျိုး ၃-ပါး တနည်း။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၇၂ ။ဋ္ဌ။ ၁၇၁။ ကြီးမြတ်သောသူမျိုး ၃-ပါး။ (၁) ဇာတိထေရော- ဇာတ်အားဖြင့် ကြီးမြတ်သူ၊ (၂) ဓမ္မထေရော- တရားဓမ္မဂုဏ်အားဖြင့် ကြီးမြတ်သူ၊ (၃) သမုတိထေရော- အကြီးအကဲဟု သမုတ်ခြင်းအားဖြင့် ကြီးမြတ်သူ။

ထေရဝါဒ ၅-နိုင်ငံ။ ။ပိဋကတ်သုံးပုံ- အဋ္ဌကထာ၌လာသော တိပိဋက စူဠနာဂထေရ်၊ မဟာသုမထေရ်၊ မဟာပဒုမထေရ် စသော မထေရ်မြတ်တို့၏ ပိဋကတ်တော်လာ အယူဝါဒ၊ ထိုထေရ်တို့၏ အယူဝါဒကို သံဂါယနာ (ဆဋ္ဌ)အထိ ခံယူ အတည်ပြု လေးစား ရှိသေကြသော နိုင်ငံတော်များ။ (၁) မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ (၂) သီဟိုဠ် (သီရိလင်္ကာ) နိုင်ငံတော်၊ (၃)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယိုးဒယား (ထိုင်းလင်း) နိုင်ငံတော်၊ (၄) ကမ္ဗောဒီးယားနိုင်ငံတော်၊ (၅) လာအို (လော) နိုင်ငံတော်။

[ထွ]

ထွက်လေ ဝင်လေ မရှိသူ ၈-ယောက်။ ။၎င်း သရုပ် (အသက်မရှူသူ ၈-ယောက် ၌ ရှုပါ။

[ဒ]

ဒက္ခိဏေယျ ပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်။ ။မြတ်သော အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်။ (၁) သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်၊ (၂) သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်၊ (၃) အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်၊ (၄) အရဟတ္တပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။

ဒဏ် ၁၀-ပါး။ ။အပါဒါန် ။ဌ။ ၂၇၁။ ဓမ္မပဒ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၁၅။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်၊ ၄၄-တို့၌ အကျယ်ရှု။ လောက၌ ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါး ခေါ် ကျေးဇူးရှင်ကြီး ဆယ်ပါးကို ပြစ်မှားခြင်းကြောင့် ရရှိသော အပြစ်ကြီး ဆယ်ပါး။ (၁) ဖရုသ ဝေဒနာ-ကြမ်းတမ်းစွာ ဦးခေါင်းနာစသည် ကပ်ရောက်ခြင်း၊ (၂) ဟာနိ-စည်းစိမ်စသည် ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီး ဆုံးပါးခြင်း၊ (၃) သရီရ ဘေဒန-လက်ခြေပြတ်ခြင်း, ကိုယ်အင်္ဂါပျက်စီးခြင်း၊ (၄) ဂရုကာဗာဓ-ဆေးကုရ၍ မရ ကြီးလေးစွာသော အနာ ကပ်ရောက်ခြင်း၊ (၅) စိတ္တက္ခေပ-ရူးသွပ်ခြင်း, စိတ်ပျံ့ လေလွင့်ခြင်း၊ (၆) ရာဇူပသဂ္ဂ-မင်းဘေး မင်းဒဏ်သင့်ခြင်း၊ (၇) ဒါရုဏာဗ္ဘက္ခာန-ရှုန့်ကြမ်းစွာ စွပ်စွဲခံရခြင်း၊ (၈) ဉာတိ ပရိက္ခယ-ဆွေမျိုး ပြုန်းတီး ပျက်စီးခြင်း၊ (၉) ဘောဂ ပဘင်္ဂုံ-စည်းစိမ် အခြေအရံ ပျက်စီးခြင်း၊ (၁၀) အာဂါရဂ္ဂိ ဒုယှန-နေရာ, တိုက်, အိမ်, အဆောက်အဦကို မီးသင့် လောင်ကျွမ်းခြင်း။

ဒဏ္ဍာဥပါယ်၊ မျိုး ၃-သွယ်၊ ကျင့်ဘွယ် မင်းတို့သိ။ ။အမရ ကောသဋီကာ ဥပါယ် ၄-ပါးအဖွင့်မှ ယူပြသည်။ အပြစ်ရှိသူကို ဓာကြိမ်နှင့်ကြောက်အောင် ဒဏ်ခတ်ဆုံးမပါဟု ဆိုလိုသည်။ (၁) အသက်သေအောင် သတ်ဖြတ်ခြင်းဒဏ်၊ (၂) ဥစ္စာဒဏ်, ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ခြင်းဒဏ်၊ (၃) ထောင်ဒဏ်, ကြိမ်ဒဏ် ခြေလက်စသည် ဖြတ်ပစ်ခြင်းဒဏ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒန္တဇ အက္ခရာ ၈-လုံး။ ။သွားအရပ်မှ မြည်ထွက်၍ လာသော အက္ခရာမျိုး ၈-ပါး။ လျှာဖျားဖြင့် သွားသို့ထောက်၍ ရွတ်ရသော အက္ခရာမျိုး ဟူ၏၊ "တ, ထ, ဒ, ဓ, န, လ, ဝ, သ,"။

မှတ်ချက်။ ။ဝ အက္ခရာကား နှုတ်ခမ်းနှင့်သွား ၂-ပါးထိ အက္ခရာမျိုး ဖြစ်၏။

ဒန်ပူစားခြင်းအကျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (သွားတိုက်ခြင်း အကျိုး ၅-ပါး) ၌ ဖြေကြားမည်။ စူဠဝါပါဠိတော်။

ဒသ ဗလာ၊ အား ၁၀ဖြာ၊ ထုတ်ခါဖြေတော်မူ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အားတော် ၁၀-ပါး) ၌ ရှုပါလေ။

ဒသမူ ၁၀-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာ အပေါင်းဝေါဟာရ၊ ဤ၌ ပဥ္စကူသည် ခုဒ္ဒ ပဥ္စကူ, မဟာပဥ္စကူ,ဟု နှစ်မျိုးလာလေသည်၊ "ဆူးလေ, ဆင်ခရမ်း, ကစော့,သာလ ဖြရဏီ, ပြိသ ဖြရဏီ" ၎င်းငါးပါးကို ခုဒ္ဒ ပဥ္စကူဆိုသည်။ မဟာ ပဥ္စကူကား- "ဥသျှစ်, ကြောင်လျှာ, တပဆေး, သခွတ်, ရမနေ့" ၎င်းဆေးငါးပါးကို ဆိုသည်၊ ဤ ဆေးဆယ်ပါး အမြစ်အပေါင်းကို ဆေးကျမ်းတို့၌ "ဒသမူ ဆယ်ပါး"ဟု ခေါ်ဝေါ်ညွှန်းဆိုကြကုန်၏။

ဒသရူပါ၊ သတ္တဝါ၊ ၁၀-ဖြာ ရုပ်ပုံ အဘယ်နည်း?။ ။ရွှေဘုံ နိဒါန်းလာ ဒသရူပဖေါင်တော်ပုံမှ ယူဖြေသည်။ (၁) ခြသေ့်နှုတ်သီး၊ အမောက် လည်ဆံ၊ (၂) တိုးအမြီးနှင့် ခြေတဖက် လက်တဖက်၊ (၃) နွားလဘို့၊ (၄) ငါးကြင်းအမြီး၊ (၅) မြင်းနား နှစ်ဖက်, ခြေတစ်, လက်တစ်၊ (၆) ဆင်စွယ် နှစ်ချောင်း၊ (၇) မကန်း နှာမောင်း၊ (၈) သမင်ချို တဖက်၊ (၉) ကျွဲချို တဖက်၊ (၁၀) ကရဝိတ် ဓာတောင်နှစ်ဖက်။

ဒသာကြီး ၁၀-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းလာ ကောင်းဆိုးခွဲခြား သတ်မှတ် တွက် စစ်သော အခိုက်အတန့် ကာလ၏ အစိတ်ကြီး ဆယ်ပါး။ (၁) ကိုယ်ဝန် တည်ခိုက် ကာလ၊ (၂) မွေးဖွားခိုက် ဝိဇာတ ကာလ၊ (၃) နို့စို့ကလေး အခိုက် ကာလ၊ (၄) ဆယ်နှစ်အတွင်း ဒါရက အရွယ်၊ (၅) ဆယ်နှစ်မှ ဆယ့်ငါးနှစ်အထိ ကီသောရ အရွယ်၊ (၆) ကုမာရ- ပျိုပျိုအရွယ်၊ (၇) ထက်ဝက်အိုရွယ် လူလတ် ကာလ၊ (၈) မဟလ္လက-အဘိုးအို ရွယ်၊ (၉) မတ ကာလ- သေခါနီး ရွယ်၊ (၁၀) မရဏ- သေခြင်းကာလ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဒါ]

ဒါန အတုမျိုး ၅-ပါး။ ။သူမိုက်တို့ပြုလေ့ရှိသည့် အပါယ်လားကြောင်း ဒါနမျိုး ၅-ပါး ဟူ၏။ ပရိဝါ။ပါ။ ၂၃၁။ဋ္ဌ။၁၇၃-၌ရှု။ ၎င်းသချုပ် (မပေးလှူအပ်သော ဒါနမျိုး ၅-ပါး)၌ ပြမည်။

ဒါနဥပါယ်၊ မျိုး ၅-သွယ်၊ မင်းဝယ် ကျင့်ဆောင်သုံး။ ။အမရကောသ နိကာ ဥပါယ် ၄-ပါး အဖွင့်မှယူပြသည်။ (၁) ဒဗ္ဗဒါန- သူ ယူသုံးဆောင်သည်ကို ပြန်မတောင်းတော့ဘဲ အပြီးအပိုင် ပေးလိုက်ခြင်း၊ (၂) အနုမောဒန ဒါန-မိမိအား ပန်ကြား, မပန်ကြားဘဲ ယူငင် သုံးဆောင်သည်ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ (၃) အ ပုဗ္ဗဒါန- ရှေးက မရစဖူး ထူးမြတ်သော ဥစ္စာရတနာတို့ကို ပေးကမ်းခြင်း၊ (၄) သယံ ဂါဟ ပဝတ္တဒါန- မိမိ၌ အခန့်မသင့်မီ သူတပါးဥစ္စာကို ချေးငှါးယူသုံးစေလျက် နောင်ခါ ငါ ပေးမည်ဟု တာဝန်ဂတိ ထားပေးခြင်း၊ (၅) ဣဏပမောစန ဒါန- ကြွေးမြီ နှိပ်စက်ခံနေရသူကို စိုက်ဆပ်ပေးခါ သူ့ကြွေးမှ လွတ်စေခြင်း။

ဒါနပြုကြ၊ ကျိုးမဟာ၊ သုံးဝ အင်္ဂါလာ။ ။ဒါနပြု အလှူပေးရာ၌ အောက်ပါ အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ မဟပ္ဖလ ခေါ် ကြီးကျယ် မွန်မြတ်သော အကျိုးမျိုး ရနိုင်သည်။ (၁) အလှူပေးသူသည် စင်ကြယ်သော သီလဖြင့် လွတ်ကျွတ်စွာ စွန့်ကြဲ လှူဒါန်းနိုင်ခြင်း၊ (၂) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်ကျင့်သီလ ဖြူစင်ခြင်း၊ (၃) လှူဘွယ်ဝတ္ထု၏ မှီယာလမ္မာ၏ တရားသဖြင့် ရရှိထားသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်ရခြင်း။

ဒါနပြုရှာ၊ ကြောင်း ၈-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ အဓာယ်နည်း?။ ။အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်နှင့် သံဂီတိသုတ်ပါဠိတော်တို့၌ လာသည်၊ အဖြေကို အောက်ပါ လင်္ကာဖြင့် သိပါ။ (၁) ရောက်လာ၍ လှူ မိမိတို့ဌာနသို့ ရောက်လာ၍ လှူခြင်း၊ (၂) ကြောက်၍ လှူနှင့်- ကြောက်သောကြောင့် လှူခြင်း၊ (၃) ပေးလှူ၍ လှူ-သူက ပေးလှူ၍ တဖန်ပြန်လှူခြင်း။ (၄) ပေးလိမ့် လှူတည့်-လာဘ်ကို မျှော်ကိုး၍ လှူခြင်း၊ (၅) ရှေးသူတို့ဖြစ်မြဲ-မိရိုးဖလာ လှူခြင်းမျိုး၊ (၆) မချက်စမ်းနှင့်- ရဟန်းတော်များ ချက်မစားကောင်း၍ လှူခြင်း၊ (၇) ချီးမွမ်းရလို့- ချီးမွမ်း ခံယူလို၍ လှူခြင်း၊ (၈) မင်္ဂ,ဖိုလ်, လိုသည်- မဂ်ဖိုလ်ကို ရလို၍ လှူခြင်း၊ မိန့်ဆိုဒါန ရှစ်မျိုးတည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒါနမျိုး ၂-ပါး၊ ၅-နည်း။ ။ပေးလှူပုံ ကောင်းဆိုး နည်းငါးမျိုး။ (၁) ဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါန-လူနတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာမျှကိုသာ တောင့်တ၍ ပြုသော အလှူမျိုး၊ (၂) ဝိ ဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါန- ဝဋ္ဋ ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ရာ မဂ်,ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှန်း၍ ပြုသော ဒါနမျိုး။ (ပါရမီဒါနလည်းဟူ။)

ရင်း တနည်း။ (၁) အာမိသ ဒါန- ဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုးစုံ အလှူမျိုး၊ (၂) ဓမ္မ ဒါန- တရားပေးစာ အလှူ, တရားဟော, တရားနာ, တရား အားထုတ်, တရားစာ သင်ယူ ပို့ချမှုမျိုး။

ရင်း တနည်း။ (၁) သံဃိက ဒါန- အများဆိုင်, အများပိုင်, အလှူမျိုး၊ (၂) ပုဂ္ဂလိက ဒါန- တဦးတည်းပိုင်, ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလှူခြင်း။

ရင်း တနည်း။ (၁) အဂ္ဂ ဒါန- စားဦး စားဖျား အထွတ်အမြတ် အသစ်ကို ပေးလှူခြင်း၊ (၂) ဥစ္ဆိဋ္ဌ ဒါန- စားကြွင်း စားကျန် သုံးပြီး များကို ပေးလှူခြင်းမျိုး။

ရင်း တနည်း။ (၁) သက္ကစ္စ ဒါန- ရိုသေလေးမြတ်စွာ ပေးလှူခြင်းမျိုး၊ (၂) အ သက္ကစ္စ ဒါန- မရိုမသေ ပေးလှူမှုမျိုး။

ဒါနမျိုး ၃-ပါး။ ။ပေးကမ်းလှူဒါန်းရာ၌ အယုတ်, အလတ်, အမြတ် သုံးပါး။ (၁) ဟီန ဒါန- ပကာသနမှု လိုလားပြီး စိတ်, ဆန္ဒ, ဝိရိယ, ပညာ, တို့ ညံ့ညံ့ဖြင့် မှုသော ဒါနမျိုး၊ (၂) မဇ္ဈိမ ဒါန- စိတ်, ဆန္ဒ, စသည် အလတ်စား လောကီ စည်းစိမ်ချမ်းသာ လောက်သာ အာရုံထားပြီး ပေးလှူသော ဒါနမျိုး၊ (၃) ပဏီတ ဒါန-စိတ်, ဆန္ဒ, စသည် ထက်မြက်စွာ လောကမှထွက်ရေး နိဗ္ဗာန်သို့ မြော်တွေး၍ ပေးလှူသော ဒါနမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။အကျယ်လိုမူ လယ်တီဆရာတော်၏ ဒါနာဒိ ဒီပနီ၌ ရှုပါလေ။

ဒါနမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) ဒါန ဒါသ- ကျွန်ကို ပေးကျွေးသလို ယုတ်ညံ့စွာ ပေးလှူခြင်းမျိုး၊ (၂) ဒါန သဟာယ- မိတ်ဆွေကို ပေးကျွေး သလို ကိုယ် စားသုံးသည့် အတိုင်း ပေးလှူခြင်းမျိုး၊ (၃) ဒါန သာမိ- သခင်အရှင်ကို ပေးကျွေးသလို အထွတ်အမြတ်ကို ပေးလှူခြင်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒါနဝတ္ထု ၆-ပါး။ ။လှူဘွယ် ဝတ္ထုမျိုး ၆-ပါး။ ရူပဒါန, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗ, ဓမ္မဒါန။စရိယာပိဋက ။ဋ္ဌ။ ၂၉၉-၌ အကျယ်ရှု။

ဒါနဝတ္ထု ၁၀-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၂၁ ။ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ ပေးလှူစရာ ဝတ္ထုပစ္စည်း ဆယ်ပါး။ (၁) အန္န- ဆွမ်းအလှူ၊ (၂). ပါန-အဖျော်ရည် အလှူ၊ (၃) ဃရ- ကျောင်းဇရပ် အလှူ၊ (၄) ဝတ္ထ-အဝတ်သင်္ကန်း အလှူ၊ (၅) ယာန- လှေ ရထားစသော ယာဉ်အလှူ၊ (၆) မာလ-ပန်း အလှူ၊ (၇) ဝိလေပန- နံ့သာပျောင်းရည် အလှူ၊ (၈) သေယျ-အိပ်ရာ ကော်ဇော အလှူ၊ (၉) ဂန္ဓ- နံ့သာမှုန့် ရေမွှေး အလှူ၊ (၁၀) ပဒီပ- ဆီမီး အလှူ။

ဒါယကာဝတ် ၅-ပါး။ ။ရဟန်းတို့အား ဒါယကာ ဒါယိကာမများက ပြုရမည့်ဝတ် ငါးပါး။ (၁) ချစ်ကြည် မြတ်နိုးသော မေတ္တာစိတ်ကို အမြဲထားရခြင်း၊ (၂) ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်ရမည့် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်တို့ကို အစဉ်မပြတ် ပြုလုပ်ပေးရခြင်း၊ (၃) ရဟန်းတို့နှင့် တွေ့သောအခါ ခင်မင်ချိုသာစွာနှင့် ကျန်းမာ ချမ်းသာကြောင်း စသော သာရဏီယကထာ စကားတို့ကို ပြောကြား နှုတ်ဆက်ရခြင်း၊ (၄) ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ရဟန်းတို့လိုသမျှ တောင်းယူ နိုင်အောင် ဝိနည်းကံ အားလျော်စွာ ဖိတ်ကြား၍ ထားရခြင်း၊ (၅) ထိုသို့ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ မိမိတတ်အားသမျှကို ပေးလှူ ပူဇော်ရခြင်း။

ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး ခံစားရသူ ၆-ယောက်၊ တနည်း ၇-ယောက်။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ၁၂၀-၌ ပုဏ္ဏမည်သော ကျွန်မကို ထည့်၍ ၇-ယောက်ပြသည်၊ ၎င်း ၂၇၁-၌ ၆-ယောက်ပြသည်။ ဘုရားသခင် ထင်ရှား ရှိစဉ်ကာလ မိမိတို့ ဒါနကြောင့် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အကျိုးခံစားရသူ ၆-ယောက်ဟူ၏၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရှိသေးသည် မှတ်လေ။ (၁) မလ္လိကာ မိဖုရား၊ ဘုရားအား မုယောမုံ့ အသုံးလှူ၊ ထိုနေ့၌ပင် ကောသလမင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်၊ (၂) ပုဏ္ဏခေါ် ကျွန်ကူလီ၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဆွမ်းလှူ၊ ထိုနေ့၌ပင် သူဌေးကြီး ပုဏ္ဏဖြစ်၏၊ (၃) ကေသာဋ္ဌက ပုဏ္ဏား၊ ဘုရားအား အပေါ်ရုံပုဆိုးလှူ၊ ထိုနေ့၌ပင် အလုံးစုံ ရှစ်ခုရှစ်လီသော ဥစ္စာတို့ကို ရ၏၊ (၄) သုမန ပန်းသည်မ၊ မုလေးပန်းရှစ်ဆုပ်လှူ၊ ထိုနေ့၌ပင် စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ (၅) သုပ္ပိယ ခေါ် ဒါယိကာမ၊ ဂိလာန ရဟန်းအား ပေါင်သားလှီးလှူ၊ နှစ်ရက်မြောက်၌

www.burmeseclassic.com

အနာလုံးဝပျောက်၊ အမာရွတ်မျှမထင်၊ (၆) ဂေါပါလ မာတာ ဒေဝီ၊ ဆံပင်ဖြတ်ရောင်းရ ရှစ်သပြာငွေမှုကို ရှင်မဟာကစ္စည်း ထေရ်အားလှူ၊ ထိုနေ့၌ပင် ဥတေနမင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်မျိုး ၁၉-ပါး။ ။ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနသုတ် နဝင်္ဂတ္တရ။ပါ။၂၄၆။ဋ္ဌ။ ၂၀၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဆိုင်ရာတရားစုတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု ချမ်းသာကို ယခု မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် ကောင်းစွာတွေ့မြင် ခံစားရသော နိဗ္ဗာန် အမျိုးအစား တဆယ့်ကိုးပါး။ (၁) ဝိနိဝရဏ နိဗ္ဗာန်၊ (၂) ပဌမစျာန် နိဗ္ဗာန်၊ (၃) ဒုတိယစျာန် **ရင်း၊ (၄) တတိယစျာန်** ရင်း၊ (၅) စတုတ္ထစျာန် ရင်း၊ **(၆) ပဉ္စမစျာန် ရင်း၊** (၇) **အာကာသာနဉ္စာယတန နိဗ္ဗာန်၊** (၈) **အာကိဉ္စညာယတန** ရင်း၊ (၉) **ဝိညာဏဉ္စာယတန** ရင်း၊ **(၁၀)** **နေဝသညာ** နာသညာယတန ရင်း၊ (၁၁) **သညာဝေဒယိတနိရောဓ** ရင်း၊ (၁၂) သောတာပတ္တိမဂ္ဂရင်း၊ **(၁၃) သောတာပတ္တိဖလရင်း၊ (၁၄) သကဒါဂါမိမဂ္ဂ**ရင်း၊ (၁၅) သကဒါဂါမိဖလ ရင်း၊ (၁၆) အနာဂါမိမဂ္ဂ ရင်း၊ (၁၇) အနာဂါမိဖလ ရင်း၊ (၁၈) **အရဟတ္တမဂ္ဂ** ရင်း၊ (၁၉) အရဟတ္တဖလ နိဗ္ဗာန်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယကံ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။မျက်မှောက်ဘဝ၌ ကြီးကျယ်စွာ အကျိုးပေးနိုင်မှုအတွက် အင်္ဂါ ၄-ပါး၊ **ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဒု-မှ**။ (၁) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဘုရား, ရဟန္တာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂) နိရောဓ သမာပတ်မှ ထခါစ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၃) အလှူဝတ္ထု၏ ဓမ္မိယာလဒ္ဓ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၄) ထူးကဲလွန်မြတ်သော သဒ္ဓါ ရှိရခြင်း။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယကံ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ယခု မျက်မှောက်ဘဝ၌ ကြီးကျယ်စွာ အကျိုးအမြတ်ပေးမှုအတွက် ပြုလုပ်သည့် ဒါနကုသိုလ်၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး၊ အဋ္ဌသာလိနီ ၂၀၆။ ဓမ္မပဒ။ဋ္ဌ။ဒု-အုပ်။၂၆။တို့၌ အကျယ် ရှုပါ။ (၁) ဝတ္ထုသမ္ပဒါ-အလှူခံသူမှာ ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, ရဟန္တာများ ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) **ပစ္စယသမ္ပဒါ-တရားသဖြင့် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်စွာရသော** လှူဘွယ်ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း၊ (၃) စေတနာသမ္ပဒါ-စေတနာသုံးတန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၄) **ဂုဏာတိရေက** သမ္ပဒါ- အလှူခံသူသည် **နိရောဓသမာပတ်မှ** ထပြီးစကုဏ်နှင့် ပြည့်စုံရခြင်း။

ဒိဋ္ဌိကြီး ၄-ပါး။ ။သမ္မုဒ္ဒဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်သော အကျင့်တရား ၄-ပါး။ (၁) **အကြိယ ဒိဋ္ဌိ-ကောင်းမှု** မကောင်းမှု ကုသိုလ် **အကုသိုလ်ခေါ်သော**

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကြောင်းတရားစု ပြုမှုတို့ကို ပယ်သောအယူ၊ (၂)နတ္ထိက ဒိဋ္ဌိ-ကောင်းမှု မကောင်းမှုတို့၏ ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးဟူသည် မရှိ၊ လူသော လူ့ဘဝ,နတ်ဘဝ,အပါယ်ဘဝ ဟူ၍မရှိ၊ မရောက်၊ အပြီးအပြတ်ဟူသော ဝါဒမျိုး၊ (၃) အဟေတုက ဒိဋ္ဌိ- ကောင်းမှု မကောင်းမှု ပြုချင်ရာပြု၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်အရာသို့ မရောက်၊ သူ့အသက် သတ်နိုင်သည်၊ သူ့ဥစ္စာ ခိုးနိုင်သည် စသော အကြောင်းအကျိုး ၂-မျိုးလုံးကို ပယ်သည့် ဝါဒ၊ (၄) နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ- "အကိရိယ ဒိဋ္ဌိ၊ နတ္ထိက ဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုက ဒိဋ္ဌိ" ၃-ပါးတို့တွင် တပါးပါးကို မြဲမြံစွာ စွဲလမ်း ယူထားသောဝါဒ။

ဒိဋ္ဌိကြီး ၆၂-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ခြောက်ဆယ့် နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)မှာ ကြည့်ပါ။

ဒိဋ္ဌိဂိုဏ်းဆရာကြီး ၆-ယောက်။ ။စာပေတို့၌ အများအားဖြင့် "တိတ္ထိဂိုဏ်း, တိတ္ထိဘုရား"ဟု လာရှိသည် ၎င်းသရုပ်ကိုလည်း (တိတ္ထိဂိုဏ်း ဆရာကြီး ၆-ယောက်) ဟူသော ပုဒ်စာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၂-ပါး။ ။ဋီကာကျော်မှ။ (၁) အယူသီလ ဖောက်ပြန်မှားယွင်း ပျက်စီးခြင်းရှိနေသူကို မှီဝဲ ဆည်းကပ်ခြင်း၊ (၂) သဿတအယူ, ဥစ္ဆေဒအယူ ရှိနေခြင်း။

ဒီဃနိကာယ် ၃-ကျမ်း။ ။၎င်းသရုပ်ကို (နိကာယ် ၅-ရပ်) က,ပုဒ်၌ ကြည့်ပါ။

ဒီဃသရ ၅-လုံး။ ။၂-မတ္တာကာလမျှ ရှည်ရှည် ရွတ်ဖတ်ရသော သရ ငါးလုံး၊ "အာ, ဤ, ဦ, ဧ, ဩ" တို့ဖြစ်၏။

[ဒု]

ဒုက္ခမျိုး ၃-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ။ပါ။၁၇၁။ဋ္ဌ။၁၇၄။ ဆင်းရဲခြင်းအပြား ၃-ပါး။ (၁) **ဒုက္ခ ဒုက္ခ- ကာယိကဒုက္ခ,** စေတသိကဒုက္ခ ခေါ် ကိုယ်စိတ် ၂-ပါး **ဆင်းရဲခြင်းမျိုး၊** (၂) **သင်္ခါရ** ဒုက္ခ- လောကစည်းစိမ်တွေ့ မဖြစ် **ဖြစ်အောင် ပြုပြင်အားထုတ်ရမှု ဆင်းရဲ၊** (၃) ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခ- သင်္ခါရ နယ်ပယ်ဟူသမျှ **ဖေါက်ပြန်ပျက်စီးရမြဲ ဆင်းရဲ။**

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်သဘော ၄-ပါး။ ။ရင်းသရုပ်ကို (သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်)၌ ရှုပါ။

ဒုစရိုက် ၃-ပါး။ ။ကာယဒုစရိုက်, ဝစီဒုစရိုက်, မနောဒုစရိုက်ကို ခေါ်သည်- အကျယ် (ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ။ပါ။၃၆၀။ဋ္ဌ။၂၃၄။ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်။ပါ။၃၇၇။ဋ္ဌ။၁၃၃-၌ ရှုပါ။ ငရဲ, တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာ, အသူရကာယ်, အပါယ် လေးပါးသို့ လားစေတတ်သော ဒုစရိုက်တရား ဆယ်ပါး။ (၁) ပါဏာတိပါတ- သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊ (၂) အဒိန္နာဒါန-သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊ (၃) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ-သူ့မယားကို သွားလာလွန်ကျူးခြင်း၊ ဤသုံးပါးကား မကောင်းမှုကို ကိုယ်ဖြင့် ပြုကျင့်သောကြောင့် ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး မည်၏။

(၄) မုသာဝါဒ-မဟုတ် မမှန်သောစကားကို အမှန် အဟုတ် ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်း၊ (၅) ပိသုဏ ဝါစာ- သူနှစ်ယောက်တို့၏ အချစ်ကို ပျက်အောင် ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ (၆) ဖရုသဝါစာ- အကြမ်းအတမ်း ဒေါ်ကပ်မေး ဆဲရေးခြင်း၊ (၇) သမ္ဖပ္ပလာပဝါစာ- အပေါ့ အဖျင်း အနှစ်ကင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ဤ လေးပါးကား မကောင်းမှုကို နှုတ်ဖြင့်ပြုသောကြောင့် ဝစီဒုစရိုက် လေးပါး မည်၏။

(၈) အဘိဇ္ဈာ- သူ၏ ဥစ္စာကို ငါ့ဥစ္စာ ဖြစ်သော် တော်လေစွဟု စိတ်ကအောက်မေ့ခြင်း၊ (၉) ဗျာပါဒ- သူတပါးကို ငြိုးထားရန်မက် နှိပ်စက်ရအောင် စိတ်က ကြံဆောင်ခြင်း၊ (၁၀) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ- ဘုရားဟောမှန် ကျမ်းဓမ္မခန်ကို ပယ်လှန် စိတ်ထား အယူမှားခြင်း၊ ဤ သုံးပါးကား မကောင်းမှုကို စိတ်ဖြင့် ကြံစည်သောကြောင့် မနောဒုစရိုက် ၃-ပါး မည်၏။

ဒုစရိုက် ၃၀။ ။အထက်ပါ ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးတို့တွင် တပါး တပါးလျှင် စေတနာ သုံးပါးစီ ရရကား စေတနာသုံးတန်ဖြင့် မြှောက်က ဒုစရိုက် ၃၀-ဖြစ်၏။

ဒုစရိုက် ၃၀-ပါး တနည်း။ ။ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးကို လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ၃-ပါးဖြင့် မြှောက်ပွားလျှင် ၃၀-ဖြစ်၏၊ ဒသကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၄၇၀ ။ဋ္ဌ။ ၃၃၈။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒုစရိုက် ၄၀။ ။"ကိုယ်တိုင်, တိုက်တွန်း, ချီးမွမ်း, စိတ်တူ, ပွါးပြန်မူ၊ မှတ်ယူ လေးဆယ်က" ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အရ အထက်ပါ ဒုစရိုက် ဆယ်ပါးကို တည်။ (၁) ကိုယ်တိုင် ပြုခြင်း၊ (၂) သူတပါးအား ပြုဖြစ်အောင် တိုက်တွန်းခြင်း၊ (၃) သူတပါး ပြုမှုကို ချီးမွမ်းထောမနာ ဝမ်းသာခြင်း၊ (၄) စိတ်တူခြင်း၊ ၄-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားက အပါး ၄၀-ဖြစ်သည်၊ ပါဠိ အင်္ဂုတ္တရ ဒသက ၌ ယူ။

ဒုတိယက္ခရာ ၅-လုံး။ ။ဝဂ်ငါးပါးတွင် ပါဝင်သော 'ခ, ဆ, ဌ, ထ, ဖ' **အက္ခရာ** ငါးလုံးတို့ကို သဒ္ဒါစည်းမျဉ်းအရ ခေါ်ဆိုသည်။

ဒုလ္လဘတရား ၅-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၂၂၅- ၌ အကျယ်ရှုပါ။ **ရခဲလှစွာသော** သဘောတရား ငါးပါးဟူလို။ (၁) ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ ဒုလ္လဘ- **ဘုရားအဖြစ်ကို** ရခဲခြင်း၊ (၂) မနုဿတ္တဘာဝ ဒုလ္လဘ- လူ့ဘဝ လူ့**အဖြစ်ကို** ရခဲခြင်း၊ (၃) သဒ္ဓါ သမ္ပတ္တိ ဒုလ္လဘ- ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ကံ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း **စိတ်ဓာတ်ကို** ရခဲခြင်း၊ (၄) ပဗ္ဗဇိတဘာဝ ဒုလ္လဘ- ဘုရားသာသနာတွင်း၌ ရှင်သာ**မဏေ ရဟန်း** ပဉ္စင်း အဖြစ်ကို ရခဲခြင်း၊ (၅) သဒ္ဓမ္မသဝန အတိဒုလ္လဘ- သူ**တော်ကောင်း တို့၏** တရားစစ် တရားမှန်ကို အလွန်တရာ ကြားနာရခဲခြင်း။

ဒုလ္လဘပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၅-ပါး တနည်း။ ။ရခဲလှစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်**ကြီးများ။ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ** ။ပါ။ ၁၄၇ ။ဋ္ဌ။ ၅၂။ (၁) ဗုဒ္ဓဘုရား**စစ်စစ်**၊ (၂) **သစ္စာ** ၄-ပါးကို ဟောကြားတတ်သော ဓမ္မကထိက အစစ်၊ (၃) **သစ္စာတရားကို** သိသော အရိယာအစစ်၊ (၄) မဂ်ဖိုလ်ရရေးကျင့်သော **ဓိပဿနာယောဂီ အစစ်**၊ (၅) သူ့ကျေးဇူး သိတတ်သူ ကတညုတ **ကတဝေဒီပုဂ္ဂိုလ်**။

ဒုဿီလရဟန်း၏ ကျေးဇူးဂုဏ် ဆယ်ပါး။ ။မိလိန္ဒပဉ္စာ ၂၄၉-၌ အကျယ်ရှု။ လူ ဒုဿီလထက်, ရဟန်း ဒုဿီလက အောက်ပါ ကျေးဇူးဂုဏ်ဆယ်ပါး **အာသည်ဟူ၏**။ (၁) ဗုဒ္ဓ သ ဂါရဝ ဂုဏ်- ဘုရားမှူင်၌ ရိုသေခြင်း**ရှိသည်**၊ ဓမ္မ ဂါရဝ ဂုဏ်- တရားတော်၌ ရိုသေခြင်းရှိသည်၊ (၃) **သံဃ** ဂါရဝ **ဂုဏ်- သံဃာတော်၌** ရိုသေခြင်း**ရှိသည်**၊ (၄) သဗြဟ္မစာရီက ဂါရဝ **ဂုဏ်- သီတင်းသုံးဖော်၌** ရိုသေ၍ ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌ **အင်ယှဉ်ခြင်း ယှဉ့်လ ရှိသည်**။ (၅) သဓေအ ဗာဟုလ ဂုဏ်- အကြားအမြင် **များသည်**၊ (၆) ပရိသဂတ အာကပ္ပ သမ္ပန္န ဂုဏ်- ဒုဿီလပင် **ဖြစ်သော်လည်း** ပရိသတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အလယ်၌ ရဟန်းအသွင်အပြင်ကို ဖြစ်စေသည်၊ (၇) ဂရုဟာဘယ ကာ၀ေ ဂါစာရက္ခ ဂုဏ်- သူတပါး ကဲ့ရဲ့မည့် ဘေးကိုကြောက်၍ ကိုယ်နှုတ်ကို စောင့်ရှောက်သည်၊ (၈) ပဓာနာဘိမုခ ဂုဏ်- ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ရှေးရှုစိတ် ရှိသည်၊ (၉) ဘိက္ခု သာမညုပဂတ ဂုဏ်- ရဟန်း၏အဖြစ်သို့ ကပ်သည်၊ (၁၀) ပါပစ္စန္န ဂုဏ်-မကောင်းမှုကို ပြုသော်လည်း ဖုံးလွှမ်း၍ပြုကျင့်၏။

[ဒေ]

ဒေ၀ဒူတ တရား ၅-ပါး။ ။လူတို့ သံဝေဂရမှုအတွက် နတ်တမန်ခေါ် သေမင်းတမန် ငါးပါး။ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်။ (၁) ဇာတိ- ပဋိသန္ဓေ တည်နေ မွေးဖွားရမှု၊ (၂) ဇိဏ္ဏ- အိုမင်း ရင့်ယော်ရမှု၊ (၃) အာတုရ- ကျင်နာကိုက်ခဲ ရောဂါသည်းခြင်း၊ (၄) အာဂုမ- ယား, လုံ့, သေနတ်စသော လက်နက်မျိုး၊ (၅) မတ- သေသူ, သူသေကောင်။

ဒေဝဓံတရား ၂-ပါး။ ။နတ်များ နှစ်သက် မြတ်နိုးသော တရား၊ ကမ္ဘာ စောင့်တရား၊ ၂-ပါးလည်း ခေါ်၏၊ ဓမ္မပဒ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၄၇-နှင့် ဒေ၀ဓမ္မဇာတ် ဒုကင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်၌ လာသည်၊ (၁) ဟိရီ-မကောင်းမှု အားလုံးမှ ရှက်ခြင်း သဘော၊ (၂) ဩတ္တပ္ပ- မကောင်းမှု အားလုံးမှ ကြောက်ခြင်း, မပြုဝံ့ခြင်းသဘော။

ဒေ၀ီ ၅-ပါး။ ။လောကီသိဒ္ဓိတို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် နတ်သမီးကြီး ငါးဖေါ်။ (၁) သူရဿတီ၊ (၂) စန္ဒီ၊ (၃) ပရမီသွာ၊ (၄) မဟာပိန္နဲ၊ (၅) ဂေါရ ဝိန္ဒာ၊ ၎င်းတို့ကို တောင့်တဖိတ်ခေါ် ကျူးရင့်သည့် ဂါထာကား၊ "သူရဿတီစ မေ မာတာ၊ မာတာစ မေ သူရဿတီ၊ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ၊ ပိယံဒေဟိ၊ လာဘံဒေဟိ၊ ဓနံဒေဟိ၊ သုခံဒေဟိ၊ မိတ္တံဒေဟိ၊ ဉာဏံဒေဟိ- သူရဿတီ"။ ။ကျန် ဒေ၀ီ ၄-ပါးကိုလည်း အမည်သွင်း၍ ဤနည်းဖြင့် ရွတ်ဆိုကျူးရင့်လေ။

ဒေ၀ီ ၇-ပါး တနည်း။ ။(၁) မိန္ဒရဒေ၀ီ၊ (၂) သက္ကာဒေ၀ီ၊ (၃) မေခလာ ဒေ၀ီ၊ (၄) ကိန္နရာဒေ၀ီ၊ (၅) ရုက္ခဒေ၀ီ၊ (၆) စန္ဒာဒေ၀ီ၊ (၇) စန္ဒီဒေ၀ီ ၎င်းတို့ကို တောင့်တ ဖိတ်ခေါ် ကျူးရင့်သည့် ဂါထာများကား အထက် ပါ သူရဿတီ ဂါထာအတိုင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒေဝီ ၉-ပါး တနည်း။   ။လောကီသိဒ္ဓိ အကျိုးကို ထင်ရှားစွာ ပြီးစေတတ်သော ဒေဝီ ၉-ပါးကို မှော်ပညာဆရာများ အထူးလိုက်စား ပင့်ဆောင်ပူးကပ်ကြစေသည်။ (၁) မာတာဒေဝီ၊ (၂) ဣလရန္တသီ၊ (၃) ဣရန္တတီ၊ (၄) မဏိမေခလာ၊ (၅) သူရဿတီ၊ (၆) မာယာဒေဝီ၊ (၇) ဇာဂြိဒေဝီ၊ (၈) ပြာဂြိဒေဝီ၊ (၉) ဇာရဝတီ ၎င်းတို့ကိုလည်း သူရဿတီ ဂါထာအတိုင်း ဤဥဒ္ဒိအမည်သွင်း၍ အစောင့်အရှောက် တောင်းရန် ကျူးရင့်ဖိတ်ခေါ်နိုင်သည်။

ဒေဝီ တကျိပ် နှစ်ပါး။   ။(၁) သတ္တဘာဂါ၊ (၂) သူရဿဟီ၊ (၃) မဟာလက္ခီ၊ (၄) ဗလိရာဇာ၊ (၅) ဝါမာသူရ၊ (၆) ဇလသင်္ချာ၊ (၇) ဂရာပါကာ၊ (၈) ယောဂန္တရာ၊ (၉) ကလျာဏဂ်ါ၊ (၁၀) နန္ဒာဒေဝီ၊ (၁၁) နရိန္ဒာ ဒေဝီ၊ (၁၂) မဟာဗိဿနိုး ၎င်းတို့ကို ကျူးရင့် ဖိတ်ခေါ်အပ်နှင်းသည့် ဂါထာများကား ဆိုင်ရာအမည်သွင်း၍ အထက်နည်းအတိုင်း ရွတ်လေ။

ဒေဝီ တကျိပ်နှစ်ပါး၊ တနည်း။   ။ဤဥဒ္ဒေါ်ပြထားသည့် ဒေဝီ ၁၂-ပါးကိုကား၊ လောကစောင့်ဒေဝီ တကျိပ်နှစ်ပါးဟု ထိုဒေဝီသျှုတ္တရ၌ သီးခြားထုတ်ဆို ပြထားသည်။ (၁) သူရဿတီ ဒေဝီ၊ (၂) စန္ဒီဒေဝီ၊ (၃) နိုတြ ဒေဝီ၊ (၄) မနောဟရီ ဒေဝီ၊ (၅) ဗုသာငတီ ဒေဝီ၊ (၆) ရမ္ဘာ ဒေဝီ၊ (၇) ကာရ ဒေဝီ၊ (၈) ဂန္ဓဗ္ဗီ ဒေဝီ၊ (၉) ဝိနတ္တရီ ဒေဝီ၊ (၁၀) စန္ဒာ ဒေဝီ၊ (၁၁) ပရမေသွာ ဒေဝီ၊ (၁၂) မဏိမေခလာ ဒေဝီ၊ ဤသို့လျှင် ပေါင်း ဒေဝီ သုံးကျိပ်သုံးပါး။ တနည်း လေးကျိပ် ၈ါးပါးဟု ထိုဒေဝီသျှုတ္တရကျမ်းတွင် အပေါင်းကိုလည်း ပြဆိုထားလေ၏၊ ထိုကြောင့် ၎င်းနတ်ပင့် လင်္ကာကြီး အဆုံးနားတွင်။   ။“ဆရာမိန့်ခွန်း၊ ဆိုခဲ့ညွှန်းသည်၊ နတ်ခွန်းသံတိုင်း၊ မဆုတ်ထိုင်းနှင့်၊ အမှိုင်းအမ၊ ကိုယ်ကာယတွင်၊ စောင့်ကြမြပင်၊ စွဲထုံလျှင်၊ နတ်ရှင်ဒေဝါ၊ သတ္တဘာဂ- သူရဿတီ၊ လက္ခီမဟာ၊ ဗလိရာဇာ၊ ဝါမာသူရ၊ ဇလသင်္ချာ၊ ဂရုပါကာ၊ ယောဂတနှင့်၊ ကလျာဏတဖြာ၊ နန္ဒာဒေဝီ၊ နရိန္ဒာဒေဝီ၊ မဟာဗိဿနိုး၊ ဆယ့်နှစ်မျိုးနှင့်၊ တန်ခိုးကြီးစွာ၊ ကိန္နရာဇာ၊ သဏ္ဌာဒေဝီ၊ တလီရောင်ဖြာ၊ မေခလာမည်၊ ကိန္နရီရက္ခ၊ ထိုမှစန္ဒီ၊ ကျော်သည့်စန္ဒာ၊ ခုနစ်ဖြာနှင့်။ မာတာဒေဝီ၊ ဣလရန္တသီ၊ ဣလရန္တတီ၊ မဏိမေခလာ၊ သူရဿတီ၊ မာယာဒေဝီ၊

www.burmeseclassic.com

ဇာဂရီ၊ ပြာဂရီ၊ ဇာရုဝတီ၊ ဒေဝီကိုးပါး၊ မိမင်းများနှင့်။ ငါးဦးတလီ၊ သူရဿတီ၊ စန္ဒီ ပရမီသွာ၊ မဟာပိန္နဲ၊ လွန်ကဲကျော်စော- ဂေါရဝိန္ဒ၊ ဟူသမျှနှင့်၊ တကွပေါင်းရုံး၊ သုံးကျိပ်သုံးတို့၊ စုရုံးအကုံ၊ ရောက်ကြတုံလော။ လုံးစုံစကား၊ ဆိုသည်များကို၊ ထောင်နားနာကြ၊ အချအချီ၊ အမှီအဆွဲ၊ အနွဲ့အငင်၊ ခုပင်ထက်ကြပ်၊ မရပ်မနေ၊ ပူကြပေလော" စသည်ဖြင့် ပါရှိလေသည်၊ ကဝေသာရ ကျမ်းမှာလည်း ၎င်းနတ်ပင့် မန္တာန်ကြီးများ ပါရှိလေသည်။

ဒေသစာရီတော်မျိုး ၂-ပါး။ ။(၁) တုရိတ စာရိကာ။ ကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါကို မြင်တော်မူသော အခါ ယူဇနာ ၁၀၀၊ ၂၀၀ - ခရီးမျိုးကို တခဏခြင်း လျင်မြန်စွာ ကြွသွားတော် မူခြင်းမျိုး၊ (၂) အ တုရိတ စာရိကာ။မြို့-ရွာ-နိဂုံး-အစဉ်အားဖြင့်- တနေ့-နည်းနည်း၊ နည်းနည်း- တဂါဝုတ်- နှစ်ဂါဝုတ်၊ တယူဇနာ- နှစ်ယူဇနာ စသည်ဖြင့် ဆွမ်းခံ လှည့်လည်ခြင်း လူအပေါင်းကို ချီးမြှောက်ခြင်း အလို့ငှါ ဖြေးဖြေး- နှေးနှေး-ကြွချီတော်မူခြင်းမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ဒေသစာရီတော်မျိုးနှင့်စပ်၍ သုတ်သီလက္ခန်။ ဋ္ဌ။ ၂၁၃- မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ဋ္ဌ။ ၅၅။သုတ္တနိပါတ်။ဋ္ဌ။ ဒု။ ၁၆၂။ သံယုတ္တ။ ဋ္ဌ။ တ။ ၃၁၀။ နေတ္တိ။ ဋ္ဌ။ ၂၂၉။ စသည့်ကျမ်းတို့၌- အမျိုးပေါင်းများစွာ လာရှိသေး၏။

ဒေသစာရီတော်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဘုရားရှင်တို့၏ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူပြ ၃-ပါး။ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာမှ။

(၁) မဟာမဏ္ဍလ ဒေသစာရီ- သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့၌ ရဟန်းတော်များ ခြံရံကာ ထိုထိုမြို့ရွာနိဂုံးတို့သို့ တရားဓမ္မ ဟောပြဆုံးမတော်မူခြင်း။ ပစ္စည်း ၄-ပါး အလှူခံကာ ချီးမြှောက်တော်မူခြင်းတို့ဖြင့် ၉-လ တိုင်တိုင် လှည့်လည်ရတော်မူ၍ ဝါဆိုခါနီးလာမှ သင့်လျော်ရာ ကျောင်း၌ ဝါကပ်တော်မူခြင်းမျိုး။

(၂) မဇ္ဈိမ မဏ္ဍလ ဒေသစာရီ- ထပည့်သာဝက သံဃာတို့ သမထ ဝိပဿနာ ဉာဏ်နုသေးသည်ဖြစ်၍ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့ကျမှ အထက်ပါနည်းအတိုင်း ၈-လ တိုင်တိုင် လှည့်လည် ကြွချီတော်မူခြင်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

(၃) အန္တိမ မင်္ဂလ ဒေသစာရီ- မျှတ်ထိုက်သော သတ္တဝါတို့ ဂ္ဂမြွေ နုသေးသည်ဖြစ်အံ့၊ ဝါဆိုရာဌာနသို့ပင် နတ်တော်လပြည့် ထိအောင် ငံ့လင့်တော်မူ၍ အထက်ပါနည်းအတိုင်း နတ်တော် လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ စတင် ချီကြွတော်မူရာ ၇-လပတ်လုံး ဖြစ်လေသည်။

ဒေသစာရီ ရှည်ရှည် သွားရခြင်း၏ အကျိုး ၅-ပါး။ ॥ငင်းသရုပ်(ခရီးရှည် ဒေသစာရီ သွားရခြင်း အကျိုး ၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

ဒေသနာတော် ၃-ရပ်။ ॥သုတ်သီလက္ခန် ॥ဌ॥ ၁၇- ၁၉-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ပိဋကတ်သုံးပုံ၌ ဒေသနာအားဖြင့် ၃-ပါးပြား၏။ (၁)အာဏာ ဒေသနာ- အမိန့် အာဏာကော်ကို အများအားဖြင့် ထည့်သွင်းပညတ်တော်မူသော ဝိနည်း ပိဋကတော်၊ (၂) ဝေါဟာရ ဒေသနာ- မဝေါဟာရ ပါရဂူ ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားသခင်သည် ဝေါဟာရကို အများဆုံး သုံး၍ ဟောကြားတော်မူသော သုတ္တန် ပိဋကတ်တော်၊ (၃) ပရမတ္ထ ဒေသနာ- ပရမတ်တရားတို့ကို အဦးထား၍ ဟောကြားတော်မူသော အဘိဓမ္မာ ပိဋကတော်။

ဒေသနာမျိုး ၂-ပါး။ ॥ဘုရားရှင် ဟောကြား ဆုံးမမှု **အစဉ်နှစ်ပါး။** (၁) ပညတ္တိ ဒေသနာ- လူ, နတ်, ရဟန်း, မိဘ, ဆရာ, ဘုရား စသော အနက်ဒြပ်နှင့် ၎င်းတို့၌ရှိသော ဂုဏ်ကိုပြု၍ ဟောသော ဒေသနာ၊ ၎င်း ကိုပင် 'သမ္မုတိ ဒေသနာ'ဟုလည်း ခေါ်သေး၏၊ (၂) ပရမတ္ထ ဒေသနာ- စိတ် စေတသိက် ရုပ် နာမ်တို့ကိုပြု၍ ဟောသော ဒေသနာ။

[ဒေါ]

ဒေါမနဿမျိုး ၂-ပါး။ ॥သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊၁၁၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ဂေဟာသိတ ဒေါမနဿ- ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့်စပ်၍ အလိုမပြည့်သည့် အခါ စိတ်နှလုံးမသာယာမှု ဒေါမနဿမျိုးကို ခေါ်ဆိုသည်၊(၂)နေက္ခမ ဒေါမနဿ- အိုးအိမ် သားမယား စသည် ပစ်ခွါ၍ ရဟန်းပြုလျက် နေက္ခမလုပ်ငန်း သမထ ဘာဝနာ ဝိပဿနာတရားများကို အားထုတ် ပွားများပါသော်လည်း ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်, တရားတို့ကို မရနိုင်ရှိ၍ ငိုကြွေး မြည်တမ်းခြင်း စိတ်နှလုံး မသာယာမှုကို နေက္ခမ ဒေါမနဿဟု ခေါ် ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။နေကွမ ဒေါမနဿကား ကောင်းသော ဒေါမနဿမျိုး ဖြစ်၍ အပါယ်လေးပါး မကျနိုင်ချေ။

ဒေါမနဿပွားမျှား၊ ၁၄-ပါး၊ မျိုးစား ပုဂ္ဂိုလ် အဘယ်နည်း?။ ။ရင်းသရုပ်ကို (အမျက်ကြီးပြား ၁၄-ပါး)ဟူသော သုတေသနတွင် ပြခဲ့ပြီ။

ဒေါသ ၃-ပါး။ ။သလိပ်, သည်းခြေ, လေ, ဤသုံးပါးကို သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ထိုထို ဆေးကျမ်းတို့၌ ဒေါသ ၃-ပါးဟု ခေါ်ဆိုရေးသားကြ၏။

[ဒျ]

ဒျန် ၃-ပါး၊ ဂီတသွား၊ သီပြား ထံတျာ။ ။သီချင်းကြီး, သီချင်းခံ, ဘွဲ့, ပတ်ပျိုး, ကြိုး, စသည် သီဆိုရာ၌။ (၁) အာဒျန်၊ (၂) လျှာဒျန်၊ (၃) နှာဒျန်၊ ရင်းဒျန် ၃-ပါးဖြင့် ဂီတသွားတို့၌ အဟိုက်, အငင်, အသွဲ့ အဖြတ်,ထည့်လျက် ကျူးရင့်သီဆိုပုံ နည်းကို ဆို၏။

[ဒွိ]

ဒွိဒရာသီ၊ ၁၂-လီ၊ ခေါ်မှီ လူတို့ထုံး။ ။ရာသီ သယ့်နှစ်ပါးကို ဆိုသည်၊ ရင်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ဆယ့်နှစ်ရာသီ)မှာ ကြည့်ပါ။

ဒွိဒသရူပါ၊ သတ္တဝါ၊ ၁၂-ဖြာ ရုပ်ပုံ အဘယ်နည်း?။ ။ရွှေဘုံ နိဒါန်းလာ ဒွါဒသရူပ ဖေါင်ပုံမှ ယူဖြေသည်။ (၁) ခြင်္သေ့နှုတ်သီးနှင့် ရင်းအမောက်၊ (၂) တိုးမြီးနှင့် ရင်းလက်တဖက်, ခြေနှစ်ဖက်၊ (၃) ကိန္နရာလက်နှစ်ဖက် ကနေဟန်၊ (၄) မြင်းနား နှစ်ဖက်၊ (၅) ဆင်စွယ် နှစ်ချောင်း၊ (၆) မကန်းနှာမောင်း၊ (၇) ကရဝိက်အတောင် နှစ်ဖက်၊ (၈) သမင်ချို နှစ်ဖက်၊ (၁၀) ကျွဲချို နှစ်ဖက်၊ (ချိုနှစ်ထပ်) (၁၁) စာမရီ သည်ဆံ၊ (၁၂) ငါးကြင်းအမြီး (တိုးမြီးနှင့် ၂-ထပ်။)

ဒွါရ ၃-ပါး။ ။အကုသိုလ်, ကုသိုလ် ၂-ပါး တို့၏ ဝင်ထွက် ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်ရာ ၃-ပါး။ (၁) ကာယ ဒွါရ၊ ကိုယ်ဖြင့်ပြုသော ကောင်းမှု, မကောင်းမှု ဖြစ်ပေါ်ရာ၊ (၂) ဝစီ ဒွါရ- ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြောဆိုကြောင်း ကဲ့ရဲ့ကြောင်း ဖြစ်သောနှုတ်၊ (၃) မနော ဒွါရ- မှန်းဆ၍ အာရုံပြုကြောင်းဖြစ်သော စိတ်။

ဒွါရ ၆-ပါး။ ။အာရုံတို့၏ ထွက်ဝင်ရာ အပေါက် ၆-ပါး ဟူလို။ (၁) စက္ခု ဒွါရ- မျက်စိ၊ (၂) သောတ ဒွါရ- နား၊ (၃) ဃာန- ဒွါရ-နှာခေါင်း၊ (၄) ဇိဝှါ ဒွါရ- လျှာ၊ (၅) ကာယ ဒွါရ- ကိုယ်၊ (၆) မနော ဒွါရ-စိတ်။

ဒွါရ ၉-ပေါက်။ ။ကိုယ်ခန္ဓာ၌ရှိသော မျက်စိ ၂-ပေါက်၊ နား ၂-ပေါက်၊ နှာခေါင်း ၂-ပေါက်၊ ပါးစပ်, ဝစ္စမဂ်, ပဿာဝမဂ်, ပေါင်း ၉-ပေါက်ကို ခေါ်သည်။

ဒွါရ ၁၀-ပေါက်။ ။ဧင်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (ယောကျ်ား ဒွါရ ၁၀-ပေါက်)၌ ကြည့်ပါ။

ဒွါရ ၁၃-ပေါက်။ ။ဧင်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (မိန်းမ ဒွါရ ၁၃-ပေါက်) ၌ ပြမည်။

ဒွေဝါစိက သရဏဂုဏ် ၂-ပါး။ ။(၁) ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ (၂) ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ (တဖုဿနှင့် ဘလ္လိက-တို့ ဆောက်တည်သည်။)

ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀။ ။ကောင်း - မကောင်းမြင် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေး ၂-ခု။ ကောင်း-မကောင်းကြား၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေး ၂-ခု။ ကောင်း-မကောင်း နံ၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေး ၂-ခု။ကောင်း-မကောင်းစား၊ ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေး ၂-ခု။ ကောင်း-မကောင်းထိ၊ ကာယဝိညာဉ်ဒွေး ၂-ခု။ ပေါင်း ၁၀-ခု။ ဆယ်ပါး ဖြစ်၏။

[ဓ]

ဓနိတ အက္ခရာ ၁၀-လုံး။ ။ကမ္မဝါစာဖတ်ရာ၌ အသံတင်းတင်း ပြင်းပြင်း ထန်ထန် ရွတ်ရသော အက္ခရာမျိုး ၁၀-လုံး။ "ခ, ဃ, ဆ, ဈ, ဌ, ဎ, ထ, ဓ, ဖ, ဘ," တို့ဘည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဓမ္မကထိက အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၆၂ ။ဋ္ဌ။ ၅၅-၌ အကျယ်ရှုပါ။ တရားဟောတိုင်း ဓမ္မကထိက မမည်နိုင်ချေ။

ဓမ္မကထိကမျိုး ၄-ပါးနှင့် ပရိသတ် ၄-စား။ ။အဘိဓမ္မာ ပုဂ္ဂလပညတ် ။ပါ။ ၁၄၈ ။ဋ္ဌ။ ၇၄-၌ အကျယ်ရှု။ တရားဟောဆရာ ၄-မျိုးနှင့် တရားနာ ပရိသတ် ၄-ပါး။ ပညာရှိ, မရှိ ခွဲခြားချက်။

(၁) ဗာလ ဓမ္မကထိက, ဗာလ ပရိသတ်-အနည်းငယ်မျှလည်း ဟောကြားသေး၏၊အကျိုးစီးပွားနှင့်လည်း မယှဉ်၊ တရားနာ ပရိသတ်ကလည်း နာကား နာယူ၏၊ အကျိုးရှိ,မရှိ ဘာမျှမသိချေ။

(၂) သဘာဝ ဓမ္မကထိက, ပဏ္ဍိတ ပရိသတ်-အနည်းငယ်သာ ဟောကြား၏၊ အကျိုးစီးပွားနှင့်ကား ယှဉ်၏၊ တရားနာ ပရိသတ်ကလည်း အကျိုးရှိ, မရှိ သိလိမ်မာ၏။

(၃) ဗာလ ဓမ္မကထိက, ဗာလ ပရိသတ်-ရှည်ရှည်လျားလျား များများလည်း ဟောကြား၏၊ အကျိုးစီးပွားနှင့်လည်း မယှဉ်၊ သူ့ ပရိသတ်ကလည်း အကြောင်း အကျိုး ဘာမျှ မသိ၊ စီးပွားရှိမှဲ့လည်း နားမလည်။

(၄) ပဏ္ဍိတဓမ္မကထိက, ပဏ္ဍိတပရိသတ်-အကျိုးစီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ်သော တရားတို့ကို ရှည်ရှည်လျားလျား များများလည်း ဟောကြား၏၊ ပရိသတ်ကလည်း ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင် ဉာဏ်ပညာနှင့် ယှဉ်၍ နာတတ်၏။

ဓမ္မကထိကတို့ အသံ ဆွဲခွဲ ရှည်ငင် ဟောခြင်း အပြစ် ၅-ပါး။ ။(၁) မိမိ အသံ၌ မိမိသာယာ နှစ်သက်ခြင်း၊ (၂) သူတပါးတို့ကလည်း တရားမမက် အသံကိုသာ သာယာတပ်မက်ကြခြင်း၊ (၃) ပညာရှိသူတို့ ကဲ့ရဲ့ ပြစ်တင်မှုကို ခံရတတ်ခြင်း၊ (၄) အသံကောင်းမှု လုံ့လပြုရ၍ သမာဓိ ပျက်စီးခြင်း၊ (၅) နောက်နောက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတုလိုက် ဟောကြားမှုကြောင့် သာသနာပျက်လွယ်ခြင်း။ ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် ၂၁၉ ။ဋ္ဌ။ ၇၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဤသို့ အသံရှည်စွာ ဆွဲငင်၍ မဟောရ-ဟု ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ်ကလည်း ပညတ်ထားသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဓမ္မခန္ဓာ၊ ၄-ပါးလာ၊ ဝေဖြာ ခြားနားသိ။ ။တရားတော်၏ ဂုဏ်အပေါင်း အစု ၄-ခု။ (၁) သီလက္ခန္ဓာ- သီလတည်းဟူသော ဂုဏ်အပေါင်း၊ (၂) သမာဓိက္ခန္ဓာ-သမာဓိတည်းဟူသော ဂုဏ်အပေါင်း၊ (၃) ပညာက္ခန္ဓာ- ပညာတည်းဟူသော ဂုဏ်အပေါင်း၊ (၄) ဝိမုတ္တိခန္ဓာ- နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဂုဏ်အပေါင်း။

ဓမ္မခန္ဓာပေါင်း (၈၄၀၀၀) ရှစ်သောင်းလေးထောင်။ ။ဝိနည်းပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ။ ပ-အုပ်။ ၂၃-၌ အကျယ်ရှု။ ပိဋကသုံးပုံ၌ ဘုရားဟော ဓမ္မခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ရှိသည်ကို ဆိုသည်။ (၁) ဝိနည်း ပိဋကတော်၌ ဓမ္မခန္ဓာပေါင်း ၂၁၀၀၀ (နှစ်သောင်းတထောင်) ရှိသည်၊ (၂) သုတ္တန်ပိဋကတော်၌ ဓမ္မခန္ဓာပေါင်း ၂၁၀၀၀ (နှစ်သောင်းတထောင်) ရှိသည်၊ (၃) အဘိဓမ္မာ ပိဋကတော်၌ ဓမ္မခန္ဓာပေါင်း (၄၂၀၀၀) လေးသောင်းနှစ်ထောင် ရှိသည်၊ ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် ဖြစ်၏။

ဓမ္မခန္ဓာ၊ မြတ်အင်္ဂါ၊ ၉-ဖြာ ဝေဘန်သိ။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၈၆ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်၊ ၁၂-၌ ရှုပါ။ ပိဋက ၃-ပုံ၏ အင်္ဂါကိုးပါးကို စိတ်ဖြာ၍ သိထားပါ ဟူ၏။

(၁) သုတ္တ-မင်္ဂလသုတ်, မဟာနသုတ်, နာလကသုတ်, စသော သုတ်ဟူ၍ အမည်ရသည့် ဓမ္မခန္ဓာများ။

(၂) ဂေယျ-သ ဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်;စသော ဂါထာများစွာတို့ ပါရှိသည့် သုတ်များ။

(၃) ဝေယျာကရဏ- အဘိဓမ္မာပိဋက စသော ဂါထာ မပါရှိသည့် ဒေသနာတော် ဟူသမျှ။

(၄) ဂါထာ-ဓမ္မပဒ, ထေရဂါထာ, ထေရီဂါထာ, စသော ဂါထာ သက်သက်ဖြင့် ဟောတော်မူသည့် တရားဒေသနာတော်များ။

(၅) ဥဒါန-နှစ်သက်ရွှင်ပျသည့် သောမနဿဉာဏ်နှင့် ယှဉ်လျက် ရွတ်ဆို ကျူးရင့်တော်မူသော "အနေက ဇာတိ သံသာရံ"စသည့် နှစ်ဆယ့် ရှစ်သုတ်တို့ကို ခေါ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၆) ဣတိဝုတ်- "ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ" အစချီ၍ ဟောကြားတော်မူသော တရာ့တစ်ဆယ့်ရှစ် (၁၁၈) သုတ်တို့ကို ခေါ်ဆိုသည်။

(၇) ဇာတက-အပဏ္ဏကဇာတ်, ဝေဿန္တရာဇာတ်,စသော ငါးရာ့ငါးဆယ် ဇာတ်တို့ကို ဆိုသည်။

(၈) အဗ္ဘုတဓမ္မ- "စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ အဗ္ဘုတဓမ္မာ အာနန္ဒေ တိ" အစရှိသော အံ့ချီးဘွယ်ရာနှင့် ယှဉ်၍ ဟောတော်မူသည့် တရားတော်ဟူသမျှ။

(၉) ဝေဒလ္လ- မေးခြင်း ဖြေခြင်းဟူသော အမေး အဖြေ များဖြင့် ဝမ်းမြောက် ရှင်ပျခြင်းတို့ကို ရကြသည့် စူဠ ဝေဒလ္လသုတ်, မဟာဝေဒလ္လသုတ်, သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ်,စသော တရားတော်များကို ဆိုသည်။

ဓမ္မတာ ၃၀။ ။ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ့လာ ဘုရားရှင်ဟူသမျှတို့၏ ပြီး, ပြည့်စုံမြဲဖြစ်သော သဘောတရား သုံးဆယ်ဟူ၏။ ၎င်းအကျယ်ကို (ဘုရားရှင်တို့ ဓမ္မတာ ၃၀)ဟူသော သုတေသန စကားရပ်၌ ရှုပါလေ။

ဓမ္မာဒါသ တရား ၄-ပါး။ ။၎င်း အကျယ် သံယုတ် ။ပါ။ တတိယအုပ်။ ၂၉၈-၌ ကြည့်ယူပါ။ (၁) မြတ်စွာဘုရား၊ (၂) တရားတော်မြတ်၊ (၃) သံဃာတော်မြတ်တို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုလေးစားခြင်း၊ (၄) အရိယာတို့ နှစ်သက်- မြတ်နိုးသော ၅-ပါးသီလကို အသက်ပမာ စောင့်စည်း လုံ့ခြုံစွာ ရှိနေခြင်း။

ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါမျိုး ၄-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ဓမ္မိကဒါန အပြား ၃-ပါး။ ။ပရိဝါ ။ပါ။ ၂၄၅ ။ဌ။ ၁၈၂-၌ အကျယ်ရှုပါ။ တရားနှင့် လျော်သော အလှူမျိုး ၃-ပါး။ (၁) သံဃဿ နိန္နံ သံဃဿဝ ဒေတိ- သံဃာသို့ လှူရန် ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုကို သံဃာအားပင် ပေးလှူခြင်း၊ (၂) စေတိယဿ နိန္နံ စေတိယဿ စ ဒေတိ- စေတီသို့ လှူရန် ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုကို စေတီအားပင် ပေးလှူခြင်း၊ (၃) ပုဂ္ဂလဿ နိန္နံ ပုဂ္ဂလဿဝ ဒေတိ- ပုဂ္ဂိုလ်လှူရန် ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုကို ပုဂ္ဂိုလ်အားပင် ပေးလှူခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဓာတ် ၄-ရပ်ခေါ်၊ ဗေဒင်ကျော်၊ မိန့်တော်မူ ဘုရား။ ။ဗေဒင်အလိုအားဖြင့် ထင်ရှား ကျော်စောသော ဓာတ် ၄-ရပ်ကား။ (၁) သူရစ္စဓာတ်၊ (၂) ပါပဓာတ်၊ (၃) အမြိတ္တဓာတ်၊ (၄) ကောလီဓာတ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။

ဓာတ် ၁၈-ပါး။ ။နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၃၅၈ - ၃၆၀ ။ဋ္ဌ။ ၁၂၁ - ၁၂၂-၌ အကျယ်ရှု။ မိမိတို့ ဆိုင်ရာ သဘောကို ဆောင်ရွက်တတ်သော တရား ၁၈-ပါး၊ စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ ဃာနဓာတ်၊ ဇိဝှါဓာတ်၊ ကာယဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ ရူပဓာတ်၊ သဒ္ဒဓာတ်၊ ဂန္ဓဓာတ်၊ ရသဓာတ်၊ (၁၀) ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှါဝိညာဏ ဓာတ်၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ် (၁၈)။

ဓာတ် ကသိုဏ်းခေါ်၊ မျိုး ၄-ဘော်၊ မြွက်တော်မူ ဘုရား။ ။ပထဝီကသိုဏ်း, အာပေါကသိုဏ်း, ဝါယော ကသိုဏ်း, တေဇော ကသိုဏ်းတို့ကိုပင် ဓာတု ကသိုဏ်းဟု ခေါ်၏၊ အကျယ် "ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး"၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ ကျမ်းလာ အများသုံး ထင်ရှား သိလွယ်သော ဓာတ်ကြီးများ။ (၁) ပထဝီဓာတ်-မြေ။ (၂) တေဇောဓာတ်-မီး။ (၃) အာပေါဓာတ်- ရေ။ (၄) ဝါယောဓာတ်- လေ။

ဓာတ်တော် ၂-ပါး။ ။(၁) မပြိုမကွဲနိုင်သော အသမ္ဘိန္နဓာတ်တော်မျိုး၊ (၂)ပြိုကွဲပျက်စီးကြသော သမ္ဘိန္နဓာတ်တော်မျိုး၊မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်မှ။

ဓာတ်တော် ၃-ပါး၊ ရွယ်အစား၊ ခြားနားရောင်ခြည် အဘယ်နည်း?။ ။ဓာတ်တော်တို့၏ အရွယ်အစားနှင့် အဆင်းအရောင်တား အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်ကြ၏။ (၁) မဟန္တာ မုဂ္ဂမာသာစ- ဓာတ်တော်အကြီးစား ကား ပဲနောက်စေ့ ပမာဏရှိ၍၊ သုဝဏ္ဏ ဝဏ္ဏာ- ရွှေရောင် အဆင်း ရှိကုန်၏၊ (၂) မဇ္ဈိမာ ဘိန္န တဏ္ဍုလာ- အလတ်စားကား ဆန်ကျိုးစေ့ ပမာဏရှိ၍၊ ဗကုလ ဝဏ္ဏာ-မြတ်လေးငုံ အဆင်းရှိကုန်၏၊ (၃) ခုဒ္ဒကာ သာသပ မတ္တာ- အသေးစားကား မုန်ညင်းစေ့မျှ ပမာဏရှိ၍၊ မုတ္တာ ဝဏ္ဏာ- ပုလဲရောင် အဆင်း ရှိကုန်၏။

ဓာတ်ဆောင် ၇-ပါး၊ မြတ်ကိုးယ်စား၊ ချန်ထား အဘယ်နည်း?။ ။မြတ်စွာ ဘုရား၏ သရီရဓာတ်တော်များ အားလုံးကို ရေတွက်သော် ၇-ပါး ကျန်ရှိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နေကြောင်းနှင့် သိရ၏၊ (က)စွယ်တော်ခါတ် ၄-ဆူ၊ (ခ) ညှပ်ရိုးတော်ခါတ် ၂-ဆူ၊ (ဂ) ဥဏ္ဏလုံ မွေးရှင်တော်ခါတ် ၁-ဆူ၊ ဖာသမ္ဘိန္နမျိုး ၃-ပါး၊ (ဃ) အရိုးတော် ခါတ်များစွာ၊ (င) အသားတော်ခါတ်များစွာ၊ (စ) အသွေးတော် ခါတ်များစွာ၊ (ဆ) ဆံတော်ခါတ်များစွာ၊ သသမ္ဘိန္နမျိုး ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၇-ပါး။

ခါတ်ဖို ၁၂-ပါး။ ။အင်္ဂရတ် ဝေါဟာရ 'အာကာသခါတ် ၁၂-ပါး' ကိုပင် လုပ်ရတ်ဆရာတို့သုံးနှုန်းကြကုန်၏၊သရုပ်ကို(အာကာသ၁၂-ပါး)၌ပြခဲ့ပြီ။

ခါတ်မ ၉-ပါး။ ။လုပ်ရတ်ကျမ်းလာ ဝေါဟာရဖြစ်သည်၊ အင်္ဂရတ်ဆရာတို့ကား ခါတ်မ ၉-ပါးဟု ဆိုက။ (၁) ဘော်၊ (၂) ဘင်၊ (၃) နာ၊ (၄) သံ၊ (၅) ဂျွတ်၊ (၆) သွတ်၊ (၇) ဒန်၊ (၈) ကိတ်၊ (၉) သုတဟု နားလည်ကြကုန်၏၊ အကျယ်ကို 'လောကီသိပ္ပ ဝိဇ္ဇာခရကျမ်း'၌ ရှုလေ။

ခါးရေး ၃၇-မျိုး။ ။နဝဒေး လူးတားမှ သုတေသန ပြုသည်။ ခါးချို, ခါးခင်း, မျက်နှာကာ, ခါးလှ, ခါးလျှိုး, မှောက်ထိုးရပ်, ရင်ခွဲ, အသားလှန်, ခါးခုတ်, ဇင်ယော်သုတ်၊ (၁၀) တဖက်ထိုး, ရှေ့လှည်း, နောက်လှည်း, ရှေ့နှုတ်မြှက်ယာလှ, ရှေ့နှုတ်မြှက်ဝဲလှ, စွန်သုတ်, ပါးကပ်, ပန်းကုံးဖြတ်, ခါးလှဲ့, ပန်းကုံးသီ၊ (၂၀) ဆက်ရက်ခုန်, မီးတိုင်ပြ,ပိုးချည်လွှား, သင်္ကန်းတင် ရေသောက်, ရှေ့ဘယက် လည်လျှောက်, ဒေါင်းမြီးကာ, ကျားမြီးဆွဲ, ခါးရှက်, လက်ကောက်ဝတ်, မောင်းကပ်၊ (၃၀) ရှေ့နှုတ် လည်လျှောက်, နောက်လည်လျှောက်, ခါးသွဲ့, ခါးပြ, တဖက်နှုတ်, နှစ်ဖက်နှုတ်, နောက်လှည့်၊ (၃၇)။

[ခု]

ခုတ္တ ၃-ပါး၊ လွန်ကျူးခြား၊ ပျက်ပြားဥစ္စာ ပါယ်လားရာ။ ။ခုတ္တမျိုး ၃-ပါးကို လိုက်စား လွန်ကျူးသူများ ဥစ္စာဆုံးပါး၍ အပါယ် ၄-ပါးသို့ လားရသည် ဟူ၏။ (၁) သုရာ ခုတ္တ-သေရည် သောက်ကြူးသူ၊ (၂) ဣတ္ထိခုတ္တ-မိန်းမလိုက်စား ပျော်ပါးကြူးသူ၊ (၃) အက္ခ ခုတ္တ-အလောင်းအစားကစားကြူးသူ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ရှု]

ရှုတင် ၁၃-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ၃၄၀-၌ အကျယ်ရှု။ ကိလေသာကို ခါတွက်ကြောင်း ခေါင်းပါးစေခြင်း တရား ၁၃-ပါး။

(၁) ပံ့သုကူ ရှုတင်-ဂဟပတိ စီဝရံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ပံ့သုကူလိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- ဒါယကာတို့ လှူသော သင်္ကန်းကို စွန့်ပါ၏၊ ပံ့သုကူ သင်္ကန်းကို ဆောက်တည်ပါ၏။

(၂) တေစီဝရိက် ရှုတင်- စတုတ္ထစီဝရံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ တေစီဝရိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- လေးထည်မြောက် သင်္ကန်းကို စွန့်ပါ၏၊ သုံးထည်သော သင်္ကန်းကိုသာ ဆောက်တည်ပါ၏။

(၃) ပိဏ္ဍပါတ် ရှုတင်-အတိရေကလာဘံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- လာဘ်ပိုလာဘ်လျှံကို ပယ်ပါ၏၊ ဆွမ်းခံ၍ရသော ဆွမ်းကို စားသောက်ပါ၏။

(၄) သပဒါန ရှုတင်-လောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ သပဒါန စာရိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- လျှပ်ပေါ်လော်လီ အိမ်စဉ်ကျော်၍ ခံယူခြင်းကို ပယ်ပါ၏၊ အိမ်စဉ် မကျော် မလှပ် ရပ်၍ရသော ဆွမ်းကို ဆောက်တည်ပါ၏။

(၅) ဧကာသနိက် ရှုတင်-နာနာသန ဘောဇနံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ဧကာသနိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- နေရာအထူးထူး၌ စားခြင်းကို ပယ်ပါ၏၊ တထိုင် တနေရာတည်း၌ စားခြင်းကို ဆောက်တည်ပါ၏။

(၆) ပတ္တပိုင် ရှုတင်- ဒုတိယဘာဇနံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- နှစ်ခွက်မြောက်သော ဆွမ်း, ဟင်း,ကို ပယ်ပါ၏၊ တခွက်တည်းနှင့်သာ ဆောက်တည်ပါ၏။

(၇) ခလုပစ္ဆာ ရှုတင်- အတိရိတ္တ ဘောဇနံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ခလုပစ္ဆာကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- အတိရိက် ဝိနည်းကံ ဆွမ်းကို ပယ်ပါ၏၊ ခလုပစ္ဆာ ရှုတင်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၈) အရညကင် ဓုတင်- ဂါမန္တ သေနာသနံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ အရညိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- ဂါမဝါသီ ကျောင်းသခ်မ်းကို ပယ်ပါ၏၊ တောရ ကျောင်း၌ နေခြင်းကို ဆောက်တည်ပါ၏။

(၉) ရုက္ခမူ ဓုတင်- ဆန္နံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ရုက္ခမူလိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- အမိုး အကာရှိသော ကျောင်းကို ပယ်ပါ၏၊ သစ်ပင်ရင်း၌ နေပါ၏။

(၁၀) အဗ္ဘောကာသိက ဓုတင်- ဆန္နဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ အဗ္ဘော ကာသိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ-အမိုးအကာရှိသောကျောင်းနှင့် သစ်ပင် တို့ကို ပယ်ပါ၏၊ လွင်တီးခေါင်၌ နေခြင်းကို ဆောက်တည်ပါ၏။

(၁၁) သုသာန ဓုတင်- န သုသာနံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ သောသာနိကင်္ဂ သမာဒိ ယာမိ၊ သုသာန်" မဟုတ်သော နေရာကို ပယ်ပါ၏၊ သုသာန်၌ နေပါ၏။

(၁၂) ယထာ သန္ထတိ ဓုတင်- သေနာသန လောလုပ္ပံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ ယထာ သန္ထတိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ-နေရာကောင်း ကျောင်းကောင်း ရွေးချယ်မှုကို ပယ်ပါ၏၊ ဖြစ်စဉ်အတိုင်း နေထိုင်ပါ၏။

(၁၃) နိသဇ် ဓုတင်- သေယျံ ပဋိက္ခိပ္ပါမိ၊ နေသဇ္ဇိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ- အိပ်ခြင်းကို ပယ်ပါ၏၊ ထခြင်း, ထိုင်ခြင်း, စင်္ကြံသွားခြင်းကို ဆောက်တည်ပါ၏။

ဓုတင် တရား၏ ကျေးဇူးဂုဏ် ၂၈-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ပါဠိတော်မှ ဓုတင်ကျင့်သူ၏ အကျိုးဂုဏ်များ ဖြစ်သည်။ (၁) သုဒ္ဓါဇီဝ-အသက်မွေး စင်ကြယ်၏၊ (၂) သုခ ဖလ-ချမ်းသာကျိုး ရှိ၏၊ (၃) အန ဝဇ္ဇ-အပြစ် မရှိ၊ (၄) န ပရ ဒုက္ခာပန-သူတပါးတို့အား ဒုက္ခမပေး၊ (၅) အ,ဘယ- ဘေး မရှိ၊ (၆) အ,သမ္ပီဠန-သူတပါးကို မနှိပ်စက်၊ (၇) ကေဝလံ ဝဍ္ဎိက- အမှန် ကြီးပွါး၏၊ (၈) အ,ပရိဟာနိယ- ကုသိုလ်တရား မဆုတ်ယုတ်၊ (၉) အ,မာယံ- မာယာစဉ်းလဲခြင်း မရှိ၊ (၁၀) အာရက္ခာ-သေခြင်းကို စောင့်တတ်၏၊ (၁၁) ပတ္ထိတဒဒ-တောင့်တတိုင်း ပေး၏၊ (၁၂) သဗ္ဗ သတ္တ ဒမန-သတ္တဝါအားလုံးကို ဆုံးမတတ်၏၊ (၁၃) သံဝရဟိတ-စောင့် စည်းသော အကျိုးရှိ၏၊ (၁၄) ပဋိရူပ-လျောက်ပတ်သော အကျင့်ဖြစ်၏၊ (၁၅) အ,နိဿိတ-ကိလေသာတို့ မမှီမကပ်နိုင်၊ (၁၆) ဝိပ္ပမုတ္တ- ကိလေ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာမှ လွတ်၏၊ (၁၇) ရာဂက္ခယ-ရာဂ ကုန်၏၊ (၁၈) ဒေါသက္ခယ-ဒေါသ ကုန်၏၊ (၁၉) မောဟက္ခယ-မောဟ ကုန်၏၊ (၂၀) မာနဟာန-မာန် တက်မှုကို ပယ်၏၊ (၂၁) ကုဝိတက္ကစ္ဆေဒန-မိစ္ဆာဝိတက်ကို ဖြတ်၏၊ (၂၂) ကခါ ဝိတရဏ-ယုံမှားသကာမှ ကူးမြောက်၏၊ (၂၃) ကောသဇ္ဇဝိဒ္ဓံသန-အပျင်းကို ပယ်ဖျောက်၏၊ (၂၄) အရတိ ပဟာန- မမွေ့လျော်ခြင်းကို ဖျောက်၏၊ (၂၅) ခမန-သည်းခံတတ်၏၊ (၂၆) အတုလ-အတုမရှိ မြတ်သော အကျင့်တည်း၊ (၂၇) အပ္ပမာဏ-မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်ရှိ၏၊ (၂၈) သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယ ဂမန-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏။

ဓူရ ၂-ပါး။ ။ဓမ္မပဒ။ဋ္ဌ။ပ-အုပ်။၅။ ဝင်း။ဒု-အုပ်။ ၃၂၇။ ရဟန်းတော်များ လိုက်နာပြုကျင့်ရသော တာဝန် ၂-ပါး။ (၁) ဂန္ထ ဓူရ- စာပေသင်ယူ ပို့ချ ရေးမှတ် ဟောပြောနေမှု၊ (၂) ဝိပဿနာ ဓူရ- ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ အားထုတ်နေမှု။

ဓူရ ၂-ပါး၊ တနည်း။ ။လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ် ရယူရေး၌ ပြည့်စုံရမည့် တာဝန် ၂-ပါး ဟူလို၊ ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ ၄၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) သဒ္ဓါဓူရ- ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မ၌ ယုံကြည်မှု လုံးဝရှိရခြင်း၊ (၂) ပညာဓူရ- နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ပညာနှင့် ပြည့်စုံရမည်။

[န]

နံသင့် အက္ခရာမျိုး ၃၃-လုံး။ ။အ-တနင်္ဂနွေနံ၊ က,ခ,ဂ,ဃ,င- တနင်္လာနံ၊ စ,ဆ,ဇ,ဈ,ည- အင်္ဂါနံ၊ ဋ,ဌ,ဍ,ဎ,ဏ၊ တ,ထ,ဒ,ဓ,န- စနေနံ၊ ပ,ဖ,ဗ,ဘ,မ- ကြာသပတေးနံ၊ သ,ဟ- သောကြာနံ၊ လ,ဝ,ဠ- ဗုဒ္ဓဟူးနံ၊ ယ,ရ- ရာဟုနံ။

နံသင့်လူမျိုး ၁၀၁-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းလာ နေ့နံနှင့် လူမျိုး ယှဉ်ပုံဖြစ်၏။ (၁) တနင်္ဂနွေနံ-ယွန်း၊ (၂) တနင်္လာနံ-ရှမ်း၊ အင်္ဂါနံ-မွန်, တလိုင်း၊ (၄) ဗုဒ္ဓဟူး-ကတူး၊ (၅) ကြာသပတေး-မြန်မာ၊ (၆) သောကြာနံ-သက်၊ (၇) စနေနံ-ကုလား၊ (၈) ရာဟုနံ-တရုတ်လူမျိုး။

နံ့သာမျိုး ၄-ပါး။ ။ (၁) ကုံကုမံ၊ (၂) လေးညှင်း၊ (၃) ကမျဉ်း၊ (၄) တောင်ဇလပ်၊ ဤကား မဂဓအဘိဓာန် အလိုတည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နံ့ဆာမျိုး ၅-ပါး။ ။(၁) နံ့သာဖြူ (၂) နံ့သာနီ၊ (၃) ကရမက်၊ (၄) အကျော်၊ (၅) စန္ဒကူး ပိတုန်းအဆေးအမျိုးတို့၌ ဖြေသွေးလေ့သတိပ်၊ သည်းခြေကိုနိုင်၏၊ အပူကို ငြိမ်းစေတတ်၏ဟု ဆိုသည်။

နံ့သာမျိုး ၁၀-ပါး။ ။သာရတ္ထ သင်္ဂဟာကျမ်းမှ။ (၁) ကာလာနုသာရီ စသော အမြစ်နံ့သာ၊ (၂) စန္ဒကူး စသော အနှစ်နံ့သာ၊ (၃) ထင်းရှူး စသော အကာနံ့သာ၊ (၄) သစ်ကြံပိုး စသော အခေါက်နံ့သာ၊ (၅) သီး စသော အလွှာနံ့သာ၊ (၆) ပွဲလျှက် စသော အရည်နံ့သာ၊ (၇) ကွမ်းရွက် စသော အရွက်နံ့သာ၊ (၈) ကံ့ကော် မာလာကျီကျူ စသော အပွင့်နံ့သာ၊ (၉) ဇာဒိပ္ဖိုလ် စသော အသီးနံ့သာ၊ (၁၀) အလုံးစုံ အနံ့နှင့် ပြည့်စုံသော သက်န်းစသော ပင်စည်နံ့သာ။

နက္ခတ် ၂၈-လုံး။ ။နက္ခတ္တာနီတိ ကတ္တိကာဒီဟိ အဋ္ဌဝီသတိ နက္ခတ္တာနိ-ဟု မဟာနိဒ္ဒေသ။ပါ။၂၉၈။ဌ။၃၆၆-၌ ဖွင့်ဆိုသည်။ ဤ၌ လုံးရေ ပုံသဏ္ဌာန် ပါ နက္ခတ္တသျှတြကျမ်းမှ ၂၇-လုံး ယူပြလိုက်သည်၊ လုံးရေ သဏ္ဌာန်အဆုံး နှင့် ကျမ်းစာမူရင်းအတိုင်း ပြလိုက်သည်။ (၁) အဿဝဏီ၊ခြောက်လုံးသည်၊ တူပြို မြင်းခေါင်းဆို၊ (၂) ဘရဏီမှာ၊ သုံးလုံးသာ၊ ပမာခုံလောက်လို၊ (၃) ကြတ္တိကာကြယ်၊ ခုနစ်သွယ်၊ ကြက်ငယ်စုသလို၊ ဖျောက်ဆိတ်ကြယ်ခေါ်၊ ၇-ဖော်၊ ယူသော် ကြတ္တိကာ၊ ဤ နက္ခတ် သုံးလုံးကား၊ ကျီး တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၄) ဆယ်လုံးအညီ၊ ရောဟဏီ၊ တူပြို ငါးကြင်းဆို၊ (၅) မိဂသီမှာ၊ သုံးလုံးသာ၊ ဝေါဟာ လိပ်ခေါင်းဆို၊ (၆) လိပ်လက်ခေါ်ကြ၊ အဒ္ဒရ၊ ဧက တလုံးဆို။ ဤနက္ခတ် သုံးလုံးကား၊ ဟင်္သာ တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၇) ပုဏ္ဏဖုသျှ၊ ငါးလုံးပြု၊ နိုင်းတု သဘော်လို၊ (၈) ငှက်ချေးခံသွင်၊ ဆယ်လုံးမြင်၊ ခေါ်တွင် ဖုသျှဆို၊ (၉) အသလိဿ၊ လေးလုံးရ၊ တူမျှ ခက်ရင်းဆို၊ ဤနက္ခတ် ၃-လုံးကား၊ ပုဇွန် တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၁၀) ကြယ်မာဃမှာ၊ လေးလုံးသာ၊ တူစွာ သံကောက်ဆို၊ (၁၁) ပြုပ္ပါ ဘရဂုဏ္ဏီ၊ (၁၂) ဥတ္တြာဘရဂုဏ္ဏီ၊ နှစ်လုံးစီ၊ တူညီညောင်စောင်းလို၊ ဤနက္ခတ် ၃-လုံးကား ချိန်တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၁၃) ဟဿဒမှာ၊ ငါးလုံးသာ၊ ပမာ လက်ဝါးလို၊ (၁၄) စိတြမှာ၊ တလုံးသာ၊ ပမာ ပုလဲလို၊ (၁၅) သွာဒိကား နှစ်ဆယ်သဏ္ဌာန် စစ်၊ ကသစ်ပွင့် လိုလို၊ ဤနက္ခတ် ၃-လုံးကား၊ ဆံကျင် တာရာနှင့် ယှဉ်၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သွား၏၊ (၁၆) ဆယ့်လေးလုံးသာ၊ ဝိသာခါ၊ ပမာ ပတ်ဝိုင်းလို၊ (၁၇) ဆယ့်ငါးလုံးရ၊ နုရာဓ၊ နဂါးလည်ဆစ် လို၊ (၁၈) ငါးလုံးမှန်လှ၊ ကြယ်ဇေဋ္ဌ၊ နဂါးချက် ခေါ်ဆို၊ ဤနက္ခတ် ၃-လုံးကား၊ တံငါ တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၁၉) လေးလုံးမှန်လှ၊ ကြယ်မူလ၊ နဂါး မြီးဖျားဆို၊ (၂၀) ပြုပ္ပါသဠ်၊ (၂၁) ဥတြာသဠ်၊ လေးလုံးမှန်၊ လှမ်းဟန် ဆင်မလို၊ ဤနက္ခတ် ၃-လုံးကား ဆင် တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၂၂) မောင်ရင်ဆိုင်းထမ်း၊ သုံးလုံးဝါန်း၊ ရောင်ရှန်း သရဝဏ်၊ သုံးလုံးမြွားဟန်၊သရဝဏ်၊ ရောင်လျှံရှန်းစိုစို၊ (၂၃) အင်ကြင်းသီးသွင်၊ လေးလုံးမြင်၊ မည်တွင် ဓနသိဒ္ဓိဆို၊ (၂၄) သဘ္ဘာဘိသျှ၊ ခြောက်လုံးရ၊ တူမျှ ဆုံကြီးလို၊ ဤနက္ခတ် ၃-လုံးကား မြင်း တာရာနှင့် ယှဉ်၍ သွား၏၊ (၂၅) ပြုပ္ပါဘဒြပိုက်၊ (၂၆) ဥတ္တရာဘဒြပိုက်၊ ခေါ်သမိုက်၊ မှတ်ပိုက် အင်းပျဉ်လို၊ (၂၇) ကိုးလုံးအညီ၊ ရေဝတီ၊ တူပြီမြွးလိုလို၊ ဤ ၃-လုံးမှာ၊ ဗျိုင်းတာရာ၊ သွားရာယှဉ်မြဲကို၊ နက္ခတ်တာရာ၊ ယှဉ်သွားလာ၊ ရုံခါမကွဲပြို၊ ကျမ်းသျှတ္တာရာ၊ ဤသို့လာ' မှတ်ပါ များလူဗိုလ်။

နက်နဲခက်စွာ၊ ဂမ္ဘီရာ၊ ၄-ဖြာ တရားမြတ်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဂမ္ဘီရတရားကြီး ၄-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

နဂါးတို့၏ ပင်ကိုယ်အသွင် မစွန့်နိုင်ခြင်း ဒုက္ခမျိုး ၅-ပါး။ ။ဓမ္မပဒ ဒု-အုပ်။ ၁၅၂၊ ၁၅၃။ ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။ ၁၂၁ ။ဋ္ဌ။ ၃၀၄။ သုတ္တနိပါတ် ။ပါ။ ၂၇၉ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၁၂-၁၃။ (၁) နဂါးအချင်းချင်း မေထုန်မှုပြုသောအခါ၊ (၂) လုံးဂ အိပ်ပျော်သွားသောအခါ၊ (၃) ပဋိသန္ဓေယူစဉ်အခါ၊ (၄) အရေဟောင်းစွန့်သောအခါ၊ (၅) သေလွန်သောအခါ တို့၌ မူလနဂါး၏ ကိုယ်ခန္ဓာပင် ဖြစ်၏။

နဂါးမျိုး ၇-ပါး။ ။၎င်း အကျယ်ကို ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၀၂ ။ဋ္ဌ။၃၃၉။ အပဒါန် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၆၇။ သုတ္တနိပါတ် ။ပါ။ ၂၇၉ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၂-တို့၌ ရှုပါ။ ဂဋ္ဌုန်ငှက်ဘေးမှ ကင်းဝေးသော နဂါးများ ဟူလို။ (၁) ပဏ္ဍိတ တရာ-ဇလာဗုဇ, ဂဗ္ဘသေယျက, ဥပပါတိက,ဟု ဆိုအပ်သော မိမိတို့ဇာတ်သဘောအားဖြင့် မြတ်သော နဂါးတို့လည်း တမျိုး၊ (၂) ကမ္ဗလဿ တရာ-နဂါးစစ်သူကြီး, စစ်ဗိုလ်မှူး, စစ်ဘုရင်များဖြစ်ကြသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကမ္ဗလနဂါး, အဿတရ နဂါးတို့လည်း တမျိုး၊ (၃) ဓတရဋ္ဌာ-ဓတရဋ္ဌ မည်သော နဂါးဘုရင်တို့လည်း တမျိုး၊ (၄) သတ္တ သိဒန္တရ ဝါသိနော-တောင်စဉ်သိဒါ မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ နေကြကုန်သော နဂါးတို့လည်း တမျိုး၊ (၅) ပထဝိဋ္ဌကာ-မြေအတွင်း၌ မိုတင်းပုန်းအောင်းကာ နေလေ့ရှိကြကုန်သော မြေအောင်းနဂါးတို့လည်း တမျိုး၊ (၆) ပဗ္ဗတဋ္ဌကာ-တောင်ခေါင်း တောင်တွင်း၌ မိုတင်း နေထိုင်ကြကုန်သော တောင်တွင်းနဂါးတို့လည်း တမျိုး၊ (၇) ဝိမာနဋ္ဌကာ- ဘောဂဝတီ နဂါးပြည်၌ ရွှေငွေဗိမာန်စံအိမ်ပျံဖြင့် ဇိမ်ခံပျော်ပါး၍ နေကြကုန်သော နတ်နဂါးတို့လည်း တမျိုး။

နဂါးမျိုး ၁၀၂၄-ပါး၊ တနည်း။ ။အကျယ်ကို သာရတ္ထသင်္ဂဟာကျမ်းနှင့် ပကိဏ္ဏက ဝိသဇ္ဇနာ ဒု-တွဲ၌ ရှုပါကုန်။ ကဋ္ဌမုခ, ပုတိမုခ, အဂ္ဂိမုခ, သတ္ထမုခ, ခေါ် နဂါးမျိုး လေးပါးကို တည်၊ ဒဋ္ဌဝိသ, ဒိဋ္ဌဝိသ, ဖုဋ္ဌဝိသ, ဝါတဝိသ, ခေါ် အဆိပ်မျိုး ၄-ပါးနှင့်မြှောက် ၁၆-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကိုတည်၊ အာဂဒဝိသ နောဃောရဝိသ, နောအာဂဒဝိသ ဃောရဝိသ, အာဂဒဝိသစ ဃောရဝိသ, နောအာဂဒဝိသစ နဃောရဝိသ, ခေါ် အဆိပ်မျိုး ၄-ပါးနှင့် ထပ်မြှောက် ၆၄-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကိုတည် ယောနိမျိုး ၄-ပါးနှင့် မြှောက် ၂၅၆-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကိုတည် ရေနေ, ကြည်းနေ ၂-ပါးနှင့်မြှောက် ၅၁၂-ပါး ရ၏၊ ၎င်းကို တည်၊ ကာမရူပီ, အကာမရူပီ, ခေါ် စည်းစိမ်ရှိမှဲ ၂-ပါးနှင့် မြှောက်သော် နဂါးမျိုးပေါင်း ၁၀၂၄-ပါး, ရ၏။

နဂိုရ်ဂြိုဟ် ၃-လုံး။ ။"မိ, နီ, ဧ, လှ,၊. နဂိုရ်ကျ" ဟူသော ဗေဒင်လင်္ကာအရ "ကြာသပတေး, စနေ, တနင်္ဂနွေ, ဗုဒ္ဓဟူး" ၎င်းဂြိုဟ်များ၌ သက်ရောက် ဂြိုဟ်စားမှု ယာယီမရှိ ပကတိဟု ဟောကြကုန်၏။

နတ် ၃-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာဝိဘင်း ။ပါ။ ၄၃၇။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၅၀၀-၌ အကျယ်ရှု။ ကမ္ဘာသားတို့ ကိုးကွယ်အားထားရာ နတ်မျိုးအပြား ၃-ပါးဟူလို။ (၁) ဝိသုဒ္ဓိ နတ်-ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်ပြီးသော ဘုရား, ရဟန္တာနှင့် သံဃာတို့ကို ခေါ်သည်၊ (၂) ဥပပတ္တိ နတ်- နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်တို့၌ ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်သော နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို ခေါ်သည်၊ (၃) သမ္မုတိ နတ်-လူအပေါင်းတို့ အပေါ်၌ အုပ်ချုပ်၍ မင်းလုပ်နေသော ဘုရင် ဧကရာဇ်တို့ကို ခေါ်သည်၊ အကျယ်လိုမူ ဒီဃနိကာယ် သက္ကပဉှာသုတ် အဋ္ဌကထာ။ ဣတိဝုတ် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းတို့၌ ရှုကြကုန်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နတ် ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။ဎင်းသရုပ်ကို (ဗိုဝ်းမျိုး ၃-ပါး) ဟူသော သုတေသနဌ် ပြန်ရှုပါ။

နတ်ကြီး ၄-ပါး။ ။ဎင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး)၌ ရှုပါ။

နတ်ကြီး ၅-ပါး။ ။လောကီ မှော်ဆရာတို့ ပြောကြားရွတ်ဆိုလေ့ ရှိကြသော နတ်ကြီး ၅ ပါး၊ ဎင်းကို မ, ဏာရလောပ ဉာဏာလင်္ကာရ ရာဇဂုရု ဆရာတော် ခင်ကြီးပျော်ရေး 'ကဝေသာရ ကျမ်းရင်း' မှ ယူသည်။ (၁) မဟာကပ္ပိန္ဒ နတ်- အရှေ့ကျွန်း အရပ်နေ၊ (၂) ကပ္ပစိန္တာ နတ်- အနောက်ကျွန်း အရပ်နေ၊ (၃) ကပ္ပနန္ဒာ နတ်- တောင်ကျွန်း အရပ်နေ၊ (၄) ဇေယျာကပ္ပ နတ်- မြောက်ကျွန်း အရပ်နေ၊ (၅) ရှဇေယျကပ္ပ နတ်- လေးကျွန်း ထိပ်ဗွေ လယ်မဇ္ဈေနေ။

နတ်စစ်သူကြီး ၄-ယောက်။ ။မြင့်မိုရ်တောင်ထိပ် ၄-မျက်နှာရှိ 'စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး' ကိုပင် သိကြားမင်း၏ နတ်စစ်သူကြီး ၄-ယောက်ဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။

နတ်တမန်ခေါ်၊ တရားတော်၊ ၅-ဘော် သံဝေဂ။ ။ဎင်းသရုပ်ကို (ဒေဝဒူတ တရား ၅-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

နတ်တို့စည်းဝေးခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး။ ။သုမမ္ဗာ သဘင်ကြီး၌ နတ်တို့ စည်းဝေးခြင်း အကြောင်း ၄-ပါးကို ဆိုသည်၊ ဎင်း အဖြေ(တာဝတိံသာ သုမမ္ဗာ၊ ၄-ဖြာ စည်းဝေးကြောင်း) ဟူသော သုတေသနရပ်၌ ကြည့်ပါ။

နတ်တို့ စုတေကြောင်း နိမိတ် ၅-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ ။ဋ္ဌ။ ၂၀။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ ၇၅-တို့၌ ရှုပါ။ နတ်များ စုတေခါနီး၌ ဎင်း နိမိတ် ၅-ပါး ထင်လာတတ်သည်။ (၁) နတ်ပန်း ညှိုးနွမ်းခြင်း၊ (၂) နတ်ဝတ်တန်ဆာ ညှိုးနွမ်းခြင်း၊ ကိုယ်အဆင်းမလှခြင်း၊ (၃) လက်ကတီး ကြားမှ ချွေးထွက်ခြင်း၊ (၄) နေရာ ဘုံဗိမာန်၌ မပျော်မွေ့ခြင်း၊ (၅) မျက်တောင်ခတ်ခြင်း။

နတ်တို့ စုတေခြင်းမျိုး ၄-ပါး။ ။နတ်တို့သေရခြင်း အကြောင်း ၄ ပါး။ (၁)အာယုက္ခယ- သက်တမ်းစေ့၍ သေရခြင်း၊ (၂) ကမ္မက္ခယ- သက်တမ်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မဇ္ဈိမ ကံကုန်၍ သေရခြင်း၊ (၃) အာဟာရက္ခယ- စားချိန် မစားမိ၍ အာဟာရ ကုန်ပြတ်ပြီး သေရခြင်း၊ (၄) ကောပ- အမျက်ဒေါသ ထွက်လွန်းအားကြီး၍ သေရခြင်း။

နတ်နက္ခတ် ၉-လုံး။ ဗေဒင်။ ။မိမိတို့ ဇာတာခွင်၌ စန်းယှဉ်နက္ခတ်သည် ဤဖော်ပြပါ နက္ခတ် ၉-လုံးတို့တွင် ပါဝင်နေပါက နတ်နက္ခတ်ဟု မှတ်လေ၊ စန်းယှဉ်နက္ခတ်သည် ပါဠိ ဃတီ ပါရှိနေက ရွှေသို့တလုံးတိုး ယူရမည်ဟူ၏၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရေး၌ မိမိတို့ အချင်းချင်းသော်ငင်း၊ လူနှင့် နတ်သော်ငင်း လက်ထပ်ထိမ်းမြားနိုင်၏၊ လူယောကျ်ားသည် ဘီလူးနက္ခတ် မိန်းမနှင့် လက်မထပ်ရ သေတတ်သည်၊ နတ်, လူ, နက္ခတ်ပါသော မိန်းမသည် ဘီလူးနက္ခတ်ပါသော ယောကျ်ားနှင့် လက်ထပ်နိုင်သည်၊ အပြစ်မရှိ ကောင်း၏၊ နတ် နက္ခတ် ယောကျ်ားသည် ဘီလူးနက္ခတ် မိန်းမနှင့် လက်ထပ်နိုင်၏၊ အပြစ်မရှိချေ၊ (၁) အဿဝဏီ၊ (၂) မိဂသီ (၃) ပုဏ္ဏဖုသျှ၊ (၄) ဖုသျှ၊ (၅) အဿဒ၊ (၆) သွာဒိ၊ (၇) အနုရာဓ၊ (၈) သရဝဏ်၊ (၉) ရေဝတီ နက္ခတ်တို့ ဖြစ်၏။

နတ်ပြည် ၆-ထပ်။ ။နတ်တို့ နေရာ ဌာန ခြောက်ပါး။ (၁) စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်၊ (၂) တာဝတိံသာ၊ (၃) ယာမာ၊ (၄) တုသိတာ၊ (၅) နိမ္မာနရတီ၊ (၆) ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီ။

နတ်ပြည် ရောက်ဘူးသော လူသား ၄-ယောက်။ ။ရင်းသရုပ် (လူစင်စစ်က နတ်ပြည် ရောက်ဘူးသူ ၄-ယောက်) ဟူသော သုတေသန၌ ကြည့်ပါ။

နတ်ပြည်၌ မရကောင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၂-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပ- အုပ်။ ၁၁၀။ အသုဘ ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၊ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ တို့ ဖြစ်၏၊ နတ်ပြည်၌ အာရုံငါးပါး **ကာမဂုဏ်တရားတို့ လွှမ်းမိုးထား** ရကား ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းများကို မရနိုင်ဟူ၏။

နတ်ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၃-ပါး။ ။နတ်ပြည် ရောက်လိုသူများ ကျင့်ကြံရန် တရားသုံးပါး။ (၁) သစ္စံ ဘဏေ; အမှန်ကိုသာ ဆိုပြောရာ၏၊ (၂) န ကုဇ္ဈေယျ- အမျက်မထွက် စိတ်မဆိုးရ၊ (၃) အပ္ပမ္ပိ ဒဇ္ဇာ- တောင်းခံလာက နည်းနည်းဖြစ်ဖြစ် ပေးလှူရာ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး။ ။စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး ၄-ပါးကို ဆိုလိုသည်။ (၁) အရှေ့အရပ်ကို အစိုးရသော ဓတရဋ္ဌ နတ်မင်းကြီး၊ (၂) အနောက်အရပ်ကို အစိုးရသော ဝိရူပက္ခ နတ်မင်းကြီး၊ (၃) တောင်အရပ်ကို အစိုးရသော ဝိရူဠှက နတ်မင်းကြီး၊ (၄) မြောက်အရပ်ကို အစိုးရသော ကုဝေရ နတ်မင်းကြီး။

မှတ်ချက်။ ။၎င်းတို့ကိုပင် "နတ်စစ်သူကြီး ၄-ယောက်" ဟုလည်း ခေါ်သေး၏။

နတ်မျိုး ၂-ပါး။ ။အတုလ ဝိဇ္ဇာမယ သိဒ္ဓိကျမ်းမှ။ (၁) ကမ္မသကနတ်- ဒါန,သီလ, ဈာန်,ဘာဝနာ ကုသိုလ်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော နတ်,ဗြဟ္မာများ၊ (၂) ဂန္ဓာရီနတ်- ဆေး,အင်း, မန္တာန်, ပြဒါး,သံ ကျောက်မျက် ရတနာ စသည်တို့ တန်ခိုးဖြင့် မြေလျှိုးမိုးပျံ နေကြသော ဝိဇ္ဇာခိုရ်များ။

နန်းမ ၃-ဆောင်။ ။ဗုဒ္ဓဝင်၌ ထင်ရှားသော အလောင်းမြတ် သိဒ္ဓတ်ဘုရင်၏ ရွှေနန်းသုံးဆောင် ဟူ၏။ (၁) ရမ္မ ခေါ် ၈ဘုံ ၈ဆောင်ရှိသော ရွှေနန်း ပြာသာဒ်တော်၊ (၂) သုဘ-ခေါ် ဘုံ ၇-ဆောင်ရှိသော ရွှေနန်း ပြာသာဒ်တော်၊ (၃) သုရမ္မခေါ် ဘုံ ၅-ဆောင်ရှိသော ရွှေနန်း ပြာသာဒ်တော်။

နန်းမတော်ကြီး ၄-ဆောင်။ ။နန်းရ မိဖုရားကြီး ၄-ပါးကို အစွဲထား၍ နန်းမတော် ၄-ဆောင်ဟု ဝေါဟာရ ပြုကြကုန်၏၊ အကျယ် (နန်းရ မိဖုရားမျိုး ၄-ပါး)၌ ရှုလေ။

နန်းရ မိဖုရား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ခွဲခြား ရွှေနန်းတော်။ ။မြန်မာဘုရင်တို့ ထုံးတမ်း စဉ်လာမှာ နန်းရမိဖုရားကြီး ၄-ပါးနှင့် အဆောင်ရ မိဖုရား ၄-ပါးဟု ထားရှိရှိသည်။ (၁) တောင်ညာစံဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီး၊ တောင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီး၊ (၂) မြောက်နန်းမတော် မိဖုရား၊ (၃) အလယ်နန်းမတော် မိဖုရား၊ (၄) အနောက်နန်းမတော် မိဖုရား။

နဘောစပ်ရိုး၊ နည်း ဂ-မျိုး၊ ကျမ်းကိုး ပြပါလေ။ ။ အောက်ပါ နဘောစပ်နည်း ရှစ်ပါးကို ကာဗျာဖွဲ့နည်း နှိုသျှည်းကျမ်း၌ ပြယုဂ်ဥဒါဟရဏ်နှင့် အစုံအလင်ပြဆိုထား၏။ (၁) ရိုးရိုးနဘောစပ်နည်း၊ (၂) ပြန်ဂဟတ် နဘောစပ်၊ (၃) [illegible] နဘောစပ်၊ (၄) ရွက်ချပ်· နဘောစပ်၊ (၅) ချိန်ခွင်ညှာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နဘောစပ်၊ (၆) ခြသေ့်လည်ပြန် နဘောစပ်၊ (၇) တွေ့ဆက် နဘောစပ်၊ (၈) နဘော ပြန်စပ်နည်း။

နမော တဿ၊ ရှိခိုးကြ၊ ပုဂ္ဂလ ၈-ယောက်။ ॥ပိဋကတ်တော် ကျမ်းလာ "နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ"ဟု ဆို၍ ရှိခိုးသော ပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက် ဟူလို။

(၁) သိကြားမင်း။ သုတ်မဟာဝါ။ ပါ။ ၂၃၀။ ဋ္ဌ။ ၃၃၃။
(၂) ကောသလမင်းကြီး။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ ပါ။ ၃၄၄။ ဋ္ဌ။ ၂၃၈။
(၃) ဇာဏုသောဏိ ပုဏ္ဏားကြီး။ မူလပဏ္ဏာသ။ ပါ။ ၂၃၅။ ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၁၀၂။
(၄) ဗြဟ္မာယု ပုဏ္ဏားကြီး။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ ပါ။ ၃၄၁။ ဋ္ဌ။ ၂၄၉။
(၅) ဓနဉ္စာနီ ပုဏ္ဏေးမ။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ ပါ။ ၄၂၄။ ဋ္ဌ။ ၃၀၇။
(၆) အာရာမဒဏ္ဍ ပုဏ္ဏား။ ဒုကင်္ဂုတ္တရ။ ပါ။ ၆၈။
(၇) ကာရဏပါလီ ပုဏ္ဏား။ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ။ ပါ။ ၂၀၆-၂၀၈။ ဋ္ဌ။ ၆၈။
(၈) မဟိန္ဒမင်းကြီး။ ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၆၄-တို့၌ အကျယ်ရှု။ ॥ ကျမ်းငယ်တစောင်၌ကား နတ်ကြီး ၅-ပါးက နမော, တပုဒ်၊တဿ, တပုဒ်၊ စသည်ဖြင့် ရှိခိုးကြောင်းနှင့် လာသေး၏၊ သာသနာဝင် ကျမ်းတို့နှင့် မကိုက်ညီ။

နယ်ခွဲတရား၊ မျိုး ၃ပါး၊ ရှောင်ရှား သူတော်စင်။ ॥"ပပဉ္စတရား ၃-ပါး" ကိုပင် နည်းပရိယာယ်ဖြင့် နယ်ခွဲတရားဟု ခေါ်ကြ၏၊ သရုပ်ဒီတူတူပင်။

နယ်ခြားမြို့များ လုံခြုံရေးအင်္ဂါ ၇-ပါး။ ॥ တိုင်းတပါးသား ရန်သူများ မဝင်နိုင်ရန် ၄င်းအကျယ် သတ္တင်္ဂုတ္တရ၊ ပါ။ ၄၇၈။ ဋ္ဌ။ ၃၈၁-၌ ရှုပါ။ သရုပ်မှာ (မြို့တော်အင်္ဂါ ၇-ပါး)နှင့် ဆင်ဆင်တူ၏။ စက္ကူ ရှားပါးသော ကြောင့် အကျယ်မပြနိုင်။

နယ ၃-ထွေ၊ မြန်စာဓေ၊ ယူလေ ဧရှူးထုံးမှီး။ ॥ ကြိယာသုံးစွဲနည်း ဥပဒေသဉ္စ လာသော သဒ္ဒါဝေါဟာရ (၁) ဥဒ္ဒိဿ နယ- ကြိယာတွင် ဘိုက်ရိုက် ညွှန်းပြသော နည်းမျိုး။ ပုံ- ဥဇနာပြောင်၊ ရွှေနန်းတောင်ထက်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထွန်းပြောင် သုံးလ ဟူသော ပလိပ်စား ချောင်း၌ 'ထွန်းပြောင်' ဟူသော ကြိယာပုဒ်သည် ဥဒ္ဒိဿ နယ မည်၏၊ (၂) သံသယ နယ-ကြိယာတွင် စိတ်၌သာ ထင်မှတ်၍ ယုံမှားဘွယ်ရာ သုံးသော နည်းမျိုး၊ ပုံ-မဖြစ်လျှင် ကြေ၊ ဖြစ်လျှင်သော၊ လူလေ အတတ်၊ အင်္ဂရတ် ဟူသော ဓာတ်ပြလင်္ကာ၌ 'မဖြစ်လျှင်, ဖြစ်လျှင်'ဟူသော ကြိယာပုဒ်တို့သည် သံသယ နယ မည်၏၊ (၃) အာဏတ္တိ နယ ကြိယာတွင် စေခိုင်းခြင်း, တောင့်တခြင်း, အလိုရှိခြင်း, တောင်းပန်ခြင်းတို့ဖြင့် သုံးသော နည်းမျိုး၊ 'ပုံ- ကောင်းသော ဆန္ဒ၊ ဥဿာဟဖြင့်၊ နိစ္စမပျင်း၊ ကြိုးကုန်မင်း ဟူသော ဘူရိဒတ်ဇာတ် ပေါင်း၌ ပါသည် 'ကြိုးကုန်' ဟူသော ပုဒ်မျိုးသည် အာဏတ္တိ နယမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ကဗျာ လင်္ကာ ရေးစပ်ရာ၌ နည်း ၃-ထွေကို သိရာ၏။

နရည်း စရာ၊ တူရိယာ၊ ၆-ဖြာ မျိုးအပြား။ ။နရည်းစရာခေါ် တီးမျိုး၌ ပါဝင်သော တူရိယာ ၆-မျိုး၊ 'ပတ်သာ, ပုံ, မောင်း, နှဲ, ကြေးနင်း, လင်းကွင်း'။

နဝင်္ဂသီလ။ ။အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော သီလ-ဆောက်တည်ကောင်းပုံ အကျယ်ကို နဝင်္ဂုတ္တရ။ ပါ။ ၁၉၂။ ဋ္ဌ။ ၂၆၆-၌ ရှုပါ။အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော သီလ, ရှစ်ပါးသီလထဲ၌ "မေတ္တာ သဟဂတေန စေတသာ သဗ္ဗ ပါဏ ဘူတေသု ဖရိတွာ ဝိဟရန် သမာဒိယာမိ" အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ဖြင့် ပြန့်နှံ့၍ နေထိုင်ခြင်းကို ဆောက်တည်ပါ၏ ဟူသော သိက္ခာပုဒ် တပါးကိုထည့်၍ ၉-ပါး သီလဟု ခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။မေတ္တာ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် ဒေါသမထွက်ရ၊ ဒေါသစိတ်ဖြစ်က သိက္ခာပုဒ်ပျက်၏၊ အမြဲမေတ္တာ ပွားနေရမည်ဟု မမှတ်လင့်၊ ကာယကံမေတ္တာ, ဝစီကံမေတ္တာလည်း မေတ္တာပင်။

နဝင်းအပြား ၁၀၈-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (တရာ့ရှစ်နဝင်း)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

နဝင်းချော်, နဝင်းဆေးမျိုး ၉-ပါး။ ။အင်္ဂရတ် ဝေါဟာရ၊ ဓာတ်ကိုးပါးဖြင့် ပြီးသော ဆေးဟူလို၊ ကန့်, ကျောက်ချဉ်, ဆား ၃-ပါး တလုံးချက်၊ ယမ်း, လက်ချား, ဇက်သာ ၃-ပါး တလုံးချက်၊ ပရုပ်, ထုံး, ဆပ်ပြာ ၃-ပါး အလုံးချက်၊ ယင်း ၃-ပါး ၃-လီကိုပင် "နဝင်းဆေး,နဝင်းချော်" ဟု အင်္ဂရတ်သမားတို့ ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နဝဒေးကြီး၊ ဘွဲ့ဂုဏ်မှီး၊ ကျော်ဟီး ၃-နှာမာ။ ။ပဋ္ဌမ နဝဒေးကြီး၏ "စစ်ကိုင်း ထောင်သင်း၊ စလင်းလကျာ၊ ပြည်မှာနဝဒေး"ဟူသော ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ထူးများ၏ အမည်တော် ၃-ပါးကို ဆိုသည်။

နဝဒေးခေါ်၊-ဘွဲ့အကျော်၊ ၄-ဘော် အင်္ဂါရပ်။ ။နဝဒေ- ပါဠိ "န- မရှိ။ ဝဒေ-ဆိုဘွယ်ရာအပြစ်" ၎င်းဘွဲ့တံဆိပ် ခံရသူများကား အောက်ပါ အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံရမည်ဟူ၏ (၁) နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲရေး၌ လိမ်မာရခြင်း၊ (၂) တရားဥပဒေ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး၌ ကျွမ်းကျင်ရခြင်း၊ (၃) စစ်တိုက် စစ်ဆင် စစ်ဆုတ်ရေး၌ လိမ္မာပါးနပ် ရဲရင့်ရခြင်း၊ (၄) ဆေး ဗေဒင်နှင့် ကဗျာလင်္ကာ သဒ္ဒါစာပေတို့၌ ပြောင်မြောက်ရခြင်း။

နဝရတ် ၉-ပါး၊ ဂုဏ်စွမ်းအား။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါ လင်္ကာဖြင့် သိရာ၏၊ "နီလာ စိန် ကြောင်၊ ထိန့်ပြောင်ပတ္တမြား၊ မြသား, ဂေါမုတ်,ဥဿဖယား,သန္တာ၊ ရတနာပုလဲ၊ထူးကဲမှန်မြတ်၊ နဝရတ် ၉-ပါး၊ ကျော်ထင်ရှားသည်၊ မှတ်သားအစဉ်၊ ခေါ်ရိုးတည်း"။ နဝရတ် ၉-ပါး၊ ဂုဏ်စွမ်းအားထား၊ ပတ္တမြား ဘုန်းတောက်၊ မြကျောက် အေးချမ်း၊ စိန်စွမ်း ဂုဏ်ရောင်၊ ကြောင်ကား သိဒ္ဓိ၊ ဓမ္မဏိ နီလာ၊ မေတ္တာကဲချုပ်၊ ဂေါမုတ် ခွန်အား၊ ဥဿဖယား ကျန်းမာ၊ သန္တာ ကြီးကဲ၊ ပုလဲ ကျက်သရေ၊ ကွန့်ကွန့်ဝေသည်၊ ကိုးထွေနဝရတ် စွမ်းရည်တည်း။

နဝရတ်ထား၊ ရပ် ၉-ပါး၊ ကွင်းငြား လက်စွပ်ဝတ်။ ။အထက်ပါ နဝရတ် ကျောက် ၉-ပါးကို လက်စွပ် ကွင်းလိုသောသူသည် ပတ္တမြားကို အလယ် ထား၍ စိန်ကို ရှေ့တည့်တည့်က ထားပြီးလျှင်၊ ကြွင်းသော ရတနာ ၇-ပါးကို အစဉ်အတိုင်း လက်ျာရစ်လှည့်၍ ကွင်းလေ၊ ဝတ်ဆင်သူအား ဘေးဥပါဒ်ကင်းရှင်း၍ ရန်အပေါင်းတို့ကို နိုင်နင်းမည်၊ ဘုန်းကျက်သရေ တက်နေပမာ မင်္ဂလာရှိမည်၊ လာဘ်သပ္ပကာ ပေါများမည် ဟူ၏။

နဝရွှေပါ၊ သတ္တဝါ၊ ၉-ဖြာ ရုပ်ပုံ ,အဘယ်နည်း?။ ။ရွှေဘုံ နိဒါန်းလာ 'နဝ ရွှပဖေါင်'ပုံ မှ ယူပြေသည်။ (၁) ကရဝိက် နှုတ်သီးနှင့် လည်ဆံ၊ (၂) နွားဆောင်ကိုး၊ (၃) ငါးကြင်းမြီး၊ (၄) ဆင်စွယ် နှစ်ချောင်း၊ (၅) မကန်း နှာမောင်း၊ (၆) ဆမင်ချို နှစ်ဖက်၊ (၇) ကြက်တူရွေး အတောင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှစ်ဘက်၊ (၊) တိုး လက်တဖက်, ခြေတဖက် အမြီး၊ (၉) မြင်းနား နှစ်ဖက်, လက်တဖက်, ခြေတဖက်။

နသတ်ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ၉-တန် မြန်မာ့နည်း။ ။မြန်မာ သင်ပုန်းကြီး ကျမ်းလာ စာစီစာကုံး ၃၆-ပါးသော ဌာနနှင့် ၆၄-ပါးသော ကာရန်ငယ် အသံတို့တွင် ပါဝင်သည့် ဝေါဟာရ။ 'အန့်, အန်, အန်း, အိန့်, အိန်, အိန်း, အုန့်, အုန်, အုန်း'' တို့ ဖြစ်ကြ၏။

[နာ]

နာနာဘာဝ၊ ခိုးနည်းလာ၊ ၅-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ခိုးခြင်း ၂၅-ပါး)၌ ကြည့်ပါကုန်။

နာမ် ၁၀-ပါး ဆေး။ ။အင်္ဂလိပ်ရတ် ဝေါဟာရ။ 'ယမ်း, ဆား, ဆပ်ပြာ, ဇဝက်သာ, ပရှပ်, ထုံး, ကျောက်ချဉ်, ကန့်, ဒုဋ္ဌာ, လက်ချား' ယင်း ဆယ်ပါး လေးတူချက်သည့် ဆေးကို ဆို၏၊ လုပ်ရတ်သမားတို့ သုံးကြ ကုန်၏။

နာမ်စားမျိုး ၄-ပါး။ ။ဝါကျတခု၌ နာမ်ပုဒ်တို့ကို ထပ်ခါထပ်ခါ မသုံးရ အောင် နာမ်၏ အစား သုံးသော ပုဒ်မျိုးကို ဆိုသည်။

(၁) **ပုဂ္ဂလ နာမ်စား-** လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစား သုံးသော ပုဒ်မျိုး။ပုံ- 'ယောကျ်ားတဆူ၊ ထိုသ သူ့လျှင်၊ လူ၌သော် လဲ၊ လူ့နှိရခဲ၏'၊ ဟူသော စတုဓမ္မသာရပျို့၌ 'သူ' ဟူသော ပုဒ်သည် ပုဂ္ဂလ နာမ်စား မည်၏။

(၂) **သပစ္စာဂမ နာမ်စား-** မိမိကိုယ်ကို တဖန်ပြန်၍ သုံးစွဲသော ပုဒ်မျိုး၊ ပုံ- 'နှင့် ကိုယ်ကို ပင်၊ နှင်ဆင်ခြင်၊ ကြော ခြင် လျှော့ပါးစွာ'။ ဟူသော ခွဲထားသံပေါက်၌' 'ကိုယ်ကို' ဟူသော ပုဒ်သည် မိမိသို့ တဖန် ပြန်လာသောကြောင့် 'သ ပစ္စာဂမ နာမ်စား' မည်၏။

(၃) **နိဒဿန နာမ်စား-** နာမ်ပုဒ်တို့၏ အစား ညွှန်းပြ သုံးစွဲသော ပုဒ်မျိုး။ ပုံ- 'ဤကား မကောင်း၊ ထိုကား ကောင်း၏၊ နောက် နှောင်းသောခါ၊ သိရစ်ပါလိမ့်' ဟူသော ကုသပျို့၌ 'ဤကား'

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိုကား' ဟူသော ပုဒ်တို့သည် တစုံတခုသော နာမ်ပုဒ်တို့၏အစား ညွှန်းပြသော နည်းအားဖြင့် သုံးရကား'နိဒဿန နာမ်စား'မည်၏။

(၄) ပုစ္ဆာ နာမ်စား- နာမ်ကို အမေးနည်းအားဖြင့် သုံးသောပုဒ်မျိုး။ ပုံ- 'မည်သူဆိုညွှန်း၊ မတိုက်တွန်း၊ လိုထွန်းကျမ်းလက်ာ' ဟူသော ဘုရိဒတ်ပျို့ နိဂုံး၌၊ 'မည်သူ' ဟူသော ပုဒ်သည် မေးခွန်းအရာ၌ တည်သောကြောင့် 'ပုစ္ဆာနာမ်စား' မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။နာမ်စားကား ကဗျာလက်ာ၌ ၆-ပါးလည်း ရှိသေး၏။

နာမ် တေပညာ၊ ဘိဓမ္မာ၊ ၅၃-ဖြာသိ။ ။အဘိဓမ္မာသဘော နာမ် ၅၃-ပါး ဟူ၏။ (က) စိတ် ၈၉-ခုကို အာရမ္မဏ ဝိဇာနန သဘောတခုသာ ရသောကြောင့် နာမ်တပါး၊ (ခ) စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ပေါင်း ၅၃-ပါး ဖြစ်၏။

နာမျိုး ၅-ပါး။ ။နာမျိုးအဝင် ဆေးပင်မျိုး ငါးပါးဟူလို။ (၁) နာဂမောက်၊ (၂) နာဂသိန်၊ (၃) နာဂမ၊ (၄) နာဂမှိုင်း၊ (၅) နာဂထ။

မှတ်ချက်။ ။နာဂမောက်ကို၊ 'နာဂဆက်' ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

နာယကဂုဏ် ၆-ပါး။ ။နာယက ပြုလုပ်သူတို့ လိုက်နာရမည့် ဂုဏ် ၆-ပါး ဟူ၏။ (၁) ခမာ- သည်းခံခြင်းခေါ် ခန္တီတရားများ ထားရှိရခြင်း၊ (၂) ဇာဂရိယ- အစစအရာရာမှာ သတိထက်ကြပ်ပါခြင်း နိုးကြားခြင်း၊ (၃) ဥဋ္ဌာန- ငယ်သားတို့ထက် ဆထက်များစွာ လွန်သာသော လုံ့လ ရှိခြင်း၊ (၄) သံဝိဘာဂ- လျော့ပေါက်ပတ် လျော်ကန် တော်တန်သလို ခွဲစိတ် ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ရခြင်း၊ (၅) ဒယာ-သူတပါးအား ကိုယ်နှင့်မခြား သနားကြင်နာရခြင်း၊ (၆) ဣက္ခနာ- အလုံးစုံသော အခွင့်အရေးကို တွေးထောမြော်မြင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံရခြင်း, စုံစမ်းခြင်း။

နာယကပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ် ၅-ပါး။ ။နာယက ရွေဆောင် လုပ်သူသည် ဤပညာငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံရမည် ဟူ၏။ (၁) အတ္တညူ- အကျိုးစီးပွား ရှိမှုကို သိရမည်၊ (၂) ဓမ္မညူ- တရားကောင်းနှင့် ညီ မညီကို သိရမည်၊ (၃) မတ္တညူ- အတိုင်းအရှည်ကို သိရမည်၊ (၄) ကာလညူ- အချိန်အခါ သင့် မသင့်ကို သိရမည်၊ (၅) ပရိသညူ-ပရိသတ် လူထု၏ စိတ်ထားကို သိရမည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နာရီ ၂-ပါး၊ အချိန်များ၊ ခြားနားမည်သို့သိ။ ။ဤ၌ စက်နာရီနှင့် မြန်မာနာရီ ယှဉ်ပုံကို သိနိုင်ရန် ပြသည်။ (၁) တမောင်းခေါ် မြန်မာ တနာရီသည် စက် ၂၄-မိနစ် နှင့် ညီမျှ၏၊ (၂) မြန်မာ ၂-နာရီ ဗိဇနာ ၃၀-သည် စက် တနာရီနှင့် ညီမျှ၏၊ (၃) မြန်မာ တဗိဇနာသည် စက် ၂၄-စက္ကန့်နှင့် ညီမျှ၏၊ (၄) မြန်မာ ၅-ခရာ သည် စက် ၂-စက္ကန့်နှင့် ညီမျှ၏။

[နိ]

နိက္ခမပါရမီ၏ နှောင်ကြိုး ၁၀-ဖွဲ့။ ။ဥင်းသရုပ်ကား (အနှောင်အဖွဲ့ကြီး ၁၁-ပါး) နှင့် တူ၏။

နိကာယ် ၅-ရပ်၊ ပိဋကတ်၊ ကျမ်းမြွတ် ထုတ်ဘော်ဖြေ။ ။အပေါင်းအစုပေါင်းစုထားသော ကျမ်းစာ ငါးခု။ [က] ဒီဃနိကာယ် ၃-ကျမ်း, သုတ္တန်မျိုး ပါဠိတော်များ။ (၁) သုတ်သီလက္ခန် (၂) သုတ်မဟာဝါ၊ (၃) သုတ်ပါထေယျ၊ [ခ] မဇ္ဈိမ နိကာယ် ၃-ကျမ်း, သုတ္တန်မျိုး ပါဠိတော်များ။ (၁) မူလ ပဏ္ဏာသ၊ (၂) မဇ္ဈိမ ပဏ္ဏာသ၊ (၃) ဥပရိ ပဏ္ဏာသ၊ [ဂ] သံယုတ္တနိကာယ် ၅-ကျမ်း, သုတ္တန်မျိုး ပါဠိတော်များ၊ (၁) သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ (၂) နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ (၃) ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ (၄) သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ (၅) မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ [ဃ] အင်္ဂုတ္တရ နိကာယ် ၁၁-ကျမ်း, သုတ္တန်မျိုး ပါဠိတော်များ။ (၁) ဧကင်္ဂုတ္တရ၊ (၂) ဒုကင်္ဂုတ္တရ၊ (၃) တိကင်္ဂုတ္တရ၊ (၄) စတုက္ကင်္ဂုတ္တရ၊ (၅) ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ၊ (၆) ဆက္ကင်္ဂုတ္တရ၊ (၇) သတ္တင်္ဂုတ္တရ၊ (၈) အဋ္ဌင်္ဂုတ္တရ၊ (၉) နဝင်္ဂုတ္တရ၊ (၁၀) ဒသင်္ဂုတ္တရ၊ (၁၁) ဧကာဒသင်္ဂုတ္တရ။ [င] ခုဒ္ဒကနိကာယ် သုတ္တန်မျိုး ၁၅-ကျမ်းနှင့် ဝိနည်း ၅-ကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း ပါဠိတော်များ။ (၁) ခုဒ္ဒက ပါဌ၊ (၂) ဓမ္မပဒ၊ (၃) ဥဒါန်၊ (၄) ဣတိ ဝုတ္တက၊ (၅) သုတ္တ နိပါတ၊ (၆) ဝိမာန ဝတ္ထု၊ (၇) ပေတ ဝတ္ထု၊ (၈) ထေရ ဂါထာ၊ (၉) ထေရီ ဂါထာ၊ (၁၀) ပါဠိ ဇာတက၊ (၁၁) မဟာ နိဒ္ဒေသ၊ (၁၂) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ (၁၃) အပဒါန်၊ (၁၄) ဗုဒ္ဓဝင်၊ (၁၅) စရိယာ ပိဋက၊ ဝိနည်း ၅-ကျမ်း ပါဠိတော်များ။ (၁) ပါရာဇိကဏ်၊ (၂) ပါစိတ်၊ (၃) မဟာဝါ၊ (၄) စူဠဝါ၊ (၅) ပရိဝါ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း ပါဠိတော်များ။ (၁) ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ (၂) ဝိဘင်း၊ (၃) ပုဂ္ဂလပညတ်၊ (၄) ဓာတုကထာ၊ (၅) ကထာဝတ္ထု၊ (၆) ယမိုက်၊ (၇) ပဋ္ဌာန်း။

နိစ္စလ ရောင်ခြည်တော်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်မှ အမြဲမပြတ်ထွက်နေသော ရောင်ခြည်တော် ၃-ပါး၊ ၎င်းအဓိပ္ပါယ် "ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်ရောင် ၇-ပါး"၌ ကြည့်ပါ။ (၁) အင်္ဂီရသ ရောင်ခြည်တော်၊ (၂) ဗျာမပ္ပဘာ ရောင်ခြည်တော်၊ (၃) အသီတိပ္ပဘာ ရောင်ခြည်တော်။

နိစ္စသီလမျိုး ၂-ပါး။ ။ရသေ့၊ ယောဂီနှင့် လူသူတော်တို့ အမြဲတစေ စောင့်သုံး၍ နေနိုင်သော သီလမျိုး ၂-ပါး ဟူ၏။ (၁) ငါးပါးသီလ၊ (၂) ဆယ်ပါးသီလ။

နိပါတ်တော် ၂၂-ပါး။ ။ဘုရားဟော ဇာတ်နိပါတ်တော်၏ အမည် ၂၂-ပါး၊ ၎င်း သချင်္ဂိုကို (ငါးရာ့ငါးဆယ်) ဟူသော သုတေသနပုဒ်၌ ရှုပါ။

နိဗ္ဗာန်မျိုးပြား၊ ၇-ပါး၊ ဖြေကြား မြတ်အရှင်။ ။တဏှာမှ ထွက်မြောက်ရာ အရပ်မျိုး ၇-ပါး။ (၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန်-ဘုရား ရဟန္တာတို့ အသက် ထင်ရှား ရှိစဉ် ခံစားအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ (၂) သမ္ပရာယိက နိဗ္ဗာန်- ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက် နိဗ္ဗာန်၊ (၃) သဉပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်-ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန်၏ပရိယာယ်၊ (၄) အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်-သမ္ပရာယိက နိဗ္ဗာန်၏ ပရိယာယ်၊ (၅) သုညတ နိဗ္ဗာန်-သင်္ခါရတို့မှ ကင်းဆိတ်သော နိဗ္ဗာန်၊ (၆) အနိမိတ္တ နိဗ္ဗာန်-သင်္ခါရ နိမိတ်တို့မှ ကင်းစင်သော နိဗ္ဗာန်၊ (၇) အပ္ပဏိဟိတ နိဗ္ဗာန် တဏှာ တောင့်တခြင်း ကင်းစင်သော နိဗ္ဗာန်။

မှတ်ချက်။ ။ထိုမှတပါးလည်း အမည်နာမ, များစွာ ရှိသေး၏။

နိမ့်သံအပြား၊ ၁၈-ပါး၊ စပ်ငြား ကဗျာပြု။ ။သံရှည်ကို မစွန့်လွှတ်ဘဲ တင်းမာပြတ်သားစွာ ရွတ်ဖတ်သီဆိုရသော အသံများ။ ၎င်းကိုပင် သံဖို့, ညာသံငယ်, ဝိသဇ္ဇနီသံ, စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသေး၏၊ 'အကျယ် ကဗျာဖွဲ့နည်း နိသျည်းကျမ်း'၌ ရှုလေ။ (အား, အီး, ဦး, အေး, ဩး, အင်း, အဉ်း, အည်း, အန်း, အမ်း, အိန်း, အိမ်း, အုန်း, အုမ်း, အဲ, အောင်း, အိုင်း, အိုဝ်း)တို့ ဖြစ်ကြ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နိမိတ် ၃-ပါး၊ သေသူများ၊ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ။ ။သေခါနီး၌ မိမိလားရာ ဂတိအတွက် အချက်ပြပေးသော အာရုံနိမိတ်များ။ (၁) ကံနိမိတ်၊ (၂) ကမ္မနိမိတ်၊ (၃) ဂတိနိမိတ်၊ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်။ ၁၄၂။ ၌။ ၁၄၈-၌ အကျယ်ရှု။

နိမိတ် ၃-ပါး၊ ခွဲသိထား၊ တရား ကမ္မဋ္ဌာန်း။ ။ဘာဝနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အာရုံ ၃-မျိုးကို ခေါ်ဆိုသော ဝေါဟာရ။

(၁) ပရိကမ္မ နိမိတ်-ပရိကမ္မဘာဝနာ၏ အာရုံကို ပရိကမ္မနိမိတ်၊ "မူလ စီးဖြန်းသော အာရုံကို ခေါ်ဆိုသည်"။

(၂) ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်- ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း၍ စိတ်ထည်း၌ အတော်တည်ကြည်လာသည့်အခါ၊သို့မဟုတ် မူလ ပထဝီကသိုဏ်း စသည်ကို မျက်စိဖြင့် မကြည့်တော့ဘဲ စိတ်ဖြင့်မှန်း၍ တန်းတန်းဖြောင့်ဖြောင့် ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ အာရုံကို ယူနိုင်သည့်အခါ ထိုစိတ်ဖြင့် ယူနိုင်သော အာရုံကိုပင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

(၃) ပဋိဘာဂ နိမိတ်-ပဋိဘာဂ သဒ္ဒါကား အတု၊အတူ ဟူသော အနက်ကို ယော၏၊ မူလစီစဉ်ထားသည်မှ တပါး အခြားသော အတုအပ အာရုံ၊ သို့မဟုတ် မူလကသိုဏ်းဝန်းနှင့် တူစွာ စိတ်ထည်းမှာ ထင်ပေါ်လာသော အာရုံကို ပဋိဘာဂနိမိတ် ခေါ်ဆိုသည်။

နိမိတ်ကြီး ၄-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ ။ပါ။ ၁၈။ ၌။ ၄၆-၌ အကျယ်ရှု။ နိက္ခမပါရမီ၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ (၁)သူအို၊(၂)သူနာ၊(၃)သူသေ၊ (၄) ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ဆိုသည့် ဗုဒ္ဓဝင် ဝေါဟာရ။

နိမိတ်ခေါ်လာ၊ မျိုး ၃-ဖြာ၊ မှီရှာ ဆည်းလည်းဆို။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဆည်းလည်း ၃-လုံး) သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

နိမိတ်ဖတ် ပုဏ္ဏားတော် ၈-ယောက်။ ။အလောင်းတော်မင်းသား ဖွားမြင်ရာ၌ လက္ခဏာတော် နိမိတ်ဖတ် အထူးရွေးချယ်ခံ ပညာရှိပုဏ္ဏား ရှစ်ယောက်။ (၁) ရာမပုဏ္ဏား၊ (၂) ဓဇ၊ (၃) လက္ခဏ၊ (၄) မန္တီ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) ကောဏ္ဍည၊ (၆) ဘောဇ၊ (၇) သုယာမ၊ (၈) သုဒတ္တပုဏ္ဏားတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ။

နိယတ ဗျာဒိတ် ရကြောင်း အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။၎င်းသချာ် အခိပ္ပါယ်ကို (ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါ ၈-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

နိယတ ဗျာဒိတ်ရ အလောင်းတော်တို့ မဖြစ်ကောင်းသော အရပ် ဌာန ၁၈-ပါး။ ။၎င်းသချပ်ကို(ဗျာဒိတ်ရ အလောင်းတော်တို့ မဖြစ်ရာသော အရပ် ၁၈-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

နိယာမတရား ၅-ပါး၊ တနည်း ၁၅-ပါး။ ။အမှတ် ၁-မှ ၅-အထိ,ကို သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ မဟာပဒါနသုတ်မှ ယူပြသည်၊ အဋ္ဌသာလိနီ။ ဌ။ ၃၁၂-၌လည်း ရှုပါ။ မြဲသော အလေ့အကျင့် သဘောတရားတို့ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ ဤ၌ ပညာရှိကြီးများ ထုတ်ဆိုရေးသားချက် တဆယ့် ငါးပါးကိုသာ ပြသော်လည်း အတိအကျ မမှတ်အပ်၊ ထိုထက်ပို၍လည်း ကြံဆယူငင် နိုင်သေး၏၊ ၎င်းကိုပင် "ကမ္ဘာ့နိယာမ တရားကြီး ငါးပါး" ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြ၏။

(၁) စိတ္တ နိယာမ-စိတ်တို့၏ အစဉ်အတိုင်း ရှေ့စိတ် နောက်စိတ် ဖြစ်ပွားသော သဘောတရား။

(၂) ကမ္မ နိယာမ- ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့၏ ကံနှင့် အလားတူစွာ ကမ္မဝိပါက်တရား ချမ်းသာ,ဆင်းရဲတို့ ဖြစ်ပွားခြင်းသဘော။

(၃) ဗီဇ နိယာမ- သစ်စေ့ သစ်ညွန့် စသည်တို့၏ မူလမျိုးရိုး ပင်ရင်းနှင့် အလားတူစွာ ပေါက်ခြင်းသဘော။

(၄) ဥတု နိယာမ-ဆောင်း, နွေ,မိုးဟူသော ဥတုတို့၌ နှင်းကျခြင်း,ပူအိုက်ခြင်း, မိုးရွာခြင်းစသော အစဉ်မပြတ် အလားတူ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

(၅) ဓမ္မ နိယာမ-ရေတို့၏ နိမ့်ရာသို့ စီးဆင်းခြင်း,သစ်ညွန့်တို့၏ ကောင်းကင်သို့ ထိုးတက်ခြင်း, နေ လ ကြယ်တာရာ တို့၏ ထွန်းလင်းတောက်ပ လျှပ်လည်ခြင်း စသော သဘောတရားစု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၆) ကပ္ပ နိယာမ- ကမ္ဘာ၏ ပဌမတည်ထောင် ဖြစ်ပေါ်ပျက်စီး ပြုပြင် နေပြောင်းလဲနေခြင်း သဘော။

(၇) လိင် နိယာမ- ထီး, မ သတ္တဝါတို့၏ အချင်းချင်း မတူ ထူးခြားသော အသွင်, အသံ သဘော။

(၈) ပထဝီ နိယာမ- မြေ၏ ကည်ရာ မှီရာဖြစ်ခြင်း ခက်မာ ခိုင်ခန့်ခြင်း သဘော။

(၉) အာပေါ နိယာမ- ရေ၏ နိမ့်ရာသို့ စီးဆင်းခြင်း, အေးမြခြင်း,ပျော့ ပျောင်းခြင်း သဘော။

(၁၀) တေဇော နိယာမ- မီး၏ ပူလောင်ခြင်း, မှိုက်ကျွမ်းခြင်း,ကြေညက် စေခြင်း, ရင့်ရော် ဆွေးမြေ့စေခြင်းနှင့် ချမ်းအေးခြင်း သဘော။

(၁၁) ဝါယော နိယာမ- လေ၏ တွန်းကန် ထကြွ လှုပ်ရှား ထောက်ခိုင်ခြင်း သဘော။

(၁၂) အာကာသ နိယာမ- ကောင်းကင်၏ ဟင်းလင်းပွင့်ခြင်း, ရေးခြစ်၍ မရခြင်း, အဆင်းအရောင် ရုပ်သွင် ကင်းခြင်း သဘော။

(၁၃) သူရိယ နိယာမ- နေမင်း၏ အရောင်အဆင်းကို ပေးခြင်း, လက်ျာ ရစ် အမြဲလှည့်လည်ခြင်း, အရှေ့မှထွက်၍ အနောက်သို့ ဝင်ခြင်း သဘော။

(၁၄) စန္ဒ တာရက နိယာမ- လနှင့် ကြယ်တာရာတို့၏ အလင်းရောင်ကို ပေးခြင်း, အမြဲလက်ျာရစ် လှည့်လည်၍ သွားခြင်း, အရှေ့မှထွက်ပြီး အနောက်သို့ ဝင်ခြင်း သဘော။

(၁၅) ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ နိယာမ- ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရားတို့၏ တခုဖြစ်လျှင် အခြားတခု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း,သဘောတရား တခုချုပ်လျှင် အခြားတခု ချုပ်ငြိမ်းသွားသော သဘောတရားစုမျိုး။

နိရောဓသစ္စာ၏ အနက်သဘော ၄-ချက်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နိရောဓ သမာပတ်၏ ပုဗ္ဗ ကရဏကြီး ၄-ပါး။ ။နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားမီ ရှေးဦးစွာ အမြဲပြုလုပ် ဓိဋ္ဌာန်ရသော ပြုဘွယ်ကြီး လေးပါး ဟူ၏။ (၁) သတ္ထု ပက္ကောသန-မြတ်စွာဘုရားခေါ်လျှင် သိနိုင်ခြင်း၊ (၂) သံဃ ပဋိမာနန-သံဃာ တောင့်တလျှင် သိနိုင်ခြင်း၊ (၃) နာနာဗဒ္ဓ အဝိကောပန- မိမိနှင့် စပ်သော သက်နီး ပရိက္ခရာတို့ကို ရေ,မီး စသော ရန်သူများ မဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း၊ (၄) အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒ- ဝင်စားနေမည့် နေ့ရက်အချိန်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်း။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သူ ၂-မျိုး။ ။စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ်တို့ကို အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ချုပ်စေကာ ချမ်းသာမှုကို ခံစားနိုင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်ကို ဆိုသည်။ (၁) ဈာနလာဘီ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်၊ (၂) ဈာနလာဘီ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် တယောက်။

မှတ်ချက်။ ။သောတာပန်, သကဒါဂါမ်နှင့် ပုထုဇဉ် ဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား နုသော သမာဓိရှိ၍ မဝင်စားနိုင်ဟူ၏၊ ဈာန်သမာပတ်မရသူ အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့လည်း မဝင်စားနိုင်ချေ။

နိသဇ္ဇ ဒေါသမျိုး ၈-ပါး။ ။မြတ်စွာဘုရားနှင့် သံဃာတော်များထံ ကပ်ရောက်ခစားသောခါ မနေအပ်သော အရပ်နေရာမျိုး ရှစ်ပါး၊ မသင့်တင့်သော အပြစ်သင့်သည် ဟူ၏၊ သုတ္တနိပါတ် မင်္ဂလသုတ် အဋ္ဌကထာမှ သုတေသနပြုသည်။ (၁) အတိဒူရ- ဝေးလွန်းသော နေရာ၊ (၂) အစ္စာသန္န- နီးလွန်းသော နေရာ၊ (၃) ဥပရိ ဝါတ-လေညာ လေတင်အရပ်၊ (၄) ဥန္နတ ပဒေသ- မြင့်လွန်းသော နေရာ၊ (၅) အတိ သမ္မုခ- မျက်နှာနှင့် တည့်တည့်အရပ်၊ (၆) အတိ ပစ္ဆာ- နောက်ကျော တည့်တည့်အရပ်၊ (၇) ဩနတ- နိမ့်ကျလွန်းသော နေရာ၊ (၈) ပဿ- ဘေးတိုက် တည့်တည့်နေရာ။

[နီ]

နီလာအပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ခွဲခြား မဏိသျှတ်။ ။မဏိသျှတ္တရကျမ်းလာ နီလာမျိုးလေးပါးကို တန်ဘိုးနှင့်တကွ ဂုဏ်းကျမ်းရင်း လင်္ကာအတိုင်း ခွဲခြား၍ ထုတ်ပြလိုက်၏၊ "လေးသွယ်နီလာ၊ ပြားကြရာတွင်၊ (၁) 'နီလာ'

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခေါ်ဆို၊ အောက်မဲ့ညိုပွင့်၊ ပန်းသို့ တင့်၏၊ (၂) ထပ်ဆင့် ဒုတိယ၊ 'နီလ ကဏ္ဍ'၊ ရှု ဤလက္ခဏာ၊ အပြာတွင်ဖက်၊ ညိုညိုစွက်၏၊ အမျက်နှစ်ပါး၊ ဤကျောက်များကား၊ ကျပ်သားရွှေတိ၊ တင်လောက်ဘိမူ၊ သိင်္ဂီပဋ္ဌ၊ ကျပ်ထိုက်စွတည့်၊ (၃) 'ဣန္ဒနီလာ'၊ လက္ခဏာကား၊ သူရိယာနေခြည်၊ ရောင်သို့တည်၏၊ ရွှေမည် တကျပ်၊ တင်လောက်လပ်မူ၊ သုံးကျပ်ရွှေကောင်း၊ ထိုက်ပေရှောင်း၏၊ (၄) တကြောင်း 'ဥပ နီလာ'၊ သညာခေါ်ဆို၊ ကြာညိုပွင့်ရောင်၊ တကျပ်ခေါင်မှာ၊ စိမ့်ကြောင်သွင့်စွာ၊ ထားလောက်ပါမူ၊ ရွှေသား နှစ်ကျပ်၊ အဘိုးပြတ်သည်၊ မချွတ်မှန်ဖြောင့် လှည့်သတည်း"။

နီဝရဏတရား ၆-ပါး။ ။ချွန် မင်္ဂ ဖိုလ်စသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပိတ်ပင်ကားဆီး ကန့်ကွက်တတ်သော တရား ၆-ပါး။ (၁) ကာမစ္ဆန္ဒ နီဝရဏ- အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့ကိုသာ ခံစားလိုခြင်း လောဘ၊ (၂) ဗျာပါဒ နီဝရဏ- အမျက်ဒေါသ ပြစ်မှား ကြမ်းထမ်းခြင်း၊ (၃) ထိနမိဒ္ဓ နီဝရဏ- ထိုင်းမှိုင်း ငိုက်မျည်းခြင်း၊ (၄) ဥဒ္ဒစ္စ ကုက္ကုစ္စ နီဝရဏ- မတည်ကြည်သောစိတ်, ပျံ့လွင့်ခြင်း, ပူပန်ခြင်း၊ (၅) ဝိစိကိစ္ဆာ နီဝရဏ- ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် မိမိတို့ပြုလုပ်ရမည့် အကျိုးခံစားခွင့် ချွန် မင်္ဂဖိုလ်တရားတို့ကို သို့လော သို့လော ယုံမှားတွေးတောခြင်း၊ (၆) အဝိဇ္ဇာ နီဝရဏ-အမှန်ကို မသိတတ်ခြင်း မောဟ။

[နု]

နုမှာ ၅၀၀၊ ဘုရားလျှာ၊ သညာ အမည်ထုတ်၊ ။ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်တို့၌ ၎င်းတို့၏ အမည်နာမများကို မတွေ့ဘူးသေးပါ၊ ရင့်မာ တကျိပ်ကား အနာဂတဝင်ကျမ်း၌ အမည်များနှင့်တကွ လာရှိ၏၊ "ရင့်မာတကျိပ်၊ နငါးရာ၊ နောင်လာရှစ်သောင်း၊ ဘုရားပေါင်း။ ဘုရားပေါင်းနောက်၊ တို့နှစ်ယောက်၊ တို့နှစ်ယောက်နောက်၊ ခင်ကြီးပေါက်"ဟု အရက်သမားစကားမျိုးလောက်ကိုသာ ကျွန်ုပ်တို့ ကြားမှတ်ရဘူး၏။

နုဿတိ ၁၀-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်(အနုဿတိ ဆယ်ပါး)မှာ ပြခဲ့ပြီ။ ဤဝေါဟာရကား ကဗျာလင်္ကာအစပ်နှင့် စာပေဝါး မဝသူတို့မှ ဖြစ်လာ၏၊ အမှန်မှာ "အနုဿတိ"သာ ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[နူ]

နူနာမျိုး ၁၈-ပါး။ ။ကုဋ္ဌနူနာမျိုး ၁၈-ပါး၊ အမတသာဂရ ဆေးကျမ်းမှ အကျဉ်းယူပြသည်၊ အကျယ် ၎င်း၌ရှုပါလေ။ (၁) ကာပါလိက-ကိုယ်ရေ နီ, ညို, အဖုပေါက်, ကြမ်းခြောက်၍ အလွန်နာကျင်ခြင်း ဖြစ်၏၊ (၂) သြဒုမ္ဗုရ- ကိုယ်ရေနီ, သဖန်းသီးဖုထ, အလွန်ယား, ဆံပင်အမွေး ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိ၏၊ (၃) မဏ္ဍလ- ကိုယ်ရေဖြူ, နီ, စေးထန်းထန်း အဖု အကွက်ထ၏၊ (၄) ဣက္ခ ဇိဝှါ အနာဖြစ်ရာ၌ ယျှာကဲ့သို့ ရှိ၏၊ အတွင်း၌ ဝါညို ရှိ၏၊ နာကျင်၏၊ (၅) ပုဏ္ဍရိက- အရေသည် ကြာရွက်နုကဲ့သို့ စဉ်းငယ်နီ၍ ဖြူ၏၊ (၆) သိဓ္မ-အရေ ကြေးနီ အဆင်းကဲ့သို့ ရှိ၏၊ ယား၏၊ ခြောက်၏၊ တစ တစ ပြန့်နှံ့၍တက်၏၊ (၇) ကာက- အရေ ချင်ဖွေးကဲ့သို့ရှိ၏၊အတွင်း၌ညို၏၊ ဘေးနားနီ၏၊ ခြောက်သွေ့ ကိုက်ခဲ နာကျင်၏၊ (၈) ကေကုဋ္ဌ- ချွေးမထွက် ငါးတစ်ငါးတုံးကဲ့သို့ ကြီးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏၊ (၉) ဂဇစမ္မ- အရေသည် ဆင်ရေကဲ့သို့ ထူ၏၊ (၁၀) ဒမ္မဒလ- ယား၏၊ နီရောင် ရှိ၏၊ အဖုတို့ဖြင့် ပြည့်၏၊ အဖုပေါက်ကွဲလျက် အဝဘ် ပုဆိုးတို့ဖြင့် အထိ မခံနိုင်အောင် နာကျင်၏၊ (၁၁) ကိဋိဘ- ခြောက်သော အရောင် ရှိ၏၊ ညိုမည်း၏၊ ကြမ်းထော်၏၊ (၁၂) ဝေပါဒိက- လက်ခြေတို့၏ အရေသည် ကွဲပျက်ပေါက်ပဲ့ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ အလွန် နာကျင်၏၊ (၁၃) အလသ-အရေ၌ များစွာ ယား၍ အဖုကြီးတွေ ပေါ်ပေါက်လာတတ်၏၊ (၁၄) ဒဒြု-အရေနီလျက် ယားပြီး အဖုတို့ ထတတ်၏၊ (၁၅) ပါမာ- ပူလောင်၏၊ ယား၏၊ သေးငယ်သော အနီဖု ကလေးများ ပေါ်ပေါက်လာတတ်၏၊ (၁၆) ဝိပ္ဖေါဋက - အရေ၌ ညိုညိုနီနီ သေးငယ်သော အဖုကလေးတွေ ဖြစ်လာတတ်၏၊ (၁၇) သတာရု - အရေ၌ နီနီ ညိုညိုအဖုကြီးတွေ ထတတ်၏၊ (၁၈) ဝိစစ္စိကာ-အရိုး အဆစ်တို့ကို ဆွေးမြေ့ ပြုတ်ပြတ်စေ၏။

[နေ]

နေထွက်နာရီ၊ ၁၂-လီ၊ မြန်ပြည် ဘယ်လ ဘယ်ချိန်နည်း ၇။ ။မြန်မာပြည်၌ နေထွက် နေဝင် အချိန်များကို အောက်ပါ လက်သွားအတိုင်း ပညာရှိများ စီစဉ်ထားခဲ့ကြ၏၊ ဤ၌ စနေနံကို သုည ယူလေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လင်္ကာသွား	လ အမည်	နာရီ	မိနစ်
ကူး,သောင်း,နေထွက်	တာကူး	၆	၀၀
ဆုန်, ဖက်, ဖမနှင်း	ကဆုန်	၅	၅၀
ယုန်, မင်း, လှုထွေ	နယုန်	၅	၄၀
ဆို, ပေ, ဆယ်ထပ်	ဝါဆို	၅	၃၀
ခေါင်,မတ်,လည်တို	ဝါခေါင်	၅	၄၀
လှင်း, ပျို,ပျိုထွေး	တော်သလင်း	၅	၅၀
ကျွတ်, သွေး,ထွက်ထွက်	သီတင်းကျွတ်	၆	၀၀
မုန်း,သက်,အောင်နေ	တန်ဆောင်မုန်း	၆	၁၀
နတ်,သေ, ချန်ထား	နတ်တော်	၆	၂၀
ပြာ, သား, စုတ်တံ	ပြာသို	၆	၃၀
တွဲ, ဟန်, ခေါ်ထု	တပို့တွဲ	၆	၂၀
ပေါင်း, ဟု, အတင်း	တပေါင်း	၆	၁၀

နေထွက်လင်းသည်၊ မြန်တွင်းပြည်သူ၊ မှတ်ယူသော်။

နေပြည်တော်မှာ၊ ငြိမ့်ညောင်းသာ၊ ကျမ်းလာ သံ ၁၀-မျိုး။ ။ငှင်းသရုပ် (မြို့တော်သာယာ၊ ငြိမ့်ညောင်းငြာ၊ ၁၀-ဖြာ အသံမျိုး) ဟူသော သုတေသနဋ္ဌ ရှုပါလေ။

နေမင်း၏ ရန်သူမျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိနည်း စူဠဝါ။ပါ။ ၄၉၂။ ဋ္ဌ။ ၃၁၂-တို့၌ ရှုပါ၊ နေ၏ အန္တရာယ်ကြီး လေးပါး။ (၁) ဆီးနှင်းမြူခိုး၊ (၂) မီးခိုး၊ (၃) မိုးသားတိမ်၊ (၄) အသူရိန်တို့ ဖြစ်ကြ၏။

နေမင်း၏ ရန်သူမျိုး ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။ နေ, လ, တို့၏ အန္တရာယ် အညစ်အကြေး ၅-ပါး ဟူ၏။ ။သုတ်သီလက္ခန်။ ဋ္ဌ။ ၁၂၉။ (၁) မိုးသားတိမ်တိုက်၊ (၂) ဆီးနှင်း၊ (၃) မီးခိုး၊ (၄) မြူ၊ (၅) ရာဟု အသူရိန်။

နေရာ ၅-သွယ်၊ နန်းတော်ဝယ်၊ ဘယ်နှယ် ဘယ်သို့နည်း ?။ ။ နန်းတော်တွင်းရှိ မှူးမတ်တို့၏ နေရာ ၅-သွယ် ဟူလို၊ ၎င်းတို့ကို တော်, ဒူး, စနည်း, ကဝေါ်, ဟု သိရသည်၊ ဤ အခေါ်အဝေါ်တို့မှာ ရာမညတိုင်းသားတို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘာသာ ဖြစ်၏။ (၁) တော် နေရာ- ကွန်းစင် နေရာ၊ (၂) ဒူး နေရာ- သေဉ်မ နေရာ၊ (၃)စနည်း နေရာ၊ (၄) သေဉ်ရံ နေရာ၊ ( ) ဘဝေါ နေရာ- သေဉ်ထွေးနေရာ၊ 'အတွင်းဘဝေါ, အပြင်ဘဝေါ'အားဖြင့် နေရာ ငါးသွယ် ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် "အမတ်ကြီးဟူ၊ သီးသီးကျော်ထင်၊ တော်ဟုတွင်သား၊ ကွန်းစင်လုံးညီ၊ ရွှေတိုင်မှီလျက်၊ နောက်ပြီနောက်တည်၊ ဒူး, စနည်ကာ၊ နှစ်မည်ဘဝေါ၊ နတ်လေသ တွေးဘွယ်၊ မတ်ငါးသွယ်နှင့်၊"ဟု ပညာရှိတို့ စပ်ဆိုထား၏။

နေရောင်ခြည် ၇-မျိုး။ ။နေရောင်ခြည် ဓာတ်တွင်ပါသော အဆင်းရောင်ခြည် ၇-မျိုး။ (၁) အနီရောင်၊ (၂) အဖြူရောင်၊ (၃) ညိုစိမ်းရောင်၊ (၄) အဝါရောင်၊ (၅) မောင်းမှိုင်းရောင်၊ (၆) ခရမ်းရောင်၊ (၇) ပြိုးပြက်ရောင်။

နေဝင်နာရီ၊ ၁၂-လီ၊ မြန်ပြည် ဘယ်လ ဘယ်ချိန်နည်း?။ ။၎င်းအဖြေကား ၁၂-နာရီကို တည်၊ ထိုလ၏ နေထွက်နာရီနှင့် နုတ်၊ အကြွင်း နေဝင်နာရီ ဖြစ်၏။

နေ့ နံမျိုး ၈-ပါး။ ။တနင်္ဂနွေ နေ့နံ အစ- ရာဟု နေ့နံ အဆုံး,၎င်းရှစ်ပါးကို ခေါ်သည်။

နေ့၌ အိပ်သင့်သောသူ ၁၇-ဦး။ ။ဥတုဘောဇနကျမ်းမှ ဤသူများကား- ကျန်းမာရေးအတွက် နေ့ကိုအိပ်ရမည်။ (၁)အပင်ပန်းခံသူ၊ (၂)မေထုန်မှိုင်ပြီးစသူ၊ (၃) ခရီးပြင်းသွားသူ၊ (၄) ဆင်မြင်းတို့ ပန်းအောင်စီးသူ၊ (၅) ကိုယ်လက်နွမ်းနယ်သူ၊ (၆) ဝမ်းသက်သူ၊ (၇) ရင်ကျပ် ရင်ဘတ်နာ ရှိသူ၊ (၈) ပန်းနာရှိသူ၊ (၉) ရေငတ်နာရှိသူ၊ (၁၀) သက်လုံပျက်သူ၊ (၁၁) လေနာရှိသူ၊ (၁၂) ဓာတ် အားခွန် ကုန်ခန်းသူ၊ (၁၃) သလိပ် ကုန်ခန်းသူ၊ (၁၄) သူအို၊ (၁၅) သေအရက် များစွာ ယစ်သူ၊ (၁၆) အဇီဏ္ဏနာ ရှိသူ၊ (၁၇) ညဉ့်ကို မအိပ်ရသူ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[နော]

နောက်ပစ်အနက်၊ ၃-ပါးထွက်၊ မိန့်မြွက် ဖြေတော်မူ။ ။ပဲနှင့်စလယ်၊ ပယ်၌ ဝယ်၊ တင့်တယ် နောက်ပစ်မှ။ ဟူသော ပရိဘာသာ အရ။ (၁) ငွေ တပဲ၊ နှစ်ပဲ ဟူသောအနက်၊ (၂) ဆန် တစလယ်, ဟူသောအနက်၊ (၃) မြေ တပယ်, နှစ်ပယ်, ဟူသော အနက်တို့၌ (ဲ,ဲ) ဟု နောက်ပစ်နှင့် ရေးရ၏။

နောက်ပစ်မျိုး ၃-ပါး။ ။မြန်မာသင်ပုန်းကြီး ကျမ်းလာ ၃၆-ပါးသော ဌာနတို့တွင် ပါဝင်သည့် စာစီစာကုံး ဥပဒေသ ဝေါဟာရ၊ "အဲ့, အဲ့, အဲး" တို့ဖြစ်၏၊ (နောက်ပစ် ယသတ် သမာနပဟော။)

နောင်တ တရားကြီး ၁၀-ပါး။ ။လွန်ပြီးအမှုတို့ကို ပြန်တွေးကာ စိတ် မအေးဘွယ် အကြောင်းတရား ၁၀-ပါး၊ ဒွါဒသနိပါတ် ဇနသန္ဓဇာတ် ပါဠိတော်မှ။

(၁) ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ ပစ္စည်း ဥစ္စာ မရှာ မဆည်းပူးခဲ့လျှင် အိုမင်းသော နောင်အခါ၌ မရှိဆင်းရဲ မွဲပြာကျသောကြောင့် နောင်တ ရတတ်သည်။

(၂) ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ ပညာသင်ကြားရန် အခွင့်အရေး ရပါလျက် ပညာကို မသင်မကြား ဆိုးတေကာ ကျောင်းပြေး လုပ်သော သူသည် ပညာမရှိခြင်းကြောင့် နောင်အသက်မွေးမှု ငြိုငြင် ဆင်းရဲ သော အခါ နောင်တ ရတတ်သည်။

(၃) ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း၊ ကုန်းချောစကား ပြောကြား ရန်တိုက် ခြင်းများ ပြုမိခဲ့လျှင် နောင်သေရညောင်စောင်း၌ လျောင်းစက် ရသောအခါ နောင်တတရား ရတတ်သည်။

(၄) သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်း၊ ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊ ယုတ်မာ ညစ်ညမ်း သော အမှုတို့ကို ပြုခြင်း၊ သတ္တဝါများအား သနားမဖက် ရက်စက် သည်ကို ပြုမိခြင်းတို့ကြောင့်လည်း နောင်သောအခါ နောင်တ ရတတ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) အဂမနိယ မသွားလာအပ်သော သူမယားနှင့်သိမ်းများကို သွားလာပေါင်းသင်း မှီဝဲဖျက်ဆီးမိခြင်းကြောင့်လည်း နေ၁င်တတဖန် ပူပန်ရတတ်သည်။

(၆) များစွာသော ပစ္စည်းဉစ္စာ ထမင်း အဖျော်တို့ ရှိပါလျက် ထိုစဉ်အခါက ဒါနမပြုမိလျှင် နေ၁င်သောအခါ၌ နေ၁င်တရတတ်သည်။

(၇) ဉစ္စအား ကိုယ်အား ဉာဏ်အား များစွာရှိပါလျက် အိုမင်းသော မိဘတို့ကို အသက်ရှိစဉ် အခါက မလုပ်ကျွေး မမွေးမြူ မိခဲ့လျှင် နေ၁င်သောအခါ နေ၁င်တ ရတတ်သည်။

(၈) ပုဗ္ဗာစရိယ ဖြစ်၍ အဖန်တလဲလဲ ဆိုဆုံးမတတ်သော အလုံးစုံသော ဝတ္ထုကာမ အရသာတို့ကို ရှာကြံဆောင်ယူ၍ ကျွေးမွေး ပေးတတ်သော မိခင် ဘခင်မြတ်ကို မထေမဲ့ ပြုမိလျှင် နောက်အခါ နေ၁င်တ ရတတ်သည်။

(၉) သီလ, သမာဓိ, ပညာ ဗဟုသုတသခင်ရဟန်းတော်အရှင် သူတော်စင်များ ထင်ရှားရှိပါလျက် မဆည်းကပ် မကိုးကွယ် မပေးလှူမိသူသည်လည်း နေ၁င်သောအခါ နေ၁င်တ ရတတ်သည်။

(၁၀) ငြိမ်သက် တည်ကြည်သောအကျင့် ခြိုးခြံသော အကျင့်သည် ကောင်းမြတ်၏ဟု သူတော်ကောင်းတို့ ဟောကြားခဲ့ပြီ၊ ဤသို့သော အကျင့်မြတ်တို့ကို ငါလည်း ရှေးက မကျင့်ခဲ့မိဟု နေ၁င်သော အခါ နေ၁င်တ ရတတ်သည်။

နေ၁င်ပြင်ရန်ခက်၊ မျိုး ၅-ချက်၊ မိန့်မြွက် ' ညာရှင်။ ။ဤ၌ စလေဆရာကား ရွှေသုံးပါးဖြစ်သော အိမ်ထောင်ပြု၊ ဘုရားတည်၊ ဆေးမင်ကြောင် ထိုးမှုတို့ကို ပြသွား၏၊ ကျောင်းလှူ ကျောင်းထိုင်ပင့် ကိစ္စနှင့် စာချုပ်ရေးကိစ္စထည့်၍ ၅-ပါး ဖြစ်လာသည်၊ ကျောင်းလှူမှားလျှင် ဘုန်းကြီးနှင့် စကားများ နှင်ချလိုလည်း မသွား၊ အပယ်သို့သာ လားတတ်ကြသည်၊ စာချုပ်မှု ကိစ္စကား သာ၍ပင် ဆိုးချေ၏၊ ထိုကြောင့် "အိမ်ထောင်မှု၊ ဘုရားတည်၊ ဆေးမင်ရည် စုတ်ထိုး၊ ကျောင်းထိုင်ပင့် မြတ်သံဃာ၊ စာချုပ်ရာ ခက်တဲ့အမျိုး။ ဤ ၅-ခု သမ္ဗဇဉ်၊ ဉာဏ်ယှဉ်ကာ ပြုကြမြော်ကိုး" ဟု ဆိုရိုးပြုကြသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[နို]

နို့အရသာမျိုး ၅-ပါး။ ။နွားနို့ စသည်မှ ဖြစ်ပေါ်သော အရသာ ခတ်များ။ (၁) ခီရ- နို့စိမ်း နို့ကျက်၊ (၂) ဒဓိ-မိန်ခဲ၊ (၃) ဋက္က- ရက်တက်ရည်၊ (၄) နဝနီတ- ထောပေး၊ ဆိဦး၊ (၅) သပ္ပိ-ထောပတ်။

နို့ထိန်း အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာမှ၊ ရှေးခါက ယခုကဲ့သို တိရစ္ဆာန်နို့မျိုးဖြင့် မိမိတို့သားသွီးတို့ကို မမွေးမြူ၊ လူလူချင်း နို့ဖြင့်သာ မွေးမြူစေကြ၏၊ ထိုကြောင့် မိမိကလေးအား နို့ထိန်း တိုက်ကျွေးမည့်သူမသည် "မမြင့်လွန်း, မနိမ့်လွန်း, မကြုံလွန်း, မဆူလွန်း, မမည်းလွန်း, မဖြူလွန်း, ရင်သားမရှည်လွန်း, မတိုလွန်း, ချောင်းဆိုးပန်းနာ မရှိ, သူ" ဖြစ်စေရသည် ဟူ၏။

နိုင်ငံတော် ကျယ်ပြန့်မှု အကြောင်းကြီး ဂ-ပါး။ ။တိုင်းပကား ပြည်နယ် တိုးကျယ် ပြန့်ပွားခြင်း အကြောင်း အင်အား ရှစ်ပါး။ ရာဇနီတိသျှုတြ။ (၁) စစ်၏ ဦးခေါင်းခေါ် စစ်သူကြီး ဗိုလ်ချုပ်ရှိရခြင်း၊ (၂) စစ်၏ မျက်စိ ခေါ် ဟူရားတတ်နှင့် ဆရာဝန်များ ရှိရခြင်း၊ (၃) စစ်၏ နား ခေါ် သူလျှိုကောင်းများ ရှိရခြင်း၊ (၄) စစ်၏ အား ခေါ် ရဲမက် စစ်သည်ကောင်း များစွာ ရှိရခြင်း၊ (၅) စစ်၏ ခံတွင်းခေါ် တမန်လိမ္မာများ ရှိရခြင်း၊ (၆) စစ်၏ အစွယ်ခေါ် ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး ရှိရခြင်း၊ (၇) စစ်၏ ခြေ ခေါ် ကြည်း, ရေ, လေယာဉ်နှင့် ယာဉ်မောင်း သူရဲကောင်းများ ရှိရခြင်း၊ (ဂ) စစ်၏ လက် ခေါ် လက်နက်ခဲယမ်း ရိက္ခာများစွာ ရှိရခြင်း။

နိုင်လိုသူများ၊ ကျင့်ဆောင်ထား၊ ၅-ပါး မြတ်မွေ။ ။၎င်းကို (အောင်နိုင်ခြင်းတရား ၅-ပါး) ဟူသော သရုပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

[နွ]

နွားလားကြီးမျိုး ၃-ပါး။ ။ (၁) နွားကောင်ရေ တရာတို့၏ အကြီးအမှူးသည် နွားလား "ဥသဘ" မည်၏၊ (၂) ကောင်ရေ တထောင်တို့၏ အကြီးအမှူးသည် နွားလား "နိသဘ" မည်၏၊ (၃) အားလုံးသော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နွားအပေါင်းတို့၏ အကြီးအမှူးသည် နွားလား "အာသဘ" မည်၏၊ မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၉၉ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၃၃၂-၌ အကျယ်ရှုပါ။

[နှ]

နှစ် အမျိုးအစား ၃-ပါး။ ။နက္ခတ် ဗေဒင်ကျမ်းတို့မှ၊ (၁) မဏ္ဍုက ဂတိကနှစ်-ရက်ပေါင်း ၃၆၄-ရက်ကျမှ မိဿရာသီသို့ တနင်္ဂနွေ ရောက်လျှင် နေသည် အသွားနှေးသောကြောင့် မဏ္ဍုက ဂတိကနှစ် ခေါ်သည်၊ လဆန်း တိထိ ၁-ရက်, ၂-ရက်မှာ လမြင်ရ၏၊ (၂) သီဟ ဂတိကနှစ်-ရက်ပေါင်း ၃၅၄-ရက်နှင့် မိဿရာသီသို့ တနင်္ဂနွေ ရောက်လျှင် နေသည် ခုန်ကျော်၍ အသွားမြန်သောကြောင့် သီဟ ဂတိကနှစ် ခေါ်သည်၊ လဆန်း တိထိ ၄-ရက်, ၅-ရက်မှ လမြင်ရ၏၊ (၃) ယထာ ဂတိကနှစ်- ရက်ပေါင်း ၃၆၀- အပြည့်မှာ မိဿရာသီသို့ တနင်္ဂနွေရောက်လျှင် နေသည် မနှေးမမြန် အဖြောင့်သွားသောကြောင့် ယထာ ဂတိကနှစ် ခေါ်သည်၊ လဆန်း တိထိ ၃-ရက်မှာ လမြင်ရ၏၊ ဆေးသြဇာရှိသော နှစ်မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။တလ၏ အသံ့ ရက်ပေါင်း- ၃၀၊ မိဿ,စသော ဆယ့်နှစ်ရာသီလျှင် အသံ့ရက်ပေါင်း ၃၆၀-ကို အမြဲထား၍ နှစ်မျိုး ၃-ပါး ပိုင်းခြား၍ ပြသည်။

နှစ် အမျိုးအစား ၅-ပါး။ ။သုတေသီတို့အတွက် အချက်ကျ သိစေရန် တွက်နည်းလင်္ကာပါ ဘော်ပြထားသည်။ ။လင်္ကာသံပိုင်ကား။ ကမ္ဘာကပ္ပ, သာသန, သံဝစ်၊ တိထိ,နှစ်နှင့်။ သစ်သစ်သချ်ာ၊ အသံ့မည်ထုတ်၊ သုဒ္ဓဒိန်သွား၊ နှစ်ငါးပါးတွင်၊ ပျက်ပွားတည်ထ၊ တပေါင်းစ၍၊ တိံသဒိဝ၊ လဖြင့် ရေတွက်၊ အရက်ခြောက်ဆယ်၊ သုံးရာကြွယ်သား၊ ထိုဝယ်နှစ်ကိုး ကပ္ပဆို၏။ ထိုလည်းတကြောင်း၊ တပေါင်းကွယ်ပြည့်၊ ပါဠိပဒ၊ တန်ခူးစ၍၊ ခြောက်လ ခြောက်လ၊ ဝိသမနှင့်၊ သမဖြင့်အား၊ ငါးဆယ့်လေးခါ၊ ရက်သုံးရာကား၊ သာသနာနှစ်၊ ဖြစ်၏ရင်း။ တပေါင်းလပြည့်၊ တန်ခူးပြည့်ဖြင့်၊ ဆယ့်နှစ်လှည့်လည်၊ တိထိမည်၏၊ တလီဆိုဘွယ်၊ သုံးဆယ်အသံ့၊ ဆယ့်နှစ်ခါ၌၊ အသံ့သံဝစ်၊ ခေါ်မြဲနှစ်တည်း။ သက္ကရာဇ်ဦး၊ တန်ခူးတာတက်၊ ရက်၏အပ၊ ကြုံခဲ့ကြ၍၊ သုံးရာ့ရက်ပါး၊ ခြောက်ဆယ့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ငါးနှင့်၊ ဆယ့်ငါးနှာရှိ၊ နှစ်ပါဒ်ချိုလျက်၊ တဗိဇနာ၊ သုံးပြန်ကျွတ္တင်၊ သုဒ္ဓဒိန္န၊ သံဝစ္ဆရဟု။ သဒ္ဒမ္မပုည၊ ဇွေဝဆိမီး၊ စွယ်စုံကြီးတို့၊ ရှေးတီးတင့်နှိုင်း၊ ဆက်စဉ်လိုင်း၍၊ သံပိုင်းမင်္ဂလာ၊ တင်ပြန်ရာသည်၊ မင်းသာပိုင်သ၊ စိုးမြန်းတည်း။

နှစ် အမျိုးအစား ၁၂-ပါး။ ။ခုနှစ်သက္ကရာဇ် အမည် ၁၂-မျိုး၊ ၎င်းတို့ကိုပင် "သကြံန်မျိုး ၁၂-ပါး"ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်၊ သကြံန်လက်ရိုးကျမ်းတို့မှ နည်းရရုံ ပြလိုက်၏၊ ရောက်ဆဲ သက္ကရာဇ်ကို တည်၊ ၂-ခုနုတ်၊ ၁၂-ခုစား၊ ၁-ကြွင်းမူ ဇေယျနှစ်၊ ၂-ကြွင်းမူ ဝိသာခါနှစ်၊ ၃-ကြွင်းမူ ဇေဋ္ဌနှစ်၊ ၄-ကြွင်းမူ အာသဠှိနှစ်၊ ၅ ကြွင်းမူ သရဝဏ်နှစ်၊ ၆-ကြွင်းမူ ဘဒြနှစ်၊ ၇-ကြွင်းမူ အဿယုဇ္ဇနှစ်၊ ၈-ကြွင်းမူ ကြတ္တိကာနှစ်၊ ၉-ကြွင်းမူ မိဂသီနှစ်၊ ၁၀-ကြွင်းမူ ဖုဿျနှစ်၊ ၁၁-ကြွင်းမူ မာဃနှစ်၊ ၁၂-ကြွင်းမူ ဖဂ္ဂုဏနှစ်။

နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရား။ ။ဂေါတမ ဘုရားလောင်း ဗျာဒိတ် ခံယူသော ကမ္ဘာမှစ၍ ပွင့်တော်မူသော ဘုရားရှင်များ၏ အမည်တော်တို့ ဖြစ်သည်။

(၁) တဏှင်္ကရာဘုရား- ဒက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ စရီးပင် (တောင်မရိုးပင်) ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း နေတော်မူ၏။

(၂) မေဓင်္ကရာဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၁၅-ရက်၊ ပေါက်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၃) သရဏင်္ကရာဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ တလ၊ သခွတ်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ရှစ်သောင်း။

(၄) ဒီပင်္ကရာဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ ညောင်ကြပ်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၅) ကောဏ္ဍညဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ဆယ်လ၊ ကြောင်လျှာပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၆) မင်္ဂလဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လ၊ ကံ့ကော်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၇) သုမနဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ဆယ်လ၊ ကံ့ကော်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၈) ရေဝတဘုရား-ဒုက္ကရစရိယာ ၇-လ၊ ကံ့ကော်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ခြောက်သောင်း။

(၉) သောဘိတဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ ကံ့ကော်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၁၀) အနောမဒဿီဘုရား-ဒုက္ကရစရိယာ ဆယ်လ၊ဖောက်ကြံ့ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၁၁) ပဒုမဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လ၊ ကြောင်လျှာပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၁၂) နာရဒဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ ကြောင်လျှာပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၁၃) ပဒုမုတ္တရဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ ထင်းရှူးပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၁၄) သုမေဓာဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၁၅-ရက်၊ ထိန်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၁၅) သုဇာတဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ကိုးလ၊ ဝါးပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၁၆) ပိယဒဿီဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်လ၊ ရေခတက်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၁၇) အတ္ထဒဿီဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လ၊ စကားပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၁၈) ဓမ္မဒဿီဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ လိပ်ဆူးရှေပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၁၉) သိဒ္ဓတ္ထဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ဆယ်လ၊ မဟာလေ့ကားပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂၀) တိဿဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၅စ်လ၊ ပိယတောက်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် တသိန်း။

(၂၁) ဖုဿဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်လ၊ သျှိသျှားပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ကိုးသောင်း။

(၂၂) ဝိပဿီဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လ၊ သခွတ်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ရှစ်သောင်း။

(၂၃) သိခီဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လ၊ သရက်ဖြူပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ခုနစ်သောင်း။

(၂၄) ဝေဿဘူဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်လ၊ အင်ကြင်းပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် ခြောက်သောင်း။

(၂၅) ကကုသန်ဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လ၊ ကုက္ကိုပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် လေးသောင်း။

(၂၆) ကောဏာဂုံဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်လ၊ ရေသဖန်းပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် သုံးသောင်း။

(၂၇) ကဿပဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ၇-ရက်၊ ပညောင်ပင် ဗောဓိ၊ သက်တော် နှစ်သောင်း။

(၂၈) ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား- ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်နှစ်ကြာ၊ ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ရင်း၌ ပွင့်တော်မူသည်၊ သက်တော် ရှစ်ဆယ် နေတော်မူသည်။ ၎င်း အကျယ်ကို ဗုဒ္ဓဝံသ။ပါ။၁၈၁။ဌ။၁၄၈။ အပဒါန်။ဌ။ ပ-အုပ်။ ၅၄။ စရိယာပိဋက ။ဌ။ ၁၄-တို့၌ ရှုပါလေ။

နှစ်ဆယ့် ငါးပါ။ ဘေးကြီးများ၊ ဖြေကြား မြတ်အရှင်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဘေးကြီး ၂၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

နှစ်ဆယ့်ရှစ်ရုပ်၊ စင်ဆွဲထုတ်၊ ပြုလုပ် ရုပ်သေး သဘင်သော်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ရုပ်သေးကပွဲ၊ ပါစမြဲ၊ ထုတ်ဆွဲ ၂၈-ရုပ် အဘယ်နည်း?) ဟူသော သုတေသန၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း။ ။ဎင်းသည် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်ဖြစ်၍ အာဂုံဆောင်ပြုပြီး နေ့စဉ်စည်းချ ရွတ်ဖတ်ပါက ရန်သူမျိုးငါးပါးမှ ကင်းလွတ်သည်။ ဟေတု ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏ ပစ္စယော၊ အဓိပတိ ပစ္စယော၊ အနန္တရ ပစ္စယော၊ သမနန္တရ ပစ္စယော၊ သဟဇာတ ပစ္စယော၊ အညမည ပစ္စယော၊ နိဿယ ပစ္စယော၊ဥပနိဿယ ပစ္စယော၊ပုရေဇာတ ပစ္စယော၊ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယော၊ အာသေဝန ပစ္စယော၊ ကမ္မ ပစ္စယော၊ ဝိပါက ပစ္စယော၊ အာဟာရ ပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော၊ ဈာန ပစ္စယော၊ မဂ္ဂ ပစ္စယော၊ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယော၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယော၊ အတ္ထိ ပစ္စယော၊ နတ္ထိ ပစ္စယော၊ ဝိဂတ ပစ္စယော၊ အဝိဂတ ပစ္စယော တိ။

နှလုံးသွေးရောင်မျိုး ၆-ပါး။ ။လူ၏ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို လိုက်၍ဖြစ်ပေါ်သော သွေးရောင် ခြောက်ပါး။ (၁) ရာဂစရိုက် ထူပြောသူ၏ နှလုံးသွေးသည် ချိပ်ရည်ကဲ့သို့ နီမောင်းသော အဆင်းရှိ၏၊ (၂) ဒေါသစရိုက် ထူပြောသူ၏ နှလုံးသွေးသည် ထောက်ရှာသီးမှည့်ကဲ့သို့ မည်းနက်သော အဆင်းရှိ၏၊ (၃) မောဟစရိုက် ထူပြောသူ၏ နှလုံးသွေးသည် သားဟင်းလျှော်ဆေးရည်ကဲ့သို့ ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိ၏၊ (၄) ဝိတက်စရိုက် ထူပြောသူ၏ နှလုံးသွေးသည် မပြုမညို ပဲစဉ်းငုံအဆင်းကဲ့သို့ ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိ၏၊ (၅) သဒ္ဓါစရိုက် ထူပြောသူ၏ နှလုံးသွေးသည် မဟာလှေကာပန်းအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်းကြည်လင်သော အဆင်းရှိ၏၊ (၆)ပညာစရိုက် ပြောသောသူ၏ နှလုံးသွေးသည် ပွတ်သစ်စပတ္တမြားကဲ့သို့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ရောင်ဆင်းရှိ၏။ (အဘိဓမ္မာနည်း)

နှုတ်ခမ်းရပ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ မြန်မာအက္ခရာ ၇-လုံး။ ။ဎင်းသရုပ် (ဩဋ္ဌဇ အက္ခရာ ၇-လုံး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

နှုတ်မလုံသူမျိုး ၉-ယောက်။ ။လျှို့ဝှက်ဘွယ်တို့ကို မတိုင်ပင် မပြောကြားအပ်သူ ၉-ယောက်၊ ဟိတောပဒေသမှ။ (၁) ရာဂ စရိတ-ရာဂထူပြောသူ၊ (၂) ဒေါသ စရိတ-ဒေါသကြီးသူ၊ (၃) မောဟ စရိတ-တွေဝေထိုင်းမှိုင်းသူ၊ (၄)ဘီရုက-ကြောက်တတ်သူ၊ သတ္တိနည်းသူ၊ (၅)အာမိသဂရုက-လာဘ်လာဘ ထမ်မက်သူ၊ (၆) ဣတ္ထိ-မိန်းမ၊ (၇) သောဏ္ဍ-သေသောက်ကြူး ယစ်ထုပ်၊ (၈) ပဏ္ဍက-ပဏ္ဍုက်၊ (၉) ဒါရက-ကလေးသူငယ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ပ]

ပုံသုကူအမြွား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ခွဲခြား ဖြေတော်မူ။ ။ရဟန်းတော်များ ပုံသုကူ ကောက်ယူအပ်သော ပုံသုကူအဝတ်မျိုး ဆယ်ပါးကို ဝိနည်းပရိဝါမှ သုတေသနပြုသည်။ (၁)သောသာနိကံ-သုသာန်၌စွန့်ပစ်ထားသောဒုဂ္ဂတ်ပုဆိုး၊ (၂) ဥန္ဒူရခါယိတံ- ကြွက်ကိုက်၍ စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၃) ဥပစိက ခါယိတံ-ခြစားး၍စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၄) အဂ္ဂိ ဒဍံ-မီးလောင်,မီးပေါက် ၍စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၅) ဂေါခါယိတံ-နွားခဲစား၍ စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၆) အဇိကာ ခါယိတံ- ဆိတ် ခဲစား၍ စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၇) အဘိသေကိယံ- အဘိသိက်ပွဲ၌ စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၈) ထူပ စီဝရံ-စေတီပုထိုး၌ လှူထားသော ငင်း၊ (၉) ပါပဏိကံ- အိမ်ဈေးအနီး၌ စွန့်ပစ်ထားသော ငင်း၊ (၁၀) ဘတ ပဋိယာ ဘတံ- သုသာန် လိုက်ပို့သူတို့ ပြန်လာသောအခါ အမင်္ဂလာဟု စွန့်ပစ်လိုက်သော အဝတ်ပုဆိုး။

ဖကထိ သံ၊ ၁၈-တန်၊ ဂိတ်ဆိုရိုး အဘယ်နည်း ?။ ။ငင်းသရုပ်သည်(တက်သံ ၁၈-ပါး)နှင့် တူ၏။

ဖက်ဏ်းစေတသိက် ၆-ပါး။ ။စိတ်တို့၌ ယှဉ်သင့်သလို သဘောတူရာစု၌ ပြိုးပြွမ်းယှဉ်သော စေတသိက်တရားစုများ ဟူ၏။ (၁)ဝိတက်-ယှဉ်ဘက် တရားစုကို အာရုံသို့ရှေးရှု တင်ပေးခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (၂) ဝိစာရ- အာရုံကို အဖန်ဖန် သုံးသပ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (၃) အဓိမောက္ခ-ဆုံးဖြတ် ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (၄) ဝီရိယ-ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (၅) ပီတိ- နှစ်သက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (၆) ဆန္ဒ- အာရုံပြုလိုသော သဘောလက္ခဏာ ရှိ၏။

ဓမ္မင်လယ်ကြီး ၁၃-စင်း။ ။ကမ္ဘာပေါ်၌ ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသော ပင်လယ် ကြီးများကို ဆိုသည်။

(၁) မြေထဲ ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင် (၁,၁၄၅,၁၀၀) ကျယ်၍၊ (၄,၆၈၈) ပေ ရေနက်သည်။

(၂) ကာရီဘီယံ ပင်လယ် စတုရန်းမိုင်(၁,၀၄၉,၅၀၀) ကျယ်၍ (၈,၆၈၅) ပေ နက်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) တောင် တရုပ် ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင် (၈၉၅,၄၀၀) ကျယ်၍ (၅,၄၁၉) ပေ နက်သည်။

(၄) ဘဲရင်း ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင်(၈၈၄,၉၀၀) ကျယ်၍ (၅,၀၇၅)ပေ နက်သည်။

(၅) မက်ဆီကို ပင်လယ်ကွေ့၊ စတုရန်းမိုင် (၆၁၅,၀၀၀) ကျယ်၍ (၄,၈၇၄) ပေ နက်၏။

(၆) အော့ဟောစ်က် ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၆၁၃,၈၀၀)ကျယ်၍ (၂,၇၄၉) ပေ နက်သည်။

(၇) အရှေ့ တရုပ် ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၄၈၂, ၃၀၀) ကျယ်၍ (၆၁၇)ပေ နက်သည်။

(၈) ဟပ်ဆန် ပင်လယ်အော်၊ စတုရန်းမိုင် (၄၇၅,၈၀၀)ကျယ်၍(၄၂၀) ပေ နက်သည်။

(၉) ဂျပန် ပင်လယ်၊စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၃၈၉,၁၀၀) ကျယ်၍(၄,၄၂၉) ပေ နက်သည်။

(၁၀) ကပ္ပလီ ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၃၀၈, ၀၀၀) ကျယ်၍ (၂,၈၅၄) ပေ နက်သည်။

(၁၁) မြောက်ဖက် ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၂၂၂, ၁၀၀) ကျယ်၍ (၃၀၈)ပေ ရေနက်သည်။

(၁၂) ပင်လယ်နီ၊ စတုရန်းမိုင် (၁၆၉,၁၀၀) ကျယ်၍ (၁, ၆၁၁) ပေ နက်သည်။

(၁၃) ဘော်လတစ် ပင်လယ်၊ စတုရန်းမိုင် (၁၆၃,၀၀၀) ကျယ်၍ (၁၈၀) ပေ ရေနက်သည်။

ပစ္စည်း ၄-ပါး။ ။သာသနာရေးကိစ္စ၌ သုံးစွဲနိုင်သော ပစ္စည်းမျိုး လေးပါး။
(၁) ဆွမ်းပစ္စည်း- ဆွမ်း, ခဲဘွယ်, ဘောဇဉ်, ချိုချဉ် နို့ စသော ဝတ္ထုများ၊
(၂) သင်္ကန်းပစ္စည်း-ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်ကောင်းသော သင်္ကန်း ၉-ထည်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) ကျောင်းပစ္စည်း-ကပ္ပိယကူဋီခေါ် ကျောင်းအမျိုးမျိုး၊ (၄) ဆေးပစ္စည်း-ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဆေး အဖျော် အမျိုးမျိုး။

ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ မျိုး ၅-ဖြာ၊ စိတ်ဖြာ ဝေဘန်သိ။ ။ရင်း သရုပ်ကို (ဥစ္စာမျိုး ၅-ပါး) ဟူသော ဓနပေဒ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ကုန်ဆုံးရာ၊ ၃-ဖြာ အကြောင်းသိ။ ။ရင်း သုံးပါးတို့တွင် ဒါနမှုဖြင့် ပြုစုကုန်ဆုံးရခြင်းကား ပဌမ အမြတ်ဆုံးဟု မြေ့ပဒနှင့် ဟိတောပဒေသ၌ ညွှန်းပြ၏။ (၁) ဒါန-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူစွန့်ကြဲ၍ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ (၂) ဘောဂ- မိမိကိုယ်တိုင် သုံးဆောင် ခံစား၍ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ (၃) နာသ-မစားရကျ် မလှူရကျ် ရန်သူမျိုး ငါးပါးဖျက်၍ ကုန်ဆုံးခြင်း။

ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ် ၅-ပါး။ ။ယောဂီသူမြတ်တို့ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရပြီးနောက် ဆင်ခြင်ပုံမျိုး ငါးပါး။ (၁) ရှေးဦးစွာ မိမိရပြီးသည့် သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၂) ထိုနောက် ၎င်း၏ အကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၃) ထိုနောက် ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၄) ထိုနောက် ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ (၅) ထိုနောက် ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသည့် ကြွင်းကျန်သေးသော ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်ပြန်ခြင်း၊ ဤသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းငါးမျိုးကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ငါးပါးဟု ခေါ်သည်။

ပစ္စုပ္ပန်အစွန့်တရားမျိုး ၂-ပါး။ ။ရင်းသရုပ်ကို (အစွန့် ၃-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပစ္စုပ္ပန် အစွန့်တရားမျိုး ၆-ပါး၊ တနည်း။ ။ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းအရ "သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ဘဝ" ၎င်း တရား ခြောက်ပါး ဟူ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ မျိုး ၃-ဖြာ၊ မိန့်မှာ ခွဲပြတော်မူဘုရား။ ။ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အပြား ၃-ပါးကို မေးသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမျိုးကဲ့သို့ပင်။ (၁) ပညာဓိက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-ပညာရှေ့ထား ပါရမီပွားသည်၊ (၂) သဒ္ဓါဓိက

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-သဒ္ဓါရှေ့ထား ပါရမီပွားသည်၊ (၃)ဝီရိယာဓိက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-ဝီရိယရှေ့ထား ပါရမီပွားသည်။

မှတ်ချက်။ ။မိုးရွှေးအမေး ,ကျည်းကန် အဖြေ၌လည်း "ပညာ, သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယာဟု၊ သုံးဝ သုံးဖြာ၊ ပစ္စေကာလည်း၊ ပြားပါသည်ပင်၊ ကျမ်း၌ထင်၏" ဟု ဖြေဆိုထားလေသည်။

ပဉ္စ ၅-ပါး၊ **ခေါ်ဆိုငြား၊ ဆေးများ ဖော်စပ်ရာ။** ။ဘယဆေး ဖော်စပ်ရာ၌ ဆေးတပင်လုံးကို ခေါ်ဆိုသည်။ (၁) မူလ-အမြစ်၊ (၂) ခန္ဓ-ပင်စည်၊ (၃) ပဏ္ဏ- အရွက်၊ (၄) ပုပ္ဖ- အပွင့်၊ (၅) ဖလ- အသီး။

ပဉ္စကူမျိုး ၅-ပါး။ ။ဘယဆေး ဝေါဟာရဖြစ်သည်၊ ပဉ္စ ကဋုက ပါဋ်ပျက်။ (၁) ပိတ်ချင်းသီး၊ (၂) ပိတ်ချင်းမြစ်၊ (၃) စရိ၊ (၄) ကန့်ချုပ်နီ၊ (၅) ချင်းခြောက်။

မှတ်ချက်။ ။ရသေ့ ငါးပါးတို့ ချီးမွမ်းသည်ကိုစွဲ၍ "ပဉ္စဂုဏ-ပဉ္စဂူ" ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ လေ, သလိပ်, သည်းခြေကို နိုင်၏၊ အစာကျေသည်။

ပဉ္စင်းအင်္ဂါ၊ မျိုး ၅-ဖြာ၊ ခံရှာ ရဟန်းမြတ်။ ။ပဉ္စင်းမြောက်ရန် ဦးပဉ္စင်းဖြစ်နိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါ အင်္ဂါ ၅-တန်နှင့် ပြည့်စုံရမည် ဟူ၏။ (၁) ဝတ္ထု သမ္ပတ္တိ- ပဉ္စင်းလောင်း၏ အင်္ဂါပြည့်စုံမှု၊ (၂) ဉတ္တိ သမ္ပတ္တိ- ဉတ်၏ ပြည့်စုံ ပီသမှု၊ (၃) ကမ္မဝါစာ သမ္ပတ္တိ- ကမ္မဝါ၏ ပြည့်စုံ ပီသမှု၊ (၄) သိမာ သမ္ပတ္တိ- သိမ်၏ ဝိပတ္တိကင်းစင် သမ္ပတ္တိဝင်မှု၊ (၅) ပရိသာ သမ္ပတ္တိ-ရဟန်းပြုပေးသော သံဃာ့ပရိသတ်၏ပြည့်စုံလုံလောက်စင်ကြယ်မှု။

ပဉ္စတားဂြိုဟ် ၅-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းလာ ဝေါဟာရ၊ အင်္ဂါအစ,စနေ,အဆုံးရှိသော ဂြိုဟ်ငါးလုံးကို ဆိုသည်။

ပဉ္စမက္ခရာ ၅-လုံး။ ။ဝဂ်ငါးပါးတို့တွင် ၅-လုံးမြောက်စီ ဖြစ်သော "င, ည, ဏ, န, မ" အက္ခရာငါးလုံးကို ခေါ်ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဉ္စမူကြီး ၅-ပါး။ ။ဘယဆေး ဝေါဟာရ၊ သာရကောမုဒိကျမ်း၌ "ဥသျှစ်, ကြောင်လျှာ, ရမနေ့, သံသတ်, တပဆေး" ဤအမြစ် ငါးပါးကို ပဉ္စမူကြီးဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်လေသည်၊ ဒဗ္ဗဂုဏကျမ်း၌ကား သံသတ် အရာတွင် သခွတ်ကို ထည့်ယူနိုင်သည်ပု လည်း မှာကြားထားသေး၏။

ပဉ္စမူကြား ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။"ပိတ်ချင်းမြစ်, ဆင်ခရမ်းမြစ်, သာလပြရဏီမြစ်,ပြုဿပြရဏီမြစ်, ကနစိုမြစ်" ၎င်း ၅-ပါးကိုလည်း တနည်းယူကြသည်။

ပဉ္စမူငယ် ၅-ပါး။ ။ဘယဆေး ဝေါဟာရ။ (၁) ကြံနက်မြစ်၊ (၂) မြေဇာမြစ်၊ (၃) မြားမြစ်၊ (၄) ကိုင်းမြစ်၊ (၅) သမန်းမြစ်၊ ထိုပဉ္စမူငယ် ငါးပါးတို့သည်ကား သည်းခြေနှင့်ယှဉ်၍ ဆီးချုပ်သောအနာကို နိုင်၏။

ပဉ္စရူပါ၊ ဿတ္တဝါ၊ ၅-မြာရုပ်ပုံမျိုး။ ။ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ ပဉ္စရူပဖေါင်တော်ကို ပြုရာဝယ် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ပူး၏။ (၁) ဆင်နှာမောင်း, အစွယ် နှစ်ချောင်း၊ (၂) နွားလဘို၊ (၃) ငါးကြင်းအမြီး၊ (၄) တိုးချိုနှစ်ဖက်, လက်တဖက်, တိုးအမြီး, ခြေတဖက်၊ (၅) မြင်းနား နှစ်ဖက်, လက်တဖက်, ခြေတဖက်တို့ဖြစ်၏၊ ထိုပြင် သတ္တရူပါရုပ်, နဝရူပါရုပ် စသည်ရှိသေး၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီ ၅-ပါး။ ။ငါးယောက်အစုဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်၊ ၎င်းတို့သည် ဓမ္မစကြာတရားကို ဦးစွာ ကြားနာကြရသူများဖြစ်၍ ထိုငါးယောက် တစုကို "ပဉ္စဝဂ္ဂီ" ဟူ၍၎င်း၊ "ဝဂ္ဂီ" ဟူ၍၎င်း၊ ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့၌ လာကုန်၏။ (၁) ကောဏ္ဍည၊ (၂) ဝပ္ပ၊ (၃) ဘဒ္ဒိယ၊ (၄) မဟာနာမ်၊ (၅) အဿဇိ။

ပဉ္စာတပ အကျင့်မျိုး ၅-ပါး။ ။ပဉ္စ-၅-ပါး၊ အာတပ- အပူ, အားထုတ်ခြင်း၊ ကိလေသာ အစိုပျောက်အောင် နေပူကျဲကျဲ၌ လေးမျက်နှာက မီးကြီး ၄-ပုံဖို၍ ထိုအလယ်၌ လူဝင်နေ၍ နေပူနှင့်တကွ အပူငါးမျိုးဖြင့် ကျင့်စဉ်ကို ခေါ်သည်။

ပဉ္စာနန္တရိယ ကံမျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အနန္တရိယကံ ၅-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပဉ္စာဓုမျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (လက်နက်ကြီး ၅-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဥ္စာ ဗျာကရဏီယ တရား ၉-ပါး။ ။အမေး, အဖြေ စည်းကမ်း ဥပဒေ ကိုးချက်ကို ခေါ်သည်၊ ၎င်း သရုပ်ကို (အမေး ၅-ထွေနှင့် အဖြေ ၄-ပါး) ဟူသော သုတေသနဥ္ဓ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပညတ်မျိုး ၆-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၄၇ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၁၇၅။ ဥပရိ ပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၂၀၇။ အနက်ကို သိစေတတ်သော သဒ္ဒပညတ် အပြား ၆-ပါးဟူ၍၊ အမည်နာမကို ဆိုသည်။ (၁) ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်- ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ စသော အမည် ပညတ်မျိုး၊ (၂) အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်- ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသော မြေ, တောင်, လူ, နတ်, ရဟန်း စသော အမည်ပညတ်မျိုး၊ (၃) ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်- ထင်ရှားရှိ၍ ထင်ရှား မရှိသော 'ဆဠာ ဘိည,ရဟန်း' စသည့် အမည်ပညတ်မျိုး၊ (၄) အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်- ထင်ရှားမရှိ၍ ထင်ရှားရှိသော ဣတ္ထိ,သဒ္ဒေါ စသော အမည်ပညတ်မျိုး၊ (၅) ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်- ထင်ရှားရှိသည် ဖြစ်၍ ထင်ရှားရှိသော စက္ခု,ဝိညာဏစသော အမည်ပညတ်မျိုး၊ (၆)အဝိဇ္ဇ မာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်- ထင်ရှား မရှိသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှားမရှိသော ရာဇ,ပုတ္တော စသော အမည်ပညတ်မျိုး။

ပညာအပြား၊ ထို ၂-ပါး၊ မိန့်ကြား ဘိဓမ္မာ။ ။အပြားအားဖြင့် သိမှုမျိုး ၂-ပါး၊ ထို့ပြင်လည်း အမျိုးမျိုးပြားသေး၏။ (၁) ယထာဘူတ ပညာ- အဟုတ်သိ အမှန်သိ ကုသိုလ်စိတ် ကြိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ပညာ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ (၂) ဝဥ္စနာ ပညာ- သူတပါးအား လှည့်စားဉာဏ်၊ တဏှာ လောဘ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် အကုသလစိတက် သဘော။

ပညာအပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။နေတ္တိ။ပါ။၇။ဋ္ဌ။၅၃-၅၄-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁)စိန္တာမယ-ပညာ- ကြံစည်သဖြင့် သိအပ်သော အရာမျိုး၊ (၂) သုတ မယ ပညာ- သူ့တပါးထံမှ ကြား၍ သိသော အရာမျိုး၊ (၃) ဘာဝနာ မယ ပညာ- ပွားများသဖြင့် သိသော အရာမျိုး။

ပညာအပြား၊ မျိုး ၆-ပါး၊ တနည်း။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ။ပါ။၇၅။၁၀၇။ဋ္ဌ။ ၅၆။ သုတ်ပါထေယျ။ပါ။၁၂၉။ဋ္ဌ။၁၁၃-တို့၌ အကျယ်ရှု။ (၁) မဟာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပညာ၊ (၂) ပုထုပညာ၊ (၃) ဟာသပညာ၊ (၄) ဇဝနပညာ၊ (၅) တိက္ခပညာ၊ (၆) နိဗ္ဗေဓိကပညာ။

ပညာဉာဏ် အားနည်းခြင်း၏ အကြောင်း ၅-ပါး။ ။ငင်းသရုပ်(ဉာဏ်ပညာ အားနည်းခြင်း အကြောင်း ၅-ပါး)နှင့် တူ၏။

ပညာမျက်စိ၊ ၅-ပါးရှိ၊ သတိပြု၍ လင်း။ ။ငင်းသရုပ်ကို (စက္ခု ၅-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပညာရခြင်း၏ အကြောင်း ၈-ပါး။ ။ပညာတိုးပွားရခြင်း၏ အကြောင်း တရား ရှစ်ပါး။ (၁) ဝယ ပရိဏာမ-အရွယ်ကိုင့်သဖြင့် ရ၏၊ (၂) ယသ ပရိဏာမ- အခြံအရံကို ငဲ့သဖြင့် ရ၏၊ (၃) ပရိပုစ္ဆ- မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ရ၏၊ (၄) တိတ္ထဝါသ- ကြာမြင့်စွာ နေရခြင်းဖြင့် ရ၏၊ (၅) ယောနိသော မနသိကာရ- ဝေဘန်ကြံဆခြင်းဖြင့် ရ၏၊ (၆) သာကစ္ဆ-ဆွေးနွေး တိုင်ပင် ခြင်းဖြင့် ရ၏၊ (၇) သိနေဟူပသေဝန- ချစ်သူကို ပေါင်းသင်းခြင်းဖြင့် ရ၏၊ (၈) ပတိရူပ ဒေသာဝါသ- လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေရခြင်း ဖြင့် ရ၏။

ပညာရှိတို့ နှစ်မြုပ်ကြောင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။(၁) မိုက်သောတပည့်ကို ပညာ သင်ကြား လက်သုံးထားခြင်း၊ (၂) အကျင့်ယုတ်သော မိန်းမနှင့် အိမ်ထောင် ပြုခြင်း၊ (၃) မသူတော်တို့နှင့် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်း။

ပညာရှိ လက္ခဏာ ၃-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ပါ။၃၆၁။ဌ။ဒု-အုပ်။၂၄၃။ နေတ္တိ။ ပါ။ ၁၄၈။ ဌ။ ၂၅၆-တို့၌ အကျယ်ရှု။ (၁) သုစိန္တိတ စိန္တိ- ကောင်းသော အကြံကိုသာ ကြံစည်ခြင်း၊ (၂) သုဘာသိတ ဘာသိ- ကောင်းသော စကားကိုသာ ပြောဆိုခြင်း၊ (၃) သုကတ ကမ္မ,ကာရီ- အပြစ်မရှိ ကောင်းသော အလုပ်ကိုသာ ပြုလုပ်လေ့ရှိခြင်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂-ပါး၊ အခြင်းရာ ၂၀၊ အလွှာ ၄-ပါး၊ အစပ် ၃-ပါး၊ ဝဋ် ၃-ပါး၊ မူလ ၂-ပါး၊ ကာလ ၃-ပါး၊ သစ္စာ ၂-ပါး။ ။ငင်းအကျယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ၂၄၃-မှ ၃၅၁-အထိ အဋ္ဌကထာ ၁-မှ ၁၁၈-အထိ ကြည့်ရှုကြပါကုန်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဋိပဒါမျိုး ၄-ပါး။ ။မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ရခြင်း၏ ကျင့်ရပုံ အတန်းအစား များ ခြားနားခြင်း ၄-ပါး။ (၁) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာ- ချမ်းသာစွာ ကျင့် လျင်မြန်စွာရ၊ (၂) သုခ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ- ချမ်းသာစွာကျင့် ကြာမြင့်မှရ၊ (၃) ဒုက္ခ ပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာ- ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ ကျင့် လျင်မြန်စွာရ၊ (၄) ဒုက္ခ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ- ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ ကျင့် ကြာမြင့်စွာသော နှစ်ကာလတို့မှ ရ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ပါ။ဂ၂။ဌ။ပ-အုပ်။ ၂၇၁။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ပ-အုပ်။ ဂ၃။ ဒု-အုပ်။ ၃၀၆-၃၀၇-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။

ပဋိဘာန်မျိုး ၃-ပါး။ ။ပဋိဘာနပုဂ္ဂိုလ် ၃-ပါး ဟုလည်း ကျမ်းဂန်တို့၌ လာရှိသည်။ (၁) ပရိယတ္တိ ပဋိဘာန- ပရိယတ်ကျမ်းကျင် ပိဋကဉာဏ်မြင် ထိုးဖောက်နိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၂) ပရိပုစ္ဆာ ပဋိဘာန-သဘော သဘာဝတ္ထ ကို တိကျမှန်ကန်စွာ ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၃) အာဂမ ပဋိဘာန- မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း သိမြင် သွားနိုင် သော ဉာဏ်မျိုး။

ပဋိသန္ထာရမျိုး ၂-ပါး။ ။ရှင်,ရှင်ချင်း၊ လူ, လူချင်း၊ မင်း, မင်းချင်း၊ တဦး နှင့်တဦး, တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံ, မေတ္တာမပျက် အဆက်ဆက် ချစ်ခင်ချော မော ပြေပြစ် ညီညွတ်၍သွားရန် အဆက်အစပ် ပြုခြင်းများ၊ လက္ခဏာမိဂ ဇာတ် အဋ္ဌကထာ။ (၁) ပစ္စယပဋိသန္ထာရ- ပစ္စည်း ဥစ္စာဖြင့် စေ့စပ် ချောမော ပြေပြစ်အောင် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ပြုလုပ်မှု၊ (၂) ဓမ္မ ပဋိ သန္ထာရ- တရားသော စကားဖြင့် အပြေအပြစ် ပြောဆိုမှု, သွန်သင်ဆုံးမ နည်းလမ်းပြမှု, အကြံဉာဏ်ပေးမှု ပြုလုပ်ခြင်း။

ပဋိသန္ဓေမျိုး ၄-ပါး။ ။ထိုထိုဘဝ၏ အစတည်နေရမှု ဖြစ်စဉ်မျိုး အပြား လေးပါး။(၁) ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေ-ကိုယ်ထင်ရှား ဘွားကနဲ ဖြစ်ပေါ်လာ သော နတ်, ဗြဟ္မာ, ပြိတ္တာ ပဋိသန္ဓေမျိုး၊ (၂) သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေ- အညှိကိုစွဲ၍ အလွန်သေးငယ်စွာမှ တဖြည်းဖြည်း ကြီးပွားရသည့် ပိုးလောက်စသော ပဋိသန္ဓေမျိုး၊ (၃) အဏ္ဍဇ ပဋိသန္ဓေ- ဥခွံတွင်း၌ နေရသည့် ကြက်, ငှက် စသော ပဋိသန္ဓေမျိုး၊ (၄) ဇလာဗုဇ ပဋိသန္ဓေ- မိခင်၏ သားအိမ်၌ နေရသော လူ, ခွေး စသည့် ပဋိသန္ဓေမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။အဏ္ဍဇနှင့် ဇလာဗုဇကို ပေါင်း၍ ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေဟု ခေါ်သည်မှတ်။

ပဋိသန္ဓေ တည်ခြင်း အင်္ဂါ ၃-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ဂ-ပါး၊ ၃-နည်း။ ။ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်ပုံ အကြောင်းများ၊ ၎င်းအကျယ်ကို (ကိုယ်ဝန်တည်နိုင်ခြင်း အင်္ဂါ ၃-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ဂ-ပါး)၌ ရှုပါ။

ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ် ရကြောင်း အင်္ဂါ ဂ-ပါး။ ။၎င်း တရားတို့ကို ဆည်းပူး ပွားစီးရာ၏။ (၁) ပုဗ္ဗယောဂ- ရှေးဘဝ၌ ၎င်းဉာဏ်မျိုးစေ့ ထူထောင် ဆုတောင်း စိုက်ပျိုးခဲ့ခြင်း၊ (၂) ဗာဟုသစ္စ- အကြားအမြင်များခြင်း၊ (၃) ဒေသိယ ဘာသာ ဆေက- ဒေသအမျိုးမျိုးတို့၌ ပြောကြားသော ဘာသာစကား အမျိုးမျိုးတို့ကို တတ်သိလိမ်မာခြင်း၊ (၄) အာဂမ-မြတ်စွာဘုရား၏ ပါဠိတော်ကို အာဂုံဆောင်ခြင်း၊ (၅) ပရိပုစ္ဆာ- ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ မေးမြန်းလေ့ရှိခြင်း၊ (၆) အဓိဂမ- ဈာန်,မဂ်,ဖိုလ်တရားကိုရခြင်း၊ (၇) ဂရု သန္နိဿယ-ဗဟုသုတပြည့်စုံသော ဆရာ့ထံပါး၌ ဆည်းကပ်ခစားခြင်း၊ (ဂ) မိတ္တ သမ္ပတ္တိ- ပညာရှိ မိတ်ဆွေကောင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

ပဋိသမ္ဘိဒါမျိုး ၄-ပါး။ ။စတုက်ငုတ္တရ ။ပါ။ ၄၇၉ ။ဠ။ ၃၅၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် ဆုပါရမီဖြည့်ပြီးသော သာဝကကြီးတို့၏ ခွဲခြားစိတ်ဖြာဉာဏ် လေးပါး။

(၁) အတ္ထ ပဋိသမ္ဘိဒါ-အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားစု, နိဗ္ဗာန်,ပါဠိတော်၏ အနက်သဘော,ဝိပါက်စိတ်, ကြိယာစိတ်, ၎င်း ငါးပါးတရားစု။

(၂) ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ- အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းဟူသမျှ, အရိယာမဂ်လေးပါး, ပါဠိတော်အစဉ်, ကုသိုလ်,အကုသိုလ်, ၎င်း ငါးပါး တရားစု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) နိရုတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါ- ဆိုခဲ့ပြီးသော အတ္ထ ငါးမျိုး, ဓမ္မ ငါးမျိုးတို့နှင့် ဆိုင်ရာ သဒ္ဒါ, ပုဒ်, ပါဠိ ဆယ်ပါးတို့ကို ကျွမ်းကျင် နားလည်မှု။

(၄) ပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါ- ဆိုခဲ့ပြီး ဝဋိသမ္ဘိဒါ ၃-ပါးလုံးကို ထူးထွေ ကွဲပြား ပိုင်းခြားဝေဘန်၍ သိသောဉာဏ်၊ ၎င်းကို "သဗ္ဗတ္ထက ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်"ဟုလည်း ခေါ်သည်။

ပဉ္စမက္ခရာ ၅-လုံး။ ။ဝဂ်ငါးပါးတို့တွင် ပဉ္စမဖြစ်သော ' က, စ, ဋ, တ, ပ' ၎င်း အက္ခရာ ၅ လုံးကို သဒ္ဒါစည်းမျဉ်းအရ ခေါ်ဆိုသည်။

ပဏ္ဍုက်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။ ၁၁၉ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၇။ ယောကျ်ား ကောင်း ယောကျ်ားမြတ်၏ အရာမဝင် အသွင်ချိုတဲ့သူ ငါးမျိုး၊ ၎င်း ၅-ယောက်ကို ရဟန်းပြုမပေးရဟု ဝိနည်းတော်၌ ပညတ်၏။

(၁) အာသိတ္တ ပဏ္ဍုက်-သူတပါး၏ သုက်သွေးကို ပါးစပ်ဖြင့် စုပ်ယူ သွင်းမျိုရမှ မေထုန်ကို ပြုနိုင်သော ယခုကာလ ပန်းစုတ်ကုလားများ ကဲ့သို့ လူမျိုး။

(၂) ဥဿူယ ပဏ္ဍုက်-သူတပါးတို့ သွားလာမှိုဝဲ ပေါင်းဘော်နေသော မေထုန်မှုကို ချောင်းမြောင်းကြည့်ရှုရလျှင် မိမိ၏ ကိလေသာအပူ ငြိမ်းစူမှုငြိမ်းသော ပဏ္ဍုက်တမျိုး။

(၃) ဩပက္ကမိက ပဏ္ဍုက်- သင်းကွပ် ထုတ်ပစ်ထား၍ ဝှေးစေ့မရှိသူကို ခေါ်ဆိုသည်၊ နန်းတော်သူများနှင့် ဖောက်ပြား ပေါင်းဖေါ်လိုတဲ့ စိတ် မရှိရအောင် မိန်းမဆောင်ကိုင် အမတ်များ၏ ဝှေးစေ့ကို နွားများကဲ့သို့ သင်းကွပ်ထားသည်နှင့် တူသော သူမျိုး။

(၄) ပက္ခ ပဏ္ဍုက်- လဆန်းပက္ခ၌ဖြစ်စေ လဆုတ်ပက္ခ၌ဖြစ်စေ တပက္ခ တပက္ခ၌ ကာမအရာကို မအောင့်အီး သည်းမခံနိုင်ဘဲ အထူးပိုက် ထကြွသောင်းကျန်းလျက် သံဝါသပြုရမှပင် ကျေနပ်နေနိုင်သော သူမျိုး။

(၅) နပုံသက ပဏ္ဍုက်- မိန်းမအင်္ဂါဇာတ် ယောကျ်ားအင်္ဂါဇာတ် နှစ်မျိုးလုံးပင် အထင်အရှား လူတန်းစေ့ မရှိသူမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဏာမပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ သိထား ပညာရှင်။ ။ရှိခိုးခြင်း သုံးမျိုး ယှဉ်၊ တက်လူနိုင်ငံရေးသမားတစုကား ၎င်း (ပဏာမ) စကားကို "ပဏာမ အစည်းအဝေး စသည်ဖြင့်" အလွဲသုံးစား ပြုနေကြ၏။ (၁) ကာယ ပဏာမ- ကိုယ်လက် အင်္ဂါတို့ဖြင့် ကိုင်းညွတ် ရိုကျိုး ရှိခိုးခြင်း တမျိုး၊ (၂) ဝစီ ပဏာမ- နမာမိ, ဝန္ဒာမိ ရှိခိုးပါ၏ဟု တစုံတခုသော ဘာသာ စကားဖြင့် ရွတ်ဆို ရှိခိုးခြင်း၊ (၃) မနော ပဏာမ-ကိုယ်နှုတ်မပါ စိတ် ဖြင့်သာ ရှိခိုးခြင်း။

ပဏီတ ဘောဇဉ်မျိုး ၉-ပါး။ ။ဝိနည်းပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ၊ အောက် ပါ ပဏီတဝတ္ထုမျိုး တပါးပါးနှင့် ရောစပ်ထားသော ဆွမ်းမျိုးကို ပဏီတ ဘောဇဉ်ဟု ခေါ်သည်။ (၁) သပ္ပိ-ထောပတ်ဆွမ်း၊ (၂) နဝနီတ- ဆီဉဆွမ်း၊ (၃) တေလ ဆီဆွမ်း၊ (၄) မဓု-ပျားရည်ဆမ်းဆွမ်း၊ (၅) ဖာဏိတ- တင်လဲဆွမ်း၊ (၆) မစ္ဆ-ငါးသား ဒန်ပေါက်ဆွမ်း၊ (၇) မံသော ဒန- ဆိတ်, ကြက်, အမဲသား ဒန်ပေါက်၊ (၈) ခီရ-နို့ဃနာဆွမ်း၊ (၉) ဒဓိ-ဒိန်ခဲ နို့ဓမ်း ဆွမ်းမျိုး။

ပတ္တမြား၏ ဂုဏ် ၃-ပါး။ ။ပတ္တမြားရတနာ ဝတ်ဆင်သူ၌ ရနိုင်သောအကျိုး ဂုဏ် ၃-ပါး။ (၁)ဣစ္ဆိတံ ဒေတိ- မိမိအလိုကို ပေးတတ်၏၊ (၂)အ သောကံ ဒေတိ-ရှင်ပျ ကြည်လင်တတ်၏၊ (၃) တေဇေတိ- အာဏာတန်ခိုး ထွန်းပ ခြင်းကို ပြုတတ်၏။

ပတ္တမြားမျိုး ၄-ပါး၊ ၂-နည်း။ ။အချို့ကျမ်းတို့၌ "ကြောင်ကျောက်" မျိုး ကို ပတ္တမြားရတနာထည်းသို့ သွင်း၍ ရေတွက်ကြကုန်၏၊ ဤ၌ သရုပ်ကို (ကြောင်ကျောက်နှင့် ကြောင်မျက်ရွဲ) တို့၌ ပြန်ရှုပါကုန်။

ပတ္တမြားမျိုး ၆-ပါး။ ။စွယ်စုံကျော်ထင်ကျမ်းမှ။ (၁) ဝဇီရကွန်- ရဲရဲခြင်း ခြင်းနီသော ရောင်ခြည်ရှိသည်၊ (၂) ဂေါမူလာ- ခရမ်းပွင့် ဝက်ဆံကဲ့သို့ အဆင်းရောင်ရှိသည်၊ (၃) ကွမ်းပြင်ရေ- ကွမ်းသွေးကဲ့သို့ အဆင်းရောင် ရှိသည်၊ (၄) မင်းသခ- သားစိမ်းတစ်နှင့် တူသော အဆင်းရောင်ရှိသည်၊ (၅) တေလိ- နီလည်း မနီလွန်း ခပ်ညိုညို ရှိသည်၊ (၆) ရှိန်းခို- ယုန်သွေး ပေါက်ကဲ့သို့ ခြင်းခြင်း ပြောက်ပြောက် ထိန်ထိန်တောက်လျက် ဆူးပန်း ပွင့် ခေါင်ရမ်းပွင့်နှင့်လည်း တူသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပတ္တမြား မျိုးမြား ၂၄-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဥှာ ။ပါ။ ၁၂၂-၁၂၃-၌ အကျယ် ယူပါ။ ဝဇီရော- ဝဇီရစိန်, ဝရဇိန်, စိန် ရတနာ၊ မဟာ နီလော-မြသိုကြီး, ကြောင်မျက်နက်ပြာ၊ ဇုန္နနီလော-ကျောက်စိမ်း, သိကြားသက်တန့်ရောင် ကြောက်၊ မဟာရင်္ဂေါ- မဟူရာကျောက်, မဟာရင် ပတ္တမြား၊ ဝေဠုရိယော- ဝင်သဝဏ်, ကြောင်မျက်ရွဲ၊ ပဒုမ ရာဂေါ- ပဒုမ္မာ အဆင်းရှိသော ပတ္တမြား၊ ဖုဿ ရာဂေါ- ဥဿဖယား, သခွါး ငဆစ်ရောင် ပတ္တမြား၊ ကရတ္တဝါနော- ကရတ္တဝန်ခေါ် ပတ္တမြား, ကြတ္တဝန်၊ ပုလောကော- ပုလောကပတ္တမြား၊ ဝိမလော-ညစ်ကြေးစင်သော ပတ္တမြား၊ (၁၀) လောဟိတင်္ဂေါ- ပတ္တမြားနီ, ကျောက်နီ၊ ဖလိကော- ဖလ်မှန်ကျောက်မျက်၊ ပဝါဠော-သန္တာကျောက်မျက်၊ ဇောတိရသော-ကျောက်စုန်း, ဇောတရသ် ကျောက်၊ ဂေါမုတ္တကော- ဂေါမုတ်, ဂေါမုတ်ကျောက်၊ ဂေါမေဒကော- ဂေါမြိတ်, ဂေါမိတ်ကျောက်၊ သောဂန္ဓိကော- ကြာသိမ်သွေးရောင် ပတ္တမြား၊ မုတ္တာ- ပုလဲမျိုးရှစ်ပါး၊ သင်္ခေါ- ခရုသင်းကြီး, အရောင် တောက်ပသော သင်္ခကျောက်၊ အဥ္စန မူလော- ကျောက်မျက်စဥ်း, မျက်စဥ်းကျောက်၊ (၂၀) ရာဇဝဋ္ဋော-အရောင်လည်သောမင်းသုံးပတ္တမြား၊ အမတံ သုတော- အမြိုက်ကျောက်, အမရခေါ် မြတမျိုး၊ ပံယတော- ပယင်းကျောက်မျက်၊ ဗြဟာမဏိ- ကြီးသော ပတ္တမြား, ဗြဟ္မဏိကျောက်၊ (၂၄) ဇုတိ ဇုမေ စတုဝီသဘ်- ဤ ၂၄-ပါးတို့သည်၊ မဏိနာမ- ပတ္တမြားတို့မည်ကုန်၏။

ပတ်လုံး ၂၂-လုံး။ ။ဆိုင်းဝိုင်းကြီး အတွင်း၌ သုံးသော ပတ်လုံးမျိုး ၂၂-လုံး ဟူ၏၊ ဗယ်မှ ညာသို့ အစဥ်အတိုင်း ယူလေ၊ ဒုန်းခဲကြီး, လက်သံ, တဆစ်လုံး, ဘယ်တျော, ဘယ်တေး, ဒူးလုံး, တေးလက်, တျောလက်, ဂျတ်စာတပ်, ငါးပေါက်လုံး၊ (၁၀) လေးပေါက်လုံး, သုံးပေါက်လုံး, နှစ်ပေါက်လုံး, သံကုန်ဖျား, တျောဖျား, ခြောက်ပေါက်ဖျား, ငါးပေါက် ဖျား, လေးပေါက်ဖျား, သုံးပေါက်ဖျား, နှစ်ပေါက်ဖျား၊ (၂၀) သံကုန်ညွန့်, ကြူသ ဆူသံ၊ ပေါင်း ၂၂-လုံး ဖြစ်၏။

ပဋ္ဌာနနာမျိုး ၂-ပါး။ ။ဆုတောင်းခြင်း, တောင့်တခြင်း ၂-ပါး။ (၁) တဏှာ ပတ္ထနာ- လောကီချမ်းသာ ဘဝ၏ ကောင်းစားရေးကို တောင့်တခြင်း၊ (၂) ဆန္ဒ ပတ္ထနာ- ဘဝ၏လွတ်ရာ နိစ္စသုခ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တောင့်တခြင်း။ မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၅ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၄၃-၌ အကျယ်ရှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပထဝီဓာတ်မျိုး ၂-ပါး။ ။မြေထပ် မြေလွှာမျိုး ၂-ပါး။ (၁) သိလာပထဝီ-ယခုလက်ရှိ ရွှံ့မြေ၏ အောက်ထပ်၌ရှိသော ကျောက်မြေထု၊ (၂) ပံသုပထဝီ- သိလာမြေထက်၌ ရှိသော မြေစိုင် မြေခဲ မြေမှုန့်စု။

ပထဝီဓာတ်မျိုး ၄-ပါး။ ။အရည်,အပြော့,အမှုန့်,အခဲ စသော ဓာတ်သဘော အပြား သုံးပါး။ (၁) သာဓာရဏ ပထဝီ- ဆီမီးလျှံထဲ၌ရှင်း, တိုက်ခတ်နေသော လေထဲ၌ရှင်း, ပါရှိသည့် မြေဓာတ်သဘောနု အမှုံကလေးတမျိုး၊ (၂) ပံသုပထဝီ- ပြော့ပြော့ မြေမှုန့်နှင့် အစိုင်အခဲ ဖြစ်သော မြေကိုခေါ်သည်၊ (၃) သိလာ ပထဝီ ကျောက်စိုင်, ကျောက်ခဲ, ကျောက်တောင်တို့ကို ခေါ်ဆိုသည်။

ပထဝီဓာတ်မျိုး ၂၀။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၉၇။ ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၃၇။ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲ၍ **မာခဲသော** ရုပ်ပေါင်း ၂၀၊ ကေသာ- ဆံပင်၊ လောမာ- မွေးညှင်း၊ နခါ- ခြေသည်း လက်သည်း၊ ဒန္တာ- သွား၊ တစော- အရေ၊ မံသံ- အသား၊ နှာရု- အကြော၊ အဋ္ဌိ-အရိုး၊ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ- ရိုးတွင်း ခြင်ဆီ၊ ဝက္ကံ- အညှို၊ (၁၀) ဟဒယံ- နှလုံး၊ ယကနံ- အသည်း၊ ကိလောမကံ- အမြှေး၊ ပိဟကံ- အဖျဉ်း, အရွတ်၊ ပပ္ဖါသံ- အဆုတ်၊ အန္တံ- အူမ၊ အန္တဂုဏံ- အူသိမ်၊ ဥဒရိယံ- အစာသစ်၊ ကရီသံ- အစာဟောင်း၊ မတ္ထလုင်္ဂံ- ဦးနှောက်၊ (၂၀)။

ပဒ ဒေါသမျိုး ၈-ပါး။ ။စာစီဖွဲ့ကုံးရာ၌ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဥပဒေသရှစ်ချက်။ (၁) ဝိရုဒ္ဓတ္ထန္တရ ဒေါသ-ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်တပါး ရှိသော သုံးနှုန်းမှု၊ (၂) အမျုတ္ထ ဒေါသ-မတန်ရာသော ဂုဏ်ကြီးဖြင့် ချီးကျူးသုံးနှုန်းမှု၊ (၃) ကိလိဋ္ဌ ဒေါသ- လိုရင်းအနက် သိနိုင်ခက်သော ပုဒ်ပါင်မျိုး၊ (၄) ဝိရောဓိ ဒေါသ- အမျှားသုံးနှင့် ဆန့်ကျင်ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းမှု၊ (၅) နေယျ ဒေါသ- ပုဒ်တပါးကို ဆောင်ယူဖြည့်စွက်မှ လိုရင်းအနက် သိရမှု၊ (၆) ဝိသေသနာပက္ခ ဒေါသ- ငဲ့စရာ. ဝိသေသနပုဒ်များ လိုနေမှုအပြစ်၊ (၇) ဟီနတ္ထက ဒေါသ- ကြီးမြတ်သော ဂုဏကြီးကို သေးငယ်သော ဂုဏ်ကလေး၌ သုံးနှုန်းထားခြင်းမျိုး၊ (၈) အနတ္ထက ဒေါသ- အနက်အထူးမရှိ, ပုဒ် ကာရန် ပြည့်ရုံမျှ ထည့်သွင်းစီကုံးမှု။

ပဒုမာမျိုး ၅-ပါး။ ။ပဒုမာ ခေါ် ကြာမျိုးငါးပါး၊ ဤ၌ အချို ပဒုမာမျိုးကား ဘုရားလောင်း ပဋိသန္ဓေနေချိန်, ဖွားတော်မူချိန်, ဘုရား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်ချိန်တို့၌သာ ပွင့်ကြ ပေါက်ကြ၏၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) ခန္ဓ ပဒုမာ- တပင်တရိုး တပွင့်ချင်းသာ ပွင့်သော ပဒုမာမျိုး၊ (၂) သာခ ပဒုမာ- ခက်လက် ဝေဆာ ပဒုမာမျိုး၊ (၃) ဒဏ္ဍက ပဒုမာ-အရိုးမာ၍ ကျောက်ဖျာကိုပင် ခွဲထွက် ထိုးဖောက်နိုင်သော ပဒုမာမျိုး၊ (၄) လတာ ပဒုမာ- နွယ်မျိုး ပဒုမာ၊ သစ်ပင်ကြီးတို့၌ နွယ်တက်၍ ပွင့်၏၊ (၅) အာကာသ ပဒုမာ- ကောင်းကင်၌ တွဲလွဲဆွဲနေသော နတ်ပန်း ပဒုမာမျိုး။

ပဓာနတရားမျိုး ၄-ပါး။ ။စတုကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။၃၂၃။ဋ္ဌ။၂၆၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ဆင်းရဲဘေးမှ ကျွတ်လွတ်လိုသူတို့ အားထုတ်ခြင်းတရားကြီး ၄-ပါး။ (၁) သံဝရ ပဓာန- ဣန္ဒြေ စောင့်စည်းမှု၌ အားထုတ်ခြင်း၊ (၂) ပဟာန ပဓာန- အကုသိုလ်စုတို့ကို ပယ်မှု၌ အားထုတ်ခြင်း၊ (၃) ဘာဝနာ ပဓာန- ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ကို ပွားများအားထုတ်ခြင်း၊ (၄) အနုရက္ခ ပဓာန- သမာဓိ နိမိတ်အာရုံကို စောင့်စည်းခြင်း, ထိုထို အာရုံတို့ကို အစဉ် စောင့်မှု၌ အားထုတ်ခြင်း။

ပဓာနိယင် တရား ၅-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၉၇ ။ဋ္ဌ။ ၂၁၂။ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၅၇။ ဋ္ဌ။ ၂၆-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ သမထ, ဝိပဿနာ အားထုတ်သူတို့ ရှိထားရမည့် အင်္ဂါ ၅-ပါး။ (၁) သဒ္ဓါ-ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်၌ ယုံကြည်သက်ဝင်ခြင်း၊ (၂) အပ္ပ ဗာဓတာ-ကျန်းမာသန်စွမ်းခြင်း၊ (၃) အ သဌတာ- စိတ်သဘောထား ဖြောင့်စင်းတော်တည့်ခြင်း၊ (၄) အာရဒ္ဓ ဝီရိယတာ-အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံကာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၊ (၅) ဥဒယတ္ထဂါမိနီပညာ- ရုပ်, နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို သိမြင်နိုင်သော ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

ပန်းပေါင်းစုံညီ၊ ပွင့်ထုံချီ၊ မျိုးမည် ၁၂၀။ ။ပုဂံ ဝန်ထောက်မင်း ဦးတင် ထံမှ ရေးမှတ်ရသည်။ မြန်မာဘုရင်များ လက်ထက် နန်းတွင်းသူနှင့် သားတော် သမီးတော်တို့ အလွယ်တကူ သိခေါ်နိုင်ကြစေရန် ပန်းမျိုး အမည်နှင့် အပွင့်ပုံ ပုံစံတို့ကိုပါ ရောင်စုံပန်းချီ ရေးဆွဲ ပေးထားသည်၊ ကံ့ကော်ပန်း၊ ဇရည်ပန်း၊ မြစ်ကိုင်းပန်း၊ လောင်းပန်း၊ စပယ်ပန်း၊ ဒါလီယာ ပန်း၊ ဇလပ်ပန်း၊ တစ်ပိုင်းမွှေး၊ ပန်းထိမ်ငို၊ ထပ်တရာပန်း(၁၀)၊ ဂန္ဓမာ၊ အောက်မေ့ညို၊လဲပန်း၊စံပယ်မွှန်ဆူးထိပန်း၊ပန်းသုန်ပန်း၊ခေါင်ရမ်း၊နှင်းပန်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နေကြာ၊ စွယ်တော်၊ ပုန်းညက် (၂၀)၊ စံကား၊ ဖက်သွတ်၊ ခတ္တာ၊ ပန်းသွန်း၊ ယုဇန၊ ဂမုန်းအင်၊ သုံးပန်လှ၊ မလ္လာနီ၊ အောက်မဲ့ဖြူ၊ ရွှေနွယ် (၃၀)၊ ဒွန်သလက်၊ ဆတ်သဝါ၊ အာသာဝတီ၊ အင်ကောလ၊ အိမ်လုံး ချမ်းသာ၊ ဇီဇဝါ၊ ပန်းသွန်း၊ မိုးစွေ၊ ထင်းရှူး၊ ဗျာပါပြေပန်း (၄၀)၊ ကြက်ရိုး၊ သရက္ခံ၊ သင်းခွေ၊ နေ့ဇာ၊ သစ္စာ၊ သစ်ခွ၊ ပန်းညို၊ ကွမ်းသီး ပန်း၊ လက်တော်ကုံး၊ တောင်တော်ပန်း (၅၀)၊ ဆိတ်ဖလူး၊ ဒေါ့ရင်း၊ အုန်းပန်း၊ လက်တံရှည်၊ လက်တံတို၊ မြတ်လေး၊ ရွှေဝါ၊ ကြက်မောက်၊ သဇင်၊ ခရေ (၆၀)၊ ဇလတ္တာပန်း၊ ကက္ကရီပန်း၊ ထင်ရှားပန်း၊ ဆတ်သွား၊ နှင်းဆီ၊ မီးမလောင်၊ ရေခမိုး၊ ကြာညို၊ ခွန်နှစ်မည်၊ သရဖီပန်း (၇၀)၊ နေဇာပန်း၊ မရမ်းကြောင်ပန်း၊ ကြာခေါင်းလောင်း၊ သပြေ၊ တရုတ်စံကား၊ ခွါညို၊ စံကားစိမ်း၊ ရွှေခွက်ပန်း၊ ဂမုန်းပန်း၊ ပိတောက် (၈၀)၊ အင်ကြင်း၊ ဆတ်သွားဖူးပန်း၊ ပရဝါပန်း၊ ဖယောင်းပန်း၊ ဒေါက်ဒလိပ်ပန်း၊ နန်းလုံးကြိုင်ပန်း၊ တောင်ဇလပ်ပန်း၊ ကြာပုဏ္ဍရိက်ပန်း၊ မောင်မခေါ်ပန်း၊ ပေါက်ပန်း (၉၀)၊ ကက္ကုရုပန်း၊ ခံစပ်ပန်း၊ ပဒုမ္မာ၊ တောင်လုံးကျော်၊ ရင်ခတ်၊ မဥ္ဇူပန်း၊ သော်ကပန်း၊ ငှက်ကလေးပန်း၊ ပျဉ်းဖြူပန်း (၁၀၀)၊ လယ် ခေါင်ရမ်းပန်း၊ ဘိန်းနွဲ့ပန်း၊ မဟာ လှေကား ပန်း၊ မျက်နှာပန်း၊ ဇွန်ပန်း၊ စူကာပန်း၊ ကြာဖြူ၊ ကြာတံဆိပ်၊ မရိုးပန်း၊ မောက်ခီကောပန်း (၁၁၀)၊ ဦးဆောက်ပန်း၊ ဗျာပါယူပန်း၊ လွမ်းမတပန်း၊ ကြာနီ၊ ပန်းအိ၊ ရင် ကမ်းပန်း၊ မယားကြီးပန်း၊ ယင်းမာပန်း၊ ဒဝယ်မှုံင်း ပန်း၊ အနန်းပန်း (၁၂၀)။

ပန်းပွင့်မာလာ၊ တတ်သိပ္ပါ၊ လူ့ရွာ ၁၂-ပွင့်။ ။ဘုရားမတင်, နတ်မတင်, လူတွင် ပန်းဆယ်ပွင့်၊ အနုပညာရပ်များ။ (၁) ပန်းထိမ်- လက်ကောက် လက်ကြပ် စသည် ပြုလုပ်သော အတတ်၊ (၂) ပန်းဘဲ- တံစည်း, စူး, ဆောက်, ပေါက်တူး စသည် ပြုလုပ်မှု အတတ်၊ (၃) ပန်းပု- အပြောက်ထု, ရုပ်လုံးဖေါ် အတတ်၊ (၄) ပန်းချီ- မင်ဆေးရေးမှု အတတ်၊ (၅) ပန်းရန်- အုတ်, ကျောက်စီမှု အကတ်၊ (၆) ပန်းတဉ်း, ပန်းတင်း- ကြေးစည် ခေါင်းလောင်းသွန်းမှု အတတ်၊ (၇) ပန်းတော့- အင်္ဂတေပန်းလှီး အတတ် ပညာ၊ (၈) ပန်းတမော့- ကျောက်ဆစ်, ကျောက်ရုပ်ထု အတတ်ပညာ၊ (၉) ပန်းပွတ်- ပွတ်ခုံသမား အတတ်ပညာ၊ (၁၀) ပန်းယွန်း- ယွန်းပြောက် ယွန်းထည် ပြုလုပ်မှု အတတ်ပညာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။ပန်းတျာ, ပန်းဒျာခေါ် ဂီတပညာနှင့် ပန်းရွဲ့ခေါ် ရွဲ့သေွး ကျောက်သွေး အတတ်တို့ထည့်၍ ၁၂-ပါးရှိကြောင်းနှင့် ပညာရှိ တို့ ယူကြသေး၏။

ပန်းမျိုး ၅-ပါး၊ ဖော်စပ်စား၊ ဆေးများအားဘုရင်။ ။၎င်းတို့ကို အမှုန့်ပြု၍ အစားအစာ၌ ထည့်ခတ်စားက အားတိုးသည်ဟူ၏။ (၁) ပန်းဉ၊ (၂) ပန်းနု၊ (၃) ပန်းရင်း၊ (၄) ပန်းမ၊ (၅) ပန်းလဲတို့ ဖြစ်၏။

ပန်းမြိတ်မာလာ၊ ၇-ဖြာ၊ နန်းလျှာ တော်ဝင်သုံး။ ။မင်းစဉ် နန်းသုံးဖြစ်သော ပန်းမြိတ် ၇-ပါးဟူ၏၊ ၎င်းကို ရှေးဟောင်းလင်္ကာ အတိုင်း ပြလိုက်သည်၊ "အဂ္ဂဇေယျ၊ ပ သ အောင်ပန်း၊ ရွှေနန်း မင်းသုံး၊ ဒန်း, အုန်းညွန့်ညို၊ ကုက္ကို, နေဇာ၊ မာလာချယား၊ ပတ္တမြားညွန့်ထီး၊ သပြေသီးဟု၊ ပန်းကြီး အမြိတ်၊ ခုနစ်ရပ်"။

ပန်းလူ့ရကျိုး ၅-ပါး။ ။ဤကား အကျိုးများစွာတို့တွင် ထူးခြားသော အကျိုး၄ါးပါးဟူသော မှတ်ရာ၏။ (၁) လှပသန့်ရှင်းသော ရုပ်အဆင်း အင်္ဂါရှိခြင်း၊ (၂) သင်းပျံ့မွှေးကြိုင်သော ကိုယ်ယနံ့ရှိခြင်း၊ (၃)နတ်လူတို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်း၊ (၄) ကျော်စောသတင်း ပျံ့နှံ့ခြင်း၊ (၅) ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာ ရွှင်လန်းခြင်း။

ပပဉ္စတရား ၃-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ။ပါ။ ၇ ။ဌ။ ၁၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ သံသရာကို ချဲ့ထွင်တတ်သော တရားသုံးပါး။ (၁)· တဏှာ- လိုချင်နှစ်သက် စွဲလမ်း တွယ်တာမှု သဘော၊ (၂) မာန- ဆရာမထား ထောင်လွှား မော်ကြွားမှု သဘော၊ (၃) ဒိဋ္ဌိ-အယူအစွဲ မှားယူမှု သဘော။

ပဗ္ဗဇ္ဇပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ခွဲခြား စိတ်ဖြာသိ။ ။သုတ် မဟာဝါနှင့် ဝိနည်း မဟာဝါ အဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိ၏။ (၁) ဘိက္ခု ပဗ္ဗဇ္ဇ- ရဟန်းပဉ္စင်း၏ အဖြစ်၊ (၂) သာမဏေရ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်သာမဏေ၏ အဖြစ်၊ (၃) ဂိဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇ- ရသေ့၏ အဖြစ်။

ပယ်မျိုး ၂-ပါး၊ မြေကွက်ခြား၊ မှတ်သား သိစရာ။ ။အတိုင်း အရှည် ပမာဏ၊ 'ကရီသ' ဟူသောပါဠိ၏ မြန်မာပြန် 'ပယ်' သည်။ (၁) ဆင်းရဲသား ပယ်၊ (၂) မင်း ပယ်ဟု ၂-မျိုးရှိရာ၊ ယခုခေတ် ပေ လက်မဖြင့် ၁၈-လက်မကို တတောင်ယူ၍ ထို ၇-တောင်ကို ကတာဟု အမှတ်လျက်ပြု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၂၅-တာသပတ်လည်ရှိ အကွက်တရပ်ကို ဆင်းရဲသား တပယ်ဟု ခေါ်စေလေသည်၊ ထိုဆင်းရဲသား တပယ်သည် ခုနစ်တောင်တာ ပတ်လည်ပေါင်း ၆၂၅၊ (၀၁) တာကွက်ပေါင်း ၆၂၅-ကွက်မျှ ရှိလေသည်၊ မင်းပယ်မှာ ဆင်းရဲသားပယ်၏ နှစ်ဆဖြစ်လေသည်။

ပယောဂအပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။ရောဂါဖြစ်ခြင်းအကြောင်း သို့မဟုတ် ယှဉ်စပ်ခြင်း လေးပါး။ (၁) သွေးပယောဂ၊ (၂) လေပယောဂ၊ ဤကား ဓာတ်ဗိန္ဒောဆရာတို့ အလို၊ (၃) ဝိဇ္ဇာမယ ပယောဂ၊ (၄) ကမ္မဒ္ဓိမယ ပယောဂ၊ ဤကား မှော်ဝိဇ္ဇာ အောက်လမ်းဆရာတို့ အလို။

ပယောဂမျိုး ၆-ပါး။ ။ကမ္မပထမြောက်ရန် လုံ့လ အားထုတ်မှု ၆-ပါး။ (၁) သာဟတ္ထိက ပယောဂ- ကိုယ်ထိ လက်ရောက် အားထုတ် လုပ်ကိုင်မှု၊ (၂) အာဏတ္တိက ပယောဂ- နှုတ်ဖြင့်ရင်း, စိတ်ဖြင့်ရင်း, အရိပ်နိမိတ်ဖြင့်ရင်း ခိုင်းစေမှု၊ (၃) နိဿဂ္ဂိယ ပယောဂ- လေး, သေနတ်, အမြောက် လက်နက်တို့ဖြင့် ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်မှု၊ (၄) ထာဝရ ပယောဂ- အမြဲ ထာဝရ တည်ထား ပြုလုပ်စေသော ကျုံး, တွင်း, ချောက် စသော ပယောဂမျိုး၊ (၅) ဝိဇ္ဇာမယ ပယောဂ-အတတ်ပညာ အင်းအိုင် လက်ဖွဲ့ စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်မှုမျိုး၊ (၆) ကမ္မဒ္ဓိမယ ပယောဂ-ကံ၏အကျိုး ကမ္မဒ္ဓိ ဟု ခေါ်သော တန်ခိုးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်မှုမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ၆-ပါးကား အများအားဖြင့် အကုသိုလ် ပါဏာတိပါတ၌ ပြဆော်လည်း ကုသိုလ် အရာ၌လည်း ဖြစ်သလို ယှဉ်သင့်သေး၏။

ပရဒါရ၊ ကံထိုက်ကြ၊ မိန်းမ ၁၂-ဖြာ။ ။၎င်း သုတေသနရပ်ကို (အုပ်ထိန်းခြင်းရှိသော မိန်းမမျိုး ၂၀)၌ သီးခြား ရှင်းပြခဲ့ပြီ။

ပရမတ္ထ တရား ၄-ပါး။ ။ 'စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်' ၎င်း ၄-ပါးကို ဖောက်မပြန် မြတ်သောကြောင့် ပရမတ် ခေါ်သည်။

ပရိက္ခရာ ၈-ပါး။ ။ဝိနည်း ပါရာဇိက ။၄။ ပ-အုပ်။၂၀၅။ ရဟန်းတော်များ၏ အသုံးအဆောင်မျိုး ၈-ပါး။ (၁) ပတ္တ-သပိတ်၊ (၂) (၃) (၄)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တိစိဝရိက်-သက်န်း ၃-ထည်၊ (၅) ကာယ ဗန္ဓန-ခါးပန်းကြိုး၊ (၆) ဝါသိက-ဘင်ဓုန်းဓား၊ (၇) သူစိ-အပ်, အပ်ချည်၊ (၈) ပရိဿာဝန-ရေစစ်။

ပရိက္ခရာ ၁၂-ပါး။ တနည်း။ ။အထက်ပါ ပရိက္ခရာ ၈-ပါး၌။ (၁) စမ္မခဏ္ဍ-သားရေနွယ်၊ (၂) ဥပါဟန-ဘိနပ်၊ (၃) ဗီဇနီ-ယပ်တောင်၊ (၄) ဆတ္တ-ထီး၊ ၎င်း ၄-ပါးထည့်၍ ၁၂-ပါး ဖြစ်၏။

ပရိက္ခရာပိုင်သူ ၄-ပါးနှင့်၊ သုံးဆောင်နည်း ၄-မျိုး။ ။(၁) သကသန္တက ပရိက္ခရာ-ပုဂ္ဂလိက ရဟန်းပိုင်၊ ရက္ခိတဗ္ဗ, ဂေါပိတဗ္ဗ, မမာယိတဗ္ဗ နည်းတို့ဖြင့် သုံးဆောင်နိုင်၏၊ (၂) သံဃိက ပရိက္ခရာ-ရက္ခိ,ဂေါပိ, မမာယိတို့ဖြင့် ဆိုင်၏၊ ကိုယ်မပိုင်ရ၊ (၃) စေတိယ သန္တက ပရိက္ခရာ- ရက္ခိ, ဂေါပိ နှစ်ပါးနှင့်သာ ဆိုင်၏၊ (၄) ပရသန္တက ပရိက္ခရာ- အထက်နည်း ၄-ပါးတို့နှင့် လုံးဝမဆိုင်၊ သူပိုင် ပရိက္ခရာသာ ဖြစ်၏။

ပရိညာမျိုး ၃-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ။ဌ။ပ-အုပ်။၃၀။(၁) ဉာတပရိညာ-ပရမတ္ထ ရုပ်, နာမ်, ဓမ္မတို့၏ သဘောတရားကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ (၂) တိရဏ ပရိညာ-ထိုရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားစုကို အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တဟု လက္ခဏာရေး သုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြားသိမြင်မှု၊ (၃) ပဟာန ပရိညာ- ကိလေပယ်သတ် မဂ်၄-ရပ်ဖြင့် နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တတ်တတ်ထင်ထင် သိမြင်မှု။

ပရိတ်ကြီး ၁၁-သုတ်။ ။ပတ်ဝန်းကျင် ဘေးရန်ကို ကာကွယ်ပေးတတ်သော တရားတော် ၁၁-သုတ်။ (၁) မင်္ဂလသုတ်၊ (၂) ရတနသုတ်၊ (၃) မေတ္တသုတ်၊ (၄) ခန္ဓသုတ်၊ (၅) မောရသုတ်၊ (၆) ဝဋ္ဋသုတ်၊ (၇) ဓဇဂ္ဂသုတ်၊ (၈) အာဋာနာဋိယသုတ်၊ (၉) အင်္ဂုလိမာလသုတ်၊ (၁၀) ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ်၊ (၁၁) ပုဗ္ဗဏှသုတ်။

ပရိတ်နာသူ၏ အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။ပရိတ်တရားနာသူတို့ဖက်က ပြည့်စုံကြရမည့် အင်္ဂါ ၃-ပါး ဟုလို၊ ၎င်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ ချေးညှော်ကို ရေနှင့်ဆေး ပစ်သည့်အလား ဘေးရန်များကို ဝါးမြစ် ပျောက်ကင်း စေနိုင်သည်။ (၁) အားကြီးလွန်ကဲသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံခေါ် 'ကမ္မာဝရဏ' မရှိခြင်း၊ (၂) မှားသော အယူ 'မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ' ခေါ် 'ကိလေသာဝရဏ' မရှိခြင်း၊ (၃) ပရိတ်တော်ကို မရိုသေ မလေးစား မယုံကြည်ခြင်း၊ 'အ သဒ္ဓဟနတာ' မရှိခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပရိတ်ရွတ်သူ၏ အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၆၄ ။ဋ္ဌ။၁၅၀။ ပရိတ်ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်သူတို့ ဖက်က ၎င်း အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ ဘေးရန်တားကျိုး တန်ခိုး ထက်မြက်မည်။ (၁) မိမိ ရွတ်ဖတ်သော ပရိတ်တော်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိရခြင်း၊ (၂) ပရိတ်တော်၏ ပါဠိ, ပုဒ်, ဗျည်း, အက္ခရာ, ဌာန်, ကရိုဏ်းတို့ကို ကျနမှန်ကန်စွာ ရွှတ်ဆို ရခြင်း၊ (၃) ပရိတ်နာသူ အပေါ်၌ လာဘ်စသည် မငဲ့ဘဲ တကယ့် ကောင်းမြတ် စင်ကြယ်သော မေတ္တာစေတနာ ထားရှိမှုခြင်း။

ပရိနိဗ္ဗာန်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ။ဋ္ဌ။ဂ၁-၌ အကျယ်ရှု။ဘုရားသခင်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် ၃-ပါး။ (၁) ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်-ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ ကိလေသာ ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ (၂) ခန္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်-ကုသိနာရုံ၌ ခန္ဓာတော်ငြိမ်း ခန္ဓာ ဓာတ်သိမ်းခြင်း၊ (၃) ဓာတု ပရိနိဗ္ဗာန်- သာသနာတော် ကွယ်သော အခါ ဓာတ်တော် မွေတော်တို့ စုရုံး၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင် နေရာ၌ တေဇော ဓာတ် လောင်၍ ကွယ်ငြိမ်းခြင်း။

ပရိဘောဂမျိုး ၄-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၃၀ဂ ။ဋ္ဌ။ ၂၃၆။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပ-အုပ် ၄၁-တို့၌ ရှုပါ ရဟန်း သာမဏေတို့အတွက် ပစ္စည်းသုံးဆောင် မှုမျိုး လေးပါး။ (၁) ထေယျ ပရိဘောဂ-သိက္ခာသီလမရှိဘဲ ပစ္စည်း လေးပါးကို သုံးဆောင်ခြင်း၊ 'သူခိုး'၊ (၂) ဣဏ ပရိဘောဂ- ပစ္စဝေက္ခဏာ မဆင်ခြင် ပုတီးမစိပ်ဘဲ သုံးဆောင်ခြင်း၊ 'အကြွေး'၊ (၃) ဒါယဇ္ဇ ပရိ ဘောဂ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့ သုံးဆောင်ခြင်း၊ 'အမွေခံ'၊ (၄) သာမိ ပရိဘောဂ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သုံးဆောင်ခြင်း၊ 'ပိုင်ရှင်'။

ပရိယတ္တိ၏ အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ မြတ်အင်္ဂါ၊ ၉-ဖြာ ဝေဘန်သိ)၌ ရှုပါ။

ပရိယတ္တိ သင်ယူနည်းမျိုး ၃-ပါး။ ။တရားနာခြင်း စာပေ သင်ကြားခြင်း အပြား ၃-ပါး၊ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ။

(၁) အလဂဒ္ဒူပမာ ပရိယတ္တိ- မြွေဖမ်းနည်းမတတ်၍ မြွေကိုက်သေသော ဥပမာ၊ မိမိတတ်ရှိသော စာပေ ပညာဖြင့် သူတပါးအား နှိပ်နင်း ရန်၊ တပါးရန်ကို ကာကွယ်ရေး ဟူသော သဘောထားဖြင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သင်ယူခြင်းမျိုး၊ အကျိုးလုံးဝမရှိ၊ အပါယ် ၄-ပါး အစသော ဖြစ်၏။

(၂) နိယာရဏတ္တ ပရိယတ္တိ- ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေးကို ရှေးရှု၍ သင်ကြားခြင်းမျိုး၊ အကျိုးရှိ၏၊မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန် ရ,ရောက်နိုင်၏။

(၃) ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တိ-ဘဏ္ဍာတိုက်စောင့် ဘဏ္ဍာစိုးပမာ စာပေ ပရိယတ္တိတွေ မပျောက်ပျက်ရလေအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော သင်နည်းမျိုး၊ ကိုယ်ကျိုးမရှိ၊ မဂ်, ဖိုလ် မရနိုင်။

ပရိသတ် ၄-ပါး။ ။စတုကင်္ဂုတ္တရ။ပါ။၄၀၄။ဌ။၃၂၄။ လူထုစုဝေးပွဲသဘင် အစု လေးပါး။ (၁) ဘိက္ခု-ရဟန်းယောကျ်ား ပရိသတ်၊ (၂) ဘိက္ခုနီ-ရဟန်းမိန်းမ ပရိသတ်၊ (၃) ဥပါသကာ-သီတင်းသည်ယောကျ်ားပရိသတ်၊ (၄) ဥပါသိကာ-သီတင်းသည် မိန်းမ ပရိသတ်။

ပရိသတ် ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ (၁) လူ့ပရိသတ်၊ (၂) နတ်ပရိသတ်၊ (၃) ဗြဟ္မာ့ပရိသတ်၊ (၄) ရဟန်း့ ပရိသတ်။

ပရိသတ် ၈-ပါး။ ။အဋ္ဌင်္ဂုတ္တရ။ပါ။၃၂၇။ဌ။၂၄၆။ (၁) ခတ္တိယပရိသာ-မင်းပရိသတ်၊ (၂) ဗြာဟ္မဏ ပရိသာ- ပုဏ္ဏား့ပရိသတ်၊ (၃) ဂဟပတိ ပရိသာ- သူကြွယ် သူဌေး့ ပရိသတ်၊ (၄) သမဏ ပရိသာ- ရဟန်း ပရိသတ်၊ (၅) စာတု မဟာရာဇိက ပရိသာ- စတု မဟာရာဇ်နတ်ပရိသတ်၊ (၆) တာဝတိံသာ ပရိသာ- တာဝတိံသာနတ် ပရိသတ်၊ (၇) မာရ ပရိသာ- မာရ်မင်း့ ပရိသတ်၊ (၈) ဗြဟ္မ ပရိသာ- ဗြဟ္မာ့ ပရိသတ်။

ပရိသတ် ကြောက်ရွံ့သော ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်။ ။ပရိသတ်ထဲ မတိုးမဝင် မပြောမဆိုဝံ့ခြင်းမျိုး ၅-ပါး ဟူ၏၊ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် ၁၆၁-၌ အကျယ်ရှု။ (၁)အသဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်၊ (၂) ဒုဿီလ-အကျင့်သီလ ပျက်နေသူ၊ (၃) အပ္ပဿုတ- အကြား့ အမြင်နည်းသူ၊ (၄) ကုသီတ- အပျင်းထူသူ၊ (၅) န ပညာ- ဉာဏ်ပညာ မရှိသူ။

ပလ္လင် ၈-ခန်း။ ။ မြန်မာဘုရင် အဆက်ဆက်တို့ အသုံးပြုတော်မူသည့် ပလ္လင်တော်များ။ (၁) သီဟာသန ပလ္လင်- နန်းဦး ပြာသာဒ်ဆောင်တော်တွင် မင်းတို့ ပူဇော်ခံရန် ရမနေသား့ခြင်္သေ့ရုပ်ခံ၊ (၂) ဟံသာသန

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပလ္လင်- ဇေတဝန်ဆောင်တော်တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ ရတနာသုံးပါး ပူဇော်ရန် သက်နိုးသား, ဟသာရုပ်ခံ၊ (၃) သခ်ါသန ပလ္လင်-ပေါင်းတော် ဆောင်တွင် မင်းတို့ တရားစကား နာခံရန် သရက်သား, ခရုသင်းရုပ်ခံ၊ (၄) ဘမရာသန ပလ္လင်- မှန်နန်းဆောင်တွင် မင်းတို့ စက်တော်ခေါ်ရန် ကရဝေးသား, ပိတုန်းရုပ်ခံ၊ (၅) ဂဇာသန ပလ္လင်-ဗြဲတိုက်တော်ဆောင် တွင မင်းတို့ ချီးမြှင့် နှိမ့်ချရန် စံကားသား, ဆင်ရုပ်ခံ၊ (၆) မယူရာသန ပလ္လင်- မြောက်စမုခ် ဆောင်တော်တွင် မင်းတို့ ဆင်မြင်း ဘိမ်းမြန်းရန် ပေါက်သား, ဥဒေါင်းရုပ်ခံ၊ (၇) မိဂါသန ပလ္လင်- တောင်စမုခ်ဆောင် တော်တွင် မင်းတို့ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရန် သားရဲရုပ်ခံ, ရေသဖန်းသား၊ (၈) ပဒုမာသန ပလ္လင်- အနောက် ပွဲတက်ဆောင်တော်တွင် မင်းမိန်းမတို့ ပူဇော်ခံရန် ပိန္နဲသား, ကြာပွင့်ခံ၊ "ကျက်ရန်လက်ာ၊ ဤသို့လာ၏၊ ရှစ်ဖြာပလ္လင်၊ ထုံးတမ်းစဉ်မှာ၊ သီဟာ, ရမနေ၊ ဟံသေ, သက်နိုး၊ ထိုးနန်း မပျက်၊ သရက်,ခရု၊ ဟခု ပိတုန်း၊ ကုရဝေးသုံးသည်၊ နန်းလုံးချီးမြှောက်၊ သို့ကလောက်မောက်မို၊ ပေါက်ကို, ဥဒေါင်း၊ ထုံးဟောင်းမမှား၊ စံကား ဟတ္ထိ၊ မည်ရှိမလွဲ၊ ပိန္နဲ, ပဒုမာ၊ မိဂါ,ရေသဖန်း၊ ဤ ရှစ်ခန်းသည်- စံမြန်း ပလ္လင် နေရာတည်း"။

ပလ္လင် ရှစ်ရပ် ၉-ခန်း။ တနည်း။ ။လွှတ်တော်၌ ဇေတဝန်ဆောင်ခေါ် နောက်က ဆောင်မကြီး၌လည်း ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် လွှတ်တက်သော အခါ စံမြန်းရန် "သီဟာသန ပလ္လင် ခြင်္သေ့ခံ ဥကင်နှင့်တကွ"ခမ်းနားစွာ တည်ထားရသေး၏၊ ပလ္လင် အမျိုးအစားမှာ ရှစ်ရပ်သာ ရှိသော်လည်း ထားသောနေရာကား ကိုးခန်း ကိုးဌာန ရှိသည်ဟု မှတ်၊ ထိုကြောင့် "ဗောဓိညွန့်ရှင်၊ ဆုကြီးဆင်လျက်၊ ပလ္လင်ကိုးဆင့်၊ ဥကင်ဘွင့်ရှိ"ဟူသော မဃဒေဝလင်္ကာ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ခန်း၌ ဆိုထားလေပြီ။

ပလ္လင် ၆-ပါး၊ ပိုင်သူများ၊ မျိုးခွား ဘယ်သူနည်း?။ ။ပလ္လင်မျိုး ၆-ပါးကို ပိုင်သူ ထိုင်သူတို့ ဟူ၏။ (၁) ကမလာသန ပလ္လင်-ကြာပလ္လင် ဖြဟ္မာမင်းတို့ ထိုင်သည်၊ (၂) ဒိဗ္ဗာသန ပလ္လင်-နတ်မင်းတို့ ထိုင်သည်၊ (၃) ရာဇ ပလ္လင်- လူမင်းတို့ ထိုင်သည်၊ (၄) အနဋ္ဌ ကရန ပလ္လင်- တရားသူကြီးတို့ ထိုင်သည်၊ (၅) ဓမ္မာသန ပလ္လင်-ဓမ္မကထိကတို့ ထိုင်သည်၊ (၆) အပရာဇိတ ပလ္လင်-မြတ်စွာဘုရားသခင် ထိုင်ရာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပလ္လင်လုပ်ရာ၊ မြင့်တောင်ထွာ၊ ၃-မြာ ပိုင်းမှတ်သား။ ။ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ အောက်ပါအတိုင်း သုံးမျိုးလာရှိ၏။ (၁)မဟာ ပလ္လင်မျိုး- ၁၆-တောင် အမြင့်ရှိ၏၊ (၂) မဇ္ဈိမ ပလ္လင်မျိုး- ၈-တောင် အမြင့်ရှိ၏၊ (၃)စူဠ ပလ္လင်မျိုး- ၄-တောင် အမြင့်ရှိ၏။

ပလာမျိုး ၃၇-ဆင်။ ။ရှေးသုံး မြန်မာ ထမီ၊ ပုဆိုး၏ အမည်၊ ၎င်းပလာမှာ အောက်ပါအတိုင်း အဆင်ပေါင်း ၃၇-မျိုး ရှိကြောင်း သိရ၏။ စောင်းတော်ပိုက်၊ လေးပွင့်ဆိုင်၊ ပေါင်တူစင်း၊ ပေါင်ဖို-ပေါင်မ၊ ရဲစင်း၊ တကြောင်းထိုး၊ လောကခေတ်၊ နဒီ၊ နဒီအံကွဲ၊ ပတိမ်းဆင်(၁၀)၊နှစ်ကိုယ်တွေ့၊ ဆောင်တော်ကူး၊ ရွှေဘိုရိုး၊ ရွှေဘိုနန်းသိမ်း၊ ရွှေဘိုထိပ်တင်၊ တိမ်ခိုးဆင်၊ ကွက်တုံး၊ စလွယ်စင်း၊ အဝါစင်း၊ လိမ်မော်စင်း၊ (၂၀) လိမ်မော်ကွက်၊ ရဲကွက်၊ အဝါကွက်၊ နှစ်ထပ် လောကခေတ်၊ လောကမာတ် အံဆွဲ၊ သံပတ်ဆင်၊ ငွေပန်းဆင်၊ ဒေဝီဆင်၊ ကျောက်စိမ်းဆင်၊ မရမ်းစင်း(၃၀)၊ ဒေါနစင်း၊ ဘုံဘိုင်ဆင်၊ ရာသက်ပန်၊ အဖြူကွက်၊ ဖူးညိုဆင်၊ ပတ္တမြားဆင်၊ ဖရဲဥဆင်(၃၇)။

ပလိဗောဓကြီး ၁၀-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပ-အုပ်၊ ဂ၆။ သမထ, ဝိပဿနာ နှစ်ဖြာသောလမ်း စခန်းဖြင့် ထွက်လမ်းကိုရှာသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အနှောက်အရှက်ဖြစ်၍ ဖြတ်ပယ်စွန့်ပစ်ရသော တရားမျိုးဆယ်ပါး။ (၁) အာဝါသ- ကျောင်း, အိပ်ရာနေရာ, အာရာမ်၊ (၂) ကုလ-အလုပ်အကျွေး ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာ၊ (၃) လာဘ- ပစ္စည်းလေးရပ် လာဘ်သပ္ပကာ၊ (၄) ဂဏ-ဂိုဏ်းသံဃာ အပေါင်းအပေါ်၊ (၅) ကမ္မ- နဝကမ္မခေါ် အမှုသစ်၊ (၆) အဒ္ဓါန- ခရီးသွားခြင်း၊ (၇) ဉာတိ- သာသနာ့မျိုးဆွေ,အိမ်မျိုးဆွေ၊ (၈) အာဗာဓ- မကျန်းမာခြင်း, အနာရောဂါ၊ (၉) ဂန္ထ- သင်ကြားပို့ချ, ကျက်မှတ်ရေးပြုဆဲ ကျမ်းဂန်၊ (၁၀)ဣဒ္ဓိ-ဝိပဿနာကို နှောက်ရှက် ဖျက်ဆီးတတ်သော ပုထုဇန်တန်ခိုး။

ပ ဝဂ် ၅-လုံး။ ။ဗျည်း ၃၃-လုံးတို့တွင် “ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ” ၎င်း ၅-လုံး ထစုကို ဆိုသည်။

ပဝါရဏာမျိုး ၇-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ အချင်းချင်း ဖိတ်ကြား ဝေါင်းပန်မှု ပြုခြင်း ၇-မျိုး။ (၁) သံဃ ပဝါရဏာ- ငါးပါး, ငါးပါးထက် များသော သံဃာတော်တို့ တသိမ်တည်း၌ စုဝေး၍ ပြုခြင်း၊ (၂) ဂဏ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဝါရဏာ ၂-ပါး, ၃-ပါး, ၄-ပါး အထိ တစုတည်းပြုသော ပဝါရဏာ၊ (၃) ပုဂ္ဂလ ပဝါရဏာ- အဖော်မရှိ တပါးတည်းပြုသော ပဝါရဏာ၊ (၄) တေဝါစိက ပဝါရဏာ- ၃-ကြိမ် ၃-ခေါက်ဆို၍ တပါးချင်းပြုသော ပဝါရဏာ၊ (၅) ဒွေဝါစိက ပဝါရဏာ- တစုံတခုသော အန္တရာယ်ကြောင့် ၃-ကြိမ် ဆိုချိန်မရ၊ ၂-ကြိမ်သာ ဆို၍ပြုသော ပဝါရဏာ၊ (၆) ဧကဝါစိက ပဝါရဏာ- ထို့အတူ တကြိမ်တခေါက်သာဆို၍ ပြုသော ပဝါရဏာ၊ (၇) သမာန ဝဿိက ပဝါရဏာ- ဝါတူချင်း ပေါင်း၍ ငါးပါးတတွဲ, ဆယ်ပါးတတွဲ စသည်ဖြင့် ဆို၍ပြုသော ပဝါရဏာမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။နေ့ကိုလိုက်၍လည်း စာတုဒ္ဒသီ စသည် ပြားသေး၏။

ပဝိဝေကတရား ၃-ပါး။ ။ကာယ ပဝိဝေက၊ စိတ္တ ပဝိဝေက၊ ဥပဓိ ပဝိဝေက၊ ၎င်းအကျယ် (ဝိဝေကတရား ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

ပ,သတ် ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ၃-တန် မြန်မာ့နည်း။ ။ကာရန်ငယ် အသံ ၆၄-ပါးနှင့် မြန်မာသင်ပုန်းကြီး ကျမ်းလာ ၁၆-ပါးသော ဌာနတို့တွင် ပါဝင်သည့် စာစီစာကုံး ဥပဒေသ ဝေါဟာရ 'အပ်, အိပ်, အုပ်' တို့ ဖြစ်ကြ၏။

ပသာဒရုပ် ၅-ပါး။ ။ကိုယ်ခန္ဓာ အတွင်းရှိ အကြည်ဓာတ်ရုပ် ၅-ပါး။ (၁) စက္ခု ပသာဒ- မျက်စိအကြည်၊ (၂) သောတ ပသာဒ- နားအကြည်၊ (၃) ဃာန ပသာဒ နှာခေါင်းအကြည်၊ (၄) ဇိဝှါ ပသာဒ- လျှာအကြည်၊ (၅) ကာယ ပသာဒ- ကိုယ်အကြည်။

ပဟာန်အပြား မျိုး ၅-ပါး။ ။မွေ့သင်္ဂဟဋီပါဠိတော် ၂၀၀။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ ၁၈၆။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၁၃၇။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။၅၂။ **ကိလေသာ** အယုတ် တရားစုကို ပယ်မှုငါးပါး။ (၁) တဒင်္ဂ ပဟာန်- ကာမကုသိုလ် တရားစုဖြင့် ပြုဆဲခဏ၌ ပယ်ခြင်း၊ (၂) ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်- မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် စုဖြင့် ခေါင်းပါးအောင် ပြုခြင်း၊ (၃) သမုစ္ဆေဒ ပဟာန်- မဂ်ကုသိုလ် စုဖြင့် အပြတ်ပယ်ခြင်း၊ (၄) ပဋိပဿဒ္ဓိ ပဟာန်- ဖိုလ်တရားစုဖြင့် ငြိမ်း အေးမှု ပြုခြင်း၊ (၅) နိဿရဏ ပဟာန်-ပရိနိဗ္ဗာန ဓာတ်ဖြင့် ဖြတ်တောက် ထွက်မြောက်သွားခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပဟာန ဝိနည်းမျိုး ၅-ပါး။ ။သုတ္တနိပါတ် ။ပါ။ ၂၇၉ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ဂ။ စူဠနိဒ္ဒေသ။ဋ္ဌ။၇၂-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ ပဟာန ဝိနယောပိ တဒင်္ဂပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာနံ, သမုစ္ဆေဒ ပဟာနံ, ပဋိပဿဒ္ဓိ ပဟာနံ, နိဿရဏ ပဟာနန္တိ ပဉ္စဝိဓော၊ အနက် အထက် ပဟာန်နည်းအတိုင်း။

ပဟိုရ် ၄-ပါး၊ ချိန်ပိုင်းခြား၊ မှတ်သား စည်နာရီ။ ။ရှေး မြန်မာ စံတော်ချိန်တွင် နေ့ ၄-ပဟိုရ် ညဉ့် ၄-ပဟိုရ်ဟု နေ့ညဉ့် တိထိ တရက်တွင် ဂ-ပဟိုရ်ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားသည်၊ ၁-ပဟိုရ်လျှင် စည်တကြိမ်ကျစီ ၁၁-ချက်၊ ၂၂-ချက်၊ ၃၃-ချက်၊ ၄၄-ချက်အားဖြင့် ထိးသည်၊ ၁-ပဟိုရ်သည် စက် ၃-နာရီ အချိန်နှင့် ညီမျှသည်၊ စက်နာရီ အချိန်နှင့် ပဟိုရ်ချိန်တို့ ယှဉ်ပုံမှာ—

	စက်နာရီ		ပဟိုရ်	
(၁)	နံနက်	၉-နာရီ	နေ့	၁-ပဟိုရ်
(၂)	မွန်းတည့်	၁၂-နာရီ	နေ့	၂-ပဟိုရ်
(၃)	ညနေ	၃-နာရီ	နေ့	၃-ပဟိုရ်
(၄)	ညနေ	၆-နာရီ	နေ့	၄-ပဟိုရ်
(၅)	ညဉ့်	၉-နာရီ	ညဉ့်	၁-ပဟိုရ်
(၆)	သန်းခေါင်	၁၂-နာရီ	ညဉ့်	၂-ပဟိုရ်
(၇)	သန်းလွဲ	၃-နာရီ	ညဉ့်	၃-ပဟိုရ်
(၈)	နံနက်	၆-နာရီ	ညဉ့်	၄-ပဟိုရ်

ပဟိုရ် ဂ-ပါး၊ တရက်ထား၊ ခြားနား နာရီ အသို့နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ပဟိုရ် ၄-ပါး၊ ချိန်ပိုင်းခြား၊ မှတ်သား စည်နာရီ)၌ ရှုပါလေ။

[ပါ]

ပါဋိဟာရိယမျိုး ၃-ပါး။ ။သုတ်သီလက္ခန်။ပါ။ ၂၀၆။ဋ္ဌ။၃၂၁။ အင်္ဂုတ္တရ တိကနိပါတ်။ ။နံပါတ် ၁-နှင့် ၂-ကို မြတ်စွာဘုရား တားမြစ်တော်မူသည်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နံပါတ် ၃-နှင့်သာ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုရေး၌ ခွင့်ပြုတော်မူသည်၊ ဤဖော်ပြ ပါတို့ကား- ဂုဏ်တော် ၉-ပါးတွင်"သတ္ထာ"ဂုဏ်တော်၌ အကျုံးဝင်သော တန်ခိုးတော် ၃-ပါးကို ဆိုသည်။ (၁) ဣဒ္ဓိ ပါဋိဟာရိယ- တန်ခိုးအကြီး ဆုံး နတ်ပြဟ္မာတို့ထက် ပိုမိုလွန်ကဲသောတန်ခိုးတော်ရှင်အဖြစ်စွမ်းနိုင်ခြင်း (ဣဒ္ဓိဝိဓ)၊ (၂) အာဒေသနာ ပါဋိဟာရိယ- သတ္တဝါတို့၏ ကြံစည် စိတ်ကူးဆင်ခြင်မှု ဟူသမျှကို သိမြင်ထုတ်ဘော် ပြောကြားတော်မူခြင်း၊ (စေတောပရိယ)၊ (၃) အနုသာသန ပါဋိဟာရိယ-ဤသို့ကျင့် ဤသို့ကြံ စသည်ဖြင့် ဟောကြားဆုံးမကာ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ဓာတ်ကို ဈာန်,မဂ်, ဖိုလ်တိုင်အောင် ကြည်ညွတ်လာစေခြင်း။

ပါဏာတိပါတ အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။သတ်မှုကံမြောက် ဆုံးဖြတ်ချက်အကြောင်း ငါးပါး၊ ၎င်း အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံက ထိုသိက္ခာပုဒ် ပျက်၏။ (၁) ပါဏ-သက်ရှိသတ္တဝါဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ပါဏသညိတ- သက်ရှိသတ္တဝါ ဟု မှတ်သိခြင်း၊ (၃)ဃာတ စိတ္တ-သတ်လိုသောစိတ်ရှိခြင်း၊ (၄)ဥပက္ကမ- လုံ့လပြုခြင်း၊ (၅) မရဏ- ထိုလုံ့လကြောင့် သေခြင်း။

ပါဏာတိပါတ၏ ပယောဂမျိုး ၈-ပါး။ ။ပါဏာတိပါတကံ ဖြစ်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းတရားမျိုး ရှစ်ပါး၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) ဥဒ္ဒိဿ ပယောဂ-သတ္တဝါကို ရည်မှတ်၍ သတ်ဖြတ် ထိုးခုတ်ခြင်း၊ (၂) အနုဒ္ဒိဿ ပယောဂ- သတ္တဝါတစုံတခုကို ရည်မှတ်ခြင်းမရှိဘဲ ဘာကောင်သေသေဟု ပစ်ခတ် ထိုးခုတ်လိုက်ခြင်းမျိုး၊ (၃) သာဟတ္ထိက ပယောဂ- ကိုယ်တိုင် သတ်ပုတ် ထိုးခုတ်ခြင်း၊ (၄) အာဏတ္တိက ပယောဂ- သူတပါးကို စေခိုင်း ခြင်း၊ (၅) နိဿဂ္ဂိယ ပယောဂ- အဝေး၌ နေသော သတ္တဝါကို မြှား, လှံ, သေနတ် စသည်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်း၊ (၆) ထာဝရ ပယောဂ-အမြဲတည်နေ၍ သေစေနိုင်သည့် တွင်းတူးထားခြင်း, ဆေးဝါး အစီအရင်ထားခြင်း,စသည့် အရာမျိုး၊ (၇) ဝိဇ္ဇာမယ ပယောဂ- ဓာတ်ရိုက်, ဓာတ်ဆင်, ဂါထာ မန္တရား, စသော အစီအရင်တို့ဖြင့် သေအောင်ပြုခြင်း၊ (၈) ဣဒ္ဓိမယ ပယောဂ- မိမိ ကမ္မဇိဒ္ဓိတန်ခိုးဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို သေစေခြင်း။

ပါဏာတိပါတကံ၏ မကောင်းကျိုး ၂၃-မျိုး။ ။ပါဏာတိပါတ် သူ့သက် သတ်သူတို့ ခံစားတွေ့ကြုံရသော မကောင်းကျိုးများသည် ပိဋကပါဠိတော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တို့၌ သင်္ချာအမျိုးမျိုးဖြင့် လာရှိသော်လည်း ဤ၌ အလုံးစုံပါဝင်သည့် ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာလာ သင်္ချာ ၂၃-ပါးကို ဆိုလေသည်၊ သိလွယ်နိုင်ရန် မြန်မာဘာသာ သက်သက်ဖြင့် ပြလိုက်၏။ (၁) ကိုယ်အင်္ဂါချို့တဲ့ခြင်း၊ (၂) လုံးရပ်နေထား အချိုးအစား မကျခြင်း၊ (၃) နှံ့နှေးလေးဖင့်ခြင်း၊ (၄) ခြေ, လက်, ဖဝါး မညီခြင်း၊ (၅) မလှပ မတင့်တယ်ခြင်း၊ (၆) အရေ အဆင်း မပြောင်ဝင်းခြင်း၊ (၇) အသားအရေ ကြမ်းတန်းခြင်း၊ (၈) ကြောက်ရွံ့တတ်ခြင်း၊ (၉) ခွန်းအားဗလ မရှိခြင်း၊ (၁၀) စကားပြေပြစ်စွာ မပြောတတ်ခြင်း၊ (၁၁) ချစ်ခင်သူ မရှိခြင်း၊ (၁၂) မိမိပရိသတ် အကြိမ်ကြိမ် ပျက်စီးခြင်း၊ (၁၃) ထိတ်လန့်တတ်ခြင်း၊ (၁၄) လက်နက်, အဆိပ်ဘေး သင့်တတ်ခြင်း၊ (၁၅) သူများပယောဂကြောင့် သေရခြင်း၊ (၁၆) တွေဝေမိုက်မဲခြင်း၊ (၁၇) ခြွေရံပရိသတ် နည်းပါးခြင်း၊ (၁၈) ရွံစရာကောင်းသော ရုပ်အဆင်းရှိခြင်း၊ (၁၉) ကုန်းကောသော ကိုယ်ရှိခြင်း၊ (၂၀) ကြောင့်ကြ စိုးရိမ်မှုများခြင်း၊ (၂၁) ဘေးရန်.များခြင်း၊ (၂၂) ချစ်ခင်သော သားသမီးတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်း၊ (၂၃) အသက်တိုခြင်း။

ပါတိမောက် ၂-မျိုး။ ။ဥဒါန်း ။ပါ။ ၁၃၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၇၁-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) ဩဝါဒ ပါတိမောက်- သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ, စသော ဩဝါဒကထာ၊ (၂) အာဏာ ပါတိမောက်- ဝိနည်း ပညတ်တော် သိက္ခာပုဒ်များ။

ပါဒရက် လေမျိုး ၈-ပါး။ ။သွက်ချာပါဒ ရောဂါ ဖြစ်စေတတ်သော လေမျိုး ၈-ပါးဟူ၏၊ ၎င်း သရုပ်ကို လေမျိုး-၈၀ (က) ပုဒ်၌ ရှုလေ။

ပါပဂြိုဟ် ၄-လုံး။ ။ဆိုးသွမ်း ယုတ်မာသော ဂြိုဟ်၊ သို့မဟုတ် နေမှပေါ်ထွက်လာသောကြောင့် အရှိန်အခိုး ပူပြင်းသော သဘောရှိသည့် ဂြိုဟ်ဟု ဗေဒင်ကျမ်းများ၌ ဆိုကြကုန်၏၊ လောကဒီပသာရကျမ်းတွင် 'ပါပလေးချက်၊ နေလာထွက်၍၊ ရှိန်စက် ပူခြင်း၊ အခိုးပြင်း၏' ဟု ဆိုထားလေပြီ။ (၁) တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်၊ (၂) အင်္ဂါဂြိုဟ်၊ (၃) စနေဂြိုဟ်၊ (၄) ရာဟုဂြိုဟ်။

ပါရဂူကြီး ၆-မျိုး။ ။၎င်း အကျယ် စိတ်ဝင်စားဘွယ်တို့ကို သုတ္တနိပါတ် ။ပါ။ ၃၀၄ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၀၆။ မဇ္ဈိမ ပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၃၄၅ ။ဋ္ဌ။ ၂၇၁-တို့၌

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှပါ။ (၁) ပရိညာ ပါရဂူ၊ (၂) ပဟာန ပါရဂူ၊ (၃) ဘာဝနာ ပါရဂူ၊ (၄) သစ္ဆိကိရိယာ ပါရဂူ၊ (၅) သမာပတ္တိ ပါရဂူ၊ (၆) အဘိညာ ပါရဂူ။

ပါရမီ ၁၀-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၇ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၄၇။ သုတ်သီလက္ခန် ။ဋ္ဌ။ ၆၀။ သုတ်မဟာဝါ။ဋ္ဌ။ ၂၄၄-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်မျိုး ဆယ်ပါး။ (၁) ဒါန ပါရမီ-လှူဒါန်း ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း၊ (၂) သီလ ပါရမီ- ငါးပါး, ရှစ်ပါး, ဆယ်ပါး စသော သီလကို ဆောက်တည် သိမ်းဆည်းခြင်း၊ (၃) နိက္ခမ ပါရမီ- အိမ်ရာခွါရှောင် ရသေ့ရဟန်း ဘောင်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း၊ (၄) ပညာ ပါရမီ- ပညာကို ဆည်းပူးရှာဖွေ တိုးပွားစေခြင်း၊ (၅) ဝီရိယ ပါရမီ- မတွန့်မဆုတ် အားထုတ်သော ဇွဲနှပဲဖြင့် ရဲရဲရွှတ်ရွှတ် ကြိုးစားခြင်း၊ (၆) ခန္တီ ပါရမီ- သည်းခံခြင်း၊ (၆) သစ္စာ ပါရမီ- မှန်ကန် ဖြောင့်မတ်စွာ ပြောဆို လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ (၈) မေတ္တာ ပါရမီ-ကမ္ဘာ့သားများကို မိမိနှင့် တသားတည်း ချစ်ခြင်း၊ (၉) အဓိဋ္ဌာန ပါရမီ- အပြစ်ကင်းသော အရာ၌ စိတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်သည့် အားလျော်စွာ လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ (၁၀) ဥပေက္ခာ ပါရမီ- သူစိမ်း သူကျက် ငဲ့ကွက်မရွေး ချမ်းသာ ဆင်းရဲသော အရေး၌ စိတ်တွေးကြံစည်ခြင်းမပြု အလယ်ကြားရှု၍ နေခြင်း။

ပါရမီ အပြား ၃၀။ ။ဤ၌ သုံးဆယ်ဖြစ်စေရန် အထက်ပါ ဆယ်ပါးကို တပါး တပါးလျှင်။ (၁) ရိုးရိုး ပါရမီ-ကိုယ်ခန္ဓာမှ အပဖြစ်သော အရာများအတွက် မငဲ့ကွက်မှု၊ (၂) ဥပ ပါရမီ- ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်း ခြေ,လက်,မျက်စိတို့အတွက် မငဲ့ကွက်မှု၊ (၃) ပရမတ္ထ ပါရမီ-ကိုယ့်အသက် ကိုပင် မငဲ့ကွက်မှု၊ ၎င်း ၃-ပါးနှင့် မြှောက်သော် ပေါင်း ပါရမီ-၃၀ ဖြစ်၏။

ပါရာဇိက ၄-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ ၎င်းတို့ဘဝမှ ဆုံးရှုံးမှုကြီး ၄-ပါး။ (၁) ပဌမ ပါရာဇိက-အဗြဟ္မစရိယ အမှုကို ပြုခြင်း၊ (၂) ဒုတိယ ပါရာဇိက-လူဇာတ် ပစ္စည်းကို ငါးကျပ်တန်မှစ၍ ခိုးယူမှု၊ (၃) တတိယ ပါရာဇိက-လူဇာတ် ဖြစ်သူကို သတ်ခြင်း၊ (၄) စတုတ္ထ ပါရာဇိက- ဈာန် မဂ် ဖိုလ် မရဘဲရ၏ဟု လိမ်ပြောမှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပါရာဇိက ၂၄-ပါး။ တနည်း။ ။အဘာဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ၁၁-ယောက်၊ ရဟန်းယောကျ်ား ပါရာဇိက ၄-ပါး၊ ရဟန်းမ ပါရာဇိက ၄-ပါး၊ စုတ်မှိအောင်ရှည်သော အင်္ဂါဇာတ်ရှိသူ၊ အင်္ဂါဇာတ်ကို စုတ်မှိအောင် ခါးပျော့သောသူ၊ ဘိက္ခုနီမ လူထွက်၊ သူတပါး အင်္ဂါဇာတ်ကို စုတ်သောရဟန်း၊ သူတပါးအင်္ဂါဇာတ်ကို ဖင်ထဲဝင်အောင် ဖိထိုင်သော ရဟန်း။

ပါလိကွေး ၄၅။ ။ရင်း ဝေါဟာရ သချ်ာကို မှော်ပညာကျမ်းတို့၌ "ဥုံ ဘုရားဟူက မောက္ကလူ ၂၄၊ တရားဟူက ပါလိကွေး ၄၅၊ သံဃာဟူက သံချပ်ဝတ် ၃၇" စသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အကွယ်အကာယူရာ၌ အသုံးချနည်းများအတွက် တွေ့ဘူး၏။

မှတ်ချက်။ ။ဘုရင့်နောင်စသော စစ်သူကြီးတို့ ဆောင်းသည့် ဦးထုပ်ကို မောက္ကလူခေါ်၏၊ ၎င်း မောက္ကလူ သဖွယ် လုံခြုံသော ၂၄-ပစ္စည်းနှင့်ကိုယ်၌ စည်းချသည်ကို "မောက္ကလူ ၂၄"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုအတူ ၄၅-ဝါကာလပတ်လုံး ဟောတော်မူသော တရားတော်များနှင့် ပါလိကွေး သဖွယ် ကိုယ်၌ ဆင်မြန်း ကာရံသည်ကို "ပါလိကွေး ၄၅"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့အတူ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးနှင့် သံချပ်ဝတ်သဖွယ် ကိုယ်၌ ဝတ်ဆင်ထားမှုကိုပင် "သံချပ်ဝတ် ၃၇"ဟု သိလေ။

[ပိ]

ပိဋက ၃-ပုံ။ ။သုတ်သီလက္ခန် ။ဋ္ဌ။ ၁၇- ၁၉။ ၌ အကျယ်ရှု။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော် အမျိုးအမည် သုံးပါး။ (၁) သုတ္တန္တ ပိဋက၊ (၂) ဝိနယ ပိဋက၊ (၃) အဘိဓမ္မာ ပိဋက။

ပိဋကတော်၏ နက်နဲခြင်း ၄-ပါး။ ။ပိဋက ၃-ပုံတို့တွင် တပါး တပါးသော ပိဋက၌ နက်နဲခြင်းအပြား လေးပါး။ (၁) ဓမ္မ ဂမ္ဘီရ-ပါဠိတော်၏ နက်နဲခက်ခဲခြင်း၊ (၂) အတ္ထ ဂမ္ဘီရ- ထိုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်များ နက်နဲခက်ခဲခြင်း၊ (၃) ဒေသနာ ဂမ္ဘီရ-နှလုံးပိုက်၍ သိုက်မြိုက် ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါအစဉ်၏ ခက်ခဲနက်နဲခြင်း၊ (၄) ပဋိဝေဓ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂမ္ဘီရ-ထို ဓမ္မ, အတ္ထ, နှစ်ရပ်ကို အဟုတ်အဟတ် တပ်အပ်သေချာစွာ သိသောဉာဏ်၏ နက်နဲခြင်း။

ပိဋကတော်၏ အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။ငှင်းသရုပ်ကို(ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ မြတ်အင်္ဂါ၊ ၉-ဖြာ ဝေဘန်သိ) ဟူသော သုတေသန၌ ရှုပါ။

ပိဋကတော် သင်ယူနည်းမျိုး ၃-ပါး။ ။ပိဋကတော် စာပေ သင်ယူနည်းမျိုး ၃-ပါးဟူ၏။

(၁) အလဂဒ္ဒူပမာ-ပရိယတ္တိ၊ မြွေဖမ်းသူသည် (အဖမ်း မတတ်လျှင်) ထို မြွေကိုက်၍ ဒုက္ခရောက်ရသလို ပရိယတ်တရားကိုလည်းသူတပါးတို့ အယူဝါဒကို ပြစ်တင်ရှုပ်ချရန်, ပြိုင်ဆိုင်ကဲ့ရဲ့ရန်, သူတပါးတို့ မိမိအယူဝါဒကို ပြစ်တင်လာသော် ဖယ်ရှောင်ရှား၍ ချေပနိုင်ရန်, ကျော်စော ထင်ရှား၍ လာဘ်လာဘ ပေါများ စေရန်,ရည်ရွယ်လျက် သင်ယူလျှင် စိတ်ထား မကောင်းကြောင့် အပါယ်ငရဲကျ-ဆင်းရဲဒုက္ခရ၍ အလဂဒ္ဒူ ပမာ-ပရိယတ္တိဟု ခေါ်ဆိုသည်။

(၂) နိဿရဏတ္ထ- ပရိယတ္တိ၊ သီလ- သမာဓိ- ပညာ-ဝိပဿနာတရားမှန်တို့ကို သိရှိတတ်ကျွမ်း၍ မဂ် ဖိုလ် ရယူနိုင်ရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်ရေးအတွက် သင်ယူလျက် မြင့်မြတ်သော စိတ်ထားကြောင့် ဝဋ်ဒုက္ခမှထွက်မြောက်ရာ နိဿရဏတ္ထ- ပရိယတ္တိမျိုးမည်၏။

ဘဏ္ဍာဂါရိက-ပရိယတ္တိ၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဓမ္မက္ခန္ဓာအပေါင်း တိမ်းစောင်း ပျောက်ပျက်ခြင်း မရှိရအောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန် သင်ကြားမှုမျိုးကို မင်း၏ ဘဏ္ဍာစိုးနှင့် တူသောကြောင့် ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တိမျိုး မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ပုထုဇဉ်တို့သည်လည်း ထိုကဲ့သို့ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်နိုင်ရန် ဆင်းရဲဂုဏ်ပန်းစွာ သင်ကြားထားကြပေသည်၊ သို့သော် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်က သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ မလွတ်သေး၍ ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တိမဖြစ်ဘဲနိဿရဏတ္ထ ပရိယတ္တိသာဖြစ်လေသည်၊ မှန်၏၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ သင်ယူနည်းကား အလဂဒ္ဒူပမာ ပရိယတ္တိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော်ငင်း၊ နိဿရဏတ္ထ ပရိယတ္တိသော်ငင်း ဖြစ်ရာ၏၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက- ပရိယတ္တိကား မဖြစ်နိုင်ဟု မှတ်ရာသည်။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ သင်ယူနည်းကား နိဿရဏတ္ထ- ပရိယတ္တိသင်ယူနည်းသာ ဖြစ်၏၊ ရဟန္တာတို့ 'သင်ယူနည်းသည် ဘဏ္ဍာဂါရိက သင်ယူနည်း အစစ်ဖြစ်၏၊ မင်းဘဏ္ဍာစိုးသည် ရတနာတို့ကို ထိန်းသိမ်း၍ မင်းလိုသောအခါ ထုတ်ပေးရသလို ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ သည်လည်း သင်ယူထိန်းသိမ်းကြကုန် လျက် ဝေနေယျတို့အား ပေးသင့်သောအခါ ထုတ်ဖေါ် ဟောကြား ပေးသနားတော် မူကြကုန်၏ဟု မှတ်ရာသည်။ ဝိနည်း ။ဋ္ဌ။ပ။ ၁၉။ ၂၀ ။ဒီ။ဋ္ဌ။ ပ။ ၂၁။ မ။ဋ္ဌ။ ဒု- ၁၃။ အဘိ။ဋ္ဌ။ပ။ ၁၉။ သာရတ္ထ။ပ။ ၈၁။ တို့၌ ကြည့်ပါကုန်။

ပိဋ္ဌကသင်္ချာ၊ ရေတွက်ရာ၊ ၁၀-ဖြာဂဏန်း အသို့နည်း?။ ။အဖြေကား ဂဏန်းနှင့်တွဲ၍ ဖေါ်ပြထားသော အောက်ပါ အက္ခရာတို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ +ခေါ် ကြက်ခြေ ၂-လုံးပြကား သက္ကတကျမ်းလာ ရေဖများဖြစ်၍ မြန်မာအက္ခရာနှင့် မဆိုင်ဟု မှတ်၊ အက္ခရာသင်္ချာ ယူနည်း ဂါထာ၊

ကာဒိ, ဋ္ဌာဒိ, ယကာရာဒိ၊နဝသင်္ချာ ပကာသိတာ။
ပ, ကာရာဒိ ပဉ္စသင်္ချာ၊ သုညာနာမ ည, န, သရာ။

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
က	ခ	ဂ	ဃ	င	စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ	တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ	....	....	....	....	....
ယ	ရ	လ	ဝ	+	+	သ	ဟ	ဠ	အ

ပိသုဏာပါဒဝါစာ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ချစ်သူနှစ်ဦး ကွဲအောင် ကုန်းတိုက်ပေးမှု အင်္ဂါ လေးပါး။ (၁) ဘိန္ဒိတဗ္ဗ ပုဂ္ဂလ- အခွဲ အတိုက် ခံရသူ၊ (၂) တပ္ပိယ ကမျတာ- မိမိကို ချစ်စေလို၍ ကွဲပြားမှုကို ရှေးရှုခြင်း အဖြစ်၊ (၃) ဝါယာမ-လုံ့လပြုခြင်း, ရန်တိုက်ခြင်း၊ (၄) ဇာနန- မိမိရန်တိုက် ပြောဆိုအပ်သူက မိမိစကားကို သိနားလည်ခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပိသုဏာဝါစာ ကံ၏ မကောင်းကျိုးမျိုး ၇-ပါး။ ။ပိဋကတ်တော်တို့မှ ရသလောက် ဂဝေါင်း၍ ပြလိုက်သည်၊ တကျမ်းတဖွဲ့တည်း၌ စုပုံလျက် မရှိပေ။ (၁) အပါယ်လေးပါးသို့ လားရခြင်း၊ (၂) ချစ်သူတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်း၊ (၃)မိတ်ဆွေခြွေရံ နည်းပါးခြင်း၊ (၄)သူတော်ကောင်း တရား၌ သဒ္ဓါပျက်တတ်ခြင်း၊ (၅) သူတပါးတို့ လုံ့လကြောင့် သေရခြင်း၊ (၆) လူများ၏ အမုန်းကိုခံရခြင်း၊ (၇) စိတ် ညစ်ညူး စိုးရိမ်ရခြင်း။

ပီတိအပြား မျိုး ၅-ပါး။ ။ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်် ။ပါ။၄၀။၌။ ပ-အုပ် ၁၆၉။ ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါးကို နှစ်သက်ပြည့်ဖြိုး ပွားတိုး ရွှင်လန်းစေတတ်သော သဘော လက္ခဏာ ၅-ပါး။ (၁) ခုဒ္ဒကာ ပီတိ- ကြက်သီး မွေးညှင်း ထရုံမျှ နှစ်သက် ရွှင်ပျခြင်းမျိုး၊ (၂) ခဏိကာ ပီတိ-လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ ခဏခြင်းဖြစ်၍ ခဏခြင်းပျက်သော နှစ်သက်ခြင်းမျိုး၊ (၃) ဩက္ကန္တိက ပီတိ- ဒီလှိုင်းကြီးများ အိဖုံးလွှမ်းမိုးသွားဘိသကဲ့သို့ ကိုယ်လုံး၌ လွှမ်းဖုံး သက်ရောက်လာသော ပီတိမျိုး၊ (၄) ဥဗ္ဗေဂါ ပီတိ-နှစ်သက်ခြင်းအဟုန် ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အထက်သို့ ကြွတက် လွင့်မြောက် သွားစေနိုင်သော ပီတိမျိုး၊ (၅) ဖရဏာ ပီတိ- တကိုယ်လုံးကို ဖိမ့် ဆိမ့် အိမ့်သွားအောင် တစိမ့်စိမ့်ကြာမြင့်စွာ ပြန့်နှံ့၍တည်နေသော ပီတိမျိုး။

[ပု]

ပုံ ၃၁-လုံးတို့ အမည်များ။ ။သတ္တဝါတို့ နေရာဘုံ ၃၁-ကို အကြောင်းပြုကာ ဆိုင်းဝိုင်း၌ ပုံ ၃၁-လုံးကို ပြုလုပ်စီမံကြောင်းနှင့် မှတ်သားမိဘူး၏၊ ဤ၌လေတူရိယာ၏ သံမှန် ၂၁-ပေါက်ကို မူလအခြေခံထား၍ ဆိုင်းဝိုင်း၌ ပုံ ၂၁-လုံး သွင်းစီကာ စိုင်းအပြင်၌ ၁၀-လုံးထားလျက် ပေါင်း ၃၁-လုံးဟု မှတ်ရာသည်၊ ၎င်းတို့အမည်များမှာ။ (၁)တပေါက်ကမှ (၇)၇-ပေါက်ကဲ အထိ ၇-လုံး၊ (၈)တေးလုံး၊ (၉)တျောလုံး၊(၁၀)ဒူးလုံး၊ (၁၁)ဒုန်းလုံး၊ ၎င်း ၄-လုံးကို ပကတိ ၄-လုံး ခေါ်၏၊ ဤ ၄-လုံးကိုပင် ဗယ်ညာအားဖြင့် (၁၂) ဗယ်တေး၊ (၁၃)ညာတေး၊ (၁၄)ဗယ်တျော၊ (၁၅)ညာတျော၊ (၁၆) ဗယ်ဒူး၊ (၁၇) ညာဒူး၊ (၁၈) ဗယ်ဒုန်း၊ (၁၉) ညာဒုန်းအားဖြင့် ၈-လုံး ပြထားပြီးနောက် (၂၀) အံထပ် သံမှန်၊ (၂၁) မြင်းစိုင်း၊ ၎င်း ၂၁-လုံးကို ဆိုင်းဝိုင်း၌ သွင်း၍တီးစဉ်၊ ဝေဘန်ဉာဏ် ကျယ်လာပြန်ကာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘု ၃၁-နှင့် အသံတူပုပြီး ဖ-လုံးဖတ်,စည်တို့ စခွန့် ပတ်မကြီး,ပတ်တော, ဤ ဆယ်လုံးကို ထွင်ပြန်၍ ပေါင်း ပုံ ၃၁-လုံး ဖြစ်လာသည် ဟူ၏။

ပုဂ္ဂလိက ဒါနမျိုး ၁၄-ပါး။ ။ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ် ပါဠိဖတော်၌ မြတ်ဘုရား ဟောကြားတော်မူသည်။ (၁)ဘုရားသခင်အားပေးလှူခြင်း၊ (၂)ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအား ပေးလှူခြင်း၊ (၁၀) အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်အား ပေးလှူ ခြင်း၊ (၁၁) သာသနာပကာလ ဈာန်, အဘိညာဏ်ရသော ရသေ့တို့အား ပေးလှူခြင်း၊ (၁၂) အကျင့်သီလ ရှိသော ပုထုဇန် "လူ, ရှင်, ရဟန်း" တို့အား ပေးလှူခြင်း၊ (၁၃)အကျင့်သီလ မရှိသော လူ (ဒုဿီလ) အား ပေးလှူခြင်း၊ (၁၄) တိရစ္ဆာန်တို့အား ပေးလှူခြင်းမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ရဟန်း ဒုဿီလသည် အလှူခံ တကျိပ်လေးပါးထည်း၌ မပါဟု အချို့က မှတ်ချက်ချ ပြောဆိုကြ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ပုဂ္ဂိုလ် အမျိုးအစား ၃-ပါးဟူ၏။ (၁) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်- မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်၊ အောက်ဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်၊ (၂)အသေကပုဂ္ဂိုလ်-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃)နေဝသေက္ခာ နာသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်- အရိယာ မ ဘ်သူများ။

ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုး။ ။တရားဓမ္မနှင့်စပ်၍ ပြားသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး လေးပါး၊ ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိ မှ။ (၁) ဥဂ္ဃဋိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်- အကျဉ်းမျှ ဟောသော်လည်း လွယ်ကူစွာသိ၍ ကျွတ်သူ၊ (၂) ဝိပဉ္စိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်- အကျယ်ချဲ့ထွင်၍ ဟောသည်ကို အကျယ်သိ၍ ကျွတ်သူ၊ (၃) နေယျ ပုဂ္ဂိုလ် တရားတော်ကို အရဆောင်၍ ကျင့်သူ ကျွတ်ထိုက်သူ၊ (၄) ပဒ ပရမ ပုဂ္ဂိုလ်- ပုဒ်မျှကိုသာ သိသူ ထိုးထွင်း၍ မသိသူ သည်ဘဝတွင် တရားထူး မရနိုင်သူ။

ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးပြား တကျိပ်နှစ်ပါး။ ။ကမ္မဋ္ဌာပေါ်ရှိသမျှ ကမ္မဋ္ဌာသူ ကမ္မဋ္ဌာသား ပုဂ္ဂိုလ်များကို အဘိဓမ္မာနည်းဖြင့် ရေတွက်သော် အောက်ပါ တကျိပ် နှစ်ပါးထက် ပို၍မရချေ။ (၁) ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ် အပါယ် သားများ၊ (၂) သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ် ပဋိသန္ဓေက အ,ထိုင်း,ကန်း, စောင်း, ဆွံ့လာသူ အောက်တန်းလူများ၊ (၃) ဒွိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အလယ်တန်းစား လူနတ်များ၊ (၄) တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ် အထက်တန်းစား လူ နတ် ဗြဟ္မာများ၊ (၅) သောတာပတ္တိမဂ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၆) ၎င်း ဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၇) သကဒါဂါမိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၈) ၎င်း ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၉) အနာဂါမိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၁၀) ၎င်း ဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၁၁) အရဟတ္တမဂ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၁၂) ၎င်း ဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်။

ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးပြား၊ ၁၂-ပါး၊ ၄-ပါး မသေသူ။ ။မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ကား အဘယ်အခါမှ သေသည် မရှိပေ။

ပုဂ္ဂိုလ်လွန်ကဲကြီး ၄-မျိုး။ ။(၁) သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့တွင် ဘုရားရှင်သည် လွန်ကဲကြီးမြတ်ဆုံး၊ (၂) ကာမဂုဏ်ခံစားသူတို့တွင် မန္ဓာတုစကြာမင်းကြီးသည် အလွန်ကဲဆုံး၊ (၃) အကြီးအမှူးလုပ်ချင်သူတို့တွင် မာရ်နတ်ကြီးသည် အလွန်ကဲဆုံး၊ (၄) ကိုယ်ခန္ဓာ ကြီးသူတို့တွင် ရာဟုအသူရိန်ကြီးသည် အလွန်ကဲဆုံး။ စတုက္ကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၂၄ ။ဋ္ဌ။ ၂၆၁-၌ အကျယ်ရှု။

ပုစ္ဆာ ၅-ပါး၊ မေးပုံများ၊ ခွဲခြား ဝေဘန်သိ။ ။၎င်း သရုပ်ကို "အမေး ၅-ထွေ"ဟူသော သုတေသနရပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပုညကြိယဝတ္ထု ၁၀-ပါး။ ။ဣတိဝုတ် ။ဋ္ဌ။ ၁၉၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ကုသလကမ္မပထ တရားဆယ်ပါး၊ သုစရိုက် ဆယ်ပါးလည်း ခေါ်သည်။ (၁) ဒါနသဒ္ဒါကြည်ဖြူ ပေးလှူခြင်း၊ (၂) သီလ-ကာယ ဝစီ၊ ခုနစ်လီဒုစရိုက် ကိုယ်၌ မယှဉ်၊ ကောင်းစွာကြဉ်ခြင်း၊ (၃) ဘာဝနာ-သမထ, ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းပွားများခြင်း၊ (၄) အပ စာယန-သုံးပါး ရတနာ,ဆရာ မိဘ,ဂုဏဝုဍ္ဍိ အစရှိသော သူတို့အား ရိုသေရခြင်း၊ (၅)ဝေယျာဝစ္စ-ကုသိုလ်ဖြစ်ဖွယ် မှုကြီးငယ်ကို သည်ပိုးရွက်ဆောင်ရခြင်း၊ (၆) ပတ္တိဒါန-မိမိပြုရ ကုသလကို အမျှပေးဝေရခြင်း၊ (၇) ပတ္တာနုမောဒနာ- သူတပါးပြု မြတ်ကောင်းမှုကို သာဓုနုမောဒ် ကောင်းချီးခေါ်ရခြင်း၊ (၈) ဓမ္မ သဝန-ဘုရားစရှောင်း သူတော်ကောင်းတို့ တရားကို ကြားနာရခြင်း၊ (၉) ဓမ္မ ဒေသနာ-ဘုရားစရှောင်း သူတော်ကောင်းတို့ တရားကိုဟောကြားရခြင်း၊ (၁၀) ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ- အထက်ပါ အမှု ကိုးတန်သည် ကောင်းချမ်းသာဖြဲဟု ဖြောင့်မှန်စွာ အယူကို ယူခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပုဏ္ဏမိနက္ခတ် ၁၃-လုံး။ ။ကျိုဒ်ဳ အင်္ဂလိပ်တို့ရ် အင္ဒကထာလာ ၁၃-ပါး သရုပ်ကို သာရည်၍ ၁၃-လုံးဟု ပြုသည်၊ အခြား ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်းလ၁ နက္ခတ်စုစသည်လည်း များစွာ ရှိသေး၏၊ ပြည့်ဖြိုးဝန်းစက်သော လပြည့်နေ့ညဉ့် လမင်းနှင့်ယှဉ်သော နက္ခတ်ကို ခေါ်သည်။ (၁) စိပြာနက္ခတ်- တန်ခူးလပြည့်နေ့ညဉ့် စန်းနှင့်ယှဉ်သည်၊ (၂) ဝိသာခါနက္ခတ်-ကဆုန်လပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၃) (၄)ဇေဋ္ဌနက္ခတ်- မူလနက္ခတ် ၂-လုံး-နယုန်လပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၅) ဥတ္တရာသဠ် နက္ခတ်-ဝါဆိုလပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၆)သရဝဏ်နက္ခတ်-ဝါခေါင်လပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၇)ဘဒြနကနက္ခတ်-တော်သလင်းလပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၈)အဿဝဏီနက္ခတ်- သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၉) ကြတ္တိကာနက္ခတ်- တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၁၀) မိဂသီနက္ခတ်- နတ်တော်လပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၁၁) ဖုသျှနက္ခတ်- ပြာသိုလပြည့်နေ့ ညဉ့် ၎င်း၊ (၁၂) မာဃနက္ခတ်- တပို့တွဲလပြည့်နေ့ညဉ့် ၎င်း၊ (၁၃) ဖဂ္ဂုနီနက္ခတ်-တပေါင်းလပြည့်နေ့ညဉ့် စန်းနှင့်ယှဉ်သည်။

ပုဏ္ဏားမျိုး ၄-ပါး ။ဒေါနသုတ် နိပါတ်တော်လာ၊ ၎င်းတို့၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါ "မဃဒေဝလင်္ကာသစ်" စကားဖြင့် ထင်ရှားစေအံ့၊ (၂ ၃ ပိုဒ်)၊ "ထိုမှတသွန်၊ ကြာမြင့်လွန်၍၊ ကာလန္တရ၊ ယခုကျအောင်၊ ကာလအ. ါ ့ရောက်ခဲ့လာသော်၊ ကမ္ဘာဦးက၊ ဖြစ်သမျှကို၊ အစပိုင်ပိုင်၊ မသိနိုင် ကြောင့်၊ လက်ကိုင်တခု၊ ကျမ်းစာပြု၍၊ သုတိတပေါ၊ ေ ါနိ ေ ာသား၊ တဗေဒအင်္ဂါ၊ ညီညွတ်စွာဟု၊ မင်းမှာမခ၊ ကမ္ဗကရာ၊ စေပါ မန်ျ၊ အလှူခံ၍၊ ကောင်းကြံ ကောင်းကျင့်၊အသင့်သဘော၊ ဟောပြော ဗေဒင်၊ သက်မွေးစင်သား၊ နွယ်ဝင်မြတ်လှ၊ (၁) ဗြာဟ္မဏရိုး၊ ရဲကိုးရဲကား၊ ရဲခွန်အားနှင့်၊ ခစားမင်းထံ၊ မင်းကြံမင်းတု၊ မင်းမှုကိစ္စ၊ ရွက်ဆောင်ကြသား၊ (၂) ခတ္တိရိုး၊ ရောင်းမျိုးဝယ်မှု၊ ယာလယ်စုနှင့်၊ လုပ်ပြုကုန်သည်၊ အတည်တကျ၊ သက်မွေးကြသား၊ (၃)ဗိသျှအရိုး၊ နှမ်းညှိုးဝမ်းစာ၊ဆင်းရဲစွာနှင့်၊စေပါခံထ၊ လုပ်ကိုင်ရသား၊ (၄) သုဒြရိုး၊ လေးမျိုး ပုဏ္ဏား၊ နောက်မှပွား၍၊ ထင်ရှားလူဝယ်၊ ဆင်စလွယ်နှင့်၊ စင်ကြယ်ကျင့်ဝတ် သိက္ခာတည်း။"(၂၇၁ ပိုဒ်ဥ) "အာနိသံသာ၊ ထူးဂုဏ်ဝါနှင့်၊ သိက္ခာကျင့်ဝတ်၊ တင်ဆောင်မှတ်သည်၊ မျိုးဇာတ်စင်ကြယ်၊ ဆင်စလွယ်လည်း၊ ကိုးသွယ် ဗြာဟ္မဏ၊ ခြောက် ခတြနှင့်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗိသျှသုံးမူ၊ သုဒြမှုကား၊ မတူ လက္ခဏာ၊ မတင်ရာဟည့်”ဟု မိန့်ဆို ထားလေသည်။

ပုဏ္ဏားမျိုး ၉-ပါး။ ။ဥင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို ဓမ္မသတ်ကျမ်းမှ ယူသည်။ (၁) မယားမနေ ဥစ္စာမစု တောဩနေ၍ အလှူခံစားသော ‘ဗြဟ္မစာရီ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၂) အိမ်ထောင် မယားသားနေ၍ သူ့အလှူကို ခံစားသော ‘ဗြဟ္မဏ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၃) ဗြဟ္မဏ ပုဏ္ဏားမျိုးမှ မင်းကေရာဇ် ဖြစ်လာသော ‘ခတ္တိယ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၄) ကုန်သွယ်၍ သားမယားတို့ကို ကျွေးမွေးလျက် အလှူလည်းခံသော ‘ဒယ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၅) သားမယား နှင့် နေ၍ အလှူမခံ လယ်လုပ်စားသော ‘ဗိသျှ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၆) ဗိသျှ မျိုးတွင် အမျိုးကို အစဉ် စောင့်သော ‘ရက္ခိတ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၇) ကြမ်းကြုတ်သော အလေ့ရှိသည့် ‘ဘာရဒ္ဒါဇ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၈) ဘာရဒ္ဒါဇမျိုးမှ အကျင့်ပျက်၍ ယုတ်မာသောကြောင့် အမျိုးကောင်းတို့က နှင်ထုတ်ထားသော ‘စဏ္ဍာလ’ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ (၉) ပုဏ္ဏားမျိုးဇာတ်မှ ထွက်၍ သား မယားကို စွန့်ခွါလျက် ကျင့်သော ‘တပသီ’ ပုဏ္ဏားမျိုး။

ပုထုဇဉ် ၂-မျိုး။ ။နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ်။ဋ္ဌ။၉၀-၌ အကျယ်ရှု။ အကန်းနှင့် အကောင်း ခြားနားမှု။ (၁) ကလျာဏပုထုဇန်- ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာ ကိုကို သိ၍ ကောင်းသော ပုထုဇန် တမျိုး၊ (၂) အန္ဓ ပုထုဇန်- ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာတို့ကိုမသိမူ၍ အကန်းနှင့်တူသော ပုထုဇန်ဟု ၂-မျိုးမှတ်ရာသည်။

ပုထုဇန် ၄-ယောက်။ ။အရိယာမှ သီးခြားဖြစ်သူ, ကိလေသာကို များစွာ ဖြစ်စေတတ်သူ ၄-ယောက် ဟူလို။ (၁) ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုထုဇန်-အပါယ် ၄-ဘုံသားများ၊ (၂) သုဂတိအဟိတ် ပုထုဇန်- လူ့ဘုံ၌ ကန်း, ဆွံ့, အ, ထိုင်းများ၊ (၃) ဒွိဟိတ် ပုထုဇန်-ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံသားများ၊ (၄) တိဟိတ် ပုထုဇန်- အထက်တန်းစား လူ, နတ်, ဗြဟ္မာများ။

ပုထုဇန် ဝေါဟာရမျိုး ၄-ပါး ။သံဂီတိသုတ်၌ လာရှိသည်ကား ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးကို အဖန်ဖန် ပြောကြား သုံးနှုန်းခြင်းပင် ဖြစ်၏။

ပုဒ် ၁-၀ ါး။ ။စာမရေးရာ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ပုဒ်များ။ (၁) ကေဝလပုဒ်- အက္ခရာ တလုံးတည်းဖြင့် တပုဒ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်သော သဒ္ဒါ။ ပုံ-လူ့, နတ်, ခွေး, ဝက်, ကြက် စသည်၊ (၂) အနေကက္ခရပုဒ်- အက္ခရာလုံး များစွာပေါင်းမှ တပုဒ်ဖြစ်သော သဒ္ဒါ။ ပုံ-ဗြဟ္မာ, ကရင်နီ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စသည်၊ (၃) အနေက ပဒ ပုဒ်- ပုဒ်ပေါင်းများစွာကို တပုဒ်တည်းသာ ယူသော သဒ္ဒါမျိုး။ပုံ-စားစား သောက်သောက်, ပြောပြောဆိုဆို့ စသည်၊ ထို့ပြင်လည်း ပုဒ်အမျိုး အစား များစွာ ရှိသေး၏။

ပုဗ္ဗပယောဂ၊ ခိုးနည်းမှာ၊ ၅-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ခိုးခြင်း ၂၅-ပါး)၌ ရှုပါကုန်။

ပုရောဟိတ်ခေါ်၊ ပညာကျော်၊ ၃-ဘော်အင်္ဂါသိ။ ။ကျက်မှတ်ရ လွယ်စေရန် စာဏာကျပျို့ လာအတိုင်း ထုတ်ပြလိုက်သည်။ (၁) အရံခြောက်အင်၊ ကျမ်းဗေဒင်ကို၊ ကျွမ်းကျင် လွန်တတ်၊ (၂) မန္တန်ရွတ်နှင့်၊ ခတ်မြတ်တရား၊ စိတ်ဝင်စားလျက် (၃) အများသတ္တဝါ၊ အေးမေတ္တာဖြင့်၊ချမ်းသာစေကြောင်း၊ နှလုံးကောင်းနှင့်၊ ဆုတောင်း မင်္ဂလာ၊ ပြုခြင်းသာဟု၊အင်္ဂါသုံးသွယ်၊ စုံပြည့်ကြွယ်မှ၊ လူဝယ်ပဏ္ဍိတ်၊ ပုရောဟိတ်ဟု၊ ဘိသိက်ဆရာ၊ မည်ပေးရာသည်၊ ကောင်းစွာ မှတ်ကြ အမြဲတည်း။

ပုလဲ မျိုး ၈-ပါး။ ။ဤ၌ ပိုမိုထင်ရှားစေရန် သာရတ္ထသင်္ဂဟ, တေရသကဏ္ဍီကာတို့လာတိုင်း ပါဠိအနက်တွဲ၍ ပြလိုက်သည်။ (၁) ဟတ္ထိကုမ္ဘ-ဆင်ဦးကင်း၌ ဖြစ်သော ပုလဲ၊ ရွှေရောင်အဆင်း၊ (၂) ဝရာဟဒါဌ-ဝက်စွယ်၌ ဖြစ်သော ပုလဲ၊ ဝက်စွယ်အဆင်း၊ (၃) ဘူဇင် သီသံ-မြွေဦးခေါင်း၌ ဖြစ်သော ပုလဲ၊ စိမ်းညိုတောက်ပသည်၊ (၄) ဝလာဟကံ-တိမ်တိုက်၌ ဖြစ်သော ပုလဲ၊ နတ်သုံး ရတနာမျိုး၊ အလွန်လင်း၏၊ (၅) သင်္ခေါ- ခရုသင်း၌ ဖြစ်သော ပုလဲ၊ ၎င်း အဆင်းရောင်ရှိ၏၊ (၆) သိပ္ပိ-ယောက်သွား၌ဖြစ်သော ပုလဲ, အဆင်းရောင် အထူးထူးရှိ၏၊ (၇) ဝေဠု-ဝါး၌ဖြစ်သော ပုလဲ, သပျစ်သီးစိမ်းရောင် အဆင်းရှိ၏၊ (၈) မစ္ဆ သိရော-ငါးဦးခေါင်း၌ ဖြစ်သော ပုလဲ, ငါးဖယ်ကျောက်ကုန်း အဆင်းရှိ၏၊ ဇာတိ-ဤသို့ဆိုတိုင်း၊ မုတ္တ ယောနိယော- ပုလဲမျိုးတို့သည်၊ အဋ္ဌ-ရှစ်မျိုး ရှိကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပုသိမ် ၃၂-မြို့။ ။ရွှေတိုက်တော် စာရင်း ပုရပိုက်မှ၊ ယခု အမည်ကို နောက် ဆက်ကော်မာနှင့် ပြထား၏။ ကျိုက်စတည်မြို့ 'ပုင်းကြီး'၊ ကျိုက်သရဲမြို့ 'မော်တင်'၊ ကျိုက်ခရံမြို့ 'ဘုရားလှ, ကျုံထူး'၊ ကျိုက်ထုပါရုံ ကမ်းဖြူမြို့ 'မြစ်တရော'၊ကျိုက်ဇလဘမော်မြို့၊ ကျိုက်ပဒေါမြို့ 'ပန်းမဝတီ'၊ကျိုက်အမွန် မြို့ 'ဆိပ်ကြီး'၊ ကျိုက်ဝှန်မြို့'ကျုံတုံးကံကြီး'၊ကျိုက်ဇလဲထော်မြို့'မြောင်းမြ မြို့ဟောင်း'၊ ကျိုက်မိမြို့ 'သစ်ရောင်းချောင်း'၊ (၁၀) ကျိုက်ခေါမြို့ 'တကောင်း'၊ ကျိုက်ပိမြို့ 'ကျုံတရော်, ကျုံပျော်'၊ ကျိုက်မော်ခေါ ထလျော်မြို့'ယောင်လုံ'၊ကျိုက်သထောမြို့ 'ရေကြည်ပန်းတော'၊ကျိုက်ပတီ သာရဝေါမြို့'မြို့ကွင်း'၊ ဘုရားကြီးသံသေတန်ခွန်မြို့ 'ဒမှီ'၊ ကျိုက်တုံလုံတော မြို့ 'မြန်အောင်'၊ ကျိုက်ပြိုတောင်မြို့ 'အင်္ဂပူ, အုတ်ဖို'၊ ကျိုက်ငူသုနန္ဒမြို့ 'မန်းကြာ'၊ ကျိုက်တောင်တော်မြို့ 'ပန်းတောကြီး'၊ (၂၀) ကျိုက်မင်း ပတောမြို့ 'ကျောက်ချောင်းကလေး'၊ ကျိုက်အဝှန် ကျုံတုံးမြို့ 'ဘိုးတော် ဘုရားကြီး'၊ ကျိုက်ခရံဂဟေနံမြို့ 'ခေနံ'၊ ကျိုက်သတောမြို့ 'ဘုရားကုန်း'၊ ကျိုက်ခတော်တုံမြို့ 'ထန်းဖူး'၊ ကျိုက်ခရံထော်, ကျိုက်ဖြူမြို့ 'သိမ်ချောင်း, သာပေါင်း'၊ ကျိုက်နံကလံ တနုပဝေါရိမြို့ 'ကျောက်ချောင်းကြီး'၊ ကျိုက်တည်မုဋ္ဌော-သမြင်တုံးမြို့ 'ပန်းတနော်'၊ ကျိုက်သယွန်မွန်'ဒေါင်းဖြူ မြို့ ဓနုဖြူမြို့'၊ ကျိုက်အနန္ဒပူရမြို့ 'ဟင်္သာတ'၊ (၃၀) ဟင်္သာတမြို့၊ ပုသိန်မြို့မ (၃၂)။

မှတ်ချက်။ ။အချို့ စာမူတို့၌ ဟင်္သာတမြို့ မပါ၊ ၃၁-မြို့သာ ရှိ၏။

[ပူ]

ပူဇော်ခြင်းများ၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ခြားနား ဝေဘန်သိ။ ။ရိုသေစွာ ကျင့်ကြံ လုပ်ကျွေး ပေးကမ်းခြင်း ၂-မျိုး၊ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာ။ (၁) အာမိသ ပူဇာ-ပစ္စည်းဝတ္ထုဖြင့် လုပ်ကျွေးပေးကမ်းခြင်း၊ (၂) ဓမ္မ ပူဇာ- တရားတော်မြတ်ကို ကိုယ်တိုင်လိုက်နာ ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်း။

ပူဇော်ခံထိုက်သူ ၁၁-ယောက်။ ။အပူဇော်ခံထိုက်သူမျိုး ၁၁-ပါး၊ သုတ္တ နိပါတ် အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ-သဗ္ဗညုဘုရားသခင်၊ (၂) ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ- ဘုရားငယ် တမျိုး၊ (၃) အရိယာသာဝက- အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တကွ ၎င်းတို့၏တဂည့် သရဏဂုဏ်, သီလရှိသူ လူ, ရဟန်း စသည်၊ (၄) မာတာ-မွေးသမိခင်၊ (၅) ပိတာ-မွေးသဖခင်၊ (၆) ဘာတာ-အစ်ကိုကြီး၊ (၇) ဘဂိနီ-အစ်မကြီး၊ (၈) သသုရ-ယောက္ခမ ယောကျ်ား သူ၊ (၉) သဿု-ယောက္ခမ မိန်းမသူ၊ (၁၀) သာမိ ဘာကာ-လင်၏ အစ်ကို၊ (၁၁) သာမိ ဘဂိနီ-လင်၏ အစ်မ။

မှတ်ချက်။ ။အချို့ဆရာတို့ကမူ 'ခင်ပွန်းကြီး ၁၀-ပါး'ကိုလည်း ပူဇော် ခံထိုက်သူများဟု ယူကြကုန်၏။ သင့်သည်ချည်းမှတ်။

[ပေ]

ပေမတရားမျိုး ၂-ပါး။ ။ချစ်ခြင်းသဘောတရား ၂-ပါး။ (၁)တဏှာပေမ-တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာကို ရှေ့ထား၍ ကိလေသာချစ် ချစ်ခြင်း၊ ညစ်ညမ်းသော အချစ်သဘောတရားမျိုး၊ (၂) ဂေဟာသိတပေမ- ၅၂၈ သွယ် မေတ္တာကို အဦးထား၍ မေတ္တာချစ် ချစ်ခြင်းမျိုး။ မိမိအိမ်သား သမီးသားနှင့် မိတ်ဆွေမျိုးများကိုချစ်သော အချစ်သဘောတရားမျိုး။

ပေမတရားမျိုး ၃-ပါး။ ။ချစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အချစ်သဘောကို ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်။ ပ-တွဲ။ ပ-ပိုင်းအုပ်။ ဌေ့ဘ်- မျက်နှာ၃၂ ရှုလေ။ (၁)တဏှာ ပေမ၊ ဖို-မတို့ ချစ်ကြိုက်ခြင်းသဘာဝကို ဆိုသည်၊ (၂)ဂေဟာသိတ ပေမ၊ မိဘနှင့်-သားသမီး၊ ညီ-ကို မောင်နှမတို့ အချင်းချင်း ချစ်ခင်ကြခြင်းမျိုး ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ ဤ ၁-နှင့် ၂-တို့ကား တရားကိုယ်အားဖြင့် လောဘ တဏှာသာ ရသည်ဟူ၏၊ (၃) မေတ္တာ ပေမ-သူတပါးတို့၏ ချမ်းသာမှု သုခကို လိုလားစွာ ကိုယ်-နှုတ်-စိတ်တို့ဖြင့် ချမ်းသာသူ ဆင်းရဲသူ မရွေးပဲ ချမ်းသာစေမှု ပြုလုပ်ပေးခြင်းမျိုးကို မေတ္တာစစ်ဟု ခေါ်ဆိုသည်၊ မေတ္တာ ပေမ ဟူ၏။ အဒေါသ- ကုသိုလ်စေတသိက်။

ပေယျာလပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ကျမ်းအား မည်သို့ ထိုးသနည်း?။ ။ သဒ္ဒသာရတ္ထ ဇာလိနီခေါ် သဒ္ဒါငယ်ကျမ်း၌ကား ပေယျာလမျိုး ၄-ပါး လာရှိ၏၊ သို့သော် ထိုးနှံ့ပုံနည်း မသေချာ ဖြစ်နေသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့ ကား အောက်ပါ ပေါရာဏိက ဂါထာလာ ထိုးနှံ့ပုံနည်းကို ဇ-ပုံး ပြု၏၊ ပေယျာလ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား ပြဆိုပြီးသား သဒ္ဒါအနက်တို့ကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စောင့်ခြင်း၄ါ [illegible] ခြင်း၄ါ စွမ်းနိုင်သော အမှုသယ်ကွာ
များ ဟူ၏။

"ပါတုံ အလင်း [illegible] ရေတုံ အလံ ထဝါ။
အာဒိမဇ္ဈန္တ သဗ္ဗတ္ထာ၊ ပ,ယ,လ,ကမ ပေယျာလံ။"

၎င်းဂါထာအရ ဆိုထိုကျမ်းဂန် တို့၌ ကျမ်းပြုအရှင် ပညာသျှင်တို့သည် စ,လယ်,ဆုံး, အားလုံး, ၄-မျိုးခွဲ၍ ထိုးနှုံကြကုန်၏၊ ဤ၌ အများသိလွယ်ကူစေရန် မဲဇာတောင်ခြေ ရတု ၃-ပိုဒ်ကို ပုံစံထုတ်၍ ပြဆိုသွားအံ့။ (၁)အာဒိပေယျာလမျိုး- ပ,ထိုးနှုံကြ၏၊ ပုံ-(ပ) ရွှေပြည်ဌာန ဝေးသောကြောင့်။ အစမှနေ၍ ဖေါ်လေသဟူ၏၊ (၂) မဇ္ဈေ ပေယျာလမျိုး- ယ, ထိုးနှုံကြ၏၊ ပုံ- မဲဇာတောင်ခြေ (ယ) ရွှေပြည်ဌာန ဝေးသောကြောင့်။ အလယ်စာသားများကိုဖေါ်လေဟူ၏၊ (၃) အန္တ ပေယျာလမျိုး-လ, ထိုးနှုံကြ၏၊ ပုံ- မဲဇာတောင်ခြေ(လ) အဆုံးတိုင်အောင် ဆက်၍ဖေါ်လေဟူ၏၊ (၄) သဗ္ဗတ္ထကပေယျာလမျိုး- ပေ,သို့မဟုတ်'ပေယျာလ' ဟု ထိုးနှုံကြ၏၊ ပုံ လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီးသည် မဲဇာတောင်ခြေမှနေ၍ ဝမ်းနည်းကြည်ကွဲဘွယ် ဖြစ်သော ဤရတု ၃-ပိုဒ်ကို ဆက်သလိုက်ရာ စာတော်ဖတ်များက (ပေ) ဤသို့ ဖတ်ဆိုပြီးသည်နှင့် အမတ်ကြီးဖားပြန်ခေါ်ရန် အမိန့်တော်မြွတ် မှတ်လေသတည်း၊ ဤနေရာ၌ ရတု ၃-ပိုဒ်လုံးကို ဖေါ်ဆိုရမည် ဟူ၏။

မှတ်ချက်။ ။သဒ္ဒ သာရတ္ထ ဇာလိနီ ဆရာ့အလို မဇ္ဈေ ပေယျာလကို'ဃ' သို့မဟုတ် 'လ' ထိုးရန် ညွှန်ကြားထားသေး၏။

[၆]

ပဲ့နင်းအရာ၊ အင် ၉-ဖြာ၊ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်သိ။ ။ပဲ့နင်းဟူသည် ပေါရာဏစကားဖြစ်၍ လေ့သူကြီး, သင်္ဘောမာလိန်,ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ ၎င်းသရုပ်ကို (လေ့သူကြီး အင်္ဂါ ၉-ပါး)၌ ဆိုအံ့။

[ပေါ]

ပေါက်မျိုး ၄-ပါး။ ။ပြည်ထဲအရေး၊ ပေါက်နှင့်ကျေးသို့၊ မင်းရေးအဖွယ်၊ တိမ်ဆောင်နွယ်၊ တကာယ်အသိခက်၊ ပေါက်မျိုး ၄-ပါးကို နေမိဘုံခန်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စာပိုဒ်ရေ ၂၀-၌ ရှာဖွေကြည့်ရှုပါလေ၊ (စာဖတ်ပျင်းက လူဖျင်း, လူအ, ဖြစ်တတ်သည်။)

ပေါကြီး ၃-ပါး။ ။ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး အမြဲ ဟောကြားလေ့ရှိသော ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ တရားတော်ဖြစ်သည်၊ "ဥစ္စာ ပေါမှု၊ ကုသိုလ်ပေါရာ၊ ပညာပေါများ၊ ပေါသုံးပါးကို၊ မနားမနေ၊ ကြိုးစားလေ" ဟူ၏။

[ပိုး]

ပိုးမျိုး ၈၀။ ။ပိဋကတ်တော်တို့တွင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ပ-အုပ်။ ၁၇၉။ ၂၂၇။ ၂၅၀။ အဘိဓမ္မာ ' ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ ၃၁-တို့၌ ရှုပါ။ စွယ်စုံကျော်ထင် အဖြေကျမ်းတွင် ခန္ဓာကိုယ်၌ ပိုးမျိုးရှစ်ဆယ်တို့ နေကြပုံနှင့် အမည်များကို ဤသို့ဆိုသည်၊ ဤ၌ ဥပလက္ခဏာနည်းမျှသာ ပြသည်၊ တမျိုးတမျိုး၌ မျိုးကွဲအဆွယ်အပွား များစွာ ရှိသေးကြောင်းကိုလည်း သိရာ၏။ စလ, ပိင်္ဂလ, ဤပိုး ၂-မျိုးကား ဆံရင်းဦးရေကို မှီနေစားသောက်၏၊ ဥတ္တမ, အန္တောဥတ္တမ, ဤပိုး ၂-မျိုးကား ဦးနှောက်၌ရင်း၊ နှာရုမုခ, ဒန္တမုခ, မံသတာ, ဤပိုး ၃-မျိုးကား မျက်စိ, နား, နှာခေါင်းတို့၌ရင်း၊ ကာမုခ, အပ္ပတိဘယ, အပေါလ, ဤပိုး ၃-မျိုးကား လျှာ၌ရင်း၊ စာရန္တ, စာရဏ, ပန္နက, ဤပိုး ၃-မျိုးကား သွားရင်း၌ရင်း၊ လေဟ, ဆဝ, ဆဝင္ဂ, ဤပိုး ၃-မျိုးကား ခြေသည်း လက်သည်း, အရေလွှာ, အကြောတို့၌ရင်း၊ တုလန, ရတ္တ, လောဟိတ, ဤပိုး ၃-မျိုးတို့ကား အသားစိုင် အကြောစိုင်တို့၌ရင်း၊ ဝေရမ္ဘ, မဟာဝေရမ္ဘ, ဤပိုး ၂-မျိုးကား လည်ချောင်း၌ရင်း၊ တုလန, ရတ္တာ, လောဟိတာ, ဤပိုး ၃-မျိုးကား ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၌ရင်း၊ ဝတာ, ဝဂ္ဂုဝတာ, ဤပိုး ၂-မျိုးကား အညှို့၌ရင်း၊ ဒန္တ, မဟာဒန္တ, ရောဟိတ, မဟာရောဟိတ, ဤပိုး ၄-မျိုးကား ဟဒယဝတ္ထုခေါ် နှလုံးသား၌ရင်း၊ ဝရဏ,တဏ္ဍ,သီဝလ,မဟာသီဝလ, ဤပိုး ၄-မျိုးကား အသည်း၌ရင်း၊ အင္ဂဝိမ,အဒဌသဒ္ဒ, အင္ဂသီဝလ, အင္ဂသင်္ဂါ,မုဠ္ဌ, မုဋ္ဌသီဝရ, ဤပိုး ၆-မျိုးကား အဖျဉ်း သရက်ရွက်၌ရင်း၊ သေတ,လောဟိတ,ကာလ,ကာလသိရ,စူကာ, မဟာစူကာ,ဤပိုး ၆-မျိုးကား ကုလားအုပ် ,ဆောင်ထပ်ခေါ် အဆုတ်၌ ရင်း၊စူရန္တ, မဟာစူရန္တ, သိပ္ပ, မဟာသိပ္ပ, အန္တဝရ, ပက္ကာဝရ, ဤပိုး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၆-မျိုးကား ဒူတွင်း၌ရှင်း၊ လဇ္ဇုဂ, မဟာလဇ္ဇုဂ, ဩဇဝ, သိဥ္စဂ, ဤပိုး ၄-မျိုးကား အစာသစ်, အစာဟောင်း အိမ်တို့၌ရှင်း၊ နိလ, ပိတ, ဥဋ္ဌာ, ဒါနဝါ, အသမုခ, ဝဟာန, ဗဟိဒ္ဓ, ဟာနဝ, မုဋ္ဌိခါဒ, ဝိသာလ ဟာလမုခီ, ဤပိုး ၁၀-မျိုးကား သည်းခြေ, သလိပ်, ပြည်, သွေး, ချွေး, အဆီခဲ, မျက်ရည်တို့၌ရှင်း၊ အတိမုခ, ဇာလာမုခ, ဤပိုး ၂-မျိုးကား နှလုံးသွေး၌ ရှင်း၊ ကရ, ကရန္ဒ, ကရဏိယ, ကံဟက, ဟက္ကက, ဤပိုး ၅-မျိုးကား ကိုယ်၏ အရှေ့ပိုင်း၌ရှင်း၊ လောဟမုခ, မဟာလောဟမုခ, အာလာ လောဟမုခ, မဟာအာလာလောဟမုခ, နှာရု, ဤပိုး ၅-မျိုးကား ကိုယ်၏ အနောက်ပိုင်း၌ရှင်း၊ စဏ္ဍာ, စဏ္ဍာသီရ, ဝေဇိဏ, ဇိဏာသီဝရ, ပုထုလ, ဤပိုး ၅-မျိုးတို့ကား အောက်ပိုင်း ကိုယ်၌ရှင်း မှီတင်း စား သောက်လျက် ရှိကြကုန်၏။

[ပျ]

ပျင်းရိသူများ၊ ဖြစ် ၆-ပါး၊ ခံစား ဆင်းရဲစွာ။ ။ငင်း သရုပ်ကား (အပျင်း ထူသူတို့ ဆင်ခြေ ၆-ပါး) နှင့် တူ၏။

ပျားမျိုး ၆-ပါး၊ ဆေးကျမ်းများ၊ ခွဲခြား ကျိုးပြစ်ပြ။ ။(၁) ပျားကြီးမျိုး- ကြောင်ကျားသော အဆင်းရှိသည့် တော ယင်ကောင်ကြီးနှင့် တူသော ပျားကောင်ကြီးမျိုး၊ ဘာဝပ္ပကာသ ကျမ်း၌ 'မက္ခိက' မည်၏ဟု ဆိုသည်၊ သုဿုတကျမ်း၊ ရာဇ ဝလ္လဘကျမ်း၊ ရာဇနိဃဏ္ဍု ကျမ်းတို့၌ကား ဤပျား ကြီးမျိုးသည် 'ပုတ္တိက' မည်သည်ဟု ဆိုကုန်၏ ပါဠိ အဘိဓာန်၌ ဘူနိုဒ္ဒိရ ဟု ဆိုလေသည်၊ အရည် နှမ်းဆီ အဆင်းရှိ၏၊ (၂)ပျားလတ်မျိုး-ယင်းပျား ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုသည်၊ ထိုပျားမျိုးကား နေရာတကာ တွေ့မြင်နိုင် လေသည်၊ ရာဇဝလ္လဘ ကျမ်း၌ကား ငင်းကို 'မက္ခိက'မည်၏ဟု ဆိုသည်၊ ငင်းအရည်ကား ဆီအဆင်းနှင့်တူ၏၊ (၃) ပျားငယ်- ယင်းပျားငယ် ဟူ၍ လည်း ခေါ်ဆိုသည်၊ ငင်းအရည်ကား ညိုပြာပြာရှိ၍ ပျားကြီးရည် ထက် ပျစ်၏၊ ခုဒ္ဒ, ခုဒ္ဒဇန္တု, မဓုခုဒ္ဒ၊ (၄) သစ်ခေါင်းပျား- သစ်ခေါင်း အတွင်း၌ အိမ်ဖွဲ့၍နေသော ပျားတမျိုး၊ ထိုပျားရည်သည် အချို, အချဉ်, အခါးဟူ၍ သုံးပါးရှိသည်တွင် အချိုရည်သည် ထောပတ်နှင့် အဆင်း သဏ္ဌာန် အပျစ်အခဲ အလုံးစုံတူ၍ ငင်းကို 'ပုတ္တိက' ခေါ်သည်ဟု

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘာဝပုဏ္ဏသ ကျမ်း၌ ဆိုလေသည်၊ ရာဇဝလ္လဘ စသော ကျမ်းတို့မှာကား သစ်ခေါင်းပျားကို 'ဒါလ' ဟု ဆိုကုန်၏၊ ပါဠိအဘိဓာန် ကျမ်း၌ကား 'ဩဒ္ဒါလက' ဟု ဆို၏၊ သို့သော် ဩဒ္ဒါလက သဒ္ဒါကား မြေပျားဟောသာ ဖြစ်လေသည်၊ (၅) မြေပျား- ညိုဝါသော အဆင်းရှိသည့် အလွန် သေးငယ်သော ပျားကလေးတမျိုး၊ ၎င်းတို့သည် အများအားဖြင့် တောင်ပို့ ခေါင်း၏ အလယ်၌ ပျားအုံပြု၍ နေတတ်ကြလေသည်၊ ၎င်းတို့ကို 'ဥဒ္ဒါလက=ဩဒ္ဒါလက' ပျားမျိုးဟု ဆေးကျမ်းတို့၌ ဆိုကုန်၏၊ ၎င်းအရည်သည် ညိုဝါဝါ အဆင်းရှိ၏၊ ချို၏၊ အာရုံကြောကို ထကြွစေ တတ်၏၊ နူနာ, အဆိပ်တို့ကို နိုင်၏၊ (၆) ပျားပိတုန်း- ပိတုန်းနှင့်တူ၍ ပိတုန်းအောက် ငယ်သည့် ပျားကောင် တမျိုးကို 'ဘမရ' ခေါ်သည်၊ ၎င်းတို့၏ အရည်ကား ဖလ်တုံးကဲ့သို့ ဖြူစင်သန့်ရှင်း၍ ထောပတ်ကဲ့သို့ ပျစ်ခဲစွာရှိ၏၊ ၎င်းကိုပင် 'တရုတ်ပျား' 'ပန်းသင်းပျား' ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသေး၏။

ပျူ ၁၂-ပြည်ထောင်။ ။ပျူသမိုင်း မှတ်တမ်းများအဆို။ (၁) အေလိုပျူ၊ ၎င်းတို့ မြို့တော်များမှာ တကောင်း၊ ငဆောင်ချမ်း၊ (၂) ဟန်လင်းပျူ၊ ဟန်လင်းမြို့တော်၊ (၃) ကချင်ပျူ၊ ငမန္တာ- မိုးကောင်း မြို့တော်၊ (၄) ချင်းပျူ၊ ဖလမ်း, တီးတိန်မြို့တော်၊ (၅) အစီရိပျူ၊ ဓညဝတီမြို့တော်၊ (၆) မြန်မာပျူ၊ တောင်တွင်းဂေး၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ ယုန်လွတ်၊ သိရိပစ္စယာ၊ ပုဂံ၊ တမ္ဗဝတီမြို့တော်များ၊ (၇) ကံဖိုးစပျူ၊ မိုးညှင်းနှဲမြို့တော်၊ (၈) ကိုင်းရယ်ပျူ၊ ကိုင်းရယ်- ကိုင်းတုံ မြို့တော်များ၊ (၉) ကလောက် ဂေးပျူ၊ ကလောက်ဂေး- သထုံမြို့တော်များ၊ (၁၀) တိမ်မယ်ပျူ၊ တိန်မယ်၊ ပဲခူးမြို့တော်များ (၁၁) မော်ဇာပျူ၊ မော်ဇာမြို့တော်၊ (၁၂) တနသာ်ပျူ၊ ထားဝယ်မြို့တော်။

[ပြ]

ပြင်ရန် ၅-ချက်၊ အလွန်ခက်၊ နောင်တွက် ပူပန်စရာ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (နောင်ပြင်ရန်ခက်၊ မျိုး ၅-ချက်) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပြည်ကြီးအင်္ဂါ၊ ၇-ဖြာ၊ ရာဇာပိုင်းခြားသ်။ ။၎င်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (မြို့၏ အင်္ဂါ ၇-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြည်ကြီး ၂၀။ ။မဂဓ အဘိဓာန် ကျမ်းလာ ဘုရား လက်ထက်တော်ရှိ ပြည်ကြီး'မြို့တော်ကြီး' နှစ်ဆယ်။ဗာရာဏသီပြည်၊ သာဝတ္ထိပြည်၊ ဝေသာလီပြည်၊မိဓိလာပြည်၊ အာဠဝီပြည်၊ကောသမ္ဗီပြည်၊ဥဇ္ဇေနီပြည်၊ တက္ကသိုလ်ပြည်၊ စမ္ပာပြည်၊ သာဂလပြည်၊ (၁၀) သံသုမာဂိရိပြည်၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ ကပိလဝတ်ပြည်၊ သာကေတပြည်၊ ဣန္ဒပတ္တပြည်၊ ဥက္ကဋ္ဌပြည်၊ ပါဋလိပုတ်ပြည်၊ စေတုတ္တရာပြည်၊ သံကဿပြည်၊ ကုသိနာရုံပြည် (၂၀)။

ပြည်ကြီး ၂၁-ပြည်။ ။မဟာဝင်ဒီကာလာ မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ (၃၃၄၅၆၉) သုံးသိန်း သုံးသောင်း လေးထောင် ငါးရာ ခြောက်ကျိပ် ကိုးယောက်သောမင်းတို့၏မံရာ နေပြည်တော်များ ဟူ၏။ ကုသဝတီပြည်, ရာဇဂြိုဟ်ပြည်, မိဓိလာပြည်, ဗာရာဏသီပြည်, ကပိလဝတ်ပြည်, ဟတ္ထိပုရပြည်, ကေစက္ကုပြည်, ဝဇီရမုတ္တိပြည်, မဓုရပြည်, အင္ဂိပုရပြည်၊ (၁၀) ဣန္ဒပတ္တနဂိုရ်ပြည်, ကောသမ္ဗီပြည်, ကဏ္ဏဂေါစ္ဆပြည်, ရောဇနပြည်, စမ္ပာပြည်, တက္ကသိုလ်ပြည်, ကုသိနာရုံပြည်,တမလိတ္တိယပြည်, ကပိလဝတ်ပြည်, ကောလိယပြည်, (၂၀) ဒေဝဒဟပြည် (၂၁)။

ပြည်ကြီးရတနာ၊ အင် ၉-ဖြာ၊ ရာဇာသိတော်မူ။ ။၎င်း သရုပ်ကို(တိုင်းပြည်ရတနာ၊ ပြည့်စုံရာ၊ ၉-ဖြာ နဝရတ်) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပြည်တော် အင်္ဂါ၊ ၇-ဖြာ၊ ရာဇာ မင်းတို့သိ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (မြို့တော်၏အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ၂-နည်း) ဟူသော သုတေသန၌ ကြည့်ပါလေ။

ပြည်တော်သာမှု၊ ကြောင်း ၁၀-ခု၊ လူထုဆင်ခြင်ရာ။ ။(တိုင်းပြည်အေးမှုကြောင်းဆယ်ခု) ဟူသော စကား၌ ၎င်းသရုပ်အဓိပ္ပါယ် ပြခဲ့ပြီ။

ပြည်ထောင်စုသား၊ လူမျိုးများ၊ မှတ်သား ၄၉။ ။ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၌ နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းလူမျိုး အပြားကို ဆိုသည်၊ ဤ၌ ရှေးဟောင်းရာဇဝင်လာ ဆိတ်သုဉ်းလေပြီးသော လူမျိုးများနှင့် နောက်ပေါ် စာအုပ်စာတမ်း မှတ်သားချက်တို့တွင် ပါဝင်တွေ့ရှိရသော လက်ရှိ ပြည်ထောင်စုသား သူမျိုးများကိုပါ ရေတွက် ဖော်ပြလိုက်သော်လည်း များစွာ ကျန်ရှိပေသေး၏။ (၁) ချင်းလူမျိုး- မြောက်ပိုင်းချင်းများကား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ချင်းတောင်နှင့် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်၌ နေကြ၍ အလယ်ပိုင်းချင်းနှင့် တောင်ပိုင်းချင်းတို့ကား ပခုက္ကူ၊ စစ်ကွေ့ခရိုင် ချင်းတောင်နှင့် တောင်ဘက်ရှိ တောင်တန်းတခို၌ နေထိုင်ကြ၏၊ ချင်း မျိုးကွဲ များစွာရှိကြောင်းကိုလည်း သိရသေးသည်၊ (၂) ကမိ လူမျိုးနှင့်၊ (၃) မြို လူမျိုး-ရခိုင်ပြည် မြောက်ပိုင်း၌ နေကြသည်၊ (၄) ကဒူး လူမျိုး- ကသာနှင့် အထက်မြန်မာပြည် အထက် ချင်းတွင်းခရိုင် တလျှောက်၌ နေကြသည်၊ (၅) ကချင် လူမျိုး- အထက်မြန်မာပြည်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ဖက် အကျဆုံးသော.အရပ်တို့၌ နေကြသည်၊ (၆) မရူ လူမျိုး၊ (၇) လရှီ လူမျိုး၊ (၈) ဇီ လူမျိုး- မြန်မာပြည်နှင့် ရှမ်းပြည် မြောက်ဖက်စွန်း မြစ်ကြီးနားခရိုင်နှင့် အခြားခရိုင် များ၌ နေကြသည်၊ (၉) လီရှော၊ သို့မဟုတ် လီဆော လူမျိုး-သံလွင် တောင်ကြား, ရွှေလီနှင့် ဧရာဝတီအတွင်းရှိ တောင်များ, အထက်မြန်မာပြည်နှင့် ရှမ်းပြည် အရှေ့မြောက်ဖက်စွန်း၌ နေကြ၏၊ (၁၀) လာဟူ၊ သို့မဟုတ် မုဆိုး လူမျိုး၊ (၁၁) နန်း၊ သို့မဟုတ် ရဝင်း လူမျိုး- ကချင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း၌ နေထိုင်ကြသည်၊ (၁၂) ကော၊ သို့မဟုတ် အခ လူမျိုး-ကျိုင်းတုံနှင့် မဲခေါင်နယ် အရှေ့ဖက် နယ်တလျှောက်၌ နေကြသည်၊(၁၃)ပလောင် လူမျိုး-ရှမ်းပြည်နှင့် မိုးကုတ်နယ်တလျှောက်၌ နေကြသည်၊ (၁၄) ရီယန်းလူမျိုး-တောင်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်၏ အရှေ့မြောက်ဖက်၌ နေကြသည်၊ (၁၅) ဝ လူမျိုး- ရှမ်းပြည်နယ်၏ အရှေ့ပိုင်း တရုတ်ပြည်နယ်ခြားအနီး၌ နေထိုင်ကြသည်၊ (၁၆) ကရင်လူမျိုး-အောက်ဗမာပြည်၏ အရှေ့ဖက်, တောင်ဖက် ရှမ်းပြည်နယ်၏ အနောက်ဖက်နှင့် တောင်ဖက်တလျှောက်၌ နေထိုင်ကြသည်၊ ၎င်းတို့လည်း မျိုးပြားများစွာရှိသေး၏၊ (၁၇) တောင်သူ၊သို့မဟုတ် ပအိုလူမျိုး၊အောက်မြန်မာပြည်သသုံခရိုင်နှင့် တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ် အချို့တွင် နေထိုင်ကြသည်၊ (၁၈)ဆလုံလူမျိုး-မြိတ်ကျွန်းစု၌ နေကြသည်၊ (၁၉)ကယား၊သို့မဟုတ်ကရင်နီ လူမျိုး-ကယားပြည်နယ်၌ နေကြသည်၊ (၂၀) ရှမ်းလူမျိုး၊ (၂၁) မိုင်းသာလူမျိုး၊ (၂၂) ဒရယ်လူမျိုး၊ (၂၃) ရခိုင် လူမျိုး- ရခိုင်တိုင်းနယ်၌ နေကြသည်၊ (၂၄) မြန်မာ၊ (၂၅) ထားဝယ် လူမျိုး- တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတလျှောက်၌ နေကြ၏၊ (၂၆) ယော လူမျိုး- ပခုက္ကူခရိုင် အနောက်မြောက်ရှိ ယောနယ် တလျှောက်၊ (၂၇) ဒနု လူမျိုး၊ (၂၈) ယပိန်း, ဇပိန်း, သို့မဟုတ် ကွေ့ လူမျိုး၊ (၂၉) ဖုန်လူမျိုး၊ (၃၀) အင်းသား လူမျိုး၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃၁) တောင်ရိုး လူမျိုး၊ (၃၂) ဒိုင်နက် လူမျိုး၊ (၃၃) ပဒေါင်း လူမျိုး- မြန်မာဆက်များ၊ အများအားဖြင့် ရှမ်းပြည် တောင်တန်းတလျှောက်မှာ နေထိုင်ကြသည်၊ (၃၄) မွန်လူမျိုး၊ (၃၅) ကမု လူမျိုး၊ (၃၆) ယအိုလူမျိုး၊ (၃၇) မိအို လူမျိုး၊ (၃၈) ဒနော လူမျိုး- မွန် ခမာဆက် လူမျိုးများ၊ ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း၌ နေထိုင်ကြသည်၊ (၃၉) နာဂ လူမျိုး- နာဂ တောင်တလျှောက်၊ (၄၀) ကုကီ လူမျိုး၊ (၄၁) ကသည်း လူမျိုး၊ (၄၂) ထမန် လူမျိုး- အထက်ချင်းတွင်းနယ် တောင်ရိုး ကောင်ကြားတို့၌ နေထိုင်ကြသည်၊ (၄၃) ဂျင်းဖော၊ သို့မဟုတ် သိန်းဖော လူမျိုး၊ (၄၄) ခမင် လူမျိုး၊ (၄၅) ခနုန် လူမျိုး- ကချင်ပြည်နယ်၌ နေထိုင်ကြသည်၊ (၄၆)ခေါင်းတို လူမျိုး- တောင်တန်း နယ်သားများ၊ (၄၇) ပျူ လူမျိုး၊ (၄၈) ကမ်းယံ လူမျိုး၊ (၄၉) သက် လူမျိုး- ရှေးဟောင်း မြန်မာ လူမျိုးများ။

ပြည်ရွာအပြား၊ မျိုး ၆-ပါး။ ။ဝိနည်း ပိဋကတ်တော်မှ။ (၁) ရဋ္ဌ-မင်းအစိုးရ တခု၏ အာဏာစက်နှံ့ရာ တိုင်းနိုင်ငံ၊ (၂) ပူရီ- မင်းအိမ် နန်းတော်တည်ရာ နေပြည်တော်၊ (၃) နဂရ- အောက်ဆုံး မြို့အုပ် မြို့ပိုင်ရုံးရှိ, ဈေးရှိသော မြို့၊ (၄) ဇနပဒ- ခရိုင်ဝန်မင်းတပိုင်, သို့မဟုတ် တိုင်းမင်းကြီးတပိုင် ခရိုင်စု ဇနပုဒ်၊ (၅) ဂါမ-ဈေးရှိသောရွာကြီး၊ (၆) နိဂမ-ဈေး မရှိသော ရွာငယ်၊ နိဂုံး။

ပြည်ရွာပျက်မှု၊ ကြောင်းဆယ်ခု။ ။မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၇-ခုနှစ်၊ ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ဘိုးတော်ဘုရားထံ ဆက်သွင်းသော စာ၊ "တိုင်းပြည်ပျက်ရာ- လက္ခဏာကား။ (၁) ဒေဝါ ပဇ္ဇုန်၊ ရွာဟုန်တိမ်း စောင်း၊ (၂) ကန်ချောင်း ခန်းခြောက်၊ (၃) မိုးပေါက် မညီ၊ (၄) ရာသီ နက္ခတ်၊ သမသတ်သွား၊ (၅) ဂြိုဟ်ကား ထိ့တူ၊ (၆) လူမှာ မုသား၊ (၇) ရဟန်းများလည်း၊ တရားမလျော်၊ ကြမ်းချော်ခက်ထန်၊ (၈) မမှန် တောင်းတင်း၊ (၉) မင်းနှင့် အမတ်၊ ညီညွတ် ရောရှက်၊ ပေါင်းဖက် ဟော့ရမ်း၊ (၁၀) ထုံးတမ်းအလွန်၊ ရှေးညွှန် စကား၊ ဤဆယ်ပါးသည်၊ ဖေါက်ပြားအင်္ဂါ ပြည်ရွာ ပျက်မည့် အကြောင်းတည်း။"

ပြည့်ဖို့း လက္ခဏာ၊ ၇-ဖြာ၊ ချမ်းသာ မြင့်မြတ်ကြောင်း။ ။ယောကျ်ား မြတ်တို့၏ လက္ခဏာတွင် သတ္တုဿဒ ခေါ် ဖွံ့ဖြိုးမောက်ရမည့် ဌာန

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရုနှစ်ပါးကို ဆိုသည်၊ မဟာပဒါနသုတ် အဋ္ဌကထာမှ၊ (က) ပခုံး ၂-ဖက် (ခ) လက်ဖမိုး ၂-ဖက် (ဂ) ခြေဖမိုး ၂-ဖက် (ဃ) လည်ကုတ် ၁၊ ပေါင်း ၇-ပါး။

မြွေဒါးမျိုး ၆-ပါး။ ။ဓါတုပဋ္ဌိသန္ဒေကျမ်းမှ ဖြစ်ရာ အရပ်နှင့်တကွ အကျယ်ကိုလိုမူ သဗ္ဗဓါတုက ဝိဇ္ဇာဓရ ပကာသနီကျမ်းမှာ ရှုလေ၊ထွက်ရပ်လမ်းအတွက်။ (၁) သောမလ သုက္က ပါရဒ- စိန်ဖြူဦးနှောက်မှ ဖြစ်သော ပြဒါး၊ (၂) သောလ ဟလိဒ ပါရဒ- ကျောက်ဆေးဒန်းမှ ဖြစ်သော ပြဒါး၊ (၃) ဘူမျ ဇာတ ပါရဒ- မြေမှဖြစ်သော- မြေအောင်းပြဒါး၊ (၄) သိန္ဒူရ သုက္က ပါရဒ-ဟင်းရိုင်းဖြူမှ ဖြစ်သောပြဒါး၊ (၅) သရဇာတ ပါရဒ- အိုင်မှဖြစ်သော သယံပြဒါး၊ (၆) ပုပ္ဖ နာဂဇ ပါရဒ-တောင်သလဲပွင့်မှ ဖြစ်သော ပြဒါး။

မြွေဒါးမျိုး ၆-ပါး။ တနည်း။ ။ဤ ၆-ပါးကား ကာယသိဒ္ဓိ၊ မနသိဒ္ဓိ လမ်းတို့ အတွက်မျှသာ တန်ခိုးသတ္တိရှိ၏၊ ထွက်ရပ်လမ်းကို မဖြစ်စေနိုင်။ (၁) ရတ္တ သိန္ဒူရ ပါရဒ- ဟင်းရိုင်းနီမှ ထွက်သောပြဒါး၊ (၂) ဟရိတာလ ပီတ ပါရဒ- ဆေးဒန်း ရွှေဝါမှ ထွက်သောပြဒါး၊ (၃) အဿ ဒန္တ သောမလ ပါရဒ- စိန်နီမြင်းသွားမှ ထွက်သော ပြဒါး၊ (၄) သရဝါတ ပါရဒ-သယံ လေပုန်းသံမှ ထွက်သော ပြဒါး၊ (၅) ဝမ္မိကာရ ပါရဒ- တောင်ပို့ခြသံမှ ထွက်သောပြဒါး၊ (၆) ပုတိဘက္ခ ပါရဒ-အပုပ်မှစား၍ ထွက်သောပြဒါး။

မှတ်ချက်။ ။၎င်းတို့ကို ဖမ်းနည်း ချုပ်နည်း သတ်နည်း ကြိုးဖေါ်နည်း ပြာရိုက်နည်း တက်လမ်း အသီးသီးကို သိလိုက 'ပါရဒ ဘေသဇ္ဇ ဝိဇ္ဇာဓရ' ကျမ်းမှာ ရှုပါလေ။

[မြွ]

မြွာသာဇ်နန်းမ ၃-ဆောင်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (နန်းမ ၃-ဆောင်)၌ ရှုပါ။

မြွာဋ္ဌိဟာပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ဘုရားဟောတော်မူ။ ။၎င်းသရုပ်(ပါဋိဟာရိယ မျိုး ၃-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ပြိ]

ပြိတ္တာ ၄-မျိုး။ ။သာသနာတော်ဝင် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ လာသည်။ (၁) ပရဒတ္တူပ ဇီဝိတ ပြိတ္တာ- သူတပါးတို့ ပေးမှ စားသောက်ရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ သူတပါးကို မှီ၍ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းရှိ၏၊ (၂) ခုပ္ပိပါသိက ပြိတ္တာ- မစားမသောက်ရဘဲ ငတ်ပြတ် နှိပ်စက်ခြင်း ခံရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၃) နိဇ္ဈာမ တဏှိက ပြိတ္တာ- တကိုယ်လုံး ပူလောင်ခြင်းကို အမြဲမပြတ် ခံစားနေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၄) ကာလ ကဉ္စိက ပြိတ္တာ- အသူရကာယ်ဟူ၍ သီးခြားခေါ်ဝေါ်အပ်သော ပြိတ္တာတမျိုး။

ပြိတ္တာ ၁၂-မျိုး။ တနည်း။ ။ဆာဂတိဒီပနီကျမ်း, လောကပညတ္တိကျမ်းတို့မှ။ (၁) ဝန္တာသ ပြိတ္တာ- ငတ်ပြတ်ဆာလောင် မွတ်သိပ်သဖြင့် သူတပါးတို့၏ ချွဲကန်း, သလိပ်, တံတွေး, အန်ဖတ်, နှပ် တို့ကိုသာ ကောက်ယူ စားသောက်နေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၂) ကုဏပါသ ပြိတ္တာ- လူကောင်ပုပ်, ခွေးကောင်ပုပ်, မြွေကောင်ပုပ် စသော အကောင်ပုပ်တို့ကိုသာ စားသောက်နေရသည့် ပြိတ္တာမျိုး၊ (၃) ဂူထ ခါဒက ပြိတ္တာ- မစင် ဘင်ပုပ်တို့ကိုသာ စားသောက် နေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၄) အဂ္ဂိဇာလမုခ ပြိတ္တာ-ခံတွင်းမှ မီးလျှံထွက်၍ မီးကျီး မီးခဲတို့ကိုပင် စားသောက်နေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၅) သူစိ မုခ ပြိတ္တာ- ကိုယ်လုံး ကြီးထွား၍ လည်ပင်းရှည်ပြီးလျှင် ခံတွင်းကား အပ်နဖားပေါက်မျှသာ ရှိသောကြောင့် ရသောအစာကို နှာပေါက် နှာခေါင်းပေါက်တို့က သွတ်သွင်းစားသောက်ရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၆) တဏှာဋ္ဋိက ပြိတ္တာ- ရေ အလွန် မွတ်သိပ်ခြင်းဖြင့် ဆင်းရဲခံနေရသော ပြိတ္တာတမျိုး၊ (၇) သုနိဇ္ဈာမက ပြိတ္တာ- မီးလောင်ငုတ်နှင့်တူသော ကိုယ်ရှိ၍ ဆိုးဝါးသော ရုပ်အဆင်း၊ မကောင်းသော ယန်းထွက်သော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၈) သတ္တင် ပြိတ္တာ- ဓားသွား, ငါးမျှားချိတ်သွားနှင့် တူသောလက်သည်းတို့ဖြင့် မိမိကိုယ်အင်္ဂါကို ဖောက်ခွဲ၍ အသား အသွေးတို့ကိုသာ စားသောက်ရသည့် ပြိတ္တာမျိုး၊ (၉) ပဗ္ဗတင် ပြိတ္တာ- တောင်ပမာဏ ရှိသော ကိုယ်မှ နေ့ညဉ့်မပြတ် အခိုးထွက်နေသော ပြိတ္တာတမျိုး၊ (၁၀) အဇဂရ ပြိတ္တာ- စပါးကြီးမြွေနှင့်တူသော ကိုယ်ဖြင့် နေ့ညဉ့်မပြတ် လှည့်လည် သွားလာ၍ ဒုက္ခခံနေရသော ပြိတ္တာ တမျိုး၊ (၁၁) ဝေမာနိက ပြိတ္တာ-ဒုက္ခတလှည့်, သုခတလှည့် စက်လည်၍ အတည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မကျ ခံစားနေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊ (၁၂) မဟိဒ္ဓိက ပြိတ္တာ- ပြိတ္တာတို့ အပေါ်၌ ကြီးမှူးနိုင်သော တန်ခိုးအာနုဘော ရှိသော်လည်း ထမင်းအဖျော်တို့ကိုကား မစားမသောက်ရသော ပြိတ္တာမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ဝိနည်းပိဋက စသည်တို့၌လည်း ထိုထို ပြိတ္တာတို့၏ အသွင်အပြင် နေရပ်ဌာန အစားအစာတို့ကို စွဲ၍ မျိုးကွဲများစွာ လာသေး၏။

ပြိတ္တာတို့ ရရှိခံစားရသော ကုသိုလ်အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။သေသူတို့ကို ရည်ညွှန်း၍ ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ရရောက်နိုင်ပုံများ၊ အကျယ် ပေတဝတ္ထု။ဋ္ဌ။၂၅-၌ ရှုပါ။ (၁) ကောင်းမှုရှင်တို့က သေသူတို့အား ရည်ညွှန်း၍(အမည်ခေါ်ကာ)အမျှပေးဝေမှု ပြုရခြင်း၊(၂) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလဂုဏ် အကျင့်သိက္ခာ ပြည့်စုံရခြင်း၊ (၃) ပြိတ္တာတို့၏ ဝမ်းမြောက်စွာ သာဓု ခေါ်နိုင်ခြင်း။

[ပွဲ]

ပွဲလမ်းသဘင်၊ မျိုး ၆-အင်၊ ကြူးလျှင် အပြစ်ရ။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၄၈။ဋ္ဌ။၁၂၉။ သိင်္ဂါလသုတ်၌ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးကြောင်း ခြောက်ပါးတွင် ဟာပါး အပါအဝင် အဖြစ်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောတော်မူခဲ့သည့် ပွဲသဘင်မျိုး ခြောက်ပါးကို ဆိုသည်။ (၁) ကပွဲသဘင်၊ (၂) သီချင်းဆိုပွဲသဘင်၊ (၃) တီးဝိုင်းစုံသဘင်၊ (၄) စစ်ထိုး, ကြက်တိုက်, နွားပွဲ, မြင်းပွဲ စသောသဘင်၊ (၅) ခွက်ခွင်း လက်ခုပ်ဝိုင်းသဘင်၊ (၆) အိုးစည် ဒိုးပတ် တီးဝိုင်းသဘင်၊ ၎င်းသဘင် ၆-ပါးကို မေးမြန်း သွားလာ ပျော်ကြူး နေသူအား မရသေးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို မရနိုင်ကုန်၊ ရပြီးသော စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရ်တို့လည်း ကုန်ခန်း ပျက်စီးတတ်ကုန်၏။

ပွဲလျက်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဆေးအဘိဓာန်မှ။ (၁) ကဏာယ- ပွဲလျက်နီ၊ (၂) မဟိ"သာချ- ခွဲကျိကျိ, ကျွဲချီအဆင်းရှိပွဲလျက်၊ (၃) ဇလာက ပွဲလျက် ညိုစိမ်း၊ (၄) ကဇ္ဇလာဘ- ပွဲလျက် နက်၊ (၅) ကုမုဒ- ပွဲလျက် ကြာဖြူ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဖ]

•ဖက်မျိုး ၆-ပါး၊ ကုန်သည်များ၊ ခွဲခြား အက္ခရာ။ ။ရှမ်းပြည်မှလာသော သနပ်ဖက်မျိုး ၆-ပါးကို အက္ခရာ ၆-လုံးဖြင့် မှတ်၍ ပြသည်၊ ခ ဖက်, ခေါင်ဖက်၊ က ဖက်, ရွက်ကြီး၊ လ ဖက်, ရွက်လတ်၊ စ ဖက်, စကာဖက်၊ ဝ ဖက်, ရွက်ဝိုင်း၊ သ ဖက်, ရွက်သေး။

ဖရုသဝါစာ အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။ရင်းဒုစရိုက်ကံ မြောက်နိုင်သော အင်္ဂါ ၃-ပါး။ (၁) ကောပ- စိတ်ဆိုးအမျက်ထွက်ခြင်း၊ (၂) ဥပကုဋ္ဌ- ဆဲရေးတိုင်းထွာခံရသူ၊ (၃) အက္ကောသန-ဆဲရေးခြင်း, ကြမ်းတန်းစွာဆိုခြင်း။

ဖရုသဝါစာကံ၏ မကောင်းကျိုး ၅-ပါး။ ။အပြောအဆို ကြမ်းကြုတ်သူတို့ ရရှိခံစားရသော မကောင်းကျိုးများ။ (၁) ငရဲ, တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂) သတ္တဝါများ၏ အမုန်းကို ခံရခြင်း၊ (၃) မိမိစိတ်ကို မကြည်လင်စေခြင်း၊ (၄) အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊ (၅) အသံ ကြမ်းတန်း ပျက်စီးခြင်း။

ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်။ ။ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ဟူ၏။ (၁) သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌာန်၊ (၂) သကဒါဂါမိ ဖလဋ္ဌာန်၊ (၃) အနာဂါမိ ဖလဋ္ဌာန်၊ (၄) အရဟတ္တ ဖလဋ္ဌာန်။

ဖလသမာပတ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဖိုလ်ဝင်စားမှုမျိုး ၃-ပါး။ (၁) မဂ္ဂါနန္တရ ဖလ သမာပတ္တိ- မဂ်၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော ဖလသမာပတ်၊ (၂) ဝဋ္ဋနဖလ သမာပတ္တိ- စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ်တို့ကို ခေတ္တငြိမ်းအေးစေ၍ သုခရေး 'သက်သက်' သုံးသပ်ခံစားနေသော ဖလသမာပတ်၊ (၃) အာယုသင်္ခါရ ဖလ သမာပတ္တိ- 'အာယုပါလန'လည်းဟူ- သက်ထိန်းသက်စောင့် ဖလသမာပတ်၊ ခိုးသားရိုက်စဉ် ရှင်မောဂ္ဂလာန်ဝင်စားသော ဖလသမာပတ်မျိုးကို ဆိုလိုသည်။

[ဖာ]

ဖာလာမျိုး ၅-ပါး။ ။ဆေးကျမ်း ဝေါဟာရများ။ (၁) ဖာလာသီး၊ (၂) ဖာလာနဖိတ်၊ (၃) တူလာနဖာ၊ (၄) စူလာနဖာ၊ (၅) ဖာလာပတ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဖုံ]

ဖုံအခင်းမျိုး ၅-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ ဝိနည်းပညတ်တော်က ခွင့်ပြုသည့် (ဘုံလျှိမျိုး ၅-ပါး)ကို ခေါ်သည်။ အကျယ် (ဘုံလျှိမျိုး ၅-ပါး)၌ ကြည့်ပါကုန်။

[ဖို]

ဖိုလ် ၄-တန်။ ဖိုလ်တရား ၄-ပါး။ ။လောကုတ္တရာ ဝိပါက်စိတ်လည်း ဟူ၏။ (၁)သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ်၊ (၂)သကဒါဂါမိ ဖိုလ်စိတ်၊ (၃)အနာဂါမိ ဖိုလ်စိတ်၊ (၄) အရဟတ္တ ဖိုလ်စိတ်။

ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်။ ။ရင်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် (ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်)နှင့် တူ၏။

ဖိုလ် ဝင်စားခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။ရင်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် (ဖလသမာပတ် ၃-မျိုး)နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်၏။

ဖောင်းဝတ်မြင်းမြား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ မိန့်ကြွား အဿကြန်။ ။သကဋ္ဌဘာသာ အဿကြန္ဒကျမ်း၌ ဖောင်းဝတ်မွေး မြင်းဆယ်မျိုးကို ဤသို့ပြထားသည်။ (၁) ဖောင်းဝတ်ညို၊ (၂) ဖောင်းဝတ်ဖြူ၊ (၃) ဖောင်းဝတ်ပြောက်၊ (၄) ဖောင်းဝတ်ပြာ၊ (၅) ဖောင်းဝတ်မှဲ့၊ (၆) ဖောင်းဝတ်ခြောက်၊ (၇) သမင်ဝမ်း၊ (၈) ဖောင်းဝတ်နီ၊ (၉) သင်းခွေ၊ (၁၀) ဗယ်လင်း။

[ဖျော]

ဖျော်ရည် ၈-မျိုး။ ။ရင်းသရုပ် (အဖျော် ၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

[ဖြ]

ဖြစ်တော်ဇပါင်းမှာ၊ လောင်းမြတ်စွာ၊ တရာ သုံးဆယ့်ခြောက်။ ။ဘုရားအလောင်း၏ ၊ ငါရမိခန်းဝယ် တိရစ္ဆာန်ဘဝ၌ ထင်ရှားသော ဇာတ်တော်၏ ဝတ္ထုပေါင်း ၁၃၆-ပါးကို ရှေးပညာရှိများ စပ်ဆိုထားခဲ့သော ဤဘုရား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှိခိုးလက်ာဖြင့် သိရာ၏၊ "ဩကာသ ဩကာသ ဩကာသ ဗုဒ္ဓကုံရ၊ လေ့ာင်းမြတ်လှသည်၊ အစကြိုးကြာ၊ ဆယ့်ခြောက်ခါနှင့်၊ ဟသ်ာ ကိုးဖြစ်၊ ခြောက်ဖြစ်ကား ခို၊ ကျီးညို သုံးခါ၊ သံသာကျူးထိပ်၊ ကရဝိက် ငါး၊ လေးကားကိန္နရီ၊စာမရီဆယ့်ငါး၊ မျောက်ကားတဆယ်၊ဆင်ဝယ်ဆယ့်တစ်၊ နွားဖြစ် ဆယ့်လေး၊ ဧကေး သိန္ဓဝ၊ ကျွဲ အင်္ဂနှင့်၊ သံမြသာညောင်း၊ ဥဒေါင်း နှစ်ခါ၊ သာလိကာ သတ္တ၊ ဒွါဒသ ကြက်၊ ဝက်ကား ဆယ့်သုံး၊ ပေါင်းရုံးများစွာ၊ တရာသုံးဆယ်၊ ခြောက်ဖြစ်ဝယ်ကို၊ အန္တရာယ်မရှိ၊ ဘေးမထိသည့်၊ မုနိမြတ်လောင်း၊ ဖြစ်တော်ပေါင်းဟု၊ အောက်မေ့သဒ္ဓါ၊ ကြည်ညိုစွာဖြင့်၊ ခါခါမြတ်နိုး၊ လက်စုံမိုးကာ၊ ရှိခိုးပါ၏ ဘုရား။"

မှတ်ချက်။ ။ဒီဇမလောင်းတော်မြတ်၏ ထင်ရှားသည့် တိရစ္ဆာန်ဘဝတွေ များစွာကျန်ရှိသေးကြောင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ လက်ရှိ ပိဋကတော် ဖြင့် သိသာ၏၊ ဤရှေးဟောင်း လက်ာကား ဘာကိုရည်စူးသည် မသိရပေ။

[ဖွာ]

ဖွားဘက်တော် ၇-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ ။ဋ္ဌ။ ၁၈။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့် အတူ ဖွားမြင် ပေါ်ပေါက်လာကြသော အရာဝတ္ထု ၇-ပါး။ "အာ, ဗော,ကာ, ယ, ဆန်, ရွှေ, ကဏ်" တို့ပင်တည်း။ (၁) အာ- အာနန္ဒာထေရ်၊ ဘုရား ညီတော်၊ (၂) ဗော-ဗောဓိပင်၊ (၃)ကာ-ကာလုဒါယီထေရ် (သို့မဟုတ်) အမတ်၊ (၄) ယ-ယသောဓရာဒေဝီ၊ (၅) ဆန်-ဆန္နထေရ်၊ သို့မဟုတ် အမတ်၊ (၆) ရွှေ-ရွှေအိုးကြီးလေးလုံး၊ (၇) ကဏ်-ကဏ္ဍကမြင်းဖြူတော်။

မှတ်ချက်။ ။ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၌ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်မြတ်ကို ဖွားဘက် တော် တပါးအဖြစ်ဖြင့် ပြဆို၏၊ ထိုမှတပါး အရှင်အာနန္ဒာ အစား "အာရောဟဏ ဟတ္ထိ" ဟူ၍ မင်္ဂလာစီးတော်ဆင်ကို ဖွင့်ပြသောကျမ်းများလည်း ရှိသေး၏။

ဖွားသစ်စကို၊ စကားဆို၊ ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက် အဘယ်နည်း?။ ။ငင်း သရုပ် ကို (မွေးဖွားစကို၊ စကားဆို) ဟူသော သရုပ်၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဗ]

ဗမာ ၇-မျိုး။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ် (မြန်မာ ၇-မျိုး) သုတေသနဦး ကြည့်ပါ။

ဗလ ၅-တန်၊ လူထုထံ၊ အပ်နှံ အစိုးရ။ ။နိုင်ငံတော် တိုးတက်ကြီးပွား စည်ကားသာယာရေးအတွက် အရေးကြီးသော အားအင် ငါးပါး။ (၁) ကာယ ဗလ-ကိုယ်လက် သန်မာထွားကြိုင်း ဖွံ့ဖြိုးမှု, ကျန်းမာရေး၊ (၂) ဉာဏ ဗလ-ဗဟုသုတ, ဝိဇ္ဇာ, သိပ္ပံပညာ ပြည့်စုံစွာရှိမှု၊ (၃) ဘောဂ ဗလ-ပစ္စည်းဥစ္စာ ရတနာရွှေငွေ အထွေထွေသော ပြည်တွင်းထွက် ကုန် ပေါများမှု၊ (၄) စာရိတ္တဗလ-ယဉ်ကျေးမှု ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန် မြင့်မြတ်မှု၊ (၅) မိတ္တ ဗလ-မိတ်ဆွေနှင့် မဟာမိတ်နိုင်ငံများ ပေါများမှု။

ဗလ ၉-တန်။ ။ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကြောင့် မတုန်လှုပ်တတ်ကုန်သော ဗိုလ်ထိုက် သည့် တရား ၉-ပါး။ (၁) သဒ္ဓါ ဗလ၊ (၂) ဝီရိယ ဗလ၊ (၃) သတိ ဗလ၊ (၄) သမာဓိ ဗလ၊ (၅) ပညာ ဗလ၊ (၆) ဟိရိ ဗလ၊ (၇) ဩတ္တပ္ပ ဗလ၊ (၈) အဟိရိ ဗလ- အရှက်တရားမရှိသူ၊ (၉) အနောတ္တပ္ပ ဗလ- အကြောက် တရားမရှိသူ။

ဗလိ ၅-ဖြာ၊ ရှိသေစွာ၊ ထိုက်နာ ပူဇော်ကြ။ ။ပဋ္ဌဂ်ုတ္တရ ။ပါ။ ၃၉ ။ဌ။ ၂၂-ဒ္ဓိ အကျယ်ရှု။ ချမ်းသာတရား တိုးပွားစည်ပင် အောင်မြင်မှုရရှိရေး အတွက် ပူဇော်ပသမှုမျိုး ၅-ပါး။ (၁) ဉာတိ ဗလိ-မျက်မှောက်ရှိ ကိုယ့် လူမျိုးနှင့် သားချင်းမိတ်ဆွေများအား တတ်နိုင်သမျှကြည့်ရှုမ,စ ပေးကမ်း ချီ မြှင့်မှု၊ (၂) အတိထိ ဗလိ-လာရောက်ကြသော ဧည့်သည်များအား ကျွေးမွေးပေးကမ်း လှူဒါန်းစောင့်ရှောက် ပြုစုမှု၊ (၃) ပုဗ္ဗပေတ ဗလိ- ဘဝတပါး ကူယ်လွန်သွားကြကုန်သော မိဘဆွေမျိုးတို့ကို ရည်စူး၍ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ပြုလုပ်ကာ အမျှပေးဝေမှု၊ (၄) ရာဇ ဗလိ-ကိုယ့်နိုင်ငံ တော် ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့က ချမှတ်ပညတ် ပေးထားသော အုပ်ချုပ်မှု နည်းဥပဒေ အရပ်ရပ်တို့ကို ရှိသေလိုက်နာ ကျင့်ကြံမှုနှင့် အခွန် အတုတ်များ ပေးဆက်မှု၊ (၅) ဒေဝ ဗလိ-လောကပါလ သာသနာ တော်စောင့် နတ် စသည်တို့အား ပူဇော်ပသ အမျှပေးဝေမှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗဟိုရ် ဂ-ပါး။ ။မှတ်ချက်-ဗဟိုရ်မဟုတ် "ပဟိုရ်" ဟုသာ မှတ်ရမည်၊ ၎င်း သရုပ် (ပဟိုရ် ဂ-ပါး)၌ ရှုပါ။အမှားကို မသုံးရန် ဖော်ပြသည်။

[ဗ၁]

ဗာရာဏသီ၊ မြို့ရှေးပြည်၊ ၅-မည်ဇာတ်လာ ဘဇာနည်း?။ ။စရိယပိဋက အဋ္ဌကထာ အလိုတော်နှင့် ဖြေကြားသည်။ (၁) ဥဒယဘဒ္ဒဇာတ်၌ သုရုန္ဓနပြည်ကြီး၊ (၂)စူဠသုတသောမဇာတ်၌ သုဒဿန၊ (၃)သောဏနန္ဒ ဇာတ်၌ ဗြဟ္မဝဍ္ဎန၊ (၄)ခဏ္ဍဟာလဇာတ်၌ ပုပ္ဖဝတီ၊ (၅)ယုဝဉ္စယဇာတ်၌ ရမ္မနဂရ။

မှတ်ချက်။ ။ဤအမေးကား 'သုရုန္ဓန၊ စသည်ငါးပါး၊ မည်ပြား ရှေးခါ၊ ကျော်စောစွာသား၊ ဗာရာဏသီ' ဟူသော သံဝရ ပျို့နှင့်တကွ 'သုရုန္ဓန၊ နာမပညတ်၊ သုဒဿန၊ ဗြဟ္မဝဍ္ဎနာ၊ ပုပ္ဖာဝတီ၊သညီခေါ်ထွေ၊ ရမ္မေ နဂရ၊တွင်ထင်ါးဖြာ၊ပြည်ဗာရာ ကို' ဟူသော အာဒါသမုခ ပျို့လာ စကားရပ်တို့မှ ထုတ်မေး ခြင်း ဖြစ်၏။

ဗာရာဏသီ၊ ရှေးအမည်၊ ၆-လီ အဘယ်နည်း?။ ။ဤပုစ္ဆာကား စန္ဒကုမာရ ဇာတ်၌ မင်းပူးဆရာတော် ဦးဩဘာသ စကားချပ် သွင်းထားသည့် အောက်ပါ အမည် ၆-ပါးကို ရည်စူးဟန် တူ၏၊ ဗာရာဏသီပြည်သည်။ (၁) ဥဒယဘဒ္ဒဇာတ်၌ သုရုန္ဓနမည်၏၊ (၂) စူဠသုတသောမ ဇာတ်၌ သုဒဿန မည်၏၊ (၃) သောဏဒဏ္ဍဇာတ်၌ ဗြဟ္မဝဍ္ဎနမည်၏၊ (၄) စန္ဒကုမာရ ဇာတ်၌ ပုပ္ဖဝတီမည်၏၊ (၅) ယုဝဇာတ်၌ ရမ္မမည်၏၊ (၆) သင်္ခဗြဟ္မဏဇာတ်၌ မောဠိနီပြည် မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။၎င်းကို ရည်၍ သံဝရပျို့၌'သုရုန္ဓန၊ စသည် ၆-ပါး၊မည်ပြား ရှေးခါ၊ ထင်ရှားစွာသား၊ ဗာရာဏသီ၊ ပုရီဝရ၊ ရွှေပြည်မတွင်' ဟု အရှင် ရဋ္ဌသာရဆရာ စပ်ဆိုတော်မူ၏၊ ဤ၌ အချို့ စာပေ တို့ဝယ် 'သုရုန္ဓန၊ စသည် ငါးပါး၊ မည်ပြားရှေးခါ'ဟု ပါရှိ သည်လည်း တွေ့ရသေး၏။

ဗာလ လက္ခဏာ၊ အင် ၃-ဖြာ၊ မိန့်မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (လူမိုက် လက္ခဏာ၊ အင် ၃-ဖြာ) ဟူသော သရုပ်၌ ရှုပါလေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဗိ]

ဗီဇဂါမ်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဝိနည်း ပါစိတ်။ပါ။ ၅၂ ။ဋ္ဌ။ ၂၇- ဌ် အကျယ်ရှု။ ဝိနည်းတော်လာ ရဟန်းတို့ မကပ္ပိဘဲ မဘုဉ်းပေး ဖခူးယူ မဖျက်ဆီး ရသော မျိုးစေ့ဗီဇ ငါးပါး။ (၁) ဗီဇ ဗီဇ- အောင်မြင်သော သစ်စေ့ ဟူသမျှ၊ (၂) ခန္ဓ ဗီဇ- ချိုးဖြတ်၍ စိုက်လျှင် ပေါက်ကောင်းသော ပင်စည် အကိုင်းအခက် ဟူသမျှ၊ (၃) မူလ ဗီဇ- နနွင်း, ချင်း စသော ဥ, မြစ် မျိုးစေ့ ဟူသမျှ၊ (၄) ဖဠု ဗီဇ- ကြံစသော အဆစ်မျိုးစေ့ ဟူသမျှ၊ (၅)အဂ္ဂဗီဇ-ကွမ်း စသော အညွန့်ကိုစိုက်ရသည့် မျိုးစေ့ဟူသမျှ။

[ဗု]

ဗုဒ္ဓအပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ၂၄။ တတ်သိ လိမ်မာ သူကြီး ၄-ယောက်ဟူ၏။(၁) သုတ ဗုဒ္ဓ- အကြားအမြင်များ၍ ကျမ်းဂန်၌ လိမ်မာသောသူ၊ (၂) စတု သစ္စ ဗုဒ္ဓ- သစ္စာ လေးပါးကို သိပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) ပစ္စေက ဗုဒ္ဓ- သူများကို မသိစေနိုင်, မိမိတကိုယ်တည်းသာ ဆရာမရှိ သစ္စာလေးပါးကို သိတော်မူသော သီးခြားသိပုဂ္ဂိုလ် ဘုရားငယ်၊ (၄) သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ- အလုံးစုံ သိတော်မူ ပြီးသည့် အတုမရှိသော ဘုရားသခင် မြတ်ရှင်ပင်။

ဗုဒ္ဓကိစ္စတော် ၅-ပါး။ ။စိတ်ဝင်စား ကြည်ညိုဘွယ် အကျယ်ကို သဂါထာ ဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၂၂၄-ဌ် ရှုပါ။ လောကသား ကပ္ပါသားတို့အတွက် အကျိုးရှိ ချမ်းသာရေးကိုသာ ရှေးရှုသော ကိစ္စကြီးတို့ ဟူ၏။ (၁) ပုရေ ဘတ္တ ကိစ္စ- နံနက်ခင်း လုပ်ငန်းစု၊ (၂) ပစ္ဆာ ဘတ္တ ကိစ္စ- ဆွမ်းစားပြီး ချိန်မှ ညနေခင်းထိ လုပ်ငန်းစု၊ (၃) ပုရိမ ယာမ ကိစ္စ- ညဉ့်ဦးယံ လုပ်ငန်းစု၊ (၄) မဇ္ဈိမ ယာမ ကိစ္စ- သန်းခေါင်ယံ လုပ်ငန်းစု၊ (၅) ပစ္ဆိမ ယာမ ကိစ္စ- မိုးသောက်ယံ လုပ်ငန်းကိစ္စများ။

ဗုဒ္ဓကိစ္စတော် ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) နေ့ကိုကား- လူ၊ (၂)ညမူ ရှေးယာမ်၊ သမဏ်တည်း၊ (၃) လယ်ယာမ် ရွှေဖျား၊ နတ်အများတို့၊ ပြန်သွားတခါ၊ ပြဟ္မာလာရောက်၊ (၄) နောက်ယာမ် စက်လျှောင်း၊ ညောင်းပန်းဖြေ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖျောက်၊ (၅) နောက်ပိုင်းရောက်က၊ မြွားမြောက် ဝေနေ၊ ကြည့်ရှုလေသည်၊ ပရမေကိစ္စ ငါးပါးတည်း။

ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်ရောင် ၇-ပါး။ ။ကျမ်း၌ သီရိ ဘုန်းတော်တွင် ပါဝင်ထင်ရှားသော ရောင်လျှံတော် များကိုသာ ဆိုသည်၊ ထိုမှတပါး အရာမက များသော ရောင်လျှံတော်တွေလည်း ရှိသေး၏။ (၁) အင်္ဂီရသ ပဘာ-တန်ခိုးယမိုက် ပြာဋိဟာ မပြဘဲ ပကတိသော ကိုယ်တော် အလုံးမှ အမြဲအစဉ် ပြိုးပြိုးပြက် ထွက်နေသော ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်၊ (၂) ဗျာမပ္ပဘာ-ပကတိ ကိုယ်တော်မြတ်မှ အမြဲမပြတ် ၄-တောင်ပတ်လည်အတွင်း၌ ဝန်းဝိုင်း တည်ထွန်းနေသော အတွင်း ရောင်ခြည်တော်၊ (၃) အသီတိပ္ပဘာ- အတွင်းရောင်ခြည်တော်၏ အပြင်ဘက်မှ အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်တိုင်အောင် ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်း ထွန်းပနေသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၄) ကေတု မာလာ ပဘာ-ရောင်လျှံတော် ခေါ်ဦးခေါင်းတော်ထက်မှ ထွက်ပ ထွန်းတောက်သော ရောင်ခြည်တော်၊ (၅) ဥဏ္ဏာ ပဘာ-ဥဏ္ဏလုံ မွေရှင်တော်မှ ထွက်မြူး ကွန့်ကြွသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၆) ဒါဌာ ပဘာ-နှုတ်တော် ဖွင့်ခိုက် စွယ်တော်မြတ် လေးဆူမှ ထွက်မြူး ကြွမြန်းသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၇) အနန္တ ပဘာ-ရတနာဃရ တိုက်ခန်း၌ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမြတ်ကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ၊ တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို ပြတော်မူသောအခါ စသည်တို့၌ အရပ်ဆယ်မျက်နှာလုံး ပိတ်ဖုံး၍ ထွက်ကြွသည့် အဆုံးမရှိသော ရောင်ခြည်တော် ၆-သွယ်။

ဗုဒ္ဓစက္ခုတော် ၅-ပါး။ ။(၁) ဗုဒ္ဓစက္ခု၊ (၂) ဓမ္မစက္ခု၊ (၃) ဉာဏစက္ခု၊ (၄) သမန္တစက္ခု၊ (၅) ဒိဗ္ဗစက္ခု။ အကျယ် အဘိဓမ္မာ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ ၃၄၄-၌ ရှုပါ။

ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော် ၁၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဘုရားမြတ်၏ ဉာဏ်တော် ၁၄-ပါးကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်။ '၁၂၇-၌။ (၁) ဒုက္ခသစ္စာဉာဏ်၊ (၂)သမုဒယ ဉာဏ်၊ (၃) နိရောဓဉာဏ်၊ (၄) မဂ္ဂသစ္စာဉာဏ်၊ (၅) အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၊ (၆) ဓမ္မပဋိ (၇) နိရုတ္တိ (၈) ပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၊ (၉) ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်၊ (၁၀) အာသယာနုသယ၊ (၁၁) ယမကပါဋိဟာရိယ၊ (၁၂) မဟာကရုဏာသမာပတ္တိ၊ (၁၃) သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ (၁၄) အနာဝရဏဉာဏ်တော်ဟု လာရှိသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုတ်ပါထိက ဋီကာ။ ၅၄-၌။မဂ်ဉာဏ်လေးပါး။ ဖိုလ်ဉာဏ်လေးပါး။ အသာဓာရဏဉာဏ်တော် ခြောက်ပါးအားဖြင့် ၁၄-ပါးဟု ဆိုထားသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဝင်သူမှာ၊ ၅-ဖြာ ယုံကြည်ချက်။ ။ငင်းယုံကြည်ချက် ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အစစ် ဖြစ်ကြောင်းကို သာသာရေးစာပေတို့၌ ဆိုကုန်၏။ (၁) ဗုဒ္ဓ သဒ္ဓဟန-ဘုရား၌ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၂) ဓမ္မ သဒ္ဓဟန-ဘုရား၏ တရားတော်၌ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၃) သံဃ သဒ္ဓဟန-ဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်၌ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၄) ကမ္မ သဒ္ဓဟန-ကောင်းကံ့ ဆိုးကံ့ ခေါ် ကံတရား၌ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၅) ကမ္မ ဖလ သဒ္ဓဟန-ထိုကံ ၂-ပါး၏ ကောင်းကျိုး, ဆိုးကျိုး ရမှုကို ယုံကြည်ခြင်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဝင်သူမှာ၊ ဂ-ဖြာအင်္ဂါ အဘယ်နည်း?။ ။မဂ္ဂင် ဂ-ပါးကိုပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ လိုက်နာကျင့်ကြံရသော အင်္ဂါရှစ်ပါးဟု သိပါလေ။

ဗုဒ္ဓဘုရား၊ အား ဆယ်ပါး၊ ထင်ရှား မိန့်တော်မူ။ ။ငင်း သချုပ်ကို (အားတော် ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

ဗုဒ္ဓဘုရား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ကွာခြား ပါရမီ။ ။ငင်း ပုစ္ဆာ၏ သရုပ်ကို (ဘုရားအပြား မျိုး ၃-ပါး)၌ ထင်ရှားပြမည်။

ဗုဒ္ဓ ဘူမိကြီး ၄-ပါး။ ။ဘုရားဖြစ်နိုင်ရန် အကြောင်း ၄-ပါးဟူ၏။အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ ။ဒု။ (၁) ဥဿာဟ-လွန်ကဲသော လုံ့လ,အားထုတ်မှု၊ (၂) ဥမင်္ဂ-လွန်ကဲသော ပညာ,သမ္ပဇဉ်၊ (၃) အဝတ္ထာန- အဓိဋ္ဌာန်ချက်, စိတ်ပြဋ္ဌာန်းမှု၊ (၄) ဟိတ စရိယ-မေတ္တာဘာဝနာစသည့် စရိယ ၃-ပါး။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ ဝါဆိုရာ၊ ဌာန၁-၁၇ အဘယ်နည်း?။ ။ငင်း သရုပ်ကို(ဝါတော်ဆိုရာ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓါ) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ရှုပါ။

ဗုဒ္ဓမြတ်မှန်၊ ချီးမွမ်းရန်၊ ၃-တန် ကျမ်းမှာရှိ။ ။အင်္ဂုတ္တိုရ်ဲ သီဟသုတ်လာ။

(၁) စရိယ ဝဏ္ဏ-လေးသခေါ်နှင့် ကမ္မာတသိန်း ကာလပတ်လုံး လူတကာတို့ ပြုနိုင်ခဲကိလေ့စွာသော စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး ပါရမီသုံးဆယ်

www.burmeseclassic.com

တို့ဖြင့် ဒုက္ကရစရိယာမှု ပြုခဲ့ပုံတွေကို ချီးကျူး ကြည်ညိုလို့ မကုန်နိုင်ရာတဲ့။

(၂) သရီရ ဝဏ္ဏ-သုံးသယ်နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီး ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ် ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်တို့ဖြင့် လှပတင့်တယ် သပ္ပါယ်တော်မူပုံတို့ကိုလည်း ချီးကျူးလို့ မကုန်နိုင်ရာတဲ့။

(၃) ဂုဏ ဝဏ္ဏ-အတိုင်းမသိသော ဘုန်းတော် ကံတော် ဉာဏ်တော်တန်ခိုးတော် ကျေးဇူးတော်တို့၏ ဂုဏ်ကိုလည်း ချီးကျူး၍ မကုန်နိုင်ရာတဲ့၊ ကြည်ညိုစရာတွေ သို့ကလောက် များပြားတော်မူပါပေ၏။

ဗုဒ္ဓဝစနမျိုး ၃-ပါး။ ။ဘုရားသခင် ဟောပြောတော်မူခြင်း စကားအစဉ် ၃-ပါး ဟူ၏။ (၁) ပဌမ **ဗုဒ္ဓဝစန**- ဘုရားရှင် ရွှေဦးစွာ ဆင်ခြင်တော်မူသော 'အနေက ဇာတိ **သံသာရံ**'စသည့် ဥဒါန်း **စကားတော်၊** (၂) ပစ္ဆိမ ဗုဒ္ဓဝစန-ဘုရားသခင်၏ နောက်ဆုံး ဟောကြားတော်မူ**ခဲ့သည့်** 'ဟန္ဒ ဒါနိ ဘိက္ခဝေ အာမန္တယာမိ ဝေါ၊ ဝယ ဓမ္မာ သင်္ခါရာ အပ္ပမာ**ဒေန သမ္ပာ**ဒေထ' ဟူသော စကားတော်၊ (၃) မဇ္ဈိမ ဗုဒ္ဓဝစန-ၚင်း **စကားတော်**နှစ်ပါးမှ တပါး ၄၅-ဝါ ကာလပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူသော ဒေသနာ**တော်အစုစု။**

ဗုဒ္ဓပူပါဒ၊ နဝမ၊ ခဏ ၉-ချက်မြောက်။ ။ဘုရားသာသနာလျှင် ၉-ခုမြောက်သော ခဏ။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ နဝမ ခဏလည်း ခေါ်၏။ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါးမှ **လွန်မြောက်**ရာ ဘုရားသာသနာလျှင် ၉-ခုမြောက် **ဟူ၏**။

[ဗေ]

ဗေဒင် ၄-ပုံ။ ။ကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်ပျက်မှု သဘောတရားများ ဟောကြား**သောကျမ်းစာစု**။(၁) သာမ-နေ့ လ တို့၏ သွားရာလမ်းကို ၁၂-ရာသီခွင်ပြု၍ **မည်သည့်** ရာသီခွင်၌ မည်သည့်ဂြိုဟ် ရပ်တန့်နေသည်ကို ကြည့်ပြီးလျှင် **အသံ၁ လိတ္တာ**,တြင်း,နဝင်း စသည်တို့ဖြင့်ဝေဘန်လျက် ကောင်း,မကောင်း**ကို ဟောသော**ဗေဒင်ကျမ်း၊ (၂) ယဇု-မိမိတို့အပေါ်၌ ရောက်ဆဲ ရောက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လတ့်ဖြစ်သော ဘေးရန်အပေါင်းတို့မှ လွတ်ကင်း ပပျောက်ရန် ဂြိုဟ်နက္ခတ် စသည်တို့အား ပူဇော်ပသသောနည်း ယတြာပြုသော နည်းတို့ကို ပြသော ဗေဒင်ကျမ်း၊ (၃) ဥက္ကာပါတ- နေ, လ ကြတ်ခြင်း၊ နက္ခတ်, တာရာတို့ အသွားမမှန် ခြင်းကြောင့် ဘေးဥပဒ်ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်ခြင်းကို ပြသော ဗေဒင်ကျမ်း၊ (၄) အတပ္ပန- သတ္တဝါတို့အား သေကြေ ပျက်စီး ပူပန် အောင်, မီးလောင်, လေတိုက်, မိုးခေါင်, ရေကြီးအောင်နှင့် ဆင်းရဲမှု အမျိုးမျိုးပြုလုပ်စီရင်နည်းတို့ကို ပြသော ဗေဒင်ကျမ်း။

မှတ်ချက်။ ။ငင်း နံပါတ် ၄-ကို အာထဗ္ဗဏ ရသေ့ စုဆောင်း စီရင် သောကြောင့် 'အာထဗ္ဗဏ' ခေါ်ကြောင်းနှင့် သက္ကဋကျမ်း ဟောင်းတို့၌ ဆိုကြ၏။

[ဗော]

ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ် ။ပါ။ ၆၀။ ဌ။ ၁၇၈-၌ အကျယ်ရှု။ ဗောဓိသာ+အင်္ဂါ=ဗောဇ္ဈင်္ဂါ 'ဗောဓိသ- သစ္စာလေးပါး-တရားအပေါင်း ကို သိခြင်း မဂ်, ဖိုလ် ဉာဏ်၏၊ အင်္ဂါ- အကြောင်းတို့တည်း၊ ဝါ, အစိတ် အပိုင်းတို့တည်း၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ- သစ္စာလေးပါး သိကြောင်း မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ အကြောင်း၊ သို့မဟုတ် အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော တရား ၇-ပါး၊ ငင်းတို့ကို ပွားစီးစေရသည် ဟူ၏။ (၁) သတိ သမ္ဗောဇ္ဈင်- အောက်မေ့ ခြင်း မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် အစိတ် 'သတိ စေတသိက်'၊ (၂) ဓမ္မ ဝိစယ သမ္ဗောဇ္ဈင်- တရား စီစစ်ခြင်း မဂ်, ဖိုလ် ဉာဏ်အစိတ်'ပညာ စေတသိက်'၊ (၃) ဝီရိယ သမ္ဗောဇ္ဈင်- လုံ့လစိုက်ခြင်း မဂ် ဖိုလ်ဉာဏ်အစိတ် 'ဝီရိယ စေတသိက်'၊ (၄) ပီတိ သမ္ဗောဇ္ဈင်-နှစ်သက်ခြင်း မဂ် ဖိုလ် ဉာဏ်အစိတ် 'ပီတိ စေတသိက်'၊ (၅) ပဿဒ္ဓိ သမ္ဗောဇ္ဈင်- အေးမြခြင်း မဂ် ဖိုလ်ဉာဏ် အစိတ် 'ကာယ, စိတ္တ ပဿဒ္ဓိ စေတသိက်'၊ (၆) သမာဓိ သမ္ဗောဇ္ဈင်- စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်း မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် အစိတ် 'ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်'၊ (၇) ဥပေက္ခာ သမ္ဗောဇ္ဈင်- လျစ်လျူရှုခြင်း မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်အစိတ် 'တတြ- မဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်'။

ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု-အုပ်၊ ၃၁၈-၌ အကျယ်ရှု။ ဗောဓိ- သစ္စာလေးပါးကို ကောင်းစွာ သိတတ်သော အရိယာမဂ်၏၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပက္ခိယ- အသင်းအပင်း အဖော်သဟဲဖြစ်သော တရားစုများ၊ မဂ်ဉာဏ်၏ ဘက်တော်သား, မဂ်ဉာဏ်၏ အကျိုးကို ရွက်ဆောင်ပေးသောတရား ၃၇-ပါးဟူလို။ (က) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ (ခ) သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ (ဂ) ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး၊ (ဃ) ဣန္ဒြေ ၅-ပါး၊ (င) ဗိုလ် ၅-ပါး၊ (စ) ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး၊ (ဆ) မဂ္ဂင် ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၃၇-ပါး။

ဗောဓိမျိုး ၃-ပါး။ ။သမ္ဗောဓိလည်း ဟူ၏၊ ထေရဂါထာ ။ဌ။ ၈။ သစ္စာတရားစုကို သိခြင်းနည်း ၃-ပါး။ (၁) သမ္မာ သမ္ဗောဓိ- ဆရာမရှိ မိမိကိုယ်တိုင် သစ္စာလေးပါးကို သိ၍ သူတပါးတို့အားလည်း သိစေတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ (၂) ပစ္စေက ဗောဓိ- ဘုရားမှ အသီးအခြားဖြစ်သော ဘုရားငယ်တမျိုး၊ (၃) သာဝက ဗောဓိ- ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားများ။

ဗောဓိမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။ဘုရားသခင်၏ ဝါတော်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှု ဝေါဟာရ၊ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ။ (၁) ပဌမဗောဓိ- ဝါတော် ၂၀-ထိ၊ (၂) ဒုတိယဗောဓိ- ၂၁-ဝါမှ ၃၅-ဝါထိ၊ (၃) တတိယဗောဓိ- ၃၆-ဝါမှ ၄၅-ဝါထိ။

ဗောဓိမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း၊ ။သာရတ္ထ ဒီပနီ ဆရာ့အလို-ဗောဓိ ၃-ပါးလုံး ၁၅-ဝါစီ အညီအမျှယူ၍ သုံးပါးပေါင်းသော် ၄၅-ဝါ၊ သက်တော် ရှစ်ဆယ်စေ့လျှင် မိမိကိစ္စကို တခုမကျန် ကုန်စင်ပြီးစေလျက် မဟာ သက္ကရာဇ် ၁၄၈- ခုနှစ်ဝယ် ငါတို့တတွေကို စွန့်ပယ်၍ နိဗ္ဗာန်လမ်းသို့ စံမြန်းတော်မူခြင်းကိုပင် ဗောဓိ ၃-ပါး ငြိမ်းခြင်းဟူ၏။

ဗောဓိမျိုး ၅-ပါး။ ။တရားထူး တရားမြတ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်သူ ငါးပါး။ (၁) သမ္မာ သမ္ဗောဓိ ၃-မျိုး၊ (က) ပညာဓိက သမ္မာ သမ္ဗောဓိ- လေးသင်္ချေနှင့် ကပ္ပါတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ရနိုင်သည်၊ (ခ) သဒ္ဓါဓိက သမ္မာသမ္ဗောဓိ- ရှစ်သင်္ချေနှင့် ကပ္ပါတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ရနိုင်သည်၊ (ဂ) ဝီရိယာဓိက သမ္မာသမ္ဗောဓိ- တဆယ့်ခြောက်သင်္ချေနှင့် ကပ္ပါတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ရနိုင်သည်၊ (၂) ပစ္စေက ဗောဓိ- နှစ်သင်္ချေနှင့် ကပ္ပါ တသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ရနိုင်သည်၊ (၃) အဂ္ဂ သာဝက ဗောဓိ- ၁-သင်္ချေနှင့် ကပ္ပါတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ရနိုင်သည်၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ, ရှင်မောဂ္ဂ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လာန့် တို့လို အစား၊ (၄) မဟာ သာဝက ဗောဓိ- ကပ္ပါတသိန်း ပါရမီ ဖြည့်မှ ရနိုင်သည်၊ ညီတော်အာနန္ဒာ, သားတော်ရာဟုလာ, ရှင်မဟာကဿပကြီးတို့လို၊ (၅) ပကတိ သာဝက ဗောဓိ- ကပ္ပါ အပိုင်းအခြားမရှိ ပါရမီ ဖြည့်ရသော သာမည ရဟန္တာ အစားမျိုး။

[ဗိုလ]

ဗိုလ် ၅-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်။ပါ။ ၂၁၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၈၁။ ပိဋကတ်တော်၌ ဗလ-ခေါ် ဗိုလ်နှင့်စပ်၍ နည်းပေါင်းများစွာ လာရှိသည်၊ အဘိဓမ္မာ၌ ဗိုလ်တပ်သော သဘောတရားများ၊ ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုသောအခါ ထိုငါးပါးကို ဗိုလ်တင်ထား၍ရမည် ဟူ၏။ (၁) သဒ္ဓါ ဗိုလ်၊ (၂) ဝီရိယ ဗိုလ်၊ (၃) သတိ ဗိုလ်၊ (၄) သမာဓိ ဗိုလ်၊ (၅) ပညာ ဗိုလ်။

ဗိုလ် ၉-ပါး၊ တနည်း။ ။ဗိုလ်ထိုက်, ဗိုလ်ဆွဲသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ် တရားစုများ၊ ၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် (ဗလ ၉-တန်)နှင့် တူ၏။

[ဗျ]

ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ၁၀-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်၊ ၁၀၈။ ဝိနယသင်္ဂဟ ။ဋ္ဌ။ ၃၉၇။ ကဗျာလင်္ကာ, သီချင်း ဂီတများနှင့် ကမ္မဝါ, ဥတ်, သရဏဂုံ ရွတ်ဖတ်ရာ၌ အက္ခရာတို့၏ သံတို, သံရှည်, သံပြင်း, သံလျော့ စသော အပြား ဆယ်ပါးကို သိရှိထားမှု ဥပဒေရပ်များ။ (၁) သိထိလ- လျော့လျော့ညွှင်းညွှင်း ရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၂) ဓနိတ- တင်းတင်း ရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၃) ဒီဃ-သံရှည် ရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၄) ရဿ- သံတို ရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၅) ဂရုက- သံလေးရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၆) လဟုက- သံပေါ့ ရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၇) နိဂ္ဂဟိတ-ကရိုဏ်းကို နှိပ်၍ ရွတ်ရသော အက္ခရာ၊ (၈) သမ္ဗန္ဓ- ပုဒ်ကိုစပ်၍ ချောမောပြေပြစ်စွာ ရွတ်ရခြင်း၊ (၉) ဝ ဝတ္ထိတ-ပုဒ်ကိုဖြတ်၍ ပြတ်ပြတ်သားသား ရွတ်ရခြင်း၊ (၁၀) ဝိမုတ္တ- ကရိုဏ်းကို လွှတ်၍ ဖွင့်၍ ရွတ်ရခြင်း။

ဗျည်း ၃၃-လုံး။ ။အနက်ကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိမြန်မာ သင်္ကေတ မှုရင်း ၃၃-လုံး။ "က,ခ,ဂ,ဃ,င၊စ,ဆ,ဇ,ဈ,ည၊ဋ,ဌ,ဍ,ဎ,ဏ၊တ,ထ,ဒ,ဓ, န၊ပ,ဖ,ဗ,ဘ,မ၊ယ,ရ,လ,ဝ၊သ,ဟ,ဠ,အ" ဗျည်း ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗျည်း ၃၅-လုံး။ ။ကျွန်ုပ် ဗျည်း ၃၅-ဟု မြန်မာမှု အလို ခေါ်ဆိုပြောကြား နေကြသေးသည်ကား "အဲ့,အား" ဗျည်း ၂-လုံးကိုပါ ထည့်သွင်း ရေတွက် ကြကုန်၏။

ဗျဘိ, စာရိဘာဝမျိုး ၃၃-ပါး။ ။ဇာတ်, ဝတ္ထုတို့၌ ပါရှိ စေရမည့် ဌာယီ ဘာဝ ၉-ပါးမှ ပေါက်ဖွားလာသော ဖြစ်လွယ်ပျက်လွယ် ထူးခြားချက် စာပေအလင်္ကာ သဘောစုများ။ နိဗ္ဗေဒ-ငြီးငွေ့ခြင်း၊ တက္က-ကြံစည်ခြင်း၊ သင်္ကာ-ယုံမှားခြင်း၊ သမ-ပင်ပန်းခြင်း၊ သန္တုဋ္ဌိ-ရောင့်ရဲခြင်း၊ ဇဋ္ဌတာ-မှိုင်တွေခြင်း, မှိန်းခြင်း၊ ဒီနတာ-တကိုယ်တည်း ဆင်းရဲရခြင်း၊ ဥဂ္ဂ-ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊ အလသ-ပျင်းရိခြင်း၊ သုတ္တ-အိပ်စက်ခြင်း၊ (၁၀) တာသ-ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ဂိလာန-အားမရှိခြင်း၊ ဥဿုက္က-လုံ့လရှိခြင်း၊ ဟရိသ-ကြည်ညိုခြင်း၊ သတိ-အောက်မေ့ခြင်း၊ ဗြဿာ-ငြူစူခြင်း၊ ဝိသဒ-မလှုပ်ခြင်း, နွမ်းနယ်ခြင်း၊ အဝဟိတ္တ-ဂူဠ္ဌေဟန် ကိုယ်လက် စောင့်စည်းခြင်း၊ ဓိတိ- တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိ၊ ဂဗ္ဗ-မာန်မူခြင်း၊ (၂၀) အပ မာရ-တက်ခြင်း, ဝက်ရူးပြန်ခြင်း၊ မရိသ-သည်းမခံခြင်း ဒေါသ၊ မဒ-စည်းစိမ်ယစ်ခြင်း၊ မတိ-အသိ အမြင် ဉာဏ်ပညာ၊ ဥမ္မာဒ-ရူးသွပ်ခြင်း၊ မောဟ-မိုက်မဲတွေဝေခြင်း၊ ဝိဗောဓ-မအိပ်စက်နိုင်ခြင်း၊ နိဒ္ဒါ-အိပ်ပျော်ခြင်း, အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ အာဝေဂ- မျက်စိတွေဝေခြင်း, စိတ်ထင် မှားခြင်း၊ သဗိဋ္ဌ-ရှက်ခြင်း၊ (၃၀) မရဏ-သေခြင်း၊ သစပလျ-လျှပ်ပေါ်လော်လည်ခြင်း၊ ဗျာဓိ-ဖျားနာခြင်း, အနာရောဂါ (၃၃)။

ဗျသနတရား ၅-ပါး။ ။နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။၃ဂဂ။ဋ္ဌ။၁၄၆။ ပျက်စီးခြင်း တရား ၅-ပါး၊ ထို ၅-ပါးတို့တွင် အမှတ် ၁, ၂, ၃ တို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့အား အပါယ်လေးပါးသို့ မလားရောက်စေကုန်၊ သီလ ဗျသန, ဒိဋ္ဌိ ဗျသန, နှစ်ပါးကြောင့်ကား သတ္တဝါတို့ အပါယ်လေးပါးသို့ လားရောက်ကြကုန်၏။ (၁) ဉာတိ ဗျသန-ဆွေမျိုးပျက်စီးခြင်း၊ (၂) ဘောဂ ဗျသန-စီးပွားဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်း၊ (၃) ရောဂ ဗျသန- အနာရောဂါ နှိပ်စက်၍ ပျက်စီးခြင်း၊ (၄) သီလ ဗျသန- ကောင်းသော အကျင့် အလေ့ သီလပျက်စီးခြင်း၊ (၅) ဒိဋ္ဌိ ဗျသန-ကောင်းမှန်သော ဘာသာအယူ ပျက်စီးခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗျာဒိတ်ရ အလောင်းတော်တို့ မဖြစ်ရာသော အရပ် ၁၈-ပါး။ ။နိယတ ဗျာဒိတ် ခံယူပြီးသော ဘုရားအလောင်းတို့ မဖြစ်ကောင်းတော့သော အကြောင်းဌာနများ. (၁၈)ပါး ဟူ၏၊ အကျယ်ကို ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၃၁၆။ သုတ္တနိပါတ်။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ။၄၅။ အဋ္ဌသာလိနီ။ ၇၁-တို့၌ ရှုပါကုန်။ (၁) န ဇစ္စန္ဓ-ပဋိသန္ဓေမှ မကန်းခြင်း၊ (၂) န ဇစ္စ ဗဓိရ-ပဋိသန္ဓေမှ နားမပင်းခြင်း၊ (၃) န ဥမ္မတ္တက-မရူး မပေါ မသွပ်ခြင်း၊ (၄) န ဧလမူဂ-အရိုယိုခြင်းမရှိ၊ (၅) န ပီဓ သိပ္ပိ-မဆွံ့ မအခြင်း၊ (၆) န မိလက္ခုဇာတိ-မိလက္ခုမျိုး၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (၇) န ဒါသိ-ကျွန်မဝမ်း၌မဝင်၊ (၈) န နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ရင်းအယူဝါဒ မရှိ၊ (၉) န လိင်္ဂ ပရိဝတ္တန-လိင်အသွင် မပြန်ခြင်း၊ (၁၀) န ပဉ္စာနန္တရိယ ကမ္မ-ငါးကံမျှား မပြုခြင်း၊ (၁၁) န ကုဋ္ဌိက-နူနာ ဖြစ်တော်မမူခြင်း၊ (၁၂) န တိရစ္ဆာန ယောနိယံ ဝဋ္ဋကတော-တိရစ္ဆာန်မျိုး၌ ငုံးအောက် အငယ် ဆင်ထက် အကြီး ဖြစ်တော်မမူခြင်း၊ (၁၃) န ခုပ္ပိပါသိက, နိဇ္ဈာမတဏှိကပေတ, ကာလကဉ္ဇိက သူရေသု-ခုပ္ပိပါသိကပြိတ္တာ, နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာ, ကာလကဉ္ဇိက အသူရာမျိုးတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (၁၄) န အဝီစိနိရယ လောကန္တရေသု-အဝီစိငရဲ လောကန္တရိက် ငရဲတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (၁၅) ကာမာဝစရေ န မာရော-ကာမာဝစရ နတ်တို့တွင် မာရ်နတ် မဖြစ်ခြင်း၊ (၁၆) န အသညီတသုဒ္ဓါဝါသ ဘဝေသု-ရူပဘုံတွင် အသညသတ် သုဒ္ဓါဝါသ ဘုံတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (၁၇) န အရူပ ဘဝေသု-အရူပဘဝတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (၁၈) န အည စက္ကဝါဠ-ဤစကြဝဠာမှ တခြားသော စကြဝဠာတို့၌ ပြောင်း၍ ဖြစ်တော်မမူခြင်း။

ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ဋ္ဌ။၈၆။ ပါရာဇိကကဏ် အဋ္ဌကထာ ၁၂၇။ ဗုဒ္ဓလောင်းလျာတို့ နိယတ ဗျာဒိတ် ရခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ ၈-ပါး။ (၁) မနုဿဇာတိ-လူ့ဘုံ လူ့ရပ် လူတို့ဇာတ်မှ လူကဖွားလစ် လူသားစစ်စစ် ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂) လိင်္ဂ သမ္ပတ္တိ-ပဏ္ဍုက်မျိုး ၅-ပါးတွင် မဝင်မပါ သမ္ဘာထူးလစ် ယောကျ်ားအစစ် ဖြစ်ရခြင်း၊ (၃)ဟေတု-ထိုဘဝနှင့်အားထုတ်သွားလျှင် နိဗ္ဗာန်မင်္ဂဖိုလ်ကိုရနိုင်လောက်သော စွမ်းအား အကြောင်းရှိခြင်း၊ (၄) သတ္ထာရ ဒဿန-မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ဖူးတွေ့ရခြင်း၊ (၅) ပဗ္ဗဇ္ဇာ- အိမ်မှ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထွက်လှမ်း တောစခန်း၌ ရသေ့ရဟန်း အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်း၊ (၆) ဂုဏသမ္ပတ္တိ- ချာန် အဘိညာဉ် တန်ခိုးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံရခြင်း၊ (၇) အဓိကာရ- ကိုယ်နှင့် အသက် မငဲ့ကွက်ဘဲ စွန့်ပစ်ပယ်ခွါ၍ ဘုရားဆုကိုသာ လိုလားပန်ဆင်ခြင်း၊ (၈) ဆန္ဒတာ- ဘုရားဖြစ်လိုက ငရဲ၌ လေးသချေ့နှင့် ကမ္ဘာ တသိန်း ခံရမည်ဆိုလျှင် ရဲဝံ့စွာခံ၍ ရယူလိုလားသော မဟာဆန္ဒရှိခြင်း။

ဗျာဒိတ်ရပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၁၀-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ရင့်မှာ တကျိပ်)၌ ပြမည်။

ဗျာပါဒ အင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။၎င်း (ဒေါသစိတ်) မနောကံမြောက်မှုအင်္ဂါ ၂-ပါး။ (၁) ပရသတ္တ-မိမိမှ တပါးသော သတ္တဝါဖြစ်ရခြင်း၊ (၂) တဗ္ဗိနာသနစိန္တနံ-ထို သတ္တဝါကို ပျက်စီးမှု ကြံစည်ခြင်း။

[ဗျူ]

ဗျူဟာမျိုး ၃-ပါး။ ။စစ်တိုက် စစ်ဆင်နည်း ပရိယာယ် ၃-ပါး။ (၁) စက္က ဗျူဟာ-စက်ဝန်း, ပစောက်, လခြမ်း, ပုံစံ လှည့်၍ ထိမိအောင် စစ်ခင်းခြင်း၊ (၂) သကဋ ဗျူဟာ- လှည်းဦးကဲ့သို့ အလည်ရှူး၍ တောင်ပံနှစ်ဖက်ဖြန့်ကာ တချူးထိုး စစ်ဆင်ခြင်း၊ (၃) ပဒုမ ဗျူဟာ- ပဒုမ္မာ ကြာချပ်ကဲ့သို့ အထပ်ထပ် ချ၍ ထွက်ပေါက် မရအောင် စစ်ဆင်ခြင်း။

ဗျူဟာမျိုး ၂၉-ပါး။ ။၎င်း အကျယ် အဓိပ္ပယ်ကို (စစ်ဆင်စစ်ထိုး ၂၉-မျိုး) ၌ ရှုပါလေ။

[ဗျော]

ဗျောသာမျိုး ၃-ပါး။ ။တြိကဋ္ဌက် ၃-ပါးကို ဆေးကျမ်းတို့၌ "ဗျောသာ ၃-ပါး" ဟု စီကုံးရေးသားကြ၏။

[ဗြ]

ဗြဟ္မစရိယ ကောမာရ သီလမျိုး ၅-ပါး။ ။ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမက သီလလည်းဟူ၏။ လူပျို, အပျိုတို့ စောင့်သုံးကြသည်။ (၁) ပါဏာတိပါတာ-

www.burmeseclassic.com

ဝေရမဏီ၊ (၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ၊ (၃) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ၊ (၄) သုရာမေရယ မဇ္ဇ ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ၊ (၅) အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏီ။

ဗြဟ္မစရိယတရား ၄-ပါး။ ။ဗြဟ္မစိုရ်တရား လေးပါး၊ မြတ်သော အကျင့် ၄-မျိုးဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ (၁) မေတ္တာ- မိမိကိုယ်နှင့်အမျှ ချစ်ခြင်း၊ (၂) ကရုဏာ-ဆင်းရဲသူကို သနားခြင်း၊ (၃) မုဒိတာ- ချမ်းသာသူ အတွက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ (၄) ဥပေက္ခာ-ဆင်းရဲ ချမ်းသာ ထိုနှစ်ဖြာတို့၏ အကြားဌ် စိတ်ဓာတ်ကို ထားခြင်း၊ သောကကင်းဝေး နေနိုင်ရေးတရား။

ဗြဟ္မစရိယတရား ၁၀-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (သုစရိုက် တရား ၁၀-ပါး) နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်၏။

ဗြဟ္မစရိယ ပဥ္စမက သီလ။ ။ဗြဟ္မစရိယ ကာမာရသီလ ကိုပင် အချို့နေရာ၌ 'ဗြဟ္မစရိယ ပဥ္စမကသီလ' ဟူသော အမည်ဖြင့် လာရှိ၏၊ အဓိပ္ပါယ် အတူတူပင်။

ဗြဟ္မစရိယာ၊ မေထုနာ၊ ၄-ဖြာ ကိစ္စသိ။ ။မေထုန်မှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းကိစ္စ ၄-မျိုး ဟူ၏။ (၁) မေထုန ဝိရတိ ဗြဟ္မစရိယ-လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ အဗြဟ္မစာရိ သိက္ခာပုဒ် ဆောက်တည်ခြင်း၊ (၂) သမဏ ဓမ္မ ဗြဟ္မစရိယ-ရဟန်းတော်တို့ ဝိနည်းတရားလာ ပဌမ ပါရာဇိက၊ (၃) သာသန ဗြဟ္မစရိယ-ဗုဒ္ဓ အဆုံးအမ ခံယူသူအားလုံးတို့ မေထုန်မှ လိုက်နာ ကြဉ်ရှောင်မှု၊ (၄) မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယ-အရိယာမဂ်ဖြင့် မေထုန်မှုအကျင့်ယုတ်တို့ကို လုံးဝ ပယ်ဖြတ်မှု။

ဗြဟ္မစရိယာ၊ ယင်းသဒ္ဒါ၊ ၁၀-ဖြာ အနက်ဟော။ ။အဘိဓာန် ကျမ်းလာ ဗြဟ္မစရိယ သဒ္ဒါ၏ အနက် ဆယ်ချက်ကို ဆိုသည်။ (၁) ဒါနသို-အလှူဒါန၌ ၎င်း၊ (၂) အပ္ပမညာသု-အပ္ပမညာ တရား ၄-ပါးတို့၌ ၎င်း၊ (၃)သာသနေ-ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော်၌၎င်း၊ (၄) မေထုနာရတိယံ-မေထုန်မှ ကြဉ်ခြင်း၌ ၎င်း၊ (၅) ဝေယျာဝစ္စေ-ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ်၌၎င်း၊ (၆) သဒါရတုဋ္ဌိယံ-မိမိမယားဖြင့် သာ တင်းတိမ်မှု၌ ၎င်း၊(၇)ပဥ္စသီလေ-ငါးပါးသီလ၌ ၎င်း၊ (၈) အရိယမဂ္ဂေ- အရိယာမဂ်၌ ၎င်း၊ (၉) ဥပေါသထင်္ဂေ-ဥပုသ်သီလ အင်္ဂါ၌ ၎င်း၊ (၁၀) ဓိတိယံ-လုံ့လ ဥဿာဟ၌ ၎င်း ဖြစ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗြဟ္မဏခေါ်၊ အင် ၃-ခသာ်၊ မိန့်တော်မူ ဘုရား။ ။ရှင်း သရှင်ကို တတိယ နံမေဘ်ဆရာတော်ဘုရား၏ 'တပေါ, သုတိ, ယောနိ' ဟူသည်၊ သုံးဆောင် တည်မှ၊ အမည် ဗြဟ္မဏ၊ ဟူစရသို၊ ဗုဒ္ဓသည်းချာ၊ တော်တို့မှာလည်း၊ အင်္ဂါ သုံးတန်၊ဂုဏ်တန်ခွန်ကို, စိုက်ဝှန်စွင့်စွင့်၊လွှားစတင့်မှ၊သမဏတည့် ဟူသော ဆိုးမစာဖြင့်သိ။ တပေါ, သုတိ, ယောနိ, တို့၏ အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်ကား၊ တပေါ- မြတ်သော အကျင့်တရားရှိခြင်း၊ သုတိ- ဗေဒင်ကျမ်းအတတ်, အကြားအမြင် များခြင်း၊ ယောနိ-ဗြဟ္မဏမျိုးဇာတ် စစ်ခြင်း။

ဗြဟ္မဏအစစ်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။အဇပါလ-သတ္တာဟ ဟုံဟုက်ပုဏ္ဏား မေးလျှောက်ခန်း၌ ရှုပါ။ (၁) ဗာဟိတ ပါပဓမ္မော-မကောင်းမှုကို အပ ပြုပြီးဖြစ်ခြင်း၊ (၂) နိဟုံဟုကော-တဟုန်းဟုန်း မာန်မူမှုမှ ကင်းစင်ခြင်း၊ (၃) နိက္ကသာဝေါ-ကိလေသာ အစွန်းအငြိမှ ကင်းစင်ခြင်း၊ (၄) ယတတ္တော-သီလစောင့်ထိန်း၍ သမထ ဝိပဿနာ နှစ်ဖြာသောအကျင့် ရှိခြင်း၊ (၅) ဝေဒန္တဂူ-အရဟတ္တဖိုလ် (နိဗ္ဗာန်) သို့ ရရောက်ပြီးခြင်း၊ (၆) ဝုသိတ ဗြဟ္မ စရိယ- မှန်ကန်သော မဂ်အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ (၇) ဥဿဒါ နတ္ထိ-ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိဟူသော ဥဿဒတရား ငါးပါးမရှိခြင်း၊ ဤတရားခုနစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသူကို ဗြဟ္မဏဟု ခေါ်သည် ဟူ၏။

ဗြဟ္မ ဝိဟာရတရား ၄-ပါး။ ။ဗြဟ္မာမင်းတို့၏ နေခြင်း ကျင့်ခြင်း တရား လေးပါး။ သရုပ် ဗြဟ္မစိုရ်'နှင့် တူ၏။

ဗြဟ္မာ ၂၀။ ။ဗြဟ္မာဘုံ နှစ်ဆယ် ဟူ၏။ (က) ရူပဗြဟ္မာ ၁၆-ဘုံ၊ (ခ) အရူပဗြဟ္မာ ၄-ဘုံ၊ ပေါင်း ၂၀-ကို ခေါ်သည်။

ဗြဟ္မာ့စွဲ ဝါဒကြီး ၄-ပါး။ ။ထာဝရဘုရား ခေါ် ဗကဗြဟ္မာကြီး၏ မိစ္ဆာ ဝါဒကြီး လေးပါး၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) ထာဝရ မြဲနေ၏ဟု ယူခြင်း၊ (၂) မဟာဗြဟ္မာဘုံ၊ သို့မဟုတ် ကောင်းကင် ဘုံမှ တပါး ကျွတ်လွတ်ရန် မရှိဟု ယူခြင်း၊ (၃) လောကကို ဗြဟ္မာခေါ် ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းသည်ဟု ယူခြင်း၊ (၄) မဟာဗြဟ္မာကြီးပင် ထာဝရဘုရားဧကန်ဟု ယူခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဗြဟ္မာမင်း ဦးခေါင်းပိုက် နတ်သမီး ၇-ပါး။ ။လောကီဗေဒင် သင်္ကြန်, အတ္ထုပ္ပတ်တို့၌လာသည့် ဗြဟ္မာမင်းကြီး၏ ဦးခေါင်းကို တနှစ်တကြိမ် အလှည့်ကျ ပိုက်ထားရသော နတ်သမီးများဟူ၏၊ ၎င်းကိုပင် သင်္ကြန် ဦးခါင်းလည်း ခေါ်သေး၏။ (၁) နန္ဒာ နတ်သမီး၊ (၂) ကညာ နတ်သမီး၊ (၃) မံသိ နတ်သမီး၊ (၄) ဂေါရဿာ နတ်သမီး၊ (၅) မဟောရကာ နတ်သမီး၊ (၆) ပြောက်ကာ နတ်သမီး၊ (၇) ရဿကာ နတ်သမီး။

ဗြဟ္မာမျိုး ၄-ပါး။ ။ရုပ်, နာမ်နှင့် အကျင့်တရားလိုက်၍ အမျိုး ၄-ပါး ဖြစ်သည်။ (၁) ရူပ ဗြဟ္မာ- ရုပ်, နာမ် ၂-ပါးရှိသည်၊ (၂)အရူပဗြဟ္မာ- နာမ်သက်သက်သာ ရှိသည်၊ (၃) အသညသတ် ဗြဟ္မာ- ရုပ်သက်သက်သာ ရှိသည်၊ (၄) သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာ- အရိယာ သက်သက်သာ ရှိသည်။

[ဘ]

ဘကြီးတော်ခေါ်၊ မင်းမြတ်ကျော်၊ မည်တော် ၆-ပါးလာ။ ။ကုန်းဘောင်မင်း ၁၁-ဆက်တွင် ၇-ဆက်မြောက် မင်းတရားကြီးဖြစ်၍ ရာဇဝင်တို့၌ အောက်ပါ အမည်တော် ၆-ပါးတို့နှင့် ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ (၁) ဘကြီးတော်ဘုရား- ပုဂံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းတို့၏ဘကြီးတော် ဖြစ်သောကြောင့် တည်း၊ (၂) စစ်ကိုင်းမင်း- မင်းသားငယ် ဘဝက စစ်ကိုင်းမြို့ကို စားရသောကြောင့် တည်း၊ (၃) နောင်တော်ကြီး- သာယာဝတီမင်းခေါ် ကုန်းဘောင်မင်းလည်း ခေါ်သည့် ရွှေဘိုမင်းတြား၏ နောင်တော် ဖြစ်သောကြောင့် တည်း၊ (၄) ဖလ်နန်းရှင်, မှန်နန်းရှင်- နန်းတော်ကြီး၌ ဖလ်, မှန်တွေ အလွန်များသောကြောင့် တည်း၊ (၅) ရတနာပူရ စတုတ္ထမြို့တည် နန်းတည် မင်းတြားကြီး၊ (၆) ဆင်ဖြူ့ရှင်- နန်းစံ ၁၈-နှစ် တိုင်တိုင် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလျက် ဆင် ရတနာမျ ားစွာ ဆက်သခံရသောကြောင့် တည်း။

ဘယ်သံခေါ်လှစ်၊ မျိုး ၁၈၊ ဝါ, ဂီ, နစ်, မှာသုံး။ ။ကဗျာလင်္ကာရွတ်ဖတ်ရာ၌ သာသာအေးအေး အားထုတ်မှု များများ မပေးရဘဲ ရွရွကလေး ရွတ်ဆိုရသော အသံမျိုးကို "ဘယ်သံ, သက်သံ, ချသံ, အောက်သံ, သံမ, အောက်မြင့်သံ" စသည် ခေါ်ကြ၏၊ အကျယ် ကဗျာဖွဲ့နည်း နိသျည်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျမ်း၌ ရှိလေ၊ "အ, ဣ, ဥ, ဧ, ဩ, အိ, အဉ်, အည်, အန်, အမ့်, အိန်, အိမ့်, အုန်, အုမ့်, အယ့်, အောင့်, အိုင့်, အိုဝ့်" တို့ဖြစ်ကြ၏။

ဘဝ ၂-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ ဝေါဟာရ။ (၁) ကမ္မ ဘဝ- ပြုလုပ်သမျှ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့၏ စေတနာများ၊ (၂) ဥပပတ္တိ ဘဝ- ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့် နောက်ဘဝ၌ ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ် ကမ္မဇရုပ်များ။

ဘဝ ၃-ပါး။ ။တိကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၂၄ ။ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ ဘဝသုံးစုံ ဘုံသုံးဘုံ ဘဝသုံးရပ် ဘုံသုံးထပ်လည်း ဟူ၏။ (၁) ကာမ ဘဝ- ကာမ ပဋိသန္ဓေ ၁၀- ဟူသော ဝိပါက်, ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်များ၊ (၂) ရူပ ဘဝ- ရူပ ပဋိသန္ဓေ ၆- ခုဟူသော ဝိပါက်, ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်များ၊ (၃) အရူပ ဘဝ- အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု ဟူသော ဝိပါက်ခန္ဓာ။

ဘဝ ၃-ပါး။ တနည်း။ ။အမြတ်ဖြစ်သော လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝ, ဗြဟ္မာ့ဘဝ ကိုလည်း အချို့နေရာ၌ ယူနိုင်၏။

ဘဝကြီး ၉-ပါး။ ။ အဘိဓမ္မာဝိဘင်း ပါဠိတော် ၁၄၃။ဋ္ဌ။ ၁၇၄။ ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုး ဖြစ်သော ဘဝအပြားကို ခေါ်ဆိုသည့် အဘိဓမ္မာနည်း။ (၁) ကာမ ဘဝ- ကာမဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ် နှင့် ကမ္မဇရုပ်များ၊ (၂) ရူပ ဘဝ-ရူပ ဝိပါက် ၅-ခု၊ စက္ခုသောတ, သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေး, သန္တီရဏ ၃-ခု၊ ဝိရတီ ကြဉ်သော စေတသိက် ၃၅-ပါး၊ ဘာဝရုပ်၊ ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ ကြဉ်သော ကမ္မဇရုပ်များ၊ (၃) အရူပ ဘဝ- အရူပ ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်စု၊ (၄) သညာ ဘဝ- နေဝသညာ နာသညာ ယတနစိတ် ကြဉ်သော လောကီ ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ် နှင့်တကွ ကမ္မဇရုပ်များ၊ (၅) အသညာ ဘဝ-ဇီဝိတ နဝက ရုပ်ကလာပ်၊ (၆) နေဝသညာ နာသညာ ဘဝ-နေဝသညာ နာသညာ ယတန စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ (၇) ဧကဝေါကာရ ဘဝ-ဇီဝိတနဝက ရုပ်ကလာပ် 'ခန္ဓာတပါးဘဝ'၊ (၈) စတုဝေါကာရ ဘဝ-အရူပဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ် 'ခန္ဓာ ၄-ပါး ဘဝ'၊ (၉) ပဉ္စ ဝေါကာရ ဘဝ-ကာမဝိပါက် ရူပဝိပါက်, စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ကမ္မဇ ရုပ်စု 'ခန္ဓာ ၅-ပါး ဘဝ'။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘဝင် ၃-ပါး။ ။အနုဋ္ဌိကာလာ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ၊ နေဝသညာ နာသညာယတန ဘုံတို့၏ အမည် ၃-မျိုး၊ ဘဝ၏ အမြင့်ဆုံး ဘုံဌာနများ ဟူ၏။ (၁) ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံကို ပုထုဇဉ်တို့၏ ဖြစ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် 'ပုထုဇ္ဇနဘဝင်'၊ (၂) အကနိဋ္ဌဘုံကို အရိယာတို့၏ ဖြစ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် 'အရိယာဘဝင်'၊ (၃) နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံကို ပုထု အရိယာ နှစ်ဖြာသောသူတို့၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သောကြောင့် 'သဗ္ဗဘဝင်'ဟုမှတ်၊ ၎င်းကိုပင် 'ဘူမိဘဝင်'ဟုလည်း ခေါ်၍ ဘဝင်မျိုး ၄-ပါး မှတ်ရာ၏။

ဘဝင် ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊အကနိဋ္ဌဘုံ၊နေဝသညာနာသညာ ယတနဘုံ၊ ၎င်းဘုံသုံးပါးသို့ ရောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တခြားဘုံဘဝသို့ မသွားတော့ပဲ ထို ၃-ဘုံ၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောကြောင့် ဘဝ၏ အထွတ်အထိပ် အဆုံး ဘဝင်ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

ဘဝင်လေမျိုး ၁၂-ပါး။ ။ရင်ကို အများဆုံး ဒုက္ခပေးတတ်သောလေများ၊ ၎င်းသရုပ် (လေမျိုး ၈၀) [၈] ပိုဒ်၌ ရှုပါလေ။

ဘဝင်မြင့်ကြောင်း တရား ၉-ပါး။ ။ဇိန်ယစ် မာန်တက်ခြင်း တရားများ ဟူ၏၊ အကျယ် ဣတိဝုတ္တက ။ပါ။၂၇၀။ဋ္ဌ။၃၂၅ နှင့် ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၆၃. ။ဋ္ဌ။ ၂၈- စသည်တို့၌ ရှုပါ။ (၁) ဇာတိ မဒ- ဇာတ်ကိုစွဲ၍ မာန်တက်၊ (၂) ဂေါတ္တ မဒ- မျိုးနွယ်ကိုစွဲ၍ (၃) သိပ္ပ ပဒ- အတတ် ပညာကိုစွဲ၍ (၄)အာရောဂျ မဒ-အနာရောဂါကင်းမှုကိုစွဲ၍ (၅)ယောဗ္ဗ မဒ-အရွယ် ပျိုနုခြင်းကိုစွဲ၍ (၆) ဇီဝိတ မဒ- အသက် ရှည်ခြင်းကိုစွဲ၍ (၇) ပဏ္ဏ (ရူပ) မဒ-အဆင်းလှခြင်းကိုစွဲ၍ (၈) သောဘဂ္ဂ မဒ-ဘောဂ ပေါကြွယ် တင့်တယ်မှုမျိုးကိုစွဲ၍၊ (၉) ပရိဝါရ မဒ-ကျော်စောသတင်း ခြံရံများခြင်းကိုစွဲ၍ ဘဝင်မြင့် မာန်တက်ခြင်း၊ ၎င်းမာန်တက်ခြင်း ဘဝင် မြင့်ခြင်းတို့ကို ရှောင်ရှားရမည်ဟု ဘုရားရှင် ဟောကြား ဆုံးမတော် မူသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဘာ]

ဘာဝ ၃-ပါး၊ ကွေ့ကွင်းဗြဲသွားလူသွား စည်းစိမ်ပါ။ ။နာနာဘာဝ, ဝိနာဘာဝ, အညထာဘာဝ,တို့၏ ကွေ့ကွင်းကွဲကွာရပုံ အဓိပ္ပါယ်စုံနှင့် သရုပ်ကိုကို (ကွေ့ကွင်း ကွဲကွာရခြင်း ဘာဝတရားမျိုး ၃-ပါး) ဟူသော သုတေသနဂုဏ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဘာဝနာ ၂-ပါး။ ။ကုသိုလ်စိတ်ကို တိုးတက်ပွားများစွာ ဖြစ်စေတတ်သော တရားသဘော ၂-ပါး။ (၁) သမထ ဘာဝနာ- ဈာန်ရမှုလုပ်ငန်းစု တရားနည်းများ၊ (၂) ဝိပဿနာ ဘာဝနာ- နိဗ္ဗာန်ရမှု လုပ်ငန်းစု ဆိုင်ရာလက္ခဏာများ။

ဘာဝနာ ၃-ပါး။ ။သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ ပွားများစေရမည့် တရားသုံးပါး။ (၁) ပရိကမ္မ ဘာဝနာ-တစုံတခုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အာရုံပြု၍ အထက်အထက် ဘာဝနာသို့တက်ရန် ရှေးဦးစွာ စတည် စီးဖြန်းမှု, ပွားများစေမှု အခြေပြုအုဋ္ဌမြစ်ဖြစ်သော ဘာဝနာ၊ (၂)ဥပစာရ ဘာဝနာ-အိမ်၏ အနီးအပါး ဖြစ်သော အရွေ့အရပ်ကို အိမ်ရွှေဥပစာ ခေါ်သကဲ့သို့ အပ္ပနာဘာဝနာ၏- အနီးအပါး ဖြစ်သော ဈာန်၏ 'ရွှေနားက' ဘာဝနာ၊ (၃) အပ္ပနာဘာဝနာ-ဥပစာရ ဘာဝနာထက် ခိုင်မြဲ၍ လွန်ကဲ ထူးမောက်စွာ အာရုံ၌ တည်နေသော ဈာန်တရားများ။

ဘာဝနာ ၄၀။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ပါ။၄၁၁။ဋ္ဌ။ဒု-အုပ် ၃၁၆-၌ အကျယ်ရှု။ မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်၌ အဖန်တလဲလဲ ပွားများသုံးသပ် ဆင်ခြင်ဘွယ်လေးဆယ်။ အနိစ္စတော- မမြဲတတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဒုက္ခတော-ဆင်းရဲတတ်သောကြောင့်ရင်း၊ရောဂတော- အနာ များဖတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဂန္ဓတော- ပုပ်စပ် နံစော်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ သလ္လတော-ကိလေသာ၌ ငြိတတ်သောကြောင့်ရင်း၊အာဗာဓတော-အနာနှိပ်စက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဝယတော-ပျက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ဝယ လောကတော-လောကသုံးပါး၌ ပျက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ စုတိတော-ခန္ဓာဝန်ကို စွန့်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဥပဒ္ဒဝ တော- ဥပဒ္ဒဝေါ နှိပ်စက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ (၁၀) ဘယတော ဘေး ဖြစ်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ အဘိရူပိတော- အလွန် ကြောက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဥပသဂ္ဂတော-ကပ်၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စီရင် တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ စလတော- တုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ရှင်း၊ ပဘင်္ဂုတော များသောအားဖြင့် ပျောက်ပျက်တတ်သော ကြောင့်ရှင်း၊ အဓုဝတော- မမြဲတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ အတာဏတော- ကိုးကွယ်ရာ မရှိသောကြောင့်ရှင်း၊ အလေနတော- ပုန်းအောင်းရာ မရှိသောကြောင့်ရှင်း၊ အသရဏတော- ဆည်းကပ်ရာ မရှိသော ကြောင့်ရှင်း၊ အာသဝတော- အာသဝတရား၏ အာရုံဖြစ်တတ်သော ကြောင့်ရှင်း၊ (၂၀) တုစ္ဆတော-အချည်းနှီး ဖြစ်တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ သုညတော- ဆိတ်သုဉ်းတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ အနတ္တတော-ကိုယ်မဟုတ် သောကြောင့်ရှင်း၊အာဒီနဝတော-အပြစ်ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ရှင်း၊ဝိပရိဏာမဓမ္မတော-အသစ်ဖေါက်ပြန်တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ အသာရတော- အနှစ်မရှိသောကြောင့်ရှင်း၊ အဃမူလကတော- ပျက်ခြင်းလျှင်အရင်းရှိ သောကြောင့်ရှင်း၊ဝဓကတော- သတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ ဝိဘဝတော-ဘဝ အထူးသို့ အဖန်ဖန်ပြောင်းတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ သံဝဋ္ဋဏတော- သင်းချိုင်း၌ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ရှင်း၊ (၃၀)သံခေတ္တတော- အခိုက်အတန့်မျှ ဖြစ်တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ အာမိသတော- အစာကို မှီတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ ဇာတိ ဓမ္မတော- ပဋိသန္ဓေ နေတတ်သော ကြောင့်ရှင်း၊ ဇရာ ဓမ္မတော-အိုတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ မရဏ ဓမ္မတော- သေတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ သောက ဓမ္မတော- စိုးရိမ်တတ်သောကြောင့် ရှင်း၊ ပရိဒေဝ ဓမ္မတော- ငိုကြွေးတတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ ဥပါယာသ ဓမ္မတော- ရှိုက်ငင် တက်ချက် ပင်ပန်း တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ သံကိလေသိက ဓမ္မတော- ညစ်ညူး တတ်သောကြောင့်ရှင်း၊ နိယျာနိကဓမ္မတော- လည်းလျှောင်းရာ မရှိသောကြောင့်ရှင်း။ (၄၀) မကောင်းတည်း။

ဘာဝရုပ် ၂-ပါး။ ။အထီး, အမ ဖြစ်ဘို့ရာ အကြောင်းခံ ဖြစ်သောရုပ် ၂-ပါး၊ ရှင်း သရုပ်ကို (ရုပ် ၂၈-ပါး)၌ ကြည့်ပါကုန်။

ဘာသာကြီး ၆-ပါး။ ။ကမ္ဘာပေါ်၌ ဘာသာပေါင်း များစွာရှိသော်လည်း ထင်ရှားသော အယူဝါဒ ဘာသာကြီးမျိုး ၆-ပါး။ (၁) ခရစ်ယာန် ဘာသာ (၂) ဂျိုင်း ဘာသာ၊ (၃) ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ (၄) မဟာမေဒင် ဘာသာ၊ (၅) ဟိန္ဒူ ဘာသာ၊ (၆)ဟီဗရူ ဘာသာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘာသာစကား ၁၀၁-ပါး။ ။လူမျိုး ၁၀၁-ပါးနှင့် ဆင်ဆင်ရှိသည်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ဋ္ဌ။ ပ- အုပ်။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-အုပ်။ ၇၂-တို့၌ ဘာသာစကားမျိုးပေါင်း ၁၀၁-ပါးရှိကြောင်း စသည်လာ၏။ဤ၌ စကားမျိုးပေါင်း ၁၀၁-ပါး ရှိလျှင် လူမျိုးလည်း ၁၀၁-ပါး ရှိရပေမည်ဟူ၏။

ဘာသာတရား၌ ကိုးစားဆည်းကပ်ခြင်း အကြောင်းရင်း ၄-ပါး။ ။စတုတ္ထအမျိုးကား အမြတ်ဆုံး။ (၁) ဉာတိ- တို့အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော ဘုရား, တရား, သံဃာဟူသော သဘောထားဖြင့် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခြင်း၊ (၂) ဘယ- ဘေးရန်တို့ကို ကြောက်သောကြောင့် ကိုးစားဆည်းကပ်ခြင်း၊ (၃) အာစရိယ- ငါ့အား တစုံတခုသော အတတ်ပညာကို ပေးသူဟု ကျေးဇူးတင်အပ်သော ဆရာအမှတ်ဖြင့် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခြင်း၊ (၄) ဒက္ခိဏေယျ- လောကသုံးပါး၌ မြတ်သောတရား, အကျင့်သီလများရှိ၍ မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သသူဟု စိတ်ဝေဘန်ပြီး ကိုးကွယ်ခစားခြင်း။

ဘာသာတရား၌ ကိုးစားဆည်းကပ်ခြင်း အကြောင်းရင်း ၄-ပါးဆောနည်း။ ။ (၁) ဘယ- ဘေးကြောင့် ကိုးစား ဆည်းကပ်ခြင်း၊ (၂) လာဘ-ရအံ့သော လာဘ်သပ္ပကာကို မျှော်ခေါ်၍ ကိုးကွယ်ခြင်း၊ (၃) ကုလ-ဂုဏ်ကျေးဇူးအစစ်ကို မသိ မဝေဘန်ဘဲ မျိုးရိုးစဉ်ဆက်က ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်လာ၍ ကိုးကွယ်ခြင်းမျိုး၊ (၄) ဒက္ခိဏေယျ- ဒက္ခိဏေယျ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်မှန် မမှန် မိမိဉာဏ်ဖြင့် စိစစ်ဝေဘန်ပြီးမှ ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ၎င်း ၄-နံပါတ်သာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။

ဘာသာသဒ္ဒါ၊ ဟောချက်လာ၊ ၄-ဖြာ အနက်မျိုး။ ။ဘာသာ ဟူသော သဒ္ဒါ၏ ဟောစွမ်းနိုင်သော အနက်မျိုး လေးပါး။ (၁) စကားဟူသော အနက်၊ ပုံ- မြန်မာဘာသာ, အင်္ဂလိပ်ဘာသာ, ဟိန္ဒီဘာသာဟူသော စကားရပ်၌ပါသော ဘာသာသဒ္ဒါသည် "စကား" ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်၏၊ (၂) အလေ့အလာ ဟူသောအနက်၊ ပုံ-ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ်နေ့, လူ့ဘာသာ သူနေ ဟူရာ၌ မှတ်၊ (၃) အားမထုတ်ခြင်း ဟူသောအနက်၊ ပုံ-ဘာသိဘာသာနေသည် ဟူရာ၌ မှတ်၊ (၄) အယူဝါဒ ဟူသောအနက်၊ ပုံ-ခရစ်ယာန်ဘာသာ, ဗုဒ္ဓဘာသာ, မိုဟာမေဒင်ဘာသာ စသည်တို့၌ပါသော ဘာသာသဒ္ဒါသည် အယူဝါဒဟူသော အနက်ကို ဟော၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဘိ]

ဘိက္ခုနီမျှား၊ ခခွ-ပါး၊ ထောစ်ခြား စတာဒက်။ ။ငင်း 'သရုပ်ကို စတေဒဂ်ရ ရဟန်းမိန်းမ ၁၃-ပါး'၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဘိန်းမျိုး ၅-ပါး။ ။ဗိုန္ဓေ့ာဆေးကျမ်း ဝေါဟာရ။ (၁) အခေါက်မှ ဖြစ်သော ဘိန်းသည် ညိုသောအဆင်း ဖန်ခါးသော အရသာ ရှိ၏၊ (၂) [illegible]မှ ဖြစ်သောဘိန်းသည် မည်းနက်သောအဆင်း စပ်သော အရသာ ရှိ၏၊ (၃) အရွက်မှ ဖြစ်သော ဘိန်းသည် စိမ်းပြာသောအဆင်း ချဉ်စပ်သော အရသာ ရှိ၏၊ (၃) အပွင့်မှ ဖြစ်သော ဘိန်းသည် ရွှေဝါသောအဆင်း ဖန်သော အရသာ ရှိ၏၊ (၅) အသီးမှ ဖြစ်သော ဘိန်းသည် နီသော အဆင်း ချိုခါးသော အရသာ ရှိ၏၊ ၎င်းဘိန်း ၄ါးမျိုးလုံးသည် မူးယစ် ထိုင်းမှိုင်း လေးတွဲ့စေသော တန်ခိုးသတ္တိ ရှိသည်ချည်း ဖြစ်၏။

ဘိသိက်ဆရာ၊ လုပ်သူမှာ၊ ၃-ဖြာ အင်္ဂါရှိ။ ။ငင်းသရုပ်ကို (ပုရောဟိတ်၏ အင်္ဂါ ၃-ပါး)၌ ကြည့်လေ။

ဘိသိက် မျိုးပြား ၁၃-ပါး။ ။မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံ စာတန်းမှ။ (၁) ခတ္တိယဘိသိက်၊ (၂) ရာဇဘိသိက်၊ ၎င်း၂-မျိုးကား မင်းမြှောက်သော ဘိသိက်၊ (၃) သကလာ ဘိသိက်-တိုင်းပြည် သာယာစေရန် ခံသော ဘိသိက်၊ (၄) ဝိဇယာ ဘိသိက်၊ (၅) ဇေယျာ ဘိသိက်- ၎င်း ၂-မျိုးကား စစ်အောင်ရန် ခံသော ဘိသိက်၊ (၆) သိရိပဝေသန ဘိသိက်- ကျက်သရေတိုးစေရန် ခံသော ဘိသိက်၊ (၇) မဟာဘိသိက်- စီးပွား ချမ်းသာ တိုးစေရန်ခံသော ဘိသိက်၊ (၈) မင်္ဂလာ ဘိသိက်-ဆင်ရတနာ သိမ်းသည့်အခါ ခံသော ဘိသိက်၊ (၉) ဝိဝါဟ ဘိသိက်-ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ယက်ထပ်သောအခါ ခံသော ဘိသိက်၊ (၁၀) ဒွါရ ဘိသိက်- နန်းသိမ်း သည့်အခါ ခံသော ဘိသိက်၊ (၁၁) အာယုဒီဃာ ဘိသိက်- အသက် ရှည်စေရန် ခံသော ဘိသိက်၊ (၁၂) ဥပရာဇာ ဘိသိက်-အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သည့် အခါ ခံသော ဘိသိက်၊ (၁၃) မဟေသီ ဘိသိက်- မိဖုယား မြှောက်သည့် အခါ ခံသော ဘိသိက်။

မှတ်ချက်။ ။အချို့ "မုဒ္ဓါဘိသိက်"ပါ ထည့်၍ ၁၄-ပါး ပြကြ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဘီ]

ဘီလူးနက္ခတ် ၁၀-လုံး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းမှ။ (၁) ကျတ္တိကာ၊ (၂) ဝိသာခါ၊ (၃) ပြုပ္ပါသုံ၊ (၄) စိတြ၊ (၅) မူလ၊ (၆) မာဃ၊ (၇) ဇေဋ္ဌ၊ (၈) အသလိဿ၊ (၉) သတ္တဘိသျှ၊ (၁၀) ဓနသိဋ္ဌ။

ဘီလူး စစ်မှန်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄ပါး။ ။စရိယာပိဋ္ဌက ။ဋ္ဌ။ ၁၆ဂ-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) မျက်တောင် မခတ်၊ (၂) နီရဲသော မျက်စိ၊ (၃) ကြောက်လန့်ခြင်း မရှိ၊ (၄) အရိပ် မထင်။

[ဘု]

ဘုရားတကာ၊ မစွန့်ရာ၊ ၄-ဖြာ ရပ်ဌာန။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အ ဝိဇဟိတ ဌာနကြီး ၄-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဘုရားပွင့်မှသာ လူရှိသော ဘုံ ၅-ပါး။ ။သုဒ္ဓါဝါသ ဖြဟ္မာ ငါးဘုံကို ဆိုသည်၊ ထိုဘုံတို့၌ အခါခပ်သိမ်း ပုဂ္ဂိုလ်ရှိမနေ၊ ကမ္ဘာ တသောင်း ခြောက်ထောင်အတွင်း၌ ဘုရားပွင့်မှသာ ထိုဘုံ၌ ဖြဟ္မာရှိသည် ဟူ၏၊ အနာဂါမ်များသာ ရောက်ကောင်းသောကြောင့်တည်း။

ဘုရားဖြစ်ရန်၊ ကြောင်း ၄-တန်၊ လမ်းမှန် အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ် (ဗုဒ္ဓဘူမိ ၄-ပါး)နှင့် တူ၏။

ဘုရားမတင်၊ နတ်မတင်၊ လူတွင် ပန်း ၁၀-ပွင့်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ပန်းမွင့် မာလာ၊ တတ်သိပွါ၊ လူ့ရွာ ၁၂-ပွင့်)ဟူသော သရုပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ဘုရားမျက်စိ၊ ၅-ပါးရှိ၊ လင်းဘိ ဂုဏ်ရောင်ရှိန်။ ။၎င်းသရုပ်ကား (စက္ခု ၅-ပါး)နှင့် တူ၏။

ဘုရားရုပ်ရည်၊ လှမျိုးကြည်၊ ၂-လီ အခါထူး။ ။မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ရုပ်ရည် အလွန်အမင်း လှပသန့်ရှင်း ကြည်လင်ထွန်းပသော အခါသမယ နှစ်ပါးကို ဆိုသည်၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာန သုတ်မ။ (၁) အတုမရှိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမြတ်ဆုံးသော သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကို ရတော်မူသော- ညဥ့်အခါနှင့်၊ (၂) အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူသော ညဥ့်အခါတို့ ဖြစ်၏။

ဘုရားရှင်တို့၏ ဓမ္မတာ ၃၀။ ။ဘုရားရှင်တိုင်း ပြုရိုးဖြစ်စဉ်သဘောတရား ၃၀-ဟူ၏၊ ပါဠိလိုမူ မဟာပဒါနသုတ်နှင့် ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၌ ယူပါ၊ ပစ္ဆိမဘဝိက သားဖြစ်သော အလောင်းတော်များသည် မယ်တော်ဝမ်းတွင်သာ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း၊ မယ်တော်ဝမ်း၌ တင်ပလ္လင်ခွေလျက် ရှေ့သို့ မျက်နှာပြု နေတော်မူခြင်း၊ မယ်တော်သည် အလောင်းတော် မြတ်ကို ရပ်လျက် ဖွားမြင်ရခြင်း၊တောအရပ်၌သာ ဖွားမြင်ရခြင်း၊ ဖွားသစ်စအခါဒသ ဒိသာကို ကြည့်လျက် မြောက်ဖက်သို့ ခုနစ်ဖဝါး လှမ်းပြီး သီဟနာဒသံဖြင့် ကြုံးဝါးတော်မူခြင်း၊ သူအို, နာ, သေ, ရဟန်း, လေးခန်းသော နိမိတ်ကိုမြင်ပြီး သားကြီးဩရသ တယောက်ရမှ တောထွက်တော်မူခြင်း၊ အရဟတ္တဓဇ ခေါ် ကြာသင်္ကန်းတော်ဖြင့် ရဟန်းအသွင်ကို ယူပြီးမှ ဒုက္ကရစရိယာကို အနည်းဆုံး ၇-ရက် ကျင့်ရခြင်း၊ ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ နို့ဃနာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော် မူရခြင်း၊ မြက်အခင်း ပေါ်၌သာ သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်း၊ ဗောဓိပလ္လင်ပေါ်၌ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း ပရိကံ ပြုတော်မူခြင်း၊ (၁၀) မာရ်စစ်သည်ကို အောင်တော်မူခြင်း၊ ဗောဓိပလ္လင်ထက်၌သာ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး အစထား၍ ဆအသာဓာရဏ စသည်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးတို့ကို ရတော်မူခြင်း၊ ဗောဓိပင်၏ အနီးအနား သတ္တဋ္ဌာနများ၌သာ ၄၉-ရက် နေတော်မူခြင်း၊ တရားဟောတော်မူရန် ဗြဟ္မာမင်းက တောင်းပန်ရခြင်း၊ ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်၌သာ ဓမ္မစကြာ ဟောတော်မူခြင်း၊ တပို့တွဲလပြည့်၌သာ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော အစည်းအဝေးကြီး၌ ပါတိမောက် ပြတော်မူခြင်း၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌သာ၊ နိဗဒ္ဓဝါသ် ပြုတော်မူခြင်း၊ သာဝတ္ထိပြည် မြို့တံခါး၌ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူခြင်း၊ တာဝတိံသာ၌သာ အဘိဓမ္မာ ဟောတော်မူခြင်း၊ သင်္ကဿနဂိုရ်ပြည် မြို့တံခါးသို့သာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ ဆင်းသက်တော်မူခြင်း၊ (၂၀) ဖလသမာပတ်ကို မပြတ် ဝင်စားတော်မူခြင်း၊ နံနက်အခါ ညဥ့်အခါတို့၌ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို ကြည့်တော်မူခြင်း၊ အကြောင်းဝတ္ထုပေါ်လျှင် ဝိနည်းဥပဒေကို ပညတ်တော်မူခြင်း၊အတ္ထုပ္ပတ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖြစ်လတ်သော် ဇာတ်တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူခြင်း၊ ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ အစည်းအဝေး၌ ဗုဒ္ဓဝင်တရားတော်ကို ဟောကြားခြင်း၊ အာဂန္တုရဟန်းတို့နှင့် ပဋိသန္ထာရ ပြုတော်မူခြင်း၊ ဒါယကာတို့ ပင့်၍ ဝါဆိုတော်မူသောအခါ ဝါကျွတ်လျှင် ဒါယကာတို့အား ပန်ကြားပြီးမှ ကြွသွားတော်မူခြင်း၊ အခါငါးပါးတို့၌ ဗုဒ္ဓကိစ္စငါးပါးကို ပြုတော်မူ ခြင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည့်နေ့၌ သားပြွမ်းဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူခြင်း၊ ကုဋေနှစ်သိန်း လေးသိန်းသော သမာပတ်တို့ကို ဝင်စားတော်မူပြီးမှ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူခြင်း (၃၀)။

ဘုရားအပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။စရိယာပိဋက အဋ္ဌကထာ။ ၃၂၀။ သဗ္ဗညု ခေါ် တရားအားလုံးကို ဆရာမရှိ ကုန်အောင်စုံ သိတော်မူသော ဘုရား ကြီးမျိုး ၃-ပါး။ (၁) သဒ္ဓါဓိကဘုရား-သဒ္ဓါရှေ့ရှု၍ ဘုရားပြုလမ်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးလေ့လာတော်မူသည်၊ ရှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်ရ ၏၊ (၂) ပညာဓိက ဘုရား-ပညာရှေ့ထား၍ ဘုရားဖြစ်ကြောင်း တရား တော်များကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးသည်၊ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်ရ၏၊ (၃)ဝီရိယာဓိက ဘုရား-ဝီရိယလုံ့လကို ရှေ့ထား၍ ပါရမီ တော်များကို ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူသည်၊ ၁၆-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်း ပါရမီဖြည့်ရ၏။

ဘုရား ၅-ဆူ။ ။ဤကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူကြသော ဘုရားများဖြစ်သည်၊ ၎င်း ကိုပင် အင်း အိုင် တို့၌ "သံ, ဂုံ, ပ, မ, အ" ဟု ရေးသုံးကြကုန်၏။ (၁) ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၊ (၂) ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား၊ (၃) ကဿပ မြတ်စွာဘုရား၊ (၄) ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၊ (၅) အရိမေတ္တေယျ မြတ်စွာဘုရား။

ဘုရား ၇-ဆူ။ ။ယခုလက်ရှိ နတ်ပြဟ္မာတို့ မှီလိုက်သော ဘုရားရှင်များ ဖြစ်၍ ဘုရား ၇-ဆူဟု ခေါ်သည်။ "ဝိပဿီ, သိခီ, ဝေဿဘူ, ကကုသန်, ကောဏာဂုံ, ကဿပ, ဂေါတမ။"

ဘုရား ၉-ဆူ ပူဇော်ပွဲ။ ။၎င်း ပူဇော်ပွဲကား ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ ပ-အုပ် ၄၂၃။ အာယုဝဍ္ဍန ကုမာရ ဝတ္ထုမှ စ,တင်ဖြစ်ပေါ်လာဟန်ရှိကြောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပညာရှိများ ယူဆကြ၏၊ ယခုလူတို့ကား ဘုရားရှင်အမွှေးထား၍ နဖူးတော်ရှစ်ပါးနှင့် တကွ ဂြိုဟ်ကြီး ၉-လုံးတို့ကို ပူဇော်ပသမှု လောကီရေးဘက်၌ ပြုကြသည်။ (၁) ဘုရားသခင်, အလယ်အရပ်၌ ဗောဓိပင်ကို ရည်စူး၍ ထားသည်၊ (၂) ရှင်သာရိပုတ္တရာ, ဗုဒ္ဓဟူးသား၊ တောင်အရပ် လက်ျာဘက်က နေသည်၊ (၃) ရှင်မောဂ္ဂလာန်, သောကြာသား၊ မြောက်အရပ် လက်ဝဲဘက်က နေသည်၊ (၄) ရှင်ဥပါလိ, စနေသား၊ အနောက်တောင် အရပ်က နေသည်၊ (၅) ရှင်ရာဟုလာ, တနင်္ဂနွေသား၊ အရှေ့မြောက် အရပ်က နေသည်၊ (၆) ရှင်အာနန္ဒာ, ကြာသပတေးသား၊ အနောက် မျက်နှာအရပ်က နေသည်၊ (၇) ရှင်ကောဏ္ဍည, တနင်္လာသား၊ အရှေ့ အရပ်က နေသည်၊ (၈) ရှင်ရေဝတ, အင်္ဂါသား၊ အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်က နေသည်၊ (၉) ရှင်ဂဝမ္ပတိ, ရာဟုသား၊ အနောက်မြောက်ထောင့် အရပ်က နေသည်။

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓနှင့်စပ်၍ ဂုဏ်တော်အနန္တ ရှိသော်လည်း ပိဋကတ်တော်၌ ထင်ရှား၍ လူအများ အသိအမှတ်ပြု ရှိခိုးကြသော ဂုဏ်တော် ၉-ပါး ဟူ၏။ (၁) အရဟံ ဂုဏ်တော်- လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ, သတ္တဝါဟူသမျှတို့၏ ပူဇော်အထူးကို ခံယူထိုက်သော ဂုဏ်၊ (၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်- တရားအပေါင်းကို ကောင်းမှန်စွာ သိတော်မူသော ဂုဏ်၊ (၃) ဝိဇ္ဇာ စရဏ သမ္ပန္န ဂုဏ်တော်-နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဝိဇ္ဇာစရဏ တရားပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဂုဏ်၊ (၄) သုဂတ ဂုဏ်တော်- ကမ္ဘာသားတို့ ချမ်းသာရေးအတွက် ကောင်းစွာ ကြွလာခြင်း နိဗ္ဗာန်သို့ ကောင်းစွာ ကြွသွားတော်မူခြင်း ဂုဏ်၊ (၅) လောကဝိဒူ ဂုဏ်တော်- လောကဓာတ် အနန္တ၌ ဖြစ်ရှိသမျှတို့ကို ကုန်အောင် စုံအောင် သိတော်မူသော ဂုဏ်၊ (၆) အနုတ္တရော ပုရိသ ဒမ္မသာရထိ ဂုဏ်တော်- မယဉ်ကျေးသော လူကြမ်း, နက်ဆိုး, တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုးတို့ကို ယဉ်ကျေးလိမ္မာစေရာ၌ အတုမဲ့ ဖြစ်သော ဂုဏ်၊ (၇) သတ္ထာ ဒေဝ မနုဿာနံ ဂုဏ်တော်- လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ဟူသမျှတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော ဂုဏ်၊ (၈) ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်- သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို သူတပါးတို့အား ထွဲပြားစွာ သိစေတော်မူတတ်သော ဂုဏ်၊ (၉) ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်-သူမတူ အောင် ဘုန်းတော်ရှင် ဖြစ်သော ဂုဏ်။

www.burmeseclassic.com

ဘုရားဂုဏ်ဖတော် ၁၀-ပါး၊ တနည်း။ ။ဂုဏ်တော် ဆယ်ပါးကို ယူရာ၌ အထက်ပါ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးတွင် ၆-နံပါတ် ဂုဏ်တော်ကို (၁) အနုတ္တရော အတုမရှိသော ဂုဏ်တော်၊ (၂) ပုရိသ ဒမ္မသာရထိ- ဆုံးမထိုက်သူကို ဆုံးမတတ်သော ဂုဏ်တော်ဟု နှစ်ခုခွဲလိုက်ခြင်းဖြင့် ဂုဏ်တော် ဆယ်ပါး ဖြစ်၏၊ နည်းများသာ မှတ်ရာ၏၊ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးဟုသာ ရှင်လူအများတို့ အသိအမှတ် ပြုကြသည်။

ဘုရားပွင့်ရာ၊ ၅-ကမ္ဘာ၊ ကျမ်းလာ မည်းသို့ရှိ?။ ။၎င်သရုပ် (ကမ္ဘာအပြား မျိုး ၆-ပါး)၌ ရှုပါ။

ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ခရီးဦးကြိုပြု၍ ချီးမြှောက်ခံရသူ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီး ၇-ယောက်။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၄၂။ (၁) အရှင်မဟာကဿပ ထေရ်၊ (၂) မဟာကပ္ပိနထေရ် (၃) အနုရုဒ္ဓါထေရ်၊ (၄) ကောဏ္ဍိကဏ္ဏ သောဏထေရ်၊ (၅) ဝနဝါသိ တိဿ သာမဏေ၊ (၆) ရေဝတ သာမဏေ၊ (၇) ပက္ကုသာတိမင်းကြီး။

ဘုရားလောင်းစစ် ဖြစ်ထိုက်သူ၏ အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်အကျယ်ကို (ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါ ၈-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

ဘုရားသခင်အား အန္တရာယ် မပြုနိုင်ခြင်း ၄-ပါး။ ။ဝိနည်း ပါရာဇိကဏ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၄၇-၌၊ အကျယ်ရှု။ (၁) မြတ်စွာဘုရားတို့အား ရည်မှတ်၍ ဆောင်ယူလာသော ပစ္စည်းလေးပါးကို မည်သူမျှ အန္တရာယ်မပြုနိုင်ချေ၊ (၂) ဘုရားရှင်တို့၏ အသက်တော်ကို မည်သူမျှ အန္တရာယ်မပြုနိုင်ချေ၊ (၃) ဘုရားရှင်တို့၏ လက္ခဏာတော် ကြီး-ငယ်တို့ကို မည်သူမျှ အန္တရာယ် မပြုနိုင်ချေ၊ (၄) မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော်ကို မည်သူမျှ အန္တရာယ် မပြုနိုင်ချေ။

မှတ်ချက်။ ။ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၌ အထက်ပါ ၁။ ၂။ ၃။ တို့နှင့်- အရတူ ကောက်ယူလျက်၊ ၄-အချက်၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့၏ ရောင်ခြည်တော်တို့ကို မည်သူမျှ လွှမ်းမိုး မှေးမှိန်အောင် အန္တရာယ်မပြုနိုင်ချေ ဟု ပါရှိသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဘုရားသခင်၏ ခြေတော်ရာ ၃-ဆူ။ ။ရှင်း သရုပ်ကို (စေတီပါဒ ၃-ဌာန)၌ ရှုပါ။

ဘုန်းတော် ၆-ပါး၊ မြတ်ဘုရား၊ ဆင်ရှား ဘဝဂ်တုန်။ ။ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏အတွက် သက်သက်ဖြစ်သော ဘုန်းတော်များ။ (၁) ဣဿရိယ ဘုန်းတော်-ကိုယ်တော်ကို အဏုမြူပမာဏ, သို့မဟုတ် စကြဝဠာပြည့်အောင် စသည် ဖန်ဆင်းတော်မူနိုင်ခြင်း၊ (၂) ဓမ္မ ဘုန်းတော်- ပညာ ဉာဏ် ကြီးခြင်း၊ (၃) ယသ ဘုန်းတော်-အခြံအရံ များခြင်း, ကျော်စောခြင်း၊ (၄) သီရိ ဘုန်းတော်- ကျက်သရေ မင်္ဂလာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူခြင်း၊ (၅) ကာမ ဘုန်းတော်-ကိုယ်တော်မြတ်၏ အလိုတော် ခပ်သိမ်းကို ပြီးငြိမ်းစေနိုင်ခြင်း၊ (၆) ပယတ္တ ဘုန်းတော်- အား, လုံ့လတော်နှင့် ပြီးပြည့်စုံတော်မူခြင်း။

ဘုံ ၃-ပါး။ ။သတ္တဝါတို့၏ ကျင်လည်ရာဖြစ်သော ဘုံ ၃၁-၏ အကျဉ်း ၃-ပါး၊ ကာမဘုံ, ရူပဘုံ, အရူပဘုံကို ခေါ်သည်။ တနည်း၊ လူ့ဘုံ, နတ်ဘုံ, ဗြဟ္မာ့ဘုံ ဟူ၏။

ဘုံ ၄-ပါး။ ။ချမ်းသာ, ဆင်းရဲ, လုပ်ငန်းစဉ် ဉာဏ်အမြင်ကို စွဲ၍ ၄-မျိုး ကွဲသည်။ (၁) သုခ ဘုံ- နတ်ဘုံ, ဗြဟ္မာဘုံ, နိဗ္ဗာန်တို့သည် ချမ်းသာ တို့ဖြင့် ထုံမွှမ်းအပ်လေသောကြောင့် သုခဘုံ မည်၏၊ (၂) ပဋိဝေဓ ဉာဏ ဘုံ- ဗုဒ္ဓဘုံ, သာဝကဘုံတို့သည် တရားထူး တရားမြတ်တို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိရာဖြစ်သောကြောင့် ပဋိဝေဓ ဉာဏ ဘုံ မည်၏၊ (၃) ကမ္မ ဘုံ-လူ့ဘုံ သည် ဉာဏ်နှင့် ဝီရိယ, ယှဉ်တွဲကာ ကောင်း, မကောင်းမှုခေါ် ကိစ္စ လုပ်ငန်း အဝဝတို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေး ပွေလိ၍ နေသောကြောင့် ကမ္မဘုံ မည်၏၊ (၄) ဒုက္ခ ဘုံ- ဒုဂ္ဂတိသား အပါယ်သားတို့ကား ဆင်းရဲခြင်းများနှင့်သာ အချိန်ကုန်ကြရသောကြောင့် ဒုက္ခဘုံမည်၏။

ဘုံ ၃၁။ ။ကာမ ၁၁-ဘုံ၊ ရူပ ၁၆-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ၊ပေါင်း ၃၁-ဘုံ ဖြစ်၏။

ဘုံစဉ်စံ ၇-ဦး။ ။**သာသနာတော်**ကျမ်းတို့၌ ဘင်ရှားသော သံသရာစံသူ ၇ယောက်ဟူလို။ (၁) အနာထပိဏ်၊ ကျောင်းဒကာ၊ (၂) ဝိသာခါ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျောင်း အမ၊ (၃) ဂန္ဓမာ နတ်သား၊ (၄) နာဂဒတ္တ၊ (၅) မဟာဏ္ဍုန္ဒာ၊ (၆) စူဠဏ္ဍုန္ဒာ၊ (၇) နေကဝဏ္ဏ။

မှတ်ချက်။ ။၁-၂-တို့ကား ထင်ရှား၏၊ ၃-၄-၅-၆-၇-ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား အတွေ့အကြုံ အပြော အဟော နည်းပါးသည်၊ စာပေကို လိုက်စား ရှာဖွေ လေ့လာရသည်၊ ပိဋကတော် အနှံ့ရှာဖွေစေလို၍ ကျမ်းညွှန်းမှု မပြုဟု မှတ်ရသည်။

ဘုံလျှိုမျိုး ၅-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ ခင်းအိပ်ရန် ခွင့်ပြုထားသော ဖုံမျိုး ၅-ပါး။ ဝိနည်း စူဠဝါ ။ပါ။ ၂၉၅။ ဌ။ ၆၀။ (၁) ဥဏ္ဏာဘိသိ-သားမွေးဖြင့်ပြုအပ်သော ဘုံလျှို။ (၂)စောဠ ဘိသိ-ပုဆိုးဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံလျှို၊ (၃) ဝါက ဘိသိ-လျှော်မျိုးဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံလျှို၊ (၄) တိဏ ဘိသိ- မြက်မျိုးဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံလျှို၊ (၅) ပဏ္ဏ ဘိသိ-သစ်ရွက်မျိုးဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံလျှို။

[ဘူ]

ဘူတရုပ် ၄-ပါး။ ။ငင်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ရုပ်တရား ၂၈-ပါး) ၌ ကြည့်ပါ။

ဘူမဌ ၇-ဘုံ။ ။အပါယ် ၄-ဘုံ, လူ့ဘုံ, စတု မဟာရာဇ်ဘုံ, တာဝတိံသာ ဘုံတို့ကား မြေပြင်၌ တည်နေကြသောကြောင့် ဘူမဌဘုံ မည်၏။

[ဘော]

ဘောဒဥပါယ်၊ နည်း ၃-သွယ်၊ ကျမ်းဝယ် အယ်သို့နည်း၇။ ။အမရကောသ ဋီကာ၌ ဥပါယ် ၄-ပါး အဖွင့်၌ ဤသို့ဆိုသည်။ (၁) ချစ်ခြင်းကို ကွဲပြား ပျက်စီးအောင် ပြုခြင်း၊ (၂) လက်နက်ဗိုလ်ပါ အင်အားပြ၍ လှုံ့ဆော်ခြင်း၊ (၃) နှုတ်စကား, စာများဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း။

ဘေးကြီး ၂၅-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ။၄၇၃။ ၄၇၄။၄၇၇။ ပဋ္ဌာန်ကြိုက်။ဌ။၃၆။မိလိန္ဒပဥှာ။ပါ။၁၉၄-ထို၌ လာရှိသည့် ၂၅-ပါးသော ဘေးဘျမ်းမျိုး၊ များသောအားဖြင့် ကျေးဇူးရှင်ဆယ်ပါး

www.burmeseclassic.com

ကို ပြစ်မှားသူတို့ ခံရတတ်သည်၊ ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးသော ဘေး၊ ရောဂါ ဝေဒနာ နှိပ်စက်ခြင်း ဘေး၊ ဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်း ဘေး၊ သီလ ပျက်စီးခြင်း ဘေး၊ အယူ ပျက်စီးခြင်း ဘေး၊ မင်း ဘေး၊ ခိုးသူ ဘေး၊ ရန်သူ ဘေး၊ ငတ်မွတ်သော မဘေး၊ မီး ဘေး၊ (၁၀) ရေဘေး၊ လှိုင်းတံပိုး ဘေး၊ ရေဝဲ ဘေး၊ မိကျောင်း ဘေး၊ မကာရ်း ငါးရဲ ဘေး၊ မိမိကိုယ်ကို နောင်တ ပူပန်ခြင်း ဘေး၊ သူတထူး စွပ်စွဲခြင်း ဘေး၊ နှုတ်ဒဏ် လက်ဒဏ် ကြေးဒဏ် သင့်သော ဘေး၊ မကောင်းသော အဖြစ်သို့ လားမှုသော ဘေး၊ ပရိသတ်အလယ်၌ ရှက်ရွံ့သော ဘေး၊ (၂၀) သူတပါးကို အမှီ ပြု၍ အသက်မွေးရသော ဘေး၊ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း ဘေး၊ အိုရခြင်း ဘေး၊ နာရခြင်း ဘေး၊ သေရခြင်း ဘေး၊ (၂၅)။

[ဘော]

ဘောဇဉ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး ၅-ပါး။ ။ထမင်းစသည်၏ ကျေးဇူးဂုဏ်အကျိုး ၅-ပါး။ (၁) အသက်ရှင်စေခြင်း၊ (၂) အဆင်းလှစေခြင်း၊ (၃) အား တိုးပွားစေခြင်း၊ (၄) ပူပန်ခြင်းကို ငြိမ်းစေခြင်း၊ (၅) ဆာလောင်ခြင်း ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။

ဘောဇဉ်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဝိနည်းပါစိတ်။ပါ။၁၁၁။ဋ္ဌ။ဂ၉။ ရဟန်းတော် များအတွက် စားဘွယ်ဟု ပညတ်သော အရာငါးပါး။ (၁) ထမင်း၊ (၂) မုယောမုံ့၊ (၃) မုံ့လုံး၊ (၄) ငါး၊ (၅) အမဲ။

[ဘွား]

ဘွားဘက်တော် ၇-ယောက်။ ။သိဒ္ဓတ္ထအလောင်းတော်နှင့် အတူမွေးဖွား ဖြစ်ပေါ်ဘက်၊ အာနန္ဒာ, ဗောဓိပင်, ကာလုဒါယီ အမတ်, ယသောဓရာ, ဆန္န အမတ်, ရွှေအိုးကြီး ၄-လုံး, ကဏ္ဍက မြင်း။

[ဘွဲ့]

ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ရည် ၁၁-မျိုး။ ။ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်မည်နှင့် စပ်၍ ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်ထံ မေးမြန်းရာ (၁၅-၄-၄၁) နေ့စွဲနှင့် အောက်ပါအတိုင်း အဖြေ ပေးလိုက်သည်၊ ဗဟုသုတအတွက် မူရင်းအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်၏၊ ဘွဲ့၏

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အကြောင်းကို စုံလင်စွာ ပြဆိုအံ့၊ ညီတော် သားတော် ဖြစ်သော အိမ်ရှေ့မင်း, မင်းသားကြီး, မင်းသားလတ်, မြင်းမှူး မင်းသားမှ တပါး အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးကစ၍ မှူးတော် မတ်တော်တို့အား ပေးတော်မူသော ဘွဲ့ အနိမ့် အမြင့် အဆင့်ဆင့် ရှိသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။ (၁) အမြင့်ဆုံး သတိုးဘွဲ့- သတိုးသုဓမ္မ မဟာသက်တော်ရှည် စသည်၊ (၂) ၎င်းအောက် မင်းကြီးဘွဲ့- မင်းကြီး ဇေယျဂါမဏိ စသည်၊ (၃) ၎င်းအောက် မဟာဘွဲ့- မဟာ မင်းထင် ရာဇကျော် စသည်၊ (၄) ၎င်းအောက် မင်း ၃-ထပ်ဘွဲ့- မင်းမဟာ မင်းထင် မင်းခေါင် စသည်၊ (၅) ၎င်းအောက် မင်း ၂-ထပ်ဘွဲ့- မင်းထင်မင်းလှသခ်ယာ စသည်၊ (၆) ၎င်းအောက် မင်းတပ်ဘွဲ့- မင်းထင် ကျော်သူ စသည်၊ (၇) ၎င်းအောက် နေမျိုးမင်းတပ်ဘွဲ့-နေမျိုးမင်းထင် သိခ်သူ စသည်၊ (၈) ၎င်းအောက် နေမျိုးဘွဲ့- နေမျိုးသိဒ္ဓိရာဇာ စသည်၊ (၉) ၎င်းအောက် နော်ရထာဘွဲ့- စည်သူနော်ရထာ, လက်ဝဲနော်ရထာ စသည်၊ (၁၀) ၎င်းအောက် ရွှေတောင်ဘွဲ့- နရာရွှေတောင် စသည်၊ (၁၁) အနိမ့်ဆုံး အမည်ပျောက်ဘွဲ့- ပျံချီရာဇာ, ရဲထွဋ်ပျံတင်, ရန်အောင်စက်, စက္ကပျံချီ, လက်ဝဲသုန္ဒရ စသည်။

[မ]

မကြဲစည်အပ်သော တရား ၄-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (အစိန္တေယျ ၄-ပါး)၌ ရှု။

မကြီးရာသည်၊ ၁၀-ပါးမည်၊ လောကီလောကုတ် အဘယ်နည်း?။ ။"မကြီးရာသည်၊ ဆယ်ပါး မည်ကား" ဟူသော လင်္ကာဖြင့် စိန္တကျော်သူ ဦးဩ၏ ဩဝါဒထူးပျို့၌ လောကီရေးရာ ကြီးပွား ယဉ်ကျေးမှုအတွက် မိန့်မြွက်ထားသည်ကို သင်ကြားရ ဘူးသည်၊ အကျယ်ကို ၎င်းပျို့၌ ရှုပါကုန်။

မကြောက်သင့်သည်ကို ကြောက်နေသော သတ္တဝါမိုက် ၄-ဦး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အမိုက်ကောင်ကြီး ၄-ဦး)၌ ရှုပါ။

မဂ် ၃-ပါး။ ။မေထုန်မှု ပြုကျင့်သွားလာရန် လမ်းပေါက်မျိုးကို ဆိုသည်၊ မှပာန်းကော်များ ထိုမဂ် ၃-ပါးတွင် မေထုန်မှုပြုက ပါရာဇိက ကျ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) မုခမဂ်-ပါးစပ် ခံတွင်း၊ (၃) ပဿာဝမဂ်- ကျင်ငယ် သွားရာလမ်း, မိန်းမ အင်္ဂါဇာတ်၊ (၃) ဝစ္စမဂ်-ကျင်ကြီး သွားရာလမ်း;' စအို။

မဂ် ၃၀၊ တနည်း။ ။ပါရာဇိက ။ပါ။ ၃၄။၃၅။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၂၂၅။ ကခါ ၁၀၉-တို့၌ အကျယ်ရှု။ အဗြဟ္မစာရိ သိက္ခာပုဒ်အရ မေထုန်မှု မပြုရသော ကာမလမ်းခေါ် မဂ်ပြားသုံးဆယ်၊ (က) လူယောကျ်ား၌ မုခမဂ်,ဝစ္စမဂ် ၂-ပါး၊ (ခ) နတ်ယောကျ်ား၌လည်း ၎င်း ၂-ပါး၊ (ဂ) တိရစ္ဆာန် ယောကျ်ား၌လည်း ၎င်း ၂-ပါး၊ (ဃ) လူမိန်းမ၌ မုခမဂ်, ပဿာဝမဂ်, ဝစ္စမဂ်, ၃-ပါး၊ (င) နတ်မိန်းမ၌လည်း ၎င်း ၃-ပါး၊ (စ) တိရစ္ဆာန် မိန်းမ၌လည်း ၎င်း ၃-ပါး၊ (ဆ) လူဥဘတောဗျည်း၌လည်း ၎င်း ၃-ပါး၊ (ဇ) နတ်ဥဘတောဗျည်း၌လည်း ၎င်း ၃-ပါး၊ (ဈ) တိရစ္ဆာန်ဥဘတော ဗျည်း၌လည်း ၎င်း ၃-ပါး၊ (ည) လူနပုံး၌ မုခမဂ်, ဝစ္စမဂ် ၂-ပါး၊ (ဋ) နတ်နပုံး၌လည်း ၎င်း ၂-ပါး၊ (ဌ) တိရစ္ဆာန်နပုံး၌လည်း ၎င်း ၂-ပါး၊ ပေါင်း ၃၀-ဖြစ်၏။

မဂ္ဂင် ၈-ပါး။ ။သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြောင်းတရား အစိတ် ၈-ပါး ဟူ၏၊ ဤ၌ မှားယွင်းသော စကားနှင့် အလုပ်အကိုင်ဟူသမျှတို့မှ ရှောင် ကြဉ်ခြင်းကိုပင် မှန်ကန်သောတရားဟု သိရာ၏။ (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်ကန် သော ရှုမြင်ခြင်း၊ (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ-မှန်ကန်စွာ ကြံစည်ခြင်း၊ ၎င်း ၂-ပါး ကား ပညာစခန်းတည်း၊ (၃) သမ္မာဝါစာ- မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုခြင်း၊ (၄) သမ္မာကမ္မန္တ-မှန်ကန်စွာ ပြုလုပ်ခြင်း၊ (၅) သမ္မာအာဇီဝ-မှန်ကန်စွာ အသက်မွေးပြင်း၊၎င်း ၃-ပါးကား သီလစခန်းတည်း၊ (၆) သမ္မာဝါယာမ- မှန်ကန်စွာ လုံ့လထုတ်ခြင်း၊ ၎င်းကား သီလ, သမာဓိ,ပညာ စခန်းတည်း၊ (၇) သမ္မာသတိ-မှန်ကန်စွာ အောက်မေ့ခြင်း၊ (၈) သမ္မာသမာဓိ-မှန်ကန် စွာ စိတ်တည်တံ့ခြင်း၊ ၎င်း ၂-ပါးကား သမာဓိစခန်းတည်း။

မဂ္ဂင် ၈၀။ ။၎င်း အကျယ် ပွားပုံကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် ၁၁၆။ အဋ္ဌကထာ ၉၂-၌ ရှုပါ။

မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ယောက်။ ။မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်လည်း ခေါ်သည်။ (၁) သောတာပတ္တိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၂) သကဒါဂါမိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) အနာဂါမိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄) အရဟတ္တ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက်သဘော ၄-ချက်။ ။ဝင်းသရုပ်ကို (သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်)၌ ရှုပါ။

မဂ်တရား ၄-ပါး။ ။သောတာပတ္တိမဂ်, သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်, အရဟတ္တမဂ်, ၎င်းကိုပင် မဂ်စိတ် ၄-ပါးလည်း ခေါ်သည်။

မဂ်တု ဖိုလ်တု တရား ၁၀-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ဥပက္ကိလေသ တရား ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

မဂ်ဖိုလ်တရား၊ ပိတ်ပင်ထား၊ ၅-ပါး- အန္တရာယ်။ ။၎င်းသရုပ် (အန္တရာယ် ၅-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မဂ် ဖိုလ် မရထိုက်သူမျိုး ၁၆-ယောက်။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ပါဠိတော် ၂၉၇-၌ အကျယ်ရှု။ တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာ, အယူ မှားယွင်းသူ, စဉ်းလဲ ကောက်ကျစ်သူ, အမိကို သတ်သူ, အဖကို သတ်သူ, ရဟန္တာကို သတ်သူ, သံဃာကို သင်းခွဲသူ, ဘုရားကို သွေးစိမ်း တည်စေသူ, ရဟန်းအသွင်ကို ခိုးသူ,(၁၀) တိတ္ထိဘောင်၌ ပြောင်းရွှေ့နေသူ, ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးသူ, သံဃာဒိသိသ် အာပတ်သင့်နေသော ရဟန်း, ပဏ္ဍုက် ၅-မျိုး၌ ပါဝင်သူ, ဥဘတောဗျည်းခေါ် ထီး, မ အင်္ဂါဇာတ် ၂-မျိုး ပါရှိသူ, ခုနစ်နှစ်အောက် ငယ်ရွယ်သူ၊ (၁၆) ဤ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၆-ဦးတို့မှာ ပဋိပတ်ကျင့်ဝတ်မှန်ကို ကောင်းစွာပင် ကျင့်စေကာ မဂ်, ဖိုလ် မရနိုင်ကြောင်း ရှင်နာဂသေနထေရ် မိန့်ဆိုဖြေကြား၏။

မင်္ဂလာဆယ်ထုံး၊ ၇-ထုံး၊ ဖွဲ့ထုံး လုလုဇာ။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို(ဥဒေါင်း ၇-မျိုး)၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

မင်္ဂလာဆောင်မျိုး အပြား ၃-ပါး၊ တနည်း၊ ၈-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ထိမ်းမြားမင်္ဂလာအမှု မျိုးအပြား ၃-ပါး၊ ၈-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

မင်္ဂလာဆောင်ရွှီး၊ လ ၆-မျိုး၊ ရှိုးပြစ် မညီသိုရှိ။ ။ဤ၌ ကောင်း,မကောင်း ၆-လစီနှင့် အကျိုးအပြစ်တို့ကို အောက်ပါပညာရှိတို့၏ လေးချိုးကဗျာဖြင့် သိပါလေ။ ဝါဆို,ဝါခေါင် ထိမ်းလျဉ်လှ၊ သောက်မှုံးဝ ဝဆွကြင်ဘော်။-

www.burmeseclassic.com

ခေါင်းပါးစွာ တော်သလင်းနှင့်၊ သားပုတ္တာ ခြွေရံ ကင်းပါလိမ့်၊ ကွင်းရှောင်ကြ လနတ္တေ‌ဘ်။ ပြာသိုမှာ ဥစ္စာယွင်းပါလို့၊ ကွေကွင်းကြ တပေါင်းနှော်၊ မလျော်တဲ့ ခြောက်လ။ ကြွင်းမာသော၊ ထိမ်းမြားပါလေတော့၊ ရံခြွေရွှေ ဆွန်စပါးရယ်တို့၊ ပေါ်များ ကုံလုံလို့၊ လူ့ဘုံမှာ အိုအောင် ပေါင်းရကွယ်မယ်၊ ကျောင်းကြီး အမ။

မင်္ဂလာတရား ၁၂-ပါး။ ။ငင်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (လောကီမင်္ဂလာ ၁၂-ပါး). ဟူသော သုတေသနၡ ကြည့်ပါ။

မင်္ဂလာတရား ၃၈-ပါး။ ။ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား သတ္တဝါအားလုံးတို့အား ချမ်းသာကိုပေးတတ်သော တရား ၃၈-ပါး။ (၁)အသေဝနာစ ဗာလာနံ-သူမိုက်ကို မဆည်းကပ်ရခြင်း၊ (၂) ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ- ဉာဏ်ပညာရှိသူတို့ကို ပေါင်းသင်းရခြင်း၊ (၃) ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ- ပူဇော်ထိုက်သောသူတို့ကို ပူဇော်ရခြင်း၊ (၄) ပဋိရူပ ဒေသာဝါသ-သင့်လျော်ကောင်းမြတ်ရာ၌ နေရခြင်း၊ (၅) ပုဗ္ဗေစ ကတ ပုညတာ-မဆွက ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုခဲ့ဘူးခြင်း၊ (၆) အတ္တသမ္မာ ပဏိဓိ- ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာကို ကောင်းစွာ ပြုပြင်ထားခြင်း၊ (၇) ဗာဟုသစ္စ-အကြားအမြင့်ပညာများသူ ဖြစ်ခြင်း၊ (၈) သိပ္ပမင်္ဂလာ-အပြစ်ကင်းသည့် စက်မှုလက်မှု အတတ်မျိုးစုံ တတ်ထားရခြင်း၊ (၉) ဝိနယ သုသိက္ခိတ- ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ကိုယ်ကျင့်ဝိနည်းကို ကောင်းစွာ သင်ယူခြင်း၊ (၁၀) သု ဘာသိတဝါစာ-အင်္ဂါလေးပါးရှိသော စကားကို ပြောဆိုတတ်ရခြင်း၊ (၁၁) မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ- မိဘ ၂-ပါးအား စင်စစ် လုပ်ကျွေး မွေးမြူရခြင်း၊ (၁၂) ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟ- သားမယားတို့အား စွမ်းနိုင်သလောက် ကျွေးမွေးထောက်ပံ့ရခြင်း၊ (၁၃) အနာကုလ ကမ္မန္တ-ချို့ယွင်းမှုမရှိ မိမိတတ်သိလိမ်မာပြီးသော အလုပ်ကို ကာလ ဒေသအလိုက် ထိုက်သလို လုပ်ရခြင်း၊ (၁၄) ဒါန မင်္ဂလာ- ပေးကမ်းစွန့်ကြဲ လှူဒါန်းရခြင်း၊ (၁၅) ဓမ္မ စရိယ-ကုသလကမ္မပထ တရားဆယ်ပါးကို ပြုလုပ်ရခြင်း၊ (၁၆) ဉာတကာနဉ္စ သင်္ဂဟ-ဆွေမျိုးတို့ကို တတ်နိုင်သလောက် ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ရခြင်း၊ (၁၇) အနဝဇ္ဇ ကမ္မ- နောင်သံသရာရေး၌ အပြစ်ဘေးမကျ ပကတိသုခကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရနိုင်သည့် ငါးပါး,ရှစ်ပါး စသော သီလများနှင့် အများကောင်းကျိုး စေတနာ ဝန်ထမ်း အလုပ်များကို လုပ်ရခြင်း၊ (၁၈) အာရတိ-မကောင်းမှုကို စိတ်ဖြင့် ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း၊ (၁၉) ဝိရတိ- မကောင်းမှုမှ ကိုယ်နှုတ် နှစ်ပါးဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၂၀) မဇ္ဇပါန သံယမ-သေရည်အရက် သောက်စားမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၂၁) အပ္ပမာဒ ဓမ္မ ကောင်းမှုတို့၌ မဒမ့်မလျော့ခြင်း၊ (၂၂) ဂါရဝ- ရိုသေထိုက်သူကို ရိုသေခြင်း၊ (၂၃) နိဝါတ-မာနမထား နှိမ့်ချရိုသေသော စိတ်များရှိခြင်း၊ (၂၄) သန္တုဋ္ဌိ-ရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ခြင်း၊ (၂၅) ကတညုတာ-သူပြုဘူးသော ကျေးဇူးကို ပြန်၍သိခြင်း၊ (၂၆) ကာလေန ဓမ္မဿဝန-သင့်လျော်ရာ အခါ၌ သူတော်ကောင်းတရားကို နာကြားရခြင်း၊ (၂၇) ခန္တီ-မင်္ဂလာ နေရာတိုင်း၌ သည်းခံရခြင်း၊ (၂၈) သောဝစဿတာ- ဆိုဆုံးမလွယ်ကူသူ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂၉) သမဏာဒဿန- အရိယာသံဃာတော်များကို ဖူးတွေ့ရခြင်း၊ (၃၀) ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ- လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားစကား ဆွေးနွေးမေးမြန်းရခြင်း၊ (၃၁) တပ မင်္ဂလာ- မကောင်းကြံ မကောင်းပြု, မကောင်းဆို မဖြစ်နိုင်စေရန် သတိနှင့် ဝီရိယ တရား အစဉ်ထားခြင်း၊ (၃၂) ဗြဟ္မစရိယ-မြတ်သော အကျင့်ရှိရခြင်း၊ (၃၃)အရိယာသစ္စာန ဒဿန-သစ္စာလေးပါးကို မဂ်တရားဖြင့် သိမြင်ရခြင်း၊ (၃၄)နိဗ္ဗာန သစ္ဆိကိရိယ- အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း၊ (၃၅) ဖုဋ္ဌဿ လောက ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္ပတိ-လောကဓံတရား ရှစ်ပါးတို့နှင့် တွေ့ရသော်လည်း စိတ်တုန်လှုပ်မှု မရှိခြင်း၊ (၃၆) အသောက- စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု မရှိခြင်း၊ (၃၇) ဝိရဇ-ရာဂစသော ကိလေသာမြူ မရှိခြင်း၊ (၃၈) ခေမ မင်္ဂလာ-ကြောက်ထိတ်လန့်မှု ဘေးမရှိခြင်း။

မင်္ဂလာပန်း ၇-ပွင့်။ ။မင်္ဂလာဆောင်ပွဲ သဘင်၌ ယတြာပန်း ၇-မျိုး။ ထတိုးသား သတိုးသမီးတို့ ထိမ်းမြားသော နေ့သည် တနင်္ဂနွေနေ့ ဖြစ်မူ ကံ့ကော်ပန်းကို ပန်ဆောင်ကြရသည်၊ တနင်္လာနေ့ ဖြစ်မူ နှင်းဆီပန်း၊ အင်္ဂါနေ့ဖြစ်မူ ဇလပ်ပန်း၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ဖြစ်မူ စပယ်ပန်း, သပြေပန်း၊ ကြာသပတေးနေ့ဖြစ်မူ သီး, သံသတ်ပန်း၊ သောကြာနေ့ဖြစ်မူ ဒန်းပန်း, နှင်းပန်း၊ စနေနေ့ဖြစ်မူ အုန်းပန်း၊ ဤသို့လျှင် မိမိတို့၏ အညွှန့်နံသင့် ပန်းများကို ပန်ဆင်၍ မင်္ဂလာမှုပြုကြကုန်ရာသည်။ (ဗေဒင်)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မင်း ၄-ပါး ဆေး။ ။စိန့်, ဆေး, ကန့်, ဟင်း, ခေါ် ဓာတ် ၄-ပါးဆေးကို အင်္ဂရိတ်ကျမ်းတို့၌ မင်း ၄-ပါးဆေး ခေါ်သည်။

မင်းကေရာ၊ သတ္တိမှာ၊ ၃ ဖြာရှိ၏ အသို့နည်း?။ ။'မန္တ၁၊ဥဿာဟ၊ပဘာဝဟု၊ ရာဇာတွင်္ဂ၊ ၃-ပါးရှိ၏' ဟူသော စကားအရ ဖြစ်သည်။ (၁) မန္တ သတ္တိ- ပညာရှိတို့နှင့် အစဉ် တိုင်ပင် နှီးနှောမှု၊ (၂) ဥဿာဟ သတ္တိ- ရိက္ခာ သက်နက်, စစ်သား ရှာမှီးမှု၊ (၃) ပဘာဝ သတ္တိ- စိမ်း ကျက် မရွေး ဖြစ်ပေး ဆုံးမမှု။ ၎င်း ၃-ပါး အပြည့်အစုံ ရှိထားရမည်။

မင်းကျင့် တရား ၁၀-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ။ပါ။ ၅၀ ။ဋ္ဌ။ ၃၄။ မဟာ ဟံသဇာတ်နှင့် နန္ဒိယဇာတ် အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ပါရှိသည်၊ မင်းကောင်း မင်းမြတ်တို့ ကျင့်ဝတ် ၁၀-ပါး ဟူ၏။ (၁) ဒါန- အလှူပေးခြင်း၊ (၂) သီလ-ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလကို ဆောက်တည်ရခြင်း၊ (၃)ပရိစာဂ- ပေးကမ်း ချီးမြှင့် စွန့်ကြဲရခြင်း၊ (၄) မဒ္ဒဝ- ကိုယ် နှုတ် နူးညံ့သိမ်မွေ့ ရခြင်း၊ (၅) ဥပေါသထ- အဋ္ဌင်္ဂသီလ စောင့်သုံးရခြင်း၊ (၆) အက္ကောဓ- အမျက် မထွက်ရခြင်း၊ (၇) အ ဝိဟေဓ- ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ရခြင်း၊ (၈) အဝိဟိံသန- ပြည်သူလူထုတို့ကို အခွန် အတုတ် အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် မညှဉ်းဆဲရခြင်း၊ (၉) ခန္တီ- သည်းခံရခြင်း၊ (၁၀) သမ္မာ ပဋိပန္န- ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာ ကျင့်ရခြင်း။

မင်းခမ်းတော်မှာ၊ ၁၃-ဖြာ၊ ဝဲယာ ဆောင်ဃောင်ကျင်း။ ။မင်းနန်း မင်းခမ်း၌ အဆောင် အယောင်တော်များ ခင်းကျင်းရာဝဲယ် လက်ဝဲ ၁၃-ပါး၊ လက်ျာ ၁၃-ပါးကို ဆိုသည်၊ ၎င်း၏ သရုပ်ကို အောက်ပါ ရွှေဘုံ နိဒါန်းလာ လင်္ကာ ၂ ရပ်ဖြင့် သိရာ၏၊ (က) လက်ျာတော်က၊ ရွှေလှော် သိင်္ဂါ၊ မျက်စိမြှာသား၊ ရတနာသန်လျက်၊ လုံလက်လျှပ်လျှပ်၊ သားမြီး ယပ်နှင့်၊ထက်ချပ်မကွာ၊ ရတနာ ပန်းတောင်း၊ ခြူးပေါင်းပုလဲ၊ သန္တာဆွဲ လျက်၊ ရဲရဲရောင်တက်၊ ကွမ်းခွက်ရှစ်ထောင့်၊ ထို့ကြောင့်မမွှေ၊ ခြသေ့ခံ. လျက်၊ကွမ်းခွက်ရတနာ၊ စလင်းကြာနှင့်၊ သိင်္ဂါရွှေမှည့်၊ကွမ်းထည့်ကျပ်မှ၊ ကျပ်လျှားစသား၊ သိဟခံထား၊ ကရားတကောင်း၊ ထိုနှောင်းမြူတာ၊ ရေပြည့်စွာတည့်၊ ထီးမှာလေးဆူ၊ စိုက်ထူကြွားကြွား၊ ယပ်မားချပ်လျက်၊ ရောင်ခြည်ရှက်သည်၊ ပြိုးပြက် ထိန်ထိန် လင်းလင်းတည်း။ (၁) လက်ဝဲ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တော်က၊ ရွှေလှော် လျှံဝါ၊ မျက်စိမြှသည်၊ ရတနာဘိနပ်၊ သပ်သပ် တောင်ဝှေး၊ ရောင်ပြေးမိုးဂါး၊ လက်တင်ကြာနှင့်၊ နဂါးကွမ်းခွက်၊ စဉ်လျက် သလပ်၊ လျှပ်လျှပ်ဝင်းဝါ၊ မကွာတသီး၊ ကွမ်းလောင်းကြီးကား၊ အပြီးဆိုဘွယ်၊ ကွမ်းလောင်းငယ်နှင့်၊ တင့်တယ်လှစွာ၊ ရတနာ ဖလား၊ ကရားထိုနောင်၊ သလင်းမြောင်လု၊ လျှံရောင်ရတနာ၊ သစ်တိုင်ပါ၍၊ မြူတာရေချမ်း၊ ပြည့်ဖြိုးလျှမ်းသည်၊ မင်းခမ်း မည်သား၊ ထီးလေးပါးနှင့်၊ အကြား အကြား၊ ယပ်မားချပ်လျက်၊ စဉ်ဆက်စုံညီ၊ ဆယ့်သုံးစီတည့်၊ နှပ်လီပေါင်းဖြောက်၊ နှစ်ဆယ့် ခြောက်လျှင်၊ အံ့လောက် ထူးဆန်း၊ ရွှေတော်ယွန်းသည်၊ ရောင်ရှန်းပြောင်ပြောင် ဝင်းဝင်းတည်း။

မင်းဆက် ၅-သွယ်၊ ရှင်ဘို့မယ်၊ နန်းလယ်တင့်သည်သာ။ ။ဤသရုပ်ကား ကဝိလက္ခဏာ ဒီပနီကျမ်းလာဖြစ်၍ ထိုမှပင် ယူဖြေလိုက်သည်။ (၁) ဘုရင့်မင်းခေါင်၊ (၂)သားတော် သီဟသူ၊ (၃) မင်းလှငယ်၊ (၄)ကလေး ကျေးတောင်ညိုမင်း၊ (၅) မိုးညှင်းမင်းတရားကြီး၊ ထိုမင်းငါးဆက်တို့ မိဖုယားမြောက်ခြင်းကို ခံရသည့် ရှင်ဘို့မယ်ဟု ဆိုလေသည်။

မင်းတို့ အား ၅-ပါး။ ။တိုင်းနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်၍ မင်းလုပ်သူတို့၌ ရှိထား ရမည့် ဗလငါးပါးကို ဆိုသည်။ (၁) ဗာဟု ဗလ- လက်ရုံး, လက်နက်, စစ်သည် အင်အား၊ (၂) ဘောဂ ဗလ- စားနပ်ရိက္ခာ ရွှေ ငွေ ရတနာ ဆင်မြင်း ဥစ္စာအား၊ (၃) အမစ္စ ဗလ- အမတ် လိမ်မာများ အင်အား၊ (၄) အဘိဇစ္စ ဗလ- အမျိုးမြတ် သန့်ရှင်းခြင်းအား၊ (၅) ပညာ ဗလ- ဉာဏ် ပညာရှိခြင်း အင်အား။

မင်းတို့ဆင်ရာ၊ ရတနာ၊ ၉-ဖြာ နဝရတ်။ ။ဤ၌ ကာမဏ္ဍကီကျမ်းလာ မင်းတို့ ကျင့်သုံးလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမြဲ ဖြစ်သော တိုင်းပြည် ရတနာ ကိုးပါးကို ဆိုသည်၊ ၎င်းအဖြေ (တိုင်းပြည်ရတနာ၊ ပြည့်စုံစွာ၊ ၉-ဖြာ နဝရတ်)ဟူသော သရုပ်၌ ရှုပါ။

မင်းတို့ မမေ့အပ်သော အရပ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် အစိုးရတို့ မမေ့အပ်သော အရပ် ၃-ပါး၊ တိကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်၌ ဟောသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) အဘိဇာတ ဌာန- မွေးဖွားရာ အရပ်၊ (၂) အဘိသမ္ဗောဓိ ဌာန၊ ဘိသိက်ခံရာ,သစ္စာခံယူရာ အရပ်၊ (၃) ဇယ ဌာန- ရန်အောင်ရာ အရပ်။

မင်းတိုင်း ၁၂-မှု။ ။ဤ၌ 'မင်းတိုင်း' ဆိုသည်ကား ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ ကောက်ယူသော အခွန်အတုတ်ကို ဆိုသည်၊ ယင်း အခွန်အတုတ်ကို အောက်ပါပစ္စည်းတို့ အပေါ်၌ ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။ (၁) တမာစေး၊ (၂) လျှော်၊ (၃) အုံတုံခေါက်၊ (၄) ဥသျှစ်သီး၊ (၅) တင်လဲ၊ (၆) မရိုး မီးသွေး၊ (၇) စာရေးရန် ထန်းဖူး၊ (၈) မန်ကျည်းမှည့်၊ (၉) ရေနံ၊ (၁၀) အင်တွဲ၊ (၁၁) လဲဝါ၊ (၁၂) ကျွဲကော်၊ ယင်းအခွန်အတုတ်တို့မှ ဇာတ်တော် စင်တော်ကြီးသားများနှင့် အခြား အမှုထမ်း အရာထမ်း များကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးလေ့ရှိသည်။

မင်းပေါင်း ၁၀-ပါး ဆေး။ ။၎င်းကို လောကီသမ္ဗသိဒ္ဓိသျှို ဆေးကြီး ဟူ၍ ၎င်း၊ တတိယ သုရဿတိဆေး ဟူ၍၎င်း အဆိုရှိသည်။ (၁) ဗြဟ္မာမင်း- ဆေးဥတလုံး၊ (၂) သိကြားမင်း- နနွင်းမင်း၊ (၃) ပိဿနိုးမင်း-ငွေပန်း မင်း၊ (၄) စကြဝတေးမင်း- တိလက်သာ၊ (၅) မိုးမင်း-ဂမုံးရွှေဝါကြီး၊ (၆) လေမင်း- ဂမုံးရွှေဝါငယ်၊ (၇) ဂုံမင်း- ဂုံမင်းပင်၊ (၈) သက်ငယ် မင်း-သမန်းမြက်၊ (၉) လမင်း-ဂမုံးလဝင်း၊ (၁၀) ကျက်သရေမင်း- ဂမုံး ပေါင်း၊ဂမုံးကျက်သရေဆောင်လည်းဟူ၏၊၎င်းတို့ကိုပေါင်း၍ မင်းမြောက် တန်ဆာ ငါးပါးနှင့်ပြင် "ဥံ သဗ္ဗရာဇာ ပိယံ မမ"ဟူသော မန္တန်နှင့် (၁၀၀၀-ရုတ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေ ၁၀၈-ရုတ်)စကြဝတေးပင်းပုံ ထု၍ဆောင်၊အကျိုး အနန္တ ဟူ၏။

မင်းပေါင်း ၁၀၁-ပါး။ ။ဤ၌ တရာ့တပါးသော ထီးဆောင်းမင်း တို့၏ အမည်ကို ဇမ္ဗူတံဆိပ်ကျမ်းလာ လူမျိုး တရာ့တပါးကို အကြောင်းပြု၍ ကိုယ့်လူမျိုးနှင့် ကိုယ့်မင်းဖြစ်ရကား မင်းမျိုးပေါင်း "ရာ့ တပါး"ဟု ဆိုလိုရိပ်ရှိသည်။

မင်းမျိုးအပြား၊ ၇-ပါး၊ ခွဲခြား ဝေဘန်သိ။ ။ဤ၌ မင်း ဟူသော မြန်မာ အဘိဓာန်ပုဒ်သည် စကြာမင်းမှ စ၍ ရွာစား ရွာသူကြီး တိုင်အောင် သက်ဆိုင်လေရကား ဝိနည်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည့် မင်းမျိုး

www.burmeseclassic.com

၇-ပါး အပြားကို သိထားရာ၏။ (၁) ပထဗျာ ရာဇာ- မြေ အလုံးစုံကို အစိုးရသည့် စကြာမင်းကဲ့သို့သော မင်း၊ (၂) ပဒေသ ရာဇာ-တခုသော ကျွန်းတွင် တစိတ်တဒေသကို အစိုးရသော မင်း; (၃) မဏ္ဍလိက ရာဇာ- ကျွန်းတခုတွင် တမြို့နှစ်မြို့ကို စားရသော မင်း၊ (၄)အန္တရ ဘောဂိကာ ရာဇာ-မင်းနှစ်ပါးတို့၏ အကြားတွင် နှစ်ရွာ သုံးရွာ၏ အရှင်ဖြစ်သော မင်း၊ (၅) အက္ခဒဿ ရာဇာ-ဓမ္မသဘင်ရုံးတော်၌နေ၍ အပြစ်အားလျော်စွာ လက်ခြေ စသည် ဖြတ်၍ သုံးမတတ်သော တရားစီရင်ရသည့် တရားသူကြီး မင်း၊ (၆) မဟာမတ္တ ရာဇာ-ထိုထို ရွာ နိဂုံးစသည်တို့၌ နေ၍ မင်း၏ကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်တတ်သော ဘုရင်ခံ၏ ရာထူးဌာနရှိသူ အမတ်ကြီးမင်း၊ (၇) ဃေ၀ါ ပန ရာဇာ- မင်းတို့ကို အမှီပြု၍ ၎င်း၊ မိမိ၏ ဝီရိယကို အမှီပြု၍၎င်း သတ်ဖြတ်ခွဲစိတ်ခြင်းကို ပြုလုပ်စီရင်တတ်သော မင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ဘော်ပြပါ မင်းတို့တွင် 'ရဟန်းမှာ သိက္ခာ၊ မင်းမှာ ဘိသိက်'ဟု ဓညဝတီအရေးတော်ပုံ စကားကျမ်းတို့၌ ဆိုသောကြောင့် ထီးဖြူဆောင်းခြင်း စသော မင်းမြောက်တန်ဆာ ငါးပါးတို့ကို ဆင်ယင်သုံးစွဲလျက် သုံးပါးသော ရာဇဘိသိက်ကို ခံသောမင်းကိုသာ မင်းဟူ၍ ယူသင့်သည်၊ သို့ရာတွင် ရာဇဝင်၏ အရာ၌သာ မင်းမြောက်တန်ဆာနှင့် ရာဇဘိသိက် ခံသောမင်းကို မင်းဟု ယူရသည်၊ အခြား ဒေသရာတို့၌ကား မင်းတိုင်းလည်း အဘိသိက် ခံသည် မဟုတ်သောကြောင့် သင့်သလို ယူကြကုန်။

မင်းမျိုးစိုးနွယ်၊ ဆင်စလွယ်၊ ဂ-သွယ် မျိုးအပြား။ ။ရာထူး ဂုဏ်ရည် အလိုက် ခြားနားကာ စလွယ်မျိုး ရှစ်ပါး ထားရှိကြောင်းနှင့် သိရ၏။ (၁)ဘုရင်မင်းမြတ်များကား ၂၄-သွယ်ရှိ စလွယ်ကိုသာ ဆင်မြန်းကြသည်၊ (၂)ဥပရာဇာတို့က ၂၁-သွယ်ဆင်သည်၊ (၃) မင်းညီမင်းသားတို့က ၁၈-သွယ် ဆင်သည်၊ (၄) မဟာမျိုးနွယ်တို့ကား ၁၅-သွယ်ရသည်၊ (၅) အဂ္ဂမဟာ သေနာပတိ တို့ကား ၁၂-သွယ် ဆင်ရသည်၊ (၆) မှူးမတ်ကြီးတို့ကား ကိုးသွယ် ဆင်ရသည်၊ (၇) မှူးမတ်လတ် တို့ကား ၆-သွယ် ရ၏၊ (၈) မှူးမတ်ငယ်တို့ကား ၃-သွယ်သာ ရသည်ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မင်းမြှောက်ဆန်ဆော ၅-ပါး။ ။ဝိနည်း ပါရာဇိက ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၅၆။ ဘုရင် မင်းမြှောက်တို့၏ အဆောင် အဆောင်တော် ၅-ပါး။ (၁) ခဂ္ဂ-သန်လျက်၊ (၂) ဆတ္တ- ထီးဖြူ၊ (၃) ဥဏှီသ- သင်းကျစ်၊ (၄) သုဝဏ္ဏ ပါဒုက- ရွှေခြေနင်း (၅) ဝါဠ ဗီဇနီ- သားမြီးယပ်။

မစည်ကားအောင်သော အရပ်မျိုး ၃-ပါး။ ။မင်းစိုးရာဇာနှင့် တိုင်းသူပြည် သားတို့ တရားမစောင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော အခါမျိုး၌ အောက် ဖော်ပြပါ နေရာသုံးပါးတွင် လူစည်ကား၏။ (၁) ဝိနိစ္ဆယ သာလာ- တရားစီရင်ရာ ရုံးတော်၊ (၂) သုသာန-သုသာန် သင်းချိုင်း၊ (၃) ဗန္ဓနာ ဂါရ-လူဆိုးတို့ကို ချုပ်နှောင်ရာ ထောင်။

မစ္ဆရိယတရား ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၂၂ ။ဋ္ဌ။ ၄၅။ ဝန်တိုမှု မလို မုန်းထားခြင်း မျိုး ငါးပါး။ (၁) အာဝါသ မစ္ဆရိယ- အိမ်, ကျောင်း, တိုက်တာ နေရာထိုင်ခင်းတို့၌ ဝန်တိုခြင်း၊ (၂) ကုလ မစ္ဆရိယ- မိမိ ဆွေမျိုး ဉာတိ တပည့်တကာ တကာမတို့ သူများထံ ဆက်ဆံ ပေါင်းသင်း ကြည်ညိုမှုကို ဝန်တိုခြင်း၊ (၃) လာဘ မစ္ဆရိယ- ပစ္စည်း လာဘ်လာဘ၌ ဝန်တိုခြင်း၊ (၄) ဝဏ္ဏ မစ္ဆရိယ- ကိုယ် အဆင်း၊ ဂုဏ်သတင်း၌ ဝန်တိုခြင်း၊ (၅) ဓမ္မ မစ္ဆရိယ- မိမိ တတ်သိလိမ်မာသော အတတ်ပညာ၌ ဝန်တိုခြင်း။

မဉ္ဇူမခေါ်၊ ဗေသတော်၊ မှတ်သော်နယ်ခြား၊ ၅-မျိုး ထားရှင့်။ ။ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူရာ တောင်ကျွန်း၏ အလယ်ဗဟိုဌာန နယ်မြေသတ်မှတ်ချက် ငါးရပ်ကို ဆိုသည်။ (၁) အရှေ့လားသော် ဇင်္ဂလ နိဂုံး၊ (၂) အရှေ့ တောင်လားသော် သလ္လဝတီ မြစ်၊ (၃) တောင်လားသော် သေတကဏ္ဏိ နိဂုံး၊ (၄) အနောက် လားသော် ထုနပုဏ္ဏားရွာ၊ (၅) မြောက်လားသော် ဥသီရဒ္ဓဇတောင်။

မှတ်ချက်။ ။အဝန်းအကျယ် ယူဇနာ ကိုးရာရှိသည် ဟူ၏။

မဉ္ဇူမနိကာယ် ၃-ကျမ်း။ ။ရှင်းသရုပ်ကို (နိကာယ် ၅-ရပ်) [ခ] ပိုဒ်မှာ ကြည့်ပါ။

မတင့်တယ်ရာသည်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဤ၌ မှတ်ကျက်လွယ်ကူရန် စာထားချုပ်မှ ထုတ်ပြလိုက်သည်။ (၁) အဝတ်မပါ၊ ဆင်တန်ဆာကား၊ သပြာလူ့နိုက်၊

www.burmeseclassic.com

တသိန်းထိုက်လည်း၊ မကြိုက်စဘွယ်၊ မတင့်တယ်တည့်၊ (၂) ဆီထောပတ်များ၊ မပခြားသည့်၊စားအစာမှာ၊ ရသာမကြွယ်၊ မတင့်တယ်တည့်၊ (၃) ပျိုရွယ်လှစွာ၊ မယ်ကညာလည်း၊ ရင်မြွာနှစ်စုံ၊ ပန်းအင်္ဂုံတို့၊ နှမ်းကျုံမလှ၊ လျှော့လျည်းကျမူ၊ မိုးက သက်လာ၊ ဖြစ်တုံပါသည်း၊ အင်္ဂါချို့ငယ်၊ မတင့်တယ်တည့်၊ (၄) နက်ကျယ် လိမ်မာ၊တတ်ပညာလျှင်၊ မပါကင်းဝေး၊ အသက်မွေးလည်း၊ သိမ်သေးမဖွယ်၊ မတင့်တယ်တည်း။

မတင့်တယ်သော အရာ ၃-မျိုး။ ။ဇာတ် အဋ္ဌကထာ၊ ပ-အုပ်၊ ၃၂၅။ (၁) ရေမရှိသော မြစ်၊ (၂) မင်းမရှိသော တိုင်းပြည်၊ (၃) လင်မရှိသော မိန်းမ။

မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲနိုင်သော အရာကြီး ၃-မျိုး။ ။ဧင်း သရုပ် (မရောင့်ရဲ မတင်းတိမ်နိုင်သော အရာကြီး ၃-မျိုး)၌ ရှုပါ။

မတားမြစ်အပ်သော အရာမျိုး ၅-ပါး။ ။အန္တရာယ်ပြုစေ၍ လောကရေးအားဖြင့် ခွင့်ပေးရသည်။ (၁) ကျင်ကြီး စွန့်လိုခြင်း၊ (၂) ကျင်ငယ် စွန့်လိုခြင်း၊ (၃) လေ သက်လိုခြင်း၊ (၄) ဝေတ်မွတ် ဆာလောင်၍ စားလိုခြင်း၊ (၅) အိပ်လိုခြင်း။

မတိုင်ပင်အပ်သူမျိုး ဂ-ယောက်။ ။မိလိန္ဒပဥှာ။ပါ။၉၉။ ထိုသူတို့နှင့်တိုင်ပင်သော် အကျိုးစီးပွား ပျက်တတ်သည် ဟူ၍၊ စပ်ဟူ စပ်ဖက်မလုပ်ရာ။ (၁) ရာဂ စရိတ- ရာဂ ထူပြောသူ၊ (၂) ဒေါသ စရိတ- ဒေါသအမျက်ထွက်လွယ်တတ်သူ၊ (၃) မောဟ စရိတ- မိုက်မဲ တွေဝေသူ၊ အကြံတုံး, ဉာဏ်တုံးသူ၊ (၄) မာန စရိတ- မာန်မာန ကြီးသူ၊ လူမော် လူကြွား၊ (၅) လုဒ္ဓ-လောဘ ရမ္မက် ကြီးသူ၊ (၆) အလသ- ပျင်းရိသူ၊ (၇) ဧကစိတ္တိ-ဟယောက်တည်း ကျိတ်၍ လုပ်တတ်သူ၊ (ဂ) ဗာလ- လူမိုက် လူရမ်း လူတစောက်ကန်း။

မတိုင်ပင်အပ်သော အရပ်မျိုး ဂ-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဥှာကျမ်း ၉၉-မှ။ (၁) ဝိသမ ဌာန-မညီမညွတ်သော အရပ်၊ အကျိုးဖရိုဖရဲ ဖြစ်တတ်၏။ (၂) သဘာယ ဌာန-ကပွဲသဘင် စသည့်အရပ်၊ တုန်လှုပ်၏၊ နှလုံးပူပန်၏၊ (၃) အတိ ဝါတ ဌာန-အလွန် လေထန်သော အရပ်၊ အသံကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နှိပ်စက်၏၊ (၄)ပတိ ဆန္ဒ ဌာန-ဖုံးလွှမ်းသော အရပ်၊ သူတပါးနားထောင် တတ်၏၊ (၅) ဒေဝ ဌာန-နတ် နေရာ အရပ်၊ အကျိုးစီးပွား နှောင့်နှေး တတ်၏၊ (၆) ပထ ဌာန-ခရီးလမ်းအရပ်၊ စီးပွား မဖြစ်နိုင်၊ (၇)သင်္ဂါမ-ဌာန-စစ်မြေပြင် အရပ်၊ တုန်လှုပ်တတ်၏၊ (၈) ဥဒက တိတ္ထ- ရေဆိပ် ရေခပ်ရာ အရပ်၊ ထင်ရှားပေါ်လွယ်တတ်၏။

မထေမဲ့မြင်ပြု ခံရသူမျိုး ၅-ယောက်။ ။၎င်း သရုပ် (အထင်မြင်သေး ခံရသူ မျိုး ၅-ယောက်) ၌ ရှုပါ။

မထေမဲ့မြင်ပြုခြင်း ခံရတတ်သူ ၁၀-ယောက်။ ။မိလိန္ဒပဉှာ။ ၂၇၅-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) လင်ကွာ လင်သေ မိန်းမ၊ (၂)အင်အားဗလနည်းသူ၊ (၃) ဆွေမျိုး မိတ္တ ကင်းမဲ့သူ၊ (၄) အစားအသောက် ကြီးသူ၊ (၅) မကောင်း ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေနှင့် ပေါင်းသူ၊ (၆) ပစ္စည်းဥစ္စာ မရှိသူ၊ (၇) ကိုယ်ကျင့်သီလ မရှိသူ၊ (၈) ကိစ္စကြီးငယ်၌ မေ့လျော့ တတ်သူ၊ (၉) အနာရောဂါ ထူပြောသူ၊ (၁၀) ဝီရိယမရှိ အပျင်း ထူသူ။

မန္တလေးမြို့တည်၊ ၇-လီ၊ စုံညီ တပြိုင်နက်။ ။သက္ကရာဇ် ၁၂၂၁-ခုနှစ် (အုတ်ကျစ်ကျော်ငှေ, မန္တလေး)၌ မန္တလေးရတနာပုံ နေပြည်တော်ကြီးကို တည်ထောင် ဖန်ဆင်းသောအခါ 'မြို့တော်, ကျုံးတော်, စေတီတော်, သိမ်တော်, ကျောင်းတော်, ပိဋကတ်တိုက်တော်, သုဓမ္မာဇရပ်တော်' ၎င်း ခုနစ်ဌာနတို့ကို တပြိုင်နက်တည်း အုဋ်မြစ်ချ၍ တည်ဆောက်သည် ဟူ၏။

မန်းအောင်မြေချ၊ လောင်းမြတ်စွ၊ ၆-ခါ ဇာတ်ဘဝ။ ။အလောင်းတော် မြတ် နုစဉ်အခါဝယ် မန္တလေးတောင်ခြေ အောင်မြေအရပ်၌ 'ခြင်္သေ့မင်း, ဆင်မင်း, ဆတ်မင်း, ငုံးမင်း, ဖွတ်မင်း, မုဆိုးသား”ဟူသော ဇာတ်ဘဝတို့ ဖြင့် ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့ဘူးကြောင်းများဖြင့် ကဝိလက္ခဏာဒီပနီကျမ်း နိဒါန်း၌ မိန့်ဆိုထားလေသည်။

မန်းမြို့တော်တည်၊ ၇-လီ၊ တူညီ ပန္နက်ချ။ ။ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတုန်း မင်းတရားကြီးသည် ၁၂၂၁-ခုနှစ် မန္တလေး နန်းမြို့တော်သစ်ကြီး ဘည် ဆောက်သောအခါ။ (၁)မြို့တော်၊ (၂)ကျုံးတော်၊(၃)လောကမာရဇိန် စေတီတော်၊ (၄) သိမ်တော်ကြီး၊ (၅) သဓမ္မာဇရပ်တော်ကြီးများ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၆) အတုလဝေယန် ကျောင်းတော်ကြီး၊ (၇) ပိဋကတိုက်တော်၊ ဤ ၇-ဌာနကို ရွှေမြို့တော်တည်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တချိန်တည်း ပန္နက်ချကာ တည်တော်မူခဲ့လေသည် ဟူ၏။

မနသိကာရတရား ၂-ပါး။ ။သံယုတ်ပါဠိတော် တတိယအုပ်။ ၇၆-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ယောနိသော မနသိကာရ- ပညာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍ အမှန်တရားများကို အမှန်အတိုင်း ရှုမှတ်သိမြင်ခြင်း၊ (၂) အယောနိသော မနသိကာရ- အမှန်တရားကို အမှားဖြင့် သိမြင်ကြည့်ရှု မှတ်သားလျက် ထိုအမှားတရားစုကိုပင် အမှန်ဟု မှတ်ယူစွဲသိနေခြင်း။

မနသိကာရမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။၎င်း သုံးပါးကား အာရုံ,ဝီထိ,ဇော တို့၏ သဘောမျှဖြစ်၍ အနုဋီကာ၌ ရှုလေ။

မနေအပ်သော အရပ်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဤ၌ ကျက်မှတ်၍ လွယ်ကူစေရန် စာဏကျပ္ပျိုမှ ထုတ်ပြလိုက်သည်၊ မနေအပ်ရာ အရပ်မှာကား။ (၁) ဥစ္စာစုဝေး၊ မြတ်သေဌေးနှင့်၊ (၂) ဆေးကုလိမ်မာ၊ ဆေးဆရာတည့်၊ (၃) စုံလာ ဆယ်အင်၊ ရှင်ဘုရင်ဟု၊ (၄) ရေလျှင်တည်ကြောင်း၊ မြစ်နှင့်ချောင်းတည့်၊ (၅) မကောင်း,ကောင်းသော၊အတတ်ဟောသည့်၊သဘော မြင့်မြတ်၊ ဗေဒင်တတ်ဟု၊ ငေါ်ပြောက်ပတ်ဘွယ်ရာ၊ ဤငါးဖြာတို့၊ ဟောင်းကွာ မဲ့ထ၊ ရပ်ဒေသကား၊ မုချဆတ်ဆတ်၊ မနေအပ်တည့်။

မှတ်ချက်။ ။အမှတ် ၄-အရ ရထားသဘော်လမ်း မဲ့ကိုယူ၊ ဟိတောပဒေသ၌ ၄-ပါးလာ၏။

မနောကံ ၃-ပါး၊ မနောဒုစရိုက် ၃-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်ကို(ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး) မှာ ထင်ရှားစွာ ပြခဲ့ပြီ။

မပေးလှူအပ်သော ဒါနမျိုး ၅-ပါး။ ။အပြစ်ရှိသော အကုသိုလ်အလှူမျိုး ၅-ပါး ဟူ၏။ ပရိဝါပါဠိတော် ၂၃၁ ။၄။ ၁၇၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ၎င်း၏ အကျိုးဖလကား- အပါယ်လားကြောင်းသာဖြစ်၍ "အပါယဂမနိက ဒါန" မျိုး ငါးပါး ဟူ၍လည်း ပိဋကတော်၌ လာရှိသည်၊ အဆိုအတီး ပွဲသဘင်ပါသော အလှူ,ရှင်များ သတိထားကြစေရာ။ (၁) မဇ္ဇ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဒါန-သေရည်, အရက်, ဘိန်းစသည် ယစ်မျိုးအလှူ၊ (၂) သမဇ္ဇ ဒါန-ဇာတ်, ရုပ်သေး, အငြိမ့်စသော အဆိုအတီး ကချေသည် သဘင်အလှူ၊ (၃) ဣတ္ထိဒါန-ကာမမှုအတွက် အလိုဖြည့်ကြစေရန် မိန်းမအလှူ၊ (၄) ဥသဘ ဒါန- နွားမတို့အလယ်၌ ထယ်ဝခါနဲ့ညားသော နွားလား နွားသိုးကြီးတို့ကို ပေးလှူခြင်း၊ (၅) စိတ္တ ကမ္မ ဒါန-ကြည့်လိုက်လျှင် ကာမဂုဏ်စိတ်တွေ တဖွားဖွားဖြစ်လာနိုင်အောင် ဆန်းကြယ်လှပစွာ ပြုစုရေးသားထားသော သုခုမ အနုပညာ ပန်းချီကားချပ်များ။

မပေးလှူအပ်သော ဒါနမျိုး ၁၀-ပါး။ ။ငင်း သရုပ်ကို (အပါယ်လားကြောင်း အလှူမျိုး ၁၀-ပါး)၌ ပြပြီးပြီ။

မမေ့နိုင်ခြင်းအကြောင်း ၁၆-ပါး။ ။ငင်း သရုပ်ကို (သတိရခြင်း၏အကြောင်း ၁၆-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

မယ်ကမ္ဘာသော်၊ မိန်းမကျော်၊ ၄-ဘော် ကျမ်းဂန်ထွက်။ ။ငင်း သရုပ် (တော်ဝင်သူ ၄-ယောက်) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မယ်ဘွဲ့ရွေးချယ်၊ လှနတ်မယ်၊ ၆-သွယ် အင်္ဂါစစ်။ ။ ထိုထို မြို့, ရွာ, တိုင်း, နယ် တို့၌ အလှမယ် ရွေးကာ ဘွဲ့ပေးကြရာတွင် ရွေးဦးစွာ အလှလက္ခဏာ ၆-ပါးကို စီစစ်ရမည် ဟူ၏၊ ငင်းသရုပ် (အပြစ် ၆-ပါး၊ ကင်းစင်ပြေား၊ လှထွား ပျိုသူဇာ)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မယား ၅-ပါး၊ ပယ်စွန့်ထား၊ မိန့်ကြား ဓမ္မသတ်။ ။ကွာစွန့် အပ်သော မယားမျိုး ငါးပါး ဟူ၏၊ ရှေ့ ၃-ပါးကို မကွာလိုက လည်း နေနိုင်သည်၊ ကဝိလက္ခဏာဒီပနီကျမ်းမှ။ (၁) မြူးသောမယား၊ ရှစ်နှစ် ငံ့စောင့်ရမည်၊ (၂) သိမ်းမိန်းမသာ ဖွားသော မယား၊ ရှစ်ယောက် ဆယ်ယောက်အထိ မွေးအောင် စောင့်ငံ့ရမည်၊ (၃) နူသောမယား၊ ကွာလိုက ကွာစေ၊ (၄) လင်စောင် မျှောက်မ ထားသော မယား၊ (၅) အမျိုးတို့၏ အကျင့်တရားကို ဖျက်သော မယား။

မယား အပြား ၇-ပါး။ ။သတ္တဂုံတ္တရပါဠိတော်။ ၄၆၆ ။ဌ။ ၁၇၇။ ဇာတ်ပါဠိတော်။ ပ-အုပ်။ ၇၈ ။ဌ။ ၃၁၃-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ၡင်းသရုပ်ကို မဃဒေဝ လင်္ကာစကားရပ်ဖြင့် သိရာ၏။ 'မယားခုနစ်မျိုး၊ ရှိမြဲရိုးတွင်၊ သူခိုး အရှင်၊ လူသတ်သွင်သို့၊ အကြင်မယား၊ လား၏ ငရဲ၊ အမြဲမှတ်ဘိ၊ အမိတမျှ၊ နှမ မယွန်း၊ ခင်ပွန်းတသွယ်၊ ကျွန်နှယ်လေးဖြာ၊ မယားမှာကား၊ နိမ္မာနတ်ပြည်၊ လားမြဲမည်၏၊ ယင်းသည်လေးသွယ်၊ မယားဝယ်လည်း၊ ကျွန်နှယ်အလား၊ ထိုမယားမူ၊ ယောကျ်ားဆုပန်း၊ နိဗ္ဗာန်ဆုကောင်း၊ တောင်းကမလွှတ်၊ မချွတ်တူတည်၊ ပြည့်မြဲမည်၏'။

မယားအရာ၊ မြောက်ကြောင်းမှာ၊ ၁၀-ဖြာ ကျမ်းအထွက်။ ။'ဓနက္ကီတာ ဒယော ဒသ ဘရိယာ' ဟူသော ဝိတေရသကဏ် ဋီကာပါဠိအရ မယား အရာ မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်း ဆယ်ပါးကို သိရာ၏၊ ၎င်းအကျယ်ကို (အုပ်ထိန်းခြင်းရှိသော မိန်းမ ၂၀) သရုပ်တွင် နံပါတ် ၁၁-မှ စ၍ ကြည့်ရှုပါလေ။

မယားခိုး အပြား ၇-ပါး။ ။မယားခိုးမှု စီရင်ရာ၌ မနုမ္မေသတ်အလို အောက်ပါ ခုနစ်ပါးကို ပြသည်။ (၁) ဟတ္ထဂ္ဂါဟ-လက်စသည် ကိုင်တွယ် သုံးသပ်ခြင်း၊ (၂) ဃရ ပတ္တ-လင်မရှိခိုက် အိမ်သို့ သွားယောက်ခြင်း၊ (၃) ဂုယှဥ္ဇာန-လုံခြုံသောအရပ်၌ ကာမနှင့်စပ်သော စကားတို့ကို ဆိုခြင်း၊ (၄) သလ္လာပ-ကာမဂုဏ်ဖြင့် ဖြောင်းဖြ ပြောဆိုခြင်း၊ (၅) သေနိ-တင်းတိမ်၊ ခြင်ထောင်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း၊ (၆) ဒွါရ-တိုက်တံခါး အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း၊ (၇) သေယျ-အိပ်ရာခန်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း။

မယားမြတ် ၈-ယောက်။ ။လောကီကျမ်းလာ ဥပဒေသ။ (၁) ထမင်း စားသောအခါ မိခင်ကဲ့သို့ ပြုစုလုပ်ကျွေးတတ်သော မယား၊ (၂) လင်ကို အဝတ်အစား ပြုပြင်ဆင်ယင်၍ ပေးတတ်သော မယား၊ (၃) လင်ကို ပကာတိဖာခါ၌ မောင်ကဲ့သို့ ရှိသေ ရှက်ကြောက်တတ်သော မယား၊ (၄) လင်ကို ကျွန်မသဖွယ် လုပ်ကျွေးတတ်သော မယား၊ (၅) ဘေးရန် ရှိသောအခါ အတိုင်အပင် ရသော မယား၊ (၆) ကာမကိစ္စ၌ လင်၏ မွေ့လျော်ဘွယ်ကို ပြုကျင့်တတ်သော မယား၊ (၇) အရောင်အဆင်း၏ တင့်တယ်လှပခြင်းကို ပြုပြင် ဖီးလိမ်းတတ်သော မယား၊ (၈) လင်၏ အလို၌ သည်းခံနိုင်သော မယား။

မယားမြတ်တို့ အကျင့်လက္ခဏာ ၆-ပါး။ ။မိန်းမမြတ်တို့ လိုက်နာပြုကျင့် ခြင်း အလေ့မြတ် ၆-ပါး ဟူ၏၊ မဟာသုဒဿနသုတ် ပါဠိတော်မှ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ပုဗ္ဗဋ္ဌာယီ-ရှေးဦးစွာ အိပ်ရာမှ ထလေ့ရှိခြင်း၊ (၂) ပစ္ဆာ နိပါတီ-နောက်မှ အိပ်လေ့ရှိခြင်း၊ (၃) ကိံကာရ ပဋိဿာဝိဏီ- ပြုလုပ်ပေးရန် လင့် အသံစကားကို အသင့်နာခံလေ့ရှိခြင်း၊ (၄) မနာပ စာရီ-နှစ်ခြိုက်ဘွယ်ကို ပြုလေ့ရှိခြင်း၊ (၅) ပိယ ဝါဒိနီ- ချစ်ဘွယ်စကားကို ဆိုလေ့ရှိခြင်း၊ (၆) မနသာပိ နော အဘိစာရီ-ယောကျ်ားတပါးကို စိတ်ဖြင့်မျှ မကြံစီ မလွန်ကျူး နေလေ့ရှိ၏။

မယားဝတ် ၅-ပါး။ ။အိမ်ထောင်ရှင်ခေါ် မယားလုပ်သူတို့ ပြုကျင့်ရမည့် ဝတ်ငါးပါး။ (၁) အိမ်တွင်းမှု ပြုဘွယ်တို့ကို ေစ့ငှစွာ ပြုလုပ်ရခြင်း၊ (၂)လင်ရှာ၍ရသော ပစ္စည်းဥစ္စာကို ဝုဆောင်းမိအောင်သိမ်းတတ်ရခြင်း၊ (၃)မိမိလင်မှ တပါးယောကျ်ားကို မတပ်မက် မနှစ်သက်ရခြင်း၊ (၄) မိမိဆွေမျိုး လင်၏ဆွေမျိုးတို့ကို လျော်သလို ပေးကမ်းဖြန့်ချီရခြင်း၊ (၅) အပျင်းမထူ အိမ်သူပြီလှစွာ နေထိုင်ရခြင်း။

မရဏတရား ၃-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ပ-အုပ်။ ၂၂၂။ (၁) သမ္မုတိ မရဏ-မောင်ဖြူ သေပြီ၊ မကြူသေပြီ စသည်မျိုး၊ (၂) ခဏိက မရဏ- ရုပ်နာမ် ဓမ္မတို့ မပြတ် ပျက်စီးနေမှု၊ (၃) သမုစ္ဆေဒ မရဏ- ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့၏ နောက်ဆုံး ပျက်စီးခြင်း ပရိနိဗ္ဗာန။

မရှိသေတတ်သူမျိုး ၁၂-ယောက်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ရှိသေထိုက်သူအား မရှိသေသူ ၁၂-ဦး)၌ ရှုပါ။

မရောင့်ရဲ မတင်းတိမ်နိုင်သော အရာကြီး ၃-မျိုး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၄၅။ ဘယ်အခါမျှ ပေးလို့ ဖြည့်လို့ ဖို့လို့ ပြည့်စုံအားရမှု မရှိနိုင်ဟူ၏။ (၁) အဂ္ဂိခန္ဓော- ဟုန်းဟုန်းလောင်ငြီး မီးပုံကြီး၊ (၂) သမုဒ္ဒေါ-သမုဒ္ဒရာ ပင်လယ်၊ (၃) မဟိစ္ဆော- အလိုလောဘ ကြီးမားလွန်းသူ။

မရောင်းကောင်းသော ကုန်စည်မျိုး ၅-ပါး။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ရှောင်ကြဉ်ဖယ်ရှား အပြစ်ရသော ရောင်းကုန်ငါးပါး။ (၁) သတ္တ ဝါဏိဇ္ဇ-အမျိုးသေကြောင်း လက်နက်ပေါင်း အမျိုးမျိုး၊ (၂) သတ္တ ဝါဏိဇ္ဇ- ဆင်, မြင်း, လူ စသော အစေခံ သတ္တဝါအပေါင်း၊ (၃) မံသ ဝါဏိဇ္ဇ-အသား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

စားကြောင်း၊ ကြက်၊ ငှက်၊ ဝက်၊ ငါး၊ စသော သားကောင်အပေါင်း၊ (၄) မစ္ဆဝါဏိဇ္ဇ-သေရည်အရက်မျိုး ဟူသမျှ၊ (၅) ဝိသ ဝါဏိဇ္ဇ-အမျိုး သေကြောင်း အဆိပ်ပေါင်း ဟူသမျှ။

မရှိမသေ အပြုခံရသူ ၁၀-ယောက်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (မထေမဲ့မြင် အပြုခံရသူ ၁၀-ယောက်)၌ ရှုပါ။

မရှက်ရာသည် ၄-ပါး။ ။လွယ်ကူစွာ ကျက်မှတ်နိုင်ရန် စာဏကျပျို့မှ ထုတ်ပြလိုက်သည်။ (၁) ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ရစိမ့်ငှါလျှင်၊ သွားလာလည်းပြု၊ ရောင်းဝယ်မှုတည့်၊ (၂) တခုခုသာ၊ တတ်ပညာကို၊ လိုရာကပ်ချဉ်း၊ သင်ကြားခြင်းနှင့်၊ (၃) မကင်းနိုင်ရာ၊ လူတကာတို့၊ အစာစားခြင်း၊ မရှက်လျှင်းနှင့်၊ (၄) ပေါင်းသင်း မေထုန်၊ကာမဂုဏ်ဟု၊ မြူးခုန်ပျော်ပါး၊ ကိုယ်မယားနှင့်၊ လင်သားချင်းချင်း၊ ခံစားလျှင်းသော်၊ ရှက်ခြင်း စွန့်ရ၊ မှန်မုချတည်း။

မလွှားရာသား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ကျမ်းကား အဘယ်နည်း?။ ။ကြျှ ''မလွှားရာသည်၊ ဆယ်ပါးမည်ကား'' ဟူသော လင်္ကာဖြင့် စိန္တကျော်သူ ဦးသြရေး သြဝါဒထူးပျို့တွင် တွေ့မြင် ဖတ်ရှုဘူး၏။

မ သတ်ကာရန်၊ ရေးထုံးမှန်၊ ၉-တန် မြန်မာမှု။ ။ကာရန်ပယ် အသံမျိုး ၆၄-ပါးနှင့် ၃၆-ပါးသော ဌာနတို့တွင် ပါဝင်သည့် ဝေါဟာရ၊ အမ်၊ အမ့်၊ အမ်း၊ အိမ်၊ အိမ့်၊ အိမ်း၊ အုမ်၊ အုမ့်၊ အုမ်း။

မှတ်ချက်။ ။များသောအားဖြင့် မ၊ သတ်နှင့် နိဂ္ဂဟိတ်ခေါ် သေးသေး တင်တို့ကား တူသော သတ်ပုံကာရန် ရှိကြ၏။

မသာ ချရာ၊ စျာပနာ၊ ၃-ဖြာ မျိုးအပြား။ ။၎င်း သရုပ်ကို (စျာပနမျိုး ၃-ပါး)ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မသူတော် တရား၊ ၇-ပါး၊ ရှောင်ရှား တိုင်းပြည်သူ။ ။သူယုတ်မာတို့၏ အကျင့်တရား ၇-ပါး၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ဝိဘင်းပါဠိတော်မှ။ (၁) အ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါတရားမရှိ၊ (၂) အ ဟိရိကော- မကောင်းမှု၌ မရှက်တတ်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃)အနေဒ္တတ္တပ္ပိ-ယုတ်မာမှု၌ မကြောက်တတ်၊ (၄)အပ္ပသုတော-အကြားအမြင် လိမ်မာမှု နည်း၏၊ (၅) ကုသီတော- ပျင်းရိ၏၊ (၆) မုဋ္ဌဿတိ-သတိမေ့၏၊ (၇) ဒုပ္ပညော- ပညာမရှိ။

မဇ္ဈသဘူးဆို၊ ၄-ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖြေဆို မိန့်တော်မူ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးပြား ၁၂-ပါး) ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မဟာလ္လတာ တန်ဆာမျိုး ၂-ပါး။ ။မင်းမိဖုယား, ကတော်မြတ်,များ၏ ဝတ်ရုံတော် ၂-မျိုး၊ မဟာလ တာ, ဟုလည်း ခေါ်၏။ (၁) ဥက္ကဌ်ယကင်စိုက် မဟာလ္လတာ တန်ဆာ တမျိုး၊ (၂) မဟာလ္လတာ တန်ဆာရိုးရိုး တမျိုး။

မဟာကပ်ခေါ်၊ ၄-ဘော်အင်္ဂါ၊ ဖြေဆိုပါ။ ။အောက်ပါ အသင်္ချေယျ ၄-ကပ်ကို မဟာကပ်၏ အင်္ဂါလေးပါးဟု သိရာ၏၊ ဤ အသင်္ချေယျ လေးကပ်တို့ကား အချိန်ကာလအားဖြင့် ညီမျှသော ပမာဏရှိကြကုန်၏၊ ဤလေးကပ်သည် မဟာကပ် တကပ်မည်၏။ (၁)သံဝဋ္ဋ အသင်္ချေယျကပ်-ကပ္ပါပျက်မိုးဃ်းကြီး ရွာသည်ကစ၍ကပ္ပါလောကဓာတ်ကြီးတခုလုံးဘာမျှမရှိ ဟင်းလင်းပြင်ကြီး ဖြစ်သည် တိုင်အောင် ပျက်ဆဲကပ်ကာလ တမျိုး၊ (၂) သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ အသင်္ချေယျကပ်- ဟင်းလင်းပြင်ကြီး ဖြစ်သည်ကစ၍ ကပ္ပါပြုမိုးဃ်းကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် အပျက်ကြီးအတိုင်း တည်နေသော တည်ဆဲကပ်ကာလ တမျိုး၊ (၃) ဝိဝဋ္ဋ အသင်္ချေယျကပ်- ကပ္ပါပြုမိုးဃ်းကြီး ရွာသည်က စ၍ နေ, လ, နက္ခတ် ပေါ်သည် တိုင်အောင် ကပ္ပါ ဖြစ်ပြီး၍ တည်ဆဲကပ်ကာလ တမျိုး၊ (၄) ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ အသင်္ချေယျကပ်- နေ, လ, နက္ခတ်ပေါ်သည်က စ၍ ကပ္ပါဖျက်မိုးဃ်းကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် တည်ဆဲကာလ တမျိုး။

မဟာပဉ္စကူမျိုး ၅-ပါး။ ။ဗိန္ဓောဆေးကျမ်း ဝေါဟာရ။ (၁) ဥသျှစ်မြစ်၊ (၂) သခွတ်မြစ်၊ (၃) ကြောင်လျှာမြစ်၊ (၄) ရမနေမြစ်၊ (၅) တပဆေးမြစ်၊ ၎င်းအကျိုးကား လေကို ဖြောင့်စေ၏၊ ဝမ်းကို ကောင်းစေ၏၊ အပူကို ငြိမ်းစေတတ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မဟာပဒေသမျိုး ၄-ပါး။ ။ အကျယ်ဝန်းဆုံးသော တရား၏ အဆုံးအဖြတ် နည်းဥပဒေကြီး လေးပါး၊ သို့မဟုတ် ကြီးမြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များအား ညွှန်ကြားချက်၊ သာသနာတော်၌ အမှုဖြစ်ပွားလာလျှင် ယင်းလေးပါးဖြင့် ညွှန်ကြားဆိုပြောတိုင်း လက်မခံ အတည်မပြုရ၊ ဟုတ် မဟုတ် စိစစ်ညှိနှိုင်းပြီးမှ ဆုံးဖြတ်ရမည် ဟူ၏။

(၁) ဗုဒ္ဓါပဒေသ-ဘုရားထံမှ ကြားနာရသော တရားဟု ဘုရားအား ညွှန်ကြားခြင်း။

(၂) သံဃာပဒေသ- သံဃာထံမှ ကြားနာ မှတ်သားရသော တရားဟု သံဃာအား ညွှန်ကြားခြင်း။

(၃) သမ္ဗဟုလာ ထေရာပဒေသ-ဂိုဏ်းထံမှ ကြားနာ မှတ်သားရသော တရားဟု ဂိုဏ်းအား ညွှန်ကြားခြင်း။

(၄) ဧက ထေရာပဒေသ- သက်ဝင်ယုံကြည် ခံတည်ထိုက်သော ထေရ်ကြီး တပါးထံမှ ကြားနာ မှတ်သားရသော တရားဟု ပုဂ္ဂိုလ်အား ညွှန်ကြားခြင်း၊ ဤကား သုတ်မဟာဝါ အလို။

မဟာပဒေသမျိုး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဝိနည်း မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ။

(၁) အပဋိက္ခိတ္တ အကပ္ပိယ-မပယ်မြစ်ခဲ့သော မအပ်သော ဝတ္ထု။

(၂) အပဋိက္ခိတ္တ ကပ္ပိယ-မပယ်မြစ်ခဲ့သော အပ်သော ဝတ္ထု။

(၃) အန နုညာတ အကပ္ပိယ-ခွင့်မပြုခဲ့သော မအပ်သော ဝတ္ထု။

(၄) အန နုညာတ ကပ္ပိယ-ခွင့်မပြုခဲ့သော အပ်သော ဝတ္ထု။

မဟာပဒေသမျိုး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ။ (၁) သုတ္တ-ဘုရားဟော သံဂါယနာတင် ပါဠိတော်များ၊ (၂) သုတ္တာနုလောမ-အဋ္ဌကထာ ဋီကာများ၊ (၃)အာစရိယဝါဒ-ဆရာသမားတို့၏ ခိုင်လုံသော အယူအဆ၊ (၄) အတ္တနော မတိ- မိမိ၏ ဟုတ်မှန်စွာ ဝေဘန်ယူဆမှု သဘော။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မဟာပုရိသ လက္ခဏာတော် ၃၂-ပါး။ ။ငင်းသရုပ်ကို (လက္ခဏာတော်ကြီး ၃၂-ပါး)၌ ရှုပါလေ့။

မဟာဘိညာပတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ပါး။ ။တစ်သခ်ေျနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းအတွင်း ဆင်ခြင်အောက်မေ့ သိမြင်နိုင်သော တန်ခိုးရှင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဘုရား တဆူ၌ ၄-ဦးစီသာ ပေါ်သည်၊ ငါတို့ဘုရား လက်ထက်တော်၌ အရှင် သာရိပုတ္တရာ, အရှင်မောဂ္ဂလာန်, ဘဒ္ဒကစ္စနာထေရီခေါ် ယသောရော, အရှင်ဗာကုလမထေရ်တို့ ဖြစ်ကြ၏၊ ကေဂိုတ္တရ အဌကထာ ၂၇၉၊ အခြား သော တန်ခိုးကြီး ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ကမ္ဘာတသိန်းသာ သိမြင်နိုင်ကြသည်။

မဟာဘုတ်ကြီး ၄-ပါး။ ။အကြောင်းညီညွတ်က ကြီးကျယ်ပွားများခြင်းသို့ ရောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သော သတ္တိရှိသည့် ရုပ်ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ကို ခေါ်ဆိုသည်။ (၁) ပဏဝီခေါ် မြေဓာတ်-အလုံးစုံသော ရုပ်ဟူသမျှ တို့၏ ထောက်တည်ဖွဲ့စည်း လောင်မြိုက်ရာ ဝတ္ထု၊ ခက်မာသော သဘော လက္ခဏာ ကလေး၊ (၂) အာပေါခေါ် ရေဓာတ်- ပြန့်နှံ့ ဖွဲ့စည်းတတ် သော သဘောလက္ခဏာ ကလေး၊ (၃) တေဇောခေါ် မီးဓာတ်-အငွေ၏ အဖြစ် သဘောလက္ခဏာ ကလေး ပူ မှု၊ (၄) ဝါယောခေါ် လေဓာတ်- တုန်လှုပ် ရွေ့ရှား ထောက်ကန်ခြင်း သဘောလက္ခဏာ ကလေး။

မဟာလတာ၊ ဆင်တန်ဆာ၊ ၂-ဖြာ မျိုးခွဲသိ။ ။ငင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (မဟာလ္လတာမျိုး ၂-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

မဟာလတာ၊ ဆင်မြန်းကာ၊ ၃-ဖြာ မိန်းမမြတ်။ ။ဓမ္မပဒ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၂၆၀။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်အတွင်း လူ့နယ်မြေပြင်၌ မဟာလတာ တန်ဆာကို ဆင်မြန်းရသူ သုံးယောက်သာ ရှိ၏။ (၁) ဝိသာခါ သူဌေးသမီး၊ (၂) ဗန္ဓုလစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးကတော် မလ္လိကာ၊ (၃) ဗာရာဏသီ သူဌေးသမီး။

မှတ်ချက်။ ။ဆင်ပြောင် ငါးစီးအား ဆောင်နိုင်သူတို့သာ ယင်းတန်ဆာ ကို ဝတ်ရုံဆင်မြန်းနိုင်သည် ဟူ၏။

မဟာသာလမျိုး ၃-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ၊ပါ။ ၁၂၁။ဋ္ဌ။ ၁၇၈။ ဥစ္စာ အနှစ်နှင့် ပေါများပြည့်စုံသော သူဌေးကြီးများ၏ အမျိုးအပြား။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ခတ္တိယ မဟာသာလမျိုး-မိမိတို့ သုံးသည်ထက် ပိုနေသော ငွေကုဋေ ရာ,ထောင်, မြေ၌ မြှုပ်ထားရသည့် သူဌေးကြီးများ၊ (၂) ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလမျိုး- အပိုငွေ ကုဋေရှစ်ဆယ်အထက် မြေမြှုပ်ထားရသော မနရှင်ကြီးများ၊ (၃) ဂဟပတိ မဟာသာလမျိုး- အပိုငွေ ကုဋေလေးဆယ် အထက် မြေမြှုပ်ထားရသော မနရှင်ကြီးများ။

မဟာသာဝက ရှစ်ကျိပ်။ ။၎င်းတို့၏ သရုပ် အမည်တော်များကို (လက်ျာ တော်ရံ-လေးကျိပ်၊ လက်ဝဲတော်ရံ လေးကျိပ်)၌ ရှုပါ၊ ၎င်းတို့အကျယ်ကို အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ပ-အုပ်။ ၂၃-မှ ၂၆။ ၎င်း အဋ္ဌကထာ။ ပ-အုပ်။ ၉၆။ ၂၆၀။ ၎င်း ဋီကာ၊ တတိယအုပ်။ ၁၁၈-တို့၌ ကြည့်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။မဟာသာဝက အစစ်မှာ ၇၈-ပါးသာရှိ၏၊ အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါးနှင့်မှ ရှစ်ကျိပ်ပြည့်သည်။

မာန်တက်ခြင်း မျိုး ၃-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်္ဂပါဠိတော် ၃၆၆။ ၎င်း အဋ္ဌကထာ သမ္မောဟဝိနောဒနီ ၄၆၇ ၌ အကျယ် ၉-ပါးရှု။ ငါတကားဟု ထောင်လွှား မှတ်ထင်တတ်သော အကြောင်း ၃-ပါး။ (၁) သေယျ မာန်-ဂုဏ်,ဇာတ်,ပညာ,ဥစ္စာ,အဆင်း,သားချင်း,ခြွေရံစသည်အားဖြင့်သူ့ထက် မြတ်၏ဟု မှတ်ထင်ခြင်း၊ (၂) သဒိသ မာန်-ထိုထို ဂုဏ် သိရ် ဥစ္စာ စသည်၌ သင်းတို့နှင့်ငါ အတူတူသာဟု မှတ်ထင်တတ်ကြခြင်း၊ (၃) ဟီန မာန်-ငါက သင်းတို့အောက်က လူဖြစ်သော်လဲ ဘာ အရေးစိုက်ရမလဲဟု ထောင်လွှားမှုမျိုး။

မာန်တက်ခြင်းမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။အထက် နည်းနှင့် သဘောတူ သဒ္ဒါကွဲမျှသာ ထူးသည်။ (၁) ဇာတိ မာန်- မျိုးဇာတ်ကို စွဲ၍ တက်ခြင်း၊ (၂) ဂေါတ္တ မာန်- အဆက်အနွယ်ကို စွဲ၍ တက်ခြင်း၊ (၃) ဣဿရိယ မာန်-အစိုးရမှု စည်းစိမ်ချမ်းသာမှုကို စွဲ၍ တက်ခြင်း။

မာန်တက်ခြင်းမျိုး ၉-ပါး။ ။အထက်ပါ မာန်တက်ခြင်း ၃-ပါးတို့တွင် တပါး တပါး၌ ပဏီတမာန်, မဇ္ဈိမမာန်, ဟီနမာန်ဟု ၃-ပါးစီ ပြားပြန်ရကား မာန်တက်ခြင်း ၉-ပါးဖြစ်၏၊ ခုဒ္ဒကဝိဘင်း ပါဠိတော်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မာန်ယစ်ခြင်း ၃-ပါး။ ။မာန်မူခြင်း မာန်ယစ်မူးခြင်း၏ အကြောင်း ၃-ပါး။ (၁) အာရောဂျ မဒ- ရောဂါကင်းစင် ကျန်းမာခြင်းလျှင် မာန်ယစ်ခြင်း၊ (၂) ယောဗ္ဗန မဒ- အားအင်ဖြိုးကြွယ် အရွယ်၏ လျောက်ပတ် တင့်တယ်ခြင်းဖြင့် မာန်ယစ်ခြင်း၊ (၃) ဇာတိ မဒ- မျိုးဇာတ် ဂုဏ်ရည်ကိုစွဲ၍ မာန်ယစ်ခြင်း။

[မာ]

မာနမျိုးပြား၊ ထို ၄-ပါး၊ မိန့်ကြား ကျမ်းဗေဒင်။ ။မာသမျိုး ၄-ပါးကိုပင် အချို့ ဗေဒင်ကျမ်းတို့၌ 'မာနမျိုး ၄-ပါး' ဟု ရေးသားခေါ်ဝေါ် ကြ၏၊ အနက်အဓိပ္ပါယ် အတူတူပင် မှတ်လေ။ အကျယ် (မာသ)၌ ရှုပါ။

မာယာ ၁-ခွင်၊ အမြဲယှဉ်၊ ဘုရင် စစ်သူကြီး။ ။၎င်း သရုပ် (စဉ်းလဲရခြင်းမျိုး ၁-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

မာယာ ၅၀၊ မူမျိုးကြွယ်၊ ပျိုမယ်ဣတ္ထိယ။ ။ဇာတ်ပါဠိတော် ဒု-အုပ်၊ ၁၂၁။ အဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စမအုပ်၊ ၄၆၇-နှင့် ၄၇၀။ ၄၇၁။တို့၌ ရှုပါ။ မိန်းမတို့သည် မိမိတို့ကို တပ်နှစ်သက်စေရန် အတွက် ယောကျ်ားတို့အပေါ်၌ လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းခြင်းမျိုး ၅၀-ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

(၁) ဝိဇမ္ဘတိ- ယောကျ်ားကိုမြင်လျှင် ငါ့ကြံ့သို့ ပြုပြင်အံ့၊ ငါ့အား တပ်နှစ်သက် လိမ့်မည်ဟု ယောကျ်ားအပါး၌ ရပ်လျက် ကိုယ်လက် ဆန့်သော အမူအရာကို ပြု၏။

(၂) ဝိနမတိ- ကြံ့ငါပြုသော အမှတ်ဖြင့် အခွင့်ရသည် မရသည်ကို ယောကျ်ားသိလိမ့်မည်ဟူ၍ မူလက ချိန်းချက်ထားသည်ဖြစ်စေ မထားသည်ဖြစ်စေ တစုံတခုသော ဝတ္ထုကို မြေမှကြွအောင် ပြုသကဲ့သို့ မိမိ၏ကိုယ်လက်ကျောပြင်ကို မြင်အောင် ညွတ်ရောင်ပြု၏။

(၃) ဝိလာသတိ-သွား၊လာ၊ အိပ်၊ထိုင်၊ လျောင်းယုံတို့ဖြင့်၎င်း၊ သို့မဟုတ် အထင့်အတယ် တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ယောကျ်ားများစွဲမက်အောင် စံပယ်ပျောင်းပျသော အခြင်းအရာကို ပြု၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) ဝိလဇ္ဇတိ- ရှက်စနိုးယောင်ပြုလျက် အဝတ်ဖြင့် ကိုယ်လက်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း နံရံတိုင်စသည်တို့ကို မှီကပ်၍နေခြင်း စ သည်ဖြင့် ရှက်ယောင်ဆောင်၏။

(၅) နခေန နခံ ဃဋ္ဋေတိ- ခြေသည်းကို ခြေသည်းချင်း၊ လက်သည်းကို လက်သည်းချင်း ခြစ်၍ လှည့်ဖြား၏။

(၆) ပါဒေန ပါဒံ အက္ကမတိ-ခြေဖွားတခုဖြင့် ခြေတခုကို နင်း၏။

(၇) ကဋ္ဌေန ဝိလေခတိ-သစ်သား တုတ်ချောင်းဖြင့် မြေကိုခြစ်ရေး၏။

(၈) ဒါရကံ ဥလ္လင်္ဃတိ- ကလေးသူငယ်ကို ချီ၍မြှောက်၏။

(၉) ဥလ္လင်္ဃာပေတိ-သူတပါးကို တိုက်တွန်း၍ သူငယ်ကို မြှောက်စေ၏။

(၁၀) သိဃ်တိ- သူငယ်ကို နမ်း၏။

(၁၁) သိဃ်ာပေတိ-မိမိကို နမ်းခိုင်း၏။

(၁၂) ကီဠတိ-သူငယ်ကို ကစား၏။

(၁၃) ကီဠာပေတိ- သူငယ်ကို ကစားစေ၏။

(၁၄) စုမ္ဗတိ-သူငယ်ကို ဖက်ယမ်း၏, စုတ်၏။

(၁၅) စုမ္ဗာပေတိ-သူငယ်ကို ဖက်ယမ်းစေ၏, စုတ်စေ၏။

(၁၆) ဘုဉ္ဇတိ-သူငယ်၏ မုံ့စသည်ကို ယူ၍စား၏။

(၁၇) ဘုဉ္ဇာပေတိ-သူငယ်ကို စားစေ၏။

(၁၈) ဒဒါတိ- သူငယ်အား တစုံတခုကို ပေး၏။

(၁၉) အာယာစတိ-တဖန်ပြန်၍ တောင်း၏။

(၂၀) အနု ကရောတိ- သူငယ်နှင့် အတူလိုက်၍ ပြု၏။

(၂၁) ဥစ္စံ ဘာသတိ-ယောကျ်ားအား မြင့်သောအသံ နှစ်သက်ဖွယ်သော စကား ချိုမွှမ်းသောစကားကို ဆို၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂၂) နိစ္စံ ဘာသတိ-ယောကျ်ားအား ညွှင်းညွှင်းသောအသံ, မနှစ်သက်ဖွယ်သော စကား, နိမ့်ချသောစကားကို ဆို၏။

(၂၃) ဝိစ္စံ ဘာသတိ- ပရိသတ်အလယ်၌ သီချင်းစသည်ကို ထင်စွာဆို၏၊ ပတိဝိစ္စံ ဘာသတိ- ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ ကခြင်း သီခြင်း စသည်ဖြင့် ဖြားယောင်း၍ ပြောဆို၏။

(၂၄) နစ္စေန ဂီတေန ဝါဒိတေန ရောဒိတေန ဝိလာသိတေန ဝိဘူသိတေန ဇဂ္ဃတိ-ကခြင်း သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်း ငိုခြင်း စမွယ်ခြင်း တန်ဆာဆင်ခြင်း ပြင်းစွာရယ်ခြင်းဖြင့် နိမိတ်အမှတ်ကို ပြ၏။

(၂၅) ပေက္ခတိ-စောင်းငဲ့၍ ကြာကြည့် ကြည့်၏။

(၂၆) ကဋိံ စာလေတိ-ခါးတင်ပါးကို နိမ့်တုံမြင့်တုံ ပြု၏။

(၂၇) ဂုယှံ ဘဏ္ဍကံ- လျှို့ဝှက်အပ်သော ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းကို လှုပ်၏။

(၂၈) ဥရုံ ဝိဝရတိ-ပေါင်ကို ဖွင့်ဖော်၏။

(၂၉) ထနံ ဒဿေတိ- နို့သားမြတ်ကို ပြ၏။

(၃၀) ဥရုံ ပိဒဟတိ-ပေါင်ကိုဖုံး၏။

(၃၁) ကစ္ဆံ ဒဿေတိ-လက်ကတီး(ချိုင်းကြား)ကို ဖော်ပြ၏။

(၃၂) နာဘိံ ဒဿေတိ-ချက်ကို ဖော်ပြ၏။

(၃၃) အက္ခိံ နိခဏတိ-မျက်စိကို မှိတ်၏။

(၃၄) ဘမုံ ဥက္ခိပတိ-မျက်ခုံးချီ၏၊ မျက်စပစ်၏။

(၃၅) သြဋ္ဌံ ပလိက္ခတိ-နှုတ်ခမ်းကို ကိုက်၏။

(၃၆) ဇိဝှံ နိလ္လာပေတိ-လျှာကို ထုတ်၏။

(၃၇) ဒုဿံ မုဉ္စတိ-ထမီကို ကျွတ်အောင် ပြု၏။

(၃၈) ဒုဿံ ပတိဗန္ဓတိ-ထမီကို ပြင်၍ဝတ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃၉) သီသံ မုဋ္ဌတိ-ဆံထုံးကို ဖြေ၏။

(၄၀) သီသံ ဗန္ဓတိ-ဆံကို ပြန်ထုံး၏။

မာရ် ၅-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ယ-အုပ်၊ ၂၀၄။ အပါဒ္ဒါန် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်-၁၁၈။ နှောင့်ရှက်ဆီးတားမှု ငါးပါး။ (၁) ရွှေပလ္လင်တော်မြတ်ကို စစ်တပ်နှင့် တိုက်လုသော မာရ်နတ်သားကို 'ဒေဝပုတ္တမာရ်' ခေါ်သည်၊ (၂) ကိလေသာ ၁၀-ပါး၊ သို့မဟုတ် ၁၅၀၀ ကိလေသာကို 'ကိလေသမာရ်' ခေါ်သည်၊ (၃) ဘဝသစ်အဖို့ ပစ်ချစီမံ ပြုပြင်တတ်သောကံကို 'အဘိသင်္ခါရမာရ်' ခေါ်သည်၊ (၄) ရဟန္တာ မဖြစ်မီအတွင်း ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့၏ စီမံပစ်ချရာ ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ရလတ့်သော ခန္ဓာငါးပါးကို 'ခန္ဓမာရ်' ခေါ်သည်၊ (၅) သေရခြင်းသဘောကို 'မစ္စုမာရ်' ခေါ်သည်။

မာရ်စစ်သည် ၁၀-ပါး။ ။ဣတိဝုတ် ။ပါ။ ၂၂၂ ။ဋ္ဌ။ ၁၆၄။ ကုသိုလ်မှု၌ တိုက်ဖျက်လေ့ ရှိသော မာရ်နတ်၏ စစ်သည်တော် ဆယ်ယောက်။ (၁) ကာမ ရာဂ-ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်မှု၊ (၂) အရတိ-ကောင်းမှု၌ မမွေ့ ပျော်မှု၊ (၃) ခုပ္ပိပါသ-ဆာလောင် မွတ်သိပ်တတ်မှု၊ (၄) တဏှာ-ဆာလောင်သော အရာကို ရှာမှီးခြင်း၊ (၅) ထိန မိဒ္ဓ-ငိုက်မျည်း အိပ်ချင်ခြင်း၊ ကောင်းမှု၌ စိတ်အား လျော့ကျခြင်း၊ (၆) ဘီရု-ကြောက်ခြင်း၊ (၇)ဝိစိကိစ္ဆာ-ယုံမှား သံသယဖြစ်ခြင်း၊ (၈) မက္ခ,ထမ္ဘ-ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်း, ခက်ထန်ခြင်း၊ (၉) လာဘ, သိလောက, သက္ကာရ, မိစ္ဆာလဒ္ဓ-မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံယုတ်မာသော လာဘ်, ကျော်စော ပူဇော်ခံမှုမျိုး၊ (၁၀) အတ္တုက်ံသန, ပရဝမ္ဘန- ကိုယ့်ကိုမြှောက်, သူ့ ကိုနှိမ့်မှု သဘောယုတ်။

မာလိန်မှူး အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို(သင်္ဘောသူကြီး အင်္ဂါ ၉-ပါး)၌ ရှုပါ။

မာသမျိုး ၃-ပါး။ ။ဗေဒင်ကျမ်းသုံး ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ ၎င်းကိုပင် 'လ မျိုး ၃-ပါး' ဟုလည်း ခေါ်သေး၏။

(၁) သူရိယ မာသ-မိဿ ပြိဿစသော ၁၂-ရာသီကို ခေါ်သည်၊ တနည်း တနင်္ဂနွေ ဂြိုဟ်မင်း ရပ်တည်ခြင်းကို အစွဲပြု၍ ခေါ်သော လ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သို့မဟုတ် ယခုလပြည့်မှသည် နောက်လပြည့်၏ အကြားကို သူရိယ မာသဟုခေါ်သည်မှတ်၊ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် နေမင်းကို အမှတ် အစွဲပြု၍ ခေါ်သော လ ဟူ၏။

(၂) စန္ဒရ မာသ-တန်ခူး, ကဆုန် စသော ၁၂-လကို ခေါ်သည်။တနည်း၊ တနင်းလာဂ္ဂိုဟ် ရပ်တည်ခြင်းကို အစွဲအမှတ်ပြု၍ ခေါ်သော လ၊ သို့မဟုတ် ယခုလကွယ်ကစ၍ နောက်လကွယ် တိုင်အောင် အကြား ကို စန္ဒရ မာသဟု ခေါ်ကြ၏၊ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် စန္ဒခေါ် တနင်းလာစန်းဂြိုဟ်ကို အမှတ်အသားပြု၍ ခေါ်သော လ တည်း၊ ဥပမာ- မိန်ရာသီနှင့် မိဿရာသီ အကြား တဝက်စီကို စန္ဒရ မာသ တန်ခူးလဟု ခေါ်သည် သိလေ။

(၃) သဂဏ မာသ- သည်နေ့ နေထွက်သည်က စ၍ နောက် တနေ့ နေထွက်တိုင်အောင် ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ရက်ပေါင်း (၃၀)ပြည့် သောအခါ သဝဏ မာသ တလဟု ခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။စန္ဒရမာသကိုပင် ဝေါဟာရ မာသဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

မာသမျိုး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဤကား သဒ္ဒတ္ထဃောမ မဟာနိဓိ အဘိဓာန် ကျမ်းဆရာ အလိုတည်း။ (၁) သောရ မာသ- နေမင်းသည် တရာသီ၌ အံသာ ၃၀၊ သို့မဟုတ် ရက် ၃၀ နေသည်ကိုစွဲ၍ ပိုင်းခြားနိုင်းယှဉ်သော လ၊ (၂) သာဝဏ မာသ- ပိဋကတ်တော်အလို အရှဏ်ဖြင့်, ဗေဒင်အလို ဘန်းခေါင့်ဖြင့် နေသွားကို ပိုင်းခြားကန့်သတ်၍ ရက်ပေါင်း ၃၀–၂၉ ရက်တို့ဖြင့် ရေတွက်သော လ၊ (၃) စန္ဒရ မာသ- နေနှင့်လ တကြိမ်ထပ်မိ သည်မှ တကြိမ်ထပ်မိသည် အထိ တိထိ ၃၀- ရက် ၃၀-ဖြင့် ခေါ်သော လ၊ (၄) နက္ခတ္တ မာသ- နက္ခတ်တလုံးသည် တရက်မည်၏၊ ပုဏ္ဏမီနက္ခတ် ဖြင့် ပိုင်းခြား နှိုင်းယှဉ်အပ်သော လ,မျိုးကို ခေါ်သည်။

[မိ]

မိစ္ဆာ ဒါနကြီးမျိုး ၁၀-ပါး။ ။ဝင်းသရုပ် (အပါယ်လားကြောင်း အလှူ မျိုး ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ကြောင်း ၂-ပါး။ ။(၁) ပရတောဃောသ-သူတပါးထံမှ မမှန်သောတရားများကို ကြားနာရခြင်း၊ (၂) အယောနိသော မနသိကာရ-ပညာဉာဏ်မယှဉ် မဆင်ခြင်ဘဲ အမှားကိုစွဲ၍ ယူထားခြင်း။ ဒုကင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ဂ၆။ဋ္ဌ။၅၈။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါး။ ။ သုတ်သီလက္ခန် ပြဟ္မဇာလသုတ်၊ ၎င်းသရုပ် (ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)၌ ရှုပါ။

မိစ္ဆာဝိတက်မျိုး ၉-ပါး။ ။သီတင်းသည်တို့အတွက် သီလညှိုးနွမ်းကြောင်း ဝိတက်မျိုး ၉-ပါး။ (၁) ကာမ ဝိတက်- ကာမဂုဏ်၌ ကြံစည်မွေလျော်ခြင်း၊ (၂) ဉာတိ ဝိတက်-ဆွေမျိုးအတွက် ကြံစည်မှုမျိုး၊ (၃) ဇနပဒ ဝိတက်- တိုင်းပြည် ဇနပုဒ်အတွက် ကြံစည်ချက်များ၊ (၄) အ မရဏ ဝိတက်- မနာ မအို မသေလိုခြင်း၊ (၅) အနဝညာတ ဝိတက်- မထေမဲ့ ပြုရန်၊ (၆)လာဘ ဝိတက်- လာဘ်ပစ္စည်းရေး၌၊ (၇)သက္ကာယ ဝိတက်-စွဲလမ်းမှု တပ်နှစ်သက်မှု၌၊ (၈) ကိတ္တိ ဝိတက်- ကျော်စောလိုမှု၌၊ (၉) ဂေဟာသိတ ဝိတက်-အိုးအိမ်ကိုမှီ၍ ကြံစည်ခြင်းမျိုး။

မိတ်ဆွေ၏ အပြစ် ၇-ပါး။ ။ဤ အပြစ် ၇-ပါးတွင် တပါးပါး ရှိသူကို မိတ်ဆွေ မဖွဲ့အပ်ချေ၊ဟိတောပဒေသ။ (၁)ရဟဿဘေဒ-လျှို့ဝှက်သိုသိပ်အပ်သော အကြောင်းအချက်ကို ထုတ်ဖေါ် ဖွင့်ချခြင်း၊ (၂) ယာစန-အတောင်းအရမ်းများခြင်း၊ (၃) နိဋ္ဌုရ-ကြင်နာမဖက် ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊ (၄) စလစိတ္တ-စိတ်ဓာတ်မတည်ခြင်း၊ (၅) ကောဓ-ဒေါသကြီးခြင်း၊ (၆) နိသစ္စ-မဖြောင့်မှန်ခြင်း၊ (၇) ဇူတ-လောင်းတမ်းကစားအပျော်အပါးများခြင်း။

မိတ်ဆွေကောင်း အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ခင်ပွန်းကောင်း အင်္ဂါ ၇-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာ။

မိတ်ဆွေမျိုး အပြား ၃-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်။ပါ။ ၁၃၂ ။ဋ္ဌ။ ၂၃၅။ ဤမိတ်ဆွေမျိုး ၃-ပါးတွင် အစဉ်အတိုင်း တပါးထက်တပါး ပိုမိုရင်းနှီးမှုရှိသည် ဟူ၏။ (၁) သန္ဒိဋ္ဌ မိတ်ဆွေ- အချင်းချင်း တွေ့ကြုံသွားလာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြောဆိုဘူးသော မိတ်ဆွေမျိုး၊ (၂) သမ္ဘတ္တ မိတ်ဆွေ-အတူတကွ ထမင်း လက်ဆုံ စားဘူးသည် ထိအောင် ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေမျိုး၊ (၃) သမ သိက္ခိတ မိတ်ဆွေ- ကျောင်းနေဖက် ကစားဖက် တကျောင်းတည်းထွက် မိတ်ဆွေ, တရားကျင့်သုံး သိတင်းသုံးဖက် မိတ်ဆွေ, ဆရာတူ တပည့်မျိုး။

မိတ်ဆွေမျိုး အပြား ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဟိတောပဒေသမှ။ (၁) ဩရသ- ရင်၌ဖြစ်သော သားချစ်သို့ ပင်ကိုယ်ပြိုးသော မိတ်ဆွေ၊ (၂) ကတသမ္ဗန္ဓ- ထိမ်းမြားလက်ထပ် စေ့စပ်၍ ပူအပ်သော ချွေးမ, သမက် ခမီး ခမက် စသော မိတ်ဆွေ၊ (၃) ဝံသက္ကမာဂတ- မျိုးရိုးမပျက် ဆင်းသက်လာ သော အစဉ်အဆက်ဖြစ်သော မိတ်ဆွေ၊ (၄) ဗျသနာရက္ခက- ပစ္စည်း ဥစ္စာ ပျက်သောအခါ၌ လာရောက် စောင့်ရှောက် ကူညီ ကာကွယ်ပေး တတ်သော မိတ်ဆွေသစ်။

မိတ်ဆွေဝတ် ၅-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၅၅ ။ဋ္ဌ။ ၁၃၉။ ရင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါလင်္ကာ စကားရပ်ဖြင့်သိ၍ လူ့ယဉ်ကျေးမှုကို ပြုကြပါကုန်။ (၁) ပေးကမ်းချီးမြှင့်၊ (၂) ကိုယ်နှင့်ယှဉ်ထား၊ (၃) စီးပွားဆောင်ရွက်၊ (၄) နှုတ်မြွက်ချိုသာ၊ (၅) သစ္စာမှန်စေ၊ ဝတ် ငါးထွေ၊ ကျင့်လေ မိတ်သဟာ။

မိတ်ပျက်ခြင်းရာ၊ ကြောင်း ၄-ဖြာ၊ မိန့်မှာ ကျမ်းနီတိ။ ။မိတ်ဆွေချင်း မုန်းတီး ပျက်ပြားကြောင်း တရား ၄-ပါး။ (၁) ပရိးပတား ပြောကြား ခနထိုင်ခြင်း၊ (၂) တဦးထံတဦး လည်ပတ် ဝင်ထွက် သွားလာမှု မရှိခြင်း၊ (၃) ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေးယူ ဆက်ဆံမှု မရှိခြင်း၊ (၄) အခါမဟုတ်သည်၌ တောင်းယူချေးငှါး များလွန်းခြင်း။

မိန်းမအပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ခွဲခြားသျှတြ။ ။လောကီ ဣတ္ထိသျှတ္တရမှ။

(၁) ပဒုမ္မိနီ မိန်းမမျိုး- ခါးစည်း, ရင်ကျယ်, သေးသွယ်ချောမောသော လက်ချောင်းများ, အသားဖြူ, ကိုယ်ယနှံ ကြာညိုကဲ့သို့မွှေး, ရသာ ချိုဧ သံသာမြည်ကြွေး, စက္ကဝက်ငှက်မကဲ့သို့ သွားလာမှု ယဉ်ကျေး ခြင်း လက္ခဏာများရှိ၏၊ ဆင်ကဲ့သို့ ကြည့်တတ်သည်ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) သခ်နီ မိန်းမမျိုး- အသားညိုညက်, ကိုယ်ယန့်ကား ငရှုတ်ပန်းနှံ့ ပုံ့ပုံ့သင်းသင်းရှိ၏, ရသာချဉ်၏၊ ဟသ်ာမကဲ့သို့ သွားလာ၏၊ လက်ချောင်းကြီး၏၊မျက်နှာထူ လည်ကုတ်တို ရင်ကြားစေ့, ဆံပင်နီ ရှိတတ်သည်၊ ကျားကဲ့သို့ ကြည့်တတ်သည် ဟူ၏။

(၃) စိတြနီ မိန်းမမျိုး- ဝါရွှေဝင်းသော အသားရောင်ရှိ၏၊ ကိုယ်ယန့်ကား ကျင်ငယ်နံ့ ကဲ့သို့ရှိ၏၊ ရသာဖန်ဖန်ရှိ၏၊ ဒိန်ညင်း ငှက်ကဲ့သို့ သွားလာတတ်၏၊ ကျီးကန်းကဲ့သို့ ကြည့်တတ်၏၊ ရင်ကုန်း ထင် ကျယ်၏, ချက်နက်,ဖမိုးမွေး လက်မွေးရှည်, လက်သည်းအိမ်တို့၌ ဒူးဆစ်အောက်ပိုင်း တိုတတ်သည်၊ ဆန်းကြယ်စွာ ပြင်ဆင်ဝက်စား တတ်သည် ဟူ၏။

(၄) ဟတ္ထိနီ မိန်းမမျိုး- အသားနီ ပန်းရောင် ကိုယ်ယန့်ညှီဟောင်ဟောင် အရသာ စပ်ရှားရှား ဆင်ကဲ့သို့သွားခြင်းများ, ယင်ကောင်ကဲ့သို့ ကြည့်ခြင်းအလားရှိ၏၊ ဝမ်းပြင်း ပိုက်ကျယ် သားမြတ်ရှည်တို့၌ ခေါင်းသီးကြီး၏ ဆံကောက်၍ မေးရိုးကြီးကြီးရှိတတ်သည် ဟူ၏။

မိန်းမ ၂၀၊ အုပ်ထိန်းကွယ်၊ ရှောင်ဘွယ် မေထုန်မှု။ ။ရင်းပြသနာ အဆုံး အဖြတ် မှုကျယ်ကို (အုပ်ထိန်းခြင်းရှိသော မိန်းမမျိုး ၂၀)၌ ပြန်ကြည့် ပါလေ။

မိန်းမဂြိုဟ် ၄-လုံး။ ။ရွှေ, ခါး, သီ, ထ, ဂြိုဟ်မိန်းမ ဟူသော လင်္ကာအရ၊ ရာဟုဂြိုဟ်, တနင်းလာဂြိုဟ်, သောကြာဂြိုဟ်, စနေဂြိုဟ်တို့ကို ဆို၏။

မိန်းမတို့အပြစ် ၆-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၂၅၉။ (၁) အရပ် ရှည်လွန်းသော မိန်းမ၊ (၂) အရပ်ပုလွန်းသူ၊ (၃) အသားဖြူလွန်းသူ၊ (၄) အသားမည်းလွန်းသူ၊ (၅) ဝလွန်းသူ၊ (၆) ပိန်လွန်းသူ ဟူ၏။

မိန်းမတို့၏ အပြစ် ၇-ပါး တနည်း။ ။များသောအားဖြင့် မိန်းမတို့မှာ ဖြစ်တတ်ကြောင်းကို ဟိတောပဒေသကဆို၏။ (၁) အသတျ-ဖောက်ပြန် မှားယွင်း, မိစ္ဆာစာရ အကျင့်မျိုးကို ပြုတတ်ခြင်း၊ (၂) သာလသာ- မစူးစမ်းမဆင်ခြင်, အမှုကိစ္စကို အဆောတလျင်ပြုတတ်ခြင်း၊ (၃) မာယာ- ကောက်ကျစ်မတည်၊ လိမ်လည်လှည့်ဖြား တတ်ခြင်း၊ (၄) မစ္ဆရိယ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝန်တိုမိစ္ဆာ များစွာ ဖြစ်တတ်ခြင်း၊ (၅) အတိလုဒ္ဒ- တဏှာရာဂ၊ လောဘ ရမ္မက် ထက်မြက်ဖိစီး လွန်အားကြီးခြင်း၊ (၆) နိဂ္ဂဏှာတွံ- ခမ်းနားကြီး ကျယ်သော ပြုလုပ်ဖွယ်တို့၌ ရေလည်စွာ မသိမလိမ်မာခြင်း၊ (၇) အသော စတွံ- အတွင်း ပြင်ပ နှစ်ဌာနဝယ် မစင်ကြယ် မသန့်ရှင်းခြင်း။

မိန်းမတို့ အပြစ် ၉-ပါး။ ။ပဥ္စဂုံတ္တရ ။ပါ။ ၂၂၇-၂၂၈-နှင့် ။ဌ။ ၈၂-လာ ၂-နည် ပေါင်း ပြထားသည်။ (၁) အ သုစိ-မစင်ကြယ်ခြင်း၊ (၂) ဒု ဂန္ဓ- မကောင်းသော အနံ့ရှိခြင်း၊ (၃) သ ဘီရူ- အအိပ်ကြီးခြင်း၊ (၄) သ ပဋိဘယ- ကြောက်လန့်တတ်ခြင်း၊ (၅) ကောဓနေ- အမျက်ထွက်လွယ် ခြင်း၊ (၆) ဥပနာဟ- ရန်ငြိုးဖွဲ့တတ်ခြင်း၊ (၇) ဿောရဝိသ- ရာဂထူထပ် ခြင်း၊ (၈) ဒုဇိဝှ-လျှာနှစ်ခွရှိခြင်း၊ (၉) မိတ္တဒုဗ္ဘိ-မိတ်ပျက်လွယ်တတ်ခြင်း။

မိန်းမတို့ အလှဂုဏ်အင်္ဂါ ၆-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်။ဋ္ဌ။ ၂၅၉။ (၁) မဖြူ၊ (၂) မညို၊ (၃) မနိမ့်၊ (၄) မမြင့်၊ (၅) မပိန်၊ (၆) မဝ၊ ဤ ၆-ဌာန ညီမျှစွာရှိခြင်း။

မိန်းမတို့အား ၅-ပါး။ ။သဠာယတန သံယုတ် ။ပါ။ ၄၄၁-၄၄၆။ဋ္ဌ။ ၁၂၆။မာတုဂါမတို့ မာန်တက်ကြောင်း အား ၅-ပါး။ (၁) **ရူပဗလ- အဆင်းအသွင် လှခြင်း၊** (၂) ဘောဂဗလ- ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေါများခြင်း၊ (၃) ဉာတိဗလ- ဆွေမျိုးတောင့်ခြင်း၊ (၄) ပုတ္တဗလ-**သားရတနာရှိခြင်း၊** (၅) သီလဗလ- ကိုယ်ကျင့်သီလရှိခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဉာတိဗလ အစား "လိမ်မာခြင်းနှင့် မပျင်းရိခြင်း" **ကို** ထည့်၍လည်း သဠာယတန၌ ဟောသေး၏။

မိန်းမတို့ ဆွဲငင်ဓာတ် ၈-ပါး။ ။ယောကျ်ားတို့ကို စွဲမက်အောင် ပြုမူခြင်း မာယာ ၈-ပါး ဟူလို၊ မာယာ ၄၀-မှ။ (၁) သိတံ- ချိုပြုံးသော မျက်နှာပေး၊ (၂) ဟာသ-ညွှင်းညွှင်း သာသာ ရယ်သံ၊ (၃) ဘယ- ကြောက်လန့်ထိတ်ဟန်ပြု၊ (၄) လဇ္ဇ-ရှက်ဟန် အသွင်ပြု၊ (၅) မန္ဒ ဝါစာ- မကြားတကြား ပြောသောစကားသံ၊ (၆) အဒေက္ခဏာ-မျက်နက်ထောင့် ကပ်၍ ကြည့်ခြင်းမျိုး၊ (၇) ရုဒ-ကျူကျူ ကြာကြာ ရှိုက်သံ၊ ငိုသံပေး ခြင်း၊ (၈) ဤသံကလဟ-စကားပြန်ရရန် မခံချင်စရာကို စိတ်မဆိုးအောင် ဆွပေး ပြောဆိုခြင်းမျိုး၊ မာယာ ၄၀-၏ အစိတ်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မိန်းမတို့ ပျက်စီးခြင်း ကြောင်းရင်း ၉-ပါး။ ။လောကနီတိ **အဖွင့်မှ**။ (၁) မိမိဇာယောက်တည်း လှည့်လည် သွားလာ နေထိုင်ခြင်း၊ (၂) လင်ကိုပစ်ထား မိဘနေအိမ်သွား၍ များစွာနေတတ်ခြင်း၊ (၃)လူများစွာ စည်းဝေးသော အရပ်သို့ သွားလာ ထွက်ဝင်တတ်ခြင်း၊ (၄) ပွဲလမ်း၊ သဘင် အပျော်အရှင် လိုက်စားတတ်ခြင်း၊ (၅) ယောကျ်ား ပုဂ္ဂိုလ် တို့နှင့် ပူးကပ် ရောဝင်စွာ နေတတ်ခြင်း၊ (၆) အမြဲပြုဘွယ် အလုပ်အကိုင် မရှိ ပျင်းရိနေခြင်း၊ (၇) လင်ယောကျ်ား အိုမင်း၍ ကာမမှု၌ မစွမ်းနိုင် ခြင်း၊ (၈) လင်ယောကျ်ားနှင့် ၃-၄ လ ကင်း၍ နေခြင်း၊ (၉) ဝတ်စား ဘွယ်ရာ ဥစ္စာချို့တဲ့ခြင်း။

မိန်းမတို့ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးကြောင်း တရား ၁၃-ပါး၊ တနည်း။ ။ဟိတော ပဒေသ ကျမ်းမှ။ (၁) သ ပဋ္ဌာန-ကိစ္စတိုင်း၌ ကိုယ်တိုင် **စိုးမိုးလုပ်ကိုင်** အာဏာပိုင် ပြဋ္ဌာန်းမှု ရနေခြင်း၊ (၂) ပိတု မန္ဒိရ နိဝသန-**အဘနှင့်သာ** ကြာမြင့်စွာ အတိုင်နှီး၍ နေရခြင်း၊ (၃) ယာတြောဿဝ **အင်္ဂတိ**-အထူးစီစဉ်သော ပျော်ပွဲသဘင်တို့၌ ပါဝင်ဆင်နွှဲခြင်း၊ (၄) **ပုရိသ သန္နိဓိ** ဂေါဋ္ဌိ- ယောကျ်ားတို့နှင့် ဝိုင်းဖွဲ့ရယ်မော တသောသော **နေထိုင်ခြင်း၊** (၅) အ နိယမဝါသ- အိမ်တကာ လျှောက်လည်၍ နေခြင်း၊ (၆) ဝိဒေ သဝါသ- တမြို့တရွာ တနယ် တရပ်သို့ အမြဲမတည် တယောက်တည်း လှည့်လည်နေထိုင်ခြင်း၊ (၇) သ ကုလဋ္ဌ သံသဂ္ဂ-လော်လီ **သော့သွမ်း သော** မိန်းမရမ်းတို့နှင့် အတူ ပေါင်းသင်း နေထိုင်ခြင်း၊ (၈) နိဇာယ ဝုတ္တိ ဗျသန-သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ကောင်းသောလုပ်ငန်း**၏** မကြာခဏ ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ (၉) ပတိ ဝုဒ္ဓက-လင်ယောကျ်ား၏ သက်ကြီး ရွှင်းယို အရွယ်အိုခြင်း၊ (၁၀) ဣဿိတ-လင်ဖြစ်သူက အချောင်မယား အမြောင်ထား၍ ပျော်ပါးကာ နေခြင်း၊ (၁၁)ပဝါသန-လင်ယောကျ်ား နှင့် ကွေကွင်းကွဲကွာ ကြာမြင့်စွာ နေရခြင်း၊ (၁၂) ပါန- သေအရက် သောက်ခြင်း၊ (၁၃) သုပ္ပ-ယောကျ်ားတပါးနှင့် ပျော်ပါး ပေါင်းဖက် ရသည်ဟု အိပ်မက်ခါ လွန်မင်းစွာ အိပ်ခြင်း။

မိန်းမတို့ မရကောင်းသော အဇ္ဈာထူးကြီး ၅-ပါး၊ တနည်း ၆-ပါး။ ။ ဥပရိပဏ္ဏာသ။ပါ။၁၁၈။ဋ္ဌ။၈၆။မိန်းမသားဇာတ် အဖြစ်ဖြင့် မရကောင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မဖြစ်ကောင်းသော ဘ၀ကြီး ငါးပါး ဟူ၏၊ (၁) သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ-ဘုရားဘ၀ အဖြစ်၊ (၂) စက္က ဝတ္တိ ရာဇာ-စကြ၀တေးမင်းကြီး၊ (၃) မဟာ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာမင်းကြီး၊ (၄) သက္ကော- သိကြားမင်းကြီး၊ (၅) မာရော- မာရ်နတ်မင်းကြီး။

မှတ်ချက်။ ။ပေါ်ဘိက္ခု ရဟန်းမဘ၀ကိုလည်း မရကောင်းချေ။

မိန်းမတို့ မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း တရား ၄-ပါး။ ။များသော အားဖြင့် ရှိတတ်ကြောင်းကို နီတိကျမ်း၌ ဆိုသည်၊ (၁) မေထုနေ- မေထုန်မှု၌ပုဒ်း၊ (၂) ဓနေ-ဥစ္စာစည်းစိမ် ရမှု၌ပုဒ်း၊ (၃) ပုတ္တေ- သားဖွားရေး၌ပုဒ်း၊ (၄) အလင်္ကာရေ-တန်းဆာဆင်ဝတ်ရေး၌ပုဒ်း။

မိန်းမတို့ မာန်တက်ခြင်း အကြောင်း ၅-ပါး။ ။မာတုဂါမ သံယုတ်လာ အထက်ပါ (မိန်းမတို့၏ အား ငါးပါး)ကိုပင် ဆိုသည်။

မိန်းမတို့ လော်လည်ခြင်း ၅-ပါး။ ။ငုင်းသရုပ် (လော်လီ ၅-ထွေ)၌ ရှုပါ။

မိန်းမတို့ သတ္တိ ၄-ပါး။ ။ကျက်မှတ်ရ လွယ်ကူစေရန် စာဏကျပျို့လာ အတိုင်း ထုတ်ပြလိုက်သည်။ မိန်းမဟူသည်၊ ဤမျိုးမည်ကား၊ လူရည်တင့်ထွား၊ ဖိုယောကျ်ားထက်။ (၁) အစား နှစ်ပြန်၊ (၂) ဉာဏ်မှာ လေးဆ၊ (၃) လုံ့လခြောက်ပုံ၊ (၄) ကာမဂုဏ် ရှစ်၊ လွန်၍ဖြစ်၏၊ အနှစ်ပညာ၊ ရွှေသွားကာဖြင့်၊ လူ့ရှာလောက၊ ဆက်ဆံကြလော့။

မိန်းမဒွါရ ၁၃-ပေါက်။ ။အမဟာ သာဂရ ဘေသဇ္ဇ ကျမ်းကြီးမှ။ (က) မျက်စိ ၂-ပေါက်၊ (ခ) နား ၂-ပေါက်၊ (ဂ) နှာခေါင်း ၂-ပေါက်၊ (ဃ) နို့သားမြတ် ၂-ပေါက်၊ (င) ကျင်ငယ်ပေါက်၊ (စ) ကျင်ကြီး ပေါက်၊ (ဆ) ငယ်ထိပ်ပေါက်၊ (ဇ) သားအိမ်တိုက်ခန်းပေါက်၊ (ဈ) ပါးစပ်ပေါက်၊ ပေါင်း ၁၃-ပေါက် ဖြစ်၏။

မိန်းမများသော၊ ဆက်ဆံရှာ၊ ၅-ဖြာ အာဝေဏိ။ ။ငုင်းသရုပ်(အာဝေဏိက ဒုက္ခ ၅-ပါး)ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မိန်းမမြတ် ကျတ်ဝတ် ၅-ပါး။ ။ဇာတ္တိသျှတြမှ ယူပြလိုက်သည်၊ မဟာ သုဒဿနသုတ် ၌လည်း ဤနည်း နှင်နှင် လာ၏။ (၁) လုပ်ငန်းကိစ္စ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရပ်တို့၌ လင်နှင့်တိုင်ပင်ကာ စိတ်သဘော တူညီမှု ယူ၍ ပြုလုပ်ခြင်း၊ (၂) လင်အိပ်မှ အိပ်ရခြင်း၊ အိပ်ရာဝင် နင်းနှိပ်ပေးရခြင်း၊ (၃) လင်မထမီ ထရခြင်း၊ (၄) လင်မြတ်နိုး နှစ်သက်မှုတို့ကို လိုက်နာပြုမူ ကျင့်ကြံရခြင်း၊ (၅) လင်နှင့်ပြောဆိုရာ၌ ပြုံးချိုသောမျက်နှာ သာယာသော အသံများ အမြဲထားရှိရခြင်း။

မိန်းမမြတ်တို့ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။မိန်းမမြတ်များ လိုက်နာကျင့်သုံးသော ဝတ္တရားကိုးပါး ဟူ၏၊ သာမုန္ဒြိက ကျမ်းမှ။ (၁) အိမ်တွင်းမှု သန့်ရှင်းရေး ပြုလုပ်စီမံတတ်ရခြင်း၊ (၂) ကိုယ့်လင်မှတပါး အခြားယောကျ်ား သို့ စိတ်မျှ မကူးခြင်း၊ (၃) လင်ရှာရသောဥစ္စာကို သိမ်းဆည်းတတ်ရ ခြင်း၊ (၄) လင်၏မျှေးဦးစွာ အိပ်ရာမှ ထရခြင်း၊ (၅) လင်အိပ်ပြီးမှ အိပ်ရခြင်း၊ (၆) လင်၏ စီမံတိုင်ပင်မှုကို ခံယူကူညီရခြင်း၊ (၇)လင့်အလို အကြိုက်ကို သိတက် ပြုတတ်ရခြင်း၊ (၈) ပြုံးသောမျက်နှာ ချိုသာသော စကား ရှိရခြင်း၊ (၉) အပူအအေးနှင့် လျော်စွာ လင့်အား ဝတ်ဆင်ပေး တတ်ရခြင်း။

မိန်းမမြတ်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၄-ပါး။ ။မိန်းမမြတ် ဖြစ်နိုင်ရန် ကိုယ်ကျင့် တရားလေးပါး၊ ကောသလမင်းကြီးအား ဘုရားဟောသည်။ (၁) သီလ ဝတီ-အကျင့်သီလ ဣန္ဒြေသိက္ခာရှိခြင်း၊ (၂) မေဓာဝိနီ- အမြော်အမြင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၃) သဿုဒေဝါ-ယောက္ခမကို အိမ်ဦးနတ် ကဲ့သို့ ဆည်းကပ်ခြင်း၊ (၄) ပတိဗ္ဗတာ-လင်ကို ရိုသေ ယုယ မြတ်နိုးခြင်း။

မိန်းမလူသား၊ ဘွဲ့ပုံထား၊ ဆယ်ပါး တေဒဂ်။ ။၎င်း သရုပ် (တေဒဂ်ရသူ လူမိန်းမ ၁၀-ယောက်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မိဖုယားကြီးမျိုး ၄-ပါး။ ။၎င်း တို့၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါ မဃဒေဝလင်္ကာသစ် စကားဖြင့် ထင်ရှားစေသည်။ 'ရွှေထီးပြောင်ပြောင်း နန်းဆောင်ဆော ်ာက်၊ မြောက် တောင်, အနောက်၊ အလယ်မြောက်, ၍၊ မလေးယောက် မိဖုယားအ အကြီးထားမှ' ။အကျယ်ကို(နန်းရမိဖုယားမျိုး ၄-ပါး)မှာ ကြည့်ရှုလေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မိဖုယားပြား၊ မျိုး ၈-ပါး၊ ခြားနား ဝေဘန်သိ။ ။(နန်းမှုမိဖုယားကြီး ၄-ယောက်)နှင့်(အဆောင်ရ မိဖုယား ၄-ယောက်၊)ပေါင်း ရှစ်ယောက်ကို ဆိုသည်၊ အကျယ်ကို ဆိုင်ရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မိ,ဘ,ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး။ ။မကောင်းမြစ်တား၊ ကောင်းရာညွှန်လတ်၊အတတ် သင်စေ၊ ပေးဝေရင်းနှီး၊ ထိမ်းမြားပြီးလျှင်၊ ဝတ် ၅-အင်၊ ဖခင်မယ်တို့ တာ။ သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၅၄ ။ဋ္ဌ။ ၁၉၁။

မိဘတို့ သားသမီးရလိုကြောင်း ၅-ပါး။ ။၎င်း သချပ် (သားသမီးရလိုခြင်း အကြောင်း ၅-ပါး)၌ ရှုပါ။

[မီ]

ပ်တာ ၈-မျိုး။ ။ဤ၌ ထင်ရှားစေရန် ကီလိုမီတာကစ၍ ဘော်ပြသည်။ ကီလိုမီတာ ကား- ပြင်သစ်ဘာသာစကား ဖြစ်သည်၊ မြန်မာလိုဆိုမူ ကီလိုကား (၁၀၀၀) မီတာကား အတိုင်းအရှည်တခုဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်၊ မီတာပေါင်း(၁၀၀၀) တထောင်ရှည်၏ ဟု ဆိုလိုသည်၊ ကီလို ဆိုသော စကားလုံးမှာ ပါဠိဘာသာ "သဟဿ"ဆိုသော စကားလုံးနှင့် ဆက်သွယ် လျက်ရှိကြောင်းကို အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်၌ ပြ၏၊ အတိုင်းအရှည်ကို သုံးရာ၌ မြန်မာတွင် တောင်, တာ, လက်သစ်၊ အင်္ဂလိပ်တွင် ယက်မ, ပေ, ကိုက်, စသည်တို့ကို မူတည်ရဘိသကဲ့သို့ ပြင်သစ်ပြည်၌ အသုံးပြုသည့် "မက်ထရစ်" နည်းတွင် မီတာ ဟူသော အရှည်ကို မူတည်ကြသည်၊ မီတာတခုသည် ၃-ပေ ၃-လက်မ ၅-ပုံသာသာရှိ၏၊ တနည်း ၃-ပေ ၃ ၃/၈ လက်မ၊ တနည်း ၃၉.၃၇ လက်မရှိ၏ဟု မှတ်ရသည်၊ ပြင်သစ်ပြည် ပါရစ်မြို့တော်၌"ပြူရိုဒီအချိ"ခေါ် ဘဏ်တိုက်ကြီးတွင် ၁-မီတာရှည်သော သတ္တုချောင်းတခုကို အများပြည်သူတို့ စံနမူနာအတွက် ထားရှိလေသည်၊ ၎င်းမီတာသုံးနည်းစံနစ်ကို အင်္ဂလိပ်,အမေရိကံ,ရုသျှ,တို့မှတပါးကျန်သော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအားလုံးလိုပင် အသုံးပြုကြ၏။

မီတာ၏ အမျိုးအစား ရှစ်ပါးကား။ (၁)မီလီမီတာ၊(၂)စင်တီမီတာ၊ (၃) ဒယ်စီမီတာ၊ (၄) မီတာ၊ (၅) ဒေကာမီတာ၊ (၆) ဟက်တိုမီတာ၊ (၇) ကီလိုမီတာ၊ (၈) မရီးယားမီတာ ဟူ၍ ရှစ်မျိုးရှိလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမှတ် ၄-'မီတာ'ခေါ် ၁-မီတာသည် ၃-ပေ ၃ ၃ လက်မရှိကြောင်းအဆို ပြုဆိုနိုင်ပြီဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို ရေတွက်လိုသော် အငယ်ဆုံး 'မီလီမီတာ' မှ အကြီးဆုံး 'မရီးယားမီတာ' အထိ ဆယ်ဆတိုးသွားရသည်ချည်း မှတ်ရေး (မလီ မီတာ တဆယ်သည် စင်တီမီတာတခု, စင်တီမီတာတဆယ်သည် ဒယ်စီမီတာ တခုဟု ဆိုလေသည်၊) ထိုကြောင့် ကီလိုမီတာတခုကို အင်္ဂလိပ်သုံး မိုင် ဖါလုံ, နည်းနှင့်တွက်သော် ၅-ဖါလုံ၊ ကိုက်ပေါင်း (၁၁၀၀) နီးပါးရှိကြောင်း တွေ့ရ၏။

မီး ၃-ပါး။ ။သက်ဆိုင်သူတို့အား ကောင်း, ဆိုး, နှစ်မျိုးကို ပေးထတ်သော မီးသုံးပါး ဟူ၏။

(၁) အာဟုနေယျဂ္ဂိမီးခေါ် ဆရာ မိဘနှစ်ပါး၊ တပည့် သားသမီးတို့၏ ပူဇော် သက္ကာရကို ခံထိုက်သော ကျေးဇူးရှင် ဆရာမိဘ နှစ်ပါးအား ပြစ်မှား ဆန့်ကျင်သော သားသမီးတို့သည် အပါယ်ငရဲ၌ ဆင်းရဲ လောင်ကျွမ်း တတ်သောကြောင့် မီး ခေါ်သည်။

(၂) ဂဟ ပတဂ္ဂိမီးခေါ် လင်ယောကျ်ား၊ အိမ်ရှင် လင်ယောကျ်ားသည် မယားဖြစ်သူ၏ အိုပ်ရာဝတ်စားတန်ဆာများကို ဖြစ်စေတတ်သဖြင့် ကျေးဇူးရှင်ကြီးပင် ဖြစ်၏၊ ထိုကျေးဇူးရှင် လင်ဖြစ်သူကို ကျူးလွန် ပြစ်မှား မရှိသေသော မယားသည် အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက် လောင်ကျွမ်း ဆင်းရဲရသည်ဖြစ်၍ လင်ကို မီးခေါ်သည်။

(၃) ဒက္ခိဏေယျဂ္ဂိမီးခေါ် ရဟန်း သံဃာ၊ ရဟန်းသံဃာတော် အရှင် မြတ်တို့သည် ကောင်းသော အကျင့် သီလ သိက္ခာသမာဓိတို့နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် လူတို့၏ လုပ်ကျွေးပေးလှူ ပူဇော်ခြင်းကို ခံထိုက်ရကား ပြစ်မှားလွန်ကျူးသူ အပေါင်းတို့သည် အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက်လောင်ကျွမ်း ဆင်းရဲရသည်ဟူ၏၊ ထိုကြောင့် မီးခေါ် သည်။

မီး ၁၁-ပါး။ ။သတ္တဝါတို့ကို လောင်ကျွမ်းပျက်စီး ဆင်းရဲစေတတ်သော တရား ၁၁-ပါး သဍ္ဍရတ္ထဒီပနိဋ္ဌိကာ ဒု မှ။ (၁) ရာဂ မီး- အလိုရမ္မက်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ဒေါသ မီး- ပြစ်မှားပုတ်ခတ်၊ (၃) မောဟမီး- အမှန်မသိ၊ (၄) ဇာတိ မီး- ပဋိသန္ဓေနေ၊ (၅) ဇရာ မီး-အို၊ (၆) မရဏ မီး- သေ၊ (၇) သောက မီး- စိုးရိမ်ပူမဆွေး၊ (၈) ပရိဒေဝ မီး- ငိုကြွေးရှိုက်ငင်၊ (၉) ဒုက္ခ မီး- ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ (၁၀) ဒေါမနဿ မီး- စိတ်ဆင်းရဲ၊ (၁၁) ဥပါယာသ မီး- ဆို့တက်မေ့မျောသွားခြင်း။

မီးလှုံခြင်း အာပြစ် ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်မှ။ (၁) အ စက္ခုသော- မျက်စိနှင့် မသင့်၊ (၂) ဒုဗ္ဗဏ္ဏ ကရဏော- အဆင်းမလှ ပြုတတ်၏၊ (၃) ဒုဗ္ဗလ ကရဏ- အင်အားနည်းအောင် ပြုတတ်၏၊ (၄) သင်္ဂဏိကာရာမ ဗဟုလ- မိတ်ဖွဲ့ပျော်ပါး ချိန်ဆုံးပါးခြင်း၊ (၅) တိရစ္ဆာနကထာနိ ပဝတ္တိ- မင်္ဂဖိုလ် ဖီလာစကားတို့သာ များစွာဖြစ်ခြင်း။

မီးသတ်ကျင့်ဝတ် ၁၀-ပါး။ ။မီးသတ်အဖွဲ့ဝင်သားများ လိုက်နာ ကျင့်ကြံကြရမည့် ဝတ်တရားဆယ်ပါး၊ မီးသတ်ကျင့်ဝတ် ဥပဒေကျမ်းမှ။ (၁) စည်းကမ်း သေဝပ်ရခြင်း၊ (၂) သူရသတ္တိ ရဲရင့်မှု ရှိရခြင်း၊ (၃) သနား ကရုဏာ ရှိရခြင်း၊ (၄) ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့ရခြင်း၊ (၅) လျင်မြန် ဖျတ်လတ်ရခြင်း၊ (၆) စိတ်ထား တည်ကြည်ရခြင်း၊ (၇) ဝတ္တရား ကျေပြွန်ရခြင်း၊ (၈) သစ္စာ ရှိရခြင်း၊ (၉) ညီညွတ်စည်းလုံးစွာ ရှိရခြင်း၊ (၁၀) ကျမ်းမာ သန်စွမ်းရခြင်း။

[မု]

မုဋ္ဌော ၉-ဆူ၊ တည်တော်မူ၊ စည်သူ မင်းလောင်းမြွတ်။ ။အလောင်း စည်သူမင်းကြီး တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရာ မလေးကျွန်းမှ သိကြွားနတ်တို့ ဆက်လိုက်သော သရက္ခန်ခေါ် သာရဂန္ဓ နံ့သာသစ်ကို ပုဂံသို့ ဆိုက်ရောက် သောအခါ 'မုဋ္ဌိ' ခေါ် လက်တဆုပ်ပမာဏစီ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ၉-ဆူ ထုပေါ်မူ၍ စေဘီပုထိုး တည်ထား ကိုးကွယ်တော်မူကြောင်းနှင့် သိရ၏၊ ဤ၌ မုဋ္ဌိ ပါဠိမှ- မုဋ္ဌော ဖြစ်လာကာ လက်တဆုပ်ပမာဏကို ခေါ်ဆို ကြောင်း မှတ်ရာ၏။

အတွင်းမုဋ္ဌော ၉-ဆူ။ (၁) စကြံ မုဋ္ဌော၊ (၂) ဆီးတော မုဋ္ဌော၊ (၃) သစ္စာရ မုဋ္ဌော၊ (၄) ဆည်းလည်း မုဋ္ဌော၊ (၅) ရွှေဟောင်ဦး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မုဋ္ဌော၊ (၆) တောင်ငယ်လေးမျက်နှာ မုဋ္ဌော၊ (၇) လမ်းလွဲ မုဋ္ဌော၊ (၈) နံကိုင်း မုဋ္ဌော၊ (၉) ဂူနီ မုဋ္ဌော။

အပြင်မုဋ္ဌော ၉-ဆူ။ (၁) ပြင်စကြံ မုဋ္ဌော၊ (၂) ရန်အောင်မြင် မုဋ္ဌော (၃) သမာန် မုဋ္ဌော၊ (၄) ကန်တော်အောက် မုဋ္ဌော၊ (၅) ရှားတော မုဋ္ဌော၊ (၆) ပုည မုဋ္ဌော၊ (၇) ငှက်မြတ်နား မုဋ္ဌော၊ (၈) ပဲဝံမုဋ္ဌော၊ (၉) ချောက်ဘုရားလှ မုဋ္ဌော။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ အမည်နှင့် နေရာဌာနတို့ကို အမျိုးမျိုး အဆိုရှိကြ၏၊ ပညာရှိများထံ အမှန်မူ၍ ယူကြပါကုန်။

မုဆိုးမျိုး ၃-ပါး။ ။ပါဏာတိပါတ်ဖြင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုသူ လူကြမ်းကြီး ၃-ဦး။ (၁) မာဂဝိက- သားမုဆိုး, သားသတ်သမား၊ (၂) သာကုဏိက-ငှက်မုဆိုး, ကြက် ငှက်သတ်သူ၊ (၃) ကေဝဋ္ဋ-ရေမုဆိုး, တံငါ,အင်းသားကြီးများ။

မုတ္တမ ၃၂-မြို့။ ။မွန်တိုင်း ၃-ရပ်တွင် မုတ္တမ မဏ္ဍလခေါ် သထုံတိုင်း၏ မြို့များ။ ကော့ပိန်,ကျိုင်း, ဇွယ်ယ, ကျိတ်, အောင်သို့, မြဝတီ, ပေါင်, သဇိုစ်, ထားကျိုင်, လှိုင်းဘွဲ့၊ (၁၀) မော်လမြိုင်, အထရံ, ဝယ်ယော်, ပါခဂူ, လမိုင်း, ရေး, ဘီလူးကျွန်း, ဓရယ်, ဇရာ, ကွန်း၊ (၂၀) ဇမိ, လက္ခန်း ဗျည်း, မြိုင်, အလှိုင်, ယင်းငြိမ်း, ကော့, တိုဝန်း,အီဗျစ်, အိပဲ့,တိုက်ကလား၊ (၃၀) ယင်အုံ၊ ဘုံဂမိ (၃၂) တို့တည်း။

မုဒ္ဓဇအက္ခရာ ၇-လုံး။ ။လျှာဖျားထိပ်ကလေးဖြင့် အာခေါင်ကို ထိ၍ ရွတ်ဆိုရသော အက္ခရာမျိုး ၇-ပါး။ "ဋ, ဌ, ဍ, ဎ, ဏ, ရ, ဠ"

မုဒိအပြား၊ မျိုး ၆-ပါး၊ ဝပ်တွား တောင်းဆုယူ။ ။သူတော်ကောင်း သူမြတ် လောင်း ခြောက်ပါး၊ စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော် ၇၄။ (၁) အာဂါရိ မုနိ- သာသနာတော်၏ အဆုံးအမခံသူ လူနှင့် ပဒေသရာဇ်, ကျေးရာဇ်စသော မင်းများ၊ (၂) အနာဂါရိမုနိ-ပုထုဇဉ် သီလဝန္တရဟန်း၊ (၃) သေက္ခ မုနိ- အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် ကျင့်ဆဲ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇ -ယောက်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) အသေကျွမှုနီ-ရယန္တသုဂ္ဂိုလ်၊(၅)ပစ္စေက မုနိ-ဘုရားငယ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ (၆) မုနိ မုနီ-မုနိတို့၏အသျှင် ဘုရားသခင်။

မုသာဝါဒ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။လူမျှား မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ် ပျက်စီးခြင်းအင်္ဂါ ၄-ပါး၊ ၎င်း အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့်ပြည့်စုံမှ သိက္ခာပုဒ်ပျက်သည်။ (၁) အတထ-မမှန်သော ဝတ္ထု၊ (၂) ဝိသံဝါဒ စိတ္တ-မှားယွင်းစေလိုသော စိတ်၊ (၃) တဇ္ဇ ဝါယာမ-ထိုစိတ်အားလျော်သော ကိုယ် နှုတ် လှုံ့လပြုခြင်း၊ (၄) တဒတ္ထ ဇာနန-သူလိမ်တိုင်း သိရှိ ယုံကြည်ခြင်း။

မုသာဝါဒ ကံ၏ မကောင်းကျိုး ၁၆-ပါး။ ။မဟုတ်မမှန် လိမ်ညာ ပြောသူတို့ ရရှိ ခံစားရသော အပြစ်မျိုး ဆယ့်ငါးပါး ဟူ၏၊ ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) မကြည်ညိုဖွယ်ရာ ရုပ်ဆင်းရှိခြင်း၊ (၂) သွား မညီမညွတ် ရှိခြင်း၊ (၃) နှား မချမ်းသာသော အသံ ရှိခြင်း၊ (၄) ဝလွန်း ဆူလွန်းခြင်း၊ (၅) ပိန်လွန်း သေးလွန်းခြင်း၊ (၆) နိမ့် ပုလွန်းခြင်း၊ (၇) မြင့် ရှည်လွန်းခြင်း၊ (၈) ကြမ်းတန်းသော အသားအရေ ရှိခြင်း၊ (၉) ခံတွင်းပါးစပ် ပုပ်ညှီခြင်း၊ (၁၀) ဆွံ့အ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၁၁) သူတပါးတို့ မယုံကြည်ခြင်း၊ (၁၂) တိုသော လျှာ, စကားမပြီ ရှိခြင်း၊ (၁၃) လျှပ်ပေါ်တတ်ခြင်း၊ (၁၄) မိုက်မဲ တွေဝေခြင်း၊ (၁၅) ဉာဏ် ပညာ နည်းပါးခြင်း၊ (၁၆) ကြောက်ရွံ့တတ်ခြင်း။

[မူ]

မူလ ၂-ပါး။ ။ပိဋကတော်လာ ဒုက္ခအကြောင်းရင်း အမြစ် ၂-ပါး။ (၁) အဝိဇ္ဇာ-ဆင်းရဲတာ အမှန်ကို ချမ်းသာဟု အမှားသိနေခြင်းသဘော။ (၂) တဏှာ- ကာမဂုဏ်တရား၌ သာယာ, ခင်မင်, လိုချင်, တပ်မက်, ဆာလောင်,ခြင်း သဘော။

မူလသံထား ၁၈-ပါး၊ စပ်ပြား ကဗျာ အဘာယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ် (တက်သံ ၁၈-ပါး) နှင့် တူ၏။

[မေ]

မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါး။ ။ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်။ပါ။၃၁၄။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်၂၀၇။ မေတ္တာ တရား ပွားများသူတို့ မျက်မှောက် ခံစားရသော အကျိုး ၁၁-ပါး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း၊ (၂) ချမ်းသာစွာနိုးရခြင်း၊ (၃) မကောင်းသောအိပ်မက်ကို မမြင်မက်ရခြင်း၊ (၄) လူတို့ ချစ်နှစ်သက်ခြင်း၊ (၅) နတ်တို့ မြတ်နိုးခင်မင်ခြင်း၊ (၆) နတ်တို့ စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ (၇) မီး အဆိပ် လက်နက် မသင့်နိုင်ခြင်း၊ (၈) စိတ်လျင်မြန်စွာ တည်ကြည်ခြင်း၊ (၉) မျက်နှာရုပ်ဆင်း ကြည်လင် ရွှင်ပြုခြင်း၊ (၁၀) မတွေဝေဘဲ သေရခြင်း၊ (၁၁) သေသောအခါ ဗြဟ္မာပြည်သို့ လားရခြင်း။

မေတ္တာမျိုး ၂-ပါး။ ။သတ္တဝါများအပေါ်၌ ချစ်ခင်နှာလိုစိတ် ပွားတိုးစေသောတရား ၂-ပါး။ (၁) မေတ္တာစစ်- အဒေါသ ပုဗ္ဗင်္ဂမ မေတ္တာ, သတ္တဝါများအပေါ်၌ ချစ်ခင်နှာလို စွတ်စိုစေးကပ်တတ်သော 'အဒေါသ စိတ္တုပ္ပါဒ်'၊ (၂) မေတ္တာတု- သားချစ် မယားချစ် မိဘချစ် ဆရာချစ် ဆွေမျိုးချစ်သည့် မခွဲနိုင်သော အချစ်များ၊ ဂေဟာသိတပေမခေါ် အိမ်၌ မှီသော အချစ်မေတ္တာတု, မေတ္တာယောင်မျိုး 'တဏှာပေမ'သာဖြစ်၏။

မေတ္တာမျိုး ၃-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၂၆၇။ဋ္ဌ။ ဒု- အုပ်။ ၁၄၂။ ချစ်ခင်စွာ ကူညီ ပွားစီးပေးမှုမျိုး သုံးပါး။ (၁) ကာယကံ မေတ္တာ- သတ္တဝါ အပေါင်းတို့ ချမ်းသာကြောင်းအတွက် ကိုယ်အားဖြင့် ဝိုင်းဝန်း စောင့်ရှောက် ကူညီပေးမှု၊ ကိုယ်ဖြင့် အရှိအသေပေးမှု၊ (၂) ဝစီကံ မေတ္တာ ချစ်ခင်သော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် နှုတ်ကမြွက်ဆို ပြောကြားခြင်း၊ (၃) မနောကံ မေတ္တာ- သတ္တဝါအပေါင်းအား ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းပါစေဟု စိတ်ဖြင့် အောက်မေ့ပွားများခြင်း။

မေတ္တာမျိုး ၅၂၈-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် အကျယ် (ငါးရာ့နှစ်ဆယ် ရှစ်သွယ် မေတ္တာ)၌ ပြခဲ့ပြီ။

မေတ္တာရှေ့သွားဖြင့် အောင်ခြင်း ဝတ္ထုကြီး ၄-ပါး။ ။မေတ္တာ အစွမ်းဖြင့် အောင်မြင်ခြင်းတို့ကား ပိဋကတော်၌ များစွာရှိသော်လည်း ၎င်း ၄-ပါး ဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လွင်စေလိုက်သည်။ (၁) ဥတေန မင်းကြီးကို သာမာဝတီ အောင်မြင်ခြင်း၊ (၂) ဆီပူလောင်းသူ သီရိမာကို ဥတ္တရာအောင်မြင်ခြင်း၊ (၃) နာဠာဂီရိဆင်ကို ဘုရားမြတ် အောင်တော်မူခြင်း၊ (၄) အာဠဝက ဘီလူးကို မြတ်ဘုရား အောင်တော်မူခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မေထုန် ၂-ပါး၊ မျိုးအပြား၊ ခွဲခြား မိန့်ဆိုတိ။ ။(၁) မေထုန်ကြီး-မိန်းမ, ယောကျ်ား, ကာယကံမြောက် အင်္ဂါဇာတ်ချင်းချင်း သွားလာမှီဝဲခြင်း မျိုး၊ (၂) မေထုန်ငယ်-မိန်းမ, ယောကျ်ား ရသေ့ စိတ်ဖြေအားဖြင့် ကိုယ်လက်သုံးသပ် ပြုမူသာယာမှုမျိုး။

မေထုန်ငယ် ၇-ပါး။ ။သတ္တင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ၄၃၈။ ၄။ ၁၆၇-၌ အကျယ်ရှု။ အဗြဟ္မစရိယ သိက္ခာပုဒ်တော်၏ ညှိုးနွမ်းပေါက်ကြားမှုမျိုး ၇-ပါး၊ မိန်းမ, ယောကျ်ား ၂-ဦးလုံး အတွက် အပြန်အလှန် ယူရမည်။ (၁) မာတုဂါမ၏ ပွတ်တိုက်ဆုပ်နယ် နှိပ်နင်းပေးမှု၌ သာယာခြင်း၊ (၂) မာတုဂါမနှင့် ပြုံးကာ ရယ်ကာ တိုးကာ ဆိတ်ကာ မနေရသည်ကို သာယာခြင်း၊ (၃) မျက်နှာချင်းဆိုင်၍ အားပါးတရ ကြည့်ရှုနေရမှုကို သာယာခြင်း၊ (၄) မျက်ကွယ်ရာ အနီးအနားက ၎င်းတို့၏ ပြောသံ ဆိုသံ ရယ်သံကိုကြား၍ သာယာစွာ နားစိုက်ထောင်ခြင်း၊ (၅) ရှေးအခါက မာတုဂါမနှင့် ပျော်ပျော်ကြီး ပြုမူနေထိုင် ကျင့်ကြံမှု မျိုးစုံကို တွေးတော အောက်မေ့ သာယာခြင်း၊ (၆) သူတပါးတို့ ပြုမူကျင့်ကြံ ခံစားနေမှုကို မြင်ရ၍ သာယာခြင်း၊ (၇) ယခု ဘဝ ပြုစုအားထုတ်ရသော သီလ ကုသိုလ်ကြောင့် နောက်ဘဝ၌ နတ်မင်းကြီးဖြစ်ပြီး နတ်သမီး နတ်သား များစွာတို့နှင့် ပျော်ပါးရန် မြှော်လင့်လျက် သာယာနေခြင်း

မေထုန် ပြုဘွယ် မဂ်-၃၀။ ။၎င်း သရုပ် (မဂ် ၃၀၊တနည်း)၌ ပြခဲ့ပြီ။

မေထုန် မမှီဝဲအပ်သော မိန်းမမျိုး ၁၄-ပါး။ ။ထို ဆယ့်လေးယောက်တို့တွင် အချို့ကား ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေ၍ အချို့ကား ဘာသာတရားနှင့် လောကဝတ် ဥပဒေများက တားမြစ်၍ အပြစ်ရှိသည်၊ အမရိတ ဘေသဇ္ဇ ကျမ်းမှ၊ ဥတုလာနေသူ, အလိုမရှိသူ, ညစ်နွမ်း မသန့်စင်သူ, မချစ်ခင်သူ, ပြည့်တန်ဆာမ, အရွယ်ကြီးရင့်သူ, ရောဂါသည်မ, ကိုယ်အင်္ဂါချို့တဲ့သူ, ကိုယ်ဝန်ဆောင်မ, ရန်သူမ, အင်္ဂါဇာတ်၌ အနာရှိသူ, လင်ရှိသူ, မာတုရက္ခိတ စသည်ရှိသူ, သီလရှင်မ။

မေထုန် မှီဝဲလွန်းမှု အပြစ် ၈-ပါး။ ။ကာမသျှတြကျမ်း။ (၁) ဘုန်းကံ ယုတ်လျော့ခြင်း၊ (၂) ဉာဏ်ပညာ ယုတ်လျော့ခြင်း၊ (၃) ခွန်အားဗလ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယုတ်လျော့ခြင်း၊ (၄) အသား, အရေ, ဦးခေါင်း, ပူလောင်ခြင်း၊ (၅) အရောင်အဆင်း ဖျော့တော့ ပျက်စီးခြင်း၊ (၆) ချောင်းဆိုးသွေးပါ အဆုပ်နာ မြစ်ချောက်ရောဂါ စွဲကပ်တတ်ခြင်း၊ (၇) အပြင်အပရောဂါ လွယ်ကူစွာ ကူးစက်နိုင်ခြင်း (၈) အသက်တိုခြင်း။

မေရယမျိုး ၅-ပါး။ ။ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မေ့လျော့စေတတ်သော အရက်မျိုး ၅-ပါး။ ၎င်း သရုပ် (အရက်မျိုး ၅-ပါး)မှာ ကြည့်ပါ။

မေးမြန်းခြင်းရာ၊ ကြောင်း ၅-ဖြာ၊ ပုစ္ဆာ ၅-ပါး မှတ်။ ။အမေးပုစ္ဆာပြုခြင်း အကြောင်း ၅-မျိုး။ (၁) မန္ဒ မောမူဟတ္တာ-ထုံထိုင်း တွေဝေခြင်းကြောင့် မေးခြင်း၊ (၂) ပါပိစ္ဆ ဣစ္ဆာပကတ-လူတဖက်သားအား နှိမ်နင်းနှိပ်စက် လိုသော အလိုဆိုး ယုတ်မာစိတ်ကြောင့် မေးခြင်း၊ (၃) ပရိဘဝ- မာန တရားဖြင့် သူတပါးအား မထေလေးစား ပြုလိုသောကြောင့် မေးခြင်း၊ (၄) အညာတု ကာမ- မိမိ ကိုယ်တိုင် အဟုတ်အမှန် သိလိုသောကြောင့် မေးခြင်း၊ (၅) ဇာနေတု ကာမ- သူတပါး မသိသောအရာကို မှန်ကန် ကျနစွာ သိစေရန် ဖြေကြားလိုသောကြောင့် မေးခြင်း။

[မော]

မောနေယျတရားမျိုး ၃-ပါး။ ။ရဟန်းမုနိ၏ အဖြစ်ကိုပြုတတ်သော တရား အပြား ၃-ပါးဟူ၏၊ သံဂီတိသုတ်မှ။ (၁) ကာယမောနေယျ- ကာယ ဒုစရိုက်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ (၂) ဝစီ မောနေယျ-ဝစီဒုစရိုက်မှ သန့်ရှင်းခြင်း၊ (၃) မနော မောနေယျ- မနောဒုစရိုက်မှ ရှောင်ရှားခြင်း။

မောနေယျ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ၃-ပါး။ ။တိကင်္ဂုတ္တရ။ပါ။၂၇၆။ဌ။၂၃၅။ ခြိုးခြံ ဆင်းရဲစွာ ကျင့်၍ မဂ် ဖိုလ် ရှာမှီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီး ၃-မျိုး။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌ မောနေယျ- ၇-လသာ အသက်ရှည်သည်၊ (၂) မဇ္ဈိမ မောနေယျ- ၇-ရက် သာ အသက် ရှည်သည်၊ (၃) မုဒု မောနေယျ- ၁၆-ရက်သာ အသက် ရှည်သည်။

မောက်ကလူ ၂၄။ ။၎င်း ဝေါဟာရ သရုပ်ကို (ပါလီကွေး ၄၅)၌ ပြန်ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မောက်ချအက္ခရာ၊ ရေးထုံးလာ၊ ၆-ဖြာ မြန်မာမှု။ ။မြန်မာစာပေ ရေးသားရာ၌ ရေးချ နှစ်မျိုးရှိသည်တွင် (ခ,ဂ,င,ဒ,ပ,ဝ) ၎င်းဗျည်း ၆-လုံးကို အာ,ဩ,သရ ၂-လုံးတို့နှင့် ယှဉ်တွဲသောအခါ –ါ,ော်, ဤသင်္ကေတရှိ မောက်ချပုံတို့နှင့်သာ တွဲရမည်၊ –ာ,ော, ဤသင်္ကေတရှိ ဝိုင်းချပုံတို့နှင့် တွဲစပ်မရေးရ ဟူ၏၊ ပုံ- ဒါ,ပါ,ခါ,ငါ,ဝါ,ဂါ။

မော်ကတော်ခေါ်၊ ကဝေကျော်၊ ၄-ဘော် မိနတ်ဝန်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ကတော်ကြီး ၄-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

[မို]

မိုဃ်း ၄-ပါးနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-စား။ ။မိုဃ်းလေးပါး နှင့် ပမာပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-စား ခွဲပြခြင်း။ (၁) ဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ- ခြိမ်းကားခြိမ်း၏ မရွာသောမိုဃ်း၊ ဘာသိတာ နော ကတ္တာ- အပြောကား ကြီး၊ အလုပ်မပါသူ 'လူယုတ်မာဟူ၏၊ (၂) ဝဿိတာ နော ဂဇ္ဇိတာ-မခြိမ်းဘဲ ရွာသောမိုဃ်း၊ ကတ္တာ နော ဘာသိတာ-အပြောမဟုတ် အလုပ်သမားသက်သက်၊ (၃) ဂဇ္ဇိတာ စ ဝဿိတာ စ-ခြိမ်းလည်းခြိမ်း ရွာလည်းရွာသောမိုဃ်း၊ ဘာသိတာစ ကတ္တာစ-အပြောနှင့် အလုပ်ညီသူ၊ (၄) နေဝဂဇ္ဇိတာ နော ဝဿိတာ- ခြိမ်းလည်းမခြိမ်း ရွာလည်းမရွာ၊ နေဝဘာသိတာ နော ကတ္တာ- ပြောလည်းမပြော လုပ်လည်း မလုပ်သူ။ စတုက္ကင်္ဂုတ္တရမှ။

မိုဃ်းကြိုးမျိုး ၉-ပါး။ ။သုတ်မဟာဝါ ။ပါ။၁၀၉။ဋ္ဌ။၁၆၀။ မိုဃ်းကြိုး ပစ်ခြင်းမျိုး ၉-ပါး ဟူ၏။ (၁) အ သညာ- အသံမပြည်ဘဲ ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၂) ဝိစက္ကာ-တူးရွင်း ပုဆိန် ပဲခွပ်များကဲ့သို့ အသွားတဖက်သာ ရှိသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၃) သတေ'ရာ-ရယ်သကဲ့သို့ ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၄) ဂဂ္ဂရာ-ဂျက်ဂျက်မြည်လျက် ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၅) ကပိသီသာ- မျောက်မျက်နှာ မျှော်သကဲ့သို့ ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၆) မစ္ဆ ဝိလော်ဋ္ဌိကာ-ငါးမြူးသကဲ့သို့ ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၇) ကုက္ကုဋ္ဌကာ-ကြက်တောင်ဖြန့်သကဲ့သို့ ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၈) ဒဏ္ဍ မဏိကာ- ထွန်တုံးကဲ့သို့ ကျသော မိုဃ်းကြိုး၊ (၉) သုက္ခာသနိ-မိုဃ်းပင်ရွာသော်လည်း အလျှံနှင့် တကွဖြစ်၍ ရေမစွတ်သော လောင်မီးမိုဃ်းကြိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မိုးချုပ်ညဉ့်စါ၊ လည်သူမှာ၊ ဇ-ဖြာ အပြစ်ရ။ ။၎င်းသရုပ်ကို(အ၊ ...) လည်သူမှာ၊ ဇ-ဖြာ အပြစ်ရ)ဟူသော သုတေသနဥ္ဆ ဆိုခဲ့ပြီ။

မိုဃ်းမရွာခြင်း·အကြောင်း ၅-ပါး။ ။မိုဃ်းခေါင်ခြင်း အကြောင်းတရား ငါးပါး၊ ဝလာဟကသံယုတ်။ (၁) ဥပရိ အာကာသေ တေဇောဓာတု ကုပ္ပတိ- အထက်ကောင်းကင်၌ တေဇောဓာတ် ပျက်၍ မရွာခြင်း၊ (၂) ဝါယောဓာတု ကုပ္ပတိ- ဝါယောဓာတ်ခေါ် လေတိုက်ခြင်း ပျက်၍ မရွာခြင်း၊ (၃) ရာဟု အသူရိန္ဒော-ရာဟုခေါ် အသူရိန်နတ်ကြီး လက်ဖြင့်ခံ၍ သမုဒ္ဒရာသို့ သွန်ပစ်သောကြောင့် မရွာခြင်း၊ (၄) ဝဿ ဝလာ ဟကဒေဝါ ပမတ္တာ- မိုဃ်းနတ်သားတို့ မေ့လျော့မှုကြောင့် မရွာခြင်း၊ (၅) မနုဿ အဓမ္မိကာ- မင်းနှင့် လူတို့ တရားမစောင့် ကောက်ကျစ်ယုတ်မာမှုကြောင့် မရွာခြင်း။

မိုဃ်းရွာခြင်း အကြောင်း ၈-ပါး။ ။ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်။ဋ္ဌ။၃၂၂။မိုဃ်းရွာစေတတ်သော အကြောင်းတရား ၈-ပါး။ (၁) နဂါးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ရွာခြင်း၊ (၂)ဂဠုန်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ရွာခြင်း၊ (၃)နတ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ရွာခြင်း၊ (၄) သစ္စာစကားကြောင့် ရွာခြင်း၊ (၅)ဥတု အစွမ်းကြောင့် ရွာခြင်း၊ (၆)မာရ်နတ် လှည့်ပတ်သောကြောင့် ရွာခြင်း၊(၇)တန်ခိုးကြီးသူတို့ အာနုဘော်ကြောင့် ရွာခြင်း၊ (၈) ကမ္ဘာပျက်လိုသောကြောင့် ရွာခြင်း။

[မျ]

မျက်ကြုတ်တရားမျိုး ၉-ပါး၊ တနည်း ၁၀-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း- ၉-ပါး၊ ၁၀-ပါး)၌ ကြည့်ပါ။

မျက်ငြိုးမာန်ထား နည်း ၉-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် (ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း တရား ၉-ပါး)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မျက်စိအပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။ဣတိဝုတ်။ပါ။၂၃၀။ဋ္ဌ။၁၉၆။ (၁)မံသ စက္ခု-အသား မျက်စိ၊ (၂) ဒိဗ္ဗ စက္ခု- နတ်မျက်စိနှင့်တူသော တန်ခိုးမျက်စိ၊ (၃) ပညာ စက္ခု-ပညာဉာဏ် အမြင်။

မျက်စိ ၅-ပါး၊ မြတ်ဘုရား၊ ပိုင်းခြား ကိုယ်တိုင်သိ။ ။၎င်း သရုပ်ကား (စက္ခု ၅-ပါး)ဟူသော သရုပ်နှင့် တူ၏။

မျက်မာန်ကြီးငြား၊ ၁၄-ပါး၊ မျိုးစားပုဂ္ဂိုလ် အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အမျက်ကြီးငြား ၁၄-ပါး)ဟူသော သုတေသနဌ် ရှုပါ။

မျက်ရွှဲမဏိ၊ ခေါ်ဆိုဘိ၊ စတုဝီသတိ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ပဋ္ဌာနမြားမျိုးပြား၊ ၂၄-ပါး)ဟူသော သုတေသနဌ် ရှုပါ။

[မျိုး]

မျိုး ၇-ဆက်၊ အောက်အထက်၊ စဉ်ဆက် စပ်၍ယူ။ ။မင်္ဂလသုတ်ပျို့ ဋီကာ အလို မိမိမှ အောက်သို့ ရေတွက်သော် "မျိုး ၇-ဆက်"ဟု ခေါ်၏၊ ၎င်းအကျယ် (ဆွေ ၇-ဆက်၊ မျိုး ၇-ဆက်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မျိုးစေအပြား၊ မျိုး ၅-ပါး၊ မိန့်ကြား ဝိနည်းတော်။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကား (ဗီဇမျိုး ၅-ပါး)နှင့် တူ၏။

မျောက်ဥအပြား၊ မျိုး ၆-ပါး၊ ခွဲခြား ဆေးကျမ်းလာ။ ။ဥတုဘောဇန ကျမ်းလာ ဖြစ်၏။ (၁) ပိဏ္ဍာ လုက- ပလောပီနံခေါ် မျောက်ဥတမျိုး၊ (၂) ကထာလုက-သန်သင်းထောက်ခေါ် မျောက်ဥတမျိုး၊ (၃) ဃဋ် လုက-ဖြူသော မျောက်ဥမျိုး၊ (၄) ဟတ္ထာလုက-ဆင်နွယ်ကဲသို့ မှည့်သော မျောက်ဥမျိုး၊ (၅) သဏ္ဍာလုက- ဝက်လာဥခေါ် မျောက်ဥတမျိုး၊ (၆) ရတ္တာလုက-မျောက်ချေပ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[မြ]

မြက်ကြီးမျိုး ၇-ပါး။ ။မြက်မင်းမျိုးလည်း ဟူ၏၊ ဆေးကျမ်းလာ ဝေါဟာရ အပေါင်းစကား။ (၁) ဟိန္တာလ- ဓနုန်းပင်၊ (၂) တာလ- ထန်းပင်၊ (၃) ခဇ္ဇူရ-သင်ပေါင်းပင်၊ (၄) နာဠိကေရ-အုန်းပင်၊ (၅) ကေတကီ-ဆတ်သွားပင်၊ (၆) တာဠီ-ပေပင်၊ (၇) ပူဂ- ကွမ်းသီးပင်။

မြက်ပဥ္စမူမျိုး ၅-ပါး။ ။ဆေးကျမ်းလာဝေါဟာရ၊သည်းခြေကြောင့်ဖြစ်သော ဆီးရောဂါကို ပျောက်စေ၏။ (၁) ကဏ္ဍုစ္ဆု မူလ-ကြံနက်မြစ်၊ (၂) ကုသ မူလ-သမန်းမြက်မြစ်၊ (၃) သဒ္ဒလ မူလ-မြေဇာမြစ်၊ (၄) ကိစက မူလ-ကိုင်းမြစ်၊ (၅) ဘဒ မူလ- မြားမြက်မြစ်။

မြက်မင်းမျိုး ၇-ပါး။ ။ဤသစ်ပင် ၇-မျိုးသည် တိဏရာဇာခေါ် မြက်မင်းမျိုးဖြစ်၍ ဒန်ပူမစားကောင်းဟု လောကီကျမ်းတို့၌ မှာဆိုထားကြကုန်၏။ ၎င်း၏ သရုပ်ကား (မြက်ကြီးမျိုး ၇-ပါး)နှင့် တူ၏။

မြင်းမိုရ်အာလိန်၊ ရန်ကိုနှိမ်၊ စောင့်ချိန် ထို ၅-ဆင့်။ ။၎င်းသရုပ်ကို(အာလိန် ၅-ဆင့်)ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မြင်းမိုရ်ရောင်မျှား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ မှတ်သား စာပေဝင်။ ။ သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၆၁။ဋ္ဌ။ ၁၄၆။မြင်းမိုရ်တောင်၏ ရောင်ခြည် ၄-ပါး။(၁)၎င်း၏ တောင်ဖက်ပိုင်း ဒေသသည် ပတ္တမြားညိုအတိ ပြီး၏၊ (၂) မြောက်ဖက်ပိုင်း ဒေသသည် ရွှေအတိ ပြီး၏၊ (၃)အရှေ့ဖက်ပိုင်း ဒေသသည် ငွေအတိပြီး၏၊ (၄) အနောက်ဖက်ပိုင်း ဒေသသည် ဖလ်အတိ ပြီး၏။

မှတ်ချက်။ ။ထို ပတ္တမြား, ရွှေ, ငွေ, ဖလ်, တို့၏ အရောင်သည် မိမိတို့ မျက်နှာမူရာ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်း,သမုဒ္ဒရာ လေးစင်း, တော, တောင်, ရေ, မြေတို့ အပေါ်သို့ ထွန်းပ လွှမ်းမိုးနေကြောင်း ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုသည်။ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့နေရာ တောင်ကျွန်းကို "မြရောင်ထွန်းသော ကျွန်း"ဟု မှဲ့ဆို သိကုံးကြကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြင်းခင်းစီးရိုး ၃၇-မျိုး။ ။ရှေးမြန်မာ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ လက်ထက်တော်က ပြာသိုလ မြင်းခင်းပွဲသဘင်၌ မြင်းရေးပြ အလှ မြင်းစီးနည်း ၃၇-ပါးကို ဆိုသည်၊ ထိုနည်းများကို မဃဒေဝ လင်္ကာ အပိုဒ်ရေ ၃၃၆-ဖြင့် ပြဆိုအံ့။

'လွှတ်နန်းရင်ပြင်၊ရွှေတော်ခွင်ဝယ်၊ ဆင်ကို ဆင်ချင်း၊ မြင်းလည်း မြင်းနှင့်၊စီးနင်း မောင်းနှင်၊'စက်တော်တင်၍၊ နတ်သွင်ရွှေကိုယ်၊ ရွှယ်ပျို့ရှုသင့်၊ ဘုန်းပွင့်ပွင့်ဖြင့်၊ သက်တင့်ရေသောက်၊ ပြန်ခေါက်ဝဲကာ၊ မြဟ္မာလက်လှမ်း၊ ရွှေကွမ်းရုံတက်၊ မပျက်ဟန်လှ၊ သိကြာ့တန်ဆောင်၊ ဂဠုန်တောင်နှင့်၊ စွန်တောင်ဖြန့်လေ့၊ ခြသေ့်တန်းဆွဲ၊ ကိုယ်တော်နွဲ့၍၊ ပယ်ခွဲ ပယ်စိတ်၊ ဝါကြိတ် ခိုနန်း၊ စောင်းရန်းသမက်၊ လက်ဆက်ကြာဖူး၊ ဆင်ထူး ပုခက်၊ နွယ်ထွက် နွယ်ဝင်၊ အုန်းပင် ရေသွန်း၊ လေးကျွန်းမှန်ကူ၊ တမူတင့်လွန်၊ ရွှေတန်ခွန်ယောင်၊ တန်ဆောင်ဘုံနန်း၊ ထူးဆန်း ရှစ်မြှောင့်၊ ရှစ်ထောင့် ပုံကွဲ၊ စွန်ဝဲ စွန်သုတ်၊ သမုတ်ကျယ်ချဲ၊ စချီဘွဲ့သား၊ သုံးဆယ့်ခုနစ်မျိုး၊ ရှေးသတိုးတို့၊ စီးရိုးစုံပေါင်း၊ ပြန်လှန်ပြောင်းလျက်၊ အဲမောင်းဝင်းချီ၊ ရှုဘွယ်အီ၏' ။

မြင်းဇာတ်အပြား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ထင်ရှား အသကြန်။ ။မြင်းတို့၏ မျိုးဇာတ်များကို သကဋ အသကြန္တ ကျမ်းကြီး၌ အကျယ်လာသော်လည်း ဤ၌ အကျဉ်းမျှ ပြဆိုထားသည်။ (၁) သိန္ဓောမျိုး- မန်ကျည်းစေ့ရောင် ခြေလေးဘက် မည်းနက်၏၊ (၂) သုဝဏ္ဏသာမမျိုး- ရွှေစင်တုနိုင်းလည်း ခေါ်၏၊ ရွှေဝါရောင် အဆင်းရှိသည်၊ (၃) အာကာသ ဘိန္ဒမျိုး- ကောင်းကင်ခွဲမျိုးလည်းဟူ၊ ကိုယ်လုံး ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ၊ (၄) ဝလာဟကမျိုး- တိမ်တိုက်ပျံမျိုးလည်းဟူ၏၊ တိမ်ပြာရောင်အဆင်း၊ (၅) ဝလာဟကသိဃ် မျိုး-ရောင်စုံပွိုးပြောက်ရှိသည်၊ (၆) လောမျိုး- ခြေလေးဖက်ကြီး၍ မျက်လုံး ငယ်သည်၊ (၇) လီမျိုး-သေးငယ်ကျစ်လှို၍ တောင့်ခိုင်သည်၊ (၈) ပွေမျိုး- ခြေ နှာယောင်တို့၍ ကိုယ်နှင့် အမြီး ရှည်လျားသည်၊ (၉) ပုစဉ်းမျိုး- ခြေလေးဘက် အမြီးရှည်၍ ကိုယ်ထည်တိုသည်၊ (၁၀) မြည်းမျိုး-နံကိုင်း သည် နားရွက်ကြီးသည် ခြေတိုသည် အသံကျယ်လောင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤကား ရှေးဟောင်းမျိုးများဖြစ်၏၊ ယခုခေတ် စပ်မြင်း မျိုးပေါင်းလည်း များစွာရှိသေးသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြစ်ကြီး ၅-သွယ်၊ မြေ့ဓလျော်ဘွယ်၊ ဘယ်ဝယ် အမည်များ။ ။မဏ္ဍိမပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၂၅။ (၁) ဂင်္ဂါ-ဂင်္ဂါမြစ်၊ (၂) အစိရဝတီ- အစိရဝတီမြစ်၊ (၃) ယမုနာ- ယမုံနာမြစ် (၄) သရဘူ- သရဘူမြစ်၊ (၅) မဟီ- မဟီမြစ်။

မြစ်ကြီး ၁၀-စင်း။ ။မိလိန္ဒပဥှာမှ။ (၁) ဂင်္ဂါ၊ (၂) ယမုနာ၊ (၃) အစိရဝတီ၊ (၄) မဟီ၊ (၅) သရဘူ၊ (၆) သိန္ဓု၊ (၇) သရဿတီ၊ (၈) ဝေတြဝတီ၊ (၉) ဝိတသာ၊ (၁၀) စန္ဒဘာဂ။

မြစ်ကြီးမျိုး ၄-ပါး။ ။၎င်း သရုပ် (ဂင်္ဂါမျိုး ၄-ပါး)၌ ရှုပါ။

မြစ်ငယ် ၅၀၀။ ။ဒာနေဒာတတ်အိုင်ကြီး၏ တောင်မျက်နှာ ကာဠတောင်ကို ဖောက်ထွင်း၍ သုံးဂါဝုတ်ရှိသော နွားခံတွင်းပြွန်ပေါက်မှ ထိုးထွက်လာသည့် ရေအယဉ်သည် အသီးအသီး ကာဆီး၍ထားသော တောင်အထပ်ဂပ်တို့အောက်သို့ ငုပ်ချည်တလှည့် ပေါ်ချည်တခါနှင့် စီးဆင်းလာရာ နောက်ဆုံး ကျောက်ဖျာကြီးပေါ် ကျရာမှ လက်ငါးချောင်းပမာ ငါးဖြာ ငါးသွယ် ကွဲလွဲစီးသွားကြပြန်၏၊ ငါးဖြာငါးသွယ် စီးသွားသော ရေအယဉ်မြစ်ကြီးတို့သို့ တဖြာတဖြာ၌ လက်ဝဲ,လက်ယာ, ရေအယဉ် မြစ်ငယ် တရာစီ သီးခြား စီးဝင်ကြပြန်ရာ မြစ်ငယ် ငါးရာ ရှိသည်ဟူသတတ်။

မြစ်မျိုး ငါးပါး၊ သူငယ်များ၊ သင်ကြား ပထဝီ။ ။ဝေါဟာရ အားဖြင့် ထင်ရှားသော ပထဝီဝင်မြစ်များ။ (၁) မြစ်ဆုံ-မြစ်နှစ်ခုပေါင်းဆုံ၍ တခုတည်း ဖြစ်သွားသော နေရာကို "မြစ်ဆုံ"ဟု ခေါ်သည်၊ (၂) မြစ်ခွဲ-မြစ်နှစ်ခု ခွဲသည့် နေရာကိုသော်၎င်း၊ မြစ်ကြီးမှ ပင်လယ် သမုဒ္ဒရာထဲသို့ ခွဲထွက် စီးဝင်နေသော ချောင်းကြီးကိုသော်၎င်း "မြစ်ခွဲ"ဟု ခေါ်သည်၊ (၃) မြစ်လက်တက်- မြစ်မကြီးအတွင်းသို့ စီးဝင် ပေါင်းဆုံလာသော ချောင်းငယ်, မြစ်ငယ်ကလေးများကို "မြစ်လက်တက်"ဟု ခေါ်သည်၊ (၄) မြစ်ဝကျွန်းပေါ် မြစ်တခုသည် အပဌ် မြစ်ခွဲကလေးပေါင်းများစွာနှင့် ပင်လယ်ထဲသို့ စီးဆင်းသော သုံးထောင့်ပုံ ကျွန်းမြေအရပ်ကို "မြစ်ဝကျွန်းပေါ်"ဟု ခေါ်သည်၊ (၅) မြစ်မကြီး- ကြီးကျယ် ရှည်လျား၍ ပင်လယ်ကဲအရောက် စီးဆင်းသွားသော မြစ်ကို "မြစ်မကြီး"ခေါ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြတ်နိုး ချစ်ခင်ရသော အင်္ဂါ ၆-ပါး။ ။အမြဲအစဉ် ချစ်ခင်မြတ်နိုးခံရသူ၏ အင်္ဂါ ၆-ပါး၊ ဟိတောပဒေသ။ (၁) ပသန္နမုခ- ချိုသာကြည်လင် မျက်နှာရွှင်ကာ တွေ့ဆုံလာခြင်း၊ (၂) ဝိမလဒိဋ္ဌိ-မုန်းစိတ်မရှိ ပကတိ ကြည်လင်စွာ ကြည့်ရှုခြင်း၊ (၃) ကထာနုရာဂ-ပြောကြားသောစကားကို အားပါးတရ နားထောင်ခြင်း၊ (၄) မဓုရဝါကျ-ချိုသာနူးညံ့စွာ ပြောဆို မြွက်ကြားခြင်း၊ (၅) အဓိက သိနေဟ- လွန်ကဲခင်မင် ချစ်ကြင်လေးမြတ်ခြင်း၊ (၆) သမ္ဘမ ဒဿန-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မပြတ်ကြည့်ရှု ထောက်ပံ့ ပြုခြင်း။

မြန်မာ ၇-မျိုး၊ မော်ကွန်းထိုး၊ ခေါ်ရိုး ၂-နည်းပြ။ ။ရှေးအခါက ထင်ရှားသော မြန်မာလူမျိုးများ။ (၁) မြန်မာ၊ (၂) တောင်သူ၊ (၃) ပျူ၊ (၄) ကမ်းယံ၊ (၅) ယော၊ (၆) ရခိုင်၊ (၇) ထားဝယ်တို့ ဖြစ်ကြ၏ဟု ဇမ္ဗူတံဆိပ်ကျမ်း၌ လာသည်။

မြန်မာ ၇-မျိုး၊ တနည်း။ ။"သက်နှင့်ရခိုင်၊ နိုင်းပြိုင်တောင်သူ၊ ပျူ့ကမ်းယံ၊ ယော၊ ထားဝယ် နှောကာ၊ မျိုးသတ္တဟု"၊ ရှေးဟောင်းလင်္ကာများ စပ်ဆို ထားသေး၏။

မြန်မာစာပေ၊ ရေးသားလေ၊ ၅-ထွေ နိသျည်း။ ။မြန်မာစာပေ ရေးသားရာ၌ မှီရာ နည်း ငါးပါးကို ဆိုသည်။ (၁) ရိုးရိုးရေးနည်း-မိမိတို့ ရှာသုံး စကားအတိုင်း ဝါကျပြု၍ ရေးခြင်းမျိုး၊ (၂) စကားပြေ ရေးနည်း- မင်းပူးဆရာတော် ဦးသြဘာသ၏ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ရေးနည်းမျိုး၊ (၃) လင်္ကာသွား ရေးနည်း-ရတု, ရကန်, အဲ, အဖျော်, ဧချင်း, ပျို့, ဦးပုည၏ ပြဇာတ် ရေးနည်းမျိုးနှင့် ပိဋကသွားခေါ် ဦးပုည တရားစာရေးနည်းမျိုး၊ (၄) လင်္ကာကြား စကားပြေညှပ်၍ ရေးနည်း- သြဘာစာ, မေတ္တာစာနှင့် ဖိတ်စာအချို့ လင်္ကာသွားညှပ်၍ ရေးနည်းမျိုး၊ (၅) ဂီတသွား ရေးနည်း- မဟာဂီတပါ သီချင်းများနှင့် ကာလပေါ် သီချင်းများ ရေးနည်းမျိုး၊ အောက်ပါ ၄-ပါးကို မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အနုစာပေ ရေးနည်းဟု ခေါ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မာစာလုံး၊ ရေးထုံး ၅-မြာ၊ သိမှတ်ရာ၏။ ။၎င်းသရုပ်ကို(စာလုံး ၅-မျိုး ရေးရိုးစဉ်လာ)ဟူသော သုတေသနပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မြန်မာတိုင်းသား၊ လူမျိုးများ၊ အပြား ၉၉။ ။၎င်း၏ ရှင်းတမ်းသရုပ်ကို (ပြည်ထောင်စုသား၊ လူမျိုးများ)ဟူသော ပြဿနာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျင်းပလေ့ရှိသော နေ့ထူးကြီး ၉-မျိုး။ ။(၁) လွတ်လပ်ရေးနေ့-ဇန္နဝါရီလ ၄-ရက်၊ (၂) တော်လှန်ရေးနေ့- မတ်လ ၂၇-ရက်၊ (၃) တောင်သူလယ်သမားနေ့- မတ်လ ၂-ရက်၊ (၄) အလုပ်သမားမနေ့- မေလ ၁-ရက်၊ (၅) အာဇာနည်နေ့- ဇူလိုင် ၁၉-ရက်၊ (၆) ပြည်ထောင်စုနေ့- ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂-ရက်၊ (၇) အမျိုးသားနေ့- တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၀-ရက်၊ (၈) ကရင်အမျိုးသားနေ့- ပြာသိုလဆန်း ၁-ရက်၊ (၉) ရှမ်းအမျိုးသားနေ့- ဖေဖော်ဝါရီလ ၇-ရက်နေ့။

မှတ်ချက်။ ။မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြန်မာမှု- ကိစ္စဖြစ်သော်လည်း မြန်မာ-လ, ရက်,နှင့် သုံးသည်ကား(၁)အမျိုးသားနေ့နှင့်(၂)ကရင်အမျိုးသားနေ့သာဖြစ်သည်ကို သတိပြုစေရာ။

မြန်မာသရ၊ ရေးထုံးပြ၊ မှတ်ကြ ၁၁-လုံး။ ။မြန်မာမှုအားဖြင့် သဒ္ဒါပြုဟာကျမ်း စသည်တို့အလို ထိုဆယ့်တစ်လုံးကို ဆို၏၊ သို့သော် ရေးနည်းအားဖြင့် ဆရာစဉ် ဂိုဏ်းစဉ် ခြားနားကာ ၄-နည်းမျှ ပြားလေသည်။ (၁) အ, အာ, အိ, အီ, အု, အူ, အေ, အဲ, အော, အော်, အို။ (၂) အ, အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဧ, အဲ, ဩ, ဪ, အို၊ (၃) အ အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဥူ, ဧ, အဲ,ဩ, ဪ, ဦ။ (၄) –, –ာ, ိ, ီ, ု, ူ, ေ, ဲ, ော, ော်, ို။

မြန်မာ့ဦးစွန်း၊ ၅-မျိုး ထွန်း၊ ပြည့်ဝန်း ထုံးနည်းနာ။ ။မြန်မာ လူမျိုးတို့ ဦးစွန်းဆံပင် အထုံးအဖြိတ် ငါးပါးကို ဆိုသည်။ (၁) သျှောင်ထုံး- ထိပ်လယ်ထုံးအမျိုးမျိုး၊ (၂) ကြက်တောင်စည်း- အပေါ်သို့ထောင်စည်းထားသည်၊ (၃) ပေါက်ချပ်-ခေါင်းပေါင်း, မကိုဋ်, စည်းပုံ၊ (၄)ဦးစွန်း- ဆံပင်ဖါးလျားချ နောက်တွဲပန်၊ (၅) မိန်းမထုံး-ဆံထုံး ၇-မျိုး။ ၅၅-မျိုး စသည်တို့ ထုံးပုံနည်းများရှိသေး၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မာ့တိုင်းကြီး ၃-ရပ်။ ။ရာဇဝင်၌ ထင်ရှားသော တိုင်းကြီး ၃-တိုင်းကို ပိုင်းခြားယူငင်ပုံ။ (၁) သုနာပရန္တတိုင်း- ဧရာဝတီမြစ် လက်ျာဖက်ကမ်းရှိ နယ်ပယ်ဌာနများကို ခေါ်သည်၊ တနည်း- စကု, စလင်း, ပေါင်းလင်း စသော ပြည်ကြီးတို့တည်ရာ ဧရာဝတီမြစ် အနောက်ဖက် တောင်ဖက်အရပ် ဒေသများကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၂) တမ္ဗဒီပတိုင်း- ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်ဝဲဖက်ကမ်းရှိ နယ်ပယ်ဌာနများကို ခေါ်သည်၊ တနည်း- ပုဂံ, ပင်းယ, အင်းဝ, မန္တလေး စသော ပြည်ကြီးတို့တည်ရာ ဧရာဝတီမြစ်၏ အရှေ့ဖက် ဒေသကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၃) ကမ္ဗောဇတိုင်း- အရှေ့ရိုးမ တလျှောက်ကို ခေါ်သည်၊ တနည်း- ရှမ်းနယ်များကို ခေါ်ဆိုသည်။

မြန်မာ့တိုင်းကြီး ၉-တိုင်း။ ။နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေး လွယ်ကူစေရန် အတွက် ၉-တိုင်း ဌာနခွဲကာ တိုင်းမင်းကြီးများကို ခန့်ထားလေသည်။ (၁) ချင်းဝိသေသတိုင်း- ချင်းတောင်, ရခိုင်တောင်တန်းနယ်များ ပါဝင်၍ ဖလံမြို့တွင် ရုံးစိုက်သည်၊ (၂) ကော်သူးလေ အထူးတိုင်း- သံလွင်မရှိင် အပါအဝင် ဖါပွန်မြို့၌ ရုံးစိုက်သည်၊ (၃) တနင်းသာရီတိုင်း- တောင်ငူ, သထုံ, မော်လမြိုင်, ထားဝယ်,မြိတ်ခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်၊ (၄) ဧရာဝတီတိုင်း-ပုသိမ်, ဟင်္သာတ,မြောင်းမြ, ,မအူပင်, ဖျာပုံခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်၊ (၅) ရခိုင်တိုင်း-ပလက်ဝ,စစ်တွေ ကျောက်ဖြူ, သံတွဲခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်၊ (၆) ပဲခူးတိုင်း-ပဲခူး,အင်းစိန်, သာယာဝတီ, ပြည်, ရန်ကုန်ခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်၊ (၇) မကွေးတိုင်း-မကွေး,သရက်,မင်းဘူး,ပခုက္ကူ,ကန်ပလက် ခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်၊ (၈) မန္တလေးတိုင်း- မန္တလေး, ကျောက်ဆည်, ရမည်းသင်း, မိတ္ထီလာ, မြင်းခြံခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်၊ (၉) စစ်ကိုင်းတိုင်း- စစ်ကိုင်း,ရွှေဘို,ကသာ, မော်လိုက်,မုံရွာ ခရိုင်တို့ ပါဝင်သည်။ (လွတ်လပ်ရေး ဖ-ဆ-ပ-လ ခေတ်မှ)။

မြန်မာ့တိုင်းနှင့် ပြည်နယ် ၁၄-ခု။ ။ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် လက်ထက်၌ ဤသို့ ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသည်။

(၁) ရန်ကုန်တိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် ရန်ကုန်မြို့ ဖြစ်သည်။

(၂) ပဲခူးတိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် ပဲခူးမြို့ ဖြစ်သည်။

(၃) ဧရာဝတီတိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် ပုသိမ်မြို့ ဖြစ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) တနင်္သာရီတိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် ထားဝယ်မြို့ ဖြစ်သည်။
(၅) မန္တလေးတိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် မန္တလေးမြို့ ဖြစ်သည်။
(၆) စစ်ကိုင်းတိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် စစ်ကိုင်းမြို့ ဖြစ်သည်။
(၇) မကွေးတိုင်း- တိုင်း၏ မြို့တော်သည် မကွေးမြို့ ဖြစ်သည်။
(၈) ကရင်ပြည်နယ်- ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် ဘားအံမြို့ ဖြစ်သည်။
(၉) ကယားပြည်နယ်-ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် လွိုင်ကော်မြို့ဖြစ်သည်။
(၁၀) ကချင်ပြည်နယ်-ပြည်နယ်၏မြို့တော်သည် မြစ်ကြီးနားမြို့ ဖြစ်သည်။
(၁၁) ချင်းပြည်နယ်- ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် ဟားခါးမြို့ ဖြစ်သည်။
(၁၂) မွန်ပြည်နယ်- ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် မော်လမြိုင်မြို့ ဖြစ်သည်။
(၁၃) ရခိုင်ပြည်နယ်- ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် စစ်တွေမြို့ ဖြစ်သည်။
(၁၄) ရှမ်းပြည်နယ်- ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် တောင်ကြီးမြို့ ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ရိုးရာ၊ ရေးထုံးလာ၊ ၃၅-ဖြာ ဗျည်း။ ။မြန်မာမှု အလိုအားဖြင့် သဒ္ဒမြူဟာကျမ်း, ဝေါဟာရတ္ထ ပကာသနီကျမ်း, လယ်တီသင်ပုန်းကြီး သံခိပ်ကျမ်းတို့ အဆို အောက်ပါ ၃၅-လုံးတို့ ဖြစ်၏။ က,ခ,ဂ,ဃ,င,စ,ဆ, ဇ,ဈ,ည,ဋ,ဌ,ဍ,ဎ,ဏ,တ,ထ,ဒ,ဓ,န,ပ,ဖ,ဗ,ဘ,မ, ယ, ရ, လ, ဝ, သ,ဟ,ဠ, -ံ, -့, -း။

မြန်မာ့ရှေးရိုးအက ၁၂-မျိုး။ ။(၁) ဗောင်းတော် အက၊ (၂) မှန်တော်ရှု အက၊ (၃) ပန်းစိုက် အက၊ (၄) သားပိုက် အက၊ (၅) ကျောက်ကောက် အက၊ (၆) ဆံတော်သိမ်း အက၊ (၇) ဖျင်းချင် အက၊ (၈) ဖျင်း ဖျတ် ဖျတ် အက၊ (၉) ချွတ်ကြီး အက၊ (၁၀) ချွတ်ငယ် အက၊ (၁၁) ထပီ အက၊ (၁၂) ကရေင်း အက။

မြမျိုး ၆-ဖြာ၊ ရတနာ၊ မိန့်မှာ မဏိသျှတ်။ ။မဏိသျှတြ ကျမ်းလာ မြကျောက်ရတနာမျိုး ခြောက်ပါး။ (၁) သာခွါ- အလင်းရောင်ရှိသော စိမ်းနုသွေး၊ (၂) ကက္ကရာ-သခွါးခွံရောင် ပြောင်စိမ်းစိမ်းရင့်၊ (၃) မူလီ- မွဲခြောက်သော စိမ်းရောင်သွေး၊ (၄)ဝင်သဝတ်-ထွန်းဝင်းသော စိမ်းရောင်သွေး၊ (၅) ကိတ္တပတ်-ရွှေပိုးကောင် လည်ကုပ်ညှာ အဆင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြန်မြန်သွားရန် မလျော်သူ ၄-မျိုး။ ။လျင်မြန်စွာ သွားခြင်းငှါ မတင့်မလျောက်ပတ် ဟူ၏။ ဓမ္မပဒ ။ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၂၄၆။ (၁) အဘိသိက်သွန်းဆဲ သွန်းပြီးသော မင်း၊ (၂) ကကြိုးတန်ဆာ ဆင်ယင်ထားသော မင်္ဂလာဆင်တော်၊ (၃) ရသေ့, ရဟန်း၊ (၄) မိန်းမ။

[မြား]

မြားရေး ဖ-ပါး၊ သရုပ်ပြား၊ ပိုင်းခြား စေဘန်သိ။ ။ထိုထို ရာဇဝင် မဟာဝင်နိပါတ်တော်တို့၌ လေးပစ်ကစား လေးကင်ပွဲများ ကျင်းပသောအခါ မိမိတို့လေးဖြင့် ပစ်လိုက်သော မြား၏ ဆန်းကြယ်သော အရေးအခင်း ဖ-ပါးကို ခေါ်ဆိုသည်၊ 'ဇေတကုမ္မာ ပြဇာတ်လာ'။

(၁) ဝဇီရဟတ်၊ လက်ရုံးတန်ဆောင်၊ စက်ဘုန်းရောင်နှင့်၊ သက်ဆုံးအောင် ငှက်ဘီလူးကို၊ မထားဘူး သတ်တော့မည်။ နတ်ယန္တရား၊ အဖြောင့်တမျဉ်း၊ တောင့်တွင်သွင်းသည့်၊ စိန်စဉ်းသွား။ အင်းဇယားကျ၊ မြားရေးကို ပြရလျှင်၊ လက်မ တတွက်၊ လျှပ်တပြက်တွင်၊ မြားချက် တထောင်၊ သွားလျက်ဆောင်။ တောင်ဝက်ပတ်၊ တထောင် အကောက်၊ ချောင် တရှောက်မှာ၊ ကြောင်, မျောက်, ယုန်ဝပ်စေတော့၊ လွတ်ရမည် မမှတ်နှင့်၊ ထပ်၍ကျသော "ဝက်ဝေဒိ"မြားရေးလည်း တပါး။

(၂) မြားပြာသာဒ် ဝေ၊ ပတ်ပတ်ခွေတဲ့၊ နေဝန်း လဝန်း၊ လေးကျွန်းပုံစံ၊ ရေကန် ရေတွင်း၊ ပုံးတောင်းစကြာ၊ သက်ဆင်းလာသို့၊ မြားဖြာခြင်း၊ ယင်းကို စက္ကေ၊ ခွေဘိအရေး၊ ဝေဒိ ပေးတဲ့၊ မြားရေးပြ။

(၃) ဝေဿဝဏ္ဏော၊ ရွှေလုံအဖျား၊ သန်လျက်သွားကို၊ မြားမကော။ ဇောဗီသကွက်၊ တာသွင်းစက်ကို၊ တချက်မလွဲ၊ ချိန်တူ အစက်၊ မြူမကွက်၊ ထက်ဝက်ခွဲ၊ စွဲအောင် ပစ်နိုင်သော "ခဂ္ဂဝေဒိ" မြား။

တပါးကေစိ၊ ကဗျည်းတဆူ၊ တနည်းမူ၊ အယူရှိသည်မှာ၊ မိဂါသန၊ သရဘာ သား၊ သေနိဟု၊သုံးလ်ပြား၊ မြီးဖျားသေးမျှင်၊ မွေးတပင်ကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လက်စင်အစွဲ၊ တမျဉ်းဆွဲ၍၊ မလွဲအောင် ပစ်နိုင်သော "ဝါလ ဝေဒိ" မြား။

(၅) မိုက်မှေးသန်းခေါင်၊ မိုးမှောင်ကျနယ်၊ လ ကွယ်အမှန်၊ ကောင်းကင် ထက်က၊ ငှက်မည်သံကို၊ နာခံ ပစ်ချနိုင်သော "သဒ္ဒဝေဒိ"မြား။

(၆) လိပ်,ငါး, မိကျောင်း၊ ရေအောင်းသတ္တဝါ၊ မငြိမ်မသက်၊ အရှိန် ယက်တွင်၊ မြားချက်ပါအောင်၊ မဟာသရဘင် ဇာတ်ကိုစွဲ၍၊ ရေဝဲ ကို အဖြောင့်ကျသော "ဥဒကဝေဒိ" မြား၊ လေးပါး, ငါးပါး၊ ခြောက်ပါးခြင်းရာ၊ ဆက်ရှေးမပြတ်၊ လေးအတတ်ကို၊ ကမ်းခတ်၍ လာခဲ့တယ်၊ ငါဟဲ့ယောကျ်ား၊ ဇော တရုတ်မင်း၊ ဘယက်တွင်းက၊ သက်သွင်းလို့ ဖွားသူမို့၊ သိကြားလက်ချိန်၊ လေးရန်နှိမ်နှင့်၊ ဇိဝိန် ဖြတ်တော့မည်၊ တောင်ထပ်၍ တောအုပ်၊ သမုဒ်မှာ ခိုနိုင်ခို၊ မြင်းမိုရ်မှာ ပုန်းနိုင်ပုန်း၊ ဝန်းလုံးစကြာဝဠါ၊ ဆယ်မျက်နှာတွင်၊ စိန္တာ မုနိ၊ မနော မယိဒ္ဓိ၊ ဇာတ္တိတ မြား၊ စိန်စဉ်းသွားကို၊ မထားဘူး လွှတ်လိုက်မည်၊ ဝသဝတ္တိ ဘုံဆုံးအောင်၊ မီးဟုန်းဟုန်း တောက်ရော့ လဟယ်။

မြားရေး ၁၂-ပါး၊ တနည်း။ ။ မြားပစ်နည်း တဆယ့်နှစ်မျိုး ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ။ (၁) သရပဋိဗာဟန- မြားကို မြားချင်း ခတ်မိအောင် ပစ်နည်း၊ (၂) စက္ကမိဝ- မြားပတ်လည် လက်ထဲသို့ ဝင်လာအောင် ပစ်နည်း၊ (၃) သရလဋ္ဌိ-မြားနွယ်ကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း၊ (၄) သရ ရဇ္ဇု-ကြိုးကဲ့သို့ကျအောင် မြားကို ပစ်နည်း၊ (၅) သရဝေဓိ-မြားကို မြား ချင်း ထွင်း၍ သွားအောင် ပစ်နည်း၊ (၆) သရပါသာဒ-မြားပြာသာဒ် ကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း၊ (၇) သရမဏ္ဍပ- မြားမဏ္ဍပ်ကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း၊ (၈) သရသောပါက- မြားစောင်းတန်း ကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း၊ (၉) သရပါကာရ- မြားတံတိုင်း ကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း၊ (၁၀) သရပေါက္ခရဏီ-မြားလေးထောင့်ကန်ကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း၊ (၁၁) သရပဒုမာ- ပဒုမ္မာကြာပွင့် ကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ပစ်နည်း၊ (၁၂) သရဝဿက-မြားမိုးရွာသကဲ့သို့ ကျအောင် ပစ်နည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[မြူ]

မြူမျိုး ၅-ပါး။ ။တွန်းကန် လှုပ်တက်တတ်သော ဓာတ်သဘော ငါးပါး။ (၁) ပရမာဏုမြူ-နတ်မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော ကောင်းကင်၌ လွင့်သွားနေသည့် မြူမှုန်ငယ် ကလေးမျိုး၊ (၂) အဏုမြူ-ပရမာ ဏုမြူ ၃၆-လုံးခန့် ပမာဏ နေရောင်ခြည် လင်းထိုးသည့် အပေါက်ငယ်၌ သွားလာ လွင့်မြူးနေသော မြူမှုန်မျိုး၊ (၃) တဇ္ဇာရီမြူ- အဏုမြူ ၃၆-လုံးခန့် ပမာဏ လူစသည် သွားလာသောအခါ လွင့်ထသည့် မြူမှုန်မျိုး၊ (၄) ရထရေဏုမြူ-တဇ္ဇာရီမြူ ၃၆-လုံးခန့် ပမာဏ ရထား, လှည်းတို့ သွားလာသောအခါ လွင့်ထသည့် မြူမှုန်မျိုး၊ (၅) လိက္ခာမြူ-ရထရေဏုမြူ ၃၆-လုံးခန့် ပမာဏ လူတို့၏ လက်ခြေ၌ ကပ်သည့် မြူမှုန်မျိုး။

မှတ်ချက်။ ။၎င်း ၇-လုံး သန်းဥကြွောင်း တလုံး၊ ၎င်း ၇-လုံး စပါး တလုံး၊ ၎င်း ၇-လုံးကို တလက်သစ်၊ ၁၂-လက်သစ်- တထွာ၊ နှစ်ထွာ-တတောင်၊ လေးတောင်-တလံ ဟု ဘာဖွဲ့ကြလေသည်။

[မြေ]

မြေကြီးလှုပ်ခြင်း အကြောင်း ၉-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ငလျင်လှုပ်ခြင်း အကြောင်း ၉-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

မြေခံရက် ၁၆-ပါး။ ။မြေခံ ရွေးနည်း ဟူ၏၊ ၎င်းကို အောက်ပါလင်္ကာဖြင့် သိပါ၊ "လောကီလူများ၊ အမျိုးသားတို့၊ သိထားစေရန်၊ မြေခံကျမ်းမှတ်၊ ဇာရပ်အိမ်ကျောင်း၊ ဆောက်တုံရှောင်းသော်၊ နတ္တော်,ခေါင်,ကြူး၊ ပြာ့, ကူး, ဆုန်, ပေါင်း၊ ဆောက်ကောင်း ခြောက်လ၊ မှတ်ကုန်ကြလော့။ ဆန်းထ စင်စစ်၊ နှစ်, သုံး, ငါး, ခွန်၊ ကောင်းမွန် တဆယ်၊ ၁၃-သွယ်ရေး၊ ဆယ့်လေး, ဆယ့်ငါး၊ ဆန်းပြွေးမှန်သစ်၊ ရက်ကောင်းဖြစ်၏။ ။လဆုတ်ဖြစ်မူ၊ တစ်, လေး, ခြောက်,ရှစ်၊ ကိုး, ဆယ့်နှစ်ရေး၊ ဆယ့်လေး,ဆယ့်ငါး၊ နေ့သား ဆင်, ကြွက်၊ ပူးရက်ကို ရှောင်၊ အကျိုးဆောင်သည်၊ ကောင်းဘာအင် ဆန်း,ဆုတ် မြေခံတည်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြေမျိုးခံရသူ ၅-ယောက်။ ။မိလိန္ဒပဉှာ ပါဠိတော်။ ၁၀၈။ဂေါတမဘုရားရှင် သာသနာတော် အတွင်း၌ အရှင်လတ်လတ် မြေမျိုသွားသူ ငါးယောက်။ (၁) မဒ္ဒဝဒတ် ရဟန်း၊ (၂) စိဉ္စမာန မိန်းမယုတ်၊ (၃) သုပ္ပဗုဒ္ဓ သာကီဝင်၊ (၄) နန္ဒက ဘီလူး၊ (၅) နန္ဒမည်သော လုလင်။

မြေမျိုး ၅-မါး။ ။လယ် ယာ ဥယျာဉ် အိမ်ရာ ကျောင်းရာ စသည်တို့၌ ရွေးချယ် စီစစ် ကြရာသည့် ပထဝီသျှတြမှ။ (၁) အဆင်းဖြူငြား၊ မြေပုဏ္ဏား၊ စီးပွားဖြစ်တတ်စွာ။ မြေမင်းပုဏ္ဏား၊ ကျောင်းအိမ်များ၊ ဆောက်ထား ဇရပ်ပါ၊ (၂) အဆင်းနီလွင်၊ မြေ ဘုရင်၊ မင်းလျှင် ဖြစ်တတ်ပါ။ မြေဘုရင်မှာ၊ နန်းတော်ရာ၊ ချုပ်ခြာ မင်းစိုးမှာ၊ (၃) အဆင်းနက်က၊ မြေ ဒါသ၊ ဒုက္ခဘေးတွေ့ရာ။ မြေ ဒါသမှာ၊ ဥယျာဉ်ပါ၊ လယ်ယာ လုပ်ကိုင်ရာ၊ (၄) အဆင်းဝါဘိ၊ မြေ ပကတိ၊ သုခိ အဝေရာ။ မြေပကတိမှာ၊ ရဟန်းသာ၊ နေရာလျော်လှပါ၊ (၅) အဆင်းပြာလျှံ၊ ကေသပံ၊ နိုင်ငံတည်ထောင်ရာ။

[မြို့]

မြို့၏အစ ၄-ပါး။ ။တိုင်း နိုင်ငံတော် မြို့ကြီးများ၌ ထိုလေးပါး ပေါများစွာ ရှိရမည်ဟု ဆိုလေသည်။ (၁) ပါထေယျ-ဆန်, ပေါး, စားနပ်ရိက္ခာ၊ (၂) ဗီဇ-မျိုးစေ့အစုံ၊ (၃) တေလာဒိ- ဆီဦး ထောပတ် ဆေးဝါးစုံ၊ (၄) ကဋ္ဌဒက-မြက်, ထင်း, ရေ။

မြို့တော်၏ အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။နိုင်ငံ၏မြို့တော် သို့မဟုတ် မင်းနေပြည်၌ ရှိထားရမည့် အရာများ၊ သတ္တင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်။ (၁) ရန်သူတို့ ဖျက်နိုင်ခက်သည့် ခိုင်ခံ့သော တံတိုင်းမြို့ရိုးတံခါး၊(၂) နက်ကျယ်သည့် ကျုံးမြောင်း၊ (၃) ကျယ်သော သူရဲပြေး,ပစ်ပေါက်,ကာပါ, ကတုတ်၊ (၄) ထက်မြက်ပြင်းထန် စူးရှသည့် လက်နက် ခဲယမ်း မီးကျောက် အများအပြား၊ (၅) ရဲမက်ဗိုလ်ပါ စစ်သည် ယာဉ်ရထား အများ အပြား၊ (၆) လိမ်မာ ပါးနပ်သော တံခါးစောင့် ကင်းတပ်၊ (၇) မြင့်သော မြို့တံတိုင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြို့တော်၏ အင်္ဂါ ၇-ပါး၊ တနည်း။ ။ရာဇနီတိမှ။ (၁) ဘုရင်မင်းမြတ်၊ သို့မဟုတ် သမ္မတ ရှိရခြင်း၊ (၂) တရားသူကြီး အမတ်များ၊ (၃) မဟာမိတ် မင်းများ, ၎င်းတို့၏ သံကြီး တမန်ကြီးများ၊ (၄) ရတနာဆယ်ပါး စပါး ဘဏ္ဍာများ၊ (၅) ခိုင်လုံသောတံခါး မြို့ရိုး ဟံ့တိုင်း ကျုံးမြောင်းများ၊ (၆) ပိုင်နက်တိုင်းကား စည်ကား ကျယ်ပြန့်ခြင်း၊ (၇) စစ်တပ်အင်အား နှင့် ပြင်းထန်သောလက်နက် ခဲ ယမ်း မီး ကျောက်အစုံ ပေါများ တောင့် တင်းခြင်း။

မြို့တော်သာယာ၊ ဖြိမ့်ညောင်းဖြာ၊ ၁၀-ဖြာ အသံမျိုး။ ။နေပြည်တော်ထို၌ မစဲမဆိတ်သော အသံ ဆယ်ပါးကို ဆိုသည်၊ ၎င်း ဆယ်ပါးကို မဟာ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ "ဆင်သံ, မြင်းသံ, ရထားသံ, စည်ကြီးသံ, မုရိုးစည်သံ, စောင်းငြင်းသံ, သီချင်းသံ 'ခရုသင်း, နှဲ, ပြွေ, ခရာသံ' ကြေးနင်း ခွက်ခွင်း သံ, စားကြပါ, သောက်ကြပါ ဟူသော အသံ,များဟု မိန့်ဆိုထားသည်။

မြို့ပြည်ရွာများ၊ မျိုး ၆-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို (ပြည်ရွာ အပြား၊ မျိုး ၆-ပါး) ၌ ပြခဲ့ပြီ။

မြိုင်ကြီး ၈-သွယ်၊ ကဗျာဝယ်၊ ဆန်းကျယ် အမည်များ။ ။တောဟောဝန်၏ ပရိယာယ်မျိုး ၈-ပါး။ (၁) မြိုင်-စိမ့်စမ်း သစ်ပင်တို့ဖြင့် မြိုင်ဆိုင်သော တောမျိုး၊ (၂) ဂနိုင်-အလွန်နက်နဲ ထူထပ်သော တောကြီးမျိုး၊ (၃) ရဂုံ-သာမောဘွယ်ကောင်းသော သာမန် တောကလေးမျိုး၊ (၄) စုံ-ဤတောမှ ထိုတောတိုင်အောင် လမ်းခရီးရှိသည့် တောတန်းမျိုး၊ (၅) ခင်တန်း-ခြုံငယ် ခြုံကြီးတို့ဖြင့် စီတန်း နိမ့်မြင့်လျက် ပေါက်သောတောမျိုး၊ (၆) ပြား-ရှုံ့ညွန့် ထူပြောသော တောတမျိုး၊ (၇) အင်တိုင်း-ကျောက်ကုန်း ကျောက်စရစ် ထူပြော၍ မြက်ခြောက်သစ်ပင် နှောသည့် တောတမျိုး၊ (၈) စေးပျစ်-စည်းရိုးသစ်ပင် ထူထပ်သော တော။

[မှ]

မှန်တိုင်း ၃-ရပ်။ ။ကလျာဏီ ကျောက်စာမှ သာသနာတော် ၂၀၀၂-ခုနှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၈၂၀-ရောက်သောအခါ ဟံသာဝတီပြည်ကြီးဝယ် ဓမ္မစေတီ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အမည်တွင်သော ရာမာဓိပတိမင်းသည်.... (၁) ဟံသာဝတီ မဏ္ဍလာ ပဲခူးတိုင်း၊ (၂) ကုသိမ မဏ္ဍလ- ပုသိမ်တိုင်း၊ (၃) မုတ္တမ မဏ္ဍလ- သထုံတိုင်းတည်းဟူသော မွန်တိုင်း ၃-ရပ်ကို အုပ်ကွပ်ပိုင်ထားလျက် တရားနှင့်အညီ မင်းပြုသတည်း။

မွန်မျိုး ၃-ပါး။ ။သာသနာလင်္ကာရစာတန်းမှ။ (၁) မွန်တိ၊ (၂)မွန်စ၊ (၃) မွန်ည။

မွန်မျိုး ၄-ပါး။ ။မွန်တ, မွန်ညန်၊ မွန်နန်, မွန်သိ၊ မှတ်ဘိလေရိုး၊ တလိုင်းမျိုးတည့်။ (ဇမ္ဗူ့တံဆိပ်ကျမ်းမှ)

မွေးစားသားမျိုး ၂-ပါး။ ။(၁) ရပ်သိ ရွာသိ ထင်ထင်ရှားရှား အမွေခံ အမွေစား မွေးစားခြင်းမျိုးကို ကိတ္တိမ မွေးစားခြင်းဟု ခေါ်ဆိုသည်၊ (၂) သနားး၍ ကောက်ယူ မွေးစားခြင်းမျိုးကို အပတိဋ္ဌ မွေးစားခြင်း ခေါ်သည်၊ ကိတ္တိမ မွေးစားခြင်းက အပတိဋ္ဌ မွေးစားခြင်းထက် သာ၍ ခိုင်မာသည်၊ အပတိဋ္ဌ မွေးစားခြင်း ခံရသောသူသည် မွေးစားသော မိဘများနှင့် ခွဲခွါသွားလျှင် ထိုမွေးစားသော မိဘတဦးဦးနှင့် မူလက တစုံတရာ ဆွေမျိုးမတော်ခဲ့သော်- ဆွေမျိုးဆက် ပြတ်လေသည် ဟူ၏၊ မွေသတ်ပေါင်းချုပ် ပဋ္ဌမတွဲ ပုဒ်မ ၁၉၉- ၂၀၀၊ သားရင်း သမီးရင်းနှင့် ကိတ္တိမမွေးစားသော သားသမီးမရှိမှသာ မွေးစားသော မိဘများနှင့် အတူနေ အပတိဋ္ဌ သားသမီးများ အမွေ ဆိုင်သည် ဟူ၏။

မွေးဖွားစကို၊ စကားဆိုးပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် အဘယ်နည်း?။ ။(၁)ဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော်လာ ဝေဿန္တရာ မင်းသား၊ (၂) မဟောသဓဇာတ်တော်လာ မဟောသဓာ အမတ်၊ (၃)ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းလာ သိဒ္ဓတ္ထကုမာရ မင်းသား၊ (၄) အမ္ဗဋ္ဌဇာတ်လာ ဥက္ကာကမင်းကြီး၏ ဒိသာခေါ် ကျွန်မမှမွေးဖွားသော 'ကဏှ'၊ ၎င်းကိုစွဲ၍ ကဏှာယနအနွယ် ပုဏ္ဏားမျိုး ဖြစ်လာသည်။

[မှ]

မှူးမတ်တို့ ဂုဏ် အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။အမတ်ကြီးတို့၌ ပြည့်စုံရမည့်ဂုဏ် အင်္ဂါ ရှစ်ပါး။ (၁) ဗာဟုဿုတော- အမြင်အကြားများရခြင်း၊ (၂) ယသော-

www.burmeseclassic.com

ဝဏ္ဏော- သီတင်းသီလ ရှိရခြင်း၊ (၃) သူရော- ရဲစွမ်းသတ္တိ ရှိရခြင်း၊ (၄) မဟုဿာဟော- လုံ့လထကြွ ရှိရခြင်း၊ (၅) အက္ခဝိဓော- မှုခင်းကိစ္စ ပြီးမြောက်ရေးကို စစ်ဆေး လေ့လာရခြင်း၊ (၆) ဗလဓရော- ကိုယ်အား ဉာဏ်အား ဗလနှစ်ပါးရှိရခြင်း၊ (၇) ခိတိမာ- အဂတိ ၄-ပါး မလိုက်စားရ မမှားရခြင်း၊ (၈) ဝုဍ္ဍိလာသော- ခန့်ညားရှိသေဘွယ်သော ရုပ်ဆင်း ကိုယ်ဝါရှိရခြင်း။

မှူးမတ်မျိုးပြား၊ ၁၄-ပါး၊ မိန့်ကြား အဘိဓာန်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အမတ်မျိုး ၁၄-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

မှော်ပညာမျိုး ၆-ပါး၊ ၆-လီ။ ။မှော်ပညာ အတန်းအစား ဂိုဏ်းပေါင်း မည်မျှပင် များစေကာမူ မဟာသရကျမ်း၊ ကဝေသာရကျမ်း၊ သရဘူကျမ်း စသော ကျမ်းကြီးတို့၌။ (၁) ဆေး မှော်၊ (၂) ရုက္ခမူ မှော်၊ (၃) အင်း မှော်၊ (၄) ပထမံ မှော်၊ (၅) စမ မှော်၊ (၆) သမာဓိ မှော် ဟူ၍ ၆-ဆူမျှ လာရှိလေသည်၊ ထိုမှော်ကြီး ၆-ဆူမှတပါးလည်း မိမိတို့နှစ်သက်ရာ ဂိုဏ်းဆရာကြီးများ၏ ယူဆချက်အရ ဂိုဏ်းခွဲမှော် ဟူ၍ ၆-ဆူရှိပြန်သည် ကား။ (၁) ရုက္ခစိုး မှော်၊ (၂) အဋ္ဌာရသ မှော်၊ (၃) ပိဋကမှော်၊ (၄) မဟိဒ္ဓိ ဝိပဿနာ မှော်၊ (၅) ဒေဝရာသီ မှော်၊ (၆) ဒေဝီသူရဿတီ မှော် ဟု ခြောက်ပါး ပြားပြန်၏။

[ယ]

ယစ်မျိုး ၅-ပါး၊ ရှောင်ကြဉ်ဖြား၊ စီးပွားချမ်းသာရာ။ ။ဝေါဟာရ အားဖြင့်သာ 'ယစ်မျိုးငါးပါး'ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသော်လည်း အမှန်မှာ မူးယစ်စေတတ်သော သေရည်အရက်ဟူသမျှ ယစ်မျိုးချည်းပင် မှတ်လေ။ (၁) ဘိန်း- လျှော်ခဲ, ဘိန်းဆီ, ဘိန်းဖြူ,ပြောင်းချေးစသည်၊ (၂) ဘင်း- ဆေးခြောက်၊ (၃) ကဇော်- သေရည်မျိုး ငါးပါး၊ (၄) လျှော်ဇာ-အခဲ အဖတ်၊ (၅) အရက်- မေရယမျိုး ငါးပါး။

ယစ်မျိုး ၁၀-ပါး၊ ကျမ်းဂန်များ၊ လာဖြား အဘယ်နည်း?။ ။ဤ၌ သုရာမျိုး ငါးပါး၊ မေရယမျိုး ငါးပါး၊ ပေါင်း ဆယ်ပါးကိုပင် ယစ်မျိုး ဆယ်ပါးဟု ကဗျာလင်္ကာဆရာတို့ စပ်ဆို သီကုံးကြလေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယဇ်ကြီး ၅-ပါး၊ ပူဇော်ငြား၊ ပုဏ္ဏားညစ်တို့ ဉာဏ်။ ။ယုတ်မာသော မိစ္ဆာအယူ ပူဇော်ခြင်း ငါးပါး။ (၁) အဿ မေဓ- အဆင်း ငါးပါးရှိသော မြင်းကို သတ်၍ ယဇ်ပူဇော်ရမည်၊ ပုဏ္ဏားတို့ကိုလည်း များစွာ ပေးလှူရမည် ဟူ၏၊ အချို့ ကျမ်းစာများမှာ 'သဿမေဓ'ဟု ရှိကြ၏၊ မမှန်၊ ပါဠိပျက်ဖြစ်သည်၊ အမှန်ကား'အဿမေဓ- အဿ မြင်း+မေဓ-သတ်ခြင်း၊ (၂) ပုရိသ မေဓ- ယောကျာ်းကို သတ်၍ ယဇ်ပူဇော်ရမည်၊ ပုဏ္ဏားတို့ကိုလည်း များစွာ လှူဒါန်းရမည် ဟူ၏၊ (၃) သမ္မာ ပါသ-ယဇ်ပူဇော်ရန်နှင့် ပုဏ္ဏားတို့ကို လှူဒါန်းရန် ဥစ္စာဝစ္စည်းတို့ကို လှည်း ရထားတို့ဖြင့် များစွာ တင်လျက် သူရဿဒီ မြစ်ကြီးထဲသို့ ဆင်း၍ ငုပ်ရာ အရပ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ဝန်စုကို တိုက်ဆောင်ခဲ့သော လှည်းထမ်းပိုးကျည်း ကန့်လန့်ကျည်ကို ချွတ်၍ သူရဿဒီ မြစ်ညာကို ဆန်လျက် ပစ်ရမည်၊ ၎င်းကျရာ အရပ်၌ ယဇ်တိုင်စိုက်၍ ယဇ်ပူဇော်ရမည် ဟူ၏၊ သမ္မာ သဒ္ဒါ- ထမ်းပိုးကျည်း ကန့်လန့်ကျည်ဟော၊ ပါသ သဒ္ဒါ- ပ, ရှေးရှိသော အသဓာတ်-ပစ်လွတ်ခြင်းဟော၏၊ (၄) ဝါဇပေယျ-ကောင်းလှစွာသော ထောပတ်ကို ပုဏ္ဏားတို့အား တိုက်ကျွေး၍ ယဇ်ပူဇော်ရခြင်း၊ အချို့ ကျမ်း၌ 'ဝါစာပေယျ'ဟု ရှိတတ်၏၊ ဝါဇ သဒ္ဒါ- ထောပတ်ဟော၊ ပေယျ သဒ္ဒါ-သောက်ခြင်းဟော မှတ်လေ၊ (၅) နိရဂ္ဂဠ-တံခါးကျည်, မင်းတုပ် မရှိရဟူ၏၊ ယဇ်ပူဇော်လိုသောသူသည် မိမိအိမ်ရှိ ပစ္စည်းတို့ကို တံခါး ဟင်းလင်းဖွင့်၍ ပုဏ္ဏားတို့အား အလိုရှိရာ အပိတ် အတားမရှိ ယူစေရမည် ဟူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဥက္ကာကရာဇ် မင်းကြီး လက်ထက်၌ ထိုဆိုးယုတ်မာသော ပုဏ္ဏားတို့က ရှေးမင်း စဉ်ဆက် မပျက် သုံးသပ် ခဲ့ကြသော-'သင်္ဂဟ တရား ၄-ပါး'ကို ပုဒ်ပါဌ် အဓိပ္ပါယ် ဖျက်ဆီးလျက် တမျိုးဉာဏ်ကွင်ကာ ၎င်း ယဇ်ကြီး ၅-ပါးကို ရေးတင် ဆက်လျှောက်ကြကြောင်းနှင့် သုတ္တနိပါတ် ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ်၌ လာရှိ၏။

ယထာဘူတဉာဏ် ၁၀-ပါး။ ။အဟုတ်အမှန်ကို ရှုဆင်ခြင်ရသော ဉာဏ် ၁၀-ပါး ဟူ၏၊ ၎င်း သရုပ် (ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါး) နှင့် တူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယာဂုံအကျိုး ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် ၂၁၈ ။ဌ။ ၇၈-၌ ဘုရားဟောတော်မူသည်။ (၁) ခုဒ္ဒံ ပဋိ ဟနတိ-ဆာလောင်ခြင်းကို ပယ်စေ၏၊ (၂) ပိပါသ ပဋိ ဝိနေတိ- မွတ်သိပ်ခြင်းကို ပယ်စေ၏၊ (၃) ဝါတံ အနုလောမေတိ- လေကို အောက်သို့ သက်စေ၏၊ (၄) ဝတ္ထိံ သောဓေတိ- ဆီးအိမ်စည်ပေါင်းကို သုတ်သင်ရှင်းလင်း၍ ဆီးကိုရှင်စေ၏၊ (၅) အမာဝသေသံ ပါစေတိ- မကြေမကျက်သေးသော အစာသစ် အကြွင်းအကျန်ကို ကြေကျက်စေတတ်၏။

ယာဂုအကျိုး ၁၀-ပါး၊ တနည်း။ ။အထက်ပါ ငါးပါးကား အကျိုးရင်းများ ဖြစ်၏၊ ဤငါးပါးကား အကျိုးဖျား ဟူ၏၊ ဝိနည်း မဟာဝါပါဠိတော်နှင့် သာရတ္ထသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ။ (၁) အာယု- အသက်ရှည်ခြင်း၊ (၂) ဝဏ္ဏ အဆင်းလှခြင်း၊ (၃) သုခ- ချမ်းသာခြင်း၊ (၄) ဗလ- ခွန်အား ဗလရှိခြင်း၊ (၅) ပညာ ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း။

ယာဉ်မျိုး ၂-ပါး၊ လ, နေသွား၊ ခွဲခြား လမ်းမှန်သိ။ ။နေမင်း၏ ထွက်လမ်း ဝင်လမ်း လှည့်လည်သောလမ်း ၂-ပါးကို ခေါ်သည်။ (၁) ဒက္ခိဏ ယာဉ်- တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်ခေါ် နေမင်းသည် ဝါဆိုလဆန်း ၁၅-ရက် ညဉ့် ၂-ချက်တီး ကျော် အချိန်ကစ၍ မြောက်ဖက်စွန်းမှ သည် တောင်ဖက်သို့ တစ တစ ယိမ်းထွက်လာရာ ပြာသိုလပြည့်နေ့ ညဉ့် ၂-ချက်တီး အချိန်ထိအောင် တောင်လမ်းခရီး တောင်ယာဉ် စီးသောကြောင့်'ဒက္ခိဏယာဉ်'ခေါ်သည်၊ (၂) ဥတ္တရယာဉ်- နေမင်းသည် ပြာသိုလ ပြည့်နေ့ ညဉ့် ၂-ချက်တီးကျော် အချိန်မှစ၍ တောင်ဖက်ဖျားစွန်းမှသည့် မြောက်ဖက်သို့ တစတစ ယိမ်းဝင်လာရာ ဝါဆိုလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဉ့် ၂-ချက်တီးချိန်ထိအောင် မြောက်လမ်းခရီး မြောက်ယာဉ်စီးသောကြောင့် 'ဥတ္တရယာဉ်' ဟု ခေါ်ဆိုကြကုန်သည်။

ယာဉ်မျိုး ၃ ပါး၊ ထီးဖြူများ၊ စိုက်ထား ၄-ဆူ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ထီးဖြူတော် ၄-စင်း၊ တနည်း) ၌ ရှုပါ။

ယာနိက ၂-ပါး။ ။(၁) သမထ ယာနိက-ဈာန် အဘိညာဉ် တရားကို ရစေနိုင်သော ပညတ်အာရုံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားစု ဟူသမျှ၊ (၂) ဝိပဿနာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယာနိက-ပညတ်မဖက် ရုပ်နာမ်သက်သက်၏ ဖြစ်ပျက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာဖြင့် မှတ်ရှုပွားများ၍ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်,အစစ်ကို ပေးတတ်သောဝါ ရေးစု။

ယာယီ ဂြိုဟ် ၄-လုံး။ ။ကျော်, စံ, သိန်း, ရီ၊ ဂြိုဟ်ယာယီ ဟူသော လင်္ကာအရ "တနင်းလာ, အင်္ဂါ, သောကြာ, ရာဟုဂြိုဟ်" တို့၌ သက်ရောက်, ဂြိုဟ်အိပ်မှု ထိုသူယာယီများအံ့ဟု ဗေဒင်ကျမ်း၌ လာသည်။

ယုံမှားခြင်း ၈-ပါး။ ။ဘုရားစသည်တို့၌ သို့လော သို့လော တွေးတောမယုံသက်ာမှု ရှစ်ပါး၊တေရသကဏ်ဋီကာဒုနှင့် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်ဒသဗလသုတ်။ (၁) ဗုဒ္ဓေ ကင်္ခတိ-ဘုရား၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၂) ဓမ္မေ ကင်္ခတိ- တရား၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၃) သံဃေ ကင်္ခတိ-သံဃာ၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၄) သိက္ခာယ ကင်္ခတိ-အကျင့်သိက္ခာ၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၅)အတီတ မဒ္ဒါန်-ရှေးအတိတ်စွန်း၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၆) အနာဂတ မဒ္ဒါန်-နောင် အနာဂတ်စွန်း၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၇) အတီတာနာဂတ မဒ္ဒါန်- အတိတ် အနာဂတ် ၂-စွန်း၌ ယုံမှားခြင်း၊ (၈) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကင်္ခတိ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်၌ ယုံမှားခြင်း။

ယုံမှားခြင်း ၁၆-ပါး။ ။ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ ၁၆-ပါးလည်း ဟူ၏။ စူဠနိဒ္ဒေသ ။ဋ္ဌ။ ၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၂၃၄-တို့၌ အကျယ် ရှုပါကုန်။ အတ္တစွဲရှိနေသူတို့ ကာလ ၃-ပါး၌ သို့လော သို့လော ယုံမှားခြင်းဖြစ်ပုံ ၁၆-ပါး။ လွယ်ကူ၍ ကျဉ်းစေရန် မြန်မာသက်သက် ပြလိုက်သည်။ (၁) ငါသည် ရှေးအတိတ်ကာလက ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီလော၊ (၂) မဖြစ်ခဲ့ဘဲများ နေရော့သလား၊ (၃) ဖြစ်ခဲ့ဘူးလျှင် ဘယ်အမျိုးဇာတ်မှာများ ဖြစ်ဘူးခဲ့ပါလိမ့်၊ (၄) ဘယ်ပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ပါလိမ့်၊ (၅) ငါသည်လွန်ခဲ့တဲ့ တတိယ ဘဝက ဘယ်ဇာတ် ဘယ်ပုံ ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ နောက် ဒုတိယ ဘဝကျတော့ ဘယ်လိုများ ဖြစ်ခဲ့ပါလိမ့်။

မှတ်ချက်။ ။ဤကား အတိတ်ကြောင်းအတွက် ယုံမှားခြင်း ငါးချက်တည်း။ အနာဂတ် အတွက်၌လည်း အတိတ်နည်းတူ ငါးပါး ပါလေ၊ ပေါင်း ဆယ်ပါး ဖြစ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၁) ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ယခု ငါဟာ ငါဟုတ်မှ ဟုတ်ပါလေရဲ့လား၊ (၁၂)ငါမဟုတ်ဘဲများ ရှိလေသလား၊ (၁၃) ဇာတ်အဆူဆူ ငါဘယ်သူ့များဖြစ်ပါလိမ့်၊ (၁၄) ဘယ်ပုံဟန်ပန် ဘယ်သဏ္ဌာန်ဖြင့် ငါဖြစ်ပါလိမ့်၊ (၁၅) ငါဖြစ်နေတဲ့ ငါဟာ ဘယ်ဘုံဘယ်ဘဝကများ လာပါလိမ့်၊ (၁၆) ငါခေါ်တဲ့ သတ္တဝါဟာ ဘယ်ဘုံဘဝကိုများ ကူးသွားရလိမ့်ဦးမည်နည်း၊ ၎င်း ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ယုံမှားခြင်း ၆-ပါးနှင့် ပေါင်းသော် ၁၆-ပါး ဖြစ်၏။

ယုဂ် ၄-ပါး။ ။သူတော်တရားနှင့် ယှဉ်သော ကာလကြီး ၄-ပါး။

(၁) ကတယုဂ် ဆန်းသော ၁၇၂၈၀၀၀ နှစ်ကာလ၊ လူအပေါင်းတို့သည် အခြေ ၄-ချောင်း ထောက်နေဘိသကဲ့သို့ သစ္စာကတိ တည်ကုန်၏၊ ကတညုတ ကတဝေဒီ- ရှိကုန်၏၊ သူကြီးမိဘ ရိုသေကုန်၏၊ တရား စောင့်ကုန်၏။

(၂) တြေတာယုဂ် ဆန်းသော ၁၂၉၆၀၀၀-နှစ်ကာလ၊ အခြေ ၃-ချောင်းသာ ထောက်၍ တချောင်းသောခြေ ကျိုးပျက်သကဲ့သို့ သူတော်ကောင်း ၃-စု သူယုတ်မာ တစု ဖြစ်ပေါ်၍ လာချေပြီ။

(၃) ဒွါပရယုဂ် ဆန်းသော ၈၆၄၀၀၀-နှစ်ကာလ၊ ခြေ ၂-ချောင်းသာ ထောက်နေသကဲ့သို့ သူတော်ကောင်း ၂-ပုံ၊ သူယုတ်မာ ၂-ပုံ ဖြစ်၍ လာချေပြီ။

(၄) ကလိယုဂ် ဆန်းသော ၄၃၂၀၀၀-နှစ်အခါ၊ အခြေ ၃-ချောင်း ကျိုးပျက်၊ တချောင်းဖြင့်သာ ထောက်တည်၍ နေရသကဲ့သို့ တရားမစောင့်သော သူယုတ်မာ ၃-စု၊ တရားစောင့်သော သူတော်ကောင်း တစု ဖြစ်၍ လာချေပြီ၊ ဤ ယခုငါတို့ဖြစ်ရာ ခေတ်ကား ကလိယုဂ် ခေတ်ကြီးဖြစ်၍ သူယုတ်မာ ပေါများလှ၏။

ယုဂ် ၅-ပါး။ ။သာသနာတော်နှစ် အပိုင်းအခြားကာလနှင့် ယှဉ်ခြင်း ၅-ပါးဟူလို။ (၁) ဝိမုတ္တိ ယုဂ်- ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်နှင့်ယှဉ်သော အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြား၊ (၂) သမာဓိ ယုဂ်-စျာန် သမာပတ်၊ ထကရားနှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယှဉ်အဆော အချိန်ကာလ၊ (၃) သီလ ယုဂ်-သီလနှင့်သာ ယှဉ်မှီသော အချိန်ကာလ၊ (၄) သုတ ယုဂ်-ဗဟုဿုတမျှသာ ရှိတော့သော အချိန်ကာလ၊ (၅) ဒါန ယုဂ်-ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း မျှလောက်သာ ရှိတော့သော ကာလ။

မှတ်ချက်။ ။ထိုသနိပါတ် ဖုဿထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာမှ ယူသည်၊ ရင်း၌ နှစ်အပိုင်းအခြားနှင့် ဝေဘန်၍ မပြပေ။

[ယော]

ယောကျ်ားအပြား၊ မျိုးလေးပါး၊ မိန့်ကြား သျှုတြ။ ။ပုရိသသျှုတြမှ။

(၁) အဿဂ မည်သော ယောကျ်ား မျိုးသည် ပန်းရင်းနံ့ ကဲ့သို့သော ကိုယ်နံ့ရှိ၏၊ လက်ဖဝါး ခြေဖဝါး နူးညံ့၏၊လက်ချောင်းခြေချောင်း ရှည်၏၊ ရင်ကျယ်၏၊ ချက်နက်၏၊ အအိမ်၌ ကိန်းသော လိင်ရှိ၏၊ အရသာ ဆိမ့်၏၊ မွေးတွင်းတခုခု၌ မွေးညှင်း တပင်စီ ပေါက်၏၊ သူတပါးကို သနားတတ်၏၊ သီလစောင့်၏၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်၏၊ အင်အားတန်ခိုးရှိ၏၊ ဆံ, မုတ်ဆိတ်, လက်ကတီးမွေး,ဂုယ္ဟ္ဘမွေး ရှည်၏၊ နိမိတ် ရှည်စွာ့အဆုံး လက်လေးသစ်မျှသာ ရှိ၏။

(၂) မြိဂမည်သော ယောကျ်ားမျိုးကား စကားများ၏၊သည်းခံတတ်၏၊ သနားတတ်၏၊ ဆရာမိဘကို ရှိသေတတ်၏၊ မကဲ့ရဲ့တတ်၊ ပြေပြစ် ချစ်ဘွယ်သော စကားကို ဆိုတတ်၏၊ ပညာကို ခင်မင်တတ်၏၊ ကိုယ်အနံ့ကား မသေရည်နံ့ကဲ့သို့ ရှိ၏၊ ကိုယ်အရသာ ဖန်၏၊ ဂုယ္ဟ္ဘကား ရှည်စွာ့အဆုံး လက်ရှစ်သစ်သာ ရှိ၏။

(၃) ပြိဿဘ ယောကျ်ားမျိုးကား ကိုယ်အသားတင်းမာ၏၊ ချိုသော အရသာကို စားတတ်၏၊ သီချင်းကို လိုလား၏၊ လောဘရမ္မက်ကြီး၏၊ သူ့သိုး သူ့မယားကို လွန်ကျူး ပြစ်မှားတတ်၏၊ အသံကောင်း၏၊ မေထုန်ကြူး၏၊ သူတပါးကို ကဲ့ရဲ့ပြုစုတတ်၏၊ ကိုယ်ယနံ့ကား ပျားနံ့ကဲ့သို့ရှိ၏၊ အရသာ ချို၏၊ ဂုယ္ဟ္ဘ ရှည်စွာ့အဆုံး လက်ဆယ်သစ်သာ ရှိ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) အသွ မည်သော ယောကျ်ားမျိုးကား ကိုယ့်ပစ္စည်းကို ခင်မင်၏၊ သူ့ပစ္စည်းကို လိုချင်တတ်၏၊ များစွာသော မကောင်းမှုတို့ကို ပြုကျင့်တတ်၏၊ သူ့သားမယားကို ပြစ်မှားတတ်၏၊ သစ္စာမရှိ၊ သူ့ကျေးဇူးဂုဏ်ကို မသိတတ်၊ မုသားဆိုတတ်၏၊ ဆူဖြိုးသောကိုယ်ရှိ၏၊ လက်ကတီးမွေး, ဝှက္ခြေမွေး ရှည်၏။ အရှက် အကြောက် နည်း၏၊ အထူးထူးသော အရသာကို ကြိုက်တတ်၏၊ အင်္ဂါဇာတ် အလုံးကြီး၏၊ ကိုယ်နံ့ ညှီ၏၊ ဝမ်းပူ၏၊ ဝမ်းပိုက်၌ အရေးအကြောင်း မရှိ၊ အင်္ဂါဇာတ် ၁၄-သစ်မျှ ရှည်၏။

ယောကျ်ားဂြိုဟ် ၄-ထုံး။ ။တနင်္ဂနွေ, အင်္ဂါ, ဗုဒ္ဓဟူး, ကြာသပတေး ၎င်းဂြိုဟ် ၄-လုံးကို 'လောင်း, အံ, ပြု, ဖြား, ဂြိုဟ်ယောကျ်ား' ဟု ဆိုကြကုန်၏။

ယောကျ်ားတို့ အတတ်၊ ၁၈-ရပ်၊ သိမှတ် သင်ကြားရာ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အဋ္ဌာရသ သိပ္ပမျိုး ၃-နည်း) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ယောကျ်ားဒွါရ ၁၀-ပေါက်။ ။အမတသာဂရ ဆေးကျမ်းကြီးမှ ယူပြသည်။
(က) နှာခေါင်း ၂-ပေါက်၊ (ခ) နား ၂-ပေါက်၊ (ဂ) မျက်စိ ၂-ပေါက်၊
(ဃ) ပါးစပ်ပေါက်၊ (င) ကျင်ငယ်ပေါက်၊ (စ) ကျင်ကြီးပေါက်၊
(ဆ) ငယ်ထိပ်ပေါက်။

ယောကျ်ားများသာ၊ မွေလျော်ရာ၊ ဘုမ္မာ ၁၅၊ အဘယ်နည်း?။ ။ဤပုစ္ဆာကား ဣတ္ထိဘာဝနှင့် မရှိကောင်းသော ဗြဟ္မာမျှားကို ရည်ဟန်တူသည်၊ သတို့ပြုရန်ကား ယောကျ်ား၏ နိမိတ်လည်းရှိသည် မဟုတ်ကြ၊ အဖြေကား 'အရူပ ၄-ဘုံနှင့် အသညသတ်ဘုံ ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံရှိ ဗြဟ္မာများ ပင်တည်း။

ယောကျ်ားမြတ်တို့ အား ၅-ပါး။ ။ယောကျ်ားမြတ်တို့၌ ရှိထားကြရမည့် ဗလငါးတန်၊ ထိုငါးပါးတို့တွင် တဆင့်ထက်တဆင့် အစဉ်အတိုင်းမြတ်၍ ပညာအားသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း ဗိဿဝ သတ္တိသားအား ဘုရား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖော်တော်မူသည်။ (၁) ဗာဟု ဗလ-လက်ရုံးအား၊ ကိုယ်လက် သန်မာ ထွားကျိုင်းခြင်း၊ (၂) ဘောဂ ဗလ-ရွှေငွေရတနာ လယ်ယာစပါး စသည့် ပစ္စည်း ဥစ္စာများ၊ (၃) အမစ္စ ဗလ- မှူးမတ်ရာထူး အာဏာထူးများ၊ (၄) အဘိဇ ဗလ- ဆွေမျိုး မိတ်သင်္ဂဟအား၊ (၅) ပညာ ဗလ- ဗာဟု သစ္စ သိပ္ပပညာအား။

ယောကျ်ားမြတ်တို့ လက္ခဏာ ၃၂-ပါး။ ။ဝင်းသရုပ်မှာ (လက္ခဏာတော် ကြီး ၃၂-ပါး)နှင့် အတူ ဖြစ်၏။

ယောကျ်ားလူမောက်၊ ပေါင်း ၁၀-ယောက်၊ ဘွဲ့မြောက် တေဒင်။ ။ ဝင်း သရုပ်ကို(တေဒင်ရ လူယောကျ်ား ၁၀-ယောက်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ယောကျ်ားသားတို့၏ အပြစ် ၆-ပါး။ ။ယောကျ်ားမြတ်တို့ ရှောင်ကြဉ် အပ်သော တရား ၆-ပါး၊ ဟီတောပဒေသမှ။ (၁) နိဒ္ဒ-အအိပ် စုံမက် ခြင်း၊ (၂) တန္ဒိ- လုပ်ငန်းရပ်၌ အလိုမသန် နှေးကန်ဖင့်လေး အေးစက် ထိုင်းမှိုင်းခြင်း၊ (၃) ဘယ-သတ္တိ ညှိုးဖျင်း ကြောက်ရွံ့တတ်ခြင်း၊ (၄) ကောဓ-သည်းညည်းမခံ ဒေါသထန်ခြင်း၊ (၅) အာလသျ-အပျင်းထူခြင်း၊ (၆) ဒီဃသုတ္တ- အချိန်ဖင့်လေး ပြီးစီးမှု နှောက်နှေးအောင် လုပ်ဆောင် နေခြင်း။

ယောဂတရား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ သိထား ဘိဓမ္မာ။ ။သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဒုက္ခ၌ အမြဲမပြတ် ယှဉ်စပ် စေတတ်သော တရားလေးပါး။ (၁) ကာမ ယောဂ- ကာမဂုဏ် ငါးပါးကို လိုလားတောင့်တ တပ်မက်တတ်သော လောဘ ဟူသမျှ၊ (၂) ဘဝ ယောဂ- လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝ, စသော ထိုထိုဘဝ အမျိုးမျိုး၌ သာယာ နှစ်သက်တတ်သော လောဘ၊ (၃) ဒိဋ္ဌိ ယောဂ- လောက၌ ဘာသာအမျိုးအစားတွေ ရထောင်မက များပြားသော်လည်း ဘာသာမှန် တရားကား တပါးသာ ရှိ၏၊ ထိုဘာသာမှန် တရားကို ချန်ထား၍ ဘာသာများထိုကို စွဲလမ်းကိုးကွယ်မှု ဒိဋ္ဌိ၊ (၄) အဝိဇ္ဇာ ယောဂ- အမှားအမှန်ကို ဝေဘန် ခွဲခြား၍ မသိတတ်သော မောဟတရား။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါ ငါးပါး။ ။တရားအားထုတ်သူတို့ အင်္ဂါငါးပါး၊ ဝင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို(ပဓာနိယင် တရား ငါးပါး)၌ ကြည့်ပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယောနိသော လက်နက်ကြီး ၅-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၅ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၉။ (၁) မေတ္တာတရား ထားရှိရခြင်း၊ (၂) ကရုဏာ- ဆင်းရဲသူအား သနားရခြင်း၊ (၃) ကာယ ဝိဝေက- အပေါင်းအဖော်တို့မှ ကင်းဆိတ်ရခြင်း၊ (၄) စိတ္တဝိဝေက- ကိလေသာစိတ် ကင်းဆိတ်ရခြင်း၊ (၅) ဥပဓိ ဝိဝေက- ဥပဓိတရား ၄-ပါးမှ ကင်းဆိတ်ရခြင်း

ယောဂီရန်သူ၊ ၁၀-ပါးဟူ၊ လွတ်သူ မာရ်နတ်ယုတ်။ ။ပဓာန လုပ်ငန်း၏ ရန်သူများ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းကိုမာရ်နတ်၏ စစ်သည်တော် ၁၀-ပါးဟု ခေါ်ဝေါ်ပြောကြားလေ့ ရှိကြ၏၊ သရုပ် (မာရ်စစ်သည် ၁၀-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ယောနိအပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ခွဲခြား သန္ဓေယူ။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၀၅ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၃၄၁။ ပဋိသန္ဓေ နေကြရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး လေးစားဟူ၏။ (၁) သြပပါတိက ယောနိ- ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေ, ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်မျိုး၊ (၂) သံသေဒဇ ယောနိ- အညှိစွဲ ပဋိသန္ဓေ, ပိုး, လောက်လန်း စသည်၊ (၃) အဏ္ဍဇ ယောနိ- ဥထဲ၌ ပဋိသန္ဓေ, ကြက်,ငှက် စသည်၊ (၄) ဇလာဗုဇ ယောနိ- အမိသားအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ, လူ, ခွေး, စသည်၊ ၎င်းကိုပင် "ဂဗ္ဘသေယျ"လည်း ခေါ်၏။

[ယို]

ယိုးဒယား ၁၂-ခန်း။ ။ပြင်စည်မင်းအားရေးသော သုခုမ အနုပညာ မဟာဂီတ ၁၂-ခန်းဟူ၏။ (၁) ရွှေတညာ ဂီတကို 'ဖရဲတင်' ခေါ်သည်၊ (၂) နှင်းယွန်းသာဟောမန် ဂီတကို 'ခက်မွန်' ခေါ်သည်၊ (၃) တောတောင်စွယ် ဂီတကို 'ခမိန်' ခေါ်သည်၊ (၄) တောမြိုင်ခြေလမ်း ဂီတကို 'ထနောက်' ခေါ်သည်၊ (၅) ပန်းမြိုင်လယ် ဂီတကို 'ဖျင်းခြား' ခေါ်သည်၊ (၆) ခိုင်ပန်းစုံ ဂီတကို 'ထပ်တွန့်' ခေါ်သည်၊ (၇) မှော်ရှဲ ပေါဝန် ဂီတကို 'ချွတ်ချံ' ခေါ်သည်၊ (၈) မှိုင်းမှုံပြာညို ဂီတကို 'ငုငစ်' ခေါ်သည်၊ (၉) လွမ်းပိုအောင် ဂီတကို 'ချူခြာ' ခေါ်သည်၊ (၁၀) ဆန်းနွှေဦး ဂီတကို 'ကပီ' ခေါ်သည်၊ (၁၁) တလိုင်း စိန်ချယ်ညီလင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဂီတကို 'အလေ့မေ့' ခေါ်သည်၊ (၁၂) ဝေဇယန္တာ ဂီတကို 'မဟိုရ်သံ' ခေါ်သည်။

[၇]

ရံ ၃-ရွေ။ ။နန်းတော်တွင်း၌ မင်းမိဖုယား သားတော် သမီးတော်များကို ခစားဖျော်ဖြေရသော ရံရွေတော်မျိုး ၃-စား၊ တော်ဝင်သူ ကညာပျို များကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၁) ရံရွေတော်ငယ်- ဂေါရီ,နှင့် ကညာ,ခေါ် သော ရံရွေမယ်များ၊ (၂) ရံရွေတော်လတ်- ကုမာရီ,နှင့် သွေးစုန်း,ခေါ် ရံရွေမယ်များ၊ (၃) ရံရွေတော်ကြီး- မျက်မည်း,နှင့် မျက်ဝန်း,ခေါ် ရံရွေမယ်များ။

၎င်းကိုရည်၍ မဃဒေဝလင်္ကာ၌ "ဂေါရီကား ရှစ်၊ ဆယ်နှစ် ကညာ၊ ဆယ့်နှစ် မှာမူ၊ ကုမာ ခေါ်ထုံး၊ ဆယ့်သုံးနှစ်မယ်၊ သွေးစုန်းရွယ်နှင့်၊ တသွယ်ပိုင်းခြား၊ ဆယ့်ငါး မျက်မည်း၊ ကြည်းကြည်း ကြည်ရွှန်း၊ နှစ်ဆယ် ဆန်းက၊ မျက်ဝန်းမည်လွင်၊ ဤမျှလျှင်သား၊ တော်ဝင် ရွယ်ကောင်း၊ နတ်မယ်ပေါင်းတို့"ဟု စပ်ဆိုထားလေသည်။

ရံ ၃-ရွေ၊ တနည်း။ ။မန္တလေး ကုန်းဘောင်ဆက် ရာဇဝင်ကျမ်းပြု ဦးမောင်မောင်တင် ထံ 'ညဉ့်သုံးယာမ်ခါ၊ လေပြည်လာ' ပတ်ပျိုး၌ ပါသည့်'သုံးရွေကြော့ရင်' ကို ဖျာပုံမြို့ မြန်မာစာပေ ကြီးပွားရေးအသင်း အတွင်းရေးမှူး ဆရာငွေက မေးမြန်းသောအခါ 'သုံးရွေကြော့ရင်'ဆိုသော စကားမှာ အရွယ်သုံးပ,ါး ပိုင်းခြားခယမ်းထမ်းရွက်ရသော ရံရွေတော်တို့၏ အသျှင်ဟု ဆိုလိုသည်၊ အကျယ်ကို လင်းလျှင်၊ သုံးရွေဆိုသည်မှာ အရွယ် သုံးပ,ါးကို ပိုင်းခြားပြီးလျှင် ၁၃-နှစ်ရွယ်ထိ ကြက်တောင်, ပေါက်ချိုက်, ညွန့်ကိုက်, ဆံစည်း, စုလည်း,မြကုံး, ဖြစ်သည့် အပျိုမတော်များက တရွေ၊ ၎င်းအထက် အသက် ၁၈-ရွယ်ထိ အပျိုတော်များက တရွေ၊ ၎င်းအထက် အသက်ကြီးသော အပျိုတော် အထိန်း အဃ အချီတော်များက တရွေ ဖြစ်သဖြင့် ပေါင်း ၃-ရွေ ရှိသည်ဟု ဖြေဆိုထားသည်ကို ၎င်း မူအတိုင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရကာင်သံ ၃၇-ချင်း။ ။(၀) ဂီ နှစ်တို့အတွက် တောင်ဘီလာ မှတ်စုမှ။ အချိုကြီး သံ့၊အချိုငယ် သံ့၊ ဆရာတောင်း သံ့၊ဆရာပန် သံ့၊ ဆရာညွှန်း သံ့၊ အတွင်းတီးပြေ သံ့၊ အပြင်တီးပြေ သံ့၊ဆင်ဖြူရေချ သံ့၊ ရွှေပလ္လင်တည် သံ့၊ ဗေဒါရွက် သံ၊ (၁၀) ဇမ္ဗူသပြေသီးကြွေ သံ့၊ ငါးကြင်းမြီးခတ် သံ့၊ ခရုသင်း သံ့၊ ခွက်ခွင်း သံ့၊ ဘီလူးဝမ်းစည်ကြိုးသံ့၊ မြစ်တွေးလန့်တွန် သံ့၊ မြစ်တွေးငှက်တွန် သံ့၊ သိကြားအုပ်ဆောင်း သံ့၊ သိကြားခလုပ် သံ့၊ သိကြားရေကန်တင် သံ၊ (၂၀) သိကြားလောက်ပစ် သံ့၊ကင်းပတ်ကြီး သံ့၊ ကင်းပတ်ငယ် သံ့၊ သပြေလား သံ့၊ ထုံးကိုးတံ သံ့၊ မျှော်ဆမင်းဦး သံ့၊ မိတ္တိလာကန်ပေါက် သံ့၊ ပြုံးကာရယ်ရှင် သံ့၊ နောက်မြင်းလှ သံ့၊ ကသား ဝန်းလည် သံ၊ (၃၀) ပွင့်လှရွှေဝါ သံ့၊ လုလင်ပြန် တောစည် သံ့၊ လက်ာကုတ္တီ သံ့၊ မြင်းလှစာတောင်း သံ့၊ မြင်းလှခွါ သံ့၊တငါမ အဲချင်းသံ့၊ စကြာမင်း ဘိသိက်မြှောက်သံ့၊ ပေါင်း ၃၇-သံ ဖြစ်၏။

ရင့်မာ တကျိုပ်။ ။အနာဂတဝင် ကျမ်းမှ၊ ပါရမီ ရင့်မာပြီးကြသော ဘုရားအလောင်းတော်များ။ ဘုရားဆုပန်၊ ရင့်မာ သံ၊ ကေန်မှတ်ကွဲ့၊ တကျိပ်တဲ့၊ (၁) ရှေးဦးအစ၊ မိတေယျ၊ သိကြလေကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၂) ရာမ မင်းကောင်း၊ဆုပန်တောင်း၊ တကြောင်းမှတ်ကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၃) ကောသလမင်း၊ ကျော်သံပြင်း၊ မယွင်းဘူးကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၄) အဘိဘူ နတ်၊ ကျော်နှံ့စပ်၊ သိတတ်စေကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၅) အသူရိန် နတ်၊ ဝေါပညတ်၊ သိတတ်စေကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၆) ဒီဃသောဏီ၊ ပုဏ္ဏားမည်၊ အညီမှတ်ကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၇) ဝင်္ဂိက ဆို၊ ပုဏ္ဏားပျို၊ အိုအောင်မှတ်ကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၈) ဒေါဒေယျခေါ်၊ ပုဏ္ဏားကျော်၊ ပျော်ပျော်မှတ်ကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၉) နာဠာဂိရိ၊ ဆင်ဟတ္ထိ၊ သိကြ လေကွဲ့၊ အလောင်းတဲ့၊ (၁၀) ပလလဲဆင်၊ အမည်တွင်၊ ထင်ထင်မှတ်ကွဲ့၊ အကောင်းတဲ့။

ရည်မှတ်၍သတ်၊ ကံမြောက်လတ်၊ ၆-ရပ် အင်္ဂါသိ။ ။ပါဏာတိပါတကံ၏ ပယောဂ ရှစ်မျိုးတွင် ဥဒ္ဒိဿ ပယောဂ၏ အင်္ဂါ ၆-ပါးကို ဆိုသည်၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) ဝတ္ထုကို မှတ်၍ သတ်နိုင်းခြင်း၊ (၂) အချိန်ကာလကို မှတ်၍ သတ်ခိုင်းခြင်း၊ (၃) အရပ် ဒေသကို မှတ်၍

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သတ်ခိုင်းခြင်း၊ (၄) ထားလုံ့စသည့် လက်နက်မျိုးကို မှတ်၍ သတ်ခိုင်းခြင်း၊ (၅) ထိုင်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊စသည့် ဣရိယာပုထ်ကို မှတ်၍ သတ်ခိုင်းခြင်း၊ (၆) သတ်ပုံ သတ်နည်းကို ဘယ်ပုံသတ်ရမည်ဟု ဧပြောပြပုံကို မှတ်၍ သတ်ခိုင်းခြင်း။ ဤခိုင်းစေချက်တို့မှ လွဲ၍သတ်လျှင် ကံမမြောက်ပေ။

ရတနာ ၃-ပါး။ ။သုတ္တနိပါတ်။ပါ။၁၀၂။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။၂၆၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ လောက၌ အမြတ်ဆုံး အကောင်းဆုံး ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရတနာ, တရားရတနာ, သံဃာရတနာကို ရတနာသုံးပါးဟု ခေါ်မှတ်ကြ၏။

ရတနာ ၇-ပါး။ ။လူတို့ အသုံးအဆောင် ဖြစ်သော လောကီရတနာ ၇-ဖြာ။ (၁) သုဝဏ္ဏ-ရွှေ၊ (၂) ရဇတ-ငွေ၊ (၃) မုတ္တာ-ပုလဲ၊ (၄) မဏိ-ပတ္တမြား၊ (၅) ဝေဠုရိယ-ကြောင်မျက်ရွဲ၊ (၆) ဝဇီရ-စိန်၊ (၇) ပဝါဠ-သန္တာ။

ရတနာ ၉-ပါး။ ။နဝ ရတနာ ခေါ် "နဝရတ် ၉-ပါး" ကိုပင် "ရတနာ ၉-ပါး"ဟု မှတ်လေ။ အကျယ် (နဝရတ် ၉-ပါး)၌ ရှုပါ။

ရတနာ ၁၀-ပါး။ ။ဝိနည်းပါဠိတော် ပါစိတ် ရတနဝဂ်- ၂၃၂ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၂-မှ။ (၁) မုတ္တာ-ပုလဲ၊ မဏိ-မြ, ပတ္တမြားစိမ်း၊ ဝေဠုရိယ-ကြောင်မျက်ရွဲ၊ သင်္ခ-ခရုသင်း၊သိလာ-ကျောက်သလင်း၊ ပဝါဠ-သန္တာ၊ရဇတ-ငွေ၊ဇာတရူပ-ရွှေ၊ လောဟိတင်္က-ပတ္တမြားနီ၊ မသာရဂံ-ပတ္တမြားပြောက်။ (၁၀)

ရတနာ ကျောက်များ၊ အမြတ်ထား၊ မျိုးပြား ၂၄။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ကျောက်မြတ် ရတနာမျိုး ၂၄-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရတု ၆-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-အုပ်။၂၅၆။ ဤ၌ ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် လွယ်ကူစေရန် နက္ခတ်အလို, သူရိယမာသ အလို့တို့ကို မဖော်ပြဘဲ စန္ဒြမာသ အလို အားဖြင့်သာ ယှဉ်တွဲ၍ ပြလိုက်သည်။

(၁) သသိရ-သိသ်ိရ ရတု၊ပြာသိုလဆန်း ၁၅-ရက် ညဥ့် ၂-ချက်တီးကျော် အချိန်မှစ၍ တပေါင်းလဆန်း ၁၅-ရက် ညဥ့် ၂-ချက်တီး အထိကို ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) နိဗ္ဗြရ-ဝသန္တ ရတု၊ တပေါင်းလဆန်း ၁၅-ရက် ညဥ့် ၂၊ချက်တီး ကျော်ကစ၍ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီး အတိ။

(၃) ဂိမ္ဗန္တ-ဂိမှ ရတု၊ ကဆုန်လဆန်း ၁၅-ရက် ညဥ့် ၂-ချက်တီးကျော်မှ စ၍ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီး ချိန်ထိ။

(၄) ဝဿာန္တ-ဝဿာန ရတု၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးကျော်မှ စ၍ တော်သလင်းလဆန်း ၁၅-ရက် ညဥ့် ၂-ချက်တီး ချိန်ထိ။

(၆) သာရဒ-သရဒ ရတု၊ တော်သလင်းလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီး ကျော်မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၅-ရက် ညဥ့် ၂-ချက်တီး ချိန်ထိ။

(၆) ဟေမ-ဟေမန္တ ရတု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီး ကျော်မှစ၍ ပြာသိုလဆန်း ၁၅ ရက် ညဥ့် ၂-ချက်တီး ချိန်ထိကို ခေါ်ဆိုသည်။

ရတုကဗျာအပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။ရတုလင်္ကာ အမျိုးအစား လေးပါးဟူ၏။ (၁) ကေပိုဒ်ရတု- တပိုဒ်တည်းနှင့် အဓိပ္ပါယ် ကြောင်းခြင်းရာ ကုန်စုံအောင် ရေးသား စပ်ဆိုထားသော ရတုမျိုး၊ (၂) အဖြည့်ခံရတု- ပိုဒ်စုံ ရတု ဖြစ်ရမည့်အစား နောင်ခါ ဖြည့်စွက်ရေးသားကြရန်အတွက် ၂-ပိုဒ်သာ ရေးသားထားသော ရတုမျိုး၊ (၃) ပိုဒ်စုံရတု ၃-ပိုဒ်ဖြင့် ပြီးပြည့်စုံအောင် ရေးသားစပ်ဆိုထားသော ရတုမျိုး၊ 'မဲဇာတောင်ခြေတို့လို' (၄) ပိုဒ်များရတု-ပိုဒ်စုံမျှ မကတော့ဘဲ ၄,၅,၆,၇,၈,၉ ပိုဒ် စသည်ဖြင့် စပ်ဆိုထားသော ရတုမျိုး၊ ချီ, ချ, ညီညီ, မညီညီ, စပ်ဆိုနိုင်သည်။

ရတုကဗျာ ချီ,ချ,နည်းမျိုး ၂၅-ပါး။ ။ကဗျာဗန္ဓသာရကျမ်းမှ နည်းရရှိမျှ ယူပြသည်။ (၁) ထူးဆန်းထွေလာ ၃-ပိုဒ်လုံး၌ ရှည်တို ချီ,ချ မတူကြသော ဖွဲ့စီကုံးနည်း၊ (၂) ညွန့်ရှင်- အသတ်ရှိသော စာလုံးဖြင့်သာ ချခြင်း၊ (၃) ပေါက်ပြ- အသတ် ပါ, မပါ, အက္ခရာတို့ဖြင့် အချီ, အချ မျှ၍ ကုံးဖွဲ့ခြင်း၊ (၄) ငုံဖူး-၍ ဟူသော အက္ခရာ မပါစေဘဲ ချီ,ချခြင်း၊ (၅) ပုလဲသွယ်-အသတ်အက္ခရာနှင့် ၍-ဟူသော အက္ခရာ အချီ, အချ,မှာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပါခြင်း၊ (၆) လည်ကုပ်ချီ-ရွှေပုဒ်၏ ဒုတိယပါဒ တတိယပါဒတို့တွင် တခုခုသောပါဒ၌ အက္ခရာကိုငင်း၊ အမိပ္ပါယ်ကိုငင်း ယူ၍ လည်ကုပ်တွင် ချီခြင်း။ (၇) အဖျားကောက်- ရွှေပုဒ်၏ အချတွင်ပါသော အက္ခရာ အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ယူချီခြင်း၊ (၈) ရွှေလောင်းပျံ-က,ခ,တ,ယ,ပ,ရ,မ, ငင်း အက္ခရာ ၇-လုံးတို့ဖြင့် ချီချခြင်း၊ (၉) သော်တာရောင် - ဟု, အက္ခရာ ရှောင်ရှားပြီး အသတ်တူ ကာရန်တူ အသံတူတို့ဖြင့် ချခြင်း၊ (၁၀) ကဏ္ဍုဆူး-ချီ,ချ ၃-ပိုဒ်လုံး၌ အချီ,အချ မညီထားခြင်း၊ (၁၁) နေရောင်ခြည်ပြေး- က,တ,ထ, ဟူသော အက္ခရာ ၃-လုံးတို့တွင် တလုံးလုံးဖြင့် ချခြင်း၊ (၁၂) ဖျောက်ဆိပ်လလယ်-ဝဏ္ဏ တလုံးလုံး အကြားတွင်ပါ၍ အသတ်ရှိသော အက္ခရာဖြင့်သာ ချခြင်း၊ (၁၃) ညွန့်ဟုံ-ဝသတ် အက္ခရာ များ၍ ချခြင်း၊ (၁၄) ခိုင်ညွန့်ခက်ဖြာ- ၇-လုံးဖြင့် အဆုံးချခြင်း၊ (၁၅)မဏိဆံကျင်- ၉-လုံးဖြင့် အဆုံး ချခြင်း၊ (၁၆) အာသာဝတီဝတ်ဆံ- ၁၀-လုံးဖြင့် ချခြင်း၊ (၁၇) မဏိဦးပြည်း- ၁၅-လုံးဖြင့် ချခြင်း၊ (၁၈) ဇော်တခိုင်လုံး- ၁၉-လုံးဖြင့် ချခြင်း၊ (၁၉) မပြတ်ကေသာ- ၂၅-လုံးဖြင့် ချခြင်း၊ (၂၀) ဇမ္ဗူ့သပြေသီးမှည့်- ၃၅-လုံး အဆုံးချခြင်း၊ ထို့ထက် လွန်၍ မချကောင်းချေ။ (၂၁) ချိန်ခွင်လျှာ-ပဌမနှင့် တတိယပိုဒ်တို့မှာ သံတူချ၍ ဒုတိယပိုဒ်မှာ သံကွဲချခြင်း၊ (၂၂) ဘီလူးရယ်- သဠပ, သဝဏ္ဏ အက္ခရာ အသတ်,အသံ စသည်တို့ကို မတူလိုးလွဲပြန်၍ စီကုံးခြင်း၊ (၂၃) စာကျိုး-ငသတ်,ညသတ်၊ တသတ်, ပသတ်၊ နသတ်, မသတ်တို့ကို စပ်ခြင်း ချီ,ချခြင်း၊ (၂၄) စာဆန်း-ကဝိမပီသ, ကဗျာ့ဥပဒေမရှိသည့် ခေတ်ဆန်း စာပေ ဟူသမျှ၊ (၂၅) စာထုံး-စာကျိုးကိုပင် ခေါ်ဆိုသည်။

ရတုစပ်ရာ၊ နည်း ၆-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ အဘယ်နည်း။ ။ ရတုစပ်နည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကျမ်းပေါင်း များစွာ လာရှိကြသော်လည်း ဤ၌ ကဗျာဗန္ဓ သာရကျမ်း၌ လာသည်ဟုံ ဖြေဆိုပါအံ့။ ၎င်းပုံစံကို (အစပ် ၆-ပါး) ၌ ပြန်ရှုလေ။

ရတုပိုဒ်စုံမျိုး ၅-ပါး။ ။ပိုဒ်စုံ စုပ်ပုံ နည်းမျိုး ငါးပါးကို ဆိုသည်၊ ပိုဒ်စုံ ဆိုသည်ကား ၃-ပုဒ်ကို ဆို၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) ရိုးရိုးပိုဒ်စုံ- အစပ် ၆-ပါး၌ ဖြစ်သလို ထည့်သွင်း စပ်ဆိုသွားသော ပိုဒ်စုံ ရတုများ။ ပုံ- မဲဇာတောင်ခြေ- တို့လို။

(၂) သတ်စေ့နှက်၊ ၃-ချက်ညီ ပိုဒ်စုံ- ကာရန် ၃-ချက်လုံးကို ညီညွတ်စွာ ၃-ပုဒ်လုံး၌ မချွတ်အောင် စပ်ဆိုသွားသော ရတုပိုဒ်စုံများ။ ပုံ- ဒု နဝဒေးဆို 'ညွန့်လမ်းရွှေဝါ' တို့လို။

(၃) စကြာလည် ပိုဒ်စုံ- စကြာများလည်သလို မိမိ၏ အချီပိုဒ်နှင့်ပင် အဆုံး၌ ထပ်၍ချသော ပိုဒ်စုံမျိုး။ ပုံ၊ ရခိုင် မိညိုဆို 'နန်းတွင်းမိညို၊ ကျွန်ုပ်ဆိုသား (ယ) နန်းတွင်းမိညိုသာ တကား' တို့လို။

(၄) ကိုယ်တွင်းပြည့် ပိုဒ်စုံ-ကိုယ်နှင့်တူသော အလည်ပိုဒ် အားလုံးတို့၌ ပဌမ ပိုဒ်၏ သတ်ပုံကာရန်အတိုင်း မချွတ်လိုက်ယူ စပ်ဟပ် ရသော ပိုဒ်စုံမျိုး၊ ပုံ-ရှင်ရဋ္ဌသာရဆို (က) မြသွယ်ရောင်လျှံ၊ ကုံး၍ပန် လျက်၊ ဝင်းစံကြွေရွက်၊ ဖူးသစ်ထွက်သော် (လ)။ (ခ) လှသွယ် ခေါင်စံ၊ သုံးရွှေရံလျက်၊ မင်းစံ ရွှေညက်၊ ဦးသစ်ခက်သော်(လ)။ (ဂ)မြရွှယ်တောင်ရံ၊ ရုံးတွေ့စံလျက်၊ တင်းသံစေခက်၊ ကြူးနှစ်သက် သော် (လ) အပိုဒ်ရှိသမျှ ဤနည်းစပ်။

(၅) တောင့်ထဲတွန့် ပိုဒ်စုံ-ပိုးတောင့်ထဲ တွန့်သလို ကောက်ကွေ့တွန့်လိမ် ကာ ၄-လုံး တမျိုး၊ ၅-လုံး တခါ၊ စပ်ဆို သီကုံးသွားသော ပိုဒ်စုံမျိုး၊ ပုံ- ရှင်ရဋ္ဌသာရဆို 'ဒေဝစ္ဆရာ၊ ပြင်လျှာ သင့်တင့်ယောင်၊ ရွှေကြက်တောင်ဝယ်၊ လှခေါင်တင့်မျိုးလွှတ် (ယ) ရွှေရင် ဖုံးတုံ မဖုံးတုံ' တို့လို။

ရတုမျိုး ၃-ပါး။ ။ဥတုမျိုး ၃-ပါးကိုပင် အချို့စာပေတို့၌ 'ရတု' ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် ရေးသုံးကြကုန်သည်၊ သဘော အတူပင် မှတ်ပါ။

ရန်အောင်မြင်ရာ၊ နည်း ၆-ဖြာ၊ သိပါ အစိုးရ။ ။ဇာတ် ။ပါ။ ပ-အုပ်။ ၁၃၁-။ဋ္ဌ။ တတိယအုပ်။ ၁၉၁-စသည်တို့၌လည်း ပါရှိသည်။ ရာဇနီတိမှ။ ရန်သူများကို အောင်နိုင်မှု နည်းပရိယာယ် ၆-ပါး။ (၁) စားနပ်ရိက္ခာ ခဲယမ်းမီးကျောက် လက်နက် စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့ တောင့်တင်းပြည့်စုံခြင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ပရိတ်တော်နှင့် မန္တရားမန္တန်တို့ကို ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ (၃) ပညာရှိတို့နှင့် တိုင်ပင်ခြင်း၊ (၄) ချစ်ဖွယ်စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ (၅)လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတော်ကို ပို့ဆက်ခြင်း၊ (၆) အမျိုးအနွယ် ဆက်စပ်ခြင်း, မိတ်ဖွဲ့ခြင်း။

ရန်ငြိုးပြေကြောင်း တရား ၅-ပါး။ ။ရန်သူအပေါ်၌ ရန်ငြိုးပြေစရာ တရား ငါးပါး။ (၁) မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ- ရန်သူ၌ မေတ္တာပွားပါ၊ (၂) ကရုဏာ ဘာဝေတဗ္ဗာ- ရန်သူကို သနားညှာတာပါ၊ (၃) ဥပေက္ခာ ဘာဝေတဗ္ဗာ-လျစ်လျူ ရှုလိုက်ပါ၊ (၄) အသတိ မနသိကာရော-မေ့ပျောက်ပစ်လိုက်ပါ၊ (၅) ကမ္မဿ ကတာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ-သူပြုသမျှအမှု သူ့ကံနှင့်သူ ဖြစ်ပါစေတော့ ဟူသော သဘောထားလိုက်ပါ။

ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်းတရား ၉-ပါး၊ ၁၀-ပါး။ ။နဝင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်။ ၂၀၈။ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။ ဒသင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်။ ၃၇၅။ ဋ္ဌ။ ၃၂၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။ အာဃာတဝတ္ထု ဆယ်ပါးလည်း ခေါ်၏။ ဒေါသဖြစ်ရန် နီးစွာသော အကြောင်းတို့တည်း။ (၁) မိမိစီးပွားမဲ့ကို ယခုပြုနေသူ၊ (၂)ရှေးကပြုခဲ့ဘူးသူ၊ (၃) နောင်ခါပြုမည့်သူ၊ (၄) မိမိချစ်သူ စီးပွားမဲ့ကို ယခုပြုနေသူ၊ (၅)ရှေးက ပြုခဲ့ဘူးသူ၊ (၆)နောင်ခါ ပြုမည့်သူ၊ (၇)မိမိမုန်းသူ၏ စီးပွားဥစ္စာ ယခုတိုးတက်နေခြင်း၊ (၈) ရှေးက တိုးတက်ခဲ့ခြင်း၊ (၉) နောင်လည်း တိုးတက်အံ့ဖြစ်ခြင်း၊ (၁၀) မိုးဩရွာလွန်း, နေပူလွန်း, လေတိုက်လွန်း, မရွာ, မပူ, မတိုက်၊ လသာ့, လမသာခြင်း၊ ခလုပ်တိုက်မိခြင်းတို့၌ အရာမဟုတ်ဘဲလျက် အမျက်ထွက်ခြင်းဟူသော အဋ္ဌာန ကောပ။

ရန်ငြိုးမျက်ထား၊ အပြစ်မျှား၊ ၅-ပါး မကောင်းသင့်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အမျက်ပွားများ၊ ပြစ်တရား၊ ၅-ပါး ကျမ်း၌ဆို) ဟူသော သုဒေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရန်လည်း မဆိုင်၊ မပြိုင်တရား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ရှောင်ရှားစရာ အဘယ်နည်း?။ ။ဤ၌ အမေးပုစ္ဆာပြုသူက ဆယ်ပါးသာ မေးထားသော်လည်း ဩဝါဒထူးပျို့၌ ၁၁-ပါးမျှ လာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ၎င်းပျို့ စာမူအတိုင်း ပင် ဖြေဆိုလိုက်အံ့၊ ရန်မပြုရာ၊ ဆယ့်တစ်မှာကား–

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ရ + နိ]

(၁) အာဏာထန်ပြင်း၊ စိုးမင်းတို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ နှောင်ထား ပုတ်ခတ်၊ ဘေးတွေ့တတ်၏။

(၂) မှူးမတ်စစ်ကဲ၊ သူရဲဗိုလ်မှူး၊တပ်မှူးစစ်ကွပ်၊ စစ်ကြပ်မှူထမ်း၊ ရာထမ်း တို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ ကြေထွားရိပွတ်၊ ကွပ်ညှပ်ပြင်း၍၊ ချည်နှောင်တွေ့၏။

(၃) နောက်ရွှေမြင်သိး၊ သူကြီးကြေးကိုင်၊ မြေတိုင်စချီ၊ အစီအရင်၊ ရွာရှင်တို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ ရပ်ခြားမြေရွှေ၊ နှင်ထုတ်တွေ့၏။

(၄) ညဥ့်နေ့ခတ်လည်၊ ရာဇဝတ်စည်နှင့်၊ မောင်းသည်တို့အား၊ ရန်ပြု မှားသော်၊ ထိပါးမျက်ငွေ၊ ဆင်းရဲတွေ့၏။

(၅) သိမ်မွေ့အာစာ၊ ခေမာရည်မှန်း၊ ရဟန်းတို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ လေးပါးပါယ်ငွေ၊ ဆင်းရဲတွေ့၏။

(၆) အလေ့ဘာသာ၊ ယုတ်မာကျင့်ရိုး၊ ကျွန်ဆိုးတို့အား၊ ရန်ပြုမှား သော်၊ လေးစားမထေ၊ မရိုသေလျှင်၊ ပြုလေတုံ၍၊ ကြံစည်မေ့၏။

(၇) ရေမြေတံခွန်၊ မင်းကျွန်တို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ လှည့်ပြားပတ် ကွေ့၊ ကုန်းတိုက်တွေ့၏။

(၈) ကြီးလေ့ဂုဏ၊ မိဘတို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ စကားလောင်ဝေ့၊ မှုရာတွေ့၏။

(၉) ရွှေငွေအတိ၊ နက်ကျိဖြင်အေး၊ သူဌေးတို့အား၊ ရန်မူမှားသော်၊ တရားပြု၍၊ အလျော်တွေ့၏။

(၁၀) ကောဖ်းစေ့မဟုတ်၊ သူယုတ်တို့အား၊ ရန်ပြုမှားသော်၊ စကား စမည်၊ အရှည်အတို၊ မရိုမသေ၊ အထွေထွေလျှင်၊ ပလွေလွင့်၍၊ ကဲ့ရဲ့တွေ့၏။

(၁၁) ချမ်းမြေ့ယှဉ်မှီး၊အိမ်နီးချင်းအား၊ရန်တွေ့မှားသော်၊ရွာသားရွာသူ၊ ဦးမည်းဖြူတို့၊ ငြူစူစောင်းမဲ၊ ငြီးငွေ့မြဲသည်၊ ဆိုဆဲခံရ မှန်မုချ။

www.burmeseclassic.com

ရန်သူမျိုး ၄-ပါး။ ။ဤသို့ ကျက်မှတ်ရ လွယ်ကူစေရန် စာဏာကျပျို့မှ ယူပြလိုက်သည်။

(၁) မွေးသည့်ဘခင်၊ ကျေးဇူးရှင်လည်း၊ ကြွေးတင်အောင်သာ၊ ပြုလုပ်ပါမူ၊ သေချာစီစစ်၊ ရန်သူဖြစ်၏။

(၂) အချစ်မိုအင်၊ မွေးမိခင်လည်း၊ ပျော်ရွှင်မိုက်မှား၊ လင်ငယ်ထားမူ၊ မှတ်သားစင်စစ်၊ ရန်သူဖြစ်၏။

(၃) မေတ္တာဆပွား၊ ချစ်မယားလည်း၊ အမျှားငေးမျှ၊ အလွန်လှမူ၊ မှတ်ကြစင်စစ်၊ ရန်သူဖြစ်၏။

(၄) ရင်နှစ်ခေါ်ငြား၊ သွီးသားလည်း၊ သင်ကြားပညာ၊ ကင်းမဲ့ပါမူ၊ မှတ်ရာစင်စစ်၊ ရန်သူဖြစ်၏။

ရန်သူမျိုး ၅-ပါး။ ။ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ။ပါ။၂၂၆။ ထေရီဂါထာ ။ပါ။ ၄၃၃ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၆။ ပေါ်တန်စွာ မပြုကျင့်ရသော အရာငါးပါး။ (၁) ရေ ရန်သူ၊ (၂) မီး ရန်သူ၊ (၃) မင်း ရန်သူ၊ (၄) ခိုးသား ထားပြ ရန်သူ၊ (၅) မလိုမုန်းတီးသူ ရန်သူ။

ရပ်ပြစ် ၈-ပါး။ ။အဋ္ဌကထာခေါ် နိုဗ္ဗာန်,မဂ်,ဖိုလ် မရကောင်းသော အရပ်ဋ္ဌာန ရှစ်ပါး ယူ၏၊ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ။ (၁) ပစ္စန္တဇော-ဗုဒ္ဓသာသနာတော် မတည်မရှိသော ပစ္စန္တရစ်အရပ်၊ (၂) အရူပိနော- နာမ်သာရှိ၍ ရုပ်မရှိသော အရူပ ၄-ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ (၃) ဝိတ လိင်္ဂေါ- ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် အင်္ဂါ ချို့တဲ့သော သူဖြစ်ခြင်း၊ (၄) အသညဇော- ရုပ်သာရှိ၍ နာမ်မရှိသော အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ (၅) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမျိုး ဖြစ်ခြင်း၊ (၆) ပေတော- ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ (၇) တိရစ္ဆာနော- တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ (၈) နေရယိကော- ငရဲဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း။

ရပ်ပြစ် ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။၆၀။ဋ္ဌ။ ၄၄။ သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၂၄၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၄၆။ဝိမာနဝတ္ထု ။ဋ္ဌ။၁၁၇။ဤပြလတ့်ကား သမာနဝါဒ ဆရာတို့အလိုတည်း။သာသနာတွင်း အခါမျိုး၌။ (၁) ငရဲဘုံ၌ ဖြစ်သောသူ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ဖြစ်သောသူ၊ (၃) ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်သောသူ၊ (၄) အသုရာကာယ်ဘုံ ၊ အရူပဘုံတို့၌ ဖြစ်နေသူ၊ (၅) မဇ္ဈိမတိုက် ဘုရားပွင့်ခိုက်၌ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ချို့တဲ့စွာ လူဖြစ်နေသူ၊ (၆) မဇ္ဈိမတိုက် ဘုရားလက်ထက်၌ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ တည်နေသူ ဖြစ်လျက် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယူနေသူ၊ (၇) ပစ္စန္တရဇ်ခေါ် သာသနာမဲ့ရာ အရပ်မျိုး၊ (၈) ဗုဒ္ဓသုညခေါ် သုညကမ္ဘာ၌ မဇ္ဈိမတိုက်သားစု။

ရပ်ပြစ် ၉-ပါး၊ တနည်း။ ။ထို ၈-ပါးတို့တွင် "အသူရကာယ်ဘုံ" ထည့်၍ (နဝအက္ခဏေ) ဟု သုတ်ပါဠိက။ ၂၁၉-၌ လာရှိသည်။

ရယ်ခြင်း ၃-ပါး၊ လူ့အမျှား၊ တရားရစေမှု။ ။စာဆိုတော်ကြီး စိန္တကျော်သူ ဘွဲ့ခံ ဦးဩ၏ ဩဝါဒထူးပျို့ စာပိုဒ်ရေ ၁၅-မှ ရယ်ခြင်း သုံးပါးကို ပိုင်ဆိုင်သူတို့အတွက် တရားရရန် ပြဆိုလိုက်သည်။

(၁) မယားသယ် မှယ်ခြင်း၊ ချစ်လို့မညီး၊ ဇနီးအိမ်ရှင်၊ မိမိလင်သည်၊ ချစ်ခင်သောအား၊ သမီးသားကို၊ ပိုက်ဖျားအားရမ်း၊ ချီရွတ်နမ်းသော်၊ မယ်ဝမ်းကမွေး၊ သူများသွေးကို၊ အလေးတမြတ်၊ သင့်သားမှတ်၍၊ လည်ပတ်ဖက်ချီ၊ နမ်းလေပြီဟု၊ မထည်မလေး၊ အာသွမ်းသွေး၍၊ အဝေးမျက်ကွယ်၊ မယားရယ်၏။

(၂) မြေ့လယ်ယာက ရယ်ခြင်း၊ ငါ့လယ် ငါ့ယာ၊ ငါ့မြေတာဟု၊ ဥစ္စာခင်မင်၊ ပြန်ဆိုလျှင်လည်း၊ အရှင်မဲ့ပါ၊ ငါတို့မှာမူ၊ ကမ္ဘာမကျေ၊ မခြင်းနေ၏၊ မသွေယွင်းယို၊ သင်းတို့ကိုယ်မျှ၊ လို့ မပိုင်ဘဲ၊ ဘွယ်သရဲဟု၊ ပြောင်ဖြဲသောနှယ်၊ မြေကရယ်၏။

(၃) ရွှေငွေ ရတနာက ရယ်ခြင်း၊ ငါ့စိန် ငါ့ရွှေ၊ ငါ့ကြေးငွေဟု၊ စိတ်စေကြည်သာ၊ ဆိုပြန်ပါလည်း၊ ကြမ္မာဆော်တိုက်၊ ကောင်းတော်ခိုက်မို့၊ အိမ်ဆိုက်မျှသာ၊ တည်းခိုပါရှင့်၊ ငါးဖြာရန်သူ၊ ယူလည်းတို့ပါ၊ သေမင်းခွါလည်း၊ သင့်ရာ အလျောက်၊ ငါတို့ရောက်သည့်၊ တို့သခင်လျှင်၊ ဖြစ်ချစ်လွန်းလှ၊ လွန်မင်းစွဟု၊ ဒေါသချီးရယ်၊ ရွှေငွေ ရယ်သည်၊ သုံးသွယ်ရယ်ဆေး၊ ပြက် သွယ် သွေး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရယ်ခြင်း ၆-ပါး၊ မျိုးအပြား၊ မိန့်ကြား ဘိဓမ္မာ။ ။၎င်း ခြောက်ပါး၌ ၂-ပါးစီ, အစဉ်အတိုင်း သူမြတ် ရယ်ခြင်း, သူလတ် ရယ်ခြင်း, သူယုတ် ရယ်ခြင်းဟု သိပါလေ။ (၁) သိတ- မျက်စိပွင့်ရုံမျှ ပြုံးခြင်း၊ (၂) ဟသိတ- သွားအနည်းငယ် ပေါ်ရုံမျှ ပြုံးခြင်း၊ (၃) ဝိဟသိတ- အသံသာ ညင်းစွာထွက်ရုံမျှ ရယ်ခြင်း၊ (၄) ဥပ ဟသိတ- ပခုံးဦးခေါင်း လှုပ်အောင် ရယ်ခြင်း၊ (၅) အပ ဟသိတ- မျက်ရည်ထွက်အောင် ရယ်ခြင်း၊ (၆) အတိဟသိတ- လက်, ခြေ, ကိုယ် ကို ပစ်ယိမ်း၍ ရယ်ခြင်း။

ရယ်ဘွယ် ၁၀-ပါး၊ ကဝိများ၊ မိန့်ကြားကဗျာ အာဘယ်နည်း?။ ။စိန္တကျော်သူ ဦးသြရေး ဩဝါဒထူး ပျို့ကဗျာ၌ ဤသို့ဆို၏။ (၁) ဆယ်ပါးရယ်ဘွယ်၊ မှတ်ကြောင်း သွယ်ပိမ့်၊ ဉာဏ်ကျယ် ပါလျက်၊ ပွဲလယ်ချက်ဝယ်၊ နှုတ်ထွက် ယွင်းပါး၊ ဖွင့်ဆိုမှားအံ့၊ (၂) ခစား သူ့မှာ၊ သူလိုရာသို့၊လိုက်နာရလျက်၊ မာနတက်အံ့၊ (၃) လက္ခဏာမဲ့၊ ချို့တဲ့ဉစ္စာ၊ ဆင်းရဲစွာလျက်၊ ကာမဂုဏ်မူ၊ လုံ့လပြုအံ့၊ (၄)ပြီးထုထပ်ပွား၊ ဉစ္စာများလျက်၊ မိုက်အား ဖုံးလွှမ်း၊ မပေးကမ်းဘဲ၊ ဒါန နည်းအံ့၊ (၅) ငြိမ်းချမ်းသာယာ၊ နေရပါလျက်၊ သူ့မှာမှီနေ၊ ခစားလေအံ့၊ (၆) သားရေလျော့ပါး၊ အိုလှည့်ငြားလျက်၊ တရားမင်ဖိုလ်၊ မမှီခိုအံ့၊ (၇) ရန်ဖြိုပယ်လှစ်၊ ပြည့်ရှင်ဖြစ်လျက်၊ မှူ ညစ်ဆိုးနွမ်း၊ မှူးမတ်သွမ်းနှင့်၊ ချစ်ကျွမ်းဝင်ဝင်၊ ရေးတိုင်ပင်အံ့၊ (၇) သန့်စင်နွယ်ခါတ်၊ မျိုးရိုးမြတ်လျက်၊ အတတ်မသင်၊ နားဝင် မကျွမ်း၊ လော်လီသွမ်းအံ့၊ (၉) မန္တမ်းဂုဏ်အင်၊ ယောကျ်ားစင်လျက်၊ ချစ်ခင်စိုးပိုင်၊ မယားနိုင်အံ့၊ (၁၀) သုံးဆိုင်ဗေဒင်၊ ကုန်စင်မြောက်မြား၊ ထုံးနွယ်ထွားသည့်၊ ပုဏ္ဏားဖြစ်လျက်၊ အကျင့်ပျက်အံ့၊ ကန့်ကွက်ခြားနား၊ ဤဆယ်ပါးကို၊ အမှားလူတွင်၊ ရယ်ဘွယ်ထင်သည်၊ သည့်ပြင်ရယ်ဆေး ရမည်ဝေး။

ရသ ၆-ပါး၊ ၇-ပါး၊ ၉-ပါး၊, တနည်း။ ။၎င်း ဃရုပ်ကို (အရသာ ၆-ပါး။ ၇-ပါး။ ၉-ပါး)၌ ရှုပါ။

ရသမျိုး ၃-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ ပါ။ ၂၈၀ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၈၃။ (၁), ဓမ္မရသ- မဂ်-၄-ပါး။ (၂) အတ္ထရသ- ဖိုလ် ၄-ပါး၊ (၃) ဝိမုတ္တိရသ- နိဗ္ဗာန်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရဿ သရ၊ ၃-လုံးပြား သဒ္ဒ ဥပဒေ။ ။မျက်စိတမှိတ် လျှပ်တပြက်ခန့်မျှ တိုသောအသံ တမတ္တ၊ ၂ကာလမျှ အသက်ရှိသော (အ, ဣ, ဥ) ရင်းသုံးလုံးကို ဆိုသည်။

ရသေ့မျိုး ၈-မါး။ ။သုတ္တနိပါတ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၃၁၀။ သာသနာတော်တွင်း၌ ရသေ့မဝတ်ကောင်းချေ၊ ရသေ့ဝတ်သောသူသည် သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီးသူ မည်ကြောင်းနှင့်သဒ္ဓာယတနသံယုတ်။ပါ။၅၁၈။ဋ္ဌ။၁၄၅။ သုတ်သီလက္ခန် ။ပါ။ ၄၉ ။ဋ္ဌ။ ၂၄၀-တို့၌ သေချာစွာ ဟောထားတော်မူသည်။ (၁) သပုတ္တ ဘရိယ ရသေ့- ပစ္စည်းဥစ္စာ စုဆောင်း၍ သား မယားနှင့် နေသော ရသေ့၊ (၂) ဥဉ္ဆာစရိယ, ရသေ့- ကောက်သင်း ကောက်၍ စားရသော ရသေ့၊ (၃) အဂ္ဂိပက္ကိက ရသေ့- ဆန်, ပဲ, အလှူခံ၍ ချက်စားသော ရသေ့၊ (၄) အသာမပါက ရသေ့- ကျက်ပြီး ထမင်း ဟင်းကို ခံစားသော ရသေ့၊ (၅) အသ္မ မုဋ္ဌိက ရသေ့- သစ်ခေါက်ခွံကို ခွါစားသော ရသေ့၊ (၆) ဒန္တဝက္ကလိက ရသေ့- မိမိသွားဖြင့်သာ ကိုက်ခွါစားသော ရသေ့၊ (၇) ပဝတ္တဖလ ဘောဇန ရသေ့-သစ်သီး သစ်ရွက်တို့ကို ချွေဆွတ်၍ စားရသော ရသေ့၊ (၈) ပဏ္ဍုပလာသိက ရသေ့- အလိုလိုကျွေကျလာသော ရွက်, ပွင့်, သီး တို့ကိုသာ စားသော ရသေ့မျိုး။

ရဟန္တာတို့ မပြုအပ်သော တရား ၅-ပါး။ ။ဘယ်အခါမှ စေတနာနှင့် မပြုသော ကရားငါးပါးဟူ၏။ (၁) ပါဏာတိပါတ၊ (၂) အဒိန္နာဒါန၊ (၃) မေထုနဓမ္မ၊ (၄) မုသာဝါဒ၊ (၅) သန္နိဓိကာရက- ခဲဘွယ်, ဘောဇဉ်ကို နောက်နေ့အတွက် သိုမှီး၍ စားခြင်းမျိုး။

ရဟန္တာမျိုး ၂-ပါး။ ။ဈာန်အစေး ရှိ, မဲ့ အားဖြင့် ပြားသည်။ (၁) သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ-ဈာန်, အဘိညာဏ်, တန်ခိုးမရှိ ပကတိသူလို ငါလိုနေသော ရဟန္တာ၊ (၂)ဈာနလာဘီရဟန္တာ-ဈာန်,အဘိညာဏ် တန်ခိုးရှင် ရဟန္တာ။

ရဟန္တာမျိုး ၆-ပါး၊ တနည်း။ ။ရဟန္တာ အမျိုးအစား ၆-ပါး။ (၁) သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ရဟန္တာ- လွန်ကဲသော သဒ္ဓါဖြင့် ကိလေသာမှ လွတ်ကင်းသော ရဟန္တာ၊ (၂)ပညာဝိမုတ္တ ရဟန္တာ-လွန်ကဲသော ပညာဖြင့် ကိလေသာမှ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လွတ်ကင်းသော ရဟန္တာ၊ (၃) ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တ ရဟန္တာ-လောကီဝိဇ္ဇာ အဘိညာဉ်မပါ ယဒ္ဓါ၊ ပညာ ၂-ပါးဖြင့်သာ ကိလေသာမှ လွတ်ကင်းသော ရဟန္တာ၊ (၄) တေဝိဇ္ဇ ရဟန္တာ- ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာ၊ (၅) ဆဠဘိည ရဟန္တာ- အဘိညာဉ် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာ၊ (၆) ပဋိသမ္ဘိဒါ ပတ္တ ရဟန္တာ-ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါးသို့ ဆိုက်ရောက်သော ရဟန္တာ။

ရဟန္တာမျိုး ၁၂-ပါး၊ တနည်း။ ။သုတ္တနိပါတ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၈၂။ ခုဒ္ဒကပါဌ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) သုညတ ဝိမောက္ခ ရဟန္တာ၊ (၂) အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခ ရဟန္တာ၊ (၃) အပဏိဟိတ ဝိမောက္ခ ရဟန္တာ၊ ၎င်း ၃-ပါးကို ပဋိပဒါ ၄-ပါးနှင့် မြှောက် ရဟန္တာ ၁၂-မျိုး ဖြစ်၏။

ရဟန်းအပြား၊ မျိုး ၈-ပါး၊ ခွဲခြား သိတော်မူ။ ။ဝိနည်းပါရာဇိက ။ပါ။ ၂၈ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၀၆။ ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်က စ၍ ယနေ့တိုင်အောင် ဖြစ်လာကြသော ရဟန်းမျိုး အပြား ၈-ပါး။

(၁) ဧဟိ ဘိက္ခုုပသမ္ပဒါ-ဘုရားရှင်က ရဟန်း လာလှည့်ဟု ခေါ်ဆဲ၌ အလိုအလျောက်ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

(၂) သရဏ ဂမနူပသမ္ပဒါ- သရဏဂုံ ခံယူဆောက်တည်ရုံဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

(၃) ဩဝါဒ ပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ-ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ကျင့်ဟု ဆုံးမခြင်းဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

(၄) ပဉ္စာ ဗျာကရဏူပသမ္ပဒါ- သောပါက ထေရ်ကဲ့သို့ ပြဿနာဖြေဆို၍ ဘုရားခွင့်ပြုသဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

(၅) ဂရုဓမ္မ ပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ- ဂရုဓံကို ဝန်ခံချက် ထားခြင်းဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

(၆) ဒူတေနူပသမ္ပဒါ- အဍ္ဎကာသီ မည်သော ပြည့်တန်ဆာမကဲ့သို့ တမန်စေလွှတ်ခြင်းဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၇) အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒါ- ဘိက္ခုနီမများထံ ၄-ကြိမ်, ဘိက္ခုယောကျ်ား များထံ ၄-ကြိမ် အားဖြင့် ရှစ်ကြိမ်သော ဉတ်, ကမ္မဝါစာဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

(၈) ဉတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မူပသမ္ပဒါ-ဉတ်နှင့်တကွ လေးကြိမ်မြောက်သော ကမ္မဝါစာဖြင့် ပြီးသော ရဟန်းမျိုး။

ရဟန်းကောင်းတို့ အသွင်မူရာဂုဏ် ၂၂-ပါး။ ။ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းငှါ ထိုက်သော ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့ အသွင်မူရာ ဂုဏ် ၂၂-ပါး၊ ဖူးမြင်ရသူတို့ စိတ်ထဲ၌။ (၁) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟု ထင်မှတ်ခြင်း၊ ရဟန္တာဟု ထင်မှတ်ခြင်း၊ အရိယာတို့နှင့် တူသော အကျင့်ရှိခြင်း၊ တူသော နေထိုင်ခြင်း ရှိခြင်း၊ တူသော ဣန္ဒြေရှိခြင်း၊ တူသော ဆင်းရဲခြင်း ရှိခြင်း၊ တူသော သည်းခံခြင်းရှိခြင်း၊ တကိုယ်ထီးတည်း အကျင့်ရှိခြင်း၊ တကိုယ်ထီးတည်း မွေ့လျော်ခြင်း၊ တယောက်ထီးတည်း ကျိန်းအောင်းခြင်း၊ (၁၀) မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း၊ မကောင်းမှုမှ လန့်ခြင်း၊ သမ္မေအကျင့်ကို အားထုတ်ခြင်း၊ ကုသိုလ်၌ မမေ့လျော့ခြင်း၊ သုက်လွတ်ခြင်းကာမမှ ဖဲကြဉ်ခြင်း၊ ပါဠိကို သင်ယူခြင်း၊ အဋ္ဌကထာ သင်ယူခြင်း၊ သီလ, သမာဓိ, ပညာဂုဏ်၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ ကင်းသော တပ်မက်မှုရှိခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၊ (၂၀) ဖန်ရည်စွန်းသော သင်္ကန်းကိုဆောင်ခြင်း၊ဦးပြည်း ဦးခေါင်းရှိခြင်း။ (၂၂)

ရဟန်းကောင်းများ၊ ထို ၆-ပါး၊ ဖွဲ့ခြား မိတ်ဆွေ မပြုရာ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဆွမ်းမခံရာသည့် ဌာန ၆-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းကျောင်းများ၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ခြားနား မည်ဆိုနည်း?။ ။ရဟန်းတော်များ၏ ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကျောင်းသခ်မ်းကို သာမညဖလသုတ်၌ ဤသို့ပြ၏။ (၁) ဝိဝိတ္တ သေနာသန- အမိုး အကာ အခန်းတို့ဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ ဆောက်လုပ်သောကျောင်း၊ (၂) အရည-တောရကျောင်း- ရွာနီးချုပ်စပ် တောငယ်မျိုး၊ (၃) ရုက္ခမူလ-သစ်တပင်ရင်း ဝါးတပင်အောက်၊ (၄) ပဗ္ဗတ-တောင်ပေါ် တောင်စောင်း တောင်သာယာ၊ (၅) ကန္ဒရ-ချောက် ချောင် သာယာသော ကမ်းပါးရံ၊ (၆) ဂိရိ ဂုဟာ- တောင်ခေါင်း ဥမင်လိုဏ်ဂူ၊ (၇) သုသာန-သင်းချိုင်း သုသာန်၊ (၈) ဝနပတ္ထ- တောအုပ် တောနက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရွာဝေးခေါင်ခေါင် တောကြီး၊ (၉) အဗ္ဘောကာသ-လွင်ပြင် လဟာပြင်၊ (၁၀) ပလာလ ပုဉ္ဇ-ကောက်ရိုးပုံ မြက်ပုံ ရင်းအုံသော ကျောင်း။

ရဟန်းဆိုး ဒုဿီလတို့၏ ကျေးဇူးဂုဏ် ၁၀-ပါး။ ။ရင်း သရုပ်ကို (ဒုဿီလ ရဟန်းတို့ ကျေးဇူးဂုဏ် ၁၀-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းဆိုးများ၊ ရွာမှီစား၊ အမှား ၂၁။ ။ငင်း သရုပ်ကို (အနေသန တရား ၂၁-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းတို့၏ ဒုက္ခ ၅-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ ခံစားရသည့် ဆင်းရဲခြင်း ငါးပါး။ (၁) စီဝရ အသန္တုဋ္ဌ- ရရှိ ရရှိနေသော သင်္ကန်းဖြင့် မရောင့်ရဲ နိုင်သော ရဟန်း၊ (၂) ပိဏ္ဍပါတ အသန္တုဋ္ဌ- ရရှိ ရရှိနေသော ဆွမ်းဖြင့် မရောင့်ရဲနိုင်သော ရဟန်း၊ (၃) သေနာသန အသန္တုဋ္ဌ- ရရှိပြီးသော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာဖြင့် မရောင့်ရဲနိုင်သော ရဟန်း၊ (၄) ဘေသဇ္ဇ အသန္တုဋ္ဌ- လက်ရှိဆေးဖြင့် မကျေနပ်သေးခြင်း၊ (၅) ဗြဟ္မစရိယ အနဘိရတ- ရဟန်းကျင့်ဝတ်၌ မပျော်ပိုက် မကျင့်ကြံနိုင်ခြင်း။

ရဟန်းတို့၏ သီလကြီး ၄-ပါး။ ။ငင်း သရုပ်ကို (သီလကြီးမျိုး ၄-ပါး) ၌ ရှုပါ။

ရဟန်းတို့ မကျက်စားကောင်းသော အိမ် ၆-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ။ပ။ ၁၇။ ဝိနည်း မဟာဝါ ။ပါ။ ၉၉ ။ဋ္ဌ။ ၂၇၃။ (၁) ဝေသိယ ဂေါစရ- ပြည့်တန်ဆာမအိမ်၊ (၂) ဝိဓဝါ ဂေါစရ- မုဆိုးမချည်း နေသောအိမ်၊ (၃) ထုလ္လကုမာရီ ဂေါစရ- အပျိုကြီး အပျိုဟိုင်းချည်း နေသောအိမ်၊ (၄) ပဏ္ဍကဂေါစရ-ပဏ္ဍုက် အိမ်၊ (၅) ဘိက္ခုနီ ဂေါစရ- ဘိက္ခုနီမဌာန်၊ (၆) ပါနာဂါရ ဂေါစရ-သေတင်းကုပ်၊ ဘုံဆိုင်၊ ငင်း ၆-ဌာနသို့ မိတ်ဆွေ ခင်ပွန်းဖွဲ့၍ သွားလာလည်ပတ်ခြင်းကို မပြုရာ၊ ပြုသော် ဒုက္ကဋ် အာပတ် သင့်၏။

ရဟန်းတော်များ၊ မအပ်ငြား၊ ၉-ပါး သီးဖျော်ရည်။ ။ငင်း သရုပ်ကို (အသီးကြီး ၉-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းတော်များ၊ ရှိမခိုးကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ် ၂၅-ယောက်။ ။ငင်း သရုပ် ကို(အဝန္ဒိယ ပုဂ္ဂိုလ် ၂၅-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရဟန်းတို့ မစားကောင်းသော အသားကြီး ၁၀-ပါး။ ။ ၎င်း သရုပ်ကို (အသားကြီး ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

ရဟန်းတို့ မဓမ္မအပ်သော အချိန်ကာလနှင့် အရပ်မျိုး ၃-ပါး။ ။(၁)ရဟန်းဖြစ်ဆုံးသိမ်, အချိန်ကာလ၊ (၂) ပဌမမဂ်ကိုရသော အရပ်, အချိန်ကာလ၊ (၃) ရဟန္တာဖြစ်သော အရပ်, အချိန်ကာလ။ တိကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၀၅ ။ဌ။ ၃၅။

ရဟန်းတော်များ၊ ဝန် ၂-ပါး၊ ချထား မြတ်ဗုဒ္ဓါ။ ။၎င်း သရုပ်ကို(ဓူရ ၂-ပါး) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းတော်များ၊ သားငါးစား၊ ၃-ပါး အစွန်းလွတ်။ ။၎င်း သုတေသန၏ သရုပ်ကို (အစွန်း ၃-ပါး၊ ကင်းလွတ်ငြား၊ သားငါး အပ်သည်သာ) ဟူသော စကားရပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းဖြစ်ခြင်း အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ပဉ္စင်း အင်္ဂါ မျိုး ၅-ဖြာ)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းမခံကောင်းသူ ၁၃-ယောက်။ ။ရဟန်း ခံပေးသော်လည်း ရဟန်း မဖြစ်။(က) အသက် ၂၀-မပြည့်သောသူ၊ (ခ)ပါရာဇိက ကျပြီးသောသူ၊ (ဂ) အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ၁၁-ယောက်၊ ပေါင်း ၁၃-ယောက်။

ရဟန်းမများ၊ ၁၃-ပါး၊ ထားငြား တေဒဂ်။ ။သရုပ်(တေဒဂ်ရ ရဟန်းမိန်းမ ၁၃-ပါး) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းယောကျ်ား၊ တေဒဂ်ထား၊ ၄၁-ပါး၊ အဘယ်နည်း?။ ။ သရုပ် (တေဒဂ်ရ ရဟန်းယောကျ်ား ၄၁-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းဝတ် ၆-ပါး။ ။ဒါယကာ ဒါယိကာမများ အပေါ်၌ ရဟန်းတော်တို့က ပြုကျင့်ရမည့် ဝတ် ၆-ပါး။ (၁) မကောင်းသော ကာယကံမှု, ဝစီကံမှု,မနောကံမှု တို့ကို မပြုလုပ် မကြံစည်နိုင်အောင် တားဆီးပိတ်ပင် ပေးရခြင်း၊ (၂) ကောင်းသော အမှုအရာနှင့် သုစရိုက်မှုတို့ကို ပြုလုပ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျင့်ကြံနိုင်ရန် ညွှန်းလှစ်၍ ပြရခြင်း၊ (၃) အသစ်အသစ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို ဟောကြားရခြင်း၊ (၄) နာကြားဘူးပြီးသော တရားတို့ကို တဖန်ထပ်မံ၍ သိနိုင်ရန် သတိရနိုင်ရန် မမေ့နိုင်ရန်အတွက် ဟောပြော၍ ပေးရခြင်း၊ (၅) မိမိတို့ ဒါယကာ ဒါယိကာမများအား အယုတ်ဆိုး နတ်ပြည်လောက်တော့ လားရောက်ရအောင် ကျင့်ကြံဆောင်ရွက် ပေးရခြင်း၊ (၆) မိမိအပေါ်၌ အကျိုးကျေးဇူးများသော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ကို အကျိုးကျေးဇူးများသလို မေတ္တာတရား ပွားများပေးရခြင်း။

ရဟန်းသံဃာ၊ ဆွမ်းကပ်ရာ၊ ၅-မြာ အင်္ဂါသိ။ ။ဎင်း သရုပ်ကို (ဆွမ်းကပ်သူများ၊ သတိထား၊ ၅-ပါး ကပ်အင်္ဂါ) ဟူသော ပြဿနာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရဟန်းသံဃာ၊ ရှေ့မှောက်မှာ၊ ၂-မြာ ထိုင်မှုံသိ။ ။(၁)ရတနာ ၃-ပါး ဆရာသမားတို့အား ရှိခိုးပူဇော် ကန်တော့သောအခါ သီလတောင်းယူသောအခါ တောင်းပန် လျှောက်ထားသောအခါ မျိုးတို့၌ "ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ" ဟူသော ပါဠိတော်အရ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကာ လက်အုပ် ချီမိုးနေရမည်၊ (၂) ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ခစား နေထိုင်သော အခါတို့၌မူ "ဧကမန္တံ နိပတိတွာ တဿဘိမုခံ ကရိတွာ" ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ ပုဆစ်ဒူးချကာ တုံ့ပိုင်းထိုင်နေရမည် ဟူ၏။

အထူးမှတ်ချက်။ ။အထက်ဖော်ပြပါ နှစ်မြာသော ထိုင်ပုံနည်းတို့တွင်—

အမှတ် (၁) ထိုင်ပုံနည်းကား- ဒါယကာ ယောကျ်ားများအတွက်သာ ဖြစ်၏၊ မိန်းမများ အတွက်ကား- ပုဆစ်တုပ်ထိုင်ခြင်းက လျော်ကန် သင့်မြတ်သည်။

အမှတ် (၂) ထိုင်ပုံနည်းကား- ယောကျ်ားရော, မိန်းမပါ, နှစ်မျိုးတို့အတွက် ဖြစ်သည်။

အမှတ်(၃) ထိုင်ပုံတနည်းကား- ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရားရှုမှတ် ပွားများသော အခါမျိုး၌ "ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ကတွာ" ဟူသော ပါဠိတော်အရ ရဟန်းတော်များနှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ယောကျ်ားရော, မိန်းမပါ,မည်သူမဆို တင်ပလ္လင်ခွေ၍ ကိုယ်ကို မတ်ဖြောင့်စွာထားကာ ထိုင်ရမည်၊ (ထိုင်ကောင်းသည်ချည်း) ဟု မှတ်ရာ၏။

အချို့ ဆရာတို့က မိန်းမများကို တင်ပလ္လင်ခွေ မထိုင်ရဟု တားမြစ်ခြင်းမှာ သူတို့သဘောမျှသာ ဖြစ်ချေသည်၊ နည်းမှန် တရားဝင်ကား ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်တို့တွင် တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်ခြင်းကား- ကိုယ်ကာယကို မျှတ သက်သာစေ၍ သမာဓိ တရား မြန်မြန် ရလွယ်စေတတ်သည်၊ ထို့ကြောင့် မိန်းမများ တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်လိုက ထိုင်နိုင်သည်ဟု မှတ်ကုန်ရာသတည်း။

ရဟန်းဟုတ်မှန်၊ အင် ၃-တန်၊ ထုတ်ပြန်မိန့်တော်မူ။ ။ရဟန်းဟူသည်ကား ပေါ့ပေါ့တန်တန် မနေရာ၊ အောက်ပါ အင်္ဂါသုံးဖြာနှင့် ပြည့်စုံမှ ရဟန်း စစ်မှန် ဖြစ်သည်သာ ဟူ၏၊ ရှေးဆရာတော်ကြီးများ မိန့်ကြားချက်။ (၁) တပေါ-ရဟန်းကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံရခြင်း၊ (၂) သုတ-ကျင့်ရမည့် ရဟန်း ဝိနည်းတရားကို သိကြား နားလည်ရခြင်း၊ (၃) ယောနိ- ရဟန်း ခံရာ၌ ကံဆောင်သံဃာတို့သည် ရဟန်းမျိုးဇာတ် စစ်မှန်ရခြင်း။

[ရာ]

ရာဂိမျိုး ၅-ပါး။ ။ခေတ်တပါးတို့အား စွဲကပ်ညစ်ညူးစေတတ်သော ခေတ်မျိုး ငါးပါး။ (၁)ပြဒါး၊ (၂)ကြေး၊(၃)လံ၊ (၄)သွတ်၊ (၅)ဂျတ်၊ အဂ္ဂိရတ်-ဝေါဟာရ။

ရာဇဂုဏ် ၆-ပါး၊ ဘုရင်များ၊ ပြင်ထား အဆင့်ဆင့်။ ။ဘုရင်မင်းမြတ်တို့၌ ရှိထား ပြုလုပ်အပ်သော ဂုဏ်ခြောက်ပါး၊ အမရကောသ အဘိဓာန် ဋီကာမှ။ (၁) သန္ဓိ ဂုဏ်- ရန်သူတို့နှင့် သင့်တင့်အောင် တစုံတခုသော လက်ဆောင်ဖြင့် စေ့စပ်နိုင်မှု၊ (၂) ဝိဂ္ဂဟ ဂုဏ်- သူ့နိုင်ငံကို စစ်ထိုး အောင်နိုင် ပြုစွမ်းနိုင်မှု၊ (၃) ယာန ဂုဏ်- ရန်သူတို့ကို တိုက်ခိုက်ရန် ချီတက်နိုင်ရေး ယာဉ်ရထား အားအင်ရှိခြင်း၊ (၄) အာသန ဂုဏ်-ခံစစ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိုးစစ် စသည်တို့အတွက် နေရာကောင်း၌ ရှိနေမှု၊ (၅) ဒွိစာ ဂုဏ်-သူ့စစ်တပ် အင်အား ညီညွတ်မှုတို့ကို ကွဲပြားအောင်ပြု၍ အနိုင်ယူနိုင်မှု နည်းပရိယာယ်၊ (၆) အာသယ ဂုဏ်-ရန်သူတို့ ကြောက်လန့် ဘွယ်ရာ မဟာမိတ် နိုင်ငံကြီးများ အမှီရှိထားမှု။

ရာဇဂုဏ် ၈-ပါး၊ မင်းတရား၊ ကျင့်ဖြား မည်သို့နည်း?။ ။ဘုရင် မင်းမြတ်တို့၌ ရှိထားရမည့် ကျေးဇူးဂုဏ် ရှစ်ပါး တနည်းကို ဆိုသည်၊ ရာဇနီတိ။ (၁) ချီးမြှင့် နှိမ့်ချမှု၌ သိကြားမင်းကဲ့သို့ ပြုရခြင်း။ (၂) အခွန်အတုတ် ကောက်ရာ၌ နေမင်းကဲ့သို့ ကျင့်ရခြင်း၊ (၃) လူထုထံ စနည်းနာရာ၌ လေကဲ့သို့ မသိမသာ ဝင်ရောက် စုံစမ်းရခြင်း၊ (၄) ယမမင်းကဲ့သို့ မုန်းချစ် မရွေး ပြစ်ဒဏ် ပေးရခြင်း၊ (၅) သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ ဥစ္စာကို မတောင့်တ မခွဲခြားဘဲ ဘဏ္ဍာတိုက်ထဲသို့သာ ဝင်စေခြင်း၊ (၆) လပြည့် ဝန်းကဲ့သို့ မျက်နှာကိုပြ၍ ရွှင်ပျ ဝမ်းမြောက်စေခြင်း၊ (၇) မြေကြီးကဲ့သို့ ကောင်း ဆိုး သတ္တဝါတို့အား အမျှထား၍ ကျင့်ရခြင်း၊ (၈) မိုဃ်းနတ်သားကဲ့သို့ ဒိုလ်ပါ အမှုထမ်းတို့အား စားနပ်ရိက္ခာ ပေးရခြင်း။

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကြီး၊ ဝန်းရံဆည်း၊ တောင်ကြီး ၅-လုံးကာ။ ။ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ အရံတောင် ၅-လုံး၊ ဝေဘာလတောင်, ဝေဘာလတောင်, ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်, ဣသိဂိလိတောင်, မကုဋ္ဌတောင်။

ရာဇဓံ ၁၀-ပါး၊ မင်းမြတ်များ၊ ထိပ်ထား ဦးပန်ဆင်။ ။ရာဇဓမ္မ ဆယ်ပါးကို ဆိုသည်၊ သရုပ် (မင်းကျင့်တရား ၁၀-ပါး)နှင့် တူ၏။

ရာဇဗလာ၊ အင် ၅-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ အညီကျင့်။ ။၎င်း သရုပ်ကား (မင်းတို့ အား ၅-ပါး)နှင့် တူ၏၊ ကျမ်းဂန်တို့၌ ထူးပြားမရှိ။

ရာဇသတ္တိ၊ ၃-ပါးရှိ၊ ကျင့်ဘိ မင်းအများ။ ။၎င်းသရုပ် (မင်း ကေရာ၊ သတ္တိမှာ၊ ၃-ဖြာရှိ၏ အဘယ်နည်း?) ပုစ္ဆာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရာထူးရာခံ၊ မခန့်ထိုက်သူမျိုး ၅-ယောက်။ ။(၁) မာနီက-မာန်တက်ကြွသူ၊ (၂) မဟိစ္ဆာ- လောဘကြီးသူ၊ (၃) နိကတ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသူ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) အလယ်အပျင်း ထူသူ၊ (၅) အကကတည့- ကျေးဇူးမသိတတ်သူ၊ (ပေါရာဏ ဒီပနီ။)

ရာမမင်း ၃-မျိုး။ ။ရာမ ဟု ထင်ရှားသော မင်း ၃-ပါး၊ သချိုအရာ၌ 'ရာမ' ဆိုလျှင် ၃-ခုဟော သိရာ၏။ (၁) ဘုရားအလောင်း ရာမမင်း၊ (၂) ယိုးဒယား ရာမမင်း၊ (၃) ဂ္ဂလန္ဒိယ ဗသျှု ရာမမင်း။

ရာမမင်း ၃-မျိုး၊ တနည်း။ ။ဤကား သက္ကဋကျမ်းလာတည်း၊ ၎င်း ၃-ပါးကိုသာ ပညာရှိများ နှစ်သက်ကြသည်။ (၁) ပရသု ရာမမင်း- ပရသျှု၊ ယမဒဂ္ဂိ ရသေ့ကြီး၏ အမျိုးဖြစ်၍ ဗိဿနိုး၏ အဝတာရလည်း ဖြစ်၏၊ (၂) စန္ဒြ ရာမမင်း-အယုဒ္ဓယပြည် ဒသရထ မင်းကြီး သားတော်ဖြစ်၍ ထင်ရှားသည်၊ (၃) ဗလ ရာမမင်း- ကြိရှဏ၏ နောင်တော် ဖြစ်သောကြောင့် ထင်ရှား၏။

ရာသီ ၁၂-ပါး၊ လ ,ပန်း, ပွဲ, နက္ခတ်, တာရာ, ရာသီရုပ် ပုံများ။ ။၎င်း၏ သရုပ်စုံကို (ဆယ့်နှစ်ရာသီ)၌ ရှုပါ။

[ရှ]

ရှုပ်တရား ၂၈-ပါး။ ။အကြောင်းတရား လေးပါးအားလျော်စွာ ဖေါက်ပြန်တတ်သော တရား ၂၈-ပါး။

(က) မဟာဘုတ်, ဘူတရုပ်, ၄-ပါး- ပထဝီ,အာပေါ,တေဇော,ဝါယော။

(ခ) ပသာဒရုပ် ၅-ပါး- စက္ခု ပသာဒ, သောတ ပသာဒ,ဃာန ပသာဒ, ဇိဝှါ ပသာဒ, ကာယ ပသာဒရုပ်။

(ဂ) ဂေါစရရုပ် ၇-ပါး-ရူပ, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ၊ ပထဝီ, တေဇော,ဝါယော, ခေါ် ဓာတ်ကြီး ၃-ပါး အပေါင်းကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဤ၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်ခေါ် ပ, တေ, ဝါ, ၃-ပါးသည် မဟာဘုတ်၌ ပါပြီးဖြစ်၍ ရုပ် ၄-ပါးသာ ရေတွက်ရသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(ဃ) ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ ဣတ္ထတ္တံ- မိန်းမ ဖြစ်ကြောင်းရုပ်၊ ပုရိသတ္တံ ယောကျ်ားဖြစ်ကြောင်းရုပ် "ဣတ္ထိဘာဝရုပ်နှ ပုံ ဘာဝရုပ်" ဟူ၍။

(င) ဟာဒယရုပ် ၁-ပါး- ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်။

(စ) ဇီဝိတရုပ် ၁-ပါး- ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။

(ဆ) အာဟာရရုပ် ၁-ပါး- ရသာ ၆-ပါး၌ ပါသော အဆီ အာဟာရ ဇီတာမင်ဓာတ်။

(ဇ) ပရိစ္ဆေဒရုပ် ၁-ပါး-အာကာသဓာတ်, ပိုင်းခြား ပိုင်းလှုံ့ထိမှုသာဖြစ်သော။

(ဈ) ဝိကာရရုပ် ၅-ပါး- ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ။

(ည) လက္ခဏရုပ် ၄-ပါး- ဥပစယ, သန္တတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာ။

ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ် ၁၆-ပါး။ ။ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်၊ ဒွေပဥ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ အရူပဝိပါက် ၄၊ အသညသတ်သိမ်း အဌကထာဖွင့်။

ရုပ်သေးကပွဲ၊ ပါစမြဲ၊ ထုတ်ဆွဲ ၂၈-ရုပ်။ ။ရုပ်သေးပြပွဲ စီမံရာ၌ အဘိဓမ္မာလာ မဟာဘုတ် ၄-ပါးကိုစွဲ၍ ဝန်ရုပ် ၄-ပါးနှင့် ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါးကို စွဲ၍ အခြားရုပ်များ ၂၄-ရုပ်၊ ဤသို့လျှင် ရုပ်တရား ၂၈-ပါးအရ အရုပ် ပေါင်းလည်း ၂၈-ရုပ် ဖြစ်သည်ဟူ၍၊ ကပ္ပါပြု၊ မြင်းမိုရ်ဇာတ်ကို မှတည်၍ နတ်ကတော်ရုပ် အဦးထွက်သည်။ (၁)နတ်ကတော်ရုပ်၊ ကြြင်းမှုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ ကျားရုပ်၊ ဆင်ထိန်းရုပ်၊ ဘီလူးရုပ်၊ ကုမ္ဘဏ်ရုပ်၊ ကြက်တူရွေးရုပ် ငှက်ရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်၊ (၁၀) နဂါးရုပ်၊ ဇော်ဂျီရုပ်၊ သေငွေးရုပ်၊ ရှန်းမရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ နေရာထိုင်ခင်းရုပ်၊ ရှင်ဘုရင်ရုပ်၊ ရွှေနန်းဆက် မိဖုယားရုပ်၊ မင်းသားလတ်ရုပ်၊ မင်းသားနုရုပ်၊ (၂၀) မင်းသမီးရုပ်၊ သံချိုလက်စွဲတော် ရုပ်များ၊ သံပျက် လက်စွဲရုပ်များ၊ မင်းကြီးသက်တော်ရှည်ရုပ်၊ ရှေ့တိုင်ကြံ ရုပ်၊ ဝန်ထောက်ရုပ်၊ ဂုတ်ဝန်ရုပ်၊ (၀ါ) မြို့တော်ဝန်၊ ပုဏ္ဏား (ဝါ) ဆရာတော် ရုပ်ပုံ။ (၂၈)

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ရူ]

ရှူမ ၁၆-ဘုံ။ ။ရူပါဝစရဗြဟ္မာတို့ နေရာဘုံ ၁၆-ပါး၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာဘုံ၊ မဟာဗြဟ္မာဘုံ၊ ပေါင်း ပဌမစျာန် ၃-ဘုံ။ ပရိတ္တာဘာဘုံ၊ အပ္ပမာဏာဘာဘုံ၊ အာဘဿရာဘုံ၊ ပေါင်း ဒုတိယစျာန် ၃-ဘုံ။ ပရိတ္တာသုဘာဘုံ၊ အပ္ပမာဏာသုဘာဘုံ၊ သုဘကိဏှာဘုံ၊ ပေါင်း တတိယစျာန် ၃-ဘုံ။ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ၊ အဝိဟာဘုံ၊ အတပ္ပါဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿီဘုံ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံ၊ ပေါင်း စတုတ္ထစျာန် ၇-ဘုံ။

[ရေ]

ရေအကျိုး ၁၀-ပါး။ ။ရေလှူသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဆုမတောင်းဘဲ ၎င်းအကျိုး ဆယ်ပါးကို ရသည် ဟူ၏။ (က) ကိတ္တိ, သုဒ္ဓေါ၊ ခြွေရံပေ၊ ချစ်ဆွေ မွတ်သိပ်ကွာ၊ (ခ) သန့်ရှင်း, ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာရ၊ ဗလ, ဉာဏ်ပညာ၊ (ဂ) ရေကိုလှူကြ၊ ကျိုးဆယ်ဝ၊ မှုချရမည်သာ။

ရေနံခေတ်မှ ထွက်သော ပစ္စည်းမျိုး ၁၀-ပါး။ ။ရေနံခေတ်မှ ခွဲထုတ်ယူငင် သောအရာများ။ ရေနံဆီနီ၊ ရေနံဆီဖြူ၊ ဂျက်လေယာဉ်ပျံဆီ၊ လေယာဉ်ပျံဆီ၊ ခေတ်ဆီ၊ ဖယောင်းဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ စက်ဆီ၊ ထိုးဆီ၊ ကတ္တရာစေးတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ရေနေသတ္တဝါ၊ ကုဋေ ၁၀-ဖြာ၊ နာမမျိုးမည်၊ အဘယ်နည်း?။ ။ကျမ်း၌ 'ကုန်းနေ ၉-ကုဋေ၊ ရေနေ ဆယ်ကုဋေ'ဟု ဆိုရိုးသာ ရှိသော်လည်း အနန္တ ၄-ပါးမှာ ပါဝင်နေတဲ့ သတ္တဝါတို့၏ အမျိုးအမည်ကို ဘယ်သူ ထုတ်ဖေါ် ဖြေကြားနိုင်အံ့နည်း၊ ၎င်း သင်္ချာနည်းကို အနေကသင်္ချာဟု မှတ်ရာ၏၊ အတိအကျ မယူရာ။

ရေးချအပြား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ သိထား မြန်မာမှု။ ။မြန်မာစာပေ ရေးသားရာ၌ လိုက်နာရမည့် ဥပဒေများ။ (၁) မောက်ထိုးချ (ါ) 'ခ, ဂ, င, ပ, ဖ, ဝ တို့၌ ရေးသည်၊ ပုံ-ခါ, ပါ, ဝါ, စသည်၊ (၂) ဝမ်းဘဲ့ချ (ာ) ကျန် အက္ခရာတို့၌ ရေးသည်၊ ပုံ-ကာ, စာ, ဓာ, ဇာ,။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ရဲ]

ရဲဘော် ၃-ကျိပ်၊ အင်္ဂလိပ်၊ဝိုင်းနှိပ်တိုက်နှင့်ထုတ်။ ။မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၂-ခုနှစ်၊အင်္ဂလိပ် ၁၉၄၁-ခု၊ ၁၂-လ၊ ၂၆-ရက်နေ့၌ ယိုးဒယားပြည် ဘန်ကောက်မြို့တော်ရှိ မျိုးချစ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဦးလွန်းဖေ၏ အိမ်တွင် ဘီ၊ အိုင်၊ အေ ခေါ် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်ကြီးကို စတင်တည်ထောင်ကာ ရဲဘော် ၃-ကျိပ်ဝင်တို့ ကိုယ်တိုင် ဦးစီး ကြပ်မတ်၍ ဗိုလ်လုပ်ပြီး မြန်မာပြည်၌ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် မတရား မင်းလုပ်နေသော အင်္ဂလိပအစိုးရကို ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက် နှင်ထုတ်ပြီးနောက် ဂျပန်တို့ကိုပါ တော်လှန်တိုက်ခိုက်လျက် ဗမာပြည်ကြီး ကိုယ်ပိုင်ရအောင် ပြန်ဆောင် ယူပေးခဲ့သူများဖြစ်လေသည်၊ အကျယ်ကို "ရဲဘော် ၃-ကျိပ်"ခေါ် ၎င်းတို့ အတ္ထုပ္ပတ္တိစာအုပ်၌ ရှုပါလေ။ ၁- သခင် အောင်ဆန်း (ဗိုလ်တေဇ)။ ၂-သခင်လှဖေ (ဗိုလ်လကျ်ာ)။ ၃-သခင်ရှမောင် (ဗိုလ်နေဝင်း)။ ၄-ကိုလှမောင် (ဗိုလ်ဇေယျ)။ ၅- ကိုထွန်းရှိန် (ဗိုလ်ရန်နိုင်)။ ၆- သခင်လှမြိုင် (ဗိုလ်ရန်အောင်)။ ၇-ကိုရွှေ (ဗိုလ်ကျော်ဇော)။ ၈- သခင်စံလှိုင်(ဗိုလ်အောင်) ၉- ကိုဆောင်း (ဗိုလ်ထိန်ဝင်း)။ ၁၀- သခင်ထွန်းရွှေ(ဗိုလ်လင်းယုံ)။ ၁၁- သခင်အောင်သိန်း (ဗိုလ်ရဲထွဋ်)။ ၁၂- သခင်ဗဂျမ်း (ဗိုလ်လရောင်)။ ၁၃- သခင်တင်ဧ (ဗိုလ်ဘုန်းမြင့်)။ ၁၄- သခင် ထွန်းခင် (ဗိုလ်မြင့်ဆွေ)။ ၁၅- သခင်သန်းတင်။ ၁၆- သခင်ထွန်းအုပ်။ ၁၇-သခင်အောင်သန်း (ဗိုလ်စကြာ)။ ၁၈-သခင်စိုး (ဗိုလ်မြင့်အောင်)။ ၁၉-သခင်စံမြ (ဗိုလ်တောက်ထိန်)။ ၂၀-ကိုလှ (ဗိုလ်မင်းရောင်)။ ၂၁- သခင်စောလွင် (ဗိုလ်မင်းခေါင်)။ ၂၂-သခင်ကျော်စိန် (ဗိုလ်မိုးညို)။ ၂၃-သခင်သစ် (ဗိုလ်စောနောင်)။ ၂၄- သခင်မောင်ဦး (ဗိုလ်တာရာ)။ ၂၅- သခင်ထွန်းလွင် (ဗိုလ်ဗလ)။ ၂၆- သခင်သန်းညွန့် (ဗိုလ်ဇင်ယော်)။ ၂၇- သခင်အေးမောင် (ဗိုလ်မိုး)။ ၂၈- သခင်မောင်မောင် (ဗိုလ်ညာဏ)။ ၂၉-သခင်ငွေ (ဗိုလ်စောအောင်)။ ၃၀-သခင်သန်းတင် (ဗိုလ်မြဒင်)။

[ရော]

ရောဂါ ဒပျောက်ငြိမ်းကြောင်း တရား ၁၀-ပါး။ ။ဒသင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၃၄၂။ ။ဌ။ ၃၁၇။ ဂိရိမာနန္ဒသုတ်၌ ရောဂါပျောက်ငြိမ်းရေးအတွက် ၎င်းသညာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၁၀-ပါးကို ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူ၏။ (၁) အနိစ္စ သညာ- သင်္ခါရ တရားတို့၏ မမြဲမှု၌ ပွားများမှုယ်ခြင်း၊ (၂) အနတ္တ သညာ- အစိုင်အခဲ မြဲစွာ မတည်နေခြင်း ဟူသော၊ (၃) အသုဘ သညာ- မတင့်တယ် ဟူသော၊ (၄) အာဒီနဝ သညာ- ကိုးစားရာမရှိ ဆင်းရဲအတိ ဟူသော၊ (၅) ပဟာန သညာ- ပယ်ရှား စွန့်ပစ်ရေး ဟူသော၊ (၆) ဝိရာဂ သညာ- တပ်မက်ကင်းရေး ဟူသော၊ (၇) နိရောဓ သညာ- ချုပ်ငြိမ်း ပြတ်စဲခြင်း ဟူသော၊ (၈) အန ဘိရတိ သညာ- လောကကြီး၌ မွေ့လျော်ဘွယ်မရှိ ဟူသော၊ (၉) အနိစ္စာ သညာ- ပြုပြင်ရသော လောက၌ အလိုမရှိခြင်း၊ (၁၀) အာနာပါနဿတိ- ထွက်သက် ဝင်သက်ကို အောက်မေ့ခြင်း။

ဧရာဂါ ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၈-မျိုး။ ။၎င်း သရုပ် (အနာရောဂါရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း ၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

ရောင်ခြည် ခြောက်သွယ်၊ တဝဂ်ကယ်၊ ဘယ်ဝယ်ဘယ်သို့နည်း?။ ။ဗုဒ္ဓဘုရား ရှင်၏ ရောင်ခြည်တော်များ။ (၁) နီလ-ညိုသော စိမ်းသော မဲသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၂) ပီတ-ရွှေသော ဝါသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၃) လောဟိတ-နီသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၄) ဩဒါတ-ဖြူသော ရောင်ခြည်တော်၊ (၅) မဉ္ဇိဋ္ဌ- မောင်းသော နီပြေပြေ ပန်းရောင်ဖြစ်သော ရောင်ခြည်တော်၊ (၆) ပဘဿရ- ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ရောင်စုံထွက်သော ရောင်ခြည်တော်။

ရောင်ခြည်တော်များ၊ ၇-ပါး၊ ဘုရား မြတ်မုနိန်။ ။၎င်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်ရောင် ၇-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

ရောင်ဆိုင် ၄-မည်၊ ကမ္ဗာတည်၊ ဆိုသီ ကျူးရင့်ကုံး။ ။ဇာတ်သဘင်တို့၌ ပွဲဦးထွက် နတ်ကတော်များ သီဆိုသော 'မင်္ဂလာရယ်မှ မဏ္ဍိုင်၊ ရောင်ဆိုင် ငယ်မှ ၄-မည်၊ သာမောငယ်စည်' ဟူသော ကမ္ဗာတည် သီချင်းမှ မြင်းမိုရ် ရောင် ၄-ပါးကို ဒမးသည်၊ ၎င်း အဖြေ (မြင်းမိုရ်ရောင် ၄-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရောင့်ရဲ တင်းတိမ်နိုင်ခဲလှသူမျိုး ၂-ဦး။ ။ပုဂ္ဂလပညတ် ။ပါ။ ၁၂၉ ။ဋ္ဌ။ ၅၅-၌ ရှု။ (၁) ရ,ရသမျှ မသုံးဆောင်ပဲ သိမ်းဆည်း သိုမှီးထားသူ၊

www.burmeseclassic.com

(၂) ရတိုင်း, ရတိုင်း သူတပါးအား ပေးကမ်းလှူဒါန်းပစ်သူ၊ နောက်လူကို ချီးမွမ်းအပ်၏။

[ရှိ]

ရှိသေထိုက်သူအား မရှိသေသူမျိုး ၁၂-ဦး။ ။အရှိအသေ မပေးတတ်သူမျိုး တကျိပ်နှစ်ယောက်။ (၁) ရာဂထူပြော တပ်ခြင်း ပြင်းသူ၊ (၂) ဒေါသထူပြောသောသူ၊ (၃) မောဟကြီး၍ တွေဝေထိုင်းမှိုင်းသူ၊ (၄) မာန်မာနကြီးလွန်းသောသူ၊ (၅) သူ့ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မသိသောသူ၊ (၆) အလွန်ခက်ထန် ကြမ်းကြုတ်သူ၊ (၇) အလွန်အောက်တန်းကျ ရိုင်းစိုင်းနေသူ၊ (၈) အစိုးရသူ အုပ်စိုးလွှမ်းမိုးနေသူ မင်း၊ (၉) ယုတ်မာ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသူ၊ (၁၀) ဆင်းရဲစေအပ်သူ ဆင်းရဲမည့်သူ၊ (၁၁) လောဘရမ္မက်ကြီးလွန်းသူ၊ (၁၂) လုပ်ငန်းထဲ၌ စိတ်ပါအားထုတ်နေသူ။

ရှိသေရခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။ကမ္ဘာ့သားတို့ လိုက်နာရှိသေရခြင်းတရား ၃-ပါး၊ သင်္ဂီတိသုတ် အဋ္ဌကထာ။ (၁) အတ္တာဓိပတေယျ- မိမိကိုယ်ကို ရှိသေရခြင်း၊ (၂) လောကာဓိပတေယျ-ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား အားလုံးကို ရှိသေရခြင်း၊ (၃) ဓမ္မာဓိပတေယျ- ယဉ်ကျေးမှု တရားတော်, ဥပဒေ အရပ်ရပ်, ပညတ်ချက်များကို ရှိသေရခြင်း။

[ရှ]

ရှက်ခြင်းအကြောင်းတရား မျိုး ၄-ပါး။ ။ရှင်မဟာရဋ္ဌသို၊ ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်းပျို့၏ (ဟိရောတ္တပ်ကို၊ မလပ်မလွှတ်၊ စောင့်ရှောက်တတ်သား၊ သူမြတ်ကြံမိ၊ အရာသိက၊ ဇာတိ, ဝယ၊ သူရအစစ်၊ ဗဟုသစ်,ဟု၊ စင်စစ်လေးထွေ၊ ကြားသတည်း) ဟူသော လင်္ကာအရ။ (၁) ဇာတိ ဟိရီ-မိမိ၏ အမျိုးဇာတ် မြတ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ရှက်ခြင်း၊ (၂) ဝယ ဟိရီ-မိမိ သက်ရွယ်ကြီးရင့်သည်ကို စွဲ၍ ရှက်ခြင်း၊ (၃) သူရ ဟိရီ-မိမိ၏ သူရသတ္တိဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ ရှက်ခြင်း၊ (၄) ဗဟုသစ္စ ဟိရီ- မိမိ အကြားအမြင် ဉာဏ်ပညာ ကြီးမားမှုကို အကြောင်းပြု၍ ရှက်ခြင်း ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှက်ခြင်းအကြောင်းတရား မျိုး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။အကျယ် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာတို့၌ ရှုပါ။ (၁) ဇာတိ မဟတ္တ-ဇာတ်ကို စွဲ၍ရှက်ခြင်း၊ (၂) သတ္ထု မဟတ္တ-ဆရာဘုရား၏ မြင့်မြတ်ပုံကိုစွဲ၍ရှက်ခြင်း၊ (၃) ဒါယဇ္ဇ မဟတ္တ-အမွေခံမှု မြတ်ပုံကို အကြောင်းပြု၍ ရှက်ခြင်း၊ (၄) သဗြဟ္မစာရီ မဟတ္တ-မိမိ သီတင်းသုံးဖေါ်နှင့် ဆွေမျိုးဉာတိ မိတ်ဆွေ အပေါင်းတို့ မြတ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ရှက်ခြင်း ဟူ၏။

ရှင်အာနန္ဒာ၊ ဘွဲ့ပုံသာ၊ ၅-ဖြာ တေဒဂ်။ ။အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်၏ တေဒဂ် ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ငါးရပ်ကို ဆိုသည်။ (၁) ဗဟုသုတအရာ၊ (၂) သတိမမေ့သည့်အရာ၊ (၃) ပညာလျင်သည့်အရာ၊ (၄) လုံ့လရှိသည့် အရာ၊ (၅) အလုပ်အကျွေး ကောင်းသည့်အရာ။

ရှင်အာနန္ဒာ၊ ဆု ၈-ဖြာ၊ ဘဇာ ဘယ်သို့နည်း?။ ။အင်္ဂုတ္တရ ဧကကနိပါတ တေဒဂ္ဂဝဂ် ။ဋ္ဌ။ ၂၂၉။ မြတ်စွာဘုရားထံ အလုပ်အကျွေးအဖြစ် အမြဲ ခံယူနိုင်ရန် ဤဆုရှစ်ပါးကို ကိုယ်ပိုင် တောင်းယူထားသည် ဟူ၏။ (၁) သူ့အား မြတ်စွာဘုရားက ဆွမ်းကောင်း မပေးရန်၊ (၂) သင်္ကန်း ကောင်း မပေးရန်၊ (၃) ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော် အတွင်း ဘုရားသခင်နှင့် အတူ မနေရန်၊ (၄) မြတ်စွာဘုရားအတွက်သာ ပင့်ဘိတ်လာလျှင် သူ့ကို မခေါ်ရန်၊ ဤပယ်သော ဆုလေးပါးအပြင်၊ (၅) သူပင့်လျှောက်ရာသို့ ဘုရားကြွရမည်၊ (၆) ဘုရားဖူးလိုသူတို့ လာလျှင် ဖူးမျှော်ခွင့် ပေးရ မည်၊ (၇) သူ ယုံမှားမှုရှိသော ဓမ္မများကို မေးလျှောက်ခွင့် ပြုရမည်၊ (၈) သူ၏ မျက်ကွယ်၌ ဟောကြားသော တရားများကို "အာနန္ဒာ ငါဘုရား ဘယ်အရပ်၌ ဘယ်သူအား ဘာ တရားဟောခဲ့သည်"ဟု ပြန်၍ ဟောကြားပေးတော်မူရမည် ဟူ၏။

ရှင် ၄-ပါး။ ။တန်ခိုးကြီးသော (ရွာသုံး၊ စာငယ်သုံး) ရှင်လေးပါး၊
(၁) ရှင်ဥပဂုတ်- တောင်သမုဒ္ဒရာမှာ ကြေးပြာသာဒ်နှင့် နေသည်၊
(၂) ရှင်သာရဒတ္တ- မြောက်သမုဒ္ဒရာမှာ ရွှေပြာသာဒ်နှင့် နေသည်၊
(၃) ရှင်သဏ္ဍောဃာရ- အရှေ့သမုဒ္ဒရာမှာ ရွှေပြာသာဒ်နှင့် နေသည်၊
(၄) ရှင်မေဃရ- အနောက်သမုဒ္ဒရာမှာ ကြေးပြာသာဒ်နှင့် နေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။သံဂါယနာတင် ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်မှာ မလာ၊ သို့သော် လူထို့သုံးနှုန်း မေးမြန်းကြ၍ ဘုရားရှိခိုးအမျိုးမျိုး မှုဟောင်းက ယူဖြေလိုက်သည်။

ရှင် ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။'ပေလေးပင် ရှင် လေးပါး'ဟု အင်းဝခေတ် မြန်မာစာပေတို့တွင် ကျော်ကြားသည့် သိုက်ဝင် ရှင်လေးပါးတို့ ဖြစ်၏။ (၁) မြို့လုလင်ရွာ ဦးသောကြာ ဒေါ်နှင်းဆီတို့၏သား ငယ်မည် မောင်ဥက္ကာ၊ နောက်ခါ ရှင်ဥတ္တမကျော်၊ (၂) မြို့လုလင်ရွာ ဦးကြည် အမိ နတ်ထိန်းကြီး မယ်ဒွေးတို့၏သား ငယ်မည် မောင်ညို၊နောက်ခါ ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ (၃) သတိုးထမ်းရွာ ဘမိမည်ရည် မသိ၊ ရှင်အုံးညို၊ (၄) မကျည်းယောင်ရွာ ဘမိမည်ရည် မသိ၊ ရှင်ခေမာ တို့ဖြစ်ကြ၏။

ရှင် ၄-ပါး အစစ်၊ တနည်း။ ။ဘယ်အခါမှ မသေသော ရှင်လေးပါးတို့ကား- မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်သာ ဖြစ်ချေသည်၊ ထိုကိုရည်၍ "စုတေ့မသေ၊ သန္ဓေမစွဲ၊ ငရဲမလား၊ လေးဦးသားတို့"ဟူ၍ ပညာရှိများ ပြောကြားကြလေပြီ။

ရှင်ပင်သာလျောင်း၊ ၄-ပါးပေါင်း၊ ဦးခေါင်း မည်သို့မူ?။ ။ရွှေသာလျောင်း ပုံတော်မျိုး လေးပါး ဦးခေါင်းပြုထားပုံနှင့် အမည်တော်များကို ရှေးဆရာတော်ကြီးများ ရေးစပ်ထားသော ဤလင်္ကာများဖြင့် သိကြရသည်။ "အရှေ့ သာလျောင်း၊တောင် ပေါင်းလောင်း၊နောက်စောင်း နေရဗာဏ်၊ မြောက် နိဗ္ဗာန်"။ (၁) အရှေ့ဦးခေါင်း၊ လျောင်းစက်ပုံနေ၊သာလျောင်းပေတည်း၊ (၂) တောင်ခေါင်း ဖလသမာ၊ ခေါ်ရာ ပေါင်းလောင်း၊ (၃) နောက်စောင်း နိရောဓ၊ သမာပတ်ဝင်၊ နေရဗာဏ်ပင်တည်း၊ (၄) မြောက်လျှင်ဦးခေါင်း၊စံကျောင်းပရိနိဗ္ဗာ၊ ကုသိန္နာတည်း ဟူ၏။

ရှင်ဘိုမယ်အား၊ တောင်ညာထား၊ ၅-ပါး ထီးဆုရင်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (မင်းဆက် ၅-သွယ်၊ ရှင်ဘိုမယ်၊ နန်းလယ်တင့်သည်သာ) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ရှင်မပြုကောင်းသူ ၁၁-ယောက်။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (အ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် တကျိပ်တစ်ယောက်) ဟူသော သုတေသနရပ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှင်,သျှင်, ၂-ပါး၊ ရေးထုံးသုံးစွဲအ နက်ကား ဘယ်သို့ ခြားသနည်း?။ ။ ရှင်အာဇီဝ, သျှင်ကေဒဿဿ ဟူသော အရေးအသားတို့၌ အနက်သဘော ခြားနားပုံကို မေးသည်၊ အဖြေ နှစ်ပါး ကြိုက်ရာယူ။ (၁) ရှင်-အရိယ, အရဟ, အရဟန္တ ဟူသော ပါဠိပုဒ်တို့မှ အရည်း, အရဟန်,အရှန်,အရှင်, ရှင်,ဟု ပြောင်းလဲလာရကား ဖြူစင်သော,ပူဇော်ခံထိုက်,ရှိသေထိုက်သော အနက်သဘောကို ဟော၏၊ ပုံ- ဖိုရှိကျောက်ငြင်၊ ရှင်ကို အရည်း။ (မှန်ရှုသာရ) (၂) သျှင်-သာမိသဒ္ဒါမှ ပြောင်းလဲလာ၏၊ ပိုင်ဆိုင်သူ၊ ပိုင်သျှင် ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ပုံ- သုဝဏ္ဏသာမ- သုဝဏ္ဏသျှမ် ဖြစ်ပုံမျိုး။

တနည်း။ ။အချို့ဆရာတို့ ယူပုံကား (၁) ရှင်-ပတိ,ဣရဿ၊သာမျတ္ထ ၏၊ အရထုတ်ဖွေ၊ အဆွေအိမ့်ရှင်၊ ဆင်ဖြူရှင်မျိုး၊ စကားရိုးဝယ်၊ ဟထိုး ရကြီး၊ (၂) သျှင်-တသီးထိုမှ၊ အယျ, အယျော၊ ဘန္တေ, ဘောန္တော၊ အာဝု သောနှင့်၊ မိန့်ဟောသဒ္ဒါ၊ အာယသ္မ၊ ဘဒ္ဒန္တ၏၊ အတ္ထထွေပြား၊ အသျှင် များဟု၊ မှတ်သားဆန်းကြယ်၊ သ ဝယ် ယပင့်၊ ဟဆွဲဆင့်လေ့ ဟူ၏။

ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်။ ။မြတ်စွာဘုရား သခင်၏ လက္ခဏာ တော်များ ဖြစ်သည်၊ ၎င်းသရုပ်ကို (လက္ခဏာတော်ငယ် ၈၀)၌ ပြအံ့။

ရှစ်ပါး သီလ။ ။(အဋ္ဌင်္ဂသီလ)၌ ရှုပါ။

ရှမ်း ၉-ဆက်၊ ၉-စော်ဘွား။ ။"ရှမ်းကိုးဆက်၊ ကိုးစော်ဘွား၊ လူးတဆယ့် နှစ်ပနား၊ ရာတပါးနှင့်၊ စော်ဘွားစော်ခံ၊ ရွှေဥကင်ဘုံပျံမှာ၊ ညီလာခံ ခ,ညောင်း၊မှူးမတ်အပေါင်းစုံကြပြီလား....မင်းကြီးများ" ဟူသော ဇာတ် သဘင် ဘုရင်၏ စကားအရ.... (၁) မိုးကောင်းစော်ဘွား၊ (၂) မိုးညှင်း စော်ဘွား၊ (၃) သောင်သွပ်စော်ဘွား၊ (၄) မိုးမိတ်စော်ဘွား၊ (၅) မိုးနဲစော်ဘွား၊ (၆) သိန္နီစော်ဘွား၊ (၇) မိုင်းပဲစော်ဘွား၊ (၈) ညောင်ရွှေစော်ဘွား၊ (၉) သီပေါစော်ဘွားတို့ ဟူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ရှမ်းပြည်အစ "မိုင်းမော" က- ဟူသော စကားအရ မိုင်းမောမှတဆင့် စော်ဘွား ၉-ဆက် ဖြစ်ပေါ်လာသည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရှမ်းပြည်နယ်မှာ၊ တေတ္တိံသာ၊ ပမာ ဝတိံလား။ ။ရှမ်းတို့ဌာနီဌ် ပြည်နယ် ပေါင်းမှာ တေတ္တိံသ ခေါ် ၃၃-နယ်ရှိ၍ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်အလား မြွေလျော် ပျော်ရွှင်ဘွယ် များစွာတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်ပြင် စတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၅၆၆၄၅-ကျယ်လျက် စော်ဘွား ၁၆-ယောက်၊ မြို့စား ၁၃- ယောက်နှင့် ငွေခွန်မှူး ၄-ယောက်တို့က အုပ်ချုပ်ကြရသည်။ (ဤကား အင်္ဂလိပ် လက်အောက်မှာ နေရစဉ်က ဖြစ်၏။) (၁) ကျိုင်းတုံနယ်၊ မိုးနဲနယ်၊ ညောင်ရွှေနယ်၊ ရပ်ဆောက်နယ်၊ လဲချားနယ်၊ မောက်မယ် နယ်၊ မိုင်းပန်နယ်၊ မိုင်းပွန်နယ်၊ စကားနယ်၊ နေ့ဘင်မွန်နယ်၊ (၁၀) မိုင်းနောက်၊ မိုင်းကိုင်း၊ ကျေးသီဗန်းစံ၊ လွယ်လုံ၊ သထုံ၊ ဗန်းရင်၊ ဟိုပုန်း၊ နန်းခုတ်၊ စကွယ်နယ်၊ မိုင်းရှူး၊ (၂၀) သမခမ်း၊ ပွေးလှ၊ ဘော်နယ်၊ ရွာငံနယ်၊ ပင်မှီ၊ ကျုံးနယ်၊ ပင်းဒယ၊ (၂၇) ဤကား တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည် ၂၇-နယ်တည်း၊ (၁) သီပေါနယ်၊ (၂) တောင်ပိုင်းနယ်၊ (၃) မိုင်းရယ် နယ်၊ (၄) မြောက်သိန္နီနယ်၊ (၅) မိုးမိတ်နယ်၊ (၆) မိုးလင်းနယ်၊ ဤကား မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည် ၆-နယ်တည်း၊ ပေါင်း ၃၃-နယ် ဖြစ်၏။

ရှမ်းအမျိုး ၃၀။ ။ဇမ္ဗူတံဆိပ် ကျမ်းရင်းမှ။ လင်း, သက်, ချင်း, ခုံ, ရင်, ကတူး, မြန်, အကျော်, ဂင်, ရှမ်း (၁၀)။ ဇဝါ, မျက်နှာမည်း, ကသည်း, ရေမီးထွက်, ကရက်, လဝ, ယော, ပန်းလောင်, တရက်, ယွန်း (၂၀)။ ဓနု, ဘအူ, ကရင်, ကချင်, ဂနော, ယောန်, လဝိုက်, တရုပ်, ယိုးဒယား, အနဲ (၃၀)။

ရှားမျိုး ၄-ပါး၊ မြန်မာပြည်၌။ ။ရှားစေးချက်ရသော ရှားပင်မျိုး ၄-ပါး၊ ပဌမတန်းစား-ရှားနီမျိုး၊ ဒုတိယတန်းစား-ရှားညိုမျိုး၊ တတိယတန်းစား- ရှားဝါမျိုး၊ စတုတ္ထတန်းစား-ရှားနက်ပြာမျိုးတို့ ဖြစ်၏။

[ရှိ]

ရှိခိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦး။ ။ ရဟန်းတော်များ ရှိခိုးရမည့်သူ ဟူ၏၊ ပရိဝါ။ပါ။ ၃၅၈ ။ဋ္ဌ။ ၂၂၄။ (၁) ဘုရားရှင်၊ (၂) သိက္ခာသိတင်းကြီး

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ရဟန်း၊ (၃) နာနာသံဝါသက ဓမ္မဝါဒီ သီတင်းကြီးရဟန်း၊ (၄) ဆရာ ၅-ဦး ဖြစ်သူ ရဟန်း၊ (၅) ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သူ ရဟန်း။

ရှိမခိုးကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ် ၂၅-ယောက်။ ။(၎င်း သရုပ်ကို အဝန္ဒိယ ပုဂ္ဂိုလ် ၂၅-ယောက်)၌ ရှုပါ။

ရှိခိုးခြင်းရာ၊ မျိုး ၃-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ မည်သို့နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဝန္ဒနာမျိုး ၃-ပါး) မှာ ရှုပါ။

[ရွှေ]

ရွှေအိုးကြီး ၄-လုံး။ ။သုတ်သီလက္ခန် ။ဋ္ဌ။ ၂၅၃။ ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် ဖွားဘက်တော်ဖြစ်ကြသော ရွှေအိုးကြီးများ။ (၁) သခ် မည်သော ရွှေအိုးကြီး၊ တဂါဝုတ် ရှိ၏၊ (၂) ဧလ မည်သော ရွှေအိုးကြီး၊ ၂-ဂါဝုတ် ရှိ၏၊ (၃) ဥပ္ပလ မည်သော ရွှေအိုးကြီး၊ ၃-ဂါဝုတ်ရှိ၏၊ (၄)ပုဏ္ဍရိက မည်သော ရွှေအိုးကြီး၊ တယူဇနာ ရှိ၏။

ရွှေတိဂုံဘုရား၊ ဓာတ် ၄-ပါး၊ တည်ထား ဌာပနာ။ ။ဥက္ကလာပမင်းကြီး တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူသော ရွှေတိဂုံ စေတီတော်ကြီး၌ ဘုရား ၄-ဆူ၏ ဓာတ်တော်မြတ်တို့ကို ဆိုသည်။

(၁) ဆူးလေနတ်ကြီးထံမှ ရရှိသော ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၏ တောင်ဝှေးတော်ဓာတ်။

(၂) ရေဟာဏီမည်သော ဗိုလ်တထောင် နတ်ကြီးထံမှ ရရှိသည့် ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မကရိဏ် ရေစစ်တော်ဓာတ်။

(၃) ဒက္ခိဏ မည်သော သက်န်းကျွန်း ကျိုက္ကဆံ နတ်ကြီးထံမှ ရရှိသည့် ကဿပ မြတ်စွာဘုရား၏ ရေသနုပ်တော်ဓာတ်။

(၄) တပုဿ, ဘလ္လိက ညီနောင်တို့ထံမှ ရရှိသော ဂေါတမ မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဆံတော်ဓာတ် ၈-ဆူ၊ ထိုဆံတော်ဓာတ်တို့ကို 'အမြိဿရ'

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မည်သော မှော်ဘိနတ်ကြီးက စောင့်ရသည်ဟု မေခ်ဓော ရာဇဝင် သံမိုင်းနှင့် ရွှေတိဂုံသမိုင်း၊ အခြား ပညာရှိတို့က ဆိုကြသည်။

ရွှေဘိုမြို့၏ အမည်တော် ၅-ပါး။ ။ရင်း သရုပ်ကို (ငါးမည်ရ ပြည်ရွှေဘို) ဟူသော သုတေသနဌ် ပြခဲ့ပြီ။

ရွှေမျိုး ၄-ပါး။ ။ပါဠိအဘိဓာန် ဋီကာမှ။ (၁) စာမိရွှေ-စာမိခေါ်သော ပန်းတမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်သော ရွှေ၊ ရင်းကိုပင် ဂိဝါရွှေဟု ခေါ်ပြန်၏၊ (၂) သာတကုမ္ဘ ရွှေ- ပဒုမ္မာကြာ၁ဝတ်ဆံ အဆင်းရှိ အရာဝတ္ထုတမျိုးကို သာတကုမ္ဘ ခေါ်သည်၊ ရင်း အဆင်းနှင့်တူသော ရွှေ၊ ရင်းကိုပင် နီတုံရွှေ ဟု ခေါ်ပြန်၏၊ (၃) ဇမ္ဗူရာဇ် ရွှေ- ဇမ္ဗူသပြေသီးမှ ဖြစ်သောရွှေ၊ (၄) သိင်္ဂိနိက် ရွှေ- သိင်္ဂိခေါ် ငါးတမျိုး၏ အဆင်းနှင့် တူသောရွှေ၊ သို့မဟုတ် သိင်္ဂိငါးသဏ္ဌာန်ပုံရှိသော ကျောက်တုံးတို့မှ ဖြစ်သောရွှေ။

ရွှေမျိုး အပါး ၂၀။ ။ဝိမာနဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ ၁၁-ဌ် ၇-မျိုးလာရှိသည်၊ လောကီပရိဘောဂ ကျမ်းစာဌ်ကား။ အရမတ်၊ အညမတ်၊ အဥ္စမတ်၊ နိရမတ်၊ ဘော်ငွေမှ ဖြစ်သော ရွှေမျိုး ၄-ပါး။ နာရဏီ၊ နာရကာ၊ နာရမုဏ္ဍာ၊ နာလာရေ၊ နဂါးကဖြစ်သော် ရွှေမျိုး ၄-ပါး။ အတ္တရဏီ၊ ဥရဏီ၊ ဥရဂုတ်၊ ဥရဝ၊ မြေကဖြစ်သည့် ရွှေမျိုး ၄-ပါး။ သုဝဏ္ဏသာရ၊ သုဝဏ္ဏရာဂီ၊ သုဝဏ္ဏမဏိ၊ သုဝဏ္ဏရည်၊ မြေထွက်ရွှေကို မူတည်၍ ပြဒါး ခဲတံ စသည်တို့ဖြင့် ဖေါ်စပ်ပြုလုပ်သော အဂ္ဂိရတ်ရွှေ၊ ဇော်ဂျီရွှေမျိုး ၄-ပါး။ ဇမ္ဗုနဒ၊ ဇာတရူပ၊ သိင်္ဂိနိက္ခ၊ ဝိဟနက၊ သစ်သီးသစ်ပွင့် စသည်တို့မှ ဖြစ်သော ရွှေမျိုး ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၂၀-ဖြစ်၏။

ရွှေသာလျှောင်းပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ထင်ရှား ဖြေတော်မူ။ ။ရှင်ပင်သာ လျှောင်း, ကိုပင် ရွှေသာလျှောင်းဟု ခေါ်ကြပြန်၏၊ သရုပ် ရင်း၌ ရှုပါ။

[လ]

လ ၁၂-ပါး၊ မည်ထူးခြား၊ ၄-ပါး လ အမည်။ ။ရင်းသုတေသန သရုပ်ကို (ဆယ့်နှစ်လခွင်၊ အမည်တွင်၊ ၄-အင် အမည်ထူး) ဟူသည်၌ ရှင်းပြခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လက်အုပ်တင်ချီ၊ အဉ္ဇလီ၊ ၅-မည် အဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ် (အဉ္ဇလီ ၅-သွယ်၊ သိမှတ်ဘွယ်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး။ ။ဥပါဒ်, ဌီ,ဘင်,သဘောဖြင့် မှတ်ကြောင်း သိကြောင်း ဖြစ်သော ရုပ်များ၊ ၎င်း သရုပ်ကို (ရုပ် ၂၈-ပါး) ၌ ပြခဲ့ပြီ။

လက္ခဏာတော်ကြီး ၃၂-ပါး။ ။ယောကျ်ားမြတ်တို့ လက္ခဏာကြီးများ ဟူ၏၊ သို့သော် စကြဝတေးမင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘုရား အတွက်သာ မှတ်ယူ သုံးစွဲကြသည်၊ မဟာပဒါနသုတ်မှ။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ ပါဒ- ပြည့်ဖြိုး ညီညာ သော ခြေဖဝါး အပြင် ရှိခြင်း။စက္ကပူရိတ ပါဒ-၁၀၈-ကွက် စက်လက္ခဏာ တော် အစုံပါသော ခြေဖဝါး။အာယတ ပဏှိက-သူတပါးတို့ထက်လုံးဝန်း ရှည်သော ဖနှောင့်။ ဒီဃင်္ဂုလိက- ရင်းတုတ်ဖျားသွယ် ရှည်လျားညီညာ သော. ခြေချောင်း လက်ချောင်း။ မုဒုတလုဏ ဟတ္ထ ပါဒ- ဖွားစအခါ ကဲ့သို့ အမြဲနူးနယ်သော လက်ခြေများ။ ဇာလက ဟတ္ထ ပါဒ-အတို အရှည် မရှိ ညီညာသော လက်ချောင်း ခြေချောင်း။ ဥဿင်္ခ ပါဒ- မြင့်တက်သော ဖမျက်။ ဧဏိ ဇင်္ဃ-ခြေသလုံး၏ ရှေ့နောက် နံပါး၌ အသားစိုင်များရှိ၍ သလေးစပါးနှင့်တူခြင်း။ ဒီဃ ဟတ္ထ- ကိုယ်ခန္ဓာ အဖြောင့်ထား၍ ဒူးဆစ် များကို မှီသောလက်၊ ကောသောဟိတ ဝတ္ထဂုယှ- အအိမ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ် သောအင်္ဂါဇာတ်။ (၁၀) ။သုဝဏ္ဏ ဝဏ္ဏ-ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်း၍လုံးကျစ် သော ကိုယ်အနေ အထား ။သုခုမစ္ဆဝီ-နူးနယ်သော အရေအသား ။ဧကေက လောမ-မွေးညှင်းတတွင်း၌ အမွေးတပင်စီသာ ပေါက်ခြင်း၊ ဥဒ္ဒဂ္ဂ လောမ- ထိုမွေးညှင်းတို့သည် လကျ်ာရစ်လှည့်၍ အဖျားကော့တက်ပြီး မျက်စဉ်း ညိုရောင် ရှိခြင်း၊၊ဗြဟ္မုဇု ဂတ္တ-ဖြောင့်စင်းသော ကိုယ်ခန္ဓာ။ သတ္တုဿဒ- လက်ဖမိုး ခြေဖမိုး ပခုံးစွန်း လည်ကုတ် ၎င်း ၇-ဌာန၌ ပြည့်ဖြိုးခြင်း၊ သီဟ ပုဗ္ဗဍ္ဎ ကာယ-ခြင်္သေ့မင်း၏ ရှေ့ပိုင်း ကိုယ်ကဲ့သို့ ရှေ့နောက် အောက်ထက် ပြည့်စုံသော ကိုယ်။ စိတန္တရံသ-လက်ပြင်ရိုး နှစ်ခုကြား ပြည့်ဖြိုးသော အသား ။နိဂြောဓပရိမဏ္ဍလ-အလံနှင့် အရပ် ညီမျှစွာ ရှိခြင်း ။သမ ဝဋ္ဋက္ခန္ဓ- အညီအမျှလုံး၍ လှသော ပခုံး လည်ပင်း ။ (၂၀) ။ရသဂ္ဂ သဂ္ဂီ-အရသာကို ဆောင်ယူနိုင်သော အကြောကောင်းများ။ သီဟ ဟနု-ခြင်္သေ့၏ အောက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မေးကဲ့သို့ ပြည့်ဖြိုးသော အထက်မေး အောက်မေး။ စတ္တာလီသ သမဒန္တ-သွားပေါင်း-၄၀ ရှိခြင်း။ သမ ဒန္တ - ညီညာတိကျသော သွားရှိခြင်း။ အဝိရဠ ဒန္တ-ကျိုးကျဲမရှိ စေ့သော သွားရှိခြင်း။ သု သုက္က ဒါဌ-သွားများ အားလုံး ဖြူစင်၍ ထင်ရှားသော သွားစွယ် ရှိခြင်း။ပဟုတ ဇိဝှ-နှာခေါင်း ပေါက် နားပေါက်တို့ကို သုံးသပ် နိုင်အောင် ရှည်ပြန့်သော လျှာ။ ဗြဟ္မဿရ-ကရဝိက်သံ,ဗြဟ္မာမင်း၏အသံကဲ့သို့ သာယာချိုမြိန်သောအသံ။ အဘိနီလ နေတ္တ-ညိုသင့်ရာ အရပ်၌ အလွန်ညိုသော မျက်လုံး။ ဂေါပခုမ-ဖွားသစ်စ နွားငယ်၏ မျက်လုံးအိမ်ကဲ့သို့ မျက်လုံးအိမ်ရှိခြင်း။ (၃၀)။ ဥဏ္ဏာဇာတ-မျက်ခုံးနှစ်သွယ် အလည်တည့်တည့်၌ ဥဏ္ဏာလုံမွေးရှင် ရှိခြင်း။ ဥဏှီသ သီသ-နဖူးသင်းကျစ် ရှိခြင်း။ (၃၂)။

လက္ခဏာတော်ငယ် ရှစ်ဆယ်။ ။မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ကိုယ်တော်၌ ထင်ရှားစွာ ပါရှိသော အသေးစိတ် လက္ခဏာတော်ငယ်များ၊ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ ၁၉၁-မှ ထုတ်ယူသည်၊ ပကိဏ္ဏကဝိသဇ္ဇနာ။ တတိယတွဲ။ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ။ သာသန သမ္ပတ္တိ ဒီပနီတို့၌လည်း ကြည့်ပါ။ စိတင်္ဂုလီ-အကြားမထင် စေ့စပ်သော ခြေချောင်း လက်ချောင်း။ အနုပုဗ္ဗင်္ဂုလီ-သွယ်ရှူး ဖြူးဖြောင့်သော ခြေချောင်းလက်ချောင်း။ဝဋ္ဋင်္ဂုလီ-လုံးလျောင်း ချောမွေ့သော ခြေချောင်း လက်ချောင်း။တမ္ဗ နခ-နီမြန်းသော ခြေသည်း လက်သည်း။ တုင်္ဂ နခ-ရှည်သွယ်မြင့်မားသော ခြေသည်း လက်သည်း။ သိနိဒ္ဓ နခ-ပြေပြစ် ချောမွေ့သော ခြေသည်း လက်သည်း။ နိဂူဠ ဂေါပ္ဖက-ပြေပြစ်ကောင်းမွန်သော ဖမျက်။ သမ ပါဒ-တိတိညီညီရှိသော ခြေ။ ဂဇ သမာန ကမ-ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ သွားခြင်းကဲ့သို့သော သွားခြင်း။ သီဟ သမာန ကမ- ကေသရီအလားကဲ့သို့ သွားပုံယဉ်ခြင်း။ (၁၀)။ ဟံသ သမာန ကမ- ဟသာမင်းသွားခြင်းကဲ့သို့ အထူးတင့်တယ်သော သွားဟန်။ ဥသဘ သမာန ကမ-ဥဿဘနွားမင်းနှင့် တူသော သွားခြင်း။ ဒက္ခိဏာ ဝဋ္ဋက္ကမ-လကျာခြေချီသဖြင့် လကျာရစ် သွားခြင်း။ သမန္တစာရု ဇာဏု မဏ္ဍလ- ထက်ဝန်းကျင် လုံးချောသော ပုဆစ်ဒူးဝန်း။ ပရိပုဏ္ဏ ပုရိသ ဗျဉ္ဇန-ပြည့်စုံသော ယောကျ်ားမြတ်တို့၏ နိမိတ်။ အ ဆိဒ္ဒ နာဘိ- အရေး အကြောင်း မပြတ်သော ချက်။ ဂမ္ဘီရ နာဘိ-ပုလဲခွက်ကဲ့သို့ နက်သော ချက်။ ဒက္ခိဏာ ဝဋ္ဋ နာဘိ-လကျာရစ်လည်သော ဗွေရှိသော ချက်။ ဂုဏ္ဍာ

www.burmeseclassic.com

ကရသဒိသ ဥရု ဘုဇ- ဆင်နှာမောင်းကဲ့သို့ သွယ်ပျောင်း ချောပြေသော ပေါင်, လက်ရုံး။ သု ဝိဘတ္တ ဂတ္တ-ထက် အောက် နံ လျား ဖာသားတည်း ညီညွတ်သော ကိုယ်။ (၂၀)။ အနုပုဗ္ဗ ဂတ္တ- အစဉ်အတိုင်း ချောပြေ ညီညွတ်သော ကိုယ်။ ပရိမဋ္ဌ ဂတ္တ- ထက်ဝန်းကျင်မှ ချောမွေ့လှပသော ကိုယ်။ သြဏ တုဏ္ဏတ သဗ္ဗ ဂတ္တ- ရှိုင်းသင့်ရာ၌ ရှိုင်း၍ ဖြိုးသင့်ရာ၌ဖြိုး အမျိုးမျိုးတင့်တယ် ရှုချင်ဘွယ်ကောင်းသော ကိုယ်။ အ လီန ဂတ္တ-အရေ ရှုံ့တွန့်ခြင်းမှ ကင်းသော ကိုယ်။တိလကာဒိ ရဟိတ ဂတ္တ-ဝက်ခြံ,မှဲ့,ကြေး, တင်းထိပ်စသည်တို့မှ ကင်းဝေးသောကိုယ်။အနုပုဗ္ဗ ရုစိ ဂတ္တ-အစဉ်အတိုင်း နှစ်သက်မြတ်နိုးဘွယ်ရှိသော ကိုယ်။ ဝိသုဒ္ဓ ဂတ္တ- စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အညစ် ကင်းသော ကိုယ်။ သုခုမာလ ဂတ္တ- နူးညံ့ ပြေ့ပျောင်းသော ကိုယ်။ သမ္မ ဂတ္တ- မြင်ရသူတို့ အေးမြကြည်လင်သော ကိုယ်။ ဥဇ္ဇလိတ ဂတ္တ- ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် အရောင်ထွက်သော ကိုယ်။ (၃၀)။ ဝိမလ ဂတ္တ- ကိုယ်ဆီ ချွေးစေး မထင် သန့်စင်သော ကိုယ်။ ကောမလ ဂတ္တ- နှစ်မြို့ စိုပျိုသော ကိုယ်။ သိနိဒ္ဓ ဂတ္တ- ပြေပြစ်ချောမွေ့သော ကိုယ်။ သုဂန္ဓ ဂတ္တ- ပန်းပေါင်း စုံတို့ကဲ့သို့ ထုံမွှေးကြူသင်းသော ကိုယ်။ ကောဋ္ဌိ သဟဿ ဗလ ဓာရဏ- ဗိုလ်ခြေကုဋေ တထောင်အားကို ဆောင်သော ကိုယ်။ သုဝဏ္ဏ တုင်္ဂနာသ- ရွှေချွန်းသဘွယ် တင့်တယ် မြင့်ချွန်းသော နှာခေါင်း။ ရတ္တ ဒွိဇ မံသ- နီမြန်း လှပသော သွားဖုံး။ သုဒ္ဓဒန္တ- ဖွေးဖြူစင်ကြယ်သော သွား။ သိနိဒ္ဓ ဒန္တ- ထွက်ဝင်မရှိ ပကတိ ညီညာ၍ သိမ်မွေ့ ကျစ်လစ်သော သွား။ ဝိသုဒ္ဓိန္ဒြိယ- သန့်ရှင်းသော အဆင်း ဣန္ဒြေရှိခြင်း။ (၄၀)။ သုဝဋ္ဋ ဒါဌ-ပုလဲချောင်းကဲ့သို့ ကောင်းစွာလုံးဝန်း တိကျသော သွားစွယ်။ တိက္ခဂ္ဂ ဒါဌ- အဖျားချွန်းသော သွားစွယ်။ ရတ္တောဋ္ဌ- နီမြန်းသော နှုတ်ခမ်း။ အာယတ ဝဒန- ကျယ်ပြန့် ခံ့ညားသော ခံတွင်း။ သုဂန္ဓ မုခ- မွှေးကြူကြိုင်လျှမ်းသော ခံတွင်း။ ဂမ္ဘီရ ပါဏိ လေခ- ထင်ရှားသော လက္ခဏာ အရေးအကြောင်း။ ဥဇုလေခ- ဖြောင့်တန်းသော လက္ခဏာ အရေးအကြောင်း။ အာယတ လေခ- ရှည်လျားသော လက္ခဏာ အရေး အကြောင်း။သုရုစိရ သဏ္ဌာန လေခ-နှစ်သက်ရှုချင့်စရာ လက္ခဏာသဏ္ဌာန် အရေးရှိခြင်း။ပရိမဏ္ဍလ ကာယ ဇုတိက-တလံမျှလောက်သော ရောင်ခြည် အလင်းဓာတ်သည် ကိုယ်ကိုဝန်းစိုင်း၍ တံတိုင်းပမာ တောက်ပထွန်းလင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နေခြင်း။ (၅၀)။ ပရိပုဏ္ဏ ကပေါလ- ပြည့်ဖြိုးဖေါင်းကြွသော ပါးပြင်။ မှုစိယ အာယတ ဝိသာလ နေတ္တ- အဆင်းငါးသွယ် ကွန့်မြူးစံပယ် ရှည်လျားပြန့်ကျယ် ဝါထယ်ခံ့ညားသော မျက်လုံး။ ပဉ္စ ပသာဒ နေတ္တ-ညိုရွှေ ဖြူနီတလီအနက်ရောင်လျံ့ထွက်သည့်မျက်လုံး။ကုဋိတဂ္ဂဘမုက-ကောရရော့ မော့ချီသော မျက်တောင် မျက်ခုံး။မုဒု တလုဏ ရတ္တဇိဝှ-နူးညံ့နီတွေးသော လျှာ။အာယ"တ စာရု ကဏ္ဏ-တင့်တယ်နုထွား ရှည်လျားသပ္ပါယ် ပြန့်ကျယ်သော နားရွက်။ နိဂ္ဂဏိ သိရ- ဖုထစ်မရှိ ပကတိချောမွေ့သော ဦးခေါင်း။ နိဂ္ဂူ သိရ-စောင်းရွဲ့မထင် အပြင်ညီသော ဦးခေါင်း။ ဆတ္တ သန္နိဘ စာရု သီသ-ထီးမိုးအသွင် ထက်ဝန်းကျင်တိတိ၌ ရောင်လျှံညီသော ဦးခေါင်း။ သုဂန္ဓမုဒ္ဓ-ရန့်ပေါင်းစုံတို့နှင့် လှိုင်ထုံမွေးပျံ့သော ဦးထိပ်။ (၆၀)။အာယတ ပုထုလ နလာဋ-ရွှေပြားအလား နံလျားကျယ်ပြန့်သော နဖူးသင်းကျစ်၊ သု သဏ္ဌာန ဘမုက- သုံးရက်လကွေး သက်တန်ရေးဖမာ တင့်တယ်စွာ သော မျက်ခုံး။ အနုလောမ ဘမုက- အဖျားသေးသွယ် အလှန်တင့်တယ် သော မျက်မွေး မျက်တောင်။ အာယတ မဟန္တ ဘမုက-ထယ်ဝါခံ့ညား ရှည်လျားပြန့်ကျယ်သော မျက်မှောင့်။ သဏှ လောမ ဘမုက-နူးညံ့သော အမွေးရှိသော မျက်ခုံး။ သမ လောမ- မွေးညှင်းတွင်းချင်းစီ၍ ညီညာ ဖြောင့်တန်းစွာ ပေါက်သော မွေးညှင်းများ။ကောမလ လောမ-နူးညံ့စိုပျို စိမ်းညိုသော မွေးညှင်း။ ဘိဒ္ဓဥ္ဇန လောမ- မျက်စဥ်းညိုသွင် စိမ်းလွင် ညိုမှောင်သော မွေးညှင်း။ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋ လောမ- လက်ျာရစ်လည်၍ ညာဘက် သို့ အဖျားတည်သော မွေးညှင်း။ သိနိဒ္ဓ လောမ-.ကောက်ကွေ့ လိမ်တွန့် ခြင်း မရှိ ပကတိသန့်ရှင်းသော မွေးညှင်း။သုနိလ ကေသ-ပိတုန်းတောင် ကဲ့သို့ ညိုမောင်း မည်းနက်သော ဆံပင်။ (၇၀)။ ဒက္ခိဏ ဝဋ္ဋ ကေသ- လက်ျာရစ် လှည့်ခွေ ဦးထိပ်ဗွေ၌ တည်နေသော ဆံပင်။ သု သဏ္ဌာန ကေသ- ဆံပင်တွင်းညီ၍ ဖြောင့်တန်းစီရီစွာ ပေါက်သော ဆံပင်။ သိနိဒ္ဓ ကေသ- ကောက်ကွေ့ လိမ်တွန့်ခြင်း မရှိ ပကတိ ပြေပြစ် သန့်ရှင်း သော ဆံပင်။ သဏှ ကေသ- နူးညံ့သိမ်မွေ့ သေးသွယ်ပြေ့ပျောင်း သော ဆံပင်။ အလုလိတ ကေသ- မရှုပ်ထွေးသော ဆံပင်။ ကောမလ ကေသ- စိုပျို နုနယ်သော ဆံပင်။ သမ သုဂန္ဓ ကေသ- စပယ် မြတ်လေး ပန်းတို့ကဲ့သို့ မွှေးသော ဆံပင်။ သုရုမ အဘာဘာသ ပဘာဘာသ-ရှုမြှိုက်မထင်

www.burmeseclassic.com

အလွန်ပင် သိမ်မွေ့သော ထွက်သက် ဝင်သက်ရှိ၍ သက်လုံကောင်းခြင်း။ ကေတုမာလ ရတန ဝိစိတ္တ- ကေတုမာလာခေါ် ဦးခေါင်းပေါ်၌ မဏိရုပ်ပုံ ပမာ ခြောက်ရောင်စုံလျှံဖြာ ထွက်နေခြင်း။ (၈၀)။

လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး။ ။လက္ခဏာရေး ၃-ပါး၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၃၄၄ ။ဋ္ဌ။ ၁၁၇-၌ အကျယ်ရှုပါ။ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ရာ ယာဉ်နှင့်တူသော လက္ခဏာရေး ၃-ပါး၊ မှတ်ကြောင်းအရာ ၃-ပါး၊ အရေးတကြီး မှတ်အပ်သောကြောင့် လက္ခဏာရေး။ (၁) အနိစ္စ လက္ခဏာ- မမြဲသော သင်္ခါရတရားစု အမှတ်အသား၊ (၂) ဒုက္ခ လက္ခဏာ- ဆင်းရဲသော သင်္ခါရ တရားစု၊ (၃) အနတ္တ လက္ခဏာ- အတ္တမဟုတ် အထည်ကိုယ်မဟုတ်သော သင်္ခါရ အသာရက တရားစု အမှတ် လက္ခဏာ။

လက်ချားမျိုး ၂-ပါး။ ။ဤကား သေလပါစက သျှတြကျမ်းမှ။ (၁) ဥသိရ ဌက်န- မြေထွက်လက်ချား၊ ဖြူပွပွနှင့် မှန်ရောင်ရှိ၏၊ ၎င်းသည် ဆေးဖော်ရာ ဂဟေစပ်ရာ စသည်မှတပါး ဝိဇ္ဇာဓရထွက်ခန်း ထိုထိုတက်လမ်းများအဖို့ မည်သည့်အခါမျှ အသုံးမဝင်ဟု ရသေ့ ရှစ်သောင်း ဆရာပေါင်းတို့ အထူးရှောင်ရှား ကြကုန်၏၊ (၂) သေလ ဌက်န- ကျောက်ထွက်လက်ချား၊ ကျောက်ဖြူခဲနှင့် တူစွာရှိ၏၊ ငွေလမ်း ရွှေလမ်း ထိုထိုထွက်ရပ်လမ်းတို့၌ လက်ချားကို သုံးရန် ညွှန်းသော် ၎င်းကျောက်ထွက် လက်ချားကို သုံးမှသာ လိုရာအကျိုး ပြီးနိုင်ကြောင်း ဆရာတို့ အထူးမှာဆိုထားကြ၏။

လက်ထပ်မင်္ဂလာမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း ၈-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်များကို (ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ပြုခြင်းမျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း ၈-ပါး)၌ ရှုပါ။

လက်နက်ကြီး ၄-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၁၆ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၆။ (၁) ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီး၏ တင်းပုတ် သံချောင်း လက်နက်၊ (၂) ယမမင်းခေါ် သေမင်း၏ မျက်စောင်း လက်နက်၊ (၃) သိကြားမင်း၏ မိုးယံကြိုး လက်နက်၊ (၄) အာဠဝက ဘီလူးမင်း၏ ဘွဲ့ဖြူပုဆိုး လက်နက်၊ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည်'ဝေဿဝဏ္ဏော၊ယမော သက္ကာ၊အာဠဝကာ’ဟု

www.burmeseclassic.com

နိစ္စကိုင်စွဲ၊ ရန်ထိပ်ခွဲသား၊ တွေခဲ သံချောင်း၊ ငွဲစောင်း မျက်ရှိန်၊ ဝရဇိန် မိုးသီးကြိုး၊ ပုဆိုးနှင့်သော်၊ လေးပါးကျော်သို့’ဟု စပ်ဆိုထားကြ၏။

လက်နက်ကြီး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။အဘိဓာန် ကျမ်းမှ ယူပြသည်။ (၁) မုတ္တာ မုတ္တ လက်နက်- လက်မှ လွှတ်၍ရင်း၊ မလွှတ်ဘဲရင်း၊ သုံးနိုင်သော တုတ်၊ တောင်ဝှေး စသော လက်နက်မျိုး၊ (၂) အမုတ္တ လက်နက်-မလွှတ်ရသော သံလျက် စသည်၊ (၃) မုတ္တ လက်နက်- လွှတ်ရသော လှံ၊ စက် စသည်၊ (၄) ယန္တ မုတ္တ လက်နက်-ပစ်လွှတ်ရသော လေး၊ သေနတ် စသည်။

လက်နက်ကြီး ၅-ပါးနှင့် မူကွဲများ။ ။ရှင်း လက်နက်ကြီး ငါးပါး၏ သရုပ်ပြရာ၌ တဦးနှင့် တဦး မတူကွဲပြား နေကြသည်ကား ထိုထို ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၏ ကွဲပြားမှုကြောင့်တည်း၊ မိလိန္ဒပဥှာ၌ ‘ဓနု၊ သတ္တိ၊ ကာဏယ၊ ခဂ္ဂ၊ ဆုရိကာ’ဟု လာသည်၊ ဂါမဏိ သံယုတ်ဋီကာ၌ကား ‘အသိ၊ ဓနု၊ ဂဒါ၊ သက္တိ၊ စက္ကာနိ၊ ပဥ္စာဝုဓာ’ဟု လာသည်၊ ပဥ္စာဝုဓဇာတ် ဋီကာ၌ကား—

‘ပဥ္စာဝုဓံ နာမ ဓနု မုဂ္ဂရ အသိ လဂုဠ ကောဏ္ဍာ မိတိ အထဝါ။
‘အမုတ္တံ ယန္တမုတ္တဉ္စ၊ ပါဏိမုတ္တံ တထေဝ စ။
သဗ္ဗ သာဓာရဏဉ္စေဝ၊ ဗာဟု ယုဒ္ဓဉ္စ ပဉ္စမံ’။

ဟု ဆိုထားလေသည်၊ ထို့ပြင်လည်း ‘လှံ- ကောဏ္ဍာ၊ ဂဒါ- သံချောင်း။ ဆောက်ပုတ်ကယ်- ဒဏ္ဍာသိ’ ဟု၊ သမ္မာရှိန်၊ ဂုဏ်လျှံတွဲ၊ ပြည်တော်ပြန်၊ ပဥ္စာဝုမှာ၊ ငါးခုပါကြောင်း။’ဟု ကင်းဝန်မင်းကြီး ရေးစပ်ခဲ့သေး၏။ (၁) ဓနု-လေး၊ (၂) ခဂ္ဂ- သံလျက်၊ (၃) ကာဏယ-ခက်ရင်း၊ တောက်၊ (၄) မုဂ္ဂရ- လက်ရိုက် တုတ်တို၊ (၅) ကုန္တ-လှံ။

လက်နက်ကြီး ၉-ပါး။ ။‘မ၊ တထောင်၊ တကောင်ရှိညွှတ်တဲ့၊ တမွတ် ကိုယ်ထူး။ ကိုးပါးရယ်အစုံနှင့်၊ လက်နက်ဂုဏ်၊ တသိရ်မြင့်တယ်၊ ဘုန်းပွင့် ဘီလူး။’ဟူသော ဒေဝကုမ္ဘန် ပြဇာတ်မှ။ ၁- ဓါး။ ၂- လှံ။ ၃- သေနတ်။ ၄- အမြှောက်။ ၅- စိန်ပြောင်း၊ အထက်၌ ပြခဲ့ပြီး လက်နက်ကြီး ၄-ပါးနှင့်ပေါင်းသော် ကိုးပါး ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ဆရာ အချို့ကား လက်နက်ကြီး ၄-ပါးနှင့် လက်နက်ကြီး ၅-ပါးနှစ်ရပ်ပေါင်းကို ၉-ပါးအဖြစ် ယူကြကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လကျာ်ဂြိုဟ်ကြီး ၄-လုံး။ ။‘ပါပဂြိုဟ်’ ခေါ် ဂြိုဟ်ဆိုးကြီး ၄-လုံးကို (အင်္ဂါ, ထွန်း, ရာ, ဇေ, ဂြိုဟ်လကျာ်ဟု) ဗေဒင်ကျမ်းတို့၌ ဆို၏။ (၁) တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်၊ (၂) စနေဂြိုဟ်၊ (၃) ရာဟုဂြိုဟ်၊ (၄) အင်္ဂါဂြိုဟ်။

လကျာ်တော်ရံ လေးကျိပ်။ ။မဟာသာဝကများ ဖြစ်တော်မူကြသည်၊ ကျမ်းညွှန်း မဟာသာဝက)၌ ရှု။ အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်ကောဏ္ဍည၊ အရှင်ပပ္ပ၊ အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ အရှင်မဟာနာမ်၊ အရှင်အဿဇိ၊ အရှင်နာဠက၊ အရှင်ယသ၊ အရှင်ဝိမလ၊ အရှင်သုဗာဟု၊ (၁၀) အရှင်ပုဏ္ဏဇိ၊ အရှင်ဂဝမ္ပတိ၊ အရှင်ဥရုဝေဠကဿပ၊ အရှင်နဒီကဿပ၊ အရှင်ဂယာကဿပ၊ အရှင်မဟာကဿပ အရှင်မဟာကစ္စာယန၊ အရှင်မဟာ ကောဋ္ဌိတ၊ အရှင်မဟာကပ္ပိန၊ အရှင်မဟာစုန္ဒ၊ (၂၀) အရှင်ဥပါလိ၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ အရှင်ကင်္ခါရေဝတ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊အရှင်နန္ဒက၊ အရှင်ဘဂုလ၊အရှင်နန္ဒိယ၊ အရှင်ကိမိလ၊ အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ အရှင်ရာဟုလာ၊(၃၀)အရှင်သီဝလိ၊အရှင်ဒဗ္ဗ၊ အရှင်ဥပသေန၊ အရှင်ခဒိရဝန ရေဝတ၊ အရှင်မန္တာနီပုတ္တပုဏ္ဏ၊ အရှင် သုနာပရန္တပုဏ္ဏ၊ အရှင်ကုဏ္ဍဓာန သောဏ၊ အရှင်ကောဋိကဏ္ဏ သောဏ၊ အရှင်ရာဓ၊ အရှင်သုဘူတိ (၄၀)။

လကျာ် မင်းခမ်းတော် ၁၃-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (မင်းခမ်းတော်မှာ၊ ၁၃-ဖြာ၊ ဝဲယာ ဆောင်ရွက်ကျင်း) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လက်ဝဲဂြိုဟ် ၄-လုံး။ ။“သောမဂြိုဟ် ၄-လုံး” ကိုပင် ဗေဒင်ကျမ်းတို့၌ “လှ, သော်, ဖေါ်, ကြွဂြိုဟ်လက်ဝဲ”ဟု ဆိုကြကုန်၏။ (၁) ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်၊ (၂) သောကြာဂြိုဟ်၊ (၃) ကြာသပတေးဂြိုဟ်၊ (၄) တနင်္လာဂြိုဟ်။

လက်ဝဲတော်ရံ လေးကျိပ်။ ။ကျမ်းညွှန်း (မဟာသာဝက) ၌ ရှု။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၊ အရှင်အင်္ဂုလိမာလ်၊ အရှင်ဝင်္ဂီသ၊ အရှင်ကာလုဒါယီ၊ အရှင်သဟာဥဒါရီ၊အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ၊အရှင်သောဘိတ၊ အရှင်ကုမာရကဿပ၊ အရှင်ရဋ္ဌပါလ၊ အရှင်ဝင်္ဂီသ၊ (၁၀) အရှင်သာဂိယ၊ အရှင်သေလ၊ အရှင် နာဂိတ၊ အရှင် လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ၊ အရှင်ဥပဝါန၊ အရှင်မေဃိယ၊ အရှင်

www.burmeseclassic.com

သာဂလ၊ အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ၊ အရှင်မဟာပန္ထက၊ အရှင်စူဠပန္ထက၊ (၂၀) အရှင်ဗာကုလ၊ အရှင်ကုဏ္ဍဓာန၊ အရှင်ဒါရုစီယ၊ အရှင်ယသ၊ အရှင်အဇိတ၊ အရှင်တိဿမေတ္တေယျ၊ အရှင်ပုဏ္ဏ၊ အရှင်မေတ္တဂူ၊ အရှင်ဒေါတက၊ အရှင်ဥပသိဝ၊ (၃၀) အရှင်နန္ဒ၊ အရှင်ဟေမက၊ အရှင်တောဒေယျ၊ အရှင်ကပ္ပ၊ အရှင်ဇတုကဏ္ဏိက၊ အရှင်ဘဒြာဝုဓ၊အရှင်ဥဒယ၊ အရှင်ပေါသာလ၊ အရှင် မောဃရာဇ၊ အရှင်သဘိယ၊ (၄၀) ဤသို့လျှင် အသီတိ ရှစ်ကျိပ် ဖြစ်သတည်း။

မှတ်ချက်။ ။အင်္ဂုတ္တိုရ် ဋီကာနှင့် ဇာတ်ဋီကာ မတူကွဲပြား အချို့နေရာ များမှာ ရှိသည်။

လက်ဝဲ မင်းခမ်းတော် ၁၃-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (မင်းခမ်းတော်မှာ ၁၃-ဖြာ၊ ဝဲယာ ဆောင်၍ကျင်း) ဟူသော သုတေသနဌ် ဆိုခဲ့ပြီ။

လက်ဝဲ လက်ျာ၊ ထီးတော်မှာ၊ ဂ-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ထီးဖြူတော် ဂ-စင်း)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လ ကွယ် ၂-ပါး၊ မျိုးကွဲပြား၊ ဘုရား မည်သို့ဟော?။ ။လကွယ်မျိုး နှစ်ပါးကား၊ ရက်စုံ ၁၅-ရက် လကွယ်တမျိုး၊ ရက်မစုံ ၁၄-ရက် လကွယ်တမျိုး၊ ၎င်းကို ဝိနည်းပိဋကတော်၌ စတုဒ္ဒသီ ဉပုသ်၊ ပန္နရသီ ဉပုသ်ဟု ရဟန်းတော်များအတွက် ဟောကြားတော်မူသည်။

လက်ာစပ်ရာ၊ နည်း ၆-ဖြာ၊ ဖြေပါ ကဗျာရှင်။ ။၎င်း သရုပ်ကား (အစပ် ၆-ပါး၊ လက်ာသွား၊ မိန့်ကြား ဖြေတော်မူ) ဟူသော ပုစ္ဆာနှင့် တူ၏။

လက်ာမျိုးပြား၊ ၁၄-ပါး၊ မိန့်ကြား မြတ်ကဝိမ်။ ။ ကဗျာပင်မကြီးမှ ပေါက်ပွားလာသော လက်ာအပြား ၁၄-ပါး၊ အကျယ်ကို 'ကဗျာဗန္ဓသာရကျမ်း' ၌ ရှုပါကုန်။ (၁) လက်ာ၊ (၂) ပျို့၊ (၃) မော်ကွန်း၊ (၄) သံပိုင်း၊ (၅) သမိုင်း၊ (၆) ရတု၊ (၇) တမ်းချင်း၊ (၈)ဇချင်းသံတိုင်၊ (၉)ချေင်းသံပေါက်၊ (၁၀)ရတုမျိုးစုံ၊ (၁၁)လူးတား၊ (၁၂) အဲချင်း၊ (၁၃) သံပေါက်၊ (၁၄) ဝဲရိုက် ဝဲသွင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လင်ညွှ့်လင်ဖျင်းမျိုး ၈-ယောက်။ ။မိန်းမတို့က မရှိသေ မလေးစားသော လင်ယောကျ်ားများဟူ၏၊ ဇာတ်။ပါ။ ခု-အုပ်။ ၁၂၀ ။ဋ္ဌ။ ပဉ္စမ-အုပ်။ ၄၆၆။ (၁) ဆင်းရဲမွဲတေသောလင်၊ (၂)အနာရောဂါ ကပ်ရောက်နေသော လင်၊ (၃) အိုမင်းသော လင်၊ (၄) သေသောက်ကြူး ယစ်ထုတ် လင်၊ (၅) ဖျင်း့အ နုံချာသော လင်၊ (၆) မယားအပေါ်၌ ပေါ့ပေါ့ဆဆ နေတတ်သော လင်၊ (၇) သူများ၏ နောက်လိုက် လင်၊ (၈) မယား အား ပစ္စည်းဥစ္စာ မပေးအပ်သော လင်။

လင်မယားမကွဲ အမြဲနေရခြင်းတရား ၄-ပါး။ ။စတုကင်္ဂုတ္တရ။ပါ။၃၇၂။ ဋ္ဌ။ ၃၁၁။ (၁)သမ သဒ္ဓါ၊ (၂)သမ သီလ၊ (၃)သမ စာဂ၊ (၄)သမ ပညာ။

လင်ဝတ် ၅-ပါး၊ ကျင့်ဆောင်ကြောင်း၊ ယောကျ်ား မြတ်မဟာ။ ။သိင်္ဂါလော ဝါဒသုတ်မှ လင်က မယားအပေါ်၌ ပြုကျင့်ရမည့် ဝတ်ငါးပါး။ (၁) မိမိမယားအပေါ်၌ မထေမဲ့မြင် စိမ်းစိမ်းကားကား ဘာသိဘာသာ နှင့် မကျင့်ကြံ မနေထိုင်ရခြင်း၊ (၂) မူး, ပဲ, ပိုင်က စ၍ ရသမျှဥစ္စာကို မယားအား အပ်နှင်းရခြင်း၊ (၃) မိမိမယားမှတပါး အခြားမိန်းမသား များ၌ မိစ္ဆာတရား မမှားမလိုက်ရခြင်း၊ (၄) မိမိမယားနှင့် သင့်တော် သော အဝတ်တန်ဆာ အစား အသောက်တို့ကို ကြည်ဖြူ ချစ်ခင်စွာ ဆင်ယင် ဝယ်ခြမ်း၍ ပေးရခြင်း၊ (၅) မိမိမယားအား ချစ်ခင်နှစ်သက် စုံမက်မြတ်နိုးစွာ ကြည်ဖြူ သဒ္ဓါရခြင်း။

လည်ချောင်းရပ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ မြန်မက္ခရာ မျိုး ၈-လုံး။ ။၎င်း သရုပ် ကို (ကဏ္ဍဇ အက္ခရာ ၈-လုံး)၌ ရှုပါ။

လ မင်းရန်သူ၊ ၄-ပါးဟူ၊ မည်သူ မည်ဝါနည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကား(နေမင်း၏ ရန်သူမျိုး ၄-ပါး)နှင့် တူ၏။

လ မျိုး ၃-ပါး၊ ဆရာများ၊ ဟောကြား ကျမ်းဓမ္မင်။ ။ပေဒင်ဇော်ပါသာရ၊ ၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် အလုံးစုံ (မာသမျိုး ၃-ပါး)နှင့် တူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လယ်ထွင်း ၉-ခရိုင်။ ။စပါးများစွာ ထွက်၍ ရှေးခေတ် မြန်မာရာဇဝင်၌ ထင်ရှားသော ခရိုင်နယ်များ၊ပန်းလောင်းမြစ်၏ မိုရာ။ (၁) စောလှမြို့နယ်၊ (၂) ပင်လယ်နယ်၊ (၃) မြစ်သားနယ်၊ (၄) ပျဉ်းမနားနယ်တို့ဖြစ်၍၊ ဇော်ဂျီမြစ်၏ မိုရာ၊ (၅) မြောင်လှနယ်၊ (၆) မြင်းခုံတိုင်နယ်၊ (၇) မက္ခရာနယ်၊ (၈) ပနံနယ်၊ (၉) မြင်စိုင်းမြို့နယ် ခရိုင်တို့ ဖြစ်လေသည်။

လာဘ်ပေး ၃-မျိုး၊ တံစိုးထိုး၊ ၂-မျိုး တရားပျက်။ ။၎င်းသရုပ်ကို (တံစိုး လက်ဆောင်ပျိုး ၃-ပါး)ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

[လိ]

လိင် ၆-ပါး။ ။အများအားဖြင့် သဒ္ဒါအရာ၌ ရွေးချယ်စိစစ် သုံးနှုန်းကြသော အရာ ၆-ပါး။ (၁) ဣတ္ထိလိင်- မ နှင့်ဆိုင်သော သဒ္ဒါများ၊ (၂) ပုလ္လိင်-ဖို နှင့်ဆိုင်သော သဒ္ဒါများ၊ (၃) နပုလ္လိင်- ဖို မ မဟုတ်သော အရာများ၊ (၄) ဒွိလိင်-နှစ်လိင်နှင့် ဆိုင်သော အရာများ၊ (၅) တိလိင်- သုံးလိင်နှင့် ဆိုင်သော အရာများ၊ (၆) အလိင်- လိင်ကြောင့် ပြောင်းလဲခြင်း မရှိသော သဒ္ဒါများ။

လိင် ၁၀-ပါး။ ။ရှင်သာမဏေများအတွက် ဘုရားရှင် ပညတ်ချက် ဝိနည်းတော်၊ ကိုရင်များ ထိုသိက္ခာပုဒ် တပါးပါးကို လွန်ကျူးလျှင် လိင်ကျ၏၊ ဝါ-လူ့အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွား၏။ (၁) သူ့အသက်ကို သေအောင် ကိုယ်တိုင်သတ်ခြင်း, သူတပါးကို သတ်ခိုင်းခြင်း၊ (၂) အရှင်မပေးသော သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း, ခိုးခိုင်းခြင်း၊ (၃) မေထုန်မှုကို ကံမြောက်အောင် ပြုခြင်း၊ (၄) ရယ်စရာမျှကိုလည်း လိမ်ညာ၍ ပြောခြင်း၊ (၅) သေရည်အရက်တို့ကို သောက်စားခြင်း၊ (၆) ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်သရေကို ရှုတ်ချကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ (၇) တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို ရှုတ်ချကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ (၈) သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကို ရှုတ်ချကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ (၉) သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူကို ယူခြင်း၊ (၁၀) ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လိင်အင်္ဂါဇာတ်၊ ခိုင်မာတတ်၊ ၅-ရပ် အကြောင်းမျိုး။ ။ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်၌ လိင်အင်္ဂါဇာတ် ခိုင်မာထကြွခြင်း၏ အကြောင်းရင်းငါးပါးကို ဟောတော်မူသည်။ (၁) ရာဂုပတ္ထမ္ဘ-ရာဂကြောင့် တောင့်တင်းခိုင်မာခြင်း၊ (၂) ပဿာဝုပတ္ထမ္ဘ- ကျင်ငယ်စွန့်လို၍ ခိုင်မာခြင်း၊ (၃) ဝစ္စုပတ္ထမ္ဘ- ကျင်ကြီးစွန့်လို၍ ထကြွခြင်း၊ (၄) ဝါတုပတ္ထမ္ဘ- လေ တိုက်ခတ်သောကြောင့် ထကြွခြင်း၊ (၅) ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏ ဗဋ္ဌုပတ္ထမ္ဘ- ကျင်ချောင်း၌ ရှိသော ပိုးတို့ ထိုးဆွသောကြောင့် တောင့်တင်း ခိုင်မာခြင်း။

လိ ပိ မျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကား (စာလုံးမျိုး ၅-ငါး)နှင့် တူ၏။

လိမ်ညာမြောကြား၊ အပြစ်များ၊ ၁၅-ကျမ်း၌လာ။ ။၎င်းသရုပ်(မုသာဝါဒကံ၏ မကောင်းကျိုး ၁၅-ပါး)၌ ရှုပါလေ။

[လူ]

လူ ၃-ပါး။ ။လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ, ၎င်း ၃-ပါးကို ဆိုသည်၊ အချို့ဆရာတို့ကား လူ,နတ်,ရဟန်း, ဟု ယူကြသေး၏၊ သုံးလူ့ ထိပ်တင်-သုံးလူ့ မကိုဋ်စသော ဘုရားကို ချီးမွမ်းရာ၌ အသုံးပြုကြ၏။

လူကြီးလုပ်ရာ၊ ဂုဏ်အင်္ဂါ၊ ၆-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။၎င်းသရုပ်ကား နာယကဂုဏ် ၆-ပါး' နှင့် တူ၏။

လူစင်စစ်က နတ်ပြည်ရောက်ရ နေရဘူးသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်။ ။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ဌ။ ၂၂၀။ လူ့ကိုယ် လူ့ဘဝဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်ဖူး နေဖူးကြသူများ။ (၁) ဂုတ္တိလစောင်းသမား၊ (၂)သာဓိန မင်းကြီး၊ (၃) နေမိမင်းကြီး၊ (၄) မန္ဓာတု စကြာမင်းကြီး။

လူတို့၏ အညစ်အကြေးတရား ၉-ပါး။ ။၎င်းအညစ်အကြေး မလတရားတို့ကို မိမိကို ကိုယ်ပေါ်သို့ မကျ မပေနိုင်စေရန် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ကြရမည် ဟူ၏၊ ခုဒ္ဒကဝိဘင်း ပါဠိတော်မှ၊ သတ္တဝါတို့၏ အညစ်အကြေး တရားလည်းဟူ၏။ (၁) ကောဓ- အမျက်ထွက်ခြင်း၊ (၂) မက္ခ-

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျေးဇူး မသိတတ်ခြင်း၊ (၃) ဂုဏ်ဿ- ပြုစု မနာလိုခြင်း၊ (၄) မစ္ဆရိယံ- သဝင်စေးနှဲခြင်း၊ (၅) မာယာ လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းခြင်း၊ (၆) သာဌေယျံ- စဉ်းလဲ ကောက်ကျစ်ခြင်း၊ (၇) မုသာဝါဒေါ-လိမ်ညာပြောဆိုခြင်း၊ (၈) ပါပိစ္ဆတာ-မတရားလိုချင်ခြင်း၊ (၉) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မှားသောအယူရှိခြင်း။

လူတို့ ကြီးပွား ချမ်းသာကြောင်းတရား ၅-ပါး။ ။ယခု မျက်မှောက်ဘဝ ၌ပင် ချမ်းသာသုခ ရနိုင်သည်ဟူ၏၊ ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၆၆ ။ဌ။ ၂၉။ (၁) မိဘနှစ်ပါးကို ရိုသေစွာ လုပ်ကျွေးခြင်း၊ (၂) သား, မယား အလုပ်သမားတို့အား ထိုက်တန်အောင် ပေးကမ်း ချီးမြှင့်ခြင်း၊ (၃)အိမ်နီး,ယာနီးတို့အား ပေးကမ်းခြင်း၊ (၄) ရဟန်းသာမဏေတို့အား ရိုသေစွာ လှူဒါန်းပူဇော် ရှိခိုးခြင်း၊ (၅)ရှီးရာနတ်တို့အား (ပူဇော်ပသ) အမျှပေးဝေခြင်း။

လူတို့ပျက်စီးကြောင်းတရား ၃-ပါး။ ။တိကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၅၉ ။ဌ။ ၁၄၁။ ၁၄၂။ (၁) အဓမ္မရာဂ- သူတပါး၏ အသုံးအဆောင်ကို လိုချင်တပ်မက်ခြင်း၊ (၂) ဝိသမလောဘ- သူတပါးပိုင်ဆိုင် သိမ်းဆည်းထားသော ဥစ္စာကို တပ်မက်ရယူလိုခြင်း၊ (၃) မိစ္ဆာဓမ္မ- မေထုန်မှု မပြုထိုက်သော ဝတ္ထု၌ အတင်း ကျင့်ကြံခြင်း။

လူတို့သဒ္ဓါ၊ ဖျက်ဆီးရှာ၊ ၈-ဖြာ တရားညစ်။ ။ရဟန်းတော်များ မိမိကို ကြည်ညိုအောင် လုပ်နည်း တရားဆိုးကြီး ရှစ်ပါး၊ နောက် ရဟန်းက သူ့လို လိုက်မလုပ်လျှင် ဒါယကာတို့ မကြည်ညိုဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါ ဖျက်သည် ဟူ၏၊ ၎င်း သရုပ်ကို (ကုလဒူသက တရားရှစ်ပါး) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လူနက္ခတ် ၈-လုံး။ ။အောက်ပါ နက္ခတ် ရှစ်လုံးကို လူနက္ခတ်ဟု သမုတ် ကြ၏။ (၁) အဒြ နက္ခတ်၊ (၂) ပြုပ္ပါဘရဂုဏ္ဏီ နက္ခတ်၊ (၃) ဥတ္တြာ ဘရဂုဏ္ဏီ နက္ခတ်၊ (၄) ဘရဏီ နက္ခတ်၊ (၅) ဥတ္တရာသဠ် နက္ခတ်၊ (၆)ပြုပ္ပါပရပိုက် နက္ခတ်၊(၇)ဥတ္တရာပရပိုက်နက္ခတ်၊(၈)ရောဟဏီနက္ခတ်။

လူနက္ခတ် ၉-လုံး တနည်း။ ။မိမိတို့ ဇာတာခွင်၌ စန်းယှဉ် နက္ခတ်သည် အောက်ဖော်ပြပါ ၉-လုံးတွင် ပါဝင်က လူနက္ခတ်ဟု သိလေ၊ အကျယ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကိုမူ (နက္ခတ် ၉-လုံး)၌ ပြန်ကြည့်ပါ။ (၁) ဘရဏီနက္ခတ်၊ (၂) ရောဟဏီနက္ခတ်၊ (၃) မိဂသီ နက္ခတ်၊ (၄) ပြုပ္ပါဘာရဂုဏ္ဏီနက္ခတ်၊ (၅) ဥတ္တရာဘာရဂုဏ္ဏီနက္ခတ်၊ (၆) ပြုပ္ပါသဠ်နက္ခတ်၊ (၇) ဥတ္တရာသဠ်နက္ခတ်၊ (၈) ပြုပ္ပါဘဒြပိုက်နက္ခတ်၊ (၉) ဥတ္တရာဘဒြပိုက်နက္ခတ်။

လူနှုတ်ချစ်ရာ၊ အင် ၈-ဖြာ။ ။(၁) ပိယဝါစာ-ချစ်ဘွယ် သာယာနူးညံ့စွာ ပြောဆိုတတ်ခြင်း၊ (၂) စာဂ- ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း၊ (၃) ပရဟိတတ္တ- သူ့အကျိုးစီးပွါးကို လိုလားခြင်း၊ (၄) နော အမနာပဝါစီ-နောက် ကွယ်၌ သူ့အတင်း စကားမပြော, ကုန်းမချောခြင်း၊ (၅) သီလဝါ- အကျင့် သီလ ရှိခြင်း၊ (၆) ဝတ္တ ပရိပုရီ- လောကဝတ်ပြု ဖေါ်ရွေခြင်း၊ (၇)ပညဝါ-ပညာရှိခြင်း၊ (၈) အကောဓ- အမျက်မရှိခြင်း။

လူနာများ လိုက်နာရန် အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။(၁) သင့်လျော်သော နေရာ၌သာ နေရခြင်း၊ (၂) ဆရာကျွေးသည့် သင့်လျော်သော ဆေးကိုသာ မှီဝဲ သုံးဆောင်ရခြင်း၊ (၃) ဆရာတားသည့် မသင့်သော အစာကို မစား သောက်ရခြင်း၊ (၄) ဝေဒနာဖြစ်ပုံကို ဆရာ့အား မှန်ကန်စွာ ပြောရခြင်း၊ (၅) ဝေဒနာခံခက် နှိပ်စက်ခြင်းကို သည်းခံရခြင်း။

လူမလေး ခွေးမခံ့သော ပုဂ္ဂိုလ် တကျိပ်။ ။အဘိဓမ္မာ ပုဂ္ဂလပညတ် ။ပါ။ ၁၇၄။ဋ္ဌ။ ၉၇။ ပဉ္စဂုံတ္တရ။ပါ။ ၁၄၅ ။ဋ္ဌ။ ၅၀-တို့၌ ရှုပါ။ သူတပါးတို့ မရှိသေ မလေးစား မထေမဲ့မြင် အောက်မေ့ပြုလုပ် ပြောဆိုခံရသူ ဆယ်ယောက်။ (၁) ဝိဓဝါ- လင်မရှိ, လင်ကင်းနေသူ မိန်းမ၊ (၂) ဒုဗ္ဗလ- အင်အားဗလ မရှိသူ၊ (၃) အ မိတ္တ ဉာတိ- ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေမရှိသူ၊ (၄) မဟဂ္ဃသ-အစားကြူးသူ အစားပုပ်သူ၊ (၅) ဂရုကာဗာဓ- ကြီးသော ရောဂါရှိသူ၊ (၆) ပါပမိတ္တ- မကောင်းသော မိတ်ဆွေရှိသူ၊ (၇) ဓန ဟီန- ပစ္စည်းဥစ္စာ မရှိသူ၊ (၈) အာစာရ ဟီန- အကျင့်ယုတ်သူ၊ (၉) ကမ္မ ဟီန- အလုပ် မရှိ ပျင်းရိသောသူ၊ (၁၀) ပယောဂ ဟီန- လုံ့လပယောဂ ချို့တဲ့သူ။

လူမိန်းမသား၊ တေဒင်ထား၊ ၁၀-ပါး အဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဗေဒင်ရသူ လူမိန်းမ ၁၀-ယောက်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လူမိုက်အပြား၊ မျိုး ၁၀-ပါး၊ ဖြေကြား ဘယ်ဂျမ်းတွင်။ ။ဎင်းလူမိုက်ကြီး ဆယ်ပါးကို ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရရေး ဘုရိတလက်ာကြီးတွင် 'သာကီယ'ဟု ချီသော အပိုဒ်၌ (ရမ်းကား ရမ်းကိုး၊ ရန်စပျိုး၍၊ အမျိုးမေးတောင်း၊ သမင်ရောင်းနှင့်၊ ဆေးပေါင်းဖဲဝယ်၊ ရေဆယ်မီးယူ၊ ငံကူပုန်းစလုတ်၊ သစ်ခုတ် ယောကျ်ား၊ မုံ့ဆန်စားနှင့်၊ ဆယ်ပါးလူမိုက်၊ လူတို့၌တွင်၊ ဤလုလင်သည့် ဝင်၏လည်းကောင်း) ဟူ၍ လူမိုက်သရုပ်ကို စပ်ဆိုထားလေသည်၊ ထိုပြင် ကန်တော်မင်ကျောင်း မေတ္တာစာ အဖြေ၌လည်း၊ လူမိုက်ဆယ်ပါး ဟူသည်ကား၊ 'မုံ့ဆန်စားနှင့်၊မေးမှားမျိုးနွယ်၊ ရေဆယ် ငံကူ၊ မီးယူသစ်ခုတ်၊ ပုန်းစလုတ်က၊ ပဲပြုတ် ဆေးပေါင်း၊ သမင်ရောင်း'ဟု အကျဉ်းမျှ ရေးသားပြီးလျှင် အကျယ် ပြဆိုထားလေသည်၊ ဎင်း ကျမ်း၌ ရှုလေ။

လူမိုက်ကြီး ၂-ယောက်။ ။အမိုက်တန်ခွန်စိုက်သူ ၂-ယောက် ဟူ၏။ (၁) အစ္စယံ အစ္စယောတိ န ပဿတိ-မိမိ၏ မိုက်ပြစ် အမှား တရားစုကို မိုက်မှားနေမှန်း မသိ မမြင်သူ၊ (၂) ယထာဓမ္မံ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အမှန်တရားကို ပြောကြား ညွှန်ပြသော်လည်း မလိုက် မနာယူသူ။

လူမိုက်လက္ခဏာ၊ အင် ၃-ဖြာ၊ ကျမ်းလာ ပါဠိ အဘယ်သို့နည်း?။ ။တိကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၀၀ ။ဋ္ဌ။ ၇၁။ (၁) ဒုစိန္တိတ စိန္တာ- မကောင်းမှန်းသိလျက် မကောင်းကြံခြင်း၊ (၂) ဒုဘာသိတဘာသီ-မကောင်းဟုသိလျက် မကောင်း တာပြောခြင်း၊ (၃) ဒုကမ္မ ကာရီ-မကောင်းမှုကို သိလျက် ဇွတ်တိုး ပြုလုပ်ခြင်း။

လူမျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိမာနဝတ္ထု အဋ္ဌကထာမှ။ (၁) မနုဿ နေရယိက- လူ့ငရဲသား ခေါ် မကောင်းမှုကို အမြဲပြုနေသူ၊ (၂) မနုဿ တိရစ္ဆာန- လူ့တိရစ္ဆာန် ခေါ် စားကာ အိပ်ကာ ကာမမှုနှင့်သာ အမှတ်မဲ့နေသူ၊ (၃) မနုဿ ပေတ-လူ့ပြိတ္တာ ခေါ် သားမယား ဥစ္စာစွဲဖြင့် လောဘ ကြီးနေသူ၊ (၄) မနုဿ ပရမတ္ထ- သူတော်ကောင်း- အကျင့်တရား ရှိသူ လူမြတ်။

လူမျိုး ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဎင်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (အမျိုးကြီး ၄-ပါး) ၌ ပြခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လူမျိုး ၁၀၁-ပါး။ ။ဤ၌ လူမျိုးတမျိုး စကားတခုရှိလျှင် စကားမျိုး ၁၀၁-ပါး ရှိရပေမည်၊ ဘာသာစကားမျိုး ၁၀၁-ပါးရှိကြောင်း ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ။၇။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၇၂-တို့၌ အမြွက်မျှပါရှိသည်။ "ရှမ်းမျိုးတိုင်းသား၊ မြန်မာသတ္တာ၊ မွန်သုံးဝနှင့်၊ ကေစွန်းကယ်၊ ခြောက်ဆယ်ကုလား၊ ရာ့တပါးဟု" ရှေးဟောင်းလက်ာများမှာ ဆိုသည်၊ ထိုလင်္ကာအရ ဇမ္ဗူ့တံဆိပ်ကျမ်းလာ ၁၀၁-ပါးသရုပ်နှင့် မညီ၊ ထိုကျမ်းမှာ မြန်မာ ၇၊ မွန် တလိုင်း ၄၊ ရှမ်း ၃၀၊ ကုလား ၆၀-ဟု လာသည်။

လူယုတ်ဒါန၊ မျိုး ၅-ဖြာ၊ ရှောင်ကာ ပေးလှူကြ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (သူယုတ်တို့ ပေးလှူနည်း ၅-မျိုး) ဟူသော သရုပ်၌ ရှုပါကုန်။

လူယောကျ်ားများ၊ တေဇဂ်ထား၊ ၁၀-ပါး မည်သူနည်း?။ ။၎င်း သရုပ် (တေဒဂ်ရ လူယောကျ်ား ၁၀-ယောက်)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လူရဟန္တာ၊ ၅-ဦးမှာ၊ စံရှာ နိဗ္ဗာန်နန်း။ ။လူဝတ်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ် ရ၍ ထိုနေ့မှာပင် လူ့အဖြစ်နှင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံသွားကြရှာသည့် အောက်ပါ လူရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ငါးယောက်တို့ကို ဆို၏။ (၁) ဥဂ္ဂသေန သူကြွယ်၊ (၂) သန္တတိ အမတ်ကြီး၊ (၃) ဝီတသောက လုလင်၊ (၄) ဒါရုစိ ပရိဗိုဇ်၊ (၅) ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးတို့ ဖြစ်၏။

လူသားတို့ ပျက်စီးကြောင်းတရား ၃-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျပါဠိတော်။၅၈။ ။ဋ္ဌ။ ၃၆-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) အဓမ္မရာဂ- မိခင်, မိကြီး, မိထွေး, ညီမ, အစ်မ စသည့် မလျော်သောသူတို့၌ ဖြစ်သော ရာဂ၊ (၂) ဝိသမလောဘ- အမြတ်ကြီးစား ခေါင်းပုံဖြတ် မမျှတလွန်းသော အလိုရမ္မက်၊ (၃) မိစ္ဆာဓမ္မ-ယောကျ်ားချင်း မိန်းမချင်း လိင်တူချင်းချင်း မေထုန်ကျင့်သော တဏှာရာဂ။

လူသူ ၄-ပါး။ ။(၁) ရဟန်း၊ (၂) ပုဏ္ဏား၊ (၃) မင်း၊ (၄) ဆင်းရဲသား၊ အချို့ဆရာတို့ကား ဤဖော်ပြပါ ပရိသတ် လေးပါးကို အလိုရှိကုန်၏၊ ၎င်း ဝေါဟာရသည် (လူသူလေးပါး၊ ကြားလို့မှ မသင့်လျော် ဟူသော) စကားရပ်၌ ထင်ရှား၏၊ အချို့ဆရာတို့က အမျိုးလေးပါးကို ဆိုသည်ဟု ယူကြသေး၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လူး ၁၂-ပနား။ ။"ရှမ်းကိုးဆက် ကိုးစော်ဘွား၊ လူးတဆယ့်နှစ် ပနား၊ ရာ့တပါးနှင့်၊ စော်ဘွား စော်ခံ၊ ရွှေဥကင်တံပျံ၊ ညီလာခံ ခ,ညောင်း၊ မှူးမတ်ပေါင်းစုံလင်ကြပြီလွှား၊မင်းကြီးများ"ဟူသော ဇာတ်သဘင်ဘုရင်၏ စကားဖြစ် လသည်၊ ဤ၌ 'လူးတဆယ့်နှစ်ပနား'သည်၊ ရှမ်းဘာသာ၌ "ရာ့စစ်ပ်ဆောင်ပနား"ဟု ခေါ်၍ နယ်ကြီး ၁၂-နယ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်၊ 'လူး' ဟူသော ဝေါဟာရ၏ မူရင်းကား ရှမ်းဘာသာ 'လန့်စန့်' ဖြစ်လေသည်၊ ၎င်းကို မပီသသော မြန်မာတို့က'လင်းဇင်း'ဟု ခေါ်ဆိုရာ၊ မနောက်ဆုံး 'လူး'ဟု ဖြစ်လာလေသည်၊ 'လန့်-တသန်း၊ စန့်-ဆင်' မြန်မာလို ဆင်တသန်းနယ်၊ သို့မဟုတ် ဆင်တသန်းရှင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်၊ လူးတဆယ့်နှစ်ပနား၏ သရုပ်ကို ကျွန်ုပ်တို့ သုတေသန လုပ်ဆဲဖြစ်၍ ဤကျမ်း၌ မဖော်ပြနိုင်သည်ကို ဝမ်းနည်းပါကြောင်း၊ သိရှိသော ပညာရှင်များက ကျွန်ုပ်တို့ထံ ပို့ပေးလျှင် တတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်း၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြနိုင်ပါမည်။

[လေ]

လေတူရိယာ၊ မျိုး ၈-ဖြာ၊ မှုတ်ခါ သံငြိမ့်ပြောင်း။ ။၎င်းသရုပ်ကို (တံပိုး ၈-ဖြာ၊ တူရိယာ)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လေမျိုး ၈၀။ ။သုတေသီတို့ အတွက် အမည်သိရုံမျှ ဖော်ပြသွားမည်၊ အကျယ်လိုမူ ခံဗူးဆရာတော် ဆေးကျမ်း၌ လွယ်လွယ်ရှုလေ။

(က) ပါဒရက် လေမျိုး ၈-ပါး။ (၁) ဥဏှ ဝါတ-ခြေမှပူ၍ တက်သော လေ။ သီတ ဝါတ- ခြေမှ အေး၍တက်သော လေ။ ဥဘယ ဝါတ- ပူအေး ၂-ပါးရော၍ တက်သော လေ။ဥပါ ဝါတ- တစုံတရာကပ်ငြိ သကဲ့သို့ ထင်၍ တက်သော လေ။ ကပ္ပလ ဝါတ-အခြားဝတ္ထုတို့ဖြင့် ကပ်ဆွဲနေသလို ထင်သော လေ။ ဇောဂ္ဂ ဝါတ- မြွေ့တွယ်သကဲ့သို့ ထင်သော လေ။ တုတ္တ ဝါတ- မျဉ်းမျဉ်းသာသာ တက်သော လေ။ ဇလ သုလ ဝါတ- ယုံမအေး နာကျင် ကိုက်ခဲသော လေ။ (၈)၊ ၎င်းကို 'ဖပါး လေနာမျိုး ၈-ပါး'ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(ဃ) အဇ္ဈတ္တလေမျိုး ၁၂-ပါး။ (၁) အဇ္ဈတ္တ ဝါတ- အစာမကြေသော လေ။ အ ပါစက ဝါတ- အစာမကျက် မနပ်သော လေ။ ဝိရေစန ဝါတ- ဝမ်းသွားစေတတ်သော လေ။ အ ဝိသမ ဝါတ- ဝမ်းမဖြောင့် စေတတ်သော လေ။ ဣတ္ထိ ပူရ ဝါတ- ဝမ်းဖေါရောင်စေတတ်သော လေ။ အဂ္ဂ ဂေလည ဝါတ- ဝမ်းကို ကျိကျိရစ်ရစ် နာစေတတ်သော လေ။ ကမ္ပလ ဝါတ- ထိုမှ ဤမှ လှိုင်းထသကဲ့သို တက်သော လေ။ သူလ ပိတ္တက ဝါတ- ဝမ်းကိုက်စေတတ်သော လေ။ ဝိဗန္ဓက ဝါတ- ဝမ်းကို ခိုင်စေတတ်သော လေ။ ပိဋ္ဌ အန္တက ဝါတ- စမြင်းကို ခံစေ တတ်သော လေမြင်းသရိုက်။ အန္တနိဂ္ဂဒဝလ ဝါတ- အူဆုံးကို ထွက် စေတတ်သော လေမြင်းသရိုက်။ ယက္ခ ပိတ္တ မေဒ ဝါတ- သွေးအဆီ ကို ယိုဆင်းစေတတ်သော လေမြင်းသရိုက်။ (၁၂)၊ ၎င်းကို အစာ မကြေလေ ၁၂-ပါး,ဟုလည်း ခေါ်၏။

(င) ဘဝင်လေမျိုး ၁၂-ပါး။ (၁) ဘဝင်္ဂဥဒ္ဓရိ ဝါတ- ဘဝင်မြင့်သော လေ။ ကာသ ဝါတ- ချောင်းဆိုးသော လေ။ သိမာဂုရ ဝါတ- ရင်လေးကျပ်ဆို့ ဆွဲဆိုင်းသော လေ။ ၎င်းကိုပင် "လေကျပ်သဘိ, လေဆုံဆို့, လေခေါင်းဆွဲ"ဟု ခေါ်သေး၏။ပုန္နရ ဝါတ- ရင်ပြည့် မောက်တက်သော လေ။စလ ဝါတ- ရင်ခုန် နှလုံးတုန်သော လေ။ သူ့ာတ ဝါတ- အသံကို ပျက်စေတတ်သော လေ။ သိနာ ဝါတ- ပန်းခြင်း ဟိုက်ခြင်း ရှိုက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော လေ။ခေါသ ဝါတ-ကြို့ထိုးသော လေ။သဟာသ ဝါတ-သမ်းဝေ မူးမိုက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော လေ။ ပက္ခာသ ဝါတ- နံကြား ရင်ဘတ်ထိုး၍ လျှိုခြင်း ထိုးခြင်းကို ပြုတတ်သော လေ။အမာသယ ဝါတ-အမျှဉ် အစု တည်နေသော လေမျှဉ် လေချပ်။ ဂေါလ ဝါတ- လေလုံး လေခဲ တည်စေသော လေ။ (၁၂)။

(စ) ဦးခေါင်းလေမျိုး ၁၂-ပါး။ (၁) သိသ-ခဏ္ဍ ဝါတ- ထိပ် နှဖူး ဦးခေါင်းပူသော လေ။သိသ သူလ ဝါတ-ခေါင်းကိုက်ခဲသောလေ။ စက္ခုန္တက ဝါတ- မျက်စိကြက်တက် မမြင်သော လေ။ စက္ခု သူလ ဝါတ- မျက်စိ ကျိန်းစောင့်စေတတ်သော လေ။ သောတ သူလ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝါတ-နားကိုက် နားအူစေတတ်သော လေ။သောတ အန္တက ဝါတ-နားမင်းဆိတ်စေတတ်သော လေ။ မုခ ဝါတ- ခံတွင်းသွားဖုံး နာစေတတ်သော လေ။ ဇိဝှါနိဂ္ဂလ ဝါတ- လျှာကို ထွက်စေတတ်သော လေ။ဘဝင်္ဂစလ ဝါတ-ဘဝင်လှုပ်အားကြီး၍ စကားမပြီသော လေ။ ဇိဝှါ ဖေါဋ္ဌက ဝါတ-လျှာရောင်စေတတ်သော လေ။ ဇိဝှါ ထဒ္ဓက ဝါတ။ လည်ချောင်း ခံတွင်း မဟနိုင်သော လေ။ဇိဝှါ ပဝေသန ဝါတ-လျှာကို တိုဝင်စေတတ်သော လေ။ (၁၂)။

(င) အင်္ဂမင်္ဂလေမျိုး ၁၁-ပါး။ (၁) အင်္ဂမင်္ဂ ဝါတ- အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ သက်ရောက် စေတတ်သော လေ။ မံသက ဝါတ- အသား အရေ ဖေါက်ပြန်စေတတ်သော လေ။ မံသ ဝိသုစိက ဝါတ- အသားအရေကို အပ်နှင့်ထိုးဆွ၏သို့ နာသော လေ။ နိလ ပိတ ဝါတ- အသည်း အအူ အသားအရေတို့ကို ညိုရွှေစေတတ်သော လေ။လသိက ဝါတ-ကိုယ်လက် စသည် ဓေးထုံးစေတတ်သော လေ။အလသက ဝါတ-ကိုယ်လက်လေးလံ ထိုင်းမှိုင်းစေတတ်သော လေ။ အန္တက ဝါတ-အကြော အသား အရေအတွင်း၌ ကပ်စေးသကဲ့သို့ ထင်သောလေ။ ပက္ခ ဝါတ-ကိုယ်တခြမ်း သေစေတတ်သော လေ။ အဘိတ ဝါတ-ရှိ့စောင်းစေတတ်သော လေ။မုဂ ဝါတ- ဆွံ့အစေတတ်သော လေ။ သုက္ခ ဝါတ-ခါတ်လေးပါး အသား အရေတို့ကို ခြောက်ခန်းစေတတ်သော လေ။(၁၁)။

(စ) သတ္တကလေမျိုး ၇-ပါး။ (၁) ခုရက ဝါတ- ဖြတ်တတ်သော လေသင်ခုန်း။ ကတ္တရ ဝါတ- အသည်း နှလုံးကို ဖြတ်တတ်သော လေကတ်ကျေး။သတ္တက ဝါတ-အသည်းနှလုံးကို ထားဖြင့်ဖြတ်သကဲ့သို့သော လေ။ ဘိဇ္ဇန ဝါတ- အရိုးအရေတို့ကို ကွဲအက် စုတ်ပြတ်စေသော လေ။ ဘုဇ ပါတ-မြွေနဂါးဆိပ်ကဲ့သို့ ပူ၍ အခွေအခွေတက်သော လေ။ ဥပ္ပါဋက ဝါတ-ပြင်းထန် လျင်မြန်စွာ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ထွက်စေတတ်သော လေ။ အင်္ဂနိဂ္ဂလ ဝါတ-အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ဖြည်းဖြည်းသာသာ ထွက်စေတတ်သော လေ။ (၇)။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(ဆ) အင်္ဂမင်္ဂ ဝိကာရ လေမျိုး ၁၃-ပါး။ (၁) ကုစ္ဆေဒက ဝါတ-ကိုယ်အလုံး၌ ရှိသော လေပြတ်၍ သေစေတတ်သော လေ။ စလ ဝါတ-ခြေလက် လေးလံ တုန်လှုပ်သော လေ။ အင်္ဂ ပဝေသ ဝါတ-အင်္ဂါကြီးငယ် တို့၌ ဝင်သော လေ။အင်္ဂ ဖေါဋ္ဌ ဝါတ-အင်္ဂါဇာတ် ရောင်စေတတ်သော လေ။ သြနတ ဝါတ-ကုန်းကွ ကိုင်းစေတတ် သော လေ။ ကာယ ဖေါဋ္ဌ ဝါတ-ကိုယ်လုံးရောင်ဖေါသော လေ။ ဥဒ္ဒမဝရောဟ ဝါတ-တွန့်ခြင်း လိမ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော လေ။ မုတ္တကိတ္တ ဝါတ-ကျင်ငယ် မထွက်နိုင်အောင် ပိတ်ဆို့သော လေ။ ကောသ ဥဒ္ဒရိ ဝါတ-ဝှေး တက်စေတတ်သော လေ။ အဏ္ဍ ဖေါဋ္ဌ ဝါတ- ဝှေးစေ့ ရောင်ဖေါစေတတ်သော လေ။ ကာယ ဗန္ဓန ဝါတ-ကိုယ်လုံး ဆိုင်းတွစေတတ်သော လေ။ ဂုဟ ဝါတ-ပိန်ကြုံစေတတ် သော လေ။ သာခ ဝါတ-ခြေလက် ဦးခေါင်း ဆတ်ဆတ်မြန်မြန် တုန်လှုပ်စေတတ်သော လေ။ (၁၃)။

(ဇ) အဓိမာန လေမျိုး ၅-ပါး။ (၁) အဓိမာန ဝါတ- ရူးသွပ် စေတတ် သော လေ။ မုခ ဗန္ဓက ဝါတ-အာခံတွင်းကို ကျဉ်းစေတတ်သော လေ။ ခိပ္ပ ဝါတ-လျှင်မြန်စွာ တက်စေတတ်သော သူငယ်နာ လေ။ ကာယ လဟုက ဝါတ-ကိုယ်လက် ပေါ့ပါးစေတတ်သော လေ။ ကာယဂရုကဝါတ- ကိုယ်လက်လေးစေတတ်သော လေ။ ၅-ပါး။ ပေါင်း (၈၀) ဟူ၏။

လေး အပြား ၃-ပါး။ ။သာသနာတော်ကျမ်းဂန်, လောကီကျမ်းဂန်တို့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ ပြထားသည်။

(၁) ပိုလ်နှစ်ယောင် နိုင်သော“ဒဠှမနု”ခေါ် လေးတမျိုး၊ကျမ်းဂန်ကိ[illegible] ပိုလ်နှစ်ထောင် နိုင်သော ဒဠှမနုလေး ဟူသည်ကား ထန်းပင်အ[illegible] သားကို လုပ်သော လေးတည်း၊ ထိုလေးကို ညှို့တင်ပြီးကျ[illegible] ညှို့အလယ်၌ ပိုလ်နှစ်ထောင်ရှိသော ဝန်ကိုချည်၍ လေးကိ[illegible] ကိုင်ပြီးချိကြွသော အခါ ပိုလ်နှစ်ထောင်ထုပ် မြေမှ လွတ်သည့်ကာလ လေးကိုင်းနှင့် လေးညှို့ မြားတပြန်ခန့်ကွာလျှင် ပိုလ်နှစ်ထောင်နိုင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော လေးမည်၏၊ မြွားတပြန်ထက် ကျယ်လျှင် လေး ဖြော့သည်၊ ပိုလ်နှစ်ထောင်မနိုင်၊ မြွားတပြန်ရှိအောင် မကျယ်လျှင် လေးမာသည်ဟု သိရာ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤထန်းသားလေးကား အနောက်တိုင်းပြည် မဇ္ဈိမဒေသများတွင် ရှေးအခါက အများသုံးစွဲ ကိုင်ဆောင်သော လေးတည်း၊ ဘုရားအလောင်း ဓမ္မပါလ ကိုင်သော လေးကားသားချိုကို လုပ်သော အဆက်များစွာရှိသော လေး တမျိုးဟည်း၊ တပိုလ်လျှင် ၄-ကျပ်သားမျှ ရှိ၏။

(၂) ဗိုလ်တထောင်တင် လေး ခေါ် 'သဟဿထာမ'လေးတမျိုး၊ ဇနကမင်းသား သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားတို့ တင်၍ပစ်သော လေးမူကား လက်နက်ကိုင် ဗိုလ်ခြေယောကျ်ားတထောင် တင်မှ ချမှ ရသည်၊ ထို့ကြောင့် လက်နက်ကိုင်ကို ပါဠိလို 'ဗလ'၊ မြန်မာလို 'ဗိုလ်' ခေါ်သည်၊ ထို ဗိုလ်တထောင် တင်မှ ချမှ ရသော လေးဟု သိရာသည်။

(၃) 'သဟဿ ဗာဟု' လေးခေါ် လက်မောင်းတထောင်, လက်နက်ကိုင် ငါးရာ တင် လေးတမျိုး၊ ပဏ္ဍုမည်သော အိမ်ရှေ့မင်း၏ သားတော် ငါးယောက်တို့တွင် လေးအတတ်၌ ကမ်းတဖက်သို့ ရောက်သော အဇ္ဇုနမင်းသား ကိုင်သော လေးကား လက်နက်ကိုင် လူငါးရာ လက်မောင်းတထောင် တင်ရ ချရ သော 'သဟဿ ဗာဟု'လေးဟူ၍ ဘူရိဒတ် ဇာတ်တော်တွင် ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန်တို့တွင် ထင်ရှားသော လေး ၃-မျိုး ရှိသည်ဟု သိရာ၏။

လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံ။ ။ ၎င်း သရုပ် အခိပ္ပါယ်ကို (ရွှေတိဂုံဘုရား၊ ဓာတ် ၄-ပါး၊ တည်ထားဌာပနာ) ဟူသော သုတေသနပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

လေးဆယ့်တစ်လုံးသော အက္ခရာ။ ။၎င်းသရုပ် "အက္ခရာ ၄၁-လုံး"နှင့်တူ၏။

လေးပစ်အတတ်၊ နည်း ၆-ရပ်၊ သိမှတ်ကြစေရာ။ ။၎င်းသရုပ်နှင့် အကျယ်မှတ်သားဘွယ်ကို (မြွားရေး ၆-ပါး) ဟူသော အမေး၌ ဖြေခဲ့ပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[လဲ]

လဲမျိုး ၃-ပါး၊ အခင်းများ၊ ရှောင်ရှား မဟာသယန။ ။ပါရာဇိက ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၂၂၀-၌ အကျယ်ကြည့်ပါ။ ဥပုသ်သည်များ သတိထားရန်။ ဝိနည်း စူဠဝါပါဠိတော်နှင့် ၎င်း အဋ္ဌကထာ သေနာသနက္ခန္ဓကမှ၊ ၎င်း လဲသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော အခင်းသည် မဟာသယန ထိုက်၏။ (၁) ရုက္ခ တူလ- လက်ပံပင်လဲ၊ အုံးဖွဲ့၊ မှိုင်၊ ဝါ၊ စသည်တို့မှဖြစ်သော သစ်ပင်လဲ ဟူသမျှ၊ (၂) လတာ တူလ-ဂုံ၊ ခွေးတောက် စသည်တို့မှ ဖြစ်သော နွယ်လဲ ဟူသမျှ၊ (၃) ပေါဋ္ဌကီ တူလ- ကိုင်း၊ ကျူ၊ ဖေါင်းပွင့် စသည်တို့မှ ဖြစ်သော မြက်လဲဟူသမျှ။

[လော]

လောက ၃-ပါး။ ။ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၁၁၃ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၃။ဤလောက ဟူသော ဝေါဟာရသည် ပါဠိဘာသာဖြစ်၍ မြန်မာအဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ဘာရမ်းဘတာ အဆီးအတားမရှိ အရမ်းဖြစ်ပျက်တတ်လျက် ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့ခြင်းမရှိသော သဘောတရားမျိုး ဟူ၏။

(၁) ဩကာသ လောက- သတ္တဝါ ဟူသမျှတို့၏ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ၃၁-ဌာနသော ဘုံ၊ ရေ၊ မြေ၊ တော၊ တောင်၊ ကောင်းကင်။

(၂) သတ္တ လောက-ထို ၃၁-ဘုံ၌ လှည့်လည်ဖြစ်ပျက်ခါ ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ဒွန်တွဲရောထွေးလျက် နေကြသော သက်ရှိ သတ္တဝါ ဟူသမျှ။

(၃) သင်္ခါရ လောက- ထို ၃၁-ဘုံနှင့်တကွ သက်ရှိ သက်မဲ့ အားလုံးသော သတ္တလောက ဩကာသ လောက တို့ကို ဖြစ်မှု ပျက်မှု အိုနာသေမှု စသော အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံတို့ဖြင့် စီမံဖန်တီး ပြောင်းလဲ ပြုပြင် ပေးနေသော သဘောတမျိုး၊ တနည်း-လောကီ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ တရားစုများ။

လောကဓံတရား ၈-ပါး။ ။အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၇ ။ဋ္ဌ။ ၁၉၅။ လောကသားမတို့ အမြဲတွေ့ကြုံ ခံစားနေရသော တရားရှစ်ပါး၊ ဆင်ခြင်တုံကင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သောသူကို ရှုးသွပ်တုန်လှုပ်စေနိုင်သော သဘောရှိ၏။ (၁) လာဘ-လာဘ် ဒေပါများ၍ တက်ကြွတုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၂) အ လာဘ- လာဘ်နည်း၍ ညှိုးငယ်တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၃) ယသ-အခြံအရံများ၍တက်ကြွတုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၄) အ ယသ-အခြံအရံနည်း၍ ညှိုးငယ် တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၅) ပသံသာ-ချီးမွမ်းခံရ၍ ဝမ်းမြောက်တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၆) နိန္ဒ-အကဲ့ရဲ့ခံရ၍ ဝမ်းနည်း တုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၇) သုခ-ချမ်းသာကိုစွဲ၍ ဝမ်းသာတုန်လှုပ်ခြင်း၊ (၈) ဒုက္ခ-ဆင်းရဲကိုစွဲ၍ ညှိုးငယ် ပူပြင်း စိုးရိမ်တုန်လှုပ်ခြင်း။

လောကဌ္ဌ မရှိသောအရာ ၃-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဥှာ။ပါ။ ၂၆၀။ (၁) မအိုသော မသေသော, အရာဟူ၍ မရှိ၊ (၂) ခိုင်မြဲနေသော သင်္ခါရတရားဟူ၍ မရှိ၊ (၃) ပရမတ္ထအားဖြင့် လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ, သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ၊ ရုပ်,နာမ် မျှသာ ရှိ၏။

လောကဓာတ် အပြားမျိုး ၃-ပါး။ ။တိကင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်မှ။ (၁) စူဠနီ လောကဓာတ်- နေ့,တစင်း လ,တစင်း လေးကျွန်း တမြင်းမိုရ် စကြဝဠာ ပေါင်း တထောင်ကို ခေါ်သည်၊ (၂) မဇ္ဈိမ လောကဓာတ်၊ သို့မဟုတ် ဒွိသဟဿိ လောကဓာတ်-စူဠနီလောကဓာတ်ပေါင်း တသိန်းကိုခေါ်သည်၊ (၃) တိသဟဿိ၊ သို့မဟုတ် မဟာသဟဿိ လောကဓာတ်-လောကဓာတ် ပေါင်း ကုဋေတသိန်းကို ခေါ်သည်။

လောကဓာတ်ကြီး ၄-ပါး။ ။လေးကျွန်းတမြင်းမိုရ် ခေါ် စကြဝဠာစုမျိုး လေးပါး။ (၁) စူဠ ဒလောကဓာတ်- တထောင်သော စကြဝဠာ လောကဓာတ် အရေအတွက်ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၂) မဇ္ဈိမ လောကဓာတ်- ထိုစကြဝဠာ လောကဓာတ်ပေါင်း ဆယ်ခု, စကြဝဠာ အရေအတွက် အားဖြင့် တသောင်းသော လောကဓာတ်ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၃) မဟာ လောကဓာတ်- ဖြစ်ဖေါ်ဖြစ်ဖက်, ပျက်ဖေါ်ပျက်ဖက် ဖြစ်ကုန်သော ကုဋေတသိန်းစီကုန်သော လောကဓာတ်တို့ကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၄) အနန္တ လောကဓာတ်- အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိ၊ မရေတွက် နိုင်ကုန်သော လောကဓာတ်တို့ကို ခေါ်ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပုတ်ချက်။ ။ငါတို့ဘုရားရှင်သည် ထိုလေးပါးသော လောကဓာတ်တို့တွင် မဇ္ဈိမလောကဓာတ်၊ သို့မဟုတ် ခေတ် ၃-ပါးဟို့တွင် ဇာတိခေတ်ဟု ဆိုအပ်သော တသောင်းသော စကြဝဠာလောကဓာတ်အတွင်း အလယ်ဗဟိုကျ ဖြစ်သော ငါတို့နေရာ ဤစကြဝဠာမှာသာ ပွင့်တော်မူသည်၊ ဤတွင်လည်း ငါတို့နေရာ ဤဇမ္ဗူဒိပါ တောင်ကျွန်းမှာသာ ပွင့်တော်မူသည် ဟူ၏။

လောကပါလ တရား ၂-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။၃၃၈။ဌ။ဒု-အုပ်။၂၁၃။ ယဉ်ကျေးမှု စည်းကမ်းများ မပျက်စီးရအောင် ကမ္ဘာလောကကြီးအားစောင့်ရှောက်ပေးတတ်သော တရား ၂-ပါး။ (၁) ဟိရီတရား-မကောင်းအရာဟူသမျှ ပြုလုပ် ပြောဆို ကြံစည်ရမှာ ရှက်ခြင်း, မပြုဝံ့ခြင်း၊ (၂) ဩတ္တပ္ပ တရား- မကောင်းမှုဟူသမျှ ပြုလုပ် ပြောဆို ကြံစည်ရမှာ ကြောက်လန့်ခြင်း, မပြုဝံ့ခြင်း။

လောကပါလ တရား ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ပင်းသရုပ်ကို (ဖြဟ္မစိုရ်တရား ၄-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

လောကပါလတရား ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။လောကသားတို့အား တိုးတက်ကြီးပွား ချမ်းသာမှုများကိုသာ ပေးလျက် အစဉ်စောင့်ရှောက်နေသော 'ငါးပါးသီလ' တရားကိုပင် ခေါ်သည်၊ ယင်းတရားငါးပါးကို လူတိုင်းစောင့်သုံး လိုက်နာကြပါက ရုံးတော်နှင့် အချုပ်ထောင် ရဲသား စစ်တပ်များပါ ထားစရာ မလိုတော့ပြီ။

လောကပါလ နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး။ ။လောကကို စောင့်ကြပ်သော နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး ဟူ၏။ (၁) ဓတရဋ္ဌနတ်မင်းကြီး- အရှေ့ကျွန်းအရပ်၌နေ၍ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့ကို အုပ်စိုးရသည်၊ (၂) ဝိရူဠ္ဌက နတ်မင်းကြီး-တောင်ကျွန်းအရပ်၌နေ၍ ဂုမ္ဘဏ်နတ်တို့ကို အုပ်စိုးရသည်၊ (၃) ဝိရူပက္ခနတ်မင်းကြီး- အနောက်ကျွန်း အရပ်၌ နေ၍ နဂါးမျိုးတို့ကို အုပ်စိုးရသည်၊ (၄) ကုဝေရနတ်မင်းကြီး-မြောက်ကျွန်းအရပ်၌နေ၍ ဘီလူးတို့ကို အုပ်စိုးစေခိုင်းနေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လောကသားတို့၏ ချမ်းသာကြောင်းတရား မျိုး ၆-ပါး။ ။ဟိတောပဒေသမှ။ သံသရာမှ လောကဏ် ချမ်းသာခြင်းတရား ၆-ပါး။ (၁) အတ္ထာဂမ-စီးပွါးဥစ္စာ ကောင်းစွာမပြတ် တိုးပွားနေခြင်း၊ (၂) အ ရောဂိတ-အမြဲတစေ ကျန်းမာ နေသည်၏ အဖြစ်၊ (၃) ပိယာဘရိယာ- ရှုပ်ရေလှပ ချစ်စရာ့ မယား၊ (၄) ပိယဝါဒိနီ- သာယာချစ်ဘွယ် အသွယ်သွယ်သော စကားကို ဆိုတတ်သော မယား၊ (၅) ဝဿပုတ္တာ- ယဉ်ကျေးလိမ်မာသော သား၊ (၆) အတ္ထကာရီ.စ ဝိဇ္ဇာ လောကီ လောကုတ် ကျိုးမယုတ်အောင် ရှက်ဆောင်ပြုလုပ်နိုင်သော သား၊ ထို ၆-ပါးတို့ ရှိနေခြင်း ဟူ၏။

လောကီမင်္ဂလာ ၁၂-ပါး။ ။ယေဘုယျအားဖြင့် လောကကျိုးတို့ အတွက် သာ ဖြစ်သော မင်္ဂလာများ။

(၁) ပဋိသန္ဓေ အချိန် အခါ လ, ရက် စေ့ရောက်သဖြင့် ဖွားမြောက် အောင်မြင်ခြင်း ဝိဇာတ မင်္ဂလာ။

(၂) ဖွားသည်မှနောက် ၃-ရက် မြောက်သောနေ့၌ ရတနာ သုံးပါး ဘိုးဘွားဟူသော နန္ဒိမုခနတ်တို့အား ရှိခိုးပူဇော်စေခြင်း မုခ ဒဿန မင်္ဂလာ။

(၃) ဖွားသည်မှနောက် ၇-ရက်မြောက်သော နေ့၌ ဆံရိတ်ခြင်းဟူသော ကေသစ္ဆေဒန မင်္ဂလာ။

(၄) ကမ္ဘာဦးပညတ် ရှေးသူဟောင်းတို့အမှတ်ဖြင့် ကောင်းမြတ်တင့်တယ် သောနေ့ရက်၌ ပုခက်,ယောဉ် တင်ခြင်း ဟူသော ဒေါလာ ကရဏ မင်္ဂလာ။

(၅) ဖွားသည်မှနောက် ၇၅-ရက် မြောက်သောနေ့၌ ကွမ်းဦးခွန့်ခြင်း ဟူသော တမ္ဗုလ ပတ္တ မင်္ဂလာ။

(၆) ဖွားသည်မှနောက် ၃-လ မြောက်သောနေ့၌ နေ့, လ တို့ကို ပြသ ကြည့်ရှုစေခြင်း ဟူသော ရဝိန္ဒု ဒဿန မင်္ဂလာ။

(၇) ဖွားသည်မှနောက် ရက်ပေါင်း ၁၀၀-မြောက်၌ အမည်သညာ မှည့်ခြင်း ဟူသော နာမ ကရဏ မင်္ဂလာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၈) ဖွားသည့်မှနောက် ၆-လ မြောက်၍ ထမင်းဦး ခွံ့ကြွေး ခြင်း ဟူသော ပဌမ ဘတ္တ မင်္ဂလာ။

(၉) သင့်တင့်လျောက်ပတ် ချိန်ရွယ် ရောက်လတ်သော အခါ ဆံထုံး ဥသျှောင် ဖွဲ့ထုံးခြင်း ဟူသော ကေသ ဗန္ဓန မင်္ဂလာ။

(၁၀) သင့်တင့်လျောက်ပတ် အချိန်အရွယ် ကျရောက်လတ်သော အခါ နားထွင်းခြင်း ဟူသော ကဏ္ဏဝိဇ္ဈ မင်္ဂလာ။

(၁၁) သင့်တင့်လျောက်ပတ် အချိန်အရွယ် ကျရောက်လတ်သော အခါ သာသနာတော်တွင်းသို့ သွတ်သွင်း ချီးမြှင့်ခြင်းဟူသော သာသနာနုဂ္ဂဟ မင်္ဂလာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇမင်္ဂလာလည်း ဟူ၏။

(၁၂) သင့်တင့်လျောက်ပတ် အချိန်အရွယ် ကျရောက်သောအခါ မျိုးနွယ် ဇာတ်ဂုဏ် လိုးစုံတူသော သတို့သား သတို့သမီးနှင့် စုလျားနားစပ် လက်ထပ် ထိမ်းမြားရခြင်းဟူသော အာဝါဟ ဝိဝါဟ မင်္ဂလာ။

လောကီသစ္စာမျိုး ၂-ပါး။ ။လောကနယ်ပယ်ဖြစ် သစ္စာမျိုး ၂-ပါး။ (၁). ဒုက္ခသစ္စာ- မကောင်းကျိုး ဟူသမျှ၊ (၂) သမုဒယသစ္စာ-မကောင်း ကြောင်း ဟူသမျှ။

လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါး၊ တနည်း ၁၀-ပါး။ ။လောကမှ ထွက်မြောက် ကြောင်း တရားများ၊ မဂ်တရား ၄-ပါး, ဖိုလ်တရား ၄-ပါး, နိဗ္ဗာန်တရား ၁-ပါး, ပေါင်း ၉-ပါး၊ ပရိယတ္တိတရား ၁-ပါးထည့်လျှင် ဆယ်ပါးဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာမျိုး သစ္စာ ၂-ပါး။ ။လောကမှ ထွက်မြောက်ရာ သစ္စာ ၂-ပါး။ (၁) မဂ္ဂ သစ္စာ- ကောင်းမြတ်ချမ်းသာကြောင်း ဟူသမျှ၊ မဂ် ၄-ပါး၊ (၂) နိရောဓ သစ္စာ-ကောင်းသော အကျိုးတရားဟူသမျှ၊ နိဗ္ဗာန်။

လောင်းကစားကြူးမှု အပြစ်မျိုး ၆-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၄၇ ။၄။ ၁၂၇။ ဤ၌ လောကပြစ် ၆-ပါးကိုသာ ဖော်ဆိုလိုက်သော်လည်း သံသရာပြစ် ကြီးလေးကြောင်းကိုပါ သိလေ၊ "အောင်သူရန်ပွား၊ ရှုံးသသား စိုးရိမ်၊ စည်းစိမ်လျော့ပါး၊ တရားသဘင်၊ မဝင်သက်သေ၊ မိတ်ဆွေနှိမ့်ဆို၊ မလိုထိမ်းမြား၊ ဤ ၆-ပါးကား၊ လောင်းကစားသူ အပြစ်တည်း။" ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဓလောအကြီးသူ ၃-ယောက်။ ။ရင်း သရုပ်(အလိုလောဘကြီးသူ ၃-ယောက်)၌ ရှုပါ။

လောဟာမျိုး ၅-ပါး။ ။ရွှေ,ငွေ, ကြေး, သလွဲစင်, သလွဲမည်း, ၎င်းငါးပါးကို ပဉ္စလောဟာ, ဟူ၍၎င်း၊ လောဟာငါးပါး,ဟူ၍၎င်း၊ ခေါ်ဆိုကြကုန်၏။

လောဟာမျိုး ၇-ပါး၊ တနည်း။ ။ဇာတိလောဟာခေါ် မူလဇာတ်အားဖြင့် ဖြစ်လာသော သေတ္တုဓာတ်မျိုး ၇-ပါးဟူ၏၊ သံသေ, သံရှင်, ရွှေ, ငွေ, ခဲမဖြူ, ခဲမနက်, ကြေးနီ။

လော်လည် ၅-ထွေ၊ မိန်းမလေ၊ အခြေ အောက်နခးလွတ်။ ။သုတ္တနိပါတ် ။ပါ။ ၂၇၂ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၃၂။ မိန်းမများအတွက် ပျက်စီးကြောင်း အပြစ် မှတ်ရမည်။ (၁) အာဟာရ လောလ- စားသောက်မှု၌ လော်လည်ခြင်း၊ (၂) အလင်္ကာရ လောလ-အဝတ်တန်းဆာဆင်မှု၌ လော်လည်ခြင်း၊ (၃) ပရ ပုရိသ လောလ- ယောကျ်ားဘပါး၌ လော်လည်ခြင်း၊ (၄) ဓန လောလ- ပစ္စည်းဥစ္စာ၌ လော်လည်ခြင်း၊ (၅) ပါဒ လောလ- ထိုထို ဤဤ သွားလာလည်ပတ်မှု၌ လော်လည်ခြင်း။

[လျှ]

လျှောင်းတော်မူပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ထားဌြားဦးခေါင်း မည်သို့နည်း?။ ။'ရှင်ပင်သာလျှောင်း' ကိုပင် လျှောင်းတော်မူ့,ဟု ခေါ်ကြပြန်၏၊ သရုပ် (ရှင်ပင်သာလျှောင်း)၌ ရှုပါကုန်။

[လျှ]

လျှာခဆိမ်ဌာန်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ မြန်မာအက္ခရာ ၇-လုံး။ ။ပုင်း သရုပ် (မုဒ္ဒဇ အက္ခရာ ၇-လုံး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

လျှို့ဝှက်အပ်သော အရာကြီး ၉-ပါး။ ။၎င်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို(သူတပါး တို့အား မပြောကြားအပ်သော အရာကြီး ၉-ပါး) ဟူသော သုတေသန ရပ်၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[လွ]

လွန်ကဲဆိုးသောပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ၄-ယောက်။ ။၎င်းသရုပ် (ပုဂ္ဂိုလ် လွန်ကဲကြီး ၄-မျိုး)၌ ရှုပါ။

[လှ]

လှမျိုးသူဇာ၊ နတ်ကညာ၊ ဂ-ဖြာ အင်္ဂါပြည့်။ ။မိန်းမလှ ရွေးချယ်စီစစ်ရာ၌ ၎င်းအင်္ဂါ ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ လှမြတ်ရတနာဝင် ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို နီတိကျမ်း၌ ဆို၏။ (၁) သာမာ-ဝါရွှေသော အသားအရေ၊ (၂) မိဂက္ခိ-သမင် မျက်စိကဲ့သို့သော မျက်လုံး၊ (၃) တနု မဇ္ဈ ဂတ္တာ-ခါးသေး ရင်ချီ၊ (၄) သူရှ- ဆင်နှာမောင်း ကဲ့သို့သော လက်မောင်း, ပေါင်တန်၊ (၅) သု ကေသီ- ကောင်းသော ဆံပင်, မျက်ခုံး၊ (၆) သမပန္တိ ဒန္တ-သွား ဖြူဖွေး ညီညာ၍ ချွန်ပေါ်သော အစွယ်၊ (၇) ဂမ္ဘီရ နာဘိ-ချက်တွင်း နက်၍ ကားသော တင်ဆုံ၊ (၈) ဿုသီလီ-ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားသော ကိုယ်နေ အမူအရာ, ကောင်းသော အလေ့အကျင့် ရှိခြင်း။

လေှဇလှော်ဟန်မူမျိုး ၁၂-ပါး၊ တနည်း ၃၇-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (တက်ရေး ၁၂-ခန်း၊ တနည်း ၃၇-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

ပေလှသူကြီး အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကား (သင်္ဘောသူကြီးအင်္ဂါ ၉-ပါး) နှင့် သဘောချင်းတူ၏။

လှိုင်းတံပိုးကြီးမျိုး ၃-ပါး။ ။မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ကြီးကျယ် ထင်ရှားသော လှိုင်းတံပိုးကြီး အပြား ၃-ပါး၊ သာရတ္ထသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ။ (၁)မဟိန္ဒာ ဝိစိ-ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်တိုင်အောင်၊ (၂) ဂင်္ဂါ ဝိစိ- ယူဇနာ ငါးဆယ်တိုင်အောင်၊ (၃) ရောဟန ဝိစိ- ယူဇနာ လေးဆယ်တိုင်အောင် အထက်အရပ်သို့ အလှိုင်းအလှိုင်း တက်မောက် လိမ့်ကျ၍နေ၏။

[လွှ]

လွှတ်ရုံး ၄-ရပ်။ ။မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်တို့ စိုးစံအုပ်ချုပ်စဉ်က နန်းတော်သစ်တပ်တွင်း၌ လွှတ်ရုံးတော်ကြီး ဆောက်လုပ်၍ မင်းကြီး လေးပါး တက်ရောက် စီရင်သည်ကိုပင် 'လွှတ်ရုံးလေးဆော်'ဟု ခေါ်သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

လွှတ်ရုံး ၅-ရပ် တနည်း။ ။ရာဇဝင်သစ်၌ အကျယ်ကို ယူပါလေ့နှင့်။
(၁) လွှတ်တော်၊ (၂) အထက်ခြံတိုက်၊ အောက် ခြံတိုက်တော်၊
(၃) ရွှေရုံးတော်၊ (၄) နောက်ရုံးတော်၊ (၅) တရားရုံးတော်။

[ဝ]

ဝံသ အက္ခရာမျိုး ၆-ပါး။ ။ကဗျာ စာပေဆိုရာ၌ အမျိုးအလိုက် ဆိုင်ရာ အက္ခရာကို အစထား၍ စပ်ဆိုရကြောင်းနှင့် ဆန်းကျမ်း ပေဒင်တို့၌ ညွှန်းဆို၏။ (၁) ဒလိဒ္ဒဝံသ-ဆင်းရဲသားမျိုး အက္ခရာငါးလုံး 'က ခ ဂ ဃ င'၊ (၂) အမစ္စဝံသ-မှူးမတ်မျိုး အက္ခရာငါးလုံး 'စ ဆ ဇ ဈ ည'၊ (၃)ဂဟပတိဝံသ-သူကြွယ်မျိုး အက္ခရာငါးလုံး 'ဋ ဌ ဍ ဎ ဏ'၊ (၄)သေဋ္ဌိဝံသ- သေဌေးမျိုး အက္ခရာငါးလုံး 'တ ထ ဒ ဓ န' (၅) ရတနတ္တယဝံသ- ရတနာသုံးပါး အက္ခရာမျိုးငါးလုံး 'ပ ဖ ဗ ဘ မ'၊ (၆) ဗြဟ္မဏဝံသ- ဗြဟ္မဏမျိုး အက္ခရာရှစ်လုံး 'ယ ရ လ ဝ သ ဟ ဠ အ'။

ဝံသ အက္ခရာ၊ ၁၂-ဖြာ၊ ဆိုင်ရာ မျိုးရိုးသိ။ ။ကဝိပါသဏ္ဌာဒေါ် ဆန်းကျမ်းလာ တနည်း။ (၁) ခတ္တိယဝံသ- က ဝဂ် ၅-လုံး၊ (၂) ဗြဟ္မဏ ဝံသ- စ ဝဂ် ၅-လုံး၊ (၃) ဝဿ ဝံသ- ဋ ဝဂ် ၅-လုံး၊ (၄) ဒေဝ ဝံသ-တ ဝဂ် ၅-လုံး၊ (၅) ဗြဟ္မ ဝံသ- ပ ဝဂ် ၅-လုံး၊ (၆) သုဒ္ဒ ဝံသ- ယ အက္ခရာ၊ (၇) အပါယ ဝံသ- ရ အက္ခရာ၊ (၈) ဇာတတာပန် ဝံသ- လ အက္ခရာ၊ (၉) သကဒါဂါမိ ဝံသ-သ အက္ခရာ၊ (၁၀) အနာဂါမိ ဝံသ- ဟ အက္ခရာ၊ (၁၁) အရဟန္တ ဝံသ-ဠ အက္ခရာ၊ (၁၂)ဗုဒ္ဓ,ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဝံသ-အ အက္ခရာ။

ဝင်လေ့ ထွက်လေ မရှိသူ ဂ-ယောက်။ ။ဂုဏ်းသရုပ် (အသက်မရှုသူ ဂ-ယောက်)၌ ရှုပါ။

ဝင် ၉-ဝင်ဟု၊ ခေါ်ဆိုပြု၊ ကျမ်းစု အဘယ်နည်း?။ ။(၁) ဗုဒ္ဓဝင်- ဘုရားအစဉ်အဆက်ကို ပြသောကျမ်း၊ (၂) မဟာဝင်-ဘုရားရှင်တို့၏ ဆွေတော် မျိုးတော် အစဉ်အဆက်ကို ပြသောကျမ်း၊ (၃)ရာဇဝင်-မင်းအစဉ်အဆက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကို ပြသောကျမ်း၊ (၄) အနာဂတဝင်- နောင်ပွင့်လတ္တံ့သော ဘုရား အစဉ်အဆက်ကို ပြသောကျမ်း၊ (၅) ဓာဠာဓာတုဝင်- ဘုရား, ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ, ရဟန္တာတို့၏ ဓာတ်တော်, စွယ်တော် အစဉ်အဆက်ကို ပြသော ကျမ်း၊ (၆) ဒီပဝင်-သီဟိုဠ်ကျွန်း သမိုင်းအစဉ်အဆက်ကို ပြသောကျမ်း၊ (၇) ထူပဝင်- စေတီပုထိုး တို့၏ အစဉ် အဆက်ကို ပြသောကျမ်း၊ (၈) ဗောဓိဝင်- ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင် အစဉ်အဆက်ကို ပြသောကျမ်း၊ (၉) သာသနာဝင်- သာသနာတော် အစဉ်အဆက်ကို ပြသောကျမ်း။

ဝင်းမျိုး ၄-ပါး၊ မင်းတရား၊ ပိုင်းခြားမည်သို့ ခန့်သနည်း?။ ။မြို့တံခါး, နန်းတံခါး လေးမျက်နှာတို့၌ စောင့်ကြပ်သော အစုကြီး ၄-ပါး၊ ဘုရင် မင်းမြတ် ထွက်တော်မူသောအခါလည်း ဝင်း ၄-ပါးရံသည်၊မြင်းမိုရ်တောင် ထိပ် နတ်မင်းကြီး ၄-ပါးကိုစံထားပြုလုပ်သည် ဟူသတတ်။ (၁)အရှေ့ဝင်း- အရှေ့အရပ် အရှေ့တံခါးစောင့်များ၊ ၎င်းတို့ လည်ကုပ်၌ ဓတရဋ္ဌနတ် မင်းကြီး ဂန္ဓဗ္ဗနတ်ကို စီးဟန် ဆေးနီဖြင့် ထိုးနှံထားသည်၊ မြင်းမိုရ်ရောင်ကို စွဲ၍ ဖြူသော အလံကို ကိုင်ဆောင် လွှင့်ထူရ၏၊ (၂) အနောက်ဝင်း- အနောက်အရပ် အနောက်တံခါးစောင့်များ၊ ဝိရူပက္ခနတ်မင်းကြီး နဂါး စီးဟန်၊ ဆေးထိုးနှံ၊ ချိပ်ရောင် အလံကိုင်၊ (၃) တောင်ဝင်း-လကျ်ာဘက် အစောင့်သားများ၊ဝိရူဠှကနတ်မင်းကြီး ကုမ္ဘဏ်စီးဟန်၊ ဆေးထိုးနှံ၊ အလံ အစိမ်းရောင်၊ (၄) မြောက်ဝင်း-လက်ဝဲဘက် အစောင့်များ၊ ကုဝေရ နတ် မင်းခေါ် ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီး ဘီလူးစီးဟန်၊ ဆေးထိုးနှံ၊ အလံတော် အဝါရောင် ကိုင်ဆောင် လွှင့်ထူ၏။

ဝစီက ၄-ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါး။ ။၎င်း၏ သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (ဒုစရိုက် ဆယ်ပါး)မှာ ကြည့်ပါ။

ဝဇီ မဏာ မမျိုး ၂-ပါး။ ။မိမိဘာသာနှင့် ဆိုင်ရာကို နှုတ်မြွက်ရှိခိုးရာ၌ ၂-ပါး အပြားရှိသည်။ (၁) ကေဝလ ဝစီပဏာမ-ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး ကို မပြမဆိုဘဲ 'ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒာမိ, ဓမ္မံ ဝန္ဒာမိ, သံဃံ ဝန္ဒာမိ'ဟု ရှိခိုးခြင်းမျိုး၊ (၂) ထောမနာ ဝစီပဏာမ- မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်တော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ကျေးဇူးတော်တို့ကို ဖေါ်ဆို ရှိခိုးခြင်းမျိုး၊ 'အရဟာတာဒိ နဝဂုဏောဟိ' စသည်ဖြင့် ချီးကျူး၍ ရှိခိုးခြင်း။

ဝဋ် ၃-ပါးဟု၊ ခေါ်ဆိုပြု၊ လည်မှု သံသရာ။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု-အုပ်။ ၂၁၆။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ။ ၁၇၄။ ဒုက္ခထည်း၌ ချာချာလည်ခြင်း ၃-ပါး။ (၁) ကိလေသ ဝဋ်-အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်,ရှင်း ၃-ပါးကို ခေါ်သည်၊ (၂) ကမ္မ ဝဋ်-သင်္ခါရနှင့် ကမ္မဘဝ ဟု ဆိုအပ်သော ဘဝကို ဖြစ်စေတတ်သည့် ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံကို ခေါ်သည်၊ (၃) ဝိပါက ဝဋ်-ဥပပတ္တိဘဝနှင့် ဝိညာဉ်,နာမ်, ရုပ် စသည်တို့ကို ခေါ်သည်။

ဝဋ်တော် ၁၂-ပါး၊ မြတ်ဘုရား၊ ခံစား ကြွေးဟောင်းကို။ ။ရှင်း သရုပ် အစီပွါယ်ကို (ဝိပါက်တော် ၁၂-ပါး)မှာ ကြည့်ပါ။

ဝဏ္ဏကသိုဏ်း၊ ရှုသူတိုင်း၊ ၄-ပိုင်း ခြားနားသိ။ ။ထင်ရှားသော အရောင် အဆင်းများစွာတို့တွင် နီလ, ပီတ, လောဟိတ, ဩဒါတ,ခေါ် သန့်ရှင်းသော အဆင်း လေးပါးကို ပိုင်းခြား၍ ကြိုက်ရာတပါးကို ရှုရာသည် ဟူ၏၊ အကျယ် (ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး)၌ ပြန်ကြည့်ပါ။

ဝတ် ၃-ပါးခေါ်၊ တရားတော်၊ ကျင့်နော် လူအများ။ ။ရဟန်း ရှင်လူ ကပ္ပါသူ ကပ္ပါသားတို့ လိုက်နာပြုကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ် သုံးပါး။ (၁) လောကဝတ်-လူလူချင်း ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးကို အစထား၍ကပ္ပါသား အားလုံးတို့နှင့် မိတ်ဆွေရင်းချာ ဖြစ်နိုင်ရေး ကျင့်မှု လောကွတ်၊ (၂) ဓမ္မဝတ်-ပစ္စုပ္ပန်, ကမလွန် နှစ်တန်သော ဘဝ၌ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ မြင့်မြတ်ရေးအတွက် ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု၊ (၃) ရာဇ ဝတ်- မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘုရင်မင်းမြတ် သမ္မတအစိုးရတို့ကို ရိုသေလေးမြတ်မှု၊ ဥပဒေအရပ်ရပ်ကို စောင့်သိလိုက်နာမှု။

ဝတ္တုကံခေါ်၊ လယ်ယာတော်၊ ၃-ဘော် ခြားနားသိ။ ။ဝတ္ထု=မြေ၊ဂါမ= အပေါင်း၊ ဝတ္ထုဂါမမှ ဝတ္ထုဂါမ်-ဝတ္တကံ ဖြစ်လာသည်၊ ရတနာသုံးပါး နှင့်စပ်၍ လှူသော မြေယာကို ခေါ်ဆို၏။ (၁) ဘုရားမြေ၊ (၂)တရား တော်နှင့်စပ်၍ လှူထားသောမြေ၊ (၃) သံဃာတော် မြေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး။ ။စိတ် စေတသိက်တို့၏ မှီရာတည်ရာ ၆-ပါး။ (၁) စက္ခု ဝတ္ထု-မြင်တတ်သော မျက်စိ အကြည်ဓာတ်ရုပ်၊ (၂) သောတ ဝတ္ထု-ကြားတတ်သော နား အကြည်ဓာတ်ရုပ်၊ (၃) ဃာန ဝတ္ထု-နံတတ်သော နှာခေါင်း အကြည်ဓာတ်ရုပ်၊ (၄) ဇိဝှါ ဝတ္ထု- အရသာကို ခွဲခြားပေး တတ်သော လျှာ အကြည်ဓာတ်ရုပ်၊ (၅) ကာယ ဝတ္ထု- တွေ့ထိမှုကို သိတတ်သော ကာယဝိညာဉ်၏တည်ရာ ကာယ အကြည်ဓာတ်ရုပ်၊ (၆) ဟဒယ ဝတ္ထု-မနော ဝိညာဉ်၏ တည်ရာ နှလုံးသွေး အကြည်ဓာတ်။

ဝန်ကြီး ၄-ပါး၊ ဘုရင်မျှား၊ ခန့်ထား အဘယ်နည်း?။ ။ မြန်မာဘုရင် မင်းမြတ်တို့ လက်ထက် လွှတ်ရုံး ၄-ရပ်၌ ဆုံးဖြတ်စီရင်ရသော "အဂ္ဂ မဟာ သေနာပတိ" ဘွဲ့ခံ မြန်တမ်းတော်ကြီးဝင် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး လေးပါး ကိုပင် ဝန်ကြီးလေးပါး ခေါ်တွင်ကြသည်။

ဝန်ချိန် ၃-မြာ၊ သတ်မှတ်ခါ၊ လိုက်နာ လူထုသုံး။ ။ ဝတ္ထုပစ္စည်း အချင်းချင်း နားလည်မှုအတွက် သတ်မှတ်ပိုင်းခြားသည့် ပမာဏအပြား ၃-ပါး။ (၁) တိုင်းဝန်-လက်သစ်, ထွာ, တောင်တာ, ယူဇနာ, မိုက်, ပေ, ကိုက်, ဖာလုံ, မိုင်, စသည်ဖြင့် အတိုင်းအရှည်ပြုပေးရသော ဝတ္ထု ပစ္စည်းမျိုး။ (၂) ချိန်ဝန်- ရွေး, ပဲ, မူး, ကျပ်, ပိုလ်, ပိဿာ, ပေါင်, တန်, စသည်ဖြင့် နှိုင်းချိန်၍ပေးရသော ဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုး။ (၃) ခြင့်ဝန်-ကွမ်းစား, စလယ်, ပြည်, စိတ်, တင်း, တို့, ကက်, ကျပ်, ကျီ, ကြ, စသည်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ် ခြင့်တွယ်ပေးရသော အရာဝတ္ထုမျိုး။

ဝန်ရှုံ့ မင်းမျိုး ၅၀။ ။မော်ပီ ဆရာသိန်းကြီး မှတ်တမ်းမှ၊ ဆင်ဝန်။ ဇအောက်မားဝန်။ ဆင်ဖြူဝန်။ စီးတော်မြင်းဝန်။ စို့ ၄၀-ဒိုင်းဝန်။ ကောင်း ဟန်ဝန်။ ရွှေပြည်ဝန်။ နောက်တော်ပါ မြင်းဝန်။ ကသည်းမြင်းဝန်။ အက္ကပတ်မြင်းဝန်။ (၁၀)။ နန်းဦးမင်္ဂလာ မြင်းဝန်။ တောင် ရွှေပြည် ရန်အောင် မြင်းဝန်။ မြောက် ရွှေပြည်တန်ဆွန်ဘက် မြင်းဝန်။ ဇျုံးဝန်။ အင့်ဝန်။ နန်းကံကျွေးဝန်။ ယွန်းစဝန်။ သူရဲဝန်။ အမြောက်ဝန်။ ကျီဝန် (နတ်ထိန်းနတ်အုပ်ဆေးသမား) (၂၀)။ အဝေးကျီဝန်။ (ဘဏ္ဍာတိုက်) ငွေခွန်ဝန်။ ပုဏ္ဏားဝန်။ ကုလားဝန်။ ကသည်းဝန်။ ဆတ္တာဝန်။ အရွှတ်ဝန်။ (ကုဋ္ဌနူနာ ဆိုင်ရာ) အမွေဝန်။ (သုသာန်ဆိုင်ရာ အမွေတိုက်) ဖော်ငီဝန်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(လှေသမ္ဗန်ဆိုင်ရာ) မဟာဒါန်ဝန်။ (အလှူဒါနဆိုင်ရာ) (၃၀)။ ဝတ်မြေဝန်။ (ဘုရားစေတီနှင့် ဆိုင်ရာ) တံဆိပ်တော်ဝန်။ (ဘွဲ့ပုံတံဆိပ် ဆိုင်ရာ) အိမ်ရှေ့ဝန်။ ဖလ် ချက်ဝန်။ သံချက်ဝန်။ ပန်းတဉ်းဝန်။ ပန်းဘဲဝန်။ ဒနက် ပလာဆင်ဝန်။ ရွှေတိုက်ဝန်။ အချုပ်ဝန်။ (၄၀)။ မြေနန်းဝန်။ ခင်မမင်းဝန်။ ရေကြည်ဝန်။ စားတော်ဝန်။ ဆက်ဝန်။ တရုတ်ဝန်။ ယိုးဒယားဝန်။ တိရစ္ဆာန်ဝန်။သဘင်ဝန်။ ပန်းထိမ်ဝန်။ (၅၀) အခြားဝန်များစွာရှိသေးသည်။

ဝန်တိုခြင်းမျိုး ၅-ပါး။ ။ငင်းသရုပ် အခိပ္ပါယ် အကျယ် (မစ္ဆရိယတရား ၅-ပါး)နှင့် တူ၏။

ဝန္ဒနာအပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ဖြေကြား ပညာသျှင်။ ။ရှိခိုးခြင်း အမျိုးအစား ၃-ပါး။ (၁)ကာယ ဝန္ဒနာ-ကိုယ်အင်္ဂါတို့ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း၊ (၂) ဝစီ ဝန္ဒနာ-ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို နှုတ်မြွက်၍ ရှိခိုးခြင်း၊ (၃) စိတ္တ ဝန္ဒနာ-ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အစဉ်အောက်မေ့၍ စိတ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း။

ဝသီဘော် ငါး၊ ခေါ်ဆိုဌား၊ ပိုင်းခြား ဆင်ခြင်ဉာဏ်။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပ-အုပ်။ ၁၄၉။ ငင်း။ ဒု-အုပ်။ ၃၄၆။ လေ့ကျင့်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးသော တရား ငါးပါး။

(၁) အာဝဇ္ဇန ဝသီဘော်-ဈာန်မှထသောအခါ ဘဝင်ကို အကြိမ်များစွာ မကျစေဘဲ ဈာန် အင်္ဂါတို့ကို လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်နိုင်သော 'အာဝဇ္ဇန်း'ကို ခေါ်သည်။

(၂) သမာပဇ္ဇန ဝသီဘော်- ဈာန်ကို အလိုရှိသောခဏ၌ ဖြုတ်ချည်း ဝင်စားနိုင်ခြင်းမျိုးကို ဆိုသည်။

(၃) ဝုဋ္ဌာန ဝသီဘော်- မိမိပိုင်းဖြတ် မှန်းဆထားသော အချိန်၌ ဈာန်ဇောမှ ဖြုတ်ချည်းထနိုင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

(၄) အဓိဋ္ဌာန ဝသီဘော်- မိမိအဓိဋ္ဌာန်ထားသမျှသော ကာလပတ်လုံး ဈာန်ဇောကို ဖြစ်စေနိုင်မြင်းကို ခေါ်ဆိုသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝသီဘော်- ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် တဖန် ဈာန်ကို အလျင်အမြန် ဝင်စားရန်အတွက် ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ၇-ကြိမ် မကျစေမူ၍ ၄-ကြိမ် ၅-ကြိမ်မျှသာ ကျစေသော 'ပစ္စဝေက္ခဏာဇော'ကို ခေါ်ဆိုသည်။

[ဝါ]

ဝါကျတ္တ ဒေါသမျိုး ၆-ပါး။ ။အလင်္ကာကျမ်းလာ ဝါကျအနက် အပြစ် ၆-ပါး။

(၁) အပက္ကမ ဒေါသ- ရှေ့နောက်စကားစဉ် ဖောက်ပြန်သော အပြစ်၊ ပုံ- 'ဘာဝနာ သီလ ဒါန' စသည်။

(၂) ဂမ္မ ဒေါသ- မယဉ်ကျေးသော စကားလုံးတို့ဖြင့် ရေးသုံးမှု၊ ပုံ- 'ကျယ်သောဖင်၊ ရှင်မြူးဖူးထသော နို့' စသည်။

(၃) သံသယတ္တ ဒေါသ- ယုံမှားဘွယ်ရှိသော အနက်ထွက်သည့် အသုံးအနှုန်းမျိုး၊ ပုံ- ပေးလှူဒါန ထိုဗုဒ္ဓကို 'သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ? ပစ္စေကဗုဒ္ဓ?'။

(၄) ဘဂ္ဂရီတိ ဒေါသ-ဝိဘတ်အနက် ကျိုးပျက်သော အနှုန်းအဖွဲ့မျိုး၊ ပုံ-'ထိုထက်နည်းနည်း၊လှူပြီးဒါန'၊'နည်းလျှင်'အောက်'နှင့်သုံးရမည်၊ များမှ'ထက်' နှင့် သုံးရမည်'။

(၅) ဩစိတြ ဟီန ဒေါသ- ရှေ့နောက်မညီ ယုတ္တိမတန်သော အသုံးအနှုန်း၊ ပုံ-'ခြသေ့ ဆင် ကျား၊ မကြောက်ပြားဘဲ၊ ကြွက်သားနီတာ၊ ကြောက်ရွံ့ရှာသည်'။

(၆) ဒုဋ္ဌာ လင်္ကတိ ဒေါသ-အလင်္ကာများကို ဖျက်ဆီးသော အပြစ်ဒေါသ အသုံးအနှုန်း ဟူသမျှ။

ဝါကျဒေါသမျိုး ၉-ပါး။ ။စာပေဝါကျ စီကုံးရာ၌ ရှောင်ရှားရမည့်အပြစ် ၉-ပါး၊ အလင်္ကာ ဥပဒေရပ်များ။ (၁) ဧကတ္တ ဒေါသ-အကျိုးမရှိဘဲလျက် အနက်သဒ္ဒါ ၂-ပါးကို ထိုဝါကျထဲ၌ အဖန်တလဲလဲ ထပ်၍ပြဆို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခြင်းမျိုး၊ (၂) ဘဂ္ဂရိတိ ဒေါသ-စကားအစဉ် ကျိုးပျက်လျက် ရှုပ်ထွေးမြုပ်ကယ်သွားသော အသုံးအနှုန်းများ၊ (၃) ဂမ္မ ဒေါသ-ရိုင်းပြသော ဂကားလုံး အသုံးနှုန်းတို့ဖြင့် စီကုံးမှု၊ (၄) အပေဟတ္ထ ဒေါသ- ပိဏ္ဍတ္ထ ခေါ် အနက်ပေါင်း အဓိပ္ပါယ်ကောက်၍ မရနိုင်သော စီကုံးမှုမျိုး၊ (၅) ဗျာကိဏ္ဏ ဒေါသ-စပ်သင့် နီးသင့်သော ပုဒ်များကို နီးနီးမထား ကျော်လွှား ခုန်ပေါက် ကမောက်ကမ ရှုပ်ထွေးစွာ ပြထားမှုများ၊ (၆) ယတိဟီန ဒေါသ-ဖြတ်ရမည့်နေရာ၌ အဖြတ်မပြ ဖြတ်မရအောင် ရေးသားထားမှုများ၊ (၇) အတိဝုတ္တ ဒေါသ-အပြောကြီးလွန်း ကြွားလွန်းသော စီကုံးရေးသားမှု၊ (၈) သဗန္ဓ ဖရုသ ဒေါသ- ကျယ်လောင်သော အသံဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရသည့် ဓနိတ အက္ခရာတွေ များများထည့်သွင်း စီကုံးမှု၊ (၉) ကမစ္စုတ ဒေါသ-လောကသုံး ထုံးတမ်းစဉ်လာမှ တော်လှန်ပုန်ကန်သော အသုံးအနှုန်းများ။

ဝါဆိုခြင်းများ၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ဘုရားခွင့်ပြုချက်။ ။ရဟန်းတော်များ ၃-လ အတွင်း အရပ်တပါးသို့ မရွှေ့မပြောင်းရဘဲ ဂနေထိုင်ကပ်ဆိုရမည့် အချိန်ကာလမျိုး ၂-စား။ (၁) ပုရိမ ဝါ-ဝါဆိုလပြည့်ကျော် တရက်နေ့မှသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ထိ၊ ၎င်းကို 'ပထမဝါ'ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်၊ (၂) ပစ္ဆိမ ဝါ-ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် တရက်နေ့မှသည် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ ထိ၊ ၎င်းကို 'ဒုတိယဝါ'ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

ဝါတော်ဆိုရာ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓါ၊ ဌာန ၁၇-သိ။ ။ဇိနာလင်္ကာရဋီကာနှင့် ဗိုလ်ကလေး ဦးသက်ရှည်ရေး ဝါဇာတော်စဉ် မြေပုံမှ။ (၁) ဗာရာဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တော နန္ဒိယ ဝိဟာရ၌ ပဌမဝါဆိုသည်၊ (၂)ရာဇဂြိုဟ် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ ဒု,တ,စ ပေါင်း ၃-ဝါ၊ (၃) ဝေသာလီပြည် မဟာဝုန်ကျောင်း၌ ပဉ္စမဝါ၊ (၄) ရာဇဂြိုဟ် မကုဋ္ဌတောင် ချယားတော၌ ဆဋ္ဌမဝါ၊ (၅)တာဝတိံသာ ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း၌ သတ္တမဝါ၊ (၆) ဘဂ္ဂတိုင်း သံသုမာရတော အုပ်၌ အဋ္ဌမဝါ၊ (၇) ကောသမ္ဗီပြည် ဃောသိတာရုံကျောင်း၌ နဝမဝါ၊ (၈)၎င်းပြည် ပလလည်းတော အင်ကြင်းပင်အောက်၌ ဒသမဝါ၊ (၉) ဗြဟ္မဏဂါမ နာလိကာရုံကျောင်းတော်၌ ဧကာဒသမဝါ၊ (၁၀) ဝေရဥ္စရာပုဏ္ဏားရွာ တမာပင်ရင်း၌ ဒွါဒသမဝါ၊ (၁၁) စာလိယတောင်၌ ၁၃-ဝါမှာတကြိမ်, ၁၈-နှင့် ၁၉-ဝါမှာ တကြိမ် ပေါင်း ၃-ဝါ၊ (၁၂)သာဝတ္ထိ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ၁၄-ဝါမှာ တကြိမ်, ၂၁-ဝါမှ ၄၄-ဝါထိ တကြိမ်ဆို၊ ပေါင်း ၂၅-ဝါ၊ (၁၃) ကပ္ပိလဝတ်ပြည် နိဂြောဓာရုံကျောင်း၌ ပန္နရသမဝါ၊ (၁၄) အာဠဝီပြည် မဟာဝုန်တော၌ သောဠသမဝါ၊ (၁၅) ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နယ် နလန္ဒရွာ သာရိပုတ္တေးမကြီးကျောင်း၌ သတ္တရသမဝါ၊ (၁၆) ၎င်းနယ် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ ဝီသတိမဝါ၊ (၁၇) ၄၅-ဝါမြောက် နောက်ဆုံး ဝေဠုဝရွာ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

ဝါဆိုလပြည့် နေ့ထူးကြီး ၄-ချက်။ ။သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ။ ၁၈။ငါတို့ သာသနာ ဂေါတမအလောင်းတော်သည် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌။ (၁) ပဋိသန္ဓေ တည်နေတော်မူခြင်း၊ (၂) တောထွက်တော်မူခြင်း၊ (၃) ဓမ္မစကြာ တရားဦးဟောတော်မူခြင်း၊ (၄) ဘိတ္ထိတို့ကို နှိမ်နင်းသဘင် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူခြင်းတို့ ဖြစ်၏။

ဝါဒီ ၁၀-ပါး၊ လိမ်မာဖြား၊ စကားအဘယ်နည်း?။ ။၎င်း သရုပ်ကို(ကထာမျိုး ၁၀-ါး)၌ ရှုပါလေ။

ဝါပန်သွားရာ၊ ရဟန်းမှာ၊ မှတ်ပါ'တုံ'၃-ချက်။ ။ရဟန်းတော်များဝါဟွင်း ခရီးသွားရန်အတွက် တုံ ၃-ချက်ခေါ် အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ ဝါကျိုး ဝါပျက် ဝိနည်းဥပဒေမှ လွတ်သည်၊ ဝါပန်၍သွားကောင်းသည် ဟူ၏၊ (၁) ဒါနဥ္စ ဒါတုံ-အလှူပေးခြင်းငှါ အာရုံခံပင့်ခြင်း၊ (၂) ဓမ္မဉ္စ သောတုံ-တရားနာခြင်းငှါ တရားဟော ပင့်ခြင်း၊ (၃) ဘိက္ခုံစ ပဿိတုံ-ဖူးမြင်လို၍ ပင့်ခြင်း။

ဝါယောဓာတ် ၆-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၁၈၇ ။ဋ္ဌ။ ၃၇-၌ အကျယ်ရှု။ လေဓာတ်ကို ဝါယောဓာတ်ဟု ခေါ်ဆိုသည်၊ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်တွင်း၌ ၆-ပါး အပြား ရှိ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ (၁) ဥဒ္ဓင်္ဂမ ဝါယော- အထက်သို့ ပျို့အန် ဆန်ဟက် တတ်သော လေ၊ (၂) အဓောဂမ ဝါယော-အောက်သို့ စုန်းဆင်းသော လေ၊ (၃) ကုစ္ဆိဋ္ဌ ဝါယော- ဝမ်းတွင်း၌ တည်သော လေ၊ (၄) ကောဋ္ဌာသယ ဝါယော- အူမ၌ တည်သော လေ၊ (၅) အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီ ဝါယော- အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်သွားသော လေ၊ (၆) အဿာသ ပဿာသ ဝါယော-ထွက်သက် ဝင်သက် လေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝါရမိတ္တ၊ သတ္တရ၊ မှတ်ရှ ၇-နေ့။ ။ဘေးရန်များသော ရက်တို့ဖြစ်၍ အမှုကိစ္စ မပြုရဟု ဗေဒင်ကျမ်း၌ ဆို၏။ (၁) တနင်္ဂနွေနေ့- ဆန်း ဆုတ် ၁၂-ရက်နှင့် ကြုံမူ ဝါရမိတ္တ၊ (၂) တနင်္လာနေ့- ဆန်း ဆုတ် ၁၁-ရက်၊ (၃) အင်္ဂါနေ့- ဆန်း ဆုတ် ၁၀-ရက်၊ (၄) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့-ဆန်း ဆုတ် ၉-ရက်၊ (၅) ကြာသပတေးနေ့- ဆန်း ဆုတ် ၈-ရက်၊ (၆) သောကြာနေ့- ဆန်း ဆုတ် ၇-ရက်၊ (၇) စနေနေ့- ဆန်း ဆုတ် ၆-ရက်နှင့် ကြုံမူ ဝါရမိတ္တ။

[ဝိ]

ဝိကာရရုပ်မျိုး ၅-ပါး။ ။အထူးထူး အပြားပြား ခြားနားသော အမူအရာ ရှိသည့်ရုပ် ၅-ပါး၊ ၎င်းကို (ရုပ် ၂၈-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဝိကာလဘောဇန ဆက္က သီလ။ ။၎င်းသရုပ်(ခြောက်ပါးသီလ)နှင့် တူ၏။

ဝိကာလဘောဇန သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။၎င်း လေးပါးနှင့်ညီက ထိုသိက္ခာပုဒ် ပျက်၏။ (၁) မွန်းတည့်သည်မှ အရုဏ်တက် အတွင်း ဝိကာလချိန်လည်း ဖြစ်စေ၊ (၂) ခဲဘွယ်မျိုး ၁၂-ပါး၊ ဘောဇဉ်မျိုး ၅-ပါး တို့တွင် တပါးပါးသော ယာဝကာလိကလည်း ဖြစ်စေ၊ (၃) ထိုယာဝ ကာလိက ဝတ္ထုတို့ကို စားမျိုသည့်လည်း ဖြစ်စေ၊ (၄) မရူးသူလည်း ဖြစ်စေ။

ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး။ ။ဣတိဝုတ် ။ပါ။ ၂၆၁ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၆။သံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၉၅- တို့၌ ရှုပါ။ ပု, ဒိ, အာ, ခေါ် ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏ်တော်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်တော်၊ အာသဝက္ခယ ဉာဏ်တော်၊၎င်း သုံးပါးကို ခေါ်ဆိုသည်။

ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါး။ ။ဣတိဝုတ် ။ပါ။ ၂၆၁ ။ဋ္ဌ။ ၂၉၆။ အထူးသဖြင့် သိကြောင်း ဖြစ်သော အလင်းရောင် ဉာဏ်အပြား ၈-ပါး။ (၁) ပုဗ္ဗေ နိဝါသဉာဏ်- ရှေးရှေးသောဘဝ ခန္ဓာအစဉ်ကို မြင်နိုင်သောဉာဏ်၊ (၂) ဒိဗ္ဗ စက္ခု ဉာဏ်- နီး, ဝေး, သေး, ကြီးသော ရူပါရုံဟူသမျှ အကုန် မြင်စွမ်းနိုင်သော ဉာဏ်၊ (၃) အာသဝက္ခယ ဉာဏ်- တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာကို ပယ်ခွါသတ် ဖြတ်တတ်သော အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်၊ (၄) ဣဒ္ဓိဝိဓ ဉာဏ်- ထူးထွေအံ့ဆန်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော တန်ခိုးတော် အရပ်ရပ်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဉာဏ်၊ (၅) ဒိဗ္ဗသောတ ဉာဏ်- ဝေး, နီး, တိုး, ကျယ်သော အသံဟူသမျှကို ကြားစွမ်းနိုင်သော ဉာဏ်၊ (၆) စေတော ပရိယ ဉာဏ်- စိတ်အစဉ်ကို လိုက်၍သိသော ဉာဏ်၊ (၇) မနော မယိဒ္ဓိ ဉာဏ်- စိတ်ကြံတိုင်း ကိုယ်ပြီးသော တန်ခိုးတော်ရှိသည့် ဉာဏ်၊ (၈) ဝိပဿနာ ဉာဏ်-ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ် အရပ်ရပ်။

ဝိဇ္ဇာခိုရ်မျိုး ၅-ပါး။ ။ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးနှင့် သေက္ခတောင် ဦးတိလောက အရှင်မြတ်တို့ စီရင်ရေးသားသော ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ ဒီပနီကျမ်းမှ။ (၁) ဝေဒ ဝိဇ္ဇာခိုရ်- ဣရုဗ္ဗေဒ, ယဇုသာမ, အာထဗ္ဗနခေါ် ဗေဒင်လေးမျိုး တတ်သူ၊ (၂) မန္တ ဝိဇ္ဇာခိုရ်- လက္ခဏာကျမ်း, နိမိတ်ကျမ်း, ဂါထာ မန္တရား, ဆေးဝါး ဓာတ်ကျမ်းစသည့် စက်မှု, လက်မှု, လောကီ ပညာ အတတ်အမျိုးမျိုး တတ်သူ၊ (၃) ဂန္ဓာရီ ဝိဇ္ဇာခိုရ်-ဓနသိဒ္ဓိ, အာယုသိဒ္ဓိ, စိန္တာမယသိဒ္ဓိ, ပထဝီသိဒ္ဓိ, အာကာသသိဒ္ဓိ, ဥဒကာသိဒ္ဓိ မျိုးကို ပေါက်၍ နတ် သိကြားတို့လောက် အစွမ်းရှိသော ဆေးဝိဇ္ဇာ, အင်းဝိဇ္ဇာ, ပြဒါးဝိဇ္ဇာ, သံဝိဇ္ဇာ, ဟူသမျှ၊ (၄) လောကိယ ဝိဇ္ဇာခိုရ်- လောကီအဘိညာဉ် ငါးပါးကို ရတော်မူကြသော ဈာန်ပံ့ ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်း၊ (၅) အရိယ ဝိဇ္ဇာခိုရ်- အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ရုပ်, နာမ် ဓမ္မ သင်္ခါရတို့ကို အဟုတ်အမှန် သိတော်မူကြသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ရှစ်ယောက်။

ဝိဇ္ဇာခိုရ်မျိုး ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) ပြဒါးဝိဇ္ဇာ၊ (၂) သံဝိဇ္ဇာ၊ (၃) ဆေးဝိဇ္ဇာ၊ (၄) အင်းဝိဇ္ဇာ၊ (၅) မန္တန်ဝိဇ္ဇာ၊ ထို့ကြောင့် ဦးပုည အဂ္ဂိရတ် မေတ္တာစာ၌၊ "ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းပေါင်း စာဟောင်း စာတမ်း ထုံးတမ်းရာဇဝင်တို့ကို ဆင်ခြင်ထောက်စာ၍ ဝိဇ္ဇာခိုရ်ဖြစ်ဟန်မှာ၊ ပြဒါး,သံ,ဆေးစား, အင်း,မန္တန်, အတတ်များကြောင့် ကောင်းကင်သွား ရွှေငွေ အထွေထွေ တန်ခိုးမျိုးတို့ကို အစိုးရလတ်၍ လူ့ရပ်နတ်ပြည် လှည့်လည် သွားလာသော ဝိဇ္ဇာခိုရ်ငါးရပ်ရှိသည်ဟု ဆိုထားသေး၏။

ဝိဇ္ဇာမျိုး ၄-ပါး။ ။လောကီ လောကုတ္တရာတို့ကို သိကြောင်း၊ သို့မဟုတ် သိတတ်သော တရား ၄-ပါး ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) လောကိယ ဝိဇ္ဇာ- ဗြဟ္မဇာလသုတ် မဟာသီလခန်းတွင် လာသော- အင်္ဂ ဝိဇ္ဇာ, နိမိတ္တက ဝိဇ္ဇာ, ဥပ္ပါတ ဝိဇ္ဇာ, သုပိန ဝိဇ္ဇာ, လက္ခဏ ဝိဇ္ဇာ, စသည့် များစွာသော လောကီအတတ်စု။

(၂) ဗြဟ္မဏ ဝိဇ္ဇာ- တိဏ္ဏံ ဒေဝါနံ ပါရဂူ, ဟူသော ပါဠိတော်အရ တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့၏ အတတ်ဖြစ်သော ဗေဒင်သုံးပုံ။

(၃) ဣသိ ဝိဇ္ဇာ- သာသနာပ အခါ၌ ရသေ့ယောဂီတို့ လက်သုံး အကောင်းဆုံး ဓါ ရသည့် ဈာန်တရားစုနှင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ, စေတောပရိယ, ပုဗ္ဗေနိဝါသ, ဣဒ္ဓိဝိဓ, ဓါ လောကီ အဘိညာဉ် ငါးရပ် အတတ်စု။

(၄) ဗုဒ္ဓ ဝိဇ္ဇာ- ဉာဏ်ပညာ၏ အရာဌာန သာသနလက်သုံး ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး တရားစု။

ဝိဇ္ဇာအတတ် ၁၈-ရပ်။ ။ငင်း တဆယ့်ရှစ်ရပ်သော အတတ်တို့ကို နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ရသောကြောင့် အဋ္ဌာရသ ဝိဇ္ဇာဟု လောကီကျမ်းတို့၌ ၎င်း၊ ဗိသုကာပုရာဏ်၌၎င်း လာ၏။ (၁) ကပ္ပ- မန္တန် မန်းမှုတ်နည်း အတတ်ကျမ်း၊ (၂) ဗျာကရဏ- သံနေ သံထား သဒ္ဒါပုဒ်များကို ပြသော အတတ်ကျမ်း၊ (၃) ဇောတိသတ္တ- ဂြိုဟ်နက္ခတ်တို့၏ သရုပ်သဏ္ဌာန်နှင့် ကောင်းဆိုးကို ဟောဆိုနည်း ကျမ်းအတတ်၊ (၄) သိက္ခာ- သရ ဗျည်း ဌာန် ကရိုဏ်း ပယတ်တို့ကို ရွတ်ဆိုပုံနှင့် ပြသောကျမ်း၊ (၅) နိရုတ္တိ- ဝဏ္ဏလာပုံ ပစ္စည်းသက်ပုံ ဝိဂြိုဟ်ပြုပုံတို့ကို ဆိုသော ကျမ်းအတတ်၊ (၆) ဆန္ဒော ဝိစိတိ- ဆန်းကျမ်း အတတ်၊ (၇) သာမ ဗေဒင်၊ (၈) ယဇု ဗေဒင်၊ (၉) ဣရု ဗေဒင်၊ (၁၀) အာထဗ္ဗဏ ဗေဒင်တို့ကို ဟောဆို သရဇ္ဈာယ်သော အတတ်၊ (၁၁) မီမံသာ-ကံ၏ အကြောင်းအရာ ဗြဟ္မာ၏ အကြောင်းအရာကို စီစစ်ဟောဆို ဆုံးဖြတ်သော ကျမ်းအတတ်၊ (၁၂) ဉာယ-တက်ကျမ်းမျိုးစုံ အတတ်၊ (၁၃) ဓမ္မသတ္ထ- တရားဥပဒေ ဓမ္မသတ် ကျမ်းအတတ်၊ (၁၄) ပုရာဏ-ရှေးဟောင်း အကြောင်းစကား တို့ကို ဆိုသော ကျမ်းအတတ်၊ (၁၅) အာယုဗေဒ- ဆေးကျမ်းဟော

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတတ်၊ (၁၆) ခေနုဗ္ဗေဒ- မန္တန် မန်းမှုတ်၍ ပြုအပ်သော လေးပစ် အတတ်၊ (၁၇) ဂန္ဓဗ္ဗဗေဒ-သီဆိုကျူးရင့် ကခုန်မှု- အတတ်၊ (၁၈) အတ္ထသတ္ထ-အကျိုးစီးပွား များစေမည့် ယဉ်ကျေးစွာ ပြောဆိုပုံ နည်းမျိုးနှင့် စကားရည်လုပုံ နည်းတို့ကို ပြသော ကျမ်းအတတ်။

ဝိညတ်မျိုး ၂-ပါး။ ။သိစေတတ်သော အမူအရာ ၂-ပါး။ (၁) ကာယဝိညတ်-ကိုယ်အမူအရာဖြင့် မျက်စိမှိတ်ခြင်း, ခေါင်းညိတ်ခြင်း,လက်ပြခြင်း, စသည်မျိုး၊ (၂) ဝစီ ဝိညတ်-နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်းမျိုး။

ဝိညာဉ် ၆-ပါး။ ။သိတတ်သော တရားသဘောစု ၆-ပါး။ (၁) စက္ခုဝိညာဉ်-မြင်သိစိတ်၊ (၂) သောတ ဝိညာဉ်- ကြားသိစိတ်၊ (၃) ဃာန ဝိညာဉ်-နံသိစိတ်၊ (၄) ဇိဝှါ ဝိညာဉ်-လျက်သိစိတ်၊ (၅) ကာယ ဝိညာဉ်-ထိသိစိတ်၊ (၆) မနော ဝိညာဉ်- တွေးသိစိတ်။

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါး။ ။ဓူဠနိဒ္ဒေသ။ပါ။၁၆၃ ။ဋ္ဌ။ ၄၆။ သတ္တဂုတ္တရ။ပါ။ ၄၂၇။ဋ္ဌ။၁၆၃။ သုတ်မဟာဝါ ။ပါ။ ၅၈ ။ဋ္ဌ။ ၉၉-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဝိညာဉ်၏ တည်ခြင်း ၇-မျိုး။ (၁) နာနတ္တ ကာယ နာနတ္တ သညီ-ကိုယ်အမျိုးမျိုး သညီအမျိုးမျိုးရှိသော လူနှင့် နတ်အချို့, ဝိနိပါတိက အသူရာအချို့၊ (၂) နာနတ္တ ကာယ ဧကတ္တသညီ- ကိုယ်အမျိုးမျိုး သညီကား တခုတည်းသာရှိသော ပဌမဈာန် ၃-ဘုံ ဗြဟ္မာများ၊ (၃) ဧကတ္တ ကာယ နာနတ္တသညီ-တူသော ကိုယ်ရှိ၍ သညာအားဖြင့် ပြားကုန်သော ပရိတ္တာဘာ, အပ္ပမာဏာဘာ, အာဘဿရာဗြဟ္မာများ၊ (၄) ဧကတ္တ ကာယ ဧကတ္တ သညီ-တူသောကိုယ် တူသော သညီရှိကြကုန်သော ပရိတ္တာသုဘာ, အပ္ပမာဏာသုဘာ,သုဘကိဏှာ ဗြဟ္မာများ၊ (၅)အာကာသာ နဉ္စာယတနဘုံ ဗြဟ္မာများ၊ (၆) ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ ဗြဟ္မာများ၊ (၇) အာကိဉ္စညာယတနဘုံ ဗြဟ္မာများ။

ဝိညာဏဓာတ် ၆-ပါး။ ။ဝိညာဉ် ၆-ပါးကိုပင် ဓာတ်နေရာ၌ 'ဝိညာဏဓာတ် ၆-ပါး'ဟု ခေါ်ဝေါ်၏၊ အနက် အဓိပ္ပါယ် အတူတူပင်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝိတက်ဆိုး ၃-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၆၁ ။ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၃၇၃။ မကောင်း ကြံစည်ခြင်း ၃-ပါး။ (၁)ကာမ ဝိတက်-ကာမဂုဏ်ကို ကြံစည်ခြင်း၊ (၂) ဗျာပါဒဝိတက်-သူတပါးအား သေကြောင်း ပျက်စီးကြောင်းကို ကြံစည်ခြင်း၊ (၃)ဝိဟိံသ ဝိတက်-သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းငှါ ကြံစည်ခြင်း။

ဝိတက်မျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။နိက္ခမဝိတက်,အဗျာပါဒဝိတက်, အဝိဟိံသ ဝိတက်တို့ကို ခေါ်သည်၊ ၎င်း သရုပ်အဓိပ္ပါယ်မူကျယ် (သမ္မာသင်္ကပ္ပမျိုး ၃-ပါး)၌ ဆိုအံ့။

ဝိထိ ၃-ပါး၊ နေလမျှား၊ လမ်းသွား ဗေဒင်လာ။ ။နေမင်း၏ သွားလမ်းကို အတွင်းဝိထိ, အလယ်ဝိထိ, အပြင်ဝိထိ ၃-ပိုင်းညှိ၍ လမ်း ၃-ပါးဖြင့် ပိုင်းခြားပြခြင်းမျိုး၊ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာနှင့် သာရတ္ထသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ။

(၁) ဗာဟိရ ဝိထိ-အပြင်လမ်း၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်မှစ၍ထွက်သွားရာ ပြာသိုလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်၌ ဗာဟိရဝိထိ၏ လမ်းဆုံးအစွန်သို့ ရောက်လေသည်၊ ထိုအချိန်မှ တဖန် ပြန်လှည့်ဝင်လာရာ တပေါင်းလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်၌ ဗာဟိရဝိထိခရီး၏ မူလအစသို့ ပြန်ရောက်ရကား အသွား အပြန် ၄-လဖြင့် ဗာဟိရဝိထိ ကုန်ဆုံး၏။

(၂) မဇ္ဈေဝိထိ-အလယ်လမ်း၊ တပေါင်းလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်မှစ၍ မဇ္ဈေဝိထိခေါ် အလယ်ပိုင်းလမ်းသို့ ဝင်လာရာ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်၌ အလယ်ပိုင်းလမ်းဆုံးသို့ ရောက်၏၊ ထိုမှ ဆက်ပြီး အဗ္ဘန္တရဝိထိထဲသို့ ဝင်သွားရာ သွား, ပြန် ၄-လမျှ ကြာပြီးသော် တော်သလင်းလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်မှစ၍ မဇ္ဈေဝိထိထဲသို့ တဖန် ပြန်အထွက် လမ်းခရီးဖြင့် သွားလေရာ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်၌ မဇ္ဈေဝိထိ အလယ်ပိုင်းလမ်းဆုံးသို့ ရောက်လေသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) အဓန္တောဝိထိ-အတွင်းလမ်း၊ ကဆုန်လဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးကျော်မှစ၍ အန္တောဝိထိခေါ် အတွင်းဘက်လမ်းသို့ စဝင်သွားရာ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်၌ အတွင်းလမ်းဆုံး အစွန်းသို့ရောက်၏၊ ထိုအချိန်မှ တဖန် ပြန်ထွက်လာရာ တော်သလင်းလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ညဥ့် ၂-ချက်တီးချိန်၌ အန္တောဝိထိခရီး၏ အဆုံးသို့ရောက်ရကား အဝင်အထွက် ၄-လမျှဖြင့် အန္တောဝိထိ ကုန်ဆုံး၏။

ဝိနည်း ၄-ပါး၊ လူအများ၊ လိုက်စား ယဉ်ကျေးစွာ။ ။ယဉ်ကျေးမှုအတွက် သုံးမချက်အပြား ၄-ပါး။ (၁) ဂိဟိ ဝိနယ-'အာဂါရ ဝိနယ' လူတိုင်း လိုက်နာ ကျင့်သုံးရသော ယဉ်ကျေးမှုတရားစု ဥပဒေ လူ့ဝိနည်း၊ (၂) သမဏ ဝိနယ- 'အနာဂါရိယ ဝိနယ'ရဟန်း သာမဏေတို့ လိုက်နာကျင့်သုံးရသော ဝိနည်းပညတ်တော်များ၊ (၃) သံဝရ ဝိနယ- 'အနာဂါရိယ ဝိနယ' ရဟန်းမှုင်လူတို့ လိုက်နာကျင့်သုံးရသော သံဝရဝိနည်း ၅-ပါး၊ (၄) ပဟာန ဝိနယ- အကုသလွှမ်မှုတို့ကို ပယ်သော ပဟာနဝိနည်း ၅-ပါး။

ဝိနည်း ၅-ကျမ်း။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်များ လိုက်နာကျင့်သုံး ဆောက်တည်ရသော သာသနဝိညာဉ် အာယုခေါ် ဥပဒေကျမ်းကြီး ၅-ရပ်၊ (၁) ပါရာဇိကဏ် ကျမ်း၊ (၂) ပါစိတ် ကျမ်း၊ (၃) မဟာဝါ ကျမ်း၊ (၄) စူဠဝါ ကျမ်း၊ (၅) ပရိဝါ ကျမ်း။

ဝိနည်းကံ မျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိနည်းပိဋကတော်လာ ရဟန်းတော်များ လိုက်နာပြုမူရမည့် ဝိနယကမ္မမျိုး ၄-ပါး၊ ဝိနည်း ပညတ်တော်၌လာသည့် ပကာသနီယ, ပဋိသာရနီယ, ဥက္ခေပနီယ, စသည့် ကံဟူသမျှသည် ဤကံမျိုး ၄-ပါးထဲသို့သာ ဝင်ကြသည်။

၁။ အပလောကနကံ- ညီညွတ်သော သံဃာ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ သုံးကြိမ် သံဃာအား ပန်ကြား၍ ပြုအပ်သော ကိစ္စဟူသမျှကို ခေါ်ဆိုသည်။

၂။ ဉတ္တိကံ- ဥတ်တကြိမ် ရွတ်ဖတ်ပြီး ပြုလုပ်သော ဥပုသ်, ပဝါရဏာ, စသည့် ကိစ္စများ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၃။ ဥတ္တိ ဒုတိယကံ- ဥတ်တကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာတကြိမ်ဖတ်၍ ပြုလုပ်ရသည့် ကထိန်, သိမ်သမုတ်, စသည့်ကံမျိုး။

၄။ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ- ဥတ်တကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာ သုံးကြိမ်ဖတ်၍ ပြုလုပ်ရသော ရဟန်းခံခြင်း, စသည့် ကံမျိုး။

ဝိနည်းခိုရ်မျှား၊ ကျင့်ဝတ်ထား၊ တရား ၆၄။ ။၎င်း သရုပ်ကို (အနုဝဇ္ဇက ကျင့်ဝတ် ၆၄-ပါး) ၌ပြခဲ့ပြီ။

ဝိပ္ပတ္တိစက်၊ ၄-ပါးကွက်၊ ရှောင်လျက် ပြေး၍သွား။ ။'သမ္ပတ္တိစက် ၄-ပါး'၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူပါလေ၊ တနည်း 'စက် ၄-ပါး'၏ သရုပ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူပါလေ။

ဝိပတ္တိတရား ၄-ပါး။ ။သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ၄၂၀။ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း ၄-ပါး။ (၁) ဂတိ ဝိပ္ပတ္တိ- အပါယ်လေးဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂) ဥပဓိ ဝိပ္ပတ္တိ- ယုတ်ညံ့ချတ်ယွင်းသော အတ္တဘောကို ရခြင်း၊ (၃) ကာလ ဝိပ္ပတ္တိ- မကောင်းယုတ်မာသော မင်းတို့၏ လက်ထက် အခါ၌ ကာလ ဖေါက်ပြန်ခြင်း၊ (၄) ပယောဂ ဝိပ္ပတ္တိ- မကောင်းမှုတို့နှင့် အသက်မွေးခြင်း။

ဝိပရိယေသန တရားကြီး ၄-ပါး။ ။ဖောက်ပြန်၍ ရှာမှီးကျင့်သုံးသော တရားကြီး လေးပါး၊ ခုဒ္ဒက ဝိဘင်းပါဠိတော်မှ။ (၁) သုဘ-အသုဘ တရားစုကို သုဘဟု ထင်ကာ ရှာမှီးတွယ်တာ ကျင့်သုံးမှု၊ (၂) သုခ- ဒုက္ခ တရားစုကို သုခဟုထင်ကာ ရှာမှီးတပ်မက် ကျင့်သုံးမှု၊ (၃) နိစ္စ-အနိစ္စ တရားစုကို နိစ္စဟုထင်ကာ ရှာမှီးနှစ်သက် မပစ်ရက်နိုင်မှု၊ (၄) အတ္တ-အနတ္တ တရားစုကို အတ္တဟုစွဲကာ သဲသဲမဲမဲ ခိုင်မြဲစွာ ယူနေမှု။

ဝိပ္ပလ္လာသ တရား ၃-ပါး။ ။သိ, မှတ်, ယူ, မှား ဖေါက်ပြန်မှုတရား ၃-ပါး။
(၁) စိတ္တ ဝိပ္ပလ္လာသ- အသိမှားကို သိထားခြင်း, အသိဖေါက်ပြန်မှု၊
(၂) သညာ ဝိပ္ပလ္လာသ-အမှတ်မှားကို မှတ်ထားခြင်း, အမှတ်ဖေါက်ပြန်မှု၊
(၃) ဒိဋ္ဌိ ဝိပ္ပလ္လာသ- အယူမှားကို ယူထားခြင်း, အယူဖေါက်ပြန်မှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝိပလ္လာသတရား ၁၂-ပါး။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၃၂၄။ ဤ၌ ၃-ပါး ၄-လီပေါင်းသော် ၁၂-ပါးဖြစ်၏။ (က) အနိစ္စ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်၌ မြဲသည်ဟု (၁) အသိမှား၊ (၂) အမှတ်မှား၊ (၃) အယူမှား၊ (ခ) ဒုက္ခ ရုပ်နာမ်၌ ချမ်းသာဟု (၁) အသိမှား၊ (၂) အမှတ်မှား၊ (၃) အယူမှား၊ (ဂ) အနတ္တ ရုပ်နာမ်၌၊ ငါကောင်ဟု (၁) အသိမှား၊ (၂) အမှတ်မှား၊ (၃) အယူမှား၊ (ဃ) အသုဘ ဖြစ်သော ရုပ်တရား၌၊ တင့်တယ်ဟု (၁) အသိမှား၊ (၂) အမှတ်မှား၊ (၃) အယူမှား။

ဝိပဿနာ၏ အညစ်အကြေးတရား ၁၀-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဥပက္ကိလေသ တရား ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

မှတ်ချက်။ ။၎င်း ကိုပင် (ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အန္တရာယ်ဆယ်ပါး) ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်ဟု မှတ်ရာ၏။

ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါး။ ။အထူးထူး အပြားပြား ရှုဆင်ခြင်ရသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်အမြင် ဆယ်ပါး။ (၁) သမ္မသနဉာဏ်- ရုပ်နာမ် တရားစုကို လက္ခဏာ ၃-ပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော ဉာဏ်၊ (၂) ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်-ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံကို ရှုသော ဉာဏ်၊ (၃) ဘင်ဉာဏ်-ရုပ်နာမ်တရားစု၏ အပျက်ကို ရှုသော ဉာဏ်၊ (၄) ဘယ ဉာဏ်- ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးကို ရှုသော ဉာဏ်၊ (၅) အာဒီနဝ ဉာဏ်- ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကိုရှုသော ဉာဏ်၊ (၆) နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏ်- ရုပ်နာမ် တို့၌ ငြီးငွေ့သော ဉာဏ်၊ (၇) မုစ္စိတုကမျတာ ဉာဏ်- သင်္ခါရတို့မှ လွတ် မြောက်လိုသော ဉာဏ်၊ (၈) ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်- ထိုသင်္ခါရတို့၌ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဟု ထပ်မံ၍ရှုသော ဉာဏ်၊ (၉) သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်- သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုနိုင်သော ဉာဏ်၊ (၁၀) အနုလောမ ဉာဏ်- ပြဆိုပြီးဉာဏ်စဉ် ရှစ်ပါးမှ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ပေါင်းကူးပမာ လျော်စွာ ရှုသော ဉာဏ်။

ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၆-ပါး၊ တနည်း။ ။ဝိပဿနာ အလုပ်စခန်း၌ ရသလောက် သိမ်းကျုံးရေတွက်ထားသော ဉာဏ်စဉ်ဟူ၏။ (၁) နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ (၂) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ (၃) သမ္မသနဉာဏ်၊ (၄) ဥဒယဝယဉာဏ်၊ (၅) ဘင်ဉာဏ်၊ (၆) ဘယဉာဏ်၊ (၇) အာဒီနဝဉာဏ်၊ (၈) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၉) မုဒိတာ ကမ္မဋ္ဌာနဉာဏ်၊ (၁၀) ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ (၁၁) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊ (၁၂) အနုလောမဉာဏ်၊ (၁၃) ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ (၁၄) မဂ်ဉာဏ်၊ (၁၅) ဖိုလ်ဉာဏ်၊ (၁၆) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်။

ဝိပါက်တော် ၁၂-ပါး။ ။အပါဒါန် ။ပါ။ ပ-အုပ်။ ၃၄၆။ မြတ်စွာဘုရားအား ထင်ရှားသော ဝိပါက်တော်များ။

(၁) ပဌမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ဉာဏ်ရှုဝေဠု၊ တောဝမြိုင်ခွင်၊ ခြောက်နှစ် ပတ်လုံး ကျင့်သုံးအရှင်၊ အားကုန်ခန်းလို့၊ ညှိုးနွမ်းငြိုငြင်၊ ပင်ပန်း ရေး၊ ဝဋ်ကြွေး ဘယ်ကြောင့်တင်။ (ဖြေ) ကဿပဖျား၊ ထင်ရှား ပွင့်သော်၊ ဇောတိပါလ၊ နာမအကျော်၊ ပုဏ္ဏား မာန်တက်၊ နှုတ်မြွက်အာဘော်၊ ဝစီပြင်း ရှေးရင်း ဝိပါက်တော်။

(၂) ဒုတိယဝိပါက်တော်။ (မေး) စိဉ္စမာဏ၊ မိန်းမစေကျွန်၊ ကိုယ်ဝန် ရှိသော၊ ဆိုပြောအလွန်၊ လက်သယ်ထားလို့၊ ဘုရားကိုညွှန်၊ စွပ်စွဲခဲ့ အဘယ့် ဝိပါက်ဝန်။ (ဖြေ) သောက်စားလွန်ကျူး၊ ယစ်မူး ပျော်ရွှင်၊ သေသောက်သမား၊ ဖြစ်ငြားယခင်၊ ရဟန္တာမြတ်၊ ဆွမ်းရပ်သည်မြင်၊ အကျင့်ယုတ်. ဖွင့်ထုတ် စွပ်စွဲအင်။

(၃) တတိယ ဝိပါက်တော်။ (မေး) တိတ္ထိ စေခိုင်း၊ မိုက်ရိုင်း ဒုဿီ၊ ထင်ရောင် ထင်မှား၊ ပြုငြား သုန္ဒရီ၊ လူရှင်အပေါင်း၊ ယုံကြောင်း ပွေလီ၊ ရှင်တော်ထွတ်....ဘယ်ဝဋ်၊ ရှေးကမို့။ (ဖြေ) မုနာဠိဟု၊ မည်ရှိလောင်းတော်၊ မောက်ကြွား မှောက်မှား၊ သောက်စား အပျော်၊ ရှင်ပစ္စေက၊ ဗုဒ္ဓမြင်သော်၊ ဒုဿီဘဲ....စွပ်စွဲ ဝဋ်ကြွေးပေါ်။

(၄) စတုတ္ထ ဝိပါက်တော်။ (မေး) သုန္ဒရီမိုက်၊ သတ်လိုက် သေရာ၊ တိတ္ထိအသင်း၊ သတင်းလွှင့်ကာ၊ တပည့်များနှင့်၊ ဘုရားကိုသာ၊ လူအများ....ယုံမှား ဘယ်တွက်တာ။ (ဖြေ) လောင်းတော်ရသေ့၊ ပျော်မွေ့စံရာ၊ ရသေ့တူဦး၊ ဈာန်မြူးကွန့်လာ၊ ငြူစူစိတ်ဇော၊ မနောဂ္ဂဿာ၊ ကျင့်ယုတ်ကြီး....နှုတ်သီး ချွန်သည့်တာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) ပဉ္စမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ဝေဘာမတောင်စောင်း၊ ကျောက်မောင်းဆင်ကာ၊ ဒေဝဒတ်ယုတ်၊ ခလုပ်အသာ၊ သူဖြုတ်ချလို့၊ ဗုဒ္ဓခြေမှာ၊ ကျောက်လွှာငြိ၊ ဒဏ်ထိ....ဘယ်ဝဋ်ပါ။ (ဖြေ) ဘူကြွယ်မျိုးဇာတ်၊ ဖြစ်လတ်တုံချေ၊ ညီကို လုညှ်စား၊ ခေါ်သွားသလေ၊ ကျောက်နှင့်ဖိညှပ်၊ ထုသတ်ကြိတ်ချေ၊ ကျောက်ဝိပါက်....အဆက်ပါခဲ့ပေ။

(၆) ဆဋ္ဌမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ကျောက်လွှာထိပါး၊ မြတ်ဖျားထွတ်တင်၊ တည်နေဝပ်ကိန်း၊ သွေးစိမ်းအရှင်၊ ခြေမတော်ထဲ၊ ကိုက်ခဲနာကျင်၊ ဝိပါက်ရင်း....အလင်း ပြစေချင်။ (ဖြေ) သူငယ်ဖြစ်ခိုက်၊ လမ်းဦပျော်ရှင်၊ ရှင်ပစ္စေကာ၊ ဝေးမှအမြင်၊ ခဲနှင့်ပစ်လိုက်၊ ထိခိုက်ခြေတွင်၊ သွေးယိုဆင်း....ရှေးရင်း ဝိပါက်ပင်။

(၇) သတ္တမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ဆွမ်းခံကြွမြန်း၊ ထိပ်ပန်းဘုန်းကြွယ်၊ မုန့်ကျဆင်ကြီး၊ ခရီးအလယ်၊ ဒေဝဒတ်မိုက်၊ လွှတ်လိုက်ပြန်တယ်၊ ရှင်ဆိုင်တွေ့....ဆင်ဝေ့ ဘယ်ဝဋ်နွယ်။ (ဖြေ) ဆင်ထိန်းဆင်ကျောင်း၊ အလောင်းဖြစ်တုံ၊ ရှင်ပစ္စေက၊ လမ်းမအဆုံ၊ ဒေါသထားလို့၊ ပြစ်မှားသုန်မှုန်၊ ဆင်နှင့်တိုက်....ဝဋ်လိုက် စေဘုံကြုံ။

(၈) အဋ္ဌမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ကျောက်လွှာခတ်လို့၊ သွေးဓာတ်ဆူပွ၊ ခြေမတော်ဦး၊ ထွတ်ဖူးတဆူ၊ သွေးညိုကိန်းလို့၊ ကျိန်းဝပ်တော်မူ၊ ဇီဝက....ခွဲရ ဘယ်ဝဋ်ဟူ။ (ဖြေ) ပဒေသရာဇ်၊ မင်းဖြစ်စဉ်ဝယ်၊ မုဒ်းယစ်သောက်စား၊ ဖောက်ပြားမဖွယ်၊ လူရှင်လတ်လတ်၊ ထိုးသတ်ပြန်တယ်၊ ဓားဝိပါက်....အဆက် သူကန္တယ်။

(၉) နဝမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) သုံးလူထွတ်ဖူး၊ မြိုက်မူးသျှောင်ကော၊ ရုံဖန်ခါလဲ၊ ခေါင်းခဲပလေ၊ ဝေဒနာဝင်၊ မလွှတ်တုံချေ၊ ဘယ်ဝိပါက်....အဆက် ပါခဲ့ပေ။ (ဖြေ) ရှေးခါကပ်ဟောင်း၊ မကောင်းကံဆော်၊ တံငါမျိုးဇာတ်၊ ဖြစ်လတ်သရော်၊ ငါးတို့ဦးခေါင်း၊ ထုထောင်းမြင်သော်၊ ဝမ်းမြောက်မိ....လိုက်ဘိ ဝိပါက်တော်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၀) ဒသမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ဝါတော်ကပ်တော့၊ မာရ်နတ်နှိုးဆော်၊ ဝေရဥ္ဇာတိုင်း၊ သမိုင်းအကျော်၊ မုယောဆန်းမို့၊ ကြမ်းကြမ်းထော်ထော်၊ ဘုဉ်းပေးရ....ရှေးက ဘယ်ဝဋ်နော်။ (ဖြေ) မထင်မရှား၊ မျိုးသားဖြစ်တုံ၊ ရဟန်းတော်များ၊ ဆွမ်းစားခိုက်ကြုံ၊ ဆွမ်းကြမ်းစားဟု၊ ပြစ်မှားဆိုပုံ၊ ဝစီထွက်....ဝိပါက် တော်တဲ့ ယုံ။

(၁၁) ဧကာဒသမ ဝိပါက်တော်။ (မေး)အထွတ်ဆုံးဟု၊ သုံးလူ့မျက်မှန်၊ ခါးတော်ကိုက်ခဲ၊ အသဲအသန်၊ ဝေဒနာများ၊ ခံစားရံဖန်၊ ဘယ်အကြောင်း.... ကံဟောင်း ထုတ်လို့ပြန်။ (ဖြေ) လက်ဝှေ့သတ်ကောင်း၊ အလောင်း ဖြစ်သော်၊ ပြိုင်ပွဲဆိုင်ပွဲ၊ နိုင်မြဲ အကျော်၊ နှိုင်လျှင် ခါးရိုး၊ရိုက်ချိုးမြေပေါ်၊အသတ်ကောင်း....ဇာတ်ဟောင်း ဝိပါက်တော်။

(၁၂) ဒွါဒသမ ဝိပါက်တော်။ (မေး) ဆဒ္ဒန်ဆယ်စီး၊ အားကြီးလျင်မြန်၊ ဝမ်းတော်သွန်ငြား၊ ရွှေအားမသန်၊ ခွေယိုင်နွဲ့လို့၊ မြန်းခဲ့နိဗ္ဗာန်၊ ဖြေစေကြောင်း....ကံဟောင်း သိဘို့ရန်။ (ဖြေ) ရောဂါကုစား၊ သမားဉာဏ်ကျယ်၊ ရှင်သူဋ္ဌေးသား၊ ဆေးဝါးကုတယ်၊ ခ,မပေးလို့၊ ဟိုရှေးဘုန်းကြွယ်၊ ဝမ်းလားဆေး....တိုက်ကျွေး ဂဠ်ဟောင်းလယ်။

သတိပေး ဥယျောဇဉ် မြန်မာဂါထာ။ (က)ဝိပါက်ရောက်ရေး၊ ကြောက်သွေးတုန်ဘွယ်၊ ဘုရားသော်လဲ၊ ရှောင်လွှဲမလွယ်၊ ကွေ့ကြုံမြဲမို့၊ တဝဲ လယ်လယ်၊ မလွတ်သေး....ဝဋ်ကြွေး ခက်လှတယ်။ (ခ) ကြင်နာထောက်ထား၊ သနားမြှော်ခေါ်၊ ကုသိုလ်ပွားမှု၊ အားပြုကြနော်၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၊ သရမ်းပျက်ချော်၊ ရှောင်ကြဉ်ရေး....ဝဋ်ကြွေး စင်ဘို့မြှော်။

ဝိဘတ် ၉-သွယ်၊ မြန်မာဝယ်၊ နက်ကျယ် ဝေဘန်ထား။ ။မြန်မာသဒ္ဒါနည်းအရ အနက်သဘောဖြင့်ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ပြပေးတတ်သော ဝိဘတ် မျိုး ၉-ပါး ဟူ၏။

(၁) ကတ္တားဝိဘတ်- သည်, ကား, မှ, က, ၄-လုံး၊ ၎င်းတို့သည် ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော အနက်သဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ကံဝိဘတ်-ကို, သို့ ၂-လုံး၊ ၎င်းတို့သည် ကြိယာဖြင့် ရောက်အပ် ကြိယာကို ခံယူအပ်သော အနက်သဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၃) ကရိုဏ်းဝိဘတ်- ဖြင့်,နှင့်,၂ လုံး၊ ၎င်းတို့သည် ကြိယာကို အထူးသဖြင့် ပြီးစေတတ်သော အနက်သဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၄) သမ္ပဒါန်ဝိဘတ်-အား,အို့,ငှါ,၃-လုံး၊ ၎င်းတို့သည် ခံယူခြင်းသဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၅) အပါဒါန်ဝိဘတ်-မှ,အောက်,ထက်,က,၄-လုံး၊ ၎င်းတို့သည် ပိုင်းခြားခြင်းသဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၆) သာမိဝိဘတ်-၏,တလုံး၊ ၎င်းသည် စိုးပိုင်ယှဉ်စပ်ခြင်း အနက်သဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၇) သြကာသဝိဘတ်-၌, မှာ, တွင်, ဝယ်, ၄-လုံး၊ ၎င်းတို့သည် တည်ရာဌာန ဟူသော အနက်သဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၈) အာလုပ်ဝိဘတ်-အို့, ဗျို့, ဗျ, ဟေ, ဝေ့, ဟ, ဟယ်, အချင်း,အမင်း, အမောင်,၎င်းတို့သည် ခေါ်ခြင်း ထူးခြင်း အနက်သဘောကို ဝေဘန်၍ ပြတတ်၏။

(၉) ဟိတ်ဝိဘတ်-ကြောင့်, လို့,မို့,၃-လုံး၊ ၎င်းတို့သည် အကြောင်းရင်း လက်သည်ဟူသော အနက်သဘောကို ဆောင်၍ ပြတတ်သည်ဟူ၏။

ဝိမုတ္တိတရား ၅-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၆၀ ။ဋ္ဌ။ ၁၂၀။ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းတရား ငါးပါး။ (၁) တဒင်္ဂ ဝိမုတ္တိ- ကာမကုသိုလ်စု၊ (၂) ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမုတ္တိ-ဈာန်ကုသိုလ်စု၊ (၃) သမုစ္ဆေဒ ဝိမုတ္တိ-မဂ်ကုသိုလ်စု၊ (၄) ပဋိပဿဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိ- ဖိုလ်တရားများ၊ (၅) နိဿရဏ ဝိမုတ္တိ- နိဗ္ဗာန်တရားမြတ်။

ဝိမောက္ခတရား ၃-ပါး။ ။သံယောဇဉ် စသည်တို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်သော ပညာတရား ၃-ပါး။ (၁) သုညတ ဝိမောက္ခ- အတ္တမှ ဆိတ်သုံးလျက်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံယောဇဉ် စသည်တို့မှ လွတ်နိုင်သော ပညာ၊ (၂) အ နိမိတ္တ ဝိမောက္ခ- နိစ္စဟူသော အကြောင်းစသည်မရှိဘဲ သံယောဇဉ် စသည်မှ လွတ်မြောက် နိုင်သော ပညာ၊ (၃) အပ္ပဏိဟိတ ဝိမောက္ခ- တဏှာဟူသည့် ကပ်ငြိ မှီတွယ်ရာမရှိသော သံယောဇဉ် စသည်တို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်သည့် ပညာ။

ဝိမောက္ခတရား ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။နီဝရဏတရားတို့မှ ထွက်မြောက်သော တရားရှစ်ပါး ဟူ၏၊ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ချုပ်ကား ဈာန်တရားတို့ဖြင့် အာရုံ ပြောင်းမှုပင် ဖြစ်၏၊အကျယ်ကို အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ ဒုတိယ၊ဘူမိစာဂဝဂ် ဝိမောက္ခသုတ်၌ ကြည့်လေ။

ဝိမောက္ခ မုခ တရား ၃-ပါး။ ။ကိလေသာမှ လွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ရန် မုခ်ဦး မုခ်ဝ ပြသာဒ်ကြီး ၃-ဆောင် ဟူ၏။ (၁) အနိစ္စာနုပဿနာတရား၊ (၂) ဒုက္ခာနုပဿနာတရား၊ (၃) အနတ္တာနုပဿနာတရား။

ဝိရတီအပြား၊ မျိုး ၃-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၅၈ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၂၀၇။ အကုသလ ဒုစရိတအမှုတို့ကို မပြုမကျင့် ဖဲကြဉ်ရှောင်ရှားမှု ၃-ပါး။ (၁) သမာဒါန ဝိရတီ-သိက္ခာပုဒ်ကို ခံယူဆောက်တည်၍ လွန်ကျူးဘွယ် အချက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်မှု၊ (၂) သမ္ပတ္တ ဝိရတီ-သိက္ခာပုဒ်ကို ခံယူဆောက် တည်မထားဘဲ လွန်ကျူးဘွယ်အာရုံတွေ့မှ ရှောင်ကြဉ်မှု၊ (၃) သမုစ္ဆေဒ ဝိရတီ- ဒုစရိုက် ဒုရာစာဝမှုကို ဘာတခုမျှ မပြုလုပ်တော့ဘဲ အကြွင်းမဲ့ ရှောင်ကြဉ်သော လောကုတ္တရာဝိရတီကို ခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။၃-အမှတ်ဝိရတီကို "သေတုဃာတ ဝိရတီ"ဟူသော အမည် ဖြင့်လည်း သီလက္ခန် ကူဋဒန္တသုတ်၌ လာသေး၏၊အနက်သဘော အတူတူပင်။

ဝိရတီ စေတသိက် ၃-ပါး။ ။မကောင်းသော ကာယ, ဝစီ, မနော,တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း တရားများ ဟူ၏။ (၁) သမ္မာဝါစာ- မိစ္ဆာဝါစာခေါ် ဝစီဒုစရိုက်မှ ရှောင်ရှားခြင်းလက္ခဏာ၊ (၂) သမ္မာကမ္မန္တ- ကာယဒုစရိုက် ကို မကျူးလွန်ခြင်းလက္ခဏာ၊ (၃) သမ္မာအာဇီဝ- မိစ္ဆာဇီဝခေါ် ကာယ ဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးတို့မှ ရှောင်ရှားခြင်းလက္ခဏာ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဝိရာဂတရား မျိုး ၃-ပါး။ ။ကိလေသာတို့မှ ကင်းခြင်းတရား ၃-ပါး ဟူ၏။ (၁) တဒင်္ဂ ဝိရာဂ-ခေတ္တခဏမျှ ရာဂကင်းခြင်း၊ (၂) သမုစ္ဆေဒ ဝိရာဂ-ပြတ်စဲသည်တိုင် ရာဂကင်းခြင်း၊ (၃) နိဿရဏ ဝိရာဂ- နိဗ္ဗာန်သို့ ထွက်မြောက်သည်တိုင် ရာဂကင်းခြင်း။

ဝိလာသတရား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ထင်ရှား မြတ်ဗုဒ္ဓါ။ ။ဘုရားရှင်၏ ဝိလာသ အစိမ်တွေ့ယျ လေးပါးကို ဆိုသည်၊ ဇိနာလင်္ကာရမှ။ (၁) ရူပ ဝိလာသ-ရူပကာယတော်၏၊ (၂) ဉာဏ ဝိလာသ-ဉာဏ်တော်၏၊ (၃) ဝါစာ ဝိလာသ-စကားတော်၏၊ (၄) ဣဒ္ဓိဝိလာသ-တန်ခိုးတော်၏။

မှတ်ချက်။ ။မကြံစည်နိုင်လောက်အောင် လျှောက်ပတ် တင့်တယ်ခြင်း ရှိသည်ကို ဆိုသည်၊ အကျယ် ၎င်း၌ ရှုလေ။

ဝိဝါဒဖြစ်ကြောင်းတရား ၆-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်အကျယ် (ငြင်းခုံခြင်း အကြောင်း ၆-ပါး)ဟူသော စကားရပ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဝိဝါဒဝတ္ထုမျိုး ၁၈-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ တရားတွေ့ ရန်ဖြစ်မှုမျိုး၊ ၎င်း သရုပ်ကို (အဓိကရုဏ်း ၄-ပါး) ဟူသော သရုပ်၏ 'ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း' ၌ ရှုပါလေ။

ဝိဝေကတရား ၃-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၉၉ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၄၉-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ကာယ ဝိဝေက- ကိုယ်၏ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အပေါင်းအသင်း တပည့်သားမြေး ကာမဂုဏ်တရားတို့မှ ကင်းကွာစွာ နေခြင်းမျိုး၊ (၂) စိတ္တ ဝိဝေက-စိတ်၏ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါး ဝင်စားခြင်း၊ သမာဓိအလုပ်တရား ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ် နေခြင်းမျိုး၊ (၃) ဥပဓိ ဝိဝေက - သင်္ခါရခအေးမြ, ဆိတ်ငြိမ်ရာ နိဗ္ဗာန် တရားမြတ်ကို ဖိုလ်စိတ်ဖြင့် ဝင်စားကာ အာရုံပြုနေခြင်းမျိုး။

ဝိဓေကတရား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ဖြေကြား တနည်းလာ။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ဒု-အုပ်၊ ပညာဝဂ္ဂ ၃၀၆-၌ ရှုပါ။ ကိလေသာတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းခြင်း တရားမျိုး ၃-ပါး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁) တဒင်္ဂ ဝိဝေက၊ (၂) သမုစ္ဆေဒ ဝိဝေက၊ (၃) နိဿရဏ ဝိဝေက၊ အဓိပ္ပါယ် (ပဟာန်ငါး) နှင့် တူ၏။

ဝိဝေကတရား မျိုး ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) တဒင်္ဂဝိဝေက၊ (၂) ဝိက္ခမ္ဘန ဝိဝေက၊ (၃) သမုစ္ဆေဒ ဝိဝေက၊ (၄) ပဋိပဿဒ္ဓိ ဝိဝေက၊ (၅) နိဿရဏ ဝိဝေက။ အဓိပ္ပါယ် (ပဟာန် ၅-ပါး)နှင့် တူ၏။

ဝိသဋ္ဌနိယံ၊ ကဗျာ့မှန်၊ ယူရန် ၁၀-ပါး။ ။ရင်းသရုပ် (နိမ့်သံအပြား ၁၀-ပါး) နှင့် တူ၏။

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ပါ။ ၂၇ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၁၁၉။ စင်ကြယ် မြင့်မြတ်မှု ၇-ပါး။ (၁) သီလ ဝိသုဒ္ဓိ- သီလ၏ စင်ကြယ်မှု၊ (၂) စိတ္တ ဝိသုဒ္ဓိ-စိတ်၏ စင်ကြယ် တည်ကြည်မှု၊ (၃) ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိ-အယူအမြင်၏ စင်ကြယ်မှု၊ (၄) ကင်္ခါ ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ-ယုံမှားခြင်းမှ စင်ကြယ်မှု၊ (၅) မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ-မဂ်ဟုတ် မဟုတ်၌ ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်မှု၊ (၆) ပဋိပဒါ ဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ- မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း၌ ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်မှု၊ (၇) ဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ- သစ္စာလေးချက် ၁၆-နက်ကို ထက်မြက် စင်ကြယ်စွာ သိသော ဉာဏ်။

ဝိဟာရတရား မျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း ၄-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ။ပါ။၁၈၄။ ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ (၁) ဒိဗ္ဗ ဝိဟာရ- သမာပတ် ၈-ပါးဖြင့် နေထိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၂) ဗြဟ္မ ဝိဟာရ-ဗြဟ္မစိုရ် တရား ၄-ပါးဖြင့် နေထိုင်ခြင်းမျိုး၊ (၃) အရိယာ ဝိဟာရ-ဖလသမာပတ်ဖြင့် နေထိုင်ခြင်းမျိုး၊ ရင်းသုံးမျိုး တွင် ဣရိယာပထ ဝိဟာရ- ရှသူတို့၏ နေထိုင်ခြင်းမျိုး တပါးထည့်က ၄-ပါး ဖြစ်၏။

[ဝီ]

ဝီရိယ၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၄၆ ။ဋ္ဌ။ ၁၃၅။ ဝီရိယ ပါရမီကို တကယ် တည်ကြည်စွာ အားထုတ်သူတို့သည် ရင်းအင်္ဂါလေးပါး ရှိသော အားအစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံရမည် ဟူလို။ (၁) အရေသာ ကြွင်းခြင်း သို့၊ (၂) အကြောသာ ကြွင်းကျန်ခြင်းသို့၊ (၃) အရိုးသာ ကြွင်းကျန်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ခြင်းသို့၊ (၄) အသား အသွေး ခြောက်ကပ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်တိုင် အောင် လုံ့လရှိခြင်း။

[illegible]ာတရား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ခွဲခြား ဝေဘန်သိ။ ။ငင်း ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှသာ ခည်သည့် အလုပ်ကိစ္စမဆို ပြီးဆုံးအောင်မြင်နိုင်၏။ (၁) အာရမ္ဘ ဝီရိယ- လုပ်ငန်းကိစ္စ၌ ပဌမ စတင်ကြိုးစားမှု၊ (၂) နိက္ကမ ဝီရိယ- စတင်ပြီး ုပ်ငန်းမှု မှုကြမ်း၌ မပျင်းမရိ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းမှု၊ (၃) ပရက္ကမ ဝီရိယ- လုပ်ငန်းစဉ် မှုချော၌ တဆင့်ထက် တဆင့် ရင့်သန်စွဲမြဲ စိတ်ဇွဲကောင်းမှု။

[၉]

ဝုစ်မျိုး ၂-ပါး။ ။စကားပြောရာ၌ အနည်း အများ ပိုင်းခြားမှု ဥပဒေသ ၂-ပါး။ (၁) ကေဝုစ်- တခုကို သုံးရာ၌ 'သည်, ကို, နှင့်, ဖြင့်, ကြောင့်, အား, မှ, ၏, ၌' စသည် အဆုံးထား၍ သုံးရသည်၊ ပုံ- လူတယောက်သည် သွား၏၊ သူ့ကို ပြောလိုက်၊ သူနှင့် လာသည် စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ (၂) ဗဟုဝုစ်- ၂-ခုကစ၍ အထက်ကို သုံးရာ၌ 'ကြ, ကုန်, တို့'ဟူသော စကားလုံးများဖြင့် အဆုံးထား၍ သုံးရသည်၊ ပုံ- လူနှစ်ယောက်တို့သည် သွားကြ၏၊ သူတို့ကို စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ဝုဍ္ဍ ၂-ပါး၊ ရှိခိုးငြား၊ ၄-ပါး အကျိုးရ။ ။ဤ၌ ဝုဍ, ဝုဍ္ဍိ, ဝုဍ္ဍ, အနက် တူပင်၊ အမြဲ ရှိခိုး ရှိသေထိုက်သူမျိုး ၂-ပါး ဟူ၏၊ အာယု, ဝဏ္ဏ, သုခ, ဗလ, အကျိုးလေးပါး ရသည်။ (၁) ဂုဏ ဝုဍ္ဍိ- မိမိထက် သီလဂုဏ်, သမာဓိဂုဏ်, ပညာဂုဏ်, စသည်တို့ ကြီးပွားရင့်မာသူ၊ (၂) ဝယ ဝုဍ္ဍိ- မိမိထက် သက်ရွယ်ကြီးရင့်သောသူ။

[၈၀]

ဒဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်းရင်း ၈-ပါး။ ။ဝေဒနာ ခံစားရခြင်း အကြောင်းရင်းတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပုံမျိုး ရှစ်ပါးဟူလို၊ မိလိန္ဒပဉှာ ။ပါ။ ၁၃၇-၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) ဝါတ သမုဋ္ဌာန-လေဓာတ်ပျက်သော ကြောင့် ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ပိတ္တ သမုဋ္ဌာန- သည်းခြေ ပျက်သောကြောင့်၊ (၃) သေမှ သမုဋ္ဌာန- သလိပ်ကြောင့်၊ (၄) သန္နိပါတ-လေ့သည်းခြေ,

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သလိပ်, သုံးပါး အစုအဝေးပျက်ခြင်းကြောင့်၊ (၅) ဥတု ပရိနာမဇ- ဥတု ဖောက်ပြန်မှုကြောင့်၊ (၆) ဝိသမ ပရိဟာရဇ-မသင့်သောအစာအာဟာရကြောင့်၊ (၇) ဩပက္ကမိက- သူတပါးတို့၏ လုပ်ကြံမှု လုံ့လကြောင့်၊ (၈) ကမ္မ ဝိပါကဇ- မိမိပြုလုပ်ခဲ့သော မကောင်းမှုကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ် ခံစားရသော အကျိုးဝိပါတ်မျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ဓါတ်ရောဂါ ဝေဒနာ ရရှိ ခံစားရတိုင်းလည်း ကံ-ကိုချည်း မချရ၊ မိမိ၏ အယောနိသော မနသိကာရကြောင့် ဖြစ်ပေါ်မှုက များလေသည်။

ဝေခ်ီအပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ လေးမြား ပစ်ခတ်သူ။ ။မြားပစ်အရာ မဟာဝိဇ္ဇာ ဘွဲ့ရသော မြားပစ်ဆရာကြီး လေးပါး ဟူလို၊ သရဘင်ဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌ အကျယ်ယူ။ (၁) အံ့ဘွယ်ထူးခြား၊ သားမြီးဖျားတွင်၊ ဆွဲထားဝေးသီ၊ လုမ္ဗနီဟု၊ သညီအတီး၊ ခရမ်းသီးဖြင့်၊ မှတ်ပြီးတုံလျှင်၊ သားမြီးပင်ကို၊ ဆွဲငင်ထစ်ထစ်၊ မှန်အောင်ပစ်သား၊ ခေါ်လစ်နာမ၊ ‘ဝါလဝေခ်ီ’၊ (၂) မျက်စိတမှိတ်၊ နတ်ကြိတ်တလက်၊ လျှပ်တပြက်၌၊ မြားချက်ခုနစ်၊ ရှစ်ဆင့်ပစ်သား၊ စင်စစ်မြန်လှ၊ ‘အက္ခဏ ဝေခ်ီ’၊ (၃) ကြားဘိယော်ယမ်း၊ သံကိုဖမ်း၍၊ ပစ်စွမ်းနိုင်စွ၊ ချက်တိုင်းရသား၊ ‘သဒ္ဒ ဝေခ်ီ’၊ (၄) ရှေးတိ ပစ်ငြား၊ အလျှင်မြားကို၊ နောက်များမုချ၊ မှန်စေစွသား၊ ‘သရ ဝေခ်ီ’။

မှတ်ချက်။ ။ထိုမှတပါးလည်း အမျိုးများစွာ ရှိသေး၏။

ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၂၆၂ ။ဠ။ ဒု- အုပ်။ ၁၇၇။ (၁) ဗုဒ္ဓ ဝေနေယျ- ဘုရားနှင့်တွေ့ရ နာယူရမှ မဂ်, ဖိုလ်, ရထိုက်သူ၊ (၂) သာဝက ဝေနေယျ- ဘုရားထပည့် သာဝကများထံမှ တရားမွေ့နာယူ မဂ်, ဖိုလ်, ရထိုက်သူ။

ဝေသာရဇ္ဇ ဉာဏ်တော် ၄-ပါး။ ။ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း ရဲရင့်အေးချမ်းစွာ နေရသော ထရား ၄-ပါး ဟူ၏၊ စတုက္ကင်္ဂုတ္တရ ဝေသာရဇ္ဇသုတ်။ ၁၁၅။ (၁) ဗုဒ္ဓတ္တဉာဏ်တော်- ဘုရား၌ ဤတရားမျိုး မရရှိသေးဟု စွပ်စွဲ၍ ပြောဆိုစရာမရှိ ပကတိ ချမ်းစွာ နေရခြင်း၊ (၂) အာသဝက္ခယဉာဏ် တော်- ဤအာသဝေါ ရားများ ကျန်သေးသည် မကုန်သေးဟု ပြောဆိုစရာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မရှိ ဟူ၍ရင်း၊ (၃) အန္တရာယ ဉာဏ်တော်- အပြစ်ရှိသည့် အန္တရာယ် ပြုတတ်သည်ဟု ဟောထားသော တရားများကို အပြစ်မရှိ အန္တရာယ် မပြု တတ်ဟူ၍ရင်း၊ (၄) နိယျာနိကဉာဏ်တော်- ဝဋ်မှ လွတ်ကြောင်းတရား များကို သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်ကင်းနိုင်ဟု အကြောင်း အခြေခံနှင့် စွပ်စွဲ ညွှန်ပြ စောဒကတက်မည့် လူနတ်ပြဟ္မာ မရှိနိုင်ဟု သိ၍ရင်း ချမ်းစွာ နေတော်မူရခြင်းများဟူ၏။

ဝေးကွာခြင်းကြီးမျိုး ၄-ပါး။ ။ရင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို (အနန္တကွာဝေးခြင်း ကြီး ၄-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

[ဝေါ]

ဝေါတော် ၃-ပါး။ ။ဘုရင်မင်းတရားနှင့် မိဖုယား မင်းသား မင်းသမီးတို့ စီးသော လူထမ်း ယာဉ်သုံးပါး။ (၁) ဝေါပြာသာဒ်- ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ စီးတော်မူသည့် အပေါ်၌ ပြာသာဒ်ဆောင်ပေါက်ထားသော ဝေါတော် တမျိုး၊ (၂) ဝေါပလာ- ဟင်းလင်း အမိုးအကာ မပါသော ဝေါတမျိုး၊ (၃) ဝေါပေါင်းချုပ်- အမိုးအကာ ပါရှိသော ဝေါတမျိုး။

[သ]

သံအမတ် အင်္ဂါ ၈-ပါး။ ။ရင်း သရုပ်ကို (တမန်တော်အင်္ဂါ ၈-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

သံဂါယနာ ၆-တန်။ ။ရင်း သရုပ်အကျယ်(သင်္ဂါယနာ ၆-တန်)မှာ ဆိုအံ့။

သံဃာတော် ၂-မျိုး။ ။ဇာတ်အားဖြင့် ကွဲပြားသော သံဃာတော်မျိုး ၂-ပါး။ (၁) အရိယာ သံဃာ၊ သို့မဟုတ် ပရမတ္ထ သံဃာတော်ခေါ် အရိယာဇာတ်ဝင် သူတော်စင်များ၊ (၂) သမ္မုတိသံဃာ- ထိုအရိယာ သံဃာအနွယ်တော်မှ ဆင်းသက် ပေါက်ပွားလာသော သံဃာတော်ဟု အသိအမှတ်ပြုခံရသည့် ပုထုဇဉ်သံဃာတော်များ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံဃာတော် ၂-မျိုး၊ တနည်း။ ။ဥဘတော သံဃာခေါ် သံဃာ ၂-မျိုး။ (၁) ဘိက္ခုသံဃာ- ရဟန်းယောကျ်ားများ၊ (၂) ဘိက္ခုနီသံဃာ- ရဟန်း မိန်းမများ ။

သံဃာတော်မျိုး ၉-ပါး။ ။အရိယာ သံဃာတော်မြတ် ရှစ်ပါးနှင့် ၎င်းတို့မှ ဆက်သွယ်လာသော ယခုလက်ရှိ သမ္မုတိ သံဃာတော်ကို ပေါင်းသော် သံဃာတော်မျိုး ၉-ပါး ဖြစ်၏။

သံဃာ ကွဲပြားခြင်း အကြောင်း ၁၈-ပါး။ ။သံဃာ ကွဲပြားအောင် လုပ်ခြင်း သံဃဘေဒက ကံကြီးများ မထိုက်ရအောင် သတိထားစရာ။ အကျယ် ဝိနည်း မဟာဝါ။ပါ။ ၅၀၁၊၄။ ၄၃၅-၃၆ ရှုပါ။

သံဃာဟောင်များ၊ ဆွမ်းကပ်ခြင်း၊ ၅-ပါး အင်္ဂါသိ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ဆွမ်းကပ် သူများ၊ သတိထား၊ ၅-ပါး အင်္ဂါသိ)ဟူသော အမေး၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါး။ ။သံဃဂုဏော အနန္တောဟု ထိုထိုပါဠိ လာရှိကြ သော်လည်း အများသိ၍ ထင်ရှားသော ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကိုသာ ဖေါ်ပြ ထားသည်။ (၁) သုပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်- သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဂုဏ်၊ (၂) ဥဇုပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်- သိက္ခာသုံးရပ် လွန်ဖြောင့် မတ်စွာ ကျင့်ကြံအားထုတ်တော်မူသောဂုဏ်၊ (၃) ဉာယပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်- နိဗ္ဗာန်သို့ ရည်မှန်း၍ သုံးလမ်းသော သိက္ခာတို့ကို ဆောက်တည်တော် မူသော ဂုဏ်၊ (၄) သာမီစိပ္ပဋိပန္န ဂုဏ်တော်-လူနတ်ဦးခိုက် ရှိသေထိုက် အောင် ကျင့်ဆောင်တော်မူသော ဂုဏ်၊ (၅) အာဟုနေယျ ဂုဏ်တော်- ညွှေ့သည်တော်များအား ရည်စူးထားသော လှူဘွယ်ဝတ္ထုတို့ကို ခံယူခြင်း ငှါ ထိုက်သောဂုဏ်၊ (၆) ပါဟုနေယျ ဂုဏ်တော်- လက်ဆောင် ပေးရန် ယူလာသည့် မွန်မြတ်သော ဝတ္ထုကိုလည်း ခံယူခြင်းငှါ ထိုက်သော ဂုဏ်၊ (၇) ဒက္ခိဏေယျ ဂုဏ်တော်- မွန်မြတ်ကြီးကျယ်သော အလှူတော်များကို ခံယူခြင်းငှါ ထိုက်သော သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော် မူခြင်း၊ (၈) အဉ္ဇလီ ကရဏီယ ဂုဏ်တော်- လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ တုပ်ကွရှိကျိုး ရှိခိုးခြင်းကို ခံထိုက်သော ဂုဏ်၊ (၉) အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ ဂုဏ်တော်- ကုသိုလ်မျိုးမှန် စိုက်ပျိုးရန်အတွက် အဖိုးအနဋ္ဌ ထိုက်တန်သော လယ်ယာမြေကောင်းနှင့် တူသော ဂုဏ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံဃိကမျိုး ၄-ပါး။ ။ဝိနည်းတော်လာ အလှူခံယူသူ ရဟန်းတို့အဟွက် ပိုင်ဆိုင် သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကိုစွဲ၍ ခွဲခြားပြသခြင်းဖြစ်သည်။

(၁) သမ္မုခိဘူတ သံဃိက- မြို့တွင်း ရွာတွင်း၌ ရှိနေသော ရဟန်းတို့ထံ လာရောက်၍ (သံဃဿ ဒေမ) သံဃာတော်အား လှူပါ၏ဟုဆိုကာ ပေးလှူသွားလျှင် မျက်မှောက် သံဃာသာ ဆိုင်သည်၊ တမြို့လုံး တရွာလုံးရှိ သံဃာအား လိုက်ဝေနေစရာ မလိုပေ ဟူ၏။

(၂) အာရာမဋ္ဌသံဃိက- ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ တွေ့ရှိသော ရဟန်းအား သံဃာတော်အား လှူပါ၏ဟုဆိုလျှင် တတိုက်လုံးရှိ သံဃာများနှင့် ဝေခြမ်းယူရမည်။

(၃) စတုဒိသာ သံဃိက- ရဟန်းတပါးတည်း နေသော ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့ဝင်၍ များစွာသော ပစ္စည်းတို့ကို သံဃာအားလှူပါ၏ဟု ဆို၍ လှူသွားလျှင် ဝိနည်းတတ်သိသူဖြစ်အံ့ ဤကျောင်းတိုက်၌ ငါတပါးတည်းသာရှိ၍ ဤသက်နိုးများစွာတို့ကို ငါသာပိုင်၏ဟု နှလုံးသွင်းကာ သိမ်းပိုက်လိုက်လျှင် သူသာပိုင်တော့၏၊ အပြစ် မရှိပေ၊ သို့မဟုတ်ပဲ သံဃိကပစ္စည်းဟု နှလုံးထားကာ ငါမပိုင် ငါမဆိုင်ဟု ယူဆောင်လျက်သွားငြားအံ့ ရောက်ရာ ရောက်ရာ အရပ် တိုင်း၌ သံဃိကဖြစ်၍ ဂတာဂတဋ္ဌာနေ- သံဃိက ဖြစ်လေသည်။

(၄) စတုဒိသာ သံဃိက- အလှူပစ္စည်းသည် ဂရုဘဏ်ခေါ် ကျောင်း စသော ပစ္စည်းမျိုးဖြစ်အံ့ ထိုပစ္စည်းမျိုးကို သံဃာအား ပေးလှူခဲ့ လျှင် မဝေဘန်ကောင်းချေ၊ အရပ်လေးမျက်နှာမှ လာသမျှသော ရဟန်းတော်များ ပိုင်ဆိုင်တော်မူကြသည် ဟူ၏။

သံဃိကဒါနမျိုး ၇-ပါး။ ။ဒက္ခိဏာ ဝိဘင်္ဂသုတ်၌ အရှင်အာနန္ဒာအား ဘုရား မဟာတော်မူသော သံဃဒါန ၇-ပါး ဟူလို၊ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်နှင့် ဝရတ္ထသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ။ (၁) ဘုရားအမှူးရှိသော ဘိက္ခုသံဃာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ လှူခြင်း၊ (၂) ဘိက္ခုသံဃာ ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ လှူခြင်း၊ (၃) ဘိက္ခုသံဃာ၌ လှူခြင်း၊ (၄) ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ လှူခြင်း၊ (၅) ဤမျှ လောက်သော ရဟန်းယောကျ်ား ရဟန်းမိန်းမတို့ကို အကျွန်ုပ်အား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံဃာထဲမှ ခွဲပေးပါဟု လျှောက်ထား၍ လှူခြင်း၊ (၆) ဤမျှလောက်သော ရဟန်းယောကျ်ားတို့ကို အကျွန်ုပ်အား သံဃာထဲမှ ခွဲပေးပါဟု လျှောက်ထား၍ လှူခြင်း၊ (၇) ဤမျှလောက်သော ရဟန်းမိန်းမတို့ကို အကျွန်ုပ်အား သံဃာထဲမှ ခွဲပေးပါဟု လျှောက်ထား၍ လှူခြင်း။

သံတမန်၏ အင်္ဂါ ၆-ပါး။ ။တိုင်းတပါး၌ ဘုရင့်ကိုယ်စား ခန့်ထားအပ်သော သံကြီး တမန်ကြီးတို့၌ အသင့် ရှိထားရမည့် အင်္ဂါ ၆-ပါး။ (၁) ပညဝါ- ပညာဉာဏ်ရှိခြင်း၊ (၂) ဝါကျသေက- စကားတတ်ရခြင်း၊ (၃) သူရ- ရဲရင့်သတ္တိရှိရခြင်း၊ (၄) ပရစိတ္တဇာန- သူတပါးစိတ်ထားကို သိတတ်ရခြင်း၊ (၅) ဒန္တ-ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့ရခြင်း၊ (၆) ပဋိဝါကျ- သူဆိုတင်သော စကားကို ပြန်လည်ချေဆိုနိုင်ရခြင်း။

သံတမန် အင်္ဂါ ဂ-ပါး၊ တနည်း။ ။၎င်း သရုပ်ကို (တမန်တော် အင်္ဂါ ဂ-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သံတမန်မျိုး ၅-ပါး။ ။အရေးပေါ် စေလွှတ်အပ်သော သံတမန်မျိုး ၅-ပါး။ (၁) စေတမန်- ဘုရင်မင်းတို့ မှာတိုင်း ဆိုသူ၊ (၂) တန်ဆေး-မင်းနှစ်ပါး တို့ကို သင့်အောင် ဆိုသူ၊ (၃) သုံ့သေး- စကား အသွား အလာကို ထောက်၍ မယုတ်မလွန် ဆိုသူ၊ (၄) သံ-လိုသောအချက်ကို တောင်းလာသူ၊ (၅) မင်းစေ- မှာတိုင်းဆို၍ စေပက်ရမှ သွားသောသူ။

သံဝိန္ဓိက နိဗ္ဗာန်မျိုး ၁၉-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သံဖိုခေါ် ငြား၊ ဂီတသွား၊ ထင်ရှား ၁ဂ-ဖြာ။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ် (နိမ့်သံ ၁ဂ-ပါး)နှင့် တူ၏။

သံဘောဂမျိုး ၂-ပါး။ ။ရဟန်းရှင်လူတို့ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုမျိုး ၂-ပါး။ (၁) ပစ္စယ သံဘောဂ- ပစ္စည်းဥစ္စာ အသုံးအဆောင် အားဖြင့် တဦးနှင့် တဦး လဲလှယ် ဖလှယ်ခြင်း, တဦး ပစ္စည်းကို တဦး သုံးဆောင်ခြင်း, အဟူတူသုံးဆောင်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဆက်ဆံမှု၊ မိတ်ဆက်သဘင် ဆင်ယင်မှု စသည်မျိုး၊ (၂)ဓမ္မ သံဘောဂ- ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဥပုသ် ပဝါရဏာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အတူပြုခြင်း, ရဟန်းခံစသည်၌ သိမ်အတူ ဝင်ခြင်း, ပရိတ် အတူ ရွတ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှု။ လူတို့ ပရိတ်တရား အတူနာယူခြင်း, ဘုရားဖူး အတူသွားခြင်း စသည်မျိုး။

သံမ ကဗျာ၊ ၁၈-မြွာ၊ ဂီတာ အဘယ်နည်း?။ ။ဧင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ် (ဘယ်သံ ၁၈-ပါး)နှင့် တူ၏။

သံမှန်ရပ်ဖြတ်၊ ရွတ်ဆိုအပ်၊ ၁၀-ရပ်ကဗျာ အဘယ်နည်း?။ ။ဧင်းသရုပ်ကို (တိုင်သံ ၁၀-ပါး)၌ ရှုပါ။

သံယုတ္တနိကာယ် ၅-ကျမ်း။ ။ဧင်းသရုပ်ကို (နိကာယ် ၅-ရပ် [၇] ပိုဒ်မှာ) ကြည့်ပါ။

သံယောဇဉ် ၂-မျိုး။ ။သံယောဇဉ် ၁၀-ပါးကို ဤသို့ အောက် ကာမ၊ အထက် ရူပ အားဖြင့် ၂-ပါး ခွဲယူကြသေး၏။ (၁) ဩရမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ်- အောက်ကာမဘုံ အတွက် ဖြစ်သော သံယောဇဉ် ၄ါးပါး၊ ကာမရာဂ, ပဋိဃ, သီလဗ္ဗတ, ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ၊ (၂) ဥဒ္ဓံဘာဂိယ သံယောဇဉ်- အထက် ဗြဟ္မာဘုံ အတွက် ဖြစ်သော သံယောဇဉ် ၄ါးပါး၊ ရူပရာဂ, အရူပရာဂ, မာန, ဥဒ္ဓစ္စ, အဝိဇ္ဇာ။

သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီ။ပါ။ ၂၂၄။ဋ္ဌ။ ၄၀၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ထိုထိုဘဝမှ မလွတ်ရအောင် တုပ်နှောင်ဖွဲ့ချည် ထားတတ်သော တရားဆယ်ပါး။ (၁) ကာမရာဂ သံယောဇဉ်-ကာမ တဏှာ လောဘ။ရူပရာဂ သံယောဇဉ်-ရူပတဏှာ၊အရူပရာဂ သံယောဇဉ်- အရူပတဏှာ။ပဋိဃ သံယောဇဉ်- ဒေါသစေတသိက်။ ဒိဋ္ဌိ သံယောဇဉ်- ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။မာန သံယောဇဉ်- မာနစေတသိက်။ သီလဗ္ဗတ ပရာမာသ သံယောဇဉ်-ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။ဝိစိကိစ္ဆာ သံယောဇဉ်- ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်- ဥဒ္ဓစ္စ သံယောဇဉ်- ဥဒ္ဓစ္စ စေတသိက်။ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇဉ်- မောဟ စေတသိက် (၁၀)။

သံရိုးပိုင်းခြား၊ သီဆိုဖြား။ ၃-ပါး ဝါကိန့်စ်။ ။မြန်မာတို့၏ ဂီတနည်း၌ (ကြိုးသီချင်း, ဘွဲ့သီချင်း, သီချင်းခံ) ရင်း ၃-မျိုးကို 'သံရိုးပိုင်းခြား' ခြားနား ခေါ်ဆိုကြ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံလျက်ခေါ်ဖြေး၊ ဆိုတေးသွား၊ ၁၀-ပါး အတယ်နည်း?။ ။ငှင်း အရပ် (တိုင်သံ ၁၀-ပါး)နှင့် တူ၏။

သံလေခိတဗ္ဗတရား ၄၄-ပါး။ ။ကိုယ့်သန္တာန်မှ ပယ်ရှားစွန့်ဖြတ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားစုများ လေးဆယ့်လေးပါး။ကျြဉ်း ခက်မည်ထင်သော အရာကိုသာ ဖြေရှင်းသွားမည်။ (၁) ဝိဟိံသက-ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်မှု၊ ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ အဗြဟ္မစရိယ၊ မုသာဝါဒ၊ပိသုနဝါစာ၊ ဖရုသဝါစာ၊ သမ္ဖပ္ပလာပ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ (၁၀)၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-အယူမှားကို ယူနေခြင်း၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ-မကောင်းသော အကြံဟူသမျှ၊ မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာဉာဏ-မကောင်းမှုကို ကောင်းမှုထင်မှတ်နေခြင်း မောဟ၊ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ-သံသရာမှ လွတ်ကြောင်း မဟုတ်သော တရားစု၊ ထိနမိဒ္ဓ ပရိယုဋ္ဌိတ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ (၂၀)၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ကောဓ- အမျက်ထွက်ခြင်း၊ ဥပနာဟ-ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ မက္ခ-ကျေးဇူးမသိတတ်မှု၊ ပဠာသိ-ဂုဏ်ပြိုင်မှု၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ မာယာ၊ သာဌေယျ- စဉ်းလဲခြင်း၊ ထဒ္ဓ-ခက်ထန်မှု၊ (၃၀)၊ အတိမာန-အလွန်မာနကြီးခြင်း၊ ဒုဗ္ဗစ-ဆိုဆုံးမ ခက်မှု၊ ပါပမိတ္တ၊ ပမတ္တ-ကောင်းမှု၌ မေ့ပေါ့ခြင်း၊ အသဒ္ဓ၊အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ အပ္ပသုတ၊ကုသိတ-အပျင်းထူခြင်း၊ မုဋ္ဌဿတိ-သတိပျက်မှု၊(၄၀)၊ ဒုပ္ပညာ၊ သန္ဒိဋ္ဌိ ပရာမာသီ-အမှားယူမှု၊ အာဒါနဂ္ဂါဟီ- အမှားကို စွဲနေမှု၊ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ-မှားကြောင်း ဟောပြ သော်လည်း မစွန့်နိုင်မှု၊ (၄၄)။

သံဝဋ္ဋကပ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ကမ္ဘာခေါ် ကပ္ပါကို ဖျက်ဆီးခြင်း ၃-မျိုး။စတုကင်္ဂုတ္တရ ။ဌ။ ၃၄၀-၌ အကျယ်ရှု။ (၁)အာပေါသံဝဋ္ဋကပ်- ရေဖြင့်ဖျက်ဆီးခြင်း၊ (၂) တေဇော သံဝဋ္ဋကပ်- မီးဖြင့်ဖျက်ဆီးခြင်း၊ (၃) ဝါယောသံဝဋ္ဋကပ်- လေတိုက်၍ ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသော ကမ္ဘာ။

သံဝရဝိနည်းမျိုး ၅-ပါး။ ။စောင့်စည်း ထိန်းသိမ်းမှု တရား ၅-ပါး၊ သံဝရဝိနယော ပိ ဟိ၊ (၁) သီလ သံဝရော၊ (၂) သတိ သံဝရော၊ (၃) ဉာဏ သံဝရော၊ (၄)ခန္တီ သံဝရော၊(၅)ဝီရိယ သံဝရောတိ ပဥ္စဝိဓော၊သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ ဥရဂဝဂ္ဂ။အနက် အဓိပ္ပါယ် လွယ်ပြီ။

သံဝေဂတရားမျိုး ၄-ပါး။ ။သုံသရာမှ ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ခြင်းမျိုး ၄-ပါး။ (၁) စိတ္တုတြာသ သံဝေဂ-ကြောက်မက်ဖွယ် အာရုံနှင့် တွေ့ကြုံ

www.burmeseclassic.com

သောအခါ စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်းမျိုး၊ (၂) ဉာဏ သံဝေဂ- ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း စသည်တို့ကို ဉာဏ်အားဖြင့်ရှု၍ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ (၃) ဩတ္တပ္ပ သံဝေဂ-မကောင်းမှုမှ ကြောက် ထိတ်လန့်ခြင်းမျိုး၊ (၄) ဓမ္မ သံဝေဂ- ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့မှ ထိတ်လန့်ခြင်းမျိုး။

သံဝေဂဝတ္ထုမျိုး ၈-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၃၀၂။ ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာ ဝတ္ထုများ။ (၁) ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၂) အိုရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၃) နာရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၄) သေရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၅) ငရဲဘုံ၌ ခံရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၆) ပြိတ္တာဘုံ၌ ခံရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၇) အသူရကာယ်ဘုံ၌ ခံရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၈) တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ခံရခြင်း ဆင်းရဲ။

သံဝေဂ ဝတ္ထုမျိုး ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ။ (၁) ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၂) အိုရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၃) နာရခြင်းဆင်းရဲ၊ (၄) သေရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၅) အပါယ် ၄-ဘုံ၌ ခံရခြင်း ဆင်းရဲ၊ (၆) အတိတ်ဘဝ၌ ခံခဲ့ရသော ဆင်းရဲ၊ (၇) အနာဂတ် ဘဝ၌ ခံရလတ္တံ့သော ဆင်းရဲ၊ (၈) ယခုမျက်မှောက်ဘဝ၌ အာဟာရကို ရှာမှီးရသော ဆင်းရဲ။

သံဝေဇနီယ ဌာနကြီး ၄-ပါး။ ။မြတ်စွာဘုရားသခင် ဖွားမြင်တော်မူရာ ဌာန။ ဘုရားဖြစ်ရာ မဟာဗောဓိပင် ဌာန။ တရားဦး ဓမ္မစကြာ ဟောရာ မိဂဒါဝုန် ဌာန။ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ ကုသိနာရုံ ဌာန။ ဤ ၄-ဌာနကား ဘုရားဖူး လာသူ အမျိုးသားတို့ ဓမ္မသံဝေဂဖြစ်ခါ နတ်ရွာသုဂတိသို့ လားရောက်ဂစတတ်သော ဌာနထူးများ ဟူ၏။

သံသဂ္ဂမျိုး ၅-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၃၉ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်၊ ၅၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ပေါင်းဖော် ရောရှက်စုံမက် ချစ်ကြိုက် နေခြင်းမျိုး ငါးပါး။ ၎င်းတို့ကို စွဲလမ်း၍ သီလ ညစ်နွမ်းခြင်းများ ဖြစ်တတ်သည်။ (၁) ကာယ သံသဂ္ဂ- ကာယပသာဒချင်း ထိတွေ့မှု၊ (၂) သဝန သံသဂ္ဂ-သာယာသော အသံကိုကြားမှု၊ (၃) ဒဿန သံသဂ္ဂ- တွေ့မြင်ကြည့်ရှုရမှု၊ (၄) သမုလ္လပန သံသဂ္ဂ- မျက်နှာချင်းပြိုင် ရင်ချင်းဆိုင်၍ မြိုင်မြိုင်ကြီး ပြောဆိုရမှု၊ (၅) ပရိဘောဂ သံသဂ္ဂ- သူ၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းကို ကိုင်တွယ်သုံးဆောင်ရမှု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သံသရာချဲ့ တရား ၃-ပါး။ ။"ပပဉ္စတရား ၃-ပါး" ကိုပင် ပရိယာယ်တမျိုး ဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသည်၊ သရုပ် အတူတူမှတ်လေ။

သက္ကရာဇ် ဦးခေါင်းပိုက် နတ်သမီး ၇-ဖော်။ ။ဂုင်း သရုပ်ကား (မြဟ္မာမင်း ဦးခေါင်းပိုက် နတ်သမီး ၇-ပါး) နှင့် တူ၏။

သက္ကရာဇ်မျိုး ၂-ပါး။ ။မိုးညွင်းမင်းတရား ဖြိုသွားသက္ကရာဇ် မပြိုဖြစ်နေ ရကား နောက်သား နောင်လာတို့ အတွက် အရှည် သက္ကရာဇ်ကတမျိုး၊ အတို သက္ကရာဇ်က တဖုံ၊ နှစ်စုံဖြစ်နေ၏။ (၁) ဒီဃ သက္ကရာဇ်- ယခု ရောက်ဆဲ သက္ကရာဇ်ကိုခေါ်သည်၊ ပုံ-ဤကျမ်းရေးပြုသည့် ၁၃၁၆-ခုနှစ်မျိုး၊ (၂) ရဿ သက္ကရာဇ်-ရောက်ဆဲ ကောဇာသက္ကရာဇ်ထဲ၌ 'အဌ နော သတ်' ခေါ် (၇၉၈) နုတ်၍ ကျန်သောသင်္ချာကို ရဿဟု ခေါ်သည်၊ ပုံ-ဒီဃ ၁၃၁၆–၇၉၈=၅၁၈ ရဿ ခုနှစ် ဖြစ်၏။

သက္ကရာဇ်မျိုး ၂-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) ကောဇာသက္ကရာဇ်၊ သို့မဟုတ် 'ဂေါဇာသက္ကရာဇ်' ယခုရောက်ဆဲသက္ကရာဇ်ရှည်ကိုယူ၊ (၂) သာသနာ သက္ကရာဇ်-ကောဇာသက္ကရာဇ်ကိုတည်၊ ၁၁၈၂-ခုနှော၊ သာသနာ သက္ကရာဇ် ဖြစ်၏၊ ပုံ-၁၃၁၆-ခု + ၁၁၈၂ = ၂၄၉၈ သည် သာသနာသက္ကရာဇ် ဖြစ်၏၊ ကျက်မှတ်ရန် ဥပဒေသကား "သက္ကကောဇာ၊ တည်ပြီးခါဝယ်၊ တစ်တစ် ရှစ်နှစ် (၁,၁,၈,၂) နှောတုံလစ်က၊ တိတ်ဖြစ်သာသနာ၊ မှတ်ကြရာ၏"ဟု ပညာရှိများ ညွှန်ကြားထား၏။

သက္ကရာဇ်ဖြိုရာ အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။သက္ကရာဇ်ဖြိုခြင်း ဟူသည်ကား ဂဏန်း သင်္ချာ အရေအတွက်တွေ များလာသည်ကို လွယ်ကူစွာ သိမှတ်နိုင်စေရန် ရည်သန်၍ အသစ်အတို ပြုခြင်းပင် ဖြစ်၏၊ သို့သော် အောက်ပါ အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ညီညွတ်မှ ဖြိုအပ်သည်၊ ဖြိုကောင်းသည်ဟု ပညာရှိတို့ တွက်ကိန်း ပုံစံ ထားကြကုန်၏၊ ကံနီ အတွင်းဝန်မင်းကမူ ကိန်းခမ်းညီအောင် ဖြိုခြင်း သာ လိုရင်းပဓာနမှတ်ဟု ဆိုလေသည်။ (၁) ရောက်ဆဲသက္ကရာဇ်တည် ၇-ခုနှင့် စား၊ အကြွင်းမဲ့ပြတ်၊ (၂) ရောက်ဆဲ သက္ကရာဇ်တည် ၁၉-ခုစား၊ အကြွင်းမရှိပြတ်၊ (၃) ရောက်ဆဲသက္ကရာဇ်တည် ၉၅-ခုစား၊ အကြွင်းမရှိ ပြတ်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သက္ကရာဇ်ဖြိုမင်း၊ ၇-စင်း၊ ဘယ်မင်းဘယ်ခါ ဖြိုသနည်း?။ ။ဤသို့ သက္ကရာဇ်ကိုဖြိုသွားကြသော မင်းနှင့် ကိန်းခမ်း ရသေ့ရဟန်း စသည်တို့၏ အမည်များကို ရာဇဝင် မဟာဝင် သာသနာဝင် ဆရာစဉ်တို့ မှတ်တမ်းမှ သုတေသနပြု၍ တွေ့ရှိသမျှဖြင့် ထုတ်ပြဖြေကြားသွားသည်၊ အမှားပါဝင်က အမှန်ကို လျှင်စွာ ရှာကြပါကုန်။

(၁) အာကာရဋ္ဌမင်းကြီး လက်ထက် ကမ္ဘာဦးကာလမှစ၍ "မဟာသုဒ္ဓဝယပ္ပ"ဟူသော ပိဋကသင်္ချာကိန်းနှင့် အညီ သက္ကရာဇ်(၁၁၄၉၇၈၅) ခုနှစ်တို့ကို ဖြိုခဲ့သည်။ ထိုနောက်–

(၂) ကုသမင်းကြီးလက်ထက်မှ "နာတိမဇ္ဈလဒ္ဓိဝိယ" ဟူသော ပိဋကသင်္ချာကိန်းခမ်းနှင့်အညီ သက္ကရာဇ် (၁၄၉၃၈၅၆၀)သော ခုနှစ်တို့ကို ဖြိုခဲ့လေသည်။ ၎င်းနောက်–

(၃) ဘိုးတော်အဉ္ဇနမင်းကြီးသည် ဒေဝီလရသေ့နှင့်တိုင်ပင်ကာ "မာဃစန္ဒေ၊ သို့မဟုတ် ဏဝစန္ဒေ"ဟူသော ပိဋကသင်္ချာကိန်းခမ်းနှင့်အညီ သက္ကရာဇ် (၈၆၄၅) ခုနှစ်တို့ကို ဖြိုခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်မြတ်စွာဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးသောအခါ သာသနာနှင့် ဂေါဇာနှစ် ညီစေရန်–

(၄) အဇာတသတ် မင်းကြီးနှင့် ရှင်မဟာကဿပထေရ် တိုင်ပင်ကာ "ဒေဝီယ"ဟူသော ပိဋကသင်္ချာကိန်းနှင့်အညီ သက္ကရာဇ် (၁၄၈)ခုနှစ်တို့ကို ဖြိုလိုက်ပြန်လေသည်။ထိုနောက် ၆၂၄-ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ–

(၅) သုမုန္ဒရီမင်းကြီးသည် သီရိခေတ္တရာပြည်ကြီး၌ "ဒေါဒေါရသ" ကိန်းခမ်းအရ ၂-ခုကြွင်းထား၍ သက္ကရာဇ် (၆၂၂) နှစ်တို့ကို ဖြိုလိုက်ပြန်လေသည်။ ထိုနောက် ၅၆၂-ခုနှစ်သို့ ရောက်ပြန်သောအခါ–

(၆) ပုပ္ပါးစောရဟံ မင်းကြီးသည် ပုဂံပြည်၌ "အလံဗိက" ကိန်းကြံ၍ "ခဆ ပဥ္စန်း"ခေါ် နှစ်ပေါင်း (၅၆၀)တို့ကို ၂-ခုကြွင်းထားလျက် ဖြိုလိုက်ပြန်လေသည်။ ထိုမှနောက် သက္ကရာဇ် (၈၀၀) ခုနှစ်သို့ ရောက်သော အခါ–

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၇) မိုးညှင်း မင်းတရားကြီးသည်၊ "အဋ္ဌနဝ သတ္တကိန်း" သို့မဟုတ် "ဗသျှုဆိဒ္ဓမုနိကိန်း" အရ (၇၉၈) ခုနှစ်တိုကို ဖြိုဖြန်သော်လည်း ကိန်းခမ်း မရောက်၍ မပျိုမကြေဟု ပညာရှိတို့ ဆိုကြကုန်၏၊ ထိုနောက်ကား သက္ကရာဇ်ဖြိုမင်း မရှိ မပေါ်သေးပေ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀။ ။ထင်ရှားရှိနေသော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲယူနေခြင်းမျိုး ၂၀-ဟူ၏၊ အကျယ်ကိုမူ မူလပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၃၇၃-၃၇၄ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၃၅၈-၃၅၉။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ။ဋ္ဌ။ ၂၂၉-တို့၌ ရှုပါလေ၊ ဤ၌ မြန်မာလို အလွယ်ဆုံးနည်းဖြင့် ပြသွားမည်၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌။ (၁) ရုပ်သည်ပင်လျှင် ငါ၊ (၂) ငါ သည်ပင်လျှင် ရုပ်၊ (၃) ရုပ်၌ ငါရှိသည်၊ (၄) ငါ၌ ရုပ်ရှိသည်၊ ကျန်ခန္ဓာတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ၄-ပါးစီ ယူပါ ၂၀-ဖြစ်၏။ ပုံ-ဝေဒနာသည်ပင်လျှင် ငါ၊ ငါသည်ပင်လျှင်-ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာ၌ ငါ, ရှိသည်၊ ငါ၌ ဝေဒနာရှိသည် ဟူ၏၊ သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် ယူပါလေ။

သက်တန့်အပြား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ သိကြား လွှတ်သည့်လေး။ ။ဣန္ဒဓနုခေါ် မိုးကောင်းကင်မှ ထွက်ပေါ်သော လေးကိုင်းသဏ္ဌာန် သက်တန့်၏ အမည် **၃-ပါး၊ ဣန္ဒ-သိကြား၊ ဓနု-လေး။** (၁) စို့-နံနက်ခင်း၌ နေမင်း အရှေ့ အရပ်တွင် ရှိနေစဉ် အနောက်အရပ်၌ ပေါ်ထွက် ပေါက်ရှိနေသော သက်တန့်ကို စို့ပေါက်သည်၊ စို့ထွက်သည်ဟု ခေါ်ကြ၏၊ (၂) ကြိတ်-မွန်းတည့်သကဲ့သို့ မိုးကောင်းကင်အလယ်၌ တည်သော သက်တန့်ကိုကြိတ်၊ သို့မဟုတ် ကြိတ်ထွက်သည်ဟု ခေါ်ကြ၏၊ (၃) သက်တန့်, စက်တန့်-ညချမ်းအခါ အနောက်အရပ်မှာ နေရှိနေခိုက် အရှေ့အရပ်၌ အရောင် ပေါ်သည်ကို သက်တန့်ပေါ်သည်၊ စက်တန့်ထွက်သည်ဟု ခေါ်ကြပြန်၏။

သက်တော်ရှည်ရာသော ကုသိုလ်မျိုး ဖ-ပါး။ ။အသက်ရှည်လိုသူတို့ လိုက်နာ ပြုကျင့်ရန် ဤခြောက်ပါးသော ကုသိုလ်အထူးကို အားထုတ်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဝသဘမင်းကို ၁၂-နှစ် အသက် နေစစ်ရှိသည်ဟု ဗေဒင်ပညာရှိ နိမိတ်ဖတ်သူတို့ ဟောလျက် ၄၂-နှစ် တိုင်အောင် နေရဘူးကြောင်း မျှဒ်းနှင့် မဟာဝင်ကျမ်းမှာ လာသည်။ (၁) ပရိသဝန ဒါန- ရေစစ်အလှူ၊ (၂) ဂိလာန ဝတ္ထု ဒါန- သူနာတို့ အဖို့ ဆေးစသော အာဟာရအလှူ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) အာဝါသ ဒါန- ကျောင်း, စရပ်အလှူ၊ (၄) ဇိဏ္ဏက ပဋိသင်္ခါရဏ- ဟောင်းနွမ်း ပျက်စီးသော ကျောင်း, စရပ်, စေတီ စသည်ကို ပြင်ဆင်သော ကောင်းမှု၊ (၅) နိစ္စ ဂရုမေ့ သီလ- ငါးပါးသီလ အမြဲ စောက်တည်သော ကောင်းမှု၊ (၆) ဥပေါသထ သီလ- ရှိခါ ဥပုသ်စောင့်သုံးသော ကောင်းမှု။

သက် သံအပြား၊ ၁၈-ပါး၊ ထင်ရှား ကဗျာဝင်။ ။ငှင်းသရုပ် (ဘယ်သံ ၁၈-ပါး)နှင့် တူ၏။

သကဒါဂါမ် ၁၂-ယောက်။ ။သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ။ ပ-အုပ်။ ၂၈၂။ ကာမ, ရူပ, အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော သကဒါဂါမ် ၃-ယောက်ကို တည်၊ ပဋိပဒါ **၄-ပါး**နှင့် မြှောက် ၁၂-ယောက် ဖြစ်၏။

သကဒါဂါမ် မျိုး ၆-ပါး။ ။ကာမဘုံ၌ တကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရသူ သို့မဟုတ် မိမိ မဂ် ရရာဘုံ၌ တကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရသူ ၆-ယောက်။ (၁) ဣဓ ပတ္တာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ- ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမ် အဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဘဝမခြားဘဲ ရဟန္တာဖြစ်လျက် ပရိနိဗ္ဗာန် စံသူ၊ (၂) ဣဓပတ္တာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ-လူ့ပြည်၌သကဒါဂါမ်ဖြစ်,ဒုတိယဘဝနတ်ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေနေ, ထို၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၊ (၃) တတ္ထပတ္တာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ- ထိုနတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမ်ဖြစ်၊ ထို၌ပင် ရဟန္တာဖြစ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၊ (၄) တတ္ထပတ္တာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ- နတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမ်ဖြစ်, လူ့ပြည်၌ ဒုတိယဘဝ ပဋိသန္ဓေနေ ရဟန္တာဖြစ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၊ (၅) ဣဓပတ္တာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ- လူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမ်ဖြစ်, ဒုတိယဘဝ နတ်ပြည်၌ သန္ဓေနေပြီးလျှင် တတိယဘဝ လူ့ပြည်၌ဖြစ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၊ 'ငှင်းကား ပဋိသန္ဓေ ၂-ခါနေ၏'၊ (၆) တတ္ထပတ္တာ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ- နတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမ်ဖြစ်,ဒုတိယဘဝ လူ့ပြည်မှာ ပဋိသန္ဓေနေ,တတိယဘဝ ထိုနတ်ပြည်၌ဖြစ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၊ 'ငှင်းလည်း ၂ခါ ပဋိသန္ဓေနေပင်'။

သင်္ကန်းအပြား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ အပ်ဖြေး ရဟန်းတော်။ ။ရဟန်းတော်များ ဝတ်ရုံနိုင်သည့် သင်္ကန်းမျိုး ၂-ပါး။ (၁) ဂဟပတိ စီဝရ- လူ နတ် စသော ဒါယကာတို့ ပေးလှူသော သင်္ကန်းမျိုး၊ (၂) ပံသုကူလ စီဝရ- ပံ့သကူ ကောက်၍ ချုပ်လုပ်သော သင်္ကန်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သက်နိုး ၃-ထည်။ ။တိစီဝရိက်ခေါ် သုံးထည်သော သက်နိုး။ (၁) သံဃာဋ္ဌိ-နှစ်ထပ် သင်္ကန်းကြီး၊ ၎င်းကိုပင် ဒုကုဋ္ဋ် သင်္ကန်းကြီး ခေါ်သေး၏၊ (၂) ပါရုပ်န-ကိုယ်ဝတ် ကေစီ၊ (၃) အန္တရဝါသက- ခါးဝတ်သင်းပိုင်၊ ၎င်း ကေစီနှင့် သင်းပိုင် ၂-ထည်ကို ဒွိစုံ ဟု ခေါ်သည်။

သက်နိုး ၉-ထည်။ ။ရဟန်းတော်တို့၏ အသုံးအဆောင် အဝတ် အထည် ၉-မျိုး။ (၁) အန္တရဝါသက- ခါးဝတ် သင်းပိုင်၊ (၂) ဥတ္တရာ သင်္ကန်း ကိုယ်ရုံ ကေစီ၊ (၃) သံဃာဋ္ဌိ-ဒုကုဋ္ဋ် နှစ်ထပ်သက်နိုး၊ (၄) ပစ္စတ္ထရဏ-အိပ်ရာခင်း အပေါ်လွှမ်း၊ (၅) မုခ ပုဉ္ဆန စောဠ- မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ (၆) ပရိက္ခာရ စောဠ- ရေစစ် ပုဝါ၊ လက်သုတ်ပုဝါ ခြင်ထောင်စသော အတိုအထွာ ပရိက္ခာရ အထည်မျိုး၊ (၇) နိသီဒန-နိသီဒိုင် ခင်းနှီး၊ (၈) ဝဿိကသာဋိက- မိုးဿးရေခံပုဆိုး၊ (၉) ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ-အမာလွှမ်း သက်နိုး။

သက်နိုးချုပ်ရာ၊ ခွင့်ပြုမှာ၊ ၆-ဖြာချည်မျိုး အဘယ်နည်းဟု။ ။ရဟန်းတော်များ သက်နိုးအဖြစ် အပ်သော ချည်မျိုး ၆-ပါးကိုသာ ဘုရားမိန့်မှာ ခွင့်ပြုခဲ့၏။ (၁) ခေါမံ- ခေါမ မည်သော ခုံလျှော်ချည် သက်နိုး၊ (၂) ကပ္ပါသိကံ- ဝါချည် သက်နိုး၊ (၃) ကောသေယျံ- ပိုးချည်သက်နိုး၊ (၄) ကမ္ဗလံ- သိုးမွေးချည် သက္ကလပ် သက်နိုး၊ (၅) သာဏံ- ပိုက်ဆံလျှော်ချည် (သျှံသား) ရှံသား သက်နိုး၊ (၆) ဘင်္ဂ - အထက်ပါ ချည်ငါးပါးဖြင့် ပြီးသောသက်နိုး။

သက်နိုးလှူရကျိုး ၈-ပါး။ ။၎င်း အကျယ် အပဒါန် ။ပါ။ ပ-အုပ်။ ၃၅၈-၌ရှုပါ။ (၁) ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ လှပခြင်း၊ (၂) အညစ်အကြေး ကင်းစင်ခြင်း၊ (၃) ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် အရောင် အဝါထွက်ခြင်း၊ (၄) တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးခြင်း၊ (၅) ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ပြေချော လှပခြင်း၊ (၆) အဆင်း အရောင် အလှပဆုံးဖြစ်သော အဝတ်အထည်တို့ကိုသာ ဆင်မြန်းရခြင်း၊ (၇) အကောင်းဆုံး ပိုး ဖဲ ကတ္တီပါ အဝတ်အထည်တို့ကိုသာ ဆင်ဝတ်ရခြင်း၊ (၈) တိုင်းကြီး ပြည်ကြီးတို့မှ ဖြစ်သော မွန်မြတ်နူညံ့သည့် အထည် အဝတ်တို့ကိုသာ ရနိုင်၍ ဆင်ယင်သုံးဆောင်ရခြင်း။

သက်မွေးမျိုး ၃-ပါး။ ။ကာမ သက်ပ္ပ, ဗျာပါဒ သက်ပ္ပ, ဝိဟိံသ သက်ပ္ပ, အဓိပ္ပါယ် "ဝိတက် ၃-ပါး"နှင့် တူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သကြန် တွင်းမှာ၊ ရှောင်ကြဉ်ရာ၊ ၁၀-ဖြာ တရားစု။ ။ရှေးပညာရှင်တို့ သွန်သင်ဆုံးမချက် အဆင့်စကား ဆယ်ပါး၊ ၎င်းတို့ကို ရှောင်ရှားခြင်းဖြင့် ကျက်သရေချမ်းသာ မင်္ဂလာများ တိုးပွားသည်။ (၁) ရှဒံ- ငိုရှုံ့ခြင်း၊ ပူဆွေးခြင်း၊ (၂) မေထုန- မေထုန်သံဝါသပြုမှု၊ (၃) မံသ-အသား ဟင်းလျာ စားသောက်ခြင်း၊ (၄) သူရာ-သေရည် သောက်စားမူးရစ်ခြင်း၊ (၅) ကောဓ- အမျက်ဒေါသ ထွက်ခြင်း, သတ်ပုတ်ခြင်း၊ (၆) ရှမိရ- သွေးဖောက်, သွေးထုတ်ခြင်း၊ (၇) တေလိက- ဆီလိမ်း, ဆေးလိမ်းခြင်း၊ (၈)ရုက္ခစ္ဆေဒ-သစ်ပင်ဖြတ်ခြင်း ထင်းခုတ်ခွဲခြင်း၊ (၉) ကိဏ ဝယ်ယူခြင်း၊ ကျီသွင်းခြင်း၊ (၁၀) ဝိက္ကဏ- ရောင်းခြင်း၊ ဆိုင်ထွက်ခြင်း။

သကြန်မျိုး ၁၂-ပါး။ ။ရောက်ဆဲသင်္ကရာဇ်တိုတည်၊ ၂-ခုနုတ်၊ ၁၂-ခုနှင့်စား။ ၁-ကြွင်းမူ ဇေယျသကြန်၊ ၂-ကြွင်းမူ ဝိသာခါ သကြန်၊ ၃-ကြွင်းမူ ဇေဋ္ဌ သကြန်၊ ၄-ကြွင်းမူ အာသဠ္ဍိသကြန်၊ ၅-ကြွင်းမူ သရဝဏ်သကြန်၊ ၆-ကြွင်းမူ အဒြသကြန်၊ ၇-ကြွင်းမူ အဿယုဇ္ဇ သကြန်၊ ၈-ကြွင်းမူ ကြတ္တိကာသကြန်၊ ၉-ကြွင်းမူ မိဂသီသကြန်၊ ၁၀-ကြွင်းမူ ဖုဿျသကြန်၊ ၁၁-ကြွင်းမူ မာဃသကြန်၊ ၁၂-ကြွင်းမူ ဖဂ္ဂုဏသကြန်ဟု သကြန်လက်ရိုး ကျမ်းတို့၌ လာရှိ၏၊ အခြား သကြန်နှစ် အမည်မျိုးလည်း များစွာ ရှိသေး၏။

သင်္ခါရတရား ၃-ပါး။ ။ယမိုက် ။ပါ။ ဒု-အုပ်၊ ၁။ ပဋ္ဌပကြိုဏ် ။ဌ။ ၃၁၃။ လောကနယ်ပယ်အတွက် ချယ်လယ်ပြုပြင် စီရင်ပေးနေသော တရား ၃-ပါး။ (၁) ပုညာဘိသင်္ခါရ- မဟာကုသိုလ်, ရူပကုသိုလ်စေတနာစု၊ လူ့ဘုံ, နတ်ဘုံ, ရူပဗြဟ္မာ့ဘုံ အတွက် ပြုပြင်ပေးသည်၊ (၂) အပုညာဘိသင်္ခါရ- အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၌ ယှဉ်သော စေတနာစု၊ အပါယ် ၄-ဘုံ အတွက် ပြုပြင်ပေးသည်၊ (၃) အာနဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ-အရူပကုသိုလ် ၄-ခု၌ ယှဉ်သော စေတနာစု၊ အရူပဗြဟ္မာ့ဘုံအတွက် ပြုပြင်စီစဉ်ပေးသည်။

သင်္ခါရ ဟရားကြီး ၄-ပါး။ ။ရေ, မြေ, တော, တောင်, သမုဒ္ဒရာနှင့် တကွ သတ္တဝါ ဟူသမျှတို့ကို ဖန်ဆင်း စီမံ၍ ပေးနေသော အပြုတရား ကြီး လေးပါး။ (၁) ကံ-ကောင်းပြု, မကောင်းပြု ဟူသမျှ၊ (၂) စိတ်- အာရုံပြုတတ်, သိတတ်သော တရားစု၊ (၃) ဥတု-ပူမှု, အေးမှု ဟရားစု၊ (၄) အာဟာရ-အာဟာရ ၄-ပါး တရားစု။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သင်္ချာမျိုးပြား၊ ၇-ပါး၊ ရေးသား စာဆိုတော်။ ။ပါဠိစာဆို မြန်မာစာဆိုတို့ အောက်ပါသင်္ချာ ၇-ပါးဖြင့် ထိုက်သလို ရေးစပ်သွားကြ၏။ (၁) မိဿက သင်္ချာ-ရောပေါင်းယူရသော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-စတုစ, ဒသစ, (စတုဒ္ဒသ) လေးခုတလီ, ဆယ်ခုတခြား, (ဆယ့်လေးပါး)ကို စသည်သိ၊ (၂) ဂုဏိတ သင်္ချာ-မြှောက်၍ ယူရသော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-သတဿ,ဒွိကံ,(ဒွိသတံ)တရာ ယူမှူ, နှစ်ခုတမျိုး, (နှစ်ရာဘိုးကို) စသည်သိ၊ (၃) သမ္ဗန္ဓ သင်္ချာ- စပ်၍ ယူရသော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-ကော,ဋိ, တိ, စတုပဥ္စ, (တသောင်း နှစ်ထောင် သုံးရာ လေးဆယ့်ငါး)စသည်သိ၊ (၄) သင်္ကေတ သင်္ချာ-တစုံတခု နည်းမှတ် ပြု၍ ယူသော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-ရာမ,ဆိုလျှင် ၃-ခုဟုသိ၊ စက္ခုဆိုလျှင် ၂-ခုဟု သိ၊ နေ့,လဆိုလျှင် တခုစီဟု သိ၊ သိတာ, ဗသျှ, ကာသိ, နဟုတ, လက္ခံ, စသည်တို့တည်း၊ (၅) အနေက သင်္ချာ-အများဟော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-သတ တေဇော, သဟဿ ရံသိ, အရာ မကသော တန်ခိုး, အထောင် မကသော ရောင်ခြည်တော် စသည်တို့တည်း၊ (၆) ပိဋ္ဌက သင်္ချာ- အက္ခရာအမှတ်ဖြင့် ဖပ်ဆိုရေတွက်ခြင်းမျိုး။ ပုံ-က ၁-ခု၊ စ ၆-ခု၊ ဏ ၅-ခု စသည် သိလေ၊ (၇) အဓိကသင်္ချာ-အပိုအမို ရေဆိုသော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-ငါးရာ့ငါးဆယ်၊ ဇာတ်တော်ဝယ်တည့်။ ၅၄၇-ဇာတ်သာ ရှိသည်။

သင်္ချာရေနည်း၊ နိသျှည်း၊ ထုံးမှီး ၃-ပါးလာ။ ။အရေအတွက်ကို ယူရာ၌ နည်း ၃-ပါးနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ယူရသည်။ (၁) ဦနသင်္ချာ-လျော့နေသော်လည်း ဖြည့်စွက်၍ ယူရသည်။ ပုံ-ငါးရာ့ငါးဆယ် ဇာတ်တော်ကဲ့သို့၊ (၂) အဓိက သင်္ချာ-ဆိုသည်ထက် ပို၍ ယူရသော သင်္ချာမျိုး၊ ရောင်ခြည်တထောင် မြတ်ဘုန်းခေါင်ကဲ့သို့၊ (၃) သမာန သင်္ချာ-အညီအမျှ ဆိုတိုင်းသာ ယူရ သော သင်္ချာမျိုး။ ပုံ-ကိုးခန်းပျို့တို့လို။

သခေ်ျ ၄-ရပ် ခေါ်ဆိုအပ်၊ ပညတ်နာမည်ဖော်။ ။ဤ၌ လေးသခေ်ျနှင့် ကပ္ပါတသိန်း 'သခေ်ျလေးရပ် အသိန်းကပ်' စသော ဝေါဟာရ စကားရပ်တို့ အရ သခေ်ျလေးရပ်၏ အမည်များ ဟူ၏။

(၁) သေလ အသင်္ချေ-ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ကောဏ္ဍည ဘုရားတို့ အကြားဝယ် မရေမတွက်နိုင် များစွာသော သုညကပ္ပါပို့၏ ဖြစ်ထွေ ဗုဒ္ဓန္တရ အချိန်ကာလ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ဘာသ အသင်္ချေ-ကောဏ္ဍညဘုရားနှင့် မင်္ဂလဘုရားတို့ အကြားဝယ် ရှည်လျားသော သုညကပ္ပ ါတို့၏ ဖြစ်ထွေ။

(၃) ဇယ အသင်္ချေ သောဘိတဘုရားနှင့် အနောမဒဿီဘုရား နှစ်ဆူတို့ အကြားဝယ် မရေမတွက်နိုင် များစွာသော သုညကပ္ပါတို့၏ ရှည်လျားသော အချိန်ကာလ။

(၄) ရုစိ အသင်္ချေ-နာရဒဘုရားနှင့် ပဒုမုတ္တရ ဘုရားရှင် နှစ်ဆူတို့ အကြား ဝယ် ရှည်လျားစွာသော သုညကပ္ပ ါတို့၏ အချိန်ကာလ။

သင်္ချေမျိုးပြား၊ ၇-ပါး၊ သိထားကြစေရာ။ ။စိန္တိတံ သတ္တသင်္ချေယံ-အရ သင်္ချေ ၇-ပါး၊ ထိုအတွင်း၌ ဘုရားပေါင်း ၁၂၅၀၀၀-ကို ဖူးတွေ့ခဲ့ရ၍ စိတ်ဖြင့် ဘုရားအဖြစ်ကို ဆုပန်ခဲ့သည် ဟူ၏။ (၁) နန္ဒ အသင်္ချေ၊ (၂) သုနန္ဒ အသင်္ချေ၊ (၃) ပထဝီ အသင်္ချေ၊ (၄) မဏ္ဍ အသင်္ချေ၊ (၅) ရေဏီ အသင်္ချေ၊ (၆) သာဂရ အသင်္ချေ၊ (၇) ပုဏ္ဍရိက အသင်္ချေ။

သင်္ချေအပြား၊ မျိုး ၉-ပါး၊ ပိုင်းခြား တနည်းလာ။ ။နဝသင်္ချေယ ဝါစကံ-အရ သင်္ချေအမည်မျိုး ၉-ပါး၊ ထိုအတွင်း၌ ဘုရားပေါင်း ၃၈၇၀၀၀ တို့ထံ ဆည်းကပ်ခစားပြီး နှုတ်ဖြင့်ဆုတောင်းဘူးပြီ ဟူ၏။ (၁) သဗ္ဗဘဒ္ဒ အသင်္ချေ၊ (၂) သဗ္ဗဖုလ္လ အသင်္ချေ၊ (၃) သဗ္ဗရတန အသင်္ချေ၊ (၄) ဥသဘက္ခန္ဓ အသင်္ချေ၊ (၅) ခန္ဓုတ္တမ အသင်္ချေ၊ (၆) မာဏိတ အသင်္ချေ၊ (၇) ဘဒ္ဒ အသင်္ချေ၊ (၈) ပဒုမ အသင်္ချေ၊ (၉) သဗ္ဗဘလ္လ အသင်္ချေ။

သင်္ဂဟတရား မျိုး ၄-ပါး။ ။ဣတိဝုတ် ။ပါ။ ၂၀၉ ။ဋ္ဌ။ ၈၉။ မင်းကောင်း မင်းမြတ်တို့ ကျင့်ရာသောတရား လေးပါး။

(၁) သဿ မေဓ-တိုင်းပြည်နိုင်ငံ ပေါ်၌ ကျရောက် ဖြစ်ထွန်းသမျှသော စီးပွားချမ်းသာတို့မှ မျှမတ်ပြည်သူတို့ ညီနိုင်းတိုင်ပင်စည်းဝေးကြပြီး လျှင် မည့်၍မည်မျှ ကောက်ခံ တောင်းယူရမည် ဟူသောပြဋ္ဌာန်းချက် ဥပဒေအတိုင်း အပိုအမိုမရှိ မနာကြည်း မထိခိုက်ရအောင် ကောက်ခံ ခွဲယူသော လယ်ခွန်တော်နှင့် အခြားအခွန်ဟော်များ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၂) ပုရိသ မေဓ- မင်း, မှူးမတ်, ရဲမက်, လက်နက်ကိုင် စစ်သား တရား သူကြီး စသည့်နိုင်ငံကို စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းသော သူတို့ကို ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အထိုက်အလျောက် ကောက်ခံ၍ ရသော အခွန် တော်ငွေကို စားသုံး လောက်အောင် လခရိက္ခာ စားနပ်တော်များ ပေးကမ်း ချီးမြှင့်ရခြင်း။

(၃) သမ္မာ ပါသ-ကုန်သည် လယ်လုပ်တို့ကို အပိတ်အပင် အတားအဆီး အချုပ်အချယ် မရှိ ဖွင့်ပေးရခြင်း, စောင်မသင့်သမျှ စောင်မ ကြည့်ရှုခြင်း, ထို့ထက် အလွန်လည်း ကြီးကျယ် ဖွံ့ဖြိုးနိုင်စေရန် ကူးသန်း လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် အတိုး အပွား မရှိ အရင်းအနှီး အမတော်ငွေကို ပေးကမ်း မ စ ရခြင်း။

(၄) ဝါစာပေယျ- ပြုံးရွှင်ခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော ချစ်ဖွယ်ချိုမြသော စကားတို့ကို သာယာခြေင်စွာ ပြောဆိုရခြင်း။

သင်္ဂဟတရား ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၁၂၅ ။ဋ္ဌ။ ၁၁၀။ မင်းမှတပါးသောလူတို့ အဆွေခင်ပွန်း အပေါင်းအဖော် ရကြောင်းတရား ၄-ပါး။ (၁) ဒါန- ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း၊ (၂) ပေယျ ဝဇ္ဇ- ချစ်ဖွယ် သော စကားကို ဆိုခြင်း၊ (၃) အတ္ထ စရိယ- သူ့အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်း၊ (၄) သမာနတ္တ တာ- ကိုယ်နှင့် တတန်းစားတည်း တား၍ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသွားမှု။

သင်္ဂါယနာ ၆-တန်။ ။ဘုရားသခင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ပိဋကတော် ဓမ္မတို့ကို မပျောက်ပျက် မတိမ်ကော သွားစေရန် စုပေါင်း၍ မူမှန်ကို ရွတ်ဆိုမေးမြန်း ဆွေးနွေးဖြေကြား ရေးမှတ်အတည်ပြုခြင်းမျိုး။

(၁) ပဌမ သင်္ဂါယနာ- သုဘရဟန်းကြီး၏ ဗုဒ္ဓ အဝဏ္ဏ စကားကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပြီးသည်နောက် ဓာတုဘာဇန နေ့၌ စည်းဝေး ရောက်လာတော် မူကြကုန်သော (၇၀၀၀၀၀) ခုနစ်သိန်းမျှသော သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့၏ ဦးစီး နာယက သံဃာ့ထေရ် ဖြစ်တော်မူသော အရှင်မဟာကဿပ မထေရ် မြတ်သည် ခီဏာသဝ ဆဠဘိည ရဟန္တာ ၅ဝဝ ပါးရာ ရွေးကောက်တော် မူပြီးနောက် ,အခြံအရံသံဃာတော် ၇၀၀၀၀၀-နှင့် ဘိုးတော်အဇ္ဇုန

www.burmeseclassic.com

ဖြိုးကြွင်း သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁-ခုနှစ် ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ စတင်၍ တပေါင်းလပြည့်နေ့ အထိ ၇-လတိုင်အောင် သုဘ ခေါ် တောထွက်ရဟန်းကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဘာရတောင်ယံ သတ္တပဏ္ဏိဂူလိုဏ်၌ နှုတ်ရွတ်ခါ ဘုရင် အဇာတသတ်မင်းနှင့် ပဌမသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကြလေသည်။

(၂) ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ- ဘုရင်အဇာတသတ်မင်း ဖြိုးကြွင်း သက္ကရာဇ် အနှစ်တရာရောက် သာသနာသက္ကရာဇ် (၁၀၀)တရာခုမြောက်သော် ဝဇ္ဇီတိုင်းသား အလဇ္ဇီရဟန်းများ၏ အဓမ္မဝတ္ထု ဆယ်ပါး မတရားပေါ်ပေါက်ပြန်၍ (၉၀၀၀၀) ကိုးသောင်းကုန်သော သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီး၏ ဆုံးဖြတ်ချက် အရ ဘုရင် ကာလာသောကမင်းမြတ်နှင့်တကွ အရှင်မဟာယသထေရ် အမှူးပြု ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ (၇၀၀)ခုနစ်ရာ ရွေးတော်မူလျက် အခြံအရံ သံဃာတော် ၁-သန်း ၂-သိန်းနှင့် ဝေသာလီပြည် ဝါလုကာရုံ ကျောင်းတော်ကြီး၌ နှုတ်ရွတ်ခါ ရှစ်လတိုင်တိုင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကြသည်။

(၃) တတိယ သင်္ဂါယနာ- သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅-ခုနှစ် ရောက်သောအခါ ပါဋလိပုတ်ပြည်ကြီးရှင် ဘုရင် အသောကမင်းမြတ် လက်ထက် ဗာဟိရက တိတ္ထိယ တို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ ရဟန်းပြုကုန်လျက် မိမိတို့မူလအယူ မိစ္ဆာဝါဒကိုသာ ကျင့်ကြံသုံးသပ် နေကြပြန်သောကြောင့် (၆၀၀၀၀) ခြောက်သောင်းသော မဟာ သံဃာ့ အစည်းအဝေးသဘင်ကြီးက ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ အသောက ဘုရင်မင်းတရားကြီး ကူညီချက်အရ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿမထေရ်နာယကပြု၍ ရဟန္တာ(၁၀၀၀) တစ်ထောင် ရွေးချယ်စိစစ်ပြီးလျှင် အရံသံဃာ ၆-သန်းနှင့် ထိုနှစ် နယုန်လမှ စ၍ တပို့တွဲလအထိ ကိုးလတိုင်တိုင် ပါဋလိပုတ်ပြည် အသောကာရုံ ကျောင်းတော်ကြီး၌ နှုတ်ရွတ်ခါ တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။သီရိစတုရင်္ဂဗလ မြန်မာပညာရှိ ဦးဘေ အလိုအားဖြင့် သာသနာတော် ၂၃၄-ခုနှစ်မှာ တတိယသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူသည်ဟုဆို၏၊ ဖရိုမက်ဆာ ဆရာလွန်းဒေါ် မစ္စတာ မောင်မှိုင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

အလင်္ကာကျော်စွာ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း အလိုအားဖြင့် ၂၃၅-ဟု ယူ၍၊ ရေး၍၊ စီစစ် ကြပါကုန်။

(၄) စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာ- သာသနာတော် သက္ကရာဇ် (၄၅၀)လေးရာ ငါးဆယ်သို့ ရောက်သောအခါ လင်္ကာဒီပ သီဟဠ တည်းဟူသော သီဟိုဠ်ခေါ် သီရိလင်္ကာ ကျွန်းကြီးသခင် ဘုရင် ဝဋ္ဋဂါမဏိ မင်းတရားကြီး လက်ထက် ပိဋကသုံးပုံကို အာဂုံဆောင်ကြကုန်သော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည် နောင် အနာဂတ်ကာလ၌ သတ္တဝါတို့သည် သတိ ပညာ ဆုတ်ယုတ်ကုန်လတ္တံ့၊ နှုတ်တက် အာဂုံ မဆောင်ရှက် မကျက် မမှတ်နိုင်လတ္တံ့တို့ကို မြင်တော်မူကြ၍' သာသနာတော်၏ အသက် မပျောက်မပျက် တည်ရှိနိုင်စေရန် ကြံစည်တွေးဆကာ (၅၀၀)ငါးရာ သော မဟာရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ပေထက်မှာရေးလျက် 'ပေထက္ခရာ'ခေါ် စတုတ္ထ သင်္ဂါယနာကို မဟာသံဃရာဇာ ကြီးမှူးလျက် သီဟိုဠ်ကျွန်း မလယဇနပုဒ် အာလောက လိုဏ်ဂူ၌ တင်တော်မူကြပြန်သည်လည်း တကြိမ်။

(၅) ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ- ဂေါဇာ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃-ခု၊ သာသနာတော် (၂၄၁၅)ခုနှစ် ရောက်ပြန်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော် ရတနာပုံ နေပြည် တော်ကြီးကို စည်ထီး နန်းအိမ်နှင့်တကွ ပဌမလက်မွန် တည်ထောင် တော်မူခဲ့သော ဘုရင်မင်းတုံးမင်းတရားကြီးသည် ဘုရားရှင် ဓမ္မစက် ပေရွက်နှင့် မလျော်ဟု ဆင်ခြင်ပြီးကာ သာသနာ ငါးထောင် (၅၀၀၀) ကုန်အောင် တည်စေနိုင်ခြင်းငှါ ကိုးဖြာ နဝရတ် ကျောက် မြတ်အဝင် ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော သလင်းကျောက်ရတနာ အပြင်ဝယ် အက္ခရာတော် တင်ပြီးလျှင် ရွှေမင်ရွှေစုတ်နှင့် ရေးသားခတ်နှိပ် တော်မူ၍ အင့်ပြာသာဒ်များအတွင်း သွတ်သွင်းခါ ထားတော် မူပြီးမှ တံဆိပ်တော်ရ သုဓမ္မာဆရာတော်ကြီး ရှစ်ပါးကို ရွေးဖျား ရွေးဦး အမှူးပြုကာ (၂၄၀၀)နှစ်ထောင်လေးရာ ကုန်သော သီလဝန် ဂုဏဝန် ကလျာဏပုထုဇဉ် သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့သည်လည်း တကြိမ်အားဖြင့် ပေါင်း ၅-ကြိမ် ဖြစ်သတည်း။

(၆) ဆဋ္ဌ သင်္ဂါယနာ၊ သစ္စာလေးဆူ အောင်လံထူလျက် ပြိုင်သူဖက် ကင်း တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားသည် ၄၅-နှစ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄၅၀၀)အတွင်း ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားတော်တို့ကို ကြည့်သွား နိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးနောက်၊ ၂၄၉၈-နှစ်ကြာသောအခါ (၁) မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော နိကာယ်ငါးရပ်တို့ကို အထပ်ထပ် အဆင့်ဆင့် ရေးကူး၍ လာကြရာ၌ သတိချွတ်ယွင်း ရေးမှားခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပမာဒလေခ(ပါဠိပျက်)များကို အထူး သန့်ရှင်း စင်ကြယ် စေလိုသောကြောင့်ရင်း၊ (၂)ထိုစင်ကြယ်သော ပိဋကတော်များကို စက်တင်ပုံနှိပ်၍ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်သို့ ပြန့်နှံ့စေခြင်း အားဖြင့် အစွန့်ရှည်စွာ တည်စေလိုသောကြောင့်ရင်း၊ (၃)လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ အားလုံးတို့က သာသနာတော်ကို စုပေါင်းအားပေး ချီးမြှောက်လိုသောကြောင့် ရင်း၊ ဤ ဆဋ္ဌသံဂါယနာပွဲသဘင်ကြီးကို တင်တော်မူကြသည်ဟူ၍ မြန်မာ, ယိုးဒယား, ကမ္ဘောဇ, သီဟိုဠ်, လော,ဟူသည့် ထေရဝါဒ ငါးနိုင်ငံရှိ သံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့၏ ဆုံးဖြတ်တော်မူချက်အရ–

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ရန်ကုန်မြို့ ရေကူးရပ် သီရိမင်္ဂလာ ကမ္ဘာ့ေ စေတီတော်အနီး ဆဋ္ဌသံဂီတိ မဟာပါသာဏ ဂုဟာခေါ် လိုဏ်ဂူ တော်ကြီးအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟဖြင့် သာသနာ တော်၊ ၂၄၉၈၊ မြန်မာ- ၁၃၁၆-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်။ အင်္ဂလိပ် ၁၉၅၄- မေလ (၁၇)ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာ,သီဟိုဠ်,ယိုးဒယား,(ကမ္ဘောဇ) ကမ္ဘော ဒီးယား, (လော) လာအို, ငါးနိုင်ငံတို့နှင့် နှစ်နှစ်တိုင်တိုင် ကျင်းပသည့် ဆဋ္ဌသံဂါယနာပွဲတော်ကြီးတွင် မြန်မာပြည်တွင်းမှ စာပေကျမ်းဂန်တတ် ဆရာတော် သံဃာတော် (၂၄၇၃) ပါး။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတော် အရပ်ရပ်မှ ကြွလာတော်မူကြသော သံဃာရာဇာစသည့် ပိဋကကျမ်းဂန်တတ် အကျော် အမော် ဆရာတော် သံဃာတော် (၁၄၄)ပါး၊ ပေါင်း သံဃာတော် (၂၆၁၇)ပါးတို့သည် အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ မန္တလေးမြို့ ညောင်ရမ်းဆရာတော်ဘုရားကြီးအား သံဃထေရ် မဟာဝိနာယက အရာ ထား၍ ၁၃၁၈ - ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ တိုင်အောင် ၂-နှစ်ပတ်လုံး နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကသုံးပုံ ပါဠိတော်များကို သံဂါယနာတင်တော် မူခဲ့ကြသည်ဟု ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ကြီး၏ သံဂါယနာ မှတ်တမ်းမှ ယူပြသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော် သံဂါယနာတင်အပြီး အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, များကိုလည်း ၁၃၂၃-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၂-ရက်နေ့အထိ အာတိခဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ မစိုးရိမ်ဆရာတော် ဦးသူရိယ အမှူးရှိသော သံဃာတော်တို့သည် သံဂါယနာတင်တော်မူကြကုန်၏ဟု မှတ်ရာသေးသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ-ချေင်း

မင်းချင်းတို့လေ။ ။သိရီဩဘာ၊ ထေ၁မန၁တည်း၊ ကော၁ဇာတက်စစ်၊ သက္ကရာဇ်ကား၊ ဆင်ကော်- တြိက်ော်၊ ခေတ်ကောင်းဖြစ်ခဲ့၊ ရှင်ချစ်မြတ်စွာ၊ သာသနာမူ၊ ဓ၊ ဇာ၊ ဝ၊ ရ၊ ကဆုန်လ၏၊ ပုဏ္ဏာတိထိ၊ နေ့စန္ဒိဝယ်၊ နာရီဆယ့်နှစ်၊ မွန်းတည့်ဖြစ်၏၊ စွန်းလစ်ဗာရာသ်၊ မိနစ်မှတ်လော၊ ကောင်းမြတ်ချိန်ခါ၊ မင်္ဂလာဝယ်၊ မြန်မာကရင်၊ ရှမ်း ကချင်နှင့်၊ ပေါ်ထင်တူပြိုင်၊ မွန်ရခိုင်တည့်၊ တောင်ပိုင်ထင်ရှား၊ ချင်း ကယားတို့၊ ကိုယ်စား ဥက္ကဋ္ဌ၊ သမ္မတဟု၊ ဌာနရာထူး၊ ဦးဘဦးနှင့်၊ ကြီးမှူးပြုလုပ်၊ ဝန်ကြီးချုပ်ဟု၊ သရုပ်တန္တု၊ စန်းဠနွှသို့၊ ဦးနုဘွဲ့ချီး၊ ခေါင်းဆောင်ကြီးတို့၊ ဦးစီးနာယက ပါဝင်ကြသား၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ၊ ဘွဲ့သညာဖြင့်၊ ဩဘာသံဟီး၊ အဖွဲ့ကြီးက၊ ခိုင်ဖြိုးလေးဝ၊ ပစ္စယဖြင့်၊ ဆဋ္ဌမဟာ၊ ဒါယကာဟု၊ သဒ္ဓါစင်ဖြူ၊ တာဝန်ယူခဲ့၊ ဇမ္ဗူရန်ကုန်၊ မြို့ဒဂုန်တွင်၊ ဝသုန်မောဋ္ဌိ၊ အံ့ဘွယ်ရှိသား၊ သီရိမင်္ဂလာ၊ ကုန်းတော်သာဝယ်၊ ကမ္ဘာတွေင်၊ စေတီယင်၏၊ ဝန်းကျင်အနီး၊လိုဏ်ဂူကြီး၌၊ ဘုန်းမီး နေလ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏၊ ထေရဝါဒ၊ ဂိုဏ်းစုံမှလျှင်၊ ရဋ္ဌဂုရု၊ ဘွဲ့သေတ္တာဖြင့်၊ ဂုဏ်ပြုဆောင်စွမ်း၊ အခေါင်လွှမ်းသည့်၊ ညောင်ရမ်းတဆူ၊ ဦးထိပ်မူလျက်၊ ဝိစ္စ၁ဇာနည်၊ မဟာထည် (ထေရ်)တို့၊ ငါးပြည်ထောင်စုံ၊ ဓမ္မာရုံဖြင့်၊ အာရုံပြောင့်ဖြောင့်၊ ယှဉ်းမနှောင့်ပဲ၊ နှစ်ထောင့်ငါးရာ၊ မြတ်သံဃာလျှင်၊ ရွှေဗျာဒိတ်မြွက်၊ ဓမ္မစက်ကို၊ ငွေထက္ခရာ၊ စက်အလှာ၌၊ ကောင်းစွာပိုင်ပိုင်၊ ၂-နှစ်တိုင်အောင်၊ သံပြိုင်ညီမျှ၊ ရွတ်တင်ကြသည်၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတည့်လေး....သူတော်ကောင်းဖေါ်ရွှေ....မင်းချင်းတို့လေ။

ရွှေကွန်းထိပ်တင်ရေးသည်။

မန္တလေး သာသနာ၁ဝင်ကျမ်း၊

မိုးကောင်း သာသနာဝင်မှ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ ။လူ့ ရှင့်, ရဟန်းတို့ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သော အခါ သင်္ဂြိုဟ်ရခြင်းမျိုး ၃-ပါး။ (၁) ဘူမိ ဈာပန- မြေမြှုပ် သင်္ဂြိုဟ် ရခြင်း၊ (၂) အဂ္ဂိ ဈာပန- မီးဖုတ် သင်္ဂြိုဟ်ရခြင်း၊ (၃) ဥဒက ဈာပန- ရေမျော သင်္ဂြိုဟ်ရခြင်း (ဈာပနသာဖြစ်၏ သင်္ဂြိုဟ်မဟုတ်ပေ။)

သင့်တင့်လျောက်ပတ်အရပ် ၆-ပါး။ ။ဂုဏ်း သရုပ် (ဇကမန္တာ- သင့်လျော် ရာ၊ ၆-ဖြာ အရပ်မျိုး)၌ ရှုပါ။

သဘော်သူကြီးအင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။ဤ၌ အင်္ဂါ ၉-ပါးဟု အတိအကျ မယူသင့် တွေ့လည်း မတွေ့ဘူးသေးပေ၊ ထိုကြောင့် ရှေးပညာရှင်တို့ သုံးမသင်ကြား ချက်လာ အာစရိယ ဝါဒဖြင့်သာ ဖြေကြားလိုက်သည်။လေရိပ်မိုးသက်၊ ရေတက်၊ ရေကျ၊ တွေးဆ နက်တိမ်၊ ကွေ့လိမ် ခုတ်မောင်း၊ ရေကြောင်း နှံ့စပ်၊ လမ်းဖြတ်၊ လမ်းကူး၊ ကျွန်းဦး ကျောက်ဆောင်၊ သဲသောင် စည်းငူ၊ ပင်လယ် ဆူနှင့်၊ ရေဖြူ ရေနီ၊ တလီ ရေညို၊ ထိုထို ရေစိမ်း၊ ချယ်သိမ်း ဖွေနည်း၊ သိနားလည်မှု၊ ထိုဤ လှေဖေါင်၊ သဘော်ဆောင်၌၊ တောင်း အောင် ဉာဏ်ချိန်၊ မာလိမ် တသီး၊ လှေသူကြီးရာ၊ ခံထိုက်စွာသည်၊ မဟာ ရေတပ် ပွဲနင်းတည်း။

သစ်ကြီး ၇-ပင်။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ပ-အုပ်၊ ၂၀၀-နှင့် စူဠနိဒ္ဒေသ ။ဋ္ဌ။ ၃၉- စသည်တို့၌ ထင်ရှား၍ တကမ္ဘာပတ်လုံး တည်နေနိုင်သော သစ်ပင်ကြီး များဟူ၏။ (၁) ပါဠိလိ အသုရာနဋ္ဌ- အသူရာပြည်၌ သခွတ်ပင်၊ (၂) သုပဏ္ဏာနဋ္ဌ သိမ္ပလိ- ဂဠုန်ပြည်၌ လက်ပံပင်၊ (၃) ဇမ္ဗူ ဇမ္ဗူ မနုဿာနံ- တောင်ကျွန်း လူ့ပြည်၌ ဇမ္ဗူ့သပြေပင်၊ (၄) ခဒိရ ပါရိဆတ္တကော- တာဝတိံသာ၌ ပင်လယ်ကသစ်ပင်၊ (၅) ကဒမ္ဗော အပရဂေါယာနေ- အနောက်ကျွန်း၌ ထိန်ပင် (၆) ကပ္ပရုက္ခော ဥတ္တရကုရု- မြောက်ကျွန်း၌ ပဒေသာပင်၊ (၇) ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ သိရီသော- အရှေ့ကျွန်း၌ ကုက္ကိုပင်၊ ကပ္ပဋ္ဌာယိ ဣမေမတာ-ဤသစ်ပင်ကြီးတို့ကား ကမ္ဘာတည်သည် ဟုသိ။

သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်။ ။သမ္မောဟဝိနောဒနီ ။ဋ္ဌ။ ၇၈။ သစ္စာလေးပါး တွင် တပါးတပါး၌ မိမိပင်ကိုယ်သဘော အရ ထင်ရှားအနက်နှင့် အခြား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သစ္စာသုံးပါးကို ထောက်ထား၍ ထင်ရှားသောအနက်ဟု ၄-ချက်စီ ရနိုင်သောကြောင့် "သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်"ဟု ဝေါဟာရစကား ဖြစ်ပွား၍ လာလေသည်။

(က) ဒုက္ခ သစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်။ (၁) ပီဠနဋ္ဌော-မိမိကိန်းရာ၊သတ္တဝါဝယ်၊ သုံးဖြာဒုက္ခ၊ ဖြစ်ပေါ်ကြလျက်၊ ဒုက္ခဖြတ်ရိတ်၊ ကြောင်းနိမိတ်ဖြင့်၊ ကြိတ်ကြိတ်နင်းနင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၂) သင်္ခတဋ္ဌော-သမုဒယဟိတ်၊ ကြောင်းမဆိတ်သဖြင့်၊ ကံ စိတ် ဥတု၊ ဟာရစုတို့၊ အမှုတည်ထွင်၊ ပြုစီရင်အပ်သော အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၃) သန္တာပဋ္ဌော- မဂ်မြတ်ရေစင်၊ နှိုင်းစာလျှင်သော်၊ ပူပင်ပြင်းပြ၊ လောင်ကျွမ်းရခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၄) ဝိပရိဏာမဋ္ဌော- နိဗ္ဗာန်နန်းသာ၊ စခန်းကွာအောင်၊ ဇရာ မရဏ၊ နှစ်ဌာနဖြင့်၊ ကာလအရှည်၊ မတည်နိုင်ဘဲ၊ ယိုင်လဲဖောက်ပြန်ရခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး။

(ခ) သမုဒယ သစ္စာ၏၊ အနက် ၄-ချက်။ (၁) အာယူ ဟနဋ္ဌော-လောကီအာရုံ၊အဖုံဖုံဝယ်၊ခုံမင်ပြန့်မှု၊ ဒုက္ခထုကို၊လုရက်ကြိုးစားပေါင်းစုခြင်း အနက် သဘောလည်း တပါး၊(၂)နိဒါနဋ္ဌော-ဒုက္ခချင်းစပ်၊ မကင်းလပ်အောင်၊ နှင်းအပ်သည့်အနေ ဖြစ်စေခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၃) သံယောဂဋ္ဌော-ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ၊ မလွတ်ရအောင်၊ ဖွဲ့နှောင်မြှေးရှက်ခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၄) ပလိဗောဓဋ္ဌော-ဝဋ္ဋမှထွက်သွား၊ မဂ်ရထားကို၊ ဖျက်ထားကန့်ကွက်၊ နှောင့်ရှက်ခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး။

(ဂ) နိရောဓသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်။(၁) နိဿရဏဋ္ဌော- ဒုက္ခဖန်ခါ၊ သံသရာမှ၊ ခန္ဓာခေတ်သိမ်း၊ လွတ်ငြိမ်းထွက်မြောက်ခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး၊(၂)ဝိဝေကဋ္ဌော-တဏှာအပေါင်း၊တွယ်တာကြောင်းမှ၊ ကောင်းကောင်းလွတ်ကင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း အနက်သဘောလည်းတပါး၊ (၃) အသင်္ခတဋ္ဌော-ကံ စိတ် ဥ ဟာ၊ကြောင်းများစွာတို့၊ ဘဟာတခု၊ မပြုမပြင်၊ မစီရင်လျှင်း၊ အကြောင်းကင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သော အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၄) အမတာဋ္ဌေ-နက်ုယ်အံနေ၊ အိုသေမရှိ၊ ပကတိခိုင်မြဲသော အနက်သဘောလည်း တပါး။

(ဃ) မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်။ (၁) နိယျာနဋ္ဌေ- သံသရာဒုက္ခ၊ ရှုပ်သမျှမှ၊ မုချ တွက်ကြောင်းဖြစ်သော အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၂) ဟေတွဋ္ဌေ-နိဗ္ဗာနဓာတ်၊ အမြိုက်ရပ်သို့၊ဆိုက်ကပ်ရန် အကြောင်း အနက်သဘောလည်း တပါး၊ (၃) ဒဿနဋ္ဌေ-သစ္စာ လေးတန်၊ မြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အမှန်ထင်လင်း၊ မြင်နိုင်ခြင်း အနက် သဘောလည်း တပါး၊ (၄) အဓိပတေယျဋ္ဌေ- လေးတန်သစ္စာ၊ မြင်ဘို့ရာနှင့်၊ ကိလေ္လသာမီး၊ အပူကြီးကို၊ အငြိမ်းငြိမ်းမှု၊ ကိစ္စစုဝယ်၊ ချယ်လှယ်လွှမ်းမိုး၊ အလွှံစိုးနိုင်ခြင်း အနက်သဘောလည်း တပါး။

သစ္စာတရား ၂-မျိုး။ ။သုတ်သီလက္ခန် ။ဋ္ဌ။ ၃၁၆။ အမှန်မူဟု ယူဆရမည့် တရား ၂-ပါး။ (၁) သမုတိသစ္စာ-လောက ဝေါဟာရအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ကြသော အမိ,အဖ,ယောကျ်ား,မိန်းမ,လူ,နတ် စသည်၊ (၂) ပရမတ္ထ သစ္စာ-မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော ပရမတ္ထသဘောတရား ဟူသမျှ။

သစ္စာတရား မျိုး ၄-ပါး။ ။သစ္စယမိုက်၊ ပ-အုပ် ။ပါ။ ၂၀၅ ။ဋ္ဌ။ ၃၁၀-၌ အကျယ်ရှု။ အမှန်သိအပ်သောတရား ၄-ပါး။ (၁) ဒုက္ခသစ္စာ- တဏှာ လောဘကြောင့်ဖြစ်သော တေဘုမ္မက ဝဋ္ဋ်ဆင်းရဲစု အကျိုးတရားများ၊ (၂) သမုဒယ သစ္စာ-တေဘုမ္မက ဝဋ္ဋ်ဒုက္ခတို့ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော တဏှာ လောဘ၊ (၃) နိရောဓသစ္စာ-ဆင်းရဲအပေါင်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကင်းပြတ်ရာ မဂ္ဂသစ္စာ၏ အကျိုးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၊ (၄) မဂ္ဂသစ္စာ-နိဗ္ဗာန်သို့ရောက် ကြောင်း တရားလမ်းကောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး။

သစ်ပင်မျိုး ၄-ပါးနှင့် ပရိသတ် ၄-ပါး။ ။သစ်ပင်မျိုး ၄-ပါးနှင့် ပရိသတ် ၄-ပါးကို ဥပမာထား၍ ပြခြင်း။ (၁) ဖေဂ္ဂု သာရ ပရိဝါရော-မိမိကိုယ်တိုင် အနှစ်မရှိသော တောစိုး သစ်ပင်ကြီးသည် အနှစ်ရှိသော သစ်ပင် အပေါင်းတို့၏ အလယ်၌ ဘင့်တယ် နေရသလို၊ သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သီလအကျင့်ရှိသော ပရိသတ်က ဝန်းရံနေသကဲ့သို့ သိ၊ (၂) သာရော ဖေဂ္ဂု ပရိဝါရော- အနှစ်မရှိသော လက်ပံပင် စသည်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တို့ဖြင့် ဝန်းရံခစားနေသော အနှစ်ရှိသည့် ကျွန်းပင်ကြီးမျိုးလို၊ (၃) ဖေဂ္ဂု ဖေဂ္ဂု ပရိဝါရော- အနှစ်မဲ့သော လက်ပံပင် စသည်တို့ ဝန်းရံခနေသော အနှစ်မရှိသည့် ပညောင်ပင်ကြီးမျိုးလို၊ (၄) သာရော သာရ ပရိဝါရော- ပျဉ်းကတိုးပင် အပေါင်းတို့ ဝန်းရံပေါက်နေသော ကျွန်းပင်ကြီးမျိုးလို သီလအကျင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အကျင့်သီလရှိသော ပရိသတ်က ဝန်းရံ ခနေသကဲ့သို့ သိ။

သည်းခံခြင်း အကျိုးထူး ၅-ပါး။ ။ခန္တီအကျိုး ၅-ပါး ဟူ၏၊ အလက် ၄-ပါးကို ယခုဒိဋ္ဌ အကျိုးရနိုင်သည်မှတ်။ (၁) ဗဟုဇန မနာပ-လူအများ တို့ ချစ်နှစ်လိုခြင်း၊ (၂) န ဝေရ ဗဟုလ- ဘေးရန် မများခြင်း၊ (၃) န ဝဇ္ဇ ဗဟုလ-အပြစ် မရှိခြင်း၊ (၄) အ သံမူဠ ကာလကတ- မတွေမဝေသေရ ခြင်း၊ (၅) သုဂတိ သဂ္ဂ လောက-နတ်ရွာ သုဂတိသို့ လားရခြင်း။

သည်းမခံခြင်း အပြစ် ၅-ပါး။ ။၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်ကို သည်းခံခြင်း အကျိုးနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ပြန်ယူပါ။

သညာ ၂-ပါး၊ မြတ်တရား၊ ပိုင်းခြားမှတ်ရှုရာ။ ။ဈာန် ရရောက်ရေး အခြေခံ တရား နှစ်ပါး။ (၁) အာဟာရေ ပဋိကူလ သညာ-အစာ၌ စက်ဆုပ်ဘွယ် အမှတ်ရှုသိ၊ (၂) စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန-ဓာတ် ၄-ပါးကို ပိုင်းခြားမှတ်ရှုသိ။

သညာ ၁၀-ပါး၊ မြတ်တရား၊ မိန့်ကြား ဖြေတော်မူ။ ။၎င်းသရုပ် (ရောဂါ ပျောက်ငြိမ်းကြောင်း တရား ၁၀-ပါး)နှင့် တူ၏။

သတ္တဋ္ဌာန ၇-ဆူ။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်-၇၉။ ဘုရားရှင်တို့၏ ဓမ္မတာ ၃၀-တွင် ပါဝင်သည့်ဌာန ၇-ပါး။

(၁) ပလ္လင် သတ္တာဟ- မောဟတဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာကို၊ ပညာသန်လျက်၊ အာသဝက်ဖြင့်၊ ပယ်ဖျက်ခုတ်ထွင်၊ အောင်မြင်တော်မူရာ၊ တရာ သန်းတောင်၊ အမြင့်ဆောင်သည့်၊ ရွှေညောင်သီရိ၊ ပင်ဗောဓိ၏၊ ဘုမ္မိသေန်၊ ရွှေမြေကြက်ယံတွင်၊ တလံခြားကွာ၊ အရပ်သာ၌၊ ရတနာစုံ၊ခြူးအုံခြူးနွယ်၊ လွန်ဆန်းကြွယ်သား၊ တဆယ့်လေးတောင်၊ အရောင်ခြောက်ဖြာ၊ အပွရာဇိတော်၊ ငါးမာရ် ဖွခြွလျက်၊ ပလ္လင်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထက်ဝယ်၊ ခုနစ်ရက်ပေ၊ ငြိမ်သက်ဣန္ဒြေ၊ နေတော်မူရာ၊ အရပ်သာလည်း တဌာန။

(၂) အနိမိသ သတ္တာဘဟ-ဗောဓိပင်မြောက်၊ အံ့လောက်ထင်ရှား၊ ဆယ်လံခြားတွင်၊ ဖဝါးခြေစုံ၊ ရပ်ပြီးတုံမှ၊ အာချိမလပ်၊ မခပ်မျက်တောင်၊ ရက်လည်အောင်လျှင်၊ ဘုန်းခေါင်လှ ထိပ်၊ ငါးမာရ်နှိပ်သည်၊ မမှိတ်မျက်စိ၊ ပကတိဖြင့်၊ ရှုကြည့်တော်မူရာ၊ အရပ်သာလည်း တဌာန။

(၃) စင်္ကမ သတ္တာဘဟ- ရွှက်ရင့်ရွှေရောင်၊ တပြောင်ပြောင်တည့်၊ ညောင်ဗောဓိနှင့်၊ အနိမိသ အကြား၊ ရွှေနောက်ယျားရျှ၊ သွားမြဲအမှန်၊ နှစ်လံကွာတွင်၊ ရတနာစင်္ကြံ၊ ပျော်တုံစံလျက်၊ ခုနစ်ရက်ပေ၊ ငြိမ်သက်ဣန္ဒြေ၊ ရောင်ခြောက်ထွေဖြင့်၊ နေတော်မူရာ၊ အရပ်သာလည်း တဌာန။

(၄) ရတနာဃရ သတ္တာဘဟ- ဗောဓိအောင်ခန်း၊ ရွှေညောင်နန်းနှင့်၊ တန်းတန်းမဖြောင့်၊ နောက်မြောက်ထောင့်ဝယ်၊ ဘုန်းကြောင့်ဖြစ်ပြန်၊ ၁၅-လံတွင်၊ ရောင်လျှံသွယ်ဖြာ၊ ရတနာ ၇-ပါး၊ နတ်များဖန်ဆင်း၊ ရွှေအိမ်တွင်း၌၊ သနင်းမြတ်စွာ၊ ဘိဓမ္မာကို၊ ရက်ကြာသတ္တ၊ မနစိတ်သန်၊ အကြံပျော်ပျော်၊ ဆင်ခြင်တော်မူရာ၊ နာမည်ထူးဆန်း၊ ရွှေအိမ်နန်းလည်း တဌာန။

(၅) အဇပါလ သတ္တာဘဟ- ညောင်ဗောဓိနှင့်၊ ၃၂-လံ၊ သချာမှန်သည်၊ ရွှေယံမခစောင်း၊ ညောင်ဆိတ်ကျောင်းဝယ်၊ နေညောင်းတင့်တယ်၊ စံပယ်တုံလျက်၊ ခုနစ်ရက်ပေ၊ ရောင်ခြောက်ထွေဖြင့်၊ နေတော်မူရာလည်း တဌာန။

(၆) မုစ္စလိန္ဒ သတ္တာဘဟ- ညောင်ဗောဓိရွှေ၊ တောင်ခပ်ကွေ့မှန်၊ ၁၅-လံတွင်၊ ပြင်းထန်မောက်ဖြိုး၊ ရွာသည့်မိုးကို၊ တန်ခိုးထန်ပြင်း၊ နဂါးမင်းသည်၊ ဆီးနှင်းပေါက်မျှ၊ မကျစေငှါ၊ ပါးပျဉ်းကာလျက်၊ ခုနစ်ရက်မျှ၊ ချမ်းမြရိပ်မြုံ၊ ပျော်ပိုက်လှုံသည်လည်း တဌာန။

(၇) ရာဇာ ယတန သတ္တာဘဟ- ငါးမာရ်နှိပ်နင်း၊ မြေဥကင်းဝယ်၊ ပွင့်လင်းသိရှိ၊ ဝင်းဝင်းညီသည်၊ ဗောဓိတောင်ခွင်၊ မြသွင်စိမ်းလဲ့၊ သချာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖွဲ့သော်၊ တစ်ဆယ့်တစ်လံ၊ ထိုရပ်ဌာန်တွင်၊ ဘုန်းလျှံမြူးထွေ၊ ကိုယ်တည်းနေ၍၊ ရက်လည်စေ့သော်၊ နတ်ကျော်သိကြား၊ လှူငြားလာဆုံး၊ သုံးလုံးကြဇ၊ ဘုဦးပေးပြုမှု၊ စတုလောက၊ ဒေဝထင်ရှား၊ နတ်လေးပါးလည်း၊လှူငြားလာမြောက်၊ပဲနောက်အဆင်း၊ရောင်ခြင်းဖိတ်ဖိတ်၊ သပိတ်လေးလုံး၊ တန်ခိုးဘုန်းကြောင့်၊ တလုံးတည်းဖြစ်၊ နားလေးရစ်နှင့်၊ဆင့်တုံပြီးမှ၊တပုဿနှင့်၊ဘလ္လိကညီနောင်၊လှူဆောင်ကမ်းလှမ်း၊ ပျားမုံ့ဆွမ်းကို၊ ဘုဦးပေးပြီးခါ၊ စောမြတ်စွာ၏၊ နေရာရပ်ခန်း၊ မြတ်လင်းလွန်းလည်း တဌာန။

သတ်ဖြတ်ခြင်းမျိုး ၆-ပါး။ ။ရင်း သရုပ် (ပယောဂမျိုး ၆-ပါး) ၌ ရှုပါ။

သတ္တရတန် ၇-တန်။ ။သတ္တဗ္ဗန္တရ ဟူသော ပါဠိပျက်စကား၊ မြင်းမိုရ်တောင်မင်းအား လှည့်လည်ရစ်ပတ် နှောင်ဖွဲ့ဝန်းရံ ပိုင်းခြားထားသော "တောင်စဉ် ၇-ထပ်" ကို ခေါ်သည်၊ သရုပ်ကို(တောင်စဉ် ၇-ထပ်)၌ရှုပါ။

သတ္တရှုပါ၊ သတ္တဝါ၊ ၇-ပြာ ရုပ်ပုံ အဘယ်နည်း?။ ။ရှေ့ဘုံနိဒါန်းလာ သတ္တရှုပ ဖေါ်င်ပုံမှ ယူဖြေသည်။ (၁) ကရဝိက် နှုတ်သီးနှင့် လည်ဆံ၊ (၂) ဆင်စွယ်နှစ်ချောင်းနှင့် နှာမောင်း၊ (၃) နွားလဘို၊ (၄) ငါးကြင်းအမြီး၊ (၅) ကြက်တူရွေး အတောင်၊ (၆) တိုးချိုနှစ်ချောင်း လက်တဖက်ခြေတဖက် အမြီး၊ (၇) မြင်းနား နှစ်ဖက် လက်တဖက် ခြေတဖက်။

သတ္တပါတို့ တည်နေကြခြင်း အကြောင်းတရား ၈-ပါး။ ။ရာဂ, ဒေါသ မောဟ, ဒိဋ္ဌိ, အနုသယ, မာန, ဝိစိကိစ္ဆာ, ဥဒ္ဓစ္စ။ မဟာနိဒ္ဒေသ။ ပါ။ ၁၈ ။ဌ။ ၈၁-၌ အကျယ်ရှုပါ။

သတ္တဝါတို့၏ အညစ်အကြေးတရား ၉-ပါး။ ။ရင်း သရုပ်ကို(လူတို့၏အညစ်အကြေး တရား ၉-ပါး) ယုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သတ္တဝါသ ဘုံ ၉-ဝ။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၂၃ ။ဌ။ ပ-အုပ်၊ ၁၀၆။ သတ္တဝါတို့၏ နေရာဘုံ ကိုးဝ။ (၁) နာနတ္တကာယ နာနတ္တသညီ-လူ, ဘုံနတ်ဘုံ၊ (၂) နာနတ္တကာယ ဧကတ္တသညီ-အပါယ် ၄-ဘုံ၊ ပဌမဈာန် ၃-ဘုံ၊ (၃) ဧကတ္တကာယ နာနတ္တသညီ-ပဉ္စကနည်း၌ ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် နှစ်ဘုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပေါင်း၊ (၄) ဇကတ္တကာယ ကေတ္တသညီ-ပဥ္စကနည်း၌ စတုတ္ထစျာန် ၃-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၊ (၅) အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၊ (၆) ဝိညာနဉ္စာ ယတနဘုံ၊ (၇) အာကိဉ္စညာယတနဘုံ၊ (၈) နေဝသညာ နာသညာ ယတနဘုံ၊ (၉) အသညသတ်ဘုံ၊ ၎င်းကိုရည်၍ ပါရမီခဏ်း၌ "ယောက်ထား ပညာ၊ မှတ်သားနာလော့၊ သတ္တဝါသ၊ ဘုံကိုးဝ၌၊ ပစ်ချကြမ္မာ၊ စေတနာကြောင့်၊ သညာဇကတ်၊ နာနတ်ထူးခြား၊ အလားလားလျှင်၊ ငါးပါးဂတိ၊ မှားဘွယ်ရှိ၏" ရှင်မဟာသီလဝံသ။

သတိတရားမျိုး ၂-ပါး။ ။အောက်မေ့တတ် အမှတ်ရတတ်သော တရား ၂-ပါး။ (၁) သတိစစ်-ရတနာသုံးပါး ဆရာမိဘစသော ကောင်းသော အရာများ၌ အောက်မေ့ အမှတ်ရခြင်း သမ္မာသတိ၊ (၂) သတိတု-မိစ္ဆာ အယူ ရှိသူတို့ မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘုရား တရားတွေကို အောက်မေ့ အာရုံပြုမှု မိစ္ဆာသတိ။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး။ ။သတိစေတသိက်၏ မိမိဆိုင်ရာ အာရုံထဲ၌ လွှန်လွှန်ကဲကဲ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ပင် တည်နေရာ ပဋ္ဌာနကြီး ၄-ပါး။ (၁) ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်-ဆံပင် အမွေးစသော ကောဋ္ဌာသ ပညတ်အစုဝယ် အသုဘအခြင်းအရာအားဖြင့် အထပ်ထပ်ရှုခြင်း၌ မမေ့သော သတိ၊ (၂) ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်-ဝေဒနာအစုကို အဖန်ဖန်ရှုရာဝယ် ဤကား ကာမသုခဝေဒနာ, ဤကား ဒုက္ခဝေဒနာ, ဤကား ဥပေက္ခာဝေဒနာဟု အထပ်ထပ်ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၌ မမေ့သော သတိ၊ (၃) စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်-ဤစိတ်ကား ရာဂနှင့် တကွ ဖြစ်သောစိတ်၊ ဤစိတ်ကား ရာဂကင်းသောစိတ်ဟု ခွဲခြမ်းလျက် စိတ်အမျိုးမျိုးဖြစ်ပုံတို့၏ မမြဲပုံ အနိစ္စ လက္ခဏာကို အခါခါအထပ်ထပ် မပြတ်ရှုသော သတိ၊ (၄) ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်-အလုံးစုံသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာဓမ္မ အပေါင်းသည် အစိုးမရ အလိုသို့ မလိုက် အနှစ်မပါ အကာသက်သက် အနတ္တမျှသာဟု ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်အောက်မေ့သော သတိ။

သတိပဋ္ဌာန်၊ ပွားများရန်၊ ၃-တန် အင်္ဂါမိန့်။ ။သတိပဋ္ဌာန်တရား ပွားစည်းရေး၌ ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံစေရမည်။ (၁) အာတာပီ-အကုသိုလ်ပယ်စွန့်ရေး၌ လုံ့လထားခြင်း၊ (၂) သမ္ပဇာန- ဉာဏ်အမြော်အမြင်ကြီးခြင်း၊ (၃) သတိမာ-စွဲမြဲသော သတိ ထားရှိရခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သတိရခြင်း အကြောင်း ၁၆-ပါး။ ။မိလိန္ဒပဥှာ။ (၁) ရှေးရှုသောအားဖြင့် (၂) အမြဲမှတ်ထားသော အားဖြင့်၊ (၃) ရှုန့်ရင်းသည်ကိုသိသောအားဖြင့်၊ (၄) အကျိုးစီးပွားရှိသည်ကို သိသောအားဖြင့်၊ (၅) အကျိုး မရှိသည်ကို သိသော အားဖြင့်၊ (၆) သဘာဂ· သဘောတူ အာရုံအားဖြင့်၊ (၇) ဝိသဘာဂ· သဘောမတူသော အာရုံအားဖြင့်၊ (၈) စကားကို အောက်မေ့စေသော အားဖြင့်၊ (၉) အမှတ် လက္ခဏာ အားဖြင့်၊ (၁၀)လက်ရေး အားဖြင့်၊ (၁၁)ရေတွက်သော အားဖြင့်၊(၁၂) ဆောင်ရွက်သော အားဖြင့်၊ (၁၃) ဘာဝနာ အားဖြင့်၊ (၁၄) ပုရပိုဒ်ပေတို့၌ ရေးမှတ်သဖြင့်၊ (၁၅) အနီး၌ နှံထားသော အားဖြင့်၊ (၁၆) အစဉ်ခံစားဘူးသော အားဖြင့်၊ ဘာတိသည် ဖြစ်၏။

သတ္တက လေမျိုး ၇-ပါး။ ။လေသင်ဓုန်းမျိုးလည်းဟူ၊ ၎င်းသရုပ် (လေမျိုး ၈၀ [ခ] ပိုဒ်၌) ရှုပါလေ။

သဒ္ဒါကျမ်းဂန်၊ မျိုး ၃-တန်၊ ပုဂံ ခေါင်ထိပ်ဗွေ။ ။ပါဠိ သဒ္ဒါကျမ်းကြီးများတွင် မိမိသုတ်နှင့် မိမိစီရင် ရေးပြုထားခဲ့သော ကျမ်းကြီး ၃-ကျမ်းအနက် ပုဂံခေတ် နရပတိစည်သူမင်းတြားကြီး လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၅၁၆-ခုနှစ်တွင် အရှင်အဂ္ဂဝံသဆရာတော် စီစဉ်ရေးပြုတော်မူခဲ့သော သဒ္ဒနီတိကျမ်းသည် ခေါင်ထိပ်ဆုံးဟု သီဟိုဠ်ကျမ်းတတ်အကျော် ဆရာတော်ကြီးများ ချီးကျူး မြွက်ကြားတော် မူခဲ့ကြသည်ဟု ရှေးထုံး စကားစဉ် ရှိ၏။ (၁) ဇမ္ဗူဒီပပြည်မှ ရှင်ကစ္စည်းမထေရ် ရေးပြုခဲ့သော 'ကစ္စည်းသဒ္ဒါကျမ်း' ယခုမြန်မာပြည် ရဟန်း သာမဏေတို့ မူလသင်ရိုး လက်စွဲသဒ္ဒါကျမ်းပင် ဖြစ်၏၊ (၂) သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထေရ် ရေးပြုသော 'မောဂ္ဂလာန ဗျာကရဏကျမ်း'၊ (၃) မြန်မာပြည် ပုဂံမှ အရှင်အဂ္ဂဝံသ ဆရာတော် ရေးသားပြုစုခဲ့သော 'သဒ္ဒနီတိကျမ်းကြီး' ၎င်းကျမ်းစာသက်မှာ ဤသုတေသနသရုပ်ပြ အဘိဓာန်ကျမ်းကိုစတင်ရိုက်နှိပ်သော ၁၃၁၆-ခုနှစ်၌ အနှစ် (၈၀၀) တင်းတင်းပြည့်ခဲ့လေပြီ။

သဒ္ဒါလင်္ကာရ မျိုး ၁၀-ပါး။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ဂုဏ် ၁၀-ပါး)မှာကြည့်ပါ။

သဒ္ဓမ္မတရား၊ မျိုး ၃-ပါး၊ ထင်ရှား မိန့်တော်မူ။ ။သူတော်ကောင်း တရား ၃-ပါးဟု ဆိုလိုသည်၊ ၎င်းကိုပင် အချို့နေရာ၌ သာသနာ ၃-ပါးဟု ရေးသားကြသည်လည်း ရှိ၏၊ သို့သော် အမှန်ကား နောက် ၂-ပါးကို

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာသနာဟု မယူဆထိုက်ချေ၊ ပရိယတ္တိသာလျှင် အဆုံးအမစကားတော် အစစ် သာသနာ ဖြစ်ချေသည်။ (၁) ပရိယတ္တိ သဒ္ဓမ္မ-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ စကားတော်များ၊ (၂) ပဋိပတ္တိ သဒ္ဓမ္မ- ဆုံးမချက်အတိုင်း လိုက်နာ ကျင့်ကြံမှုများ၊ (၃) ပဋိဝေဓ သဒ္ဓမ္မ-လိုက်နာကျင့်ကြံမှုအတွက် ရရှိသော လုပ်ခအကျိုး မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်မျိုး။

သဒ္ဓါအပြား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ခွဲခြား စိတ်ဖြာသိ။ ။မိမိတို့ဘာသာ, ဝါဒဆိုင်ရာ သက်ဝင်ယုံကြည်မှုမျိုး ၂-ပါး။ (၁) သဒ္ဓါတု- ကျောက်ခဲကို ခေတ်တော် စစ်ဟု ယုံကြည်နေခြင်း၊ ဘုရား, တရား, သံဃာ အစစ် မဟုတ်သည်တို့ ကို အစစ်မှတ်ထင်ကာ လွန်စွာ ယုံကြည်နေခြင်းမျိုး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမောက္ခခေါ် သဒ္ဓါအတု ဖြစ်၏၊ (၂) သဒ္ဓါစစ်- ရတနာသုံးတန် ကံ, ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း။

သဒ္ဓါမျိုး ၄-ပါး၊ စာနည်း။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၂၉၇ ။ဋ္ဌ။ ၂၂၅။ ယုံကြည်လေးစားမှု အပြားလေးပါး။ (၁) ပသာဒ သဒ္ဓါ- ကြည်ညိုသင့်, ထိုက်,အပ်,သော ဂုဏ်ကို မြင်ရ ကြားရလျှင် ကြည်ညိုတတ်သောသဒ္ဓါမျိုး၊ သို့သော် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သဒ္ဓါမျိုးဖြစ်၍ မခိုင်မြဲတတ်ချေ၊ (၂) ဩကပ္ပန သဒ္ဓါ- ဗုဒ္ဓ၏ အရဟံစသော ဂုဏ်တော်၊ ဓမ္မ၏သွာက္ခာတော စသော ဂုဏ်တော်၊ သံဃာ၏ သုပ္ပဋိပန္န စသော ဂုဏ်တော်များကို သိ မြင် ကြား၍ ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါမျိုး၊ ၎င်းကား ဉာဏသမ္ပယုတ် သဒ္ဓါမျိုး ဖြစ်၍ ယခုဘဝအတွက်တာ ခိုင်မြဲလျက် သေလျှင် ပျောက်သည်၊ (၃) အာဂမ သဒ္ဓါ- ဗုဒ္ဓလောင်းလျာတို့၏ နိယတဗျာဒိတ်ကို ရပြီးရာ ဒါန သီလမှစ၍ အစဉ်ပါလာသော သဒ္ဓါမျိုး၊ (၄) အဓိဂမ သဒ္ဓါ- နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မြင်ပြီးသော အရိယာ တို့၏ သဒ္ဓါမျိုး။

သန္တောသတရား ၁၂-ပါး။ ။နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၃၉၉ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။သန္တုဋ္ဌိခေါ် ရရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်မှု သဘောတရား, ဆယ့်နှစ်ပါးကို ခေါ်သည်၊ ဤ၌ "ဆွမ်း, သင်္ကန်း, ကျောင်း, ဆေး" လေးပါးကို တည်၊ အောက်ပါ သန္တောသ ၃-ပါးနှင့် မြှောက်သော် ၁၂-ပါးဖြစ်၏။ (၁) ယထာလာဘ သန္တောသ- ကောင်းဆိုးနှစ်ပါး မခွဲ ခြားဘဲ ရလာသမျှဖြင့်သာ ရောင့်ရဲ၍နေမှု၊ (၂) ယထာဗလ သန္တောသ- ကောင်းဆိုးထုပါး ခွဲခြားဝေဘန်လျက် မိမိနှင့် သင့်လျော်ရုံမျှသာ လဲလှယ်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖလှက်၍ သုံးဆောင်ခြင်း၊ (၃) ယထာသာရုပ္ပ သန္တောသ- ကောင်းမွန်အဖိုးတန်သော ပစ္စည်းများကို သူတပါးအား ပေးလှူလျက် မိမိမှာကား သူတပါးမကြိုက်သော ပစ္စည်းများကိုသာ ရှာဖွေသုံးဆောင်ခြင်း။

သန့်ရှင်းရေးတရား ၃-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (သောဓေယျတရား ၃-ပါး)၌ ဆိုအံ့။

သပ္ပါယအပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။ရဟန်း, ရှင်, လူတို့ မိမိနှင့် မျှတချမ်းသာမှု သဘောတရား လေးပါး။ (၁) ဘောဇန သပ္ပါယ- စားသောက်မှု၌ သင့်လျော် လျောက်ပတ်ခြင်း၊ (၂) အာဝါသ သပ္ပါယ- နေထိုင်ရာ အိုး အိမ် ကျောင်းတို့ လျောက်ပတ်မှု၊ (၃) ပုဂ္ဂလ သပ္ပါယ- ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံမှု၌ ညီညွတ်သင့်တင့်ရေး၊ (၄) ဥတု သပ္ပါယ- ကျန်းမာရေး၌ သင့်တင့် လျောက်ပတ်မှု။

သပ္ပါယအပြား ၇-ပါး၊ တနည်း။ ။ ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၁၁၅။
အာဝါသော, ဂေါစရော ဘဿံ၊ ပုဂ္ဂလော, အထ ဘောဇနံ။
ဥတု ဣရိယပထော စေဝ၊ သပ္ပါယော သေဝိတဗ္ဗော တိ။

သပိတ်အပြား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ဘုရားခွင့်ပြုချက်။ ။ (၁) မတ္တိကာ ပတ္တ- မြေ သပိတ်မျိုး၊ (၂) အယ ပတ္တ- သံသပိတ်မျိုး၊ ရဟန်းတော်များ အတွက် ထိုသပိတ် ၂-မျိုးသာ အပ်၏။

သပိတ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ရဟန်း သာမဏေတို့ သုံးဆောင်ရန် ဘုရားခွင့်ပြုတော်မူသော သပိတ် သုံးမျိုး၊ အကျယ်ကို ဝိနည်း ပတ္တဝဂ်၌ ရှုပါ။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌ သပိတ်- မပြော့မမာ အလောတော် ချက်ပြီး ထမင်း သုံးပြည့် တခွက် ဝင်သော သပိတ်၊ (၂) မဇ္ဈိမ သပိတ်- ၎င်း ထမင်းမျိုး သုံးခွက်နှင့် တစလယ်ဝင်သော သပိတ်၊ (၃) ဩမကသာပိတ် ၎င်း ထမင်းမျိုး သုံးခွက် နှင့် တလမယ်ဝင်သော သပိတ်။

သပိတ် ၉-လုံး။ ။ပါရာဇိက ။ပါ။ ၃၅၃ ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၂၈၁။ အထက်ပါ သုံးမျိုးကို ကိုးမျိုး ပြားပုံ [က]။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌ သပိတ်- အထက်နှင့် တူ၏၊ (၂)ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌ သပိတ်-ဥက္ကဋ္ဌ သပိတ်ထက်ကြီးသည်၊ (၎င်းသည် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မအပ်။) (၃) ဥက္ကဋ္ဌ ဩမက သပိတ်- ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်အောက် ငယ်၍ မဇ္ဈိမသပိဟ်ထက် ကြီးသည် [ခ]။ (၄) မဇ္ဈိမ သပိတ်- အထက်နှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တူ၏၊ (၅) မဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌ သပိတ်-မဇ္ဈိမ သပိတ်ထက်ကြီး၍ ဥက္ကဋ္ဌ သပိတ် အောက် ငယ်သည်၊ (၆) မဇ္ဈိမောမက သပိတ်-မဇ္ဈိမသပိတ်အောက် ငယ်၍ ဩမက သပိတ်ထက် ကြီးသည်[ဂ]။ (၇) ဩမကသပိတ်-ဒ‌ဇထက်နှင့်တူ၏၊ (၈) ဩမက ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်- ဩမကသပိတ်ထက် ကြီး၍ မဇ္ဈိမ သပိတ် အောက် ငယ်သည်၊ (၉) ဩမကောမက သပိတ်- ဩမက သပိတ်အောက် ငယ်သည်၊ (ဇင်းသည် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မအပ်။) အကျယ် အဆုံး အဖြတ်ကို ဝိနည်းတော် ပတ္တဝဂ်မှာ ရှုလေ။

သပိတ်မှောက်ခြင်း၏ အင်္ဂါ ဂ-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များက ဒါယကာအား သပိတ်မှောက်ရခြင်း အင်္ဂါ ဂ-ပါးဟူ၏။ ဝိနည်းတော်မှ။ (၁) ဘိက္ခူနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကန- ရဟန်းတို့အား လာဘ်တိတ်အောင် လာဘ် မရအောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ (၂)အနတ္ထာယ ပရိသက္ကန- အကျိုးမဲ့ ဖြစ်အောင် ပြုခြင်း၊ (၃) အဝါသာယ ပရိသက္ကန-နေမြဲကျောင်းကန်၌ မနေနိုင်အောင် ပြုခြင်း၊ (၄) အက္ကောသန-ဆဲရေးခြင်း၊ (၅) ဘေဒန-ရဟန်းချင်းကိုဏ်းကွဲ အောင်ပြုခြင်း၊ (၆) ဗုဒ္ဓအဝဏ္ဏ ဘာသန- ဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုခြင်း၊ (၇) ဓမ္မ အဝဏ္ဏ ဘာသန- တရား၏ ဂုဏ်မဲ့ကို ပြောဆိုခြင်း၊ (ဂ) သံဃ အဝဏ္ဏ ဘာသန-သံဃာ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုကဲ့ရဲ့ခြင်း။

သပ္ပုရိသ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါး။ ။မင်္ဂိုလ်ရကြောင်း တရားလမ်းကောင်း ညွှန်ပြဟောကြားသူတို့၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါး။ (၁) ပိယ ဂုဏ်-သတ္တဝါ မှန်သမျှ ချစ်မြတ်နိုးလှခြင်း၊ (၂) ဂရု ဂုဏ်-ကမ္ဘာသားအားလုံးတို့ လေးစားနိုင်သော ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ရှိရခြင်း၊ (၃) ဘာဝနီယ ဂုဏ်- ဝေဘန်သုံးသပ်နိုင်သော ဉာဏ်ရှိရခြင်း၊ (၄) ဝတ္တာဂုဏ်-မေးသမျှ ချေပ ဖြေဆိုနိုင်မှု ရှိရခြင်း၊ (၅) ဝစနက္ခမ ဂုဏ်-မေးစမ်းပြောဆိုသမျှ သည်းခံ နိုင်ရခြင်း၊ (၆) ဂမ္ဘီရ ဂုဏ်- နက်နဲခက်ခဲသော တရားမြတ်ကို ဟောကြား ထုတ်ဖော်ပြနိုင်မှု ရှိရခြင်း၊ (၇) နောစဋ္ဌာန ဂုဏ်- မလျော်ရာဌာန၌ မဟောပြ မတိုက်တွန်းမှု ရှိရခြင်း။

သပ္ပုရိသ ဒါနမျိုး ၅-ပါး။ ။ပဥ္စင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ၁၅၂။ဌ။ ၅၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဇင်း သရုပ် (အသပ္ပုရိသ ဒါနမျိုး ၅-ပါး)နှင့် ဗျတိရိက် ယူပါလေ။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အစွမ်း ၃-ပါး။ ။သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အားဇစွမ်း ၃-ပါး။ (၁) ဥဒ္ဒေသယျဓမ်တရား ငါးပါးတို့ကို သဘောအားလျော်စွာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၂) သို့ သိသည့်အားလျော်စွာ ထိုဥ‌ေယျမ်တရားတို့၏ ဟောအဖ်သော အပြားကို သိစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ (၃) ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာသယ အဓိမုတ္တိ အစရှိသည်ကို ထင်ရှားအောင် ပြစွမ်းနိုင်ခြင်း။

သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက် ၇-ပါး။ ။စိတ် ၈၉-ပါးလုံးနှင့် ယှဉ်သော စေတသိက်များ ဟူ၏။ (၁) ဖဿ-အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း လက္ခဏာ၊ (၂) ဝေဒနာ- အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ၊ (၃) သညာ- အာရုံကို မှတ်၍ သိခြင်း လက္ခဏာ၊(၄) စေတနာ- စေ့ဆော် နှိုးဆော်ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၅) ဧကဂ္ဂတာ-မိမိအာရုံမှ တပါးသို့ မရွေ့ရှားခြင်း,သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို မပျံ့လွင့်ခြင်းလက္ခဏာ နှစ်ပါး၊ (၆) ဇီဝိတိန္ဒြေ-မိမိနှင့်အတူ ဖြစ်ဖက် ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၇) မနသိကာရ- ယှဉ်ဖက်တရားစုကို အာရုံသို့ ပြေးစေခြင်း စိုင်းနှင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။

သဘင်ပွဲများ၊ ကြူးပျော်သွား၊ ၆-ပါး အပြစ်ရ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ပွဲလမ်း သဘင်၊ ပျော်ကြူးလျှင်၊ ၆-အင် အပြစ်ရ) ဟူသော သုတေသနဒ္ဓ ဆိုခဲ့ပြီ။

သမင်မျိုး ၁၀-ပါး။ ။သမင်ခေါ် ကုဋ္ဌနူနာမျိုး ဆယ်ပါး။ (၁) သမင်ဖြူ- အကွက်ပေါ်၍ ထုံဖြီး အလယ်ဖြူလျက် ကျယ်ပြန့်လွယ်သည်၊ (၂)သမင်နီ- အနီကွက်ပေါ်၍ ထုံပြီး ကျယ်ပြန့်လွယ်သည်၊ (၃) သမင်နက်-နီ ဖြူကွက် ပေါ်၍ အလယ်နက်သည်၊ ထုံသည်၊ (၄) သမင်ဝက်- ဖြူ, နီ, နက်,အကွက် ထဲ၌ ဝက်မွေးအလား အမွေးများ ပေါက်နေသည်၊ (၅) သမင်ညှင်း- ပွေးညှင်းကဲ့သို့ အသားထူပြီး အလယ်ချိုင့်၍ မွေးညှင်းနုများ ပြန့်ပွား လာသည်၊ (၆) သမင်သဖန်း- သဖန်းသီးကဲ့သို့ နီပြီး အဖု, အပိန့်ကြီးတွေ ထွက်လာတတ်သည်၊ (၇) သမင်ကုဋ္ဌ- ညောင်းညာထုံကျင် ကိုက်ခဲပြီး အကျောကပ်၍ လက်, ခြေ, ကုပ်ခါ အကွက်ပေါ်တတ်သည်၊ (၈) သမင် ယုတ္တ-အသားအရေ တကိုယ်လုံး မဲ့ခြောက်လျက် အဖတ်အဖတ် ကွာကွာ ပြီးလျှင် အကျောကိုင်ကာ မျက်စိ, နှုတ်ခမ်း, ကိုယ်, လက်, စောင်းရွဲ့တတ် သည်၊ (၉) သမင်ဖွတ်သံပြောက်- အသံနက်၍ နှာပုပ်ပြီး နှာခေါင်း အလယ်၌ ပျားစွဲသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ (၁၀) သမင်ပွေး- ပွေးကဲ့သို့ အနာထူပြီး အကွက်အကွက်ကြီးတွေ အထပ်အထပ် ပေါ်လာတတ်သည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သမဏ အင်္ဂါမျိုး ၃-မြာ၊ မိန့်မှာ အများသိ။ ။ငင်း သရုပ်ကို (ရဟန်းဟု ခေါ်၊ အင် ၃-ဘော)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သမဏ သုခမျိုး ၈-ပါး။ ။ငင်း အဓိပ္ပါယ် အလွယ်ဆုံးကို ဗုဒ္ဓသာသန-မဟာ ဗုဒ္ဓဝင်။ ပ-တွဲ။ ပ- ပိုင်း။ ၄၈။ နှင့်၊ ငင်းအုပ်၊ (ခါး) တို့၌- ရှုပါကုန်။ ရဟန်းခံဟော်များ၏ ချမ်းသာခြင်း ရှစ်ပါးဟူ၏။ (၁) ဥစ္စာ စပါး ရှာမှီး သိမ်းထားမှု မရှိ၍ ချမ်းသာခြင်း၊ (၂) ကိုယ်တိုင် မချက်မပြုတ်ရပဲ အပြစ်ကင်းကွာ ဆွမ်းအစာမျိုးကိုသာ ရှာမှီးခံယူ စားသုံးရ၍ ချမ်းသာ ခြင်း၊ (၃) ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်ခြင်လျှက် အေးချမ်းသော ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်ရ၍ ချမ်းသာခြင်း၊ (၄) မင်းစိုးရာဇာတို့၏ အတင်းအကြပ် အခွန်ဗဏပုတ် ယောင်းခံခြင်း၊ ဖရွှေငွေစသည့် ပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့ကို သိမ်းယူ စရာမရှိ၍ ချမ်းသာခြင်း၊ (၅) အဆောက်အဦ အသုံးအဆောင်တို့၌ တပ်မက်ခြင်းကင်း၍ ချမ်းသာခြင်း၊ (၆) သူခိုး မားပြတို့၏ လုရက်တိုက် ခိုက်မှုတို့၌ ရွှေငွေ ဥစ္စာမရှိ၍ ကြောက်ထိတ်မှုမရှိ ချမ်းသာခြင်း၊ (၇) မင်းအမတ်တို့နှင့် ရောယှက်မှုမရှိ၍ ချမ်းသာခြင်း၊ (၈) အပိတ်အပင်အတား အဆီးမရှိပဲ မိမိသွားလိုရာသို့ လွတ်လပ်စွာ သွားနိုင်၍ ချမ်းသာခြင်း။

သမ္မဇဉ်တရား ၄-ပါး။ ။သုတ်သီလက္ခန် ။ပါ။ ၆၇ ။ဋ္ဌ။ ၁၆၅။ မူလ ပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၇၂ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၅၈-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ်အမြင်တရား လေးပါး။ သမ္ပဇည ပါဠိပျက်။ (၁) သတ္ထက သမ္ပဇဉ်- အမှုကိစ္စ တစုံတခုကို ပြုလုပ်မည့် အခါမျိုး၌ အကျိုးရှိမရှိ ဆင်ခြင်ဉာဏ် ကြီးကဲမှုမျိုး၊ (၂) သပ္ပါယ သမ္ပဇဉ်- မည်သည့်အရာမဆို အကျိုးပင် ရှိသော်လည်း မိမိနှင့်သင့်လျော်လျောက် ပတ်ဖွယ်ဖြစ်ရန် ဆင်ခြင်ဉာဏ် ကြီးကဲမှုမျိုး၊ (၃) အ သမ္မောဟ သမ္ပဇဉ်- မည်သည့်အရာမျိုးမဆို မှောက်မှားတွေဝေ တိမ်းပါးချွတ်ချော်ခြင်း မဖြစ် စေရန် ဆင်ခြင်ဉာဏ် ကြီးကဲမှုမျိုး၊ (၄) ဂေါစရ သမ္ပဇဉ်-သွားလာ ကျက် စားရာ၌ တိမ်းပါး ချွတ်ချော်ခြင်း မဖြစ်စေရန် ဆင်ခြင်ဉာဏ် ကြီးကဲမှုမျိုး။

သမ္မတ္တိစက် ၄-ပါး။ ။အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်း ။ပါ။ ၃၅၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ၄၂၁-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ကောင်းမှု ရေးရာအတွက် ပြီး ပြည့်စုံ ခြင်း တရားလေးပါး။ (၁) ဂတိ သမ္ပတ္တိ- လူ့ပြည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည် တို့သို့ လားရောက် ရခြင်းမျိုး၊ (၂) ဥပဓိ သမ္ပတ္တိ- ကိုယ်အင်္ဂါ၏ ပြည့်စုံ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

တင့်တယ်လှပခြင်းမျိုး၊ (၂) ကာလ သမ္ပတ္တိ- ကပ်သုံးပါးမှ လွတ်ကင်းသော ကာလမျိုး၊ (၃) ပယောဂ သမ္ပတ္တိ- အကျိုးစီးပွားကို ဖြစ်ထွန်းအောင် ဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း၊ အားလုံ့လ လိမ္မာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းမျိုး။

မှတ်ချက်။ ။၎င်းကိုပင် 'သမ္ပတ္တိတရား ၄-ပါး' ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသေး၏။

သမ္ပဒါတရား ၅-ပါး။ ။သုတ် သီလက္ခန် ။ပါ။ ၁၉၆ ။ဌ။ ၂၁၁။ သောကကင်းရေး၌ ကောင်းသော ပြည့်စုံခြင်းတရား ၅-ပါး။ (၁) ဉာတိ သမ္ပဒါ- ဆွေမျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၂) ဘောဂ သမ္ပဒါ- စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၃) အရောဂျ သမ္ပဒါ-အနာရောဂါ ကင်းခြင်း၊ (၄) သီလ သမ္ပဒါ- အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၅) ဒိဋ္ဌိ သမ္ပဒါ- အယူ ဘာသာမှန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

သမ္ပဒါတရား ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၁၀၇ ။ဌ။ ၁၄၀-၂၁၉-တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ ယခု မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာဘောဂနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ တမလွန်၌ ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်ခြင်း တရား ရှစ်ပါး။ (၁) ဥဋ္ဌာန သမ္ပဒါ- ထကြွလုံ့လ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံမှု၊ (၂) အာရက္ခ သမ္ပဒါ- ရပြီးဥစ္စာကို သိမ်းဆည်းတတ်မှု၊ (၃) ကလျာဏ မိတ္တတာ- အပေါင်းအသင်း ဆန့်မှု၊ (၄) သမ ဇီဝိတ တာ- ချွေတာရေး တတ်သိလိမ်မာမှု၊ (၅) သဒ္ဓါ သမ္ပဒါ- သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံမှု၊ (၆) သီလ သမ္ပဒါ-သီလနှင့် ပြည့်စုံမှု၊ (၇) စာဂ သမ္ပဒါ- စွန့်ကြဲပေးကမ်း တတ်မှု၊ (၈) ပညာ သမ္ပဒါ-နေရာတကာ အမှန်သိတတ်မှု။

သမ္ဖပ္ပလာပ အင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။နားထောင်သူတို့အား အကျိုးမရှိ လုပ်ပျက်ကိုင်ပျက် စကားဖျင်းအင်္ဂါ ၂-ပါး။ (၁) နိရတ္ထက ပုရတာ- အနက်မဲ့ အကျိုးမဲ့ စကားကို ရှေ့ရှုပြုသူ၏ အဖြစ်၊ (၂) ကထနံ- ယင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်း။ (သီတာ၊ ရာမစသော ဇာတ်စကားမျိုး)။

သမ္ဖပ္ပလာပ ကံ၏ မကောင်းကျိုး ၇-ပါး။ ။အကျိုးမဲ့ ပြိန်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့် ရရှိသော မကောင်းကျိုး ဖြစ်များ။ (၁) ငရဲ,တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂) လူအများ၏ အမှန်းကို ခံရခြင်း၊ (၃) မရှိသေ မလေးစားခြင်း၊ (၄) အယုံအကြည် ကင်းမဲ့ခြင်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅)ပညာ နည်းပါးခြင်း၊ (၆)လာဘ် နည်းခြင်း၊ (၇)တန်ခိုးအာနုဘော် နည်းခြင်း။

သမ္ဘောဓိပက္ခိယ်မျိုး ၃-ပါး။ ။၎င်း သရုပ် (ဗောဓိမျိုး ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

သမ္ဘောဂမျိုး ၂-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး တရားနှစ်ပါး။ (၁) ပစ္စယ သမ္ဘောဂ-ကိုယ့်ပစ္စည်းကို ပေးကမ်းချီးမြှောက်ခြင်းနှင့် သူ့ပစ္စည်းကို ခံယူသုံးစွဲခြင်း၊ (၂) ဓမ္မ သမ္ဘောဂ-တရားဓမ္မ ဟောပြဆွေးနွေး ဩဝါဒပေးခြင်း, နည်းယူကျင့်ကြံခြင်းနှင့် ကံကြီးကံငယ် အတူပြုဆောင်ခြင်းမျိုး။

သမ္မတမင်း အပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။ကမ္ဘာစဉ်ဆက်တင်မြှောက်ခံရတတ်သော သမ္မတမင်းမြတ်တို့၏ ယေဘုယျမျိုး လေးပါး ဟူ၏။ (၁)မနုဿသမ္မတ-မင်းကျင့်တရားအပေါင်းတို့ဖြင့် မတိမ်းစောင်းအောင် အုပ်ချုပ်တတ်သည့် လူသမ္မတမင်း၊ (၂) သီဟ သမ္မတ-အခြေလေးချောင်း သားအပေါင်းတို့တွင် အရဲရင့်ဆုံး ဖြစ်သည့် ခြင်္သေ့သမ္မတမင်း၊ (၃) ဟံသ သမ္မတ-ငှက်တိရစ္ဆာန်အပေါင်းတို့တွင် စိတ်သဘော အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည့် ဟင်္သာ သမ္မတမင်း၊ (၄)မစ္ဆ သမ္မတ-ငါးအပေါင်းတို့၏ သမ္မတ အာနန္ဒာ ငါးမင်းကြီး။

သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး။ ။ကောင်းစွာ အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယ လေးပါး။ (၁) ဥပ္ပန္န ပါပက ပဟာယ ဝါယာမ-ပြုပြီးဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဂရုမပြု ပြန်လည်၍ မအောက်မေ့ဘဲ တခါထဲ ပယ်စွန့်ထားမှု၊ (၂) အနုပ္ပန္န ပါပက အနုပ္ပါဒါယ ဝါယာမ-မဖြစ်သေးသော အကုသလဓမ္မကို မဖြစ်ရအောင် အားထုတ်မှု၊ (၃)အနုပ္ပန္န ကုသလ ဥပ္ပါဒါယ ဝါယာမ-မဖြစ်ပေါ်သေးသော ကုသိုလ်တရားကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်မှု၊ (၄) ဥပ္ပန္န ကုသလ ဥပ္ပါဒါယဝါယာမ-ဖြစ်ပြီးပြုပြီးသော ကုသိုလ်စုကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အောက်မေ့ပွားများ သတိရအောင် အားထုတ်မှု။

သမ္မသနဉာဏ်မျိုး ၄-ပါး။ ။တေဘူမက ရုပ်နာမ်ဓမ္မကို လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး တင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော ဉာဏ် ၄-ပါး။ (၁) ကလာပ သမ္မသန-ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ကာလ ၃-ပါး စသည် မခွဲခြားဘဲ ရုပ် အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ ဝေဒနာ စသည်၌လည်း ထို့အတူ ဆင်ခြင်သုံးသပ်မှု ဉာဏ်၊ (၂) အဒ္ဓါန သမ္မသန-ခန္ဓာ ၅-ပါးကို အတိတ်, အနာဂတ်,ပစ္စုပ္ပန် ဘဝအားဖြင့် ခွဲခြား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပြီး လက္ခဏာယာဉ် တင်လျက် သုံးသပ်သော ဉာဏ်၊ (၃) သန္တတိ သမ္မသန-ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၌ အပူရုပ်စဉ်, အအေးရုပ်စဉ်,နေ့ရုပ်စဉ်,ညဥ့်ရုပ်စဉ်,မာရုပ်စဉ်, မမာရုပ်စဉ်, စိတ်ဆိုးရုပ်စဉ်, စိတ်ကောင်း ရုပ်စဉ်,နွေ ရုပ်စဉ်, မိုးဃ်းရုပ်စဉ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ် ဆင်ခြင်၍ လက္ခဏာယာဉ်တင်သော ဉာဏ်၊ (၄) ခဏ သမ္မသန-နာမ်ရုပ် ဓမ္မတို့ကို ခဏသုံးပါးသို့ တင်၍ ဆင်ခြင် သုံးသပ်မှုမျိုး။

သမသီသီ ရဟန္တာ ၃-မျိုး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၁၂၃ ။ဋ္ဌ။၁၆၈။

(၁) ဣရိယာပထ သမသီသီ ရဟန္တာ-- အရဟတ္တဖိုလ် မရသမျှ သည် ဣရိယာပုထ်က ငါ့,မထ-ဟု အဓိဋ္ဌာန်၍ အားထုတ်နေရာ အရဟတ္တဖိုလ်လည်းရ, ဣရိယာပုထ်မှုလည်း ထ၊ ရခြင်း, ထခြင်း တပြိုင်နက် ဖြစ်သော ရဟန္တာမျိုး။

(၂) ရောဂ သမသီသီ ရဟန္တာ- ဤ စွဲကပ် နှိပ်စက်နေသော ရောဂါ မပျောက်ကင်းမီအတွင်း ရဟန္တာဖြစ်အောင် အားထုတ်မည်ဟု စိတ်ပိုင်းဖြတ်ခါ အားထုတ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်လည်းရ, ရောဂါလည်း ပျောက်၊ ရခြင်း,ပျောက်ခြင်း တပြိုင်နက်ဖြစ်သော ရဟန္တာမျိုး။

(၃) ဇီဝိတ သမသီသီ ရဟန္တာ-ရဟန္တာလည်းဖြစ်, ဇီဝိတိန္ဒြေလည်းချုပ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသွားသော ရဟန္တာမျိုး။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၃-မျိုး။ ။အယူကောင်း ဘာသာမှန် အမျိုးအစား ၃-ပါး။ (၁) ကမ္မဿ ကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ကံ,ကံ၏ အကျိုးလောက်ကိုသာ သိမြင်နိုင်သော အယူကောင်း အယူမှန်၊ (၂) ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ရုပ်နာမ် ဓမ္မတို့၌ လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါးတင်၍ သိမြင် ရှုမှတ်နိုင်သော အယူမှန်၊ (၃) မဂ္ဂ ဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မဂ်ဖိုလ် အဆင့် အတန်းသို့ ရောက်အောင် ရှုမြင်နိုင်သော အယူမှန်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမျိုး ၅-ပါး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၁၁၆ ။ဋ္ဌ။ ၉၂။ ၉၅။ (၁) ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၂) ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၃) မဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၄) ဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၅) ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမျိုး-၄၀၊ တနည်း။ ။မဂ္ဂင် ၈-ပါးကို တည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၅-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားလျှင် သမ္မာဒိဋ္ဌိမျိုး-၄၀ ရသည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ယူသူ၏၊ စောင့်သိ အင်္ဂ-ဖြာ။ ။သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာသာ၌ လာရှိသော အင်္ဂါရှစ်ပါးကို ဘာသာဝင်တို့ စောင့်ထိန်း သိရှိထားရမည် ဟူ၏၊ ၎င်း အင်္ဂါ ရှစ်ပါးကား (မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး) ပင်တည်း။

သမာဓိဂုဏ်၊ ဖြ-ယ်ါးစွဲ၊ အကုန် ထုတ်ပြပါ။ ။တည်ကြည်စွာ တင်စား စပ်ဆို သီကုံးမှု အလင်္ကာမျိုးကို ဆိုသည်၊ ဤ၌ ဖ-ပါးမေး၍ ဖ-ပါးသာ ဖြေလိုက်သည်။

(၁) အ ပါဏ သမာဓိဂုဏ်- သက်မဲ့ကို သက်ရှိလေဟန် တင်စား စပ်ဆိုခြင်းမျိုး။ ပုံ-ချေးသေဒွေး မီးသွေးငိုတယ်၊ ကျီးမွေးကို ရွှံးတဲ့ မထား၊ ဟူရာ၌ 'မီးသွေးငို' ဦးပုည။

(၂) နိ ရူပ သမာဓိဂုဏ်-ဆင်းရှိကို ဆင်းမဲ့၌ တင်စား ရေးစပ်ခြင်းမျိုး။ ပုံ-မယ်တော်တူနှင်း၊မိထွေးရင်းကို၊ လေးစင်းသမုဒ်၊ ဘဝနုပ်မှ၊ ကယ်ထုတ်ဆောင်ယူ၊ ဟူရာ၌ အဆင်းရှိသော သမုဒ္ဒရာကို အဆင်းမဲ့ ဘဝနှင့် တင်စားထားသည်၊ ဂေါတမီ အပဒါန်။

(၃) နိ ရသ သမာဓိဂုဏ်- အရသာရှိသည်ကို အရသာမဲ့၌ တင်စားစပ်ဆိုထားခြင်းမျိုး။ ပုံ- မွေးထုံနှံ့သာ၊ အေးပေတ္တာဟု၊ ရသာယနု၊ ချိုမြဆိမ့်ဆိမ့်၊ ဟူရာ၌ ဒူးရင်း ဩဇာ မှသာ ချိုဆိမ့်သော အရသာ ရကောင်းပါလျက် မရကောင်းသော မေတ္တာတရား၌ တင်စားထားပုံကို သိလေ။

(၄) အ ဖြဝ သမာဓိဂုဏ်- အရည်သဘောကို အရည်မဟုတ်ရာ၌ တင်စားခြင်းမျိုး။ ပုံ-ပညာရှင်နို့၊ သောက်စို့မကုန်၊ ဆရာ့ဂုဏ်၊ ဟူရာ၌ သောက်၍ ရကောင်းသည့် နို့ရည်ကို မရကောင်းသော ပညာ၌ တင်စားထားသည်။

(၅) အ ကတ္တု သမာဓိဂုဏ်- လူစသော ကတ္တားသဘောကို ကတ္တားမဲ့သော အရာ၌ တင်စား စပ်ဆိုခြင်းမျိုး။ ပုံ- မာရ်စစ်၏ ပစ်ခတ်သော လက်နက်အားလုံးသည် ဘုရားထံမှောက် ရောက်သောအခါ ရှက်ကြောက် ရှိသေကြကာ အသွားတုံးပြီး ပန်းကုံး ပန်းဆိုင်းများ သွင်ဖြင့် ဦးတင်ပူဇော်ကြကုန်၏ ဟူရာ၌ လူစသည်တို့သာ ရကောင်းသော ရှက်ကြောက် ရှိသေ, ဦးတင်မှု ကတ္တား၏ သဘောကို ကတ္တား မဟုတ်သည့်လက်နက်၌ တင်စားထားသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၆) ဒွအ သရိရ သမာဓိဂုဏ်-အထည်ကိုယ်ဖြစ်ရှိမှ ရကောင်းသော အရာကို မှရကောင်းသော အရာ၌ တင်စားစပ်ဆိုခြင်းမျိုး။ ပုံ- သံသရာစက်၊ ကန့်အကွက်ကို၊ ခုတ်ဖျက်ချိုးဖြတ်၊ မဂ်ဉာဏ်မြတ်ဖြင့်၊ ဟူရာ၌ ဖြစ် ရှိမှ ရကောင်းသည့် ခုတ်, ဖျက်, ချိုး, ဖြတ်, မှုတို့ကို ဖြစ်မရှိသော သံသရာစက်၌ တင်စားထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ၆-ပါးကား နည်းရရုံမျှသာ ဖြစ်၏၊ ထိုထက်ပို၍လည်း သင့်သလို ထုတ်နိုင်သေးသည်။

သမာဓိဖြစ်ကြောင်း ၁၁-ပါး။ ။မူရင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာနှင့် အခြား အဋ္ဌကထာတို့မှာ ရှုလေ၊ ဤ၌ ဆရာတော် ဦးဗုဒ်၏ ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ ကို မှုတည်၍ ပြသွားမည်။ (၁) ဝတ္ထုစင်စေ- ပစ္စည်း ၄-ပါး စသော ဝတ္ထုများ စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းရခြင်း၊ (၂) ဣန္ဒြေမျှစွာ- သဒ္ဓါနှင့် ပညာ, ဝီရိယနှင့် သမာဓိကို မျှတစေရခြင်း၊ (၃) လိမ္မာ နိမိတ္တ- ကသိုဏ်းနိမိတ်တို့ကို ယူရာ၌ လိမ္မာရခြင်း၊ (၄) ပဂ္ဂဟ-ဝီရိယလျော့ခြင်း စသည်ဖြစ်သောအခါ ဓမ္မဝိစယ,ဝီရိယ,ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ဖြင့် စိတ်ကို ချီးမြှောက် ပေးရခြင်း၊ (၅) နိဂ္ဂဟံ-ဝီရိယလွန်၍ စိတ်ပျံ့လွင့်သောအခါ ပဿဒ္ဓိ, သမာဓိ, ဥပေက္ခာ သမ္ဗောဇ္ဈင်တို့ဖြင့် စိတ်ကို နှိမ်ပေးရခြင်း၊ (၆) သမ္ပဟံသာ- ပညာယောဂနည်းပါး၍ ငြိမ်သက်သော သုခကို မရ ခြင်းကြောင့် စိတ် မနှစ်သက်သော အခါ သံဝေဂဝတ္ထု ရှစ်ပါးကို ဆင်ခြင်၍၎င်း၊ ရတနာသုံးပါးဂုဏ်ကို အောက်မေ့၍၎င်း၊ စိတ်ကို ရွှင်စေရခြင်း၊ (၇) ဥပေက္ခာနှင့်-လျော့ခြင်း,လွန်ခြင်းကင်း၍ တပါးအာရုံ၌ ကြောင့်ကြ မပြု မိမိရှုမြဲတိုင်း အာရုံ၌သာ အညီအညွတ် ရှု၍နေရခြင်း၊ (၈) ပျံ့လွင့် သူကြဉ်- စိတ်ပျံ့လွင့်သူကို ကြဉ်ရှောင်ရခြင်း၊ (၉) တည်ကြည်ယှဉ်မှ- တည်ကြည်သူကို မှီဝဲယှဉ်ကပ်ရခြင်း၊ (၁၀) ဈာနဝိမောက်-ဈာန်ဝိမောက္ခ ကို ဆင့်ခြင်ရခြင်း၊ (၁၁) ဓိမုတ် လှောက်သည့်၊ ပွင့်မြောက် ဓိတီ၊ ဆယ့်တစ်တည်း။ သမာဓိကို ဖြစ်စေရန် ညွတ်, ကိုင်း ,ရှိုင်း, ဝှမ်းသော ကြိုးစားစိတ် ရှိရခြင်း။

သမၼဓိ၏ ရန်သူကြီး ၄-ပါး။ ။သမာဓိ၏ ရန်သူတို့ကား များစွာရှိကြ၏၊ သို့သော် ဤ ၄-ပါးကား နီးစပ်၍ ထင်ရှားသည် ဟူ၏။ (၁) ထိနု-ကုသိုလ် မှု၌ စိတ်ဓာတ်၏ လျော့ပါးခြင်း၊ စိတ်မဝင်စားခြင်း၊ မခံ့ခြင်းသဘော၊

www.burmeseclassic.com

(၂) မိစ္ဆ-ငိုက်မျှဉ်းခြင်း၊ (၃) ဥဒ္ဓစ္စ- စိတ်၏ ကုသိုလ်ထဲမှ အာရုံတပါးသို့ ရောက်ရောက်သွားခြင်း၊ ပျံ့လွင့်တုန်လှုပ်ခြင်းသဘော၊ (၄) မိစ္ဆာဝိတက်- ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံမှတပါးသို့ ကြာမြင့်စွာ ရောက်သွား ကြံစည် တွေးတောနေမှုများ။

သမာဓိ ကြီးထွားကြောင်း ၆-ပါး။ ။တရားထူး တရားမြတ် ရလွယ်ကြောင်း ၆-ပါး ဟူ၏၊ ယောဂီများ အတွက် သိမှတ်စရာ။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ။ပါ။ ၄၇။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၂၁၇။ (၁) စိတ္တ ဖာသု-စိတ်ချမ်းသာခြင်း၊ (၂) သရီရ ဖာသု-ကိုယ်ချမ်းသာခြင်း၊ (၃) အာဟာရ ဖာသု- မိမိလိုရာကို စားရခြင်း၊ (၄) သေနာသန ဖာသု- ကျောင်း, နေရာ သန့်ရှင်း ကောင်းမွန်ခြင်း၊ (၅) ပုဂ္ဂလ ဖာသု- သီတင်းသုံးဖော် သင့်တင့်ညီညွတ်ခြင်း။

သမာဓိမျိုး ၂-ပါး။ ။(၁) သမထ သမာဓိ- ပညတ်အာရုံ ဖြစ်သော ကသိုဏ်း, အသုဘ, စသည့် သမထ ဘာဝနာ အာရုံထဲ၌ စွဲမြဲနေမှု ဈာန်သဘောများ၊ (၂) ခဏိက သမာဓိ-ရုပ်, နာမ်, ဓမ္မတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲဖြစ်ပေါ်နေမှု ပရမတ်အာရုံထဲ၌ ဥဒယ,ဝယဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်နေမှု သဘောတရားများ။

သမာဓိမျိုး ၃-ပါး။ ။(၁) သုညတ သမာဓိ၊ (၂) အနိမိတ္တ သမာဓိ၊ (၃) အပ္ပဏိဟိတ သမာဓိ၊ ၎င်းတို့၏ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို (ဝိမောက္ခမျိုး ၃-ပါး)၌ ရှုပါ။

သမာဓိ မျိုး ၃-ပါး၊ တနည်း။ ။စိတ်ဓာတ် တည်ကြည်မှု နု, လတ်, ကြီး, မျိုး ၃-ပါး ဟူ၏။ (၁) ပရိကမ္မ သမာဓိ- ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ရှေးဦး စတင် အာရုံယူ၍ စီးဖြန်းမှု သမာဓိ နု၊ (၂) ဥပစာရ သမာဓိ- မူလကမ္မဋ္ဌာန်း နိမိတ် အာရုံသည် စိတ်မနောထဲ၌ စွဲနေပြီ ဖြစ်၍ တည်မြဲသော သမာဓိ လတ်၊ (၃) အပ္ပနာသမာဓိ- အထွတ် အထိပ်သို့ ရောက်သော ဈာန် သမာဓိ ကြီး။

သမာပတ် အပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။(၁) ဈာနသမာပတ်- ဈာနသုခကို ဝင်စား၍ နေခြင်း၊ (၂) ဖလသမာပတ်- ဖိုလ်စိတ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကာ ချမ်းသာစွာ နေခြင်း (၃) နိရောဓသမာပတ်- စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်ခွင့်မပေးဘဲ ချမ်းသာဆုံးနေခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သမာပတ်ပြား မျိုး ၈-ပါး။ ။အမြတ်သို့ ရောက်သော တရားရှစ်ပါး၊ အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် နဝက။ (၁) ပဌမစျာန်-ရှေးဦးစွာ ရရှိသော စျာန်၊ (၂) ဒုတိယစျာန်- ၂-ကြိမ်မြောက် တိုးတက်ရရှိသော စျာန်၊ (၃) တတိယ စျာန်- ၃ ကြိမ်မြောက် တိုးတက်ရရှိသော စျာန်၊ (၄) စတုတ္ထစျာန်- ၄-ကြိမ် မြောက် တိုးတက်ရရှိသော စျာန်၊ (၅) အာကာသာနဉ္စာယတန စျာန်- ကောင်းကင်ပညတ်ကိုအာရုံပြု၍ ဖြစ်သော စျာန်၊ (၆) ဝိညာဏဉ္စာယတန စျာန်- 'အာကာသာနဉ္စာယတန' ခေါ် မဟဂ္ဂုတ် ဝိညာဉ်ကို အဆုံးမရှိဟု နှလုံးသွင်း၍ ဖြစ်ပေါ်သောစျာန်၊ (၇) အာကိဉ္စညာယတနစျာန်-နတ္ထိဘော ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော စျာန်၊ (၈) နေဝသညာ နာသညာ ယတနစျာန်-ရှန့်ရင်းသော သညာမရှိ၊ သိမ်မွေ့သော သညာမျှသာရှိသော စျာန်။

သမာပတ်ပြား၊ မျိုး ၉-ပါး။ ။အထက်ပါ သမာပတ်ရှစ်ပါး၌ ရူပစျာန် ၄-ပါးကို ပဉ္စကနည်းဖြင့် ငါးပါး ပွားယူလျက် အရူပစျာန် လေးပါးနှင့် ပေါင်းသော် သမာပတ်မျိုး ၉-ပါး ဖြစ်၏။

သမ္မာသက်ပွမျိုး ၃-ပါး။ ။ကောင်းသော ကြံစည်ခြင်း ၃-ပါး။ (၁) နေက္ခမ သက်ပ္ပ- ကာမဂုဏ်တရားတို့မှ ထွက်မြောက်မှုကို ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်း၊ (၂) အဗျာပါဒ သက်ပ္ပ-သတ္တဝါများအား ကျန်းမာရေး ချမ်းသာရေး ဘေးရန်ကင်းရေးတို့ အတွက် ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်း၊ (၃) အဝိဟိံသာ သက်ပ္ပ-ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေသော သတ္တဝါများအား သနားသောစိတ် ဖြင့် ကယ်ဆယ်မြှင့်တင်ရေးတို့ကို ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်း။

သမ္မာ သမ္ဗောဓိမျိုး ၃-ပါး။ ။ရင်း သရုပ်ကို (ဗောဓိ ၅-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သမားကြီး ၄-မျိုး။ ။ဆေးဆရာကြီးမျိုး ၄-ပါး။ (၁) ဓာတ်သမား- သစ်မြစ်, ဉ, ဖု, ရွက်, ညွန့်, ဖူး, ပွင့်, ကင်း, သီး, သား, ငါးတို့ဖြင့် သူနာ အားလျော်စွာ ကျွေးမွေးပေးကုသော ဆေးဆရာမျိုး၊ (၂) နက္ခတ် သမား- ရာသီ, နက္ခတ်, နေ, လ, တို့၏ အသွားအလာကို တွက်ချက် စစ်ဆေးလျက် နက္ခတ်ကြိုက်စာကိုသာ ပေးကျွေး၍ ကုသော ဆေးဆရာမျိုး၊ (၃) ပ်ဇ္ဇော သမား-ဗိန္ဓော သမား-သစ်မြစ်, ဉ, ဖု, ရွက်, ပွင့်, ကင်း, သီးတို့၏ အပေါင်းကို စုဆောင်းထောင်းထု အမှုန့်ပြု၍ ပေးကုသော ဆေးဆရာမျိုး၊ (၄) ဟူးရား

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သမား- သူနာ၏ မွေးသက္ကရာဇ် နှစ် လ ရက်နေ့ အချိန်တို့ကို ဗေဒင်တွက်လျက် ယတြာချေခြင်း, သက်စေ့ထီး, မီး, ပန်း, ရေချမ်း, လှူဒါန်းစေခြင်း, နံသင့်အသားသုံးချောင်းကို တံတားခင်းစေခြင်း, ညောင်ထောက်ခြင်း, စသည်ဖြင့် ကုသော ဆရာမျိုး။

သမားတော်ကြီး ဂုဏ်အင်္ဂါ ၃-ပါး။ ။သမားကောင်းတို့၌ အမြဲရှိထားရမည့် ဂုဏ်အင်္ဂါ ၃-ပါး။ (၁) ပဏ္ဍိတ ဂုဏ်-အနုသရောဂါ ဖြစ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရသီ ဥတု ရတုစသည်ကို မိုင်နိုင်စွာ သိရှိနားလည် လိမ်မာခြင်း၊ (၂) ဒက္ခ ဂုဏ်-ရောဂါနှင့် သင့်လျော်လျောက်ပတ် ပျောက်ကင်းစေတတ်သော ဆေးဝါးဓာတ်စာတို့ကို သိရှိ နားလည်၍ တတ်သိသည့်အတိုင်း မဆိုင်းမတွ ကုသပေးနိုင်သော အစွမ်း သတ္တိဂုဏ် ရှိခြင်း၊ (၃) အနာ လ သ ဂုဏ်-နေ့ညဥ့်မဟူ ပင့်ဆောင်ခေါ်ယူသူတို့နှင့် အတူ လိုက်သွားနိုင်ခြင်း၊ ပကတိ သော ထကြွလုံ့လ ဝီရိယရှိမှု ဂုဏ်။

သမားတော်ကြီး ဂုဏ်အင်္ဂါ ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။(၁) ဝေဒ ပဏ္ဍိတ-ရာသီ နက္ခတ် သက်ဖြတ် ဗေဒင်တို့၌ တတ်သိနားလည် လိမ်မာကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ (၂) ဘိသက္က ဆေက-ဆေးပေး ဆေးကုမှု၌ ကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ (၃) နာနာသတ္တ ဒက္ခ-ဆေးကျမ်း အရပ်ရပ် ထိုထိုကျမ်းကောင်း ကျမ်းမြတ်တို့၌ တတ်သိလိမ်မာခြင်း၊ (၄) ဥပမိ သမ္ပတ္တိ-ကြည်ညို အားကိုးဘွယ် တင့်တယ် ညားသော ရုပ်အဆင်း သဏ္ဍာန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ (၅) ဖြဟ္မ စာရီ-ဖြဟ္မစိုရ် တရား လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ လုံခြုံသူ ဖြစ်ခြင်း။

သမုဋ္ဌာန်မျိုး ၄-ပါး။ ။ကမ္ဘာမယောကကြီး ဖြစ်ပျက်မှု၏ မူရင်းအကြောင်း တရားကြီး လေးပါး ဟူ၏၊ 'ကမ္မသမုဋ္ဌာန, စိတ္တသမုဋ္ဌာန, ဥတုသမုဋ္ဌာန, အာဟာရသမုဋ္ဌာန'၊ ၎င်းတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို (အကြောင်းတရား ကြီး ၄-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

သမုဒယသစ္စာ၏ အနက်သဘော ၄-ချက်။ ။၎င်း သရုပ်ကို (သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်)၌ ရှုပါ။

သမုဒ္ဒရာကြီး ၄-စင်း။ ။အံ့ဘွယ်ရှစ်ဖြာတို့နှင့် ပြည့်စုံ၍ ငါး,မကာရ်း,မိကျောင်း စသည်တို့၏ နှစ်လက်ရွှင်လန်းခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဆားငန်ရေပြင် ကြီး ၄-မျိုး၊၎င်းသည် အရှေ့သမုဒ္ဒရာ၊အနောက် သမုဒ္ဒရာ၊တောင် သမုဒ္ဒရာ၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

မြောက် သမုဒ္ဒရာအားဖြင့် ၄-ပါးရှိလေသည်၊ ထို့ကြောင့် သတာပဒိကပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာကျမ်း၌—

ခမေး။ သမုဒ်ကယ်တဲ့ လေးတန်၊ ရှစ်သောင်း သချ်ာနှင့်၊ ယူဇနာလေးထောင် ဆောင်း၊ နက်ကြောင်း အမှန်။ မိန့်ဆိုဟန်၊ ကျမ်းဂန်အရှိ၊ ဘယ်ဆီ တွင် ဘယ်လိုကွက်လို့၊ နက်လေမသိ။

ဖြေ။ သမုဒ်ကယ်တဲ့ လေးတန်၊ ရှစ်သောင်း သချ်ာနှင့်၊ ယူဇနာ လေးထောင်ဆောင်း၊ နက်ကြောင်းအမှန်။ မိန့်ဆိုဟန် ကျမ်းဂန်အရှိ၊ ရွှေမြင်းမိုရ်တောင် ခြေရင်းမှာ၊ နက်ခြင်းကို သိ။

သမုဒ္ဒရာ၏ အံ့ဘွယ် ၈-ဖြာ။ ။ဝင်းသရုပ် (အံ့ဘွယ် ၈-ဖြာ သမုဒ္ဒရာ)၌ ရှုပါ။

သမုဒ္ဒရာကြီး ၅-စင်း။ ။ပထဝီဝင်အရ ကမ္ဘာ့ သမုဒ္ဒရာကြီး ၅-စင်း။ (၁) ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာ၊ (၂) အန္တာတိတ် သမုဒ္ဒရာ၊ (၃) အတ္တလန်တိတ် သမုဒ္ဒရာ၊ (၄) အာတိတ် သမုဒ္ဒရာ၊ (၅) ဣန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာ။

သမုဒ္ဒရာကြီး ၇-စင်း၊ တနည်း။ ။သာရတ္ထ သင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ။ (၁) နရ မာလိ သမုဒ္ဒရာ- ဝဇိရ စိန်ရတနာတို့ဖြင့် ပြန့်ပြောလျှက် စိန်ရောင်တောက် ကာ ထက်သော နှာခေါင်း လူ့ကိုယ်နှင့် တူသော ငါးအပေါင်းတို့ ပျော်မွေ့း၍နေ၏၊ (၂) အဂ္ဂိ မာလိ သမုဒ္ဒရာ-များစွာသော ရွှေတို့ဖြင့် ပြန့်ပြောလျှက် ရွှေ၏ အရောင်တို့ကြောင့် မီးရောင်ကဲ့သို့ ပြောင်ပြောင် တောက်၍ နေ၏၊ (၃) ဒဓိ မာလိ သမုဒ္ဒရာ- များစွာသော ငွေထု ငွေရောင်တို့ကြောင့် နို့ရည်နို့ခမ်းကဲ့သို့ ဖြူဖွေးတောက်ပြောင်၍ နေ၏၊ (၄) ကုသ မာလိ သမုဒ္ဒရာ- ပေါများသော ပတ္တမြားညိုတို့၏ ရောင်ခြည် တို့ကြောင့် စိမ်းညိုသော သမန်းမြက်ခင်းကြီးကဲ့သို့ ရှိ၏၊ (၅) နဠ မာလိ သမုဒ္ဒရာ- များစွာသော ကျောက်မျက်ရွဲခေါ် ကျောက်စိမ်းရတနာတို့၏ ရောင်ခြည်တို့ကြောင့် ဝါးတော ကျူတောကြီးကဲ့သို့ ရှိ၏၊ (၆) နမာလိ သမုဒ္ဒရာ- ပြန့်ပြော ပေါများသော သန္တာရှိသောကြောင့် ရဲရဲနီသော အဆင်း ရှိ၏၊ (၇) ဗလဝါ မုက္ခ သမုဒ္ဒရာ- အဝီစိငရဲကြီး၏ တံခါးနှင့် ဆက်စပ်လျှက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ရံခါ ငရဲတံခါး ပွင့်လတ်သော် ငရဲ မီးလျှံသည် ထွက်၍ ကြောက်မက်ဖွယ်သော ဝဲဩဃကြီးကို ဖြစ်စေလျှက် ပြင်းစွာသော အသံတို့ဖြင့် မြည်ဟည်း၍နေ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သမိုင်းကြီး ၄-ပါး။ ။ကဝေသာရကျမ်း ပယောဂ ဆေးတို့ကို ပြသော အခဏ်း၌ သမိုင်းကြီး ၄-ပါး၊ တပါးလျှင် အမျိုး ၃၇-စီ၊ သမိုင်းကြီး ၄-ပါး ဟူသော်ကား။ (၁) ကြီးပေါင်းပွင့် သမိုင်း၊ (၂) ပျားတံ သမိုင်း၊ (၃)အထက်ကောင်းကင် ပိုးအိမ်သမိုင်း၊ (၄)အောက်ကောင်းကင် ပိုးအိမ်သမိုင်းဟု ပါရှိလေသည်၊ ၎င်း ၄-ပါးကို စုပေါင်းက သမိုင်းပေါင်း ဆေးဖြစ်၏၊ ပယောဂနိုင်သည်မှတ်။

သရ ၈-လုံး၊ ပါဠိသုံး၊ ရေးထုံး သဒ္ဒါစဉ်။ ။မြန်မာပါဠိဘာသာလာ ဗျည်း၏ မှီရာ 'သရ' ရှစ်လုံး၊ အ, အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဧ, ဩ။

သရ ၁၁-လုံး၊ မြန်မာ့သုံး၊ ရေးထုံး ရှေးအစဉ်။ ။၎င်းအဖြေ (မြန်မာသရ၊ ရေးထုံးပြု မှတ်ကြ ၁၁-လုံး) ဟူသော သုတေသနခွဲ ပြခဲ့ပြီ။

သရက် ၄-မျိုးနှင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-စား။ ။စတုက္ကင်္ဂုတ္တရ်။ပါ၊။ ၄၁၂ ။ဋ္ဌ။ ၃၂၆-၌ အကျယ်ရှု။ သရက် ၄-မျိုးနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်လေးစားကို ဥပမာထား၍ ဟောပြ ချက်များ။

(၁) အာမေ ပက္ကဝဏ္ဏီ-မှည့်သောအဆင်းအရောင်ရှိ၍အတွင်း၌စိမ်းသော သရက်မျိုးကဲ့သို့၊ အနေအထိုင် အသွင်အပြင် ကြည်ညိုဘွယ် ဣန္ဒြေ ရှိလျက် ကိုယ်တွင်း၌ တရားမရှိသော အယောင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး။

(၂) ပက္ကော အာမ ဝဏ္ဏီ-စိမ်းသော အဆင်းအရောင်ရှိလျက် မှည့်နေသော သရက်မျိုးကဲ့သို့ အသွင်အပြင် ကြည်ညိုဘွယ် ဣန္ဒြေမရှိသော်လည်း ကိုယ်တွင်း၌ တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။

(၃) အာမော အာမ ဝဏ္ဏီ- စိမ်းရောင်ရှိလျက် စိမ်းနေသော သရက်မျိုး ကဲ့သို့၊ အသွင်အပြင် ကြည်ညိုဘွယ် ဣန္ဒြေမရှိ၊ ကိုယ်တွင်း၌လည်း တရားမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။

(၄) ပက္ကော ပက္က ဝဏ္ဏီ- မှည့်ရောင်ရှိလျက် မှည့်နေသော သရက်မျိုးတို့ ကဲ့သို့၊ အသွင်အပြင် ကြည်ညိုဘွယ် ဣန္ဒြေရှိ၍ ကိုယ်တွင်း၌လည်း တရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ဇလေးပါးကို သိရာ၏။

သရက်မျိုး အပြား ၃၁-ပါး။ ။မြန်မာပြည်၌ ထင်ရှားသော သရက်ပင် သရက်သီးမျိုးများ။ (၁) အောင်ဇင်သရက်၊ (၂) အောင်းသရက်နီ၊ (၃) အောင်းသရက်ဖြူ၊ (၄) အဂ္ဂူသရက်၊ (၅) ကျေးကွေးသရက်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၆) ငေါင်းချိုးသရက်၊ (၇) ဆင်ငေါင်းသရက်၊ (၈) ဆင်နင်းသရက်၊ (၉) ဆင်မုံးသရက်၊ (၁၀) စိမ်းစားသရက်၊ (၁၁) တောစာသရက်၊ (၁၂) နံ့တွဲသရက်၊ (၁၃) ပန်းဆွဲသရက်၊ (၁၄) ပလူသရက်၊ (၁၅) မငို (သီတိုဋ္ဌ) သရက်၊ (၁၆) မနော်နွယ်သရက်၊ (၁၇) မချစ်စုသရက်၊ (၁၈)မန္တလေးရင်ခွဲသရက်၊ (၁၉)မန္တလေးနံ့တွဲသရက်၊ (၂၀)မျောက် ခေါင်းသရက်၊ (၂၁) ရွှေကတော့သရက်၊ (၂၂) ရွှေဝါသရက်၊ (၂၃) လောက်စာသရက်၊ (၂၄) ဘင်္လားသရက်၊ (၂၅) ဝါဆိုသရက်၊ (၂၆) ထိပ်ပေါက်သရက်၊ (၂၇) သကြားသရက်၊ (၂၈) သရက်ဖြူခေါ် နို့ဆီသရက်၊ (၂၉) သုံးလုံးတတောင်သရက်၊ (၃၀) ရေနံသရက်-ရေနံ စော်နံသည်၊ (၃၁) ဓားမောက်ရိုးသရက်၊ ကောက်ကောက် ပုံသဏ္ဌာန် ရှိသည်၊ ယခုခေတ်သစ်ကာလ၌ မျိုးပေါင်းများစွာကို စိုက်ပျိုးရေးဌာနမှ စပ်ဖက်လျက်ရှိနေသေး၏။

သရဏဂုဏ်မျိုး ၂-ပါး။ ။'ဒုဝိဓံ ဟိ သရဏဂမနံ လောကုတ္တရံ လောကိယဉ္စ' ဟူသော ပါဠိအရ ဖြစ်သည်။ (၁) လောကီသရဏဂုဏ်- ရတနာ သုံးပါး၏ဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ ဆောက်တည်သော ပုထုဇဉ်တို့ သရဏဂုဏ်၊ (၂) လောကုတ္တရာ သရဏဂုဏ်- အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ မဂ်၏ ခဏ၌ နိဗ္ဗာန် ကို အာရုံပြု၍ ရောက်သော သရဏဂုဏ်။

သရဏဂုဏ် မျိုး ၂-ပါး၊ တနည်း။ ။သံဃာတော် မပေါ်မီ ဆောက်တည်ခြင်း နှင့် သံဃာတော်ပေါ်ပြီးမှ ဆောက်တည်ခြင်း မျှသာ ခြားနားသည်။ (၁) ဒွေဝါစိက သရဏဂုဏ်- ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ (တပုဿ, ဘလ္လိက တို့လို။) (၂) တေဝါစိက သရဏဂုဏ်- ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ (အဇာတသတ် မင်းတို့လို။)

သရဏဂုဏ်မျိုး ၃-ပါး။ ။ဘုရား, တရား, သံဃာ, ဤသုံးဖြာကိုပင် အမြဲ မပြတ် အောက်မေ့ ကိုးကွယ် လေးစား အပ်သောကြောင့် သရဏဂုဏ် ၃-ပါးဟု ခေါ်၏။ (၁) ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ- ဘုရားကို ယုံကြည်ဆည်းကပ် ပါ၏။ (၂) ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ- တရားကို ကျင့်ပါ၏။ (၃) သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ- သံဃာကို ယုံကြည် ဆည်းကပ်ပါ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သရဏဂုဏ်မျိုး ၄-ပါး။ ။ရတနာသုံးပါးအား ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ခြင်း လေးပါး။

(၁) အတ္တသန္နိယျာတန-သရဏဂုဏ်-အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ အဟံ အတ္တာနံ ဗုဒ္ဓဿ နိယျာတေမိ၊ ဓမ္မဿ နိယျာတေမိ၊ သံဃဿ နိယျာတေမိ၊ ရတနာ သုံးပါးတို့အား သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ရန် အတွက် မိမိခန္ဓာ အတ္တဘောကို စွန့်လွှတ်အပ်နှင်း၍ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း။

(၂) တပ္ပရာယန သရဏဂုဏ်- အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ အဟံ ဗုဒ္ဓဿ ပရာယနော၊ ဓမ္မဿ ပရာယနော၊ သံဃဿ ပရာယနော။ ယနေ့ကစ၍ ငါသည် ရတနာသုံးပါးသာလျှင် လည်းလျောင်းရာရှိ၏ ဟု စိတ်မှာ ကြံ၍ ဤသို့ ကျွန်ုပ်ကို မှတ်ကုန်လော့ ဟု လျှောက်ထား ဆောက် တည်ခြင်း။

(၃) သိဿဘာဝူပ ဂမန သရဏဂုဏ်- အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ အဟံ ဗုဒ္ဓဿ အန္တေဝါသိကော၊ ဓမ္မဿ အန္တေဝါသိကော၊ သံဃဿ အန္တေ ဝါသိကော။ ယနေ့ကစ၍ ငါသည် ရတနာသုံးပါး၏ တပည့်သား တည်းဟု တပည့်အဖြစ် လျှောက်ထား ဆောက်တည်ခြင်း။

(၄) ပဏိပါတ သရဏဂုဏ်- အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာ အဟံ ဗုဒ္ဓဿ အဘိ ဝါဒနံ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာနံ အဉ္စလိ ကမ္မံ သာမိစိကမ္မံ ကရောမိ။ ဓမ္မဿ(လ) ကရောမိ။ သံဃဿ (လ) ကရောမိ။ ယနေ့ကစ၍ ငါ့ကို ရတနာ သုံးပါးတို့အား ရှိခိုးခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်း ခရီးဦးကြိုခြင်း လွန်စွာ အရိုအသေပြုခြင်းရှိသော သူဟု မှတ်ထင်တော်မူပါဟု လျှောက် ထား၍ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း။

သရဏဂုဏ် ၃၀။ ။သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ပုံ နည်းပေါင်း ၃၀-ဟူ၏။ ယှဉ်တွဲဖေါ်ပြချက် ပါဠိနှင့် မြန်မာစကားတို့ကို ဖြည့်စွက်၍ ဆိုပါ။ (က) ဇာတိ ပရိယန္တံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ ပဋိသန္ဓေ တည်စနမှ ဆုံးသည်တိုင်အောင် ဘုရား တရား သံဃာကို ကိုးစား ယုံကြည်ပါ၏။ (ခ) ဘောဂ ပရိယန္တံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ဆုံးသည်တိုင်အောင်။ (လ) ပါ၏။ (ဂ) ဇီဝိတ ပရိယန္တံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

၃-ပါး။ အသက် ကုန်ဆုံးသည်တိုင်အောင် (လ) ပါ၏။ (ဃ) ယာဝဇီဝံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး (လ) ပါ၏။ (င) မရဏကာလံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ သေသည့် ကာလတိုင်အောင် (လ) ပါ၏။ (စ) မရဏ ပရိယန္တကာလံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ သေခြင်းဆုံးရာတိုင်အောင် (လ) ပါ၏။ (ဆ) ယာဝ အရဟတ္တံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ အရဟတ္တဖိုလ် ရသည့်တိုင်အောင် (လ) ပါ၏။ (ဇ) အရဟတ္တ ပရိယောသာန ကာလံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရ၍ ဘဝဆုံးတိုင်အောင် (လ) ပါ၏။ (ဈ) နိဗ္ဗာနကာလံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ ပေါင်း ၃-ပါး။ နိဗ္ဗာန်ရောက်သော ဘဝတိုင်အောင် (လ) ပါ၏။ (ည) နိဗ္ဗာနကာလံ ပရိယန္တံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ။ သံဃံ။ ပေါင်း ၃-ပါး။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည့်တိုင်အောင် (လ) ပါ၏။

သရဏဂုဏ် ၆၀၊ သရဏဂုဏ် ၉၀။ ။၎င်းတို့ကား သရဏဂုဏ် ၃၀-မှ ပွားများလာသော အရာများဖြစ်၏၊ အကျယ်ဆောက်တည် နည်းကို 'ဝိဇ္ဇာမဟသိဒ္ဓိ' ကျမ်းကြီး၌ ယူလေ၊ ထိုကျမ်းကို မကာရလော့ပ ခင်ကြီးဖျော် ဆရာတော်ပြု၏။

သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ခြင်း၏ အကြောင်းတရား ၄-ပါး။ ။၎င်း တို့၏ အရုပ်အဓိပ္ပါယ်များကို (ဘာသာ တရား၌ ကိုးစား ဆည်းကပ်ခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ပြခဲ့ပြီ။

သရဏဂုဏ် ပျက်ကြောင်း အင်္ဂါ ၂-ပါး။ ။လောကီဘုံသားတို့ ဆောက်တည်ထားသော သရဏဂုဏ် ပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းတရား နှစ်ပါး။ (၁) သာဝဇ္ဇ ဘေဒ-ပိဋ္ဌ ဒိဋ္ဌိပါသာ ဘုရားကို ဘုရားမှန် ဘာသာမှန်ဟု မိစ္ဆာဉာဏ်ဖြင့် ဝေဘန်ကြည့်ရှုပြီး ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သွားမှုကို ပြုသောအခါ မူလရှိရင်းသရဏဂုဏ် ပျက်၍ အပါယ်လားပြစ်လည်း ရရှိ၏၊ (၂) အန ဝဇ္ဇ သုခဝိပါက ဘေဒ-သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ပြီး သေသွားသူ၊ သရဏဂုဏ်ကား ပျက်၏၊ အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ရ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[သာ]

သာသနစေါင်ထီး၊ စေတီကြီး၊ တည်ပြီး မြတ် ၁၁-ဆူ။ ။သာသနာတော်၏ အစအဦး စေတီတော်ကြီးများဟုလည်း အဆိုရှိကြသည်၊ သာသနာ့ထိပ် ခေါင်တင် ထီးဘုရင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော် မြတ်ကြီးသည် သက်တော် (၈၀) ဝါတော် (၄၅) ရရှိတော်မူရာ မဟာ သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့တွင် မလ္လာမင်းတို့၏ သာမောရကုံ အင်ကြင်းစုံမြိုင် ဂနိုင်ဟေမာ ဥယျာဉ်တော်သာ၌ ရွှေပြည် နိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူသောအခါ သူပိုင် ငါပိုင် ဓာတ်တော်ပြိုင်လုကြသည့် ဘုရင်မင်းအပေါင်းတို့၏ဆရာ ဒေါနပုဏ္ဏားကြီးက ဖြန်ဖြေဟောကြား ရန်မီး ပွား ငြိမ်းစေကာ ဓာတ်တော်များကို ဝေခြမ်းပေးရာ ဓာတ်တော် ဝေစုရ ထီးဆောင်းမင်း အပေါင်းတို့သည် ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်ဌာနန္တ အသီးအသီး စေတီတော်ကြီးများ တည်ထားကိုးကွယ်ကြရာဝယ် ထိုကာလ က စေတီတော်ကြီး ၁၀-ဌာနကို ဝင်ကိုးဝင်တို့တွင် တပါးပါဝင်သော (ထူပဝင်)ထူပဝံသပါဠိ သီဟိုဠ်မူမှ ထုတ်ယူပြသည်။

(၁) ရာဇဂြိုဟ် ပြည်ကြီး၌ .... ၁-ဆူ၊
(၂) ဝေသာလီ ပြည်၌ .... ၁-ဆူ၊
(၃) ကပိလဝတ် နေပြည်တော်ကြီး၌ .... ၁-ဆူ၊
(၄) အလ္လကပ္ပ ပြည်၌ .... ၁-ဆူ၊
(၅) ဝေဋ္ဌဒီပက တိုင်း၌ .... ၁-ဆူ၊
(၆) ပါဝေယျက တိုင်း၌ .... ၁-ဆူ၊
(၇) ရာမ ရွာ၌ .... ၁-ဆူ၊
(၈) မလ္လတိုင်း ကုသိနာရုံ၌ .... ၁-ဆူ၊
(၎င်း စေတီကော်ရှစ်ဆူတို့၌ ဓာတ်တော် တစိတ်သားစီ ဌာပနာ၏)
(၉) ပိပ္ပလိတိုင်း၌ မီးသွေးဓာတ် ဌာပနာတော်.... ၁-ဆူ၊
(၁၀) ဒေါနပုဏ္ဏားကြီး၏ ဓာတ်တော်များ ခြင်ဝေပေးသော ရတနာ ရွှေပြည်တောင်းကို ဌာပနာသည့် စေတီတော် တဆူအားဖြင့် ပေါင်း ဆယ်ဆူတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာဟတ္ထ၊ ၁၁၊ ခိုးနည်းမှာ၊ ၅-ဖြာ အဘယ်နည်း?။ ။ဝှင်း သရှပ်ကို နှိုးနှိုး ၂၅-ပါး) ၌ ရှုပါကုန်။

သာဂရတရားကြီး ၄-ပါး။ ။မဟွသင်္ဂဏီပါဠိတော်(အဋ္ဌသာလိနီ)အဋ္ဌကထာ ၁၁-၌ အကျယ်ရှုပါ။ နက် ကျယ် ရှည်လျားခြင်းကြီး လေးပါး၊ (၁) ဇလသာဂရ-ယူဇနာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်ဝှမ်းသော မဟာ သမုဒ္ဒရာကြီး၊ (၂) သံသာရ သာဂရ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေကြသော အစဉ်၊ (၃) နယ သာဂရ-ရှင်တော်မြတ်ဘုရား ဟောကြား မိန့်မြွက်တော်မူသော ပိဋက ၃-ပုံ နည်းမျိုးစုံ၊ (၄) ဉာဏ သာဂရ-သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်၏ အဆုံး အပိုင်း အခြားမရှိ မွန်မြတ် ကြီးကျယ်ခြင်းသဘော။

သာဓုနရတရား ၄-ပါး။ ။ဇာတကပါဠိတော်။ ဒု-အုပ်၊ ဝိဓုရဇာတ် ၂၇၅။ ၂၉၇။ ၃၀၀ ။ဋ္ဌ။ သတ္တမအုပ်၊ ၁၅၁-၂၁၁-၂၁၇ တို့၌ အကျယ်ရှုပါ။ လူကောင်း သူကောင်းတို့ ကျင့်သုံး လိုက်နာသော တရား ၄-ပါး။ (၁) ယာတာနု ယာယီ-ရှေးသူဟောင်းတို့ လမ်းကောင်း အကျင့်ကို အသင့် လိုက်နာသုံးသပ်ခြင်း၊ (၂)အလ္လ ပါဏိ မာ သုက္ခ-ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းဖြင့် စိုသောလက်ကို မခြောက်သွေ့စေခြင်း၊ (၃) မာစ အဿတိနံ ဝသံ ဂစ္ဆ-မိန်းမတို့နှင့် ပျော်ပါး လိုက်စား မမိုက်မှားခြင်း၊ (၄) မာ ဒုဗ္ဘိစ မိတ္တာနံ-မိတ်ဆွေ ခင်ပွန်းတို့အား မပြစ်မှား မကောက်ကျစ်ခြင်း၊ (ဤ ၄-ပါး ကား- ဝိဓုရဇာတ်လာတည်း။)

သာဓုနရတရား ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဣန္ဒြိယ ဇာတ်တော်လာ ၄-ပါးတား။ (၁) ဒက္ခ- တရားနှင့်အညီ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာဖွေရေး၌ လိမ်မာသော ဉာဏ်ပညာရှိခြင်း၊ (၂) သံ ဝိဘဇ္ဇ-ရလာသော ပစ္စည်းဥစ္စာကို သီလ အကျင့် ရှိသူတို့အား ခွဲဝေ ပေးလှူခြင်း၊ (၃) အ ဟာသ-ဥစ္စာ များစွာ ရသောအခါ ပျော်ပါးမော်ကြွား ဝမ်းသာမှုများ မရှိခြင်း၊ (၄)အ ဗျထ-ပစ္စည်းဥစ္စာများ တိမ်းပါး ပျက်စီးသွားသော်လည်း ဝမ်းနည်း ပူဆွေးမှု မရှိခြင်း။

သာဓုနရတရား ၄-ပါး၊ တနည်း။ ။ဥမ္မာဒန္တီ ဇာတ်လာ မင်းပုဏ္ဏား စသူတို့ ကျင့်ရသော တရား ၄-ပါး။ (၁) အ နာလသော ကာမဘောဂီ-ဇွဲလုံ့လ ရှိသော လူ၊ (၂) သညတ ပဗ္ဗဇိတ-ကိုယ်,နှုတ်,စိတ်,စောင့်သော ရဟန်း၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၃) နိသမ္မ ကာရီ ရာဇာ-စုံစမ်းဆင်ခြင် ပြုလေ့ရှိသော မင်း၊ (၄) အကောဓ ပဏ္ဍိတ-အမျက်မာန် မရှိသော ပညာရှင်။

သာမဏေကျော် ၄-ပါး။ ။ရန်ကုန်မြို့ လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံစေတီတော် မြတ်၏ ယင်ပြင်တော် အနောက်မျက်နှာ၌ စေတီငယ် မုခ်လေးမျက်နှာ ဝယ် ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်က ထင်ရှားသော သာမဏေကျော် ၄-ပါး၏ ကျောက်ရုပ် ပုံတော်များနှင့် အကြောင်း အရာ ကျောက်စာတော်ပါ ရှိသည်၊ ထိုကျောက်စာ၌ ကြည့်ရှု, ဖတ် မှတ်ကြပါကုန်။

သာမဉပါယ်၊ မျိုး ၅-သွယ်၊ မင်းဝယ် ယှဉ်ကာသုံး။ ။ဥပါယ်မျိုး ၄-ပါး၏ အကျယ်ကို အမရကောသဋီကာမှ ယူပြသည်။ (၁) သူ့ကျေးဇူးကို ပြောကြား မြွက်ဆိုခြင်း၊ (၂) အမှုထမ်းတို့၏ ဂုဏ်ကို ထုတ်ဖေါ် ပြောဆိုခြင်း၊ (၃) ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံကို ပြောဆိုဖွင့်ဟခြင်း၊ (၄) ဤလိုလုပ် လျှင် နောက်ခါ ဤအကျိုးကိုရမည်ဟု ဆိုခြင်း၊ (၅) သင့်ကို ယုံကြည် စိတ်ချသည်ဟု ဆိုကာ တာဝန်အရေးများကို လွှဲအပ်ချ်ပေးခြင်း။

သာရဏီယတရား ၆-ပါး။ ။ဝိနည်း ပရိဝါပါဠိတော်။ ၁၆၇ ။ဋ္ဌ။ ၁၅၃-၌ အကျယ်ရှုပါ။ သီတင်းသုံးဘော်ချင်း ဝမ်းမြောက်စွာ အောက်မေ့လိုက်နှာ ကျင့်ကြံရသော တရား ၆-ပါး။ (၁) ကာယကံ မေတ္တာ-သီတင်းသုံးဘော် တို့၌ မျက်မှောက်မျက်ကွယ် ဘယ်နေရာမှာမဆို မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော ကာယကံမှုကို ပြုစုခြင်း၊(၂) ဝစီကံ မေတ္တာ- အထက်ပါအတိုင်းဝစီကံမှုကို ပြုစုအားထုတ်ရခြင်း၊ (၃) မနောကံ မေတ္တာ- ထို့အတူ စိတ်ဖြင့် အမြဲ ချစ်ကြည် လေးမြတ်ရခြင်း၊ (၄) အပ္ပဋိ ဝိဘတ္တ ဘောဂီ- တရားသဖြင့် ရလာသော လာဘ်ပစ္စည်းကို'အယုတ်ဆုံး တယောက်စာ မဝတဝမျှရသော ဆွမ်းကိုသော်မျှ' မခွဲမချန် သီလကျင့်ဘက် သီတင်းသုံးဘော်တို့နှင့် အတူ တကွ ညီမျှစွာ ဝေငှဆက်ဆံ စားသောက် နေထိုင်လေ့ရှိခြင်း၊ (၅) သီလ သာမညဂတော ဝိဟရတိ သဗြဟ္မစာရီဟိ- သီတင်းသုံးဘော်တို့၏ ဖြူစင် မြင့်မြတ်သော သီလနှင့်အတူ မိမိသီလကိုလည်း ဖြူစင်မြင့်မြတ်စွာ ထိန်း စောင့်လျက် မျက်မှောက်မျက်ကွယ် သူတော်ကောင်းတို့ ချီးမွမ်းဘွယ် ဖြစ်အောင် နေထိုင်၍ အတူကျင့်ကြံ၏၊ (၆) ဒိဋ္ဌိ သာမညဂတော ဝိဟ ရတိ သဗြဟ္မစာရီဟိ- နိဗ္ဗာန် မဂ် ဖိုလ် ရောက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အယူကို သီတင်းသုံးဘော်တို့နှင့်အတူ ကောင်းစွာယူလျက်နေ၏။

www.burmeseclassic.com

သာလွန်ညောင်စောင်း၊ ခြေ ၆-ချောင်း၊ ခံခြေကြွခင်း ရုပ် ၆-မျိုး။ ။ခြေ ၆-ချောင်း တပ်သော သလွန်ညောင်စောင်း၏ အောက်ခြေ၌ အရုပ် ၆-မျိုး ခံ၍ ပြုလုပ်သည့် ယုတ္တိ အဖြေကား၊ ပြူစောထီးကို ခမည်းတော် နေမင်းက လေး,မြား အပ်၍ ငှက်, ဝက်, ဘီလူး, ဗူး, ရှူးပျံ, ကျား၊ တို ၆-ပါးသော ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်း အောင်မြင်စေကာ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း နိမိတ် မင်္ဂလာကို ထင်ရှားပြလို၍ မင်းမြတ်တို့ မပြတ် အိပ်စက်ရာ ဖြစ်သော ရတနာ ညောင်စောင်းတော်၌ အောက်ခံဖြစ်သော ခြေကို ခြောက်ချောင်း တပ်လျက် ငှက်, ဝက်, ဘီလူး, ဗူး, ရှူးပျံ, ကျား အရုပ် သဏ္ဌာန်များကို ခံစေ၍ အိပ်စက်ကာ မင်္ဂလာယူကြသည်ဟု ရွှေဘုံနိဒါန်း၌ ဆို၏။

သာဝကအပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။ထေရဂါထာ။ဋ္ဌ။ ဒု-အုပ်။ ၅၄၁-၌အကျယ်ရှု။ ထယည့်ခံယူ နာကြားသူမျိုး သုံးပါး။(၁)အဂ္ဂသာဝကမျိုး-မြတ်စွာဘုရား အောက် ၄-ပုံ ၁-ပုံ ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်ရသည်၊ (၂) မဟာသာဝကမျိုး-ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်ရသော အသီတိရှစ်ကျိပ်တို့၊ (၃) ပကတိ သာဝကမျိုး-ပါရမီဖြည့်မှု သီးခြားမရှိ သူလို ငါလို ပုဂ္ဂိုလ်စုများ။

သာသနာ့အမွေမျိုး ၂-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၁၅ ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ်။ ၉၄။ (၁)အာမိသ ဒါယာဒ- ဆွမ်း, သင်္ကန်း, ကျောင်း, ဆေး, ပစ္စည်း ၄-ပါး အမွေခံ၊ (၂) ဓမ္မ ဒါယာဒ- လောကုတ္တရာ အမွေခံ၊ တရားအမွေခံကိုသာ ဘုရားရှင်လိုလားသည်။

မှတ်ချက်။ ။နံပါတ် ၂-၌ မဂ် ဖိုလ်ရခြောင်း ဝိပဿနာတရားပွားများ အားထုတ်မှု၊ ဝိပဿနာဓုရကို ဆိုသည်မှတ်ရာ၏။

သာသနာအပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။ပါရာဇိကကဏ် ။ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၁၇-နှင့် သုတ် သီလက္ခန် ။ဋ္ဌ။ ၂၀-၌ သာသနာ ၃-ရပ် ကိုပါ အကျယ် ပြထားသည်။ ဆုံးမခြင်းအပြား သုံးပါးဟူ၍၊ ကျြကား ခုခေတ်သုံးတည်း။ (၁)ပရိယတ္တိ သာသနာ-စာပေပိဋကတ် သင်ကြားမှု၊ (၂)ပဋိပတ္တိ သာသနာ-ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ အားထုတ်မှု၊ (၃) ပဋိဝေဓ သာသနာ-မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရား မှန်ကို သိမှု။

သာသနာ ၃-ရပ်။ ။ပိဋကတ်သုံးပုံကို သာသနာအားဖြင့် ၃-ရပ် ခွဲထား သည်။ (၁) ယထာ ပရာဓ သာသနာ- အပြစ်ရှိသူကို အပြစ်အလျောက် ဆုံးမပညတ်သော ဝိနည်းပိဋကတ်တော်၊ (၂)ယထာ နုလောမ သာသနာ-

www.burmeseclassic.com

ထိုထို သတ္တဝါတို့၏ အလို အဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာ ဟောကြားဆုံးမတော်မူအပ်သော သုတ္တန် ပိဋကတ်တော်၊ (၃) ယထာ ဓမ္မသာသနာ-အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, ရေ, မြေ, တော, တောင်ဟူသမျှတို့သည် ပရမတ္ထဓမ္မ အစုသာဖြစ်ရကား ရုပ် နာမ် အားလျော်စွာ ဟောကြားဆုံးမတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်တော်။

သာသနာကွယ်ကြောင်း တရား ၅-ပါး၊ ၃-နည်း။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၁၆။ ။ဋ္ဌ။ ၇၆။ ဆက္ကင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၂၉၈။ သတ္တင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ၄၆၀-တို့၌ အကျယ်ယူပါ။ ၎င်းသရုပ် အဓိပ္ပါယ်မှာ အောက်ပါ လင်္ကာများဖြင့် ထင်ရှား၏။

(က) အင်္ဂုတ္တိုရ်လာ၊ သာသနာ ကွယ်ကြောင်း၊ တရား ပေါင်းကား၊ တရားမနာ၊ စာပေမသင်၊ နှုတ်တွင်မဆောင်၊ သိအောင်မမှတ်၊ ပဋိပတ်ကွာ၊ ဤငါးဖြာကည်း။

(ခ) နောက်လာထို့ပြင်၊ စာသင်ပယ်လျှော၊ ကျယ်မဟောကြ၊ ကျယ်မချနှင့်၊ ကျယ်စွာ့မအံ၊ မကြံမစည်၊ ဤငါးမည်တည်း။

(ဂ) ဝါတနည်းမှာ၊ အက္ခရာပုဒ်ပျက်၊ လေ့ကျက်သင်ကြ၊ ဆုံးမမယူ၊ စာချသူရှား၊ လာဘ်များအောင်ကြံ၊ ခိုက်ရန်ကွဲပြား၊ ဤငါးပါးသည်၊ ဘုရားသာသနာ ကွယ်ကြောင်းတည်း။

သာသနာကွယ်ခြင်း မျိုး ၅-ပါး။ ။သာသနာ ကွယ်ပုံ ကွယ်နည်း အပြားမျိုး ၅-ပါးဟူ၏။ (၁) ပရိယတ္တိ သာသနာခေါ် ပိဋကတ်သုံးပုံများ တစတစ ကွယ်ပျောက်ခြင်း၊ (၂) ပဋိပတ္တိ သာသနာခေါ် ဈာန်ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ် ရကြောင်း အကျင့်ကောင်းများ ပျက်ပြား ဆုတ်ယုတ် ကွယ်ပျောက်လာခြင်း၊ (၃) ပဋိဝေဓ သာသနာခေါ် မဂ် ဖိုလ် ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိဇ္ဇာအဘိညာဉ်တို့ တစ တစ ရသူမရှိ ကွယ်ပျောက်၍ သွားခြင်း၊ (၄) လိင် သာသနာခေါ် ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးဆောင်သော ရဟန်း အသွင်တို့တွင် တစ တစ သပိတ်ဆောင်သူ ခါးပန်းဆောင်သူ ဒုကုဋ်ဆောင်သူ မရှိနှင့် ကွယ်ကွယ်သွားရာ နောက်ဆုံး သင်္ကန်းစကို နသန်ပန်ဆောင်ရာမှ စွန့်ပစ်ကြသောအခါ ကွယ်ပျောက်သွားခြင်း၊ (၅) ဓာတုသာသနာခေါ် ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် သာဝကများတို့၏ ဓာတ်တော် မွေတော်တို့ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် မြတ်နိုးသူတို့ လုံးဝ မရှိသောအခါ ဓာတု ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုခြင်းဖြင့် သာသနာတော်မြတ် လုံးဝဓာတ်သိမ်း ကွယ်ပျောက်ခြင်းမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သာသနာတော်၏ အံ့ဘွယ် ၈-ဖြာ။ ။ၚင်း သရုပ် (အံ့ဘွယ် ၈-ဖြာ သာသနာ)၌ ရှုပါ။

သာသနာတော်၏ အင်္ဂါ ၉-ပါး။ ။ၚင်း သရုပ် အစိပ္ပါယ်ကား (ဓမ္မက္ခန္ဓာ၏ အင်္ဂါ ၉-ပါး)နှင့် တူ၏။

သာသနာတော်၏ သူခိုးကြီး ၅-ဦး။ ။စတုတ္ထပါရာဇိကဌ် ဟောတော်မူသည့် သာသနာတော်၌ ခိုးသူကြီး ၅-ယောက် ဟူ၏။ မှတ်သိမှုလွယ်ကူရန် ညောင်လေးပင်တောရ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးအရိယထေရ် စီရင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရသာ ၁၄၉-၌-

အလှူခံလှည့်၊ ငါသိတရား၊ စွပ်စွဲမှားပြူ၊ ပေးမှု ဂရုဘဏ်၊ မဂ်,ဈာန် ဝါကြွား၊ ဤငါးပါး၊ ခိုးစား သာသနာ။

ဟူသော ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာအရ ၎င်း၏မူရင်းအတိုင်းဖော်ပြလိုက်သည်၊ (၁) လူဆိုးအသင်းဖွဲ့၍ အရပ်ရပ်လှည့်ကာ ပစ္စည်း ဥစ္စာ ခေါ်ပြတိုက် သကဲ့သို့ ဓမ္မကထိက အပေါင်းအသင်းနှင့် အရပ်တကာ လှည့်လျက် သာသနလုပ်ငန်းမလုပ်ပဲ သာသနဝန်ထမ်း ရိက္ခာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို အလှူခံနေကြသော သာသနရိက္ခာ သူခိုးတယောက်၊ (၂) လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်၍ရသော မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဓော်ကို သင်ယူလေ့လာပြီးလျှင် ဤကား (ကိုယ်တွေ့) ငါသိသော တရားဟူ ငါမြင်သောတရားဟု ဆိုဆို၍ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ခိုးသူတယောက် ဟူ၏၊ (၃) သီလရှိသော ရဟန်းတို့ကို အကျင့်သီလပျက်သည်ဟု အလွဲ အမှား လူကြည်ညိုပျက်အောင် ပြောကြားလျက် ရဟန်းကောင်း၏ သီလကို ခိုးယူသူတယောက်၊ (၄) သံဃိကပိုင် ဂရုဘဏ် ပစ္စည်းကို လူတို့ အား ပေးကမ်း ထောက်ပံ့ခြင်းဖြင့် သံဃပစ္စည်း ခိုးသူတယောက်၊ (၅) ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရားထူးမရပဲလျက် မဂ်ရ ဖိုလ်ဝင် ရဟန္တာအရှင် ဖြစ်နေ ပြီဟု မိမိကိုယ်ကို ဝါကြွား ပလွှား ညာစားနေသော သူခိုးကြီး တယောက် ဟူ၏။

သာသနာ ၅၀၀၀-နှင့် ခေတ် ၅-ပါး ပိုင်းခြားပုံ နည်း ၃-မျိုး။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်ကား အနှစ် ငါးထောင်သာ တည်နေနိုင်သည်ဟု ဘယ် ပါဠိဓေတော်မှာမှ မလာမရှိ၊ စင်စစ် သာသနာတော်ကို ကျင့်သုံး လိုက်နာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထမ်းဆောင် စောင့်ရှောက်သူတို့၏ အပေါ်မှာသာ တည်ရှိနေသည်ဟု မှတ်ရသည်၊ သို့သော် အဋ္ဌကထာနည်းများကို ပြပါအံ့။

စူဠဝါ အဋ္ဌကထာအလို

(၁)	ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာခေတ်	အနှစ်	၁၀၀၀
(၂)	သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာခေတ်	အနှစ်	၁၀၀၀
(၃)	အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ....ခေတ်	အနှစ်	။
(၄)	သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်....ခေတ်	အနှစ်	။
(၅)	သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်....ခေတ်	အနှစ်	။

သုတ်ပါထေယျ အဋ္ဌကထာ၌

(၁)	ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ	ရဟန္တာခေတ်	အနှစ်	၁၀၀၀
(၂)	ဆဠဘိညာ	။	။	။
(၃)	တေဝိဇ္ဇာ ဓရ	။	။	။
(၄)	သုက္ခ ဝိပဿက	။	။	။
(၅)	ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ	ခေတ်	အနှစ်	၁၀၀၀

အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ လာ

(၁)	ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ	ရဟန္တာခေတ်	အနှစ်	၁၀၀၀
(၂)	ဆဠဘိညာ	။	။	။
(၃)	တေဝိဇ္ဇာ ဓရ	။	။	။
(၄)	သုက္ခဝိပဿက	။	။	။

(၅) သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်, ခေတ် အနှစ် ၁၀၀၀။

သားအပြား ၃-ပါး။ ။ဣတိဝုတ် ။ပါ။ ၂၃၇။ဋ္ဌ။ ၂၁၁။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ။ပါ။ ၂၇၆။ **ကိုယ်ကျင့်တရားအားဖြင့်** ၃-ပါးပြား၏၊ ဣတိဝုတ္တကပါဠိတော်။ (၁) **အဘိဇာတ သား-မိဘတို့ထက် အကျင့်မြတ်သော သား၊** (၂) **အနုဇာတ သား- မိဘတို့နှင့်တူမျှသော အကျင့်ရှိသော သား၊** (၃) **အဝဇာတ သား-မိဘတို့အောက် အကျင့်ယုတ်သော သားမိုက် သားဆိုးမျိုး။**

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သားအပြား မျိုး ၄-ပါး တနည်း။ ။ဇာတ်အဋ္ဌကထာ။ ပ-အုပ်၊ ၁၅၂-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ဤသား ၄-ပါးတို့ကား ကေကနိပါတ် ကဏှဒီပါယနဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌ လာသည်။ (၁) အတြဇ သား- မိမိရင်၌ဖြစ်သော၊ သို့မဟုတ် မိမိကိုစွဲ၍ရသော သားမျိုး၊ (၂) ခေတြဇ သား-နတ်တို့ကဲ့သို့ အိပ်ရာ အပြင် ပလ္လင်စသော မိမိပိုင်နက်အတွင်း၌ ဖြစ်လာသော သားမျိုး၊ (၃) အန္တေဝါသိက သား-မိမိအထံ၌ အတတ်သင်ယူသော သူမျိုး၊ (၄) ဒိန္နက သား- မွေးစားစိမ့်သောငှါ သူတပါးက ပေးသော သားမျိုး။

သားချင်းမျိုး ၅-ပါး။ ။ဉာတိ သလောဟိတ ဟူသော ပါဠိအရ သားချင်း ယူပုံကို ဆွေမျိုးနှင့် ခွဲ၍ပြသည်။ (၁) သောဒရိယ ခေါ် တမိသားချင်း ညီရင်းအစ်ကို၊ (၂) အဖေ, အမေ၏ အစ်ကို ဘကြီး ဦးကြီးတို့က မွေးဖွား သော သားသမီး၊ (၃) အဖေ, အမေ၏ အစ်မ, မိကြီး, ကြီးဒေါ်တို့က မွေးဖွားသော သားသမီး၊ (၄) အဖေ, အမေ၏ ညီ, မောင်, ဘထွေး, ဦးလေးတို့က မွေးဖွားသော သားသမီး၊ (၅ အဖေ, အမေ၏ နှမ, ညီမ, မိထွေး, အရီးလေးတို့က မွေးဖွားသော သားသမီးများကို သားချင်းဟု ပညတ်၏။

သားမျိုး ပုတ္တာ၊ ၁၂ ဖြာ၊ မိန့်မှာ ဓမ္မသတ်။ ။ဓမ္မသတ် ကျမ်းလာ သားအပြား ဆယ့်နှစ်ပါးကို ဆို၏၊ ၎င်း အဖြေ (အမွေခံထိုက်သော သား ၆-ပါး၊ အမွေ မခံထိုက်သော သား ၆-ပါး) ဟူသော သရုပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထို ၂-ရပ် ပေါင်းသော် ၁၂-ပါး ဖြစ်၏။

သား,သမီး,ရလိုခြင်း အကြောင်း ၅-ပါး။ ။ပဉ္စင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။၃၇ ။ဋ္ဌ။ ၂၁။ မိဘဖြစ်သူတို့ သားသမီး ရလိုမှု အကြောင်း ငါးပါး ဟူ၏။ (၁) ဘတောဝါ နော ဘရိဿတိ-အိုမင်းမစွမ်း ရှိသောအခါ ငါတို့အား ပြန်လည်လုပ်ကျွေး ကျေးဇူးဆပ်လတ်အံ့၊ (၂) ကိစ္စံဝါ နော ကရိဿတိ-ငါတို့၌ ဖြစ်ပေါ်လာ သော မင်းစိုးကိစ္စအဝဝတို့ကို လုပ်ဆောင်ပေးလတ်အံ့၊ (၃) ကုလဝံသော စိရံ ဌဿတိ- အမျိုးဆက်နွယ် ရှည်ဖွယ်ဖြစ်လတ်အံ့၊ (၄) ဒါယဇ္ဇံ ပဋိ ပဇ္ဇိဿတိ-အမွေစား အမွေခံ ကျင့်ကြံလတ်အံ့၊ (၅) ဒက္ခိဏံ အနုပ ဒဿတိ- တမလွန်ဘဝ သွားသော ငါတို့အား ရည်စူး၍ ကုသိုလ်ထူးများ ပြုလုပ် လျက် အမျှပေးဝေလတ်အံ့။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သားသမီးဝတ် ၅-ပါး။ ။သားသမီးများက မိဘတို့အား ပြုရန် ဝတ်ငါးပါး။ (၁) မိဘနှစ်ပါးအား လုပ်ကျွေးမွေးမြူရမည်၊ (၂) အလုပ်အကိုင်ဟူသမျှကို မိမိက ဦးစီး၍ ဆောင်ရွက် စီမံရမည်၊ (၃) မိဘ နှစ်ပါး၏ ဆိုးမွေကောင်းမွေကို ခံယူရမည်၊ (၄) အလှူဒါန ပြုလုပ်သောအခါ မိဘနှစ်ပါးအား အမျှပေးဝေရမည်၊ (၅) မိမိ၏အနွယ်ကို စောင့်ရှောက်ရမည်။

[သိ]

သိက္ခာ ၃-ပါး။ ။မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။ဋ္ဌ။ ၂၀-၌ အကျယ်ရှုပါ။ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်မှု ကိလေသာမှ လွတ်ကင်းမှု လုပ်ငန်းပညာရပ်များ ဟူ၏။

(၁) အဓိသီလသိက္ခာ-ရဟန်းတော်များ စောင့်ထိန်းရသည့်(၂၂၇)သွယ်သော သီလသိက္ခာပုဒ် အကျင့်မြတ်များ။

(၂) အဓိစိတ္တသိက္ခာ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော သမထလုပ်ငန်းရပ်နှင့် သမာပတ်ရှစ်ပါး သမာဓိသဘောတရား အကျင့်မြတ်များ။

(၃) အဓိပညာသိက္ခာ-ပညာမဂ္ဂင် ၂-ပါး ဦးစီးသော ရုပ်,နာမ် ဓမ္မတို့၏ ဥဒယ ဝယ သဘောမှန်ကို ကေန် ပိုင်းခြား၍သိရန် ဝိပဿနာဉာဏ် အလုပ်သဘော အကျင့်မြတ်။

သိက္ခာမျိုး ၅-ပါး၊ တနည်း။ ။သိပ္ပံပညာမျိုး ၅-ပါး။ (၁) ယောဂ သိက္ခာ-စက်မှု လက်မှု ပညာ၊ (၂) ဝိနိစ္ဆယ သိက္ခာ-တရားနှင့် လျော်ညီစွာ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ (၃) ကေတု သိက္ခာ-နိမိတ် တိတ်တပေါင် ဝေဒ စသည့် ပညာ၊ (၄) ပေါရာဏ သိက္ခာ-ရှေးဖြစ်ဘူးသော စကားဟောင်း မင်းစဉ် မင်းဆက် အကြောင်းအရာ စာဆိုတော်ခေါ် စာရေးဆရာ ပညာ၊ (၅) ဟတ္ထိအဿ သိက္ခာ-ဆင်စီး မြင်းစီး စစ်တက် စစ်ဆင် အရာတို့၌ လိမ္မာသော ပညာ။

မှတ်ချက်။ ။၎င်း ငါးပါးကို ပညာ ငါးပါးဟုလည်း ရေးမှတ်ကြသေးသည်။

သိကြားမင်း၏ မိဖုယားပေါင်း ၁၆၀၀။ ။၎င်း အကျယ်ကို ဝိမာနဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ။ ၁၆၇-၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သိကြားမင်း၏ သမီးတော် ၄-ယောက်။ ။အသိတိနိပါတ် သုဓာဘောဇန ဇာတ်၌ အကျယ်ရှုပါ။ (၁) အာသာ၊ (၂) သိရီ၊ (၃) သဒ္ဓါ၊ (၄) ဟိရီ။

သိကြားမင်း ဖြစ်ကြောင်းတရား ၇-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၃၀ ။ဋ္ဌ။ ၃၁၇။ သိကြားဖြစ်ကြောင်း ကျင့်ဝတ္တရား ၇-ပါး လင်္ကာ၊ "၁-မိဘပြုစု၊ ၂-ကြီးသူ့ကြိုးနွံ၊ ၃-နူတ်သံညက်ညော၊ ၄-ကုန်းမချောတည့်၊ ၅-နှမြော မနှောင့်၊ ၆-သစ္စာစောင့်လျက်၊ ၇-အမျက်နည်းစွာ၊ ၇-ဖြာသည်၊ နောင်ခါ သိကြားဖြစ်ကြောင်းတည်း" ဟူသော လင်္ကာဖြင့် ထင်ရှားသည်။

သိကြားမင်း ရှိခိုးခံထိုက်သူ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၃၅ ။ဋ္ဌ။ ၃၂၂-၌ အကျယ်ရှုပါ။ သက္ကသံယုတ်မှ ထုတ်ယူ ပြဆိုသည်၊ ၎င်းဂါထာကား—

"ယေ ဂဟဋ္ဌာ ပုညကရာ၊ သီလဝန္တော ဥပါသကာ။
ဓမ္မေန ဒါရံ ပေါသေန္တိ၊ တေ နမဿာမိ မာတလိ"

မာတလိက မေး၍ သိကြားမင်းက ဖြေပုံ။ (၁) ပုညကရာ- ပစ္စည်းလေးပါး၊ ဒါနဝတ္ထု ၆-ပါး၊ ၁၀-ပါးတို့ဖြင့် သဒ္ဓါစင်ဖြူ ပေးလှူနေသူ၊ (၂) သီလဝန္တော- ၅-ပါး၊ ၈-ပါး၊ ၁၀-ပါး သီလတို့ကို စောင့်ထိန်းကျင့်သုံးနေသူ၊ (၃) ဥပါသကာ- ရတနာ ၃-ပါးကို မြတ်နိုးထပ်ထပ် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်နေသူ၊ (၄) ဓမ္မဒါရပေါသ- တရားသော အလုပ်သဘောဖြင့် မယား၊ သားတို့အား လုပ်ကျွေးမွေးမြူသူ။

သိခြင်း သိပုံမျိုး ၃-ပါး။ ။သညာသိ၊ ဝိညာဏ်သိ၊ ပညာသိ၊ အကျယ် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ဒု-အုပ်။ ၆၇-၌ ရှုပါ။

သိင်္ဂါရ ရသမျိုး ၃-ပါး။ ။ယောကျ်ား မိန်းမတို့၏ ချစ်ကြိုက်မှု၊ ပေါင်းဆုံမှီဝဲမှု၊ ကွဲကွာမှုတို့ကိုပင် သိင်္ဂါရ ရသခေါ်သည်။ (၁)အာယောဂ- ကျား၊ မတို့ တဦးကိုတဦး ချစ်ကြိုက်စွဲလမ်း နှစ်သက်မှု၊ (၂) သမ္ဘောဂ- လူချင်း တွေ့ထိ ကိုင်ဆွဲသုံးသပ် ပေါင်းသင်းမှု၊ (၃) ဝိပ္ပယောဂ- ချစ်ကြိုက်စ ဖြစ်စေ၊ ပေါင်းသင်းပြီးမှ ဖြစ်စေ၊ သေကွဲ ရှင်ကွဲ ကွဲကွာရခြင်း။

သိထိလ အက္ခရာမျိုး ၁၀-လုံး။ ။မန္တန်မန်းမှုတ်ရာနှင့် ကမ္မဝါ ဥတ် ရွတ်ဖတ်ရာတို့၌ လျော့လျော့ ရွတ်ရသော အက္ခရာ ဆယ်လုံး၊ "က၊ ဂ၊ စ၊ ဇ၊ ဋ၊ ဍ၊ တ၊ ဒ၊ ပ၊ ဗ။"

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သိဒ္ဓိမျိုး ၁၀-ပါး။ ။တစုံတခုသော မန္တန်, အင်း, ဆေး, သံ, ပြဒါး,ပတ္တမြား, ပုလဲစသည့် အရာတို့ဖြင့် လိုရာပြီးနိုင်ခြင်းမျိုး ဆယ်ပါး ဟူ၏။ (၁) စိန္တာမယိဒ္ဓိ- စိတ်ကြံရာ ဖြစ်စေခြင်း၊ (၂) ဥဒက သိဒ္ဓိ- ရေပြင်ခုပ်ါ၌ လျှောက်သွား အိပ်နေနိုင်ခြင်း၊ (၃) ပထဝီ သိဒ္ဓိ-မြေလျှိုးနိုင် မြေကြောကို ရှု့နိုင်ခြင်း၊ (၄) ဓန သိဒ္ဓိ- ရွှေငွေရတနာ လိုရာရနိုင်ခြင်း၊ (၅) အာယု သိဒ္ဓိ- အသက်ရှည်၍ အရွယ်ပျိုစွာ နေနိုင်ခြင်း၊ (၆) အာကာသ သိဒ္ဓိ- ကောင်းကင်ခရီး ပျံသန်းနိုင်ခြင်း၊ (၇) အာရောဂျ သိဒ္ဓိ- အနာကင်းခြင်း၊ (၈) ကာယ သိဒ္ဓိ- ဓား,လှံ,သေနတ်, အမြောက် မထိနိုင်ခြင်း၊(၉) ပိယ သိဒ္ဓိ- သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ ချစ်ခင်မှုကို ခံရခြင်း၊ (၁၀) လက္ခဝိဇ သိဒ္ဓိ- ဈာန်တန်ခိုးဖြင့် အထူးထူး ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်းမျိုး။

သိပ္ပံပညာ အတတ် ၆၄-ရပ်။ ။'ကလာအတတ် ၆၄-ရပ်'ကိုပင် လက်မှုပညာအတတ်များဖြစ်၍ သိပ္ပံပညာ အတတ်မှု ခေါ်ဆိုကာ 'ဝိဇ္ဇာအတတ် ၁၈-ရပ်'ဟု ခွဲခြား၍ ပြလေသည်၊ ၎င်းသရုပ် (ကလာအတတ် ၆၄-ရပ်)၌ ရှုပါ။

သိမ်နိမိတ်မျိုး ၈-ပါး။ ။သိမ်သမုတ်ရာ၌ အပိုင်းအခြား သတ်မှတ်ထားရာမျိုး ၈-ပါး။ (၁) ပါသာဏ နိမိတ္တ- ကျောက်တုံး ကျောက်တိုင်နိမိတ်၊ (၂) ပဗ္ဗတ- တောင်၊ (၃) ရုက္ခ- သစ်ပင်၊ (၄) ဝန- တော၊ (၅) မဂ္ဂ- လမ်း၊ (၆) ဝမ္မိက- တောင်ပို့၊ (၇) နဒီ- မြစ်၊ (၈) ဥဒက နိမိတ္တ-ရေဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ခြင်းမျိုး၊ အကျယ် ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။ ၁၄၄ ။ဌ။ ၃၁၈-၌ ရှုပါ။

သိမ်မျိုးအပြား ၁၅-ပါး။ ။ရဟန်းတော်များ သံဃကံဆောင်ဆော သိမ်များဖြစ်၏၊ အကျယ်ကို ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၄၁၇-၌ ရှုပါ။

[သီ]

သီချင်းခများ၊ သံ ၈-ပါး၊ မျိုးစား ၀၀ဘန်သီ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အသံ ၈-ပါး၊ မျိုးခွဲခြား၊ ခံပြား သီချင်းဆို)ဟူသည့်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သီချင်းဆိုသံ ၇-တန်။ ။၎င်းသရုပ် (ဂီတအသံ ၇-တန်,)၌ ရှုပါ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သီချင်းမျိုး ၂၂-ပါး။ ။ကဗျာပင်မကြီးမှ ပေါက်ပွားလာသော သီချင်းမျိုး အပြား ၂၂-ပါး၊ အကျယ်'ကဗျာဗန္ဓ သာရကျမ်း'၌ ရှု။ ရကန်၊ ဟောစာ၊ သာချင်း၊ ကာချင်း၊ အဲချင်း၊ အိုင်ချင်း၊ လေးချိုး၊ သံချိုချိုး၊ယိုးဒယား၊ ပတ်ပျိုး၊ (၁၀)။ ကြိုး၊ ဘွဲ့၊ ဘောလယ် ရိုးဆန်း၊ တေး ရိုးဆန်း၊ သဖြန် ရိုးဆန်း၊ ငိုချင်း ရိုးဆန်း၊ တုံးချင်း ရိုးဆန်း၊ ဟန်ချင်း ရိုးဆန်း၊ လှေချင်း ရိုးဆန်း၊ နတ်သံ၊ (၂၀)။ မှာတမ်း၊ ဇာတ်စကားစပ်ပုံ၊ (၂၂)။

သီတင်းကြီး ၄-ပါး။ ။စောင့်သုံးထိန်းသိမ်းရမည့်တရားကြီး ၄-ပါး။ (၁) ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ၊ (၂) ဣန္ဒြိယ သံဝရသီလ၊ (၃) ပစ္စယ သန္နိဿိတ သီလ၊ (၄) အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ၊ ဤ ၄-ပါးကိုရည်၍ ပါရမီခန်း၌ 'ပါတိမောက္ခ၊ သံဝရဟု၊ စသည်ကျင့်ပြင်း၊ သီတင်း ၄-ပါး၊ ဆွဲဆွဲ ထွားလျှင်'ဟု ရှင်မဟာသီလဝံသထေရ် စပ်ဆိုထားခဲ့၏၊ အကျယ် သီလကြီး ၄-ပါး၌ ရှုပါ။

သီတင်းသုံးဖော် ၅-ယောက်။ ။သီလသိက္ခာ စောင့်ဖော်ကျင့်ဖက် ၅-ယောက် ဟူ၏၊ (၁) ဘိက္ခု-ရဟန်းယောကျ်ား၊ (၂) သာမဏေရ- သာမဏေ ယောကျ်ား၊ ကိုရင်၊ (၃)သိက္ခမာန-သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမ လောင်း၊ (၄) ဘိက္ခုနီ-ရဟန်းမ၊ (၅) သာမဏေရီ-သာမဏေမ၊ ကိုရင်မ။

သီတင်းသုံးဖော် ၇-ယောက်၊ တနည်း။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။၉၂။ဋ္ဌ။ပ-အုပ်။ ၃၁၄။ (၁) ဘိက္ခု၊ (၂) ဘိက္ခုနီ၊ (၃) သိက္ခမာန၊ (၄) သာမဏေရ၊ (၅) သာမဏေရီ၊ (၆) ဥပါသကော၊ (၇) ဥပါသိကာတိ ဧတေ သတ္တ သဟ ဓမ္မစာရိနော။

သီဒါ ၇-တန်။ ။ကရွတ်ခွေများကဲ့သို့ မြင်းမိုရ်တောင်ကို စွပ်ခွေရစ်ပတ် လျက်ရှိသော တောင်စဉ် ၇-ထပ်တို့၏ အကြားဖြစ်သည့် သမုဒ္ဒရာ ၇-စင်း ကိုခေါ်သည်။ (၁) မြင်းမိုရ်တောင်နှင့် ယုဂန္ဓရတောင် အကြား သီဒါ တခု ရှိ၏၊ ၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၄၂၀၀၀-စီ ရှိ၏၊ (၂) ယုဂန္ဓရတောင်နှင့် ဤသန္ဓရတောင်အကြား သီဒါ တခု ရှိ၏၊ ၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၂၁၀၀၀-စီ ရှိ၏ (၃) ဤသန္ဓရတောင်နှင့် ကရဝိကတောင် အကြား သီဒါတခု ရှိ၏၊ ၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ယူဇနာ

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ပေါင်း ၁၀၅၀၀-စီ ရှိ၏၊ (၄)ကရဝိကတောင်နှင့်.သုဒဿနတောင်အကြား သီဒါတခု ရှိ၏၊ ၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ယူဇနာ ပေါင်း ၅၂၅၀-စီ ရှိ၏၊ (၅) သုဒဿနတောင်နှင့် နေမိန္ဓရတောင်အကြား သီဒါတခု ရှိ၏၊ ၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ယူဇနာ ပေါင်း၂၆၂၅-စီ ရှိ၏၊ (၆) နေမိန္ဓရတောင်နှင့် ဝိနတကတောင်အကြား သီဒါတခုရှိ၏၊၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ယူဇနာပေါင်း ၁၃၁၂ ½ စီ ရှိ၏၊ (၇) ဝိနတကတောင်နှင့် အဿကဏ်တောင်အကြား သီဒါတခုရှိ၏၊၎င်းသီဒါ၏ စောက် အနက် အကျယ်တို့ကား ၆၅၆-ယူဇနာ နှင့် တတိုင်ခြောက်ရာတွင်းစီ ရှိကြ၏။

သီရိမျိုး ၃-ပါး။ ။သားကောင်း ရတနာ ရနိုင်ရန် မိခင်လောင်းများ ပြုကျင့်ရသော လောကီကျက်သရေ ၃-ပါး၊ မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော်။ (၁) ကြိုးတန်း ကြိမ်တန်းအောက် မဝင်ရခြင်း၊ (၂) ခါးဝတ်ထမီကို ထက်အောက်ပြန်၍ မဝတ်ရခြင်း၊ (၃) ခြေမဆေးဘဲ အိပ်ရာတိုက်ခန်း မဝင် မအိပ်ရခြင်း။

သီလ ၂-ပါး။ ။(၁) စာရိတ္တ သီလ- ဤအမှုကိစ္စမျိုးကို ပြုကျင့်ရမည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ပညတ်ထားသည့် ဆရာဝတ် ရဟန်းဝတ် ဒကာဝတ် စသည့် အပစာယန၊ ဝေယျာဝစ္စ ကုသိုလ်မျိုးကို ဆိုသည်၊ လိုရင်းကား လောက၌ ပြုလုပ်ပေးရမည့် အပြစ်မရှိသော ကိစ္စရပ်များကို ပြုလုပ်ပေးခြင်းအကျင့် သည် မိမိသီလဂုဏ်၌ တိုးတက်ဖြူစင်သော သီလမျိုးဖြစ်၍ စာရိတ္တသီလ ခေါ်သည်ဟူ၏၊ (၂) ဝါရိတ္တ သီလ- ဤအမှုမျိုးကို မပြုလုပ်ရဟု မြတ်စွာ ဘုရားပညတ်တော်မူသည့် သိက္ခာပုဒ် ဟူသမျှကို ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျ အတိုင်း မပြုလုပ်ပဲ စောင့်ထိန်းခြင်းကို ဝါရိတ္တသီလ ခေါ်သည်။

သီလအပြား ၇-ပါး၊ အမျှား ဗိုလ်လူဆိုင်။ ။ရဟန်း ရှင် လူတို့ စောင့်သုံး ရသော သီလများ။ထို့ပြင်လည်း အမျိုးမျိုးများစွာ ရှိသေး၏။ (၁) ငါးပါး သီလ ရိုးရိုး- သာမန် လူ့နတ်တိရစ္ဆာန်တို့အတွက် နိစ္စသီလမျိုး၊ (၂) ငါးပါးသီလ အထူး- ကောမာရ ဗြဟ္မစရိယ သီလမျိုး၊ (၃) ခြောက်ပါး သီလ- ဘိက္ခုနီလောင်း သိက္ခမာန်များ အတွက်၊ (၄) ရှစ်ပါးသီလ- ဥပေါသထ သီလမျိုး၊ (၅) ကိုးပါးသီလ- စကြာမင်းနှင့် မိဖုယားကြီးများ သားတော် သမီးတော် ဆွေတော် မျိုးတော် ဟိုင်းသူ ပြည်သားတို့ စောင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ထိန်းသော ဥပေါသထသီလမျိုး၊ (၆) ဆယ်ပါးသီလ-လူသာမဏေတို့သီလ, လူ့အတွက် ၇စ္စသီလမျိုး၊ (၇) စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ- ရဟန်းတော်များ သီလ။ အာပတ် ၇-ပုံ။

သီလကြီးမျိုး ၄-ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ ။ပါ။ ၂၆၁။ဌ။ ၁၂၆။ စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလ ခေါ် ရင်းသီလကြီး ၄-ပါးကို ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စေရမည်ဟု ဆိုသည်။ (၁) ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလ-သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်ကင်း စေတတ်သော သီလတရားစု၊ အာပတ် ၇-ပုံ။ (၂) ဣန္ဒြိယ သံဝရ သီလ-စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ ၆-ပါးကို စောင့်စည်း လုံခြုံစေမှု၊ (၃) အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိသီလ-ထက်ဝန်းကျင်မှ အပြစ်မရှိသန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော အသက် မွေး ဝမ်းကျောင်းမှု၊ (၄) ပစ္စယသန္နိဿိတ သီလ-ဆွမ်း,သင်္ကန်း,ကျောင်း, ဆေး,ခေါ် ပစ္စည်းလေးပါး၌ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သဖြင့်မှီဝဲသုံးဆောင်မှု။

သီလဂုဏ် ၈-ပါး၊ ၂-နည်း။ ။မိမိတို့ စောင့်ထိန်းသော သီလ၌ ထိုဂုဏ်ရှစ်ပါး နှင့် ပြည့်စုံစေရမည်၊ ဤ၌ ရှေ့လေးပါးကို လောကီ သီလဂုဏ်၊ နောက် လေးပါးကို လောကုတ္တရာဂုဏ်ဟု မှတ်ရာ၏၊ သံယုတ်ပါဠိတော်။ (၁) အခဏ္ဍ- မကျိုးသော ဂုဏ်၊ (၂) အ ဆိဒ္ဒ-မပေါက်သော ဂုဏ်၊ (၃) အ သဗလ- မပြောက်သော ဂုဏ်၊ (၄) အ ကမ္မာသ- မကျားသော ဂုဏ်၊ (၅) ဘုဇိဿ-ကိလေသာမှ တော်လှန်သော ဂုဏ်၊ (၆) ဝိညူ ပသဋ္ဌ-ပညာ ရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်၊ (၇) အ ပရာမဋ္ဌ- တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းမှု ဂုဏ်၊ (၈) သမာဓိ ဝတ္တန- သမာဓိ ၃-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော ဂုဏ်။

သီလစင်ကြယ်၊ ပြည့်စုံဘွယ်၊ ၄-သွယ် အင်္ဂါရှိ။ ။သီလစင်ကြယ် ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါ လေးရပ်။ (၁) မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မလွန်ကျူးခြင်း၊ (၂) သူတပါးကိုလည်း မလွန်ကျူးစေခြင်း၊ (၃) သူတို့ဘာသာ လွန်ကျူး သည်ကိုလည်း ဝမ်းမမြောက်၊ (၄) မိမိစောင့်သုံးသော သီလသိက္ခာပုဒ် အသီးသီးကိုလည်း စင်ကြယ်လေစွဟု ချီးကျူး၏။

သီလစောင့်ငြား၊ ကျိုး ၅-ပါး၊ ဘုရားဟောတော်မူ။ ။မဟာပရိနိဗ္ဗာန သုတ်၌ သီလစောင့်ရှိသူတို့ ခံစားရသော အကျိုး ၅-ပါးကို ဟောတော် မူသည်။ (၁) မမေ့ မလျော့ခြင်းကြောင့် များစွာသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ တို့ကို ရရှိ၏၊ (၂) ကောင်းသော သတင်း ကျော်စောခြင်း ဂုဏ်ကို ရ၏၊ (၃) ပရိသတ် လေးပါး အလယ်၌ ဟင့်တယ် ရဲရင့် ရွှင်ရွှင် လန်းလန်းနှင့်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နေရ၏၊ (၄) မတော့ဝေ မမေ့မောဘဲ သေရခြင်း ရှိ၏၊ (၅) သေပြီး နောက်၌ နတ်ရွာ၌ ဖြစ်ရ၏။

သီလ ညှိုးနွမ်း ပျက်စီးခြင်း တရား ၁၆-ပး။ ။အောက်ပါ အရာများကို ငဲ့ကွက်မှုမထားဘဲ သီလတရားကို စောင့်စည်းရမည်။ (၁) လာဘ-လာဘ်ကိုငဲ့၍ ပျက်စီးခြင်း၊ (၂) ယသ- ခြွေရံကျော်စောမှုကို ငဲ့သော ကြောင့်ရင်း၊ (၃) ညာတိ- ဆွေမျိုးကြောင့် ရင်း၊ (၄) အင်္ဂါ-ခြေလက် စသည်ကြောင့် ရင်း၊ (၅) ဇီဝိတ- အသက်ကြောင့် ရင်း၊ (၆) ခဏ္ဍ-ကျိုးခြင်းရင်း၊ (၇) ဆိဒ္ဒ-ပေါက်ခြင်းရင်း၊ (၈) သဗလ-ပြောက်ခြင်းရင်း၊ (၉) ကမ္မာသ- ကျားခြင်းရင်း၊ (၁၆) မေထုန်ငယ် ၇-ပါး ထည့်၍ ၁၆-ပါးယူသည်။

သီလဝိသုဒ္ဓိ အပြား ၄-ပါး။ ။သီလ စင်ဖြူကြောင်း တရား ၄-ပါး။ (၁) ဒေသနာ သုဒ္ဓိ- ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ ပျက်လျှင် ဒေသနာ ကြားခြင်းစသည့် မိမိအာပတ် ဆိုင်ရာနည်းဖြင့် ကုစားစင်ကြယ်ခြင်းမျိုး၊ (၂) သံဝရ သုဒ္ဓိ- ဣန္ဒြိယ သံဝရသီလ ၆-ပါး၌ တပါးပါး ပျက်လျှင် နောင် မပေါက်ကြားစေရ ဟု အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ စင်ကြယ်ခြင်းမျိုး၊ (၃) ပရိယေဋ္ဌိ သုဒ္ဓိ- အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလပျက်လျှင် ကုလဒူသန အနေသန စသော မိစ္ဆာဇီဝ နောင်ခါ မဖြစ်ရအောင် ရှောင်ကြဉ်၍ သမ္မာဇီဝဖြင့် ရှာမှီးခြင်းမျိုး၊ (၄) ပစ္စဝေက္ခဏာ သုဒ္ဓိ- ဣဏပရိဘောဂ မဖြစ်စေဘဲ မစ္စည်းလေးပါး၌ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်၍ ပစ္စယ သန္နိဿိတ သီလကို စင်ကြယ်စေခြင်းမျိုး။

သီဟိုဠ်ကျွန်း၏ အမည်မျိုး ၇-ပါး။ ။(၁) လင်္ကာဒီပ- သင်းယင်ရှက်နှင့် တူသော ကျွန်း၊ (၂) တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပ- မြေနီရှိသဖြင့် ရင်း၌ ကိုင်တွယ် ထောက်လှမ်းသော လက်မှာ နီသောကျွန်း၊ (၃) သီဟဠဒီပ-သီဟဗာဟု ဝတ္ထုလာ ခြင်္သေ့ကျွန်း၊ (၄) ဩဇာဒီပ- မြေဆီ ဩဇာကောင်းကျွန်း၊ (ကကုသန် ဘုရားလက်ထက် အမည်)။ (၅) ဝရဒီပ- ကြီးမြတ်ကျွန်း၊ (ကောဏာဂုံ ဘုရားလက်ထက် အမည်)။ (၆) မဏ္ဍလဒီပ-ကြည်လင်ကျွန်း၊ (ကဿပ ဘုရားလက်ထက် အမည်)။ (၇) သီရိလင်္ကာ-ကျက်သရေဆောင် ကျွန်း၊ (ယခုအမည်)။

www.burmeseclassic.com

.www.burmeseclassic.com

[သု]

သုံးသယ်ခုနစ်မင်းနတ်။ ။ဒ္ဂင်းသရုပ်(အတွင်း ၃၇-မင်း၊ အပြင် ၃၇-မင်း)၌ ရှုပါ။

သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ။ ။ဒ္ဂင်းသရုပ်အဓိပ္ပါယ် (ဘုံ သုံးဆယ့်တစ်) မှာ ကြည့်လေ။

သုံးဆယ့်နှစ် ကောဋ္ဌာသ။ ။ခန္ဓာကိုယ်၏ ၃၂-ပါးသော အဖို့အစု အစိတ် အပိုင်းများကို ခေါ်ဆိုသည်၊ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်။ ကေသာ-ဆံပင်၊ လောမာ-အမွေး၊ နခါ- ခြေသည်းလက်သည်း၊ ဒန္တာ-သွား၊ တစော-အရေ၊ မံသံ- အသား၊ နှာရု- အကြော၊ အဋ္ဌိ- အရိုး၊ အဋ္ဌိမိဉ္ဇ- ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ ဝက္ကံ-အညို့၊(၁၀)။ ဟဒယံ-နှလုံး၊ ယကနံ-အသည်း၊ ကိလောမကံ-အမြှေး၊ ပိဟကံ-အဖျဉ်း၊ ပပ္ဖါသံ-အဆုပ်၊ အန္တံ-အူမ၊ အန္တဂုဏံ-အူသိမ်၊ ဥဒရိယံ အစာသစ်၊ ကရီသံ-အစာဟောင်း၊ မတ္ထလုင်္ဂ-ဦးနှောက်၊ (၂၀)။ ပိတ္တံ-သည်းခြေ၊ သေမှံ-သလိပ်၊ ပုဗ္ဗော-ပြည်၊ လောဟိတံ-သွေး၊ သေဒေါ-ချွေး၊ မေဒေါ-အဆီခဲ၊ အဿု-မျက်ရည်၊ ဝသာ-ဆီကြည်၊ ခေဠော-တံတွေး၊ သိင်္ဃာဏိကာ-နှပ်၊ (၃၀)။ လသိကာ-အစေး၊ မုတ္တံ-ကျင်ငယ်။(၃၂)။

သုံးဆယ့် နှစ်ပါးသော ကံကြမ္မာ။ ။ဒ္ဂင်းသရုပ် အကျယ်ကို (ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး)၌ ပြခဲ့ပြီ။

သုံးဆယ့် နှစ်ပါးသော တိရစ္ဆာန ကထာ။ ။ဒ္ဂင်း သုတေသန ရပ်ကို (တိရစ္ဆာနာ၊ ဒွတ္တိံသာ၊ ကထာ ၃၂)ဟူသော သရုပ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

သုံးဆယ့် နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီး။ ။ဒ္ဂင်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ် (လက္ခဏာတော်ကြီး ၃၂-ပါး)၌ ရှုပါ။

သုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာ။ ။ဒ္ဂင်းသရုပ်အဓိပ္ပါယ် **(မင်္ဂလာတရား ၃၈-ပါး)** ၌ ကြည့်ပါ။

သုံးပုံဖဲဟူ၊ ခေါ်ဆိုမှု၊ သမုဒြာမှတ် အသို့နည်း?။ ။**သုံးပုံဖဲ ခေါ်ခြင်း၏ မူရင်းမြေပြွတ်ကား ဖဲပေါင်း ၂၄-ချပ် ရှိလေရာ ၈-ချပ် တပုံကျ သုံးပုံပြုကာ စီစဉ်ကစားခြင်းကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဆိုလေသည်။**

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုံးလွန်းတင် ထမင်း။ ။အောက်ပါ ဦးကြီး၏ လွမ်းချင်းဖြင့် ထင်ရှား၏။ "ပဲနောက်နှင့် ပြောင်းဆန်၊ ကောက်သားငယ်ရဲ၊ဝေဖန်နှော၍ရက်၊ ရောကာချက်လို့၊ ပြောဘက်ကယ် မမြင်၊ ဩဇာ ပြွမ်းတဲ့ သုံးလွန်းတင်ကို၊ ခင်မင်ဖွယ်ရာ၊ သည့်ချိန်ကို လာခဲ့ပ၊ တောရွာသူ့ ခန့်ပုံကို၊ အသားကုန်လက်ပိုင်ဆွဲလို့၊ နွဲ့စေမယ်လေး" ပဲ, ပြောင်း, ဆန် ၃-မျိုး ဆတူ ဟူ၏။

သုက်မလွှတ်သူ ၃-မျိုး။ ။(၁) နတ်ပြည် ၆-ထပ်ရှိ နတ်များ နတ်သမီးနှင့် ပေါင်းဆုံမှီဝဲ သုံးသပ်သော်လည်း သုက်သည် တည်ရာဌာနအပ်ပင် ချုပ်ပျောက်သွား၏၊ (၂)ဗြဟ္မာများ မေထုန်မှုမရှိ၊ (၃)ဘုရား ရဟန္တာများ။

သုက်သွေးကို သောက်မျိုး၍ ပဋိသန္ဓေတည်နေသူ ၃-ယောက်။ ။(၁-၂)ရသေ့တို့၏ စွန့်ထားသော သုက်သွေးနှင့်တကွသော ကျင်ငယ်ရေကို သောက်ကြသော သမင်မ နှစ်ကောင်တို့၏ ဝမ်း၌ သံကိစ္စ သတို့သားနှင့် ဣသိသိင်္ဂ သတို့သား နှစ်ယောက်တို့ ပဋိသန္ဓေနေကာ ဖွားမြင်လာ၍ နောက်ပိုင်း၌ သံကိစ္စရသေ့, ဣသိသိင်္ဂရသေ့ ဟူ၍ရင်း၊ (၃) ဥဒါယီရဟန်း၏ သုက်ရည်လူးသော သင်္ကန်းကို ဘိက္ခုနီမ တဦးက ခံတွင်းဖြင့် စုတ်ယူမျိုစား၍ ကုမာရကဿပ မထေရ်ကို ဖွားမြင်လာသည် ဟူ၍ရင်း သာသနာဝင်ကျမ်းဂန်တို့၌ လာရှိ၏။

သုခအပြား၊ မျိုး ၄-ပါး၊ ထင်ရှား ဘိဓမ္မာ။ ။ ချမ်းသာ ၄-မျိုး (၁) ဝေဒယိတ သုခ-ခံစား စံစား ရသော သုခ ချမ်းသာမျိုး၊ (၂)သန္တိ သုခ-မခံစားရဘဲ အစဉ်ငြိမ်းအေးချမ်းသာသော သုခမျိုး၊ (၃) ကာယိက သုခ-ကိုယ်ချမ်းသာခြင်း၊ (၄) စေတသိက သုခ-စိတ်ချမ်းသာခြင်း။

သုစရိုက် ၃-ပါး။ ။အပြစ်မရှိကောင်းကျိုးသုခ ရမှုမျိုး ၃-ပါး။ (၁)ကာယ သုစရိုက်-ကိုယ်ပြု ကောင်းမှု ကုသိုလ်စု၊ (၂)ဝစီသုစရိုက်- နှုတ်ပြုကောင်းမှု ကုသိုလ်စု၊ (၃) မနော သုစရိုက်-စိတ်ပြု ကောင်းမှု ကုသိုလ်စု။

သုစရိုက် ၁၀-ပါး။ ။မူလပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၃၆၀ ။ဋ္ဌ။ ၂၃၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။ ၎င်း သရုပ် အဓိပ္ပါယ် (ပုညကြိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါး)နှင့် တူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သုစရိုက်တရား ၁၀-ပါး၊ တနည်း။ ။ဒုစရိုက် တရား ၁၀-ပါးမှ ရှောင်ရှား ပယ်ကြဉ်မှု အကျင့်သီလကိုပင် (သုစရိုက် ၁၀-ပါး) ဟု တနည်း သိမှတ်ရာ၏။

သုစရိုက်တရား အပြား-၄၀။ ။သုစရိုက် ၁၀-ပါးကိုတည်၊ ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ သူတပါးကို ပြုလုပ်ခိုင်းခြင်း၊ သူတပါး ပြုလုပ်သည်ကို စိတ်ဖြင့် ဝမ်းသာခြင်း၊ သူတပါးပြုလုပ်ရာ၌ နှုတ်ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်း ၄-ပါးဖြင့် မြှောက်သော် သုစရိုက်-၄၀ ဖြစ်၏။

သုစရိုက်တရား အပြား ၁၀၀။ ။နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်း တရာ ဟူ၏။ (က) ပုညကြိယာဝတ္ထု ဆယ်ပါးကိုတည်၊ ကံ ၃-ပါးနှင့်မြှောက်၊ ၃၀-ရ၏၊ (ခ) ပါရမီဆယ်ပါးကိုတည် ဟီန, မဇ္ဈိမ, ပဏီတ ၃-ပါးနှင့် မြှောက် ၃၀-ရ၏၊ (ဂ) ၎င်း ၂-ရပ် ၆၀-ကို အထက်ပါ သုစရိုက် ၄၀-နှင့် ပေါင်းသော် သုစရိုက် ၁၀၀-ဖြစ်သည် ဟူ၏။

သုညတတရား၊ ၁၂-ပါး၊ ပယ်ရှားအတ္တ အသို့နည်း?။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာလာ အတ္တမရှိပုံကို ပြသည့် အခြင်းအရာ ဆယ့်နှစ်ပါး။ ၁- န သတ္တော-ရုပ်, ဝေဒနာစသည်တို့ကား နာမ်ရုပ်သာဖြစ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်။ ၂-န ဇီဝေါ- (ယ) ဇီဝမဟုတ်, အသက်မဟုတ်။ ၃- န နရော- (ယ) လူမဟုတ် နှုတ်မဟုတ်။ ၄- န မာဏဝေါ- (ယ) လုလင်မဟုတ်။ ၅- န ဣတ္ထိ- (ယ) မိန်းမမဟုတ်။ ၆- န ပုရိသော- (ယ) ယောကျ်ားမဟုတ်။ ၇- န အတ္တာ- (ယ) အတ္တမဟုတ်။ ၈- န အတ္တနိယံ- (ယ) အတ္တပိုင် ပစ္စည်းမဟုတ်။ ၉- နာဟံ- (ယ) ငါမဟုတ်။ ၁၀- န မမ- (ယ) ငါ၏ ဥစ္စာမဟုတ်။ ၁၁- န အညဿ- (ယ) သူတပါး၏ ဥစ္စာမဟုတ်။ ၁၂- န ကဿစိ- (ယ) တစုံတယောက်၏ ဥစ္စာမဟုတ်။

သုတ် ၃-ကျမ်း။ ။ဒီဃနိကာယ်၌ပါဝင်သော ဒေသနာတော်များ၊ အကျယ် (နိကာယ် ၅-ရပ်) ၌ ကြည့်ပါ။

သုဒ္ဓိ ၄-ပါး၊ ရဟန်းများ၊ ထူးခြား ဖြူစင်ဘိ။ ။ရဟန်းတော်များ အဖို့ စင်ကြယ်ခြင်း လေးပါးဟု အမိပ္ပါယ်ရသည့် ဝိနယဝေါဟာရ မျိုး။ (၁) ဒေသနာ သုဒ္ဓိ-ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလခေါ် ဝိနည်း ပညတ်တော်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဥပဒေသ၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ၎င်းသည် ဒေသနာကြားသဖြင့် စင်ကြယ်သော ကြောင့် 'ဒေသနာ သုဒ္ဓိ' မည်၏၊ (၂) သံဝရ သုဒ္ဓိ-သည်အမှုကို ၄ါတဖန် မပြုတော့ပြီဟု စိတ်ဆောက်တည်ခြင်း၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ စောင့်ထိန်း ခြင်းကိုခေါ်သည်၊ (၃) ပရိယေဋ္ဌိ သုဒ္ဓိ-ဝိနည်းဥပဒေသနှင့်မညီသော ပစ္စည်း ကိုပယ်၍ ဝိနည်းတော်နှင့် အညီ ရှာမှီးလျက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခြင်းကို ခေါ်သည်၊ (၄) ပစ္စဝေက္ခဏာ သုဒ္ဓိ-ပစ္စည်းလေးပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်မှီဝဲခြင်းကို ခေါ်ဆိုသည်။

သုဓမ္မာသဘင်၊ စည်းဝေးရင်၊ ၄-အင် နတ် အကြောင်း။ ။၎င်း အကြောင်း တရား ၄-ပါး၏ သရုပ်ကို (တာဝတိံသာ၊ သုဓမ္မာ၊ ၄-ဖြာ စည်းဝေး ကြောင်း)ဟူသော သုတေသနဌ် ဆိုခဲ့ပြီ။

သုရာ မေရယ ကံထိုက်ခြင်း အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။ဤအင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့်ညီမူ နည်းနည်း သောက်လျှင် နည်းနည်း အပြစ်ရှိ၏၊ များများသောက်လျှင် များသော အပြစ်ရှိ၏၊ဋီကာဝုတ် အဋ္ဌကထာနှင့် သမ္မောအဋ္ဌကထာမှ။ (၁) မဇ္ဇဘာဝေါ- သေအရက် ကဇော်ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ပါတုကမျတာစိတ္တံ- သောက်လိုစိတ် ရှိခြင်း၊ (၃) ဝါယာမော-သောက်ဖြစ်အောင် လုံ့လ ပြုခြင်း၊ (၄) အဇ္ဈော ဟရဏံ- သောက်မျိုချခြင်း။

သူရာမျိုး ၅-ပါး။ ။ ဝိနည်းမဟာဝါ ။ပါ။ ၁၄၆ ။ဌ။ ၁၂၇။ မူးယစ်၍ သူတော်ကောင်းတရားကို မေ့လျော့စေတတ်သော သေရည်ခေါ် သူရာမျိုး ၅-ပါး။ (၁) ပိဋ္ဌ သူရာ- ဆန်မှုန့်ကို ပြုလုပ်သော သေရည်၊ (၂) ပူဝ သူရာ- မုယောဂျုံမှုန့်ကို ပြုလုပ်သော သေရည်၊ (၃) ဩဒန သူရာ- ကောက်ညှင်း ထမင်းကို ပြုလုပ်သော သေရည်၊ (၄) ကိဏ္ဏ ပက္ခိတ္တ သူရာ- တဆေးမှုန့်ကိုခတ်၍ ပြုလုပ်သော သေရည်၊ (၄) သမ္ဘာရ သံယုတ္တ သူရာ- သေရည်ဖြစ်ကြောင်း ဝတ္ထုပေါင်းကို စုဆောင်း ပြုလုပ် အပ်သော သေရည်။

[သူ]

သူကောင်း လူကောင်း တရား ၈-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ ။ပါ။ ၂၀၈ ။ဌ။ ၂၂၁။ သုတ္တနိပါတ ။ပါ။ ၄၈၃ ။ဌ။ ၁၈၄။ ဓမ္မာဘိကများ သိထား

www.burmeseclassic.com

လိုက်နာစရာ။ သတ္တ သပ္ပုရိသ ဓမ္မာဟု သီးခြား ဘုရားဟောတော်မူသည်။ (၁) ဓမ္မညူ-ပါဠိ၌ လိမ်မာခြင်း ကိုယ်ကျင့်တရား၌ နားလည်ရခြင်း၊ (၂) အတ္ထညူ- အနက်၌ ကျွမ်းကျင်ခြင်း အကျိုးရရေး၌ နားလည်ခြင်း၊ (၃) အတ္တညူ- ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာ၌ လိမ်မာခြင်း၊ (၄) ကာလညူ-အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြားကို သိခြင်း၊ အခြေအနေကို နားလည်ရခြင်း၊ (၅) မတ္တညူ-အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို သိခြင်း၊အလိုက်သိရခြင်း၊ (၆) ပရိသညူ-ပရိသတ်အလိုသဘော၌ သိရှိလိမ်မာခြင်း၊ (၇) ပုဂ္ဂလညူ- ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုသဘော၌ ပါးနပ်လိမ္မာရခြင်း။

သူခိုးကြီးတို့ လိုက်နာ ထိန်းစောင့်သည့် အင်္ဂါ ဂ-ပါး။ ။ဤအင်္ဂါရှစ်ပါးကိုစောင့်ထိန်းသော ခိုးသားကြီးများသည် ရက်-လ-နှစ်ရှည်- တည်တံ့နိုင်သည်၊ ဤအင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် မပြည့်စုံသော ခိုးသား ခေးပြတို့ကား- ရက်-လရှည် မတည်၊ လျင်မြန်စွာ ပျက်စီးရတတ်သည်ဟု အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော် တတိယအုပ်- (၁၅၃)၌ ဟောတော်မူသည်။ (၁) မိမိ၏ ရန်သူမဟုတ်သည့် အသက်အရွယ်ကြီးသူ့, ကလေးသူငယ်, အကျင့်သီလဂုဏ် ရှိသူ့ တို့ကိုရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်မှု မပြုခြင်း၊ (၂) ပစ္စည်းဥစ္စာကို အကုန်မယူခြင်း၊ (၃) မိန်းမကို မသတ်ခြင်း၊ (၄)အမျိုးသမီးတို့ကို မဖျက်ဆီးခြင်း၊ (၅) ရှင် ရဟန်းတို့ကို မလုရက်ခြင်း၊ (၆) မင်းဘဏ္ဍာတိုက်ကို မလုရက်ခြင်း၊ (၇) ရွာ-နိဂုံး မင်းနေပြည်အနီး၌ မလုရက် မတိုက်ခိုက်ခြင်း။

သူခိုးခေးပြ၊ သူပုန်တို့၏ မှီခိုအားထားရာကြီး ၅-ပါး။ ။လူသားတို့ ငြိမ်းချမ်းသာမှုအတွက် တိုင်းပြည် မြို့ ရွာ နယ်ပယ် အုပ်ချုပ် ထိန်းသိမ်းကြသော မင်းစိုးရာဇာတို့ သိထားရန်။ အင်္ဂုတ္တရ ။ပါ။ ဒု-အုပ်။ ၁၁၃-၌ အကျယ်ရှု။ (၁) အသွားအလာ ခက်သည့် ဝိရလယ်ကျွန်း၊ တောင်ကြားချောက်ကြား၊ ရွှံ့-မြောင် မညီညွတ်သော ခရီးခက်အရပ်ကို မှီနေတတ်ကြသည်၊ (၂) ထူထပ်သည့်ကိုင်းတောကျူတော၊ ပင်ချင်းယှက်သည့်တောအုပ်ကြီး စသည့်အရပ်မျိုး၊ (၃) တစုံတယောက်က ဖေါ်ပြောလျှင် မင်းအမတ် မှူးထမ်း ရာထမ်းတို့က အပြစ်ကို ကာကွယ်ဖုံးအုပ်ပေးရန် ၎င်းတို့နှင့်ကြိုတင်၍ အကျွမ်းတဝင် အမှီတံကဲ ပြုလုပ်ထားခြင်း၊ (၄) မိမိတို့အပြစ်ကို ဖေါ်ပြောထုတ်ဆိုမည့်သူများအား နှုတ်ပိတ်ခ ပစ္စည်းဥစ္စာပေးကမ်းရန်၊

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၅) မိမိတို့၏ လျှို့ဝှက် တိုင်ပင်မှု မပေါက်ကြားစေရန် အထူးလုံခြုံသော နည်းလမ်း ဥပါယ်တို့ ဖြစ်၏။

သူဌေးရိုးရာ၊ ဇာတ်နွယ်လာ၊ ၄-ဖြာ မည်သို့ မှတ်သနည်း?။ ။သူဌေးတို့၏ မျိုးရိုးအစဉ်ကို ဇာတ်နွယ်အားဖြင့် ဤသို့ ဘွဲ့ပုံ တံဆိပ်များ ပေးအပ်၏။ (၁) ခတ္တိယ သေဋ္ဌိ- ဥစ္စာများစွာ ကြွယ်ဝသော မင်းမျိုး သူဌေး၊ (၂) ဗြာဟ္မဏ သေဋ္ဌိ- ဥစ္စာများစွာ ကြွယ်ဝသော ပုဏ္ဏားမျိုး သူဌေး၊ (၃) ဝေဿ သေဋ္ဌိ- ဥစ္စာများစွာကြွယ်ဝသော ကုန်သည်ကြီး အသည်မျိုး သူဌေး၊ (၄) မဟာ သေဋ္ဌိ- သူဆင်းရဲအမျိုးမှ သူဌေးကြီး ဖြစ်လာသူများ။

သူတပါးအိမ်၌ မအပ် မထားရသော အရာမျိုး ၄-ပါး။ ။ဇာတ်ပါဠိတော် ဒု-အုပ်။ ၁၂၀။ဌ။ ပဉ္စမအုပ် ၄၆၆။ (၁) ခိုင်းနွား, ဆင်, မြင်း စသည်၊ (၂) နို့စားနွားမ၊ (၃) လှည်း,ရထား,စသည်၊ (၄) ဇနီး-မယား။

သူတပါးအား မပြောကြားအပ်သော အရာကြီး ၉-ပါး။ ။ထိုအကြောင်း တရား ကိုးပါးကို ထင်ရှားစွာ ထုတ်ဖော် မဆိုရာဟု ဟိတောပဒေသ၌ လာရှိ၏၊ မလုံခြုံက ပျက်စီးကျိုးမဲ့ ဖြစ်တတ်သည်။ (၁) အာယု- မိမိနေရ အံ့သော အသက်အပိုင်းအခြား၊ (၂) ဝိတ္တ-မိမိပိုင် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာ ဟူသမျှ၊ (၃) ဂေဟဆိဒ္ဒ- မိမိ၏ အိမ်၌ မလုံခြုံသော နေရာနှင့် အပြစ် အဆာ ဟူသမျှ၊ (၄) မန္တ- လျှို့ဝှက်အပ်သော တိုင်ပင် ဆွေးနွေးမှုများ၊ (၅) မေထုန- ကိုယ့်မယားအား သံဝါသမှု စပ်ယှက်ပြုပုံနည်းနှင့် ပြုသော နေရာဌာန၊ (၆) ဘေသဇ္ဇနယ- ခဲခက်စွာ ဖော်စပ်အပ်သော ဆေးစွမ်း ကောင်းများ၊ (၇) တပ- မိမိ၏ ချီးခြံစွာသော အကျင့်၊ (၈) ဒါန- လှူဒါန်းပေးကမ်းခြင်း၊ (၉) အပမာဏ- မိမိအား သူတပါးတို့က ပမာ မထား မလေးစားပုံ အခြင်းအရာ။

မှတ်ချက်။ ။တပ,နှင့် ဒါန,တို့အတွက်ကိုမူ မိမိအား သူတပါးတို့က အထင်အမြင်ကြီးလာအောင် ဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်ပကာသနကို ဖော် လို၍ ဖြစ်စေ၊ မပြောဆိုအပ်၊ ထင်သေး မြင်သေး ဖြစ်တတ်သည် ဟူ၏၊ 'ပတ္တံဒါန' အမျှပေးဝေရေး အတွက်ကိုမူကား ထင်ရှားစွာ ပြောဆိုအပ်၏ဟု မှတ်လေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သူတော်ကောင်း ဥစ္စာ ရတနာ ၇-ပါး။ ။သတ္တင်္ဂုတ္တရ။ပါ။ ၃၉၈။ ၎င်းသရုပ် (အရိယာ ဥစ္စာ ၇-ပါး)နှင့် တူ၏။ ၎င်း၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ် (အရိယာ ဥစ္စာ ၇-ပါး)ဟူသော စကားရပ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

သူတော်ကောင်းတရား ၇-ပါး။ ။သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ ဟု သီးခြား ဘုရားဟောတော်မူသည်။ (၁) သဒ္ဓေါ- ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ရည်, ကံ, ကံ၏အကျိုးတို့၌ ယုံကြည်ခြင်း၊ (၂) ဟိရိတာ- မကောင်းမှု၌ အရှက်ရှိခြင်း၊ (၃) ဩတ္တပ္ပီ- မကောင်းမှု၌ အကြောက် ရှိခြင်း၊ (၄) ဗဟုဿုတော- အကြား အမြင် များခြင်း၊ (၅) အာရဒ္ဓ ဝီရိယော- ကောင်းလုပ်၌ လုံ့လဝီရိယ ရှိခြင်း၊ (၆) ဥပဋ္ဌိတ သတိ- ကောင်းရာ၌ ထင်သော သတိရှိခြင်း၊ (၇) ပညဝါ- ဉာဏ် ဆင်ခြင် ပညာရှိခြင်း။

သူမိုက် လက္ခဏာ၊ အင် ၃-ဖြာ၊ မိန့်မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (လူမိုက် လက္ခဏာ၊ အင် ၃-ဖြာ) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊

သူယုတ်တို့ ပေးလှူပုံနည်း ၅-မျိုး။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ။ပါ။ ၇၂။ ၎င်း ။ဋ္ဌ။ ၅၄-၌ အကျယ်ရှုပါ။ အသပ္ပုရိသ ဒါနမျိုး ၅-ပါး။ (၁)အ သက္ကစ္စံ ဒါနံ ဒေတိ-သန့်သန့် ရှင်းရှင်း စင်စင် ကြယ်ကြယ် ပြု၍ မပေးလှူ၊ (၂)အ စိတ္တိကတွာ ဒေတိ-မရိုမသေ မလေးမခန့်ပြု၍ ပေးလှူ၏၊ (၃) အ သဟတ္ထာ ဒေတိ-ကိုယ်ထိလက်ရောက် မပေးလှူ၊ (၄) အပဝိဒ္ဓံ ဒေတိ-စွန့်ပစ်လောက်အောင် မကောင်းပျက်စီးလုနီးမှ ပေးလှူခြင်း၊ (၅) အနာဂမန ဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ-ရဖောက် ခံစားရမည့် နောင်ကျိုးကို မယုံမကြည် ပေးလှူခြင်း။

သူရဲကောင်းပြား၊ ၁၃-ပါး၊ မြှောက်စား စစ်ဘုရင်။ ။မင်း အစိုးရတို့သည် အောက်ပါ ရည်သွေးသတ္တိရှိသော သူရဲသူခက်တို့ကို စည်းစိမ်ဂုဏ်ထူး အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် မြှောက်စား ချီးကျူးရာသည် ဟူ၏၊ ဤ၌ ၁၃-ယောက်ကို သီလက္ခန် သာမညဖလသုတ် အဋ္ဌကထာနှင့်၊ ၎င်း ဋီကာ ကျမ်းတို့မှ ယူပြသည်။ (၁) ဟတ္ထာရောဟ-ဆင်စီး စစ်တိုက် သူရဲကောင်း၊ (၂) အဿာရောဟ-မြင်းစီးစစ်တိုက် သူရဲကောင်း၊ (၃) ရထိက-ယဉ်,ရထားစီး စစ်တိုက် သူရဲကောင်း၊ (၄) ဓနုဂ္ဂဟ- သေနတ်, အမြောက်, စိန်ပြောင်း, လေးပစ် တည့်မတ်သော စစ်တိုက်သူရဲကောင်း၊ (၅) စေလက- အောင်လံကိုင် ရှေ့သွားသူရဲကောင်း၊ (၆) စလက- တပ်ရင်း, တပ်မ, တပ်ခွဲ, တပ်စိပ်

www.burmeseclassic.com

တို့ကို အနေအထားကျအောင် အဌာကျကျ စီရင်တိုက်ခိုက်စေတတ်သော သူရဲကောင်း၊ (၇) ပိဏ္ဍာဒါယိက-ထန်းသီးခိုင် ချိုင်သကဲ့သို့ တဖက်ရန်သူ၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ယူဘွမ်းနိုင်သော သူရဲကောင်း၊ (၈) ဥဂ္ဂရာဇပုတ္တ-တိုက်ပွဲအောင်ဖန်များ၍ ကျော်ကြား ထင်ရှားသော မင်းညီ မင်းသား သူရဲကောင်းများ၊ (၉) ပက္ခန္ဒိန-ရန်သူ့တပ်တွင်းသို့ ခုန်ပျံ ထိုးဝင်လျက် သူရှင်ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ယူကာ လျင်စွာ ပြန်လာနိုင်သော "ပျံချီ" သူရဲကောင်းများ၊ (၁၀) မဟာနာဂ-အမုန်ယစ် ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့စေကာ မဆုတ်မနစ် ထိုးပစ် တွန်းလှန်၍ အနိုင်ယူတတ်သော သူရဲကောင်း၊ (၁၁) သူရ-မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးကိုပင် လက်ပစ်ကူးရမည်ဟု အရှင်က စေခိုင်းလျှင် မဆုတ်မပြန် ကူးအံ့ဟု ကိုယ်စွမ်းကိုး သူရဲကောင်း၊ (၁၂) စမ္မရောစိန-သားရေ့သံချပ်ဝတ်အင်္ကျီကို ဝတ်ဆင်၍ တဖက်စစ်သည်ကို အတင်းဝင်ရောက် နှိမ်နင်းနိုင်သော သူရဲကောင်း၊ (၁၃) ဒါသပုတ္တ-မကြောက်မရွံ့ နောက်မတွန့်ဘဲ ရန်သူ့အတွင်းသို့ ဝင်နိုင်သော အိမ်တော်ပါ သူရဲကောင်း။

သူ့အသက် သတ်ခြင်း၏ အပြစ်မျိုး ၂၃-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ပါဏာတိပါတကံ၏ မကောင်းကျိုး ၂၃-မျိုး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သူ့ဥစ္စာခိုး၊ မကောင်းကျိုး၊ အမျိုး ၁၂-ပါး။ ။၎င်း သရုပ် (အဒိန္နာဒါန်၏ အပြစ် ၁၂-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သူ့သားမယား၊ လွန်ကျူးမြား၊ ၁၅-ပါးပြစ်ခံ။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ကာမေသုကာ၊ ကျိုးပြစ်ဒဏ်၊ ထိမှန် ၁၅-ပါး) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

[သေ]

သေ ၄-ပါး။ ။ဤသရုပ် ၄-ပါးကား၊ ကျမ်းကြီးကျမ်းခိုင်တို့၌ မလာ၊ရှေးရိုး ပြောစဉ်မှတ်စုမှ သုတေသန ပြုလိုက်သည်။ (၁) ရှင်မဟာကဿပ၏ ရုပ်ဓာတ် အလောင်းတော်မြတ်သည် ဝေဘာရတောင် မြကမ္ဘာလာထက်ဝယ် ယခုတိုင် ရှိနေသည် ဟူ၏၊ (၂) အရှင်သုဘာရ၏ အလောင်းတော်မြတ်သည် ဥတ္တမ တောင်ထက်ဝယ် ယခုတိုင်ရှိသည် ဟူသတတ်၊ (၃) အရှင် ဥပေက္ခာရ၏ ရုပ်အလောင်းသည် ပန်းမျိုးဆုံမသော မကုဋ္ဌတောင်ထက်ဝယ်

www.burmeseclassic.com

ယခုတိုင်အောင် ရှိသတတ်၊ (၄) အရှင်ဓမ္မသာရ၏ ရုပ်ခတ် အလောင်းတော်မြတ်သည် ပန်းမျိုးစုံခသော မကုဋ္ဌတောင်ထိပ်ဗွေဝယ် ယခုတိုင် ရှိသတတ် ဟူ၏။

မှတ်ချက်။ ။သေ ၄-ပါး အစစ်ကား ပုထုဇန် လေးယောက်တို့တည်း၊ တနည်း၊ ဖလဋ္ဌာန် ၄-ယောက် ဟူ၍ အမြဲမှတ်။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်။ ။'ကျင့်ဆဲ' အောက် အရိယာ ခုနစ်ယောက်ကို သေက္ခခေါ်သည်။ (၁) သောတာပတ္တိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၂) ၎င်း ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) သကဒါဂါမိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄) ၎င်း ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၅) အနာဂါမိ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၆) ၎င်း ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၇) အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်။

သေခြင်းအပြား မျိုး ၃-ပါး။ ။မရဏအပြား ၃-ပါးလည်းဟူ၏။ (၁)ခဏိက မရဏ- ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်, ပျက်, ချုပ်နေသည်ကို ခေါ်သည်၊ (၂) သမ္မုတိ မရဏ- ဖြူသေသည် မဲသေသည် ဆင်သေသည် မြင်းသေသည်ဟု သမုတ်ခြင်း မျိုးကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (၃) သမုစ္ဆေဒ မရဏ- ဘုရားရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့ ခန္ဓာဇာတ်သိမ်း နိဗ္ဗာန်ဝင်ကြီမ်းသည်ကို ခေါ်ဆိုသည်။

သေခြင်း၏ အကြောင်း ၄-ပါး။ ။တောင်ကျွန်းနေ လူသားတို့ သေခြင်း ဖြစ်ပုံ မရဏုပ္ပတ္တိ လေးပါး။ (၁) အာယုက္ခယ- သက်တမ်းစေ့၍ သေခြင်း၊ (၂) ကမ္မက္ခယ- သက်တမ်းမစေ့မီ ကုသိုလ်ကံကုန်၍ သေခြင်း၊ (၃) ဥဘယက္ခယ- သက်တမ်းလည်းစေ့ ကံလည်း ကုန်၍ သေခြင်း၊ (၄) ဥပစ္ဆေဒက- သက်တမ်းမစေ့ ကံမကုန်မီ ကပ်၍ ဖြတ်တတ်သော အကုသိုလ်ကံတပါးကြောင့် သေရခြင်း။

သေခြင်းအကြောင်း ၈-ပါး၊ တနည်း။ ။၎င်းသရုပ်ကို (ရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ၈-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သေမင်း တမန်ကြီး ၄-ယောက်။ ။ဤ၌ ကျက်မှတ်လွယ်ကူစေရန် စာဏကျပျို့မှ ထုတ်ပြလိုက်သည်။ (၁) အကျင့်ဖောက်ပြား၊ အမြှောင်ထားသည့် မယားပျက်စွာ၊ (၂) လွန်ယုတ်မာသည့် သဟာမိတ်ဆွေ၊ (၃) စည်းမဲ့နေသား၊ ရွှေငွေပစ္စည်း၊ မသိမ်းဆည်းဘဲ၊ အချည်းနှီးမှန်၊ ပေးကမ်းလွန်

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သည်၊ ကျေးကျွန်တမျိုး၊ (၄) အဆိပ်အိုးဟု၊ မြွေဆိုးရှိချေ၊ ဤလေးထွေနှင့်၊ တူနေဘယ်ခါ မပြုရာ။

သေမင်းငင်ရက် ၈-ပါး။ ။ဝိနည်းမဟာဝါ ॥ပါ॥ ၄၀၁ ॥ဋ္ဌ॥ ၄၀၉-၌ အကျယ်ရှု၊ ဆောင်းနှောင်း နွေကူး ရာသီဖတ် မခံနိုင်ဘဲ သက်ကြီးအိုနှင့် သက်ငယ်နုတို့ သေပျောက်များသော "တပို့တွဲလ၏ နောက်ဆုံး (၄) ရက်နှင့် တပေါင်းလ၏ အစ (၄)ရက်' ကို ခေါ်ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤရက်ကား ယူနည်း မူကွဲများစွာရှိ၏၊မဃဒေဝလင်္ကာသစ်ပိုဒ်ရေ (၂၈၀)၌ ကျေးဇူးရှင် မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသော်မှ နည်းနှစ်မျိုး ယူ၍ ပြသို့, တပို့တွဲ၊ စို့ရွှဲ ငွေနှင်း၊ သုတ်လေသွင်းနှင့်၊ယင်းနှစ်လကြား၊ "တပါးထိုမြို့၊တပို့တပေါင်း၊ ရှေးနှောင်းအညီ၊ လေးရက်စီမှတ်၊ အန္တရဌ်ဟု၊ ပညတ်နာမ၊ ကြားရှစ်ည၌၊ ကောက်ပလင်းဟုန်၊ တက်အရှုဏ်ဝယ်၊ ခိုက်တုန်လွန်ကဲ၊ အေးစမြဲတည်း။"ဟု စပ်ဆိုထားလေသည်။

သေရည်မျိုး ၅-ပါး။ ။၎င်းအဓိပ္ပါယ် သရုပ်တို့ကား (သူရာမျိုး ၆ါးပါး) နှင့် တူ၏။

သေရည်သောက်စား၊ ပြစ် ၆-ပါး၊ ဘုရား ဟောတော်မူ။ ။၎င်းသရုပ်ကို (အရက်သောက်ခြင်း အပြစ် ၆-ပါး)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

[သော]

သောစေယျတရား မျိုး ၃-ပါး။ ။သုတ်ပါထေယျ သံဂီတိသုတ်၌ ဟောတော်မူသည့် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ရေး တရားသုံးပါး။ (၁) ကာယသောစေယျ၊ ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးမှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ (၂) ဝစီ သောစေယျ-ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ (၃) မန သောစေယျ- မနော ဒုစရိုက် ၃-ပါးမှ စင်ကြယ်ခြင်း။

သောတာပန် ၃-ယောက်။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ကေဗီဇသုတ် ॥ပါ॥ ၁၈၀။ ॥ဋ္ဌ॥ ၂၆၉॥ ၎င်းသရုပ်(သောတာပန်အပြား မျိုး ၄-ပါး)၌ ၂,၃,၄ တို့ကို ယူပါလေ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

သောတာပန် ၂၄-ယောက်။ ။ပုဂ္ဂလပညတ် ။ပါ။ ၁၁၉-၁၂၀ ။ဋ္ဌ။၃၇-မှ ၅၃-အထိ အကျယ်ရှု။ (၁) သောတာပန် အစစ် ၃-ယောက်ကို ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါးနှင့်မြှောက် ၁၂-ယောက်ဖြစ်၏၊ ၎င်းကို သဒ္ဓါခုရ, ပညာခုရနှစ်ပါး နှင့်မြှောက် ၂၄-ယောက် ဖြစ်၏။

သောတာပန်အပြား မျိုး ၄-ပါး။ ။မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၁၀၀ ။ဋ္ဌ။ ၂၇၀။ (၁) စူဠ သောတာပန်-ကခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ ရောက်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို အတော်များများ ပယ်စွန့်နိုင်ပြီ ဖြစ်၍ စူဠ သောတာပန် မည်၏၊ (၂) သတ္တက္ခတ္တု ပရမ သောတာပန်- သောတာပတ္တိမဂ် ရပြီးနောက် ကာမဘုံ၌ ၇-ကြိမ်၊၇-ဘဝ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင် ခွင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ (၃) ကောလံ ကောလ သောတာပန်- သောတာ ပတ္တိမဂ် ရပြီးနောက် ကာမဘုံ၌ ၂-ဘဝမှ ၆-ဘဝအတွင်း တခုသော အမျိုး မြတ်မှ တခုသော အမျိုးမြတ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ (၄) ကေ ဗီဇီ သောတာပန်- မဂ်ရပြီးနောက် တဘဝသာ လူ့ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေနေနိုင်ခွင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး။

မှတ်ချက်။ ။ယခုပြပြီး အမျိုးအစား၌ မပါသော သောတာပန်မျိုး လည်း ရှိသေး၏။

သောတာပန်၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါ၊ သို့မဟုတ် အရိယာသာဝကတို့၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်မှ။ (၁) ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စ ပသာဒ သမန္နာဂတ-ဘုရား၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညို လေးစားခြင်း၊ (၂) ဓမ္မေ အဝေစ္စ ပသာဒ သမန္နာဂတ- တရားတော်၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုလေးစားခြင်း၊ (၃) သံဃေ အဝေစ္စ ပသာဒ သမန္နာဂတ- သံဃာတော်၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညို လေးစားခြင်း၊ (၄) အရိယကန္တ သီလေဟိ သမန္နာဂတ- အရိယကန္တ သီလတို့ကို စောင့် ထိန်းရာ၌ အသက်သေလျှင် သေပေစေ သီလ၌ ညစ်နွမ်းမှု မရှိစေရအောင် ပြည့်စုံစွာ စောင့်ထိန်းခြင်း။ ဤ၌- ငါးပါးသီလကို ဆိုသည်မှတ်။

သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄-ပါး။ ။နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ။ပါ။ ၂၉၇ ။ဋ္ဌ။ ၆၇။ သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတရား ၄-ပါး၊ မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ်နှင့် သင်္ဂီတိသုတ် ပါဠိတော်တို့မှ။ (၁) သပ္ပုရိသ သံသေဝ- မင်္

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဖိုလ်လမ်းပြ သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းသင်းရမှု၊ (၂) သဒ္ဓမ္မသဝန- ခန္ဓာ နာမ်ရုပ် သူတော်တရား နာကြားရမှု၊ (၃) ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိ- မဂ်ဖိုလ် ရကြောင်းကျင့်မှု၊ (၄) ယောနိသော မနသိကာရ- ရုပ် နာမ်၌ မှန်ကန် တော်တည့်စွာ နှလုံးသွင်းမှု။

သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက် ၁၉-ပါး။ ။တင့်တယ် ကောင်းမြတ်သော စိတ်တို့နှင့်သာ အမြဲယှဉ်၍ ဖြစ်သော စေတသိက်မျိုး ဟူ၏။ (၁) သဒ္ဓါ-ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုခြင်း၊ ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးတရားတို့ကို ယုံကြည်ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၂) သတိ-ကုသိုလ်အစု၌ မမေ့မလျော့သော အောက်မေ့ခြင်းလက္ခဏာ၊ (၃) ဟိရီ-အယုတ်တရား၌ စက်ဆုပ် ရွံရှာခြင်း လက္ခဏာ၊ (၄) ဩတ္တပ္ပ-မကောင်းမှု၌ ကြောက်လန့်ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၅) အလောဘ- ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ စိတ်၏ မက်မောတွယ်တာမှု မရှိခြင်း၊ (၆) အဒေါသ- ဆန့်ကျင်မုန်းတီး ကြမ်းတန်းခက်ထန်မှု မရှိခြင်း၊ (၇) တတြမဇ္ဈတ္တတာ- ချစ်၊ မုန်း၊ မပါ ညီမျှစွာ ဆောင်ခြင်း လက္ခဏာ၊ (၈) ကာယပဿဒ္ဓိ-ကိလေသာအပူတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း၊ (၉) စိတ္တပဿဒ္ဓိ-ကိလေသာအပူတို့၏ ငြိမ်းအေးချမ်းသာခြင်း လက္ခဏာ၊ (၁၀) ကာယလဟုတာ- ကိလေသာဝန်ထုပ်မှ ပေါ့ပါးခြင်း၊ (၁၁) စိတ္တလဟုတာ- ကိလေသာဝန်ထုပ်မှ ပေါ့ပါးခြင်း၊ (၁၂) ကာယမုဒုတာ၊ (၁၃) စိတ္တမုဒုတာ- ကိလေသာခက်ထန်ခြင်းတို့မှ ကင်းငြိမ်း နူးညံ့ခြင်းလက္ခဏာ၊ (၁၄) ကာယကမ္မညတာ၊ (၁၅) စိတ္တကမ္မညတာ- ကုသိုလ်အလုပ်၌ ခံ့ညားထယ်ဝါ ငြိမ်းချမ်းစွာသော အသွင်ကို ဆောင်ခြင်းလက္ခဏာ၊ (၁၆) ကာယပါဂုညတာ၊ (၁၇) စိတ္တပါဂုညတာ-ကုသိုလ်တရား၌ ငြိမ်းချမ်းစွာ လေ့လာခြင်း လက္ခဏာ၊ (၁၈) ကာယုဇုကတာ၊ (၁၉) စိတ္တုဇုကတာ- နိဗ္ဗာနခေတ် စခန်းကိုသာ ဖြောင့်မတ်တန်းတန်း လမ်းလွဲမပါသော လက္ခဏာ။

သောဓမဂ္ဂိုဟ် ၄-လုံး။ ။ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သော ဂြိုဟ်မြတ် လေးပါး။ (၁) တနင်္လာဂြိုဟ်၊ (၂) ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်၊ (၃) ကြာသပတေး ဂြိုဟ်၊ (၄) သောကြာဂြိုဟ်။

သောမနဿ ၂-မျိုး။ ။ဝမ်းသာအားရခြင်း ၂-မျိုး။ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါ။ ၂၆၀။ ၄။ ၁၈၆။ (၁) ဂေဟသိတ သောမနဿ- ကာမဂုဏ်၌ မှီသော

www.burmeseclassic.com

တဏှာနှင့် ယှဉ်ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ (၂) နေက္ခမသိတ သောမနဿ- ကုသိုလ်တရား ဘာဝနာများနှင့် ယှဉ်သော ဝမ်းသာခြင်း။

သောမနဿ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ကြောင်းတရား ၄-ပါး။ ။(အဋ္ဌသာလိနီ) ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ။ ၁၁၇။ (၁) ဣဋ္ဌာရမ္မဏ-ကောင်းသောအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံခြင်း၊ (၂) သဒ္ဓါဗဟုလတာ-သဒ္ဓါအားကောင်းခြင်း၊ (၃) ဝိသုဒ္ဓ ဒိဋ္ဌိတာ- အယူအစွဲ ဉာဏ်အမြင်သန့်စင်ခြင်း၊ (၄) အာနိသံသ ဒဿာဝီတာ- လုပ်ငန်း၏ ကောင်းကျိုးကို သိမြင်လေ့ရှိခြင်း။

သောင်း ၃-ရပ်။ ။ယူဇနာ တသောင်းစီ ကျယ်ဝန်းသော အရပ်လေးပါး၊ သာရတ္ထသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာနှင့် ဇိနာလင်္ကာရ ဋီကာမှ။ (၁) ငါတို့နေရာ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၊ (၂) တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၊ (၃) အသူရာ ပြည်၊ (၄) အဝီစိ ငရဲ။

[သဲ]

သဲကန္တာရကြီးမျိုး ၁၉-ပါး။ ။ကန္တာရမျိုး ၈-ပါးတို့တွင် ဝါဠုကန္တာရခေါ် ကမ္ဘာပေါ်၌ ထင်လျှားကျော်ကြားသည့် သဲကန္တာရကြီး ၁၉-မျိုးကို အလျား အနံ မိုင်နှင့် အမြင့်ပေ ခန့်မှန်းခြေတို့ကို ကမ္ဘာ့ ဒိုင်ဂျက်မှ နည်းမှီး၍ ပြဆိုထားသည်။

(၁) အတာကမာ သဲကန္တာရ၊ ချီလီနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း၌ရှိ၍ အလျားမိုင် (၄၀၀) ခန့်ရှည်လျက်၊ အမြင့်ပေ (၇,၀၀၀-မှ ၁၃,၅၀၀) အထိ ရှိသည်။

(၂) ဘလက်ရော့ခ် သဲကန္တာရ၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နီဗာဒါ ပြည်နယ်၏ အခနောက် မြောက်ပိုင်း၌ တည်ရှိသည်၊ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း (၁,၀၀၀)ခန့်ရှိကာ၊ အမြင့်ပေ (၂,၀၀၂-မှ ၅,၀၀၀) အထိ ရှိသည်။

(၃) ကိုလိုရာဒို သဲကန္တာရ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌ တည်ရှိသည်၊အလျားမိုင် (၂၀၀) အနမိုင် (၅၀)မျှ ရှိလျက် ပင်လယ်ရေပြင်အောက် ပေ (၂၅၀)မျှ စူးဝင်နိမ့်ကျသည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၄) ဒတ်ရှ်အီကဗီ သဲကန္တာရ၊ အီရန်နိုင်ငံ ကက်စပီယန်ပင်လယ်၏ အရှေ့တောင်ဖက်၌ တည်ရှိသည်။ အမြင့်ပေ (၂,၀၀၀) ခန့် ရှိသည်ဟူ၏။

(၅) ဒတ်ရှ်အီလွတ် သဲကန္တာရ၊ အီရန်နိုင်ငံ ကာမင် အရှေ့မြောက်ဖက်၌ တည်ရှိ၏၊ အမြင့်ပေ (၁, ၀၀၀)ခန့်ရှိ၏။

(၆) ဂိုဘီ (ရှာမိုး) သဲကန္တာရ၊ အာရှတိုက် မွန်ဂိုလီယားနိုင်ငံတလျှောက် လုံးလိုလိုပင် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၃, ၀၀, ၀၀၀) မျှ ဧလာကရှိ၍ အမြင့်ပေ (၃, ၀၀၀-မှ သည် ၅, ၀၀၀) အထိ ရှိ၏။

(၇) ဂရိတ် အာရေဗီယန်း သဲကန္တာရ၊ အာရေဗီယားနိုင်ငံ တဝှမ်းလုံး လိုလိုပင် တည်ရှိနေသည်၊ အလျားမိုင် (၁, ၅၀၀) ရှိ၏၊ ၎င်းပြင် ဆီးရီးယားနိုင်ငံမှ (အဲလ်ဟာမက်) သဲကန္တာရ၊ လတ္တီကွက် (၃၀) မြောက်၊ အမြင့်ပေ (၁, ၈၅၀) နီဖတ် ပြည်နယ်မှ သဲကန္တာရနီသည် အလျားမိုင်(၄၀၀) အနံမိုင် (၂၀၀) ရှိ၏၊ နီဖတ်ပြည် တောင်ပိုင်းမှ (ဒါနာ) သဲကန္တာရသည် ဂျော့ဖ်တောင်ဖက်၌ တည်ရှိ၍ အလျား မိုင် (၄၀၀) အနံမိုင် (၃၀) ရှိသည်၊ နေဂျစ် တောင်ပိုင်းမှ (ရှာဘ်အာလ်ခါလီ) သဲကန္တာရစသည့် သဲကန္တာမှ ယယ်ပေါင်း ၄-ခုနှင့် ပေါင်းစပ်လျက် ဂရိတ်အာရေဗီးယန်း သဲကန္တာရအဖြစ် ခေါ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည် ဟူ၏။

(၈) ဂရိတ် သြစတြေးလျား သဲကန္တာရ၊ သြစတြေးလျား တိုက်၏ အနောက်ပိုင်း၌ တည်ရှိလျက် ၎င်းတိုက်၏ ထက်ဝက် နီးနီးမျှ ပဋာကကျယ်ပြန့်သည်ဟူ၏၊ အမြင့်ပေ (၆၀၀ မှ ၁ ၀၀၀) ခန့်မျှ ရှိသည်ဟူ၏။

(၉) ဂရိတ်ဆော့လ်ပ် သဲကန္တာရ၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နီဗာဒါ ပြည်နယ်မှ ဆော့တ်လိပ် အနောက်ပိုင်း၌ တည်ရှိသည်၊ အလျား မိုင် (၈၀) အနံမိုင် (၅၀) အမြင့်ပေ (၄ ၂၀၀) ခန့်ရှိသည်ဟူ၏။

(၁၀) ကလာဟာရီ သဲကန္တာရ၊ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ သြရိန်းပြည်နယ် နှင့် ဇမ်ဘီဇီ မြစ်၏ အကြား၌ တည်ရှိသည်၊ အလျားမိုင်(၆၀၀) အနံမိုင် (၄၀၀) စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၁,၂၀,၀၀၀) ခန့် ကျယ်ပြန့် ကာ အမြင့်ပေ (၃,၀၉၀)၏ အထက်၌ ရှိသည် ဟူ၏။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၁) ကာရာကမ် သဲကန္တာရ၊ အာရှတိုက်(အေယဲလ်) အိုင်၏တောင်ဖက် ပ...ာက်စတန်၏ အနောက်တောင်ဖက်၌ တည်ရှိသည်၊ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း (၁,၀၀,၀၀၀) ခန့်မျှ ရှိ၏။

(၁၂) ကီဇီလ်ကမ် သဲကန္တာရ၊ အာရှတိုက် ပါကစ်စတန် အလယ်ပိုင်း၌ တည်ရှိလျက် အလျားမိုင် (၃၇၀) အနံ (၂၂၀)မိုင်ရှိ၍ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း (၇၀,၀၀၀) ခန့် ရှိလျက်၊ အမြင့်ပေ (၁,၆၀၀ မှ ၂,၀၀၀)အထိ ရှိသည် ဟူ၏။

(၁၃) လိုင်ဘီယန် သဲကန္တာရ၊ နိုင်းလ်မြစ်၏ အနောက်ဖက် ဆဟာရ သဲကန္တာရ၏ အရှေ့ပိုင်း၌ တည်ရှိသည်၊ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း (၅,၀၀,၀၀၀) ကျော်မျှ ရှိသည် ဟူ၏။

(၁၄) မိုဟက် သဲကန္တာရ၊အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ကိုလိုရာဒို သဲကန္တာရ ၏ မြောက်ဖက်၌ တည်ရှိ၏၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၁၅,၀၀၀)ရှိ လျက် အမြင့်ပေပေါင်း(၂,၀၀၀)မျှ မြင့်သည်ဟူ၏။

(၁၅) နူဘီယန် သဲကန္တာရ၊ ပင်လယ်နီမှစ၍ နိုင်းလင်းမြစ် အနောက်ကွေ့ အထိ ကျယ်ပြန့်လျက် ရှိ၏၊ အမြင့်ပေ(၂,၅၀၀)မျှ ရှိသည်။

(၁၆) ရောင်စုံ သဲကန္တာရ၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အရီဇိုးနား ပြည် နယ်၏ အရှေ့မြောက်၌ တည်ရှိသည်၊ အလျား (၇၅) မိုင်ရှိ၍ အမြင့်ပေ (၅,၀၀၀) မြင့်သည်။

(၁၇) ဆဟာရ သဲကန္တာရကြီး၊ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ မြောက်ပိုင်းမှ ပင်လယ်နီအထိ ကျယ်ပြန့်လျက် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၃၅,၀၀,၀၀၀) ရှိသည်၊ ပင်လယ်ရေပြင်၏ အောက် ပေပေါင်း (၄၀၀ မှ ၁၁,၀၀၀) အထိ နိမ့်၍ ပင်လယ်ရေပြင်၏ အထက်သို့ ပေပေါင်း (၁,၄၀၀ မှ ၁,၆၀၀) အထိ မြင့်သည်။

(၁၈) တက်ကလာမာကန် သဲကန္တာရ၊တရုပ်ပြည်သူ့သမတနိုင်ငံ ဆင်ကျန် ပြည်နယ်၏ အလယ်ပိုင်းမှ တာရင်မြစ်ဝှမ်းအထိ တည်ရှိ၍ အလျား မိုင်(၇၀၀)မျှ ရှိ၏၊ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း(၁,၂၅,၀၀၀) အထိ ရှိလေ သည်။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

(၁၉) သာ ယံကန္တာရ၊ ဂူနီယနိုင်ငံ ရာဇပုတ္တနပြည်နယ် အတွင်း၌ တည်ရှိသည်၊ အလျားပိုင်(၃၇၀)မျှ ရှိလျက် အနံ မိုင်(၃၀၀)မျှ ရှိသည်၊ အမြင့်ပေ (၅၀၀) ခန့်မြင့်သည် ဟူ၏။

[သျှ]

သျှောင်ထုံးအပြား ၅၅၊ ဆင်ငြား ပုဂံသူ။ ။ပုဂံသူတို့ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့သော ဆံထုံးမျိုး အပြားကို ဆိုသည်၊ ၎င်း သရုပ်ကို (ဥသျှောင်ထုံးငြား ၅၅) ဟူသော သုတေသန၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊

[သွ]

သွပ်မျိုး ၄-ပါး။ ။သဗ္ဗမာတုက ဝိဇ္ဇာဓရကျမ်းကြီး၌ အောက်ပါအတိုင်း သွပ်မျိုး လေးပါးကို ခွဲခြား၍ ပြဆိုထားလေသည်၊ အားလုံး မှတ်စားသည်ချည်း ဖြစ်၏။ (၁) သေတဇာ သတ္တု-သွပ်ဖြူ, ကျောက်တောင်မှ ထွက်၏၊ (၂) ပီတ သတ္တုယော-သွပ်ရွှေဝါ, ကျောက်တောင်မှ ထွက်၏၊ (၃) ဘူမျဇာ သတ္တု- မြေထွက်သွပ်, ညိုပြာပြာရှိ၏၊ (၄) တာမျ သတ္တု- ခပ်ပြာသွပ်, စပ်၍ချက်ထားသော သွပ်မျိုး။

သွားအရပ်မှာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ မြန်မာအက္ခရာ ၇-လုံး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ဒန္တဇ အက္ခရာ ၇-လုံး) ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

သွားတော် ၄၀၊ ရေရာဝယ်၊ စွယ်တော် ထည့် မထည့်။ ။မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ၃၂-ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီးတို့တွင် စတ္တာလီသ သမဒန္တ ခေါ် ညီညာသော သွားတော်များ, စွယ်တော် ၄-ဆူနှင့် တကွ ထည့်၍ အထက် ၂၀-အောက် ၂၀-ပေါင်း ၄၀-ဟု မှတ်ရာ၏။

သွားတိုက်ခြင်း အကျိုး ၅-ပါး။ ။ဒန်ပူစား သွားတိုက်ခြင်း၏ အကျိုးခံစားခွင့် ငါးပါး၊ ဝိနည်း စူဠဝါပါဠိတော်မှ။ (၁) စက္ခုဿံ-မျက်စိအမြင် ကြည်လင်ခြင်း၊ (၂) မုခံ န ဒုဂ္ဂန္ဓံ-ပါးစပ်မနံခြင်း၊ (၃) ဝိသုဒ္ဓ ရသဟရဏီ-အာရုံကြောတို့ သန့်ရှင်းအားကောင်းခြင်း၊ (၄) ပိတ္တာဒိ န ပရိယော နဒ္ဓတိ-သည်းခြေ သလိပ် ထမင်း အစာတို့ မရော မရှက်နိုင်ခြင်း၊ (၅) ဘတ္တ မဿ ဆာဒေတိ-ထမင်းဆာခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

[ဟ]

ဟသာဝတီ ၃၂-မြို့။ ။ကလျာဏီကျောက်စာလာ သာသနာ ၂၀၀၂-ခုနှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၈၂၀-ခုရောက်သောအခါ ဟံသာဝတီပြည် ဓမ္မစေတီခေါ် ရာမာဓိပတိ မင်းမြတ်လက်ထက်ဝယ် မွန်တိုင်း ၃-ရပ်၌ ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ ဥဿာပဲခူးတိုင်းရှိ ၃၂-မြို့ကိုဆိုသည်။ကျောက်မော်မြို့၊ အမဲမြို့၊ တုံဇရစ်မြို့၊ ကျည်ကူမြို့၊ စစ်တောင်းမြို့၊ ဒင်းမဲ့မြို့၊ ဇရွဲမြို့၊ အသားမြို့၊ မော်ပျိုမြို့၊ လက္ကန်းဗျည်းမြို့၊ (၁၀)။ အခံရိမ်မြို့၊ မအူမြို့၊ ရမ္မာနဂိုမြို့၊ ရမ္မဝတီမြို့၊ မှော်ဘီမြို့၊ လိုင်မြို့၊ ဘောင်လင်းမြို့၊ ထန်းတောကြီးမြို့၊ တီတွတ်မြို့၊ ဇေဌမြို့၊ (၂၀)။ဓောင်းတူမြို့၊ ဘားကိုင်မြို့၊ ထုန်ခံမြို့၊ ရဲနွဲမြို့၊ မေရဥ္ဇရမြို့၊ တင်ပေါင်မြို့၊ မင်းရဲလှမြို့၊ ကောလိယမြို့၊ပိုင်းတာမြို့၊ ယွန်ဇလင်မြို့၊ (၃၀)။ ဝင်ပြိုင်မြို့၊ ဟသာဝတိုင်ကနိန်မြို့၊ (၃၂)။

ဟင်းရှိုင်းအပြား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ထင်ရှား ဘူမိရပ်။ ။ဤ၌ အကျဉ်းမျှ ပြသွားမည်ဖြစ်၍ အကျယ်ကိုမူ သဗ္ဗဓာတုကဿျတ် သတ္တမကဏ္ဍ၌ ကြည့်ပါကုန်။ (၁) ရတ္တ ရသ သိန္ဓုရ-ဟင်းရှိုင်းနီ၊ တောင်ထွက် ဆုန်းနီကျောက်ကို ချက်၍ ထုတ်ယူသည်၊ ၎င်းသည် လက်ပွဲလမ်း၌ အသုံးဝင်၏၊ (၂) သေတ ရသ သိန္ဓုရ-ဟင်းရှိုင်းဖြူ၊ တောင်ထွက် ဆုန်းဖြူကျောက်ကို ချက်၍ထုတ်ယူသည်၊ ၎င်းသည် လက်ဝဲ ငွေလုပ်သော လမ်းများ၌ အသုံးဝင်၏။

ဟသ်ာငှက်မျိုး ၃-ပါး။ ။အဘိဓာန်ဋီကာမှ။ (၁) ရာဇ ဟသ်ာမျိုး-နှုတ်သီးနှင့် ခြေချောင်း နီသည်၊ ကိုယ်လုံး ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ (၂) မလ္လိကာ ဟသ်ာမျိုး-စိမ်းညစ်သော ခြေထောက် နှုတ်သီးရှိသည်၊ ကိုယ်ရောင် မသန့် ရှိသည်၊ (၃) တေရဌ ဟသ်ာမျိုး-မည်းနက်သော ခြေချောင်း နှုတ်သီး ရှိသည်၊ ကိုယ်ရောင် အမျိုးမျိုးရှိသည်။

ဟသ်ာငှက်မျိုး ၆-ပါး၊ တနည်း။ ။ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ပဥ္စမအုပ် ၃၇၉ ၌ အကျယ်ရှုပါ။ ကိုယ်ရောင် အမွေးလိုက်၍ ၆-ပါး ပြားသည်။ (၁) တိဏ ဟံသမျိုး- မြက်စားဟသ်ာ (ငန်းဘဲ)မျိုး၊ (၂) ပဏ္ဍု ဟံသ-ဝါဖြော့ဖြော့ ဟသ်ာမျိုး၊ (၃) မနောသီလာ ဟံသ-ဟသ်ာနီမျိုး၊ (၄)သေတ ဟံသ-ငွေ ဟသ်ာမျိုး၊ (၅) ပါက ဟံသ-နီ ဖြူ ကျားမျိုး၊ (၆) တေရဋ္ဌဟံသမျိုး။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

ဟိတ် ၆-ပါး။ ။ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုးတို့ကို ပေးစေတတ်သော အကြောင်းတရား ၆-ပါး။ (၁) လောဘဟိတ်၊ (၂) ဒေါသဟိတ်၊ (၃) မောဟဟိတ်၊ အကုသိုလ်မျိုး၊ အပြစ်ရှိ ဆိုးကျိုး ဒုက္ခကို ပေး၏၊ (၄)အလောဘဟိတ်၊(၅) အဒေါသဟိတ်၊ (၆) အမောဟဟိတ်၊ကုသိုလ်မျိုး၊ အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုး သုခကို ပေး၏။

ဟိတ် ၉-ပါး၊ တနည်း။ ။ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ် ၃-ပါး၊ အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ် ၃-ပါး၊ အဗျာကတစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဟိတ် ၃-ပါး၊ ပေါင်း ၉-ပါး။

BURMESE CLASSIC

ဟိတအပြား၊ မျိုး ၂-ပါး၊ ခွဲခြား ဝေဘန်သိ။ ။အကျိုး စီးပွား ဆောင်ရွက်ရှာဖွေရာ၌ ကျင့်သုံး ဝေဘန်မှု ၂-မျိုး။ (၁) အတ္တဟိတ- ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိုယ်ကျိုးသက်သက်မျိုး၊ (၂) ပရဟိတ- ကိုယ်ရေးမဖက် သူတပါးတို့ အကျိုးသက်သက်မျိုး။

ဟိမဝန္တာ၊ တောင်တောသာ၊ ၄-ဖြာ မျိုးအပြား။ ။ဟိမဝန္တာမျိုး ၄-ပါးကို မေးသည်၊"ဇမ္ဗူကျွန်းသို့၊ သုံးကျွန်းတို့မှာ၊ ဟိမဝါတော၊ ရှိသည်သြရှင့်" -ကျည်းကန်အဖြေ။ (၁) ဇမ္ဗူဒီပါ ဟိမဝန္တာ- တောင်ကျွန်း ဟိမဝါ၊ (၂) ပုဗ္ဗဝိဒေဟ ဟိမဝန္တာ- အရှေ့ကျွန်း ဟိမဝါ၊ (၃) အပရဂေါယာန ဟိမဝန္တာ- အနောက်ကျွန်း ဟိမဝါ၊(၄) ဥတ္တရကုရု ဟိမဝန္တာ- မြောက်ကျွန်း ဟိမဝါ။

ဟိရီ တရားမျိုး ၈-ပါး။ ။၎င်း သရုပ်ကို (ရှက်ခြင်း အကြောင်းမျိုး ၄-ပါး ၂-နည်း)၌ ဆိုခဲ့ပြီ။

၍ တွင် ၍

သုဓာဘသန အဘိဓာန်ကျမ်း

အလုံးစုံ ပြီးဆုံးပြီ။

www.burmeseclassic.com

www.burmeseclassic.com

နိဂုံးကဓိပတ်

ဋ္ဌတိ

အာယသ္မတာ ဩဘာသာဘိဝံသ မဟာထေရေန နာနာဂန္ထတော ပရိဝတ္တေတွာ ဝိရစိတံ သုတေသန သရူပါဘိဓာနံ နာမ ပကရဏံ ပရိသမတ္တံ။

ဤသည်လျှင်

မိခင် သုတေသန အဘိဓာန် ပုဒ်မကြီးပေါင်း (၂·၉၉၇) ပုဒ်တို့မှ ပေါက်ပွားလာကြသော သရုပ်ပြအဘိဓာန် ပုဒ်ကလေးပေါင်း(၅၃·၃၀၀) ပုဒ်တို့ဖြင့် ထုန်ဆာဆင်အပ်သော သုတေသန သရုပ်ပြ အဘိဓာန်ကျမ်း ကြီး ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ပါသတည်း။

သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ မုဏ္ဏနုဒယံ

ဣမိနာ ပုညကမ္မေန၊ ပညာဓိကော ဘဝါမဟံ။
ဗုဒ္ဓတ္တံ ပါပုဏိတွာန၊ သံဒေရေဿံ သဒေဝကံ။

ဆုထူးပန်လွှာ ပတ္ထနာ

ဤကျမ်းပြုရ၊ ကုသလ်ကြောင့်၊ ပညာဓိက၊ ဗုဒ္ဓဘုရား၊ ဖြစ်ညားရစေ၊ များဝေနေကို၊ အို ဒသ နာရေး၊ ဝဋ္ဋဘေးဒုက္ခ၊ ဝဲသြဃမှ၊ ကယ်မဆယ်ယူ၊ ပြည်နိဗ္ဗူသို့၊ ပို့ရစေသား၊ ဆုပန်ကြွားဓော်။

အရှင် ဩဘာသာဘိဝံသ မထေရ်

ဖျာပုံတိုက်ဆဲ

သရက်တောကျောင်းတိုက်

ရန်ကုန်မြို့။

www.burmeseclassic.com